

ספר הזוהר

שחבר התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי
עם לשון הקדש מנקד

לש"ס דף היומי מסכת יבמות

והוא: זוהר המחולק לשבע שנים
לכמוד דף זוהר היומי עם דף גמרא היומי

זוהר ספר שמות כרך ג'
לפי ספר הזוהר 10 כרכים (70-79 כרכים) עמיתים רעה-תקמו
[מפרשת בשלח דף נו. עד פרשת משפטים דף קד:]

סדרנו בעזרת ה' כל ספר הזוהר על פי סדר מסכתות הש"ס ללמוד
דף היומי, ללמוד 2-3 דקות ביום, ובזאת ידע ויזמין כי כל דברי הז"ל
הקדושים הם סודות נוראים (הקדמות המהרח"ו לעץ חיים), ובזה יזכה להכנס
לגן עדן העליון (זוהר החדש שיר השירים - כי בלי למוד הזוהר חוזר בגלגול [זוהר, תרמ"ק,
והאר"י]). וכך יוכל לשמוע תורה מפי הקב"ה בישיבת כל מסכתות הש"ס
בעו"ם הבא (פסבאר בהקדמה), יכולים ללמוד גם את זוהר לשון הקדש (שיר
הסוד, ולשון הקדש היא לשון הקב"ה, זוהר תרמ"ה), וכך ישראל ילמדו ש"ס עם זוהר
ובזה יכנסו בתבת נח להנצל מדור המבול ומפצצת אטום. וזוהי חובה על
כל מגידי השיעורים בדף היומי, לצרף את הלמוד הקדוש הזה דף היומי
זוהר ביחד עם למוד הש"ס, ובזה יקראו מצדיקי הרבים פמוכבים לעו"ם
ועד (תפיני זוהר הקדמה, זוהר נשא כ"ד).

יו"ל ע"י מפעל הזוהר העולמי - ט"ו מנחם אב תשע"ב
רח' נחל לכיש 24/8 - בית שמש תובב"א

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gros
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,

ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

אלו שלא לומדים זוהר וש"ס בנחד הם מחריבים את העולם,
כדברי המהר"ח וז"ל: "... כי בלי ספק בהיותם עוסקים בפשטיה
ובספוריה לבדם היא לובשות בגדי אלמנותה ושק הושת פסותה
וכל האמות יאמרו לישראל "מה דודך מדוד", מה תורתכם
מתורתנו, הלא גם תורתכם ספורים בהכלי העולם. אין עלבון
תורה גדול מזה, ולכן אוי להם לבגרות מעלבונה של תורה ואינם
עוסקים בחכמת הקבלה שהיא נותנת כבוד לתורה, כי הם
מאריכים הגלות וכל הרעות המתרגשות לבוא בעולם, עכ"ל.

מפעל הזוהר העולמי

רחוב נחל לכיש 24/8

רמת בית שמש - ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

הקדמה

י'שמחו ה'לומדים ו'העוסקים ה'זוהרים, בהופעת דבר נשגב זה אשר תחזינה עיניכם, שיוצא עכשיו לאור, בעזרת ה' יתברך ויתעלה.

החיבור הזה, הינו חיבור גדול וקדוש, אשר בודאי יקרבת את הגאולה במהרה, בעת שהתחילו בעזרת ה' יתברך, אלפים ורבבות של כל קהל עדת ישראל, את לימוד הדף היומי, יחד שבטי ישראל, כולם כאחד יחד, ועת רצון הוא זה, להנחיל לאוהבי יש ואוצרותיהם אמלא, בעוד דבר קדוש ונשגב, והוא שכל אחד, ביחד עם דף היומי, ילמד גם קטע זוהר בכל יום, בנוסף לדף היומי, וכך יהיה מאותם שמחזיקים את העולם, ומאלו המגינים על ארצנו, מהרשעים ימ"ש שרוצים וחפצים מאוד עפ"ל, ברוחניות ובגשמיות.

התכנית היא, שכל אחד ילמד בנוסף לדף היומי ש"ס דף היומי זוהר בשתים שלוש דקות, ובסיימו את כל הש"ס, יסיים את כל הזוהר גם כן, ויעשה סיום על שניהם יחד, ודאי שיעשה נחת רוח לה' במאוד מאוד, ובזכות הלימוד הקדוש יקבל את תפילותינו ברחמים וברצון אמון כן יהי רצון.

המוציאים לאור

פתח דבר

ברוך ה' אלקי ישראל מהעולם ועד העולם ואמר כל העם אמן הללו-יה, כל הנשמה תהלל י-ה הללו-יה..

כל עם ישראל ששים ושמחים בשמחת התורה, בלימוד הש"ס בצירוף הזוהר, לאחר שנים שמפעל הזוהר העולמי, מנסה להחדיר בכלל ישראל את לימוד הזוהר, שכל אחד ילמד בקביעות את ספר הזוהר הקדוש, נפלה ההחלטה והיא לצרף ולאחד את לימוד הזוהר עם לימוד תלמוד בבלי, על ידי דפוסים חדשים גם ישנים שיאחדו את לימוד הגמרא והזוהר, שיהיה בבחינת וילכו שניהם יחדו, ועל ידי לימוד שניהם יזכו לערוך סיום הש"ס וסיום הזוהר יחדו, אז ויבואו אל המקום אשר אמר לו האלקים, שכל עם ישראל יזכו להגיע אל המקום אשר אמר האלוקים לאברהם בגאולה העתידה במהרה.

ועל כן, אנו קוראים לכל אחינו בני ישראל, החסידים הליטאים הספרדים התימנים, וכל המגזרים, יחד שבטי ישראל, כולנו כאחד יחד, להתחיל בלימוד קדוש זה דף היומי ביחד עם הזוהר הקדוש, בקביעות יום יום ידרשון, בהתמדה בשמחה באהבה, לעשות נחת רוח ליוצרנו, וכמו שבסיום הש"ס הנוכחי היו כמאה אברכים שיודעים את כל הש"ס בעל פה יהיה בעזרת ה' בסיום הבא עוד כמאה שיודעים גם ש"ס בעל פה וגם זוהר בעל פה,

ואז נעשה כולנו סיום ענק על הגמרא ועל הזוהר יחד, כולנו כאחד יחד נשמח בפה מלא, משה רעיא מהימנא ישמח עמנו, ור' שמעון בר יוחאי ישמח עמנו, וכל התנאים הקדושים שמוזכרים בזוהר ובגמרא ישמחו עמנו.

ידוע לכל מעלת הקביעות בלימוד התורה, שכל דבר הנלמד בקביעות יש לו סיעתא דשמיא, כמו קביעות מקום לתפלה, כמו כן קביעות מקום ללימוד גמרא וזוהר, שכל אחד יקבע לו מקום לגרוס הדף היומי והזוהר היומי, בזמן

קבוע ובמקום קבוע, שכן אז בטוח שלא ישכח ללמדו אף יום, ובטוח שיזכה לגמור בסיומם של כל ישראל.

וטוב ביותר שיהיה זה בבית המדרש, או בבית הכנסת וכדומה, שממנו יראו וכן יעשו, ועל ידי קנאת סופרים תרבה חכמה, ואחרים יתחילו לעשות כמותו, וירבו הלומדים בישראל.

איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק, צריכים הרבה חיזוק, כמו דאיתא דברי תורה צריכים חיזוק תמיד, וכל שכן לימוד שמגרה את השטן, והוא מנסה בכל כוחו למעט את לימוד הזוהר, כמו שהכל יודעים, והוא מלביש זאת באיצטלא דרבנן, ומביא ראיות שונות ומשונות, וכמו שכל אחד יודע את כל הטענות שהוא ממציא, אבל אף על פי כן אנו נתחזק איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק, האחד יעזור לשני, וכן הלאה, וכך נהיה כולנו מיוסדים וחזקים ונקרב את ביאת משיח צדקנו.

עתה בעת אשר אנחנו יוצאים עם התוכנית היחודית וכל הכלול בזה, הננו רוצים לקרוא גם כן לכל אלו שיש להם כבר סדר מיוחד לחזור על לימודם, הדף היומי שלומדים היום ומחר חוזרים, וכן לאחר שבוע וכדומה, כל סדרי החזרות, אנו קוראים לכל אלו שיחזרו גם כן על הזוהר שלמדו, שלא ישכחו את קטעי הזוהר שלמדו, ועל ידי שיחזרו יוכלו לזכור לתמיד, ויהיה לנגד עיניהם דברי הזוהר, וישאר בליבם כיתד שלא תימוט, ואם מתעוררים מקטע מסוים בזוהר ואחר מכן שוכחים, חבל על דאבדין, ולמה שלא יזכרו על ידי חזרה.

וכל אחד יערוך לעצמו חשבונותיו בזמנו הפנוי, וכן על זה הדרך ישתדל כל אחד לעשות את המקסימום שביכלתו לגמור ולסיים את הזוהר הקדוש גם כן, ויקויים בנו כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים.

ויקויים בנו מקרא שכתוב כימי צאתכם ממצרים אראנו נפלאות ויקויים

בנו עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים, בלע המות לנצח ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים, וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים כמי עולם וכשנים קדמוניות, ותחזינה עינינו בשובך לציון במהרה בימינו, ונזכה לגאולה שלמה, בנין בית המקדש, קיבוץ נדחי ישראל, על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו אמן ואמן.

ואלו הם התכניות שעושים למען דבר זה:

תכנית מספר 1: להדפיס את הזוהר הקדוש 64 דף במסכת ברכות שיהיה לכל הלומדים דף היומי במה ללמוד את הזוהר ביחד עם לומדי דף היומי, לחלקם חינם.

תכנית מספר 2: להדפיס מסכת ברכות עם הזוהר ביחד דף זוהר ודף גמרא ממסכת ברכות, וכך יחלקו רק ללומדי זוהר יחד עם ש"ס חינם.

תכנית מספר 3: לסדר לאלו שלומדים 7 דפים גמרא ביום לסדר להם גם לימוד 7 דפים זוהר ביום.

תכנית מספר 4: לוח ללומדי דף היומי ש"ס: לעשות לוח ללומדי דף היומי ש"ס שידעו בדיוק היכן ללמוד, בכמה הוצאות הזוהר שהוצאנו לאור עד עתה, וכך יוכלו ללמוד בלי שיהיה להם הספרים החדשים, רק כל אחד לוקח איתו את הזוהר של 10 כרכים או 70 כרכים ויכול ללמוד ביחד עם לומדי הש"ס או אצלו בבית.

ופשוט, שלכל התכניות האלו צריכים להשקיע הרבה ממון. לכן כל אחד יחשב לעצמו כמה הוא יכול לתת למפעל הקדוש הזה, כדי שיוכלו להוציא את כל התכניות לאור עולם.

בכבוד רב - המוציאים לאור

מי בקש זאת מידכם, מאי קא מיירי. אלא מאן דאתי ליחדא שמא קדישא עלאה, בעי ליחדא מסטרא דזאת. כמה דכתיב, (ויקרא טו) בזאת יבא אהרן אל הקדש. בגין דיזדווגון פחדא, אינון תרין: צדיק וצדק, בזווגא חדא. בגין דיתברכון פלא מנייהו ואלין אקרונן חצרה, כמה דכתיב, (תהלים סה) אשרי תבחר ותקרב ישכן חצרה.

ואי איהו אתי ליחדא שמא קדישא, ולא יתפונן ביה ברעותא דלפא, בדחילו ורחימו. קדשא בריה הוא אמר, מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי. זאת ודאי, דהא לא אשתכחו בהו ברפאן. ולא די דלא אשתכחו בהו ברפאן, אלא דשריא בהו דינא ואשתכח דינא בכלא.

תא חזי, ימינא דקודשא בריה הוא, מניה מתערין כל נהירו, כל ברפאן, וכל חדו. ביה כליל שמאלא כמה דאית בבר נש ימינא ושמאלא, ושמאלא אתכליל בימינא, וימינא הוא כליל פלא. וכד אתער ימינא שמאלא אתער עמיה, דהא ביה אחיד ואתכליל.

ותא חזי, בשעתא דארים בר נש ידיה בצלותא, מכון באצבעין דיליה לעילא. כמה דכתיב, (שמות יז) והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל. דהא בימינא תליא כלא. וכתיב (ויקרא ט) וישא אהרן את ידו, וכתיב חסר. וכדין אתפונן לברכה לעילא.

וקודשא בריה הוא לאו הכי, בשעתא דארים ימינא לעילא, ווי להו לתתאי, דהא כל סיעתא וכל ברפאן אסתליקו מנייהו. מנלן. דכתיב נטית ימינך תבלעמו ארץ. מאי נטית ימינך. פתרגומו, ארימת ימינך. מיד תבלעמו ארץ. וכשימין נמצאת, השמאל נמצא עמו, ואז לא

מי בקש זאת מידכם, מה זה אומר? אלא מי שבא ליחד את השם הקדוש העליון, צריך ליחד מצד של זאת, כמו שכתוב (ויקרא טו) בזאת יבא אהרן אל הקדש. כדי שיזדווגו כאחד אותם השנים, צדיק וצדק בזווג אחד, כדי שיתברכו הכל מהם, ואלה נקראים חצריך, ככתוב (תהלים סה) אשרי תבחר ותקרב ישכן חצרה.

ואם הוא בא ליחד את השם הקדוש, ולא מתפונן בו ברצון הלב, ביראה ואהבה - הקדוש ברוך הוא אומר, מי בקש זאת מידכם רמוס חצרי. זאת ודאי, שהרי לא נמצא בהם ברכות. ולא די שלא נמצא בהם ברכות, אלא ששרוי בהם הדין ונמצא דין בכל. בא ראה, מימינו של הקדוש ברוך הוא מתעוררים כל האורות, כל הברכות וכל שמחה. בו כלול השמאל, כמו שיש באדם ימין ושמאל, והשמאל נכלל בימין, והימין כולל את הכל. וכשמתעורר הימין, מתעורר עמו השמאל, שהרי בו הוא אחוז וכלול.

ובא ראה, בשעה שאדם מרים את ידו בתפלה ומכון באצבעותיו למעלה, ככתוב (שמות יז) והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל. שהרי בימין הפל תלוי, וכתוב (ויקרא ט) וישא אהרן את ידו, וכתוב חסר, ואז מתפונן לברכה למעלה.

והקדוש ברוך הוא לא כף - בשעה שמרים ימין למעלה, אוי לתחתונים! שהרי כל הסיוע, וכל הברכות מסתלקים מהם. מנין לנו? שכתוב נטית ימינך תבלעמו ארץ. מה זה נטית ימינך? פתרגומו, הרמת ימינך. מיד תבלעמו ארץ. וכשימין נמצאת, השמאל נמצא עמו, ואז לא

תא חזי, ימינא דקודשא בריה הוא, מניה מתערין כל נהירו, כל ברפאן, וכל חדו. ביה כליל שמאלא כמה דאית בבר נש ימינא ושמאלא, ושמאלא אתכליל בימינא, וימינא הוא כליל פלא. וכד אתער ימינא שמאלא אתער עמיה, דהא ביה אחיד ואתכליל.

ותא חזי, בשעתא דארים בר נש ידיה בצלותא, מכון באצבעין דיליה לעילא. כמה דכתיב, (שמות יז) והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל. דהא בימינא תליא כלא. וכתיב (ויקרא ט) וישא אהרן את ידו, וכתיב חסר. וכדין אתפונן לברכה לעילא.

וקודשא בריה הוא לאו הכי, בשעתא דארים ימינא לעילא, ווי להו לתתאי, דהא כל סיעתא וכל ברפאן אסתליקו מנייהו. מנלן. דכתיב נטית ימינך תבלעמו ארץ. מאי נטית ימינך. פתרגומו, ארימת ימינך. מיד תבלעמו ארץ. וכדין ימינא אשתכח, שמאלא

תא חזי, ימינא דקודשא בריה הוא, מניה מתערין כל נהירו, כל ברפאן, וכל חדו. ביה כליל שמאלא כמה דאית בבר נש ימינא ושמאלא, ושמאלא אתכליל בימינא, וימינא הוא כליל פלא. וכד אתער ימינא שמאלא אתער עמיה, דהא ביה אחיד ואתכליל.

ותא חזי, בשעתא דארים בר נש ידיה בצלותא, מכון באצבעין דיליה לעילא. כמה דכתיב, (שמות יז) והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל. דהא בימינא תליא כלא. וכתיב (ויקרא ט) וישא אהרן את ידו, וכתיב חסר. וכדין אתפונן לברכה לעילא.

וקודשא בריה הוא לאו הכי, בשעתא דארים ימינא לעילא, ווי להו לתתאי, דהא כל סיעתא וכל ברפאן אסתליקו מנייהו. מנלן. דכתיב נטית ימינך תבלעמו ארץ. מאי נטית ימינך. פתרגומו, ארימת ימינך. מיד תבלעמו ארץ. וכדין ימינא אשתכח, שמאלא

תא חזי, ימינא דקודשא בריה הוא, מניה מתערין כל נהירו, כל ברפאן, וכל חדו. ביה כליל שמאלא כמה דאית בבר נש ימינא ושמאלא, ושמאלא אתכליל בימינא, וימינא הוא כליל פלא. וכד אתער ימינא שמאלא אתער עמיה, דהא ביה אחיד ואתכליל.

ותא חזי, בשעתא דארים בר נש ידיה בצלותא, מכון באצבעין דיליה לעילא. כמה דכתיב, (שמות יז) והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל. דהא בימינא תליא כלא. וכתיב (ויקרא ט) וישא אהרן את ידו, וכתיב חסר. וכדין אתפונן לברכה לעילא.

וקודשא בריה הוא לאו הכי, בשעתא דארים ימינא לעילא, ווי להו לתתאי, דהא כל סיעתא וכל ברפאן אסתליקו מנייהו. מנלן. דכתיב נטית ימינך תבלעמו ארץ. מאי נטית ימינך. פתרגומו, ארימת ימינך. מיד תבלעמו ארץ. וכדין ימינא אשתכח, שמאלא

תא חזי, ימינא דקודשא בריה הוא, מניה מתערין כל נהירו, כל ברפאן, וכל חדו. ביה כליל שמאלא כמה דאית בבר נש ימינא ושמאלא, ושמאלא אתכליל בימינא, וימינא הוא כליל פלא. וכד אתער ימינא שמאלא אתער עמיה, דהא ביה אחיד ואתכליל.

ותא חזי, בשעתא דארים בר נש ידיה בצלותא, מכון באצבעין דיליה לעילא. כמה דכתיב, (שמות יז) והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל. דהא בימינא תליא כלא. וכתיב (ויקרא ט) וישא אהרן את ידו, וכתיב חסר. וכדין אתפונן לברכה לעילא.

וקודשא בריה הוא לאו הכי, בשעתא דארים ימינא לעילא, ווי להו לתתאי, דהא כל סיעתא וכל ברפאן אסתליקו מנייהו. מנלן. דכתיב נטית ימינך תבלעמו ארץ. מאי נטית ימינך. פתרגומו, ארימת ימינך. מיד תבלעמו ארץ. וכדין ימינא אשתכח, שמאלא

שולטים הדינים בעולם. מה הטעם? משום שהימין נמצא עמו, ואם הימין מסתלקת, הרי מזדמנת השמאל, ואז מתעוררים דינים בעולם, והדין שרוי בכל.

בשרבי שמעון היה מגיע לפסוק הזה, היה בוכה, שכתוב (איכה ב) השיב אחר זמינו. וכי אפשר שהשיב אחר זמינו? אלא משום שהקדים השמאל לרדת לעולם, והימין נשארה במקום אחר.

אמר רבי שמעון, כתוב (ישעיה נז) הצדיק אבד. והרי בארנו את הדברים, לא כתוב הצדיק נאבד, אלא הצדיק אבד. מכל אותם פני המלך לא נמצא שאבד אלא צדיק. אבד בשני צדדים: אחד - שלא שורות בו ברכות כבתחלה, ואחד - שהתרחקה ממנו בת זוגו שהיא כנסת ישראל. נמצא שהצדיק אבד יותר מכל, ולעתיד לבא כתוב (זכריה ט) גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלים הנה מלפך יבוא לך צדיק ונושע הוא. צדיק ומושיע לא כתוב, אלא צדיק ונושע הוא. הוא נושע ודאי, והרי זה נתבאר.

ימינך ה' נאדרי בפת. מה זה נאדרי? הנה צריך להיות נאדר! אלא בשעה ששמאל בא להודג ב'ימין, אז כתוב נאדרי, תרעץ, (בכת, שנים, ולעולם וכו') ולעולם זה כף, משום ששמאל נמצא ב'ימין ונכלל בו.

אמר רבי שמעון, כמו שבארנו - כף זה, שאדם נמצא שנחלק. מה הטעם? כדי לקבל עמו בת זוגו שיעשו גוף אחד ממש. כשימינך, נמצא שנחלק. מה הטעם? כדי לקבל עמו שמאל. וכך זה הכל, אחד באחד. ועל זה באחד מכה

אשתכח עמיה, וכדין לא שלטין דינין בעלמא, מאי טעמא, בגין דימינא אשתכח עמיה. ואי ימינא אסתלקת, הא שמאלא אזדמנת, כדין דינין מתערין בעלמא, ודינא שריא בכלא.

רבי שמעון פד הוה מטי להאי קרא, הוה בכי, דכתיב, (איכה ב) השיב אחר זמינו. וכי אפשר דהשיב אחר זמינו. אלא בגין דאקדים שמאלא לנחתא בעלמא, וימינא אשתארת באתר אחרא.

אמר רבי שמעון, כתיב (ישעיה נז) הצדיק אבד. והא אוקימנא מלי, הצדיק נאבד לא (דף ט"ו ע"ב) כתיב, אלא הצדיק אבד. מכל אינון אנפי מלפא, לא אשתכח דאבד, אלא צדיק. אבד בתרי סטרי: חד, דלא שראן ביה ברפאן, פד בקדמיתא. וחד, דאתרחיקת מניה בת זוגיה דהיא כנסת ישראל. אשתכח, דצדיק אבד יתיר מכלא. ולזמנא דאתי כתיב, (זכריה ט) גילי מאד בת ציון הריעי בת ירושלים הנה מלפך יבא לך צדיק ונושע הוא. צדיק ומושיע לא כתוב, אלא צדיק ונושע הוא. הוא נושע ודאי. והא אתמר.

ימינך יי' נאדרי בפת. (שמות טו) מאי נאדרי, נאדר מיבעי ליה. אלא, בשעתא דשמאלא אתיא לאזדווגא בימינא, כדין כתיב נאדרי תרעץ, (ס"א בכת, תרי, ולעולם וכו') ולעולם הכי הוא בגין דשמאלא אשתכח בימינא, ואתפליל ביה.

אמר רבי שמעון, כמה דאוקימנא הכי הוא, דבר נש אשתכח דאתפלג. מאי טעמא. בגין לקבלא עמיה בת זוגיה, דיתעבידו חד גופא ממש. פד ימינך, אשתכח דאתפלג. מאי טעמא. בגין לקבלא עמיה שמאלא. והכי הוא כלא, חד בחד. ועל דא,

וועל דא,

ומרפא. זהו שכתוב מינף ה' תרעץ אויב.

בא ראה, שירה זו נאמרה על אותו זמן ועל הזמן שכתב לעתיד, בימים שיחזור מלך המשיח, שכתוב מינף ה' תרעץ אויב. לא כתב רעצת, אלא תרעץ. מה כתוב בתחלה? (איכה ב) השיב אהור מינו מפני אויב. באותו זמן היא תרעץ אויב לעתיד לבא. והפל כף הוא. תהרס קמיה - לא כתוב הרסת, אלא תהרס. תשלח חרונה יאכלמו פקש. הפל לעתיד לבא. מינף ה' נאדרי בכח. בפח - בזמן הזה, בעולם הזה. מינף ה' תרעץ אויב - בזמן מלך המשיח. וברב גאנה תהרס קמיה - לביאת גוג ומגוג. תשלח חרונה יאכלמו פקש - לתחית המתים, שכתוב (דניאל יב) ורבים מישגי אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לתרפות ולדראון עולם.

באותו זמן, אמר רבי שמעון, אשרי אותם שישארו בעולם. ומי הם? בא ראה, לא ישארו בעולם רק אותם מהולים, שקבלו אות ברית הקדוש, ונכנסו לברית הקדוש באותם שני חלקים, כמו שבארנו, והוא שומר את אותו הברית ולא מכניסו למקום שלא צריף. אלה הם ישארו ויכתבו לחיי עולם.

מנין לנו? שכתוב (ישעיה ד) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלם. משמע הנשאר בציון והנותר בירושלם, שכל מי שנמול בשתי הדרךגות הללו נכנס. ואם שומר אותו ברית פראוי ויזהר בו, עליו כתוב הנשאר בציון והנותר בירושלם. אלו ישארו לאותו זמן, ובהם עתיד הקדוש ברוך הוא לחדש את העולם ולשמת בהם.

הנשאר בציון והנותר בירושלם. אליו ישתארו ביהוה זמנא, ובהו זמין

בחד מחי ומסי, הדא הוא דכתיב מינף יי' תרעץ אויב.

תא חזי, שירתא דא אתמר, על ההוא זמנא, ועל זמנא דאתי, ביומי דיתער מלכא משיחא, דכתיב, מינף יי' תרעץ אויב, רעצת לא כתיב, אלא תרעץ. מה כתיב בקדמיתא, (איכה א) השיב אהור מינו מפני אויב, בההוא זמנא, היא תרעץ אויב לזמנא דאתי. וכלא הכי הוא, תהרוס קמיה, הרסת לא כתיב, אלא תהרוס. תשלח חרונה יאכלמו פקש, פלא לזמנא דאתי. מינף יי' נאדרי בכח, בזמנא דא, בעלמא דין. מינף יי' תרעץ אויב, בזמנא דמלכא משיחא. וברוב גאנה תהרוס קמיה, לביאת גוג ומגוג. תשלח חרונה יאכלמו פקש, לתחית המתים. דכתיב, (דניאל יב) ורבים מישגי אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לתרפות ולדראון עולם.

בההוא זמנא, אמר רבי שמעון, זכאין אינון דישתארו ב עלמא, ומאן אינון. תא חזי, לא ישתאר מבני עלמא, בר אינון גזירין, דקבילו את קיימא קדישא, ועאלו בקיימא קדישא, באינון תרין חולקין, כמה דאוקימנא. והוא נטיר ליה לההוא קיים, ולא עייליה באתר דלא אצטריף, אלין אינון דישתארו, ויכתבו לחיי עלמא.

מנלן. דכתיב, (ישעיה ד) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו כל הכתוב לחיים בירושלם. משמע הנשאר בציון והנותר בירושלם, דכל מאן דאתגזר, באלין תרין דרגין עאל. ואי נטיר לההוא קיים פדקא חזי, ויזדהר ביה, עליה כתיב הנשאר בציון והנותר בירושלם. אליו ישתארו ביהוה זמנא, ובהו זמין

על אותו זמן פתוב, (תהלים קד) יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו.

רבי חייא הנה הולך לרבי אלעזר. מצאו שנהיה יושב אצל רבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמיו. עד שהרים ראשו, ראה את רבי חייא. אמר, (ישעיה יט) ביום ההוא יהיה ישראל שלישיה למצרים ולאשור ברכה בקרב הארץ אשר ברכו ה' צבאות לאמר ברוך עמי מצרים ומעשה ידי אשור ונחלתי ישראל.

(וכי אשור ומצרים הם קרובים לקדוש-ברוך הוא?)

אלא, על הגלות שתעלה ממצרים ומאשור זה נאמר. ואם נאמר על מצרים ועל אשור – על אותם חסידים שלהם שחזרו בתשובה ונשארו לעבד את ישראל ואת מלך המשיח, שכתוב (תהלים עב) וישתחוו לו כל מלכים, וכתוב והיו מלכים אמנך וגו'.

אמר לו, מה זה שכתוב דרכיה דרכי נעם? אמר לו, כמה טפשים) בני העולם שלא יודעים ולא משגיחים בדברי תורה, שהרי דברי תורה (כמה סודות עליונים יש בהם) הם דרך לנכות באותו נעם ה', שפתוב דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום. דרכי נעם ודאי. מה זה נעם? כמו שכתוב (תהלים כז) לחזות בנעם ה', והרי פרשוה, משום (כף) שהתורה ודרכיה באים מאותו נעם, ואותן דרכים מפרשות בה, ועל זה דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום.

אמר רבי חייא, שנינו, בפעיה שהקדוש ברוך הוא נתן תורה לישראל, יצא אור מאותו נעם, והתעטר בו הקדוש ברוך הוא, ומאותו נעם הבהיקו זיון של כל העולמות, של כל הרקיעים, של כל הכתרים. על אותה פעיה פתוב (שיר א) צאנה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו'.

ואותה פעיה שנבנה המקדש,

קדשא בריך הוא לחדתא עלמא, ולמחדי בהו. על ההוא זמנא כתיב, (תהלים קד) יהי כבוד יי' לעולם ישמח יי' במעשיו.

רבי חייא הוה אזיל לגבי רבי אלעזר, אשפחיה, דהוה יתיב לגביה דרבי יוסי ברבי שמעון בן לקוניא חמוי. עד דזקיף רישיה, חמא ליה לרבי חייא, אמר, (ישעיה יט) ביום ההוא יהיה ישראל שלישיה למצרים ולאשור ברכה בקרב הארץ אשר ברכו יי' צבאות לאמר ברוך עמי מצרים ומעשה ידי אשור ונחלתי ישראל,

(ס"א וכי אשור ומצרים קריבין אינון לקדשא בריך הוא. אלא, על גלותא דסקון ממצרים ומאשור אתמר, ואי אתמר על מצרים ועל אשור, על אינון חסידין דלחון, דאתרוו בתשובתא, ואשתארוו למפלח לישראל ולמלכא משיחא, דכתיב, (תהלים עב) וישתחוו לו כל מלכים. וכתיב, (ישעיה מט) והיו מלכים אמנך וגו'.

אמר ליה, מאי דכתיב, (משלי ג) דרכיה דרכי נעם אמר ליה כמה טפשיין כו') בני עלמא, דלא ידעין ולא משגיחין במלוי דאורייתא, דהא מלין דאורייתא (נ"א כמה רזין עלאין אית בהו) אינון ארחא למזפי בההוא נעם יי' דכתיב דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום. דרכי נעם ודאי. מאי נעם. כמה דכתיב, (תהלים כז) לחזות בנעם יי', והא אוקמוה, בגין (נ"א כף) דאורייתא, וארחוי, מההוא נעם אתיין, ואינון ארחין פרישן ביה, ועל דא דרכיה דרכי נעם וכל נתיבותיה שלום.

אמר רבי חייא, תנינו, בפעיה דקודשא בריך הוא יתב אורייתא לישראל, נפק נהורא מההוא נעם, ואתעטר ביה קדשא בריך הוא, ומההוא נעם אבהיקו זיון דכלהו עלמין (ד"ח ע"א) דכלהו רקיעין, דכלהו כתריין. על ההוא שעתא כתיב, (שיר השירים ג) צאנה וראינה בנות ציון במלך שלמה וגו'.

וההיא שעתא דאתבני מקדשא, אתעטר

התעטר הקדוש ברוך הוא באותה עטרה, וישב בכסאו והתעטר בעטרותיו. ומאותו זמן שנתחבר בית המקדש, לא התעטר הקדוש ברוך הוא בעטרותיו, ואותו נעם התכסה ונגנז.

אמר רבי אלעזר, בשעה שנכנס משה לתוך הענן, כפתוב (שמות כד) ויבא משה בתוך הענן, כאדם שהיה הולך במקום של רוח, ופגש בו מלאך גדול אחד. ושנינו ששמו קמוא"ל, והוא ממנה על שנים עשר אלף ממנים שליחים. רצה להזדווג במשה. פתח משה פיו בשתים עשרה אותיות חקוקות של השם הקדוש שלמד אותו הקדוש ברוך הוא בסנה, והתרחק ממנו שתיים עשרה אלף פרסות, והיה משה הולך בענן, ועיניו לזהטות בגחלי אש.

עד שפגש בו מלאך אחד גדול ונכבד מן הקדם, ושנינו ששמו הדרניא"ל, והוא עליון על כל שאר המלאכים אלף וששים רבוא פרסות, וקולו הולך במאתים אלף רקיעים שמקפים באש לבנה. פיון שראהו משה, לא יכל לדבר. רצה לזרק את עצמו מתוך הענן.

אמר לו הקדוש ברוך הוא, משה, וכי אתה שהרבית דברים עמי בסנה, שרצית לדעת את סוד השם הקדוש ולא פחדת, ועכשו אתה פוחד מאחד משמשי? פיון ששמע משה את קול הקדוש ברוך הוא, התחזק. פתח פיו בשבעים ושתיים אותיות השם העליון. פיון ששמע הדרניא"ל את אותיות השם הקדוש מפי משה, הזדעזע. קרב אליו ואמר לו: אשרי חלקך, משה, שהתגלה לך מה שלא התגלה למלאכים העליונים.

קדשא בריך הוא בההוא עטרה, ויתב בכרסיא דיליה, ואתעטר בעטרוי. ומההוא זמנא דאתחבר בי מקדשא, לא אתעטר קדשא בריך הוא בעטרוי, וההוא נעם אתטמר ואתגנז.

אמר רבי אלעזר, בשעתא דעאל משה בגו עננא, כמה דכתיב, (שמות כד) ויבא משה בתוך הענן, כבר נש דהיה אזיל באתר דרוחא. איערע ביה חד מלאכא רברבא, ותאנא, קמוא"ל שמיה. והוא ממנא על תריסר אלפין ממנן שליחן. בעא לאזדווגא ביה במשה, פתח משה פומיה, בתריסר אתוון גליפן דשמא קדישא דאוליה ליה קדשא בריך הוא בסנה, ואתרחק מגיה תריסר אלפין פרסין, והיה אזל משה בעננא, ועינוי מלהטן בגומרין דאשא.

עד דאיערע ביה חד מלאכא, רברבא ויקירא מן קדמאה, ותאנא הדרניא"ל שמיה, והוא עלאה על שאר מלאכין, אלף ושתיין רבוא פרסין, וקליה אזיל במאתן אלף רקיעין, דמסתחראן באשא חיוורא. פיון דחמא ליה משה, לא יכיל למלא. בעא למשדי גרמיה מגו עננא.

אמר ליה קדשא בריך הוא, משה, וכי אנת הוא דאסגית מלין עמי בסנה, דבעית למנדע רזא דשמא קדישא, ולא דחלת. והשתא את דחיל מחד משמשי. פיון דשמע משה קליה דקודשא בריך הוא, אתתקף. פתח פומיה, בשבעין ותריין אתוון דשמא עלאה, פיון דשמע הדרני"אל אתוון דשמא קדישא, מפומיה דמשה, אזדעזע. קריב לגביה, אמר ליה, זכאה חולקך משה, דאתגלי לך, מה דלא אתגלי למלאכי עלאי.

וְהָיָה הוֹלֵךְ עִמּוֹ, עַד שֶׁהִגִּיעוּ לְאֵשׁ חֲזָקָה שֶׁל מִלֶּאֶךָ אֶחָד שֶׁשְּׁמוֹ סַנְדְּלָפוֹן. וְשָׁנִינוּ, סַנְדְּלָפוֹן עֲלִיּוֹן הוּא עַל שָׂר חֲבֵרִיו חָמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנָה, וְהוּא עוֹמֵד אַחַר הַפְּרָגוֹד שֶׁל רְבוּנוּ, וְקוֹשֵׁר לוֹ כְּתָרִים מִבְּקָשׁוֹתֵיהֶם שֶׁל הַתְּפִלָּה שֶׁל יִשְׂרָאֵל. וּבִשְׁעָה שֶׁמִּגִּיעַ הַכְּתָר הַזֶּה לְרֹאשׁ הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, הוּא מְקַבֵּל אֶת תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל, וְכָל הַתְּפִלוֹת וְהַהֲמוֹנִים מְזַדְּעָזְעִים, וְנִהְיִים וְאוֹמְרִים: בְּרוּךְ כְּבוֹד ה' מִמְּקוֹם בֵּית שְׁכִינְתּוֹ.

אָמַר לוֹ הַדְּרַגְיָאֵל לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה, אֵינִי יָכוֹל לְלַכֵּת עִמָּךְ, שְׂלֵא תִשְׂרַף אוֹתִי הָאֵשׁ הַחֲזָקָה שֶׁל סַנְדְּלָפוֹן. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה הִזְדַּעְזַע מֹשֶׁה, עַד שֶׁהַחֲזִיק הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמֹשֶׁה, וְהוֹשִׁיבוֹ לְפָנָיו וְלָמַד אוֹתוֹ תוֹרָה. וְכִסָּה אֶת מֹשֶׁה בְּאוֹתוֹ אֹר וְזִיו שֶׁל אוֹתוֹ נֵעַם, וְהָיוּ פָּנָיו שֶׁל מֹשֶׁה מְאִירִים בְּכָל אוֹתָם הַרְקִיעִים, וְכָל חֵיל הַשָּׁמַיִם הָיוּ מְזַדְּעָזְעִים לְפָנָיו בְּשְׁעָה שֶׁהָיָה מוֹרִיד תוֹרָה.

בֵּינָן שֶׁחֲטָאוּ יִשְׂרָאֵל לְמֹשֶׁה, נָטַל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (מִמֹּשֶׁה) אֶלְךָ חֲלָקִים מְאוֹתוֹ זִיו. בְּאוֹתָהּ שְׁעָה רָצוּ מִלְּאֲכִים עֲלִיּוֹנִים, וְכָל אוֹתָם הַמוֹנִים, לְשַׂרְף אֶת מֹשֶׁה בְּשְׁעָה שֶׁאָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (שְׁמוֹת לב) לָךְ רַד פִּי שַׁחַת עִמָּךְ. הִזְדַּעְזַע מֹשֶׁה וְלֹא יָכַל לְדַבֵּר, עַד שֶׁהִרְבֵּה בַתְּפִלוֹת וּבִקְשׁוֹת לְפָנָי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

אָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, מֹשֶׁה, הַחֲזִק בְּכִסְאִי! עַד שֶׁגָּעַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל אוֹתָם הַמוֹנִים וּבְכָל אוֹתָם חֲלוֹת, וְהַחֲזִיק מֹשֶׁה בְּשָׁנָי לוחֹת הָאֲבָנִים, וְהוֹרִיד אוֹתָם לְמֹשֶׁה, וְנָהוּ שְׁפָתוֹב (מִשְׁלֵי כא) עִיר גְּבוּרִים עֲלֶיהָ חָכָם וַיֵּרֵד עַז מִבְּטָחָה. וּמֵאוֹתוֹ זִיו שֶׁנִּשְׂאָר בּוֹ, הָיוּ פָּנָי מֹשֶׁה מִבְּהִיקִים. וְיָמָה

וְהָיָה אֲזִיל עִמִּיהָ, עַד דְּמָטוּ לְאֶשָּׁא תְּקִיפָא, דְּחָד מִלְּאָכָא דִּי שְׁמִיהָ סַנְדְּלָפוֹן. וְתֵאנָא, סַנְדְּלָפוֹן עֲלָאָה הוּא עַל שָׂר חֲבֵרִי, חָמֵשׁ מֵאָה שָׁנִין. וְהוּא קָאִים בְּתַר פְּרָגוֹדָא דְמֵאֲרִיָּה, וְקוֹשֵׁר לִיהָ כְּתָרִין, מִבְּעוֹתֵיהוֹן דְּצִלוֹתָא דְיִשְׂרָאֵל. וּבִשְׁעָתָא דְמָטִי הָאִי כְּתָר לְרִישִׁיָּה דְמִלְּכָא קְדִישָׁא, הוּא מְקַבֵּל צִלוֹתֵיהוֹן דְיִשְׂרָאֵל. וְכִלְהוֹ חֲיִילִין וְאֶכְלוּסִין מְזַדְּעָזְעִין, וְנִהְיִין וְאוֹמְרִין, בְּרִיךְ יְקָרָא דִיָּי מֵאַתְרַּ בֵּית שְׁכִינְתֵיהָ.

אָמַר לִיהָ הַדְּרַגְיָאֵל לְמֹשֶׁה, מֹשֶׁה, לִית אֲנָא יָכִיל לְמַהֵךְ עִמָּךְ, דְּלֹא יוֹקִיד לִי אֶשָּׁא תְּקִיפָא דְסַנְדְּלָפוֹן. בִּיהָ שְׁעָתָא אֲזַדְּעָזְעָה מֹשֶׁה, עַד דְּאַתְקִיף בִּיהָ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּמֹשֶׁה, וְאוֹתְבִיָּה קְמִיָּה, וְאוֹלִיף לִיהָ אוֹרִיָּתָא. וְחָפָא לִיהָ לְמֹשֶׁה, בְּהֵהוּא נְהוֹרָא וְזִיוָא דְהָהוּא נֵעַם, וְהָיוּ אֲנָפוּי דְמֹשֶׁה נְהִירִין בְּכָל אֵינּוֹן רְקִיעִין. וְכָל חֵילָא דְשְׁמַיָּא הָווּ מְזַדְּעָזְעִין קְמִיָּה, בְּשְׁעָתָא דְהָיָה נְחִית בְּאוֹרִיָּתָא.

בֵּינָן דְּחִבּוּ יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, נָטַל קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא (נ"א מִמֹּשֶׁה) אֶל"ף חוֹלְקִין מֵהָהוּא זִיוָא. בִּיהָ שְׁעָתָא, בָּעוּ מִלְּאֲכִין עֲלֵאִין, וְכָל אֵינּוֹן אֶכְלוּסִין, לְאוֹקְדָא לְמֹשֶׁה, בְּשְׁעָתָא דְאָמַר לִיהָ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא (שְׁמוֹת לב) לָךְ רַד פִּי שַׁחַת עִמָּךְ. אֲזַדְּעָזְעָה מֹשֶׁה, וְלֹא יָכִיל לְמַלְלָא, עַד דְּאַסְגִּי בְּצִלוֹתֵין וּבְעוֹתֵין קְמִיָּה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אָמַר לִיהָ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מֹשֶׁה, אַתְקִיף בְּכוֹרְסִיָּא דִּילִי, עַד דְּגָעַר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּכָל אֵינּוֹן אֶכְלוּסִין, בְּכָל אֵינּוֹן חֲיִילִין, וְאַתְקִיף מֹשֶׁה בְּתַרִּין לוחִין דְּאַבְנִין, וְאַחִית לוֹן לְתַתָּא. וְדָא הוּא דְכְּתִיב, (מִשְׁלֵי כא) עִיר גְּבוּרִים עֲלֶיהָ חָכָם וַיֵּרֵד עַז מִבְּטָחָה. וּמֵהָהוּא זִיוָא דְאַשְׁתָּאר בִּיהָ, הָווּ מִבְּהִיקִין אֲנָפוּי

באותו שנשאר בו לא היו יכולים להסתפל בפניו - באותו שהסתלק ממנו על אחת כמה וכמה.

רבי חייא אמר, ימינך ה' נאדרי בפח - זו התורה. ועל זה ימינך ה' תרעץ אויב. שאין דבר בעולם שישבר כחם של עמים עובדי כוכבים ומזלות פרט לשעה שישאל מתעסקים בתורה. שכל זמן שישאל מתעסקים בתורה, הימין מתחזק, ונשבר פח ותקף של עמים עובדי כוכבים ומזלות. ולכן התורה נקראת עז, כמו שנאמר (תהלים כט) ה' עז לעמו יתן. ובשעה שישאל לא מתעסקים בתורה - מתחזק השמאל, ומתחזק פח של עמים עובדי כוכבים ומזלות, ושולטים עליהם, וגוזרים עליהם גזרות שלא יכולים לעמד בהם, ועל זה הגלו בני ישראל והתפזרו בין העמים.

זהו זה שפתיב, על מה אבדה הארץ וגו', ויאמר ה' על עזבם את תורת. שהרי כל זמן שישאל ישתדלו בתורה, נשבר פח ותקפם של עובדי עבודה זרה, זהו שפתיב ימינך ה' תרעץ אויב. אמר רבי אלעזר, ודאי כף הוא, שכל זמן שקולם של ישראל נשמע בבתי כנסיות ובבתי מדרשות וכו', כמו ששנינו (בראשית כז) הקול קול יעקב. ואם לא, אז הידים ידי עשו, והרי בארנו.

וברב גאונך תהרוס קמיה. רבי חזקיה פתח ואמר, (תהלים י) למה ה' תעמד ברחוק תעלים לעתות בצרה. בשעה שחטאי העולם גורמים, הקדוש ברוך הוא עולה למעלה למעלה, ובני אדם צוחקים ומורידים דמעות ואין מי שישגיח עליהם. מה הטעם?

דמשה. ומה בהאי דאשתאר ביה לא הוי יכלין לאסתפלא באנפוי, בההוא דאסתלק מיניה על אחת כמה וכמה.

רבי חייא אמר, ימינך יי' נאדרי בפח, דא אורייתא. ועל דא, ימינך יי' תרעץ אויב. דלית מלה בעלמא דיתבר חיליהון דעמין עובדי כוכבים ומזלות, בר בשעתא דישאל מתעסקין באורייתא. דכל זמן דישאל מתעסקין באורייתא, ימינא אתתקף, ואתבר חילא ותוקפא דעובדי עבודת פוכבים ומזלות. ובגיני כן אורייתא אקרית עז, כמה דאת אמר (תהלים כט) יי' עז לעמו יתן.

ובשעתא דישאל לא מתעסקין באורייתא שמאלא אתתקף, ואתתקף חיליהון דעובדי עבודת פוכבים ומזלות, ושלטין עליהו, וגזרין עליהו גזרין, דלא יכלין למיקם בהו. ועל דא אתגליאו בני ישראל, ואתפדרו ביני עממיה.

הדא הוא דכתיב (דף נ"ח ע"ב) (ירמיה ט) על מה אבדה הארץ וגו', ויאמר יי' על עזבם את תורת. דהא כל זמנא דישאל ישתדלון באורייתא, אתבר חילא ותוקפא דכל עובדי עבודה זרה, הדא הוא דכתיב יי' תרעץ אויב. אמר רבי אלעזר, ודאי הכי הוא, דכל זמנא דקליהון דישאל, אשתמע בבתי כנסיות ובבתי מדרשות וכו', כמה דתנינא (בראשית כז) הקול קול יעקב, ואי לאו הידים ידי עשו, והא אוקימנא.

וברב גאונך תהרוס קמיה. (שמות טו) ר' חזקיה פתח ואמר, (תהלים י) למה יי' תעמוד ברחוק תעלים לעתות בצרה, בשעתא דחובי עלמא גרמו, קדשא בריך הוא סליק לעילא לעילא, ובני נשא צוחין ונחתין דמעין, ולית

משום שהוא עולה למעלה למעלה, ונמנעת מהם תשובה, ואז כתוב וברב גאונך תהרס קמיה.

רבי יצחק אמר, פסוק זה, בשעה שמתלבש הקדוש ברוך הוא בגאונה על העמים שיתפנסו עליו, כמו שכתוב (שם ב) ורוזנים נוסדו יחד על ה' ועל משיחו. ולמדנו, עתידים הם שבעים שרי צבאות מכל עבר (עמים) להתפנס באותו זמן בהמונים מכל העולם, ולעשות קרב על ירושלים עיר הקדש, ולאחזו עצות על הקדוש ברוך הוא. ומה אומרים? נעמד על הפטרון בהתחלה, ואחר כך על עמו ועל היכלו.

אז עתיד הקדוש ברוך הוא לצחק עליהם, שכתוב יושב בשמים ישחק ה' ילעג למו. באותו זמן ילכש הקדוש ברוך הוא גאונה עליהם, וישמיד אותם מן העולם, ככתוב (זכריה יד) וזאת תהיה המגפה אשר יגף ה' את כל העמים אשר צבאו על ירושלים המק בשרו והוא עמד על רגליו. רבי אבא אמר משמו של רב ייסא סבא, וכך אמר רבי שמעון, עתיד הקדוש ברוך הוא להחיות את כל אותם המלכים שהציקו לישראל ולירושלים, את אנדריאנוס, ולופינוס, ונבוכדנצר, ולסנחריב, ולכל שאר מלכי העמים שהחריבו ביתו, ולהשליט אותם כבתחלה, ויתפנסו עמהם שאר העמים. ועתיד הקדוש ברוך הוא להפרע מהם בגלוי סביב ירושלים. והו שכתוב וזאת תהיה המגפה אשר יגף ה' את כל העמים אשר צבאו על ירושלים. אשר יצבאו לא כתוב, אלא אשר צבאו. אז כתוב וברב גאונך תהרס קמיה. וזה לזמן שיבא המשיח כתוב, ושירה זו היא

מאן דישיגח עלייהו. מאי טעמא. בגין דאיהו סליק לעילא לעילא, ותשובה אתמנע מנייהו, כדין כתיב, וברב גאונך תהרוס קמיה.

רבי יצחק אמר, האי קרא, בשעתא דאתלבש קדשא בריך הוא גאותא, על עממיה דיתפנשו עליה, כמה דכתיב, (תהלים ב) ורוזנים נוסדו יחד על יי' ועל משיחו. ותאנא זמינין אינון שבעין קסטורין מפל עיבר, (נ"א עמין) לאתפנשא בההוא זמנא באוכלוסין דכל עלמא, ולמעבד קרבא על ירושלים קרתא קדישא, ולאחדא עיטין עליה דקודשא בריך הוא. ומאי אמרי, נוקים על פטרונא בקדמיתא, ולבתר על עמיה, ועל היכליה.

ברין זמין קדשא בריך הוא לחייבא עלייהו. דכתיב, (תהלים ב) יושב בשמים ישחק יי' ילעג למו. בההוא זמנא ילכש קדשא בריך הוא גאותא עלייהו, וישיצינון מן עלמא, כמה דכתיב, (זכריה יד) וזאת תהיה המגפה אשר יגף יי' את כל העמים אשר צבאו על ירושלים המק בשרו והוא עומד על רגליו.

רבי אבא אמר משמיה דרב ייסא סבא, והכי אמר רבי שמעון, זמין קדשא בריך הוא לאחייא לכל אינון מלכין, דעקו לישראל ולירושלים, לאנדריאנוס, ולופינוס, ונבוכדנצר, ולסנחריב, ולכל שאר מלכי עמין, דחריבו ביתיה, ולשלטאה לון בקדמיתא, ויתפנשו עמהון שאר עמין, וזמין קדשא בריך הוא לאתפרעא מנייהו באתגלייא, סחרגי ירושלים. הדא הוא דכתיב, וזאת תהיה המגפה אשר יגף יי' את כל העמים אשר צבאו על ירושלים. אשר יצבאו לא כתיב, אלא אשר צבאו. כדין כתיב, וברב גאונך תהרוס קמיה, ודא לזמנא דאתא

משיחא, פתיב, ושירתא דא שירתא דעלמין היא.

וברוח אפיה נערמו מים, (שמות טו) בההוא זמנא. ובגין פך אית בההוא זמנא, ולזמנא דמלפא משיחא, ולזמנא דגוג ומגוג. נצבו כמו גד, לזמנא דעלמא דאתי, דאיהו חדותא דכל עלמין.

אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל. (שמות טו) אמר אויב, דא ההוא ממנא רברבא על מצראי, בשעתא דאתיהיב ליה שלטנותא על ישראל, חשיב דישיצינון תחות שלטניה. אלא דדכר קדשא בריך הוא טורי עלמא, דהו מגינן עלייהו. ולא תימא דא בלחודוי, אלא כל אינון רברבין דממנן על כל עובדי עבודת פוכבים ומזלות, וכד אתיהיב להו רשותא ושלטנותא על ישראל, פלהו בעאן דישיצוין ישראל תחותיהו.

וער דא, אינון עמין דתחות שולטניהוין דאינון ממנן, פלהו גזרין גזרין לשיצאה לון, אלא דקודשא בריך הוא דכר טורי עלמא, ואגין עלייהו. וכד חמא משה דא, שרא לשבחא לקודשא בריך הוא, ואמר מי כמוכה באלם יי.

אמר רפי שמעון, אילנא חד רברבא עלאה, תקיפא, ביה אתזנו עלאין ותתאין. והוא אתחם בתריסר תחומין, אתתקף בארבע סטרי עלמא, דאסתחראן (נ"א דאתחברן) בדוכתיהו. שבעין ענפין סלקין בגויה, ואתזנו מניה, בעקר שרשוי ינקין אינון סחרניה, ואינון ענפין דמשתכחין באילנא. בר מטי עדן שלטניה דכל ענפא וענפא, פלהו בעאן לשיצאה כלא גופא דאילנא,

שירת העולמים. וברוח אפיה נערמו מים - באותו זמן. ומשום פך יש באותו זמן, ולזמנו של מלך המשיח, ולזמן גוג ומגוג. נצבו כמו גד - לזמן של עולם הבא, שהיא חדות כל העולמות.

אמר אויב ארדוף אשיג אחלק שלל. אמר אויב - זה אותו ממנה גדול על המצרים, בשעה שנתן לו שלטון על ישראל, חשב שישמיד אותם תחת שלטונו, אלא שזכר הקדוש ברוך הוא את הרי העולם שהיו מגנים עליהם. ואל תאמר זה לבדו, אלא כל אותם גדולים שממנים על עמים עובדי כוכבים ומזלות. וכשנתנה להם רשות ושלטון על ישראל, כלם רוצים להשמיד את ישראל תחתיהם.

וער זה, אותם עמים שפחת אותם השליטים הממנים, כלם גוזרים גזרות להשמיד אותם, אלא שהקדוש ברוך הוא זוכר את הרי העולם, ומגן עליהם. וכשראה את זה משה, התחיל לשבח את הקדוש ברוך הוא ואמר, מי כמוכה באלם ה'.

אמר רפי שמעון, עץ גדול אחד עליון וחזק, בו נזונו עליונים ותחתונים, והוא מתחם בשנים עשר תחומים, התחזק בארבעה צדדי העולם שהסתובבו (שהתחברו) במקומם. שבעים ענפים עולים בתוכו ונזונו ממנו, בעקר שרשיו יונקים הם סביבו, ואותם הענפים שנמצאים בעץ.

בשמונע שלטונו של כל ענף וענף, כלם רוצים להשמיד את כל גוף העץ שהוא עקר של כל הענפים, אותו ששולט עליהם, וישראל אחוזים בו. כשמונע עליהם

דאיהו עקרא דכלהו ענפין,

ההוא דשליט עלייהו, וישראל אחידן ביה. פד מטא עלייהו שלטנותא דההוא (דף נ"ט ע"א) גופא דאילנא, חולקא דישראל. בעי לנטרא לון, ולמיהב שלמא בכלהו. ועל דא שבועים פרי הוג, למיהב שלמא לשבעין ענפין דבגו אילנא.

השלטון של אותו גוף העץ, החלק של ישראל, הוא רוצה לשמר אותם ולתת שלום בכלם, ועל זה שבועים פרים של חג הסוכות, לתת שלום לשבועים ענפים שבתוף העץ.

ועל זה מי כמכה באלם ה'. (מה זה באלים? העץ, כמו שנאמר (ישעיה א) כי יבשו מאילים אשר חמרתם. שאותו עץ שהיו עובדים לרפוס אחד שהיה חקוק בתוכו, ונקרא אילים עץ) מי כמכה שפעשה כמעשיך וירחם על הכל. מי כמכה בכל אותו סביב העץ, שאף על גב שהוא שולט - שומר את הכל, שומר את כל השאר, ולא רוצה לעשות עמהם כליון. מי כמכה נאדר בקדש - באותו פח עליון שנקרא קדש, נאדר בקדש ממש, ונקרא פח ה' נעם ה', והרי בארנו את הדברים.

מי כמכה באלם ה'. רפי יוסי פתח, (קהלת א) ראיתי את כל המעשים אשר נעשו תחת השמש והנה הכל הבל ורעות רוח. שלמה המלך שהתעלה בחכמה יתרה על כל בני העולם, איך אמר שכל המעשים הם הבל ורעות רוח? יכול אף מעשה הצדקה? והרי כתוב (ישעיה לב) והיה מעשה הצדקה שלום? אלא הרי פרשוה, כתוב כל המעשים אשר נעשו תחת השמש. שונה מעשה הצדקה, שהוא למעלה מן השמש.

והנה הכל הבל ורעות רוח, מה זה אומר? אם תאמר הכל הבל כמו שבארנו, שהוא בסוד החכמה, כמו שנאמר הבל הבלים אמר קהלת. ואותם הבלים קיום של העולם שלמעלה ושלמטה. מה תאמר בזה שכתוב כאן הכל הבל ורעות רוח? והרי דבר זה תחת השמש כתוב.

אלא כך פרשוה וכך הוא. בא

ועל דא מי כמוכה באלם יי'. (מאי באלים. אילנא. כמה דאת אמר, (ישעיה א) כי יבשו מאילים אשר חמרתם. דהוא אילנא, דהו פלחין לחד דפוסא, דמסקון בגויה. ואקרי אלים אילנא) מי כמכה דיעביד פעובדך וירחם על כלא. מי כמכה בכל ההוא סחרניה דאילנא דאף על גב דאיהו שלטא, נטיר לכלא, נטיר לכל שאר, ולא בעיא למעפד עמהון גמירא. מי כמכה נאדר בקדש, בההוא חילא עלאה דאקרי קדש. נאדר בקדש ממש, ואקרי כח יי' נעם יי', והא אוקימנא מילי.

מי כמכה באלם יי'. (שמות טו) ר' יוסי פתח (קהלת א) ראיתי את כל המעשים אשר נעשו תחת השמש והנה הכל הבל ורעות רוח. שלמה מלכא, דאסתלק בחכמתא יתירא על כל בני עלמא, היך אמר דכל עובדין הבל ורעות רוח. יכול אף מעשה הצדקה, והא כתיב (ישעיה לב) והיה מעשה הצדקה שלום. אלא הא אוקמוה, כל המעשים אשר נעשו תחת השמש פתיב. שאני מעשה הצדקה, דאיהו לעילא מן שמשא.

והנה הכל הבל ורעות רוח, מאי קא מיירי. אי תימא הכל הבל כמה דאוקימנא, דאיהו ברזא דחכמתא, כמה דאת אמר הבל הבלים אמר קהלת, ואינון הבלים קיומא דעלמא דלעילא ותתא. מאי תימא בהאי, דכתיב הבל הבל הבל ורעות רוח. (והא מלתא דא תחת השמש פתיב). אלא הכי אוקמוה, והכי הוא. תא חזי,

רָאָה, בְּשֵׁעָה שֶׁהַמַּעֲשִׂים מְכַשְּׂרִים לַמַּטָּה וְאָדָם מִשְׁתַּדֵּל בְּעִבּוּדַת הַמְּלָךְ הַקְּדוּשׁ - מֵאוֹתוֹ דָּבָר שְׁעוֹשָׂה, נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ הֵבֵל לַמַּעֲלָה, וְאֵין לָךְ הֵבֵל שְׂאִין לוֹ קוֹל שְׁעוֹלָה וּמִתְעַטֵּר לַמַּעֲלָה, וְנַעֲשֶׂה סַנְגוֹר לִפְנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

וְכֵן אוֹתָם מַעֲשִׂים שֶׁמִּשְׁתַּדֵּל בָּהֶם הָאָדָם שְׂאִינָם עִבּוּדַת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא - מֵאוֹתוֹ דָּבָר שְׁעוֹשָׂה, נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ הֵבֵל, וְהוֹלֵךְ וּמִשׁוּטֵט בְּעוֹלָם. וּכְשִׁיּוֹצֵאת נִשְׁמַת הָאָדָם, אוֹתוֹ הֵבֵל מַגְלָגֵל אוֹתוֹ בְּעוֹלָם כְּאֶבֶן בַּכֶּף הַקָּלַע, כְּפִתּוּב (שְׁמוּאֵל א-כ) כח) וְאֵת נֶפֶשׁ אִיבִידֵךְ יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע.

מִהוּ יִקְלַעְנָה? אוֹתוֹ הֵבֵל שֶׁמַּגְלָגֵל אוֹתוֹ סְבִיבוֹ בְּעוֹלָם, וְאֵז כֹּל הַדְּבָרִים שֶׁנַּעֲשִׂים (וְאוֹתָם שְׁתַּחַת הַשָּׁמַיִם) שְׂאִינָם עִבּוּדַת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, נַעֲשֶׂה מֵהֶם הֵבֵל, שֶׁהוּא שְׁכֵרוֹן רוּחַ, שֶׁמִּשְׁפָּר אֶת הַרוּחַ שְׁעוֹלָה וְיורֵדַת וּמִתְגַּלְגֵּל בְּעוֹלָם. זֶהוּ שְׁפִתּוּב הֵבֵל וְרַעוּת רוּחַ. אֲבָל אוֹתוֹ דָּבָר שֶׁהוּא עִבּוּדַת רַבּוֹנוֹ, זֶה עוֹלָה (נִקְרָא) מַעַל לַשָּׁמַשׁ, וְנַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ הֵבֵל קְדוּשׁ, וְזֶהוּ הַזֶּרַע שֶׁזֶרַע הָאָדָם בְּאוֹתוֹ עוֹלָם, וּמֵה שְׁמוֹ? צְדָקָה, שְׁכֵתוּב (הוֹשֵׁעַ י) זָרְעוּ לָכֶם לְצְדָקָה. זֶה מֵה שֶׁמִּנְהִיג אֶת הָאָדָם, כְּשִׁתְּצֵא מִמֶּנּוּ נִשְׁמַתוֹ, וְעוֹלָה לָהּ לְמִקּוֹם שֶׁל כְּבוֹד שֶׁלְמַעַלָּה נִמְצָא לְהַצָּרָר בְּצִרּוֹר הַחַיִּים. זֶהוּ שְׁכֵתוּב (יִשְׁעִיָּה נח) וְהֵלֶךְ לִפְנֵיךְ צְדָקָה, כְּדִי לְהַנְהִיג אוֹתָךְ, לְהַעֲלוֹת אוֹתָךְ (מִמִּקּוֹם) לְמִקּוֹם שֶׁנִּקְרָא כְּבוֹד ה', שְׁכֵתוּב כְּבוֹד ה' יִאֲסֹפֶךָ.

כֵּן אוֹתָן נִשְׁמוֹת שְׁאוֹתוֹ הֵבֵל קְדוּשׁ מִנְהִיג אוֹתָן, אוֹתוֹ שֶׁנִּקְרָא כְּבוֹד ה'

בְּשֵׁעָתָה דְּעוֹבְדִין מִתְּפַשְּׁרִין לְתַתָּא, וְכֵן נָשׁ אֲשֶׁתִּדֵּל בְּפוֹלְחָנָא דְּמַלְכָּא קְדִישָׁא, הֵהוּא מְלָה דְּעָבִיד, הֵבֵל אֲתַעְבִּיד מִינֵיהּ לְעִילָא. וְלִית לָךְ הֵבֵל, דְּלִית לֵיהּ קָלָא, דְּסָלִיק וְאֲתַעֲטֵר לְעִילָא, וְאֲתַעְבִּיד סַנְיַגוֹרָא קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

וְכֵן אֵינּוֹן עוֹבְדִין דְּאֲשֶׁתִּדֵּל בְּהוּ בְּרִי נָשׁ, דְּלֵאוּ אֵינּוֹן פּוֹלְחָנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֵהוּא מְלָה דְּעָבִיד, הֵבֵל יִתַּעְבִּיד מִינֵיהּ, וְאֵזְלָא וְשִׂאטַּת בְּעַלְמָא. וְכֵן נִפְקַת נִשְׁמַתִּיהּ דְּכֵן נָשׁ, הֵהוּא הֵבֵל מַגְלָגֵל לֵיהּ בְּעַלְמָא, כְּאֶבֶן בְּקוּסְפִיתָא, כְּמָה דְּכֵתִיב, (שְׁמוּאֵל א כה)

וְאֵת נֶפֶשׁ אִיבִידֵךְ יִקְלַעְנָה בְּתוֹךְ כַּף הַקָּלַע. מֵאִי יִקְלַעְנָה. הֵהוּא הֵבֵל דְּמַגְלָגֵל לֵיהּ סַחְרָנִיָּה בְּעַלְמָא, כְּדִין כָּל מַלְיָן דְּמִתְעַבְדִּין (וְאֵינּוֹן דְּתַחַת שְׁמַשָּׁא) דְּלֵאוּ אֵינּוֹן פּוֹלְחָנָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הֵבֵל יִתַּעְבִּיד מִינֵיהּ, אִיהוּ תְּבִירָא דְּרוּחָא, דְּמִתְפָּר לְרוּחָא דְּסָלִיק וְנַחֲתִית וּמִתְגַּלְגֵּל בְּעַלְמָא, הָדָא הוּא דְּכֵתִיב הֵבֵל וְרַעוּת רוּחַ. אֲבָל הֵהוּא מְלָה דְּאִיהִי פּוֹלְחָנָא דְּמַרְיָה דָּא סָלִיק (אֶקְרִי) לְעִילָא מִן שְׁמַשָּׁא, וְאֲתַעְבִּיד מִינֵיהּ הֵבֵל קְדִישָׁא, וְדָא הוּא זָרְעָא דְּזָרַע בְּרִי נָשׁ בְּהֵהוּא עַלְמָא, וּמֵה שְׁמִיָּה. צְדָקָה. דְּכֵתִיב, (הוֹשֵׁעַ י) זָרְעוּ לָכֶם לְצְדָקָה.

הָאִי מְדַבֵּר לֵיהּ לְבֵר נָשׁ, כֵּן תִּפּוּק נִשְׁמַתִּיהּ מִינֵיהּ, וְסָלְקָא לָהּ בְּאַתְרָא דְּכְבוֹד דְּלְעִילָא אֲשֶׁתַּכַּח לְאַתְצַרְרָא בְּצִרּוֹרָא דְּחַיִּי, הָדָא הוּא דְּכֵתִיב, (יִשְׁעִיָּה כח) וְהֵלֶךְ לִפְנֵיךְ צְדָקָה בְּגִין לְדַבְּרָא לָךְ, לְסָלְקָא לָךְ, (מִן אַתְר) לְאַתְר דְּאֶקְרִי כְבוֹד יי'. דְּכֵתִיב, (יִשְׁעִיָּה כח) כְּבוֹד יי' יִאֲסֹפֶךָ.

כֵּן אֵינּוֹן נִשְׁמַתִּין, דְּהֵהוּא הֵבֵל קְדִישָׁא מְדַבֵּר לָהּ, הֵהוּא דְּאֶקְרִי כְבוֹד

י' פניש לון בגויה, ואתצריך ביה. (תרא הוא דכתיב כבוד ה' יאסף) ודא אקרי נייחא דרוחא. אבל אחרא ורעות רוח אקרי. זפאין אינון צדיקייא, דכל עובדיהון לעילא מן שמשא וזרעין זרעא דצדקה, למזפי לון לעלמא דאתי, ועל דא כתיב (מלאכי ג) וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה.

אמר רבי שמעון, תא חזי, בקדמיתא כד אתבני בי מקדשא לתתא, לא אתבני אלא בדינא ורוגזא, פמה דכתיב, (ירמיה לב) פי על אפי ועל חמתי וגו' בגין דבאתר דדינא שריא. לזמנא דאתי, זמין קדשא בריה הוא למבני ליה, ולא תקנא ליה בדרגא אחרא עלאה דאקרי צדקה, דכתיב, (ישעיה נד) בצדקה תכונני. בגין כף אתקיים, (ביה) ושמייה (דף נ"ט ע"ב) ממש צדק יתקרי. מנלן. דכתיב, (ירמיה כג) וזה שמו אשר יקראו יי' צדקנו.

נטית ימינך תבלעמו ארץ. (שמות טו) הא אתמר, ארימת ימינך. אמר רבי יצחק, הא אתערו ביה חברייא, דכד אפיק קדשא בריה הוא למצראי מתין מתחות מיא, אמר לארעא, פניש לון בגויה, ולא בעאת, עד דאושית קדשא בריה הוא ימינא לקבלה, ואומי לה, כדין בלעתינון ארעא, הדא הוא דכתיב תבלעמו ארץ. אמר ר' אלעזר, נטית ימינך: לאפרשא לה משמאלא וכדין אתעביד בהו דינא.

נחית בחסדך עם זו גאלת, (שמות טו) כמה דכתיב, (תהלים מד) פי ימינך וזרועך ואור פניך פי רציתם. פי ימינך: דא גדולה. נהלת בעזך, דא דכתיב וזרועך, דא גבורה. אל נזה קדשך, דא דכתיב, ואור פניך פי רציתם, דא צדיק. וכלהו משתכחי בקרא.

כונס אותן לתוכו ונצרות בו. (זהו שכתוב כבוד ה' יאסף) וזה נקרא נחת רוח. אבל האחר נקרא רעות רוח. אשרי הצדיקים שכל מעשיהם מעל לשמש, וזרעים זרע של צדקה לזכות אותם לעולם הבא, ועל זה כתוב (מלאכי א) וזרחה לכם יראי שמי שמש צדקה.

אמר רבי שמעון, בא ראה, בתחלה פשנבנה בית המקדש למטה, לא נבנה אלא בדין ורגז, ככתוב (ירמיה לב) פי על אפי ועל חמתי וגו', משום שבמקום הדין שריי. לעתיד לבא עתיד הקדוש ברוך הוא לבנות אותו ולהתקינו בדרגה אחרת עליונה שנקראת צדקה, שכתוב (ישעיה נד) בצדקה תכונני. משום כף יתקים וכו', ושמו ממש יקרא צדק. מנין לנו? שכתוב (ירמיה כג) וזה שמו אשר יקראו ה' צדקנו.

נטית ימינך תבלעמו ארץ. הרי נאמר שהרמת ימינך. אמר רבי יצחק, הרי התעוררו בו החברים, שפאשר הוציא הקדוש ברוך הוא את המצרים מפתח למים, אמר לארץ: פנסי אותם לתוכך. ולא רצתה. עד שהושיט הקדוש ברוך הוא את ימינו כנגדה והשביע אותה, אז בלעה אותם האדמה. זהו שכתוב תבלעמו ארץ. אמר רבי אלעזר, נטית ימינך - להפרידה מן השמאל, ואז נעשה בהם דין נחית בחסדך עם זו גאלת, כמו שכתוב (תהלים מד) פי ימינך וזרועך ואור פניך פי רציתם. פי ימינך - זו גדולה. נהלת בעזך - זה שכתוב וזרועך, זו גבורה. אל נזה קדשך - זה שכתוב ואור פניך פי רציתם, זה צדיק. וכלם נמצאים בכתוב.

תפול עליהם אימתה ופחד. אימתה? אימה היא צריך להיות! מה זה אימתה, שהרי אין לה אות או מלה אחת בתורה שאין בה סודות עליונים? מה זה אימתה? אמר רבי שמעון, כלומר יראת השכינה.

כמו זה תבאמו ותטעמו בהר נחלתך וגו'. תבאמו ותטעמו? תביאם ותטעם היא צריך להיות! מה זה תבאמו? אלא רוח הקדש אומרת על אותו הדור האחרון שמל יהושע והתגלה בהם גלוי של הרשם הקדוש של שמו של הקדוש ברוך הוא, שאלה אחוזים בו, ואלה ראויים לרשת את הארץ, כפתיב (ישעיהו ט) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ. שכל מי שנמול והתגלה בו רשם הקדוש ושומר אותו, נקרא צדיק. משום כך, לעולם יירשו ארץ.

ועל זה תבאמו, ו' יתירה, תביאמו לאינון דאחידן בו'. ותטעמו כמה דאת אמר נצר מטעי מעשה ידי להתפאר. לאותם שאחוזים בו, ולאותם אחרונים התעורר הדבר. ואין לה דבר בתורה או אות קטנה בתורה שאין בה סודות עליונים וטעמים קדושים. אשרי חלקם של היודעים בהם.

רעיא מהימנא

מצוה לבנות בית מקדש למטה כמו בית המקדש שלמעלה, כמו שנאמר מכון לשבתך פעלת ה'. שצריך לבנות בית מקדש למטה ולהתפלל בתוכו תפלה בכל יום, לעבוד את הקדוש ברוך הוא, שהרי תפלה נקראת עבודה.

ואותו בית הפנסת צריך לבנותו תקונין, דהא בי כנשתא

תפול עליהם אימתה ופחד. (שמות טו) אימתה, אימה מיבעי ליה, מאי אימתה. דהא לית לה את או מלה חדא באורייתא, דלא אית בה רזין עלאין. מאי אימתה. אמר רבי שמעון, כלומר דחילו דשכינתא.

כהאי גוונא, (שמות טו) תבאמו ותטעמו בהר נחלתך וגו', תבאמו ותטעמו, תבאם ותטעם מיבעי ליה, מאי תבאמו. אלא רוחא דקודשא אמר, על אינון דרא בתראה, דגזר יהושע, ואתגליא בהו גלויא דרשימא קדישא דשמייה דקודשא בריך הוא, דאלין אחידן ביה בו', ואלין אתחזיאו למירת ארעא. כמה דכתיב, (ישעיהו ט) ועמך כלם צדיקים לעולם יירשו ארץ. דכל מאן דאתגזר, ואתגליא ביה רשימא קדישא, ונטיר ליה, אקרי צדיק, בגין, כה, לעולם יירשו ארץ.

ועל דא תבאמו, ו' יתירה, תביאמו לאינון דאחידן בו'. ותטעמו כמה דאת אמר נצר מטעי מעשה ידי להתפאר. לאינון דאחידן בו', ולאינון בתראי, אתער מלה. ולית לה מלה באורייתא, או את זעירא באורייתא, דלית בה רזין עלאין, וטעמין קדישין, זפאה חולקיהון דינדעין בהו.

רעיא מהימנא

פקודא למבני מקדשא לתתא, פגוונא דבי מקדשא דלעילא, כמה דאת אמר, מכון לשבתך פעלת יי'. דאצטריך למבני בי מקדשא לתתא, ולצללאה בגויה צלותא בכל יומא, למפלח ליה לקודשא בריך הוא, דהא צלותא אקרי עבודה.

וההוא בי כנשתא, אצטריך למבני ליה בשפירו סגיא, ולא תקנא ליה בכל

בליפי רב ולתקנו בכל התקונים,
שְׁהָרִי בֵּית הַכְּנֻסָּת שְׁלֹמֶטָה עוֹמֵד
כְּנֻגָד בֵּית הַכְּנֻסָּת שְׁלֹמֶעֱלָה.

בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְמִטָּה הוּא עוֹמֵד
כְּמוֹ בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שְׁלֹמֶעֱלָה,
שְׁעוֹמֵד זֶה כְּנֻגָד זֶה. וְאוֹתוֹ בֵּית
מִקְדָּשׁ, כָּל תְּקוּנָיו וְכָל עֲבוּדוֹתָיו
וְכָל אוֹתָם כָּלִים וְשֹׁמְשִׁים, כָּלֵם
הֵם כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה. הַמִּשְׁפָּן
שְׁעָשָׂה מִשָּׁה בַּמִּדְבָּר, הַכֹּל הָיָה
כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה.

בֵּית הַמִּקְדָּשׁ שְׁבִנָּה שְׁלֹמֶה
הַמֶּלֶךְ, הוּא בֵּית מְנוּחָה כְּדָגְמָא
עֲלִיּוֹנָה בְּכָל אוֹתָם תְּקוּנִים, לְהִיּוֹת
בְּתַקּוּן שְׁלֹמֶעֱלָה בֵּית מְנוּחָה
וִירִשָׁה. כִּף בֵּית הַכְּנֻסָּת צָרִיף בְּכָל
תְּקוּנֵי הַיָּפִי, לְהִיּוֹת כְּדָגְמָא
עֲלִיּוֹנָה, לְהִיּוֹת בֵּית תְּפִלָּה, לְתַקֵּן
תְּקוּנִים בַּתְּפִלָּה, כְּמוֹ שְׁבַּאֲרוּהָ.

וְאוֹתוֹ בֵּית מִקְדָּשׁ שִׁיְהִיּוּ בוֹ
חֲלוּנוֹת, שְׁכַתוּב (דניאל ו) חֲלוּנוֹת
פְּתוּחִים. כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה. וְעַל זֶה
(שיר ב) מִשְׁגִּיחַ מִן הַחֲלוּנוֹת מִצִּיץ
מִן הַחֲרוּכִים. וְאִם תֹּאמֵר, אֲפִלוּ
בַשָּׂדֶה, כְּדִי שֶׁהָרוּחַ תִּהְיֶה עוֹלָה?
לֹא כִּף, שְׁהָרִי אֲנִי צָרִיכִים בֵּית,
וְאִין לְהַמְצִיא בֵּית לְמִטָּה כְּמוֹ בֵּית
עֲלִיּוֹן, לְהוֹרִיד דִּיּוֹר עֲלִיּוֹן לְדִיּוֹר
תַּחְתּוֹן.

וְעוֹד, שְׁאוֹתָה תְּפִלָּה וְאוֹתָה רִוּחַ
צָרִיכִים לְעֲלוֹת וּלְצֵאת מִתּוֹךְ
מְצוּקָה בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל כְּנֻגָד
יְרוּשָׁלַיִם. וְעַל זֶה פְּתוּב מִן הַמְצַר
קְרָאתִי יְהוָה. שְׁצָרִיף מְקוֹם דְּחוּק
בְּצָרָה לְשִׁלַּח בְּתוֹכוֹ אוֹתָה רִוּחַ
שְׁלֹא יִסְטָה יְמִינָה אוֹ שְׁמָאלָה.
וּבַשָּׂדֶה לֹא יִכּוֹל הַקּוֹל לְשִׁלַּח
אוֹתוֹ כִּף, שְׁהָרִי כְּמוֹ זֶה קוֹל
הַשּׁוֹפָר נִדְחָה הַחוּצָה בְּדֶרֶךְ יִשְׂרָאֵל
מִתּוֹךְ מְקוֹם דְּחוּק, וְהוֹלֵךְ וּבֹקֵעַ
רְקִיעִים, וְעוֹלָה בְּעֲלִיָּה לְעוֹרֵר
רוּחַ שְׁלֹמֶעֱלָה.

וְאִם תֹּאמֵר, הָרִי כְּתוּב (בראשית כד)
וַיֵּצֵא יִצְחָק לְשׁוּחַ בַּשָּׂדֶה? שׁוּחָה

דְּלַתְתָּא, קִיִּימָא לְקַבֵּל בֵּי כְּנֻשְׁתָּא דְלַעֲיִלָּא.
בֵּית הַמִּקְדָּשׁ לְתַתָּא, אִיהוּ קָאִים כְּגוּוֹנָא דְבֵּית
הַמִּקְדָּשׁ דְלַעֲיִלָּא, דְקָאִים דָּא לְקַבֵּל דָּא.
וְהָהוּא בֵּי מִקְדָּשָׁא, כָּל תְּקוּנָיו, וְכָל פּוּלְחָנוֹי,
וְכָל אִינוּן מְאִינִין, וְשֹׁמְשִׁין, כְּלָהוּ אִינוּן כְּגוּוֹנָא
דְלַעֲיִלָּא. מִשְׁפָּנָא דְקָא עֵבֵד מִשָּׁה בַּמִּדְבָּרָא,
כְּלָא הָוָה כְּגוּוֹנָא דְלַעֲיִלָּא.

בֵּי מִקְדָּשָׁא דְכְּנָא שְׁלֹמָה מְלָכָא, הוּא בֵּי נִיחָא
כְּגוּוֹנָא עֲלָאָה, בְּכָל אִינוּן תְּקוּנִין, לְמַהוּי
בְּתַקּוּנָא דְלַעֲיִלָּא, בֵּי נִיחָא וְאַחֲסִנְתָּא. הָכִי בֵּי
כְּנֻשְׁתָּא, אֲצִטְרִיף בְּכָל תְּקוּנֵי שְׁפִירוֹ, לְמַהוּי
כְּגוּוֹנָא עֲלָאָה, לְמַהוּי בֵּית צְלוֹתָא, לְאַתְקִנָּא
תְּקוּנֵין בְּצְלוֹתָא, כְּמָה דְאוּקְמוּהָ.

וְהָהוּא בֵּי מִקְדָּשָׁא דְלַהוּי בֵּיה חֲלוּנוֹת, דְכַתִּיב,
(דניאל ו) וְכוּן פְּתִיחַן. כְּגוּוֹנָא דְלַעֲיִלָּא,

וְעַל דָּא (שיר השירים ב) מִשְׁגִּיחַ מִן הַחֲלוּנוֹת מִצִּיץ
מִן הַחֲרוּכִים. וְאִי תִימָא אֲפִילוּ בַחֲקִלָּא, בְּגִין
דְרוּחָא לְהוּי סְלִיק. לָאו הָכִי, דְהָא אֲנִין צָרִיכִין
בֵּית וְלִיכָא לְאַשְׁתַּפְּחָא בֵּית לְתַתָּא, כְּגוּוֹנָא
דְבֵּית עֲלָאָה, לְנַחְתָּא דִיּוֹרָא עֲלָאָה לְדִיּוֹרָא
תַּתָּאָה.

וְתוֹ דְהָהוּא צְלוֹתָא, וְהָהוּא רוּחָא, אֲצִטְרִיף
לְסִלְקָא, וּלְנַפְקָא מִגּוֹ עֲאקוֹ, בְּאַרְח
מִיִּשְׂרָאֵל, לְקַבֵּל יְרוּשָׁלַם. (דף ט' ע"א) וְעַל דָּא כְּתִיב,
(תהלים קיח) מִן הַמְצַר קְרָאתִי יְהוָה, דְאַצְטְרִיף אֲתָר
דְחִיק בְּעֲאקוֹ, לְשִׁדְרָא כְּגוּיָה הָהוּא רוּחָא,
דְלֹא יִסְטִי לִימִינָא וְלִשְׁמָאלָא. וּבַחֲקִלָּא לֹא
יִכִּיל קָלָא לְשִׁדְרָא לִיָּה הָכִי, דְהָא כְּגוּוֹנָא דָּא
קָלָא דְשׁוֹפָר, אֲתַדְחִיָּא לְבַר בְּאַרְח מִיִּשְׂרָאֵל, מִגּוֹ
אֲתָר דְחִיק, וְאַזִּיל וּבְקַע רְקִיעִין, וְסְלִיק
בְּסִלְקוֹ, לְאַתְעָרָא רוּחָא לַעֲיִלָּא.

וְאִי תִימָא, הָא כְּתִיב, (בראשית כד) וַיֵּצֵא יִצְחָק
לְשׁוּחַ בַּשָּׂדֶה. שְׁאִינִי יִצְחָק, דְמִלָּה אֲחִירָא

יצחק, שדבך אחר היה בו מה שלא היה בכל העולם. ועוד, שפסוק זה לא לזה הוא בא, שודאי בשדה לא היה מתפלל,

והרי בארנו. (ע"כ רעיא מהימנא)

שנינו, אמר רבי אבא, אשרי חלקם של אותם שזכאים לומר שירה זו בעולם הזה, שזכאים לאמרה לעולם הבא. ושירה זו נבנתה בעשרים ושנים אותיות קדושות חקוקות ובעשר אמירות, והכל נרשם בשם הקדוש, והכל שלמות של השם הקדוש, והרי עוררנו הדברים.

אמר רבי שמעון, באותה שעה שהיו עומדים ישראל על הים ואמרים שירה, התגלה הקדוש ברוך הוא עליהם, וכל מרכבותיו וחילותיו, כדי שיפירו את מלכם שעשה להם כל אותם נסים וגבורות, וכל אחד ואחד ידע והתבונן מה שלא ידעו והתבוננו שאר נביאי העולם.

שאם תאמר שלא ידעו ולא הדביקו השיגו חכמה העליונה - מן השירה הזו תראה שכלם הסתכלו בחכמה וידעו דברים ואמרו. שאם לא כן, איך אמרו כלם מלים אחידות שלא סטו אלה מאלה, ומה שאמר זה - אמר זה, ולא הקדים מלה זו למלה זו, אלא כלם במשקל אחד, ורוח הקדש בפי כל אחד ואחד, וכל הדברים נאמרו כאלו יצאו מפה אחד? אלא ודאי כלם בחכמה העליונה הסתכלו, וידעו דברים עליונים, ורוח הקדש בפי כל אחד ואחד.

ואפילו אותם שבמעיי אמם היו כלם כאחד אמרים שירה, והיו כלם רואים מה שלא ראה יחזקאל הנביא, ועל כן היו כלם מסתכלים כאלו רואים עין בעין. וכשסימו הדברים, כלם מבשמים

היה ביה, מה דלא היה בכל עלמא. ותו דהאי קרא לאו להכי אתא, דודאי בשדה אחר לא היה מצלי והא אוקימנא. (ע"כ רעיא מהימנא).

תניא אמר רבי אבא, זפאה חולקיהון, דאינון דזפאן למימר שירתא דא בהאי עלמא, דזפאן למימר לה בעלמא דאתי. ושירתא דא, אתבני בעשרין ותריין אתוון קדישן גליפן, ובעשר אמירן, וכלא אתרשים בשמא קדישא, וכלא שלימותא דשמא קדישא, והא אתערנא מלי.

אמר רבי שמעון, בההיא שעתא דהו קיימין ישראל על ימא, והו אמרי שירתא, אתגלי קדשא בריך הוא עליהו, וכל רתיכוי וחילוי, בגין דינדעון למלפיהון, דעבד לון כל אינון נסין וגבוראן, וכל חד וחד ידע ואסתפל, מה דלא ידעו ואסתכלו שאר נביאי עלמא.

דאי תימא דלא ידעין ולא אדבקו חכמתא עלאה, מן שירתא דא תחמי, דכלהו בחכמתא אסתכלו, וידעו מלין ואמרו. דאי לאו הכי, איך אמרו כלהו מלין אחדין, דלא סטו אלין מאלין, ומה דאמר דא, אמר דא, ולא אקדים מלה דא, למלה דא, אלא כלהו בשקולא חדא, ורוחא דקודשא בפומא דכל חד וחד, ומלין אתמרו כלהו כאלו נפקין מפומא חד. אלא ודאי כולהו בחכמתא עלאה אסתכלו, וידעו מלין עלאין, ורוחא דקודשא בפום כל חד וחד.

ואפילו אינון דבמעיי אמהון, הו אמרי שירתא כלהו בחדא, והו חמאן כלהו, מה דלא חמא יחזקאל נביאה. ועל כן הו כלהו מסתפלי, כאלו חמאן עינא בעינא. וכד סימו מלין, כלהו מתבסמאן בנפשיהו,

בנפשם ותאבים לראות
והסתפל, ולא היו רוצים לנסע
משם מרב השתוקקות.

באותה שעה אמר משה לקדוש-
ברוך הוא: בניך לא רוצים לנסע
מן הים מרב השתוקקות להסתפל
בך. מה עשה הקדוש ברוך הוא?
הסתיר את כבודו החוצה למדבר,
ושם התגלה ולא התגלה.

אמר להם משה לישראל: כמה
(פעמים לנסע משם, ולא רצו) פעמים
אמרתי לנסע משם ולא רציתם?
עד שהראה להם זיו כבודו של
הקדוש ברוך הוא במדבר, ומיד
היו תאבים. ולא נסעו, עד שאחזו
בהם משה והראה להם זיו כבודו
של הקדוש ברוך הוא במדבר. אז
מרב תשוקה ורצון להסתפל
הסיע אותם משה. זהו שכתוב
ויסע משה את ישראל מים סוף
ויצאו אל מדבר שור. מה זה
מדבר שור? מנהיג שהיו רוצים
להסתפל בו, זיו כבודו של המלך
הקדוש, ועל זה נקרא מדבר שור
- שם הסתפלות.

וילכו שלשת ימים במדבר ולא
מצאו מים. ואין מים אלא תורה,
שנאמר (ישעיה נה) הוי כל צמא לכו
למים. אמר רבי ייסא, וכי מי נתן
להם כאן תורה, והרי עד עכשו
לא נתנה להם תורה?

אמר רבי אלעזר, הם יצאו
למדבר להסתפל, והקדוש ברוך
הוא נטל זיו כבודו משם, והם
הלכו להסתפל [לקדוש ברוך הוא] בו
ולא מצאו אותו. ולמדנו
שהקדוש ברוך הוא נקרא תורה,
ואין מים אלא תורה, ואין תורה
אלא הקדוש ברוך הוא.

אמר רבי שמעון, עד שהיו
הולכים במדבר, התגלה עליהם
רשות אחרת של שאר העמים,
אותו ששולט במדבר, ופגש בהם
שם. ראו ישראל שזה לא היה

ותאבון למחמי ולאסתפל, ולא הוּו בעאן
לנטלא מתמן, מסגיאות תיאובתא.

בההיא שעתא, אמר משה לקודשא בריך
הוא, בניך מסגיאות תיאובתא
לאסתפלא בך, לא בעאן לנטלא מן ימא. מה
עבד קדשא בריך הוא, אסתים יקריה לבר
למדברא, ותמן אתגלי ולא אתגלי.

אמר לון משה לישראל, כמה (ס"א ומנין לנטלא מתמן,
ולא בעו) זמנין אמינא לנטלא מתמן ולא
בעיתון עד די אחזי לון זיוא יקרא דקודשא
ברוך הוא במדברא, ומיד הוּו תאבין, ולא
נטלו, עד דאחיד בהו משה ואחמי לון זיוא
יקרא דקודשא בריך הוא במדברא, כדין
מסגיאות תיאובתא ורעותא לאסתפלא,
אנטיל לון משה, הדא הוא דכתיב ויסע משה
את ישראל מים סוף ויצאו אל מדבר שור.
מאי מדבר שור. מדברא, דהוּו בעאן
לאסתפלא ביה, זיוא יקרא דמלכא קדישא,
ועל דא אקרי מדבר שור: אסתפליותא שם.

וילכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים.
(שמות טו) ואין מים אלא תורה, שנאמר
(ישעיה נה) הוי כל צמא לכו למים. אמר רבי ייסא,
וכי מאן יהב להו אורייתא הכא, והא עד כען
לא אתיהיבת לון אורייתא.

אמר רבי אלעזר, אינון נפקו למדברא
לאסתפלא, קדשא בריך הוא נטל זיוא
יקרא דיליה מתמן, ואינון אזלו לאסתפלא
(לקודשא בריך הוא) ביה, ולא אשכחוהו. ואוליפנא
דקודשא בריך הוא תורה אקרי, ואין מים
אלא תורה, ואין תורה אלא קדשא בריך הוא.
אמר רבי שמעון, עד דהוּו אזלי במדברא,
אתגלי עליהו רשותא אחרא, דשאר
עמין, ההוא דשליט במדברא, ואערעו בהו

אותו זיו כבוד מלכם. זהו שכתוב ויבאו מרתה ולא יכלו לשאת מים ממרה. מה הטעם? כי מרים הם. לא התבשמה נפשם כבתחלה. ולא עוד, אלא שבא לקטרג עליהם.

מה כתוב? ויצעק אל ה' ויורהו ה' עץ, ואין עץ אלא תורה, שכתוב (משלי א) עץ חיים היא למחזיקים בה.

ואין תורה אלא הקדוש ברוך הוא. רבי אבא אמר, אין עץ אלא הקדוש ברוך הוא, שכתוב (דברים) כי האדם עץ השדה, עץ השדה ודאי, זה עץ שדה של תפוחים קדושים (מלכות).

וכשהתגלה זיו כבוד מלכם עליהם, אז וישלף אל המים וימתקו המים. מה זה וימתקו המים? שקטגור נעשה סגור.

אמר רבי אבא, בא ראה, בתחלה כשנכנסו ישראל לברית של הקדוש ברוך הוא, לא נכנסו כראוי, מה הטעם? כי נמולו ולא נפרעו, ולא התגלה הרשם הקדוש.

כיון שהגיעו לכאן מה כתוב? שם שם לו חק ומשפט. שם נכנסו ישראל לשני חלקים קדושים באותו גלוי שהתגלה הרשם שלחם, ונקראו חק ומשפט. חק -

כמו שנאמר (משלי לא) ותתן טרף לביתה וחק לנערתי. ומשפט - כמו שנאמר משפט לאלהי יעקב. ושם נסהו - באותו אות קדש, כמו שנאמר כי חק לישראל הוא.

בספרו של רבי ייבא סבא אמר הדבר על אותו מטה קדוש.

ויאמר אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך. ויאמר, מה זה ויאמר? לא כתוב מי אמר את זה. אלא הקדוש ברוך הוא אמר. רבי חזקיה אמר, שמענו (משמע) אמירה סתם

תמן. חמו ישראל, דלא הרה ההוא זיוא יקרא דמלפיהון, הדא הוא דכתיב, ויבאו מרתה ולא יכלו לשאת מים ממרה. מאי טעמא. כי מרים הם, לא אתבסם נפשיהו כקדמיתא. ולא עוד אלא דאתי לקטרגא עלייהו.

מה כתיב, ויצעק אל יי' ויורהו יי' עץ, (דף ט' ע"ב) ואין עץ אלא תורה, דכתיב, (משלי א)

עץ חיים היא למחזיקים בה. ואין תורה, אלא קדשא בריך הוא. רבי אבא אמר, אין

עץ אלא קדשא בריך הוא, דכתיב, (דברים ב) כי האדם עץ השדה, עץ השדה ודאי, דא עץ שדה דתפוחין קדישין. וכד אתגלי זיו יקרא דמלפיהון עלייהו, כדון וישלף אל המים וימתקו המים. מאי וימתקו המים.

דקטיגורא אתעביד סגיגורא.

אמר רבי אבא, תא חזי בקדמיתא כד עאלו ישראל בקיימא דקודשא בריך הוא,

לא עאלו כדקא יאות. מאי טעמא. בגין דאתגזרו ולא אתפרעו, ולא אתגלויא

רשימא קדישא. כיון דמטו הכא, מה כתיב, שם שם לו חק ומשפט. תמן עאלו ישראל

בתרין חולקין קדישין, בההוא גלויא דאתגלויא רשימא דלהון, ואקרון חק

ומשפט. חק: כמה דאת אמר (משלי כא) ותתן טרף לביתה וחק לנערתי. ומשפט: כמה

דאתמר (תהלים פא) משפט לאלהי יעקב. ושם נסהו, בההוא את קדישא. כמה דאת אמר,

כי חק לישראל הוא. בספרא דרב ייבא סבא, אמר מלה על ההוא חוטר א קדישא.

ויאמר אם שמוע תשמע לקול יי' אלהיך. (שמות טו) ויאמר, מאי ויאמר. לא כתיב מאן קאמר דא. אלא קדשא בריך הוא אמר. רבי חזקיה

מאמירה סתם, שכתוב (שמות כד) ואל משה אמר עלה אל ה'. אמר, לא כתוב מי אמר. אף פאן ויאמר סתם, ולא כתוב מי אמר.

אמר רבי יוסי, משמע שכתוב ויצעק אל ה' ויורהו ה' עץ, מכאן משמע ויאמר, ומשמע מי אמר דבר זה. לקול ה' אלהיך? לקולי ה'יה צריך להיות! אלא לאותו קול שנקנסו בו.

אמר רבי אבא, אחר שהתגלה בהם רשם הקדוש, נכנסו בשני חלקים קדושים, כמו שנאמר, וכיון שנקנסו בשני אלה, נכנסו בשני החלקים האחרים הללו, שפאשר יעלו בשני האחרים הללו, יתחברו באלה ולא ימנעו הברכות, ולכן באלה מגיעות הברכות (ומשום כך באלה מגיעים) עד המלך הקדוש.

וממקומו של הכתוב נשמע הדבר, שכתוב ויאמר אם שמוע תשמע. ויאמר - זה המלך הקדוש. ומה אמר? אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך, כמו שנאמר כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא - זו פנסת ישראל. והישר בעיניו תעשה - זה צדיק. והאזנת למצותיו - זה נצח. ושמרת כל חקיו - זה הוד. פיון שנקנסו באלה, הרי הגיעו למלך הקדוש. אחר כך מה כתוב? כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך פי אני ה' רפאך. פי אני ה' - זה המלך הקדוש.

נשמע, שכל מי ששומר את הרשם הקדוש הזה, ממנו עולה עד המלך הקדוש העליון. מה משמע? משמע אותם שנים שהתפנס בהם הדרע, ושמן משחת קדש, ששופכים אותו בפני האמה, ועל דהו נקשרו כאחד, והמלך העליון עליהם, ונקשרו בו. ועל כך, מי שנקנס בשני אלה

אמר, שמענין (נ"א משמע) אמירה סתם, מאמירה סתם. דכתיב, (שמות כד) ואל משה אמר עלה אל ה'. אמר, לא כתיב מאן קאמר. אוף הקא ויאמר סתם, ולא כתיב מאן קאמר.

אמר רבי יוסי, משמע דכתיב, ויצעק אל ה' ויורהו ה' עץ, מהקא משמע ויאמר, ומשמע מאן אמר מלה. לקול ה' אלהיך, לקולי מיבעי ליה. אלא לההוא קול דעאלו ביה.

אמר רבי אבא, בתר דאתגליא בהו רשימא קדישא, עאלו בתרין חולקין קדישין, פמה דאתמר, וכיון דעאלו באלין תרין, עאלו באלין תרין חולקין אתרנין, דכד יסתלקון באלין תרין אתרנין, יתחברון באלין, ולא ממנעי ברפאן, ובגין כך, באלין מטו ברפאן, (ובגין כך באלין מטו) עד מלפא קדישא.

ומאתרויה דקרא אשתמע מלה, דכתיב, ויאמר אם שמוע תשמע. ויאמר: דא מלפא קדישא. ומאי קאמר, אם שמוע תשמע לקול ה' אלהיך, פמה דאת אמר (דברים ד) כי יי אלהיך אש אוכלה הוא, דא פנסת ישראל. והישר בעיניו תעשה: דא צדיק. והאזנת למצותיו: דא נצח. ושמרת כל חקיו: דא הוד. פיון דעאלו באלין, הא מטו למלפא קדישא. לבתר מה פתיב, כל המחלה אשר שמתי במצרים לא אשים עליך פי אני יי רפאך. פי אני יי: דא מלפא קדישא.

אשתמע, דכל מאן דנטיר להאי רשימא קדישא, מניה סליק עד מלפא קדישא עלאה. מאי משמע. משמע אינון תרין, דאתפנש בהו זרעא, ומשח רבות קדשא, דשדיין ליה בפום אמה, (ועל דא) אתקשרו כחדא, ומלפא עלאה עלייהו,

וְשׁוֹמֵר אוֹתָם, נִקְשָׁר בְּשֵׁנֵי הָאֲחֵרִים וְנִכְנָס בָּהֶם, וְאֵז מְגִיעַ לְמִלְךָ הַקָּדוֹשׁ.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וּדְאִי מִי שְׁזוּכָה בְּצַדִּיק, זוֹכָה בְּנִצּוּחַ וְהוּד וְשִׁלְשֵׁת אֵלֶּה, שֶׁהַתְּבָרָכָה בָּהֶם כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּמִי שְׁזוּכָה בָּהֶם, זוֹכָה בְּמִלְךָ הַקָּדוֹשׁ, וְנִכְנָס בְּכָל הָאֲרָבָעָה.

וּבַגְּנֵד אֲרָבָעָה אֵלּוּ שְׁמִירָה לְרֹשֶׁם הַקָּדוֹשׁ הַזֶּה מֵאֲרָבָעָה דְבָרִים: שְׁמִירָה שֶׁל כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל - שְׁמִירָה שֶׁל נְדָה. שְׁמִירָה שֶׁל צַדִּיק - שְׁמִירָה שֶׁל שְׂפָחָה. שְׁמִירָה שֶׁל נִצּוּחַ - שְׁמִירָה שֶׁל בֵּת עוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת. שְׁמִירָה שֶׁל הוֹד - שְׁמִירָה שֶׁל זוֹנָה. וְעַל זֶה לְקוּל ה' אֱלֹהֶיךָ - זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

בְּמָה זֹכִים יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל פְּנֵי שְׂכִינָה? בְּשְׁמִירָה מִנְדָה, וְעַל זֶה כְּתוּב (ויקרא יח) וְאֵת אִשָּׁה בְּנִדַת טְמֵאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עֲרוּתָהּ. מַה זֶה לְגִלּוֹת? זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, וּבְזֶה אַחֲזוּזִים וְנִקְשָׁרִים דְבָרִים אֲחֵרִים שֶׁכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל נִקְשָׁרָת בָּהֶם. וְהָרִי בְּאֲרָנוּ הַדְּבָרִים.

וְהַיִּשָּׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה - זֶה צַדִּיק, כְּמוֹ שְׂכָתוּב (תהלים לד) עֵינָיו ה' אֵל צַדִּיקִים, לְהַשְׁמֵר מִשְׂפָּחָה. וְהָרִי בְּאֲרָנוּ אֵת הַדְּבָרִים, שְׂכָתוּב וְשְׂפָחָה פִי תִירֵשׁ גְּבִירָתָהּ, שְׂגוּרָם לְצַדִּיק שִׁדְבַק בְּשְׂפָחָה. וְהָאֲזוּנָתָה לְמִצּוֹתָיו - זֶה נִצּוּחַ, לְהַשְׁמֵר (ולא ישקר בו) שְׁלֹא יִכְנִס רֶשֶׁם זֶה בְּבֵת אֵל נָכָר, וְלֹא יִשְׁקַר בְּנִצּוּחַ, שְׂכָתוּב (שמואל א טו) וְגַם נִצּוּחַ יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר. וּמִי שְׁשׁוֹמֵר אֵת זֶה, קָיָם מִצּוֹתָיו, שְׂכָתוּב (שמות לד) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אֲחֵר. וְשְׁמֵרָתָה כָּל חֻקָּיו - זֶה סוּד, לְהַשְׁמֵר מִן זוֹנָה.

וְאֵתְקַשְׁרוּ בֵּיהּ. וְעַל כֵּן, מֵאֵן דְּעָאֵל בְּאַלְיָן תִּרְיָן, וְנָטִיר לֹן, אֵתְקַשְׁר בְּתִרְיָן אֲחֵרְנִין, וְעָאֵל בְּהוּ, וּכְדִין מְטִי לְמַלְכָּא קַדִּישָׁא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וּדְאִי מֵאֵן דְּזָכִי בְּצַדִּיק, זָכִי בְּנִצּוּחַ וְהוּד, וְאַלְיָן אֵינּוֹן תְּלַתָּא, דְּאֵתְבָרְכָא בְּהוּ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּמֵאֵן דְּזָכִי בְּהוּ, זָכִי בְּמַלְכָּא קַדִּישָׁא, וְעָאֵל בְּכִלְהוּ אֲרָבָעָה.

וְלִקְבֵרֵי אֲרָבָעָה אֲלִין, נָטִירוּ לְהֵאִי רְשִׁימָא קַדִּישָׁא, מֵאֲרָבַע מְלִין: נָטִירוּ דְכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, אֵסְתְּמָרוּתָא דְנְדָה. נָטִירוּ דְצַדִּיק, אֵסְתְּמָרוּתָא דְשְׂפָחָה. נָטִירוּ דְנִצּוּחַ, אֵסְתְּמָרוּתָא דְבֵת עֲבוּדַת כּוֹכָבִים וּמִזְלוֹת. נָטִירוּ דְהוּד, אֵסְתְּמָרוּתָא דְזוֹנָה. וְעַל דָּא לְקוּל י"י אֱלֹהֶיךָ, דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל.

בְּמָה זָכָאֵן יִשְׂרָאֵל לְקַבֵּל אִפִּי שְׂכִינָתָא, בְּאֵסְתְּמָרוּתָא מִן נְדָה. וְעַל דָּא כְּתִיב, וְאֵל אִשָּׁה בְּנִדַת טְמֵאָתָהּ לֹא תִקְרַב לְגִלּוֹת עֲרוּתָהּ. מָאִי לְגִלּוֹת עֲרוּתָהּ דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. וּבְהֵאִי אֲחִידָן וּמֵתְקַשְׁרָן מְלִין אֲחֵרְנִין, דְכְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל אֵתְקַשְׁרָת בְּהוּ. וְהָאֵ אֹקְמוּהָ מְלִי.

וְהַיִּשָּׁר בְּעֵינָיו תַּעֲשֶׂה: דָּא צַדִּיק. כְּמָה דְכְּתִיב, (תהלים לד) עֵינָיו י"י אֵל צַדִּיקִים, לְאֵסְתְּמָרָא מִשְׂפָּחָה. (דף ט"א ע"א) וְהָאֵ אֹקְמִנָּא מְלִי.

דְכְּתִיב, (משלי ל) וְשְׂפָחָה כִי תִירֵשׁ גְּבִירָתָהּ, דְגָרִים לְצַדִּיק דְאֵתְדַבֵּק בְּשְׂפָחָה. וְהָאֲזוּנָתָה לְמִצּוֹתָיו: דָּא נִצּוּחַ, לְאֵסְתְּמָרָא (דלא ישקר ביה) דְלֹא יַעוּל רְשִׁימָא דָּא בְּבֵת אֵל נָכָר, וְלֹא יִשְׁקַר בֵּיהּ בְּנִצּוּחַ. דְכְּתִיב, (שמואל א טו) וְגַם נִצּוּחַ יִשְׂרָאֵל לֹא יִשְׁקַר. וּמֵאֵן דְנָטִיר הֵאִי, קָיָם מִצּוֹתָיו, דְכְּתִיב, (שמות לד) כִּי לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לְאֵל אֲחֵר. וְשְׁמֵרָתָה כָּל חֻקָּיו: דָּא הוּד, לְאֵסְתְּמָרָא מִן זוֹנָה.

וזה הולך כמו ששנינו. אמר רבי יהודה, מה זה שכתוב (תהלים מה) חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך. אלא, כל מי שמזרז את עצמו ושם את פחד החרב השנונה החזקה כנגדו, על ירך - מה זה על ירך? זהו הרשם הקדוש, כמו שנתאמר (בראשית כד) שים נא ירך תחת ירכי.

דבר אחר חגור חרבך - כלומר, זרו ותקף את היצר הרע שלך, שהוא חרבך, על ירך, על אותו רשם קדוש לשמר אותו. ואם שמר אותו אז נקרא גבור, והקדוש ברוך הוא מלביש אותו בלבושיו. ומהו לבוש של הקדוש ברוך הוא? הוד ונצח (והדר), שכתוב (תהלים קד) הוד והדר לבשת. אף פאן הודך והדרך. ואז נדבק האדם במלך הקדוש פראוי. מכאן והלאה - כל המחלה אשר שמתו במצרים לא אשים עליך כי אני ה' רפאך. זה המלך הקדוש. ועל זה הזהיר אותם על אותו דבר ממש, שנתן ורשם בהם ולא יותר. ועד עכשו לא נתנה להם תורה. אלא פיון שכתוב, שם לו חק ומשפט, מיד - ויאמר אם שמוע תשמע וגו'.

בא ראה, כשרצה הקדוש ברוך הוא להזהיר את ישראל על התורה, בכמה דברים משך אותם, בכמה משיכות של חכיבות, כאדם שמושך בנו לבית הרב. ובא ראה, לא רצה הקדוש ברוך הוא לתת להם תורה עד שיקרבו אליו. ובמה קרבו אליו? בגלוי של הרשם הזה, כמו שנתבאר.

אמר רבי יהודה, לא קרבו ישראל להר סיני, עד שנכנסו בחלק של צדיק וזכו בו. מנין לנו? שכתוב (שמות ט) ביום הזה באו מדבר סיני. ביום הזה ממש דוקא. וכתוב

ואזלא הא, כמה דתנינן, אמר רבי יהודה, מאי דכתיב (תהלים מה) חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך. אלא, כל מאן דמזרז גרמיה, ושוי דחילו דחרבא שגנא תקיפא לקבליה. על ירך, מאי על ירך. דא רשימא קדישא. כמה דאת אמר, (בראשית כד) שים נא ירך תחת ירכי.

דבר אחר חגור חרבך, כלומר, זרו ואתקיף ירך בישא, דאיהו חרבך. על ירך, על ההוא רשימא קדישא לנטרא ליה. ואי נטר ליה, פדין אקרי גבור, וקודשא בריך הוא אלביש ליה בלבושו, ומאן לבושו דקודשא בריך הוא. הוד ונצח. (נ"א וחדר) דכתיב, (תהלים קד) הוד והדר לבשת. אוף הכא הודך והדרך, וכדין אתדבק בר נש במלכא קדישא כדקא יאות.

מכאן ולהלאה, כל המחלה אשר שמתו במצרים לא אשים עליך כי אני יי' רפאך. דא מלכא קדישא, ועל דא אזהר לון על ההוא מלה ממש, דיהב ורשים בהו, ולא יתיר ועד כען לא אתיהיבת להו אורייתא, אלא כיון דכתיב, שם שם לו חק ומשפט, מיד ויאמר אם שמוע תשמע וגו'.

תא חזי, כד בעא קדשא בריך הוא לאזהרא לישראל, על אורייתא, בכמה מלין משיף להו, בכמה משיכן דחכיבותא, כבר נש דמשיף בריה לבי רב. ותא חזי, לא בעא קדשא בריך הוא למיהב להו אורייתא, עד דקריבו בהדיה. ובמה קריבו בהדיה, בגלויא דרשימא דא, כמה דאתמר.

אמר ר' יהודה, לא קריבו ישראל לטורא דסיני, עד דעאלו בחולקא דצדיק, וזכו ביה. מנלן, דכתיב, (שמות ט) ביום הזה באו

(ישעיה כה) וְאָמַר בַּיּוֹם הַזֶּה הָיָה הַנֶּגַע
אֲלֵהֵינוּ זֶה קִוִּינוּ לוֹ וְגו'.

פְּרַשְׁתַּת הַמֶּן

וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה הֲנִי מִמְטִיר
לָכֶם לֶחֶם מִן הַשָּׁמַיִם. רַבִּי יְהוּדָה
פָּתַח וְאָמַר, (תהלים מא) אֲשֶׁרִי
מִשְׁפִּיל אֶל דָּל בַּיּוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ
ה'. פְּסוּק זֶה פִּרְשְׁוֹהוּ, בְּשַׁעֲה
שְׂאָדָם שׁוֹכֵב בְּבֵית חָלּוֹ, הָרִי
נִתְפָּס בְּבֵית הַסֵּהר שֶׁל הַמֶּלֶךְ -
רֵאשׁוּ בְּקוֹלֶר, רַגְלָיו בְּאֲזִיקִים
(בַּדְפּוֹס), כַּמָּה חִילוֹת שׁוֹמְרִים אוֹתוֹ
מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה, כָּל אֵיבְרָיו
בְּדַחֲק נִלְחָמִים אֵלָה בְּאֵלָה, הַאֲכָל
הַעֲבֹר מִמֶּנּוּ.

בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן מִמְנִים עָלָיו
אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס לְלַמֵּד עָלָיו זְכוּת
לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ, שְׁכַתוֹב אִם יֵשׁ עָלָיו
מִלְּאָף מִלִּין אֶחָד מִנֵּי אֶלְף.
בְּאוֹתָהּ שַׁעֲה אֲשֶׁרִי חָלְקוּ שֶׁל
הָאִישׁ שׁוֹכֵנֵס אֵלָיו וּמִלְּמַד אוֹתוֹ
דֶּרֶךְ לְהַנְצִיל מִן הַדִּין. זֶהוּ שְׁכַתוֹב
אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל אֶל דָּל.

וְאִיךְ יָכוֹל לְהַצִּיל אוֹתוֹ? לְלַמְדוֹ
דֶּרֶךְ הַחַיִּים לְשׁוּב לִפְנֵי אֲדוֹנּוֹ, אִז
נַעֲשֶׂה אֶפּוֹטְרוֹפּוֹס עָלָיו לְמַעַלְה.
וּמָה שְׂכָרוֹ? בַּיּוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ
ה'. דְּבַר אַחַר אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל אֶל
דָּל - כַּמָּה חֶזֶק הַשֶּׁכֶר שֶׁל הַעֲנִי
לִפְנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, תְּמַהֲתִי עַל
הַפְּסוּק הַזֶּה שְׁכַתוֹב (שם טו) כִּי
שָׁמַע אֶל אֲבִיוֹנִים ה', וְכִי אֶל
אֲבִיוֹנִים שׁוֹמֵעַ וְלֹא לְאַחַר? אָמַר
רַבִּי שְׁמַעוֹן, מִשׁוּם שֶׁהֵם קְרוֹבִים
יוֹתֵר לְמֶלֶךְ, שְׁכַתוֹב (שם נא) לֵב
נִשְׁבֵּר וְנִדְפָּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה,
וְאִין לָךְ בְּעוֹלָם שֶׁהוּא שְׁבוּר לֵב

מִדְּבַר סִינִי, בַּיּוֹם הַזֶּה מִמֶּשׁ דִּיִּיקָא. וְכַתִּיב
(ישעיה כה) וְאָמַר בַּיּוֹם הַזֶּה הָיָה הַנֶּגַע אֲלֵהֵינוּ זֶה קִוִּינוּ
לוֹ וְגו'.

פְּרַשְׁתַּת הַמֶּן

וַיֹּאמֶר יי' אֶל מֹשֶׁה הֲנִי מִמְטִיר לָכֶם לֶחֶם מִן
הַשָּׁמַיִם. (שמות טז) רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח וְאָמַר,
(תהלים מא) אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל אֶל דָּל בַּיּוֹם רָעָה
יִמְלֹטְהוּ יי'. הָאִי קָרָא אוֹקִימָנָא לִיה, בְּשַׁעֲתָא
דְּבַר נָשׁ שְׁכִיב בְּבֵי מַרְעִיָה, הָא אֲתַפְּס
בְּאֶטְרוֹנִיָא דְּמִלְכָא, רִישִׁיָה בְּקוֹלֶרָא, רַגְלָיו
בְּכוּפְסִירִין, (ס"א כַּמְפָּסָרָא) כַּמָּה חִילִין נְטָרִין לִיה,
מָהֵאִי גִיסָא, וּמָהֵאִי גִיסָא. שְׂיִיפּוּי כְּלָהוּ
בְּדוּחֲקָא, מְגִיחִין אֵלִין בְּאֵלִין. מִיכְלָא אֲתַעְדִּי
מִנִּיה.

בְּתַהוּא זְמַנָּא, פְּקָדִין עָלֵיה אֶפּוֹטְרוֹפָא,
לְמִילָף עָלֵיה זְכוּת קָמִי מִלְכָא,
דְּכַתִּיב, (איוב לג) אִם יֵשׁ עָלָיו מִלְּאָף מִלִּין אֶחָד
מִנֵּי אֶלְף. בְּתַהוּא שַׁעֲתָא, זַפְּאָה חוֹלְקִיָה דְּבַר
נָשׁ דְּעָאֵל עָלֵיה, וְאוֹלִיָף לִיה אֲרַחָא,
לְשִׁיזְבוּתִיָה מִן דִּינָא. הַדָּא הוּא דְּכַתִּיב אֲשֶׁרִי
מִשְׁפִּיל אֶל דָּל.

וְחִיךְ יָכִיל לְשַׁזְבָּא לִיה, לְמִילָף לִיה אֲרַחֲוִי
דְּחִיִּי, לְאַתְבָּא לְקָמִי מְאָרִיָה, כְּדִין
אֲתַעְבִּיד אֶפּוֹטְרוֹפּוֹסָא עָלֵיה לְעִילָא. מְאִי
אֲגָרִיָה. בַּיּוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ יי'. דְּבַר אַחַר,
אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל אֶל דָּל, כַּמָּה תְּקִיפָא אֲגָרָא
דְּמַסְפְּנָא, קָמִי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, תְּוֹהֵנָא עַל הָאִי קָרָא דְּכַתִּיב,
(תהלים טו) כִּי שׁוֹמֵעַ אֶל אֲבִיוֹנִים יי', וְכִי אֶל

אֲבִיוֹנִים שׁוֹמֵעַ וְלֹא לְאַחֲרָא. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּגִין דְּאִינוּן קְרִיבִין יְתִיר
לְמִלְכָא, דְּכַתִּיב, (תהלים נא) לֵב נִשְׁבֵּר וְנִדְפָּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה. וְלִית לָךְ
בְּעִלְמָא, דְּאִיְהוּ תְּבִיר לְבָא כְּמַסְפְּנָא. תּוּ אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, תָּא חֲזִי, כָּל

כמו העני. עוד, אמר רבי שמעון, בא ראה, כל אותם בני העולם נראים לפני הקדוש ברוך הוא בגוף ונפש, והעני לא נראה אלא בנפש לבדה, והקדוש ברוך הוא קרוב לנפש יותר מלגוף.

עני אחד היה בשכנותו של רבי ייסא, ולא היה מי שישגיח בו, והוא היה מתביש ולא הפציר בכני אדם. יום אחד נחלש, נכנס עליו רבי ייסא. שמע קול אחד שאומר: צדק צדק, הרי נפש פורחת אלי ולא הגיעו ימיו! אוי לבני עירו שלא נמצא בהם שישביב נפשו אליו! גם רבי ייסא ושפך בפיו מים של גרוגרות עם מדה של זין רקיח. בקעה זעה בפניו, ושב רוחו אליו.

לאחר בא ושאל אותו. אמר: חייך רבי, נפשי יצאה ממני והביאו אותה לפני פסא המלך, ורצתה להשאר שם, אלא שרצה הקדוש ברוך הוא לזכות אותך, והכריזו עליך: עתיד הוא רבי ייסא להעלות רוחו ולהתקשר בחדר אחד קדוש שעתידיים החברים לעורר בארץ. והרי תקנו שלשה פסאות שעומדים לה ולחבריה. מאותו היום היו משגיחים בו בני עירו.

עוד, עני אחד אחר עבר לפני רבי יצחק, והיה בידו חצי מעה פסף. אמר לרבי יצחק: השלם לי ולבני ולבנותי את נפשותינו. אמר לו: ואיך אשלים לנפשותיכם, שהרי לא נמצא אצלי כי אם חצי מעה? אמר לו: בזה אני אשלים בחצי מעה שיש אצלי. הוציאה ונתן לו. הראו לו בתלומדו, שהיה עובר על שפת הים הגדול ורצו לזרק אותו לתוכו, ראה את רבי שמעון שהושיט ידו כנגדו, וכא אותו עני והוציאו, ונתנו בידי רבי שמעון ונצל. כשהתעורר, נפל בפיו

אינון בני עלמא, אתחזיין קמי קדשא בריך הוא, בגופא ונפשא, ומספנא לא אתחזי אלא בנפשא בלחודוי, וקודשא בריך הוא קריב לנפשא יתיר מגופא.

מספנא חד הוה בשבבותיה דר' ייסא, ולא הוה מאן דאשגח ביה, והוא הוה אכסיה, ולא תקיף בבני נשא, (דף ס"א ע"ב) יומא חד חלש, עאל עליה רבי ייסא, שמע חד קלא דאמר, טילקא טילקא, הא נפשא פרחא גבאי, ולא מטו יומוי. ווי לבני מתיה דלא אשתכח בהו דיתיב נפשיה לגביה. קם רבי ייסא, שדי בפומיה, מיא דגרגרין, אפותא דקונטא (ס"א דקופתא) אתבוע זיעא באנפוי, ותב רוחיה לגביה.

לבתר אתא ושאל ליה, אמר חייך רבי, נפשא נפקת מנאי, ומטו לה קמי כורסייא דמלכא, ובעת לאשתארא תמן, אלא דבעא קדשא בריך הוא לזפאה לה, ואכריזו עליה, זמין הוא רבי ייסא, לסלקא רוחיה, ולא תקשרא בחד אדרא קדישא דזמינין חברייה לאתערא בארעא, והא אתקיננו תלת פרסיאן, דקיימן לה ולחבריה. מההוא יומא הוו משגיחין ביה בני מתיה.

הו, מספנא אחרא אעבר קמיה דר' יצחק, והוה בידיה פלג מעה דכסף. אמר ליה לרבי יצחק, אשלים לי ולבני ולבנותי נפשאן. אמר ליה והיך אשלים נפשייכו, דהא לא אשתכח גבאי בר פלג מעה. אמר ליה, בדא אשלימנא, בפלג אחרא דאית גבאי, אפקיה ויהביה ליה.

אחזיאו ליה בחלמיה, דהוה אעבר בשפתא דימא רבא, ובעאן למשדייה בגוויה, חמא לרבי שמעון, דהוה אושיט ידוי

פסוק זה, (תהלים מא) אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ ה'.

ובא ראה, כל יום ויום נוטף טל מהעתיק הקדוש לזעיר אנפין, ומתברכים כל שדה התפוחים הקדושים, ומאותו טל נשפע לאלו שלמטה, וממנו נזונים מלאכים קדושים, כל אחד ואחד כפי מאכלו. זהו שכתוב (שם עח) לַחֵם אֲבִירִים אֲכָל אִישׁ, ומאותו מזון אכלו ישראל במדבר.

אמר רבי שמעון, כמה בני אדם נזונים בזמן הזה ממנו, ומי הם? אלו החברים שמשתדלים בתורה ימים ולילות. וכי יעלה על דעתך מאותו מזון ממש? לא, אלא כעין אותו מזון ממש ששקול על אחד פי שנים.

בא ראה, כשנכנסו ישראל ונדבקו במלך הקדוש משום גלוי של הרשם הקדוש, אז זכו לאכל לחם אחר עליון יותר ממה שהיה בתחלה. בתחלה, כשיצאו ממצרים, נכנסו ללחם שנקרא מצה, וכעת זכו ונכנסו לאכל לחם אחר יותר עליון, ממקום עליון, שכתוב הנני ממטיר לכם ללחם מן השמים. מן השמים ממש. ובאותו זמן הוא נמצא להם לישראל ממקום זה. חברים שמשתדלים בתורה, נזונו ממקום אחר יותר עליון, ומהו? ככתוב (קהלת ז) החכמה תחיה בעליה. מקום יותר עליון.

אמר לו רבי אלעזר, אם כך, למה חלשה נפשם יותר משאר בני העולם, שהרי שאר בני העולם בכח וחזק יתר נראים להמצא (הם יותר)? אמר לו, יפה שאלת.

לְקַבְּלֶיהָ, וְאֵתִי הָיָה מִסְכָּנָא וְאַפְקִיָּה, וְיַהֲבִיָּה בִידוּי דְרַבִּי שְׁמַעוֹן, וְאַשְׁתַּזִּיב. פד אתער, נפל בפומיה, האי קרא, (תהלים מא) אֲשֶׁרִי מִשְׁפִּיל אֶל דָּל בְּיוֹם רָעָה יִמְלֹטְהוּ יי'.

וְהָא חֲזִי, כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא, נְטִיף טָלָא מֵעֲתִיקָא קַדִּישָׁא לְזַעִיר אַפִּין, וּמִתְבְּרַכָּאן כָּל חֻקְל תְּפֻוחִין קַדִּישִׁין. וימה הוא טלא אנגיד לאינון דלתתא, ומלאכין קדישין אתנו מניה, כל חד וחד פפום מיכליה, הדא הוא דכתיב, (תהלים עח) לַחֵם אֲבִירִים אֲכָל אִישׁ, וימה הוא מזונא אכלו ישראל במדברא.

אמר רבי שמעון, כמה בני נשא מתזנין בהאי זמנא מניה, ומאן אינון. אלין חבריאי דמשתדלי באורייתא, יומי ולילי. וכי סלקא דעתך מההוא מזונא ממש. לא. אלא כעין ההוא מזונא ממש, דשקיל על חד תריין.

תא חזי, ישראל פד עאלו ואתדבקו במלכא קדישא, בגין גלויא דרשימא קדישא, כדין זכו למיכל נהמא אחרא עלאה, יתיר ממה דהוה בקדמיתא. בקדמיתא כד נפקו ישראל ממצרים, עאלו בנהמא, דאקרי מצה, והשתא זכו, ועאלו למיכל נהמא אחרא עלאה יתיר, מאתר עלאה, דכתיב הנני ממטיר לכם ללחם מן השמים. מן השמים ממש. ובההוא זמנא אשתכח להו לישראל. מאתר דא. חבריאי דמשתדלי באורייתא, מאתר אחרא עלאה יתיר אתנו. מאי הוא. כמה דכתיב, (קהלת ז) החכמה תחיה בעליה. אתר עלאה יתיר.

אמר ליה ר' אלעזר, אי הכי, אמאי חלשא נפשיהו יתיר משאר בני עלמא, דהא שאר בני נשא, בחילא ותוקפא יתיר אתחזון לאשתכחא. (ס"א אינון יתיר) אמר ליה יאות שאילתא.

בא ראה, כל מזונותיהם של בני העולם באים מלמעלה. אותו מזון שבא מן השמים והארץ, זה מזון של כל העולם, והוא מזון של הכל, והוא מזון גם ועב. ואותו מזון שבא יותר מלמעלה, הוא מזון יותר דקיק, שבא ממקום שנמצא הדין, וזהו המזון שאכלו ישראל כשיצאו ממצרים. ויותר דקיק המזון שנמצא להם לישראל באותו זמן במדבר, ממקום עליון שנקרא שמים, הוא מזון יותר דקיק, שנכנס יותר לנפש מהכל, ונפרד יותר מהגוף, ונקרא לחם אבירים. המזון היותר עליון מהכל הוא מזון החברים, אותם שמשפדלים בתורה, שאוכלים מזון של רוח ונשמה, ולא אוכלים מזון הגוף כלל, והיינו ממקום עליון נכבד על הכל, ונקרא חכמה. לכן חלש גוף החברים יותר מבני העולם, שהרי לא אוכלים מזון הגוף כלל, ואוכלים מזון של רוח ונשמה ממקום רחוק עליון נכבד מהכל. ולכן אותו מזון דקיק מן הדקיק יותר מהכל. אשרי חלקם. זהו שכתוב החכמה תחיה בעליה. אשרי חלקו של הגוף שיכול להזון במזון הנפש.

אמר לו רבי אלעזר, ודאי כף הוא. אבל בזמן הזה איך נמצאים מזונות אלו? אמר לו, ודאי שיפה שאלת. בא ראה, וזהו ברור הדבר, מזון ראשון הוא מזון של כל העולם, אותו שבא משמים וארץ, והוא מזון הגוף (של הכל).

מזון שהוא יותר עליון ממנו, אותו שהוא יותר דקיק, וכא ממקום שהדין שרוי, שנקרא צדק, וזהו מזון העניים. וסוד הדבר - מי שמשלים לעני, משלים לו אות

תא חזי, כל מזוני דבני עלמא מלעילא קא אתיין. ההוא מזונא דאתי מן שמיא וארעא, דא מזונא דכל עלמא, והוא מזונא דכולא, והוא מזונא גם ועב. וההוא מזונא דאתי יתיר מעילא, הוא מזונא יתיר דקיק, קאתיא מאתר דדינא אשתכח, ודא הוא מזונא דאכלו ישראל בד נפקו ממצרים. (ותיר דקיקא) מזונא דאשתכח להו לישראל, בההוא זמנא במדברא, מאתר עלאה דאקרי שמים, הוא מזונא יתיר דקיקא, דעיל יתיר לנפשא מפלא, ומתפרש יתיר מגופא, ואקרי לחם אבירים.

מזונא עלאה יתיר מפלא, הוא מזונא דחברייא, אינון דמשתדלי באורייתא, דאכלי מזונא דרוחא ונשמתא, ולא אכלי מזונא דגופא כלל, והיינו מאתר עלאה יקירא על פלא, ואקרי חכמה. בגיני כף חליש גופא דחברייא, יתיר מבני עלמא, דהא לא אכלי מזונא דגופא כלל. ואכלי מזונא דרוחא ונשמתא, מאתר רחיקא עלאה, (דף ט"ב ע"א) יקירא מפלא. ובגיני כף ההוא מזונא דקיק מן דקיקא, יתיר מפלא. זפאה חולקיהון, הדא הוא דכתיב, (קהלת ז) החכמה תחיה בעליה. זפאה חולקא דגופא, דיכיל לאתזנא במזונא דנפשא.

אמר ליה ר' אלעזר, ודאי הכי הוא. אבל בהאי זמנא, איך אשתפחי מזוני אלין. אמר ליה ודאי יאות שאילתא. תא חזי, ודא הוא ברירו דמלה, מזונא קדמאה, הוא מזונא דכל עלמא, ההוא דאתיא מן שמיא וארעא, והוא מזונא דגופא. (ס"א דכלא)

מזונא דהוא עלאה מגיה, ההוא דאיהו דקיקא יתיר, ואתא מאתר דדינא

אחת ונעשה צדקה, וסוד זה - (משלי יא) גמל נפשו איש חסד. גמילות חסדים משמע, שהרי בדין שרוי, והשלים לו חסד, אז הוא רחמים.

מזון יותר עליון מאלה, הוא מזון עליון ונכבד ממקום שנקרא שמים, והוא דקיק מכלם, והוא מזון של חולים. זהו שפתוב (תהלים מא) ה' יסעדנו על ערש דוי כל משכבו הפכת בחליו. ה' דקא. מה הטעם? משום שהחולים הללו אינם נזונים אלא באותו של הקדוש ברוך הוא ממש. ומהו חלב ודם. זהו שפתוב (יחזקאל

מד) להקריב לי חלב ודם. וזהו מזון ממקום שנקרא שמים, והוא נכבד ועליון, דקיק מהכל. מזון עליון קדוש ונכבד זהו מזונות של רוחות ונשמות, והוא מזון של מקום רחוק עליון, (מאותו מקום שנקרא נעם ה'). והנכבד מהכל הוא מזון החברים שמשפדלים בתורה, והוא מזון שבא מחכמה עליונה. מה הטעם ממקום זה? משום שתורה יצאה מחכמה עליונה, ואותם שמשפדלים בתורה נכנסים בעקר שרשיה, ולכן מזונם בא מאותו מקום קדוש עליון.

בא רבי אלעזר ונשק ידו. אמר, אשרי חלקי שעמדתי בדברים הללו! אשרי הצדיקים שמשפדלים בתורה ימים ולילות, שזוכים להם בעולם הזה ובעולם הבא, שפתוב (דברים ל) כי הוא חייך וארץ ימיה.

הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. רבי יוסי פתח, (תהלים קמה) פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון. מה פתוב למעלה? עיני כל

שריא, דאקרי צדק, ודא הוא מזונא דמספני. ורזא דמלה, מאן דאשלים למספנא, אשלים ליה את חד, ואתעביד צדקה, ורזא דא (משלי יא) גומל נפשו איש חסד. גמילות חסדים משמע, דהא בדינא שריא, ואשלים ליה חסד, כדין הוא רחמי.

מזונא עלאה יתיר מאלין, הוא מזונא עלאה ויקירא, מאתר דאקרי שמים, והוא דקיק מפלהו, והוא מזונא דבני מרעי, הדא הוא דכתיב, (תהלים מא) יי' יסעדנו על ערש דוי כל משכבו הפכת בחליו. יי', דייקא, מאי טעמא. בגין דהני בני מרעי, לא אתזני אלא בההוא דקודשא בריך הוא ממש. (ומאי איהו, חלב ודם. הדא הוא דכתיב (יחזקאל מד) להקריב לי חלב ודם. ודא הוא מזונא מאתר דאקרי שמים, והוא יקירא ועילאה דקיק מכלא)

מזונא עלאה קדישא ויקירא דא הוא מזוני דרוחין ונשמתין, והוא מזונא דאתר רחיקא עלאה, (ס"א מההוא אתר דאקרי נעם ה') ויקירא מפלא, הוא מזונא דחבריאי דמשפדלי באורייתא, והוא מזונא דאתי מחכמה עלאה. מאי טעמא מאתר דא. בגין דאורייתא נפקא מחכמה עלאה, ואינון דמשפדלי באורייתא, עיילי בעקרא דשרשהא, ועל דא, מזונא דלהון, מההוא אתר עלאה קדישא קא אתיא. אתא ר' אלעזר, ונשיק ידו. אמר, זכאה חולקי דקאימנא במלין אלין. זכאה חולקיהון דצדיקייא, דמשפדלי באורייתא וממא ולילי, דזכי לון בהאי עלמא, ובעלמא דאתי, דכתיב, (דברים ל) כי הוא חייך וארץ ימיה.

הנני ממטיר לכם לחם מן השמים. (שמות טז) רבי

יוסי פתח, (תהלים קמה) פותח את ידך ומשביע לכל חי רצון. מה פתוב לעילא, עיני כל אליך ישפרו. כל אינון בני עלמא, מצפאן וזקפאן עיינין

אליך ישרו. כל אותם בני העולם מצפים וזוקפים עינים לקדוש-ברוך הוא, ולכן (אבל) כל אותם בני האמונה מבקשים (צריכים לבקש) בכל יום יום לשאל את מזונם מן הקדוש ברוך הוא ולהתפלל תפלותיהם עליו.

מה הטעם? משום שכל מי שמתפלל תפלתו לקדוש-ברוך הוא על מזונו, גורם שיתברך כל היום על ידו אותו האילן שמזון כלם בו. (וטעם הדבר - (תהלים סח) ברוך ה' יום יום) ואף על גב שנמצא עמו, צריך לבקש לפני הקדוש ברוך הוא ולהתפלל תפלה על המזון בכל יום, כדי שימצאו על ידו ברכות כל יום יום למעלה, וזהו (שם סח) ברוך ה' יום יום.

ועד זה לא צריך לאדם לבשל מזון מיום ליום אחר, שלא לעכב יום ליום אחר. זהו שכתוב ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו. יום ביומו דוקא, חוץ מערב שבת לשבת, כמו שבארנו. ואז נמצא הקדוש ברוך הוא מלא ברכות בכל יום, ואז כתוב פותח את ידך וגו'. מה זה רצון? אותו רצון שנמצא מהעתיק הקדוש, ויצא ממנו רצון להמציא מזון לכל. ומי ששואל מזונות בכל יום יום, ההוא נקרא בן נאמן, בסוד שבשבילו נמצאים ברכות למעלה.

רבי אבא פתח ואמר, (שם קמז) רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו. כמה יש לבני אדם ללכת בדרך המלך הקדוש וללכת בדרך התורה כדי שימצאו ברכות לכלם, לעליונים ולתחתונים.

שלבדנו, מה שכתוב (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר, ודאי אתפאר. מה משמיע? שבשביל ישראל למטה, הקדוש ברוך הוא

לקודשא בריהו הוא, בגין כך, (ס"א אבל) כל אינון בני מהימנותא בעאן (ס"א אצטריקו למבעי) בכל יומא ויומא, לשאלא מזונייהו מקודשא בריהו הוא, ולצלאה צלותהון עליה.

מאי טעמא. בגין דכל מאן דמצלי צלותיה לגבי קדשא בריהו הוא על מזוניה, גרים דיתברך כל יומא על ידוי, ההוא אילנא דמזון דכלא ביה. (ומעמא דמלה (תהלים ס"ח) ברוך ה' יום יום) ואף על גב דאשתכח עמיה, בעי למשאל קמי קדשא בריהו הוא, ולצלאה צלותא על מזונא כל יומא, בגין דישתכחו על ידוי ברפאן כל יומא ויומא לעילא, ודא הוא ברוך יי' יום יום.

ועד דא, לא לבעי ליה לאינש לבשלא מזונא, מן יומא ליומא אחרינא, דלא לעכב יומא ליומא אחרא. הדא הוא דכתיב ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו. יום ביומו, דייקא. בר מערב שבת לשבת, כמה דאוקימנא. וכדין אשתכח קדשא בריהו הוא מלא ברפאן בכל יומא. וכדין כתיב פותח את ידך וגו'. מאי רצון. ההוא רצון דאשתכח מעתיקא קדישא, ונפיק מניה רצון, לאשתפחא מזוני לכלא. ומאן דשאל מזוני בכל יומא ויומא, ההוא אקרי ברא מהימנא, ברזא דבגיניה משתכחן ברפאן לעילא.

רבי אבא פתח ואמר, (תהלים קמז) רוצה יי' את יראיו את המיחלים לחסדו, כמה אית להו לבני נשא למהך בארחוי דמלפא קדישא, ולמהך בארחוי דאורייתא, בגין דישתפחון ברפאן לכלהו, לעלאי ולתתאי.

דתנא, מאי דכתיב, (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר. אתפאר ודאי. מאי משמע. דבגין (דף ס"ב ע"ב) ישראל לתתא, קדשא בריהו

מתפאר למעלה. ומה הפאר ש'לו? שמיני תפלין, שמתחברים הגונים להתפאר.

שנינו, רוצה ה' את יראיו, רוצה ה' ביראיו הנה צריך להיות! מה זה רוצה ה' את יראיו? אלא רוצה ה' את יראיו, פלומר, מוציא את הרצון הנה, ומתרצה (ממחידע) בהם הקדוש ברוך הוא ליראיו היראים ממנו. ומי הם היראיו האלה שמוציא להם את הרצון הנה? חזר ואמר את המיחלים לחסדו, אותם המצפים ומחכים בכל יום ויום לבקש מזונם מן הקדוש ברוך הוא, משמע שכתוב את המיחלים לחסדו.

רבי ייסא סבא לא התקין סעודה בכל יום עד שבקש בקשתו לפני הקדוש ברוך הוא על מזונות. אמר, לא נתקין סעודה עד שתנתן מבית המלך. אחר שבקש בקשתו לפני הקדוש ברוך הוא, הנה מחפה שעה אחת, ואמר: הרי זמן שנתן מבית המלך, מכאן והלאה התקינו הסעודה! וזוהי הדרך של אותם יראי הקדוש ברוך הוא, יראי חטא.

אותם הרשעים שהולכים עקמים בדרך התורה, מה כתוב בהם? (ישעיה ה) הוי משפמי בבקר שכר ירדפו. ועל זה רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו. דוקא לחסדו. (בבא) נודעים בני האמונה בכל יום ויום. זהו שכתוב ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו. יום ביומו אמר, ולא דבר יום ליום אחר.

וכר כף למה? למען אנסנו הילך בתורתו אם לא בכאן אשתמודען אינון בני מהימנותא, דכל יומא ויומא אינון אזלי בארץ מישר באורייתא. רבי יצחק אמר מהכא, (משלי יג) צדיק אוכל לשובע נפשו, בתר

הוא מתפאר לעילא. ומאי פארא דיליה. דאתחבש בתפלין, דמתחברא גווי לאתפארא.

תאנא, רוצה יי' את יראיו, רוצה יי' ביראיו מיבעי ליה. מאי רוצה יי' את יראיו, אלא רוצה יי' את יראיו, פלומר, אפיק האי רצון, ומתרעי (כ"א ואתרע) בהו קדשא בריך הוא, ליראיו דדחלין ליה. ומאן אינון יראיו דאפיק לון האי רצון. הדר ואמר, את המיחלים לחסדו, אינון דמצפאן ומחפאן בכל יומא ויומא, למבעי מזונייהו מן קדשא בריך הוא, משמע דכתיב את המיחלים לחסדו.

רבי ייסא סבא, לא אתקין סעודתא בכל יומא, עד דבעא בעותיה קמי קדשא בריך הוא, על מזוני. אמר, לא נתקין סעודתא, עד דתתיהיב מבי מלכא. לבתר דבעי בעותיה קמי קדשא בריך הוא, הנה מחפה שעתא חדא, אמר הא עידן דתתיהיב מבי מלכא, מכאן והלאה אתקינו סעודתא. ודא הוא ארחא, דאינון דחלי קדשא בריך הוא, דחלי חטאה. אינון חייביא דאזלין עקימין בארחי אורייתא, מה פתיב בהו. (ישעיה ה) הוי משפמי בבקר שכר ירדפו. ועל דא רוצה יי' את יראיו את המיחלים לחסדו. לחסדו דייקא. (ס"א ובהא) אשתמודען אינון בני מהימנותא בכל יומא ויומא, הדא הוא דכתיב, ויצא העם ולקטו דבר יום ביומו. יום ביומו קאמר, ולא דבר יום ליום אחר.

וכר כף למה. למען אנסנו הילך בתורתו אם לא בכאן אשתמודען אינון בני מהימנותא, דכל יומא ויומא אינון אזלי בארץ מישר באורייתא. רבי יצחק אמר מהכא, (משלי יג) צדיק אוכל לשובע נפשו, בתר

רבי שמעון אמר, בא ראה, עד שלא נתן הקדוש ברוך הוא תורה לישראל, הבחין בין אותם בני האמונה לבין אותם רשעים שאינם בני אמונה ולא עומדים בתורה. ובמה הבחין בהם? בפן, כמו שנאמר אנסנו. וכל אותם שנמצאו שהם בני האמונה, רשם אותם הקדוש ברוך הוא ברשם של כתר החס"ד, כמו שנאמר המיחלים לחסדו, ועל זה למען אנסנו. וכל אותם שלא נמצאו בני אמונה, העביר מהם הכתר העליון הזה, והפן הכריז ואמר, ובטן רשעים תחסר. ועם כל זה, לא העדיף המרובה והממעיט לא החסיר.

שנינו, בפעם ההיא נשלמו ישראל למטה פדגמא של מעלה, כמו שבארנו, שכתוב (שמות טו) ויבאו אילמה ושם שתיים עשרה עינת מים ושבעים תמרים וגו'. והתחזק האילן הקדוש בשנים עשר תחומים, בארבעה צדדי העולם, והתחזק בשבעים ענפים, והכל פדגמא של מעלה.

באותה שעה נטף טל קדוש מהעתיק הנסתר, ומלא את ראשו של זעיר אנפין, מקום שנקרא שמים. ומאותו טל של אור עליון קדוש הנה שופע ויורד מן למטה, וכשהיה יורד, היה נפרד גלידים גלידים, ונקרש למטה. זהו שכתוב דק כפפור על הארץ.

כל אותם בני אמונה יוצאים ולוקטים, ומברכים עליו את השם הקדוש, ואותו מן הנה מעלה ריחות של כל הבשמים של גן עדן, שהרי מננו נמשך ויורד למטה. שם אותו לפניו, ובכל טעם שרצה - היה טועם אותו, ומברך את המלך הקדוש.

דעון, דהא ביה אתמשך ונחית לתתא. שויה לקמיה, בכל טעמא דאיהו בעי, הכי טעים ליה, ומברך למלפא קדישא עלאה.

דשבע נפשיה מלצלי ולמקרי באורייתא. רבי שמעון אמר, תא חזי, עד לא ירב קדשא בריך הוא אורייתא לישראל, אבחין בין אינון בני מהימנותא, ובין אינון חייביא דלאו אינון בני מהימנותא, ולא קיימין באורייתא. ובמה אבחין לון. בפן. כמה דאתמר אנסנו. וכל אינון דאשתכחו דאינון בני מהימנותא, רשים ליה קדשא בריך הוא, ברשימו דכתרא דחס"ד, כמה דאת אמר המיחלים לחסדו, ועל דא למען אנסנו. וכל אינון דלא משתפחי בני מהימנותא, אעדי מנייהו כתרא עלאה דא. ומנא אכריז ואמר, (משלי יג) ובטן רשעים תחסר. ועם כל דא לא העדיף המרובה והממעיט לא החסיר.

תאנא, בההוא שעתא אשתלימו ישראל לתתא, כגוונא דלעילא, כמה דאוקימנא, דכתיב, (שמות טו) ויבאו אילמה ושם שתיים עשרה עינות מים ושבעים תמרים וגו'. ואתתקף אילנא קדישא, בתריסר תחומין, בארבע סטרי עלמא. ואתתקף בשבעין ענפין, וכלא כגוונא דלעילא.

בההוא שעתא, נטיף טלא קדישא, מעתיקא סתימאה, ומליא לרישיה דזעיר אנפין, אתר דאקרי שמים. ומההוא טלא דנהורא עלאה קדישא, הוה נגיד ונחית מנא לתתא. וכד הוה נחית, הוה מתפרש גלידין גלידין, ואקריש לתתא. הדא הוא דכתיב דק כפפור על הארץ.

כל אינון בני מהימנותא, נפקי ולקטי, ומברכאן שמא קדישא עליה. וההוא מנא, הוה סליק ריחין דכל בוסמין דגנתא דעדן, דהא ביה אתמשך ונחית לתתא. שויה לקמיה, בכל טעמא דאיהו בעי, הכי טעים ליה, ומברך למלפא קדישא עלאה.

וְכַרְיִן מִתְּבַרְךְ בְּמַעוֹי, וְהָיָה מִסְתַּכֵּל וְיֹדֵעַ לְעֵילָא, וְאַסְתְּכִי בְּחֻכְמָה עֲלָאָה, וְעַל דָּא אֶקְרוּן דִּר דְּעָה. וְאַלִין הוּוּ בְּנֵי מְהִימְנוּתָא, וְלַהוּן אֲתִיְהִיבַת אֹרִייתָא לְאַסְתַּכְּלָא בָּהּ, וְלִמְנַדַּע אֲרַחָא.

וְאִינוּן דְּלֹא אֲשַׁתְּכַחוּ בְּנֵי מְהִימְנוּתָא, מַה כְּתִיב בְּהוּ, (במדבר יא) שְׁטוּ הָעָם וְלִקְטוּ. מַאי שְׁטוּ. שְׁטוּתָא הוּוּ נִסְפֵי לְגִרְמִייהוּ, בְּגִין דְּלֹא הוּוּ בְּנֵי מְהִימְנוּתָא. מַה כְּתִיב בְּהוּ. וְטַחְנוּ בְּרַחִים אוּ דְכוּ בְּמִדּוּכָה וְגו'. מֵאן אֲטַרַח (דף ט"ג ע"א) לֹוּן כָּל הָאִי. אֶלָּא דְאִינוּן לָא הוּוּ בְּנֵי מְהִימְנוּתָא.

בְּגוּוּנָא דָּא, אִינוּן דְּלֹא מְהִימְנֵי בֵיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא בְּעָאן לְאַסְתַּכְּלָא בְּאַרְחוּי, וְאִינוּן בְּעָאן לְאַטְרַחָא גִרְמִייהוּ כָּל יוֹמָא בְּתַר מְזוּנָא, יִמְמָא וְלִילֵי, דְלִמָּא לָא סָלִיק בִּידֵיהוּ פִּתְא דְנִהָמָא. מֵאן גְּרִים לֹוּן הָאִי. בְּגִין דְּלָאוּ אִינוּן בְּנֵי מְהִימְנוּתָא. אוּף הָכָא, שְׁטוּ הָעָם וְלִקְטוּ, שְׁטוּ בְּשְׁטוּתָא דְגִרְמִייהוּ, וּבְעָאן לְאַטְרַחָא עֲלֵיהּ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, וְטַחְנוּ בְּרַחִים. בְּתַר כָּל טְרַחָא דָּא, לָא סָלִיק בִּידֵיהוּ, אֶלָּא דְכְּתִיב וְהָיָה טַעֲמוּ כְּטַעֲם לְשַׁד הַשְּׁמֶן. וְלֹא יִתִיר. מֵאן גְּרִים לֹוּן הָאִי, בְּגִין דְּלֹא הוּוּ בְּנֵי מְהִימְנוּתָא.

אֲמַר רַבִּי יוֹסִי, מַאי לְשַׁד הַשְּׁמֶן. אֵיפֹא דְאִמְרֵי, דְלִישׁ בְּמִשְׁחָא, כְּתָרְגוּמוּ. וְאֵיפֹא דְאִמְרֵי, מַה הַשַּׁד אֲתַחְזֹר לְכַמָּה גּוּוּנִין, אוּף מְנָא, אֲתַחְזֹר לְכַמָּה גּוּוּנִין. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, לְשַׁד הַשְּׁמֶן, יִנְיָקָא דְמִשְׁחָא. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אִישׁ לְפִי אֶכְלוּ לְקַטוּ. וְכִי מִי שְׂאוּכָל מְעַט לֹוּקֵט מְעַט, וְמִי שְׂאוּכָל יוֹתֵר לֹוּקֵט יוֹתֵר? וְהָרִי כְּתוּב לֹא הָעֵדִיף הַמְרַבָּה וְהַמְמַעִיט לֹא הִחְסִיר? אֶלָּא לְפִי אוֹתָם שְׂאוּכָלִים, לֹוּקֵטִים. מִשְׁמַע

כְּמוֹ זֶה אוֹתָם שְׁלֹא מְאֲמִינִים בְּקוּדֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, לֹא רוֹצִים לְהַסְתַּכֵּל בְּדַרְכָּיו, וְהֵם רוֹצִים לְהַטְרִיחַ אֶת עַצְמָם כָּל יוֹם אַחֵר מִזֶּזֶן יוֹם וְלֵילָה, אוּלַי לֹא יַעֲלֶה בְיָדָם פֶּת לַחֵם. מִי גֵרַם לָהֶם אֶת זֶה? מִשׁוּם שְׂאִינִם בְּנֵי אֲמוּנָה. אָף כָּאן, שְׁטוּ וְלִקְטוּ - שְׁטוּ בְּשְׁטוּתָא שֶׁל עַצְמָם, וְרוֹצִים לְהַטְרִיחַ עֲלֵיוּ. זֶהוּ שְׁפָתוּב וְטַחְנוּ בְּרַחִים. אַחֵר כָּל הַטְרַחָה הִזוּ לֹא עָלָה בִּידֵיהֶם, אֶלָּא שְׁפָתוּב וְהָיָה טַעֲמוּ כְּטַעֲם לְשַׁד הַשְּׁמֶן, וְלֹא יוֹתֵר. מִי גֵרַם לָהֶם אֶת זֶה? מִשׁוּם שְׁלֹא הָיוּ בְּנֵי אֲמוּנָה. אֲמַר רַבִּי יוֹסִי, מַה זֶה לְשַׁד הַשְּׁמֶן? יֵשׁ אוֹמְרִים, שְׁהָיָה נְלוּשׁ בְּשֶׁמֶן כְּתָרְגוּמוּ. וְיֵשׁ אוֹמְרִים, מַה הַשַּׁד מִתְּהַפֵּף לְכַמָּה גּוּוּנִים, אָף הַמֶּן מִתְּהַפֵּף לְכַמָּה גּוּוּנִים. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, לְשַׁד הַשְּׁמֶן - יִנְיָקָת הַשְּׁמֶן. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אִישׁ לְפִי אֶכְלוּ לְקַטוּ - וְכִי מִי שְׂאוּכָל מְעַט לֹוּקֵט מְעַט, וְמִי שְׂאוּכָל יוֹתֵר לֹוּקֵט יוֹתֵר? וְהָרִי כְּתוּב לֹא הָעֵדִיף הַמְרַבָּה וְהַמְמַעִיט לֹא הִחְסִיר? אֶלָּא לְפִי אוֹתָם שְׂאוּכָלִים, לֹוּקֵטִים. מִשְׁמַע

דְּאִינוּן דְּלֹא אֲשַׁתְּכַחוּ בְּנֵי מְהִימְנוּתָא, מַה כְּתִיב בְּהוּ, (במדבר יא) שְׁטוּ הָעָם וְלִקְטוּ. מַאי שְׁטוּ. שְׁטוּתָא הוּוּ נִסְפֵי לְגִרְמִייהוּ, בְּגִין דְּלֹא הוּוּ בְּנֵי מְהִימְנוּתָא. מַה כְּתִיב בְּהוּ. וְטַחְנוּ בְּרַחִים אוּ דְכוּ בְּמִדּוּכָה וְגו'. מֵאן אֲטַרַח (דף ט"ג ע"א) לֹוּן כָּל הָאִי. אֶלָּא דְאִינוּן לָא הוּוּ בְּנֵי מְהִימְנוּתָא.

בְּגוּוּנָא דָּא, אִינוּן דְּלֹא מְהִימְנֵי בֵיהּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, לָא בְּעָאן לְאַסְתַּכְּלָא בְּאַרְחוּי, וְאִינוּן בְּעָאן לְאַטְרַחָא גִרְמִייהוּ כָּל יוֹמָא בְּתַר מְזוּנָא, יִמְמָא וְלִילֵי, דְלִמָּא לָא סָלִיק בִּידֵיהוּ פִּתְא דְנִהָמָא. מֵאן גְּרִים לֹוּן הָאִי. בְּגִין דְּלָאוּ אִינוּן בְּנֵי מְהִימְנוּתָא. אוּף הָכָא, שְׁטוּ הָעָם וְלִקְטוּ, שְׁטוּ בְּשְׁטוּתָא דְגִרְמִייהוּ, וּבְעָאן לְאַטְרַחָא עֲלֵיהּ, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, וְטַחְנוּ בְּרַחִים. בְּתַר כָּל טְרַחָא דָּא, לָא סָלִיק בִּידֵיהוּ, אֶלָּא דְכְּתִיב וְהָיָה טַעֲמוּ כְּטַעֲם לְשַׁד הַשְּׁמֶן. וְלֹא יִתִיר. מֵאן גְּרִים לֹוּן הָאִי, בְּגִין דְּלֹא הוּוּ בְּנֵי מְהִימְנוּתָא.

אֲמַר רַבִּי יוֹסִי, מַאי לְשַׁד הַשְּׁמֶן. אֵיפֹא דְאִמְרֵי, דְלִישׁ בְּמִשְׁחָא, כְּתָרְגוּמוּ. וְאֵיפֹא דְאִמְרֵי, מַה הַשַּׁד אֲתַחְזֹר לְכַמָּה גּוּוּנִין, אוּף מְנָא, אֲתַחְזֹר לְכַמָּה גּוּוּנִין. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, לְשַׁד הַשְּׁמֶן, יִנְיָקָא דְמִשְׁחָא. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אִישׁ לְפִי אֶכְלוּ לְקַטוּ. וְכִי מִי שְׂאוּכָל מְעַט לֹוּקֵט מְעַט, וְמִי שְׂאוּכָל יוֹתֵר לֹוּקֵט יוֹתֵר? וְהָרִי כְּתוּב לֹא הָעֵדִיף הַמְרַבָּה וְהַמְמַעִיט לֹא הִחְסִיר? אֶלָּא לְפִי אוֹתָם שְׂאוּכָלִים, לֹוּקֵטִים. מִשְׁמַע

דְּאִינוּן דְּלֹא אֲשַׁתְּכַחוּ בְּנֵי מְהִימְנוּתָא, מַה כְּתִיב בְּהוּ, (במדבר יא) שְׁטוּ הָעָם וְלִקְטוּ. מַאי שְׁטוּ. שְׁטוּתָא הוּוּ נִסְפֵי לְגִרְמִייהוּ, בְּגִין דְּלֹא הוּוּ בְּנֵי מְהִימְנוּתָא. מַה כְּתִיב בְּהוּ. וְטַחְנוּ בְּרַחִים אוּ דְכוּ בְּמִדּוּכָה וְגו'. מֵאן אֲטַרַח (דף ט"ג ע"א) לֹוּן כָּל הָאִי. אֶלָּא דְאִינוּן לָא הוּוּ בְּנֵי מְהִימְנוּתָא.

אֲמַר רַבִּי יוֹסִי, מַאי לְשַׁד הַשְּׁמֶן. אֵיפֹא דְאִמְרֵי, דְלִישׁ בְּמִשְׁחָא, כְּתָרְגוּמוּ. וְאֵיפֹא דְאִמְרֵי, מַה הַשַּׁד אֲתַחְזֹר לְכַמָּה גּוּוּנִין, אוּף מְנָא, אֲתַחְזֹר לְכַמָּה גּוּוּנִין. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, לְשַׁד הַשְּׁמֶן, יִנְיָקָא דְמִשְׁחָא. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, אִישׁ לְפִי אֶכְלוּ לְקַטוּ. וְכִי מִי שְׂאוּכָל מְעַט לֹוּקֵט מְעַט, וְמִי שְׂאוּכָל יוֹתֵר לֹוּקֵט יוֹתֵר? וְהָרִי כְּתוּב לֹא הָעֵדִיף הַמְרַבָּה וְהַמְמַעִיט לֹא הִחְסִיר? אֶלָּא לְפִי אוֹתָם שְׂאוּכָלִים, לֹוּקֵטִים. מִשְׁמַע

דְּאִינוּן דְּלֹא אֲשַׁתְּכַחוּ בְּנֵי מְהִימְנוּתָא, מַה כְּתִיב בְּהוּ, (במדבר יא) שְׁטוּ הָעָם וְלִקְטוּ. מַאי שְׁטוּ. שְׁטוּתָא הוּוּ נִסְפֵי לְגִרְמִייהוּ, בְּגִין דְּלֹא הוּוּ בְּנֵי מְהִימְנוּתָא. מַה כְּתִיב בְּהוּ. וְטַחְנוּ בְּרַחִים אוּ דְכוּ בְּמִדּוּכָה וְגו'. מֵאן אֲטַרַח (דף ט"ג ע"א) לֹוּן כָּל הָאִי. אֶלָּא דְאִינוּן לָא הוּוּ בְּנֵי מְהִימְנוּתָא.

אָכְלוּ - מי שְׁהִיָּה אוֹכֵל אוֹתוֹ.
ומשום כֵּן לֹא כְּתוּב אֲכִילְתוּ.

מִה זֶה אוֹמֵר? אֲחַז אָדָם בְּעֶבֶד אוֹ
בְּאִמָּה וְאָמַר שֶׁהוּא שְׁלוֹ. בֵּא חֲבָרוֹ
וְאָמַר: עֶבֶד זֶה הוּא שְׁלִי! קָרְבוֹ
לִפְנֵי מֹשֶׁה לְדִין. אָמַר לָהֶם: כִּמָּה
נִפְשוֹת בְּבִיתְךָ, וְכִמָּה נִפְשוֹת
בְּבִיתוֹ שֶׁל זֶה? אָמַר כֵּן וְכֵן. וְאוֹתָהּ
שָׁעָה אָמַר לָהֶם מֹשֶׁה: לִקְטוֹ מִחֵר,
וְכָל אֶחָד יֵבֵא אֵלַי. לְמַחֵר יֵצְאוּ
וְלִקְטוֹ, וּבָאוּ לִפְנֵי מֹשֶׁה. שְׁמוֹ
לִפְנֵי אֵת הַמֶּזֶן, וְהִיָּה מוֹדֵד אוֹתוֹ.
אִם אוֹתוֹ עֶבֶד שֶׁל זֶה - מִצָּא אֵת
אוֹתוֹ הַעֲמֵר שֶׁל הָעֶבֶד בְּמֶזֶן הַזֶּה,
שֶׁהָיָה עֹמֵר אֶחָד לְכָל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ
מִבֵּיתוֹ. מוֹדֵד לָזֶה - וְנִמְצָא חֹסֵר
אוֹתוֹ מֵאֲכָל הָעֶבֶד בְּמֶזֶן שְׁלוֹ, וְעֹמֵר
אֶחָד לְכָל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ מִבֵּיתוֹ. אָמַר
וּפְסָק: הָעֶבֶד שֶׁל זֶה הוּא! זֶהוּ
שֶׁכְּתוּב אִישׁ לְפִי אָכְלוּ לִקְטוֹ.
וְכְתוּב עֹמֵר לְגִלְגֵּלֶת מִסֹּפֶר
נִפְשֵׁיכֶם.

אָמַר רַבִּי (י"סא) חֲזִיא, כְּתוּב עָרַב
וַיִּדְעַתֶּם פִּי ה' הוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם וּבִקֵּר וּרְאִיתֶם אֵת כְּבוֹד ה'.
עָרַב וַיִּדְעַתֶּם, בְּמָה יִדְעוּ? אֲלֵא כֵּן
שְׁנֵינּוּ, בְּכָל יוֹם וַיּוֹם נִמְצְאוּ הַנְּהַגוֹת
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא - בְּבִקֵּר הַתְּעוֹרֵר
חֹסֵד בְּעוֹלָם. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁנִּקְרָא
עָרַב, תְּלוּי הַדִּין בְּעוֹלָם, וְהָיָה
פְּרוּשָׁה שֶׁלְכֵן יִצְחָק תִּתֵּן תְּפִלַּת
הַמְּנַחֵה. (מִה זֶה אוֹמֵר) וְעַל זֶה עָרַב
וַיִּדְעַתֶּם. כְּשֶׁמִּתְעוֹרֵר דִּין בְּעוֹלָם,
תִּדְעוּ שֶׁבְּאוֹתוֹ דִּין הוֹצִיא אֶתְכֶם ה'
מִמִּצְרַיִם. וּבִקֵּר וּרְאִיתֶם אֵת כְּבוֹד
ה', שֶׁהָיָה בְּאוֹתוֹ זְמַן מִתְעוֹרֵר חֹסֵד
וַיִּתֵּן לָכֶם לְאָכֵל.

רַבִּי חֲזִיא אָמַר הַהֶפֶן. מִה כְּתוּב
לְמַעַל? בְּשִׁבְתָּנוּ עַל סִיר הַבֶּשֶׂר

הַחֲסִיר. אֲלֵא לְפָנֶיךָ אֵינּוֹן דְּאֲכִלִּין לְקִטִּין.
מִשְׁמַע אָכְלוּ, מָאן דְּהוּא אָכִיל לִיָּה, וּבְגִינֵי
כֵּן לֹא כְּתוּב אֲכִילְתוּ.

מִי קָא מִיָּרִי. אֶחָד בֵּר נֶשׁ בְּעֶבְדָּא, אוֹ
בְּאִמָּתָא, וְאָמַר דְּהוּא דִּילִיָּה. אֲתָא
חֲבָרִיה, וְאָמַר, הָאִי עֶבְדָּא דִּילִי הוּא. קָרִיבוּ
לְקַמֵּיה דְּמֹשֶׁה לְדִינָא, אָמַר לוֹן כִּמָּה נִפְשָׁן
בְּבִיתְךָ, וְכִמָּה נִפְשָׁן בְּבִיתִיה דְּדִין, אָמַר כֵּן
וְכֵן. וְהוּא שְׁעֵתָא אָמַר לוֹן מֹשֶׁה, לִקְטוֹ
מִחֵר, וְכָל חַד מְנַיִכוּ יִתֵּי לְגַבְּאֵי. לְמַחֵר,
נִפְקוּ וְלִקְטוּ, וְאַתְיִין קָמִי מֹשֶׁה, שְׁוֵיִין קָמִיה
מְנָא, הָוֵה מְדִיד לִיָּה. אִי הוּא עֶבְדָּא דְּדִין,
אֲשֶׁכַח הוּא עוֹמְרָא דְּעֶבְדָּא, בְּהָאִי מְנָא.
דְּהָא חַד עוֹמְרָא לְכָל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ מִבֵּיתִיה.
מְדִיד לְדִין, וְאַשְׁתַּכַּח חֹסְרָא, הוּא מִיכְלָא
דְּעֶבְדָּא, בְּהוּא מְנָא דִּילִיָּה, וְחַד עוֹמְרָא
לְכָל נֶפֶשׁ וְנֶפֶשׁ מִבֵּיתִיה. אָמַר עֶבְדָּא דְּדִין
הוּא, הָדָא הוּא דְּכְתִיב אִישׁ לְפִי אָכְלוּ לִקְטוֹ
וּכְתִיב עֹמֵר לְגִלְגֵּלֶת מִסֹּפֶר נִפְשֵׁיכֶם.

אָמַר ר' (נ"א י"סא) חֲזִיא, כְּתִיב, (שמות טז) עָרַב
וַיִּדְעַתֶּם פִּי יי' הוֹצִיא אֶתְכֶם מֵאֶרֶץ
מִצְרַיִם וּבִקֵּר וּרְאִיתֶם אֵת כְּבוֹד יי'. עָרַב
וַיִּדְעַתֶּם, בְּמִי יִנְדְּעוּן. אֲלֵא הֵכִי תֵּאֲנָא, בְּכָל
יוֹמָא וַיּוֹמָא אֲשֶׁתַּכְּחוּ נִימוּסֵי קִדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא. בְּצַפְרָא, אֲתַעֵר חֹסֵד בְּעֵלְמָא. בְּהוּא
זְמַנָּא דְּאִקְרִי עָרַב, תְּלִיא דִּינָא בְּעֵלְמָא, וְהָא
אוּקְמוּיה, דְּבְּגִינֵי כֵּן, יִצְחָק תִּתֵּן תְּפִלַּת
הַמְּנַחֵה. (מִי קָא מִיָּרִי) וְעַל דָּא, עָרַב וַיִּדְעַתֶּם, כִּד
אֲתַעֵר דִּינָא בְּעֵלְמָא, תִּנְדְּעוּן, דְּבְּהוּא דִּינָא
אֲפִיק יי' יִתְכוּן מִמִּצְרַיִם. וּבִקֵּר וּרְאִיתֶם אֵת

כְּבוֹד יי' דְּהָא בְּהוּא זְמַנָּא אֲתַעֵר חֹסֵד בְּעֵלְמָא וַיִּתֵּן לָכֵן לְמִיכָל.
ר' חֲזִיא אָמַר אִיפְכָא, מִה כְּתִיב לְעִילָא, בְּשִׁבְתָּנוּ עַל סִיר הַבֶּשֶׂר וְגו'. בִּיה

וגו'. באותה שעה התעורר ערב. שאותו זמן שמתעורר דין, מתעורר גם חסד בעולם. זהו שכתוב וידעתם כי ה' הוציא אתכם מארץ מצרים. תדעו אותו חסד שעשה עמכם בזמן הדין והוציא אתכם מארץ מצרים. ובקר וראיתם את כבוד ה', כבוד ה' הרי ידוע, וכל כך למה? בשמע ה' את תלנותיכם וגו'.

אמר רבי ייסא, לא משנה הקדוש ברוך הוא את הנהגותיו, רק שאותם הרשעים של העולם משנים אותם ומהפכים רחמים לדין, כמו שנתבאר.

שנה רבי אלעזר, מהמן הנה עתידים הצדיקים לאכל לעולם הבא. ואם תאמר כמו זה? לא! אלא יותר. שלא היה כך לעולמים. מהו? כמו שבארנו שכתוב (תהלים כו) לחזות בנעם ה' ולבקר בהיכלו, וכתוב (ישעיה סב) עין לא ראתה אלהים וזלתה וגו'. ראו כי ה' נתן לכם השבת. רבי חזקיה פתח, (תהלים קל) שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה'. שיר המעלות, סתם ולא פרש מי אמרו. אלא שיר המעלות שעתידיים לומר כל בני העולם, שעתידי השיר הזה להאמר אותו לדורות עולם.

ומהו ממעמקים קראתיך? כך שנינו, כל מי שמתפלל תפלתו לפני המלך הקדוש, צריך לבקש בקשתו ולהתפלל מעמק הלב כדי שימצא לבו שלם עם הקדוש ברוך הוא, ויכונן לב ורצון. והאם דוד אמר כך, והרי כתוב בכל לפי דרשתיך, ופסוק זה מספיק? מה צריך ממעמקים?

א"ל כך שנינו, כל אדם שמבקש בקשתו לפני המלך, צריך לכוון דעתו (ל"ב) ורצונו מעקר של כל העקרין למשך ברכות מעמק

שעתא, אתער ערב, דההוא זמנא דאתער דינא, אתער נמי חסד בעלמא. הדא הוא דכתיב, וידעתם כי יי' הוציא אתכם מארץ מצרים. תנדעון ההוא חסד דעבד עמכון, בזמנא דדינא ואפיק יתכון מארעא דמצרים. ובקר וראיתם את כבוד יי', כבוד יי' הא ידע. וכל כך למה. בשמוע יי' את תלנותיכם וגו'. אמר ר' ייסא, לא שני קדשא בריך הוא נימוסוי, בר דאינון חייבי עלמא שניין לון, ומהפכי רחמי לדינא, כמה דאתמר.

תאני ר' אלעזר, מהאי מנא זמינין צדיקייא למיכל לעלמא דאתי, ואי תימא בהאי גוונא. לא. אלא יתיר, דלא הוה כן לעלמין. מאי איהו. כמה דאוקימנא דכתיב, (תהלים כו) לחזות בנעם יי' ולבקר בהיכלו. וכתיב (ישעיה סד) עין לא ראתה אלהים וזלתה וגו'.

ראו כי יי' נתן לכם השבת. (שמות יז) ר' חזקיה פתח (תהלים קל) שיר המעלות ממעמקים קראתיך יי'. שיר המעלות סתם, ולא פריש מאן אמרו. אלא שיר המעלות, דזמינין (דף ס"ג ע"ב) כל בני עלמא למימר, דזמין האי שיר למימריה לדרי עלמא.

ומאי הוא ממעמקים קראתיך. הכי תאנא, כל מאן דמצלי צלותא קמי מלכא קדישא, בעי למבעי בעותיה, ולצללאה מעמקא דלבא, בגין דישתכח לפיה שלים בקודשא בריך הוא, ויכוין לבא ורעותא. ומי אמר דוד הכי, והא כתיב, (תהלים קיט) בכל לפי דרשתיך. ודא קרא סגי, מאי בעי ממעמקים.

א"ל הכי תאנא, כל בר נש דבעי בעותיה קמי מלכא, בעי לכוונא דעתא (נ"א לבא) ורעותא, מעיקרא דכל עקרין, לאמשכא ברפאן מעמקא דבירא, (נ"א דכלא) בגין דינגיד

הבאר (של הכל), כְּדִי שְׁלִישְׁפִיעַ בְּרֻכּוֹת מִהַמְעִין שֶׁל הַכֵּל, וּמַהוּ? אוֹתוֹ מְקוֹם שְׁיֹצֵא מִמֶּנּוּ וְנִמְצָא מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ נָהָר, שְׂכַתוֹב (בראשית ב) וְנָהָר יֵצֵא מֵעֵדֶן, וְכַתוּב (תהלים מו) נָהָר פִּלְגָיו יִשְׁמַחוּ עִיר אֱלֹהִים. וְזֶה נִקְרָא מִמְעַמְקִים. עֵמֶק הַכֵּל, עֵמֶק הַבָּאָר שְׁמַעֲיֵנוֹת יוֹצְאִים וְשׁוֹפְעִים לְבָרֶךְ אֶת הַכֵּל, וְזוֹהִי הַרְאִשִׁית לְמִשְׁךְ בְּרֻכּוֹת מִמְעַלָּה לְמַטָּה.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, כְּשֶׁהֲעִתִּיק, נִסְתָּר שֶׁל הַנִּסְתָּרִים, רוֹצֵה לְזַמֵּן בְּרֻכּוֹת לְעוֹלָמוֹת, מְשַׁרְה אֶת הַכֵּל, וּמְכַלִּיל אֶת הַכֵּל בְּעֵמֶק הָעֲלִיּוֹן הַזֶּה, וּמִכָּאן שׁוֹאֵב וְנִשְׁפָּע בָּאֵר (הַר) שְׁנֹחֲלִים וּמַעֲיֵנוֹת נִשְׁפָּעִים מִמֶּנּוּ, וְכֵלָם נִשְׁקִים מִמֶּנּוּ. וּמִי שְׁמַתְפַּלֵּל תְּפִלָּתוֹ, צְרִיף לְכוּן לְבוֹ וְרִצּוֹנוֹ לְמִשְׁךְ בְּרֻכּוֹת מְאֹתוֹ עֵמֶק שֶׁל הַכֵּל כְּדִי שֶׁתִּתְקַבֵּל תְּפִלָּתוֹ וְיַעֲשֶׂה רְצוֹנוֹ.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵהֶם אִישׁ אֶל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בְּקָר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּכָל יוֹם יוֹם מִתְבָּרֵךְ הָעוֹלָם מְאֹתוֹ יוֹם הָעֲלִיּוֹן, שְׁהָרִי כֹל שֵׁשֶׁת הַיָּמִים מִתְבָּרְכִים מִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי, וְכֹל יוֹם נוֹתֵן מְאֹתָהּ בְּרָכָה שְׂקֵבֵל מְאֹתוֹ יוֹם שְׁלוֹ.

וְעַל זֶה אָמַר מֹשֶׁה, אִישׁ אֶל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בְּקָר. מָה הַטַּעַם? כְּדִי שְׁלֵא יִתֵּן וְלֹא יִלְוֶה יוֹם זֶה לְחֻבְרוֹ, אֲלֵא כֹל אֶחָד וְאֶחָד שׁוֹלֵט לְבִדּוֹ בְּאוֹתוֹ יוֹם שְׁלוֹ, שְׁהָרִי לֹא שׁוֹלֵט יוֹם בְּיוֹם שֶׁל חֻבְרוֹ.

מִשׁוֹם כֵּךְ כֹּל אוֹתָם (אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, כֹּל יוֹם יוֹם מִתְבָּרֵךְ מְאֹתוֹ יוֹם עֲלִיּוֹן, יוֹם הַשְּׁבִיעִי, וּמִתְבָּרְכִים כֹּל שְׁשֵׁה הַיָּמִים כֹּל אֶחָד וְאֶחָד בְּפָנֵי עֲצֻמוֹ, וְכֹל יוֹם נוֹתֵן בְּיוֹם שְׁלוֹ מְאֹתָהּ בְּרָכָה שְׂקֵבֵל מְאֹתוֹ יוֹם עֲלִיּוֹן, וְעַל זֶה אָמַר מֹשֶׁה, אִישׁ אֶל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בְּקָר, שְׁהָרִי לֹא שׁוֹלֵט יוֹם בְּיוֹם שְׁלֵא שְׁלוֹ, וְכֹל אוֹתָם) חֲמֹשֶׁה יָמִים שׁוֹלֵטִים בְּיָמִים שְׁלֵהֶם, וְנִמְצָא בּוֹ מִה שְׂקֵבֵלוֹ, וּבְיוֹם הַשְּׁשִׁי נִמְצָא

בְּרַפָּאן מִמְבוּעָא דְכָלָא. וּמַאי הוּא. הֵהוּא אֲתֵר דְנִפְיָק מִנִּיה, וְאִשְׁתַּכַּח מִנִּיה, הֵהוּא נָהָר, דְכַתִּיב, (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן. וְכַתִּיב (תהלים מו) נָהָר פִּלְגָיו יִשְׁמַחוּ עִיר אֱלֹהִים. וְדָא אֲקָרִי מִמְעַמְקִים. עֵמֶק אֲדָלָא, עֵמֶק אֲדָבִירָא, דְמִבוּעֵין נִפְקִין וְנִגְדִין לְבָרְכָא כָלָא. וְדָא הוּא שְׁרוּתָא לְאִמְשָׁכָא בְּרַפָּאן מֵעִילָא לְתַתָּא.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, כִּד עֲתִיקָא סְתִימָאָה דְכָל סְתִימִין, בְּעֵי לְזַמְנָא בְּרַפָּאן לְעֲלִמִין, אֲשֵׁרִי כָלָא, וְאֲכַלִּיל כָלָא, בְּהָאִי עֵמִיקָא עֲלָאָה, וּמִהֲכָא שְׁאִיב וְאִתְנַגֵּיד בִּירָא (נ"א נִהָרָא) דְנִחְלִין וּמִבוּעֵין אִתְנַגֵּידוּ מִנִּיה, וּמִתְשַׁקֵּיין מִנִּיה כָלָהוּ. וּמֵאן דְמַצְלִי צְלוֹתִיה, בְּעֵי לְכוּנָא לְבָא וְרַעוּתָא, לְאִמְשָׁכָא בְּרַפָּאן מִהֵהוּא עֵמִיקָא דְכָלָא, בְּגִין דִּיתְקַבֵּל צְלוֹתִיה, וְיַתְעַבִּיד רַעוּתִיה.

וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֲלֵיהֶם אִישׁ אֶל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בְּקָר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, בְּכָל יוֹמָא וְיוֹמָא, מִתְבָּרֵךְ עֲלָמָא מִהֵהוּא יוֹמָא עֲלָאָה, דְהָא כֹּל שִׁיתָא יוֹמִין מִתְבָּרְכָאן מִיּוֹמָא שְׁבִיעֵאָה. וְכֹל יוֹמָא יְהִיב מִהֵהוּא בְּרָכָה דְקַבִּיל בְּהֵהוּא יוֹמָא דִּילִיה.

וְעַל דָּא מֹשֶׁה אָמַר, אִישׁ אֶל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בְּקָר. מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְלֹא יְהִיב, וְלֹא יוֹזִיף יוֹמָא דָּא לְחֻבְרִיה, אֲלֵא כֹּל חַד וְחַד שְׁלִיט בְּלַחֲדוּדִי, בְּהֵהוּא יוֹמָא דִּילִיה. דְהָא לָא שְׁלִיט יוֹמָא בְּיוֹמָא דְחֻבְרִיה.

בְּגִינֵי כֵךְ, כֹּל אֵינּוֹן (נ"א אָמַר רַבִּי יְהוּדָה כֹּל יוֹמָא וְיוֹמָא מִתְבָּרֵךְ מִהֵהוּא יוֹמָא עֲלָאָה יוֹמָא שְׁבִיעֵאָה וּמִתְבָּרְכוּ כֹּל שִׁיתָא יוֹמִין כֹּל חַד וְחַד בְּלַחֲדוּדִי וְכֹל יוֹמָא יְהִיב מִהֵהוּא בְּרָכָה דְקַבִּיל מִהֵהוּא יוֹמָא עֲלָאָה וְעַל דָּא מֹשֶׁה אָמַר אִישׁ אֶל יוֹתֵר מִמֶּנּוּ עַד בְּקָר דְהָא לֹא שְׁלִיט יוֹמָא בְּיוֹמָא דְלָאו דִּילִיה וְכֹל אֵינּוֹן) חֲמֹשֶׁה יוֹמִין שְׁלִיטִין בְּיוֹמֵיהוּ, וְאִשְׁתַּכַּח בֵּיה, מִה דְקַבִּילוּ, וְיוֹמָא

יותר. וזה הולך כפי מה שאמר רבי אלעזר, מה שכתוב יום הששי ולא נאמר כן בכל שאר הימים - אלא כן פרשה, הששי - שהזדווגה ושהודמנה בו הגבירה להתקין שלחן למלך. ולכן נמצאו בו שני חלקים - אחד ליומו, ואחד לתקון בשמחת המלך בגבירה.

ואתו לילה שמחת הגבירה במלך וזווגם, ומתברכים כל ששת הימים, כל אחד ואחד לבדו, ולכן צריך אדם לסדר שלחנו בליל השבת, כדי שישרו עליו ברכות מלמעלה, וברכה לא נמצאת על שלחן ריק. ואתו לילה שמחתה של הגבירה במלך וזווגם) לכן תלמידי חכמים שיודעים סוד זה, זווגם מערב שבת לערב שבת.

ראו פי ה' נתן לכם השבת. מה זה שבת? יום שבו נחים שאר הימים, והוא כלל של כל אותם ששת האחרים, וממנו הם מתברכים. רבי ייסא אמר, וכן גם כנסת ישראל נקראת שבת, משום שהיא בת זוגו, וזוהי כלה, שכתוב (שמות לא) ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם. לכם ולא לשאר העמים. זהו שכתוב (שם) ביני ובין בני ישראל. וזוהי נחלת ירשת עולמים לישראל. ולכן פתוב (ישעיה נח) אם תשיב משבת רגלך וגו', ובמקומו בארנו את הדברים.

כתוב אל יצא איש ממקומו ביום השביעי. ממקומו - שנינו, מאותו מקום שראוי ללכת, וסוד הדבר - שכתוב (יחזקאל א) ברוך כבוד ה' ממקומו, וזהו מקום, וזהו סוד הכתוב, כי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא. מקום ידוע קוראים לו מקום שנודע הכבוד העליון.

שתיטאה אשתכח ביה יתיר. ואזלא הא, פהא דאמר רבי אלעזר, מאי דכתיב יום הששי, ולא אתמר הכי בכל שאר יומין. אלא הכי אוקמוה, הששי. דאזדווגא (ראודמנא) ביה מטרוניתא. לאתקנא פתורא למלכא, ובגין כן, אשתכחו ביה תרין חולקין, חד ליומיה, וחד לתקונא, בחדוותא דמלכא במטרוניתא.

וההוא ליליא, חדוותא דמטרוניתא במלכא, וזווגא דלהון, ומתברכאן כל שיתא יומין, כל חד וחד בלחודוי. בגין כן, פעי בר נש לסדרא פתוריה בליליא דשבתא, בגין דשארי עליה ברפאן מלעילא, וברפתא לא אשתכח על פתורא ריקנא, (וההוא ליליא חדוותא דמטרוניתא במלכא וזווגא דלהון) בגין כן, תלמידי חכמים דידיעין רזא דא, זווגא דלהון מערב שבת לערב שבת.

ראו פי י' נתן לכם השבת, מאי שבת. יומא דביה נייחין שאר יומין, והוא כלל דכל אינון שיתא אתרנין, ומניה מתברכין. רבי ייסא אמר, וכן נמי כנסת ישראל אקרי שבת, בגין דאיהי בת זוגו, ודא היא כלה. דכתיב (שמות לא) ושמרתם את השבת כי קדש היא לכם. לכם ולא לשאר עמין, הדא הוא דכתיב, (שמות לא) ביני ובין בני ישראל. ודא היא אחסנת יורתת עלמין לישראל. ועל דא, פתיב (ישעיה נח) אם תשיב משבת רגלך וגו' ובאתריה אוקימנא מלי.

כתיב אל יצא איש ממקומו ביום השביעי. ממקומו. תנינן, מההוא מקום דאתחזי למהך. ורזא דמלה דכתיב, (יחזקאל א) ברוך כבוד י' ממקומו, ודא איהו מקום. ודא איהו רזא דכתיב, (שמות ג) פי המקום אשר אתה עומד עליו אדמת קדש הוא. אתר ידיעא קרינן ליה מקום דאשתמודעא יקרא עלאה.

וּבְגִין כֵּן, אֲזַהְרֶנּוּ לְבַר נֶשׁ, דְּקָא מִתְעַטְרָא
 בְּעֵטוּרָא קְדִישָׁא דְלַעֲיִלָּא, דְּלֹא יִפּוּק
 מִנִּיהּ בְּפּוּמִיהּ מְלוּלָא דְחוּל, בְּגִין דְּאִי יִפּוּק
 מִנִּיהּ, קָא (ד"ט ע"א) מְחַלֵּל יוֹמָא דְשַׁבְּתָא,
 בִּידוּי בְּעוֹבְדָתָא. בְּרַגְלוּי, לְמַהֲרֵן לְבַר מִתְרִין
 אֲלַפִּין אַמִּין. כֹּל אֲלִין חֲלוּלָא דְשַׁבְּתָא אִינוּן.

אֲר' יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ, דָּא אִיהוּ אֲתֵר יִקְרָא
 דְּקְדוּשָׁה, דְּהָא לְבַר מִנִּיהּ, אֱלֹהִים
 אַחֲרִים גִּינְהוּ. בְּרוּךְ כְּבוֹד יי', דָּא כְּבוֹד
 דְּלַעֲיִלָּא. מִמְּקוֹמוֹ, דָּא כְּבוֹד דְּלִתְתָּא. דָּא
 אִיהוּ רְזָא דְעֵטְרָא דְשַׁבְּתָא, בְּגִין כֵּן אֵל יֵצֵא
 אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ. זַפְּאָה חוּלְקִיהּ מָאן דְּזָכִי
 לִיקְרָא דְשַׁבְּתָא זַפְּאָה אִיהוּ בְּעֵלְמָא דִּין
 וּבְעֵלְמָא דְאֲתִי.

וַיֹּאמֶר יי' אֶל מֹשֶׁה עֲבוֹר לִפְנֵי הָעָם וּגו'.
 רַבִּי חֲזִיא פְתַח, (תהלים לד) חוֹנֵה מְלֶאךָ.
 ה' סָבִיב לִירְאִיו וַיִּחְלָצֵם.

אֲשֶׁרִי הַצְדִּיקִים שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא רוֹצֵה בְּכַבּוֹדִם יוֹתֵר עַל שְׁלוֹ.
 בֹּא רְאֵה כִּמָּה הֵם בְּנֵי הָעוֹלָם
 שֶׁמְחַרְפִּים וּמְגַדְפִּים לְמַעְלָה, כְּמוֹ
 שֶׁסְּנַחֲרִיב חָרַף וּגְדַף וְאָמַר (מלכים ב-ב
 יח) מִי בָכַל אֱלֹהֵי הָאָרְצוֹת וּגו'.
 וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְחַל וְלֹא תִבַע
 מִמֶּנּוּ. כִּיּוֹן שֶׁהוֹשִׁיט אֶת יָדוֹ עַל
 חֲזִיקָה, מַה כְּתוּב? (שם יט) וַיֵּצֵא
 מִלֶּאךָ ה' וַיִּפֶּן בְּמַחְנֵה אֲשׁוּר וּגו'.
 וַיִּרְבְּעֵם בֵּן נֹכַח הִנֵּה עוֹבֵד לְעַבּוּדָה
 זָרָה וּמְקַטֵּר לָהּ וְזוֹבַח לָהּ, וְהִקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא לֹא תִבַע מִמֶּנּוּ. וְכִשְׁבֹּא
 עֵדוֹ הַנִּבְיָא וְהַתְּנַבֵּא עָלָיו, וְהוֹשִׁיט
 יָרְבֻעִם אֶת יָדוֹ כְּנִגְדּוֹ - מַה כְּתוּב?
 (שם-א יג) וַתִּיבֹשׁ יָדוֹ וּגו', וְלֹא יָכַל
 לְהִשְׁיבָהָ אֵלָיו. וְעַל שֶׁעָבַד לְעַבּוּדָה זָרָה לֹא

תִּבַע אוֹתוֹ הִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.
 פְּרַעְיָה חָרַף וּגְדַף, וְאָמַר (שמות ה) מִי
 ה' וּגו', וְהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא תִבַע

וַיֹּאמֶר יי' אֶל מֹשֶׁה עֲבוֹר לִפְנֵי הָעָם וּגו'.
 רַבִּי חֲזִיא פְתַח, (תהלים לד) חוֹנֵה מְלֶאךָ.
 יי' סָבִיב לִירְאִיו וַיִּחְלָצֵם. זַפְּאִין אִינוּן
 צְדִיקָיָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא אֲתֵרֵי
 בִיקְרִיהוֹן, יִתִּיר עַל דִּילִיהּ. תָּא חֲזִי, כִּמָּה
 אִינוּן בְּנֵי עֵלְמָא, דְּמְחַרְפִּי וּמְגַדְפִּי לַעֲיִלָּא,
 כְּגוֹן סְנַחֲרִיב חָרַף וּגְדַף, וְאָמַר (מלכים ב יח) מִי
 בָכַל אֱלֹהֵי הָאָרְצוֹת וּגו'. וְקוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא
 מְחַל, וְלֹא תִבַע מִנִּיהּ. כִּיּוֹן דְּאֹשְׁיט יָדֵיהּ עַל
 חֲזִיקָה, מַה כְּתִיב (מלכים ב יט) וַיֵּצֵא מִלֶּאךָ יי' וַיִּפֶּן
 בְּמַחְנֵה אֲשׁוּר וּגו'.

וַיִּרְבְּעֵם בֵּן נֹכַח הִוָּה פְּלַח לְעַבּוּדָה זָרָה,
 וּמְקַטֵּר לָהּ, וּמְזַבַּח לָהּ, וְקוּדְשָׁא
 בְּרוּךְ הוּא לֹא תִבַע מִנִּיהּ. וְכֵן אֲתָא עֵדוֹ
 נְבִיאָה, וְאֲתַנְבִּי עָלֶיהּ, וְאֹשְׁיט יָרְבֻעִם יָדָא
 לְקַבְּלֶיהּ, מַה כְּתִיב (מלכים א יג) וַתִּיבֹשׁ יָדוֹ וּגו',
 וְלֹא יָכַל לְהִשְׁיבָהָ אֵלָיו. (ועל דפּלַח לְעַבּוּדָה זָרָה לֹא תִבַע לִיהּ קְדִישָׁא בְּרוּךְ הוּא).

פְּרַעְיָה חָרַף וּגְדַף, וְאָמַר (שמות ה) מִי יי' וּגו'. וְקוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא לֹא תִבַע

פְּרַעְיָה חָרַף וּגְדַף, וְאָמַר (שמות ה) מִי יי' וּגו'. וְקוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא לֹא תִבַע

ממנו, עד שסרב לישראל, שכתוב (שם ט) עודף מסתולל בעמי, הנה יד ה' הויה במקנה וגו'. וכן בכל מקום הקדוש ברוך הוא תובע את עלבון הצדיקים יותר על שלו.

באן משה אמר (שם יז) עוד מעט וסקלוני. אמר לו הקדוש ברוך הוא, משה, אינו זמן לתבע את עלבונך, אלא עבר לפני העם, ונראה מי יושיט ידו כנגדך. וכי ברשותם אתה עומד, או ברשותי?

ומטף אשר הפית בו את היאור קח בידך והלכת.

השלמה מההשמטות (סימן ו)

שנינו, אמר רבי יוסי, חקוק היה המטה משני צדדים מהשם הקדוש, צד אחד של רחמים ודין באותיות חקוקות, וצד אחד דין בדין - נחש עלי צור. בא ראה, כתוב (שמות יד) ואתה הרם את מטף ונטה את ידך על הים. מהו ונטה? כלומר, הטה בצד אחד שחקוק ברחמים ודין, וכתוב ויט משה את ידו, ולא כתוב וישלח משה את ידו. כלומר, הטה מצד אחד. ואם תאמר שחקוק היה מזמן קדמון נחש עלי צור, אלא בסנה נחקק, שכתוב (שמות ד) וישלכהו ארצה ויהי לנחש. בשעה ההיא נחקק נחש עלי צור.

ובא ראה, אמר רבי יהודה, רצה הקדוש ברוך הוא ששמותיו שיהיו חקוקים במטה יעשו האותות, ולמדנו, שני אותות נעשו בים. בצד ההוא שהטה משה ברחמים ודין קרע הים לישראל בשנים עשר שבילים, והשיב בדין על המצרים והטביע אותם בתהום. זהו שכתוב (שם יד) וישב ה' עליהם את מי הים. מאותה שעה רצה להוציא מים. אמר לו הקדוש ברוך הוא: הטה

מניה, עד דסריב בהו בישראל, דכתיב, (שמות ט) הנה יד יי' הויה במקנה וגו', וכן בכל אתר, קדשא בריך הוא תבע עלבונא דצדיקייא יתיר על דיליה.

הבא משה, אמר עוד מעט וסקלוני, אמר ליה קדשא בריך הוא, משה לאו עידן הוא למתבע עלבונך, אלא עבור לפני העם, ואחמי מאן יושיט ידוי לקבלך, וכי ברשותיהו את קאים, או ברשותי.

ומטף אשר הפית בו את היאור קח בידך והלכת.

השלמה מההשמטות (סימן ו)

תנא אמר רבי יוסי גליף הוה חוטרא מתרין סטרין משמא קדישא, חד סטרא דרחמי ודינא באתוון גליפן, וחד סטר דינא בדינא נחש עלי צור. תא חזי פתיב (שמות י"ד) ואתה הרם את מטף ונטה את ידך על הים. מאי ונטה, כלומר נטה בחד גיסא דגליפא ברחמי ודינא, וכתוב ויט משה את ידו ולא כתיב וישלח משה את ידו. כלומר, אסטי מחד גיסא. ואי תימא דגליף הוה מקדמת דנא נחש עלי צור, אלא באסנא אתגליף דכתיב (שמות ד) וישלכהו ארצה ויהי לנחש, בההיא שעתה אתגליף נחש עלי צור.

ותא חזי אמר רבי יהודה בעא קדשא בריך הוא דשמוי הוו גליפן בחוטרא יעבידו אתאן, ותנא תרין אתין אתעבידו בימא בההוא סטר דסטא משה ברחמי ודינא, בזע ימא לישראל בתריסר שבילין ואתיב בדינא על מצראי ואטבע להון בתהומא. הדא הוא דכתיב, (שמות י"ד) וישב ה' עליהם את מי הים מההיא שעתא בעא לאפקא מיא. אמר ליה קדשא בריך הוא אסטי חוטרא מגיסא אוחרא

המטה מצד אחר ושני אותות תעשה בו, כמו שנעשה מהצד האחר, אות אחד כאן ואות אחד במריבה. אבל עתה - (שמות יז) והפית בצור, בהאי צור, בזה הצור, ויעלה נחש של זמן אחר. אמר רבי אלעזר, מהו שכתוב (במדבר כ) קח את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם? מהו ודברתם? אמר רבי אלעזר, צנה אותו על הנחש, שהרי נעשה בצור. עתה צריך שיעשה בנחש להשלים שמו של הקדוש ברוך הוא באלו האותות, משמע שכתוב ודברתם, וכתוב (שם כא) וידבר העם באלהים ובמשה. מה כתוב אחרי? וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים וגו'. מה נחש כחו בפיו, אף כאן בפיו. ומשה לא עשה כן, אלא הנה, הנה ולא השלים השם, אלא חזר ככראשונה בשם של צור ועזב שם של נחש. והו שכתוב ויך, ולא כתוב וידבר, כמו שנצטווה - ודברתם. ששינונו צור לעשות, ונחש לדבר. (שם כב) ויך את הסלע במטהו פעמים.

אחד שעבר ואחד עתה. שינונו, אמר רבי אלעזר, באותה שעה נשאר השם, כלומר שלא נשלם באות ההוא, שעזב משה הנחש ולא נשלם כל השם, שהרי בצד אחד נשלם. בים מצד אחר. התחיל בצור ולא נשלם בנחש. אמר לו הקדוש ברוך הוא: עשית שהתחיל שמי ולא נשלם לעשות אותות, אף אתה תתחיל ולא תשלים. (במדבר כ) לכן לא תביאו, התחלת להוציא אותם - ולא תשלים להכניס אותם לארץ. לכן לא

תביאו. אמר רבי אלעזר, ידע לב של משה בראשונה, שהתירא פאשר ראה הנחש, שכתוב (שמות כ) וינס משה מפניו. הלב ראה ולא ידע.

ותרין אתאן אתעביד ביה, כמה דאתעביד מסטרא אוחרא, חד את הקא וחד את במריבה. אבל השתא, (שמות יז) והפית בצור, באן צור, בהאי צור, וסליק נחש דלזמנא אחרא. אמר רבי אלעזר מאי דכתיב (במדבר כ) קח את המטה והקהל את העדה אתה ואהרן אחיך ודברתם. מהו ודברתם.

אמר רבי אלעזר מני ליה על נחש דהא אתעביד בצור. השתא בעי דאתעביד בנחש לאשלא שמוי דקודשא בריך הוא באלין אתין, משמע דכתיב ודברתם וכתיב (במדבר כ"א) וידבר העם באלהים ובמשה. מה כתיב בתריה, וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים וגו'. מה נחש חיליה בפומיה, אוף הקא בפומא ומשה לא עבד הכי, אלא הנה, מחא ולא אשלים שמא, אלא חזר בקדמיתא בשמא דצור ושבק שמא דנחש. הדא הוא דכתיב ויך, ולא כתיב וידבר, כמה דאתפקד, ודברתם. דתנינן צור למעבד, ונחש למלא. (במדבר כ) ויך את הסלע במטהו פעמים, חד דעבר וחד השתא.

תניא אמר רבי אלעזר ביה שענתא אשתארא שמא, כלומר דלא אשתלים בההוא אות דשביק משה נחש ולא אשתלים כל שמא, דהא בחד גיסא אשתלים. בימא מגיסא אוחרא, שרי בצור ולא אשתלים בנחש. אמר ליה קדשא בריך הוא, עבדת דשרי שמי ולא אשתלים למעבד אתוון, אוף את שרית, ולא תשתלים. (במדבר כ) לכן לא תביאו, שרית לאפקא לון, ולא תשתלים לאעלא לון לארעא. לכן לא תביאו, אמר רבי אלעזר ידע לבא דמשה בקדמיתא, דדחיל פד חמא נחש. דכתיב (שמות ד) וינס משה מפניו, לבא חמא ולא ידע.

אמר רבי אלעזר, ידע לב של משה בראשונה, שהתירא פאשר ראה הנחש, שכתוב (שמות כ) וינס משה מפניו. הלב ראה ולא ידע.

אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזֶר, כְּתוּב (במדבר כא) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נַחֵשׁ נַחֵשׁת וַיִּשְׁמְהוּ עַל הַנֶּס. עַל נֶס לֹא כְּתוּב, אֲלֹא עַל הַנֶּס. רָצָה לְתַקֵּן מָה שְּׁחָסַר. אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּתוּב (במדבר כז) לְהַקְדִּישְׁנִי בְּמִים, בְּמִים וְלֹא בְּדָבָר אַחֵר. כְּשֵׁם שֶׁהִתְחַלַּת בְּמִים, רָצוֹנִי שִׁישְׁתַּלֵּם בְּשָׂמֵי הַנֶּס בְּמִים. אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזֶר, מְקוּם שְׁחָסַר לֹא שָׁלֵם, אֲבָל אֵתָּה תִּמְשִׁיךְ נֶס אֶחָד (כ"א).

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ, כְּתוּב (במדבר כא) עֲשֵׂה לָךְ שָׂרָף. עֲשֵׂה לָךְ - לְתוֹעֲלֹתָיִךְ. עֲשֵׂה לָךְ - תִּקְּן מָה שְּׁחָסַרְתָּ. וְעַם כָּל זֶה לֹא תִקֵּן אֲלֹא הִרְאִיָּה, שֶׁהָיוּ רוֹאִים בְּנַחֵשׁ וְחַיִּים. אֲבָל לֹא נִקְדַּשׁ הַשֵּׁם בְּמִים, וְנִשְׁאַר חָסֵר מִהַשְּׂאֵר. וְתִקְּנָתָּ בְּרִאִיָּה - (דברים לב) עֲלֵה אֶל הַר הָעֵבְרִים, וּרְאֵה, הַנֶּגֶד רוֹאֵה בְּעֵינֶיךָ, (שם לא) וְשָׁמָּה לֹא תַעֲבֹר, (במדבר כז) וְרִאִיתָ אֶתָּה וְנִאֲסַפְתָּ אֶל עַמֶּיךָ. בֹּא וּרְאֵה שְׂאֵפְלוֹ רִאִיָּה, כִּינּוּן שְׁעֵשֶׂה רִאִיָּה, כְּזֶה הַשְּׁלִים לְעַצְמוֹ הִרְאִיָּה, אֲבָל לֹא הַשְּׁלִים אֵת הַשֵּׁם בְּמִים כְּמוֹ שְׂאֵר כָּל הַשְּׂמוֹת.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, בְּשַׁעַה שְׂאֵמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא (במדבר כ) לִכְן לֹא תִבְיֹאוּ, אָמַר מֹשֶׁה, הַנַּחֵשׁ הַזֶּה הוּא לְתַקְּלָהּ בְּעוֹלָם הִיָּה. אָמַר לוֹ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, לֹא כָּף - דִּין לְחַיִּים, וְחַיִּים לְבַעֲלֵי הָאֵמֶת. בְּאוֹתָהּ שַׁעַה שְׁכַתוּב (במדבר כ) וּרְאֵה אֶתְּךָ וְחַי, יָדַע מֹשֶׁה דְּרָכָיו וְהִצְדִּיק עָלָיו אֵת הַדִּין. פִּתַּח וְאָמַר, (דברים לב) הַצּוֹר תִּמְסֵם פְּעָלוֹ. זֶהוּ הַצּוֹר שְׂאֵנְחָנוּ אוֹמְרִים (שם) אֶל אֲמוֹנָה וְאִין עוֹל, שְׁכַתוּב וּרְאֵה אֶתְּךָ וְחַי, וְכַתוּב (שמואל ב-כב) הָאֵל תִּמְסֵם דְּרָכּוֹ.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, וְהָרִי שְׁנִינוּ, אֵל - גְּזֵרַת רַחֲמִים הִיא, כְּמוֹ שְׂנֵאֲמַר (במדבר כג) אֵל מוֹצִיאֵם מִמִּצְרַיִם, (שמות לד) אֵל רַחוּם וְחַנוּן. אָמַר לוֹ, לֹא כָּף, שְׁלֵמְדָנוּ, שׁוֹלֵט רַחֲמִים

אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזֶר כְּתוּב (במדבר כ"א) וַיַּעַשׂ מֹשֶׁה נַחֵשׁ נַחֵשׁת וַיִּשְׁמְהוּ עַל הַנֶּס, עַל נֶס לֹא כְּתוּב אֲלֹא עַל הַנֶּס. בְּעַא לְאֵתְקַנָּא מָה דְּחָסַר. אָמַר לִיָּה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּתוּב (במדבר כ"ז) לְהַקְדִּישְׁנִי בְּמִים, בְּמִים וְלֹא בְּדָבָר אַחֵר. כְּשֵׁם שֶׁהִתְחַלַּת בְּמִים, בְּעֵינָא דִּישְׁתַּלֵּם בְּשָׂמֵי הַנֶּס בְּמִים. אָמַר רַבִּי אֱלֶעָזֶר אֵתְרָא דְּחָסַר לֹא שְׁלִים אֲבָל אֵת מְגִיד נְסָא חָדָא (נ"א הכ"א).

אָמַר רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ כְּתוּב (במדבר כ"א) עֲשֵׂה לָךְ שָׂרָף, עֲשֵׂה לָךְ, לְתוֹעֲלֹתָיִךְ. עֲשֵׂה לָךְ, תִּקְּן מָה דְּחָסַרְתָּ וְעַם כָּל זֶה, לֹא תִקֵּן אֲלֹא רִאִיָּה, שֶׁהָיוּ רוֹאִים בְּנַחֵשׁ וְחַיִּין, אֲבָל לֹא נִקְדַּשׁ שְׂמָא בְּמִים וְאֵשְׁתַּאֲר חָסֵר מִהַשְּׂאֵר. וְתִקְּנָתָּ בְּרִאִיָּה, (דברים ל"ב) עֲלֵה אֶל הַר הָעֵבְרִים וּרְאֵה, הַנֶּגֶד רוֹאֵה בְּעֵינֶיךָ וְשָׁמָּה לֹא תַעֲבֹר (במדבר כ"ז) וְרִאִיתָ אֶתָּה וְנִאֲסַפְתָּ אֶל עַמֶּיךָ. תָּא חֲזִי דְאֵפִילוֹ רִאִיָּה כִּינּוּן דְּעֵבֵד רִאִיָּה, בְּהָאֵי אֲשָׁלִים לִיָּה רִאִיָּה, אֲבָל לֹא אֲשָׁלִים שְׂמָא בְּמִיָּא כְּמוֹ שְׂאֵר כָּל שְׂמָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק בְּשַׁעַה דְאָמַר קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, (במדבר כ) לִכְן לֹא תִבְיֹאוּ. אָמַר מֹשֶׁה, הָאֵי חוּיָא לְתַקְּלָא עַלְמָא הוּוּ. אָמַר לִיָּה מֹשֶׁה, לֹאוּ הָכִי, דִּינָא לְחַיִּיבִיָּא וְחַיִּין לְמֵאֲרִי קְשׁוּט, בְּאוֹתָהּ שַׁעַה דְּכְתוּב (במדבר כ) וּרְאֵה אֶתְּךָ וְחַי יָדַע מֹשֶׁה דְּרָכָיו וְהִצְדִּיק עָלָיו אֵת הַדִּין. פִּתַּח וְאָמַר, (דברים ל"ב) הַצּוֹר תִּמְסֵם פְּעָלוֹ, דָּא הוּא צוֹר דְּקִאֲמְרִינָן (דברים ל"ב) אֵל אֲמוֹנָה וְאִין עוֹל דְּכְתוּב, וּרְאֵה אֶתְּךָ וְחַי. וְכְתוּב (שמואל ב' כ"ב) הָאֵל תִּמְסֵם דְּרָכּוֹ.

אָמַר ר' חֲזִיָּא וְהָא תְּנִינָן, אֵל, גְּזֵרַת רַחֲמֵי הוּא כְּמָה דְאֵתְּ אָמַר (במדבר כ"ג) אֵל

(במדבר כג) אֵל מוֹצִיאֵם מִמִּצְרַיִם, (שמות לד) אֵל רַחוּם וְחַנוּן. אָמַר לוֹ, לֹא כָּף, שְׁלֵמְדָנוּ, שׁוֹלֵט רַחֲמִים

על הדין. אל לבדו יכלת היתה לו והרשות היתה שלו. מה היכלת? שליטה של אל, התחזקה גזרה שלו, כמו שנאמר (בראשית לא) יש לאל ידי, ורשות שלו יכלת של עין רעה, כמו שנאמר יש לאל ידי. אמר לו, והרי כתוב (דברים י) האל הגדל הגבר. אל גדול נוצח, אל לבדו נוצח. וכתוב (שם לב) הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט. זה צור (שם) אל אמונה ואין עול. זה נחש עלי צור.

נחזר לדברים הראשונים. וכתוב (איוב ח) האל יעות משפט, חס ושלום! אמר רבי אלעזר, זהו שכתוב (תהלים פה) אשמעה מה ידבר האל וגו'. (שמות ד) וישלח ידו ויחזק בו ויהי למטה בכפו, כמו שנאמר (דברים כז) מטה משפט. מטה כלפי חסד.

אמר רבי יוסי, שני מטות היו, אחד של משה ואחד של הקדוש ברוך הוא. מהיכן לומדים? שכתוב (שמות ד) ומטה האלהים. ששנינו, בשעה שהיה נוטל משה המטה ברשותו, היה כאלו שלו. זהו שכתוב (שם) ויקח משה את מטה האלהים בידו. כיון שאמר ויקח משה, איני יודע שלקחו בידו? אלא מהו בידו? ברשותו, ביכלתו.

ואמר רבי יוסי, ברשותו של משה היה עד שהוקם המשכן. כיון שהוקם המשכן, חזר המטה לפני העדות, ומשה היה נוטלו לעשות בו נסים. זהו שכתוב (במדבר כ) ויקח משה את המטה מלפני ה'. כיון שלקחו הרי הוא ברשותו וכשלו היה.

אמר רבי יהושע, אותו המטה של סנפירינון היה, ומששת ימי בראשית נברא, כמו ששנינו,

מוציאם ממצרים, (שמות ל"ד) אל רחום וחנון. אמר ליה, לאו הכי. דתנינן, שליט רחמי על דינא, אל בלחודוי יכולת הוה ליה ורשותיה הוה דיליה. מאי יכולת, שולטנותא דאל, אתגבר גזירה דיליה. כמה דאת אמר, (בראשית ל"א) יש לאל ידי, ורשותא דיליה יכולת דעינא בישא. כמה דאת אמר יש לאל ידי. אמר ליה, והא כתיב (דברים י) האל הגדל הגבר, אל גדול נצחא, אל בלחודוי נצחא. וכתיב (דברים ל"ב) הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט. הא צור (דברים ל"ב) אל אמונה ואין עול, הא נחש עלי צור.

נהדר למילי קדמאי, וכתיב (איוב ח) האל יעות משפט, חס ושלום. אמר רבי אלעזר היינו דכתיב (תהלים פ"ה) אשמעה מה ידבר האל וגו'. (שמות ד) וישלח ידו ויחזק בו ויהי למטה בכפו, כמה דאת אמר (דברים כ"ז) מטה משפט, מטה כלפי חסד.

אמר רבי יוסי שני מטות היו, אחד של משה ואחד של הקדוש ברוך הוא. מאי משמע, דכתיב (שמות ד) ומטה האלהים, בשעה שהיה נוטל משה המטה ברשותו, היה כאילו שלו. הדא הוא דכתיב (שמות ד) ויקח משה את מטה האלהים בידו, כיון דאמר ויקח משה, איני יודע שלקחו מהו בידו, ברשותו ביכלתו.

ואמר רבי יוסי ברשותו של משה היה, עד שהוקם המשכן. כיון שהוקם המשכן, חזר המטה לפני העדות ומשה היה נוטלו לעשות בו נסים. הדא הוא דכתיב (במדבר כ) ויקח משה את המטה מלפני ה', כיון שלקחו הרי הוא ברשותו וכשלו היה.

אמר ר' יהושע, אותו המטה של סנפירינון היה, ומששת ימי בראשית

והמכתב, והמטה. רבי יהודה אמר, של עץ היה. מי שאמר של סנפירינון היה - שכתוב (יחזקאל א) כמראה אבן ספיר דמות כסא, וכתוב (שמות ד) מטה האלהים. ומי שאמר של עץ היה - שכתוב (שם טו) ויורהו ה' עץ וגו' שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו. אמר הקדוש ברוך הוא, מכאן הרי חק ומשפט לעשות נסים, חק ומשפט. נחש עלי צור - שכתוב (משלי ל) נחש עלי צור. ושם נסהו משום שכתוב (שמות טו) וימתקו המים.

דבר אחר, אמר הקדוש ברוך הוא, מכאן ולהלאה חק ומשפט, שלא יהא נקדש אלא במים שנמתקו. אמר רבי יהודה, כתוב פי מרים הם. מכאן שנינו, יש מים עכורים ויש מים צלולים, יש מים מרים ויש מים מתוקים. ויצעק אל ה' - למה צעק? מכאן שהיה בצער באותה שעה. אמר לו: משה, הנחש שנהפך בסנה, עכשו אצטרף לחקק אותו בצור. ושניהם עמדו על המים המרים. ואותה שעה נחקק צור בנחש שהיה בו קדם. זהו שכתוב (שם) שם שם לו חק ומשפט.

באשר בא רבי אבא, באו שאלו לפניו. אמר להם, יפה אמר רבי יהודה וכף הוא, ואני צריך לגלות סוד הענין, והרי ראינו שרבי יהודה גלה אותו. אלא אמר הקדוש ברוך הוא למשה: משה, עתה במצרים היה המטה של אהרן לדחות הקש השולט על ישראל במצרים. אבל פשיצאו ממצרים, כמה מקטרגי מזמני על ישראל לדחותם בים, כמה מים מרים נזדמנו וקטרגו.

באו לים, בא רהב שרו של מצרים ושל ים אמר הקדוש ברוך הוא למשה הרם ונטה ידך. כיון דאמר הרם את מטף מהו ונטה

נברא. כמה דתנינן והמכתב והמטה. רבי יהודה אמר, של עץ היה. מאן דאמר של סנפירינון היה, דכתיב (יחזקאל א) כמראה אבן ספיר דמות כסא, וכתיב (שמות ד) מטה האלהים. ומאן דאמר של עץ היה, כדכתיב (שמות טו) ויורהו ה' עץ וגו' שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו. אמר הקדוש ברוך הוא, מכאן הרי חק ומשפט לעשות נסים, חק ומשפט. נחש עלי צור דכתיב (משלי ל) נחש עלי צור. ושם נסהו משום דכתיב (שמות טו) וימתקו המים.

דבר אחר, אמר הקדוש ברוך הוא מכאן ולהלאה חק ומשפט שלא יהא נקדש אלא במים שנמתקו. אמר רבי יהודה, כתיב, פי מרים הם מכאן שנינו, יש מים עכורים ויש מים צלולים, יש מים מרים ויש מים מתוקים. ויצעק אל ה', למה צעק, מכאן שהיה בצער באותה שעה. אמר לו, משה הנחש שנהפך בסנה עכשו אצטרף לחקקא ליה בצור, ותרווייהו עמדו על המים המרים. ואותה שעה אתחקק צור בנחש שהיה בו קודם. הדא הוא דכתיב (שמות טו) שם שם לו חק ומשפט.

בד אתא ר' אבא, אתו שאילו קמיה. אמר להו שפיר קאמר רבי יהודה, והכי הוא, ואנא איצטרף לגלאה רזא דמלה, והא חזינא דרבי יהודה גלי לה. אלא אמר הקדוש ברוך הוא למשה, משה השתא במצרים, היה המטה של אהרן לדחות הקש השולט על ישראל במצרים. אבל פשיצאו ממצרים, כמה מקטרגי מזמני על ישראל לדחותם בים, כמה מים מרים נזדמנו וקטרגו.

באו לים, בא רהב שרו של מצרים ושל ים אמר הקדוש ברוך הוא למשה הרם ונטה ידך. כיון דאמר הרם את מטף מהו ונטה

את ידך, אלא הרים את מטך נגד רהב שרו של מצרים. באו למרה, כמה מים מרים נזדמנו אצלם ונצטער משה וצעק. הדיא הוא דכתיב (שמות ט"ו) ויצעק אל ה'. אמר ליה קדשא ברין הוא. משה, הרי לך עצה בזה. השלף המטה אצלם ויתחקק נחש עלי צור, שניהם ביחד, ויצולו. הדיא הוא דכתיב (שם) ויורהו ה' עץ וישלף אל המים. וכתוב (שמות ט"ו) שם לו חק ומשפט, נחש עלי צור. ושם נסוהו, עטרהו בנסים. אמר הקדוש ברוך הוא: מכאן ולהלאה הרי לך שיעמד אצל המים, הרי לך להתקדש שמי במים.

בשבאו לאילם, באו המים לקטרג בהם. אמר הקדוש ברוך הוא, במקום הזה אין צריך מטה. הרי יעקב שהוא אילן בשבעים נפש והוא שבעים תמרים ושתים עשרה עינות מים, שנים עשר שבטים בשבעים עמודים ושנים עשר שבטים. כמה דאת אמר (ישעיה א) כי יבשו מאילים אשר חמדתם. מיד, ויחנו שם על המים במקום הזה שנקרא אילן, והוא אילם, ומשמע דכתיב שם לו ולא במקום אחר ושם שלטו בני ישראל על המים ולא הוצרך המטה. מכאן ולהלאה איצטרין המטה, בנחש עלי צור אצל המים.

באו לחורב באו המים לקטרג, אמר ליה הקדוש ברוך הוא, (שמות ט"ז) והפית בצור, המטה איצטרין הכא והפית לאלו באותו צור ולא בנחש. אמר משה יתיר איצטרין הכא,

כיון שאמר הרים את מטך, מהו ונסה את ידך? אלא הרים את מטך נגד רהב שרו של מצרים. באו למרה - כמה מים מרים נזדמנו אצלם ונצטער משה וצעק, זהו שכתוב (שמות טו) ויצעק אל ה'. אמר לו הקדוש ברוך הוא: משה, הרי לך עצה בזה - השלף המטה אצלם ויתחקק נחש עלי צור, שניהם ביחד, ויצולו. זהו שכתוב (שם) ויורהו ה' עץ וישלף אל המים. עץ, כמו שנאמר (קהלת יא) מקום שיפל העץ, שהוא עצה, וישלף אל המים. וכתוב (שמות טו) שם שם לו חק ומשפט, נחש עלי צור. ושם נסוהו, עטרהו בנסים. אמר הקדוש ברוך הוא: מכאן ולהלאה הרי לך שיעמד אצל המים, הרי לך להתקדש שמי במים.

בשבאו לאילם - באו המים לקטרג בהם. אמר הקדוש ברוך הוא: במקום הזה אין צריך מטה. הרי יעקב שהוא אילן בשבעים נפש, והוא שבעים תמרים, ושתים עשרה עינות מים, שנים עשר שבטים בשבעים עמודים ושנים עשר שבטים, כמה דאת אמר (ישעיה א) כי יבשו מאילים אשר חמדתם. מיד - ויחנו שם על המים במקום הזה שנקרא אילן, והוא אילם. ממשמע שכתוב על המים, ומשמע שכתוב שם שם לו חק ומשפט, ולא במקום אחר, ושם שלטו בני ישראל על המים ולא הוצרך המטה. מכאן ולהלאה הוצרך המטה בנחש עלי צור אצל המים.

באו לחורב - באו המים לקטרג. אמר לו הקדוש ברוך הוא, (שמות ט"ז) והפית בצור. המטה נצרך כאן, והפית לאלו באותו צור, ולא בנחש. אמר משה, יותר צריך כאן, אני רואה מים שרוצים לשטף. מדוע? (שם) הנני עמד לפניך שם על הצור בחרב והפית בצור. אמר הקדוש ברוך הוא למשה: עדין במריבה עתידין המים

לְקַטְרַג יוֹתֵר, שֶׁהֵם מֵיִם עֹכוּרִים, רָעִים וְזוֹדוֹנִים, וְיִזְדוֹגוּ בָהֶם יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוּי לְעֵינֵיהֶם. וְאוֹתָהּ שָׁעָה נֶצְרַף הַמָּטָה וְהַתִּיר עֲלֵיהֶם הַנְּחָשׁ בְּגִלּוּי לְעֵינֵיהֶם, וְיִתְקַדֵּשׁ שָׁמִי. זֶהוּ שְׁכָתוּב (במדבר כז) לְהַקְדִּישְׁנִי בְּמִים לְעֵינֵיהֶם. מֵהוּ לְעֵינֵיהֶם? דָּבָר שֶׁנִּזְדוֹגוּ בָהֶם בְּגִלּוּי.

בֵּא רֵאָה, כִּפֹּר רֵאָה דוֹד, שְׁכָתוּב (תהלים קכד) לֹלִי ה' שְׁהִיָּה לְנוּ בְּקוּם עֲלֵינוּ אָדָם. זֶה פְּרָעָה. (שם) אָזִי עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ הַמִּים הַיִּזְדוֹנִים, כִּמּוֹ שְׁאֲמַרְנוּ. וְכָתוּב (שם) נַפְשֵׁנוּ כִּצְפוֹר נִמְלָטָה מִפֶּחַ יוֹקְשִׁים.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, מָה רֵאָה מִשָּׁה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שְׁלֵא עָשָׂה בְּנַחֵשׁ? אֵלֶּא יִשְׂרָאֵל הֵיזְדוֹקִים לְמֹשֶׁה, תָּנָה לְנוּ מִים. נִתְיַעַץ וְאָמַר, הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אָמַר לִי עָמַד בְּנַחֵשׁ, וְאֲנִי רוֹאֶה שְׁאִין גְּזֵרָה לְנַחֵשׁ בְּמִים, אֵלֶּא בְּעָפָר.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִכָּאֵן (בראשית א) וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, מִשְׁמַע שְׁעָפָר יֹאכַל כָּל יְמֵיו, אֲבָל לֹא בְּמִים. וְיִשְׂרָאֵל דוֹחֵקִים לִי, וְאִף עַל גֵּב שִׁיעֵשָׂה גִס, לֹא יַעֲשֶׂה בְּמִקוּם זֶה, אֵלֶּא יִחַקֵּק בְּעָפָר וְלֹא בְּמִים, שְׁכָתוּב (שמות ד) וַיִּשְׁלַכְהוּ אֶרְצָה וַיְהִי לְנַחֵשׁ. וְצוּר בְּזָה נִחַקֵּק בְּמִים בְּמֶרֶה, וְכִבֵּר עָשָׂה גִס בְּזָה שֶׁנַּעֲשֶׂה בְּזֶמֶן אַחֵר, שְׁכָתוּב (במדבר ט) וַיִּף אֶת הַסֵּלַע בְּמַטְהוּ פַעֲמִים. אָמַר לוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: מִשָּׁה, (במדבר ט) יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישְׁנִי, שֶׁחֲשַׁבְתֶּם שְׁלֵא יִכּוֹל הַנְּחָשׁ בְּמִים, (שם) לִכֵּן לֹא תִבְיָאוּ: מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁהִיָּה חֻקֵּק

אֲנֵא חָמֵי מִים דְּבַעֲיִין לְשִׁטְפָּה. אֲמַאי, (שמות ט"ז) הַנְּנִי עוֹמֵד לְפָנֶיךָ שֶׁם עַל הַצּוּר בְּחוֹרֵב וְהַפִּית בְּצוּר. אָמַר הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמֹשֶׁה, עֲדִין בְּמַרִיבָה עֲתִידִין הַמִּים לְקַטְרַג יוֹתֵר, שֶׁהֵם מֵיִם עֹכוּרִים רָעִים וְזוֹדוֹנִים וְיִזְדוֹגוּ בָהֶם יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוּי לְעֵינֵיהוֹן. וְאוֹתָהּ שָׁעָה אִיצְטְרִיף הַמָּטָה וְהַתִּיר עֲלֵיהֶם הַנְּחָשׁ בְּגִלּוּי לְעֵינֵיהֶם, וְיִתְקַדֵּשׁ שָׁמִי. הֲדָא הוּא דְכָתִיב, לְהַקְדִּישְׁנִי בְּמִים לְעֵינֵיהֶם. מֵהוּ לְעֵינֵיהֶם, דָּבָר שֶׁנִּזְדוֹגוּ בָהֶם בְּגִלּוּי.

תָּא חֲזִי, הָכִי חָמָא דוֹד. דְּכָתִיב, (תהלים קכ"ד) לֹלִי ה' שְׁהִיָּה לְנוּ בְּקוּם עֲלֵינוּ אָדָם, זֶה פְּרָעָה. (תהלים קכ"ד) אָזִי עָבַר עַל נַפְשֵׁנוּ הַמִּים הַיִּזְדוֹנִים כִּדְאֲמַרְיָנן, וְכָתִיב (תהלים קכ"ד) נַפְשֵׁנוּ כִּצְפוֹר נִמְלָטָה מִפֶּחַ יוֹקְשִׁים.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, מָה רֵאָה מִשָּׁה בְּאוֹתָהּ שָׁעָה שְׁלֵא עָשָׂה בְּנַחֵשׁ, אֵלֶּא יִשְׂרָאֵל הֵיזְדוֹקִים לְמֹשֶׁה, תָּנָה לְנוּ מִים, נִתְיַעַץ וְאָמַר. קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָמַר לִי, עָמוּד בְּנַחֵשׁ וְאֲנֵא חָמֵי דֵאִין גְּזֵרָה לְנַחֵשׁ בְּמִים אֵלֶּא בְּעָפָר.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מִהֶכָּא, (בראשית ג) וְעָפָר תֹּאכַל כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ מִשְׁמַע דְּעָפָר יִכּוֹל כָּל יוֹמוֹי, אֲבָל לֹא בְּמִיָּא. וְיִשְׂרָאֵל דְּחֻקִּין לִי, וְאִף עַל גֵּב דִּיתְעַבִּיד נִיסָא, לֹא יִתְעַבִּיד בְּאַתְרָא דָּא, אֵלֶּא אֶתְחַקֵּק בְּעָפָרָא וְלֹא בְּמִיָּא. דְּכָתִיב (שמות ד) וַיִּשְׁלַכְהוּ אֶרְצָה וַיְהִי לְנַחֵשׁ. וְצוּר בְּזָה אֶתְחַקֵּק בְּמִיָּא בְּמֶרֶה, וּפְכֹר עָבַד נִיסָא בְּהֵאִי, דְּאֶתְעַבִּיד זְמָנָא אַחְרָא. דְּכָתִיב, (במדבר ט) וַיִּף אֶת הַסֵּלַע בְּמַטְהוּ פַעֲמִים. אָמַר לִיהִי קַדְשָׁא בְּרִיךְ

הוּא, מִשָּׁה (במדבר ט) יַעַן לֹא הֶאֱמַנְתֶּם בִּי לְהַקְדִּישְׁנִי, דְּחֲשַׁבְתוּן דְּלֹא יִכִּיל

נַחֵשׁ בְּמִים. (במדבר ט) לִכֵּן לֹא תִבְיָאוּ: (עד כאן מההשמטות).

מֵאִי טַעֲמָא. מִשּׁוּם דְּמַחֲקָא בְּנַסִּין הָוָה, וְשָׁמָא קַדִּישָׁא עֲלָאָה רְשִׁימָא בִּיה.

בנפסים, ורשום בו השם הקדוש העליון. בתחלה לנחש, כמו שנאמר (משלי כט) דרך נחש עלי צור. נחש, הרי נודע שמעורר צור. (ונאמר צור) באיזה מקום התגלה? כאן הוא התגלה, שכתוב הנני עמד לפניך שם על הצור. ומה זה צור? כמו שנאמר (דברים לב) הצור תמים פעלו. ושם ידע משה איך עומד נחש עלי צור. והרי בארנו את הדברים.

אמר רבי יהודה, אם היה הכתוב שותק - יפה שאלת. אלא הרי כתוב, והפית בצור ויצאו ממנו מים. אמר לו, ודאי כף הוא, שאין לך כל שם ושם מאותם שמות קדושים של הקדוש ברוך הוא שלא עושה נסים וגבורות ומוציא כל מה שצריך לעולם, כל שפן להוציא כאן מים.

אמר לו, אם כף, הרי כתוב הן הפה צור ויזובו מים. מי מפה את שמו? אמר לו, פטיש חריף ידוע בהכאותיו, ואתה שואל את זה? אלא בא ראה, בכל מקום צור זה גבורה, וכשרוצה הקדוש ברוך הוא להכות או להלקות, מתעוררת גבורה זו, ואתה הגבורה מפה ומלקה. וזהו הכתוב (תהלים עח) הן הפה צור ויזובו מים. ואם לא שמתעורר צור ומלקה במקום שצריך - לא נובעים מים.

אמר לו, אם כף, הרי כתוב (דברים לב) צור ילך תשי. ושנינו, מה זה תשי? כלומר החלשת אותו. אמר לו, ודאי כף זה, שאלמלא ידעו הרשעים שהצור הזה עתיד להתעורר כנגדם ולהלקות אותם, ימנעו מלחטא לפניו, אלא חלש הוא בעיניהם, הואיל ואינם מתבוננים בו ולא מסתכלים בדרךיהם (בכסאותיהם), ועל זה צור ילך תשי.

בְּקִדְמִיתָא נָחַשׁ, כְּמָה דְאַתְמַר, (משלי ל) דֶּרֶךְ נָחַשׁ עָלֵי צוּר. נָחַשׁ, הָא אֲתִידַע דְאַתְעַר צוּר. (נ"א וְאַתְמַר צוּר) בְּאֵן אֲתַר אֲתַגְלִי, הֲכָא אֲתַגְלִי דְכְתִיב הַנְּנִי עוֹמֵד לְפָנֶיךָ שֵׁם עַל הַצּוּר. וּמֵאֵן צוּר. כְּמָה דְאַתְ אָמַר (דברים לב) הַצּוּר תָּמִים פְּעָלוּ, וְתִמְן יָדַע מֹשֶׁה הֵיךְ קָאִים נָחַשׁ עָלֵי צוּר. וְהָא אוֹקִימָנָא מְלִי.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אִי לִישְׁתִּיק קָרָא יְאוּת שְׂאִילְתָּא. אֲלָא הָא כְּתִיב, וְהִפִּית בַּצּוּר וַיֵּצְאוּ מִמֶּנּוּ מַיִם. אָמַר לִיה, וְדַאי הֲכִי הוּא, דְלִית לָךְ כָּל שְׂמָא וּשְׂמָא, מְאִינוּן שְׂמָהֵן קַדִּישִׁין דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, דְלֵא עֲבַד נְסִין וּגְבוּרָאֵן, וְאַפִּיק כְּלָא דְאַצְטְרִיךְ לְעֵלְמָא, כָּל שְׂפָן לְאַפְקָא הֲכָא מִיָּא.

אָמַר לִיה, אִי הֲכִי, הָא כְּתִיב, (תהלים עח) הֵן הִפָּה צוּר וַיִּזְוּבוּ מַיִם. מֵאֵן מְחִי לְשִׁמְיָה. אָמַר לִיה, פְּטִישָׁא חֲרִיפָּא, בְּקִטְרוּי יָדִיעַ, וְאַתְ שְׂאִיל דָּא. אֲלָא תָא חֲזִי, בְּכָל אֲתַר צוּר גְבוּרָה, וְכַד בְּעִי קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמַחָה, אוּ לְאַלְקָהָה, אֲתַעַר גְבוּרָה דָּא וְהָהוּא גְבוּרָה מְחִי וְלָקִי, וְדָא הוּא דְכְתִיב, הֵן הִפָּה צוּר וַיִּזְוּבוּ מַיִם. וְאִי לָאוּ דְאַתְעַר צוּר, וְלָקִי בְּאַתְרֵי דְאַצְטְרִיךְ, לָא נְבִיעִין מִיָּא.

אָמַר לִיה, אִי הֲכִי, הָא כְּתִיב, (דברים לב) צוּר יִלְדֵךְ תְּשִׁי. וְתַנִּינָן מְאִי תְשִׁי, כְּלוּמַר חֲלֶשֶׁת לִיה. אָמַר לִיה וְדַאי הֲכִי הוּא, דְאַלְמְלִי יִנְדַעוּן חֲתִיבִיָּא, דְהָאִי צוּר זְמִינָא לְאַתְעַרָּא לְקַבְלִיָּהּ, וְלְאַלְקָהָה לֹוֹן, יִמְנַעוּן מְלַמְיָהּ קַמִּיה, אֲלָא חֲלֶשָׁא אִיהִי בְעֵינֵיהּ, הוּאִיל וְלָא מְסַתְפְּלִי בָּהּ, וְלָא מְסַתְפְּלִי בְּאַרְחֵיָּהּ (ס"א בכרסויהו) וְעַל דָּא צוּר יִלְדֵךְ תְּשִׁי.

רבי אבא אמר, יש צור ויש צור. מצד הצור העליון יוצא צור אחר. ומה זה צור העליון? צור של כל הצורים. ומהו? אותו שהוליד את ישׁראל, שכתוב צור ילדך תשי. שהרי מצד של הצור העליון שלמעלה יוצא צור אחר. מצד האם יוצאת גבורה.

וזה הולך כמו מה שאמר רבי אלעזר. כתוב (תהלים קו) מי ימלל גבורות ה'. מה זה גבורות ה'? להכליל את האם העליונה של הכל. שאף על גב שאינה דין, נמצא מצדה, שהרי הגבורה נמצאת מצדה, ולכן נקראת הצור העליון. (דברים לב) ותשכח אל מחלוקת - זה אור של אבא. מה הוא? חסד עליון, שהוא אור של אבא.

עוד אמר רבי אבא, מים בכל מקום, הרי ידוע, והקדוש ברוך הוא מתעורר בצור הזה להוריק מים, שהרי לא ראוי ואלא מגדלה, וזהו אור ונס של הקדוש ברוך הוא, ועל זה שבח דוד ואמר, (תהלים קיד) ההפכי הצור אגם מים וגו'. ומשמע ההפכי, שהרי אין דרך הצור בכך.

ועל זה בצור העליון הוציא מים ממקום שלמעטה. ומה שמו של אותו שלמעטה? סלע, שכתוב והוצאת להם מים מן הסלע. ובמה הוציא הסלע הזה מים? בכח הצור שלמעלה.

רבי שמעון אמר, הצור תמים פעלו, מה משמעו של הצור תמים פעלו? שהתהפך הצור לעשות פעלו של תמים. ומיהו התמים? אברהם, שכתוב בו (בראשית יז) התהלך לפני והיה תמים. וזהו ההפכי הצור אגם מים, ומשמע תמים פעלו, וזה אברהם.

בשעה זו הופך הצור לתמים.

רבי אבא אמר, אית צור, ואית צור, מסטרא דצור עלאה, נפק צור אחרא. ומאי צור עלאה. צור דכל צורים. ומאי איהו, ההוא דאולידת לישראל, דכתיב צור ילדך תשי. דהא מסטרא דצור עלאה דלעילא, נפקא צור אחרא. מסטרא דאימא, נפקא גבורה.

ואזלא הא כהא דאמר רבי אלעזר, כתיב (תהלים קו) מי ימלל גבורות יי'. מאי גבורות יי'. לאכללא אימא עלאה דכלא, דאף על גב דלאו איהי דינא, מסטרהא אשתכח, דהא מסטרהא (דף ט"ד ע"ב) גבורה אשתכח, ובגיני כך צור עלאה אקרי. (דברים לב) ותשכח אל מחולקת, דא נהירו דאבא. מאי ניהו. חסד עלאה, דאיהו נהירו דאבא.

הו אמר רבי אבא, מים בכל מקום, הא ידיעא, וקודשא בריך הוא בהאי צור אתער לארקא מיא, דהא לא אתחזי, (אלא מגדולה) ודא הוא את וניסא דקודשא בריך הוא. ועל דא שבח דוד ואמר, (תהלים קיד) ההפכי הצור אגם מים וגו'. ומשמע ההפכי, דהא לאו ארחוי דצור בכך.

ועל דא, בצור עלאה, אפיק מיא מאתר דלתתא. ומה שמייה דההוא דלתתא. סלע. דכתיב, (במדבר כ) והוצאת להם מים מן הסלע. ובמה אפיק האי סלע מיא. בחילא דצור דלעילא.

רבי שמעון אמר, (דברים לב) הצור תמים פעלו מאי משמע הצור תמים פעלו. דאתהפך צור, למעבד פעלו דתמים. ומאי איהו. אברהם. דכתיב ביה (בראשית יז) התהלך לפני והיה תמים. ודא הוא ההפכי הצור אגם מים, ומשמע תמים פעלו, ודא אברהם.

בשעתא דא, אתהדר הצור, תמים. בשעתא

בשעה שניה אחרת, כשרצה
 (בשנענשו) משה להוציא מים בצור
 הזה, בכתאי ישראל לא חזר
 לתמים כמו בהתחלה. באותו זמן
 התרעם משה ואמר, צור ילדך
 תשי. כלומר, החלשת אותו ממה
 שהיה בתחלה, שבשבילך לא
 נמצא עכשו תמים, ונעשה (בו) דין,
 מה שלא היה בימי ילדך, כלומר
 עלומך.

אמר רבי אבא, מה זה שכתוב
 ה'ש ה' בקרבנו אם אין? וכי היו
 ישראל טפשים שלא ידעו דבר
 זה, והרי ראו שכניה לפניהם
 וענני כבוד עליהם, שמקיפים
 אותם, והם אומרים ה'ש ה'
 בקרבנו אם אין? אנשים שראו
 את זיו כבוד מלכם על הים,
 ולמדנו שראתה שפחה על הים
 מה שלא ראה יחזקאל, הם נמצאו
 טפשים ואמרו ה'ש ה' בקרבנו
 אם אין?

א"ל כן אמר רבי שמעון, רצו
 לדעת בין העתיק הנסתר של כל
 הנסתרים שנקרא אין, ובין זעיר
 אנפין שנקרא ה', ולכן לא כתוב
 ה'ש ה' בקרבנו אם לא, פכתוב
 ה'לך בתורתך אם לא, אלא - ה'ש
 ה' בקרבנו אם אין.

אם כן, למה נענשו? אלא משום
 שעשו פרוד, ועשו בנסיון,
 שכתוב ועל נסתם את ה'. אמרו
 ישראל, אם זה - נשאל בגון אחד,
 ואם זה - נשאל בגון אחר. ולכן
 מיד - ויבא עמלק.

ויבא עמלק וילחם עם ישראל
 ברפידים. רבי יוסי פתח, (ישעיה לב)
 אשריכם זרעי על כל מים משלחי
 רגל השור והחמור. אשריכם זרעי
 על כל מים - שם שנינו כמה מים
 וכמה מים נמצאים. אשריכם
 ישראל שאין להם זרע אלא על
 המים, שכתוב ויחנו שם על
 המים. אותם שהיו תחת ענפי

אחרא תננינא, פד (אתענשו) בעא משה לאפקא
 מיא בהאי צור, בחובייהו דישראל, לא
 אתהדר תמים, פקדמיתא. ביה זמנא, אתרעם
 משה ואמר, צור ילדך תשי. חלשת
 ליה ממה דהוה בקדמיתא, דבגינך לא
 אשתכח תמים השתא, ואתעביד (ביה) דינא,
 מה דלא הוה ביומי ילדך, כלומר עלומך.

אמר רבי אבא, מאי דכתיב ה'ש יי' בקרבנו
 אם אין. וכי טפשין הווי ישראל דלא
 ידעי מלה דא, והא חמו שכינתא קמיהו,
 וענני כבוד עלייהו דסחרון לון, ואינון אמרו
 ה'ש יי' בקרבנו אם אין, גוברין דחמו זיו
 יקרא דמלפיהון על ימא, ותנינן, ראתה
 שפחה על הים מה שלא ראה יחזקאל, אינון
 אשתכחו טפשין, ואמרו ה'ש יי' בקרבנו אם
 אין.

א"ל הכי קאמר רבי שמעון, בעו למנדע, בין
 עתיקא סתימאה דכל סתימיון, דאקרי
 אין. ובין זעיר אפין דאקרי יי'. ועל דא, לא
 כתיב ה'ש יי' בקרבנו אם לא, כמה דכתיב
 ה'לך בתורתך אם לא. אלא ה'ש יי' בקרבנו
 אם אין.

אי הכי אמאי אתענשו. אלא על דעבידו
 פרודא, ועבידו בנסיונא, דכתיב ועל
 נסותם את יי'. אמרו ישראל, אי האי נשאל
 בגוונא חד. ואי האי נשאל בגוונא אחרא. ועל
 דא מיד ויבא עמלק.

ויבא עמלק וילחם עם ישראל ברפידים. (שמות
 יז) רבי יוסי פתח, (ישעיה לב) אשריכם זרעי
 על כל מים משלחי רגל השור והחמור.
 אשריכם זרעי על כל מים, תמן תנינן, כמה
 מים וכמה מים משתפחין. זכאין אינון
 ישראל, דלית זרעא להו, אלא על המים,

האילן של הקדוש ברוך הוא. ששנינו, יש לקדוש ברוך הוא אילן, והוא אילן גדול ותזק, ובו נמצא מזון לכל, והוא נתחם בשנים עשר תחומים, במשקל, ומתחזק בארבע רוחות העולם. ושבעים ענפים אחוזים בו, וישראל נמצאים בגוף של אותו האילן, ואותם שבעים ענפים מקיפים אותם.

והינו שכתוב, ויבאו אילמה ושם שתיים עשרה עינת מים ושבעים תמרים, והרי פשוטה, ונתבאר בכמה מקומות. מה זה ויחנו שם על המים? אלא באותו זמן שלטו על אותם המים, שהם תחת הענפים של האילן, שנקראים המים הזדונים. ולכן אשריכם זרעי על כל מים.

משלחי רגל השור והחמור - אותם שני פתרי השמאל שהעמים עובדי כוכבים ומזלות אחוזים בהם, שנקראים שור וחמור, והינו מה שכתוב ויהי לי שור וחמור. משום שלכן היה חכם בכשפים ובאותם פתרים תחתונים, ובהם רצה להאכיד את יעקב, כפתוב ארמי אבי, והרי נאמר. וכשישראל צדיקים, משלחים אותם, ולא יכולים לשלט עליהם. זהו שכתוב משלחי רגל השור והחמור, שלא שולטים בהם.

אמר רבי אבא, כשהם מזדווגים פאחד, לא יכולים בני העולם לעמד בהם, ולכן פתוב לא תחרש בשור ובחמור יחדו. יחדו דוקא. ושנינו, לא יתן אדם מקום למינים רעים, שהרי במעשה האדם ולמטה מתעורר מה שלא צריך, וכשמזדווגים פאחד, ולא יכולים לעמד בהם. מבין הצד שלהם יוצאתו מהתקיפות שלהם קלפה שנקראת כלב, וזו הצופה מכלם. זהו שכתוב (שמות

דכתיב ויחנו שם על המים, אינון יהוה תחות ענפי אילנא דקודשא בריה הוא.

דתנא, אילנא אית לקודשא בריה הוא, והוא מזונא לכלא. והוא אתחם בתריסר תחומין, במתקלא, ואתתקף בארבע רוחי עלמא. ושבעין ענפין אחידן ביה וישראל משתפחי בגופא דהוא אילנא. ואינון שבעין ענפין סחרנא דלהון.

והינו דכתיב, ויבאו אילמה ושם שתיים עשרה עינות מים ושבעים תמרים, והא אוקמוה, ואתמר בכמה אתר. מאי ויחנו שם על המים. אלא בההוא זמנא, שליטו על אינון מיא, דאינון תחות ענפין דאילנא, דאקרון (תהלים קכד) המים הזדונים. ועל דא אשריכם זרעי על כל מים.

משלחי רגל השור והחמור, אינון תרין פתרי שמאלא, דאחידן בהו עמין עובדי כוכבים ומזלות, דאקרון שור וחמור. והינו דכתיב, (בראשית לב) ויהי לי שור וחמור. בגין דלכן חפים הוה בתרשין ובאינון פתרין תתאין, ובאינון בעא לאובדא ליעקב, כמה דכתיב, (דברים כו) ארמי אובד אבי, והא אתמר. וכשישראל זפאין, משלחי להו, ולא יכלי לשלטאה עלייהו, הדא הוא דכתיב משלחי רגל השור והחמור דלא שליטי בהו.

אמר רבי אבא, כד מזדווגי כחדא, לא יכלי בני עלמא למיקם בהו, ועל דא (ד"ה א"ר) פתיב (דברים כב) לא תחרוש בשור ובחמור יחדו. יחדו דייקא. ותנינן, לא יהיב איניש דוכתא לזינין בישין, דהא בעובדא דבר נש (לממא), אתער מה דלא אצטריך. וכד מזדווגי כחדא, (לא יכלין למיקם בהו. מבין סטרא דלחון נפיק)

(יא) ולכל בני ישראל לא יחרץ פלג לשוננו. אמר הקדוש ברוך הוא, אתם אמרתם היש ה' בקרבנו אם אין - הרי אני מוסר אתכם לפלג. מיד - ויבא עמלק.

רבי יהודה אמר, (במדבר כב) ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אבד. וכי ראשית גוים עמלק, והלא כמה לשונות ועמים ואמות היו בעולם עד שלא בא עמלק? אלא, כשצאו ישראל ממצרים, פחד ואימה נפלו על כל העמים של העולם מישראל, זהו שכתוב שמעו עמים ירגזון חיל אחז יושבי פלשת. ולא היה עם שלא היה פוחד מהגבורות העליונות של הקדוש ברוך הוא, ועמלק לא היה פוחד. זהו שכתוב ולא ירא אלהים. לא פחד לקרב אליך.

ולכן ראשית גוים. (ועמלק היו הראשונים) שבאו לערף קרב בישראל היה עמלק, ולכן ואחריתו עדי אבד, שכתוב כי מזה אמה את זכר עמלק. וכתוב תמחה את זכר עמלק. זהו שכתוב ואחריתו עדי אבד. עדי אבדו היה צריך להיות! אלא עד שיבא הקדוש ברוך הוא ויאבד אותו, וכלומר, עד שהקדוש ברוך הוא יאבד אותו שכתוב כי מזה אמה וגו'. אמר רבי אלעזר, בא ראה, אף על גב שהצור תמים פעלו ועשה עמהם חסד להוציא להם מים, לא עזב את שלו, שהרי כתוב ויבא עמלק.

רבי אבא פתח ואמר, (קהלת ו) יש רעה חולה ראיתי תחת השמש. כמה בני האדם אטומי לב, משום שלא משתדלים בתורה. יש רעה חולה - וכי יש רעה שהיא חולה ויש רעה שאינה חולה? אל ודאי שיש רעה חולה, ששנינו מצד

מתקיפותא דלהון דאקרי פלב, ודא חציפא מפלהו, הדא הוא דכתיב, (שמות יא) ולכל בני ישראל לא יחרץ פלב לשוננו. (ג"א מתקיפותא דלהון נפיק סהוי דאקרי פלב, ודא חציפא מפלהו) אמר קדשא בריך הוא, אתון אמרתון, היש יי' בקרבנו אם אין, הרי אני מוסר אתכם לפלב. מיד ויבא עמלק. רבי יהודה אמר, (במדבר כד) ראשית גוים עמלק ואחריתו עדי אבד. וכי ראשית גוים עמלק, והלא כמה לישנין ועמין ואומין הוו בעלמא, עד לא אתא עמלק.

ארא, פד נפקו ישראל ממצרים, דחילו ואימתא נפלה על כל עמין דעלמא מישראל, הדא הוא דכתיב, (שמות טו) שמעו עמים ירגזון חיל אחז יושבי פלשת. ולא הוו עמא דלא הוו דחיל מגבוראן עלאין דקודשא בריך הוא, ועמלק לא הוו דחיל, הדא הוא דכתיב, ולא ירא אלהים. לא דחיל למקרב לגבך.

וער דא ראשית גוים. (עמלק חיי קדמא) דאתו לאגחא קרבא בישראל עמלק הוה. ובגיני כף ואחריתו עדי אבד, דכתיב פי מזה אמה את זכר עמלק. (דברים כה) תמחה את זכר עמלק, הדא הוא דכתיב ואחריתו עדי אבד. עדי אבדו מיבעי ליה. אלא עד דיייתי קדשא בריך הוא ויאבד ליה, (כלומר עד דקודשא בריך הוא יבא אבד ליה) דכתיב פי מזה אמה וגו'. אמר ר' אלעזר, תא חזי, אף על גב דהצור תמים פעלו, ועביד עמהון חסד לאפקא לון מיא, לא שבק דידיה, דהא כתיב ויבא עמלק.

רבי אבא פתח ואמר, (קהלת ה) יש רעה חולה ראיתי תחת השמש. כמה בני נשא אטימין לבא, בגין דלא משתדלי באורייתא.

יש רעה חולה, וכי יש רעה דהיא חולה, ויש רעה דלאו היא חולה. אלא

השִׁמָּאל יוֹצֵאִים כַּמָּה בַּעֲלֵי דִין
הַבּוֹקְעִים בְּאֹיֵר.

וּבְשָׂרֹצִים לְצֵאת, הוֹלְכִים
וְנִשְׂאָבִים בְּנֶקֶב תְּהוֹם רַבָּה. אַחַר
כֵּן יוֹצֵאִים וּמִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד,
וּבּוֹקְעִים אֹיֵרִים וּמְשׁוֹטְטִים
בְּעוֹלָם וּמִתְקַרְבִּים לְבְנֵי אָדָם, וְכָל
אֶחָד נִקְרָא רָעָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(תהלים צא) לֹא תֵאָנֶה אֲלֵיךָ רָעָה. מַה
זֶה לֹא תֵאָנֶה? מִשׁוֹם שְׂבָאִים
בְּתַחֲבוּלוֹת עַל בְּנֵי אָדָם.

חוֹלָה - לְמָהּ הִיא חוֹלָה? כִּשְׁזוֹ
שׁוֹרָה עַל בְּנֵי אָדָם, עוֹשֶׂה אוֹתָם
קְמָצִים מִמְּמוֹנָם. בָּאִים גְּבָאֵי
צְדָקָה אֵלָיו - הִיא מוֹחָה בְּיָדוֹ
וְאוֹמֶרֶת לוֹ אַל תּוֹצֵא מִשְׁלָךְ.
בָּאִים הַעֲנִיִּים - הִיא מוֹחָה בְּיָדוֹ.
בָּא הוּא לְאָכַל מִמְּמוֹנוֹ - הִיא
מוֹחָה בְּיָדוֹ, כְּדֵי לְשַׁמֵּר אוֹתוֹ
לְאַחַר. וּמִיּוֹם שִׁשְׁרֹינָה עַל הָאָדָם,
הִיא חוֹלָה, כְּמוֹ הַגּוֹסֵס הַזֶּה
שֶׁאֵינוֹ אוֹכֵל וְאֵינוֹ שׁוֹתֵה, וְלִכְן
הִיא רָעָה חוֹלָה.

וּשְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ צְוּחַ בְּחֻמָּה
וְאוֹמֵר, (קהלת ו) אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לוֹ
הָאֱלֹהִים עֶשֶׂר וּנְכָסִים וְכְבוֹד וְגוֹ'.
הַפְּסוּק הַזֶּה, אֵין רֵאשׁוֹ סוֹפּוֹ וְאֵין
סוֹפּוֹ רֵאשׁוֹ. כְּתוּב אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן
לוֹ הָאֱלֹהִים עֶשֶׂר וּנְכָסִים וְכְבוֹד
וְגוֹ'. מַה זֶה וְלֹא יִשְׁלִיטֵנוּ
הָאֱלֹהִים לְאָכַל מִמְּנוֹ? אִם כֵּן,
הוּא אֵינוֹ בְּרִשׁוֹת הָאָדָם?

אֲרָא אִם כְּתוּב וְלֹא יַעֲזֹבֵנוּ
הָאֱלֹהִים לְאָכַל מִמְּנוֹ - הֵיִינוּ
אוֹמְרִים כֵּן. אֲלֹא (כְּתוּב) וְלֹא
יִשְׁלִיטֵנוּ, שֶׁבְּגִלָּל שֶׁהָאֱמִין
לְאוֹתָהּ רָעָה וְאַחַז בָּהּ, הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא לֹא הִשְׁלִיטוּ עָלֶיהָ
לְשִׁבְרָהּ תַּחֲתֵיוֹ עַל שֶׁהוּא רָעָה בָּהּ
וְאַחַז אוֹתָהּ.

וְכֵן דְּרָכָיו כְּמוֹ גּוֹסֵס, שֶׁלֹּא אוֹכֵל
וְלֹא שׁוֹתֵה וְלֹא מִתְקַרֵּב לְמְמוֹנוֹ

וְדָאֵי יֵשׁ רָעָה חוֹלָה, דְּתַנִּינָן, מִסְטָרָא
דְּשִׁמָּאלָא, נִפְקֵי כַּמָּה גְּרֵדִינֵי נִימוּסִין, דְּבִקְעָן
בְּאֹיֵרָא.

וְכֵן בַּעֲיִין לְמִיפְקָא, אֲזִלִּין וְאֲשַׁתְּאֲבִין בְּנוֹקְבָא
דְּתְהוּמָא רַבָּה, לְבַתָּר נִפְקִין וּמִתְחַבְּרִין
בְּחֻדָא, וּבִקְעִין אֹיֵרִין, וְשִׂאטִין בַּעֲלָמָא,
וּמִתְקַרְבִּין לְגַבְיֵיהוּ דְּבְנֵי נָשָׂא, וְכָל חַד אִקְרִי
רָעָה, כַּמָּה דְּאֵתְ אִמְר (תהלים צא) לֹא תֵאָנֶה אֲלֵיךָ
רָעָה. מָאֵי לֹא תֵאָנֶה. בְּגִין דְּאֵתְיָא בְּתַסְקוּפָא
עַל בְּנֵי נָשָׂא.

חוֹלָה אֲמָאֵי הִיא חוֹלָה. כְּדֵי שְׂרִיא הָאֵי עַל בְּנֵי
נָשָׂא, עֵבִיד לוֹן קְמָצִין מִמְּמוֹנֵיהוֹן,
אֲתִינָן גְּבָאֵי צְדָקָה גְּבִיָּה, הִיא מְחַאֲת בִּידֵיהּ.
אִמְר לִיָּה לֹא תִיפּוּק מִדִּידֵךְ. אֲתִינָן מִסְכְּנֵי,
הִיא מְחַאֲת בִּידֵיהּ. אֲתִי הוּא לְמִיכָל מִמְּמוֹנֵיהּ,
מְחַאֲת בִּידֵיהּ, בְּגִין לְנִטְרָא לִיָּה לְאַחְרָא. וּמִן
יוֹמָא דְּשְׂרִיא עָלֶיהָ דְּבַר נָשׁ, הִיא חוֹלָה, כִּהָאֵי
שְׂכִיב מֵרַע דְּלֹא אָכִיל וְלֹא שָׁתִי. וְעַל דָּא הִיא
רָעָה חוֹלָה.

וּשְׁלֵמָה מְלִכָא צְוּחַ בְּחֻמָּתָא וְאוֹמֵר, (קהלת ו)
אִישׁ אֲשֶׁר יִתֵּן לוֹ הָאֱלֹהִים עֶשֶׂר
וּנְכָסִים וְכְבוֹד וְגוֹ'. הָאֵי קָרָא, לָאוּ רִישִׁיָּה
סִיפִיָּה, וְלָאוּ סִיפִיָּה רִישִׁיָּה, כְּתוּב אִישׁ אֲשֶׁר
יִתֵּן לוֹ הָאֱלֹהִים עֶשֶׂר וּנְכָסִים וְכְבוֹד וְגוֹ', מָאֵי
וְלֹא יִשְׁלִיטֵנוּ הָאֱלֹהִים לְאָכּוֹל מִמְּנוֹ. אֵי הָכֵי,
לָאוּ בְּרִשׁוֹתֵיהּ הוּא דְּבַר נָשׁ.

אֲרָא, אֵי כְּתוּב וְלֹא יַעֲזֹבֵנוּ הָאֱלֹהִים לְאָכּוֹל
מִמְּנוֹ, הוֹינָא אִמְר הָכֵי. אֲלֹא וְלֹא
יִשְׁלִיטֵנוּ, דְּבְגִין דְּהוּא הִימְנִיָּה לְהֵיָּהּ רָעָה,
וְאַחִיד בָּהּ. קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לָא שְׁלִטִיָּה
עָלֶיהָ, לְאַתְבְּרָאָה תַּחֲתֵיהּ, עַל דְּהוּא אֲתֵרְעֵי
בָּהּ, וְאַחִיד בָּהּ.

וְכֵן אֲרַחֵי כְּשְׂכִיב מֵרַע, דְּלֹא אָכִיל וְלֹא שָׁתִי, וְלֹא קָרִיב לְמְמוֹנֵיהּ, וְלֹא

וְלֹא מוֹצִיא מִמֶּנּוּ, וְשׁוֹמֵר אוֹתוֹ
עַד אוֹתוֹ יוֹם שִׁיעָא מִן הָעוֹלָם,
וְיָבֵא אַחַר וְיִטַּל אוֹתוֹ, שֶׁהוּא
בְּעַלְיוֹ.

וְשִׁלְמָה מְלָפָא צְוּוּחַ וְאָמַר, (שם
ה) עֲשֹׂר שְׁמוֹר לְבַעְלֵיו לְרַעְתּוֹ. מִי
זֶה בְּעַלְיוֹ? זֶה הָאֲחֵר שִׁירֵשׁ
אוֹתוֹ. וְלָמָּה זֶה זָכָה לְהִיּוֹת בְּעַלְיוֹ
שֶׁל אוֹתוֹ הָעֶשֶׂר? מִשּׁוּם שֶׁזֶּה
הָאֵמִין לְאוֹתָהּ רָעָה וְהִתְרַצָּה בָּהּ
(וְהוּא שְׁכָתוּב לְרַעְתּוֹ, בְּשִׁבְלֵי אוֹתָהּ רָעָה) וְדָבַק
בָּהּ, וְלָכֵן הָאֲחֵר הִזְהָ שְׁלֹא נִדְבַק
בְּאוֹתָהּ רָעָה, זָכָה (וְהוּא) לְהִיּוֹת
הַבְּעָלִים שֶׁל אוֹתוֹ הָעֶשֶׂר. זֶהוּ
שְׁכָתוּב לְרַעְתּוֹ, כְּלוֹמַר, מִשּׁוּם
רַעְתּוֹ שֶׁהִזְהָ נִדְבַק בָּהּ, הִרְוִיחַ לוֹ
זֶה.

דְּבַר אַחַר יֵשׁ רָעָה חוֹלָה - זֶה מִי
שִׁירֵשׁ בְּחֻלָּק טוֹב, בְּבֵית אָבִיו,
וְהוּא הוֹלֵךְ כְּנֶגֶד אָבִיו בְּעֵלִילוֹת
דְּבָרִים, זֶה נִדְבַק בְּאוֹתָהּ רָעָה
חוֹלָה, כְּאֵדָם גּוֹסֵס, שְׁכָל דְּרָכֵיו
בְּעֵלִילוֹת: זֶה אֲנִי רוֹצֵה, וְאֵת זֶה
אֲנִי רוֹצֵה. וּמִשּׁוּם הָעֶשֶׂר הִזְהָ
נִדְבַק הָאָדָם בְּרָעָה חוֹלָה, וְנִעְנַשׁ
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. וְזֶהוּ
עֲשֹׂר שְׁמוֹר לְבַעְלֵיו לְרַעְתּוֹ.

כִּךְ יִשְׂרָאֵל. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
נִטַּל אוֹתָם עַל כְּנָפֵי נְשָׁרִים,
הַקִּיפָם בְּעַנְנֵי כְבוֹד, נִסְעָה
שְׁכִינְתּוֹ לְפָנֵיהֶם, הוֹרִיד לָהֶם מִן
לְאֶכָל, הוֹצִיא לָהֶם מִים מִתּוֹקִים,
וְהֵם הָיוּ הוֹלְכִים עִמּוֹ בְּעֵלִילוֹת.
מִיד - וְיָבֵא עֲמֶלֶק.

וְיָבֵא עֲמֶלֶק - אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
סוּד הַחֲכָמָה כָּאֵן. מַגְזֵרֵת הַדִּין
הַקָּשָׁה בָּא הַקָּרֵב הִזְהָ. וְהַקָּרֵב
הִזְהָ נִמְצָא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְאֵין
לָךְ דְּבַר בְּתוֹרָה שְׁאֵין בּוֹ סוּדוֹת
עֲלִיוֹנִים שֶׁל חֲכָמָה שְׁנֵינְשָׁרִים
לְשֵׁם הַקְּדוֹשׁ. כְּבִיכּוֹל אָמַר
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: כְּשִׁיִּשְׂרָאֵל

זָכָאִין, כְּבִיכּוֹל, מִתִּישִׁין

אֲפִיק מִינִיָּה, וְנָטִיר לִיָּה עַד דְּהוּא יִפּוּק
מִעֲלָמָא, וְיִיתֵי אַחֲרָא, וְיִטוּל לִיָּה, דְּהוּא
בְּעַלְיוֹ.

וְשִׁלְמָה מְלָפָא צְוּוּחַ וְאָמַר, (קהלת ה) עֲשֹׂר
שְׁמוֹר לְבַעְלֵיו לְרַעְתּוֹ. מָאֵן בְּעַלְיוֹ.

דָּא אַחֲרָא דִּירִית לִיָּה. וְלָמָּה זָכָה הָאִי אַחֲרָא
לְמַהוּי בְּעַלְיוֹ דְּהוּא עֲתָרָא. בְּגִין דְּהָאִי הֵימִין
לְהֵיא רָעָה, וְאַתְרַעֵי בָּהּ (הָדָא הוּא דְכָתִיב לְרַעְתּוֹ בְּשִׁבְלֵי
הָאִי רָעָה) וְאַתְדַּבֵּק בָּהּ. בְּגִין כְּן, הָאִי אַחֲרָא דְלָא
אַתְדַּבֵּק בְּהֵיא רָעָה, זָכָה (הָאִי) לְמַהוּי בְּעַלְיוֹ
דְּהוּא עֲתָרָא הָדָא הוּא דְכָתִיב לְרַעְתּוֹ, כְּלוֹמַר
בְּגִין רַעְתּוֹ דְּהוּא מִתְדַּבֵּק בָּהּ, רְוּוּחַ לִיָּה הָאִי.

דְּבַר אַחַר יֵשׁ רָעָה חוֹלָה, הָאִי מָאֵן דִּיתִיב
בְּחוֹלְקָא טָבָא, בְּבֵית אָבִוּי, וְהוּא אָזִיל

לְקַבֵּל אָבִוּי, (דף ס"ה ע"ב) בְּתַסְקוּפֵי מְלִין, הָא
אַתְדַּבֵּק בְּהֵיא רָעָה חוֹלָה, כְּבַר נֶשׁ שְׁכִיב
מֵרַע דְּכָל אַרְחוּי בְּתַסְקוּפָא, דָּא בְּעֵינָא, וְדָא
לָא בְּעֵינָא, וּבְגִין הָאִי עוֹתָרָא אַתְדַּבֵּק בַּר נֶשׁ
בְּרָעָה חוֹלָה, וְאַתְעַנַּשׁ בְּהָאִי עֲלָמָא, וּבְעֲלָמָא
דְּאֵתִי, וְדָא הוּא עוֹשֵׁר שְׁמוֹר לְבַעְלֵיו לְרַעְתּוֹ.

כִּךְ יִשְׂרָאֵל, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא נָטִיל לוֹן עַל
גְּדַפֵּי נְשָׁרִין, אֶסְחַר לוֹן בְּעַנְנֵי יִקְרָא,
שְׁכִינְתִּיהָ נָטִיל קְמִיָּהוּ, נַחַת לוֹן מְנָא לְמִיכָל,
אֲפִיק לוֹן מֵיָא מִתּוֹקִין, וְאֵינּוֹן הוּוּ אֲזִלִּין
עִמֶּיהָ בְּתַסְקוּפִין. מִיד וְיָבֵא עֲמֶלֶק.

וְיָבֵא עֲמֶלֶק, (שמות יז) אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, רְזָא
דְּחֲכָמְתָא הָכָא, מַגְזֵרֵת דִּינָא קְשִׁיא,

קָא אֲתִיָּא קְרָבָא דָּא. וְקְרָבָא דָּא אֲשֶׁתְּכַח
לְעִילָא וְתַתָּא. וְלִית לָךְ מְלָה בְּאוֹרִיָּתָא, דְלָא
אִית בָּהּ רְזִין עֲלָאִין דְּחֲכָמְתָא, דְּמִתְקַשְׁרִין
בְּשָׂמָא קְדִישָׁא. כְּבִיכּוֹל, אָמַר קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, כִּד יִשְׂרָאֵל אֵינּוֹן זָכָאִין לְתַתָּא, אַתְגַּבַּר
חִילָא דִּילֵי עַל כְּלָא. וְכַד לָא אֲשֶׁתְּכַחוּ

צדיקים למטה, מתגבר הכח שלי על הכל. וכשלא נמצאים צדיקים, כביכול מתישים הכח שלמעלה, ומתגבר הכח של הדין הקשה.

בא ראה, בשעה שחטאו ישראל למטה, מה כתוב? ויבא עמלק וילחם עם ישראל. בא לקטרג הדין נגד הרחמים, שהכל נמצא למעלה ולמטה. ברפידים - ברפוי ידים, שרפו ידיהם מתורת הקדוש ברוך הוא, כפי שבארנו. אמר רבי יהודה, פעמים נלחם עמלק בישראל; פעם אחת פאן, ואחת שכתוב (במדבר יד) ויירד העמלקי והכנעני וגו'.

אמר רבי שמעון, למעלה ולמטה היה קטרוג של הקדוש ברוך הוא למעלה - כמו שנתבאר. למטה היה בקדוש-ברוך-הוא, שהיו לוקחים אנשים וגזורים את הערלה (האות) של הרשם הקדוש, ולוקחים אותם וזורקים אותם למעלה ואומרים: קח לך מה שרצית! ועל כל פנים הכל היה של הקדוש ברוך הוא (הקבלה).

ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק. וכי מה ראה משה שסלק עצמו מהקרב הראשון שצוה הקדוש ברוך הוא? אלא משה, אשרי חלקו, שהתבונן וידע את עקר הדבר. אמר משה, אני אזמין עצמי לאותו קרב שלמעלה, ואתה יהושע הזמן עצמך לקרב שלמטה.

והינו מה שכתוב, והיה פאשר ירים משה ידו וגבר ישראל. ולכן סלק משה את עצמו מהקרב שלמטה, כדי להזדווג בקרב שלמעלה ויהיה נצחון על ידו.

אמר רבי שמעון, וכי קל הוא בעיניך הקרב הזה של עמלק? בא ראה, מיום שנברא העולם עד לאותו זמן, ומאותו זמן עד שיבא מלך המשיח, ואפלו בימי גוג ומגוג, לא ימצא פמוהו. לא

חילא דלעילא, ואתגבר חילא דדינא קשא. תא חזי, בשעתא דחבו ישראל לתתא, מה כתיב, ויבא עמלק וילחם עם ישראל, אתא לקטרגא דינא ברחמי. דכלא אשתכח לעילא ותתא. ברפידים: ברפוי ידים, דרפו ידיהון מאורייתא דקודשא בריך הוא, כמה דאוקימנא. אמר ר' יהודה, תרי זמני אגח קרבא עמלק בישראל, חד הכא. וחד דכתיב, (במדבר יד) ויירד העמלקי והכנעני וגו'.

אמר ר' שמעון, לעילא ותתא. קטרוגא דקודשא בריך הוא הוה, לעילא, כמה דאתמר. לתתא בקודשא בריך הוא הוה, דהו נסבי לגברי, וגזרי לון ערלתא (ס"א אהא) דרשימא קדישא, ונטלי להו וארמו לון לעילא, ואמרי טול לך מה דאתרעית. ועל כל פנים דקודשא בריך הוא הוה כללא (ס"א קבלא).

ויאמר משה אל יהושע בחר לנו אנשים וצא הלחם בעמלק. (שמות יז) וכי מה חמא משה, דסליק גרמיה, מהאי קרבא קדמאה דקודשא בריך הוא פקיד. אלא משה זכאה חולקיה, דאסתפל וידע עקרא דמלה. אמר משה, אנא אזמין גרמי ליהווא קרבא דלעילא, ואנת יהושע זמין גרמך לקרבא דלתתא.

והיינו דכתיב, והיה כאשר ירים משה ידו וגבר ישראל: ישראל דלעילא. ובגין פך

סליק משה גרמיה מקרבא דלתתא, בגין לאזדרזא בקרבא דלעילא, ויתנצח על ידו.

אמר ר' שמעון, וכי קלה היא בעיניך, קרבא דא דעמלק. תא חזי, מן יומא דאתברי

עלמא, עד ההוא זמנא, ומההוא זמנא, עד

בשכיל החילות החזקים והרבים,
אלא משום שבכל הצדדים של
הקדוש ברוך הוא היה.

ויאמר משה אל יהושע, למה
ליהושע ולא לאחר, והרי באותו

זמן היה נער, שכתוב (שמות לג)
ויהושע בן נון נער, והיו בישראל
חזקים ממנו? אלא שמשה
התבונן בחכמה וידע. מה הוא
רצה? ראה את סמא"ל שהיה
יורד מהצד שלמעלה לסייע
לעמלק שלמטה. אמר משה,
ודאי נראה כאן קרב קשה.

יהושע באותו זמן נמצא בדרגה
יותר עליונה. אם תאמר שנמצא
באותו זמן בשכינה - לא כך!
שהרי במשה נלקחה ונאחזה.
נמצא שיהושע נאחז למטה
ממנה, ובמה? באותו מקום
שנקרא נע"ר.

והינו מה שאמר רבי יהודה, מה
זה שכתוב (ישעיה לג) עיניך תראינה
ירושלם נוה שאנן אהל כל יצען
כל יסע יתדותיו לנצח. ירושלם -
ירושלים שלמעלה, שנקראת
אהל כל יצען, שלא תמצא יותר
ללכת לגלות. וזהו סוד הכתוב
ויהושע בן נון נער. ודאי נער. לא
ימיש מתוף האהל, אותו שנקרא
אהל כל יצען. מלמד שבכל יום
ויום היה יונק מהשכינה כמו
אותו הנער שלמעלה, לא ימיש
מתוף האהל, ויונק ממנה תמיד.

כך נער זה שלמטה לא ימיש
מתוף האהל ויונק ממנה תמיד.
לבן, כשראה משה את סמא"ל
יורד לסייע לעמלק, אמר משה,
ודאי נער זה יקום כנגדו וישלט
עליו לנצח אותו. מיד - ויאמר
משה אל יהושע בחר לנו אנשים
וצא הלחם בעמלק. שלף הקרב

דייתי מלפא משיחא, ואפילו ביומי דגוג
ומגוג, לא ישתפח פותיה. לאו בגין חילין
תקיפין וסגיאיין, אלא בגין דבכל סטרין
דקודשא בריך הוא הוה.

ויאמר משה אל יהושע, אמאי ליהושע, ולא
לאחרא, והא בההוא זמנא רביא הוה,
דכתיב, (שמות לג) ויהושע בן נון נער, וכמה הו
בישראל תקיפין מניה. אלא משה בחכמתא
אסתפל וידע. מאי חמא. חמא לסמא"ל דהוה
נחית מסטרא דלעילא, לסייעא לעמלק
לתתא. אמר משה, ודאי קרבא הכא תקיפא
אתחזי.

יהושע בההוא זמנא בדרגא עלאה יתיר
אשתכח. אי תימא דבשכינתא
אשתכח בההוא זמנא לאו הכי, דהא במשה
אתנסיבת ואתאחדת, אשתכח יהושע
דאתאחד לתתא מינה. ובמה. אמר ר' שמעון,
בההוא אתר, דאתקרי נע"ר.

והינו דאמר רבי יהודה, מאי דכתיב, (ישעיה לג)
עיניך תראינה ירושלם נוה שאנן אהל
כל יצען כל יסע יתדותיו לנצח. ירושלם:
ירושלם דלעילא, דאקרי אהל כל יצען, דלא
ישתפח יתיר למהך בגלותא, ודא הוא רזא
דכתיב, ויהושע בן נון נער. נער ודאי. לא
ימיש מתוף האהל, ההוא דאקרי אהל כל
יצען. מלמד דבכל יומא ויומא, הוה יניק
משכינתא, כמה דההוא נער דלעילא, לא
ימיש מתוף האהל, ויניק מניה תדירא. כך
האי נער (דף ט"ו ע"א) דלתתא לא ימיש מתוף
האהל, ויניק מניה תדירא.

בגין כך, פד חמא משה, לסמא"ל, נחית
לסייעא לעמלק, אמר משה, ודאי האי

נער יקום לקבליה, וישלוט עליה, לנצחא ליה. מיד ויאמר משה אל

הָיָה שְׁלֹמֹה, וְאֵי אֲזָדְרוּ לְקָרֵב
שְׁלֹמֹעַלָה. בַּחַר לָנוּ אַנְשִׁים -
צַדִּיקִים בְּנֵי צַדִּיקִים, שְׂרָאוּיִים
לְלַכֵּת עִמָּךְ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּשַׁעַת שְׂפִי
יְהוֹשֻׁעַ נֶעַר, הַתְּעוֹרֵר הַנֶּעַר
שְׁלֹמֹעַלָה וְהַתְּתַקֵּן בְּכַמָּה תְּקוּנִים,
בְּכַמָּה כְּלֵי זֶזֶן שֶׁהַתְּקִינָה לוֹ אָמוֹ
לְקָרֵב הָיָה לְנִקָּם אֶת נִקְמַת
הַבְּרִית, וְהִינּוּ מֵה שְׂכָתוֹב (וּיְקָרָא כּו)
חָרֵב נִקְמַת נִקָּם בְּרִית. וְזֶהוּ סוּד
הַפְּתוּב וַיִּחְלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עַמְּלֶק
וְאֵת עַמּוֹ לְפִי חָרֵב. לְפִי חָרֵב
וְדַאי, וְלֹא לְפִי רַמְחִים וְכִלֵּי זֶזֶן,
אֶלָּא בַּחָרֵב וְדַאי הִיא, זֹו שְׁנִקְרָאת
חָרֵב נִקְמַת נִקָּם בְּרִית.

וּמִשָּׁה הַתְּתַקֵּן לְקָרֵב שְׁלֹמֹעַלָה.
וַיְדִי מִשָּׁה כְּבָדִים, כְּבָדִים מִמֶּשׁ,
נְכָבְדִים, קְדוּשִׁים, שְׁלֹא נִטְמָאוּ
לְעוֹלָמִים. נְכָבְדִים שְׂרָאוּיִים
לְעַרְףָּה בְּהֵם קָרֵב שְׁלֹמֹעַלָה. וַיִּקְחוּ
אֲבָן וַיִּשְׁמְרוּ תַּחְתּוֹ וַיִּשָּׁב עָלֶיהָ,
מִשׁוּם שִׁישְׁרָאֵל שְׂרוּיִים בְּצַעַר,
וַיְהִי עִמָּהֶם בְּצַעַרִם.

וְאַהֲרֹן וְחֹזֵר תִּמְכּוּ בְּיָדוֹ מִזֶּה אֶחָד
וּמִזֶּה אֶחָד וַיְהִי יָדוֹ אֲמוּנָה וְגו'.
מֵה זֶה תִּמְכּוּ בְּיָדוֹ? אֲמוּנָה.
(אֲמוּנָה, אֲמוּנָה וְדַאי) וְכִי עַל שְׂאֵהֲרֹן
וְחֹזֵר תִּמְכּוּ אֶת יָדוֹ, הִינּוּ יָדוֹ
אֲמוּנָה? אֶלָּא מִשָּׁה עֲשֵׂה הַכֹּל
בְּחֻקָּהּ מֵה שְׁעֵשֶׂה. אֵהֲרֹן וְחֹזֵר
- זֶה מִצְדוֹ וְזֶה מִצְדוֹ, וַיָּדוּ
בְּאֲמָצַע, וְלִכְּנֵן וַיְהִי יָדוֹ אֲמוּנָה,
אֲמוּנָה. אֵהֲרֹן כְּדִי שִׁיתְעוֹרֵר הַצֵּד
שְׁלוֹ, וְחֹזֵר כְּדִי שִׁיתְעוֹרֵר הַצֵּד
שְׁלוֹ, וְהִינּוּ אוֹחֲזִים בְּיָדוֹ מִכָּאן
וּמִכָּאן, שִׁימָצַא סִיּוּעַ שְׁלֹמֹעַלָה.
וְהָיָה כְּאֲשֶׁר יָרִים מִשָּׁה יָדוֹ וְגִבֵּר
יִשְׂרָאֵל. כְּאֲשֶׁר יָרִים - שְׁזָקָף יְמִין
עַל שְׂמָאל, וְהַתְּכַוֵּן בְּפִרְשֵׁת יָדוֹ.
וְגִבֵּר יִשְׂרָאֵל - יִשְׂרָאֵל שְׁלֹמֹעַלָה
(תְּפָאֲרַת). וְכְאֲשֶׁר יָנִיחַ יָדוֹ וְגִבֵּר

יְהוֹשֻׁעַ בַּחַר לָנוּ אַנְשִׁים וְצֵא הַלְּחֵם בְּעַמְּלֶק,
דִּילָךְ הֵאֵי קָרֵב דְּלִתְתָא, וְאֵנָא אֲזָדְרוּ לְקָרֵב
דְּלַעִילָא. בַּחַר לָנוּ אַנְשִׁים, זְכָאִין בְּנֵי זְכָאִין,
דִּיתְחִזּוּן לְמַהֲרָ עִמָּךְ.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, בְּשַׁעַת דְּנִפִּיק יְהוֹשֻׁעַ נֶעַר.
אֲתַעַר נֶעַר דְּלַעִילָא, וְאֲתַתְּקֵן בְּכַמָּה
תְּקוּנִין בְּכַמָּה זְיַיְנִין, דְּאֲתַקִּינַת לִיה אֲמִיהָ,
לְקָרֵב דָּא, לְנִקְמָא נִקְמָא דְּבְרִית. וְהִינּוּ
דְּכְתִיב, (וּיְקָרָא כּו) חָרֵב נִקְמַת נִקָּם בְּרִית, וְדָא
הוּא רְזָא דְּכְתִיב, וַיִּחְלֹשׁ יְהוֹשֻׁעַ אֶת עַמְּלֶק
וְאֵת עַמּוֹ לְפִי חָרֵב. לְפִי חָרֵב וְדַאי, וְלֹא לְפִי
רוּמְחִין וְזְיַיְנִין, אֶלָּא בַּחָרֵב וְדַאי הִיא, הֵאֵי
דְּאֲקָרִי חָרֵב נִקְמַת נִקָּם בְּרִית.

וּמִשָּׁה אֲתַתְּקֵן לְקָרֵב דְּלַעִילָא, וַיְדִי מִשָּׁה
כְּבָדִים: כְּבָדִים מִמֶּשׁ, יְקִירִין, קְדִישִׁין,
לֹא אֲסַתְּאֲבֵן לְעַלְמִין. יְקִירִין דְּאֲתַחֲזוּן לְאַגְחָא
בְּהוּ קָרֵב דְּלַעִילָא. וַיִּקְחוּ אֲבָן וַיִּשְׁמְרוּ תַּחְתּוֹ
וַיִּשָּׁב עָלֶיהָ, בְּגִין דִּישְׂרָאֵל שְׂרָיִין בְּצַעַרָא,
וַיְהִי עִמָּהוֹן בְּצַעַרִיהוֹן.

וְאַהֲרֹן וְחֹזֵר תִּמְכּוּ בְּיָדוֹ מִזֶּה אֶחָד וּמִזֶּה אֶחָד
וַיְהִי יָדוֹ אֲמוּנָה וְגו'. מֵאֵי תִמְכּוּ בְּיָדוֹ.
אֲמוּנָה. (אֲמוּנָה, מְהִינּוּתָא וְדַאי) וְכִי עַל דְּאַהֲרֹן וְחֹזֵר
תִּמְכּוּ לִידוֹ, הוּוּ יָדוֹ אֲמוּנָה. אֶלָּא, מִשָּׁה
כֹּלָא בְּחֻקָּתָא עֲבִיד מֵה דְּעֲבִיד. אֵהֲרֹן וְחֹזֵר,
דָּא מִסְטָרָא דִּילִיהָ, וְדָא מִסְטָרָא דִּילִיהָ, וַיְדוּ
בְּאֲמָצַעִיתָא, וְעַל דָּא וַיְהִי יָדוֹ אֲמוּנָה,
מְהִינּוּתָא. אֵהֲרֹן בְּגִין דִּיתַעַר סְטָרָא דִּילִיהָ,
וְחֹזֵר בְּגִין דִּיתַעַר סְטָרָא דִּילִיהָ, וְהוּוּ אֲחִידִין
בִּידוֹ מִכָּאן וּמִכָּאן, דְּאֲשַׁתְּכָחָא סִיּוּעָא
דְּלַעִילָא.

וְהָיָה כְּאֲשֶׁר יָרִים מִשָּׁה יָדוֹ וְגִבֵּר יִשְׂרָאֵל. (שְׁמוֹת)
(י) כְּאֲשֶׁר יָרִים: דְּזָקִיף יְמִינָא עַל

שְׂמָאלָא, וְאֲתַכּוּן בְּפִרְשׁוֹ דִּידוֹ. וְגִבֵּר יִשְׂרָאֵל: יִשְׂרָאֵל דְּלַעִילָא. וְכְאֲשֶׁר

עמלק - בשעה שישראל לתתא, משתפכין מצלותא, לא יכלין ידי משה למיקם בזקיפו, וגבר עמלק. מכאן למדנו, אף על פי שהפקח פורס את ידיו בקרבן כדי לתקן את עצמו בכל - ישראל צריכים להמצא עמו בתפלותיהם.

שנינו, בקרב הזה של עמלק, נמצאו עליונים ותחתונים, ולכן ויהי ידיו אמונה, באמונה פראוי. ויהי ידיו אמונה, ויהיו ידיו הנה צריך להיות! אלא משום שהכל תלוי בימין כתוב ויהי. וכתוב ידיו משום שהוא עקר הכל. וכתוב (שמות טו) ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב.

ויאמר ה' אל משה כתב זאת זכרון בספר וגו'. בא ראה מה פתוב למעלה? ויחלש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב. ויחלש? ויהרג הנה צריך להיות! אלא ויחלש כמו שנאמר (ישעיה

יד) חולש על גוים. יהושע היה חולש עליהם, ואותה חרב נקמת נקם ברית הורגת אותם, שפתוב לפי חרב, כמו שנתבאר. כתב זאת זכרון, זאת דוקא. ושים באזני יהושע, שהרי הוא עתיד להרג מלכים אחרים. פי מחה אמה, מחה - למעלה, אמה - למטה. זכר - זכרון של מעלה ומטה.

אמר רבי יצחק, כתוב פי מחה אמה, וכתוב (דברים כה) תמחה את זכר עמלק. אלא, אמר הקדוש ברוך הוא, אתם מחו את זכרוננו למטה, ואני אמה את זכרוננו למעלה.

אמר רבי יוסי, עמלק הביא עמו עמים אחרים, וכלם פחדו לקרב לישראל חוץ ממנו, ולכן יהושע היה חולש עליהם. רבי ייסא אמר, ויחלש

יניח ידו וגבר עמלק, בשעתא דישראל לתתא, משתפכין מצלותא, לא יכלין ידי משה למיקם בזקיפו, וגבר עמלק. מכאן אוליפנא, אף על גב דכהנא פריש ידוי, בקרבנא, לתקנא גרמיה בכלא, ישראל בעיין לאשתפחא בצלותהון, עמיה.

תאנא, בקרבא דא דעמלק, אשתכחו עלאין ותתאין, ועל דא, ויהי ידיו אמונה, בהימנותא כדקא חזי. ויהי ידיו אמונה. ויהיו ידיו מיבעי ליה. אלא, בגין דתליא כלא בימינא, פתיב ויהי. וכתוב ידיו, בגין דהוא עקרא דכלא. וכתוב, (שמות טו) ימינך ה' נאדרי בכח ימינך ה' תרעץ אויב.

ויאמר ה' אל משה כתב זאת זכרון בספר וגו'. (שמות יד) תא חזי, מה כתיב לעילא, ויחלוש יהושע את עמלק ואת עמו לפי חרב. ויחלוש, ויהרוג מיבעי ליה. אלא, ויחלוש, כמה דאתמר, (ישעיה יד) חולש על גוים. יהושע היה חולש עליהו, ויהוה חרב נוקמת נקם ברית קטיל לון, דכתיב לפי חרב כמה דאתמר.

כתב זאת זכרון, זאת דיקא. ושים באזני יהושע, דהא הוא זמין לקטלא מלכין אחרנין. פי מחה אמה. מחה: לעילא. אמה: לתתא. זכר, דוהכנא דלעילא ותתא. אמר רבי יצחק, פתיב פי מחה אמה, וכתוב (דברים כה) תמחה את זכר עמלק. אלא, אמר קדשא בריך הוא, אתון מחון דוהכרניה לתתא, ואנא אמה דוהכרניה לעילא.

אמר רבי יוסי, עמלק עמין אחרנין אייתי עמיה, וכלהו דחילו לקרבא בהו בישראל, בר איהו. ובגין כן, יהושע היה חולש עליהו. רבי ייסא אמר,

יהושע, ששכר את פחם מלמעלה. ויבן משה מזבח ויקרא שמו ה' נסי. ויבן משה מזבח - פנגד אותו שלמעלה. ויקרא שמו - אותו משה (אותו מזבח) - ה' נסי. מה זה ה' נסי? משום שנקם את נקמת אותו רשם הקדוש של ישראל. ומאותו הזמן נקרא חרב נקמת נקם ברית.

רבי יוסי אמר, ויבן משה מזבח, מזבח לכפר עליהם. ויקרא שמו, של מי? אמר רבי חייא, שמו של אותו מזבח. ה' נסי, כמו שנאמר ושם נסהו. והכל דבר אחד, על שישאל נפרעו והתגלה אותו אור ברית הרשם הקדוש. מכאן למדנו, שכיון שנמול בנו של אדם והתגלה בו הרשם הקדוש של הברית, הוא נקרא מזבח לכפר עליו, ומה שמו? ה' נסי.

כמו זה יעקב בנה מזבח, שכתוב (בראשית לג) ויצב שם מזבח ויקרא לו אל אלהי ישראל. למי? לאותו מקום שנקרא מזבח. ומה שמו? אל אלהי ישראל.

אמר רבי יוסי, מה שכתוב (שמות כד) ויראו את אלהי ישראל וגו', וכי מי יכול לראות את הקדוש ברוך הוא, והרי כתוב (שם לג) כי לא יראני האדם וחי, וכאן אמר ויראו? אלא שהתגלתה עליהם הקשת בגונים מאירים. וכך שנינו, כל מי שמסתכל בקשת, כמי שמסתכל בשכינה, ואסור להסתכל בשכינה.

ועל זה אסור לאדם להסתכל באצבעות הכהנים בשעה שפורשים ידיהם. אסור להסתכל בקשת. איזו קשת? אמר רבי אבא, בקשת סתם. אמר לו, מה זה בקשת סתם? אמר לו, בקשת שלמעלה, ובקשת שלמטה.

ויחלש יהושע, דתבר חילא דלהון מלעילא. ויבן משה מזבח ויקרא שמו יי' נסי. (שמות יז) ויבן משה מזבח, לקבל ההוא דלעילא. ויקרא שמו ההוא משה (ג"א דהוא מזבח) יי' נסי. מאי יי' נסי. בגין דאנקים נקמתא דההוא רשימא (ד"ט ט"ו) ע"ב) קדישא דישאל, ומההוא זמנא אתקרי, חרב נוקמת נקם ברית.

רבי יוסי אמר, ויבן משה מזבח, מכפרא עלייהו. ויקרא שמו. שמו דמאן. אמר רבי חייא שמייה דמדבחה ההוא. יי' נסי: כמה דאת אמר, ושם נסהו. וכלא מלה חד, על דאתפרעו ישראל, ואתגלייא ההוא את קיימא, רשימא קדישא. מכאן אוליפנא, דכיון דאתגזר בריה דבר נש, ואתגלייא ביה את רשימא קדישא קיימא, ההוא אקרי מזבח לכפרא עליה. ומה שמייה. יי' נסי.

בגוונא דא יעקב, בנה מדבחה, דכתיב, (בראשית לג) ויצב שם מזבח ויקרא לו אל אלהי ישראל. למאן. לההוא אתר דאקרי מזבח. ומאן שמייה. אל אלהי ישראל.

אמר רבי יוסי, מאי דכתיב, (שמות כד) ויראו את אלהי ישראל וגו'. וכי מאן יכיל למחמי ליה לקודשא בריה הוא, והא כתיב (שמות לג) כי לא יראני האדם וחי. והכא אמר ויראו אלא דאתגלייא קשת עליהו בגוונין נהירין, והכי תנינן, כל מאן דאסתפל בקשת, כמאן דמסתפל בשכינה, ולאסתפל בשכינתא אסיר.

ועל דא, אסיר ליה לאיניש, לאסתפל באצבעיהו דכהני, בשעתא דפרסי ידיהו. אסור לאסתפל בקשת. מאן קשת. אמר רבי אבא, בקשת סתם אמר ליה מאי בקשת סתם אמר ליה בקשת דלעילא, ובקשת דלתתא.

בְּקִשְׁתְּ דְלַעֲיָלָא, בְּגוּוֹנוּי. דְּכָל מָאן דִּי־סִתְפַל
מִי שְׁמִסְתַּפֵּל בְּגוּוֹנֵיהּ, כְּאֵלוֹ
מִסְתַּפֵּל בְּמִקּוּם עֲלִיזוֹן, וְאָסוּר
לְהִסְתַּפֵּל בּוֹ, שְׁלֵא יַעֲשֶׂה קִלּוֹן
בְּשִׂכְיֵנָה. קִשְׁתְּ שְׁלִמְטָה מְהִי?
אוֹתוֹ אוֹת הַבְּרִית שְׁנָרְשָׁם בְּאָדָם,
שֶׁל מִי שְׁמִסְתַּפֵּל בּוֹ, עוֹשֶׂה קִלּוֹן
לְמַעְלָה.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִם כֶּף, הֲרִי פְתוּב
(בראשית כד) שִׁים נָא יָדְךָ תַּחַת יָרְכִי,
שְׁהִיָּה מְשַׁבֵּיעַ אוֹתוֹ בְּאוֹת הַזֶּה.
אָמַר לוֹ, הִנֵּחַ לְאָבוֹת הָעוֹלָם,
שְׂאִינָם כְּשָׂאָר בְּנֵי הָעוֹלָם. וְעוֹד,
שִׁים נָא יָדְךָ תַּחַת יָרְכִי פְתוּב, וְלֹא
כְּתוּב רְאֵה תַּחַת יָרְכִי. לָכֵן אָסוּר
לְהִסְתַּפֵּל בְּקִשְׁתְּ סִתְמָה, כְּמוֹ
שְׁשִׁנְיָו.

רַמְדֵנוּ, וַיִּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל,
שֶׁהִתְגַּלְתָּה עֲלֵיהֶם הַקִּשְׁתְּ בְּגוּוֹנִים
הַיָּפִים מְאִירִים, לוֹהֵטִים לְכָל
עֵבֶר, מְשַׁמֵּעַ שְׁפָתוֹב וַיִּרְאוּ אֶת
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל וְלֹא כְּתוּב וַיִּרְאוּ
אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אוֹר
הַמְּנוֹרָה שֶׁל הַשְּׂכִינָה, וְמָה הוּא?
אוֹתוֹ שְׁנִקְרָא נֶעַר, שְׁמִשְׁמֵשׁ אֶת
הַשְּׂכִינָה בְּמִקְדָּשׁ, וְלָכֵן "אֶת"
דְּיוֹקָא.

וְתַחַת רַגְלֵיו כְּמַעֲשֵׂה לְבַנְת
הַסְּפִיר, שְׁנָרְשָׁם בּוֹ תַּחַת מְקוּמוֹ
לְבִנָּה אַחַת מְאוֹתָם לְבָנִים שְׁהִיוּ
בּוֹנִים בְּמִצְרַיִם, שְׁשִׁנְיָו, אֵשׁ
אַחַת הוֹלִידָה בְּמִצְרַיִם, וְהָיוּ בָּאִים
שָׂרֵי פְרָעָה, וְהַכְּנִיסָה אוֹתוֹ בְּלְבִנָּה
אַחַת, וּכְּאֵ פֶסֶד יָד וְאַחַז אוֹתוֹ,
וְנָרְשָׁם תַּחַת רַגְלֵי הַשְּׂכִינָה, וְעוֹמֵד
לְפָנָיו, עַד שְׁנִשְׂרָף בֵּית הַמִּקְדָּשׁ
שְׁלִמְטָה, שְׁפָתוֹב (אִיכָּה ב) וְלֹא זָכַר
הָדָם רַגְלָיו.

רַבִּי חֲזִיא אָמַר, לְבַנְת הַסְּפִיר -
אוֹר הַסְּפִיר, מִפְתַּחוֹת יַיִן הַרְקַח
חִקּוּקִים עֲלִיוֹנִים שֶׁל מַעְלָה
שְׁלוֹהֵטִים לְשִׁבְעִים וּשְׁנָנִים
עֲבָרִים, זֶהוּ שְׁפָתוֹב (ישעיה נד)
וַיִּסְדַּתִּיךָ בַּסְּפִירִים. וַיִּכְעַצֵּם

בְּקִשְׁתְּ דְלַעֲיָלָא, בְּגוּוֹנוּי. דְּכָל מָאן דִּי־סִתְפַל
בְּגוּוֹנוּי, כְּאֵילוֹ אִסְתַּפֵּל בְּאַתְר
דְּלַעֲיָלָא, וְאָסִיר לְאִסְתַּפְּלָא בֵּיהּ, דְּלֹא יַעֲבִיד
קִלְנָא בְּשִׂכְיֵנְתָא. קִשְׁתְּ דְלִתְתָא מְאִי הִיא.
הִיא אֶת קִימָא, דְאִתְרָשִׁים בֵּיהּ בְּבַר נֶשׁ,
דְּכָל מָאן דִּי־סִתְפַל בֵּיהּ, עֲבִיד קִלְנָא לְעִילָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אִי הָכִי וְהַכְּתִיב (בראשית כד) שִׁים
נָא יָדְךָ תַּחַת יָרְכִי, דְהוּה אוֹמֵי לִיהּ בְּהֵאִי
אֶת. אָמַר לִיהּ, אֲנַח לְהוּ לְאַבְהֵן דְעֲלָמָא, דְלִית
אִינוֹן כְּשָׂאָר בְּנֵי עֲלָמָא. וְעוֹד, שִׁים נָא יָדְךָ
תַּחַת יָרְכִי כְּתִיב, וְלֹא כְּתִיב רְאֵה תַּחַת יָרְכִי,
בְּגִין כֶּף אָסִיר לְאִסְתַּפְּלָא בְּקִשְׁתְּ סִתְמָה, כְּמָה
דְּתַנִּינָן.

תַּאנָא, וַיִּרְאוּ אֶת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל, דְאִתְגַּלְיָא
קִשְׁתְּ עֲלֵיהוּ, בְּגוּוֹנִין שְׁפִירִין נְהִירִין,
מְלַהֲטִין לְכָל עֵיבֶר, מְשַׁמֵּעַ דְכְּתִיב, אֶת אֱלֹהֵי
יִשְׂרָאֵל וְלֹא כְּתִיב וַיִּרְאוּ אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל. אָמַר
רַבִּי יוֹסִי, נְהוֹרָא דְבוֹצִינָא דְשְׂכִינְתָא. וּמְאִי
נִיהוּ. הִיא דְאִקְרִי נֶעַר, דְמְשַׁמֵּשׁ לְשְׂכִינְתָא,
בְּמִקְדָּשָׁא. וּבְגִין כֶּף, אֶת דִּיִּיקָא.

וְתַחַת רַגְלֵיו כְּמַעֲשֵׂה לְבַנְת הַסְּפִיר, דְאִתְרָשִׁים
בֵּיהּ תַּחוֹת דְּוִכְתִּיהּ, חַד לְבִינְתָא מְאִינוֹן
לְבָנִין דְהוּוּ בְּנִין בְּמִצְרַיִם, דְתַנִּינָן, אִתְתָא חֲדָא
אוֹלִידַת בְּמִצְרַיִם, וְהוּה אֶתִּין סְרְכִי פְרָעָה,
וְעֹאֲלַת לִיהּ בְּחַד לְבִינְתָא, וְאַתָּא פֶּסֶד יָדָא
וְאַחִיד לִיהּ, וְאַתְרָשִׁים תַּחוֹת רַגְלֵיו דְשְׂכִינְתָא,
וְקִימָא קְמִיהּ, עַד דְאִתּוֹקֵד בֵּי מִקְדָּשָׁא
דְלִתְתָא, דְכְּתִיב, (אִיכָּה ב) וְלֹא זָכַר הָדוּם רַגְלָיו.

ר' חֲזִיא אָמַר, לְבַנְת הַסְּפִיר: נְהִירוֹתָא דַּסְּפִיר,
קְלָדִיטִי בְּקַנְדִיטִי גְלִיפִין עֲלָאִין דְלַעֲיָלָא,
דְמַתְלַהֲטָא לְשִׁבְעִין וְתַרִּין עֲבָרִי, הָדָא הוּא
דְכְּתִיב, (ישעיה נד) וַיִּסְדַּתִּיךָ בַּסְּפִירִים. (שמות כד)
מְאִי עֲצָם הַשְּׂמִים. אָמַר רַבִּי

השמים, מה זה פֶּעֶצִים השמים?
אמר רבי אבא, מה (שמות כד) עֶצֶם
השמים חקוק בשבעים ושנים
ענפים פורחים לוהטים לכל עבר,
אף כאן המראה של אותו עֶצֶם
השמים כמראה השמים ממש.
רבי יהודה אמר, הכל נרשם
באותו האור של מראה שִׁנְחָקָק
מצד השכינה.

אמר רבי חזקיה, אם כֶּף, והרי
הם ששים סביב השכינה, שכתוב
(שיר א) ששים גבורים סביב לה.
אמר לו, כֶּף הוא ודאי, אלא אותם
ששים מאירים בשנים עשר
תחומים, ולא זזים מסביבה
לעולמים. ששנינו, שנים עשר
תחומים חקוקים עליונים עלו
במשקל, בעץ קדוש גדול וחזק,
וכלם מאירים בגבירה,
כשמתחברת במלך. וזהו עֶצֶם
השמים, עֶצֶם השמים ממש. וכל
אותם השבילים המאירים,
מאירים בו באור הגבירה.

ושנינו, האור של הששים הללו
שסביבה, ושומים בו באותו
נע"ר, וקוראים להם ששים מכות
אש, שמתלבש בהם מצד
השכינה, לוהטים בדין. זהו
שכתוב ששים גבורים סביב לה.
שנינו, ויבן משה מזבח, כמו
שאמרנו. ויקרא שמו ה' נסי, ה'
נסי ממש. למה? משום שעמלק
לקח כל אותם מהוילים שלא
נפרעו, ומל אותם וזרק אותם
למעלה, ואמר: טל מה שרצית
בו. באותה שעה מה כתוב?
ויאמר פי יד על פס יה מלחמה
לה' בעמלק מדר דר. מדר דר
חסרים, מהדירים של מעלה
ומהדירים של מטה.

אמר רבי יהודה, בכל דור ודור,
בכל הדורות שבאים לעולם, אין
לך דור שאין בו מאותו זרע רע,
והקדוש ברוך הוא עורף בהם

אבא, מה עֶצֶם השמים, גְּלִיפָא בשבעין ותריין
ענפין, פרחין מלהטן בכל עיבר. אוף הקא,
חיזו דההוא עֶצֶם השמים כחיזו שמאי ממש.
רבי יהודה אמר, כלא אתרשים בההוא נהירו,
דחיזו דמתגלפא מסטרא דשכינתא.

אמר רבי חזקיה, אי הכי, והא שתין אינון,
בסחרניה דשכינתא, דכתיב, (שיר השירים א)

ששים גבורים סביב לה. אמר ליה הכי הוא
ודאי. אלא אינון שתין, אתנהירו בתריסר
תחומין, ולא אעדיאו מסחרנותהא לעלמין.
דתנינן, תריסר תחומין, גליפין עלאין,
במתקלא סליקו, באילנא קדישא רבא ותקיף.
וכלהו נהירין במטרוניתא, כד אתחברת
במלפא. ודא הוא עֶצֶם השמים, עֶצֶם השמים
ממש. וכל אינון נהירין שבילין, מנהירין ביה,
בנהירו דמטרוניתא.

ותאנא, נהירו דאלין שתין, דסחרנהא,
רשימין ביה בההוא נע"ר, וקרינן
להו שתין פולסי דנורא, דאתלבש בהו מסטר
דשכינתא, מתלהטן בדינא, הדא הוא דכתיב
(ד"ס"ו ע"א) ששים גבורים סביב לה.

ותאנא, ויבן משה מזבח פמה דאמינא. ויקרא
שמו ה' נסי. ה' נסי ממש. אמאי. בגין
דעמלק נטל כל אינון דהוו גזירין, ולא
אתפרעו, וגזר לון ושדי להו לעילא, ואמר
טול מה דאתרעית ביה. ביה שעעתא מה פתיב.
ויאמר פי יד על פס יה מלחמה לה' בעמלק
מדר דר. מדר דר חסרין, מדיוורין דלעילא,
ומדיוורין דלתתא.

אמר רבי יהודה, בכל דרא ודרא, בכל דרין
דאתיין לעלמא, לית לך דר דלית בהו
מההוא זרעא בישא, וקודשא בריך הוא אגח
בהו קרבא. ר' יצחק אמר (מדיוקא דלתתא לדיוקא

קרב. רבי יצחק אמר (מהדירור שלמטה לדירור שלמעלה), ועליהם כתוב (תהלים קד) יתמו חטאים מן הארץ וגו'. מן הארץ - בעולם הזה ובעולם הבא. באותו זמן כתוב, ברכי נפשי את ה' הללויה.

פְּרִשְׁת יתרו

וישמע יתרו כהן מדן חתן משה את כל אשר עשה וגו'. רבי חזקיה (רבי אלעזר) פתח ואמר, (ויקרא ט) וישא אהרן את ידו. כתוב ידו אחת, משום שצריך להרים זמין על שמאל, והרי בארנו הסוד.

מצאנו בספרו של שלמה המלך, שכל מי שמרים ידו למעלה, והם אינן בתפלות ובקשות, זהו אדם שמתקלל מעשרה שליטים ממנים, והם עשרה שליטים אשר היו בעיר. אלו אותם עשרה שממנים על פרישת הידים למעלה לטל אותה תפלה או אותה ברכה, ונותנים בה פח להתכבד השם הקדוש, ומתברך מלמטה. כיון שמלמטה מתברך מאותה פרישת הידים למעלה, אז מתברך מלמעלה, ומתכבד מכל הצדדים.

ואלו עשרת הממנים מזמנים לטל מאותן ברכות שלמעלה, ולהוריק למטה, ולברך את אותו שמברך אותו, שכתוב (במדבר ו) ואני אברכם.

ורבן ישמר האדם בשעה שמרים ידיו למעלה להיות בתפלה או בברכות או בבקשה, ולא ירים ידיו לחנם, משום שעשרה הללו מזמנים ומתעוררים אל אותה פרישת ידים. ואם זה לחנם, אותם העשרה מקללים אותו במאיתם ארבעים ושמונה

בבעותא, ולא ירים ידיו למגנא, בגין דאלין עשרה אינון זמינין, ומתערין לגבי ההוא פרישו דידין, ואי הוא למגנא, אינון עשרה לטיין ליה, במאתן

דלעילא) ועליהו כתיב (תהלים קד) יתמו חטאים מן הארץ וגו'. מן הארץ: בעלמא דין, ובעלמא דאתי. ביה זמנא כתיב, ברכי נפשי את ה' הללויה.

(דף ס"ז ע"א)

פְּרִשְׁת יתרו

וישמע יתרו כהן מדן חתן משה את כל אשר עשה וגו'. (שמות יח) רבי חזקיה (נ"א ר' אלעזר) פתח ואמר, (ויקרא ט) וישא אהרן את ידו. כתיב ידו חד, בגין דבעי לארמא ימינא על שמאלא, והא אוקימנא רזא.

אשבחנא בספרא דשלמה מלפא, דכל מאן דארים ידוי לעילא, ולא אינון בצלותין ובעותין, האי איהו בר נש, דאתלטייא מעשרה שולטנין ממנן. ואינון (קהלת ז) עשרה שליטין אשר היו בעיר. אלין אינון עשרה די ממנן על פרישו דידין לעילא לנטלא ההוא צלותא, או ההיא ברכתא, ויהבי ביה חילא, לאתיקרא שמא קדישא, ואתברך מתתא. כיון דמתתא אתברך, מההוא פרישו דידין לעילא, כדין אתברכא מעילא, ואתיקר מפל סטריין.

ואלין עשרה ממנן, זמינין לנטלא מאינון ברפאן דלעילא, ולא ארקא לתתא, ולברכא לההוא דמברך ליה, דכתיב, (במדבר ו) ואני אברכם.

בגין כן, יסתמר בר נש, בשעתא דירים ידוי לעילא, למהוי בצלו, או בברפאן או

קָלָלוֹת. וְזֶהוּ שֶׁכְּתוּב בּוֹ (תהלים קט) וַיֵּאָהֵב קָלָלָהּ וּתְבוֹאָהּוּ.

וְאִזּוֹ רוּחַ טְמֵאָה שׁוֹרֶה עַל אוֹתָם הַיְדִים, שֶׁהוּא דָרְכוֹ לְשֵׁרוֹת עַל מְקוֹם רִיק, וּבִרְכָה לֹא שׁוֹרֶה בְּמְקוֹם רִיק. וְעַל זֶה (שְׁמַכְרָף אוֹתוֹ. וְאִם הֵם מִתְעוֹרְרִים אֶל אוֹתוֹ פּוֹרֵשׁ הַיְדִים וְהֵם לַחֲנָם - מְקַלְלִים אוֹתוֹ בְּמֵאֲתִים וְאַרְבָּעִים וּשְׁמֹנֶה קָלָלוֹת, וְאִזּוֹ רוּחַ טְמֵאָה שׁוֹרֶה עַל אוֹתָן יְדִים, שְׂרָבְכָה לְשֵׁרוֹת עַל מְקוֹם רִיק. מִשּׁוּם כִּי יִזְהַר הָאָדָם בְּשַׁעַר שְׁמֵרִים יְדָיו לְמַעַלְהָ אוּ בְּבִרְכוּת אוּ בְּתַפְלָה וְלֹא יָרִים יְדָיו לַחֲנָם. וְעַל זֶה) כְּתוּב (בראשית יד) הִרְמַתִּי יָדִי אֶל ה' אֵל עֵלְיוֹן, שְׁמַתְרַגְּמִים: בְּתַפְלָה.

וּבִכְפֻרֵי שֵׁת הַיְדִים הַזֹּאת לֹשׁ סוּדוֹת עֵלְיוֹנִים. בְּשַׁעַר שְׁנַפְרָשִׁים וּמְדוּקָפִים לְמַעַלְהָ, מְכַבֵּד הָאָדָם אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכִמְהָ סוּדוֹת עֵלְיוֹנִים. וְרֵאוּ לִיחַד סוּד שֶׁל עֶשֶׂר הָאֲמִירוֹת כְּדִי לִיחַד אֶת הַפֶּל, וּלְכַרֵּף אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ כְּרֵאוּ. וְרֵאוּ לִיחַד אֶת סוּד הַמְרַכְבּוֹת הַפְּנִימִיּוֹת וְהַמְרַכְבּוֹת הַחִיצוֹנִיּוֹת כְּדִי שִׁיתְכַרֵּף הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּכָל הַצְּדָדִים, וְיִתְיַחַד הַכָּל כְּאֶחָד, מַעַלְהָ וּמַטָּה.

פְּתַח וְאָמַר, (שְׁמוֹת כג) וְלֹא יֵרָאוּ פְּנֵי רִיקָם. זֶהוּ סוּד שֶׁל זְקִיפַת הָאֲצָבָעוֹת, כְּשׁוֹזָקָף אוֹתָם הָאָדָם לְמַעַלְהָ, שֶׁצְּרִיף שְׁלֹא לְזַקֵּף בְּרִיקְנוֹת, אֲלֵא בְּתַפְלָה וּבְכַבְשׁוֹת וּבְכַרְכוֹת. וְעַל זֶה וְלֹא יֵרָאוּ פְּנֵי רִיקָם. לֹא כְּתוּב וְלֹא יֵרָאוּ לְפָנָי, אֲלֵא פְּנֵי, סוּד שֶׁל זְקִיפַת הָאֲצָבָעוֹת שְׁלֹא צְרִיף לְזַקֵּפָם לַחֲנָם, כְּמוֹ שְׁנַתְכַבֵּר.

עֲשֵׂרָה שְׁלִיטִים שְׁאֲמַרְנוּ הֵם עֶשֶׂר אֲמִירוֹת לְמַטָּה, בְּסוּד (בְּסוּד עֲשֵׂרָה שְׁלִיטִים מְמַנִּים שְׁאֲמַרְנוּ, אֵלּוּ מְמַנִּים לְמַטָּה בְּסוּד) שֶׁל הָאוֹתִיּוֹת הַרְשׁוּמוֹת כְּמוֹ שְׁלֵמְעֵלָה, וְאַלְהָ עוֹמְדִים בְּרֵאוֹנוֹהָ עַל אוֹתָהּ זְקִיפַת אֲצָבָעוֹת, וּבִזְהָ נֶאֱחָז לְמַעַלְה כָּל צֵד הַקְּדוֹשָׁה לְהָרִים, אִזּוֹ כָּל

וְאַרְבָּעִין וּתְמַנְיָא לְוֹטִינן. וְהֵאֵי אֵיהוּ דְכְּתִיב בֵּיהּ, (תהלים קט) וַיֵּאָהֵב קָלָלָהּ וּתְבוֹאָהּוּ.

וּבְרִינן, רוּחַ מְסֻאָבָא שְׂרִיא עַל אֵינוֹן יְדִין, דְּאֵיהוּ אֲרַחֲיָה לְמִשְׁרֵי עַל אֲתָר רִיקְנִיא, וּבִרְכַתָּא לֹא שְׂרִיא בְּאֲתָר רִיקְנִיא. וְעַל דָּא (נ"א דְּמְכַרְבָּה לִיהּ וְאִי אֵינוֹן מִתְעַרְוִין לְגַבֵּי הַהוּא פְּרִישׁוּ דְרִינן וְאֵיהוּ לְמַנְנָא אֵינוֹן לְפָרְוִין לִיהּ בְּמֵאֲתָן וְאַרְבָּעִין וּתְמַנְיָא לְוֹטִינן וּבְרִינן רוּחַ מְסֻאָבָא שְׂרִיא עַל אֵינוֹן יְדִין דְּאֵיהוּ אֲרַחֲיָה לְמִשְׁרֵי עַל אֲתָר רִיקְנִיא כְּגִין כִּי יִסְתַּמַּר בַּר נֶשׁ בְּשַׁעַתָּא דְאָרִים יְדָיו לְעִילָא לְמַתְוִי בְּצִלוֹ אוּ בְּכַרְכָּאן וּבְצִלוֹתָא וְלֹא יָרִים יְדָיו לְמַנְנָא וְעַל דָּא) פְּתִיב, (בראשית יד) הִרְמַתִּי יָדִי אֶל ה' אֵל עֵלְיוֹן, דְּמִתְרַגְּמִין בְּצִלוֹ.

וּבְהֵאֵי פְּרִישׁוּ דְיְדִין, אֵית רְזִין עֲלָאִין, בְּשַׁעַתָּא דְאֲתַפְּרִישׁוּ, וְאַזְדַּקְפוּ לְעִילָא, אוֹקִיר בַּר נֶשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּכִמְהָ רְזִין עֲלָאִין. אַחְזִי לִיחַדָּא רְזָא דְעֶשֶׂר אֲמִירָן, כְּגִין לִיחַדָּא כָּלָא, וְלֹאֲתַכְרָכָא שְׂמָא קְדִישָׁא כְּדָקָא חֲזִי, וְאַחְזִי לִיחַדָּא רְזָא דְרַתִּיכִין פְּנִימָאִין, וְרַתִּיכִין דְלִבְר, כְּגִין דִּיתְכַרֵּף שְׂמָא קְדִישָׁא בְּכָל סְטְרִין, וְיִתְיַחַד כָּלָא כְּחַדָּא, עִילָא וְתַתָּא.

פְּתַח וְאָמַר, (שְׁמוֹת כג) וְלֹא יֵרָאוּ פְּנֵי רִיקָם, דָּא אֵיהוּ רְזָא דְזְקִיפּוֹ דְאֲצָבָעֵן, כְּדִי זְקִיף לֹוֹן בַּר נֶשׁ לְעִילָא, דְּבַעֵי דְלֹא לֹאֲזַדְקָפָא בְּרִיקְנִיא, אֲלֵא בְּצִלוֹ וּבְכַבְשׁוֹתֵין וּבְכַרְכָּאֵן. (אוּ בְּחַד מְנִיחָהוּ) וְעַל דָּא וְלֹא יֵרָאוּ פְּנֵי רִיקָם. וְלֹא יֵרָאוּ לְפָנָי לֹא כְּתִיב, אֲלֵא פְּנֵי, רְזָא דְזְקִיפּוֹ דְאֲצָבָעֵן, דְלֹא אֲצַטְרִיכוּ לְזַקֵּפָא לְמַנְנָא, כְּמָה דְאֲתַמַּר.

עֲשֵׂרָה שְׁלִיטִין דְקֵאמְרָן, אֵינוֹן עֶשֶׂר אֲמִירָן לְתַתָּא, בְּרֵזָא (נ"א עֲשֵׂרָה שְׁלֵמִין מְמַנִּין דְקֵאמְרָן, אֵינוֹן מְמַנִּין לְתַתָּא בְּרֵזָא) דְאֲתַוּוֹן רְשִׁימִין כְּגִוּוֹנָא דְלְעִילָא, וְאַלִין קְיִימִין בְּקְדָמִיתָא עַל הַהוּא זְקִיפָן דְאֲצָבָעֵאֵן. (דף ס"ז ע"ב) וּבְהֵא כָּל סְטְרָא דְקְדוֹשָׁה אֲתַאֲחַד לְעִילָא לְאַרְמָא, כְּדִין כָּל סְטְרִין

אחרנין אתפפיין כלהו, ואודן למלפא קדישא. תא חזי, ברזא דקדושה (נ"א דשמא קדישא) איהו מלך, וכהן ומשמש תחותיה, (ברזא דקדושה) בין לעילא בין לתתא. אית מלך לעילא, דאיהו רזא דקדש הקדשים, ואיהו מלך עלאה, ותחותיה אית כהן רזא דאור קדמאה, דקא משמש קמיה, ודא איהו כהן דאקרי גדול, סטרא דימינא.

אית מלך לתתא, דאיהו כגוונא דההוא מלך עלאה, ואיהו מלך על פלא דלתתא. ותחותיה אית כהן דמשמש ליה, רזא דמיכאל פהנא רבא, דאיהו לימינא. (נדאי בסטרא דקדשה אית מלך וכהן) ודא איהו רזא דמהימנותא שלימתא, סטרא דקדושה.

בסטרא אתרא, דלאו איהו סטרא דקדושה, אית רזא דאיהו מלך, והא אוקימנא דאקרי (קהלת ד) מלך זקן וכסיל, ותחותיה אית כהן און, ודא הוא רזא דכתיב, (הושע יב) ויאמר אפרים אף עשרתי מצאתי און לי, בגין דחילא דא, שלטא על ההוא עובדא דעבד ירבעם. ואלמלא דאשפח חילא דא, לא יכיל לאצלחא בההוא עובדא.

רזא דמלה, בשעתא דהאי מלך והאי כהן אתפפיין, ואתברו, פדין כל סטרין אחרנין אתפפיין, ואודן ליה לקודשא בריך הוא, פדין קדשא בריך הוא שליט בלחודוי עילא ותתא, כמה דאתאמר, (ישעיה ב) ונשגב יי' לבדו ביום ההוא.

כגוונא דא, ורזא דא ממש, עבד קדשא בריך הוא בארעא, דתבר מלך זקן וכסיל, ודא הוא פרעה, בשעתא דאתא משה לפרעה, ואמר, (שמות ה) אלהי העברים נקרא עלינו, פתח ואמר, לא ידעתי את יי', ובעא קדשא בריך הוא דיתיקר שמייה בארעא,

הצדדים האחרים מתכופפים ומודים למלך הקדוש.

בא וראה, בסוד של קדשה (של השם הקדוש) הוא מלך וכהן ומשמש תחתו (בסוד של קדשה), בין למעלה בין למטה. יש מלך למעלה, שהוא סוד של קדש הקדשים, והוא מלך עליון, ותחתיו יש כהן, סוד של אור ראשון, שמשמש לפניו, וזהו כהן שנקרא גדול, צד הימין.

יש מלך למטה שהוא כמו אותו מלך עליון, והוא מלך על הכל שלמטה, ותחתיו יש כהן שמשמש אותו, סוד של מיכאל כהן גדול, שהוא לימין, (ודאי בצד הקדשה יש מלך וכהן) וזהו סוד האמונה השלמה, צד הקדשה.

בצד האחר, שאינו צד הקדשה, יש סוד שהוא מלך, והרי בארנו שנקרא מלך זקן וכסיל, ותחתיו יש כהן און, וזהו סוד הכתוב (הושע יב) ויאמר אפרים אף עשרתי מצאתי און לי. משום שכח זה שולט על אותו מעשה שעשה ירבעם. ואלמלא שנמצא כח זה, לא לכל להצליח באותו מעשה. סוד הדבר - בשעה שהמלך הזה והכהן הזה נכפים, ונשברו, אז נכפים כל יתר הצדדים ומודים לקדוש ברוך הוא, ואז הקדוש ברוך הוא שולט לבדו מעלה ומטה, כמו שנאמר (ישעיה ב) ונשגב ה' לבדו ביום ההוא.

כמו זה וסוד זה ממש עשה הקדוש ברוך הוא בארץ, ששבר מלך זקן וכסיל, וזהו פרעה. בשעה שבא משה לפרעה ואמר (שמות ה) אלהי העברים נקרא עלינו, פתח ואמר, לא ידעתי את ה'. ורצה הקדוש ברוך הוא

לא ידעתי את יי', ובעא קדשא בריך הוא דיתיקר שמייה בארעא,

שיתכבד שמו בארץ, כמו שהוא נכבד למעלה. פיון שהלכה אותו ואת עמו, בא והודה לו לקדוש-ברוך-הוא.

ואחר נשפר ונכפה אותו כהן און, יתרו, שמשמש תחתיו, עד שבא והודה לו לקדוש-ברוך-הוא ואמר, ברוך ה' אשר הציל אתכם וגו', עתה ידעתי כי גדול ה' וגו'. וזהו כהן און, צד האחר, שהוא צד שמאל. וזהו סוד שאמרה רחל, כשראתה שהיא מתה, כמו שכתוב (בראשית לה) בן אוני. ולכן מהר (הודה) יעקב ואמר בן ימין, ולא בן אוני. צד ימין, ולא צד שמאל.

ובין שאותו מלך וכהן הודו לקדוש-ברוך-הוא ונשברו לפניו, אז התעלה הקדוש ברוך הוא בכבודו על הכל, מעלה ומטה. ועד שהתעלה הקדוש ברוך הוא בכבודו, כשהודו אלה לפניו, לא נתנה תורה עד לאחר שבא יתרו, והודה ואמר, עתה ידעתי כי גדול ה' מפל האלהים. ברוך ה' אשר הציל אתכם וגו'. אז התעלה הקדוש ברוך הוא בכבודו מעלה ומטה, ואחר כך נתן תורה בשלמות, כששלטונו על הכל.

רבי אלעזר פתח ואמר, (תהלים טו) יודוך עמים אלהים יודוך עמים כלם. בא וראה, דוד המלך קם ושבח והודה למלך הקדוש, והוא השתדל בתורה באותה שעה כשרוח צפון התעוררה והיתה מכה באותם נימי הכנור, והכנור היה מנגן ואמר שירה וכו'. ואיזו שירה הוא אמר?

בא וראה, בשעה שהקדוש ברוך הוא מתעורר אל כל אותן המרפבות לתת להן טרף, כמו שבארנו שכתוב (משלי לא) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה, אז כלם בשמחה

כמה דאיהו יקירא לעילא. פיון דאלקי ליה ולעמיה, אתא ואודי ליה לקודשא בריה הוא. ולבתר אתבר ואתכפייא ההוא כהן און, יתרו, דמשמש תחותיה, עד דאתא ואודי ליה לקודשא בריה הוא, ואמר ברוך יי אשר הציל אתכם וגו', עתה ידעתי כי גדול יי וגו', ודא הוא כהן און, סטרא אחרא, דאיהו סטר שמאלא. ודא איהו רזא דאמרה רחל, בד חמאת דמיתת, כמה דכתיב, (בראשית לה) בן אוני. ובגין דא אוחי (נ"א אודי) יעקב, ואמר בן ימין, ולא בן אוני, סטר ימינא, ולא שמאלא.

ובין דההוא מלך וכהן אודו לקודשא בריה הוא, ואתברו קמיה, כדין אסתלק קדשא בריה הוא ביקריה על פלא, עילא ותתא, ועד דאסתלק קדשא בריה הוא ביקריה, בד אודן אלין קמיה, לא אתיהיבת אורייתא. עד לבתר דאתא יתרו, ואודי ואמר, עתה ידעתי כי גדול יי מפל האלהים. ברוך יי אשר הציל אתכם וגו'. כדין אסתלק קדשא בריה הוא ביקריה, עילא ותתא, ולבתר יתב אורייתא בשלימו, דשלטנו על פלא.

רבי אלעזר פתח ואמר, (תהלים טו) יודוך עמים אלהים יודוך עמים כלם, תא חזי, דוד מלכא קם ושבח ואודי למלכא קדישא, והוה אשתדל באורייתא, בההיא שעתא כד רוח צפון אתער, והוה בטש באינון נימין דכנורא, וכנורא הוה מנגן ואמר שירה וכו', ומה שירה הוה קאמר.

תא חזי, בשעתא דקודשא בריה הוא אתער לגבי כל אינון רתיכין, למיהב לון טרפא, כמה דאוקימנא דכתיב, (משלי לא) ותקם בעוד לילה ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. כדין, פלהו כחדו, פתחי ואמרי, (תהלים טו) אלהים

פּוֹתְחִים וְאוֹמְרִים, (תהלים סו) אֱלֹהִים יִחַנְנוּ וּיְבָרְכֵנו יְאֵר פָּנָיו אֲתָנוּ סֵלָה. כְּשֵׁרוּחַ צְפוֹן מִתְעוֹרֶרֶת וְיוֹרֶדֶת לְעוֹלָם, נוֹשֶׁבֶת וְאוֹמֶרֶת, לְדַעַת בְּאֶרֶץ דְּרָכָךְ בְּכָל גּוֹיִם יִשׁוּעָתְךָ. בְּשִׁעָה שְׁמַנְגָן הַכַּנּוֹר בְּאוֹתָהּ רוּחַ, פּוֹתַח וְאוֹמֵר, יוֹדוּף עַמִּים כָּלָם. כְּשֶׁהִיָּה דוֹד קָם וּמִתְעוֹרֵר עָלָיו רוּחַ הַקִּדּוֹשׁ, פִּתַּח וְאָמַר, אֶרֶץ נִתְּנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וְיִירָאוּ אוֹתוֹ כָּל אֶפְסֵי אֶרֶץ. כְּדִי לְהַמְשִׁיךְ אֶת טוֹב הַקִּדּוֹשׁ בְּרוּף הוּא מְלַמְעֵלָה לְמִטָּה. אַחַר כֵּן בָּא דוֹד וְסִדֵּר אוֹתָם בְּרוּחַ הַקִּדּוֹשׁ כְּאֶחָד, הַסֵּתֶפֶל בְּכָל הַכְּתוּב הַזֶּה שֶׁל הַכַּנּוֹר, שֶׁל שְׁלֵמוֹת וּכְבוֹד הַקִּדּוֹשׁ בְּרוּף הוּא לְמַעְלָה וּלְמַטָּה.

בְּשִׁעָה שֶׁשָּׂאָר הַעַמִּים נִכְפָּים, הֵם בָּאִים וּמוֹדִים לְקִדּוֹשׁ-בְּרוּף-הוּא. כִּינּוֹן שְׁנִכְפָּים וּמוֹדִים לוֹ, אִזּוֹ מִשְׁתַּלֵּם כְּבוֹד הַקִּדּוֹשׁ בְּרוּף הוּא מְעָלָה וּמִטָּה. בְּשִׁעָה שְׂבָא מִשָּׁה לְפָרְעָה וְאָמַר לוֹ ה' אֱלֹהֵי הָעִבְרִים נִקְרָא עֲלֵינוּ וְגו', הוּא פִּתַּח וְאָמַר, לֹא יִדְעָתִי אֵת ה'.

וְרִצָּה הַקִּדּוֹשׁ בְּרוּף הוּא שִׁיתְכַבֵּד שָׁמוֹ בְּאֶרֶץ, כְּמוֹ שֶׁהוּא נִכְבֵּד לְמַעְלָה. כִּינּוֹן שֶׁהִלָּקָה אוֹתוֹ וְאֵת עַמּוֹ, בָּא וְהוֹדָה לְקִדּוֹשׁ-בְּרוּף-הוּא, שְׁפָתוֹב ה' הַצְדִּיק. הוּא שֶׁהִיָּה מִלֶּךְ חָשׁוֹב שֶׁל כָּל הָעוֹלָם, כִּינּוֹן שֶׁהוֹדָה, אִזּוֹ כָּל שָׂאָר הַעַמִּים הַדּוֹד, שְׁפָתוֹב (שמות טו) אִזּוֹ נִבְהָלוּ אֱלֹפֵי אֲדוּם.

בָּא יִתְרוֹ, כְּמִרְ עֲלִיּוֹן וְגִדּוֹל, מִמְּנָה גִדּוֹל (שֶׁל כָּל הַמַּמְנִים) שֶׁל כָּל הָאֱלִילִים הָאֲחֵרִים, וְהוֹדָה לְקִדּוֹשׁ-בְּרוּף-הוּא וְאָמַר, עֲתָה יִדְעָתִי כִּי גִדּוֹל ה' מִכָּל הָאֱלֹהִים. אִזּוֹ הַתְּעָלָה וְהַתְּכַבֵּד הַקִּדּוֹשׁ בְּרוּף הוּא כְּכַבּוֹדוֹ מְעָלָה וּמִטָּה, וְאַחַר כֵּן נִתְּן תּוֹרָה בְּשְׁלֵמוֹת, כְּשֶׁשְׁלִטוֹנוֹ עַל הַכָּל.

יִחַנְנוּ וּיְבָרְכֵנוּ יְאֵר פָּנָיו אֲתָנוּ סֵלָה. כִּד רוּחַ צְפוֹן אֲתָעֵר וְנִחִית לְעֵלְמָא, נָשִׁיב וְאָמַר, לְדַעַת בְּאֶרֶץ דְּרָכָךְ בְּכָל גּוֹיִם יִשׁוּעָתְךָ. כַּנּוֹר בְּשִׁעָתָא דְאִיהוּ מִנְגַנָּא בִּיהַ בְּהֵוֵא רוּחָא, פִּתַּח וְאָמַר יוֹדוּף עַמִּים כָּלָם (חסר) דוֹד כִּד הוּהָ קָם, וְאֲתָעֵר עָלֵיהּ רוּחַ קִדְשָׁא, פִּתַּח וְאָמַר, אֶרֶץ נִתְּנָה יְבוּלָהּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים אֱלֹהֵינוּ יְבָרְכֵנוּ אֱלֹהִים וְיִירָאוּ אוֹתוֹ כָּל אֶפְסֵי אֶרֶץ. בְּגִין לְאִמְשָׁכָא טִיבּוֹ דְקוֹדֶשָׁא בְּרוּף הוּא, מְעִילָא לְתַתָּא. לְבַתֵּר אֲתָא דוֹד בְּרוּחַ קִדְשָׁא, וְסִדֵּר לוֹן כְּחֻדָּא, אִסְתַּפֵּל בְּכָלָא הַאי קָרָא דְכַנּוֹרָא, (כִּינּוֹן) דְשְׁלִימוֹ דִּיקָרָא דְקוֹדֶשָׁא בְּרוּף הוּא עִילָא וְתַתָּא.

בְּשִׁעָתָא דְשָׂאָר עַמִּין אֲתַכְפִּיין, אֲתִיין וְאוֹדָאן לִיהַ לְקוֹדֶשָׁא בְּרוּף הוּא, כִּינּוֹן דְאִינוּן אֲתַכְפִּיין, וְאוֹדָן לִיהַ, כְּדִין אֲשֶׁתִּילִים יְקָרָא דְקוֹדֶשָׁא בְּרוּף הוּא עִילָא וְתַתָּא. בְּשִׁעָתָא דְאֲתָא מִשָּׁה (דף ט"ח ע"א) לְפָרְעָה וְאָמַר לִיהַ יי' אֱלֹהֵי הָעִבְרִים נִקְרָא עֲלֵינוּ וְגו', פִּתַּח אִיהוּ וְאָמַר לֹא יִדְעָתִי אֵת יי'.

וּבְעָא קִדְשָׁא בְּרוּף הוּא, דִּיתִיַּיקֵר שְׁמִיהַ בְּאַרְעָא, כְּמָה דְאִיהוּ יְקִירָא לְעִילָא, כִּינּוֹן דְאֵלְקִי לִיהַ וּלְעַמִּיהַ, אֲתָא וְאוֹדִי לִיהַ לְקוֹדֶשָׁא בְּרוּף הוּא, דְכְּתִיב, (שמות ט) יי' הַצְדִּיק. אִיהוּ דְהוּהַ מְלָכָא קְרוּפִינוּס דְכָל עֵלְמָא, כִּינּוֹן דְאִיהוּ אוֹדִי, כָּל שָׂאָר מְלָכִין אוֹדוּן, דְכְּתִיב, (שמות טו) אִזּוֹ נִבְהָלוּ אֱלֹפֵי אֲדוּם.

אֲתָא יִתְרוֹ, כּוֹמְרָא עֲלָאָה וְרַבְרַבָּא, רַב מְמַנָּא (דְכָל מְמַנָּא) דְכָל טַעוּן אֲחֵרְנִין, וְאוֹדִי לִיהַ לְקוֹדֶשָׁא בְּרוּף הוּא, וְאָמַר עֲתָה יִדְעָתִי כִּי גִדּוֹל יי' מִכָּל הָאֱלֹהִים, כְּדִין אִסְתַּלַּק וְאֲתִיַּיקֵר קִדְשָׁא בְּרוּף הוּא בִּיקְרִיהַ עִילָא וְתַתָּא, וְלְבַתֵּר יִהַב אוֹרִיַּיתָא בְּשְׁלִימוֹ, דְשְׁלִטוֹנוֹ עַל כָּלָא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְר' אֶלְעָזָר בְּרִיָּה, עַל דָּא כְּתִיב, (תהלים טו) יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלֵם. כָּא רַבִּי אֶלְעָזָר וְנִשְׁק יְדוּ. בְּכַה רַבִּי אַבָּא וְאָמַר, (שם קג) כִּרְחַם אָב עַל בְּנִים. מִי יִרְחַם עַל רַבִּי אֶלְעָזָר וְיִשְׁלִים דְּכַרְוֵי, חוּץ מֵאַהֲבַת מוֹרְנוּ? אֲשֶׁרִי חִלְקֵנוּ שְׁזַכִּינוּ לְשִׁמְעַ דְּכַרְבִּים אֵלּוּ לְפָנָיו, שְׁלֵא נְבוֹשׁ בְּהֵם לְעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, הָרִי כְּהֵן אֹזֵן לֹא כְּתוּב בִּיתְרוֹ, אֲבָל כְּהֵן מִדְּזֵן כְּתוּב. אָמַר לוֹ, הַכֹּל אֶחָד. בַּתְּחִלָּה חִמְוֵי שֶׁל יוֹסֵף נִקְרָא כְּהֵן אֹזֵן, וְאַחַר כֶּף חִמְוֵי שֶׁל מֹשֶׁה - כְּהֵן מִדְּזֵן. וְהַכֹּל סוּד אֶחָד. שְׁהָרִי שְׁנֵי אֵלֶּה, מֹשֶׁה וְיוֹסֵף, עוֹמְדִים בְּדַרְגָּה שֶׁל סוּד אֶחָד בְּסוּד הָאוֹת וְי'וֹ, שְׁנֵי וְי'וֹי"ם כְּאַחַד. וּמָה שְׁנַאָמַר כְּהֵן מִדְּזֵן, סוּד זֶה אֵשֶׁת מִדְּזֵנִים. (מֹשֶׁה וְיוֹסֵף בְּסוּד אֶחָד עוֹמְדִים, וְסוּד

זֶה וְי'וֹ, שְׁנֵים כְּאַחַד).

הָרִים יְדִיו עַל רֵאשׁוֹ רַבִּי אַבָּא וּבְכַה. אָמַר, אוֹר הַתּוֹרָה עוֹלָה עִתָּה עַד רוּם הַרְקִיעַ שֶׁל הַכִּסֵּא הַעֲלִיּוֹן, אַחַר שִׁיסְתַּלַּק מוֹרְנוּ מִהָעוֹלָם, מִי יֵאִיר אֶת אוֹר הַתּוֹרָה? אוֹי לְעוֹלָם שִׁישְׁאָר יְתוּם מִמֶּךָ, אֲבָל דְּכַרְבִּי רַבְנּוּ יֵאִירוּ בְּעוֹלָם עַד שְׁיָבֵא מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ, וְאֵז כְּתוּב (ישעיה יא) וּמִלֵּאָה הָאָרֶץ דְּעָה אֶת ה' וְגו'.

וַיִּשְׁמַע יְתְרוֹ כְּהֵן וְגו', רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, הָאִי קָרָא אֵית לְאַסְתַּפְּלָא בֵּיה, בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב, אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה, וּלְבַתֵּר כְּתִיב כִּי הוֹצִיא יְי'. אֵלָא רְזָא דָּא אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים, דָּא שְׁמָא דְאַגִּין עַל מֹשֶׁה וְעַל יִשְׂרָאֵל, וְלֹא אֶתְעַדִּי מַנְיִיהוּ בְּגִלוֹתָא. וּלְבַתֵּר, שְׁמָא עֲלָאָה דְאַפִּיק לֹזֵן מִמְצָרִים. דְּהָא שְׁמָא קְדִישָׁא דְאַפִּיק לֹזֵן, בְּרְזָא דְיֹבְלָא הוּא.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן לְר' אֶלְעָזָר בְּרִיָּה, עַל דָּא כְּתִיב, (תהלים טו) יוֹדוּךָ עַמִּים אֱלֹהִים יוֹדוּךָ עַמִּים כָּלֵם. אֵתָא ר' אֶלְעָזָר וְנִשְׁקִי יְדוּ. בְּכַה ר' אַבָּא וְאָמַר, (תהלים קג) כִּרְחַם אָב עַל בְּנִים. מִאֵן יִרְחַם עַל ר' אֶלְעָזָר, וְלֹא שְׁלֵמָא מְלוּי, בַּר רַחִימוֹ דְּמַר, זַפְּאָה חוּלְקָנָא, דְּזַכִּינָא לְמִשְׁמַע מְלִין אֵלִין קָמִיָּה, דְּלֹא נַכְסוּף בְּהוּ לְעֵלְמָא דְאַתִּי.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, הָא כְּהֵן אֹזֵן לָא כְּתִיב בִּיתְרוֹ, כְּהֵן מִדְּזֵן כְּתִיב. אָמַר לִיה, כְּלֹא אִיהוּ חַד. בְּקַדְמִיתָא חִמְוֵי דְיוֹסֵף, כְּהֵן אֹזֵן אֶקְרִי. וּלְבַתֵּר חִמְוֵי דְמֹשֶׁה, כְּהֵן מִדְּזֵן. וְכֹלָא רְזָא חַדָּא, דְּהָא אֵלִין תְּרִין מֹשֶׁה וְיוֹסֵף. בְּדַרְגָּא דְרְזָא חַדָּא קְיִימִין, בְּרְזָא דְאַת וְי'וֹ, תְּרִין וְוִין כְּחַדָּא. וּמָה דְאַתְמַר כְּהֵן מִדְּזֵן, רְזָא דָּא אֵשֶׁת מִדְּזֵנִים. (מֹשֶׁה וְיוֹסֵף בְּרְזָא חַדָּא קְיִימִין, רְזָא דָּא וְי'וֹ תְּרִין כְּחַדָּא).

אָרִים יְדוּי עַל רִישִׁיָּה ר' אַבָּא וּבְכַה, אָמַר, נְהִירוּ דְאוֹרֵייתָא סְלֵקָא הַשְּׁתָּא עַד רוּם רְקִיעָא דְכְּרִסְיָא עֲלָאָה, לְבַתֵּר דְיִסְתַּלַּק מוֹר מְעֵלְמָא, מִאֵן יְנַהִיר נְהִירוֹ דְאוֹרֵייתָא. וְוִי לְעֵלְמָא דְיִשְׁתַּאֲר יְתוּם מִינֶךָ. אֲבָל מְלִין דְּמַר יְתַנְהִירוּ בְּעֵלְמָא עַד דְּיִיתִי מִלְּכָא מְשִׁיחָא וְכַדִּין כְּתִיב, (ישעיה יא) וּמִלֵּאָה הָאָרֶץ דְּעָה אֶת יְי' וְגו'.

וַיִּשְׁמַע יְתְרוֹ כְּהֵן וְגו', רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר, הָאִי קָרָא אֵית לְאַסְתַּפְּלָא בֵּיה, בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב, אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה, וּלְבַתֵּר כְּתִיב כִּי הוֹצִיא יְי'. אֵלָא רְזָא דָּא אֵת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים, דָּא שְׁמָא דְאַגִּין עַל מֹשֶׁה וְעַל יִשְׂרָאֵל, וְלֹא אֶתְעַדִּי מַנְיִיהוּ בְּגִלוֹתָא. וּלְבַתֵּר, שְׁמָא עֲלָאָה דְאַפִּיק לֹזֵן מִמְצָרִים. דְּהָא שְׁמָא קְדִישָׁא דְאַפִּיק לֹזֵן, בְּרְזָא דְיֹבְלָא הוּא.

דָּבַר אַחַר אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה, אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה - כְּשֶׁנִּזְרַק לְנֹהַר, וּכְשֶׁהֲצִיל אוֹתוֹ מִחֶרֶב פְּרַעַה, וְאֶת יִשְׂרָאֵל עִמּוֹ, שְׁכַתוֹב (שמות ב) וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם. וְכַתִּיב (שמות א) וּכְאֲשֶׁר יַעֲנֶנּוּ אוֹתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ.

וַיִּשְׁמַע יְתָרוֹ כֵּהֵן מְדִיָּן. רַבִּי יוֹסִי פָתַח, (תהלים קיא) פְּדוּת שְׁלַח לְעַמּוֹ צִוְּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ קְדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ. מַה שׁוֹנֶה בְּכָל שְׂאֵר הַפְּסוּקִים, שְׁבַכְלָם שְׁתֵּי תְבוּת מֵאֲלֹפָא בֵּיתָא, וּבְפִסּוּק זֶה וְשִׁלְאַחֲרֵיו שְׁלֹשׁ שְׁלֹשׁ? אֵלָּא כְּדִי לְהַשְׁלִים שְׁשֵׁה צְדָדִים בְּאֲלֹפָא בֵּיתָא הַזֶּה, זֶה כְּנֶגֶד שְׁלֹשׁ הַגְּאֻלוֹת שֶׁל יִשְׂרָאֵל, חוּץ מֵהַגְּאֻלָּה הַרְּאשׁוֹנָה, פְּסוּק אַחֵר כְּנֶגֶד תּוֹרָה נְבִיאִים וְכַתוּבִים, וְהַפֶּל תְּלוּי בַּחֲכָמָה הַזֶּה.

פְּדוּת שְׁלַח לְעַמּוֹ - כְּשֶׁנִּזְרַק הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל מִגְּלוֹת מִצְרַיִם וְעָשָׂה לָהֶם נִסִּים וּנְבוֹרוֹת. צִוְּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ - כְּשֶׁבָּא יְתָרוֹ וְקָבְלוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְקָרְבוּ לְעַבְדוּתוֹ, וּמִשָּׁם הִתְקַרְבוּ כָּל אוֹתֵם גְּרִים תַּחַת כְּנָפֵי הַשְּׁכִינָה. מִשָּׁם וְהִלָּאָה, קְדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ. שְׁהֵרִי אִזְ הִתְקַדַּשׁ שֵׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁהֵרִי (מהצד האחר) מִתְקַדַּשׁ שֵׁם הַקְּדוֹשׁ, כְּשֶׁנִּשְׁבַּר וְנִכְפָּה הַצַּד הָאַחֵר, כְּמוֹ שְׁהֵיָה בֵּיתָרוֹ.

וַיִּשְׁמַע יְתָרוֹ וְגו', וְכִי יְתָרוֹ שָׁמַע וְכָל הָעוֹלָם לֹא שָׁמַע, וְהֵרִי כְּתוּב (שמות טו) שָׁמַעוּ עַמִּים יִרְגְּזוּן! ? אֵלָּא כָּל הָעוֹלָם שָׁמַעוּ וְלֹא נִשְׁבְּרוּ, וְהוּא שָׁמַע וְנִשְׁבַּר וְנִכְפָּה מִלְּפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְקָרַב לִירְאָתוֹ.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת שָׁנִינוּ, שְׁכָּל מַה שְׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעַלָּה וּלְמַטָּה - הַכֹּל אֲמַת וּמַעֲשֵׂה אֲמַת. וְאִין לָךְ דְּבַר

דְּבַר אַחֵר אֶת כָּל אֲשֶׁר עָשָׂה אֱלֹהִים לְמֹשֶׁה, כִּד אֲתַרְמִי לְנֹהַר, וְכִד שְׁזִיב לִיָּה מִחֶרֶב דְּפְרַעַה, וְלִישְׂרָאֵל עִמּוֹ, דְּכַתִּיב, (שמות ב) וַיִּשְׁמַע אֱלֹהִים אֶת נַאֲקָתָם. וְכַתִּיב (שמות א) וּכְאֲשֶׁר יַעֲנֶנּוּ אוֹתוֹ כֵּן יִרְבֶּה וְכֵן יִפְרֹץ.

וַיִּשְׁמַע יְתָרוֹ כֵּהֵן מְדִיָּן. רַבִּי יוֹסִי פָתַח, (תהלים קיא) פְּדוּת שְׁלַח לְעַמּוֹ צִוְּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ קְדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ. מְאִי שְׁנָא, בְּכָל שְׂאֵר קְרָאִי דְּבְכַלְהוֹ, תְּרִין תִּיבִין מֵאֲלֹפָא בֵּיתָא, וּבְהֵאִי קְרָא, וּבְקֵרָא דְאַבְתְּרִיָּה, תְּלַת תְּלַת. אֵלָּא, בְּגִין לְאֲשַׁלְמָא שְׁתֵּי סְטָרִין, בְּהֵאִי אֲלֹפָא בֵּיתָא, הֵאִי לְקַבֵּל תְּלַת פּוֹרְקָנִין דִּישְׂרָאֵל, בְּר פּוֹרְקָנָא קְדָמָאָה. קְרָא אַחְרָא, לְקַבֵּל תּוֹרָה נְבִיאִים וְכַתוּבִים. וְכֹלָא תְּלִיא בְּהֵאִי חֲכָמָה.

פְּדוּת שְׁלַח לְעַמּוֹ, כִּד פְּרִיק קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לִישְׂרָאֵל, מִגְּלוֹתָא דְּמִצְרַיִם, וְעַבְד לוֹן נִסִּין וּגְבוּרָן. צִוְּה לְעוֹלָם בְּרִיתוֹ, כִּד אָתָּא יְתָרוֹ, וְקָבִיל לִיָּה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְקָרִיב לִיָּה לְפּוֹלְחָנִיָּה. וּמִתְמָן, אֲתַקְרִיבוּ כָּל אִינוּן גִּיּוּרִין, תַּחוֹת גְּדַפּוּי דְּשְׁכִינָתָא, מִתְמָן וְלִהְלָאָה, קְדוֹשׁ וְנוֹרָא שְׁמוֹ. דְּהָא כְּדִין אֲתַקְדַּשׁ שְׁמִיָּה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּהָא (מספרא אחרא) יְתַקְדַּשׁ שְׁמָא קְדִישָׁא, כִּד אֲתַבְּר, וְאֲתַכְפִּיא סְטָרָא אַחְרָא, כְּמָה דְּהוּה בֵּיתָרוֹ.

וַיִּשְׁמַע יְתָרוֹ וְגו', וְכִי יְתָרוֹ שָׁמַע, וְכָל עַלְמָא לֹא שָׁמַעוּ, וְהָא כְּתִיב, (שמות טו) שָׁמַעוּ עַמִּים יִרְגְּזוּן. אֵלָּא, כָּל עַלְמָא שָׁמַעוּ, וְלֹא אֲתַבְּרוּ, וְאִיָּהוּ שָׁמַע וְאֲתַבְּר, (דף ט"ח ע"ב) וְאֲתַכְפִּיא מִקְמִיָּה דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְאֲתַקְרַב לְדַחְלִתִּיָּה.

רַבִּי אַבָּא אָמַר, בְּכַמָּה אֲתַר תְּנִינָן, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כָּל מַה דְּעַבְד לְעִילָא וְתַתָּא כָּלָא אִיָּהוּ קְשׁוּט, וְעוּבָדָא דְּקְשׁוּט. וְלִית לָךְ

בעולם שצריך אדם לדחותו ולנהוג בו קלון, שהרי כלם מעשי אמת הם, והכל צריך בעולם. שהרי פעם אחת היה רבי אלעזר הולך בדרך, והיה הולך עמו רבי חזקיה. ראו נחש אחד. קם רבי חזקיה להרג אותו. אמר לו רבי אלעזר, עזב אותו, אל תהרג אותו. אמר לו, והרי הוא דבר רע שהורג בני אדם. אמר לו לרבי חזקיה, והרי כתוב (קהלת) אם ישף הנחש בלוא לחש. לא נושף הנחש את האדם עד שלוחשים לו מלמעלה ואומרים לו לך הרג את פלוני.

והפעמים כמו שעשה זה, כך גם מציל את האדם מדברים אחרים, ועל ידו מרחיש הקדוש ברוך הוא גם לבני אדם, והכל תלוי ביד הקדוש ברוך הוא והכל מעשי ידיו. וצריך אותם העולם. ואם העולם לא היה צריך אותם, לא היה הקדוש ברוך הוא עושה אותם. ולכן לא צריך אדם לנהוג בהם קלון בדברי העולם. בדבריו ומעשיו של הקדוש ברוך הוא על אחת כמה וכמה.

פתח ואמר, וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. וירא אלהים - זה אלהים חיים. וירא - שהסתכל להאיר להם ולהשגיח עליהם. את כל אשר עשה - הכל בכלל אחד, מעלה ומטה. והנה טוב - זה צד הימין. מאד - זה צד השמאל. והרי פרשוה, טוב - זה מלאך החיים. מאד - זה מלאך המות. והכל סוד אחד. סוד הוא לאותם שמתבוננים בסוד החכמה.

וירא אלהים את כל אשר עשה (בראשית א). בכל מעשה בראשית כתוב וירא אלהים כי טוב, וכאן - וירא אלהים את כל אשר עשה. אלהים למטה שולט על

מלה בעלמא דבעי בר נש לדחיא ליה מניה, ולאנהגא ביה קלנא, דהא כלהו עובדא דקשוט אינון, וכלא אצטריך בעלמא.

דהא זמנא חדא, הוה ר' אלעזר אזיל בארחא, והוה אזיל עמיה ר' חזקיה, חמו חד חויה, קם ר' חזקיה למקטליה. אמר ליה ר' אלעזר, שביק ליה לא תקטליניה. אמר ליה, והא מלה בישא איהו, דקטיל בני נשא. אמר ליה לר' חזקיה, והא כתיב (קהלת) אם ישוף הנחש בלא לחש. לא נשיף חויה לבר נש, עד דלחשין ליה מלעילא, ואמרי ליה זיל קטיל ליה לפלניא.

והזמנין כמה דעביד האי, הכי נמי שזיב לבר נש, ממלין אחרנין, ועל ידוי ארחיש קדשא בריהו הוא ניסא לבני נשא, וכלא בידא דקודשא בריהו הוא תליא, וכלא איהו עובדי ידוי, ואצטריך עלמא להו, ואי לאו דאיצטריך לון עלמא, לא עבד לון קדשא בריהו הוא. ועל דא לא בעי בר נש לאנהגא בהו קלנא במלי דעלמא. במלוי ובעובדוי דקודשא בריהו הוא על אחת כמה וכמה.

פתח ואמר, (בראשית א) וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד. וירא אלהים: דא אלהים חיים. וירא: דאסתפל לאנהרא לון, ולאשגחא לון. את כל אשר עשה כלא בכללא חדא, עילא ותתא. והנה טוב: דא סטרא דימינא. מאד: דא סטרא דשמאלא, והא אוקמוה, טוב: דא מלאך חיים מאד: דא מלאך המות. וכלא רזא חדא. רזא הוא, לאינון דמסתכלי ברזא דחכמתא.

וירא אלהים את כל אשר עשה. בכל עובדא דבראשית, פתיב, וירא אלהים כי טוב, והכא וירא אלהים את כל אשר עשה. אלהים

התחַתוֹנִים, אֱלֹהִים לְמַעַלָּה שׁוֹלֵט
עַל הָעֲלִיּוֹנִים. זֶהוּ סוּד שֶׁל אֱלֹהִים
חַיִּים, (דָּבָר אַחֵר, הַכֹּל הוּא אֱלֹהִים חַיִּים)
שֶׁמֵאִיר וּמִדְּלִיק כָּל אוֹתָם מְקוּרוֹת
עֲלִיּוֹנִים וְתַחַתוֹנִים, וּמִשֵּׁם
יוֹצְאִים כָּל אוֹתָם אֲרוֹת לְהֵאִיר.

תּוֹסֵפֶתָא

בְּמִכְסָּה שֶׁבְּמִכְסִּים נִרְשָׁם רֶשֶׁם
אֶחָד שֶׁלֹּא נִרְאָה וְלֹא הִתְגַּלָּה אוֹתוֹ
רֶשֶׁם רְשׁוּם וְלֹא רֶשֶׁם. בְּעֲלֵי
הַתְּבוּנָה וְעֵינַיִם פְּקוּחוֹת לֹא
יְכוּלִים לַעֲמֹד בּוֹ. הוּא קִיּוֹם הַכֹּל.
אוֹתוֹ הִרְשָׁם הוּא קֶטֶן, שֶׁלֹּא נִרְאָה
וְלֹא הִתְגַּלָּה. עוֹמֵד בְּרִצּוֹן לְקַיֵּם
הַכֹּל. לְקַבֵּל מֶה שֶׁמְקַבֵּל מִמֶּה
שֶׁאֵין בּוֹ רֶשֶׁם וְלֹא רִצּוֹן, שֶׁלֹּא
נִרְאָה.

אוֹתוֹ הִרְשָׁם רוֹצֵה לְכַסּוֹת אֶת
עַצְמוֹ, וְעוֹשֶׂה אוֹתוֹ לַעֲצוּמוֹ
לְהִטְמֵן בּוֹ הֵיכַל אֶחָד. אוֹתוֹ הֵיכַל
מוֹצִיא אוֹתוֹ מֵעַצְמוֹ, וּמוֹתֵחַ אוֹתוֹ
בְּמִתִּיחָה גְדוּלָּה וְרִבְּהָ לְכָל
הַצְּדָדִים, מְכַבֵּד אוֹתוֹ בְּלְבוּשֵׁי
כְבוֹד, וּפּוֹתֵחַ לוֹ חֲמִשִּׁים שַׁעֲרִים.
לְפָנָי וּלְפָנַיִם נִטְמָן וְנִגְנָז אוֹתוֹ
רֶשֶׁם. פִּיּוֹן שֶׁנִּגְנָז בּוֹ וְנִכְנָס לְתוֹכוֹ,
מִתְמַלֵּא בְּאוֹר. מֵאוֹתוֹ הָאוֹר
נוֹבְעִים אֲרוֹת, וְנִיּוֹצוֹת יוֹצְאִים
מֵאוֹתָם הַשַּׁעֲרִים, וּמֵאִירִים הַכֹּל.
אוֹתוֹ הֵיכַל מְכַסֶּה בְּשֵׁשׁ יְרִיעוֹת.
אוֹתָן שֵׁשׁ יְרִיעוֹת הֵן חֲמֵשׁ. לְפָנָי
וּלְפָנַיִם אוֹתָן יְרִיעוֹת עוֹמְדָת
יְרִיעָה אַחַת רְקוּמָה, וּבְאוֹתָהּ
הִירִיעָה מִתְכַּסֶּה אוֹתוֹ הֵהֵיכַל,
מִפְּנֵי מִשְׁגִּיחַ וְרוֹאֶה הַכֹּל.

הַחֵבֶל הַזֶּה הוּא פְּקִיחַת הָעֵינַיִם שֶׁלֹּא
נִגְוָם. הוּא מִשְׁגִּיחַ תְּמִיד לְהֵאִיר
לְמִטָּה מִתּוֹךְ הָאוֹר שֶׁל אוֹתוֹ הִרְשָׁם.
אוֹתָהּ תְּבוּנָה, חֲכָמָה נִסְתָּרָת, רִצּוֹן
הַרְצוּנוֹת, (בְּקֶשֶׁת הַבְּקָשׁוֹת) הִיָּה גְּנוּז
וְשִׁטְמוֹן, וְלֹא הִתְגַּלָּה, עוֹמֵד וְלֹא עוֹמֵד,

לְתַתָּא, שְׁלִיט עַל תַּתָּאִי. אֱלֹהִים לְעִילָא, שְׁלִיט
עַל עִילָאִי. דָּא אִיהוּ רִזָּא דְאֱלֹהִים חַיִּים, (נ"א דָּבָר
אַחֵר בְּלֹא אִיהוּ אֱלֹהִים חַיִּים) דְאִנְהִיר וְאִדְלִיק כָּל אֵינּוֹן
בּוֹצִינִין עִילָאִין וְתַתָּאִין, וּמִתְמָן נִפְקִין כָּל אֵינּוֹן
נְהוּרִין לְאַנְהִירָא.

תּוֹסֵפֶתָא

בְּטְמוּרוֹ דְטְמוּרִין, אֶתְרִשִׁים רְשִׁימוֹ חַד, דְּלָא
אֶתְחַזִּי וְלֹא אֶתְגַּלֵּיא. הֵהוּא רְשִׁימוֹ,
רְשִׁים וְלֹא רְשִׁים. מְאִירֵי דְסַכְלָתָנוּ, וּפְקַחִין
דְעֵינִין, לֹא יְכַלִּין לְמִיקָם בֵּיהּ. אִיהוּ קִיּוּמָא
דְכֹלָא. הֵהוּא רְשִׁימוֹ אִיהוּ זְעִיר, דְּלָא אֶתְחַזִּיא
וְלֹא אֶתְגַּלֵּיא. קִיּוּמָא בְרַעוּתָא, לְקִיּוּמָא כֹלָא.
לְנִטְלָא מֶה דְנִטְלָא, מִמֶּה דְלִית בֵּיהּ רְשִׁימוֹ,
וְלֹא רַעוּתָא, דְּלָא אֶתְחַזִּי.

הֵהוּא רְשִׁימוֹ בְּעָא לְאַחֲפִיא גְרַמְיָה, וְעָבִיד
לִיהּ לְגְרַמְיָה, לְאַחֲפִיא בֵּיהּ, חַד
הֵיכְלָא. הֵהוּא הֵיכְלָא אֲפִיק לִיהּ מְגַרְמִיָה,
וּמִתַּח לִיהּ בְּמִתִּיחוּ רַב וְסָגִיא לְכָל סְטָרִין,
אוּקִיר לִיהּ בְּלְבוּשֵׁי יָקָר, פֶּתַח לִיהּ חֲמִשִּׁין
תְּרַעִין.

לְגוֹ בְּגוֹ, אֶתְטָמַר וְאֶתְגַּנֵּיז הֵהוּא רְשִׁימוֹ. פִּיּוֹן
דְאֶתְגַּנֵּיז בֵּיהּ, וְעָאֵל בְּגוּיָהּ, אֶתְמַלֵּיא
נְהוּרָא. מֵהֵהוּא נְהִירוֹ, נִבְעִין נְהוּרִין, וְנִבְצוּצִין
נִפְקִין מֵאֵינּוֹן תְּרַעִין, וְנִהְרִין כֹּלָא.

הֵהוּא הֵיכְלָא אֶתְחַפֵּיא בְּשִׁית יְרִיעָן. אֵינּוֹן
שִׁית יְרִיעָן, אֵינּוֹן חֲמֵשׁ. לְגוֹ בְּגוֹ אֵינּוֹן
יְרִיעָן, קִיּוּמָא חַד יְרִיעָא מְרַקְמָא, בְּהֵהוּא
יְרִיעָה אֶתְחַפֵּיא הֵהוּא הֵיכְלָא, מִנִּיהּ אֲשַׁגַּח
וְחֲמָא לְכֹלָא.

הָאִי הֵיכְלָא אִיהוּ פְּקִיחָא דְעֵינִין, דְּלָא נִיִּים.
אִיהוּ אֲשַׁגַּח תְּדִיר לְאַנְהִירָא לְתַתָּא, מְגוֹ
נְהִירוֹ דְהֵהוּא רְשִׁימוֹ. הֵהוּא סַכְלָתָנוּ, חֲכָמָתָא

טְמוּרָתָא, רַעוּ דְרַעוּתִין (ס"א)

ברוך הוא מהמכוסה שבמכוסים
ברוך הוא לעולם ולעולמי עד, אמן.

(ע"כ התוספתא)

בא וראה, יתרו הוא שנתן עצה
למשה על תקון הדינים, כף צריך.
וסוד זה שהודה לו לקדוש ברוך
הוא וסדר לפניו תקון הדינים,
להראות מה שכתוב פי המשפט
לאלהים הוא, ולא לצד האחר.
והדינים נתנו לישראל, ולא
לאחר, שכתוב חקיו ומשפטיו
לישראל. ובא ראה, לא ינהג אדם
קלון באחר, ודבר הדיוט דבר
הוא, שהרי במשה כתוב וישמע
משה לקול חתנו וגו'.

וישמע יתרו וגו'. פתח ואמר
(תהלים יח) על פן אודך בגוים ה'
ולשמך אומרה. דוד המלך אמר
את זה ברוח הקדש בשעה שראה
שכבוד הקדוש ברוך הוא לא
עולה בעליה ולא מתכבד בעולם,
אלא מצד שאר העמים.

ואם תאמר, הרי הקדוש ברוך
הוא לא מתכבד בעולם אלא
משום ישראל - כף זה ודאי, שהרי
ישראל הם היסוד של הגר להאיר,
אבל כששאר העמים באים
ומודים לו בשעבוד הכבוד של
הקדוש ברוך הוא, אז נוסף יסוד
הגר ומתחזק על כל מעשיו
בחבור אחד, ושלט הקדוש ברוך
הוא לבדו מעלה ומטה.

כמו זה כל העולם, אימה נפחד
נפל עליהם מלפני הקדוש ברוך
הוא. כיון שבא יתרו, שהוא כמר
עליון של כל יתר האלילים, אז
התחזק ושלט כבוד הקדוש ברוך
הוא על הכל.

משום שכל העולם, כששמעו
שמע גבורתו של הקדוש ברוך
הוא, זעו. וכלם היו מסתפלים

בעו דבעיתו) הרי גניז וטמיר, ולא אתגליא, קיימא
ולא קיימא. בריך הוא מטמיר דטמירו, בריך
הוא לעלם ולעלמי עד אמן. (ע"כ תוספתא).

תא חזי, יתרו הוא דיהב עיטא למשה, על
תקונא דדינין, הכי אצטריך. ורזא דא
דאודי ליה לקודשא בריך הוא, וסדר קמיה
תקונא דדינוי, לאחזאה מה דכתיב, (דברים א) פי
המשפט לאלהים הוא, ולא לסטרא אחרא.
ודינין לישראל אתיהיבו, ולא לאחרא,
דכתיב, (תהלים קמז) חקיו ומשפטיו לישראל. ותא
חזי, לא ינהיג בר נש קלנא באחרא, ומלה
דהדיוטא, מלה (דף ט"ט ע"א) איהו. דהא במשה
כתיב, וישמע משה לקול חתנו וגו'.

וישמע יתרו וגו', פתח ואמר (תהלים יח)
על פן
אודך בגוים יי' ולשמך אומרה. דוד
מלכא אמר דא ברוח קדשא, בשעתא דחמא,
דהא יקרא דקודשא בריך הוא, לא אסתליק
בסליקו ולא אתייקרא בעלמא, אלא מסטרא
דשאר עמין.

ואי תימא, הא קדשא בריך הוא לא אתייקר
בעלמא, אלא בגיניהון דישראל. הכי
הוא ודאי, דהא ישראל אינון הוי יסודא
דשרגא לאנהרא, אבל בד שאר עמין אתאן
ואודן ליה, בשעבודא דיקרא דקודשא בריך
הוא, כדין אתוסף יסודא דשרגא, ואתתקף על
כל עובדוי. בהבורא חדא, ושלטי קדשא
ברוך הוא בלחודוי עילא ותתא.

בגוונא דא, כל עלמא, דחילו ואימתא נפל
עליהו מקמי קדשא בריך הוא. וכיון
דאתא יתרו, דאיהו כומרא עלאה, דכל טעוון
אחרנין, כדין אתתקף ושלטי יקרא דקודשא
ברוך הוא על כלא.

בגין, דכל עלמא, בד שמעו שמע גבורתיה

ביתרו שהווא חכם וממנה גדול
של כל אלילי העולם. כיון שראו
שהוא בא ועובד לקדוש ברוך
הוא, ואמר עתה ידעתי כי גדול
ה' מכל האלהים, אז כלם
התרחקו מעבודותיהם וידעו
שאין בהם ממש, ואז התכבד
כבוד השם הקדוש של הקדוש
ברוך הוא בכל הצדדים. ולכן
נרשמה פרשה זו בתורה, וראשית
הפרשה היתה בו, ביתרו.

יתרו הנה אחד מחכמי פרעה.
לפרעה היו שלשה חכמים - אחד
יתרו, ואחד איוב, ואחד בלעם.
אחד יתרו - שלא היתה עבודה
וממנה ושמש וכוכב ששולט על
שלטונו שלא היה יודע העבודה
שראויה לו ואותו השמוש שלו.
בלעם היה מכשף בכל מיני
כשפים, בין במעשה בין בדבור.
איוב היה פוחד בפחד, ובאותו
פחד היה עקרו, משום שדבר
שלמעלה, בין של קדשה בין של
הצד האחר, לא יכול אדם למשוך
רוח שלמעלה למטה ולקרב אליו
אלא בפחד, ויכון לבו ורצונו
בפחד ובשברון הלב, ואז ימשיך
למטה רוח שלמעלה והרצון
שהצטרף.

ואם לא ישים לבו ורצונו בפחד
לאותו הצד, לא יוכל להדביק בו
רצונו, פרט לאותם הצורות
הדקיקות, ולא בכלם, משום שיש
בהם שליטים שצריכים אליהם
את רצון הלב והפחד. כל שפן
אותם דברים עליונים שצריך
אימה ופחד ורצון יתרו.

יתרו הצטרף עבודתו של אותו
הצד תמיד, בין בזמן שצריך לו
לאדם ובין בזמן שלא צריך לו,
כדי שאותו הצד ידבק אליו
בשעה שצריך אותו. בלעם נדבק
באותם כשפים, כמו שנתבאר.
איוב, ברב אותו הפחד שלו, חזר

וכלהו הווי מסתכלן ביתרו, דאיהו חכים ורב
ממנא דכל טעוון דעלמא, כיון דחמו, דאיהו
אתא ופליח ליה לקודשא ברוך הוא, ואמר
עתה ידעתי כי גדול יי' מכל האלהים, כדין
פלהו אתרחקו מפולחניהון, וידעו דלית בהו
ממשו. כדין אתייקר יקרא דשמא קדישא
דקודשא ברוך הוא, בכל סטרין. ועל דא
אתרשים פרשתא דא באורייתא, ושירותא
דפרשתא הוה ביה ביתרו.

יתרו חד מחכימין דפרעה הוה. תלת חכימין
הווי ליה לפרעה, חד יתרו, וחד איוב,
וחד בלעם. חד יתרו: דלא הוה פולחנא
וממנא ושמשא וככבא דשליט על שולטניה,
דלא הוה ידע פולחנא דאתחזי ליה, ויהווא
שמושא די ליה. בלעם, הוה חרשא בכל מיני
חרשין בין בעובדא בין במלה.

איוב הוה דחיל בדחילו, ובההוא דחילו הוה
עקרא די ליה, בגין דמלה דלעילא, בין
דקדושה, בין דסטרא אחרא, לא יכיל בר נש
לאמשכא רוחא דלעילא לתתא ולמקרב
גביה, אלא בדחילו. ויכוין לביה ורעותיה
בדחילו ותבירו דלבא, וכדין ימשיך לתתא
רוחא דלעילא ורעותא דאצטריף.

ואי לא ישוי לביה ורעותיה בדחילו לההוא
סטרא, לא יכיל לאתדבקא ביה רעותיה,
בר להגי טופסי דקיקין, ולא בכלהו, בגין
דאית בהו שלטנין, דאצטריף לגביהו רעותא
דלבא ודחילו. כל שפן אינון מלין עלאין,
דאצטריף דחילו ואימתא ורעותא יתרו.

יתרו אצטריף פולחניה דההוא סטרא תדיר,
בין בזמן דאצטריף ליה לבר נש, בין
בזמן דלא אצטריף ליה, בגין דההוא סטרא
יהא דביק לגביה, בשעתא דאצטריף ליה.

בַּלְעָם אֶתְדַבֵּק בְּאֵינוֹן חֲרָשִׁין, כִּמָּה דְאֶתְמַר. אִיּוֹב בְּסִגְיָאוֹ דְהֵהוּא דְחִילוֹ דִּילֵיהּ אֶהְדֵּר בְּמַצְרִים לְמַדְחַל מִקְמֵיהּ דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, כַּד חָמָא אֵינוֹן גְּבוּרִין וְנִסְיִין, דְעַבְד קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא בְּמַצְרִים. יִתְרוֹ, לֹא אֶהְדֵּר בְּכָל דָּא, עַד דְנִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמַּצְרַיִם, וְכָל אֵינוֹן קִשְׂרִין וְטַפְסִין דְקִשְׁרִירוֹ מַצְרָאֵי, לֹא הוּוּ פְלוּם, וְנִפְקוּ. וּלְבַתֵּר דְטַבַּע לֹון בִּימָא, פְּדִין תָּב, וְאֶהְדֵּר לְפוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא.

בַּלְעָם לֹא תָב, וְלֹא אֶהְדֵּר, דְטַנּוּפָא (נ"א דַּמְפָּסָא) דְסֵטְרָא אַחְרָא הָוּה מִתְדַבֵּק בֵּיהּ, וְעַם כָּל דָּא אֶסְתַּפְלוּתָא דְמַרְחִיק הָוּה מִסְתַּפְּל, בְּגוּ הֵהוּא טַנּוּפָא (ס"א טַפְּסָא) וְאֶתְדַבְּקוּתָא דְסֵטְרָא אַחְרָא. דְהָא בְּסֵטְרָא אַחְרָא אֵית נְהִירוֹ דְקִיק חַד, דְנְהִיר סַחְרֵינִיהּ, כִּמָּה דְאֶתְ אָמֹר (יחזקאל א) וְנִגְהָ לֹו סְבִיב. וְדָא אֶסְתַּפְּלוּתָא זְעִיר (ועל דא) הָוּה מִסְתַּפְּל מַרְחִיק, וְלֹא בְכֻלְהוּ מַלְיִן.

וְכַד הָוּה מִסְתַּפְּל מְלָה זְעִיר מֵהֵהוּא נְהִירוֹ, כְּבַתֵּר פּוֹתְלָא הָוּה, אָמֹר וְלֹא יָדַע מָאֵי קָאֹמֵר. וְהָוּה מִסְתַּפְּל בְּהֵהוּא נְהִירוֹ בְּסִתְיִמוֹ דְעֵינָא, וְאֶתְגַּלְגַּל עֵינָא, וְחִזִּי בַר נֶשׁ נְהוּרָא סְתִימָא, וְלֹא חִזִּי. וְרִזָּא דָּא (במדבר כד) שְׂתָם הָעֵינִין, וְאִיקְמוּהָ שְׂתָם: סְתוּם, וְכֻלָּא חַד.

דְהָא לִית סֵטְרָא אַחְרָא, דְלִית בֵּיהּ (דף ס"ט ע"ב) נְהִירוֹ דְקִיק זְעִיר מִסֵּטְרָא דְקִדּוּשָׁה, כְּגוּוֹנָא דְרוּב חֲלָמִין, דְבְּסִגְיָאוֹת תְּכַנָּא, אֵית חַד גְּרַעֲינָא דְחֻטִּין. בַּר אֲלִין טַפְּסִי דְקִיקִין חֲצִיפִין, דְכֻלְהוּ מִסְאָבֵי יִתִּיר. וּבְהוּ הָוּה בַּלְעָם יוֹדַע.

וּבָאָה חוּלְקֵיהּ דְמִשָּׁה, דְאֵיהוּ לְעִילָא בְּכָל קְדוּשִׁין עֲלָאִין, וְאֶסְתַּפְּל, בְּמָה דְלֹא אֶתְיִיב רְשׁוֹ לְבַר נֶשׁ אַחְרָא בְּעֲלָמָא לְאֶסְתַּפְּלָא. וּכְמָה דְבַלְעָם הָוּה חָמֵי

בְּמַצְרַיִם לְפַחַד מִלְפָּנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשִׂרָאָה אוֹתָם גְּבוּרוֹת וְנִסִּים שְׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּמַצְרַיִם. יִתְרוֹ לֹא חִזַּר בְּכָל זֶה, עַד שֶׁיֵּצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמַּצְרַיִם. וְכָל אוֹתָם קִשְׁרִים וְהִצְוּרוֹת שֶׁקִּשְׁרוּ הַמַּצְרַיִם, לֹא הָיוּ כְּלוּם, וַיֵּצְאוּ. וְאַחַר שֶׁטַבַּע אוֹתָם בְּיָם, אָז שָׁב וְחִזַּר לְעַבְדוּת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. בַּלְעָם לֹא שָׁב וְלֹא חִזַּר, שֶׁטַבַּעַת (שְׁצוּרָת) הַצֵּד הָאֲחֵר הָיָה דְבוּק בּוֹ, וְעַם כָּל זֶה הָיָה מִסְתַּפֵּל הַסְתַּפְּלוּת שֶׁל מַרְחֵק בְּתוֹךְ אוֹתָהּ טַנּוּפָת (שְׁצוּרָה) וְהַדְּבָקוּת לְצַד הָאֲחֵר, שֶׁהָרִי בְּצַד הָאֲחֵר יֵשׁ אוֹר דְקִיק אֶחָד שֶׁמֵאִיר סְבִיבוֹ, כְּמוֹ שְׁנַאֲמֵר (יחזקאל א) וְנִגְהָ לֹו סְבִיב. וְזוֹ הַסְתַּפְּלוּת קִטְנָה (ועל דא) הָיָה מִסְתַּפֵּל מַרְחֹק, וְלֹא בְּכָל הַדְּבָרִים.

וּבְשִׁהֲיָה מִסְתַּפֵּל דְבַר קֶטַן מֵאוֹתוֹ הָאוֹר, זֶה הָיָה כְּמֵאֲחֵרֵי הַכֶּתֶל. אָמֹר וְלֹא יָדַע מָה אָמֵר. וְהָיָה מִסְתַּפֵּל בְּאוֹתוֹ הָאוֹר בְּסִתְיִמוֹת הָעֵינִין, וְהָעֵינִין מִתְגַּלְגַּלֶּת, וְרוּאָה הָאָדָם אוֹר סְתוּם וְלֹא רוּאָה. וְסוּד זֶה שְׂתָם הָעֵינִין, וּפְרָשׁוּהָ שְׂתָם - סְתוּם, וְהַכֵּל אֶחָד.

שֶׁהָרִי אֵין צַד אַחַר שְׂאִין בּוֹ אוֹר דְקִיק קֶטַן מִצַּד הַקְּדוּשָׁה, כְּמוֹ רַב הַחֲלוּמוֹת, שֶׁבְּרַב הַתְּכַנָּן יֵשׁ גְּרַעֲיִין אֶחָד שֶׁל חֻטָּה, פְּרַט לְצוּרוֹת הַדְּקִיקוֹת הַלְלוּ הַחֲצוּפוֹת שֶׁכֻּלָּם יוֹתֵר טְמֵאוֹת, וּבְהֵם הָיָה בַּלְעָם יוֹדַע.

אֲשֶׁר חָלְקוּ שֶׁל מִשָּׁה, שֶׁהוּא לְמַעְלָה בְּכָל הַקְּדוּשׁוֹת הָעֲלִיוֹנוֹת, וְהַסְתַּפֵּל בְּמָה שְׁלֹא נִתְּנָה רְשׁוּת לְאָדָם אַחַר בְּעוֹלָם לְהַסְתַּפֵּל. וְכְמוֹ שֶׁבַּלְעָם הָיָה רוּאָה אוֹר קֶטַן דְקִיק כְּמֵאֲחֵרֵי הַכֶּתֶל מִתּוֹךְ אוֹתוֹ הַצֵּד הָאֲחֵר, אֵין כֶּף מִשָּׁה מִתּוֹךְ

אור עליון גדול ורב היה רואה למטה כמאחורי הכתל חשף דקיק אחד שנראה לו, ולא בכל זמן, כמו שבלעם לא היה מסתכל באותו אור בכל זמן.

אשרי חלקו של משה הנביא הנאמן, מה כתוב בו? (שמות א) וירא מלאך ה' אליו בלבת אש מתוך הסנה. הסנה היה ודאי בתוך אותה קדשה, ונדבק בו. שהכל נדבק זה בזה, טהור וטמא. אין טהור אלא מתוך טמא.

יכוד זה - (איוב יד) מי יתן טהור מטמא. קלפה ומח עולים זה בזה, וקלפה זו לא תזוז ולא תשבר עד הזמן שבו יקומו המתים מן העפר, אז תשבר הקלפה, ואור יאיר בעולם בלי סתר מתוך המת. אשרי הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא.

ואת שני בניה. אמר רבי חייא, וכי בניה ולא בניו של משה? אלא משום שהיא השתדלה אחריהם בלי בעלה, קראה להם התורה בניה ולא בניו. אמר רבי יוסי, אף על גב שבני משה היו, דבר אמת בניה ודאי. רבי אלעזר אמר, הרי משה היה מזדווג במקום אחר קדוש עליון, ולא כבודו לקרא להם בניו. עכשו, אף על גב שבניו היו, משום כבוד אותו מקום שהזדווג בו, קרא להם כאן בניה, ואחר כך קרא להם בניו. מה הטעם? משום שאותה השערה שהגיעו, היה משה מדבר בשכינה. אחר שנפרד ויצא אל חמיו, אז כתוב ויבא יתרו חתן משה ובניו ואשתו וגו'.

אמר רבי שמעון, אלעזר אלעזר, אני רואה שבפרשה הזו שאמה מתחיל את הדבר כראוי, אף הסיים לא כף. ודאי בשביל כבוד

נהירו זעיר דקיק כמפתר כותלא, מגו ההוא סטרא אחרא. אוף הכי משה, מגו נהירו עילאה רב וסגיי, הוה חמי לתתא כמפתר כותלא, חד חשוכא דקיק, דאתחזי ליה. ולא בכל זמנא, כמה דבלעם לא הוה מסתפל ההוא נהירו בכל זמנא.

זבאה חולקיה דמשה נביאה מהימנא, מה כתיב ביה, (שמות ג) וירא מלאך יי' אליו בלבת אש מתוך הסנה. הסנה ודאי הוה בגו ההוא קדושה ואתדבק ביה. דכלא אתדבק דא בדא, טהור וטמא, לית טהור אלא מגו טמא. ורוא דא, (איוב יד) מי יתן טהור מטמא. קליפה ומוחא דא בדא סלקא. ודא קליפה לא יתעדי ולא יתפר, עד זמנא דיקומון מתין מעפרא, פדין יתפר קליפה, ונהירו ונהיר בעלמא בלא סתימו מגו מוחא. זכאין אינון צדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי.

ואת שני בניה, אמר רבי חייא, וכי בניה ולא בניו של משה. אלא, בגין דאיהי אשתדלת אבתריהו, בלא בעלה, קרא לון אורייתא בניה, ולא בניו. אמר רבי יוסי, אף על גב דבנוי דמשה הוו. מלה דקשוט בניה ודאי. ר' אלעזר אמר, הא משה הוה מזדווג באתר אחרא קדישא עלאה, ולא יקרא דיליה למקרי לון בניו. השתא אף על גב דבנוי הוו, בגין יקרא דהווא אתר דאזדווג ביה, קרא לון בניה הכא, לבתר קרא לון בניו מאי טעמא, בגין דהווא שעתיא דמטו, הוה משה ממלל בשכינתא. לבתר דאתפרש ונפק לגבי חמוי, פדין כתיב (שמות יח) ויבא יתרו חתן משה ובניו ואשתו וגו'.

אמר ר' שמעון, אלעזר אלעזר, אנא חמינא

כפרשתא דא, דאת שארי מלה כדקא יאות, וסיימא לאו הכי. ודאי

השכינה, הזדווגות העליונה שזדווגה במשה, כתוב בניה. ואם תאמר, והרי כתוב ויבא יתרו חתן משה ובניו ואשתו אל משה? הפל הוא כלל אחד. ובניו - בניו של יתרו, שהרי לאחר שבא אליו משה, היו לו בנים.

וכך היה ביצקב, שפיון שבא אל לכן ושם בו את דיורו, היו לו בנים. אף פאן משה, פיון ששם דיורו ביתרו, היו ליתרו בנים, ואת כל ביתו הביא עמו להכניסם תחת פנפי השכינה. ויתרו אמר למשה, אני חתנד יתרו פא אליך ואשתך ושני בניה עמה. כתוב ושני בניה, ולא כתוב ושני בניה. (ויבא יתרו חתן משה ובניו) בנים היו לו ליתרו, שפכתוב (שופטים א) ובני קיני חתן משה עלו מעיר התמרים. ובניו השאיר עם משה.

ויבא יתרו חתן משה. פתח ואמר, (ישעיה ב) והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' וגו'. פסוק זה פרושהו בכמה מקומות. אבל עתידים שאר העמים ללכת ולכתת רגליהם להכנס תחת פנפי השכינה. לכו ונעלה - כל אלילי העולם יש להם ירידה, ומי שנדבק בקדוש ברוך הוא יש לו עליה.

אל הר ה' - זה אברהם, שכתוב (בראשית כב) אשר יאמר היום בהר ה' יראה, שהרי אברהם קרא לו הר. מה הר הפקר לכל מי שרוצה בעולם, אף מקום קדוש זה הפקר כנגד כל מי שרוצה בעולם. אל בית - זה יצקב, שקרא למקום זה בית, שכתוב (שם כח) אין זה כי אם בית אלהים.

דבר אחר הר ובית - אף על גב שהכל דרגה אחת, מעלה לזה מן זה. הר לשאר העמים, כשבאים

בגין יקרא דשכינתא, אזדווגתא עלאה דאזדווג ביה במשה, כתיב בניה. ואי תימא, והא כתיב ויבא יתרו חתן משה ובניו ואשתו אל משה. כלל איהו כלל אחד. ובניו, בניו דיתרו, דהא לבתר דאתא משה לגביה, הו ליה בניו.

והכי הוה ביצקב, דכיון דאתא לגביה דלכן, ושני דיוריה ביה, הו ליה בניו. אוף הכא משה, פיון דשני דיוריה ביתרו, הו ליה ליתרו בניו וכל ביתיה אייתי עמיה, למיעל לון תחות גדפי דשכינתא, ויתרו אמר למשה, אני חותנד יתרו פא אליך ואשתך ושני בניה עמה, ושני בניה פתיב, ולא כתיב ושני בניה. (ס"א ויבא יתרו חתן משה ובניו) בניו הו ליה ליתרו, דכתיב, (שופטים א) ובני קיני חתן משה עלו מעיר התמרים ובנוי שבק עם משה.

ויבא יתרו חתן משה. פתח ואמר, (ישעיה ב) והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' וגו'. האי קרא אוקמוה בכמה אתר. אבל זמינין שאר עמין למהו ולכתתא רגליהו, למיעל תחות גדפי דשכינתא. לכו ונעלה, כל טעוון דעלמא אית לון ירידה, וקודשא ברוך הוא מאן דאתדבק ביה, אית ביה עליה.

אל הר ה', דא אברהם, דכתיב, (בראשית כב) אשר יאמר היום בהר ה' יראה, דהא אברהם קרי ליה הר. מה הר הפקירא לכל מאן דבעי בעלמא, אוף אתר דא קדישא, הפקירא לקבלא לכל מאן דבעי בעלמא. אל בית, דא יצקב, דקרא להאי אתר בית, דכתיב, (בראשית כח) אין זה כי אם בית אלהים.

דבר אחר, הר ובית, אף על גב דכלא חד דרגא, (דף ע"א) סליקו לדא מן דא, הר, לשאר עמין, פד אתאן

דבר אחר, הר ובית, אף על גב דכלא חד דרגא, (דף ע"א) סליקו לדא מן דא, הר, לשאר עמין, פד אתאן

להפגס תחת כנפיו. בית לישראל, להיות עמם כמו אשה לבעלה, בדיוור אחד בשמחה, ורוכצת עליהם פאם על הבנים.

בא וראה מה פתוב פאן ביתרו, ויבא יתרו חתן משה ויבניו ואשתו אל משה וגו'. פיון שפתוב אל משה, למה פתוב אל המדבר? אלא העקר של הכל למה שהיה פא, אל המדבר. ומהו? הר האלהים, שזהו מקום לגרים להתגיר. ועל זה פתוב אל משה אל המדבר. למשה לגיר אותם ולהכניסם תחת כנפי השכינה. אל המדבר היו באים, שהוא הר האלהים, לעשות בהם נפשותם. ולכן עומד אותו מקום בסוד של הר, שכל מי שרוצה זוכה בו. ונקרא גר צדק. והרי בארנו, גר - אף על גב שנדבק במקום קדוש עליון זה, פיון שעזב את עמו ואת אבותיו (ונדבק בביתו), גר (צדק) נקרא, כמי ששם מדורו במקום שלא הפיר מקדם לכן.

רוא דרוין

ואתה תחזה מכל העם. זה ספר תולדות אדם. זה ספר מאותם ספרים נסתרים ועמקים (זה ספר מאותם נסתרים ועמקים). אמר רבי שמעון, הרמתי ידי בתפלה למי שפרא את העולם, שאף על גב שבפסוק הזה גלו הראשונים נסתרות עליונים, יש להתבונן ולעין בסודות של ספר אדם הראשון שמשם נמשך ספרו הגנוז של שלמה המלך.

זה - שהכל תלוי בו. זה - עץ החיים. זה - ולא אחר שגלה. (מזה) זה - כמו שנאמר (שמות יב) החדש הזה לכם ראש חדשים. זה ניסן ולא אחר.

זה ספר - להתבונן ולגלות תולדות אדם, עץ שמגלה תולדות אדם ועושה פרות להוציא עולם. זה ספר - לדעת חכמה נסתרת ועמקה, שנמסרה לאדם הראשון

לאעלא תחות גדפוי. בית, לישראל, למהוי עמהון פאתתא כבעלה. בדיוורא חד בחדוה, ורביעא עליהו פאימא על בנין.

תא חזי מה כתיב הכא ביתרו ויבא יתרו חתן משה ובניו ואשתו אל משה וגו' פיון דכתיב אל משה אמאי כתיב אל המדבר. אלא עיקרא דכלא למה דהוה אתי אל המדבר. ומאן איהו הר האלהים דדא איהו אתר לגיורי לאתגיירא ועל דא כתיב אל משה אל המדבר למשה לגיירא לון ולאעלא לון תחות גדפי שכינתא אל המדבר הו' אתיין דאיהו הר האלהים למעבד נפשיהו.

ובגין פה קיימא ההוא אתר, ברזא דהר דכל מאן דאתי זכי ביה. ואקרי גר צדק. והא אוקימנא, גר, אף על גב דאתדבק באתר דא עלאה קדישא, פיון דשבק עמיה ואבהותי (ואתדבק בביתו), גר (צדק) אקרי, פמאן דשווי מדוריה באתר דלא ידע מקדמת דנא.

רוא דרוין

ואתה תחזה מכל העם. (שמות יח) זה ספר תולדות אדם. דא ספר מאינון ספרין, סתימין ועמיקין, (נ"א דא ספרא מאינון סתימין ועמיקין) אמר ר' שמעון, ארימית ידי בצלו למאן דברא עלמא, דאף על גב דבהאי קרא גלו קדמאי סתימין עלאין, אית לאסתכלא ולעינא ברזין דספרא דאדם קדמאה, דמתמן אתמשכא ספרא גניזא דשלמה מלכא.

זה: דתלנא ביה כלא. זה: אילנא דחיי. זה: ולא אתרא דגלי. (פאי) זה: פמה דאת אמר, (שמות יב) החדש הזה לכם ראש חדשים, זה ניסן ולא אתרא.

זה ספר, לאשגחא ולגלאה תולדות אדם, אילנא דגלי תולדות אדם, ועביד איבין לאפקא לעלמא. זה ספר,

אדם ועושה פרות להוציא עולם. זה ספר - לדעת חכמה נסתרת ועמקה, שנמסרה לאדם הראשון

בְּדִיּוּקָן שֶׁל בְּנֵי אָדָם. חֲכָמָה זֹו נִמְסָרָה לְשִׁלְמָה הַמְּלָכָה, וְיָרַשׁ אוֹתָהּ וְכָתַב בְּסִפְרֶיהָ.

לְמַדְנָנו שְׁמֹשֶׁה הִתְקַשְׁה בְּנֹה, עַד שֶׁבָּאָה שְׂכִינָה וְלָמְדָה אוֹתוֹ, וְהָיָא רְאֵתָהּ וּבְחָרָה אֶת כָּל הָאֲנָשִׁים הַלְלוּ שְׁנָרָאִים בְּפָרְצוּף, וְשֵׁם מֹשֶׁה לָמַד אֶת הַחֲכָמָה הַזֹּו וְנִכְנַס לְתוֹכָהּ. זֶהוּ שְׁפָתוּב וְאִתָּה תַחְזֶה מִכָּל הָעָם. הֵהוּא שְׁכָתוּב בּוֹ (תהלים קב) וְאִתָּה הוּא וְשִׁנּוּתִיף לֹא יִתְמוּ. (נחמיה ט) וְאִתָּה מְחִיָּה אֶת כָּלָם.

(תהלים א) וְאִתָּה ה' מִגֵּן בְּעַדִּי. וְאִתָּה תַחְזֶה, וְתִתְבּוֹנֵן בְּנֹה. אִתָּה וְלֹא אַחֵר, לְדַעַת וְלִהְתְּבּוֹנֵן בְּשֵׁשִׁים רְבּוּא. בְּשֹׁשֶׁה צְדָדִים יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן. בְּדִיּוּקָנָאוֹת שֶׁל בְּנֵי אָדָם, וְלְדַעַת הַחֲכָמָה עַל בְּרִיָּה. וְאַלֶּה הֵם בְּשֹׁעַר, בְּעֵנִים, בְּחֹטֵם, בְּשִׁפְתַיִם, בְּפָנִים, בְּיָדַים, בְּאוֹתָם שְׁרֻטוּטֵי הַיָּדַים. וּבְשֵׁשֶׁת הַצְּדָדִים הַלְלוּ כְּתוּב וְאִתָּה תַחְזֶה.

לְמַנְדַּע חֲכָמָתָא סְתִימָא וְעַמִּיקָא, דְּאִתְמַסֵּר לְאָדָם קַדְמָאָה, בְּדִיּוּקָנָא דְבְּנֵי נְשָׂא, חֲכָמָתָא דָּא אִתְמַסֵּר לְשִׁלְמָה מְלָכָא, וְיָרִית לָהּ וְכָתַב בְּסִפְרֶיהָ.

אוֹלִיפְנָא, דְּמֹשֶׁה אִתְקָשִׁי בְּדָא, עַד דְּאִתְתַּ שְׂכִינְתָּא וְאוֹלִיפְתָּ לִיָּה, וְהָיָא חֲמַאת וּבְרִירַת לְכָל אֵינּוֹן גּוֹבְרִין דְּאִתְחַזּוֹן בְּפָרְצוּפָא, וְתַמְן אוֹלִיף מֹשֶׁה חֲכָמָתָא דָּא, וְעִילֵל בְּגוּיָה, הָדָא הוּא דְכָתִיב וְאִתָּה תַחְזֶה מִכָּל הָעָם. הֵהוּא דְכָתִיב בִּיָּה (תהלים קב) וְאִתָּה הוּא וְשִׁנּוּתִיף לֹא יִתְמוּ. (נחמיה ט) וְאִתָּה מְחִיָּה אֶת כָּלָם. (תהלים א) וְאִתָּה יי' מִגֵּן בְּעַדִּי.

וְאִתָּה תַחְזֶה, וְתִסְתַּפֵּל בְּהָא. אַנְתָּ, וְלֹא אַחֵרָא, לְמַנְדַּע וְלֹא סְתַפְלָא בְּשִׁתִּין רְבּוּא. בְּשִׁית סְטָרִין אִית לְאִסְתַּפְלָא. בְּדִיּוּקָנִין דְבְּנֵי נְשָׂא, וְלְמַנְדַּע חֲכָמָתָא עַל בְּרִיָּה. וְאַלִּין אֵינּוֹן בְּשַׁעְרָא. בְּעֵינִין. בְּחוּטְמָא. בְּשִׁפּוּן. בְּאִפִּין. בְּיָדִין. בְּאֵינּוֹן שְׁרֻטוּטִין דְּיָדִין. וּבְשִׁית סְטָרִין אִלִּין, כְּתִיב וְאִתָּה תַחְזֶה.

מכאן והלאה אין תרגום והשורה רחבה, עד פיסקה המתחילה עד הכא, כל אינון רזין דתולדות אדם

וְאִתָּה תַחְזֶה, בְּשַׁעְרָא,

השלמה מההשממות (מובא בח"א סימן מה)

בְּשַׁעְרָא, בְּגוֹנוֹנִין דְּשַׁעְרָא. בְּאֵרִיכוֹ דְּשַׁעְרָא. בְּקַמִּיטוֹ דְּשַׁעְרָא. בְּקַמִּיטוֹ דְּמַצְחָא, בְּאֵרִיכוֹ, בְּפּוֹתֵיָא. בְּשְׁרֻטוּטִין. בְּאוֹדְנִין, בְּשַׁעְרָא דְנִחִית עַלְיָהּ, אוֹ תַחֲתֵיהּ, אוֹ אַבְתְּרֵיהּ דְּאוֹדְנִין. בְּאֵנְפִין. בְּגוֹנוֹנִין דְּעֵינִין. בְּקַרְיָצִין דְּעַל עֵינִין. וְכָל נְבִיאָא לֹא הוּוּ מְשִׁיגִין לְנִבּוּאָה דְּאִיָּה בְּרַתָּא דְּמְלָכָא, וְלֹא מְשִׁיגִין לָהּ בְּכָל אֶתְר, כְּמוֹ מֹשֶׁה.

אֶלָּא, מְנַהוֹן הוּוּ מְשִׁיגִין לָהּ בְּרִישׁ"א. מְנַהוֹן בְּאֵדְנִין"ן בְּשִׁמְיעָה. מְנַהוֹן בְּעֵינִין בְּרִאָּה. מְנַהוֹן בְּחוּטְמָא בְּרִיחָא. מְנַהוֹן בְּאֵנְפִין בְּדָבּוּ"ר מְנַהוֹן בְּיָדִין"ן לְקַבְלָא דוֹרוֹן. מְנַהוֹן בְּרַגְלִין הָדָא הוּא דְכָתִיב (יחזקאל ב) בֵּין אָדָם עֲמוּד עַל רַגְלָהּ.

אִלִּין דְּקוּמִין בְּצִלּוֹתָא בְּעַמִּידָה וּמְטְרוֹנִיתָא קָמַת בְּגִינְיָהּ בְּגִין דְּאִלִּין דְּאִתְקַרְיָאוּ רַגְלִין אֵינּוֹן עַבְדִּין בְּג' רֵאשׁוֹנוֹת וּבְג' אַחֲרוֹנוֹת וּבְאִמְצָעוֹת דְּצִלּוֹתָא וּבְגִין דָּא צְרִיף עַבְדָּא לְמַהוּי בְּעַמִּידָה קָדָם מְטְרוֹנִיתָא אוֹ קָדָם מְלָכָא וּמְטְרוֹנִיתָא דְתֵהָא יִתְבָּא וּבְזַמְנָא דְנִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם כְּלָהוּ נִפְקִי רַגְלִין וּפְקָה דָּאִתְ אָמַר (שמות ו' י"ב) כְּשֵׁשׁ מְאוֹת אֶלְפָּה רַגְלֵי וְכָלְהוּ הוּוּ עַבְדִּין כְּמָה דָּאִתְ אָמַר (ויקרא כ"ה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עַבְדִּים, מִיָּד דְּאִתָּא מֹשֶׁה קָרָא לוֹן בְּנִין. הָדָא הוּא דְכָתִיב (שמות ד') בְּנֵי כְּבָרֵי יִשְׂרָאֵל:

קם חד סבא מאלין דנחתו ממתיבתא ואמר בוצינא קדישא והא בתר דנפקי ישראל ממצרים, קרא לון עבדין. אמר, ודאי הכי הוא. אבל הוּוּ בהון דאתקריאו בנין ובהון הוּוּ עבדין, ובהון עם. כמה דאת אמר, שלח את עמי אבל עבדין הוּוּ שש מאות אלף רגלי. אמר זבאה חולקא דבוצינא קדישא דהכי נהרא ביה אורייתא. לבתר דהוּוּ נפקין פליג לון קדשא בריה הוא לתלת סטרין. בנין לסטרא חד. עבדין לסטרא חד. עמא לסטרא חד. והא אוקמוה. ובגין דא רגליין. עליהו אתמר (תזקאל ב) בן אדם עמוד על רגליה ואי עאלין בצלותא בדחילו ורחימו די"ה הא היכלא אתפתחת לגבייהו כמה דאת אמר (תהלים נ"א) אדני שפתי תפתח: (עד כאן מההשטמות).

בְּקִמְטִין דְּמִצְחָא, בְּאֵלִין קְרִיצִין דְּעַל עֵינִין. מְכַל הָעַם, בְּעֵינִין. בְּדוּקִין דְּעֵינָא, וּבְקִמְטִין דְּתַחוֹת עֵינָא. אֲנָשֵׁי חֵיל, דְּבָהוּ חֵילָא לְמִיָּקָם בְּהִיכְלִין דְּמִלְכָּא. בְּצִהִיבו דְּאִפִּין. בְּאִפִּין, בְּקִמְטִין דְּאִפִּין. בְּרִשְׁמִימו דְּבָהוּ בְּדִיקְנָא. שְׁנָאֵי בְּצַע, בְּנִדִין, בְּשִׁרְטוּטֵי יָדִין, רִשְׁמִין דְּבָהוּ. וְכִלְהוּ שִׁית סְטֵרִין רְמִיזִין הָכָא, דְּאִתְמַסְרוּ לְמֹשֶׁה, לְאַסְתַּפְּלָא וּלְמַנְדַּע חֻכְמַתָּא סְתִימָאָה, וְחֻכְמַתָּא דָּא, יִרְתֵּן זַכָּאֵי קְשׁוּט פְּדָקָא יְאוּת, זַכָּאָה חוֹלְקִיהוּן.

בְּתִיב (אֵיב ב) עוֹר וּבֶשֶׁר תִּלְפִישְׁנִי וְגו', בְּגוּוּנָא דָּא עָבַד קְדָשָׁא בְּרִיָּה הוּא לְעֵילָא, דְּרָגִין עַל דְּרָגִין, אֵלִין עַל אֵלִין, סְתִימִין גּוּ סְתִימִין, וְחֵילִין וְרִתִּיכִין, אֵלִין עַל אֵלִין, הָכִי עָבִיד בְּכָל אֵינּוּן, עֲרָקִין וְגִידִין, וְאֵלִין אֵינּוּן גְּרָמִין, וְקִימִין בְּקִיּוּמָא דְּדְרָגִין עֲלָאִין, וְאֵלִין אֲקִרוּן בְּשֵׁר, דְּרָגִין וְשִׁלְטָנוּתָא דְּקָץ כָּל בְּשֵׁר, וְכָל אֵינּוּן דְּאִתְהַנּוּן מִתְּנַנָּא דְּבֶשֶׁר, דְּרִיחִין דְּקִרְבָּנִין, וְאַחֲרֵינִין דְּשִׁלְטִין בְּבֶשֶׁר. וְעֵילָא מְכַלְהוּ עוֹר, מְשַׁכָּא (דְּאִתְפַּשְׁטוּתָא דְּרִקְעָא וְאִיהוּ עוֹר דְּמִשְׁכָּא) דְּחִפֵּי עַל כָּלָא.

בְּגוּוּנָא דְּעָבַד קְדָשָׁא בְּרִיָּה הוּא כְּכָבִים וּמְזֻלוֹת בְּמִשְׁכָּא דְּרִקְעָא, לְאַסְתַּפְּלָא בְּהוּ, וְאֵינּוּן אֵתָת הַשְּׁמַיִם, וּלְמַנְדַּע בְּהוּ חֻכְמַתָּא. הָכִי עָבַד קְדָשָׁא בְּרִיָּה הוּא בְּבִי נָשָׂא, רִשְׁמִין וּקְמִטִין בְּהוּא פְּרָצוּפָא דְּאָדָם, כְּאֵינּוּן כְּכָבִים וּמְזֻלוֹת, לְמַנְדַּע וְלְאַסְתַּפְּלָא בְּהוּ חֻכְמַתָּא סְגִיא, וְלְאַתְנַהֲגָא בְּהוּ גּוּפָא.

בְּמֹה דְּמִתְחַלְפֵי בְּמִשְׁכָּא דְּרִקְעָא, חִיזוּ דְּכְכָבִיא וּמְזֻלֵי, לְפּוּם עוּבְדִין דְּעֵלְמָא, הָכִי מִתְחַלְפִין חִיזוּ דְּרִשְׁמִין וּקְמִטִין בְּמִשְׁכָּא דְּבֵר נֶשׁ, לְפּוּם עוּבְדוֹי מְזֻמֵּן לְזֻמֵּן. וּמִלִּין אֵלִין לָא אִתְמַסְרוּ אֲלָא לְזַכָּאֵי קְשׁוּט, לְמַנְדַּע וְלְאַלְפָּא חֻכְמַתָּא סְגִיא.

זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם, מְזֻמֵּן לְזֻמֵּן, לְפּוּם עוּבְדוֹי דְּאָדָם, הָכִי אִתְלִידוּ, וְאִתְרִשְׁמוּ וְאִתְחַלְפוּ בֵּיהּ רִשְׁמִין מְזֻמֵּן לְזֻמֵּן. דְּהָא בְּזֻמְנָא דְּרוּחַ קְדָשָׁא שְׂרָא בְּגוּיָהּ, הָכִי עָבִיד תּוֹלְדוֹת, וְאַחֲזֵי רִשְׁמִין הֵהוּא רוּחַ לְבַר.

וּבְזֻמְנָא דְּמִתְעַבְרָא וְזוּ מְנִיָּה רוּחַ קְדָשָׁא, וְאַתְיָא רוּחַ מְסֻאָבָא, וְהֵהוּא רוּחַ מְסֻאָבָא הוּא מְכַשְׁפָּשָׂא בְּגוּיָהּ, וְאַחֲזֵי לְבַר חִיזוּ וְרִשְׁמִין יִדְעָאן, דְּאִשְׁתַּמּוּדְעֵן בֵּיהּ בְּקִמְטִין בְּמִשְׁכָּא לְבַר. (וְאֵף עַל נַב דְּשַׁעְרָא וּמִצְחָא וְחוּטְמָא וְעֵינִין, וְכָל אֵינּוּן סִימְנֵי, קִימִין עַל קִיּוּמִיהוּן.)

זר"ה פס"ץ, את דא דמתחלפא תדיר בהא חכמתא. באת זי"ן, מלה דקיימא בשערא הנה וסימניה זי"ן, ומאני קרבא דשמשון, בשערא. ודא הוא נזרא דאלהים עליה.

שערא דקיימא לאשתמודעא, ותליא. דא קיימא באת ז', ואתחבר ביה את צ'. דא עאל ואפיק ס'.

אי שערא דא תליא ואוכם, ובמצחא תלתא שרטוטין מסטרא דימינא, ותרין משמאלא, ולא מתחברין אלין באלין. בסטר ימינא אית תלתא רשימין דקיקין, דעברין עלייהו. ואינון שבילין למעבר על אינון שרטוטין אחרנין. ובסטר שמאלא חמש, וחד מניה זעיר בארפיה. דא קיימא בגו את ז' ואת י'. כדין תשפח קריצין תקיפין דעל חורי עינוי, דמתחברין דא בדא.

דא איהו בר נש מאריה דרוגזא, ולא בבהילו, ונייחא דיליה בעפובא. חשיב בגרמיה דאיהו חפים. ולא חכי. זקיף רישא לאסתפלא תדיר. מארי מצותא לבר. בביתיה לאו חכי. אורייתא לא חשיב לאסתפלא בה. מלין דבני נשא חשיבין עליה פמטול, ואתיב מלין תקיפין עליהו.

ואי מתפרשן קריצין דא מן דא, מוטו ולא מוטו, כדין תשפח במצחא לסטרא דימינא, תרין שרטוטין רברבין וחד זעירא, ותרין רשימין זעירין דעאלין בינייהו לפותיא. ולסטר שמאלא תרין, חד רברבא, וחד זעירא, וחד רשימו זעיר דעאל פחד ולא מטי לתניינא.

דא איהו מאריה דרוגזא, לפום שענתא אתמלי רוגזא, ולפום שענתא שכיף רוגזיה, ומארי קטטא בביתיה, ולא ברוח נייחא. זמנא חדא בעלמא (נ"א ביומי) אתיב תוקפין לבני נשא. אסתפל לתתא. מצחיה קמיט ברוגזיה, ודמי פכלבא, ומיד שכיף ואתיב רכיכין. דא איהו בר נש, דרוחא דיליה ורעותא דיליה, לאשתדלא בסחורתא (עורא ד) ומנדה בלו והלף ובאשתדלותיה, סליק לממונא. דהא אתחלף את י' באת ס'.

ואי מתפרשן קריצין דא מן דא, ושערין אחרנין עיילין בין דא לדא זעירין. דא נטיר דבכו סגי תדיר. טב איהו בביתיה. וחדו ועציב בכני נשא, דא קיימא בין י' ובין ס'. טמיר ממוניה. לא בעי לאגלוני, ולא תגלי בעובדוי. קמצן איהו. ושעריה גביל דא עם דא, ותלייא. לא חשיב גרמיה למלפש פדקא יאות. מה דלביש לא אתתקן ביה. מצחיה רברבא, תלת שרטוטין בימינא, וארבע בשמאלא תרין רשימין עיילין בינייהו.

דא פד מליל פשיט משכא דמצחא, ואינון שרטוטין לא אתחזון כל כף. כפיף רישיה אזיל. ימינא מניה שמאלא. שמאלא מניה ימינא. עציב תדיר אנניא איהו, מאריה דלישנא

בישא. חשיב גרמיה חפים בכל עובדוי. מארי דבכו בכל אינון דמשתדלן באורייתא.

בדרועא שמאלא, אית ליה רשימא אוכמא, וארבע שערין זעירין בה, ותרין רברבין דתליין ביה סומקין. שערא שעיע ותלי, ואיהו, לאו סומק, ולא אוכם, מצחא

דיליה לא רב ולא זעיר. דא קיימא בין את ס', ובין את י' פלילא באת ז'.

חד שרטוטא רב במצחיה, דאזלא כפותיא, מסטרא דא לסטרא דא. תרין שרטוטין אחרנין, אבל לא רשימין כל פה, דהא לא קיימין מסטרא דא לסטרא דא, פהאי. ארבע קמיטין זעירין קיימין, בין תרין קריצין, על רישא דחוטמא לעילא.

דא איהו מאריה דחדוה, חפים, פקית, וותרן במקמוניה, בכל מה דאשתדל למנדע איהו חפים. לפום שעטא רגז, ולפום שעטא נח רוגזיה, לא נטר דבכו לעלמין. לזמנא טב, ולזמנא לאו הכי כל פה, קאים במתקלא. פד תב למאריה, מאריה אחרד בידיה, וסליק ליקר סגיא. פלא צריכין ליה. את ס' אזלא לדיניה תדיר נתיר מאת י'. פל אינון דינעטין עליה עיטא בישא, לא מצליחין, ולא אתקנים ההוא עיטא, ולא נכלין לאבאשא ליה. אתחזי רמאה ולא הכי הוא. את ס' ואת י' מגיחין עליה, ובגין כך סליק ונחית. פד תב למאריה, את ס' נצח, ואתעביד רעותיה בכללא. רחמן איהו. ובכי כד אתמלי רחמין.

חד רשומא אית ליה בדרועא ימינא, וקיימא פרצופא, ולית עליה שערין פלל. ואי שערא קמיטא, ולא תלי תחות אודנין, ואיהו קמיט לעילא מאודנין דא קיימא במלוליה.

מצחיה רב ולא כל פה. שרטוטין דיליה חמש. תלת עברין מסטרא דא לסטרא דא, ותרין לא עברין. מארי קטטה איהו, ובביתיה נתיר. פל עובדוי בבהילו, אתחזי טב, ולא הכי. שבח גרמיה במה דלא אית ביה. דא קאים באת ז' לחוד, וסליק למרחיק באת צ' לחוד, מטי ולא מטי את ס' לית ביה פלל. וותרן במלוליה ולא נתיר, אעיל גרמיה במה דלא אתחזי ליה, מאן דאשתתף בהדיה, אצטריף לאסתמרא מחמידו דיליה, אבל אצלח איהו בהדיה.

שערא דתלי ולא שעיע, ושעריה רב. חמש שרטוטין ביה, דמטו ולא מטו דא לדא, עיינין דיליה צהיבין פקחין. דא כפיף רישיה. אתחזי טב וזכאה, ולא הכי. שבח גרמיה. אי אשתדל באורייתא כבר נש רב. תקיף ביצריה. פד מליל, אקמיט חוטמיה ופשיט משכא דמצחיה. פל עובדוי לחיזו דבני נשא, אצלח במקמונא, רמאה איהו בכל עובדוי. מארי דלישנא בישא. ידע לאסתמרא מבני נשא בכללא. שגעונא ביה, ואתפסי במה דאיהו עביד. אעיל קטטין בלחישו.

אודניו רברבן. קיימין בקיימיהו תחות שערא, דא קיימא באת י' ואת ז', ובגין כך עובדוי לחיזו בני נשא. בין כתפוי תליין תלת שערין פלא רשימא כלל. מאן דאשתתף בהדיה לא אצלח. ואיהו אצלח ברמאותא דיליה, ואתחזי זכאה לאחרא, וחשיב דעבד לקבליה עובדי קשוט.

שערא קמיטא ותלי תחות אודנין, אי איהו רווק, חד שרטוטא במצחיה, ותלת קמיטין על רישא דחוטמין, בין קריצין דיליה. מאריה דחדוה איהו. פקיחא בכללא. רמאה. וותרן איהו, עביד וותרנותא לאינון דמקרבין בהדיה. דא קיימא באת ס' ואת ז'. וכד הוי סיב, מתחלפין (ס'א ציורא דאתיו) אתנון, את ז' ברישא, ואת ס' בהדיה. לאו איהו וותרן, אלא

בביתיה. אצלח במקוניה. רמאה לא הוי. אעדי גרמיה מההוא ארחא. על קריצא שמאלא, אית חד רישומא זעיר, דמחה ליה בר נש ביומי עולימוי, אטים עינא ימינא. חמש קמיטין על רישא דחוטמיה, בפותייה בין קריצי עינוי. שערא קמיטא זעיר על רישיה. קמיט דעינין. דא איהו באת ז' בלחודוי. בלא סכלתנו. שגעונא בלפיה. בהיל בעובדוי.

חד שרטוטא על מצחיה. וארבע אחרנין זעירין. לית ביה מהימנותא, לא ישפתף בר נש בהדיה, דלא יצלת. חייבא איהו למאריה בכל עובדוי. חד תולדותא זעירא אית ליה על ירכא שמאלא. לזמנין אתמחי, ולזמנין אתייליד. ואי ארבע שרטוטין על מצחיה, כל הגי אית ביה, אכל לית בה תולדתא. ואי תלת רברבין ותלת זעירין, שפירו דשערא איהו, ואיהו באמצעיתא. עד פאן רזא דשערא.

מצחא מתפרשא בשערא, ומצחא מתפרשא בעינין, עינא מתפרשא בשערא, לארבעה סטרין. בבת עינא, בגוונין דעינא, בחורו דעינא, באופמו דעינא. כל אסתכלותא לאסתכלא, בכל אינון סימנין דשית דקאמרן, לית להו אלא מתליסר שנין ולעילא, דאתפרשא רוח קדשא מרוח מסאבא. בר שרטוטי בלחודוי, דשרטוטין בין זעירא ובין רב מתחלפי תדיר וכן בכלהו.

בתוב (שמות יח) ויבחר משה אנשי חיל מפל ישראל וגו', דאילו על אינון סימנין אחרנין בעא ולא אשפח. וכן (דברים א) הבו לכם אנשים חכמים וידועים לשבטיכם. מאי ידועים. דאשתמודעאן באינון סימנין, ואשפח, בר נבונים דלא אשפח.

עינא ברזא דאת ר' ואת פ', דגבינין חוורין ושערא סומקא. אי גבינין דעינוי חוורין, דא הוא בר נש דאצטריכו בני נשא לאסתמרא מניה. כל מלוי ברמאותא. פקיחא איהו. נטיר דבבו. דא איהו באת ר' בלחודוי. ולא אתחבר בהדיה את פ'. את דא, אזלא ושטא עליה, ולא אתישבא ביה. עינוי דדא שקיעין, בהיל בעובדוי. וכן כל מאן דעינוי שקיעין, אצטריף לאסתמרא מניה בכל עובדין. רמאה איהו, וברמאותיה יהיב טעמא למלוי.

מצחא דיליה רב, ולא עגולא. תרין רשימין רברבין אזלין בפותיא דמצחיה, מסטר לסטר, וארבע זעירין. שערא דיליה תלוא. קריר מוחא איהו. ועל דא פקיחא הוי. אונדוי זעירין, בדרועוי שערא רב. נקיד איהו בנקודין דרשימין אופמין. ואי רשימין סומקין, תב לזמנין למעבד טיבו, ואתקיים ביה זמנא זעירא, ולזמנין תב לקלקוליה. תמדן איהו.

ורעא דדוד בהפוכא. דוד מלכא גרית דא סומקא שפירא, למעבד דינא, ולמעבד שפירו דעובדוי. עינוי עינין דרחמי, יתבין על שלימו, סלקין חנא וחסדא. חד חוטא ירוקא אזיל בגווייהו. בשעטא דאגח קרבא, ההוא חוטא אתהפך ואתהוי סומקא כוורדא. נח רוגזיה בקרבא, תב ההוא חוטא כמלקדמין. נסין (בסו) רברבין הוו בעינוי. הוו חדאן. תאיבין למחמי. נקודין בתלת גוונין, חדו דלבא הוו בלב כלא, חייבא דמסתפלין בהו,

הוּ זַעִין וְדַחֲלִין, סִלְקִין בְּלַבִּייהוּ אִימָתָא וְדַחֲלִלוּ.

מִצְחָא דִּילִיה רַב עַגוּלָא בְּשִׁפִּירוּ, וְכָל אַתְרוּן אַתְחִזוּן וְסִלְקִין בֵּיה, אֲלִין סִלְקִין וְאֲלִין נַחְתִּין. אִינוּן דְּנַחְתִּין סִלְקִין, יַהֲבִין דּוּכְתָא אֲלִין לְאֲלִין. בְּגִין כִּד רְשִׁימִין דִּילִיה סִלְקִין בְּאַרְפָּא לְעִילָא. גְּבִינִין דְּעִינוּי רַחֲמִין לְרַחֲמֵנוּתָא. לָא אוּפְמִין וְלָא סוּמְקִין, אֶלָּא בֵּין תְּרִין גְּוונִין. בַּת עֵינָא דְלִגוּ, אַחֲזִי כָּל דִּיוֹקְנִין דְּעֵלְמָא, חוּטָא סוּמְקָא סַחְרָא לִיה, וְחִדְוּא סַחור סַחור כִּלָּא.

שִׁירוּתָא, דְּחִיבִין מְקַרְבִּין לְמַחֲמִי, אִינוּן חִיבִינָא חֲמָאן לֹון חִיבִיכָאן, רַחֲמֵי חֲנָא וְחִסְדָּא. לְבַתֵּר תּוּקְפָא וְדַחֲלִלוּ וְאַמְתְּנוּ וְרוּגְזָא. וְעִינוּי יוֹנִים לְגַבִּייהוּ. מָאי יוֹנִים. דְּעַבְדִּין לֹון אוּנָאָה לְחִיבִיכָא. כְּמָה דְּאֵת אָמַר (ויקרא כה) לָא תוֹנוּ אִישׁ אֵת עַמִּיתוֹ וְכַתִּיב (שיר השירים א) עֵינֶיךָ יוֹנִים. מְקַרְבֵן, וּמְרַחֲקֵן. כָּל דִּיוֹקְנִין דְּעֵלְמָא כְּלוּהוּ כְּלִילֵן בְּאַנְפוּי. שְׁעָרָא דְרִישִׁיָּה, הָוָה רְשִׁים בְּגוּוֹנֵי שְׁבַעָה זִינֵי דְהֶבָא.

חֲמִינָא בְּסַפְרָא דְאָדָם קְדָמָאָה, דְּאָמַר חִי דִּיוֹקְנִין דְּמִשִּׁיחָא קְדָמָאָה, לְסִיחָרָא, גְּוֹן דִּילִיה, זְהָב יִרְקַרְק בְּאַנְפוּי. גְּוֹן דִּילִיה, זְהָב אוּפִיר בְּדִיקְגִיָּה. גְּוֹן דִּילִיה, זְהָב שְׂבָא בְּגַבִּינוּי. גְּוֹן דִּילִיה (דברי הימים ב ג) זְהָב פְּרוּם, בְּקַרְיִצִין דְּעַל עֵינוּי. גְּוֹן דִּילִיה, זְהָב סְגוּר בְּשְׁעָרָא דְרִישִׁיָּה. גְּוֹן דִּילִיה, זְהָב מוּפִז עַל חֲדוּי כְּלוּחָא דְעַל לְבִיָּה. גְּוֹן דִּילִיה זְהָב תְּרִישִׁי, עַל תְּרִין דְרוּעִין. כָּל שְׁבַעָה גְּוונִין אֲלִין, הוּ רְשִׁימִין, עַל כָּל אִינוּן דּוּכְתֵי דְשְׁעָרוּי. בְּרָרוּעָא יְמִינָא, הָוָה חִיקֵי וְרְשִׁים רְשׁוּמָא חֲדָא סְתִים מְבַנֵי נְשָׂא, מְגַדֵל חִיקֵי בְּאַרְיָה. וְאַלְף זְעִירָא רְשִׁים בְּגוּיָה, וְסִמְנָא דָּא (שיר השירים ד) אֶלְף הַמְגֵן תְּלוּי עֵלְיוּ. כָּל זְמָנָא דְאַגַּח קְרָבָא, הֵהוּא רְשִׁימָא סִלְקָא וּבְלֻטָּא, וְעַל מְגַדֵל מְכַשְׁפְּשָׂא הָא אֶלְף, וְכַדִּין אַתְתַּקֵּף לְאַגְחָא קְרָבָא. כִּד עַל בְּקַרְבָּא מְכַשְׁפְּשָׂא הֵהוּא אַרְיָה, וְכַדִּין אַתְגַּבֵר בְּאַרְיָה, וְנַצַּח קְרָבִין. וְהֵהוּא מְגַדֵל אַתְרֵהִיט, וְסִמְנֵיָה (משלי יח) כּוּ יְרוּץ צַדִּיק וְנִשְׁגַב. וְנִשְׁגַב דּוּד מְשַׁנְאוּי דְלָא נְכִילִין לְגַבִּיָּה. וּמִן סְמִנִין אֲלִין וְרְשִׁימִין אֲלִין, הוּ רְשִׁימִין בְּרָעִיָּה שְׂמָאֶלָּא. רְשׁוּמָא דְכַר נֶשׂ אַחְרָא לָא כְּהָאִי.

עֵינִין צְהִיבִין פְּקִיעִין, שְׁגַעוּנָא בְּלִיפִיָּה. מִצְחָא רַב. שְׁעָרוּי סְגִיאִין, תְּלִיין, רַחֲמִין מְמַשְׁכָּא דְרִישָׂא. פְּקִיחָא אִיהוּ. פּוּם מְמַלֵל רְבִרְבֵן. שְׁפּוּן דִּילִיה עַתִּיקִין מְאַרְיָה דְלִישְׁנָא בִישָׂא.

בְּמִצְחִיָּה תְּלַת שְׁרִטוּטִין, אִי בְּעִינֵיָּה תְּרִין שׁוּרְיִיקֵי סוּמְקִי, דָּא הָוָה בְּאֵת ר' בְּלַחֲדוּי, וְשׁוּרְיִיקָא זְהִיר לְגַבִּיָּהוּ. עַבְרָה אַזְדַּמְנַת לְגַבִּיָּה, וְאַשְׁתַּזִּיב מִינָה.

וְאִי שׁוּרְיִיקָא חֲדָא סוּמְקָא לְגוּ בְּעִינָא, קִימָא בְּאַרְפָּא, וְתִרִין זְעִירִין תַּחֲוִתִּיה, וְחַד דְּאַעְבֵר בְּעִינוּי. דִּין אֵית לִיה עֵיטָא בִישָׂא, בְּאַתְתָּא אַסוּרָה, וְעַדִּין עֵיטָא קִימָא. כְּדִין תְּשִׁתְּכַח בְּמִצְחִיָּה, חַד שְׁרִטוּטָא לְאַרְפָּא. מְקַרְיִצָּא יְמִינָא חַד שְׁעָרָא וְאַרְבַּע זְעִירִין תַּחֲוִתִּיה, וְחַד דְּאַעְבֵר בִּינֵיָּהוּ לְפּוּתִיָּה.

וְאִי יתְפַרֵּשׁ מִהֵיכָא חֲטָאָה, תְּשַׁבַּח בְּעֵינֵיהּ, תְּרִין שׁוּרְרֵיקֵי דְקִיקִין, אֲזִלִּין בְּפּוֹתֵייהּ דְּעֵינָא, וְלֹא אַעֲבֵר חַד בִּינֵייהוּ, וְכֵן בְּמִצְחָא. וּמִזְמֵן דְּאִתְפַּרֵּשׁ מִהֵיכָא חוּבָה, הוּא מִזְמֵן תְּשַׁעֲבָה יוֹם, דְּהָא מִתְמָזְן וְלִהְלָאָה, יִתְמַחוּן רְשִׁימִין אֲלִין, וְיִתְיִלְדוּ אַחֲרֵינִין.

עֵינִין דְּקִיקִין, וּמִתְהַפְּכֵן זְעִיר בְּסוּמְקָא. דָּא אִיהוּ פְּקִיחָא. כָּל מְלוּי (ס"א בְּתוּיבְתָא) בְּחִיּוּבָא. בְּמִצְחוּי תְּשַׁבַּח רְשִׁימִין תְּלַת. חַד רַב, דְּאַעֲבֵר מִסְטָרָא דָּא לְסְטָרָא דָּא. וְתִרִין אַחֲרֵינִין דְּלֹא עֲבָרִין. קְרִיצִין דְּעֵינֵי רַבְרַבִּין. מְאָרִיָּה דְקָשִׁיּוּ אִיהוּ. כַּד מְלִיל, קָמִיט בְּחוּטְמִין, בְּרוּגְזִיָּה, (ס"א או) אִי בְּקָשִׁיּוּ דְלִבִּיהּ. זְקוּף שׁוּם בִּישׁ עָלֶיהּ. בִּישׁ בְּעֵינֵי דְכָלָא. כָּלָא שְׁנֵאִין לִיהּ. אֲצַלַח לְזַמְנִין וְלְזַמְנִין לָא.

תְּלַת שְׁעָרִין רַבְרַבִּין בְּחִדוּי עַל לִבִּיהּ. שְׁפוּן דִּילִיהּ עֲתִיקִין, מְאָרִיָּה גְּאוּתָא בְּשַׁגְעוּנָא. לִישְׁנָא בִישָׁא.

שְׁעָרוּי שְׁעִיעִין רַבְרַבִּין וְסַגִּיאִין. אֲנַפּוּי אֲנַפִּין אַרְיִכִין זְעִיר, וְעַגּוּלִין זְעִיר, לְזַמְנִין אִתְחַרַּט מִכָּל מַה דְּעַבַד וְתַב לְקַלְקוּלִיָּהּ. בְּעֵינֵיהּ תְּשַׁבַּח שׁוּרְרֵיקֵי, תְּרִין בְּעֵינָא דִּימִנָא, וְחַד בְּעֵינָא דְשְׁמָא לָא. אוּדְנוּי זְעִירִין, קְיִימִין בְּקִיּוּמָא.

זְרַעָא דְדוּד בְּהַפּוּכָא. זְרַעָא דְדוּד כָּל סִימְנִין אֲלִין לְטַב, וְלְמַעַבַד טִיבוּ. כַּד שְׁפוּן רַבְרַבִּין, דְּכָל מָאן דְּשְׁפוּתִיָּה רַבְרַבִּין, מְאָרִיָּה דְלִישְׁנָא בִישָׁא אִיהוּ, בִּין זַכָּאָה, בִּין חֲזִיבָא. כַּד אִי צְדִיק גְּמוּר הוּא. וּבְזַכּוּי דִּילִיהּ נִצַּח וְנָטִיר גְּרַמִּיָּה.

עֵינִין יְרוּקִין, זְעִיר מְגוּן סוּמְקָא אֲזִיל בִּינֵינֵיהּ, בְּמִצְחִיָּה תְּרִין רְשׁוּמִין, מִסְטָרָא דָּא לְסְטָרָא דָּא, וְחַד לְעֵילָא זְעִירָא, וְחַד לְתַתָּא. אִיהוּ בְּאֵת פ' וְאֵת ר'. דָּא מִצְחִיָּה רַב בְּעַגּוּלָא, אִיהוּ טַב לְכָלָא. יְהִיב מִכָּל מַה דְּאִית לִיהּ לְכָל כַּד נָשׁ. וְתָרֵן אִיהוּ. שְׁעָרוּי שְׁעִיעִי וְתַלִּי. בְּסְטֵר יִמִּנָא אִית לִיהּ חוּרוּ דְשְׁעָרִי, מִיּוּמָא דְאִתְבְּרִי.

מִתְנִיתִין. כַּד עֲלָמָא מְאָרִיָּהוּן דְּסַכְלָתָנוּ, פְּקִיחִין עֵינִין, מְאָרִיָּהוּן דְּמַהִימְנוּתָא, דִּי הָנָה גְּנִיזָא בְּכוּ. מָאן מְנַכּוּן דְּסַלִּיק וְנַחִית. מָאן דִּי רוּחַ אֱלֹהִין קְדִישִׁין בִּיהּ. לִיקוּם וְלִינְדַע, בְּשַׁעֲתָא דְסַלִּיק בְּרַעוּתָא דְרִישָׁא חוּרָא, לְמַבְרִי אָדָם, בְּטַשׁ בְּגוּ בּוּצִינָא חָדָא, וּבְטַשׁ בּוּצִינָא בְּפִשְׁטוּ דְנַהִיר, וְהֵהוּא פְּשִׁיטוּ דְבוּצִינָא אֲפִיק נִשְׁמַתִּין.

אוּף הַכִּי בְּטַשׁ גּוּ טַגְרָא חָדָא תְּקִיפָא, וְאֲפִיק הֵהוּא טִיגְרָא שְׁלֵהוּבָא חָדָא מְלַהֲטָא, מְרַקְמָא בְּכַמָּה גּוּוֹנִין, וְהֵהוּא שְׁלֵהוּבָא סְלָקָא וְנַחֲתָא, עַד דְּהֵהוּא פְּשִׁיטוּ (נ"א פְּשִׁיטוּ) בְּטַשׁ בִּיהּ, וְתַב וְאִתְיָשֵׁב בְּדוּכְתִיָּה, וְאִתְעַבִּיד רוּחָא דְחַיִּי.

וְהֵהוּא רוּחָא אִתְתַּחֲסֵם, וְנָטִיל גּוּן חַד מִשְׁמָשָׁא. נַחִית לְתַתָּא, נָטִיל גּוּן חַד מִסִּיהָרָא. סְטָא לִימִנָא, נָטִיל גּוּן מִיָּא, כָּלִיל בְּפּוּמָא דְאַרְיָה חָדָא. סְטָא לְשְׁמָא לָא, נָטִיל גּוּן אֲשָׁא, כָּלִיל בְּפּוּמָא דְחַד שׁוּר, סוּמְקָא כּוּוּרְדָא. סְטָא לְקַמִּיָּה, נָטִיל גּוּן רוּחָא, כָּלִיל בְּפּוּמָא דְחַד נָשׁ רַבְרַבָּא, רַב גְּדַפִּין, מְאָרִיָּה דְנוּצָה, כָּל גּוּוֹנִין בִּיהּ מִתְחַמָּאן. סְטָא לְאַחוּרָא, נָטִיל גּוּן עֲפָרָא, כָּלִיל מְאַרְבַּע סְטָרֵי עֲלָמָא. בְּפּוּמָא דְאָדָם, וְכָל דִּיּוּקְנִין מְסַתְּפֵלָן לְגַבִּיָּה.

אתישיב ההוא רוחא פההוא עפרא, ואתלבש ביה. פדין ההוא עפרא, מכשכשא ונחת לתתא, ובטש סטרא מד' סטרין דעלמא, ואתעביד דיוקנא חדא ופרצופא, וההוא רוחא אתטמר מגו לגו. וההוא עפרא דאתפניש מד' סטרין בטש לגביה נפש כלילא בעפרא (ס"א ברוחא).

וההוא נפש איהו יסודא לעובדי גופא. כפום עובדין דההוא נפש בגופא, הכי אתחזי במשכא לבר. רוחא דא אתטמר לגו. וההוא אחזי לבר, סליק ונחית, ובטש באנפוי, ואחזי דיוקנין ורשימין. בטש במצחיה, אחזי דיוקנין ורשימין בטש בעינוי, ואחזי דיוקנין ורשימין. הךא הוא דכתיב, (ישעיה ג) הפרת פניהם ענתה כם.

בוצינא דאתמשך מניה מדירו, דחד חוטא ירוקא, שלהבותא דתהו. בטש בידוי בשעתא דבר נש נאים, ורשים רשימין ושרטוטין בידיה, וכפום עובדין דבר נש הכי אתרשים. ואלין אתון מתהפכן מתתא לעילא, וידעי לון חברי קשוט, ברשימו דאתון דבוצינא, וכל אלין חילין דלגו כבר נש, עבדין רשומין ושרטוטין אתון מתהפכן. מאן דרקים דא, רקים בשפולי משפנא. כמה דאת אמר, (תהלים קלט) רקמתי בתחתיות ארץ. בריף הוא בריף שמה לעלם ולעלמי עלמין.

עיינין חנורא, ואברין סומקין, באתריה דנפיק מיניה, דא איהו באת פ' ואת ר' כלילא כחדא.

מצחיה רב, תלת שרטוטין סלקין במצחיה, שית זעירין אחרנין. סומק הוא ולא סומק, קיימא בין תרין גווינין. שעריה אוף הכי. אנפוי רברבן. שעריה קמיט, ולא כל כד. תלי זעיר תחות אודנוי. טב איהו, מארי דמהימנותא, מארי דרוגזא תקיף, בשעתא דאתרגיז.

ההוא סומקא דתחות עינא, אתפשט בעיניה. רוגזיה ביש. בשעתא דמליל ברוגזיה סתים פומיה, ונפיק תננא מנחירו. ולזמן זעיר נח רוגזיה, ולא כל רוגזיה, עד יומא אחרא, או תרין יומין. דא אצלח לזמנין, ולזמנין לא. אכל קאים תדיר באצלחותא, בין זעיר ובין רב.

ואי סומקא דפום עינא, זעיר פחוטא, ולא אתפשט בשעתא דרוגזיה בעינא, ואית ביה כל הני סימנין. חלשא בלבא. ואיהו דחיל מפלא, שינתיה לא אתישיב ביה. חשיב תדיר מחשבין ודחיל מפלהו. ואצלח לכלא. מאריה דגריע (דניי). לא חש לגיופא.

לזמנין תב בתויבתא ודחיל. ומגו דחילו, פדין תשפח בעיניה מינא, ההוא סומקא דפום עינא, בסופא בשפולי עינא, וחד שורייקא דקיק סומק בעיניה שמאלא, ואי מתחלפי מה דימינא לשמאלא, ומה דשמאלא לימינא, פדין איהו בקלקוליה. ותב ותבר גזיזא דברדא, בגין לאעברא עבירה.

תרין קמיטין על רישא דעינא, ותלת לתתא. וברגליה שמאלא, באצבעא דאמצעיתא, שית

שְׁעָרִין, וּבְזִמְנָא אַתְרָא חֲמִשׁ, וְהִשְׁתָּא שִׁית, חַד זְעִירָא בִּינְיָהּ. עֵינִין אוּפְמִין, וְקָרִיצִין דְּעַל עֵינֵי רַבְרִבִּין, סְגִיאִין שְׁעָרִין, אֲלִין עַל אֲלִין, וְאִינוּן עֵינִין אוּפְמִין וְיִרוּקָא, אָזִיל בְּגוּוּיָהּ, וְהָהוּא יִרוּקָא אֶטְבַּע זְתִיר. הָאִי אִית לִיה חֲמִשׁ שְׂרֻטוּטִין בְּמַצָּחָא, תָּרִין דְּעַבְרִין מִסְטָר לְסָטֵר. וְתַלְת דְּלָא עַבְרִין וְכוּ'.

השלמה מההשמטות (בימן ז)

וְתַלְת דְּלָא עַבְרִין, הָאִי אִיהוּ בְּאֵת פ' וְאֵת א' וְכוּלָא פ"א בְּאַשְׁלֻמוּתֵיהּ. אֵת ר', לִית בֵּיה פְּלָל. שְׁעָרֵי אוּפְמִין תְּלִין וְלָא שְׁעִיעִין, דָּא אִיהוּ בַר נֶשׁ דְּשִׁתִּיק תְּדִיר, אָבַל פְּקִיחָא אִיהוּ, מְאָרִיה דְּלִישְׁנָא בִישָׁא. מְלוּי בְּרוּגְזָא, פּוּם מְמַלֵּל רַבְרָבִין, אֶצְלַח וְלָא אֶצְלַח. מְאָרִיה קְטָטָה בְּבִיתֵיהּ, לָא חֵישׁ לִיקְרָא דְּבַר נֶשׁ, חַד בְּפּוּמִיהּ וְחַד בְּלַבִּיהּ, הִפְכֵּפְהּ בְּלִישְׁנֵיהּ. גְּבִינִין דִּילֵיה סְמָקִין זְעִיר. וְאִית קִימָטָא תַּחוּת עֵינֵיהּ רַב, אָזִיל עַד חוּטְמָא מִסְטָר יְמִינָא, וְתָרִין תַּחוּתֵיהּ, חַד מְנִיָּהּ זְעִיר מְאִתְרָא. דָּא שְׂכִיב בְּגֵדָה מִיּוּמִין זְעִירִין וְחוּבֵיהּ רְשִׁים בֵּיה רְשִׁימִין אֲלִין.

בֵּין כְּתוּבֵי אִית לִיה רוּשָׁם חַד וְאַרְבַּע שְׁעָרִין בֵּיה חַד מְנִיָּהּ בְּאַמְצָעִיתָא רַב וְתַלְת, וְתַלְת אַתְרֵינִין זְעִירִין. וְעַד לָא הָהּ עַבְרָה דָּא, הָווּ תַלְת זְעִירִין. וְחַד דְּאַתְרָשָׁם בֵּיה דְּקִיק וְזְעִיר מְפֻלְהוּ. הָהוּא רוּשָׁם הָהּ בֵּיה מְקַדְמַת דְּנָא אוּכַם, וְאִינוּן שְׁעָרִין תְּרִין פְּלָהוּ, הִשְׁתָּא לָאוּ הָכִי. אֶלָּא רוּשָׁם אוּפִם וְחַד סוּמְקָא בְּרְשִׁימוּ וְטוּלְפָחָא בְּאַמְצָעִיתָא, וְהָהוּא שְׁעָרָא דְאַתְרֵי בֵּין אַתְרֵינִין. רִישֵׁיה סוּמְקָא וְשָׂאָרָא תָּוֵר.

א' תב בתיובתא, תשפח בעיניה ימינא חד חוורא, חור גו ההוא אכמא. במצחיה תלת שרטוטין עברין, ותרין דלא עברין. ההוא רושם אופם וסחרניה חוטא סומק ובגו ההוא חוטא חד שערא דקיק זעיר, ותלת שערין באמצעיתא כולהו כחדא זעירא. יחפם באורייתא (א) יוליה, ולא יצלח בעובדוי.

ואי ירוקא דעינא לא יצטבע כל פה, ועינוי אופמין וחד חוטא וסומק זעיר אעבר בין אינון גוננין, כדין איהו באת פ' בשלימו, ובאות ר' בלחודוי. במצחיה תשפח שית שרטוטין. תלת עברין, ותלת לא עברין, שעריה תקיף ולא כל פה, תלי ולא תלי, האי איהו בשלימו לכל בר נש, קמצן איהו. לית ביה חידו, ואפילו בחדוה לא חזי כדוונא חזי. אטים אודניה שמאליה. בשינוי אית תלת רברבין מלעילא. ויהבין לון דוכתא אינון דלתתא. מהימנא איהו ולא כל פה. אנפוי אריכין ולא שפירין. קליה כאתתא, ומילוי כאתתא, מקנח פומיה במלוי, אפתח אצבעאן דידי במלוליה. כד אזיל, אקדים ליה בליתא דפרסאי, דלא יחוב בר נש לגביה. עליה כתיב (דברים כ"ד) כי תועבה היא לפני יי.

עיינין ירוקין ואלין סימנין ביה, ואנפוי אריכין שפירין. שערוי אוכמין ומריטין מלעילא ברישא, רישיה רב. כד אזיל, כפיף רישיה. קריצין דעינוי בקדמאה עליהו כתיב (משלי א) מנע רגלך מנתיבתה.

עֵינַי רַבְרַבִּין וִירוּקִין דָּא אִיהוּ בְּתַרִּין אַתְּוּן, ר' פ"א. חד יחידא וחד בשלימו. במצחיה שרטוטא דאזיל ועבר מסטר לסטר, ותלת אחרנין אית דלא עברין. מצחיה רב. קריצין דעל עינוי, לא רברבין. בדיקניה שערא טפי. דא באנפוי שפירו סומק. שעריה שעיע ולא כל כף, דחיל חטאה איהו, רחים אורייתא איהו. רחים לאינון דמשפדלין בה. חדי בכלא, עביד טיבו לכלא, כדיבא לתועלתיה. מהימנא איהו לרזין דאורייתא. טב איהו למלין דעלמא. מאן דאשתתף בהדיה לא אצלח, לא איהו ולא אתרא. אצלח איהו בלחודוי דהא את ר' גרים. פגים איהו ברישיה.

לְעִילָא רִישׁוּמָא דְחַד מְכַתְּשָׁא דְהוּה לִיה תַּמָּן, דְּעַבְד לִיה חַד רַבִּינָא בְּאִבְנָא בְּלָא רַעוּ וְכוּנְוָה, וְאִיכְסִי בְּשַׁעְרָא. וְהֵהוּא רִישׁוּמָא דְמְכַתְּשָׁא כְּגוּוֹנָא דְגִימָ"ל יִנְיַת. מְהִימְנָא אִיהוּ לְגַבְיָה בְּנֵי נָשָׁא, סְלִיק לְמַהוּי רִישָׁא דְעַמִּיָּה, עַד הָכָא רִזִּין דְּעֵינַיִן.

וְאִית רִזִּין אַתְרֵנִין דְּעֵינַיִן דְּמַתְּפָרְשִׁין מְנִיָּיהוּ. עֵינַיִן דְּמַעְמָקֵן וְחִיבָאן, דָּא אִיהוּ בְּשַׁלְּיִמוּ דְאַתְוּוֹן פֶּר דְקַדְמָאָה. ר' וכתר פ' דא איהו בר נש דאצלח בעובדוי ג' שרטוטין במצחיה, מצחיה עגיל. עינוי נהירין מרקמן עובד ציור קיימין על שלימו. שנאוי ופלו תחותיה. פקיחא איהו, אצלח בכלא, בהיל בעובדוי. טב איהו עם בני נשא, מלוי בקשיו ובלא דחילו. ותין איהו עביד טיבו ולא לשמה.

שַׁעְרִיָּה שְׁעִיעַ וְתַלְיָא וְלִישְׁנִיָּה כְּחַרְבָּא. תַּחוֹת עֵינַיִן קְמִיטִין תַּלַּת רַבְרָבִין וְתַלַּת זְעִירִין, וְאִי אִית ד' וְתַלַּת רַבְרָבִין. כְּדִין תַּשְׁבַּח תְּרִין שְׁרַטוּטִין בְּמַצְחִיָּה עַבְרִין מַסְטֵר לְסַטֵר וְתַלַּת דְמָטוּ וְלֹא מָטוּ. תַּחוֹת טְבוּרִיָּה קְיִימָא רְשִׁימָא חַד צִיּוּרָא דְרִישָׁא דְפֶר נָשׁ אוֹפֶם וְחַוּוּר. תְּרִין שְׁעִרִין תַּלְיִין בִּיָּה, הֵהוּא בֶר נָשׁ אַתְפָּשֶׁל בְּאַתַּת גַּבֵּר מִיּוּמִין רַחִיקִין וְלֹא תָב מֵהֵהוּא חוֹבָה. מְרַעִין רְדִפִין אַבְתְּרִיָּה, וְעַל דָּא אֵינוֹן מְרַעִין, חַד דְצַעִיק לְאוּשְׁדָא שְׁתָּן וְלֹא כִיל, דְעַד כְּעַן הֵהוּא חוֹבָה תַּלְיָיא בְּקַדְלִיָּה. דְנַחַש עַקִּימָא וְשַׁלִּיט עָלֶיהָ בְּדָא, וְדָא לְסוּף יוּמִין דְסִיבּוּ.

וְאִי תָב בְּתִיּוּבְתָא בְּזַמְנָא דְאִיהוּ בְּחִלְיָה, הֵהוּא רְשִׁימָא אֲזַעֲיַרְת דִּיּוֹקְנָא וְשַׁעֲרִין לָא תַלְיִין בִּיָּה כָּלָל. וְאִי תָב בְּתִיּוּבְתָא כְּסוּף יוּמוֹי כַּד מְרַעִין רְדִפִין אַבְתְּרִיָּה, כְּדִין הֵהוּא רְשִׁימָא קְמִיט, וְשַׁעֲרָן תַּלְיִין בִּיָּה, וְהֵהוּא מְרַעִא לָא אַעֲדִיאוּ מְנִיָּה, מְגוּ דְתַלְיָיא בְּקַדְלִיָּה דְנַחַש, בְּגִין דְהֵהוּא נַחַש, כִּיּוֹן דְאַחִית הֵהוּא חוֹבָה עַל קַדְלִיָּה, לִית מָאן דִּנְתִיר קְשָׂרָא מְקַדְלִיָּה. בְּגִין דְהֵהוּא נַחַש לִית לִיה רְשׁוּ בִימֵי דְעוֹלָמִיּוּ דְפֶר נָשׁ לְקְשָׂרָא הֵהוּא חוֹבָה עַל קַדְלִיָּה. וְקְשָׂרִין לִיָּה בְּקְשָׂרִין פְּקִיפִין וְאִיהוּ רְדִיף אַבְתְּרִיָּה דְהֵהוּא בֶר נָשׁ, וּמְלָקִי לִיָּה בְּהֵהוּא בְּרִית דְחָב בִּיָּה. וְאִף עַל גַּב דְתָב בְּתִיּוּבְתָא, יַצְוּוּת מְגוּ עֲאָקוּ דְמְלָקִיּוּתָא.

הֵהוּא חוּזָא דְלִיג וְעַל בְּהֵהוּא קְשָׂרָא, בְּשַׁפּוּלֵי דְתַהוּמָא רַבָּה. כְּדִין רוּוַח לִיָּה לְפֶר נָשׁ. וְהֵהוּא נַחַש לְבֶתֵר יוּמִין נְפִיק וְעַבִּיד דָּא. וּבְזַמְנָא דְמִית הֵהוּא בֶר נָשׁ, תַּלַּת מְאָה שׁוּטְרֵי רְדִפִין אַבְתְּרִיָּה דְהֵהוּא בֶר נָשׁ וְתַפְסִין לִיָּה, וְעִלְיִן לִיָּה קְמִי מְלָפָא. וּמְלָפָא קְדִישָׁא

מתפר אינון קשרין, ונחית ההוא חובה מעל קדליה. ועל רזא דא פתיב (ישעיה כ"ב) אם וכופר העון הזה לכם עד תמותו. כמה דאת אמר, (ישעיה כ"ח) וכופר בריתכם את מות, תבר ההוא קיימא דילכון, את מות. כמה דאת אמר (בראשית ל"ב) אכפרה פניו. אבטל רגזיה, כדין ההוא בר נש, אזיל ליהוא עלמא נקי מההוא חובה, דהא קביל עונשיה בהאי עלמא.

וכי תימא היכי משמע דבהאי עון אשת איש משתעי קרא, דכתיב הכא אם וכופר העון הזה, וכתיב התם באיסור אשת איש שזנתה, ונקח האיש מעון. וכתיב גבי אבנר (שמואל ב' ג') ותפקד עלי עון האשה היום. אי נמי, (ישעיה כ"ב) והנה ששון ושמחה הרג בקר ושחוט צאן אכל ושתה. וכתיב התם (משלי ל) אכלה ומחתה פיה. וכתיב (בראשית ל"ט) כי אם הלחם אשר הוא אוכל. וכתיב (משלי ט) מי פתי יסור הנה חסר לב, ואמרה לו (משלי ט) מים גנובים ימתקו ולחם סתרים ינעם, ולא ידע כי רפאים שם בעמקי שאול קרואיה, זהו כד (לא) קביל עונשיה בהאי עלמא.

ואי אשתכח ביה זכות אבות, עונשיה בהאי עלמא בההוא עון. כמה דאת אמר (תהלים פ"ט) ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עוונם. ופקדתי זעיר זעיר, (איוב ל) אם בפידו להם שוע (כ"א אם וכפר להם שונג) (שמות ל"ד) פוקד עון אבות על בנים. זעיר. ונותן זעיר על דא וזעיר על דא. ואשתזיב הוא ואבוי מעונשא דההוא עלמא. דהא ברא מזבי אפא.

עיינין עקימין דלא מסתפלן באורח קשוט דא בלא את כלל. פרחין מניה כל אתוון בגין מארי דעינא בישא. חיזו דיליה בהפוכא. ההוא רע עין שליט עליה, ואי כשרן עובדוי דההוא בר נש, לא שליט אלא על עינוי. ואצטריך בר נש לאסתמרא מעינוי, בגין דסטרא אתרא שלטא עליהו. אינון עיינין חמדן כל ביש ואתעבדון סרסורין לגביה ושויפי גופא נצחן, אכל שלטין. עינוי (אי) מסתפלן.

מאן דבעי לאסתמרא מניה, לכתוב יו"ד בידיה ימינא ובידיה שמאלא זי"ן וליפתח קמיה ולימא יו"ד באיפכא אתווי וששתזיב מניהו. דא איהו פגים לשמושא דקדושא, בגיני כף לא שריין ביה אתון, והא אסתלקו מניה. דא איהו ברזא דההוא קו זרוק דנפיק מתוהו במידידו דבוצינא. ואית לאסתפלן גו שרטוטין דידא בימינא ובשמאלא. וברזא דאינון שרטוטין דדין, תשפח דא.

מאן דעינא חד אטים ולא כל כף, ועינא אתרא פקיחא. מומא חד מאינון מומין אית ביה. דא איהו באות ר' בלחודוי באשלמותיה ואת יו"ד מטי לגביה ולא מטי. במצחיה תלת שרטוטין עברין וחד זעירא דאעבר. אוף הכי רשימא חדא סליק מעיניה לקבל אודניה.

שעריה תלי ותקיף קריצוי רברבין, אית מומא מסטרא אתרא. אימא דיליה אזלת בחרשין כד הוה במעהא ונפקת לפתחי דאורחין בליליא. כד דא אתיליד, בגו תרין שגין דיליה אתחלש, עד דאזער דיוקניה. ואמיה אזלת בליליא בהדיה, וקא עבדת חרשין עליה.

האי חדי בחדוה. לית ביה מהימנותא, (ו"ח דף ג"ו על גבי) משבח גרמיה במה דלית ביה. גס רוח, ממלל בישין ועתיקין. ותין איהו לית ביה קמצנו כלל. מארי דגיופא, אצלח ולא אצלח. חדידא בלישניה.

ואי חד שרטוטא במצחיה רב ותרין זעירין, דא אזל גו חרשין, והא אמיה עבדת להו. ומתחלפין שרטוטין דקא סלקין מעינא ימינא לעינא שמאלא. גס רוח איהו, אבל לית ביה בישא כלל, קמצן איהו לית ביה קצת גיפא. חדידא בלישניה איהו, בשפה דיליה אית ביה רושם חד סומק טפי. וחד שערא באמצעיתא אצבען די ברגליה שמאלא, קמיטין זקיפין מתפשטין. עינין זבלגנין רוקין, נחתין דמעין תדיר. האי אתדבק באת פ', ואת ר' לא אתישבת ביה. האי אית ליה ארבע שרטוטין במצחיה ועברין פולהו ותרין זעירין. מעיניה ועד שעריה.

תרין רשימין, ותלת זעירין בין קריצי עינוי. האי איהו בר נש דאזיל כפיף רישא, זינא חד מתלת מארי רשימין דתולדת צרעת אית ביה בזיניה. האי לאו מסאבא הוא למסגר. חדי איהו בכלא וחייה תדיר, כל מלוי חייכין בהו בני נשא. קמצן איהו בביתיה, באחרנין לאו הכי. לית ליה כסופא במלוי בגין דחמי דכלא חייכין בהו. גיפא איהו.

שערוי סמקין זעיר ולא שעיעין ולא קמיטין, ואית במצחיה תלת שרטוטין דעברין ותלת זעירין דלא עברין וכל שאר סימנין ביה. האי (ו"ח ד"א ג"א אית ליה) לית ליה פגמו ורושם חד בעינא. דבר נש דהוה צד צפרין דעבד ביה בלא כונה באעא דהוה אושיד לצפרין, ואיהו אתרשים על עיניה שמאלא, לעילא מקרצוי באורפא, ההוא דהוה צד צפרין, אגזים ליה בההוא אעא, בגין דהוה אפרח צפרין ומחא ליה בלא כונה. האי אצלח למזוניה ולביתיה, ולא למכנש ממונא סגי. מהימנא איהו ולא כל כף, והאי מהימנותא במלין זעירין, אבל ברברבין לאו איהו מהימנא. מארי דלישנא בישא וכולא חייכין במיליה. פומיה רב שפוותיה רברבין, מאן דאשתתף בהדיה, אצלח בכלא, ואיהו אצלח. אוף הכי טב איהו לכל שתופא.

רשימא דההוא מכתשא עמיה, עיניה זבלגנין רוקין וחד רשימו אופם סחרא לון האי איהו באת פ"א, בשלימו דתרין אתון, ואת ר' בלחודוי. דא רישיה רב וד שרטוטין רברבין במצחיה וג' זעירין בין קריצוי. (וחד לעילא גרעא זעיר). על חוטמיה שעירין רברבין, אנפוי רברבין, רישיה עגיל. וחד לעילא קריעא זעיר הוא גיבר חילא מארי זדונא במלין. שעריה קמיט, גיפא איהו, ובליליא אשתתף איהו לגיפא. לזמנין אתפשול איהו באנתו אסורה. דיקניה מלייא בשעירין. האי אית ליה בדרועא שמאלא חד רשימו דתרפא דמחא ליה חד גבר אטים ימיניה, ביומא רביעאה דשבתא, פד בעא שמשא לאתפשוא. דהא בההוא זמנא אתער עליה חד חוטא דמאדים, ההוא חוטא דבסטר שמאלא. וההוא רשימא עמיקא (בו"ח ד"א איהא עקמו) בבשרא בעגולא, פד מטא ליומין דסיבו נפל מאתר

דרכיב ביה, או סוסיא או חמרא, או נפיל מפתלא ומניה יתחלש וימות. דהא חוכה דחמא בעולמוי בהכל רדיף אפתריה. ואי ההוא גברא תב בתיובכתא, נפיל באמצע יומי מגו חולשא דביה, וימות.

ואי תב ביומי עולימוי, פדין תשפח שרטוטין דמצחיה, ג' רברבין וד' זעירין ותרין תרין מגו עינוי דסלקין לעילא. האי פאורח ארעא יהא מרעיה ויפול מערסיה וימות. דהא לעלמין נפילה אית ביה לבסוף.

עיינין זעיר דקיקין, דלא אתחזיין גונין דילהון לפום שעטא. וכד מסתפלגן בהון אינון ירוקין ואופמין, האי איהו שפון חדין ואפין אריכין בחדידו. פדין תשפח במצחיה ב' שרטוטין וחד זעירא בינייהו האי איהו באת פ' בלחודוי ובאת ר' בשלימו. האי איהו שעריה תלייא ולא שעיע. אצלח בעובדי ידוי, ובאורייתא אי אשתדל אוף הכי. זעירא איהו בשויפי וגם בשרא לית ביה גסות רוחא. ממלל בגו חוטמוי, בגין דנוקבין דילהון דחיקין, ובגין פך נפיק רוחא בדחיקו לסטר שמאלא. בירכא דיליה לעילא מארפובא, רשימא חד דמאריה חבורה דעבד ליה חד רבא בספין ביומי עולימוי ואסתפן ביה. מקנא הוא לאתתיה עד דבני נשא חייכין מניה, פעי לאתתקנא בגוברין אחרנין ולא אתתקן וחייכין ביה. האי לא ששתף בר נש בהדיה דלא יצלח. חמדן איהו, אשתדל במה דלא אית ליה. חשיב גרמיה דאיהו גברא רבא, ולא הכי. זכי לבנות ולא לבנים.

ואי מתחלפן שרטוטין תרין זעירין וחד רברבא במצחיה ואנפוי סמקין, זכי לבנין ולברתא חדא, או דילידת (בר) ואסתלקת מעלמא. פד את חד אית ליה בטר אודניה ימינא, רושם דטלופחא. וחד זעירא דתלייא בריש אודניה ואצבעא זעירא בידיא שמאלא כפיה, פדין תתקיים ותוליד בנין ובנן, אי סימנין אליו יהון לה בין רגלהא, יכרע ויפול חד ברא בין אינון, דיהא מבווע דנביע באורייתא. הוא מקריב ומפזר מבוועין ונחלין דאורייתא ובשנין זעירין יתכניש מעלמא. האי איהו מאינון אלף דמתפנשין מעלמא מריש שתא ועד ריש שתא ביומין קדמאין.

מדאתחרב מקדשא לא אשפח בר שתין חסר חד ואלין אינון דמסתלקי מעלמא כד זיהבי ריחא, עד לא מטא זמנייהו. בגין דכד קדשא בריף הוא עאל ואוליף אורייתא לאינון ינוקין דאסתלקו מעלמא כד זיהבו ריחא, אינון קדמאי באינון מלין מהאי עלמא עד לא מטא זמנייהו. וקודשא בריף הוא אמר ליה לההוא ממנא יופי"אל שמייה דקאים וקשיר קשרין דאורייתא. מאן הוא דין דאקדים לי. הדא הוא דכתיב, (איוב מ"א) מי הקדימני ואשלם. ואשלם ודאי. פדין קרא קדשא בריף הוא למטטרו"ן דאיהו קאים גו פרוכתא דפרסא ושתין אלף רבוא מארי דאולפנא דאורייתא סחרגיה ואיהו מקשר קשרין למאריה. אמר ליה, מאן האי דאקדים לי, מי הקדימני ואשלם. איהו רשים גו מתיבתך או לא. אמר ליה, מאריה דעלמא, לאו איהו במתיבתא דילי, גו מתיבתך איהו. וכל אינון

דְּקָדְמֵי תַּחֲוֹת כָּל שְׂמִיא דִּילִיה (נ"א ד"ל) הוּא. הָדָא הוּא דְּכְתִיב (איוב מ"א) תַּחַת כָּל הַשָּׁמַיִם לִי הוּא. בְּגִין דְּתַרִּין מְתִיבְתִין אֵית לְעִילָא. מְתִיבְתָא דְּהָהוּא נַעַר מְטָטְרוּ"ן, וּמְתִיבְתָא עֲלָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וּבְכָל אֲתָר דְּתַנִּינָן מְתִיבְתָא עֲלָא, דָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מְתִיבְתָא דְּרַקִּיעָא, דָּא דְּמְטָטְרוּ"ן. כְּדִין אָמַר לִיה קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֵי הֲכִי, לְקִיט לִיה גַּבְאֵי. לְקִיט לִיה וְאַרְח לִיה. הָדָא הוּא דְּכְתִיב (שיר השירים ו') דוּדֵי יָרַד לְגַנּוּ לְעֲרוּגוֹת הַבְּשָׂם. דוּדֵי, דָּא קוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (שיר השירים ב') דוּדֵי לִי וְאֲנִי לוֹ הַרוּעָה בְּשׁוֹשְׁנִים. יָרַד לְגַנּוּ, דָּא גּוֹרָן דְּרַקִּיעָא, דְּקִימֵי כְּגוֹרָן. לְעֲרוּגוֹת הַבְּשָׂם, דָּא מְתִיבְתָא דְּמְטָטְרוּ"ן. לְרַעוּת בְּגַנִּים וְלְקוּט שׁוֹשְׁנִים, לְעִינָא וְלֹאֲסַתְפְּלָא בְּאִינוּן מְתִיבְתָאן דִּילִיה.

מא וְלְקוּט שׁוֹשְׁנִים, אֵל תְּקֵרֵי שׁוֹשְׁנִים, אָלָא שׁוֹשְׁנִים. אֲלִין אִינוּן דְּקָדְמֵי רוּחָא בְּהַאי עֲלָמָא דְּמִתְקֵלִי (בו"ח ד"א איתא דְּמִתְלַקֵּט) וּמְסַתְלֵקֵי מְהַאי עֲלָמָא עַד לָא מְטָא זְמַנְיָהּוּ. כְּדִין קָרִי הָהוּא נַעַר מְטָטְרוּ"ן לְגַבְרִיאֵל דִּי קִסַּת הַסּוּפֵר בְּחַרְצוּי וְאָמַר לִיה, כְּתוּב פִּתְקָא וְהָב לְמִלְאָהּ הַמּוֹת עַל פְּלוּנֵי דִּילְקוּט לִיה מְעֲלָמָא וְאֵתְלֵקִיט מִיָּד, וְסִלְקִין לִיה לְמְתִיבְתָא דְּמְטָטְרוּ"ן בְּקָדְמִיתָא. וְתַפְּנָן אָמַר תְּלַמוּדִיה דְּאִיְתִי בִּידֵיהּ, וְאִוְלִיף תַּפְּנָן מַה דְּאִוְלִיף. לְבִתָּר סִלְקִין לִיה לְמְתִיבְתָא עֲלָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְזַמְינָא לְמְתִיבְתָא דִּילִיה, וְתַפְּנָן אֲשַׁתְּעֲשַׁע בְּהוּ בְּאִינוּן דִּילִיה בְּרַזִּי עֲלָיִן וְטַעְמֵי אִוְרִייתָא דְּהוּוּ סְתִימִין בְּהַאי עֲלָמָא. וְיִופִּיאַל רַב מְמַנָּא אָזִיל מְגוּ מְתִיבְתָא עֲלָא וְחֲתִים סְתֵרִין וְרַזִּי דְּאִוְרִייתָא מְגוּ תְּרֵי מְתִיבְתָא כָּל מַה דְּאִקְשׁוּ בְּמְתִיבְתָא דְּרַקִּיעָא אִינוּן דְּמְתִיבְתָא עֲלָא, מְתַרְצִין בְּמְתִיבְתָא עֲלָא. דְּלִית תַּפְּנָן פְּרָכֵי וְקוּשְׁיִין אָלָא בְּמְתִיבְתָא דְּרַקִּיעָא, וְחֲתִים מְתֵרֵי מְתִיבְתֵי מִלִּין דְּאִוְרִייתָא כְּדָקָא יְאוּת. וְעַל דָּא כְּתִיב (תהלים פ"ד) יִלְכוּ מִחִיל אֵל חִיל.

ולזמנא דְּאֵתֵי יִסְתְּלֵקוּן פְּרָכֵי וְקוּשְׁיִין מְגוּ מְתִיבְתָא דְּרַקִּיעָא, כְּמָה דְּאֵתְמַר, יִלְכוּ מִחִיל אֵל חִיל וְכְתִיב (תהלים קכ"ב) יְהִי שְׁלוֹם בְּחִילָהּ שְׁלוֹהַּ בְּאַרְמְנוֹתֶיהָ. עַד הָכָא רַזִּין דְּעִינִין (בו"ח ד"א איתא בְּגוּ גוּנִים לְאִסְתְּפְּלָא) בְּאִינוּן לְאִסְתְּפְּלָא.

דיוקנין דְּחוּטְמָא. חוּטְמָא אִיהוּ חוּטְמָא (נ"א חוּתְמָא) וּפְרַצוּפָא דְּפֵר נֶשׁ לְאִשְׁתְּמוּדְעָא. חוּטְמָא זְעִירָא (בו"ח ד"א איתא עֲקִיפָא וְכִן לְקִמּוּ) עֲמִיקָא דְּלָא אֲתִיִּישְׁבָא כְּרָאוּי בְּאוּרְח מִיִּשְׂר דָּא אִיהוּ דְּאָבְד פְּרַצוּפָא דְּפֵר נֶשׁ, וְדָא אִיהוּ לְאֵת ה' בְּלַחֲדוּי בְּלָא שְׁלִימוּ, דָּא אִיהוּ דְּאוּרְח עֲנוּתְנוּתָא אֲתַעֲבֵר מְנִיה, חֲצִיפָא אִיהוּ. שְׁעֲרִיה בֵּין סוּמְק לְחוּר תְּלַת רִשְׁמִין רְבָרְבִין עַל מְצַחִיה, וְג' אֲחֲרֵינִין דְּלָא אֲתַחֲזוּן כָּל כְּף. תְּלַת שְׂרֻטוּטִין אֲחֲרֵינִין מְסֻטְרָא דָּא וּמְסֻטְרָא דָּא. שְׁפָוּן דִּילִיה רְבָרְבִין. בְּחֲצִיפּוּתִיה מְמַלֵּל בְּקִשְׁוֵי כָּל מַה דְּבַעֵי, דְּאוּרְח עֲנוּתְנוּתָא אֲתַעֲבֵר מְחוּטְמִיה (ומעל) עַל אֲנְפוּי. דְּהָא כְּסוּפָא וְעֲנוּתְנוּתָא מִיִּשְׂר חוּטְמָא עַל אֲנְפוּי. וְהָא לִית בֵּיה כָּלֵל. וּבְגִין דְּאִיהוּ חֲצִיפָא, כְּדִיב וְחִיף בְּמַלוּי.

ואי מְתַעֲבֵרן שְׂרֻטוּטִין מְעַל מְצַחִיה וְאִינוּן תְּלַת רְבָרְבִין וְכ' זְעִירִין וְשְׁעֲרִיה אֲוִפִים, הָא אִיהוּ בֵּין תְּרִין אֲתוּוֹן בְּמִתְקֵלָא, דָּא נְמִיף רִישָׁא, וְחִיף בְּמַלוּי. וְלָא כָּל כְּף צְעֲרִין רְבָרְבִין

מתערין עלוי ואשתזיב מפלהו, דא זכו זעירא מאבוי מגין עלוי. וההוא זכו אתרשים גו עמודא דקאים ביה ההוא נער, ואיהו זכי בחד נתמא בגין דכל ייתם וארמלא קיימין בפקדוניה דמטטרו"ן דקיימא לדיינא באינון ע' סנהדרין. בהיכלא דזכותא דינין כל דינין דעלמא, בר מתלתא. בני, חיי, ומזוני. וכלהו בקראי כתיבי.

בני, גבי חנה (שמואל א א) ותתפלל על ה', על ה' דייקא. לעילא לעילא, אתרא דמזלא עלאה. חיי (ישעיה ל"ח) הנני יוסיף על ימיה, יוסיף דייקא. מזוני דכתיב (תהלים כ"ה) השלף על ה' יהבך והוא בכלכלה. על דייקא, (פרטובכת פפרשת עריות, וכו פאדרא) ותמן דינין בני עלמא ויהבין פתקא למלאך המות לקטלא לון ולנטלא רוחיהון.

והואיל ומשכונין עלאין וטבין דבני נשא בידוי דקודשא בריה הוא, פקיד למטטרו"ן דיהון בנוי דההוא בר נש ואתתיה בפקדונא דיליה. ובגין דאסיר למשכנא לון משכונין על משכונין, לא יקומו. (נ"א ומותיו) ועל דא מאן ישזיב לון מענונא, ההוא זכו אגין על בנוי. והא חד מנניהו דההוא זכו אגין עליה בעידן עקתיה. לדא אית ליה חד רושם במצחיה, חייבא או גייפא איהו, ולא אתחזי קמי בני נשא, דלא ידעין ביה. דא אצלת. ומאן דאתחפר בהדיה יצלח תתיר מגיה.

חוטמא עמיקא (ב"ח ד"א איתא עמוא) ותרין נוקבין דיליה רברבין וסלקין לבר אינון פתחין דנחירוי, וחוטמא לא סליק, דא איהו באת ה' בשלימו. ד' שרטוטין (ברבון) רברבין במצחיה ושית זעירין. אודנוי רברבון, עינוי רברבון, ותרין רשימין אוכמין דקיקין בעיניה דימינא. שעריה לא אתתקן במזייה, בגין דאיהו רב ותקיף. רושם מכתשא במצחיה, דא סרפא בכל יומא זמין, פד אתרעם ברוגזיה. קריר חוטמיה ואתחזי חיור, תב מרוגזיה לזמן רב. מהימנא איהו במלין רברבין, ובזעירין לאו הכי. תמדן איהו, גופיה מלי מכתשין ואפעבועין בכל יומי שתא, ובר זמנא חד זעירא ביומין דסיתווא. אתנהיג בענותנותא בביתיה. תיאובתיה למיכל בכל אתר, אף על גב דלא יזמנון ליה. אי זכי באורייתא ואוליה נוקין, זכי בהו בשי"ן תי"ו.

בידיה ימינא רושם עמיקא, מתולדה דאתיליד ביה. תרין נשין אזדמנו ליה קדמייתא תמות על מתברא, תנניתא תזפה לתרין בנין, חד ימות זעיר בחלבא דאמיה, וחד יקום בעלמא, גייפא תתיר מבני נשא אתרנין. וחיין קיימין ביה, אכל לא כל פך.

חוטמא דאזיל בארז מישר ומתתקנא על גבי אנפין, הא איהו באת ה"א בשלימו. דא אתגלי במצחיה תרין שרטוטין רברבין וה' זעירין, ותרין מסטרא ימינא לגביה שעריה מישר מתתא לעילא, שעריה בין אפם וסומק, תליא על אודנוי. עינוי רברבין ירוקין, וחוטא סומקא סתרא לגו. אנפוי אריבין, דא אקרי אנפי נשר, דא מבנוי דסיתרא באשלותא.

כד בעי לאזערא גרמיה טב איהו לגביה מאריה, דחיל חטאה איהו. ביומי עולימוי, איהו

בלא מרעין אזיל בכריאותיה בגבור בלא דחילו, ביומין דסיבו נחית בנחיתו דסיהרא, חלשא ליהוי, מרעין רדפין אפתריה. דא זבאה במרעין יתפפרן. ואי מתחלפין סימנין ביומי עולימוי, ליהוי במרעין. בגין דאיהו כד סיהרא בענא לאנהרא. ויהא ההוא גברא במסכנו. וביומין דסיבו, יהוי בלא מרעין, ובעותרא ויקר סגי. דהא כדין אנהירת סיהרא וקיימא באשלותא. ודא איהו צדיק וטוב לו, ודא ענותנותא ביה. רחים הוא למאריה בכלא.

חומטמא אריקא וחד חדודא ברישא דחוטמא דנשרא, האי איהו בלא את כלל. שעריה קמיט. שרטוטין דמצחיה ג', אנפוי חדידן, עינוי זעירין, האי איהו חמדן במה דאית להו לאתרינין. כל עובדוי לאו בדחילו דשמא, סניא אורייתא וסני למאן דלעאן בה, רחים לפום שעתא למשמע מלין דאורייתא, ולפום שעתא פרחין מניה. ברגליה שמאלא תרין אצבען קמיטין דלא מתפשטין, וברגליה ימינא חד. האי איהו בחטאה דגנבה ולא תב מההוא חובה לעלמין. בין כתפוי תליין תרין שערין רברבין. בחדוי אית ג' שערין דתליין. אומי אומאה בכל רגעה ושעתא ולא אתהני.

זמנין תרין בשתא ישתתף בר נש בהדיה ולא תיר, ויצלח. והוא מאדר ועד ריש ניסן, ומאלול עד שית יומין בחשון, ולא תיר. וביומין אליו יצלח מאן דישתתף בהדיה, דהא יומין אליו, יומין דאתון אינון, ומאן דלית ליה אתון אתאחד בהו.

ביומין אליו נפקין נשמתין ערטילאין ואינון מתהדרן פמלקדמין, ולית לון זווגין. וביומין אליו נפקין אתון כ"ב. ושראן בהו, ומתעטרן בהו, וברחמי ישתפחו זווגין. ובנרחין אתרינין וביומי אתרינין לאו, דהא מז' באדר, בטש בוצינא ואפיק אתון זעירין ובקעין רקיעין ונפקין לעלמא.

בזמנא דאינון נפקין, כל אינון נשמתין ערטילאין דהוו זמינין לאתהדרא נפקין בהדיהו, ואתאחדן באינון אתון ונפקין על ידי דפרונוקא. בגין דכל בני עלמא כד אתבנון לאתצירא בהאי עלמא, כל ציורין דאתון מתצירין בהו על ידא דאינון ג' שותפין דקא מזדווג בנינא. והשתא אליו דקא מתהדרן כל אינון אתון דקא אתצירי בהו אתרינין, לא מתצירי בהו. דהא אינון פרונקין לא מצירין לון באתון, פמה דאתציר בקדמיתא מסטרא דאבא ואימא.

ואליו אתון אזלין ומשטטן בעלמא, ואתאחדן בהו כל אינון דלית לון אתון עד ריש ירחא דסיון. דהא כדין אתטמרו אליו ואתון עלאין בעיין לאתגלאה. ומאלול אתטמרו אליו עלאין עד שיתא יומין בחשון, עד דיהדרון בני נשא מחובביהו ויתפפר לון, ומתהדרן אתון פמלקדמין. ובין כך ובין כך אינון זעירין נפקן לקיימא עלמא ואליו אתאחדן בהו, בגין דלית לון אתון כלל. דהא מאלול תלייא וקיימא תשובה ואתון סלקין לגבה ובני עלמא מהדרן מחובביהו ומתהדרן לאתון, וקיימי על עלמא תרין ירחין, ומסתלקין טבת ושבת.

מו' באדר נפקין אליו אתרנין, פמה דאתמר. ואליו דמתאחדן בהו מקדמי רחמי באליו יומין ותרין רחין אתרנין אתטרמן בלהו, ואליו תמוזי ואב. ונפקין ימי הרעה באתויהו, ושלטין אליו על עלמא ואתרנין אתטרמו. ובגין כך באינון יומין זכאה איהו מאן דישתזיב מנייהו.

וכר חוטמא אריכא רב כפותיא לגבי רישא דא איהו באת ה' ולזמנין את י' אתחבר בהדיה, דא איהו בר נש דאצלח. אנפוי קמיטין כתולדה דאבעבועין. עינוי סמקין, דא איהו בין אינון תולדין דסגירא דעינוי, לזמנין זלגין דמעין.

קמויטין דמצחיה ד' ותרין עברין רשימין פאריח על גבי לבינה. שעריה רב, האי אצלח ודחיל חטאה. שפח גרמיה בכלא, יתיר ממה דאית ביה. ובזמנא דאתנענע (עינוי) זלגין דמעין ופאיכא בחוטמיה עד דאושיד לחה ירוקא, ודא קשיא מאינון זיגי סגירו. מאן דאשתתף בהדיה אצלח. מהימנא איהו בכלא.

על כתיב שמואלא אית ג' רשימין, ב' סומקין וחד אופם. ברם אופם אית ליה תועלתא. האי משיף ליה לאתקרבא בכני נשא ואחיד בהו דלא יחשבון ליה כסגירא. מומא אתיליד ביה בליליא חד יומא דסתווא ביומי דעולמו, דאכל נונא ושתא מנא ונפק לבר. ובההיא שעתא הוה שליט כוכב שבתאי בעלמא, וחד ענפא דיליה הוה משיף לאתפשטא לתתא. ונפק איהו בגלוייא דרישא, ומחא ביה על ידא דקורקפני ושמרוו"ן תרין רוחין דשלטין בההוא ענפא.

וכר אתמחי האי בר נש, רשימו ביה תרין רשימין סומקין, וההוא ענפא רשים ביה ההוא רשימו אוכמא, דהא מלוי דשבתאי באופם אשתמש. ורזא דא שליט ביומא דשבתא (ו"ח נ"א בעמא דשבתא) ולא בעמא דרישא, בגין דעמא דרישא לית לון חולקא ואחסנתא כבוכבייא ומולא, אלא כקודשא ברין הוא בלחודו. ואצטריו לון לאחואה תדוה ומיכלא ומשתריא ולבושין ולא תקנא ביתא ופתורא ביומא דא, דלאו הכי לכל אינון דאחודו כבוכבא דשבתאי דאצטריו לון לאתענאה ולאחואה עיבוי ודאגה ורוגזא ולמלכש שחורים ולכפאה שחורים ולא למיכל בשרא וחרא ומשחא, ולא לאתעננא עינונין דעלמא, אלא למיתב כדיורא עציב ולא תפרשא מן בני נשא. (בו"ח ד"א איתא וברין וב"ח בדפו") ותרין אליו רוחין קורקפני ושמרוו"ן אתמשכאן עלוי ואודעין ליה מליו דעלמא פאמשכותא דשבתאי.

חזינא כספרא דשלמה מלפא, דאית בני נשא דאתילידו כד שלטא ענפא דא, ואינון עציבין תדיר דלא תדאן לעלמין, בר אי לעאן פאורייתא וקא אתאחדן בקודשא ברין הוא. עם כל דא, אי אית ביה בההוא בר נש יסודין ושרשין מזכו אבקן, ענפא דא דנפיק משבתאי, לזמנין נצח ליה ואחיד ליה. ואינון תרין רוחין מתפשטין ואזלין לנוקבא דטיגרא, דתמן מתפנשין כל רוחין ערטילאין דלא עאלין לגו פרגודא דמלפא, ואינון ערטילאין בהאי עלמא וכד נפקי מהאי עלמא משטטי לאעלא בההוא עלמא, ונעלין תרעא באנפיהו בכל סטרין דעלמא. ולא

אשפחו וניחא עד דאינון נפקין ומשטטין בעלמא, ואלין אקרון בשמתן שכנות. וביומא דשבתא כד אתקדש יומא, ואינון לאן עאלין לגו נוקבא דחד טינרא דאיהו לבר מחומות גנתא בטורין דלבר, ומשתפכי תמן כל יומא דשבתא. ולבתר נפקי ומשטטי בעלמא ומודיעין בחיזו דליליא מילין לפני נשא.

וכד נצח ענפא דא לההוא בר נש, אינון תרין רוחין אזלין לההוא נוקבא ומתעפבין תמן עד דנפיק שבתא. פיון דנפיק שבתא נפקין אינון נשמתין ואינון רוחין בהדייהו ומתחברן פחדא ואתיין אינון תרין רוחין וחד נשמתא דגזעא דההוא בר נש, ע' דרגין לאחורא ושראן על גבי ההוא בר נש רוחא בטר רוחא, ואודעין ליה מילין דעלמא. מנייהו קשוט ומנייהו לאו קשוט, מנייהו קשוט מסטרא דנשמתא ערטילאה, דהא אשפחת תמן וניחא. ומנייהו לאו קשוט מסטרא דאינון רוחין. ולזמנין אינון רוחין אודעין ליה מילין דקשוט לזמן קריב, ודא איהו נשמתא דלא אשפחת פרוקא (ס"א פרוקא) לעלמא מע' דרגין לאחורא. כרין כוכב שבתאי משיף להאי עלמא אינון רוחין, ובגינה לא דחיל ההוא בר נש. כד שראן עלוהי ולא אזדעזע. זפאה חולקיה דמאן דאית ליה זכו דאפקן לסייעא בכל אינון עובדין.

חוממא עקים וההוא עקימו סטא לסטר זמינא דא איהו בר נש דרשים באת ה' ולזמנין באת ר' ולא מתחברן פחדא. דא איהו בר נש דממלל רפיכין. במצחיה שרטוטא חדא רברבא וד' זעירין (נ"א ואינון) ועינוי דקיקין ולא כל כד, ואינון מתהפכין לסמקא. שערין תליין שעיעין זעיר, שלשלאה רברבא הוה ליה, ותליא מגיה סיועא. אית ליה מהימנא, איהו אצלח בעובדוי, דא אית ליה פגימו דמומא דאיהו סריס חמה, או תלייא כפיסא דביעוי חד ממעוי ולא אפיק זרעא כדקא יאות. בינדא שמאלא אית אצבעא זעירא קמיט ולא אתפשט. (עכ"מ ונראה שחסר.)

אמר אדם קדמאה (תהלים קל"ט) לא נכחד עצמי ממך וגו'. מפאן דמזווגא דדכר ונוקבא אתיין נשמתא קדישא, זווגא דמלכא במטרוניתא. מאי טעמא, תחתיות ארץ, תרין (תחתין) (נ"א תחומין) תחותין אית לההוא דאיברי ארץ חפץ. אתרא דאתציירא נשמתא דדכורא לימינא ואתרא דנשמתא דנוקבא לשמאלא ועל דא בעי אתערותא מסטרא דנוקבא הדא הוא דכתיב (ישעיה מ"א) העירותי מצפון ויאת, וכדין ממזרח שמש קורא בשמי. זווגא דשמשא כסיהרא, יעקב ברחל.

ויבא סגנים כמו חמר, אלין חילין דעלמא דנפקו מאדם קדמאה. בתר הכי (תהלים קל"ט) גלמי ראו עיניך, פשהיתי מוטל גולם בלי צורה. ממזרח למערב ראו עיניך הדורות העתידות לצאת ממני, פי (אתה) הוא קורא הדורות מראש.

ועל ספרך כלם יכתבו, זה ספר תולדות אדם לדיוקנין, דבהאי ספר של (כל) צדיקים הוו מתחקקן כל (וכל) דיוקנין דעלמא בצירופא דאתוון זר"ה פס"ץ ותמן כלם יכתבו

בציריין דקמיטין במשכא דאדם, פגוונא דרקייע השמים דתמן פוכבייא. חמוציא במספר צבאם לכלם בשם יקרא, (ישעיה מ) לזרעא דישראל עבדי יעקב אשר פתרייה דאינון אקרון אדם. דכתיב (יחזקאל ל"ד) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם, ובגנייכוון אתפרי עלמא. הָדָא הוּא דכתיב (ירמיה ב) קדש ישראל לני ראשית תבואתה, דאינון עאלו במחשבה עד לא אתפרי עלמא. וכלהו (תהלים קל"ט) על ספרך פלם יכתבו ימים יוצרו. לכלהו יומין עלאין במנון.

משכו וקחו לכם. (שמות י"ב) משכו יומין עלאין לאנתרא ליומין תתאין שס"ה ורביע יום, ומקצת יומא ככוליה יומא, לחושפון משכו. ומאן דמשיף מתמן, משיף נהירו לסיהרא לקדשא לה. (תהלים קל"ט) ולא אחד בהם, דא דוד משיחא דלא הוה ליה יומין לאתנהרא, ואיהו משיף ליה שבעין שנין, פמה דאת אמר (תהלים ל"ט) הנה טפחות נתתה ימי. מאי טפחות, ט' פחות. טב הכא דפחית לון מיומי אדם, למיהב ליה לדוד דהוה טוב רואי. טוב דיליה מאדם קדמא דעבד עמיה צדקה בגין דיהא מוכן דוד לעשות צדקה לישראל. פגוונא דקביל דוד עני ואביון, הכי יהיב למספני וכלא במשפט פמה דאת אמר (שמואל ב' ח) ויהי דוד עושה משפט וצדקה לכל עמו.

ואתערו, שופריה דיעקב אבינו מעין שופריה דאדם קדמא, בגין דיעקב יושב אהלים ואוליף תמן בבית שם ועבר ואברהם ויצחק למפלח לקודשא בריה הוא, בגין דאיהו בכור. דכתיב (שמות ד) בני בכורי ישראל ועבודה בבכורות ודאי הוה.

ספרא דאדם קדמא הוה ליה ליעקב וספרא דחנוף וספרא די ספירות דיצירה דאברהם אבינו. והא אתערו מסכת עבודה זרה דאברהם אבינו עליו השלום ת' פרקים, ומפל אינון ספרים אוליף ליעקב אבינו עליו השלום איש תם יושב אהלים, חכמתא סגיא, והוה שופריה. ושרטוטין דיליה פגוונא דשרטוטין דאדם קדמא.

והא פגוונא דאדם קדמא דאיהו קדם ליצירה, יציר פפיו של הקדוש ברוך הוא, אוף הכי יעקב ראשון, ראשון לשלימו. קדש ישראל לני ראשית וגו', דהוה ערסיה שלים, מה דלית הכי באברהם דנפיק מגיה ישמעאל ובני קטורא ואינון סיגי הפספ. ואדם, דנפק מגיה קין. ונח, דנפק מגיה חם. ויצחק, דנפק מגיה עשו, סיגי דהבא. אכל יעקב, ערסיה שלימא איהי. ועל דא ביה פחר ה' מפל העמים (תהלים קל"ה) פי יעקב פחר לו יה ישראל לסגולתו וכתיב (דברים ל"ב) פי חלק ה' עמו יעקב חבל נחלתו. (ע"כ סתרי תורה). (עד כאן

מההשמטות).

זהר:

רבי יצחק ורבי יוסי, הווי יתבי יומא חד ולעאן באורייתא בטבריא. אעפר רבי שמעון, אמר לון במאי עסקיתו, אמרו ליה, בהאי קרא דאוליפנא מגיה דמור, אמר לון מאי איהו. אמרו ליה, האי דכתיב, (בראשית

(ה) זה ספר תולדות אדם ביום ברא אלהים אדם בדמות אלהים עשה אותו. והא אתמר, דאחמי קדשא בריך הוא לאדם הראשון, כל אינון דריין דהוון זמינין למיתי לעלמא, וכל אינון פרנסין, וכל אינון חכימין, דהוון זמינין בכל דרא ודרא.

ורזא אוליפנא, זה ספר. אית ספר ואית ספר. ספר לעילא, ספר לתתא. ספר לתתא אקרי ספר הזכרון, ספר דההוא זכרון, ודא חד צדיק, ואקרי זה. ובגין דלא לאפרשא לון, דאינון תדיר פחדא ביחודא חדא, פתיב, זה ספר תריין דרגין דאינון חד, פללא דכר ונוקבא.

ודא איהו כללא חדא, דכל אינון נשמתין ורוחין דפרחין בכני נשא, פללא דכל תולדות, אינון פרזא תולדות אדם ודאי. דהא מההוא צדיק דקאמר, פרחין אינון נשמתין פתיאובתא חדא, ודא איהו שקיו דגנתא דאשקי ההוא נהר דנפיק מעדן, דכתיב, (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן. ודא איהו רזא דאדם, דכתיב תולדות אדם.

לבתר ביום ברא אלהים אדם, דא אדם דלתתא, דהא תריין אדם פתיבי כהאי (דף ע' ע"ב) קרא, חד רזא דלעילא, וחד רזא דלתתא, אדם דאיהו רזא דלעילא, איהו בגניזו, דגניז קרא, בדכר ונוקבא ברזא חדא, דכתיב זה ספר, דא כללא דכר ונוקבא כחדא. פיון דעבדו תולדות פחדא, קרא לון אדם, דכתיב תולדות אדם.

לבתר דאתגלייא מלתא, מגו סתימו עלאה קדמאה דקרא, ברא אדם לתתא, דכתיב ביום ברא אלהים אדם בדמות אלהים עשה אותו. בדמות (ס"א דא איהו) דאדם איהו כהאי חיזו דאתחזי דיוקנין ביה, ואינון דיוקנין לא קיימין בההוא חיזו בדיוקנא בקיומא, אלא מתעברן מיניה, אוף הכי בדמות אלהים.

דכר אחר, בדמות אלהים, דיוקנא דשייפין דכר ונוקבא, ברזא (תהלים קלט) דאחור וקדם. אחור: ברזא דשמור. וקדם: ברזא דזכור. ובאלין תליין כל פקודי אורייתא, שית מאה ותליסר פקודי אורייתא, פללא דכלא. ותניין, אחור לעובדא דבראשית, וקדם לעובדא דמרפכה. וכלא דא בדא תליא. בדמות אלהים, בההוא דיוקנא ממש, והא אוקים ליה מר.

תו, זה ספר תולדות אדם: לדיוקנין, ברזי דדיוקנין דבר נש, לאשתמודעא באינון תולדות דבר נש, דיוקנא דרזין דבר נש, בשערא, במצחא, בעיינין, באנפין. בשפוון, ובשרטוטי ידין, ובאודנין. באלין שבע בני נשא אשתמודען.

בְּשַׁעֲרָא. הַאי מָאן דְּשַׁעֲרִיהּ קָמִיט, וְסָלִיק לְעִילָא עַל רִישֵׁיהּ, מְאָרִיהּ
דְּרַגְיִזוּ. לְבִיהּ קָמִיט פְּטוּפָסָא, לָאו כְּשָׂרָאן עוּבְדוּי. בְּשׁוֹתְפוּ
אֲתַרְחַק מִנִּיהּ.

שַׁעֲרָא שְׁעִיעַ יְתִיר, וְתָלִי לְתַתָּא, טָב אִיהוּ לְשׁוֹתְפוּ, וְרוּחָא אֲשַׁתְּכַח בֵּיהּ,
וְאִיהוּ בְּלַחְדוּי לָאו הָכִי. מְאָרִי דְרִזִין אִיהוּ בְּאִינוּן רִזִין עֲלָאִין.

בְּרִזִין זְעִירִין לָא (דף ע"א ע"ב) קָיִמָא בְּהוּ. עוּבְדוּי פְּשָׂרָאן וְלָא פְּשָׂרָאן.
וְאִי תָלִי לְתַתָּא, וְלָא שְׁעִיעַ, לְבִיהּ לָא דְחִיל, מְאָרִיהּ דְּזִדוּנָא אִיהוּ. פְּסִיף
בְּעוּבְדִין דְּכַשְׁרוֹן, וְיָאן קָמִיהּ, וְלָא עָבִיד. וְכַד אִיהוּ סִיב, אַהֲדַר לְמַהוּי
דְּחִיל וְיָאן עוּבְדוּי. וְהַנִּי מִיְלִי, בְּמִילִי דְעֲלָמָא. אֲבָל בְּמִילִי דְשִׁמְיָא, יַעֲלַח
מָאן דְּיִקְרַב בֵּיהּ. לָא יִתְגַּלּוֹן לִיהּ רִזִין עֲלָאִין, אֲבָל רִזִין זְעִירִין טָב אִיהוּ
לְנִטְרָא לֹון, מִמְלָה זְעִירָא עָבִיד רַב, וּמְלוּי אֲשַׁתְּמַעוּ. וְרָזָא דָא זִי"ן, בְּאִינוּן
אֲתַנוּן דְּשִׁיעוּרָא דְמַר.

שַׁעֲרָא אוּכְמָא יְתִיר צְהִיב, אַצְלַח בְּכָל עוּבְדוּי בְּמִילִי דְעֲלָמָא, וּבִסְחוּרָא,
וּבְדָדְמִי לֹון. וְתַרְן אִיהוּ דָא אַצְלַח לַחְדוּי. מָאן דְּמִתְחַבֵּר בְּהַדְיָה,
לָא אַצְלַח לְיוֹמִין סְגִיאִין, אֲלָא אַצְלַח מִיַּד, וְהָהִיא אַצְלַחוּתָא פְּרָחָא מִנִּיהּ.
וְרָזָא דָא דְאִיהוּ בְּכֻלָּא דָּאֵת ז'.

שַׁעֲרָא אוּכְמָא דְלָא צְהִיב, לְזַמְנִין אַצְלַח, לְזַמְנִין לָא אַצְלַח. דָּא אִיהוּ
לְשׁוֹתְפוּ וְלֹא שְׁתַּדְלָא בְּהַדְיָה, טָב לְזַמְן קָרִיב, וְלָא לְזַמְן רְחִיק,
דְּהָא לְזַמְן רְחִיק יַחְשׁוּב מַחְשְׁבִין. וּבְגִין דְּלָא יִתְפָּרְשׁוּן מִנִּיהּ, הוּי טָב לְזַמְן
קָרִיב. דָּא יַעֲלַח בְּאוּרִייתָא אִי יִשְׁתַּדֵּל אַבְתְּרָהָא, וְיַעֲלַחוּן בֵּיהּ אַחְרָנִין. לִית
לִיהּ רָזָא לְזַמְן רְחִיק.

דְּחִיק לְבָא אִיהוּ. יַחְמִי בְּשִׁנְאוּי. לָא יִכְלִין לִיהּ שִׁנְאוּי, וְאִיהוּ דְּחִיק לְבָא,
וְאִיהוּ בְּרָזָא דָּאֵת י', דְּלָא קָיִמָא בְּכֻלָּא דָּאֵת ז', אֲלָא י' בְּלַחְדוּי, בְּרָזָא
דְּאֲתַנוּן דְּקִיקִין.

שַׁעֲרָא דְמָרִיט, יַעֲלַח בְּעוּבְדוּי, וְרַמְמָה אִיהוּ כַּפִּין בְּבִיתִיהּ. אֲתַחְזִי דְּחִיל
חֲטָאָה לְבָר, לָאו הָכִי לְגוּ. דָּא עַד לָא סִיב. אִי שַׁעֲרִיהּ מְרִיט, לְבַתֵּר
דְּסִיב, אֲתַהֲפֵף מִפְּמָה דְּהָהּ בְּקַדְמִיתָא, הֵן לְטָב הֵן לְבִישׁ.

וְהַנִּי מִיְלִי שַׁעֲרָא דְמָרִיט בֵּין עֵינָוִי, עַל גְּבִי מוּחָא, בְּאַתֵּר דְּאַנַּח תְּפֻלִּין.
וְאִי בְּאַתֵּר אַחְרָא דְרִישָׁא, לָאו הָכִי. וְלָאו אִיהוּ (דף ע"א ע"ב) רַמְמָה, אֲלָא
מְאָרִיהּ דְּלִישְׁנָא בִישָׁא. בְּלַחֲשׁוּ, בְּלָא אַרְמוֹת קְלָא. לְזַמְנִין דְּחִיל חֲטָאָה
אִיהוּ, לְזַמְנִין לָא. וְדָא אִיהוּ בְּרָזָא דָּאֵת ז', כַּד כְּלִיל אֵת י'.

עַד הָכָא, רִזִין דְּשַׁעֲרָא לְמָרִי מְדִין, דִּידְעֵי אַרְחֵי וְרִזִי דְּאוּרִייתָא,
לְאֲשַׁתְּמוּדְעָא טְמִירוּ דְּכַנִּי נִשָּׂא, דְּאִינוּן בְּצֻלָּם אֱלֹהִים סְתוּם שְׁמָא,

דאתפרש לכמה ארחין.

ברזא דמצחא, באַת נ', דאיהו שלימו דאָת זי"ן, לזמנין אתפלילת ברזא דאָת ז', ולזמנין איהו בלחודדא. מצחא דאיהו דקיק וחד, בלא עגולא דא הוא בר נש דלא מתישבא בדעתיה, חשיב דאיהו חפים, ולא ידע. אתבהיל ברוחיה. חייף (ס"א נשיך) בלישניה פחויא.

קמיטין דמצחיה רברבין, ולאוי אינון בזווגא. בשעתא דמליל אתעבידו אינון קמיטין במצחיה, ולאוי בזווגא. רשימין אחרנין די במצחיה פלהו בזווגא. דא, בעי דלא לאזדווגא ליה, אלא זמנא זעירא, ולא זמנא סגי. פל מה דעבד וחשב, איהו לתועלתיה, ולא חייש לתועלתא דאחרנין. לאוי איהו מארי דרזין פלל. דא איהו, (משלי יא) הולף רכיל מגלה סוד, ולא חשיב מלוי פלל. דא איהו ברזא דאָת נ' דכלילא באַת ז', ולא אקרי נאמן רוח בקיומא.

מצחא דקיק בעגולא, דא איהו בר נש חפימא, במה דאסתפל. לזמנין אתבהיל ברוחיה. רחימו דיליה בחדוה. רחמן איהו על פלא, אסתפל במלין סגיאין. אי ישתדל באורייתא להוי חפים יתיר.

תלת קמיטין עלאין רברבין במצחיה בשעתא דאיהו מליל. תלת קמיטין קריב לעינא חד. ותלת קמיטין על עינא אחרא. בכי בשעתא דארגיז. דא איהו טב יתיר מפמה דאתחזי. ארמי בתר כתפוי פל מלין דעלמא, בין בעובדוי, בין במלין אחרנין, ולא חייש. אצלח באורייתא. פל בר נש (דף ע"ב ע"א) דישתדל בהדיה יתיר ממלין אחרנין דעלמא, לזמנין אתדבק רעותיה בקדשא בריף הוא, ולזמנין לא. בדינא לא אצלח. אתרחק איהו מן דינא. ורזא דא אַת נ' בלחודדוי, דלא אתפלילת באַת ז'. ובגין דלא אתפלילת באַת ז', אתרחק מן דינא, ולא קאים ביה, ורחימותא איהו סטרא דיליה.

מצחא דאיהו בלא עגולא, ואיהו רברבא. האי איהו בר נש דכל זמנין פד קאים, וכד אזיל, פפיף רישיה. האי אתפלילג לתרין לסטרין, ואינון סטרי שגעונא. סטרא חדא איהו שגעונא דאתחזי, ובני נשא אחרנין ידעין שגעונא, דאשתמודעא קמי כלא, ואיהו טפשא.

במצחיה אית ארבעה קמיטין רברבין, לזמנין בשעתא דמליל קמיט לון במצחיה, ולזמנין דאתפשט מצחיה במשכיה, ולא אתחזון. אינון קמיטין אתחזון, קמיטין אחרנין רברבין בסטרא דעינוי, חייף למגנא. פומיה רברבא. לאוי איהו בר נש לתועלתא. סטרא אחרא איהו. שגעונא דאתפסי ביה, ובני נשא לא מסתפלן ביה. ואיהו אתחפם במה

דַּאֲשְׁתַּדַּל, וְאֶפִּילוּ בְּאוֹרֵייתָא, אֲבָל לֹא לְשִׁמָּה, אֲלֵא בְּגִין לְאַתְגָּאָה בְּפִנֵּי עַמָּא. וְכֵלָא בְּלַחֲשֵׁי וּבִגְאֻת לְבָא, לְאַחְזָאָה דְּאִיהוּ זַפְּאָה וְלֹאוּ הָכִי. כֹּל מְלוּי לֹאוּ אֵינוֹן לְשִׁמָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֲלֵא בְּגִין פְּנֵי נִשְׂא. וְחָשִׁיב מִחֲשָׁבִין, וְאִנְהִיג גְּרָמִיָּה. כְּמִנְהֶגָא דְּלָבָר, דִּי־סִתְּפִלוֹן בֵּיהּ. הָאִי אִיהוּ בְּרָזָא דָּאת נ', דִּי בְּכֵלָא דָּאת ז'.

מִצְחָא דְּאִיהוּ בְּעִגּוּלָא רַבְרָבָא, פְּקִיחָא אִיהוּ, דְּבָרְנוּ (ס"א דְּכַרְנִי) דְּכֵלָא בֵּיהּ. יָדַע בְּכֹל מַה דַּאֲשְׁתַּדַּל, אֶפִּילוּ בְּלֹא אוּמְנָא דִּי־לִיף לִיהּ. אֲצֻלַּח בְּכֹל מַה דַּאֲשְׁתַּדַּל. וּבְמִמוּנָא, לְזִמְנִין אֲצֻלַּח, לְזִמְנִין לֹא. מִמְלָה זְעִירָא אֲסִתְּכַל בְּמַלְיִן סְגִיִּיאִין. נְבוּן אֶקְרִי. לֹא חֵיִישׁ לְמַלְיִן דְּעֵלְמָא, וְאֶפִּילוּ דִּי־נִדְעָ דִּיתְפָּסִיף (דף ע"ב ע"ב) בְּהוּ לֹא חֵיִישׁ לוֹן, וְלֹא שְׂוִי עַל לְפִיָּה. רְכִיף לְבָא אִיהוּ. תְּרִין קְמִיטִין עֲלֵאִין רַבְרָבִין בְּמִצְחִיָּה. חַד קְמִיטָא עַל עֵינָא חַד, וְחַד קְמִיטָא עַל עֵינָא אַחְרָא. וְאֲשְׁתַּכְּחוּ תְּלַת קְמִיטִין רַבְרָבִין בְּמִצְחִיָּה, בְּאַלְיִן דְּעֵינִין, בַּר קְמִיטָא תְּתָאָה, דְּאִיהוּ אֲתַפְּלַג עַל עֵינִין. דָּא חָשִׁיב מִחֲשָׁבִין לְגוּ וְלֹא לְבַר. בְּגִין דְּלֹא חָשִׁיב לְבִנֵּי נִשְׂא כְּעוּבְדוּי, וְדַחִיל אִיהוּ לְפּוּם שַׁעְתָּא, וְלֹא יִתִּיר. לְפִיּוּסָא, אֲתַפְּיִסָא כְּעוּבְדוּי דְּלָבָר מְקָמִי בְּנֵי נִשְׂא, לֹאוּ אֵינוֹן, אֲלֵא לְזִמְנִין פְּרָבִיא, וְלְזִמְנִין בְּחֻכְמָה. דָּא אִיהוּ בְּרָזָא דָּאת נ', דְּאִיהוּ בְּלַחֲדוּי, דְּלֹא אֲתַפְּלִיל בָּאת ז'. וְחֻלְשָׁא אִיהוּ, דְּלֹא אֲתַפְּלִיל בְּאַלְיִן אֲתוּוֹן קַדְמָאי, אֲלֵא אֲסִתְּמִיךְ לָאת ס' לְאַתְפְּלָא בֵּיהּ. וְלֹא בְּאַתוּוֹן קַדְמָאי. עַד הָכָא רְזִין דְּחֻכְמָתָא דְּמִצְחָא.

בְּרָזָא דְּעֵינִין, בְּרָזָא דָּאת ס', בְּהֵוּא גְּוּנָא דְּסַחְרָא לְבַר, וּכְמָה דִּיתְבָּא עֵינָא, דִּיתְבָּא עַל שְׁלִימוּ, דְּלֹא שְׁקִיעַ, הָאִי לֹאוּ רַמָּאָה הִיא, וְרַחִיק מְרַמָּאוּתָא, דְּלֹא אִית בֵּיהּ כֹּלָל.

גְּוּנֵי דְּעֵינִין אֵינוֹן ד'. חוּרוּ לְבַר, דְּסַחְרָא עֵינָא, פְּגוּוּנָא דְּכֹל בַּר נִשׁ. לְגוּ מְנִיָּה אוּכְמָא דְּסַחְרָא, וְאַתְפְּלִיל חוּרוּ וְאוּכְמוּ פְּחָדָא. לְגוּ מְנִיָּה יְרוּקָא. וְאַתְפְּלִיל בְּאוּכְמָא. לְגוּ מְנִיָּה הֵוּא בַת עֵינָא, נְקוּדָא אוּכְמָא. דָּא אִיהוּ בַר נִשׁ דְּחִיִּיף תְּדִיר, וְחַדִּי בְּחַדוּ. וְחָשִׁיב מִחֲשָׁבִין לְטַב, וְלֹא אֲשְׁתַּלִּימוּ אֵינוֹן מִחֲשָׁבִין, בְּגִין דְּסָלִיק לוֹן מִיַּד מְרַעוּתִיָּה. אֲשְׁתַּדַּל בְּמִילֵי דְּעֵלְמָא. וְכַד אֲשְׁתַּדַּל בְּמִילֵי דְּשִׁמָּא, אֲצֻלַּח. הָאִי אֲצֻטְרִיף לְאַתְתַּקְפָּא בֵּיהּ לְאַשְׁתַּדַּלָּא בְּאוֹרֵייתָא, דְּהָא יִצְלַח בָּהּ.

גְּבִינֵי עֵינוֹי רַבְרָבִין, וְכִסְיִין לְתַתָּא. בְּאֵינוֹן גְּוּוּנִין דְּעֵינָא אִית רְשִׁימִין סוּמְקִין דְּקִיקִין בְּאַרְפָּא. אֵינוֹן רְשִׁימִין אֶקְרוּן אֲתוּוֹן זְעִירִין דְּעֵינָא. בְּגִין דְּאֵינוֹן גְּוּוּנִין דְּעֵינָא. אִי (דף ע"ב ע"א) נְהַרִין בְּנְהִירוּ, הֵוּא נְהִירוּ סָלִיק

אתוון לאתחזאה, לאינון מארי דמדין. באינון רשימין אתרנין דקיקין,
והאי איהו באת ס', וכלילא באת ה'.

עיינין ירוקין דסתרין (נ"א דמסתרא) בחורו, ומתערבין אינון ירוקין, בההוא
חורו. רחמנא איהו, ואיהו חשיב תדיר לתועלתיה, ולא חשיב
לנזקא דאתרנין כלום.

גוונא אוכמא לא אתחזי ביה. חמיד איהו ולא מסטרא בישא. ואי סלקא
בידיה מסטרא בישא, לא יתוב מניה. מהימנא איהו במה
דאשתמודעא. ובמה דלא אשתמודעא לאו מהימנא איהו. מאריה דרזין
איהו, במלה דאיהו רזא, עד דישמע לההוא רזא באתר אתרא. פיון
דשמע ליה גלי כלא. ולא עמיה רזא כלל, דכל מלוי לאו אינון בשלימו.
גווגי עינוי סחרן בחורו ובירוקא. דא איהו ברזא דאת ה', ואתפליל באת
ז', ובאת ס'.

עיינין צהיבין ירוקין, שגעונא אית ביה. ובגין שגעוניה איהו פום ממלל
רברבן, ועביד גרמיה פבר נש רב, ברברבנו. ומאן דאתתקף ביה,
נצח ליה. לא אתחזי לרזין דאורייתא, דהא לא שכיף בלביה, באינון רזין.
דעביד גרמיה רב בהו. דא איהו ברזא דאת ה', ואתפליל באת ז' בלחודוי,
ואתרחק מאת ס'. ובגין דאיהו עבד גרמיה ברברבנו, אתרחק מניה מאת
ס', ולא אתקריב בהדיה. דא כד איהו מליל, עביד קמיטין סגיאין
במצחיה.

עיינין חורון, דסתרין זעיר בירוקא, מאריה דרוגזא, ורחמנא איהו לרוב
זמנין. וכד אתמלי רוגזא, לית ביה רחמו כלל, ואתהפך לאכזריות.
לאו איהו מאריה דרזין, דא איהו ברזא דאת ה', דאתפליל באת ס'.

עיינין ירוקין וחרורן פחדא, וזעיר מגוון אוכסם בהו, דא איהו מאריה
דרזין, ואצלח בהו. ואי שארי (דף ע"ג ע"ב) באצלחותא אצלח וסליק.
שנאווי לא יכלין ליה, ואיהו שליט עליהו בשולטנו, ואתפפין קמיה. דא
איהו ברזא דאת כ', דאתפליל ברזא דאת ס'. ועל דא איהו שליט, אי
שארי ביה. עד הקא רזין דעיינין לאינון מארי דחכמתא.

רזא דאנפין, לאינון מארי דחכמתא פנימאה. דיוקנין דאנפין, לאו אינון
ברשימין דלבר, אלא בגו רשימא דרזין פנימאין. דדיוקנין דאנפין,
מתהפכן מגו דיוקנין דרשימו דאנפין, סתימין ברוחא דשריא לגו. ומגו
ההוא רוחא, אתחזי לבר דיוקנין דאנפין, דאשתמודען לגבי אינון
חפימין.

דיוקנין דאנפין אשתמודען מגו רוחא. רוחא אית פבר נש, דרזין דאתוון

חֲקִיקִין בִּיה. וְכִלְהוּ אֶתְוּן סְתִימִין גּוֹ הֵהוּא רוּחָא, וּלְפּוּם שַׁעְתָּא סְלִקִין רְשִׁימִין דְּאִינוּן אֶתְוּן לְגוֹ אַנְפִּין. וּכְמָה דְּאִינוּן אֶתְוּן סְלִקִין, הָכִי אֶתְחַזְוִין אַנְפִּין, בְּדִיוקְנִין רְשִׁימִין לְפּוּם שַׁעְתָּא, בְּחִיזוֹ דְּלֹא קְיִימָא. בַּר אִינוּן מְאָרִי דְּחֲכֻמָּתָא דְּאֶתְקִימָן בְּהוּ, וְלֹא אֶתְנָשִׁי מִנִּיּהוּ.

הֵהוּא אֶתְר דְּאֶקְרִי עֲלָמָא דְּאֶתִי, (אִיהוּ רִזָּא דְּאִוְרִייתָא) וּמִתְמָן נִפְקָא רִזָּא דְּאִוְרִייתָא, בְּכִלְהוּ אֶתְוּן דְּאִינוּן תְּרִין וְעֶשְׂרִין אֶתְוּן, כְּלָלָא דְּכִלָּא. וְהֵהוּא נְהָרָא דְּנִפְיָק מִעֵדָן, נָטִיל כְּלָא. וְכַד פֶּרְחָן מִנִּיהּ אִינוּן רוּחִין וְנִשְׁמָתִין, כְּלָהוּ מְצֻטִיָּרִין בְּצִיּוּרָא דְּאִינוּן אֶתְוּן, וְהָכִי נִפְקִי כְּלָהוּ. וּבְגִין כֶּן, רוּחָא דְּבַר נֶשׁ דְּמְצֻטִיָּרָא בְּצִיּוּרָא דְּאֶתְוּן, עֶבֶד צִיּוּרָא בְּאַנְפִּין. אֲמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן, אִי הָכִי צִיּוּרָא דְּאִימָא, לֹא מְצֻטִיָּרָא גּוֹ הֵהוּא רוּחָא, אֲמַרוּ, הָכִי שְׁמַעְנָא מִנִּיהּ דְּמַר, דְּצִיּוּרָא דְּאֶתְוּן מְסֻטְרָא דְּלַעֲלָא, וְצִיּוּרָא דְּאִימָא מְצֻטִיָּרָא בְּהֵהוּא רוּחָא לְתַתָּא. צִיּוּרָא דְּאֶתְוּן אֶתְגַּנְזוּ לְגוֹ, וְצִיּוּרָא דְּאִימָא כְּלִיט לְבַר.

צִיּוּרָא דְּאִימָא, פְּנִי אָדָם, פְּנִי אַרְיִ"ה, פְּנִי שׁו"ר, פְּנִי נֶשׁ"ר. וְרוּחָא עֶבֶד צִיּוּרָא דְּכִלְהוּ לְבַר לְפּוּם שַׁעְתָּא, בְּגִין דְּכָל מַה דְּאִיהוּ מְסֻטְרָא (ד) צִיּוּרָא דְּרוּחָא כְּלָטָא לְבַר, וְאֶתְחַזִּי וְאֶתְגַּנְזִי. וְכָל הַנִּי דְּיוֹקְנִין, אֶתְחַזִּין, מִתְצִיָּרִין בְּצִיּוּרָא דְּאֶתְוּן אַף עַל גַּב דְּאִינוּן גְּנִיזִין. אֲלִין אַרְבַּע דְּיוֹקְנִין אֶתְחַזִּין לְפּוּם שַׁעְתָּא, לְאִינוּן מְאָרִי דְּעִינִין, דְּיִדְעִין בְּרִזָּא דְּחֲכֻמָּתָא לְאֶסְתְּפִלָּא בְּהוּ.

צִיּוּרָא קְדָמָא"ה, כַּד אָזִיל בַּר נֶשׁ בְּאַרְחָא קְשׁוּט, אִינוּן דְּיִדְעִין בְּרִזִין דְּמַרְיָהוּן מְסֻתְפִלָּן בִּיה, בְּגִין דְּהֵהוּא רוּחָא דְּלְגוֹ, מִתְתַּקְנָא בִּיה, וּכְלִיט לְבַר, צִיּוּרָא דְּכִלָּא. וְהֵהוּא צִיּוּרָא אִיהוּ צִיּוּרָא דְּאָדָם, וְדָא אִיהוּ צִיּוּרָא שְׁלִים יִתִיר מִכָּל צִיּוּרִין. וְדָא אִיהוּ צִיּוּרָא, דְּאֶעְבַּר לְפּוּם שַׁעְתָּא, קָמִי עִינִיּהוּ דְּחֲפִימִי לְבָא. הָאִי כַּד מְסֻתְפִלָּן בְּאַנְפּוֹי לְבַר, אִינוּן אַנְפִּין דְּקִימָן קָמִיה, עִינִין דְּלְבָא רַחִים לִוּן.

אַרְבַּע סִימְנִין דְּאֶתְוּן אִית בְּהוּ, שׁוּרִיָּקָא חַד כְּלִיט בְּשִׁכְבוֹ, מְסֻטְרָא דִּימִנָא, וְשׁוּרִיָּקָא חַד דְּכִלִּיל תְּרִין אַחְרָנִין דְּאַחִידָן בִּיה, בְּסֻטְרָא דְּשְׁמָלָא. וְאֲלִין ד' סִימְנִים, אִינוּן ד' אֶתְוּן, דְּאֶקְרוּן עֵדוּת וְסִימְנָא דָּא ע'. הֵהוּא שׁוּרִיָּקָא דְּסֻטְרָא יְמִנָא, דְּכִלִּיט בְּשִׁכְבוֹ. ד' וְאִינוּן תְּרִין אֶתְוּן דְּמִתְחַבְּרָן בִּיה (כ"א ו"ת אִינוּן עֵדוּת), ו"ת אִינוּן הֵהוּא שׁוּרִיָּקָא דְּכִלִּיל תְּרִין אַחְרָנִין, וְדָא אִיהוּ רִזָּא דְּכְתִיב, (תהלים פא) עֵדוּת בִּיהוֹסֵף שְׁמוֹ דְּכָל מְאָן דְּחָמָא לִיה הָוָה רַחִים לִיה בְּלַבּוֹי, וּבְרַחֲמֵימוּ אֶשְׁתָּלִים.

וְרַעָא דְּדוּד מִתְהַפֵּךְ בִּיה חִיזוּ דְּגוּוֹנִין, וּבְגִין כֶּן טַעָה שְׁמוּאֵל, דְּכְתִיב,

(שמואל א טז) אל תפֹּט אֶל מְרֵאָהוּ, בְּגִין דְּסִטְרָא אַחְרָא הָוָה בֵּיהּ בְּאַלְיָאב, דְּלָא הָוָה הָכִי בְּדוּד, דִּיּוֹקְנִין דְּדוּד טְמִירִין אִינוּן, דִּהָא דִּיּוֹקְנִין דְּסִטְרָא אַחְרָא, אַתְּפִלִּיל גּוּ דִּיּוֹקְנִין, וְהָוָה דִּיּוֹקְנָא דְּסִטְרָא אַחְרָא אַתְחֲזִי בֵּיהּ בְּקַדְמִיתָא, דְּאֵעֵבֵר עַל עֵינִין לְפּוּם שְׁעָתָא, וּבְהִיל לְבָא וְדְחִיל, וּלְבַתֵּר (שמואל א טז) וְטוֹב רוּאֵי וַיֵּי עֲמוּ. וְדָא אִיהוּ עֲדוּת לְגַבִּיהּ.

דִּיּוֹקְנָא דָא דְאָדָם, כְּלִיל כָּל דִּיּוֹקְנִין, וְכִלְהוּ כְּלִילָן בֵּיהּ, הָאֵי לָא בְּהִיל בְּרוּחִיהּ. בְּשְׁעָתָא דְּרוּגְזִיהּ אִיהוּ בְּנִיחָא, וּמְלוֹי בְּנִיחָא, וּמִדְּ אַתְפִּיִס. (דף ע"ד ע"ב)

זְרַעָא דְּדוּד דְּאַתְחֲזִי בֵּיהּ הָוָה דִּיּוֹקְנָא בְּקַדְמִיתָא, דְּאֵעֵבֵר לְפּוּם שְׁעָתָא עַל עֵינִין, בְּרוּגְזִיהּ בְּנִיחָא, מִדְּ אַתְפִּיִס. אָבֵל נָטִיר דְּכִבּוּ כְּנַחֲשׁ לְסוּפָא. בְּגִין דִּהָוָה סִטְרָא גְרָמָא לִיהּ, דְּסִחְרָא בְּכָל סְטָרִין. אָבֵל מוּחָא דְּבָגוּ קְלִיפָה וּלְבָא מְתִישְׂרָא, וְנִצִּיבָא דָא לְאִינוּן זְפִאִין. אָבֵל חֲיִיבִין לָא מִתְעַבְרָן מִהָוָה דִּיּוֹקְנָא קְדָמָא בִישָׂא, וְאַתְחַבְרָן (ואסתאבו) בֵּיהּ בְּכִלָּא.

צִינְרָא תְנִינָא, אִי הָוָה בְּרַשׁ לָא אָזִיל כָּל כַּף בְּאַרְחָא בִישָׂא, וְאַסְטִי מִהָוָה אַרְחָא, וְתָב לְמֵאֲרִיהּ, לָא דִּהָוָה רְגִילָא בְּאַרְחֻי דְּמִתְקַנָּן, אָלָא אִיהוּ דִּהָוָה בְּאִינוּן אֲוֲרַחֵי מִתְעַדִּי, וְסִטִּי מְנִייהוּ וְתָב לְמֵאֲרִיהּ. הָאֵי אִיהוּ רוּחָא טְבָא שְׂאֲרֵי לְמִשְׁרֵי עֲלוּי, וְלֵאֲתַתְקַפָּא עַל זוּהָמָא קְדָמָא דִּהָוָה בֵּיהּ, וּבְלִיט לְבָר, בְּאַסְתְּפִלוּתָא, דְּעֵינִין לְפּוּם שְׁעָתָא, כַּחַד דִּיּוֹקְנָא דְּאַרְיָה דְּאַתְגַּבֵּר הָאֵי בְּשְׁעָתָא דְּחָמִי לִיהּ, הָוָה חִיזוּ גְרִים לִיהּ לְאֵעֵבֵר בְּלַבִּיהּ אַרְיָה דְּמִתְגַּבֵּרָא לְפּוּם שְׁעָתָא.

הָאֵי מְסִתְפִלָּן בְּאַנְפוּי לְבַתֵּר, אִינוּן אַנְפִּין דְּלְבָא לָא רַחִים לֹון לְפּוּם שְׁעָתָא, וּמִדְּ תָב לְבִיהּ וְרַחִים לִיהּ. כַּד מְסִתְפִלָּן בֵּיהּ אַכְסִיף, וְחָשִׁיב דְּכִלָּא יַדְעִין בֵּיהּ. אַנְפוּי חֲפִינָא דְּמָא לְפּוּם שְׁעָתָא, מִתְהַפְּכָן לְחוּרָא אוּ לִירוּקָא. תִּלְתָּ שׁוּרִיקָן אִית בְּאַנְפוּי. חַד לִימִנָא, דְּדָא אַתְפִּשֵׁט בְּאַנְפוּי וְאַתְאַחִיד בֵּיהּ. חַד דְּסִלְקָא לְחוּטְמִיהּ לְעִילָא, וְתִרִין לְשִׂמְאָלָא. וְחַד דְּאַתְפִּשֵׁט לְתַתָּא מֵאִינוּן תִּרִין, וְאַחִיד בְּהָאֵי וּבְהָאֵי. וְאַלִין אִינוּן אַתְוּון דְּמִתְחַקְקָן בְּאַנְפוּי, וְאַלִין בְּלִטִין דְּלָא שְׂכִיבִין. וְכַד מְתִישְׂבָא וְאַרְגִּיל בְּאַרְחָא קְשׁוּט, שְׂכִיבִין.

זְרַעָא דְּאִינוּן אַתְוּון אִיהוּ קָרִיב. דָּא הָוָה רַחִיק, וְהִשְׁתָּא אִינוּן אַתְוּון בְּלִטִין בְּאַנְפוּי, וְסִהְדִין בֵּיהּ בְּבִהִילוּ. וְסִימְנָא דָא ק' (ד"א ח') מְסִטְרָא יְמִנָא אַתְוּון אַחְרָנִין מְסִטְרָא (דף ע"ה ע"א) שְׂמָאֵלָא, וְאַף עַל גַּב דְּשׁוּרִיקֵי אַחְרָנִין אַתְחֲזוּן בְּאַנְפוּי, לָא בְּלִטִין לְבָר כְּהִנֵּי. בְּרַזְמָנָא דִּהָוָה אָזִיל בְּעַקִּימוּ. הָאֵי אִיהוּ זְרַעָא דְּדוּד, אַתְהַפֵּף מְחִיזוּ דָא. בְּקַדְמִיתָא אַתְחֲזִי בְּדִיּוֹקְנָא

דאדם, ולבתר קיימא בדיוקנא דאריה, ואתפרש בדיוקנא דסטרא אחרא, ובכלא, מתהפכא משאר בני נשא.

ציון"א תלי"תאה, אי הוא בר נש אזיל בארחה דלא מתתקנא, וסטי אורחוי מארחי דאורייתא, ההוא רוחא קדישא אסתלק מניה, ורוחא אחרא אתחזי ביה, ודיוקנא אחרא, ובליט לבר, באסתפלוחא דעיינין דחפמימי לבא, לפום שעטא דיוקנא דשור. בשעטא דחמאן ליה, מעברין בלבייהו ההוא דיוקנא, ואסתפלן ביה.

תלת קורטמי סומקי באנפוי, בסטרא דימינא, ואינון שורייקי סומקין דקיקין. ותלת בשמאלא, ואלין אינון אתוון דבלטין ביה. חד איהו שורייקא דקיק בעגולא, ותרין דקיקין אחרנין עליה, וכלהו בעגולא. וכדין שקיעין עינוי.

ורזא דאינון אתוון. חד איהו כ', תרין אחרנין ר"ת אינון. וכן לסטר שמאלא, וסימנא דא ההוא דכתיב, (ישעיה ג) הפרת פניהם ענתה בם ואלין אתוון אינון בלטין באנפין, על כל שאר שורייקין. ואי תב משמאלא לימינא, אתכפנא ההוא רוחא ואתתקף רוחא דקדשא, ואלין שורייקין שכיבו, ואחרנין בלטין לבר, פמה דאתמר.

זרעא דדוד איהו בהפוכא, אתחזיא בדיוקנא דאריה בקדמיתא, ולבתר אתהדר בדיוקנא דשור. תרין שורייקין אופמין באנפוי, חד מימינא, וחד משמאלא, ואלין אינון אתוון, חד אקרי ד', וחד אקרי ע', וכלא מתהפכא משאר בני נשא.

ציון"א רביע"אה, דא איהו ציון דבר נש, דקיימא תדיר לאתתקנא על רזא דמלקדמין, האי איהו חיזו לחפמימי לבא בדיוקנא דנשר. ההוא רוחא דיליה איהו רוחא חלשא. האי לא אחזי באנפין אתוון דבלטין לבר, דהא אתאבידו מניה, ואשתקעו בזמנא אחרא דמלקדמין, דאסתלקו מניה, ועל דא לא בלטין ביה.

ורזא דיליה, עינוי לא נהרין בנציצו, פד איהו בחדוה. ובזמנא דספר שער רישיה ודיקניה. בגין דרוחיה לא נהיר ליה באתוון, ואשתקע נציצו דיליה דהוה בקדמיתא. לא קיימא באסתפלוחא דאנפין לאסתכלא. ורזא דהאי (קהלת ד) ושבח אני את המתים שכבר מתו מן החיים אשר המה חיים עדנה. זרעא דדוד, (תהלים כה) סוד יי' ליראיו ובריתו להודיעם.

ברוחא דבר נש, אצטיירו אתוון, פמה דאתמר, ואיהו בליט לון לבר, ואתמסר חכמתא דא לחפמימי לבא למנדע ולאשתמודעא, רוחא קיימא ברזא (בראשית ה) דזה ספר, וכלא ברזא דא קיימא, בר חיזו דאנפין

דַּאֲתֵדֶן בְּגוּוֹנָא אַחְרָא, כְּפּוּם שׁוֹלְטָנוּ (דף ע"ה ע"ב) דְּרוּחָא, אוּ מְאָרִיָּה דְּרוּחָא.
זַפְּאִין אֵינוֹן חֲפִימִין דְּכֻלָּא אַתְמָסֵר לֹוֹן לְמַנְדַּע. עַד הָכָא רְזָא דְאַנְפִּין.

מִכָּאֵן וְלֵהֲלָאָה בְּרְזָא דְשַׁפּוּוֹן, בְּאֵת פ' דְּכֻלִּיל בְּרְזָא דְאֵת ס'. שַׁפּוּוֹן
רְבֻרְבֵן, דָּא אִיהוּ בַר נֶשׁ מְלִיל בְּלִישְׁנָא בִישָׂא, וְלֹא אַכְסִיף, וְלֹא
דְחִיל, מְאָרִי דְמַחְלוּקַת, רְכִילָא אִיהוּ בֵּין הָאִי לְהָאִי. (משלי ו) וּמְשַׁלַּח מְדַנִּים
בֵּין אַחִים. לָאוּ אִיהוּ מְאָרִיָּה דְרִזִּין, וְכַד אֲשַׁתְּדַל בְּאוּרִייתָא מְכַסֶּה רְזִין,
אַבְל מְאָרִיָּה דְלִישְׁנָא בִישָׂא, וְלֹא שְׁוִי דְחִילוּ בְלִבֵּיהָ.

וְסִימְנָא דָּא, אֵת פ' דְּכֻלִּיל בְּאֵת ר' וְלֹא אַתְכְּלִיל בְּאֵת ס'. הָאִי אִיהוּ
דַּאֲתַחְזִי דְאִיהוּ זַפְּאָה, וְלָאוּ דְחִיל חֲטָאָה אִיהוּ, וְלֹא בְעִי
לְאֲשַׁתְּדַלָּא אַבְתְּרִיָּה, בְּגִין דְּכָל מְלוֹי אֵינוֹן בְּפוּמָא וְלֹא בְּגוּפָא.

שַׁפּוּוֹן עֲתִיקִין בְּעֲתִיקוּ, וְלָאוּ דְקִיקִין. הָאִי אִיהוּ בַר נֶשׁ מְאָרִיָּה דְרוּגְזָא
נִתִּיר. מְאָרִיָּה דְזִדּוּנָא. לֹא יְכִיל לְמַסְבֵּל מְלָה. מְאָרִי דְלִישְׁנָא בִישָׂא
בְּפִרְהֶסְיָא, בְּלֹא כְּסוּפָא כְּלָל. לְזַמְנִין אֲשַׁתְּדַל בְּלִיצְנוּתָא. הָאִי אִיהוּ בַר נֶשׁ
דְּבְעִי לְאַתְרַחְקָא מִנִּיהָ.

אַתְמֹרִי דִיקְנִיָּה בְּשַׁעְרָא, הֵהוּא, לִישְׁנָא בִישָׂא, אוּרִי עָלִיָּה בְּפִרְהֶסְיָא, לִית
לִיָּה כְּסוּפָא. אֲשַׁתְּדַל בְּמַחְלוּקַת. אַצְלַח בְּמִלִּי דְעֻלְמָא. חֲמִי
בְּשַׁנְאוּי. דָּא אִיהוּ (משלי ו) קוֹרֵץ בְּעֵינָיו, עַל דָּא אַתְמֹר (משלי כא) הֵעִז אִישׁ רִשְׁע
בְּפָנָיו. דָּא אִיהוּ בְּרְזָא דְאֵת פ' בְּלַחְדוּי, דְּלֹא אַתְכְּלִיל בְּאֵת ס' כְּלָל,
וְלְזַמְנִין אַתְחַבֵּר בְּאֵת ר' בְּהָאִי אֵת ר' אַתְכְּלִיל.

בְּרְזָא דְאוּדְנִין, מָאן דְאוּדְנִי רְבֻרְבִין, טַפְּשָׂא בְּלִיבִיָּה וְשַׁגְעוּנָא בְּרוּחִיָּה.
מָאן דְאוּדְנִי זַעֲרִין, וְקִימִין עַל קִיוּמָא. פְּקִיחָא דְלִבָּא בְּאַתְעָרוּתָא
אִיהוּ. צְבִי לְאֲשַׁתְּדַלָּא בְּכֻלָּא. וְרְזָא דָּא אֵת י' דַּאֲתְכְּלִיל בְּכָל שְׁאָר אַתְוּוֹן.
עַד הָכָא, רְזִין דְדִיּוּקְנִין דְּבַר נֶשׁ. מִכָּאֵן וְלֵהֲלָאָה, רְזִין אַחְרָנִין בְּאַתְוּוֹן
דְּמַר, דְּלֹא קִימִין גּוּ פְּרַצוּפָא, אֶלָּא לְמַנְדַּע רְזִין דְּהָאִי כְּסוּקָא, גּוּ
דְרַגִּין עֲלָאִין, בְּזַמְנִין וְתַקִּיפִין דְּהָאִי עֲלָמָא, וְלֹא זְכִינָן בְּהוּ.

אַמֵּר ר' שְׁמַעוֹן, בְּנִי, זַפְּאִין אַתּוֹן בְּעֻלְמָא דִּין, וּבְעֻלְמָא דְאֵתִי, וְזַפְּאִין עֵינִי,
דִּיזְפוּן לְמִיחְמִי דָּא, כַּד אֵיעוּל לְהֵהוּא עֲלָמָא דְאֵתִי. בְּגִין נְשַׁמְתִּי קְרִי
לְעֲתִיק יוּמִין, הָאִי קְרָא, (תהלים כג) תַּעֲרוֹף לְפָנַי שֶׁלַּחַן נֶגֶד צוּרְרֵי דְשַׁנְתָּ בְּשֶׁמֶן
רֹאשִׁי כּוֹסֵי רוּיָהּ. וְקוּדְשָׂא בְּרִיף הוּא קְרִי עֲלֹן, (ישעיה כו) פְּתַחוּ שְׁעָרִים וַיָּבֹא
גּוֹי צְדִיק שׁוֹמֵר אֲמוּנִים.

אוּף אֵינוֹן פְּתַחוּ וְאַמְרוּ, כְּתִיב (יחזקאל א) וַיְדִי אָדָם מִתַּחַת פְּנֵיפֵיהֶם, הָאִי קְרָא
אוּקְמוּהָ חֲבֵרִיָּא, דְאֵינוֹן יְדִין לְקַבְּלָא מְאָרִיָּהוֹן דְּתִיּוּבְתָא דְתַבְּאָן לְגַבִּי
(נ"א לְבַל) קְדָשָׂא בְּרִיף הוּא. אַבְל יְדִי אָדָם, אֶלִּין אֵינוֹן דִּיּוּקְנִין וְרִזִּין עֲלָאִין.

דְּשׁוּי קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא כְּבֵר נָשׁ, וְסִדֵּר לֹזֵן בְּאֶצְבָּעֵן לְבָר וּלְגוּ, וּבִהֵהוּא
כ"ף.

וְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא כַּד בְּרָא לִיָּה לְבָר נָשׁ, סִדֵּר בִּיָּה, כָּל דִּיּוֹקְנִין דְּרִזִּין
עֲלָאִין, דְּעֲלָמָא דְלַעֲיִלָּא, וְכָל דִּיּוֹקְנִין דְּרִזִּין תַּתְּאִין, דְּעֲלָמָא
דְלַתְתָּא, וְכֹלָא מִתְחַקְקָא בְּבֵר נָשׁ, דְּאִיְהוּ קָאִים בְּצֵלָם אֱלֹהִים, בְּגִין דְּאִקְרִי
יְצִיר כ"ף.

וְרָזָא דְכ"ף, דְּאָת דָּא דְאִקְרִי כ"ף, דְּכִתִּיב, (בראשית א) וַיִּבְרָא אֱלֹהִים אֶת
הָאָדָם בְּצִלְמוֹ, דָּא אִיְהוּ רָזָא דְאָת כ"ף. אֶת דָּא, אִית בִּיָּה רִזִּין
עֲלָאִין, וְדִיּוֹקְנִין עֲלָאִין. בְּהַאי כ"ף תְּלִיין עֶשְׂרֵן אֲמִירָן מִיִּמִּינָא וּמִשְׂמָאלָא,
חֲמֵשׁ מִיִּמִּינָא, וְחֲמֵשׁ מִשְׂמָאלָא, וְאִינוּן חַד בְּרָזָא חָדָא.

(תנינן בתיב יחזקאל כא) וגם אני אכה כפי אל כפי, דלחוו דא עם דא בפלוגתא וסתלקו ברבאן מעלמא, הואיל ונאותא
ד'ישראל אתניחבת לעמין. כד מתחברן כחדא, בתיב, (במדבר ז) כף אחת עשרה זחב קלאה קמרת רטו לחבורא
חדא.) וכד הוו בחבורא חדא, בתיב, ויברא אלהים את האדם בצלמו וגו'.
ויברא אלהים (את האדם) דא סליקו דמחשבה ברזא פנימאה. את האדם: רזא
דכר ונוקבא כחדא, בצלם אלהים רזא דכף (אחרא).

כַּד אֲתַבְּרִי אָדָם, מַה כְּתִיב, בִּיָּה, (איוב ז) עוֹר וּבָשָׂר תְּלַבִּישֵׁנִי (דף ע"ד ע"א) וְגו' .
אִי הָכִי הָאָדָם מַהוּ. אִי תִימָא, דְּאִינוּ אֵלָא עוֹר וּבָשָׂר וְעֲצָמוֹת וְגִידִים,
לָאו הָכִי, דְּהָא וְדָאִי הָאָדָם לָאו אִיְהוּ אֵלָא נִשְׁמָתָא. וְאֵלִין דְּקָאֲמַר עוֹר
וּבָשָׂר עֲצָמוֹת וְגִידִים, כְּלָהוּ לָא הוּוּ אֵלָא מְלַבוּשָׂא בְּלַחֲדוּדִי, מְאֲנִין אִינוּן
דְּבֵר נָשׁ, וְלָאו אִינוּן אָדָם. וְכַד הָאִי אָדָם אֶסְתַּלַּק, אֲתַפְּשֵׁט מְאֲנוּן מְאֲנִין
דְּקָא לְבִישׁ.

עוֹר דְּאֲתַלְבֵּשׁ בִּיָּה בֵּר נָשׁ. וְכָל אִינוּן עֲצָמוֹת וְגִידִים, כְּלָהוּ בְּרָזָא דְּחִכְמָתָא
עֲלָאָה כְּגוּוֹנָא דְלַעֲיִלָּא. עוֹר כְּגוּוֹנָא דְלַעֲיִלָּא, כְּמָה דְּאוּלִּיף מוֹ,
בְּאִינוּן יְרִיעוֹת, דְּכִתִּיב, (תהלים קד) נוֹטָה שָׁמַיִם פְּרִיעָה. (שמות כה) עוֹרוֹת אֱלִים
מְאָדָּמִים וְעוֹרוֹת תְּחָשִׁים. אִינוּן מְלַבוּשֵׁין דְלַעֲיִלָּא, דְּמִסְכְּכִי לְמְלַבוּשָׂא,
אֲתַפְּשֵׁטוּתָא דְשָׁמַיִם, דְּאִיְהוּ מְלַבוּשָׂא דְלְבָר. יְרִיעוֹת אִינוּן מְלַבוּשָׂא דְלְגוּ,
וְאִיְהוּ קְרוּמָא דְסָכִיף עַל בִּשְׂרָא.

עֲצָמוֹת וְגִידִים, אִינוּן רְתִיכִין, וְכָל אִינוּן חֲזִילִין, דְּקִיִּמִין לְגוּ. וְכְלָהוּ
מְלַבוּשֵׁין לְפְנִימָאָה, רָזָא דְאָדָם עֲלָאָה, דְּאִיְהוּ פְּנִימָאָה.

אוּף הָכִי רָזָא לְתַתָּא, אָדָם אִיְהוּ פְּנִימָאָה לְגוּ. מְלַבוּשֵׁין דִּילִיָּה כְּגוּוֹנָא
דְלַעֲיִלָּא. עֲצָמוֹת וְגִידִין, כְּגוּוֹנָא דְקָאֲמַרְן בְּאִינוּן רְתִיכִין וּמִשִּׁירִיין.
בְּשָׂר אִיְהוּ סָכִיף עַל אִינוּן מִשִּׁירִיין וְרְתִיכִין, וְקִיִּמָּא לְבָר, וְדָא רָזָא
דְאֲתַמְשְׁכָא (לספרא) אַחְרָא. עוֹר דְסָכִיף עַל כְּלָא, דָּא אִיְהוּ כְּגוּוֹנָא דְאִינוּן

רְקִיעֵיךָ, דְסָכִיכוּ עַל כָּלָא. וְכִלְהוּ מִלְבוּשֵׁיךָ לְאַתְלַבְּשָׁא בְהוּ. פְּנִימָאָה דְלָגוּ
רְזָא דְאָדָם. וְכִלְא רְזָא, לְתַתָּא כְּגוּוֹנָא דְלַעִילָא. וְעַל דָּא וַיִּבְרָא אֱלֹקִים אֶת
הָאָדָם בְּצַלְמוֹ בְּצֶלֶם אֱלֹקִים, (תבוי אלהים תבא סד כלפי דבר וחד כלפי ניקבא) וְרְזָא דְאָדָם
לְתַתָּא כָּלָא אִיהוּ בְּרְזָא דְלַעִילָא.

בְּהַאי רְקִיעָא דְלַעִילָא, דְמַסְפָּךְ עַל כָּלָא, אַתְרְשִׁימוּ בֵּיהּ רְשִׁימִין,
לְאַתְחַזָּאָה וּלְמַנְדַּע בְּאִינוּן רְשִׁימִין, דְאַתְקַבִּיעוּ בֵּיהּ מְלִין וְרִזִין
סְתִימִין. וְאִינוּן רְשִׁימִין דְפַכְבִּיא וּמְזִלִי, דְאַתְרְשִׁימוּ וְאַתְקַבִּיעוּ בְּהַאי
רְקִיעָא, דְסָכִיף לְבַר. אוּף הַכִּי עוֹר, דְאִיהוּ סְפוּכָא לְבַר בְּבַר נֶשׁ, דְאִיהוּ
רְקִיעָא דְסָכִיף עַל כָּלָא, אִית בֵּיהּ רְשִׁימִין וְשִׁרְטוּטִין, וְאִינוּן פַּכְבִּיא וּמְזִלִי
דְהַאי עוֹר. לְאַתְחַזָּאָה בְּהוּ, וּלְמַנְדַּע בְּהוּ, מְלִין וְרִזִין סְתִימִין, בְּכַכְבִּיא
וּמְזִלִיא, לְעֵינָא בְּהוּ חִפְימִי לְפָא, וְלֹאֲסַתְפְּלָא בְּהוּ לְמַנְדַּע אֲסַתְפְּלוּתָא
בְּאַנְפִין, בְּרִזִין דְקָאֲמָרִן, וְרְזָא דָא, (ישעיה מז) הוֹבְרִי שְׁמַיִם הַחֹזִיִּים פַּכְכְּבִים.
וְדָא אִיהוּ, כַּד אִינוּן נְהִירִין וְקִימִין, בְּלֹא רוּגְזָא. בְּזַמְנָא דְרוּגְזָא שְׁלֻטָא
עָלֶיהָ דְבַר נֶשׁ, דִּינָא אַחְרָא אַתְמַסֵּר לְמַנְדַּע בֵּיהּ. בְּמָה דְלֹא אַתְיִיחִיב
לְשֻׁלְטָאָה, לְמַנְדַּע בְּזַמְנָא דְעֵינָא (נ"א דדינא) שְׁלֻטָא בְּרְקִיעָא.

אַבְרָ אֲסַתְפְּלוּתָא דְאַנְפִין עַל אַרְחָ קְשׁוּט, בְּשַׁעְתָּא דְאַנְפִין נְהִירִין, וְקִימָא
בַּר נֶשׁ עַל קִימָא, וְאִינוּן רְשִׁימִין אַתְחַזִּזוּן בְּאַרְחָ קְשׁוּט, דְכַדִּין
בְּהַהוּא אֲסַתְפְּלוּתָא יְכִיל לְאַתְדַּנָּא עַל בְּרִייהּ יַתִּיר, וְאַף עַל גַּב דְּבַכְלָא כָּל
אִינוּן חִפְימִין יְכִלִין לְאַסְתְּפְּלָא.

שְׁרַטוּטֵי יְדִין וְשִׁרְטוּטֵי אַצְבָּעָן, לָגוּ, כְּלָהוּ קִימִין בְּרִזִין אַתְרַנִּין, לְמַנְדַּע
בְּמְלִין סְתִימִין. וְאַלִין אִינוּן פַּכְבִּיא, דְנְהִירִין לְאַסְתְּפְּלָא גּוּ מְזִלִי,
בְּטַסִּירִין עֲלֵאִין.

אַצְבָּעָן קִימִי בְּרִזִין עֲלֵאִין. טוּפְרֵי אַצְבָּעָן, דְקִימִין דְחַפְנִין, לְבַר, הוּא
אוּקְמוּהָ בְּאִינוּן רִזִין, דְהוּוּ פְּנִים דְלְבַר, וּבְהוּ אִית רִזִין, לְאִינוּן
חַרְשִׁין, דְמַסְתְּכְלִי בְטוּפְרֵי, בְנְהִירוּ דְמְלָה אַחְרָא, דְשֻׁלְטָא בְּהוּ, וְאִינוּן
חַרְשִׁין קָא מְסַאֲבִי לְהַהוּא אַתְר.

בְּטוּפְרִין אִית זְמַנִין, דְנְהִירִין בְּהוּ כְּכַבִּין חַוּוּרִין דְקִיקִין, וְאַלִין אִינוּן
כְּתוּלְדָה דְטְלוּפְחִין, וְאִינוּן שְׁקִיעִין כְּהַאי מְסַמְרָא עַל לוחָא.
וְלֹאוּ אִינוּן פְּאִינוּן חַוּוּרִין אַתְרַנִּין דְלֹא שְׁקִיעִין, אֲלֹא דְקִימִין לְעֵילָא. בְּהַנִּי
דְלֹא שְׁקִיעִין, לִית בְּהוּ מְמָשָׂא. אֲבָל הַנִּי דְשְׁקִיעִין חַוּוּרִין כְּתוּלְדָה
דְטְלוּפְחִין אִית בְּהוּ מְמָשָׂא, וְאִית סִימְנָא טְבָא לִיהּ לְבַר נֶשׁ בְּחַדוּ (נ"א כהו),
וַיִּצְלַח בְּהַהוּא זְמַנָּא. אוּ גְזָרָה אַתְגְּזֹר עָלֶיהָ וְאַשְׁתַּזִּיב מִינָהּ.

שְׁרַטוּטֵי יְדִין בְּרִזִין עֲלֵאִין, (דף ע"ז ע"ב) (שְׁרַטוּטִין) בְּאַצְבָּעָן לָגוּ. בְּיַדִּין שְׁרַטוּטִין

רְבֵרְבִין, שְׁרֻטוּטִין זְעִירִין דְּקִיקִין עֲלָאִין בְּיַמְנָא. בְּאִינוּן אֶצְבָּעָאן דְּבַהּוּ
שְׁרֻטוּטִין זְעִירִין. בְּאֶצְבָּעָא זְעִירָא דִּימְנָא, אִית רְשִׁימִין דְּקִיקִין. אֶצְבָּעָא
דָּא, קִימָא תְּדִיר עַל עוֹבְדִין דְּבִסְטָר אַחְרָא.

בְּהַאי אֶצְבָּעָא קִימִין שְׁרֻטוּטִין, אִינוּן דְּאֶצְבָּעָא אַתְּכַפִּיל בְּהוּ. הֲנִי לָאו
אִינוּן לְאַסְתְּפְּלָא, אֶלָּא אִי אַתּוּסְפֵן בֵּיה. אִי אַתּוּסְפֵן תְּרִין אוּחְרַנִין,
עַל הַהוּא שְׁרֻטוּטָא דְאַתְּכַפֵּל בְּהוּ. אַרְחָא לָא אַזְדַּמֵן לִיה. וְאִי יַעֲבֹד לָא
יַצְלַח.

בַּר אִי קִימֵן בְּאַרְפָּא, בִּין רְשִׁימָא לְרְשִׁימָא, בְּזַמְנָא דִּיתְמַשְׁךְ מִשְׁכָּא
לְאַחֲוָרָא, וְאַשְׁתְּאָרוּ אִינוּן רְשִׁימִין דְּאַשְׁתְּמוּדְעֵן. הַאי יַצְלַח בְּאַרְחָא.
וְסִימֵן דָּא, תְּלַת תְּלַת בְּפוּתֵיָא. וְאַרְבַּע בְּאַרְפָּא. וְרָזָא דָּא ז' מְאַתּוּן זְעִירִין.
רְשִׁימָא חַד בְּאַרְפָּא, וְתְרִין תְּרִין בְּפוּתֵיָא. מְאַרְחָא, יִשְׁמַע מְלִין בְּזַמֵּן קָרִיב,
וְלִית לִיה בְּהוּ תוֹעֲלֵתָא. אַרְבַּע רְשִׁימִין בְּאַרְפָּא, וְד' רְשִׁימִין
בְּפוּתֵיָא, אַרְחָא אַזְדַּמֵן לִיה בְּטֵרַח בְּאַרְחַ סְגִי, וְלִסּוּפָא לְתוֹעֲלֵתֵיה. וְרָזָא
דָּא ז' מְאַתּוּן אֶמְצָעִיין, דְּבִין זְעִירִין וְרְבֵרְבִין.

חֲמִישׁ זְעִירִין רְשִׁימִין בְּפוּתֵיָא לְתַתָּא, וְאַרְבַּע בְּפוּתֵיָא לְעִילָא, וְאַרְבַּע
בְּאַרְפָּא. נִיחָא לִיה בְּבִיתֵיה, וְעֲצֵלָא אִיהוּ. וְאַרְחָא הוּת מִתְקַנָּא
קַמֵּיה, וְלָא בְּעִי לְמַעֲבַד. וְאִי יַעֲבֹד, יַצְלַח בְּהוּא אַרְחָא, אֲבָל לָא עֲבִיד
לִיה, וְעֲצֵלָא הוּי וְרָזָא דָּא ז' דְּאִיהִי פְּשוּטָה.

בְּאֶצְבָּעָא דְּאֶמְצָעִיתָא, הַאי אֶצְבָּעָא קִימָא, לְמַעֲבַד עוֹבְדָא הַהוּא דְּחָשִׁיב.
אִי שְׁרֻטוּטָא חָדָא קִימָא בְּאַרְפָּא, בִּין שְׁרֻטוּטֵי דְּפוּתֵיָא, הַאי
חָשִׁיב מִחֲשָׁבִין, וְאַסְתְּלֵקֵן מִנֵּיה, וְדַחִיל וְלָא עֲבִיד, וְהֵיא מִחֲשָׁבָה לָא
אַתְּעֲבִיד כְּלָל.

אִי תְּרִין שְׁרֻטוּטִין בְּאַרְפָּא, דְּקִימִין כַּד אַתְּפִשֵׁט מִשְׁכָּא לְאַחֲוָרָא. הַאי לָאו
בֵּיה מִחֲשָׁבִין, וְחָשִׁיב מִחֲשָׁבִין לְפּוּם שַׁעֲתָא, וְאַתְּעֲבִיד, וְלָא מִחֲשָׁבָה
דְּהִרְהֵר בֵּיה כְּלָל, אֶלָּא מִחֲשָׁבָה דְּאִיהוּ בְּכֵהִילוּ וּזְעִירָא, אֲבָל הִרְהוּרָא
וּמִחֲשָׁבָה לָא.

וְאִי תְּלַת רְשִׁימִין בְּאַרְפָּא. וּבְפוּתֵיָא תְּרִין אוּ תְּלַת, כַּד אַתְּפִשֵׁט מִשְׁכָּא
לְאַחֲוָרָא. הַאי אִיהוּ כַּד נָשׁ דְּאִיהוּ פְּקִיחָא, וְחָשִׁיב מִחֲשָׁבִין, וְכָל אִינוּן
מִחֲשָׁבִין דְּאִינוּן לְסִטְרָא קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַתְּקִימֵן בִּידֵיה, וּמִחֲשָׁבִין
אַחְרַנִין לָאו הֲכִי.

אִי אַרְבַּע אוּ חֲמִשָּׁה בְּאַרְפָּא, בְּאַתְּפִשֵׁטוּ דְּמִשְׁכָּא כַּדְקָא מְרָן, (דָּא אִיהוּ) כַּד
שָׂרָאן עַל פּוּתֵיָא, בְּתְּלַת, אוּ בְּאַרְבַּע, אוּ מִתְרִין וְלֵהֲלֵאָה. דָּא כַּד נָשׁ
דְּמִחֲשָׁבוּי לְאַבְּאָשָׁא, וְאַשְׁתַּבַּח בְּהוּ. וְדִיקְנָה וּגְבִינָה עֵינוּי סוּמְקִין, מִחֲשָׁב

לְבִישׁ וְאַשְׁתַּבַּח בָּהוּ. קִצְרָא דְיוֹמִין אִיהוּ. פְּקִיחָא אִיהוּ. וְאַכְנַע תְּדִיר
לְמַכְלִין דְּבִישׁ. אֲצֵלַח. וּלְסוּפָא דְיוֹמִין זְעִירִין אֶסְתַּלַּק מֵעֲלָמָא.

אֶסְוֹתָא לְהָאֵי תִיּוֹבְתָא. כְּדִין אֶשְׁתַּכְּחוּ תְּלַת רְשִׁימִין, אוּ אַרְבַּע, וְשְׂרִיין
עַל תְּרִין. תְּלַת רְשִׁימִין אוּ ד' בְּאַרְפָּא וְשְׂרִיין עַל תְּרִין בְּפּוֹתֵיָא.
דְּהָא כְּפּוּם מְנַהֲגָא דְּבַר נֶשׁ, הָכִי מִתְחַלְפֵי שְׂרֻטוּטִין, מִזְמֵן לְזִמֵן. וְרָזָא דָא
(ישעיה מ) הַמוֹצֵיא בְּמַסְפָּר צְבָאָם וְגו', מֵרַב אוּנִים וְאַמִּין פַּח וְגו'.

כְּמָה דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אַחֲלָף חַיִּילִין וְזִמְנִין בְּכַכְבֵי שְׂמִיָּא, יוֹמָא דָא
כֶּה, וְלִיוְמָא אַתְרָא כֶּה. (וְדָא אִיהוּ דְאַמְרִין בְּעֻלּוּתָא דְעַרְכִּית וּמְחִילָה אֶת הַזְּמַנִּים וּמְסַדֵּר אֶת
הַכּוֹכָבִים כְּפּוּם דְחֻלּוּפָא דְזְמַנִּים כֶּה אִיהוּ מְסַדֵּר כּוֹכָבִים) כְּפּוּם דְּאָדָם דְּלָגוּ כָּל עוֹבְדוּי. הָכִי
אַתְחַזוּן כְּהָאֵי רְקִיעָא. וְהָכִי אַתְחַזִּי כְּהָאֵי מִשְׁכָּא דְהָאֵי אָדָם תְּתָאָה. דְּאִיהוּ
רְקִיעָא, עוֹר דְּחַפְיָא עַל פְּלָא.

וְכִרְא כְּפּוּם גְּוּוּנָא דְּאָדָם דְּלָגוּ, דְּהָאֵי לְזִמְנִין קָאִים בְּדִינָא, לְזִמְנִין בְּרַחֲמֵי,
כְּהָהוּא גְּוּוּנָא מִמֶּשׁ אַחַזִּי לְבַר. לְזִמְנִין כְּהָאֵי גְּוּוּנָא, וְלְזִמְנִין כְּהָאֵי
גְּוּוּנָא כְּגְוּוּנָא דָא לְתַתָּא כְּהָאֵי אָדָם, כְּמָה דְאַמְרֵן, לְזִמְנִין כְּהָאֵי גְּוּוּנָא,
וְלְזִמְנִין כְּהָאֵי גְּוּוּנָא, וְרָזָא דָא אֶת ז' אַתְפְּלִיל בֵּיה אֶת י'.

וְרִזוּן אֲלִין בְּאַצְבָּעֵן (דף ע"ז ע"א) דִּימִינָא, בְּזַעֲרָא וּבְרַבְרָבָא. וְסִימָן (דברים א)
כְּקִטְן בְּגְדוֹל תְּשַׁמְעוּן. אֲלִין תְּרִין אַצְבָּעָן בְּרִזוּן אֲלִין, וְהָכִי אֵינּוּן
בְּרִזוּן דְּאוּלִּיפְנָא מְנִיָּה דְמֹר, (וְלֹא אֵינּוּן) בְּרִזֵי דְרַב יִיסָא סָבָא. מְפָאן וְלַהֲלָאָה
שְׂרֻטוּטִין אַתְרַנִּין, דְּאַקְרוּן כְּלָהוּ תּוֹלְדוֹת, וְאֵינּוּן תּוֹלְדוֹת אָדָם, כְּמָה
דְּכַתִּיב, (בראשית ב) תּוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם, וְהָא אַתְמַר, דְּכֻלָּא רָזָא דָא. כְּגְוּוּנָא דָא
תּוֹלְדוֹת אָדָם, בְּכָל אֵינּוּן דִּיּוֹקְנִין דְּאַנְפִּין, וּבְכָל אֵינּוּן דְּקַאמְרוּן. וּבְאַלִין
תּוֹלְדוֹת דְּשְׂרֻטוּטֵי יָדִין, דְּאַתְחַזִּין בְּרִזוּן פְּנִימָאִין, כְּמָה דְאַתְחַזִּי.

זֶה סֵפֶר תּוֹלְדוֹת אָדָם, לְשְׂרֻטוּטִין, סִימָן זר"ה פס"ץ. רִזוּן לְחַפְיָמֵי לְפָא,
רַזְהס"ף, חֲמֵשׁ אַתּוּן, בְּחֲמֵשׁ תְּרַעִין, לְמַנְדַּע חֲכָמָה בְּסוּכְלַתְנוּ.

תְּרַעָא קְדָמָה, ר'. בִּידָא אֵית שְׂרֻטוּטִין דְּקִיקִין, וְשְׂרֻטוּטִין רְבַרְבִּין.
וְכֻלָּהוּ מִתְעַרְבֵי דָא עִם דָא. שְׂרֻטוּטִין רְבַרְבִּין דְּאֵית בִּידָא, כְּד
אֵינּוּן תְּרִין בְּאַרְפָּא, וְתְרִין בְּפּוֹתֵיָא, וְאַחִידוּ דָא בְּדָא, דָא אִיהוּ בְּרָזָא דְּאֵת
ה', וּבְרָזָא דְּאֵת ר' וְדַחֵי לְאֵת ז', וְנָטִיל אֲלִין תְּרִין אַתּוּן. בְּפּוֹתֵיָא נָטִיל
ה', בְּאַרְפָּא נָטִיל ר', וְסִימָן דִּילִיָּה ה"ר.

דָא אֵית לִיָּה בִּידָא שְׂמָאֲלָא כְּהָאֵי גְּוּוּנָא בְּאַלִין שְׂרֻטוּטִין רְבַרְבִּין. אָבֵל
אֵינּוּן שְׂרֻטוּטִין זְעִירִין דְּנָטְלָא יְמִינָא, לָא נָטְלָא שְׂמָאֲלָא. דִּימִינָא
נָטְלָא, חַד שְׂרֻטוּטָא דְּקִיק לְעִילָא בְּאַרְפָּא, וְחַד שְׂרֻטוּטָא דְּקִיק לְתַתָּא,
דְּאַחִיד בֵּין אֵינּוּן תְּרִין שְׂרֻטוּטִין רְבַרְבִּין. בְּפּוֹתֵיָא אֵית חַד שְׂרֻטוּטָא דְּקִיק,

דְּאֶחִיד לְתַתָּא בְּאִינוּן תְּרִין דְּשָׂרְיָא עָלֶיהָ. וּבְשָׂמְאֵלָא לָאוּ הָכִי, וְרָזָא דִּילֵיהָ
אִיהוּ בִּימִינָא, וְלָאוּ בְּשָׂמְאֵלָא.

הָאִי אִיהוּ בַר נָשׁ, דְּלִזְמִנִּין תָּאִיב בְּבֵיתָא, וְלִזְמִנִּין בְּאַרְחָא, דָּא לָא שְׂכִיף
לְבִיָּה בְּהָאִי וּבְהָאִי. כַּד אִיהוּ בְּבֵיתָא תָּאִיב בְּאַרְחָא, וְכַד אִיהוּ
בְּאַרְחָא, תָּאִיב בְּבֵיתָא. אַצְלַח תְּדִיר בְּאַרְחָא, וְלִזְמִנִּין בְּבֵיתָא. דָּא אַצְלַח
בְּאוּרִייתָא, וּבְרִזֵּי דְאוּרִייתָא אִי אַשְׁתַּדַּל בְּהוּ. הָאִי חָמִי בְּשָׂנְאוּי, תּוֹעֲלַתָּא
לְסַגִּיאִין בִּיָּה. עַצְלָא אִיהוּ בְּמַלְי דְעַלְמָא. אִי אַתְעַר, אַתְעַרוּן לְאוּטְבָא לִיָּה
מְלַעֲיָלָא. זְכִי בְּמַלוּי. דָּא אִיהוּ חֲמִידָא וּמְפִזֵּר מְמוּנָא. טַב עֵינָא אִיהוּ.
צְלוּתִיָּה אַשְׁתַּמַּע. נְחִית וְסָלִיק בְּמְמוּנָא.

דָּא אִיהוּ דְלִזְמִנִּין מִתְפַּר לְבִיָּה לְגַבִּיָּה מְאָרִיָּה. וּכְדִין אַשְׁתַּכְּחוּ תְּלַת
שְׂרֻטוּטִין זְעִירִין, דְּמַעְבְּרִין בְּהֵהוּא שְׂרֻטוּטָא דְקִיק, דְּאִתּוּסָף עַל אִינוּן
תְּרִין דְּפוּתִיָּא, וְרָזָא דָּא ה' דְּמִתְחַפְּרָא עִם ר'. דָּא אַרְחָא, דָּא בֵּיתָא. דָּא
חֲדוּה, דָּא עַצִּיבוּ, דָּא תּוֹעֲלַתָּא, דָּא עַצְלָא, דָּא טַב עֵינָא, דָּא חֲמִידָא,
וּמְפִזֵּר מְמוּנָא. דָּא מִתְפַּר לְבִיָּה, וְתַב לְמְאָרִיָּה.

תְּרַעָא תְּנִינָא, ז'. בִּימִינָא, בְּקַסְטִירוּ דְקוּלְטָא, רְשִׁימִין שְׂכִיחִי, כַּד
אַשְׁתַּכְּחוּ תְּלַת שְׂרֻטוּטִין רַבְרַבִּין בְּפוּתִיָּא, וְתִרִין רַבְרַבִּין בְּאַרְכָּא,
וְחַד מְאִינוּן דְּאַרְכָּא, אֶחִיד בְּאִינוּן תְּרִין דְּפוּתִיָּא, וְחַד אַחְרָא לָא אֶחִיד
בְּהוּ. הָאִי אִית פְּסָלוּ בְּזַרְעִיָּה, מְסֻטְרָא דְאַבּוּי, אוּ מְסֻטְרָא דְאַמִּיָּה.

וּכְדִין מְשַׁתְּפַחִי לְתַתָּא מְאִינוּן תְּלַת שְׂרֻטוּטִין דְּפוּתִיָּא, תְּרִין שְׂרֻטוּטִין
דְּקִיקִין, דְּאֶחִידִן בְּהוּ לְתַתָּא. הָאִי אִיהוּ בַר נָשׁ, מְתַקֵּן עוּבְדוּי, קָמִי
בְּנֵי נָשָׂא, וְלְבִיָּה לָא קְשׁוּט. וְלִזְמִנָּא דְסִיב, אַהֲדָר לְאַתְתַּקְנָא. כְּדִין
אַשְׁתַּכְּחוּ אִינוּן תְּרִין שְׂרֻטוּטִין בְּאַרְכָּא, אֶחִידִן בְּאִינוּן דְּפוּתִיָּא, דָּא עִם
דָּא. וְתִרִין אַחְרַנִּין עֲמַהוּן בְּאַמְצְעִיתָא, דְּקִיקִין, וְדָא בְּאַרְכָּא. וְתְּלַת דְּקִיקִין
בְּפוּתִיָּא, וְרָזָא דָּא ז' דְּמִתְחַפְּרָא בְּאֵת ר'.

וְכַד אִיהוּ סִיב וְתַב כְּדָקְא מְרִין, אַתְתַּקֵּן אִיהוּ כְּרָזָא דְאֵת ר', וְאַתְחַבֵּר בְּאֵת
ז'. לְבַתֵּר כַּד הָאִי אַתְתַּקֵּן, אִיהוּ תְּדִיר בְּלַחֲיָשׁוּ, וְכַל עוּבְדוּי בְּלַחֲיָשׁוּ.
אַבְל לָאוּ אִיהוּ בְּקִיּוּמָא כְּדָקָא חֲזִי בְּגִין דְּהֵהוּא פְּסָלוּ, עַד לָא אַתְיָאֲשָׁא
בִּיָּה. (מִכָּאן אוּלְמִינָא מֵאן דְּפָסִיל נְרַעִיָּה עַד תְּלַת דְּרִין לָא אַתְיָאֲשָׁא הֵהוּא פְּסִילוּ (דף ע"ז ע"ב) מְלַבְּשָׁשָׁא. בְּגִין כַּד

תְּנִינִין וְזִי לִיָּה לְהֵהוּא כַּד נָשׁ דְּפָסִיל נְרַעִיָּה וְלָא תִּישׁ לִיקְרָא דְמְאָרִיָּה. פְּסִיל נְרַעִיָּה וְנָא.)

וְלְבַתֵּר דְּאַתְיָאֲשָׁא. הֵהוּא פְּסִילוּ, כְּדִין אַשְׁתַּכְּחוּ שְׂרֻטוּטִין בִּידָא יְמִינָא,
אַרְבַּע וְחֲמִשׁ. אַרְבַּע בְּאַרְכָּא, חֲמִשׁ בְּפוּתִיָּא. וְרָזָא דָּא ז', וְאַתְחַבֵּר
בְּאֵת ה'. הָאִי לִזְמִנִּין אַצְלַח, לִזְמִנִּין לָא אַצְלַח. אַצְלַח בְּאוּרִייתָא, וְלְסוּף
יּוּמוּי, אַצְלַח אֲפִילוּ בְּמְמוּנָא.

תִּרְעָא תְּלִיתָאָה, ה'. בַּיּוֹמָא, כַּד אֲשַׁתְּכַחוּ חֲמֵשׁ שְׁרֻטוּטִין בְּפּוֹתֵיָא, וְתִלְתָּא בְּאַרְכָּא, וְאֲשַׁתְּכַח הֵהוּא שְׁרֻטוּטָא דְאֲמַצְעִיתָא מְאִינוּן תִּלְתָּא, דָּא אִיהוּ בְּרָזָא דְדָתָא ה', וְאֲסַתְּמִיךְ בְּאוֹת ס'.

בְּזִמְנָא דְאֲשַׁתְּכַח הֵהוּא שְׁרֻטוּטָא דְאֲמַצְעִיתָא, דְּעָאֵל וְאֲחִיד גּוֹ אִינוּן חֲמֵשׁ שְׁרֻטוּטִין דְּפּוֹתֵיָא, דָּא אִיהוּ בַר נֶשׁ עָצִיב וְרִגְזִי גּוֹ בֵּיתִיהּ, וּבְגוֹ בְּנֵי נֶשׂא לָאו הֵכִי. קְמַצָּן אִיהוּ בְּבֵיתִיהּ, וְרִגְזִי וְכַפִּין, וְלִזְמַנִּין לָא. לְבַר מְבִיתִיהּ לָאו הֵכִי. אֲצֻלַּח בְּעוֹבְדֵי עֲלָמָא. כַּד אֲשַׁתְּדַּל בְּאוֹרֵייתָא אֲסַתְּפִיל זְעִיר וְאֲתַהֲדַר בֵּהּ. מְהֵימְנָא אִיהוּ, אֲבָל לָאו כָּל זְמַנָּא. וְהֵהוּא זְמַנָּא דְלָאו מְהֵימְנָא, אַחְזִי גּוֹוֹן קְשׁוּט, וְלָא קְשׁוּט בְּשְׁלִימוֹ. בְּדִינָא יִצְלַח. מְהֵימְנָא אִיהוּ בְּרִזִין דְּאוֹרֵייתָא, דָּא אִיהוּ בְּרָזָא דְדָתָא ה', וְאֲתַחֲבַר בְּאֹת ס'. וְאִי אַרְבַּע שְׁרֻטוּטִין בְּפּוֹתֵיָא, וְחֲמֵשׁ בְּאַרְכָּא, תְּרִין מְאִינוּן דְּאַרְכָּא, עָאֵלִין גּוֹ אִינוּן אַרְבַּע, דָּא אִיהוּ בַר נֶשׁ חֲדֵי בְּבֵיתִיהּ, וְאֲתַחְזִי עָצִיב לְכַּד לְבַר, וְלָאו הֵכִי דְכִיּוֹן דְּמַלְלִיל עִם בְּנֵי נֶשׂא, אַחְזִי חֲדוֹ וְאֲתַכְּוּוֹן בְּמַלּוּי.

תִּלְתָּא שְׁרֻטוּטִין זְעִירִין עָאֵלִין גּוֹ אִינוּן דְּאַרְכָּא, דָּא אִית לִיהּ חֲד רְשִׁימוֹ אוּכְם בְּגוּפִיהּ, וְתִלְתָּא שְׁעָרִין תְּלִיין בְּהֵהוּא רְשִׁימוֹ, וְהֵהוּא רְשִׁימוֹ אִיהוּ כְּעַגּוּלָא, וְחֲד תְּבִירָא (תְּבִירָא) בְּרִישִׁיהּ. וְלֵהֲאִי רְשִׁימָא, קְרָאֵן לִיהּ חֲפִימֵי לְכַּד, דִּידְעִין רְזִין אֵלִין, רִישׁ נֶשְׂרָא. רְשִׁימוֹ דָּא, אֲתַחְזִי לְזְמַנִּין, בֵּין כְּתָפוּי. וְלִזְמַנִּין, בְּדְרוּעָא יְמִינָא. וְלִזְמַנִּין, עַל יְדָא יְמִינָא בְּאַצְבָּעוּי. אִי רְשִׁימָא דָּא רִישׁ נֶשְׂרָא, אִיהוּ בְּאַרְח מִיֶּשֶׁר בְּתִיקוֹנוּי, יִסְתַּלַּק לְעוֹתְרָא וְלִיקְרָא. וְאִי הֵהוּא רִישׁ נֶשְׂרָא אֲתַהֲפֹךְ לְאַחוּרָא, יִזְכֵּה לְבַנִּין לְזְמַנִּין. אֲבָל כַּד אִיהוּ סִיב, יִזְכֵּה לְעוֹתְרָא יְתִיר, וְלִיקֵר סְגִיָא, יְתִיר מְעוּלְמוּי, וְיִצְלַח בְּאוֹרֵייתָא, אִי אֲשַׁתְּדַּל בֵּהּ.

רִישׁ נֶשְׂרָא דָּא, אֲתַחְזִי לְזְמַנִּין אוּכְמָא, וְלִזְמַנִּין גּוֹוֹן דְּלָא סוּמַק זְעִיר, דְּלָא אֲצַטְבַּע כָּל כַּף. לְזְמַנִּין בְּשְׁעָרִין לְזְמַנִּין שְׁעִיעַ, וְכֹלָא חֲד סִימְנָא אִיהוּ, וּבְחֲד דִּינָא אֲתַדֵּן.

וְאִי הֵהוּא גּוֹוֹן סוּמַק אֲצַטְבַּע יְתִיר, וְקָאִים בְּגוּוּנִיהּ, זְמַן זְעִיר הוּא דְאֲצַטְבַּע, בְּגִין דְּאֵלִין גּוּוּנִין, לְזְמַנִּין קְיִימִין נְהִירִין, וְלִזְמַנִּין חֲשׁוּכִין. וְאִי אֲצַטְבַּע הֵהוּא סוּמַק וְנְהִיר, כְּדִין אִית בִּידָא שְׁמָאֵלָא, תִּלְתָּא שְׁרֻטוּטִין בְּאַרְכָּא, וְתִלְתָּא בְּפּוֹתֵיָא, וְחֲד דְּקִיק עַל אִינוּן דְּפּוֹתֵיָא, וְחֲד דְּקִיק עַל אִינוּן דְּאַרְכָּא. וּבִידָא יְמִינָא אֲתוּסַף חֲד בְּפּוֹתֵיָא בְּלַחְדוּדִי. הֲאִי בַר נֶשׁ שְׁכִיב בְּנִדְהָ, וְלָא תָב מִינָהּ לְמָאֲרִיהּ.

וְכַד תָּב בְּתִיּוּכְתָא, אֲשַׁתְּאָרוּ אִינוּן שְׁרֻטוּטִין בִּידָא שְׁמָאֵלָא, וְהֵהוּא דְאֲתוּסַף בִּימִינָא, אֲתַעְדֵי מְנִיָּה, וְאֲתַעְדֵי הֵהוּא סוּמַקָא, דְּלָא אֲתַחְזִי

נהיר כל פך מניה. ולזמנין דאף על גב דתב, לא אעדין מניה ההוא
 סומקא, עד זמן. האי איהו ברזא דאת ה', ואתעדי את ס', ועאל תחותוי
 את פ', ואתחבר את ה' באת פ'. האי בעי תקונא לנפשיה בבהילו. חכימא
 דלפא דחמי ליה, חובתא אית עליה, לומר ליה זיל אסי לנפשך.

ואי תלת שרטוטין בארפא, וחד בפותיא, דא איהו ברזא דאת ה'
 בלחודיה. ולזמנין אתחבר ברזא דאת ז'. האי איהו בר נש תאיב בתר
 בצעין דעלמא. ואי לאו, רדיף בתר נשין, ותיאובתיה נאופים. ואף על גב
 דתאיב לבצעין דעלמא, האי לא אעדין מניה, ולא אכסיה. עינוי שקיעין
 ומליל בהו.

אי תב למאריה מתחלפי שרטוטין. תלת בפותיא וחד לארפא, ואינון תרין
 דקיקין (דף ע"ח ע"א) קיימין בקיומא, כדין רעו דיליה נתיר באתתיה,
 ואתדבק בה. חד דקיק נתיר, עאל בין אינון תרין דקיקין. כדין אתחבר
 את ה' באת ז'.

ואי שרטוטא חד בארפא וארבע בפותיא, ותלת דקיקין קיימין על ההוא
 חד, וחד על אינון ארבע. על דרועא שמאלא, אית ליה תלת קסטרין
 דקיקין, דאתילידו ביה מיומין זעירין, וחד שערא תליא, בההוא חד
 דרישא. האי איהו רדיף בתר נאופא דאשת חבריה. מאריה דזדונא איהו.
 אגזים בעינא שמאלא, בלא מלווא כלל, ואשלים. ובגין דאיהו מאריה
 זדונא, לא חייש ליקרא דמאריה, לאתבא קמיה. לבתר קטיל חויה ליה,
 או בר נש סומקא.

ואי ארבע בארפא, ותלת בפותיא, ואינון דסלקין לעילא אעדין מניה.
 האי, תבר לביה לגפי מאריה, ותב בתיובתא. כדין איהו ברזא דאת
 פ', ואתחבר באת ה'. על אלין, ועל אינון דכוותיה, פתיב, (ישעיה נז) שלום
 שלום לרחוק ולקרוב.

עד פאן כל אותם סודות של
 תולדות אדם, שהם תולדות
 שנולדו בו מזמן לזמן כפי דרכי
 האדם. אשרי חלקם של אלו
 שיושבים לפני מורנו וזכו לשמע
 מפיו סודות התורה. אשריהם
 בעולם הזה ואשריהם לעולם
 הבא! אמר רבי שמעון, אשריכם
 החברים שכל הסודות לא נסתרו
 מכם, כמה מקומות עליונים
 מזמנים לכם לעולם הבא.

עד הכא, כל אינון רזין דתולדות אדם, דאינון
 תולדות, דאתילידו ביה מזמן לזמן, כפום
 ארחוי דבר נש. זפאה חולקיהון דאינון
 דיתבין קמיה דמור, וזכו למשמע מפומיה רזין
 דאורייתא. זפאה אינון בהאי עלמא, וזפאין
 אינון לעלמא דאתי. אמר ר' שמעון, זפאין
 אתון חבריא, דכל רזין לא אניס לכו, כמה
 דוכתין עלאין אזדמנן לכו לעלמא דאתי.

פָּתַח וְאָמַר, וְאַתָּה תַּחֲזֶה מִכָּל הָעָם אֲנָשִׁי חֵיל יִרְאִי אֱלֹהִים אֲנָשִׁי אָמַת שׁוֹנְאֵי בָּצַע, פְּסוּק זֶה פִּרְשׁוּהוּ. אָבֵל וְאַתָּה תַּחֲזֶה, לֹא כְּתוּב תִּבְחַר אֶלָּא תַּחֲזֶה, לְפִי מֵרָאה הַעֲיִינִים. בְּמָה? בְּדִיּוּקָן שֶׁל אָדָם בְּשֵׁשֶׁת הַצְּדִידִים הַלְלוּ שְׂאֵמָתָם, וְהַכֵּל בְּפִסּוּק הַזֶּה. וְאַתָּה תַּחֲזֶה - אַחַת, בְּשַׁעַר. מִכָּל הָעָם - שְׁתֵּים, בְּמִצַּח. אֲנָשִׁי חֵיל - שְׁלֹשׁ, בְּפָנִים. יִרְאִי אֱלֹהִים - אַרְבַּע, בְּעֵינַיִם. אֲנָשִׁי אָמַת - חֲמֵשׁ, בְּשִׁפְתַיִם. שׁוֹנְאֵי בָּצַע - שֵׁשׁ, בְּיָדַיִם, בְּשִׁרְטוּטֵיהֶם.

שְׂאֵלוֹ הֵם הַסִּימָנִים לְדַעַת בְּהֵם בְּנֵי אָדָם לְאוֹתָם שְׁרוּחַ הַחֲכָמָה שׁוֹרָה עֲלֵיהֶם. וְעַם כָּל זֶה, מִשָּׁה לֹא הַצְּטִירָךְ לְזֶה, אֶלֶּא מַה כְּתוּב? וַיִּבְחַר מִשָּׁה אֲנָשִׁי חֵיל מִכָּל יִשְׂרָאֵל, מִשׁוּם שְׁרוּחַ הַקֹּדֶשׁ הַיְתֵה בָּאָה אֵלָיו וּמוֹדִיעָה לוֹ, וּבָהּ הָיוּ רוֹאִים הַכֵּל.

מִנֵּן לָנוּ? שְׁפָתוֹב כִּי יִהְיֶה לָהֶם דְּבַר בָּא אֵלַי. בָּאִים אֵלַי לֹא כְּתוּב, אֶלֶּא בָּא אֵלַי. זֶה רוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁהֵיטָה בָּאָה אֵלָיו, וּבָהּ הֵיטָה יוֹדַע. וְלֹא הַצְּטִירָךְ לְכָל זֶה לְהַתְּבוּנָן וְלַעֲיִן, אֶלֶּא לְפִי שְׁעָה הֵיטָה מִשָּׁה יוֹדַע.

כְּמוֹ זֶה יוֹדַע שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ, יוֹדַע בְּכִסְאוֹ, שְׁרוּחַ הַקֹּדֶשׁ שֶׁרָתָה עָלָיו. שְׁכָל מִי שֶׁקָּרַב לְכִסְאוֹ, פָּחַד וְאִימָה נִפְלוּ עָלָיו, וּבֹה הֵיטָה דֵּן דִּין בְּלִי עֲדוּת, מִשׁוּם שֶׁהַדִּיּוּקְנָאוֹת הֵיוּ בְּכִסְאוֹ, וְכָל מִי שֶׁקָּרַב בְּשִׁקְרָה, אוֹתוֹ הַדִּיּוּקָן מְכַשְׁפֵּשׁ, וְהֵיטָה שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ יוֹדַע שְׁבָא בְּשִׁקְרָה. לְכֵן אִימַת הַפֶּסֶק הֵיטָה נוֹפְלֶת עַל הַכֵּל, וְכֵלָם נִמְצְאוּ צְדִיקִים לְפָנָיו. מִדֶּד הַמְּשִׁיחַ בְּרִית, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם יא) וְהִרְיָחוּ בִּירְאָת ה' וְלֹא לְמֵרָאה עֵינָיו יִשְׁפֹּט וְגו'. וְשִׁלְשַׁת

פָּתַח וְאָמַר (שמות יח) וְאַתָּה תַּחֲזֶה מִכָּל הָעָם אֲנָשִׁי חֵיל יִרְאִי אֱלֹהִים אֲנָשִׁי אָמַת שׁוֹנְאֵי בָּצַע, הַאִי קָרָא אוֹקְמוּהָ. אָבֵל וְאַתָּה תַּחֲזֶה, תִּבְחַר לָא כְּתִיב. אֶלֶּא תַּחֲזֶה: לְפִי חֵיזוּ דְעֵינִין. בְּמֵאֵי. בְּדִיּוּקְנָא דְבַר נֶשׁ בְּאַלְיָן שִׁית סְטָרִין דְקָאִמְרָתוֹן וְכֹלֵא בְּהַאִי קָרָא. וְאַתָּה תַּחֲזֶה, חַד, בְּשַׁעַר. מִכָּל הָעָם, תְּרִין, בְּמִצַּחָא. אֲנָשִׁי חֵיל, תְּלַת, בְּאַנְפִּין. יִרְאִי אֱלֹהִים, אַרְבַּע, בְּעֵינִין. אֲנָשִׁי אָמַת, חֲמֵשׁ, בְּשִׁפּוּן. שׁוֹנְאֵי בָּצַע, שִׁית, בְּיָדִין. בְּשִׁרְטוּטֵיהוֹן.

דְּאַלְיָן אֵינוֹן סִימָנִין, לֹא שְׁתִּמּוּדְעָא בְּהוּ בְּנֵי נֶשׂא, לְאֵינוֹן דְּרוּחַ חֲכָמָתָא שְׁרִיא עֲלֵיהוּ. וְעַם כָּל דָּא, מִשָּׁה לֹא אֲצִטְרִיךְ דָּא, אֶלֶּא מַה כְּתִיב, וַיִּבְחַר מִשָּׁה אֲנָשִׁי חֵיל מִכָּל יִשְׂרָאֵל. בְּגִין דְּרוּחַ קֹדֶשׁ הָוָה אֲתִי לְגַבִּיָּה, וְאוֹדַע לֵיהּ, וּבִיָּה הָוָה חֲמֵי כֹלֵא.

מִנָּא לָן, דְּכְתִיב כִּי יִהְיֶה לָהֶם דְּבַר בָּא אֵלַי. בָּאִים אֵלַי לֹא כְּתִיב, אֶלֶּא בָּא אֵלַי, דָּא רוּחַ קֹדֶשׁ, דְּהָוָה אֲתִי לְגַבִּיָּה, וּבִיָּה הָוָה יוֹדַע, וְלֹא אֲצִטְרִיךְ לְכָל דָּא לְאַסְתִּפְלָא וְלַעֲיִנָּא, אֶלֶּא לְפִי שְׁעָתָא הָוָה יוֹדַע מִשָּׁה.

בְּהַאִי גְוֹנָא, יוֹדַע שְׁלֵמָה מִלְפָּא, יוֹדַע בְּכוֹרְסִיָּה, דְּרוּחַ קֹדֶשׁ שְׁרִיא עֲלֵיהּ, דְּכָל מָאן דְּקָרִיב לְכוֹרְסִיָּה, דְּחִילוֹ וְאִימָתָא נְפִיל עֲלֵיהּ, וּבִיָּה הָוָה דָּאִין דִּינָא בְּלֹא סְהָדִין. בְּגִין דְּדִיּוּקְנִין הָווּ בְּכוֹרְסִיָּה, וְכָל מָאן דְּמִקְרַב בְּשִׁקְרָא, מְכַשְׁפֵּשׁא הַהוּא דִּיּוּקְנָא, וְהָוָה יוֹדַע שְׁלֵמָה מִלְפָּא, דְּבִשְׁקִירָא קָאֲתִי. בְּגִין כִּדְ, אִימָתָא דְכוֹרְסִיָּה הָוָה נְפִיל עַל כֹּלֵא, וְכֹלֵא הוּ אֲשִׁתְּכַחוּ וְזָפֵאִין קָמִיָּה.

מִלְפָּא מְשִׁיחָא בְּרִיחָא, כְּמָה דְאַתָּה אָמַר (ישעיה

(א) וְהִרְיָחוּ בִּירְאָת יי' וְלֹא לְמֵרָאה עֵינָיו וְתַלְתֵּי אֲלִיָּן,

אֵלָה דְּנִנוּ אֶת הָעוֹלָם בְּלֹא עֵדִים
וְהַתְּרָאָה. שְׂאָר בְּנֵי הָעוֹלָם עַל פִּי
עֵדִים, עַל מֵאֵמֶר הַתּוֹרָה. חֲכָמִים
שֶׁמְכִירִים בְּאוֹתָם דְּיוֹקְנָאוֹת,
עֲלֵיהֶם לְהַזְהִיר אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם
וְלִתֵּת רְפוּאָה לְבְנֵי אָדָם וּלְרַפֵּא
אֶת נַפְשָׁם. אֲשֶׁרֵיהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה
וְאֲשֶׁרֵיהֶם בְּעוֹלָם הַבָּא!

בַּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וְגו'. שְׁשׁוּלֵט בּוֹ אוּרִיא"ל,
מִמְנֶה גְדוֹל, וְשֵׁשׁ מְאוֹת וְשָׁשִׁים
וְחֲמִשׁ רְבּוּאֵי מַחְנוֹת עִמּוֹ כְּחֻשְׁבוֹן
יְמוֹת הַשָּׁנָה, וְלִכְלָם יֵשׁ שְׁלֹשׁ
מְאוֹת וְשָׁשִׁים וְחֲמִשָּׁה מִפְּתוּחוֹת
שֶׁל אוֹרוֹת, מְאוֹתוֹ הָאוֹר שִׁיּוּצָא
מִתּוֹךְ הַחֲשֵׁמֶל הָעֲלִיּוֹן הַפְּנִימִי
הַגָּנוּז וְהַנִּסְתָּר שֶׁסּוּדוֹת שֶׁל
אוֹתוֹת קְדוּשׁוֹת עֲלִיוֹנוֹת שֶׁל
הַשָּׁם הַקְּדוֹשׁ תְּלוּיִים בּוֹ.

וְהוּא סוּד שֶׁל אִישׁ תָּם, בְּעַל
הַבֵּית, אִישׁ הָאֱלֹהִים. תָּם - שְׁשָׁם
סִיּוּם וְקֶשֶׁר שֶׁל תְּפִלִּין. וְיַעֲקֹב הָיָה
אִישׁ תָּם, וּבְדִיוֹקְנֵנוּ עוֹמֵד סוּד
הַחֲשֵׁמֶל הַפְּנִימִי הָעֲלִיּוֹן הַטָּמִיר
וְהַגָּנוּז. וְכָל הָאוֹרוֹת הַנִּסְתָּרִים
הָעֲלִיּוֹנִים הוּא לֹקֵחַ, וְיוֹצֵאֵם
מִמְנֵוֹ, וְכָל הַמַּחְנוֹת לֹקֵחִים
אוֹתָם מִפְּתוּחוֹת שֶׁל אוֹתוֹ הָאוֹר
שִׁיּוּצָא מִתּוֹךְ הַחֲשֵׁמֶל.

וְאוֹתוֹ הָאוֹר כְּלוּל בְּשְׁנֵי אוֹרוֹת,
וְהֵם אֶחָד. אוֹר רֵאשׁוֹן הוּא אוֹר
לְבָן שֶׁלֹּא שׁוֹלֵט בּוֹ הָעֵינַן, וְזֶהוּ
הָאוֹר הַגָּנוּז לְצַדִּיקִים, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (תְּהִלִּים צו) אוֹר נִרְעַ לְצַדִּיק
וְגו'. אוֹר שְׁנִי הוּא אוֹר נוֹצֵץ לוֹהֵט
כְּצִבְעֵ אָדָם, וְנִכְלָלוּ שְׁנֵי אוֹרוֹת
כְּאֶחָד וְהָיוּ אֶחָד.

וְהָאוּרִיא"ל הַמְּמַנֶּה הַגְּדוֹל הַזֶּה
וְכָל אוֹתָם מַחְנוֹת נוֹטְלִים אוֹתוֹ
הָאוֹר, וּמְשׁוּם שֶׁכְּלוּל בְּשְׁנֵים
נִקְרָא תְּאוּמִי"ם. וְעַל זֶה שׁוֹלֵט בּוֹ
אוֹתוֹ הַפְּנִי שֶׁנִּקְרָא בְּסוּד שֶׁלוֹ
תְּאוּמִים, וְבוֹ נִתְּנָה תּוֹרָה, וּמִכָּאן
נִמְשְׁכוֹת דְּרָגוֹת לְמַטָּה, עַד

דְּנִנוּ עֲלֵמָא, בְּלֹא סִהְדִין וְהַתְּרָאָה. שְׂאָר בְּנֵי
עֲלֵמָא עַל פּוּם סִהְדִין, עַל מִימֶר אוּרִייתָא.
חֲכִימִין דְּאִשְׁתְּמוּדְעָן בְּאֵינוֹן דְּיוֹקְנִין, עֲלֵייהוּ
לְאַזְהָרָא לְבְנֵי עֲלֵמָא, וְלְמִיּהֵב אֶסְוּתָא לְבְנֵי
נְשָׂא, וְלְאַסִּי נַפְשֵׁיהוּ. זְכָאִין אֵינוֹן בְּהָאִי
עֲלֵמָא, וְזְכָאִין אֵינוֹן בְּעֲלֵמָא דְאַתִּי.

בַּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְצֵאת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו', (שמות
ט) דְּשִׁלִּיט בֵּיהּ אוּרִיא"ל, רַב מְמַנָּא,
וְתִלַּת מְאָה וְשִׁתִּין וְחֲמִשׁ רְבּוּאֵי מְשֻׁרְיִין עֲמִיהּ,
כְּחוּשְׁבֵּן יוּמֵי שְׁתָּא. וְכִלְהוּ אִית לֹון תִּלַּת מְאָה
וְשִׁתִּין וְחֲמִשׁ מִפְּתָחַן נְהוּרִין, מְהֵהוּא נְהוּרָא
דְּנִפְקָא מִגּוֹ חֲשֵׁמֶל עֲלָאָה פְּנִימָאָה גְּנִיז
וְסִתִּים, דִּי רִזִּין דְאַתְרוּן קְדִישִׁין עֲלָאִין דְשִׁמָּא
קְדִישָׁא, (דף ע"ח ע"ב) תְּלִיין בֵּיהּ.

וְאִיהוּ רְזָא דְאִישׁ תָּם, מְאֲרִיָּה דְבֵיתָא, אִישׁ
הָאֱלֹהִים. תָּם: דְּתַמָּן סִיּוּמָא וְקֶשֶׁרָא
דְּתְפִילִין, (בראשית כה) וְיַעֲקֹב אִישׁ תָּם הָיָה.
וּבְדִיוֹקְנֵיהּ, קִיּוּמָא רְזָא דְחֲשֵׁמֶל פְּנִימָאָה
עֲלָאָה טָמִיר וְגְנִיז. וְכָל נְהוּרִין סְתִימִין עֲלָאִין
נְקִיט אִיהוּ, וְנִפְקֵי מִנֵּיהּ, וְכִלְהוּ מְשֻׁרְיִין נְקִיטֵי
אֵינוֹן מִפְּתָחַן דְּהֵהוּא נְהוּרָא דְנִפְיק מִגּוֹ
חֲשֵׁמֶל.

וְהֵהוּא נְהוּרָא, פְּלִיל בְּתֵרִין נְהוּרִין, וְאֵינוֹן חַד.
נְהוּרָא קְדָמָאָה, אִיהוּ נְהוּרָא תְּוֹרָא,
דְּלֹא שְׁלֵטָא בֵּיהּ עֵינָא, וְדָא אִיהוּ נְהוּרָא דְגְּנִיז
לְצַדִּיקִיא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תְּהִלִּים צו) אוֹר זְרוּעַ
לְצַדִּיק וְגו'. נְהוּרָא תְּנִינָא, אִיהוּ נְהוּרָא
מְנַעֲצָא מְלַהֲטָא, כְּגוּון סוּמָקָא. וְאַתְּכִלְלוּ תְּרִין
נְהוּרִין כְּחַד, וְהָיוּ חַד.

וְהָאִי אוּרִיא"ל רַב מְמַנָּא, וְכָל אֵינוֹן מְשֻׁרְיִין,
נְטְלֵי הֵהוּא נְהוּרָא, וּבְגִין דְּכִלְלוּ בְּתֵרִין,
אֶקְרִי תְּאוּמִי"ם. וְעַל דָּא שְׁלֵטָא בֵּיהּ, הֵהוּא
מְזָלָא דְאַקְרִי כְּרִזָּא דִּילֵיהּ תְּאוּמִים, וּבֵיהּ

שְׁעוּלִים בְּשִׁמּוֹת (להנחיא) לְהַאִיר
אֶת הָעוֹלָם.

רַבֵּי שָׂאֵר הַמְזֻלּוֹת אֵין לָהֶם פֶּה
וְלִשׁוֹן, וְלִזְהַ יֵשׁ פֶּה וְלִשׁוֹן כְּלוּלִים
כְּאַחַד, וְעַל זֶה בַּתּוֹרָה, (יהושע א)
וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה כְּתוּב. יוֹמָם
- כְּנֶגֶד לְשׁוֹן. לַיְלָה - כְּנֶגֶד פֶּה.
וְהַכֹּל כְּלוּל כְּאַחַד, וּבְכָל עוֹלָה
תְּאוּמִים.

תּוּמִים כְּתוּב, וְעַל סוּד זֶה כְּתוּב
תּוּמִים, (בראשית כה) וְהִנֵּה תוּמָם
בְּבִטְנָה. אִם תֹּאמְרוּ שְׁבִשְׁבִיל
שְׁנֵיהֶם הוּא אֶמֶר - לֹא כֵן, שֶׁהָרִי
עָשׂוּ לֹא עָלָה בְּסוּד זֶה. אֲלֹא
בְּשִׁבִיל יַעֲקֹב הוּא אֶמֶר, וְשִׁבַּח זֶה
שֶׁהָיָה בְּמַעֲיָה שֶׁל אוֹתָהּ הַצְּדָקָה
מְשֻׁבַּח הַכְּתוּב. וּמִשׁוּם שֶׁהָיָה שֵׁם
אוֹתוֹ רָשָׁע, הִסְתַּלַּק מִשֵּׁם אֶלֶף.

וְהַבַּיִת סוּד אַחַד. יַעֲקֹב נָטַל בְּסוּד
שְׁלוֹ שְׁנֵי חֲדָשִׁים - נִיסָן וְאִיָּר,
וְהוּא נִכְלָל בְּסוּד שֶׁל סִינּוֹן שֶׁהוּא
תְּאוּמִים. עָשׂוּ נָטַל בְּסוּד שְׁלוֹ שְׁנֵי
חֲדָשִׁים - תַּמּוּז וְאָב, וְהוּא לֹא
נִמְצָא וְנִאָּבֵד, שֶׁהָרִי אֶלּוּ"ל אֵינוֹ
שְׁלוֹ, וְאֶפְלוּ בְּאֵב תִּשְׁעָה יָמִים הֵם
שְׁלוֹ וְלֹא יוֹתֵר, וְנִאָּבֵד וְלֹא נִמְצָא,
וְאֵינוֹ בְּסוּד שֶׁל תְּאוּמִים, אֲלֹא
נִפְרָד לְבַדּוֹ וְסִטָּה לְצַד אַחַר בְּאֶפְסוֹ
וּשְׁמָמָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים ט)
הָאוֹיֵב תִּמּוֹ חֲרָבוֹת לְנִצָּח.

וּמִשׁוּם שֶׁיַּעֲקֹב הוּא תְּאוּמִים,
נִתְּנָה תּוֹרָה לְבָנָיו בְּחֲדָשׁ תְּאוּמִים,
תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב וְתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה,
בְּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי, לְעַם הַשְּׁלִישִׁי,
בְּדַרְגּוֹת שְׁלִישִׁיּוֹת, תּוֹרָה מְשֻׁלְּשֶׁת
- תּוֹרָה נְבִיאִים וְכְתוּבִים. וְהַכֹּל
אַחַד.

בְּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי וְגו'. פֶּרֶשֶׁה זו
בְּפִסּוּק זֶה פֶּרֶשׁוּ אוֹתָהּ לְמַעְלָה.
שָׁנָה רַבִּי חֲזִיא, בְּאוֹתוֹ זְמַן

בְּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי וְגו'. פֶּרֶשְׁתָּא דָּא בְּהַאי קָרָא אוּקְמוּהָ לִיהַ לְעִילָא. תַּאֲנִי

אֲתִיְהִיבַת אוֹרֵייתָא. וּמִכָּאֵן אֲתַמְשַׁכְּאֵן דְּרַגִּין
לְתַתָּא, עַד דְּסַלְקִין בְּשַׁמְהֵן, (ס"א לְאַנְהֵנָא) לְאַנְהֵרָא
עֲלִמָּא.

בַּיִת שְׂאֵר מְזֻלִי, לֵית לוֹן פֶּה וְלִשׁוֹן, וְהַאי אֵית
לִיהַ פֶּה וְלִשׁוֹן כְּלִילָן כְּחֲדָא. וְעַל דָּא
בְּאוֹרֵייתָא, (יהושע א) וְהִגִּיתָ בּוֹ יוֹמָם וְלַיְלָה כְּתוּב.
יוֹמָם, לְקַבֵּל לְשׁוֹן. לַיְלָה, לְקַבֵּל פֶּה. וְכֹלָא
כְּלִיל כְּחֲדָא. וּבְכֹלָא סְלִיק תְּאוּמִים.

תּוּמִים כְּתוּב, וְעַל רְזָא דָּא כְּתוּב תּוּמִים, (בראשית
כה) וְהִנֵּה תוּמִים בְּבִטְנָה. אִי תִימָא
דְּבַגִּין תְּרוּוֹיְהוּ קְאָמֵר. לָאוּ הָכִי, דְּהָא עָשׂוּ
לָא סְלִיק בְּרְזָא דָּא. אֲלֹא כְּגִין יַעֲקֹב קְאָמֵר,
וְשִׁבַּח דָּא, דְּהוּא בְּמַעְהָא דְּהִיא צְדָקָתָא, קָא
מְשֻׁבַּח קָרָא. וּבַגִּין דְּהוּא תַּמָּן הוּא רָשָׁע,
אִסְתַּלַּק מִתַּמָּן אֶלֶף.

וּבְרָא רְזָא חֲדָא. יַעֲקֹב נָטַל בְּרְזָא דִּילִיהַ, תְּרִין
יְרַחִין נִיסָן וְאִיָּר, וְאַתְּפִלִּיל אִיהוּ
בְּרְזָא דְּסִינּוֹן, דְּאִיהוּ תְּאוּמִים. עָשׂוּ, נָטַל בְּרְזָא
דִּילִיהַ, תְּרִין יְרַחִין תַּמּוּז וְאָב, וְאִיהוּ לֹא
אִשְׁתַּכַּח, וְאַתְּאָבִיד, דְּהָא אֶלּוּ"ל לָאוּ דִּילִיהַ
הוּא, וְאַפִּילוּ אָב, ט' יוֹם אֵינוֹן דִּילִיהַ, וְלֹא
יִתִיר, וְאַתְּאָבִיד, וְלֹא אִשְׁתַּכַּח, וְלֹא אִיהוּ
בְּרְזָא דְּתְּאוּמִים, אֲלֹא אֲתַפְרֵשׁ לְחוּדִיהַ, וְסִטָּא
לְסִטָּא אַחֲרָא בְּאַפִּיסָה וּשְׁמָמוֹ, כְּמָה דָּא תְּ
אָמֵר, (תהלים ט) הָאוֹיֵב תִּמּוֹ חֲרָבוֹת לְנִצָּח.

וּבְגִין דִּיעֲקֹב אִיהוּ תְּאוּמִים, אֲתִיְהִיבַת
אוֹרֵייתָא לְבָנוּי בְּחֲדָשׁ תְּאוּמִים,
וְאוֹרֵייתָא בְּרְזָא דְּתְּאוּמִים, תּוֹרָה שְׁבַכְתָּב,
וְתּוֹרָה שְׁבַעַל פֶּה. בְּחֲדָשׁ תְּלִיתָאִי, לְעַם
תְּלִיתָאִי, בְּדַרְגִּין תְּלִיתָאִין, תּוֹרָה תְּלִיתָאִי:
תּוֹרָה, נְבִיאִים, וְכְתוּבִים. וְכֹלָא חַד.

בְּחֲדָשׁ הַשְּׁלִישִׁי וְגו'. פֶּרֶשְׁתָּא דָּא בְּהַאי קָרָא אוּקְמוּהָ לִיהַ לְעִילָא. תַּאֲנִי

שהגיעו ישראל להר סיני, כנס אותם הקדוש ברוך הוא את זרע ישראל והשגיח בהם בכלם, ולא מצא בכל זרע ישראל פסול, אלא כלם זרע קדש, כלם בני אמת.

באותו זמן אמר הקדוש ברוך הוא למשה: עכשו אני רוצה לתת תורה לישראל, משך אותם באהבה של אבות, באהבה שאני אוהב אותם ובאותות שעשיתי להם, ואתה תהיה לי שליח והשב הדברים הללו. אמר רבי יוסי אמר רבי יהודה, כן אמר הקדוש ברוך הוא למשה: בדבר זה תהיה לי שליח נאמן למשך את ישראל אחרי.

ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליו ה' מן ההר וגו'. ומשה עלה אל האלהים - למקום שפרושות כנפי השכינה, כמו שנאמר (שם יח) ויט שמים וירד וגו'.

שנינו, אמר רבי יהודה, כל זמן שחקיקות המלך העליון מתישרות במקומן, כל העולמות בשמחה וכל המעשים מתישרים על קיומם, (מי כל המעשים המתישרים על קיומם) כמו שנאמר (שמות לד) את מעשה ה' פי נורא הוא. מה זה פי נורא הוא? אמר רבי אלעזר, שלמות הכל, כמו שנאמר (דברים י) האל הגדול הגבור והנורא. מה זה והנורא? זה יעקב. וכתוב (בראשית כח) ויעקב איש תם, פתרגומו - אדם שלם. שלם בכל. כן כל מעשי הקדוש ברוך הוא שלמים בשלמות בקיום שלם.

שנינו, אמר רבי יוסי, יום אחד הייתי עומד לפני רבי יהודה הנזקן ושאלתי אותו על מה שכתוב (שם כח) ויירא ויאמר מה נורא וגו'. מה ראה שאמר שהוא נורא? אמר לי, ראה שלמות האמונה הקדושה

רבי חייא, בההוא זמנא דמטו ישראל לטורא דסיני, פניש להו קדשא בריהו הוא לזרעין דישראל, ואשגח ליה בכלהו, ולא אשבח בכלהו זרעא דישראל פסילו, אלא כלהו זרעא קדישא, כלהו בני קשוט.

בההוא זמנא אמר קדשא בריהו הוא למשה, השתא אנא בעי למיהב אורייתא לישראל, משיך להו ברחימותא דאבהן, ברחימותא דרחימנא להו, ובאתוון דעבדית להו. ואת הוי לי שליחא, ואתיב מלין אלין. אמר ר' יוסי אמר ר' יהודה, כן אמר קדשא בריהו הוא למשה, במלה דא הוי לי שליחא מהימנא, לאמשכא ישראל אבתראי.

ומשה עלה אל האלהים ויקרא אליו יי' מן ההר וגו'. (שמות יט) ומשה עלה אל האלהים, לאתרא דפרישן גדפוי דשכינתא, כמה דאת אמר (תהלים יח) ויט שמים וירד וגו'. תאנא אמר ר' יהודה, כל זמנא דגלופי מלכא עלאה מתישרן באתריהו, עלמין כלהו בחידו, וכל עובדין מתישרן בקיומייהו. (באן כל עובדין מתישרן בקיומייהו) כמה דאת אמר, (שמות לד) את מעשה יי' פי נורא הוא. מאי כי נורא הוא. אמר ר' אלעזר, שלימו דכלא. כמה דאת אמר (דברים י) האל הגדול הגבור והנורא. מאי ע"ט (א) והנורא. דא יעקב. וכתוב, (בראשית כח) ויעקב איש תם, פתרגומו, גבר שלים. שלים בכלא. כן כל עובדין דקודשא בריהו הוא, שלימין בשלימו, בקיומא שלים.

תניא, רבי יוסי אומר, יומא חד הוה קאימנא קמיה דר' יהודה סבא, שאילנא ליה, מאי דכתיב, (בראשית כח) ויירא ויאמר מה נורא וגו'. מאי קא חמא, דקאמר דאיהו נורא. אמר לי, חמא שלימו דמהימנותא קדישא, דהוה שכיח בההוא אתר, פגוונא

שכיח בההוא אתר, פגוונא

שְׁהִיְתָה מְצוּיָה בְּאוֹתוֹ מְקוֹם כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה, וּבְכָל מְקוֹם שְׁמְצוּיָה שְׁלֹמוֹת נִקְרָא נוֹרָא.

אָמַרְתִּי לוֹ, אִם כֵּן, לָמָּה תִּרְגַּמוּ מִפֶּחַד וְלֹא שְׁלֵם? אָמַר לִי, אֵינְךָ פֶּחַד אֲלֵא בְּמְקוֹם שְׁמְצוּיָה שְׁלֹמוֹת, וּבְכָל מְקוֹם שְׁמְצוּיָה שְׁלֹמוֹת נִקְרָא נוֹרָא, שְׁכַתּוּב (תהלים לד) יִרְאוּ אֶת ה' קְדוּשָׁיו כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירְאָיו, מִמֶּשְׁמַע דְּקָאֻמַר כִּי אֵין מַחְסוֹר, בְּאַתֵּר דְּלִית מַחְסוֹר, שְׁלִימוֹתָא שְׁכִיחַ.

תְּאֵנָא (משלי ל) מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיִּרְד, אָמַר ר' יוֹסִי, דָּא הוּא מִשָּׁה, דְּכַתִּיב וּמִשָּׁה עָלָה אֶל הַאֱלֹהִים. מִי אָסַף רוּחַ בְּחַפְנָיו - זֶהוּ אֶהְרָן, שְׁכַתּוּב (ויקרא טו) וּמְלֵא חַפְנָיו קִטְרֵת סַמִּים דְּקָה. מִי צָרַר מַיִם בְּשִׁמְלָה - זֶה אֱלִיָּהוּ, שְׁכַתּוּב (מלכים א יז) אִם יִהְיֶה הַשָּׁנַיִם הָאֵלֶּה טַל וּמָטָר כִּי אִם לְפִי דְבָרִי. מִי הִקִּים כָּל אֲפִסֵי אֶרֶץ - זֶהוּ אַבְרָהָם, שְׁכַתּוּב בּוֹ (בראשית א) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם. אֵל תִּקְרִי בְּהַבְרָאָם, אֲלֵא בְּאַבְרָהָם.

הוּא תַנִּי הַאי, וְהוּא אָמַר, מִי עָלָה שָׁמַיִם, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּכַתִּיב בֵּיה (תהלים מז) עָלָה אֱלֹהִים בְּתִרְוּעָה (מִי עָלָה תִקּוֹן בְּסוּד אֶת הָאוֹר אֲמַנֵם בְּתִרְוּעָה וַיִּרְד בְּסוּד וַיַּבְדֵּל, הַבְּדִילוֹ לֹא אֱלֹהִים בְּתִרְוּעָה) מִי אָסַף רוּחַ בְּחַפְנָיו - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכַתּוּב (איוב יב) אֲשֶׁר בִּידוֹ נִפְשׁ כָּל חַי וְגוֹ'. מִי צָרַר מַיִם בְּשִׁמְלָה דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּכַתִּיב בֵּיה (איוב כו) צוֹרֵר מַיִם בְּעֵבְיוֹ. מִי הִקִּים כָּל אֲפִסֵי אֶרֶץ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׁכַתּוּב בּוֹ (בראשית א) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. עוֹד אָמַר, מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיִּרְד וְגוֹ' - אֵלֶּה אוֹתָם אַרְבַּעָה קְשָׁרֵי הָעוֹלָם - אֵשׁ, רוּחַ, מַיִם וְעָפָר. אָמַר ר' יוֹסִי, נִרְאִים דְּבָרֵי רַבִּי יוֹסִי שְׁלֵא מִתְקַיְמִים. כְּשֶׁהֲגִיעוּ

דְּלַעֲלָא. וּבְכָל אַתֵּר דְּהוּי שְׁלִימוֹתָא שְׁכִיחַ, אֲקָרִי נוֹרָא.

אָמַי תִּרְגוּמוֹ דְּחִילוֹ, וְלֹא שְׁלֵם. אָמַר לִי, לִית דְּחִילוֹ אֲלֵא בְּאַתֵּר דְּהוּי שְׁלִימוֹתָא שְׁכִיחַ, וּבְכָל אַתֵּר דְּהוּי שְׁלִימוֹתָא שְׁכִיחַ, אֲתִקְרִי נוֹרָא. דְּכַתִּיב, (תהלים לד) יִרְאוּ אֶת יְי' קְדוּשָׁיו כִּי אֵין מַחְסוֹר לִירְאָיו, מִמֶּשְׁמַע דְּקָאֻמַר כִּי אֵין מַחְסוֹר, בְּאַתֵּר דְּלִית מַחְסוֹר, שְׁלִימוֹתָא שְׁכִיחַ.

תְּאֵנָא (משלי ל) מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיִּרְד, אָמַר ר' יוֹסִי, דָּא הוּא מִשָּׁה, דְּכַתִּיב וּמִשָּׁה עָלָה אֶל הַאֱלֹהִים. מִי אָסַף רוּחַ בְּחַפְנָיו, דָּא הוּא אֶהְרָן. דְּכַתִּיב, (ויקרא טו) וּמְלֵא חַפְנָיו קִטְרֵת סַמִּים דְּקָה. מִי צָרַר מַיִם בְּשִׁמְלָה, דָּא אֱלִיָּהוּ. דְּכַתִּיב, (מלכים א יז) אִם יִהְיֶה הַשָּׁנַיִם הָאֵלֶּה טַל וּמָטָר כִּי אִם לְפִי דְבָרִי. מִי הִקִּים כָּל אֲפִסֵי אֶרֶץ, דָּא הוּא אַבְרָהָם. דְּכַתִּיב בֵּיה, (בראשית ב) אֵלֶּה תוֹלְדוֹת הַשָּׁמַיִם וְהָאָרֶץ בְּהַבְרָאָם, אֵל תִּקְרִי בְּהַבְרָאָם, אֲלֵא בְּאַבְרָהָם.

הוּא תַנִּי הַאי, וְהוּא אָמַר, מִי עָלָה שָׁמַיִם, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּכַתִּיב בֵּיה (תהלים מז) עָלָה אֱלֹהִים בְּתִרְוּעָה (מִי עָלָה תִקּוֹן בְּסוּד אֶת הָאוֹר אֲמַנֵם בְּתִרְוּעָה וַיִּרְד בְּסוּד וַיַּבְדֵּל, הַבְּדִילוֹ לֹא אֱלֹהִים בְּתִרְוּעָה) מִי אָסַף רוּחַ בְּחַפְנָיו, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכַתִּיב, (איוב יב) אֲשֶׁר בִּידוֹ נִפְשׁ כָּל חַי וְגוֹ'. מִי צָרַר מַיִם בְּשִׁמְלָה דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּכַתִּיב בֵּיה (איוב כו) צוֹרֵר מַיִם בְּעֵבְיוֹ. מִי הִקִּים כָּל אֲפִסֵי אֶרֶץ, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. דְּכַתִּיב בֵּיה, (בראשית א) בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְי' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. תּוֹ אָמַר, מִי עָלָה שָׁמַיִם וַיִּרְד וְגוֹ', אֵלִין אֵינּוֹן אַרְבַּע קְטִירֵי עֲלָמָא, אֵשׁ רוּחַ מַיִם וְעָפָר.

אָמַר ר' יוֹסִי, אֲתַחְזוֹן מְלוּי דְר' יוֹסִי, דְּלֵא מִתְקַיְמָאן. כַּד מָטוּ מְלִין אֵלִין לְגַבִּיָּה

הדברים הללו אל רבי שמעון, הניח ידו בראשו של רבי יוסי וברכו, ואמר, יפה אמרת וכף זה. אמר לו, מנין לך? אמר לו, כף למדתי מאבי שהיה אומר משמו של רב המנונא סבא.

יום אחד היה יושב רבי שמעון בפער של צפורי. אמר לו רבי ייסא, זה שאמר רבי יוסי מי עלה שמים וירד - פעם אחת אמר זה משה, אחר כך אמר זה הקדוש ברוך הוא, אחר כך אמר אלו ארבעה קשרים, אש רוח מים ועפר, וראיתי שמורנו ברכו?

אמר לו, ודאי שייפה אמר, וכף הוא, והכל דבר אחד, וכל הדברים התקיימו בקדוש ברוך הוא, וכלם עולים במשקל אחד. התרגש רבי ייסא בדברי רבי שמעון ואמר, ודאי כף זה, וכף למדנו משם מורנו בפעם אחרת. והכל יפה. (אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל תקרי בהבראם, אלא באברהם, שכתוב (תהלים פט) כי אמרתי עולם חסד יבנה.

אבל)

אבר סוף הפתוב מהו אומר? שפתוב מה שמו ומה שם בנו פי תדע. מה שמו מילא, מה זה מה שם בנו? אמר לו, סוד הדבר הרי למדתי לרבי אלעזר בני. אמר לו, יאמר לו מורי, שהרי בחלומי שאלתי לפני מורי דבר זה, ואמר לי ושכחתי אותו. אמר לו, אם אמר - תזכר? אמר לו, ודאי, שהרי מה שלמדתי לפני מורי, יום זה נזכרתי.

אמר לו, סוד הדבר - הינו שפתוב (שמות ו) בני בכורי ישראל, וכתוב ישראל אשר בך אתפאר. ובסוד עליון, וזה נקרא בנו. אמר, תניח דעתו של מורי, שהרי סוד זה ידעתי. בין כף לא נזכר רבי ייסא, חלשה דעתו והלך לביתו. נרדם. הראו לו בחלום ספר אגדה אחד

דר' שמעון, אנה ידוי ברישיה דר' יוסי וברכיה, ואמר שפיר קא אמרת, והכי הוא. אמר ליה מנא לך. אמר ליה הכי אוליפנא מאבא, דהוה אמר משמיה דרב המנונא סבא. יומא חד הוה יתיב ר' שמעון בתרעא דצפורי, אמר ליה ר' ייסא, האי דאמר ר' יוסי, מי עלה שמים וירד וגו', זמנא חדא אמר, דא משה. לבתר אמר, דא קדשא בריך הוא. לבתר אמר, אלין ארבע קטירין אש רוח מים ועפר. וחמינא ליה למר דברכיה.

אמר ליה ודאי שפיר קא אמר, והכי הוא, וכלא חד מלה, וכלהו מלי אתקיימו בקודשא בריך הוא, וכלהו בחד מתקלא סלקא. אתרגיש ר' ייסא במלוי דר' שמעון, ואמר ודאי האי הכי הוא, והכי אוליפנא מקמיה דמר זמנא אחרא. וכלא שפיר. (אלה תולדות השמים והארץ בהבראם, אל תקרי בהבראם, אלא באברהם. דכתיב, (תהלים פט) כי אמרתי עולם חסד יבנה. אבל)

אבר סופא דקרא מאי קא מיירי דכתיב, (משלי ז) מה שמו ומה שם בנו פי תדע. מה שמו תינח, מה שם בנו מהו. אמר ליה, רזא דמלה הא אוליפנא לר' אלעזר בני. אמר ליה, לימא לי מר, דהא בחלמי שאילנא קמיה דמר האי מלה, ואמר לי, ואנשינא לה. אמר ליה, אי אימא תדפר. אמר ליה ודאי. דהא מה דאוליפנא קמי דמר יומא דא אדפרנא.

אמר ליה רזא דמלה, היינו דכתיב, (שמות ד) בני בכורי ישראל וכתיב (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר. וברזא עלאה, והאי אקרי בנו. אמר ינוח דעתיה דמר, דהא רזא דא ידענא. אדהכי, לא אדפר ר' ייסא, חלש דעתיה, אזל לביתיה, אדמוך, אחזיאו ליה בחלמיה, חד ספרא דאגדתא, דהוה

כתיב ביה, חכמה ותפארת במקדשו. אתער, אזל לגביה דרבי שמעון, נשק ידוי, אמר, הכי חמינא בחלמא. זמנא

אחרא חמינא בחלמא, חד (דף ע"ט ע"ב) ספרא דאגדתא דאחזיו קמאי, והוה כתיב ביה, חכמה ותפארת במקדשו, חכמה לעילא, תפארת לתתא. במקדשו לגבייהו. והכי חמינא בחלמא זמנא חדא. והכי אשפחנא בפומאי. אמר ליה ר' שמעון, עד פען רביא אנת, למיעל בין מחצדי חקלא, והא כלא אחזיאו לך. ודא הוא דכתיב, מה שמו ומה שם בנו כי תדע. חכמה שמו, תפארת בנו.

התעורר והלך אל רבי שמעון. נשק ידו ואמר, כף ראיתי בחלום. פעם אחרת ראיתי בחלום ספר אגדה אחד שהראו לפני, והיה כתוב בו חכמה ותפארת במקדשו, חכמה למעלה, תפארת למטה, במקדשו אליהם. וכף ראיתי בחלום פעם אחת וכף מצאתי בפי. אמר לו רבי שמעון, עד עכשו אתה תינוק להפגס בין קוצרי השדה, והרי הפל הראו לך. והוה שפתיב מה שמו ומה שם בנו כי תדע. חכמה שמו, תפארת בנו.

ומשה עלה אל האלהים. אשרי חלקו של משה שזכה לכבוד זה שהתורה העידה בשבילו כף. (שנה רבי יהודה) בא וראה מה בין משה לשאר בני העולם. שאר בני העולם, כשעולים - עולים לעשר, עולים לגדלה, עולים למלכות. אבל במשה, כשעולה, מה כתוב? ומשה עלה אל האלהים. אשרי חלקו!

רבי יוסי אמר, מפאן אמרו החברים, הבא לטהר מסיעין אותו, שפתיב ומשה עלה אל האלהים. מה כתוב אחריו? ויקרא אליו ה'. שמי שרוצה להתקרב, מקרבים אותו.

ויקרא אליו מלאך ה' מן ההר לאמר כה תאמר לבית יעקב וגו'. רבי יצחק פתח, (תהלים סה)

אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך. אשרי חלקו של אותו אדם שהקדוש ברוך הוא התרצה בו וקרב אותו לשרות בתוך ההיכל הקדוש, שכל מי שהוא התרצה בו לעבודתו, רשום הוא מרשומים שלמעלה לדעת, שהרי הוא נבחר מלפני המלך הקדוש העליון לשרות במדורו, וכל מי שנמצא

(תנא) (שמות יט) ומשה עלה אל האלהים, זכאה חולקיה דמשה, דזכי ליקרא דא דאורייתא אסהיד בגיניה כף. (פאני ר' יהודה) תא חזי, מה בין משה לשאר בני עלמא. שאר בני עלמא, פד סלקין, סלקין לעתרא, סלקין לרבו, סלקין למלכו, אבל משה כד סליק, מה כתיב ביה, ומשה עלה אל האלהים, זכאה חולקיה.

רבי יוסי אמר, מפאן אמרו חבריא, הבא ליטהר מסיעין אותו, דכתיב ומשה עלה אל האלהים. מה כתיב בתריה, ויקרא אליו יי'. דמאן דבעי לאתקרבא, מקרבין ליה. ויקרא אליו יי' מן ההר לאמר כה תאמר לבית יעקב וגו'. ר' יצחק פתח, (תהלים סה)

אשרי תבחר ותקרב ישכון חצריך, זכאה חולקיה דההוא בר נש, דקודשא בריך הוא אתרעי ביה, וקריב ליה, למשרי בגו היכלא קדישא, דכל מאן דאיהו אתרעי ביה לפולחניה, רשים הוא מרשימין דלעילא, למנדע דהא הוא אתבחר מקמיה דמלכא קדישא עלאה, למשרי במדורוי. וכל מאן

בו אותו הרשם, עובר בכל השערים שלמעלה ואין מוחה בידו.

רבי יהודה אמר, אשרי חלקו של משה, שעליו פתוב אשרי תבחר ותקרב, וכתוב (שמות ב) ומשה נגש אל הערפל, (שם כד) ונגש משה לבדו אל ה' והם לא יגשו. פה תאמר לבית יעקב - אלו הנקבות. ותגיד לבני ישראל - אלו הזכרים. רבי שמעון אמר, פה תאמר, כמו שנאמר פה תברכו. וכתוב וחסדיך יברכוכה, כלומר יברכו כה. פה תאמר לבית יעקב - באמירה, והינו מצד הדין. ותגיד לבית ישראל - כמו שנאמר (דברים ד) ויגד לכם את בריתו. וכתוב (שם כו) הגדתי היום לה' אלהיך. לבני ישראל - הזכרים, שבאו מצד הרחמים.

אמר רבי יצחק, הואיל ובאנו לזה, מה זה הגדתי היום לה' אלהיך? לה' אלהינו הנה צריך להיות! אמר לו רבי שמעון, וכי רק בלבדו הוא, והרי פתוב (שם ח) כי ה' אלהיך מביאך אל ארץ טובה וגו', (שם) אשר ה' אלהיך נתן לך, (שם ד) כי ה' אלהיך אש אכלה הוא, וכלם כף?

אמא כף שנינו, כל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה, וכל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה. מה הטעם? משום שהנזע הקדוש עולה לארץ הקדושה, ושכינה יושבת במקומה, וזה בזה תלוי. ומשה לא אמר אלהיך אלא לאותם שהיו עתידים להפגס לארץ הקדושה ולקבל פני שכינה. ומה שלא אמר אלהינו, משום שהרי משה לא זכה להפגס לארץ, ולכן אלהיך ודאי בכל מקום, משום שהם היו עתידים להפגס לשם.

הו' זמינין למיעל תמן.

דאשתכח ביה ההוא רשימא, אעבר בכל תרעין דלעילא, ולית דימחי בידוי.

רבי יהודה אמר, זפאה חולקיה דמשה, דעליה פתיב אשרי תבחר ותקרב, וכתוב ביה (שמות כד) ומשה נגש אל הערפל ונגש משה לבדו אל יי' והם לא יגשו. פה תאמר לבית יעקב: אלין נוקבי, ותגיד לבני ישראל: אלין דוכרין.

רבי שמעון אמר, פה תאמר, פמה דאת אמר (במדבר ו) פה תברכו. וכתוב, (תהלים

קמה) וחסדיך יברכוכה, כלומר יברכו כה. פה תאמר לבית יעקב, באמירה. והינו מסטרא דדינא. ותגיד לבני ישראל, פמה דאת אמר, (דברים ד) ויגד לכם את בריתו. וכתוב (דברים כו) הגדתי היום ליי' אלהיך. לבני ישראל, דוכרין, דאתו מסטרא דרחמי.

אמר רבי יצחק, (ס"א י"ב) הואיל ואתינא להאי, מה הוא הגדתי היום ליי' אלהיך. ליי' אלהינו, מיבעי ליה. אמר ליה ר' שמעון, וכי האי בלחודוי הוא. והא כתיב (דברים ח) פי יי' אלהיך מביאך אל ארץ טובה וגו'. (דברים ז) אשר יי' אלהיך נותן לך. (דברים ד) פי יי' אלהיך אש אוכלה הוא, וכלהו הכי.

אמא הכי תגינן, כל הדר בארץ ישראל דומה כמי שיש לו אלוה. וכל הדר בחוצה לארץ דומה כמי שאין לו אלוה. מאי טעמא. משום דזרעא קדישא, לארעא קדישא סלקא. ושכינתא באתרה יתבא. והאי בהאי תליא. ומשה לא קאמר אלהיך, אלא לאינון דהוו זמינין למיעל לארעא קדישא, ולקבלא אפי שכינתא. ומה דלא אמר אלהינו, משום דהא משה לא זכה למיעל לארעא, ובגיני כף, אלהיך ודאי בכל אתר, משום דאינון

אמר ליה ודאי הכי הוא. אבל הכא כתיב, פתוב (שם כו) ובאת אל הפהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום לה' אלהיך, והרי הם בארץ שורים. מה הטעם אלהיך ולא אלהינו? אלא הם רצו להראות ולהודות שבגלל החסד העליון זכו לכל זה ושרו בארץ ונכנסים לאותה ארץ ועשה עמם כל אותן טובות, ומשום כך היו אומרים דברים אלה לכהן (ולא לאדם אחר), שפתוב הגדתי היום לה' אלהיך, (וכך הוא ודאי) משום שבא מצד החסד.

בה תאמר לבית יעקב - לאותו מקום שראוי להם. ותגיד לבני ישראל - באותו מקום שלם שראוי להם, שהרי יעקב וישראל שתי דרגות עליו, ובדרגה אחת עולים. אלא ישראל שלמות הפל נקרא. ותגיד לבני ישראל, להראות חכמה ולדבר ברוח חכמה טוב ואמת שעשה להם הקדוש ברוך הוא, שפתוב ויגד לכם את בריתו.

שנינו, אמר רבי יוסי, פעם אחת הייתי הולך בדרך והנה עמי רבי חייא בני. עד שהיינו הולכים, מצאתי איש אחד שהיה לוקט בשדה עשבים לרפואה. קרבתי אליו ואמרתי לו: בן אדם, כל האגדות הקשורות הללו של העשבים למה? לא הרים ראשו ולא אמר דבר. חזרתי פעם נוספת ואמרתי את זה - ולא אמר דבר. אמרתי לרבי חייא בני: או שהאיש הזה אצוני אטומות, או שוטה, או חכם. ישבתי אצלו. אחר כך לקט אותם עשבים, ואחז אותם וכסה עליהם בעלי גפן.

אמר לנו: אני ראיתי שאתם יהודים, ועל היהודים אומרים שהם חכמים. אם לא הייתי חס עליכם, עכשו תהיו מרחקים

אמר ליה ודאי הכי הוא. אבל הכא כתיב, (דברים כו) ובאת אל הפהן אשר יהיה בימים ההם ואמרת אליו הגדתי היום לי' אלהיך, והא אינון בארעא שריין, מאי טעמא אלהיך, ולא אלהינו. אלא אינון בעיין לאחזאה ולאודאה, דבגיני דחסד עלאה, זכאן לכל האי, ושריין בארעא, ועאלן לההיא ארעא, ועבד עמהון כל אינון טבאן, ובגיני כך, הוו אמרי מלין אלין לכהן, (ולא לבר נש אחר) דכתיב הגדתי היום לי' אלהיך, (והכי הוא ודאי) משום דאתי מסטרא דחסד.

בה תאמר לבית יעקב, לההוא אתר דאתחזי להו. ותגיד לבני ישראל, בההוא אתר שלים דאתחזי להו, דהא יעקב וישראל, תריין דרגין אסתלקו, ובדרגא חד סלקין, אלא ישראל שלימותא דכלא (דף פ' ע"א) אקרי. ותגיד לבני ישראל, לאחזאה חכמתא, ולאשתעי ברוח חכמתא, טיבו וקשוט דעבד לון קדשא בריה דהוא, דכתיב ויגד לכם את בריתו.

תניא, אמר ר' יוסי, זמנא חדא הוינא אזיל בארעא, והוה ר' חייא ברי עמי. עד דהוינא אזלין, אשפחנא חד גבר, דהוה לקיט בחקלא, עשבין לאסוותא. קריבנא לגביה, אמינא ליה, בר נש, קוטרא דקוטרי דעשבין למה. לא זקיף רישיה, ולא אמר מידי. אהדרנא זמנא אחרא ואמינא האי, ולא אמר מידי. אמינא ליה לרבי חייא ברי, או האי בר נש אטים אודנין, או שטיא, או חפימא. יתיבנא גבוי. לבתר לקיט אינון עשבין, ואחיד לון, וחקא עליהון טרפי גופנין.

אמר לן, אנא חמינא דיודאין אתון, ויודאין אמרי עליהו, דאינון חפימין, אי לא דחייסנא עלייכו השתא, תהוון רחיקן מבני

מבני אדם כמו המצרע הזה שמרחיקים אותו מהכל, שהרי אני רואה שריח של עשב אחד שהיה קרוב אליכם נכנס בגופכם, ותהיו מרחקים שלשה ימים, אלא אכלו שומי הבר הללו ותתרפאו. אברנו מהם, שהיו מצויים שם, ונרדמנו ונקשרנו בזעה עד זמן רב. אחר כך התעוררנו. אמר לנו אותו האיש: עכשו אלהיכם עמכם שמצאתם אותי, שהרי רפואת גופכם על ידי נשלמה.

עד שהיינו הולכים, אמר לנו: כל אדם צריך לדבר עם אדם אחר כפי דרכיו. שהרי לנקבה כפי דרכה, לאיש כפי דרכיו, ולגבר שבגברים כפי דרכיו. אמרתי לרבי חייא בני, זהו שכתוב כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבית ישראל. (כה תאמר לבית יעקב, באותו מקום שראוי להם. ותגיד ותגיד לבני ישראל, באותו מקום שלם שראוי להם, שהרי יעקב וישראל שתי דרגות הם ובדרגה אחת עולים, אלא ישראל שלמות הכל נקרא).

אמר לנו: ראיתם שלא הרמתי ראשי ולא דברתי עמכם, משום שאבי היה חכם העשבים מפל בני דורו, ולמדתי מאבי דרכי כל העשבים שבהם אמת, ואני בכל השנה מדורי ביניהם.

והעשב הזה שראיתם שפסיתי אותו בעלי הגפן הללו - בביתי יש מקום אחד, והוא לצד צפון, ובאותו מקום נעוץ רחים אחד, ומתענין של אותו רחים יוצא איש אחד עם שני ראשים וחרב שנונה בידו, ובכל יום הוא מצער אותנו, ואני לקטתי את העשב הזה, ולכו אחרי ותראו את כחו של העשב הזה ומה שאלוה העליון גלה בעולם, ואין מי שיודע דרכיו בכל.

הרכנו אחריו. עד שהיינו הולכים בדרך, התכופף לנקב אחד בעפר,

נשא כסגרא דא, דמרחקין ליה מפלא, דהא אנא חמינא, דריחא דחד עשבא דהוה קריב גביכון, עאל בגופייכו, ותהוון רחיקין תלתא יומין. אלא אכילו אלין תומי ברא ותתסון.

אברנא מנייהו דהוו שכיחין קמן, ואדמכנא, ואתקטרנא בזיעא, עד עידן סגי. לבתר אתערנא, אמר לן ההוא גברא, השתא אלהכון עמכון, דאשפתון לי, דהא אסוותא דגופיכון על ידי אשתלים.

עד דהוינא אזלין, אמר לן, כל בר נש בעי לאשתעי בבר נש אחרא, כפום ארחוי, דהא לנוקבא כפום ארחוי. לגברא כפום ארחוי. לגברא דגברי כפום ארחוי. אמנא לרבי חייא ברי, היינו דכתיב, כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל. (ס"א כה תאמר לבית יעקב כההוא אחר דאתתנו להו. ותגיד לבני ישראל כההוא אחר שלים דאתתנו להו. דהא יעקב וישראל תרין דרגין אינון ובדרגא חד סלקין אלא ישראל שלימותא

דכלא אקרי)

אמר לן, חמיתון דלא זקיפנא רישאי, ולא אשתעינא בהדייכו, משום דאבא, חפימא בעשבין מפל בני דרא הוה. ואוליפנא מאבא ארחוי דכל עשבין, דבהון קשוט, ואנא בכל שתא מדוראי בינייהו.

והאי עשבא דחמיתון, דחפינא ליה בטרפי דגופנין אלין, בביתאי אית אתר חד, והוא לסטר צפון, ובההוא אתר נעיין חד ריחא, ומעינא דההוא ריחא, נפיק חד גבר בתרין רישין, וחרבא שיננא בידיה ובכל יומא קא מצער לן. ואנא לקיטנא האי עשבא, וזילו אבתראי, ותחמון חיליה דהאי עשבא, ומה די אלהא עלאה גלי בעלמא, ולית מאן דיידע ארחוי בכלא.

אזירנא אבתריה, עד דהוינא אזלי בארחא,

וּשְׁם מֵאוֹתוֹ הַעֲשֵׂב בְּנֶקֶב. וְצֵא
נֶחֱשׁ אֶחָד וְרֵאשׁוֹ גְדוֹל. לָקַח חֶבֶל
(סוּדָה) אֶחָד וְקָשַׁר אוֹתוֹ כְּמוֹ גְּדֵי
אֶחָד. פָּחַדְנֹו. אָמַר לְנוֹ: לָכוּ
אֲחֵרֵי.

עַד שֶׁהִגַּעְנוּ לְבֵיתוֹ, רָאִינוּ אוֹתוֹ
מְקוֹם בְּחֻשְׁכָּה אַחַר כְּתֹל אֶחָד.
לָקַח גַּר אֶחָד וְהִדְלִיק אֵשׁ סָבִיב
אוֹתוֹ מְקוֹם הַרְחִימִים. אָמַר לְנוֹ:
מִמָּה שִׁתְּרָאוּ - לֹא תִפְחָדוּ וְלֹא
תִדְבְּרוּ דָבָר.

בֵּין כֶּף הַתִּיר אֶת הַנְּחֹשׁ מִקְשָׁרָיו,
וְכַתֵּשׁ בְּמִכְתָּשֶׁת מֵאוֹתוֹ הַעֲשֵׂב
וְשֵׁם בְּרֵאשׁ הַנְּחֹשׁ. נִכְנַס הַנְּחֹשׁ
בְּאוֹתוֹ עַיִן הַרְחִימִים, וְשִׁמְעֵנוּ קוֹל
שִׁפְלֵי הַמְּקוֹם הַזֶּה עֲצוּעָה. רָצִינוּ
לְצֵאתָ, אָחֻז בְּיַדֵּינוּ אוֹתוֹ הָאִישׁ
וְאָמַר: אֵל תִּפְחָדוּ, קָרְבוּ אֵלַי.

בֵּין כֶּף וְצֵא הַנְּחֹשׁ שׁוֹתֵת דָּם. לָקַח
אוֹתוֹ הָאִישׁ מֵאוֹתוֹ הַעֲשֵׂב וְשֵׁם
בְּרֵאשׁוֹ כְּבַתְּחִלָּה. נִכְנַס לְאוֹתוֹ עַיִן
הַרְחִימִים. לְשַׁעֲהָ קִטְנָה רָאִינוּ שֶׁצֵּא
מֵאוֹתוֹ הַעַיִן אִישׁ אֶחָד עִם שְׁנֵי
רֵאשִׁים וְנֶחֱשׁ שְׂרוּי סָבִיב צְוָאוֹ.
נִכְנַס לְאוֹתוֹ עַיִן הַרְחִימִים וְצֵא
שְׁלֹשׁ פְּעָמִים. וְהוּא אָמַר: זְקִיטָא
זְקִיטָא (מִי שְׂרִי)! אוֹי לְאִמּוֹ
שֶׁהוּבִילָה אוֹתוֹ לְאוֹתוֹ מְקוֹם!

בֵּין כֶּף וְנֶעְקַר הַרְחִימִים מִמְּקוֹמוֹ,
וְיֵצְאוּ הָאִישׁ וְהַנְּחֹשׁ, וְנִפְלוּ וּמְתוּ
שְׁנֵיהֶם. וְאָנוּ פָּחַדְנֹו מְאֹד. אָמַר
לְנוֹ אוֹתוֹ הָאִישׁ: זֶהוּ כַחוֹ שֶׁל
אוֹתוֹ עֲשֵׂב שְׂאֵנִי לְקִטְתִּי לְפָנֶיכֶם,
וְלָכֵן לֹא דִבַּרְתִּי עִמְכֶם וְלֹא
הִרְמַתִּי רֵאשֵׁי בְּשַׁעֲהָ שִׁקְרָבְתֶם
אֵלַי.

אָמַר לְנוֹ: אֵלּוּ יָדְעוּ בְּנֵי אָדָם
חֻכְמָה, שִׁפְלֵי מֵה שְׁנֹטַע הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא בְּאֶרֶץ וְכַח כָּל מֵה
שְׁנֹמְצָא בְּעוֹלָם, יָדְעוּ אֶת כַּח
רְבוּנָם בְּחֻכְמַתוֹ הַרְבֵּה. אָבֵל לֹא
הִסְתִּיר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חֻכְמָה

מֵאִיךָ לְחַד נִוְקָבָא בְּעַפְרָא, וְשׁוּי מֵהֵהוּא
עֲשֵׂבָא בְּנוֹקָבָא, נֶפֶק חַד חוּיָא וְרִישָׁא דִּילִיָּה
סְגִי. נִטְל חַד סְנִטְרָא, (נ"א סוּדָה) וְקִטִּיר לִיָּה
כְּחַד גְּדֵיָא. דְּחִילָנָא. אָמַר לוֹן זִילוּ אַבְתְּרָאֵי.

עַד דְּמִטְיָנָא לְבֵיתִיהָ. חֲמִינָא הֵהוּא אַתְרָה
בְּחֻשׁוֹכָא, בְּתַר חַד כּוּתְלָא. נִטְל חַד
שְׂרָגָא וְדִלִיק דְּלִיקָא סַחְרָנִיָּה דֵּהֵהוּא אַתְרָה
דְּרִיחֵיָא. אָמַר לוֹן, מִמָּה דְּתַחֲמוּן, לֹא תִדְחֲלוּן
וְלֹא תִשְׁתַּעֲוּן מִיָּדֵי.

אֲדַהְבִּי, שְׂרֵי חוּיָא מִקְטְרוּי, וְכַתֵּשׁ בְּקִיסְטָא
מֵהֵהוּא עֲשֵׂבָא. וְשׁוּי בְּרִישֵׁיהָ דְּחוּיָא.

עָאֵל חוּיָא בַּהֵהוּא עֵינָא דְּרַחֲיִיָּא, וְשִׁמְעֵנָא
קָלָא דְּכָל אַתְרָה מְזַדְעִזְעָא. בְּעֵינָן לְמִיפִיק, אֶחָד
בִּידְנָא הֵהוּא גְּבָרָא, אָמַר, לֹא תִדְחֲלוּן קָרִיבֵי
גְּבָאֵי.

אֲדַהְבִּי, נֶפֶק חוּיָא שְׁתִּית דְּמָא, נִקִּיט הֵהוּא
גְּבָרָא מֵהֵהוּא עֲשֵׂבָא, וְשׁוּי בְּרִישֵׁיהָ
כְּבָבְדִּמִּיתָא. עָאֵל בַּהֵהוּא עֵינָא דְּרַחֲיָא.
לְשַׁעֲתָא זַעִירָא, חֲמִינָא, דְּנִפִיק מֵהֵהוּא עֵינָא
חַד גְּבָרָא בְּתַרִּין רִישֵׁין, וְחוּיָא שְׂרִיָּא סַחְרָנִיָּה
דְּקַדְלוּי. עָאֵל בַּהֵהוּא עֵינָא דְּרַחֲיָא וְנֶפֶק תְּלַת
זְמַנֵּי. הָוָה אָמַר, זְקִיטָא זְקִיטָא, וְוִי לְאִימִיָּה
דֵּלְהֵהוּא אַתְרָה אוּבִיל לִיָּה.

אֲדַהְבִּי, אַתְעַקֵּר רִיחֵיָא מֵאַתְרִיָּה, וְנִפְקוּ, גְּבָרָא
וְחוּיָא, וְנִפְלוּ וּמִיתוּ תַרְוֵיהוּ. וְאָנָן
דְּחִילָנָא סְגִי. אָמַר לָן הֵהוּא גְּבָרָא, דָּא הוּא
חִילָא דְּעֲשֵׂבָא דְּאָנָא לְקִיטְנָא קְמִיִּיכוּ, וּבְגִינֵי
כֶּף לֹא אֲשַׁתְּעִינָא בְּהַדְיִיכוּ, וְלֹא זְקִיפְנָא
רִישָׁאֵי, בְּשַׁעֲתָא דְּקָרִיבְתוּן גְּבָאֵי.

אָמַר לוֹן אֵילּוּ (דף פ' ע"ב) יָדְעִין בְּנֵי נְשָׂא
חֻכְמָתָא, דְּכָל מֵה דְּנִטְעָה קְדָשָׁא בְּרִיף
הוּא בְּאֶרְעָא, וְחִילָא דְּכָל מֵה דְּאֲשַׁתְּכַח
בְּעֵלְמָא, יִשְׁתַּמּוּדְעוּן חִילָא דְּמֵאֲרִיָּהוּן, בְּחֻכְמַתִּיהָ סְגִיָּאָה. אָבֵל לֹא טְמִיר

זו מבני אדם, אלא כפי שלא יסטו מדרכיו ולא יבטחו באותה חכמה וישפחו אותו.

בשבאתי ואמרתי את הדברים הללו לפני רבי שמעון, אמר, ודאי שחכם היה. ובה ראה, אין עשב ועשב שגולד בארץ שלא היתה בו חכמה רבה וכחו בשמים רב. בא וראה מן האזוב, שפכל מקום שרצה הקדוש ברוך הוא לטהר את האדם, הוא נטהר באזוב. מה הטעם? משום שיתעורר פחו שלמעלה שנפקד עליו, שהרי כשמתעורר אותו הפח שנפקד עליו, הוא מבער רוח הטמאה ונטהר האדם. ועליך אני אומר, ברוך הרחמן שהצילך!

אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים. מה זה כנפי נשרים? אמר רבי יהודה, ברחמים, שכתוב (דברים לב) כנשר יעיר קנו וגו'. והינו סוד הכתוב שאמר רבי שמעון, דרך הנשר בשמים. מה זה בשמים? ברחמים. מה הנשר נמצא ברחמים על בניו ודין לאחרים - כך הקדוש ברוך הוא נמצא ברחמים לישראל, ובדין אל עמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות.

רבי אלעזר היה הולך מקפוטקיא ללוד, והיו הולכים עמו רבי יוסי ורבי חייא. קמו באור, כשהאיר היום, והיו הולכים. אמר רבי חייא, ראיתי את הפסוק הזה שכתוב (יחזקאל א) ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתן ופני נשר לארבעתן. הרי אריה בימין, שור משמאל. נשר באיזה מקום מקומו?

אמר לו רבי אלעזר, במקום שיעקב (נ"א דיעקב) שהיונק שרוי. מה הטעם?

קדשא בריך הוא חכמתא דא מבני נשא, אלא בגין דלא יסטון מארחוי, ולא יתרחיצו בההיא חכמתא וינשון ליה.

בר אתינא, ואמינא הני מלי קמיה דרבי שמעון, אמר ודאי חפימא הוה. ותא חזי, לית עשבא ועשבא דאתייליד בארעא, דלא הוה ביה חכמתא סגיאה, וחיליה בשמיא סגיאה. תא חזי, מן אזובא. דבכל אתר דבעי קדשא בריך הוא לדפאה לבר נש, באזובא מתדכי. מאי טעמא. משום דיתער חיליה דלעילא דאתפקדא עלוי, דהא ההוא חילא דאתפקדא עלוי כד אתערא, מבערא רוח מסאבא, ואתדפי בר נש. ועלך אמינא בריך רחמנא דשזבך.

אתם ראיתם אשר עשיתי למצרים ואשא אתכם על כנפי נשרים. (שמות יט) מאי כנפי נשרים. אמר רבי יהודה ברחמי. דכתיב, (דברים לב) כנשר יעיר קנו וגו'. והיינו רזא דאמר ר' שמעון, (משלי ל) דרך הנשר בשמים. מאי בשמים. ברחמי. מה נשר אשתכח ברחמי על בנוי, ודינא לגבי אחרנין. כך קדשא בריך הוא אשתכח ברחמי לגבי ישראל, ודינא לגבי עמין עובדי עבודת כוכבים ומזלות.

רבי אלעזר, הוה אזיל מקפוטקיא ללוד, והוה אזיל ר' יוסי ור' חייא עמיה, קמו בנהורא, פד נהיר יממא, והוו אזלי. אמר ר' חייא, חמינא האי קרא דכתיב, (יחזקאל א) ופני אריה אל הימין לארבעתם ופני שור מהשמאל לארבעתן ופני נשר לארבעתן הא אריה בימינא, שור משמאל, נשר באן אתר דוכתיה.

אמר ליה ר' אלעזר, באתרא (נ"א דיעקב) דיניקא שריא. מאי טעמא. משום דנשר בכלא

משום שגשר נמצא בכל - רחמים
לכניו, ודין אל אחרים. כף
הקדוש ברוך הוא - מוביל את
ישראל ברחמים, ובדין אל
אחרים, שכתוב ואשא אתכם על
כנפי נשרים, וכתוב כנשר יעיר
קנו.

כנני לנו שגשר נקרא רחמים?
שכתוב (משלי ל) דרך הנשר
בשמים. בשמים ממש. ולכן
אריה לימן, שור לשמאל, נשר
ביניהם, ואוחז אותם. אדם פולל
את כלם, והכל נכללו בו, שכתוב
ועל דמות הפסא דמות כמראה
אדם עליו מלמעלה.

ויהי ביום השלישי וגו'. רבי אבא
פתיח, (שיר ח) אחות לנו קטנה
ושדים אין לה מה נעשה
לאחותנו ביום שידבר בה. אחות
לנו קטנה - זו כנסת ישראל
שנקראת אחות לקדוש-ברוך-
הוא. ושדים אין לה - הינו
ששנינו, בשעה שקרבו ישראל
להר סיני, לא היה בהם זכיות
ומעשים טובים להגן עליהם,
שכתוב ושדים אין לה, שהרי הם
התקוין והיפי של האשה, ואין יפי
של אשה אלא הם. מה נעשה
לאחותנו - מה יעשה ממנה
בשעה שהקדוש ברוך הוא יתגלה
בהר סיני לדבר את דברי התורה
ותפרח מהם נשמתם.

אמר רבי יוסי, באותה שעה
שקרבו ישראל להר סיני באותו
לילה ונשלמו, שלשה ימים שלא
הזדונו לנשותיהם, באו מלאכים
עליונים וקבלו את ישראל
באחוה. אותם מלאכים למעלה,
וישראל מלאכים מלמטה. הם
מקדשים את השם העליון
למעלה, וישראל מקדשים את
השם העליון למטה.

והתעטרו ישראל בשבעים
כתרים באותו לילה, ומלאכים

אשתכח, רחמי לכנוי, דינא לגבי אחרנין. כף
קדשא בריך הוא, אוכיל לון לישראל ברחמי.
ובדינא לגבי אחרנין, דכתיב ואשא אתכם על
כנפי נשרים. וכתיב כנשר יעיר קנו.

כנני דנשר רחמי אקרי. דכתיב דרך הנשר
בשמים. בשמים ממש. ובגני כף אריה
לימינא. שור לשמאלא. נשר בינייהו ואחיד
לון. אדם כליל פלהו, וכלא אתפלילן ביה,
דכתיב ועל דמות הפסא דמות כמראה אדם
עליו מלמעלה.

ויהי ביום השלישי וגו'. ר' אבא פתיח, (שיר השירים
ח) אחות לנו קטנה ושדים אין לה מה
נעשה לאחותנו ביום שידבר בה. אחות לנו
קטנה, דא כנסת ישראל, דאקרי אחות
לקודשא בריך הוא. ושדים אין לה, היינו
דתנינן, בשעתא דקריבו ישראל לטורא דסיני,
לא הוה בהון זכוון, ועובדין טבין, לאגנא
עלייהו, דכתיב ושדים אין לה. דהא אינון
תקונוא ושפירו דאתתא, ולית שפירו דאתתא
אלא אינון. מה נעשה לאחותנו. מה יתעביד
מינה, בשעתא דקודשא בריך הוא, יתגלי
בטורא דסיני, למללא בפתגמי אורייתא,
ויפרח נשמתהון מנייהו.

אמר ר' יוסי. בההוא שעתא דקריבו ישראל
לטורא דסיני, בההוא ליליא ונגהי,
תלתא יומין דלא אזדונו לאנתתייהו, אתו
מלאכין עלאין, וקבילו לישראל באחוותא.
אינון מלאכין לעילא, וישראל מלאכין
לתתא. אינון מקדשין שמא עלאה לעילא,
וישראל מקדשין שמא עלאה לתתא.

ואתעטרו ישראל בשבעין כתרין בההוא
ליליא. ומלאכי עלאי הוו אמרי
אחות לנו קטנה ושדים אין לה, דלית בהו

עליונים היו אומרים, אֲחוֹת לְנוּ קִטְנָה וְשָׂדִים אֵין לָהּ, שְׁאֵין בָּהֶם זְכוּיֹת וּמַעֲשִׂים טוֹבִים, מֵהַ נַּעֲשֶׂה לְאַחוֹתָנוּ? כְּלוּמַר, מֵהַ כְּבוֹד וּגְדֻלָּה נַעֲשֶׂה לְאַחוֹתָנוּ זֶה בַּיּוֹם שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִתְגַּלֶּה בָּהֶר שִׁנֵּי לְתַת לָהֶם תּוֹרָה?

(וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי). כְּתוּב הָיָה נְכַנְיִם לְשַׁלְשֶׁת יָמִים אֶל תַּגְּשׁוּ אֶל אִשָּׁה, וְהִינוּ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, בְּשַׁעַת שְׂרָצָה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהַגְלוֹת בָּהֶר שִׁנֵּי, קָרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְכָל הַפְּמִלְיָה שְׁלוֹ וְאָמַר לָהֶם: עֲכָשׁוּ יִשְׂרָאֵל תִּינוּקוֹת שְׂאִינִם יוֹדְעִים אֶת הַנְּהַגוֹתַי, וְאֲנִי רוֹצֵה לְהַתְּגַלֹּת עֲלֵיהֶם. אִם אֲתַגְּלֶה אֲלֵיהֶם בְּכַח הַגְּבוּרָה - לֹא יוּכְלוּ לְסַבֵּל. אֲבָל אֲתַגְּלֶה עֲלֵיהֶם בְּרַחֲמִים וַיִּקְבְּלוּ אֶת הַנְּהַגוֹתַי. זֶהוּ שְׁפָתוֹב וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַדְּאִי, שֶׁהוּא רַחֲמִים. מִנֵּין לְנוּ? שְׁפָתוֹב (שְׁמוּאֵל ב' כ"ב) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרֵד.

וּבַיּוֹם הַתְּגַלָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל. הַקְּדִים לָהֶם רַחֲמִים בַּתְּחִלָּה, וְאַחַר נִתְּנָה לָהֶם תּוֹרָה מִצַּד הַגְּבוּרָה. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, שְׁכַף רְאוּי לָהֶם, שֶׁבְּגִלְל כַּף נִקְרְאוּ יִשְׂרָאֵל.

בְּהִיוֹת הַבֶּקֶר, שְׁפָתוֹב (ש"ס כ"ג) בֶּקֶר לֹא עָבוֹת. הָרִי אִם הָיָה עָבוֹת, אִזּוֹ נִמְצְאָת קְדוּוֹת וְלֹא הַתְּגַלָּה חֶסֶד. וּמִתִּי מִתְּגַלָּה חֶסֶד? בְּבֶקֶר, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר (בְּרֵאשִׁית מ"ד) הַבֶּקֶר אֹר. שְׁכַשְׁמַאֲרִי הַבֶּקֶר, נִמְצָא חֶסֶד בְּעוֹלָם וְהַדִּינִים עוֹבְרִים. וּבְכֹמֶן שְׁלֹא מֵאִיר הַבֶּקֶר, הַדִּינִים עַד אִזּוֹ לֹא עוֹבְרִים, שְׁפָתוֹב (אִיּוֹב ל"ח) בְּרֵן יַחַד כְּכִי בֶּקֶר וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. פִּיּוֹן שְׁעָבְרוּ אוֹתָם כּוֹכְבִים וּמֵאִיר הַשָּׁמֶשׁ, בְּאוֹתָהּ שַׁעַת כְּתוּב בֶּקֶר לֹא עָבוֹת, וְחֶסֶד מִתְּעוֹרֵר בְּעוֹלָם

זְכוּוֹן וְעוֹבְדִין טָבִין. מֵהַ נַּעֲשֶׂה לְאַחוֹתָנוּ, כְּלוּמַר מֵהַ יִקָּר וּרְבוּ נַעֲבִיד לְאַחוֹתָנָא דָּא בַּיּוֹמָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יִתְגַּלִּי בְּטוֹרָא דְסִינֵי לְמִיָּהֵב לָהּ אוּרִייתָא.

(וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי), כְּתִיב הָיָה נְכַנְיִם לְשַׁלְשֶׁת יָמִים אֶל תַּגְּשׁוּ אֶל אִשָּׁה וְהִינוּ בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. ר' שְׁמַעוֹן אָמַר, בְּשַׁעַתָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעָא לְאַתְגַּלָּאָה (דף פ"א ע"א) בְּטוֹרָא דְסִינֵי, קָרָא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְכָל פְּמִלְיָא דִּילֵיהּ, אָמַר לוֹן, הַשְּׁתָא יִשְׂרָאֵל רַבִּיין, דְּלֹא יוֹדְעִין נִימוּסֵי, וְאֲנָא בְּעִי לְאַתְגַּלִּי עֲלֵיהּ, אִי אֲתַגְּלִי עֲלֵיהּ בְּחִילָא דְגְבוּרָה, לָא יִכְלִין לְמַסְבֵּל. אֲבָל אֲתַגְּלִי עֲלֵיהּ בְּרַחֲמֵי, וַיִּקְבְּלוּן נִימוּסֵי, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי וַדְּאִי דְאִיהוּ רַחֲמֵי מְנַלְן. דְּכְּתִיב, (שְׁמוּאֵל ב' כ"ב) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיֵּרֵד.

וּבַהָיִ אֲתַגְּלִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, אֲקָדִים לָהּ רַחֲמֵי בְּקְדָמִיתָא. וְלִבְתַּר אֲתִיָּהֵיב לָהּ אוּרִייתָא, מְסַטְרָא דְגְבוּרָה. בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי, דְּהָכִי אֲתַחֲזִי לָהּ, דְּבַגִּינֵי כַף יִשְׂרָאֵל אֲקָרוּן.

בְּהִיוֹת הַבֶּקֶר, דְּכְּתִיב, (שְׁמוּאֵל ב' כ"ג) בֶּקֶר לֹא עָבוֹת. הָא אִי הוּא עָבוֹת קְדוּוֹתָא אֲשַׁתְּכַח, וְלֹא אֲתַגְּלִיָּא חֶסֶד. וְאִמְתִּי אֲתַגְּלִיָּא חֶסֶד. בְּבֶקֶר. כְּמָה דְאֶתְ אָמַר, (בְּרֵאשִׁית מ"ד) הַבֶּקֶר אֹר. דְּכַד נְהִיר צְפָרָא, חֶסֶד אֲשַׁתְּכַח בְּעַלְמָא, וְדִינֵין מִתְּעַבְּרֵן. וּבְזַמְנָא דְלֹא נְהִיר בֶּקֶר, דִּינֵין עַד כְּעַן לֹא מִתְּעַבְּרֵן. דְּכְּתִיב, (אִיּוֹב ל"ח) בְּרֵן יַחַד כְּכִי בֶּקֶר וַיִּרְעוּ כָּל בְּנֵי אֱלֹהִים. פִּיּוֹן דְּאֲתַעַבְּרֵן אֵינוֹן כְּכַבֵּיָא וְנְהִיר שְׁמֵשָׁא, בִּיהַ שְׁעַתָּא כְּתִיב, בֶּקֶר לֹא עָבוֹת. וְחֶסֶד אֲתַעַר בְּעַלְמָא תַּתָּא, בְּהֵיָא שְׁעַתָּא כְּתִיב, בְּהִיוֹת

הבקר. וכיון דמתעברין ככביא בקר אשתכח.

(נ"א דאתער בקר, דינין לא אשתכחו)

אמר ר' יוסי, בהיות הבקר שארי גדשא ברין הוא לאתגלאה בטורא דסיני. תאנא, בהיות הבקר, פד אתער זכותיה דאברהם, דכתיב ביה (בראשית יט) וישפם אברהם בבקר.

ויהי קלת וברקים, אמר רבי אבא, קלת פתיב חסר. תרין קלין דאהדרו לחד, דא נפקא מן דא, רוחא ממיא. ומיא מרוחא. תרין דאינון חד, וחד דאיהו תרי.

אמר רבי יוסי, קלת חד, ואיהו קלא רברבא תקיפא, דלא פסקת לעלמין, ההוא דכתיב ביה (דברים ה) קול גדול ולא יסף דהא שאר קלין אתפסקון, דתניא, בארבעה תקופין בשתא, קלא אתפסקת, וכדין דינין מתערין בעלמא. והאי קלא דכליל שאר קלין ביה, לא אתפסק לעלמין, ולא אתעבר מקיומא שלים ותוקפא דיליה. תאנא, האי קלא, קלא דקלין, קלא דכליל כל שאר קלין.

אמר ר' יהודה, לית קלא, אלא מסטרא דרוחא ומיא ואשא. ובקלא (ד"א ובלא) עביד קלא, ואתכליל דא בדא, ועל דא כתיב קלת וברקים, אמר רבי יוסי, היינו דכתיב, (תהלים קלה) ברקים למטר עשה, שלהובא בעוטרי, קטירא דרחמי בחיבתא, דלא (שקיע) שכיחו.

תנא, ר' יהודה אומר, בסטר גבורה, אורייתא אתייהיבת. אמר רבי יוסי, אי הכי בסטר שמאלא הוי. אמר ליה, אתהדר לימינא. דכתיב, (דברים לג) מימינו אש דת למו. וכתיב (שמות טו) ימינך יי' נאדרי בפח וגו'. אשפחן שמאלא דאתחזר לימינא, וימינא לשמאלא, הא גבורה לשמאלא (ד"א לימינא). ומיין לשמאל.

המתתון. באותה שעה כתוב בהיות הבקר. וכיון שעברו הפוככים, נמצא הבקר. (כשהתעורר הבקר, דינים לא נמצאו).

אמר רבי יוסי, בהיות הבקר התחיל הקדוש ברוך הוא להתגלות בהר סיני. שנינו בהיות הבקר - כשהתעוררה זכותו של אברהם שכתוב בו (בראשית ט)

ויהי קלת וברקים. אמר רבי אבא, קלת פתוב חסר. שני קולות שחזרו להיות אחד. זה יוצא מזה. רוח ממים, ומים מרוח. שנים שהם אחד, ואחד שהוא שנים. אמר רבי יוסי, קלת אחד, והוא קול גדול חזק שאינו פוסק לעולמים, הוא שכתוב בו קול גדול ולא יסף, שהרי שאר הקולות פוסקים, ששנינו, בארבע תקופות בשנה הקול נפסק, ואז הדינים מתעוררים בעולם, וקול זה שכולל בו את שאר הקולות, לא נפסק לעולמים ולא עובר מקיום שלם והחזק שלו. שנינו, קול זה קול של הקולות, קול שכולל את כל שאר הקולות.

אמר רבי יהודה, אין קול אלא מצד רוח ומים ואש, ובקול (הכל) עושה קול, ונכלל זה בזה, ועל זה כתוב קלת וברקים. אמר רבי יוסי, הינו מה שכתוב (תהלים קלה) ברקים למטר עשה. שלהבת בעטרות, קשר של רחמים בחבה, שלא (שוקעת) מצויים.

שנינו, רבי יהודה אומר, בצד הגבורה נתנה התורה. אמר רבי יוסי, אם כן, היא היתה בצד שמאל? אמר לו, החזרה לימין, שכתוב (דברים לג) מימינו אש דת למו, וכתוב ימינך ה' נאדרי בפח וגו'. מצאנו שמאל שהחזר לימין, לשמאל. הרי גבורה לשמאל (לימין).

וְעֵינָן כְּכַד עַל הָהָר וְגו', עֵינָן חִזְק בְּאַתְרֵיהּ, דְּלֹא נְטִיל. וְקַל שְׁפָר חִזְק מְאֹד, מִגּוּ דְעֵנְנָא תְּקִיף הָהָה, נְפִיק הָהוּא קָלָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (דבריים ה) וַיְהִי כְּשִׁמְעֶכֶם אֶת הַקּוֹל מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, תְּלַת חֲשׂוּכֵי הוּוּ, דְכְּתִיב חֹשֶׁךְ עֵנָן וְעֶרְפֶּל. וְהָהוּא קָלָא הָהָה נְפִיק פְּנִימָאָה מִפְּלָהוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, פְּנִימָאָה דְכָלָא הָהָה, דְּבִיָּה פְתִיב, קוֹל גְּדוֹל וְלֹא יִסָּף.

אָמַר ר' אַבְבָּא כְּתִיב (שמות כ) וְכָל הָעָם רְאִים אֶת הַקּוֹלוֹת. רְאִים אֶת הָעָם רְאִים? שׁוֹמְעִים הֵיזְבִּי? אֵלָא כְּדָּ שְׁנִינּוּ, אוֹתָם קוֹלוֹת הֵיזְבִּי נְחֻקְקִים בְּאוֹתוֹ חֹשֶׁךְ וְעֵנָן וְעֶרְפֶּל וְנִרְאִים בְּהֵם כְּמוֹ שְׁנִרְאָה גּוֹף, וְרוֹאִים מַה שְׂרוֹאִים, וְשׁוֹמְעִים מַה שְׂשׁוֹמְעִים מִתּוֹךְ אוֹתוֹ חֹשֶׁךְ וְעֶרְפֶּל וְעֵנָן, וּמִתּוֹךְ אוֹתוֹ מִרְאָה שְׁהִיּוּ רוֹאִים, הֵיזְבִּי מְאִירִים בְּאוֹר עֲלִיזָן, וְיִדְעִים מַה שְׁלֹא יִדְעוּ דוֹרוֹת אַחֲרוֹנִים שְׂבָאוּ אַחֲרֵיהֶם.

וְכַלָּם הֵיזְבִּי רוֹאִים פְּנִים בְּפְנִים, זְהוּ שְׂכַתוּב פְּנִים בְּפְנִים דְּבֵר ה' עִמָּכֶם. וּמָה הֵיזְבִּי רוֹאִים? שְׁנָה רַבִּי יוֹסִי, מִהָאוֹר שֶׁל אוֹתָם הַקּוֹלוֹת, שְׁלֹא הֵיזְבִּי קוֹל, שְׁלֹא הֵיזְבִּי מְאִיר בְּאוֹר, שְׂמִסְתַּכְלִים בּוּ כָּל הַגְּנִיזִים, וְכָל הַנְּסֻתָּרִים, וְכָל הַדּוֹרוֹת שְׂיִבְאוּ עַד מִלְּךָ הַמְּשִׁיחַ. וּמִשׁוּם כְּדָּ כְּתוּב וְכָל הָעָם רְאִים אֶת הַקּוֹלוֹת. רְאִים - רְאִיָּה מִמֶּשׁ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכָל הָעָם רְאִים, רְאִים - כְּמוֹ שְׂאִמְרָנוּ, שְׂרָאוּ מִהָאוֹר שֶׁל אוֹתָם הַקּוֹלוֹת מַה שְׁלֹא רְאוּ דוֹרוֹת אַחֲרוֹנִים אַחֲרֵיהֶם. אֶת הַקּוֹלוֹת - כְּמוֹ שְׂנִאֲמַר (ישעיהו) וְאָרָא אֶת ה'. וְאָרָא ה' לֹא כְּתוּב, אֵלָא אֶת ה'. אִף כָּאֵן, וְכָל הָעָם רְאִים הַקּוֹלוֹת לֹא נִאֲמַר, אֵלָא אֶת הַקּוֹלוֹת.

כְּמוֹ זֶה אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ.

וְעֵינָן כְּכַד עַל הָהָר וְגו', עֵנְנָא תְּקִיף, דְשְׂקִיעַ בְּאַתְרֵיהּ, דְּלֹא נְטִיל. וְקַל שְׁפָר חִזְק מְאֹד, מִגּוּ דְעֵנְנָא תְּקִיף הָהָה, נְפִיק הָהוּא קָלָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (דבריים ה) וַיְהִי כְּשִׁמְעֶכֶם אֶת הַקּוֹל מִתּוֹךְ הַחֹשֶׁךְ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, תְּלַת חֲשׂוּכֵי הוּוּ, דְכְּתִיב חֹשֶׁךְ עֵנָן וְעֶרְפֶּל. וְהָהוּא קָלָא הָהָה נְפִיק פְּנִימָאָה מִפְּלָהוּ. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, פְּנִימָאָה דְכָלָא הָהָה, דְּבִיָּה פְתִיב, קוֹל גְּדוֹל וְלֹא יִסָּף. אָמַר ר' אַבְבָּא כְּתִיב (שמות כ) וְכָל הָעָם רְאִים אֶת הַקּוֹלוֹת. רְאִים, שְׂמִעִים מִיבְעֵי לִיה.

אֵלָא הֵכִי תְּגִינָן, אֵינּוֹן קָלִין, הוּוּ מִתְּגַלְפִּי בְּהָהוּא חֲשׂוּכָא וְעֵנְנָא וְקַבְלָא, וּמִתְחַזְזִין בְּהוּ, כְּמָה דְאַתְחַזִּי גּוֹפָא, וְחִמָּאן מַה דְחִמָּאן, וְשְׂמִעִין מַה דְשְׂמִעִין, מִגּוּ הָהוּא חֲשׂוּכָא וְקַבְלָא וְעֵנְנָא, וּמִגּוּ הָהוּא חִיזוּ דְהוּוּ חִמָּאן, הוּוּ נְהִירִין בְּנְהִירוֹ עֲלָאָה, וְיִדְעִין, מַה דְלֹא יִדְעוּ דְרִין אַחֲרֵינִין, דְאַתּוּ בְּתִרְיָהוּ.

וְכַלָּהוּ, הוּוּ חִמָּאן אִפִּין בְּאַפִּין, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (דבריים ה) פְּנִים בְּפְנִים דְבֵר יי' עִמָּכֶם. וּמָאן הוּוּ חִמָּאן. תְּאִנִּי רַבִּי יוֹסִי, מְנַהִירוֹ דְאֵינּוֹן קָלִין, דְלֹא הָהָה קוֹל, דְלֹא הָהָה נְהִיר בְּנְהִירוֹ, דְמִסְתַּכְלִי בִיָּה פֶּל גְּנִיזִין, וְכָל טְמִירִין, וְכָל דְרִין דְיִיתוֹן עַד מִלְּפָא מְשִׁיחָא. וּבְגִינֵי כְּדָּ פְתִיב וְכָל הָעָם רְאִים אֶת הַקּוֹלוֹת, רְאִים (דף פ"א ע"ב) רְאִיָּה מִמֶּשׁ.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, וְכָל הָעָם רְאִים. רְאִים: כְּמָה דְאַמִּינָא, דְחִמּוּ מְנַהִירוֹ דְאֵינּוֹן קָלִין, מַה דְלֹא חִמּוּ דְרִין בְּתִרְאִין אַחֲרֵינִין. אֶת הַקּוֹלוֹת: כְּמָה דְאַתְּ אָמַר, (ישעיהו ו) וְאָרָא אֶת יי'. וְאָרָא יי', לֹא כְּתִיב, אֵלָא אֶת יי'. אוֹף הָכָא, וְכָל הָעָם רְאִים הַקּוֹלוֹת לֹא נִאֲמַר, אֵלָא אֶת הַקּוֹלוֹת.

בְּגוֹזְנָא דָא, אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ, דְהָא אֶתִּין

שְׁהָרִי הָאֵתִים שְׁבִתוֹרָה נִתְּנוּ
כְּדִי לְהִסְתַּכֵּל בְּתוֹרָה (בַּחֲמָתָא).
כְּבִד אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ. (משלי
א) כְּבִד אֶת ה' מִהוֹנֶךָ. וְכֹלֵם
לְהִכְלִיל בְּהֵם דְּבַר אַחֵר. אִף
כָּאֵן אֶת הַקּוֹלֶת - לְרִבּוֹת אוֹתוֹ
קוֹל אַחֵר לְמִטָּה, שְׁכּוֹנֵס אוֹתָם
אֵלָיו מֵה שְׁיֹצֵא מֵהֶם, שְׁבוּ
רוֹאִים וּמִסְתַּכְּלִים בְּחֻמְכָּה
עֲלִיוֹנָה כֹּל הַגְּנֻזִים הַעֲלִיּוֹנִים
וְכֹל הַסּוּדוֹת הַטְּמִירִים
וְנִסְתָּרִים, מֵה שְׁלֹא הִתְגַּלָּה
לְדוֹרוֹת אַחֲרוֹנִים שְׁבָאוּ
אַחֲרֵיהֶם וְלֹא לְדוֹרוֹת שְׁיִבָּאוּ
לְעוֹלָמִים עַד הַזְּמַן שְׁיִבֵּא מֶלֶךְ
הַמְּשִׁיחַ, שְׁכָתוּב כִּי עֵין בְּעֵין
יֵרָאוּ בְּשׁוּב ה' צִיּוֹן.

וְאֵת הַלְּפִידִם - בְּתַחֲלָה
בְּרָקִים, וְעַכְשָׁו לְפִידִים. הַכֹּל
אַחֵד. אֲבָל מִשְׁהִתְתַּקְּנוּ
בְּתַקּוּנֵים לְהִרְאוֹת, נִקְרָאוּ כֵּן.
וְאֵת קוֹל הַשֹּׁפָר - שְׁנֵה רַבִּי
יִצְחָק, כְּתוּב (תְּהִלִּים סב) אַחַת
דְּבַר אֱלֹהִים שְׁתִּים זוֹ שְׁמַעְתִּי,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֲנֹכִי, וְלֹא יִהְיֶה
לָךְ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, קוֹל בְּשׁוֹפָר
הִיָּה צְרִיף לְהִיּוֹת! לְמָה
הַשֹּׁפָר? אֵלֹא אוֹתוֹ קוֹל
שֶׁנִּקְרָא שׁוֹפָר, שְׁכָתוּב (וִיקְרָא כה)
וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בְּחֹדֶשׁ
הַשְּׁבַעִי בְּעֶשְׂרֵי לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם
הַכַּפָּרִים. בְּזֶה נִבְרָא (נִקְרָא)
שׁוֹפָר.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מֵה שׁוֹפָר
מוֹצִיא קוֹל, אֵשׁ רוּחַ וּמִים (דִּין
חֶסֶד וְרַחֲמִים), אִף כָּאֵן הַכֹּל נִגְלָל
בְּזֶה, וּמִזֶּה יוֹצֵאִים הַקּוֹלוֹת
הָאַחֲרִים.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, קוֹל שְׁיֹצֵא
מִשׁוֹפָר, שְׁמִשְׁמַע שְׁשׁוֹפָר
אַחֵד, וְקוֹל יוֹצֵא מִמֶּנּוּ, וְשׁוֹפָר בְּקִיּוּמוֹ מְצוּי, וּמִשׁוֹם כֵּן כְּתוּב קוֹל הַשֹּׁפָר.
רַבִּי יְהוּדָה אָמַר כֵּן, קוֹל הַשֹּׁפָר - הַשֹּׁפָר כְּתוּב חֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּנִיאל ו) שְׁפָר קָדָם דְּרִיגוּשׁ. (שם
ד) מִלְכִי יִשְׁפָר עֲלֶיךָ. (שם א) שְׁפָר קָדָם לְהַחְוָה.

דְּבִאֲרֵייתָא, לְאַסְתַּפְּלָא בְּאוֹרֵייתָא (נ"א בַּחֲמָתָא)
אֲתֵייהִבוּ. (שְׁמוֹת כ) כְּבִד אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ (משלי ג) כְּבִד
אֶת יְי' מִהוֹנֶךָ. וְכֹלֵהוּ לְאַתְּפַלְלָא בְּהוּ מִלְּה אַחֲרָא.
אוֹף הֵכָא, אֶת הַקּוֹלֶת, לְאַסְגָּאָה הַהוּא קָלָא אַחֲרָא
לְתַתָּא, דְּכְנִישׁ לֹוֹן לְגַבִּיָּה, מֵה דְנִפִּיק מִנִּיָּהוּ, דְּבִיָּה
חֲמָאֵן וּמִסְתַּפְּלֵן בְּחֻמְכָּתָא עֲלָאָה כֹּל גְּנֻזִין עֲלֵאִין,
וְכֹל רְזִין טְמִירִין וְסְתִימִין, מֵה דְלֹא אֲתַגְּלִיָּא לְדָרִין
בְּתַרְאִין, דְּאֵתוּ בְּתַרִּיהוֹן, וְלֹא לְדָרִין דְּיִיתוֹן
לְעֵלְמִין, עַד זְמַנָּא דְּיִיתִי מִלְּפָא מְשִׁיחָא. דְּכָתִיב,
(ישעיה נב) כִּי עֵין בְּעֵין יֵרָאוּ בְּשׁוּב יְי' צִיּוֹן.

וְאֵת הַלְּפִידִם, בְּקָדְמִיתָא בְּרָקִים, וְהַשְׁתָּא לְפִידִים.
כְּלָא חֵד. אֲבָל מִדְּאֵתְתַקְּנוּ בְּתַקּוּנֵי לְאַתְתַּחֲזָאָה,
אֲתַקְּרוּן הַכִּי.

וְאֵת קוֹל הַשׁוֹפָר. תַּאֲנִי רַבִּי יִצְחָק, כְּתִיב (תְּהִלִּים סב)
אַחַת דְּבַר אֱלֹהִים שְׁתִּים זוֹ שְׁמַעְתִּי, כְּמָה דְּאֵת
אָמַר, אֲנֹכִי, וְלֹא יִהְיֶה לָךְ.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, קוֹל בְּשׁוֹפָר מִיבְעִי לִיָּה. הַשֹּׁפָר
לְמָה. אֵלֹא, הַהוּא קוֹל דְּאִקְרִי שׁוֹפָר. דְּכָתִיב,
(וִיקְרָא כה) וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפָר תְּרוּעָה בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבַעִי
בְּעֶשְׂרֵי לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכַּפָּרִים, בְּדָא אֲתַבְּרִי (אֲתַבְּרִי)
שׁוֹפָר.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מֵה שׁוֹפָר, אֲפִיק קָלָא, אֲשָׁא וְרוּחָא
וּמַיָּא, אוֹף הֵכָא, כְּלָא אֲתַפְּלִיל בְּהַאי, וּמִדָּא
נִפְקִין קָלִין אַחֲרֵינָן.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, קוֹל דְּנִפִּיק מִשׁוֹפָר, דְּמִשְׁמַע
דְּשׁוֹפָר חֵד, וְקוֹל נִפִּיק מִנִּיָּה, וְשׁוֹפָר
בְּקִיּוּמִיָּה שְׁכִיחַ, וּבְגִינִי כֵּן כְּתִיב, קוֹל הַשֹּׁפָר.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר הַכִּי, קוֹל הַשֹּׁפָר, הַשֹּׁפָר כְּתִיב
חֶסֶד, כְּמָה דְּאֵתְ אָמַר, (דְּנִיאל ו) שְׁפָר קָדָם דְּרִיגוּשׁ.
(דְּנִיאל ד) מִלְכִי יִשְׁפָר עֲלֶיךָ. (דְּנִיאל ג) שְׁפָר קָדָם לְהַחְוָאָה.

אַחֵד, וְקוֹל יוֹצֵא מִמֶּנּוּ, וְשׁוֹפָר בְּקִיּוּמוֹ מְצוּי, וּמִשׁוֹם כֵּן כְּתוּב קוֹל הַשֹּׁפָר.

רַבִּי יְהוּדָה אָמַר כֵּן, קוֹל הַשֹּׁפָר - הַשֹּׁפָר כְּתוּב חֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דְּנִיאל ו) שְׁפָר קָדָם דְּרִיגוּשׁ. (שם
ד) מִלְכִי יִשְׁפָר עֲלֶיךָ. (שם א) שְׁפָר קָדָם לְהַחְוָה.

רבי שמעון אומר, קול השפר, אתרא דקלא נפיק מגיה, אקרי שופר. תו אומר רבי שמעון, תא חזי, קול השופר: אתרא דקלא, היינו דכתיב, (דברים ח) כי על כל מוצא פי יי' יחיה האדם. מאי מוצא פי ה' יחיה האדם. מה זה מוצא פי ה' ? זה קול (סיר שיוצא משופר, וזה קול) השופר, הוא גדול מכל שאר הקולות התחתונים וחזק מכלם, שפיתוב וקל שפר חזק מאד, ועל כל שאר הקולות לא נאמר חזק מאד. (אמר רבי שמעון) בקול השופר הזה הכל תלוי, וזהו שנקרא קול גדול, שפיתוב קול גדול ולא יסף. ונקרא קול דממה דקה, אור המנורות, שהוא זך ודקיק ומזכך ומאיר לכל.

דממה, מהו דממה. אמר רבי שמעון, דבעי בר נש למשתוקא מגיה, ולמחסם פומיה. כמה דאת אומר, (תהלים ט) אשמתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום. דממה היא שתיקה שלא נשמעת החוצה. וירא העם וינעו ויעמדו מרחק, שראו מה שראו. וינעו, כמו שנקרא (ישעיהו ו) וינעו אמות הספים מקול הקורא.

שנינו, מה פתוב ביחזקאל כשראה גבורות הנהגות הקדוש ברוך הוא, שפיתוב (יחזקאל א) ונארא והנה רוח סערה באה וגו'. למה רוח סערה? אמר רבי יוסי, כדי לשבר ארבע מלכיות. אמר רבי יהודה, שנינו, רוח גדולה שמתעוררת בהנהגות הגבורה שלמעלה באה מן הצפון. לא כתוב מצפון אלא מן הצפון, מן אותו הצפון, אותו שנודע למעלה, אותו שטמיר וגנוז למעלה.

ענן גדול ואש מתלקחת, שהיה אחוז בו (ולא אחוז, אחוז בצדיו) ולא היה אחוז בצדו לעורר הדין, ששנינו, שלש פעמים ביום יונק

רבי שמעון אומר, קול השפר, אתרא דקלא נפיק מגיה, אקרי שופר. תו אומר רבי שמעון, תא חזי, קול השופר: אתרא דקלא, היינו דכתיב, (דברים ח) כי על כל מוצא פי יי' יחיה האדם. מאי מוצא פי יי'. דא קול (כ"א) דנפיק משופר (והאי קול) השופר, הוא רב מכל שאר קלי תתאי, ותקיפא מפלהו, דכתיב וקול שפר חזק מאד, ועל כל שאר קלין לא אתמר חזק מאד. (נ"א אמר רבי שמעון) בהאי קול השופר תליא כללא, ודא הוא דאקרי קול גדול, דכתיב קול גדול ולא יסף. ואקרי (מלכים א יט) קול דממה דקה, נהירו דבוציני, דהוא זך ודקיק, וזכך ונהיר לכלא.

דממה, מהו דממה. אמר רבי שמעון, דבעי בר נש למשתוקא מגיה, ולמחסם פומיה. כמה דאת אומר, (תהלים ט) אשמתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום. דממה איהי שתוקא דלא אשתמע לבר. וירא העם וינעו ויעמדו מרחק, דחמו מה דחמו. וינעו כמה דאת אומר (ישעיהו ו) וינעו אמות הספים מקול הקורא.

תאנא, מה כתיב ביה ביחזקאל, פד חמא גבורן נימוסי קדשא בריהו הוא, דכתיב, (יחזקאל א) ונארא והנה רוח סערה באה וגו', רוח סערה אמאי. אמר רבי יוסי, לתברא ארבע מלפון. אמר רבי יהודה, תנינא, רוחא רבה, דאתער בנימוסי גבורה דלעילא באה מן הצפון. מצפון לא כתיב אלא מן הצפון ההוא דאשתמודע לעילא, ההוא דטמיר וגניז לעילא.

ענן גדול ואש מתלקחת, דהוה אחיד ביה, (כ"א) (ולא אחיד, אחיד בסטרוי וכו'), וקלא הוה אחיד בסטרוי לאתערא דינא, דתנינן, תלת זמנין ביומא,

אותו דין הקשה במקנים חקוקים מצד הגבורה. זהו שכתוב ואש מתלקחת, כדי לעורר בעולם.

ומה מבסם אותו? אותו שכתוב בו ונגה לו סביב. שאותו זהר שמקיף אותו מפל צדדיו מבסם אותו ומתקן אותו כדי שלא יהיה דין קשה ויוכלו בני אדם לסבל אותו.

ומתוכה פעין החשמל. שנינו, ומתוכה - ומתוכה. פעין החשמל - מה זה חשמל? אמר רבי יהודה, חיות אש מדברות.

שנינו, אמר רבי יוסי, חשמל - מה שהיה לב לאש, שכתוב מתוך האש פעין החשמל. ולא החשמל מתוך האש, מתוך אש שהיא לתוך אש. פעין החשמל, שהיא אחר ארבע דרגות, שכתוב רוח סערה, ענן גדול, ואש מתלקחת, ונגה לו סביב. ומתוכה פעין החשמל מתוך האש, אותו שכתוב בו ואש מתלקחת.

שנינו, רבי יוסי בר רבי יהודה אמר, ראו ישראל כאן מה שלא ראה יחזקאל בן בוזי, וכלם נדבקו בחכמה עליונה נכבדה. חמש דרגות של קולות ראו ישראל בהר סיני, ובחמש הדרגות הללו נתנה תורה. דרשה חמישית הוא, שכתוב קול השפר. כנגדם ראה יחזקאל חמש דרגות שהן חוץ לאלה, שהם: רוח סערה, ענן גדול, ואש מתלקחת, ונגה לו סביב, פעין החשמל.

אמר רבי אלעזר, בישראל כתוב (דברים ה) פנים בפנים דבר ה' וגו'. ביחזקאל כתוב פעין, ודמות, כמי שרואה אחר פתלים רבים, כמי שרואה אדם אחר כתל. אמר רבי יהודה, מה שראו ישראל - לא

ינקא ההוא דינא קשיא, בקרדיטי גליפין מסטרא דגבורה, הדא הוא דכתיב ואש מתלקחת. בגין לאתערא בעלמא.

ומה מבסם ליה, ההוא דכתיב ביה ונגה לו סביב. דההוא זיהרא דאסחר ליה מפל סטרוי, מבסם ליה, ומתקין ליה, בגין דלא להוי דינא קשיא, ויוכלון בני נשא למסבליה. ומתוכה פעין החשמל, (יחזקאל א) תאנא, ומתוכה: ומגוה. פעין החשמל, מאי חשמל. אמר רבי יהודה, חיות אשא ממללא.

תאנא, אמר רבי יוסי, חשמל: מה דההוא לבא לאשא, דכתיב מתוך האש פעין החשמל. ולא החשמל מתוך האש, מגו אשא דאיהי לגו באשא. פעין החשמל דאיהי בתר ארבע דרגין, דכתיב, רוח סערה, ענן גדול, ואש מתלקחת, ונגה לו (ד' פ"ב ע"א) סביב. ומתוכה פעין החשמל מתוך האש, ההוא דכתיב ביה ואש מתלקחת.

תנא רבי יוסי בר רבי יהודה אמר, חמו ישראל הכא, מה דלא חמא יחזקאל בן בוזי, וכלהו אתדבקו בחכמתא עלאה יקירא. חמשה דרגין דקלין, חמו ישראל בטורא דסיני. ובחמשה דרגין אלין אתיהיבת אורייתא. דרגא חמישאה הוא, דכתיב קול השפר. יחזקאל לקבליהון חמא חמשה דרגין דאינון לבר מאלין, דאינון רוח סערה, ענן גדול, ואש מתלקחת, ונגה לו סביב, פעין החשמל.

אמר רבי אלעזר, בישראל פתיב, (דברים ה) פנים בפנים דבר יי' וגו'. ביחזקאל פתיב, פעין, ודמות, פמאן דחמי בתר פותלין סגיאין, פמאן דחמי בר נש בתר פותלא. אמר רבי יהודה, מה דחמו

רָאָה נְבִיאָה אַחֲרָי. כָּל שֶׁכֵּן מָה שֶׁרָאָה מִשָּׁה, דְּלֹא חֲמָא נְבִיאָה אַחֲרָא. (ס"א כל שֶׁכֵּן בְּרַגְשׁ אַחֲרָא) זַכָּאָה חוּלְקִיָּה, דְּכִתְיִב בֵּיהּ, (שמות לד) וַיְהִי שֵׁם עִם ה', וְלֹא בְּחִזּוֹ אַחֲרָא, כְּמָה דְּכִתְיִב, (במדבר יב) וּמְרָאָה וְלֹא בְּחִידוֹת.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, תָּא חֲזִי, כְּתִיב, (יחזקאל א) (ב' א') הִיָּה הָיָה דְּבַר יְיָ, נְבוּאָה לְשַׁעֲתָא הִיָּתָה. ר' יְהוּדָה אוֹמַר, לְקִיּוּמָא הוּא פֶּעִין חֲשָׁמֶל, וְלֹא חֲשָׁמֶל. אָבֵל יִשְׂרָאֵל, לְהוֹדִיעַ שְׁהָרִי לֹא עֲזַב אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּבְכָל מְקוֹם שֶׁיִּשְׂרָאֵל מִתְּפָזְרִים בְּגִלּוֹת, הוּא שְׂרוּי עִמָּהֶם.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הִיָּה הָיָה - שֶׁרָאָה וְלֹא רָאָה, שְׁעוּמַד בְּאוֹתָם דְּבָרִים וְלֹא עוּמַד. זֶהוּ שֶׁכֵּתוּב וְאָרָא כְּעֵין חֲשָׁמֶל, וְלֹא חֲשָׁמֶל. אָבֵל יִשְׂרָאֵל מָה פְּתוּב בְּהֶם? וְכָל הָעַם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֶת. כָּל אֶחָד וְאֶחָד רָאָה כְּרֹאֵי לִי.

שֶׁשְׁנֵינוּ, כָּל אֶחָד וְאֶחָד הִיוּ עוֹמְדִים שׁוֹרוֹת שׁוֹרוֹת, תְּחוּמִּים תְּחוּמִּים, וּכְמוֹ שְׂרֹאֵי לָהֶם רֹאוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד.

הַשְּׂלֵמָה מִהַהֲשַׁמְטוֹת (סימן א)

(שמות ב) וְכָל הָעַם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֶת וְאֶת הַלְּפִידִם. וְכִי רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת? אֵלָּא וְכָל הָעַם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֶת, אוֹתָם קוֹלוֹת שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כט) קוֹל יְיָ עַל הַמַּיִם אֵל הַכְּבוֹד הִרְעִים. קוֹל יְיָ בַּפֶּתַח. וְאוֹמַר (ישעיה י) בְּכַח יְדֵי עֲשִׂיתִי. וְאוֹמַר (שם מח) אֶף יְדֵי יְסֻדָּה אֶרֶץ. (תהלים כט) קוֹל ה' בְּהַדְר. וְאוֹמַר (שם קיא) הוֹד וְהִדְר פְּעָלוֹ וְצִדְקָתוֹ. (שם כט) קוֹל יְיָ שֹׁבֵר אֲרָזִים, זֶה קִשְׁתִּי שֶׁמְשַׁבֵּרֶת עֲצֵי אֲרָזִים וְעֲצֵי בְרוּשִׁים. (שם) קוֹל יְיָ חִצְבֵי לְהַבּוֹת אֵשׁ, זֶה שְׁעוּשָׁה שְׁלוֹם בֵּין הָאֵשׁ

יִשְׂרָאֵל, לֹא חֲמָא נְבִיאָה אַחֲרָא, כָּל שֶׁכֵּן מָה דְּחֲמָא מִשָּׁה, דְּלֹא חֲמָא נְבִיאָה אַחֲרָא. (ס"א כל שֶׁכֵּן בְּרַגְשׁ אַחֲרָא) זַכָּאָה חוּלְקִיָּה, דְּכִתְיִב בֵּיהּ, (שמות לד) וַיְהִי שֵׁם עִם יְיָ וְלֹא בְּחִזּוֹ אַחֲרָא, כְּמָה דְּכִתְיִב, (במדבר יב) וּמְרָאָה וְלֹא בְּחִידוֹת.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, תָּא חֲזִי, כְּתִיב, (יחזקאל א) (ב' א') הִיָּה הָיָה דְּבַר יְיָ, נְבוּאָה לְשַׁעֲתָא הִיָּתָה. ר' יְהוּדָה אוֹמַר, לְקִיּוּמָא הוּא דְּאֵתָא, דְּאֶצְטְרִיךְ לְמַהוּי בְּגִינֵיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, לְאִשְׁתַּמּוּדְעָא דְּהָא לֹא שְׂבִיק לִוְן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְכָל אֶתְרֵי דְּמִתְּפָזְרִין יִשְׂרָאֵל בְּגִלּוֹתָא, עִמָּהוֹן הוּא שְׂרִיא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, הִיָּה הָיָה: דְּחֲמָא וְלֹא חֲמָא, דְּקָאִים בְּאֵינוֹן מְלִין, וְלֹא קָאִים. הָדָא הוּא דְּכִתְיִב וְאָרָא כְּעֵין חֲשָׁמֶל, וְלֹא חֲשָׁמֶל. אָבֵל יִשְׂרָאֵל, מָה כְּתִיב בְּהוּ, וְכָל הָעַם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֶת, כָּל חֵד וְחֵד חֲמָא, כְּדָקָא חֲזִי לִיהּ. דְּתַנָּא, כָּל חֵד וְחֵד הוּוּ קְיַימִין שׁוֹרִין שׁוֹרִין, תְּחוּמִּין תְּחוּמִּין, וְכַדְקָא אֶתְחֲזִי לָהּ, חֲמוּ כָּל חֵד וְחֵד.

הַשְּׂלֵמָה מִהַהֲשַׁמְטוֹת (סימן א)

וְכָל הָעַם רֹאִים אֶת הַקּוֹלֶת וְאֶת הַלְּפִידִם. (שמות ב) וְכִי רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת אֵלָּא וְכָל הָעַם רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת, אוֹתָן קוֹלוֹת שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים כט) קוֹל יְיָ עַל הַמַּיִם אֵל הַכְּבוֹד הִרְעִים. קוֹל יְיָ בַּפֶּתַח. וְאוֹמַר (ישעיה י) בְּכַח יְדֵי עֲשִׂיתִי. וְאוֹמַר (שם מח) אֶף יְדֵי יְסֻדָּה אֶרֶץ. (תהלים כ"ט) קוֹל ה' בְּהַדְר. וְאוֹמַר (תהלים ק"א) הוֹד וְהִדְר פְּעָלוֹ וְצִדְקָתוֹ. (תהלים כ"ט) קוֹל יְיָ שֹׁבֵר אֲרָזִים, זֶה קִשְׁתִּי שֶׁמְשַׁבֵּרֶת עֲצֵי אֲרָזִים וְעֲצֵי בְרוּשִׁים. (תהלים כ"ט) קוֹל יְיָ חִצְבֵי לְהַבּוֹת אֵשׁ, זֶה שְׁעוּשָׁה שְׁלוֹם בֵּין

הָאֵשׁ וּבֵין הַמַּיִם, שֶׁחֹצֵב פֶּתַח הָאֵשׁ וּמוֹנֵעַ אוֹתוֹ מִלְּלַחֵךְ הַמַּיִם גַּם מוֹנֵעַ

מְלַכְבּוֹתוֹ. (תהלים כ"ט) קוֹל יְיָ יַחֲלִיל מִדְּבַר, שְׁנֵאמַר (תהלים י"ח) וְעָשָׂה חֶסֶד לְמַשִּׁיחוֹ לְדוֹד וּלְזָרְעוֹ עַד עוֹלָם. יוֹתֵר מִן הַמְּדַבֵּר. (תהלים כ"ט) קוֹל יְיָ יַחֲלִיל אֵילוֹת וַיַּחֲשֵׁף יַעֲרוֹת וּבִהִיכְלוּ כָּלֹּ אֱמֵר כְּבוֹד. דְּכָתִיב (שיר השירים ב') הַשְּׂבַעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּצַבָּאוֹת אוּ בְּאֵילוֹת הַשָּׂדֶה. הָא לְמַדְתָּ שְׂבַשְׁבַּע קוֹלוֹת נִתְּנָה הַתּוֹרָה, וּבְכָלֶם נִגְלָה עֲלֵיהֶם אֲדוֹן הָעוֹלָם וְרֵאוּם, וְהִינּוּ דְכָתִיב (שמות ב') וְכָל הָעָם רֵאִים אֶת הַקּוֹלוֹת.

כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר (תהלים י"ח) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיִּרֶד וַעֲרַפֵּל תַּחַת רַגְלָיו. וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר (שמות כ) כִּי מִן הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם. הָא כִּיֶּצֵד אֲשׁוּ הַגְּדוּלָּה הֵיטָה בְּאַרְצָן שֶׁהוּא קוֹל אֶחָד, וּשְׂאָר קוֹלוֹת הָיוּ בְּשָׁמַיִם, דְּכָתִיב (דברים ד) מִן הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעַךָ אֶת קוֹלוֹ לְיִסְרָךְ וְעַל הָאָרֶץ הִרְאָךָ אֶת אֲשׁוּ הַגְּדוּלָּה וּדְבַרְיוֹ שְׁמַעְתָּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ. וּמֵאֵי הִיא גְּדוּלָּה, וּמֵאֵלּוּ הִיָּה יוֹצֵא דְבוּר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ, שְׁנֵאמַר וּדְבַרְיוֹ שְׁמַעְתָּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ.

וּמֵאֵי (דברים ד) וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רֵאִים זוּלָּתִי קוֹל, הֵהוּא כְּדָאמַר לָהֶם מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל (דברים ד) כִּי לֹא רֵאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה. תְּמוּנָה, וְלֹא כָּל תְּמוּנָה. מִשָּׁל לָמָּה הִדְבַר דּוּמָה לְמַלְךְ שֶׁהִיָּה עוֹמֵד עַל עֵבְדָּיו מַעֲטָף בְּכִסּוֹת לְבָנָה, לֹא דִי לְאִימַת הַמְּלָךְ שִׁסְתַּכְלוּ בְּלְבוּשֵׁיו, וְעוֹד רְחוּק הִיָּה הַמְּלָךְ וּשְׁמַעוּ קוֹלוֹ, יְכוּלִין לְרֵאוֹת גְּרוּנוֹ אֲמַרְתָּ לֹא, הָא לְמַדְתָּ שְׂרָאוֹ תְמוּנָה וְלֹא כָּל תְּמוּנָה, וְהִינּוּ דְכָתִיב, וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רוֹאִים זוּלָּתִי קוֹל. וְכָתִיב (דברים ד) קוֹל דְּבָרִים אִתֶּם שְׁמַעִים.

כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר, וְכָל הָעָם רֵאִים אֶת הַקּוֹלוֹת, וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר קוֹל דְּבָרִים

וּבֵין הַמַּיִם, שְׁחוּצָב כַּח הָאֵשׁ וּמוֹנֵעַ אוֹתוֹ מִלְּלַחֵךְ הַמַּיִם גַּם מוֹנֵעַ מִלְּכַבּוֹתוֹ. (שם) קוֹל יְיָ יַחֲלִיל מִדְּבַר, שְׁנֵאמַר (שם יח) וְעָשָׂה חֶסֶד לְמַשִּׁיחוֹ לְדוֹד וּלְזָרְעוֹ עַד עוֹלָם. יוֹתֵר מִן הַמְּדַבֵּר. (שם כט) קוֹל יְיָ יַחֲלִיל אֵילוֹת וַיַּחֲשֵׁף יַעֲרוֹת וּבִהִיכְלוּ כָּלֹּ אֱמֵר כְּבוֹד, שְׂכַתוּב (שיר השירים ב) הַשְּׂבַעְתִּי אֶתְכֶם בְּנוֹת יְרוּשָׁלַם בְּצַבָּאוֹת אוּ בְּאֵילוֹת הַשָּׂדֶה. הָא לְמַדְתָּ שְׂבַשְׁבַּע קוֹלוֹת נִתְּנָה הַתּוֹרָה, וּבְכָלֶם נִגְלָה עֲלֵיהֶם אֲדוֹן הָעוֹלָם וְרֵאוּם, וְהִינּוּ שְׂכַתוּב (שמות ב) וְכָל הָעָם רֵאִים אֶת הַקּוֹלוֹת.

כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר, (תהלים יח) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיִּרֶד וַעֲרַפֵּל תַּחַת רַגְלָיו. וְכָתוּב אֶחָד אוֹמֵר, (שמות ב) כִּי מִן הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם. הָא כִּיֶּצֵד? אֲשׁוּ הַגְּדוּלָּה הֵיטָה בְּאַרְצָן שֶׁהוּא קוֹל אֶחָד, וּשְׂאָר קוֹלוֹת הָיוּ בְּשָׁמַיִם, שְׂכַתוּב (דברים ד) מִן הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעַךָ אֶת קוֹלוֹ לְיִסְרָךְ וְעַל הָאָרֶץ הִרְאָךָ אֶת אֲשׁוּ הַגְּדוּלָּה וּדְבַרְיוֹ שְׁמַעְתָּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ. וּמֵהִי גְּדוּלָּה? וּמֵאֵלּוּ הִיָּה יוֹצֵא דְבוּר מִתּוֹךְ הָאֵשׁ, שְׁנֵאמַר וּדְבַרְיוֹ שְׁמַעְתָּ מִתּוֹךְ הָאֵשׁ.

וּכְמָה (שם) וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רֵאִים זוּלָּתִי קוֹל? כִּמוֹ שְׂאֵמַר לָהֶם מֹשֶׁה לְיִשְׂרָאֵל (שם) כִּי לֹא רֵאִיתֶם כָּל תְּמוּנָה. תְּמוּנָה, וְלֹא כָּל תְּמוּנָה. מִשָּׁל לָמָּה הִדְבַר דּוּמָה? לְמַלְךְ שֶׁהִיָּה עוֹמֵד עַל עֵבְדָּיו מַעֲטָף בְּכִסּוֹת לְבָנָה, לֹא דִי לְאִימַת הַמְּלָךְ שִׁסְתַּכְלוּ בְּלְבוּשֵׁיו, וְעוֹד רְחוּק הִיָּה הַמְּלָךְ וּשְׁמַעוּ קוֹלוֹ, יְכוּלִין לְרֵאוֹת גְּרוּנוֹ? אֲמַרְתָּ לֹא. הִרִי לְמַדְתָּ שְׂרָאוֹ תְמוּנָה וְלֹא כָּל תְּמוּנָה, וְהִינּוּ שְׂכַתוּב, וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רוֹאִים זוּלָּתִי קוֹל. וְכָתוּב (שם) קוֹל דְּבָרִים אִתֶּם שְׁמַעִים.

כְּתוּב אֶחָד אוֹמֵר, וְכָל הָעָם רֵאִים אֶת הַקּוֹלוֹת, בְּתַחֲלָה רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת.

הָא כִּיֶּצֵד? בְּתַחֲלָה רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת.

ומה ראו? שבִּעָה קולות שְׁאָמַר דוד, וְלִסּוֹף שְׁמְעוּ הַדָּבָר יוֹצֵא מִבֵּין פֶּלֶם. וְהָרִי הֵם עֲשֶׂרָה. שְׁחַכְמִים אָמְרוּ שְׁפָל הָאֲמִירוֹת כְּמִלָּה אַחַת, כֵּן כֵּלֵן כְּמִלָּה אַחַת נֶאֱמְרוּ. וְהָיוּ שְׁבַעַה מֵאֲמִירוֹת בְּשַׁבְּעָה קולות. ועל זה נֶאֱמַר, קול דְּבָרִים אַתֶּם שְׁמַעִים וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רֹאִים זולתי קול. הָרִי לְמַדָּת שְׁפָלָם כְּאֶחָד מִדְּבֹרֵי אֶחָד נֶאֱמְרוּ. וּבַעֲבוּר שְׁלֹא יִטְעוּ יִשְׂרָאֵל לומר, אַחֲרֵים יַעֲזֹרוּהוּ מִן הַמְּלָאכִים, אִף קולו לְבַדּוֹ לֹא יוכל להִיּוֹת חֲזַק כֹּף, בַּעֲבוּר כֹּף חֲזַר וּכְלָלָם.

דָּבָר אַחֵר, שְׁלֹא יֵאמְרוּ הַעוֹלָם, הוֹאִיל וְהֵם עֲשֶׂרָה מֵאֲמִירוֹת לְעֲשֶׂרָה מְלָאכִים, שְׁמַא לֹא יוּכְלוּ לְדַבֵּר עַל פִּה אֶחָד, כְּתוּב בּו "אֲנִי", וְכָלֵל כֹּל הַעֲשֶׂרָה. וְמָה הַעֲשֶׂרָה מְלָכִים? שְׁבַעַה קולות וּשְׁלֹשָׁה מֵאֲמָרִים. וְמָה אוֹמְרִים? שְׁכַתוּב (דברים כו) וַיִּי הָאֲמִירָה הַיּוֹם. וּמָהֶם הַשְּׁלֹשָׁה? שְׁכַתוּב (משלי ד) רִאשִׁית חֲכָמָה קְנֵה חֲכָמָה וּבְכָל קְנִינָךְ קְנֵה בִינָה. כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (איוב לב) וּנְשַׁמַּת שְׁדֵי תְּבִינָם. נִשְׁמַתוֹ שֶׁל שְׁדֵי, הִיא תְּבִינָם. שְׁלִישִׁית מָה הֵיטָה? כְּמוֹ שֶׁאָמַר לוֹ אוֹתוֹ גָּבֵר יִקַּן לְאוֹתוֹ תִּינוּק, בְּמִפְּלֵא מִמֶּךָ אֵל תִּדְרֹשׁ וּבְמִכְסֵה מִמֶּךָ אֵל תִּחְקֹר. בְּמָה שֶׁהִרְשִׁיתִיךָ הַתְּבוּנָן, אֵין לְךָ עֶסֶק בְּנִסְתָּרוֹת.

שְׁנֵינִי, (משלי כה) כְּבֹד אֱלֹהִים הַסֵּתֵר דָּבָר. מָה הַדָּבָר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (תהלים קיט) רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת. (משלי כה) וּכְבֹד מְלָכִים חֲקֹר דָּבָר. מָה הַדָּבָר? שְׁכַתוּב (שם) דָּבָר דָּבָר עַל אֲפָנָיו. אֵל תִּקְרֵי אֲפָנָיו, אֵלָּא אוֹפְנָיו: (עד כאן מִהַשְׁמַטוֹת)

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, רֹאשִׁי הָעֵם לְבָדָם, רֹאשִׁי הַשְּׁכָטִים לְבָדָם. הַנְּקֻבוֹת לְבָדָן. חֲמֵשׁ דְּרָגוֹת לְיָמִין, וְחֲמֵשׁ דְּרָגוֹת לְשְׂמָאל. זֶהוּ

אַתֶּם שׁוֹמְעִים. הָא כִּיֶּצֶד, בְּתַחֲלָה רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת. וְמָה רָאוּ שְׁבַע קולות שְׁאָמַר דוד וְלִסּוֹף שְׁמְעוּ הַדָּבָר יוֹצֵא מִבֵּין פֶּלֶם. וְהָא אֵינּוֹן עֲשֶׂר. דְּרַבְנָן אָמְרִי דְכִלְהוּ אֶמְרָן בְּחֻדָּא מְלִתָּא, כֵּן כִּלְהוּ בְּחֻדָּא מְלִתָּא אֶמְרָן. וְהָיוּ שְׁבַעַה מֵאֲמִירוֹת בְּשַׁבְּעָה קולות. ועל דָּא נֶאֱמַר קול דְּבָרִים אַתֶּם שְׁמַעִים וּתְמוּנָה אֵינְכֶם רֹאִים זולתי קול. הָא לְמַדָּת דְכִלְהוּ כְּחֻדָּא, מְחֻדָּא מְלִתָּא אֶמְרָן. וּבַעֲבוּר שְׁלֹא יִטְעוּ יִשְׂרָאֵל לומר, אַחֲרֵים יַעֲזֹרוּהוּ מִן הַמְּלָאכִים, אִף קולו לְבַדּוֹ לֹא יוכל להִיּוֹת חֲזַק כֹּף, בַּעֲבוּר כֹּף חֲזַר וּכְלָלָם.

דָּבָר אַחֵר שְׁלֹא יֵאמְרוּ הַעוֹלָם, הוֹאִיל וְהֵם עֲשֶׂרָה מֵאֲמִירוֹת לְעֲשֶׂרָה מְלָאכִים שְׁמַא לֹא יוּכְלוּ לְדַבֵּר עַל פִּה אֶחָד, כְּתִיב בֵּיה אֲנִי וְכָלֵל כֹּל הַעֲשֶׂרָה. וּמֵאֵי עֲשֶׂרָה מְלָכִים, שְׁבַע קולות וּשְׁלֹשָׁה מֵאֲמָרִים. וּמֵאֵי אוֹמְרִים דְּכְתִיב (דברים כ"ו) וַיִּי הָאֲמִירָה הַיּוֹם. וּמֵאֵי נִינְהוּ שְׁלֹשָׁה, דְּכְתִיב (משלי ד) רִאשִׁית חֲכָמָה קְנֵה חֲכָמָה וּבְכָל קְנִינָךְ קְנֵה בִינָה. כְּמָה דְאֵת אָמַר (איוב ל"ב) וּנְשַׁמַּת שְׁדֵי תְּבִינָם. נִשְׁמַתוֹ שֶׁל שְׁדֵי, הִיא תְּבִינָם. שְׁלִישִׁית מָה הֵיטָה? הָיוּ כְּדָאֲמַר לִיה הָהוּא גְּבָרָא סְבָא לְהָהוּא יְנוּקָא. בְּמִפְּלֵא מִמֶּךָ אֵל תִּדְרֹשׁ וּבְמִכְסֵה מִמֶּךָ אֵל תִּחְקֹר. בְּמָה שֶׁהִרְשִׁיתִיךָ הַתְּבוּנָן, אֵין לְךָ עֶסֶק בְּנִסְתָּרוֹת.

הַתָּנָא (משלי כ"ה) כְּבֹד אֱלֹהִים הַסֵּתֵר דָּבָר. מָה דָּבָר, כְּמָה דְאֵת אָמַר (תהלים קי"ט) רֹאשׁ דְּבָרְךָ אֱמֶת. (משלי כ"ה) וּכְבֹד מְלָכִים חֲקֹר דָּבָר. מָה דָּבָר, דְּכְתִיב (משלי כ"ה) דָּבָר דָּבָר עַל אֲפָנָיו. אֵל תִּקְרֵי אֲפָנָיו, אֵלָּא אוֹפְנָיו: (עד כאן מִהַשְׁמַטוֹת). אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, רִישִׁי דְעַמָּא בְּלַחֲוֵייהוּ, רִישִׁי דְשְׁבָטִין בְּלַחֲוֵייהוּ. נוֹקְבֵי בְּלַחֲוֵייהוּ. חֲמֵשׁ דְּרָגִין לְיָמִין, וְחֲמֵשׁ דְּרָגִין

שְׁפָתוֹב (דברים כט) אַתֶּם נֹצְבִים הַיּוֹם כְּלַכֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם רֵאשִׁיכֶם שְׁבֻטֵיכֶם זְקֻנֵיכֶם וְשׁוֹטְרֵיכֶם כֹּל אִישׁ וְגו'. הַרִי חֲמֵשׁ דְּרָגוֹת לִימִין. וְחֲמֵשׁ דְּרָגוֹת לְשִׁמְאֵל מֵהַן? הַיְנוּ שְׁפָתוֹב טַפְכֶם, נְשִׁיכֶם, וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּקֶרֶב מַחְנֵיךָ, מַחֲטָב עֲצִיךָ, עַד שֶׁאֵב מִימֶיךָ. הַרִי חֲמֵשׁ דְּרָגוֹת לְשִׁמְאֵל.

כָּל הַדְּרָגוֹת הַתִּתְקֵנוּ כְּמוֹ שְׁלֹמֹעֲלָה. כְּנֻגְדָם יִרְשׁוּ יִשְׂרָאֵל יִרְשֵׁת עוֹלָמִים, עֶשֶׂר אֲמִירוֹת, שְׁבַהֵן תְּלוּיוֹת כֹּל הַמְּצוּוֹת וְכֹל הַזְּכוּיוֹת וְכֹל יִרְשֵׁת נִחְלָה, שֶׁהֵם הַחֶלֶק הַטוֹב שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

שְׁנֵינוּ, בְּאוֹתָהּ הַשְּׁעָה שֶׁהִתְגַּלְתָּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל בְּהַר סִינַי, הָיוּ רוֹאִים כֹּל יִשְׂרָאֵל כְּמִי שְׂרוּאָה אֹרֶךְ בַּעֲשֻׁשִׁית, וּמֵאוֹתוֹ אֹרֶךְ הָיָה רוֹאָה כֹּל אֶחָד וְאֶחָד מֵהַ שְׁלֹא רָאָה יַחְזָקָאֵל הַנְּבִיא.

מֵהַ טַעַם? מִשּׁוּם שֶׁאוֹתָם קוֹלוֹת עֲלִיוֹנִים הִתְגַּלוּ (נַחֲקֵק) בְּאֶחָד, כְּמוֹ שְׁאִמְרָנוּ, שְׁפָתוֹב וְכֹל הָעַם רֵאִים אֶת הַקּוֹלוֹת. אֲבָל בִּיחְזָקָאֵל, הַשְּׂכִינָה נִגְלָתָה בְּמִרְכְּבוֹתֶיהָ וְלֹא יוֹתֵר, וְהָיָה רוֹאָה כְּמִי שְׂרוּאָה אַחֵר כְּתוּלִים רַבִּים.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֲשֶׁרֵי חֶלְקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה, שְׁפָתוֹב בּוֹ וַיֵּרֵד ה' עַל הַר סִינַי וַיִּקְרָא ה' לְמֹשֶׁה. אֲשֶׁרֵי דוֹרוֹ, שְׁפָתוֹב בּוֹ יֵרֵד ה' לְעֵינַי כֹּל הָעַם עַל הַר סִינַי.

בֵּא וְרָאָה, כְּתוּב מִימֵינוּ אֵשׁ דַּת לְמוֹ, שֶׁהָרִי מִימֵין הַתְּגַלְתָּה מֵהַ שֶׁהִתְגַּלְתָּה. מֵהַ בֵּין זֶה לְזֶה? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כָּאֵן בְּסִינַי - רֵאשׁ וְגוֹף הַמְּלָךְ, שְׁפָתוֹב (שְׁמוּאֵל ב-ב כב) וַיֵּט שְׁמַיִם וַיֵּרֵד. וּבְמִקּוֹם שֵׁשׁ רֵאשׁ יֵשׁ גּוֹף. אֲבָל בִּיחְזָקָאֵל כְּתוּב וַתְּהִי עֲלֵיו שֵׁם יְד ה', שֶׁהִתְגַּלְתָּה הַיָּד וְלֹא הַגּוֹף. וְשְׁנֵינוּ, אֶפְלוֹ בְּיָד,

לְשִׁמְאֵל. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (דברים כט) אַתֶּם נֹצְבִים הַיּוֹם כְּלַכֶּם לִפְנֵי יְי' אֱלֹהֵיכֶם רֵאשִׁיכֶם שְׁבֻטֵיכֶם זְקֻנֵיכֶם וְשׁוֹטְרֵיכֶם כֹּל אִישׁ וְגו', הָא חֲמֵשׁ דְּרָגִין לִימֵינָא. וְחֲמֵשׁ דְּרָגִין לְשִׁמְאֵל מֵאֵן אִינוּן. הַיְינוּ דְכְּתִיב, (דברים כט) טַפְכֶם, נְשִׁיכֶם, וְגֵרְךָ אֲשֶׁר בְּקֶרֶב מַחְנֵיךָ, מַחֲטָב עֲצִיךָ, עַד שֶׁאֵב מִימֶיךָ. הָא חֲמֵשׁ דְּרָגִין לְשִׁמְאֵל.

בְּלָהוּ דְרָגִין אֲתִתְקֵנוּ כְּגוּוֹנָא דְלְעִילָא. לְקַבְּלֵיהוּן יִרְתוּ יִשְׂרָאֵל אַחְסַנְתָּ עֲלֵמִין, עֶשֶׂר אֲמִירָן, דְּבָהוּ תְלִיין כֹּל פְּקוּדִין, וְכֹל זְכוּוֹן, וְכֹל יְרוּתָת אַחְסַנָא, דְּאִינוּן חוּלְקָא טְבָא דִישְׂרָאֵל.

הַתָּאנָא, בְּהֵיא שְׁעַתָּא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אַתְגְּלִי בְטוֹרָא דְסִינַי, הוּוּ חֲמָאן כֹּל יִשְׂרָאֵל, כְּמָאן דְחָמִי נְהוֹרָא בַעֲשֻׁשִׁתָּא, וּמֵהֵהוּא נְהוֹרָא הָוָה חָמִי כֹל חַד וְחַד, מֵהַ דְלֹא חֲמָא יַחְזָקָאֵל נְבִיאָה.

מָאִי טַעַמָא. מִשּׁוּם דְּאִינוּן קְלִין עֲלֵאִין, אַתְגְּלִיאֻו (נ"א אַתְגְּלִיפּו) בְּחַד, כְּמָה דְאִמְינָא, דְכְּתִיב, וְכֹל הָעַם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת. אֲבָל בִּיחְזָקָאֵל, שְׂכִינְתָּא אַתְגְּלִי בְרִתִּיכוֹי, וְלֹא יוֹתֵר, וְהָוָה חָמִי, כְּמָאן דְחָמִי בְתֵר כּוֹתְלִין סְגִיאִין.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, זַפְאָה חוּלְקָא דְמֹשֶׁה, דְכְּתִיב בֵּיה, וַיֵּרֵד יְי' עַל הַר סִינַי וַיִּקְרָא יְי' לְמֹשֶׁה, זַפְאָה דְרָא, דְכְּתִיב בֵּיה, וַיֵּרֵד יְי' לְעֵינַי כֹּל הָעַם עַל הַר סִינַי.

הָא חֲזִי, כְּתִיב (דברים לג) מִימֵינוּ אֵשׁ דַּת לְמוֹ, דְהָא מִימֵינָא אַתְגְּלִי מֵהַ דְאַתְגְּלִי. מֵהַ בֵּין הָאִי לְהָאִי. אָמַר ר' יוֹסִי, הָכָא בְסִינַי, רֵישָׁא וְגוֹפָא דְמִלְכָא, דְכְּתִיב, (שְׁמוּאֵל ב כב) וַיֵּט שְׁמַיִם וַיֵּרֵד, וּבְאֵתֵר דְאִית רֵישָׁא, אִית גּוֹפָא, אֲבָל בִּיחְזָקָאֵל כְּתִיב (יחזקאל א) וַתְּהִי

בֵּא וְרָאָה, כְּתוּב מִימֵינוּ אֵשׁ דַּת לְמוֹ, שֶׁהָרִי מִימֵין הַתְּגַלְתָּה מֵהַ שֶׁהִתְגַּלְתָּה. מֵהַ בֵּין זֶה לְזֶה? אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כָּאֵן בְּסִינַי - רֵאשׁ וְגוֹף הַמְּלָךְ, שְׁפָתוֹב (שְׁמוּאֵל ב-ב כב) וַיֵּט שְׁמַיִם וַיֵּרֵד. וּבְמִקּוֹם שֵׁשׁ רֵאשׁ יֵשׁ גּוֹף. אֲבָל בִּיחְזָקָאֵל כְּתוּב וַתְּהִי עֲלֵיו שֵׁם יְד ה', שֶׁהִתְגַּלְתָּה הַיָּד וְלֹא הַגּוֹף. וְשְׁנֵינוּ, אֶפְלוֹ בְּיָד,

עָלוּ שָׁם יַד יְיָ, דָּאֲתַגְלִי יָדָא, וְלֹא גּוּפָא.
וְתַנְיָנָן, אֲפִילוּ בִידָא, יַד יְיָ עֲלָאָה, יַד יְיָ
תַתָּאָה.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם וְאָרְאָה מְרֵאת
אֱלֹהִים. מְרֵאת כְּתִיב חֶסֶר, לְאֲתַחֲזָאָה
דְּבַגִּין שְׂכִינְתָא קְאָמֵר, דְּהָא וְאָרְאָה מְרֵאת
חֶסֶר, מְרֵאה חֶד. אָמֵר ר' יִיסָא, וְכִי שְׂכִינְתָא
לָאו כְּלָא. אָמֵר רַבִּי יוֹסִי, לָא דְמִי רִישָׁא
דְּמַלְפָּא, לְרַגְלוֹי דְּמַלְפָּא, אָף עַל גַּב דְּכְלָא הָוִי
בְּגוּפָא דְּמַלְפָּא.

תָּא חֲזִי, בִישְׁעֵיהוּ כְּתִיב, (ישעיה ו) וְאָרְאָ אֶת יְיָ,
בִיחֻזְקָאֵל כְּתִיב, וְאָרְאָה מְרֵאת אֱלֹהִים,
הָכָא אֶת, הָתָם מְרֵאת. מַה דְּחָמָא דָּא, חָמָא
דָּא. זַפְּאָה חוּלְקִיָּה דְּמִשְׁה, דְּלֹא הָוִה נְבִיָּאָה
מְהִימְנָא שְׁלִימָא כְּוֹתִיָּה.

וְאָרְאָ אֶת יְיָ, אֶת דִּיִּיקָא. וְאָרְאָה מְרֵאת
אֱלֹהִים, מְרֵאת דִּיִּיקָא. וּבְדַרְגָּא חֶד
הָוִי. אִי (דף פ"ב ע"ב) הָכִי, אָמֵאי לָא פְּרִישׁ יִשְׁעֵיָּה
כּוּלֵי הָאִי. אָמֵר רַבִּי יוֹסִי, דָּא כְּלִיל, דָּא פְּרִישׁ.
מָאִי טַעְמָא פְּרִישׁ כּוּלֵי הָאִי יִחֻזְקָאֵל. אֶלָּא,
כְּלָא אֲצַטְרִיף בְּגִינְיָהוּן דִּישְׂרָאֵל, דִּינִדְעוּן
חֲבִיבוּתָא דְּחָכִיב לְהוּ קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא,
דְּשְׂכִינְתִּיָּה וּרְתִיכוּי אֲתִיין לְדִיִּירָא בִינְיָיָהוּ
בְּגִלוּתָא.

אָמֵר רַבִּי חֵיִיא, בְּאַרְץ פְּשָׁדִים, וְהָא כְּתִיב (ישעיה
כג) הֵן אֶרֶץ פְּשָׁדִים זֶה הָעָם לֹא הִיָּה,
אָמֵאי אֲתַגְלִי שְׂכִינְתָא תַּמָּן. אִי תִימָא בְּגִינְיָהוּן
דִּישְׂרָאֵל, הָוִה טַב דְּתַשְׁרִי שְׂכִינְתָא בְּגוּוֹיָיָהוּ,
וְלֹא יִתְגַּלְיָא. אֶלָּא, הָכִי תֵּאֲנָא, אִי לָאו
דָּאֲתַגְלִיָּא לָא הָוִי יַדְעִין.

וְהָא דָּאֲתַגְלִיָּא, מַה כְּתִיב, עַל נְהַר כְּבָר, עַל
מִיָּא, בְּאַתְרָא דְּלֹא יִסְתַּאב, וְלֹא שְׂרִיא

יַד ה' עָלוּנָהּ, יַד ה' תַּחֲתוּנָהּ.
בָּא וְרָאָה, כְּתוּב נִפְתְּחוּ הַשָּׁמַיִם
וְאָרְאָה מְרֵאת אֱלֹהִים. מְרֵאת
כְּתוּב חֶסֶר, לְהֵרָאוֹת שְׂבִשְׁבִיל
הַשְּׂכִינָה זֶה נֵאמַר, שְׁהִירִי וְאָרְאָה
מְרֵאת חֶסֶר, מְרֵאה אַחַד. אָמֵר רַבִּי
יִיסָא, וְכִי שְׂכִינָה לֹא הִכַּל? אָמֵר
רַבִּי יוֹסִי, לֹא דוּמָה רֹאשׁ הַמֶּלֶךְ
לְרַגְלֵי הַמֶּלֶךְ, אָף עַל גַּב שֶׁהִכַּל
נִמְצָא בְּגוּף הַמֶּלֶךְ.

בָּא וְרָאָה, בִישְׁעֵיהוּ כְּתוּב (ישעיה
ו) וְאָרְאָ אֶת ה'. בִּיחֻזְקָאֵל כְּתוּב
וְאָרְאָה מְרֵאת אֱלֹהִים. כָּאֵן אֶת,
שָׁם מְרֵאת. מַה שְׂרָאָה זֶה - רָאָה
זֶה. אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֶׁל מִשְׁה, שְׁלֹא
הִיָּה נְבִיא נֵאמָן שְׁלֹם כְּמוֹתוֹ.

וְאָרְאָ אֶת ה', אֶת דְּוִקָּא. וְאָרְאָה
מְרֵאת אֱלֹהִים, מְרֵאת דְּוִקָּא.
וּבְדַרְגָּה אַחַת הִיּוּ. אִם כֶּף, אִזְ לְמַה
לֹא פִּרְשׁ יִשְׁעֵיָּה כֹּל זֶה? אָמֵר רַבִּי
יוֹסִי, זֶה כְּלָל וְזֶה פִּרְשׁ. מַה הַטַּעַם
יִחֻזְקָאֵל פִּרְשׁ אֶת כֹּל זֶה? אֶלָּא
הַכֹּל הַצְּטֻרָף בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל,
שִׁדְעוּ אֶת הַחֲכָה שְׁחָבַב אוֹתָם
הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂשְׂכִינְתוֹ
וּמְרַכְּבֹתָיו כָּאוּ לְדוּר בִּינְיָיָהם
בְּגִלוּת.

אָמֵר רַבִּי חֵיִיא, בְּאַרְץ פְּשָׁדִים?
וְהִירִי כְּתוּב (ישעיה כג) הֵן אֶרֶץ
פְּשָׁדִים זֶה הָעָם לֹא הִיָּה. לְמַה
הִתְגַּלְתָּה שָׁם שְׂכִינָה? אִם תֵּאמַר
בְּשִׁבִיל יִשְׂרָאֵל - הִיָּה טוֹב
שֶׁתַּשְׁרֶה שְׂכִינָה בְּחוּכְם וְלֹא
תַתְּגַלֶּה. אֶלָּא כֶּף שְׁנִינּוּ, אִם לֹא
הִיָּה נְגִלְתִּי, לֹא הִיּוּ יוֹדְעִים.

וְזֶה שֶׁהִתְגַּלְתָּה, מַה כְּתוּב? עַל
נְהַר כְּבָר. עַל הַמַּיִם. בְּמִקוֹם שְׁלֹא
נִטְמָא וְלֹא שׁוּרָה טְמֵאָה. וְאוֹתוֹ
נְהַר הִיָּה אַחַד מֵאַרְבַּעַה נְהָרוֹת
שִׁיּוּצָאִים מִגֵּן עֶדֶן, שְׁכְּתוּב עַל
נְהַר כְּבָר. מַה זֶה כְּבָר? שְׁכְּבֵר הִיָּה

מִסְאַבוּתָא. וְהִיּוּא נְהָרָא, הָוִה חֶד מֵאַרְבַּע נְהָרִין, דְּנִפְקִין מִגְּנְתָא דְּעֶדֶן,

דְּכָתִיב עַל נֶהַר כְּבֹד. מָאִי כְּבֹד. דְּכָבֵר הָוָה. מֵאַתֵּר דְּשְׂכִינְתָא שְׂרִיא עֲלוּי. וְכָתִיב וַתְּהִי עֲלוּי שָׁם יַד יְיָ, שָׁם, וְלֹא בְּאַתֵּר אַחְרָא.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, פְּתִיב וּמִתּוֹכָה דְּמוֹת אַרְבַּע חַיּוֹת וְזֶה מְרַאֲיֵהן דְּמוֹת אָדָם לְהַנְהֵה. תֵּאֲנֵא בְּרִזָּא עֲלָאָה, אַרְבַּע חַיּוֹן אִית, דְּאִינְהוּ לְגוּ בְּגוּ הִיכְלָא קְדִישָׁא, וְאִינּוּן קְדָמָאִי, עֲתִיקִין דְּעִתִּיקָא קְדִישָׁא, כְּלָלָא דְּשָׂמָא עֲלָאָה. וַיִּחְזַקְאֵל חֲמָא, דְּמוֹת דְּרִתִּיכִין עֲלֵאִין, דְּהָא הוּא חֲמָא, מֵאַתֵּר דְּלֹא הָוָה נְהִיר כָּל כְּפָה. תֵּאֲנֵא, כְּגוּוֹנָא דְּלְעִילָא, אִית לְתַתָּא מִינֵיהּוּ, וְכֵן בְּכַלְהוּ עֲלָמִין, פּוֹלְהוּ אֲחִידָן דָּא כְּדָא, וְדָא כְּדָא.

וְאִי תִימָא לְעִילָא יִתִּיר דְּחֲמָא. תְּנִינָן, מִשָּׁה חֲמָא בְּאַסְפֵּקְלָרְיָא דְּנַהֲרָא, וְכַלְהוּ נְבִיאִי לֹא חֲמוּ אֲלָא מְגוּ אֲסַפְקָלְרְיָא דְּלֹא נַהֲרָא, דְּכָתִיב וְאַרְאָה מְרֵאת אֱלֹהִים. וְכָתִיב (במדבר יב) אִם יִהְיֶה נְבִיאֲכֶם יְיָ בְּמִרְאָה אֱלֹהִים וְגוֹ' לֹא כֵן עֲבָדִי מֹשֶׁה וְגוֹ', וְכָתִיב פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, תָּא חֲזִי, דְּנְבִיאִין כְּלָהוּ לְגַבִּיהַ, כְּנֻקְבָא לְגַבִּי דְּכוּרָא, דְּכָתִיב פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ וּמִרְאָה. וְלִשְׁאָר נְבִיאִים (כְּתִיב, בְּמִרְאוֹת וּלְמֹשֶׁה יי) בְּמִרְאָה אֱלֹהִים אֲתוּדַע. בְּמִרְאָה וְלֹא מְרֵאת. כָּל שְׁפָן יִחְזַקְאֵל, דְּאֲפִילוּ מְרֵאתָ לֹא פְתִיב בֵּיהּ, אֲלָא מְרֵאת חֲסֵר, וְכָל שְׁפָן דְּכָתִיב בְּמֹשֶׁה, וְלֹא בְּחִידוֹת, אֲלָא כָּל מְלָה עַל בְּרִייהַ. זְכָאָה אִיהוּ דְּרָא, דְּנְבִיאָה דָּא שְׂרִי כְּגוּוֹיֵיהּוּ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה, אֲפִין בְּאַפִּין חֲמוּ יִשְׂרָאֵל זִיו יִקְרָא דְּמִלְכֵיהוּן, (נ"א דְּמִרְיָהוּן) וְלֹא הָוָה כְּהוּן סוּמִין, וְחֲגָרִין, וְקִטְיַעִין, וְחֲרָשִׁין. סוּמִין, מִשְׁמַע דְּכָתִיב וְכָל הָעָם רוֹאִים. חֲגָרִין, דְּכָתִיב וַיִּתְנַצְבוּ בְּתַחֲתִית הָהָר.

מִמְקוֹם שְׂשִׁכְיָנָה שׁוֹרָה עֲלוּי, וְכָתוּב וַתְּהִי עֲלוּי שָׁם יַד ה', שָׁם וְלֹא בְּמִקוֹם אַחֵר.

אָמַר רַבִּי חֲזִיא, כְּתוּב וּמִתּוֹכָה דְּמוֹת אַרְבַּע חַיּוֹת וְזֶה מְרַאֲיֵהן דְּמוֹת אָדָם לְהַנְהֵה. שְׁנִינּוּ, בְּסוּד עֲלוּיִן אַרְבַּע חַיּוֹת יֵשׁ שְׁהֵן לְפָנֵי וּלְפָנִים הִיכְלָא הַקְדוּשׁ, וְהֵן רֵאשׁוֹנוֹת, הַעֲתִיקִים מִהַעֲתִיק הַקְדוּשׁ, כְּלָל הַשָּׁם הַעֲלוּיִן. וַיִּחְזַקְאֵל רָאָה דְּמוֹת הַמְרַכְּבוֹת הַעֲלוּנוֹת, שְׁהֵרִי הוּא רָאָה מִמְקוֹם שְׁלֵא הָיָה מֵאִיר כָּל כְּפָה. שְׁנִינּוּ, כְּמוֹ שְׁלִמְעֵלָה יֵשׁ לְמִטָּה מֵהֵם, וְכֵן בְּכָל הָעוֹלָמוֹת כְּלָם אַחֲזִיזִים זֶה בְּזֶה וְזֶה בְּזֶה.

וְאִם תֵּאֲמַר שֶׁהוּא רָאָה יוֹתֵר לְמַעְלָה - שְׁנִינּוּ, מִשָּׁה רָאָה בְּאַסְפֵּקְלָרְיָה שְׂמֵאִירָה, וְכָל הַנְּבִיאִים לֹא רָאוּ אֲלָא מִתּוֹךְ אֲסַפְקָלְרְיָה שְׂאִינָה מֵאִירָה, שְׂכַתוּב וְאַרְאָה מְרֵאת אֱלֹהִים. וְכָתוּב (במדבר יב) אִם יִהְיֶה נְבִיאֲכֶם ה' בְּמִרְאָה אֱלֹהִים אֲתוּדַע וְגוֹ' לֹא כֵן עֲבָדִי מֹשֶׁה וְגוֹ', וְכָתוּב פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בָּא וְרָאָה שְׂכָל הַנְּבִיאִים כְּלָם לְגַבִּי כְּנֻקְבָה לְגַבִּי הַזָּכֵר, שְׂכַתוּב פֶּה אֵל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ וּמִרְאָה. וְלִשְׁאָר הַנְּבִיאִים (כְּתוּב בְּמִרְאוֹת, וּלְמֹשֶׁה - ה) בְּמִרְאָה אֱלֹהִים אֲתוּדַע, בְּמִרְאָה וְלֹא מְרֵאוֹת. כָּל שְׁפָן יִחְזַקְאֵל, שְׂאֲפִילוּ מְרֵאתָ לֹא כְּתוּב בּוֹ, אֲלָא מְרֵאת חֲסֵר, וְכָל שְׁפָן שְׂכַתוּב בְּמֹשֶׁה וְלֹא בְּחִידוֹת, אֲלָא כָּל דְּכָר עַל בְּרִיּוֹ. אֲשֶׁרִי הַדּוֹר שְׂהַנְּבִיא הָיָה שְׂרוּי בְּתוֹכֶם.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי בְּרַבִּי יְהוּדָה, פְּנִים בְּפְנִים רָאוּ יִשְׂרָאֵל אֶת זִיו כְּבוֹד מִלְכֶם, (שֶׁל רַבּוֹנִם) וְלֹא הָיוּ בְּהֵם סוּמִים וְחֲגָרִים וְקִטְעִים וְחֲרָשִׁים. סוּמִים - מִשְׁמַע שְׂכַתוּב וְכָל הָעָם רוֹאִים. חֲגָרִים - שְׂכַתוּב וַיִּתְנַצְבוּ בְּתַחֲתִית הָהָר. קִטְעִים וְחֲרָשִׁים -

נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע. וְלַעֲתִיד לְבֹא כְּתוּב
(ישעיה לה) אֲזִי יְדַלֵּג כְּאֵיל פֶּסַח וְתָרֵן
לְשׁוֹן אֲלָם.

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה לְאָמֹר. רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח,
(תהלים קו) מִי יִמְלֹל גְּבוּרֹת ה'
יִשְׁמָעַע כָּל תְּהַלְתּוֹ. בְּכַמָּה דְרָכִים
הַעֲדִיָּה הַתּוֹרָה בְּאָדָם שְׁלֵא יִחְטֵא
לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ. בְּכַמָּה דְרָכִים נִתְּנָה
לוֹ עֲצָה שְׁלֵא יִסְטֵה מִדְרָכָיו יְמִין
וּשְׂמָאל. בְּכַמָּה דְרָכִים נִתְּנָה לוֹ
עֲצָה אֵיךְ יָשׁוּב לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ וְיִמְחַל
לוֹ.

שְׁשֻׁנֵינוּ, שֵׁשׁ מֵאוֹת וּשְׁלֹשָׁה עֶשְׂרִי
מִיָּנִי עֲצָה נִתְּנָה תּוֹרָה לְאָדָם
לְהִיטֵי שְׁלָם בְּרַבּוֹנוֹ, מִשּׁוּם
שְׁרַבּוֹנוֹ רוֹצֵה לְהִיטֵיב לוֹ בְּעוֹלָם
הַזֶּה וְלְעוֹלָם הַבָּא, וְיִתֵּר לְעוֹלָם
הַבָּא, שְׁהָרִי שְׁנֵינוּ, כָּל מֵה
שֶׁהַשְּׁלִים הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְאָדָם - מֵאוֹתָן טוֹבוֹת שְׂזוּכָה
בָּהֶם לְעוֹלָם הַבָּא הַשְּׁתֵלָם בָּהֶם.
מֵה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שֶׁהַעוֹלָם הַבָּא
הוּא שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. (ואם

תאמר שהעולם הזה אינו שלו אלא)

וְכַךְ שְׁנֵינוּ, הַעוֹלָם הַזֶּה כְּנֶגֶד
הַעוֹלָם הַבָּא אֵינוֹ אֵלָּא כְּפִרוּזְדוּר
לְטְרַקְלִין. (משום כך העולם הבא הוא של
הקדוש ברוך הוא) וּכְשִׁזְכָּה אוֹתוֹ
הַצַּדִּיק - בְּשֵׁלוֹ הוּא זוֹכָה.
שְׁשֻׁנֵינוּ, כְּתוּב (דברים ב) וְנִחַלְתָּ לֹא
יִהְיֶה לוֹ בְּקָרֵב אָחִיו. מֵה הַטַּעַם?
מִשּׁוּם שֶׁהוּא נִחַלְתּוֹ. אֲשֶׁרִי
חִלְקוֹ מִי שְׂזוּכָה לְחִלְקֵי יִרְשָׁה
עֲלִיּוֹן זֶה. זוֹכָה בָּהּ בְּעוֹלָם הַזֶּה,
וּבְכִיּוֹת שֶׁל הַעוֹלָם הַזֶּה. כִּף בְּעוֹלָם
הַבָּא וּבְכִיּוֹת הַעֲלִיּוֹן הַקְדוּשׁ,
שְׁכָתוֹב (ישעיה נ) וְנִתְתִּי לָהֶם בְּכִיּוֹתִי
וּבְחֹמֹתַי יָד וְשֵׁם. אֲשֶׁרִי חִלְקוֹ שֶׁל
אוֹתוֹ צַדִּיק שְׁמִדוּרוֹ עִם הַמְּלָךְ
בְּכִיּוֹתוֹ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, אֲשֶׁרִי חִלְקוֹ שֶׁל
אוֹתוֹ צַדִּיק שְׂזוּכָה לְזֶה, שְׁכָתוֹב
(ישעיה נח) אֲזִי תִתְעַנֵּג עַל ה'. לֹא

קָטִיעִין וְחִרְשִׁין, נַעֲשֶׂה וְנִשְׁמָע. וְלִזְמַנָּא דְאַתִּי
כְּתִיב (ישעיה לה) אֲזִי יְדַלֵּג כְּאֵיל פֶּסַח וְתָרֵן לְשׁוֹן
אֲלָם.

וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לְאָמֹר.
(שמות כ) רַבִּי יְהוּדָה פָּתַח, (תהלים קו) מִי
יִמְלֹל גְּבוּרֹת יי' יִשְׁמָעַע כָּל תְּהַלְתּוֹ. בְּכַמָּה
אֲרַחֲיִן, אֲוִרִיָּתָא אִסְהִידַת בְּבַר נֶשׁ, דְּלֹא יַחֻב
קָמִי מְאָרִיָּה. בְּכַמָּה אֲרַחֲיִן, יְהִיב לִיה עֵיטָא,
דְּלֹא יִסְטֵי מְאָרְחֵי לִימִנָּא וְלִשְׂמָאלָא. בְּכַמָּה
אֲרַחֲיִן יְהִיב לִיה עֵיטָא, הֵיךְ יִתּוּב קָמִי מְאָרִיָּה,
וְיִמְחֹל לִיה.

דְּתַנֵּן, שֵׁית מָאָה וּתְלַת עֶשְׂרִי זַיְנֵי עֵיטָא, יְהִיב
אֲוִרִיָּתָא לְבַר נֶשׁ, לְמַהְוֵי שְׁלִים
בְּמְאָרִיָּה, בְּגִין דְּמְאָרִיָּה בְּעָא לְאוֹטָבָא לִיה
בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי. וְיִתֵּר בְּעֵלְמָא
דְאַתִּי, דְּהָא תְּנִינָן, כָּל מֵה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
אֲשֶׁלִים לִיה לְבַר נֶשׁ, מְאִינּוֹן טְבָאן דְזָכִי בְּהוּ
לְעֵלְמָא דְאַתִּי אֲשֶׁתֵלִים בְּהוּ. מְאִי טַעַמָא.
מִשּׁוּם דְעֵלְמָא דְאַתִּי דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּי.

(ואי תימא דהאי עלמא לאו דרדיה הוא אלא)

וְהָבֵי תְּנִינָן, הָאִי עֵלְמָא לְקַבְלִיָּה דְעֵלְמָא
דְאַתִּי, לֹא הוּי אֵלָּא כְּפִרוּזְדוּר לְגַבִּי
טְרַקְלִין. (בגין כך עלמא דאתי דקודשא ברוך הוא מוי) וְכַד זָכִי
הֵהוּא זַפָּאָה, בְּדִידִיָּה זָכִי. דְתַנֵּיָּא, כְּתִיב (דברים
יח) וְנִחַלְתָּ לֹא יִהְיֶה לוֹ בְּקָרֵב אָחִיו. מְאִי
טַעַמָא. מִשּׁוּם דְיִי' הוּא נִחַלְתּוֹ. זַפָּאָה
חִוְלָקִיָּה, מְאֵן דְזָכִי לְאַחְסָנָא אַחְסָנָתָא עֲלָאָה
דָּא. זָכִי בָּהּ בְּעֵלְמָא דָּא, וּבְכִיּוֹתָא דְהָאִי עֵלְמָא.
כִּף בְּעֵלְמָא דְאַתִּי, וּבְכִיּוֹתָא עֲלָאָה קְדִישָׁא,
דְכְתִיב, (ישעיה נ) וְנִתְתִּי לָהֶם בְּכִיּוֹתִי וּבְחֹמֹתַי יָד
וְשֵׁם, (דף פ"ג ע"א) זַפָּאָה חִוְלָקִיָּה דְהֵהוּא זַפָּאָה,
דְמְדוּרִיָּה עִם מְלָפָא בְּכִיּוֹתִיָּה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, זַפָּאָה חִוְלָקִיָּה דְהֵהוּא

כתוב עם ה', אלא על ה'. מה זה על ה'? מקום שעליונים ותחתונים נמשכים ממנו ותאבים לאותו מקום, שכתוב (תהלים קכא) מאין יבא עזרי. וכתוב (דניאל ז) ועד עתיק הימים מגיע ולפניו הקריבוהו. ותשוקת וענג הצדיקים להסתכל לאותו זיו, שכל זיו יוצא ממנו, וממנו נמשכים כל אותם הפתרים.

עוד אמר רבי שמעון, שנינו בפסוק זה אז תתענג על ה', בסוף הפסוק מה כתוב? והרפכתיד על במתי ארץ, על אותו מקום שנקרא במתי ארץ, הוא למעלה מהארץ הזו. ואותו מקום שנקרא במתי ארץ, הינו שמים, והינו שכתוב על במתי ארץ.

על ה' - אמר רבי אבא, לא כתוב אז תשב, אלא אז תתענג על ה', הינו שמים, שכתוב (תהלים נג) רומה על השמים אלהים. והרפכתיד על במתי ארץ, הינו ארץ החיים, ממשמע שכתוב על במתי, להכליל ציון וירושלים שנקראו במתי ארץ, והינו שמים שלמעלה וארץ שלמעלה. והדבר שאמר רבי שמעון כן הוא, והכל אחד, שכתוב ועד עתיק הימים מגיע וגו', וכל הדברים הללו עולים למקום אחד.

אמר רבי אבא לרבי שמעון, יאמר לי מורי, פסוק זה כלו כמה בארנו אותו, שכתוב אז תתענג על ה' והרפכתיד על במתי ארץ, והאכלתיד נחלת יעקב אביד? אמר לו, הרי הכל נאמר כבר, שפתנוק ועדון על ה' פתוב, מקום שהוא למעלה, וכתוב ועד עתיק הימים מגיע. על במתי ארץ, כמו שנתבאר.

והאכלתיד נחלת יעקב אביד, כמו שכתוב (בראשית כז) ויתן לך האלהים מטל השמים וגו', והינו

זכאה, דזכי להאי דכתיב, (ישעיה נח) אז תתענג על יי', עם יי' לא כתיב, אלא על יי'. מאי על יי'. אתר דעלאין ותתאין אתמשכן מיניה, ותאבין לההוא אתר, דכתיב, (תהלים קכא) מאין יבא עזרי. וכתיב, (דניאל ז) ועד עתיק יומיא מטה וקדמוהי הקרבוהי. ותיאובתא וענוגא דצדיקיא, לאסתפלל לההוא זיוא, דכל זיוא מיניה נפקא, ואתמשכן מיניה כל אינון פתרין. תו אמר רבי שמעון, תנינן בהאי קרא אז תתענג על יי', סופיה דקרא מה כתיב, והרפכתיד על במותי ארץ, על ההוא אתר דאקרי במותי ארץ, איהו לעילא מהאי ארץ, וההוא אתר דאקרי במתי ארץ, היינו שמים. והיינו דכתיב על במתי ארץ.

על יי' אמר ר' אבא, אז תשב לא כתיב, אלא אז תתענג על יי', היינו שמים. דכתיב, (תהלים נג) רומה על השמים אלהים. והרפכתיד על במתי ארץ, היינו ארץ החיים, ממשמע דכתיב על במותי, לאכללא ציון וירושלים, דאקרון במתי ארץ, והיינו שמים דלעילא, וארץ דלעילא. ומלה דאמר ר' שמעון, הכי הוא, וכלא חד, דכתיב ועד עתיק יומיא מטה וגו', וכל הני מילי לאתר חד סלקין.

אמר ר' אבא לרבי שמעון, לימא לי מר, האי קרא פוליה, במאי אוקימנא ליה, דכתיב אז תתענג על יי' והרפכתיד על במתי ארץ, והאכלתיד נחלת יעקב אביד. אמר ליה, הא כלא אתמר, דתפנוקא ועדונא על יי' פתיב, אתר דאיהו לעילא. וכתיב ועד עתיק יומיא מטה וגו'. על במתי ארץ כמה דאתמר.

והאכלתיד נחלת יעקב אביד. כמה דכתיב, (בראשית כז) ויתן לך האלהים מטל השמים וגו', והיינו נחלת יעקב. וברפתא

נחלת יעקב. והברכה שברך יצחק את יעקב, על השמים הללו הוא אמר, וברכו בברכה, ששתידים בני יעקב, להחיות באותו טל לעתיד לבא, שכתוב ויטו לך האלהים, לך ולא לאחר. מטל השמים, שבו עתידים המתים להחיות לעתיד לבא. שיוצא מהעתיק לזעיר אנפין ושורה בשמים הללו. התבונן רבי אבא ואמר, עכשו נשמע הכל, ונמצאת ברפת יצחק עליונה ממה שחשבתני.

שנינו, מי ימלל גבורת ה'. מי ימלל? מי ידבר הנה צריך להיות! אמר רבי חייא, כמו שנאמר (דברים כב) וקטפת מלילת בידך. גבורת ה', שרבים הם ויוצאים מגבורה אחת. ושנינו, גבורה עליונה אחת, עטרת העטרות, מתעטרת, ויוצאים ממנה חמשים שערים, מהם ימינה ומהם שמאלה, וכל אחת נקראת גבורה, וכל אחת ואחת מתעטרת באורות של חקיקות גבוהות, וכלם נקראות גבורות ה'.

אמר רבי חייא, גבורת ה' חסר כתוב, שהרי כלם פלולים בזה. ישמעיע כל תהלתו - זוהי שכירת זיו כבוד הקדוש ברוך הוא, שכתוב ותהלתו מלאה הארץ.

אמר רבי שמעון, כתוב (בראשית ב) ונהר יצא מעדן להשקות את הגן וגו', שם האחד פישון וגו'. הרי אלה נקראים בשמות, וארבעה הללו מאותו נהר שיוצא הם נמשכים. מה שם אותו הנהר שיוצא? אמר רבי שמעון, שמו יובל, שכתוב (ירמיה יז) ועל יובל ישלח שרשיו, וכתוב ולא ימיש מעשות פרי. מה הטעם לא ימיש? משום שעל יובל ישלח שרשיו. ועל זה כתוב (ישעיה נח) וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. ומשום כך כתוב יצא, יוצא ואינו פוסק.

דבריה יצחק ליעקב, על האי שמים קאמר. וברכיה בברפתא, הזמינין בנוי דיעקב, לאחיא בההוא טלא לזמנא דאתי, דכתיב ויתן לך האלהים. לך ולא לאחר. מטל השמים, דביה זמינין מתיא לאחיא לזמנא דאתי, דנפיק מעתיקא לזעירא דאפין, ושריא בהאי שמים. אסתפל ר' אבא ואמר, השתא אשתמע פלא ואשתכח דברפתא דיצחק, עלאה ממאי דחשיבנא.

תאנא (תהלים כו) מי ימלל גבורת יי'. מי ימלל, מי ידבר מיבעי ליה. אמר ר' חייא, כמה דאת אמר, (דברים כג) וקטפת מלילות בידך. גבורת יי', דסגיאיין אינון, ונפקין מגבורה חד. ותאנא, חד גבורה עלאה, עטרא דעטרין, מתעטרא, ונפקין מיניה חמשין תרעין. מנהון ימינא, ומנהון שמאלא. וכל חד וחד גבורה אתקרי, וכל חד וחד מתעטרא, בקרדיטי גליפין נהורין, וכלהו אקרון גבורת יי'.

אמר רבי חייא, גבורת יי' חסר פתיב, דהא כלהו כלילין בדא. ישמעיע כל תהלתו: דא הוא שכירת זיו יקריה דקודשא בריך הוא, דכתיב ותהלתו מלאה הארץ.

אמר רבי שמעון, פתיב (בראשית ב) ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן וגו', שם האחד פישון וגו'. הא אלין בשמהן אקרון. והני ארבע מההוא נהר דנפיק אתמשכון. מה שמייה דההוא נהרא דנפיק. אמר ר' שמעון, יובל שמייה. דכתיב, (ירמיה יז) ועל יובל ישלח שרשיו, וכתוב ולא ימיש מעשות פרי. מאי טעמא לא ימיש, משום דעל יובל ישלח שרשיו. ועל דא כתיב (ישעיה נח) וכמוצא מים אשר לא יכזבו מימיו. ובגין כך פתיב יוצא, יוצא ואינו פוסק.

שנינו, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כְּתוּב וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים וְגו'. וַיְדַבֵּר, פְּדִי לַהֲכַרְזוֹ דְּבָרִים. שְׁשֵׁנִינּוּ, בְּשַׁעַה שֶׁהַתְּגִלָּה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהַתְּחִיל לְדַבֵּר, עַל־יוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים הַתְּחַלְחֵלוּ, וַיֵּצְאוּ נְשִׁמוֹתֵיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

וְשֵׁנִינּוּ, אוֹתוֹ דְּבוּר הָיָה טָס מְלַמְעֵלָה לְמַטָּה, וְנַחֲקֵק בְּאַרְבַּע רוּחוֹת הָעוֹלָם וְעוֹלָה וַיּוֹרֵד. כְּשַׁעוֹלָה, נִשְׁאָב מִהָרִי אֶפְרָסְמוֹן וְ, וְנִשְׁאָב בְּאוֹתוֹ טַל שֶׁלְּמַעֲלָה וְסוֹכֵב סָבִיב יִשְׂרָאֵל, וְשָׂבָה בָּהֶם נִשְׁמָתָם, וְסוֹכֵב וְנַחֲקֵק בְּמִקוֹמוֹ בְּלוּחוֹת אֶבֶן. וְכֵן כָּל מְלָה וּמְלָה. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּל מְלָה וּמְלָה הֵיטָה מְלָאָה בְּכָל אוֹתָם טַעְמִים, בְּכָל אוֹתָם דְּבָרֵי גְזוּרוֹת, שְׂכָר וְעֲנָשִׁים, סוּדוֹת וּסְתָרִים כְּאוֹצֵר (בְּצִנְעוֹת) זֶה שְׁמָלָא מִן הַפֶּל.

וּבְשַׁעָה שֶׁהָיָה יוֹצֵא אוֹתוֹ הַדְּבוּר, נִרְאָה אֶחָד. וּכְשֶׁהָיָה נַחֲקֵק בְּמִקוֹמוֹ, נִרְאוּ בְּאוֹתוֹ הַדְּבוּר שְׁבַעִים עֲנָפִים שְׁנֹכְנָסִים לְתוֹכָהּ, וְחֲמִשִּׁים כְּתָרִים חֹסֵר אֶחָד מִצַּד זֶה, וְחֲמִשִּׁים חֹסֵר אֶחָד מִצַּד הָאֲחֵר, כְּמוֹ הַפְּטִישׁ הַזֶּה בְּזִמְן שֶׁהוּא מְכָה בְּסַלַּע, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (יִרְמִיָּה כג) וּכְפַטִּישׁ יִפּוֹצֵץ סַלַּע. וְהָיוּ כָּל יִשְׂרָאֵל רוֹאִים עֵין בְּעֵין וְהָיוּ שִׁמְחִים.

וְכָל הַדְּוֵרוֹת הָאֲחֵרוֹנִים הַזֵּדֻמָּנוּ לְשֵׁם, וְכָלֶם קִבְּלוּ תוֹרָה בְּהוֹר סִינִי, שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים כט) כִּי אֶת אֲשֶׁר יִשְׁנוּ פֹה וְגו'. וְאֵת אֲשֶׁר אֵינָנוּ פֹה עֲמָנוּ הַיּוֹם. וְכָלֶם כָּל אֶחָד וְאֶחָד כְּרָאוּ לוֹ, וְכָלֶם רוֹאִים וּמְקַבְּלִים דְּבָרִים. אֱלֹהִים - זוֹ גְבוּרָה. אֵת - שְׁנֹכְלָל בְּיָמֵינוּ, כְּמוֹ שְׁשֵׁנִינּוּ אֵת הַשָּׁמַיִם שֶׁהוּא יָמִין, וְאֵת הָאָרֶץ שֶׁהוּא שְׂמָאל, שֶׁכְּתוּב (יִשְׁעִיָּה מח) אֵף יָדִי

תָּאנָא אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן כְּתִיב (שְׁמוֹת כ) וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים אֶת כָּל הַדְּבָרִים וְגו', וַיְדַבֵּר, בְּגִין לְאַכְרִזָּא מִלִּין. דְּתָאנָא, בְּשַׁעָתָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַגְּלִי, וְשֶׁאֲרִי לְמַלְלָא, עֲלָאִין וְתַתָּאִין אֲתַחְלְחֵלוּ, וְנַפְקוּ נְשִׁמְתָהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל.

וְתָאנָא הֵהוּא מְלָה, הָוָה טָאס מְלַעֲיָלָא לְתַתָּא, וּמְתַגְּלָפָא בְּאַרְבַּע רוּחֵי עֲלָמָא, וְסַלְקָא וְנַחֲתָא. פֶּד סַלְקָא, אֲשַׁתְּאָבָא מְטוּרֵי דְּאַפְרָסְמוֹנָא (דף פ"ג ע"ב) דְּכִיָּא, וְאֲשַׁתְּאָבָא בְּהֵוּא טְלָא דְּלַעֲיָלָא, וְאַסְחָר בְּסַחְרֵינִיהוֹן דְּיִשְׂרָאֵל, וְתַבַּת בְּהוֹן נְשִׁמְתָהוֹן וְאַסְחָר וּמְתַגְּלָפָא בְּאַתְרֵיהּ, בְּלוּחֵי אֲבָנָא. וְכֵן כָּל מְלָה וּמְלָה.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כָּל מְלָה וּמְלָה הָוָה מְלִיאָ בְּכָל אֵינוֹן טַעְמִין, בְּכָל אֵינוֹן מְלִין גְּזָרִין, אַגְרִין, וְעוֹנָשִׁין, רְזִין וְסַתְרִין כְּאַסְקוּפָא (נ"א כְּאַסְפוּקָא) דָּא, דְּאִיְהִי מְלִיא מְכָלָא.

וּבְשַׁעָתָא דְּהוּה נִפִּיק הֵהוּא מְלָה, אֲתַחֲזִי חַד. וְכַד הָוָה מְתַגְּלָפָא בְּאַתְרוּי אֲתַחֲזוֹן בְּהֵוּא מְלָה, שְׁבַעִין עֲנָפִין, דְּסַלְקִין בְּגוּה, וְחֲמִשִּׁין כְּתָרִין (נ"א רְתִיבִין) חֹסֵר חַד מֵהָאֵי גִיסָא, וְחֲמִשִּׁין חֹסֵר חַד מִגִּיסָא אַחְרָא כְּפַטִּישָׁא דָּא, בְּזִמְנָא דְּאִיְהוּ בְּטַשׁ בְּטַנְרָא. כְּמָה דְּאֵת אָמַר (יִרְמִיָּה כג) וּכְפַטִּישׁ יִפּוֹצֵץ סַלַּע. וְהוּו חֲמָאן כָּל יִשְׂרָאֵל עֵינָא בְּעֵינָא, וְהוּו חֲדָאן.

וּבְלָהוּ דְרִין בְּתָרָאִין כְּלָהוּ אֲזַדְמָנוּ לְתַמָּן, וְכְלָהוּ קִבְּלוּ אוּרִייתָא בְּטוּרָא דְּסִינִי, דְּכְתִיב, (דְּבָרִים כט) כִּי אֶת אֲשֶׁר יִשְׁנוּ פֹה וְגו', וְאֵת אֲשֶׁר אֵינָנוּ פֹה עֲמָנוּ הַיּוֹם. וְכְלָהוּ כָּל חַד וְחַד כְּדָקָא חֲזִי לִיָּה. וְכְלָהוּ חֲמָאן וּמְקַבְּלִין מְלִין. אֱלֹהִים: דָּא גְבוּרָא. אֵת: דְּאֲתַפְּלִיל בְּיַמִּנָּא,

כְּמָה דְּתַנִּינָן (בְּרַאשִׁית א) אֵת הַשָּׁמַיִם, דְּאִיְהוּ יַמִּנָּא. וְאֵת הָאָרֶץ,

יְסֻדָּה אֶרֶץ וַיְמַיְנֵי טַפְחָה שְׁמַיִם.
וַיְמַיְנֵי זֶה הוּא אֶת. כָּל - לְכַלֵּל אֶת
כָּל שְׂאֵר הַכְּתָרִים. הַדְּבָרִים -
מִתְקַשְּׂרִים זֶה בְּזֶה. הָאֵלֶּה - כָּל
אוֹתָם טַעְמִים, כָּל אוֹתָם סוּדוֹת,
כָּל אוֹתָם סִתְרִים, גְּזוּרוֹת וְעֲנָשִׁים.
דְּאָמַר - לְהִיּוֹת יִרְשָׁה לְכָל,
שְׁכַתוּב (דברים לג) תוֹרָה צְנָה לְנוּ
מֹשֶׁה מוֹרְשָׁה וְגו'. שְׂאֵם תֹּאמַר,
לְגַלוֹת מַה שְׂלֵא הַצְּטָרֶךְ לְגַלוֹת
לְכָל אָדָם - כְּתוּב אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ.
כְּמוֹ שְׂאֵנִי טְמִיר וְנִסְתַּר, כִּף יִהְיוּ
הַדְּבָרִים הַלְלוּ טְמִירִים וְנִסְתַּרִים
בְּלִבְךָ.

דְּבַר אַחַר וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים - אַחַד.
אֶת כָּל הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה לֵאמֹר -
הָרִי חֲמֹשׁ דְּרָגוֹת אַחֲרוֹת. רַבִּי
יְהוּדָה אָמַר, וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים -
גְּבוּרָה. אֶת - יְמִין. כָּל - זֶה וְזֶה
(הָאֵלֶּה - אוֹתָם שְׁנַתְּלוּ, שְׁכַתוּב וְכָל הַעֵם רֵאִים
אֶת הַקּוּלֹת. דְּבַר אַחַר, כָּל -). אָמַר רַבִּי
יִצְחָק, לְכַלֵּל אֶת אַבְרָהָם, שְׁכַתוּב
וְה' בְּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל.

הַדְּבָרִים - לְכַלֵּל שְׂאֵר הַכְּתָרִים
הַמְכַסִּים. הָאֵלֶּה - אֵלוּ שֶׁהִתְגַּלְּוּ,
וְכַתוּב וְכָל הַעֵם רֵאִים אֶת הַקּוּלֹת.
לֵאמֹר - זֶהוּ שְׁכַתוּב (משלי יב) אֵשֶׁת
חַיִל עֲטָרַת בַּעֲלָהּ. וְכַתוּב (ירמיה ג)
לֵאמֹר הֵן יִשְׁלַח אִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ.
אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לְמַה נִּתְּנָה תוֹרָה
בְּאֵשׁ וּחֲשֻׁכָה, שְׁכַתוּב וְהִקָּר בַּעַר
בְּאֵשׁ עַד לֵב הַשָּׁמַיִם חֲשׂוֹף עֲנָן
וְעַרְפֵּל. שְׁכַל מִי שִׁישְׁתַּדֵּל בַּתוֹרָה,
יִנְצַל מֵאֵשׁ אַחֲרַת שֵׁל הַגִּיהֶנֶם
וּמִהַחֲשׂוֹף שְׁמַחְשִׁיכִים כָּל שְׂאֵר
הַעֲמִים לְיִשְׂרָאֵל, שְׁבֻזְכוֹת
אַבְרָהָם נִצְלוּ יִשְׂרָאֵל מֵאֵשׁ
הַגִּיהֶנֶם.

שְׁשִׁנְנוּ, אָמַר הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְאַבְרָהָם, כָּל זְמַן שֶׁבִּנְיָד לִשְׁתַּדְּלוּ
בַּתוֹרָה, הֵם יִנְצְלוּ מֵאֵלֶּה, וְאִם לֹא
- הָרִי אֵשׁ הַגִּיהֶנֶם תִּשְׁלַט בָּהֶם

דְּאִיהוּ שְׂמֵאֵלֵא. דְּכְתִיב, (ישעיה מח) אַף יְדֵי יְסֻדָּה
אֶרֶץ וַיְמַיְנֵי טַפְחָה שְׁמַיִם. וַיְמַיְנֵי זֶה הוּא אֶת.
כָּל: לְאַכְלֵלָא כָּל שְׂאֵר כְּתָרִין. הַדְּבָרִים:
מִתְקַשְּׂרִין דָּא בְּדָא הָאֵלֶּה: כָּל אֵינוֹן טַעְמִין, כָּל
אֵינוֹן רְזִין, כָּל אֵינוֹן סִתְרִין, גְּזָרִין וְעוֹנָשִׁין.

דְּאָמַר: לְמַהוּי יְרוּתָא לְכָלֵא. דְּכְתִיב, (דברים לג)
תוֹרָה צְנָה לְנוּ מֹשֶׁה מוֹרְשָׁה וְגו'. דְּאִי
תִּימָא לְגַלְּאָה מַה דְּלֵא אֲצַטְרִיף לְגַלְּאָה לְכָל
בַּר נָשׁ, כְּתִיב אֲנֹכִי יְי' אֱלֹהֶיךָ. כְּמַה דְּאֵנָא
טְמִירָא וְסִתְרִים, כִּף יִהְיוּ מַלְיָן אֲלִין טְמִירִין
וְסִתְרִימִין בְּלִבְךָ.

דְּבַר אַחַר וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים, חַד. אֶת כָּל הַדְּבָרִים
הָאֵלֶּה לֵאמֹר הָא חֲמֹשׁ דְּרָגִין אַחֲרֵינִין. ר' יְהוּדָה
אָמַר, וַיְדַבֵּר אֱלֹהִים: גְּבוּרָה. אֶת:
יְמַיְנָא. כָּל: דָּא וְדָא (הָאֵלֶּה, אֵינוֹן דְּאֵתְגַלְּוִין דְּכְתִיב וְכָל הַעֵם
רֵאִים אֶת הַקּוּלֹת דְּבַר אַחַר כָּל) אָמַר ר' יִצְחָק, לְאַכְלֵלָא
אַבְרָהָם דְּכְתִיב, (בראשית כד) וַיְי' בְּרַךְ אֶת אַבְרָהָם
בְּכָל.

הַדְּבָרִים: לְאַכְלֵלָא שְׂאֵר כְּתָרִין דְּאֵתְכַסְּיִין.
הָאֵלֶּה: אֵינוֹן דְּאֵתְגַלְּוִין. וְכְתִיב
וְכָל הַעֵם רֵאִים אֶת הַקּוּלֹת. לֵאמֹר: דָּא הוּא
דְּכְתִיב, (משלי יב) אֵשֶׁת חַיִל עֲטָרַת בַּעֲלָהּ. וְכְתִיב,
(ירמיה ג) לֵאמֹר הֵן יִשְׁלַח אִישׁ אֶת אִשְׁתּוֹ.

אָמַר ר' יִצְחָק, אָמַי אֵתְיֵהִיבַת אוֹרִיִיתָא
בְּאֵשׁא וּחֲשׂוּכָא, דְּכְתִיב, (דברים ה) וְהִקָּר
בּוֹעַר בְּאֵשׁ עַד לֵב הַשָּׁמַיִם חֲשׂוֹף עֲנָן וְעַרְפֵּל.
דְּכָל מָאן דִּישְׁתַּדֵּל בְּאוֹרִיִיתָא, אֵשְׁתִּזִּיב מֵאֵשׁא
אַחֲרָא דְּגִיהֶנֶם, וּמִחֲשׂוּכָא דְּמַחְשְׁכִין כָּל שְׂאֵר
עַמִּין לְיִשְׂרָאֵל, דְּבֻזְכוֹתֵיהּ דְּאַבְרָהָם אֵשְׁתִּזִּיבוּ
יִשְׂרָאֵל מֵאֵשׁא דְּגִיהֶנֶם.

דְּתִנְנָא אָמַר לִיהּ קַדְשָׁא בְרִין הוּא לְאַבְרָהָם,
כָּל זְמַנָּא דְּבִנְיָד לִשְׁתַּדְּלוֹן בְּאוֹרִיִיתָא,

יִשְׁתַּזְבֹּן מֵאֲלִין. וְאִי לֹא, הָא נִוְרָא דְּגִיהֶנֶם דְּשִׁלְטָא בְּהוּ, וַיִּשְׁתַּעַבְדוּן בֵּינֵי

עממא. אמר ליה, בתרי קטורי לא מזדקפן מלין, אלא אי ניהא קמך, ישתזבון מנורא דגיהנם, וישתעבדון ביני עממא, עד דיתובון גבך. אמר ליה יאות הוא ודאי, הדא הוא דכתיב, (דברים לב) אם לא כי צורם מחרם. מאן הוא צורם. דא הוא אברהם. דכתיב, (ישעיה נא) הביטו אל צור חצבתם. ויני הסגרים, דא קדשא ברין הוא, דאסתפם על ידוי.

אמר ר' יהודה, מיומא דנפקו ישראל ממצרים עד יומא דאתיהיבת אורייתא, חמשין יומין הוו. מאי טעמא אמר ר' יהודה, משום אינון שני דיובלא, דכתיב, (ויקרא כה) וקדשתם את שנת החמשים שנה.

תאנא, אמר רבי שמעון, ההוא יובלא אפיק לון לישראל ממצרים. ואי תימא דיובלא ממש. אלא מסטרא דיובלא הוה, ומסטרא דיובלא אתער דינא על מצראי, ובגיני כן חמשין אלין דיובלא הוו.

תאנא, לקבל דא, חמשין זמנין אתמר ואדבר באורייתא, נמוסין דמצרים, ושבחי אינון פלהו, אשר (ד' ט"ו ע"א) הוצאתיך. (דברים ד) ויוציאך. (שמות יג) כי ביד חזקה הוציאך. וכלהו זמני, חמשין אינון, ולא יתיר, משום דכלא ביובלא אתעטר, ומסטרא דיובלא אתא כלא. ובגיני כן, אורייתא דאתי מגבורה, אתעטרת בימינא. דכתיב, (דברים לג) מימינו אש דת למו. ותניא חמשא קלין הוו. וכלהו אתחזיאו בהו, ואתפלילו בהו, ואתעטרו בדא.

אמר ר' שמעון, בההוא זמנא דקבילו ישראל אורייתא, יובלא דא אעטר בעטרוי לקודשא ברין הוא, כמלכא דאתעטר בגו חיליה. דכתיב, (שיר השירים ג) צאנה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו.

וישתעבדו בין העמים. אמר לו, בשני קשרים לא יקומו הדברים, אלא אם נוח לפניך - שינצלו מאש הגיהנם, וישתעבדו בין העמים עד שישובו אליך. אמר לו, יפה זה ודאי. זהו שכתוב (דברים לב) אם לא כי צורם מחרם. מיהו צורם? זהו אברהם, שכתוב (ירמיה א) הביטו אל צור חצבתם. וה' הסגרים - זה הקדוש ברין הוא שהספים על ידו.

אמר רבי יהודה, מיום שיצאו ישראל ממצרים עד היום שנתנה בו תורה היו חמשים יום, מה הטעם? אמר רבי יהודה, משום אותן שנות היובל, שכתוב (ויקרא כה) וקדשתם את שנת החמשים שנה.

שנינו, אמר רבי שמעון, אותו היובל הוציא את ישראל ממצרים. ואם תאמר שיובל ממש, אלא מצד היובל זה היה, ומצד היובל התעורר דין על המצרים, ולכן חמשים אלה היו של היובל.

שנינו, כנגד זה חמשים פעמים נאמר ונזכר בתורה הנהגות מצרים, וכלם הם שבחים: אשר הוצאתיך. ויצאך. כי ביד חזקה הוציאך. וכל הפעמים הם חמשים, ולא יותר. משום שהכל התעטר ביובל. ומצד היובל הכל בא. ולכן תורה שבאה מגבורה התעטרה בימין, שכתוב (דברים לג) כי מימינו אש דת למו. ושנינו, חמשה קולות היו, וכלם נראו בהם ונכללו בהם והתעטרו בה. אמר רבי שמעון, באותו זמן שקבלו ישראל תורה, היובל הזה עטר בעטרותיו את הקדוש ברין הוא כמלך שהתעטר בתוף חילו, שכתוב (שיר א) צאנה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו. מי זו אמו? זה

היובל, והיובל התעטר בשמחה באהבה בשלמות, שכתוב (תהלים קיא) אם הבנים שמחה. מי זו אם הבנים? אמר רבי שמעון, זה היובל.

אמר רבי יהודה, על זה כתוב (משלי כג) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך. מי זה אביך ואמך? אמר רבי יהודה, כמו שבארוה בספרא דצניעותא, שכתוב ערות אביך וערות אמך לא תגלה. אוי למי שמגלה ערותם.

שנינו, אמר רבי יצחק, בשעה שהקדוש ברוך הוא התגלה בהר סיני, הודעו עהר, ובשעה שסיני הודעו, כל שאר הרי העולם הודעו והיו עולים וירדים, עד שהושיט הקדוש ברוך הוא ידו עליהם והתשבו, וקול יוצא ומכריז, (תהלים קיד) מה לך הים פי תנוס הירדן תסב לאחור, ההרים תרקדו כאילים וגו'.

והם שבים ואומרים, מלפני אדון חולי ארץ. אמר רבי יצחק, מלפני אדון - זו האם, שכתוב אם הבנים שמחה. חולי ארץ - זו האם המתתונה. מלפני אלוה יעקב - זהו האב, שכתוב בני בכרי ישראל. ועל זה כתוב בעטרה שעטרה לו אמו.

מה זה בעטרה? אמר רבי יצחק, בכתוב (שמואל א-ב) ושאוול ואנשיו עטרים אל דוד. משום שמתעטר בלבן ובאדם ובירק, בכל הגונים שפלים פלולים בו ומקפים בו. אמר רבי יהודה, בעטרה שעטרה לו אמו, מי זו העטרה? שכתוב (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר, וכתוב (שם) ובית תפארתתי אפאר. אמר רבי יצחק, תורה נתנה באש שחרה על גבי אש לבנה, לכלל

מאן אמו. דא יובלא. ויובלא אתעטר, בחדוה ברחימו בשלימו. דכתיב, (תהלים קיא) אם הבנים שמחה. מאן אם הבנים? אמר רבי שמעון דא יובלא.

אמר רבי יהודה, על דא כתיב, (משלי כג) ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך. מאן אביך ואמך. אמר רבי יהודה, כמה דאוקמוה בספרא דצניעותא, דכתיב, (ויקרא יח) ערות אביך וערות אמך לא תגלה ווי למאן דגלי ערייתהון.

תאנא, אמר רבי יצחק, בשעתא דקודשא בריך הוא אתגלי בטורא דסיני, אזדעזע טורא. ובשעתא דסיני אזדעזע, כל שאר טורי עלמא אזדעזעו, והו סלקין ונחתין, עד דאושיט קדשא בריך הוא ידוי עליהו, ואתישבו. וקלא נפקא ומכרזא, (תהלים קיד) מה לך הים פי תנוס הירדן תסוב לאחור ההרים תרקדו כאילים וגו'.

ואינון תבאן ואמרין, מלפני אדון חולי ארץ. אמר ר' יצחק, מלפני אדון, דא אימא, דכתיב אם הבנים שמחה. חולי ארץ, דא אימא תתאה. מלפני אלוה יעקב, דא הוא אבא, דכתיב, (שמות ד) בני בכורי ישראל. ועל האי כתיב בעטרה שעטרה לו אמו.

מהו בעטרה. אמר רבי יצחק, כמה דכתיב, (שמואל א כג) ושאוול ואנשיו עוטרים אל דוד. משום דמתעטר, בחוורא בסומקא ובירוקא, בכל גוונים דכלהו כלילן ביה, ואסתתרון ביה. אמר ר' יהודה, בעטרה שעטרה לו אמו. מאן עטרה. דכתיב, (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר. וכתוב (ישעיה ס) ובית תפארתתי אפאר.

אמר ר' יצחק, אורייתא אתיהיבת באשא אופמא, על גבי אשא חוורא, לאכללא ימינא בשמאלא, ושמאלא

ימינא בשמאלא, ושמאלא

יְמִין בְּשִׂמְלֵךְ, וְשִׂמְלֵךְ שְׂחֹרֵךְ.
לְהִיטּוֹת יְמִין, שְׂכָתוֹב מִיְמִינוֹ אֵשׁ
דַּת לְמוֹ.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, בְּשַׁעֲרֵי שְׁעָרֵי שֶׁל
סִינֵי הָיָה יוֹצֵא, עוֹלָה אֵשׁ,
וּמִתְעַטֵּר בְּאוֹתוֹ עֵשָׂן בְּגָלוּי
כְּאֶשְׁפּוֹל הַזֶּה, וְעוֹלָה וְיוֹרֵד, וְכָל
הַרְיָחוֹת וְהַבְּשָׂמִים שֶׁל גֵּן עֵדֶן הָיָה
מַעֲלָה אוֹתוֹ עֵשָׂן בְּמִרְאֵה שֶׁל לְבָן
וְאֵדָם וְשֹׁחַר. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (שִׁיר א) ^a
מִקְטָרֶת מֵר וּלְבוֹנָה מִכָּל אֲבָקָת
רוֹכֵל.

אוֹתוֹ עֵשָׂן מֵה הָיָה? אָמַר רַבִּי
יִצְחָק, שְׂכִינָה שְׁנֹגְלָתָהּ לְשֵׁם,
שֶׁנֶּאֱמַר מִי זֹאת עֲלֵה מִן הַמִּדְבָּר
כְּתוּבָה עֵשָׂן. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
לְמַה לָּךְ כָּל זֶה, הֲרֵי פְסוּק שֶׁלֹּם
הוּא, שְׂכָתוֹב וְהֵר סִינֵי עֵשָׂן כְּלוֹ
מִפְנֵי אֲשֶׁר יָרַד עֲלָיו ה' בְּאֵשׁ וַיַּעַל
עֲשָׂנוּ כְּעֵשָׂן הַכְּבֹשֶׁן. אֲשֶׁרֵי הָעַם
שָׂרְאוּ אֶת זֶה וַיִּדְעוּ אֶת זֶה.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, כְּשֶׁנֶּחֱקָקוּ
הָאוֹתוֹת בְּלוֹחוֹת הָאֲבָן, הָיוּ
נִרְאִים מִשְׁנֵי צְדָדִים - מִצַּד זֶה
וּמִצַּד זֶה, וְהַלּוֹחוֹת הָיוּ מֵאֲבָן
סַנְפִירִינוֹן, וְנִחְקָקוּ וְנִתְכַּסּוּ בְּאֵשׁ
לְבָנָה, וְהָאוֹתוֹת הָיוּ מֵאֵשׁ
שְׁחָרָה, וְחִקּוּקִים בְּשֵׁנֵי צְדָדִים -
מִצַּד זֶה וּמִצַּד זֶה.

אָמַר רַבִּי אֲבָא, הַלּוֹחוֹת הָיוּ
בְּעֵינֵיהֶם, וְהָאוֹתוֹת הָיוּ טְסוֹת
וְנִרְאוֹת בְּשֵׁנֵי סוּגֵי אֵשׁ - אֵשׁ לְבָנָה
וְאֵשׁ שְׁחָרָה, לְהִרְאוֹת כְּאֶחָד יְמִין
וְשִׂמְלֵךְ, שְׂכָתוֹב (מִשְׁלֵי א) אַרְבֵּי יָמִים
בִּימִינָה בְּשִׂמְלֵךְ וְגו'. וְהֵרֵי כְּתוּב
מִיְמִינוֹ אֵשׁ דַּת לְמוֹ. אֲלֵא מִצַּד
הַגְּבוּרָה זֶה הָיָה, וְנִכְלַל בְּיָמִין.
וְלָכֵן אֵשׁ לְבָנָה וְאֵשׁ שְׁחָרָה.

שְׁנֵינוּ, כְּתוּב (שְׁמוֹת לב) וְהִלַּחַת
מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הִמָּה וְגו'. (מַעֲשֵׂה
אֱלֹהִים וְדָאִי) אָמַר רַבִּי יְהוּדָה,
כְּתוּב וְהִלַּחַת, אֶחָד. שְׁנַיִם הָיוּ
וְנִרְאִים אֶחָד. וְעֵשֶׂר אֲמִירוֹת
חִקּוּקוֹת בָּהֶם, חֲמֵשׁ כְּלוֹלוֹת

דְּאִתְחַזְרֵי יְמִינָא, דְּכְתִיב מִיְמִינוֹ אֵשׁ דַּת לְמוֹ.
אָמַר רַבִּי אֲבָא, בְּשַׁעֲרֵי דְתַנְנָא דְסִינֵי הָוָה
נְפִיק, סָלִיק אֲשָׁא, וּמִתְעַטֵּר בְּהָוָה
תַּנְנָא בְּאִתְגַּלְיָא, כְּאִתְפְּלָא דָא, וְסָלִיק וְנָחִית,
וְכָל רִיחֵין וּבוֹסְמִין דְּבִגְנָתָא דְעֵדֶן, הָוָה סָלִיק
הָוָה תַּנְנָא, בְּחִזּוֹ דְחֹוּר וְסוּמְקָא וְאוּכְם, הָדָא
הוּא דְכְתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ג) מִקְטָרֶת מֵר וּלְבוֹנָה
מִכָּל אֲבָקָת רוֹכֵל.

הָוָה תַּנְנָא מֵאֵן הָוָה. אָמַר ר' יִצְחָק, שְׂכִינָתָא
דְּאִתְגַּלְיָ לְתַמְזוֹ, כְּמָה דְאִתְ אָמַר, (שִׁיר הַשִּׁירִים
א) מִי זֹאת עוֹלָה מִן הַמִּדְבָּר כְּתוּבָה עֵשָׂן. אָמַר
ר' יְהוּדָה, לְמָה לָּךְ כּוֹלֵי הָאֵי הָא קָרָא שְׁלִים
הוּא, דְכְתִיב וְהֵר סִינֵי עֵשָׂן כְּלוֹ מִפְנֵי אֲשֶׁר יָרַד
עֲלָיו יי' בְּאֵשׁ וַיַּעַל עֲשָׂנוּ כְּעֵשָׂן הַכְּבֹשֶׁן. זְכָרָה
עֲמָא דְחֲמָאֵן דָּא, וַיִּדְעִין דָּא.

אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא, כִּד אִתְגַּלְיָפוּ אֲתוּוֹן בְּלוֹחֵי
אֲבָנָא, הָווּ מִתְחַזְיִין בְּתַרִין סְטָרִין,
מִסְטָרָא דָא, וּמִסְטָרָא דָא, וְלוֹחֵין מֵאֲבָן
סַנְפִירִינוֹן הָווּ, וְאִתְגַּלְיָפוּ וְאִתְחַפְיִין בְּאֲשָׁא
חֹוּרָא, וְאֲתוּוֹן הָווּ מֵאֲשָׁא אוּכְמָא, וּמִתְגַּלְפִין
בְּתַרִין סְטָרִין, מִסְטָרָא דָא וּמִסְטָרָא דָא.

אָמַר ר' אֲבָא, לוֹחֵין הָווּ בְּעֵינֵיהֶוּ, וְאֲתוּוֹן הָווּ
טְאֶסִין, וּמִתְחַזְיִין בְּתַרִין אֲשִׁין, אֲשָׁא
חֹוּרָא, וְאֲשָׁא אוּכְמָא, לְאִתְחַזְזָה כְּחָדָא,
יְמִינָא וְשִׂמְלֵךְ, דְכְתִיב, (מִשְׁלֵי א) אַרְבֵּי יָמִים
בִּימִינָה בְּשִׂמְלֵךְ וְגו'. וְהָא כְתִיב מִיְמִינוֹ אֵשׁ
דַּת לְמוֹ. אֲלֵא מִסְטָרָא דְגְבוּרָה הָוָה,
וְאִתְפְּלִילַת בִּימִינָא. וּבְגִין כֵּן אֲשָׁא חֹוּרָא
וְאֲשָׁא אוּכְמָא.

הָאֲנָא, כְּתִיב (שְׁמוֹת לב) וְהִלַּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים
הִמָּה וְגו', (מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים וְדָאִי) אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה, וְהִלַּחַת כְּתִיב, חָד. תַּרְיִ הָווּ
וּמִתְחַזְיִין חָד. וְעֵשֶׂר אֲמִירִין מִתְגַּלְפִי בְּהוּ.

בְּחֵמֶשׁ, לְהִיּוֹת הַכֹּל יָמִין. מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה וְדָאֵי.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, שֶׁל סַנְפִירִינוֹן הָיָה, וְשִׁתֵּי אַבְנִים הָיוּ, וְהָאֲבָנִים הָיוּ סְתוּמוֹת. נָשַׁב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרוּחַ, וְהִתְפָּשְׁטוּ וְנִחְקְקוּ שְׁנֵי לוּחֹת. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כְּעֵין סַנְפִירִינוֹן הָיָה, (שְׁהִיְתָה אֲבָן טוֹבָה) מִשְׁמַע שְׁפָתוֹב מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה.

אָמַר לוֹ, אִם כֵּן, סַנְפִירִינוֹן זֶה, שֶׁהִיא אֲבָן טוֹבָה וְכַבֵּדָה מִשְׁאֵר הָאֲבָנִים, אֵינָם מַעֲשֵׂה שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? אָמַר לוֹ, בְּמָה בְּאֵרְנוּ מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה? הֵמָּה דִּוְקָא. אֲלֵא בֵּא וְרָאָה, כְּתוֹב וְהִלַּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים. הִלַּחַת כְּתוֹב, וְלֹא כְּתוֹב וְהָאֲבָנִים מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַכֹּל אֶחָד הוּא, אֲבָל שְׁנֵי הַלוּחֹת הִלְלוּ, עַד שֶׁלֹּא נִבְרָא הָעוֹלָם הָיָה, וְנִתְעַלּוּ מִעֲרֵב שִׁבְתָּ, וְעָשָׂה אוֹתָם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמַעֲשֵׂיו הָיוּ.

כִּמְהָ הֵם נִעֲשׂוּ? שְׁנֵינוּ, מֵאוֹתוֹ הִטַּל הָעֲלִיּוֹן שְׁשׁוּפַע מִן הָעֵתִיק הַקְּדוֹשׁ. וְכִשְׁשׁוּפַע וְנִמְשָׁף לַשְּׂדֵה הַתְּפוּחִים הַקְּדוֹשִׁים, נִטַּל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁתֵּי טְפוֹת כְּפוֹר מֵהֶם וְנִגְלְדוּ, וְנִעֲשׂוּ שְׁתֵּי אַבְנִים יְקָרוֹת. נָשַׁב בְּהֵן, וְהִתְפָּשְׁטוּ לְשְׁנֵי לוּחֹת. זֶהוּ שְׁפָתוֹב מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה וְהַמְּכַתֵּב מְכַתֵּב אֱלֹהִים הוּא, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (שְׁמוֹת ל"ב) כְּתוֹבִים בְּאֲצָבַע אֱלֹהִים.

שְׁנֵינוּ, אֲצָבַע אֱלֹהִים - אוֹתָהּ אֲצָבַע עוֹלָה לַעֲשֶׂרָה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אֲצָבַע אֱלֹהִים הִיא. וְכֹל אֲצָבַע וְאֲצָבַע עוֹלָה לַעֲשֶׂרָה, עַד שֶׁנִּעֲשִׂיתָ יָד שְׁלֵמָה, שְׁפָתוֹב (שְׁמוֹת י"ד) וְיִרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה.

חֵמֶשׁ כְּלִילָן בְּחֵמֶשׁ, לְמַהְיֵי כֹלָא יְמִינָא. מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה וְדָאֵי.

רַבִּי יִצְחָק אָמַר, שֶׁל סַנְפִירִינוֹן הָוּוּ, (ד"ד פ"ד ע"ב) וְתָרִין אַבְנִין הָוּוּ. וְאֲבָנִין הָוּוּ סְתִימָאן. נָשִׁיב קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּרוּחָא, וְאִתְפָּשְׁטוּ וְאִתְגְּלִיפוּ תָרִין לוּחִין. ר' יְהוּדָה אָמַר, כְּעֵין סַנְפִירִינוֹן הָוּוּ. (דְּהוּתָה אֲבָן טוֹבָה) מִשְׁמַע דְּכְתִיב מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה.

אָמַר לֵיהּ, אֵי הֵכִי, סַנְפִירִינוֹן דָּא דְּהוּא אַבְנָא טַבָּא יְקִירָא מִשְׁאֵר אַבְנִין, לָאו עוֹבְדָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵינּוֹן. אָמַר לֵיהּ, בְּמֵאֵי אוּקִימָנָא מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה. הֵמָּה דִּיִּיקָא. אֲלֵא תָא חֲזִי, כְּתִיב וְהִלַּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים. הִלַּחַת כְּתִיב, וְלֹא כְּתִיב וְהָאֲבָנִים מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה.

אָמַר ר' שְׁמַעוֹן, כֹּלָא חַד הוּא, אֲבָל אֵלִין תָּרִין לוּחִין עַד לָא אִתְבְּרִי עֲלֵמָא הָוּוּ, וְאִסְתְּלְקוּ מִעֲרֵב שִׁבְתָּ, וְעַבְד לוֹן קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעוֹבְדוּי הָוּוּ.

כִּמְהָ אִתְעַבִּידוּ. תָּאנָא, מֵהֵוּא טַלָּא עֲלָאָה, דְּנִגִּיד מַעֲתִיקָא קַדִּישָׁא. וְכַד נִגִּיד וְאִתְמַשְׁף לַחֲקַל דְּתְפוּחִין קַדִּישִׁין, נִטַּל קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא תָרִין כְּפוּרִי מְנִייהוּ, וְאִתְגְּלִידוּ, וְאִתְעַבִּידוּ תָרִין אַבְנִין יְקִירִין. נָשַׁב בְּהוּ, וְאִתְפָּשְׁטוּ לְתָרִין לוּחִין, הִדָּא הוּא דְּכְתִיב מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים הֵמָּה וְהַמְּכַתֵּב מְכַתֵּב אֱלֹהִים הוּא. כְּמָה דְּכְתִיב, (דְּבָרִים ט) כְּתוֹבִים בְּאֲצָבַע אֱלֹהִים.

תָּאנָא, אֲצָבַע אֱלֹהִים. הֵוּא אֲצָבַע סְלִיק לַעֲשֶׂרָה. כְּמָה דְּאִתְמַר, אֲצָבַע אֱלֹהִים הִיא. וְכֹל אֲצָבַע וְאֲצָבַע סְלִיק לַעֲשֶׂרָה, עַד דְּאִתְעַבִּיד דָּא שְׁלִימָתָא, דְּכְתִיב, (שְׁמוֹת י"ד) וְיִרְא יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּד הַגְּדוֹלָה.

אמר ר' יהודה, חרות על הלחת, נקיבן הו
 אבנין, ואתחזיאו לתרין סטרין, חרות
 גלופא דגליפין. אמר ר' אבא, מהאי סטרא
 אתחזי סטרא אחרא, ואתקרי מהכא, מה
 דכתיב בסטרא אחרא.

רבי אלעזר אמר, בגס הו כתיבין, דכל בני
 נשא, הו אמרין וסהדין, דהא מכתב
 אלהים הוא ודאי, דהא כל בני עלמא לא
 יכלין למנדע לון כמה דהו.

דרעתיהו דאינון דאמרין, נקיבין הו, מי
 כתיב חרות בלחת, על הלחת
 כתיב. אלא הכי תאנא, חמשא קלין אינון
 לימינא, וחמשא לשמאלא. ואינון דשמאלא
 כלילין בימינא. ומן ימינא, אתחזון אינון
 דשמאלא, והכא כלא איהו ימינא, ואתפלילין
 אלין באלין, מאן דהוה בסטרא דא, חמי
 לסטרא אחרא, וקרי לון לאינון אתוון. דהא
 תנינן, שמאלא אתחזר ימינא, דכתיב מימינו
 אש דת למו, ובגין כן מכתב אלהים הוא
 ודאי.

הא פיצד, מאן דהוה מסטרא דא, הוה קרי
 בדא, אנכי יי אלהיך. ומאלין אתוון הוה
 חמי, וקרי לא תרצח. הוה קרי לא יהיה לך.
 והוה חמי וקרי, לא תנאף. והוה קרי לא תשא
 את שם יי אלהיך לשווא. והוה חמי וקרי לא
 תגנב. וכלא מסטרא דא, וכך לכלהו, וכדין
 מסטרא אחרא, וכלהו כלילין דא בדא כהאי
 גוונא. הדא הוא דכתיב, (שמות לב) מכתב אלהים
 הוא. מכתב אלהים הוא ודאי.

וירד משה אל העם ויאמר אלהם. רבי יוסי
 אמר, מאי אמירא דא דכתיב ויאמר
 אליהם, ולא כתיב מאי קאמר. אמר רבי
 יצחק, תא חזי, ארחא דעלמא הוא, כד אתי

אמר רבי יהודה, חרות על הלחת
 - נקיבים היו האבנים ונראו משני
 צדדים, חרות חקיקה של
 חקיקות. אמר רבי אבא, מצד זה
 נראה הצד האחר, ונקרא מכאן
 מה שכתוב בצד האחר.

רבי אלעזר אמר, בגס היו
 כתובים, שכל בני האדם היו
 אומרים ומעידים שהרי מכתב
 אלהים הוא ודאי, שהרי כל בני
 העולם לא יכלו לדעת אותם כמו
 שהיו.

לדעתם של האומרים נקובים
 היו, האם כתוב חרות בלחת? על
 הלחת כתוב. אלא כן שנינו,
 חמשה קולות הם לימין וחמשה
 לשמאל, ואותם של השמאל
 כלולים בימין. ומיהימין נראו
 אותם שבשמאל, וכאן הכל הוא
 ימין, ונכללו אלה באלה, מה
 שהיה בצד זה נראה לצד האחר,
 וקוראים את אותם האותיות.
 שהרי שנינו, השמאל הפך להיות
 ימין, שכתוב מימינו אש דת למו,
 ומשום כן מכתב אלהים הוא
 ודאי.

הביצד? מה שהיה בצד הזה היה
 קורא בזה, אנכי ה' אלהיך.
 ומאאותיות הללו היה רואה
 וקורא לא תרצח. היה קורא לא
 יהיה לך, והיה רואה וקורא לא
 תנאף. והיה קורא לא תשא את
 שם ה' אלהיך לשווא. והיה רואה
 וקורא לא תגנב. והכל מצד זה.
 וכך לכלם, ואז מצד האחר, וכלם
 כלולים זה בזה כגון זה. זהו
 שכתוב (שם לב) מכתב אלהים הוא.
 מכתב אלהים הוא ודאי.

וירד משה אל העם ויאמר אלהם.
 רבי יוסי אמר, מהי האמירה הזו
 שכתוב ויאמר אלהם, ולא כתוב
 מה אמר? אמר רבי יצחק, בא
 וראה, דרך העולם הוא, כשפאה
 שמחה לאדם או כשפא צער -

כְּשֶׁעָדִין לֹא יוֹדֵעַ מִמֶּנּוּ, לֹא יִכּוֹל לְסַבֵּל, שֶׁהָרִי לְבוֹ פּוֹרַח לְשָׁעָה. וְכִשְׁיִוָדֵעַ מִמֶּנּוּ, עוֹמֵד בְּקִיּוּמוֹ וְיִכּוֹל לְסַבֵּל. כֹּל שֶׁכֵּן כָּאן, (וכאן אינו קר) שֶׁהָרִי מֵשֶׂה אָמַר לָהֶם כֹּל מִה שֶׁהָיָה אַחֲרֵי כֵּן וְחִזַּק לָבָם בְּדַבְרֵי, וְלֹא יָכְלוּ לְסַבֵּל. כֹּל שֶׁכֵּן אִם לֹא הָיָה אוֹמֵר לָהֶם דְּבַר. וּמֵשׁוּם כֵּן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם בְּתַחֲלָה, וְחִזַּק לָבָם, וְאַחֲרַי כֵּן וַיְדַבֵּר אֲלֵהֶם.

וְעַם כֹּל זֶה לֹא יָכְלוּ לְסַבֵּל, שֶׁהָרִי שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי יְהוּדָה אָמַר רַבִּי חֲזִיָּא אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּשֶׁשָּׁמְעוּ דְּבָרוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, פָּרְחָה נִשְׁמַתָּם, וְעֵלְתָה נִשְׁמַתָּם שֶׁל יִשְׂרָאֵל עַד כִּסּוּדוֹ לְהַדְּבִיק שֵׁם.

אָמְרָה תּוֹרָה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכִי לְחִנּוּם הַיִּיטִי מֵאֲלֹפִים שְׁנַיִם טָרָם שְׁנִבְרָא הָעוֹלָם?! לְחִנּוּם כְּתוּב בְּהַ (ויקרא יז) וַאִישׁ אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם, (שמות ל) וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר, (ויקרא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים?! אֵיפֹה הֵם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל? בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הַחֲזִירָה הַתּוֹרָה אֶת נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל כֹּל אֶחָד וְאֶחָד לְמַקּוּמוֹ. הַתּוֹרָה חֲזָקָה וְאַחֲזָה בְּנִשְׁמוֹתֵיהֶם לְהַחֲזִיר אוֹתָן לְיִשְׂרָאֵל. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (תהלים ט) תּוֹרַת ה' תְּמַיְמָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ. מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ. מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ מִמֶּשׁ. שְׁנִינּוּ, כְּתוּב וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא ה' לְמִלְכָּה, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (מלכים א' י) שֶׁשׁ מַעֲלוֹת לְכִסֵּא. רַבִּי אַבָּא אָמַר, שֶׁהַלְּבָנָה עֲמָדָה בְּשִׁלְמוֹת, שְׁשִׁינּוּ שְׁבִימֵי שְׁלֹמֹה עֲמָדָה הַלְּבָנָה בְּשִׁלְמוֹת.

אֵימָתִי בְּשִׁלְמוֹת? (שְׁנִינּוּ, כְּתוּב וַתִּרְבַּח חֲכַמַת שְׁלֹמֹה וְגו'). מִהוּ וַתִּרְבַּח? אָמַר רַבִּי אַבָּא, שְׁעֲמָדָה הַלְּבָנָה בְּשִׁלְמוֹתָהּ. מִהוּ בְּשִׁלְמוֹתָהּ?

חֲדוּוֹתָא לְכַר נֶשׁ, אוּ פַד אֲתֵי צַעֲרָא, עַד לֹא יָדַע מַנִּיָּה לֹא יָכִיל לְמַסְבֵּל, דְּהָא לְבָא אֲתַפְרַח לְשַׁעֲתָא. וְכַד יָדַע מַנִּיָּה, קָאִים בְּקִיּוּמִיָּה, וְיָכִיל לְמַסְבֵּל. כֹּל שֶׁכֵּן הָכָא, (נ"א וְהָכָא לֹאוּ הָכִי) דְּהָא מֵשֶׂה אָמַר לוֹן כֹּל מִה דְּהוּה לְבַתָּר, וְאַתְקִיף לְבִיָּיהוּ בְּמַלִּין, וְלֹא יָכִילוּ לְמַסְבֵּל. כֹּל שֶׁכֵּן אִי לֹא אָמַר לוֹן מִיָּדִי. וּבְגִין כֵּן וַיֹּאמֶר אֲלֵהֶם בְּקִדְמִיתָא, וְאַתְתַּקֵּף לְבִיָּיהוּ. וְלְבַתָּר וַיְדַבֵּר אֲלֵהֶם.

וְעַם כֹּל דָּא, לֹא יָכִילוּ לְמַסְבֵּל, דְּהָא תְּנִינָן, אָמַר ר' יְהוּדָה אָמַר ר' חֲזִיָּא אָמַר ר' יוֹסִי, כַּד שָׁמְעוּ מַלְּהָ דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, פָּרַחַת נִשְׁמַתֵּיהוּ, וְסִלְקָא נִשְׁמַתֵּיהוּ דִּישְׂרָאֵל, עַד כְּרִסֵּי יִקְרָא דִּילֵיהּ, לְאַתְדַּבְּקָא תַּמָּן.

אָמְרָה אוֹרֵייתָא קָמִיָּה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכִי לְמַגְנָא הוֹינָא מִתְרִי אֲלֵפֵי שְׁנִין, עַד לֹא אֲתַבְרִי עֲלֵמָא, לְמַגְנָא כְּתִיב בְּהַ, (ויקרא יז) וַאִישׁ (דף פ"ה ע"א) אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר הַגֵּר בְּתוֹכָם (ויקרא כה) וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר. (ויקרא כה) כִּי לִי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עֲבָדִים. אֵן אֵינּוּן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. בְּהַ שַׁעֲתָא, אֶהְדְּרַת אוֹרֵייתָא נִשְׁמַתֵּיהוּ דִּישְׂרָאֵל, כֹּל חַד וְחַד לְאַתְרֵיהּ. אוֹרֵייתָא אֲתַקִּיפַת, וְאַחֲדִית בְּהוּ בְּנִשְׁמַתֵּיהוּ, לְאַהֲדָרָא לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (תהלים ט) תּוֹרַת יי' תְּמַיְמָה מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ. מְשִׁיבַת נֶפֶשׁ מִמֶּשׁ.

תְּאֵנָא, כְּתִיב (דְּבָרֵי הַיָּמִים א כט) וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא יי' לְמִלְכָּה, כְּמֹה דְכְּתִיב, (מלכים א' י) שֶׁשׁ מַעֲלוֹת לְכִסֵּא. ר' אַבָּא אָמַר, דְקִיָּמָא סִיְהָרָא בְּאַשְׁלְמוֹתָא. דְתִנִּין, בְּיוֹמוֹי דְשְׁלֹמֹה, קִיָּמָא סִיְהָרָא בְּאַשְׁלְמוֹתָא.

אֵימָתִי בְּאַשְׁלְמוֹתָא. (נ"א תְּאֵנָא כְּתִיב וַתִּרְבַּח חֲכַמַת שְׁלֹמֹה וְגו')

מִאי וַתִּרְבַּח, אָמַר ר' אַבָּא דְקִיָּמָא סִיְהָרָא בְּאַשְׁלְמוֹתָא מִאי בְּאַשְׁלְמוֹתָא? דְקִיָּמָא בְּחַמְשָׁה עֶשְׂר,

שְׁעִמְדָה בַּחֲמֵשׁ עֶשֶׂר, כְּמוֹ שְׁשִׁינּוּ, אֲבָרְהָם. יִצְחָק. יַעֲקֹב. יְהוּדָה. פָּרֶץ. חֲצֹרֹן. רֶם. עֲמִינָדָב. נַחֲשׁוֹן. שְׁלֹמֹן. בְּעֹז. עֹבֵד. יִשִׁי. דָּוִד. שְׁלֹמֹה. כְּשָׂבָא שְׁלֹמֹה עֲמָדָה הַלְבָנָה בַּשְּׁלֹמֹת. זֶהוּ שְׁכָתוּב וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא ה' לְמַלְכָּה. וְכָתוּב שֶׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא. הַכֹּל כְּמוֹ שְׁלֹמְעָלָה.

בַּיּוֹם צִדְקִיָּה עֲמָדָה הַלְבָנָה בַּפָּגֶם וּנְפֻגָמָה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (ישעיה יג) וַיֵּרַח לֹא יִגִּיעַ אֹרֹן. שְׁשִׁינּוּ, בַּיּוֹם צִדְקִיָּה נִפְגְּמָה הַלְבָנָה וְחֻשְׁכוֹ פָּנִיהֶם שֶׁל יִשְׂרָאֵל.

צֵא וְחָשֵׁב, רַחֲבֵעַם. אָבִיָּה. אֶסָּא. יְהוֹשֻׁפֵט. יְהוֹרָם. אַחֲזִיָּהוּ. יוֹאָשׁ. אֲמִצְיָהוּ. עֲזַרְיָהוּ. יוֹתָם. אַחֲזוּ. יַחֲזַקְיָהוּ. מְנַשֶּׁה. אֲמוֹן. יֹאשִׁיָּהוּ. צִדְקִיָּהוּ. וְכִשְׂבָא צִדְקִיָּהוּ, נִפְגְּמָה הַלְבָנָה וְעֲמָדָה עַל פָּגֶם, שְׁכָתוּב (ירמיה נב) וְאֵת עֵינַי צִדְקִיָּה עָוַר. בְּאוֹתוֹ זָמַן (איכה ב) הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ. אֶרֶץ זוֹ הַעֲבָרָה מִלְּפָנֵי שָׁמַיִם וְהִתְרַחֲקָה מִמֶּנּוּ, וְנַחֲשָׁכָה הָאֶרֶץ הַזֹּאת. (כלומר, שְׁעִמְדָה הַלְבָנָה

בַּפְּגִימוֹתֶיהָ).

שְׁשִׁינּוּ, בְּשַׁעַר שְׁעִמְדוֹ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי, הַתְּחִילָה הַלְבָנָה לְהָאִיר, שְׁכָתוּב (שמואל ב כב) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיִּירָד. מַה זֶה וַיִּירָד? שֶׁקָּרַב הַשָּׁמַשׁ לְלִבָּנָה, וְהִתְחִילָה לְהָאִיר הַלְבָנָה, שְׁכָתוּב (במדבר ט) דָּגַל מַחֲנֵה יְהוּדָה מִזְרָחָה.

בְּהַר סִינַי הִתְמַנָּה יְהוּדָה כְּשִׁלֵּט בַּמַּלְכוּת, שְׁכָתוּב (הושע יב) וַיְהוּדָה עַד רֹד עִם אֵל וְעִם קְדוֹשִׁים נֶאֱמָן. (רבי יצחק אָמַר מִכָּאן, וַיְהוּדָה עַד רֹד עִם אֵל, הַשְּׁלִטוֹן הָיָה בְּשַׁעַר שְׁהָאֵל הָיָה שׁוֹלֵט מַלְכוּתוֹ עַל הַר סִינַי, בְּאוֹתָהּ שַׁעַר מַלְכוּתוֹ שֶׁל יְהוּדָה) מַה זֶה וְעִם קְדוֹשִׁים נֶאֱמָן? כִּשְׂאֵמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְּלֶכֶת כְּהַנִּים וְגוֹי קְדוֹשׁ, וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְּלֶכֶת כְּהַנִּים וְגוֹי קְדוֹשׁ, נֶאֱמָן הָיָה יְהוּדָה לְקַבֵּל מַלְכוּת, וְהִתְחִילָה הַלְבָנָה לְהָאִיר.

כְּמָה דְתַנִּינָן, אֲבָרְהָם. יִצְחָק. יַעֲקֹב. יְהוּדָה. פָּרֶץ. חֲצֹרֹן. רֶם. עֲמִינָדָב. נַחֲשׁוֹן. שְׁלֹמֹן. בְּעֹז. עֹבֵד. יִשִׁי. דָּוִד. שְׁלֹמֹה. כְּדָא אָתָּא שְׁלֹמֹה, קִיַּימָא סִיְהָרָא בְּאִשְׁלָמוֹתָא. הָדָא הוּא דְכָתִיב, וַיֵּשֶׁב שְׁלֹמֹה עַל כִּסֵּא יְיָ לְמַלְכָּה. וְכָתִיב שֶׁשׁ מַעֲלוֹת לַכִּסֵּא. כְּלָא כְּגוֹוָנָא דְלַעֲיָלָא.

בַּיּוֹמוֹי דְצִדְקִיָּה, קִיַּימָא סִיְהָרָא בַּפְּגִימוֹתָא, וְאַתְפָּגִים. כְּמָה דְאֵת אָמַר, (ישעיה יג) וַיֵּרַח לֹא יִגִּיעַ אֹרֹן. דְתַנִּינָן, בַּיּוֹמוֹי דְצִדְקִיָּה, אֲתַפָּגִים סִיְהָרָא, וְאַתְחַשְׁכוּ אֲנַפְיֵיהוּ דִישְׂרָאֵל. פּוֹק וְחָשִׁיב, רַחֲבֵעַם. אָבִיָּה. אֶסָּא. יְהוֹשֻׁפֵט. יְהוֹרָם. אַחֲזִיָּהוּ. יוֹאָשׁ. אֲמִצְיָהוּ. עֲזַרְיָהוּ. יוֹתָם. אַחֲזוּ. יַחֲזַקְיָהוּ. מְנַשֶּׁה. אֲמוֹן. יֹאשִׁיָּהוּ. צִדְקִיָּהוּ. וְכַד אָתָּא צִדְקִיָּהוּ אֲתַפָּגִים סִיְהָרָא וְקִיַּימָא עַל פְּגִימוֹתָא. דְכָתִיב, (ירמיה נב) וְאֵת עֵינַי צִדְקִיָּה עָוַר. בֵּיה זְמָנָא (איכה ב) הִשְׁלִיךְ מִשָּׁמַיִם אֶרֶץ. הָאִי אֶרֶץ אֲתַעֲבָרָא מִקְמֵי שָׁמַיִם, וְאַתְרַחֲקַת מִנֵּיהּ, וְאַתְחַשְׁכָּא הָאִי אֶרֶץ. (כלומר דְקִיַּימָא סִיְהָרָא בַּפְּגִימוֹתָא).

הָאֲנָא, בְּשַׁעַר דְקִיַּימוֹ יִשְׂרָאֵל עַל טוֹרָא דְסִינַי שְׁאֲרֵי סִיְהָרָא לְאַנְהָרָא, דְכָתִיב, (שמואל ב כב) וַיֵּט שָׁמַיִם וַיִּירָד. מַהוּ וַיִּירָד. דְקָרִיב שְׁמָשׁא לְגַבֵּי סִיְהָרָא, וְשָׁרֵי לְאַנְהָרָא סִיְהָרָא. דְכָתִיב, (במדבר ט) דָּגַל מַחֲנֵה יְהוּדָה מִזְרָחָה.

בְּטוֹרָא דְסִינַי, אֲתַמְנָא יְהוּדָה, רוֹפִינָס בַּמַּלְכוּתָא, דְכָתִיב, (הושע יב) וַיְהוּדָה עוֹד רֹד עִם אֵל וְעִם קְדוֹשִׁים נֶאֱמָן. (נ"א רבֵי יַצְחָק אָמַר מִכָּאן וַיְהוּדָה עַד רֹד עִם אֵל הָיָה שׁוֹלֵט מַלְכוּתוֹ וְהָאִי אֵל שְׁלִיט מַלְכוּתוֹ עַל טוֹרָא דְסִינַי כְּהָאִי שַׁעַר שְׁלִיט מַלְכוּתוֹ דִּיהוּדָה) מַהוּ וְעִם קְדוֹשִׁים נֶאֱמָן. כְּדָא אָמַר קְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, וְאַתֶּם תִּהְיוּ לִי מִמְּלֶכֶת כְּהַנִּים וְגוֹי קְדוֹשׁ, נֶאֱמָן הָיָה יְהוּדָה לְקַבֵּל מַלְכוּתָא, וְשְׁאֲרֵי סִיְהָרָא לְאַנְהָרָא.

אָנְכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ וְגו'. רבי אֶלְעָזָר פֶּתַח, (משלי א) שָׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ וְאֵל תַּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ. שָׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ - זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאֵל תַּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ - זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. מִי זֶה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל? זֶה בִּינָה, כְּמוֹ שִׁכְתוּב לְהִבִּין אִמְרֵי בִּינָה.

רבי יהודה אָמַר, מוֹסֵר אָבִיךָ - זֶה הִיא חֻקְמָה. וְאֵל תַּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ - זֶה הִיא בִּינָה. רבי יִצְחָק אָמַר, זֶה וְזֶה דְּבָר אֶחָד הַתְּפָרְשׁוּ. שְׁשֵׁנִי, תוֹרָה יִצְאָה מִחֻקְמָה שֶׁל מַעְלָה. רבי יוֹסִי אָמַר, מִבִּינָה יִצְאָה, שִׁכְתוּב לְהִבִּין אִמְרֵי בִּינָה, וְכַתוּב וְאֵל תַּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ.

אָמַר רבי יהודה, תוֹרָה נִכְלָלָה מִחֻקְמָה וּבִינָה, שִׁכְתוּב שָׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ וְאֵל תַּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ. רבי אָבָא אָמַר, בְּכָל הִיא נִכְלָלָת. שְׁפִינֵן שֶׁנִּכְלָלָת בְּשֵׁנֵי אֱלֹהִים הִיא נִכְלָלָת בְּכָל - בְּחֻסָּד, בְּדִין וּבְרַחֲמִים. בְּכָל הַשְּׁלֻמוֹת שֶׁהִדְבָּר צָרִיךְ. אִם הִמְלִיךְ וְהִגְבִּירָה מִסְפִּימִים - הַפֵּל מִסְפִּימִים. בְּמָקוֹם שֶׁאֵלֶּה נִמְצְאוּ - כָּל מִצְוִיִּים.

רבי יוֹסִי אָמַר, אָנְכִי - זֶה הַשְּׁכִינָה, כְּמוֹ שִׁכְתוּב (בראשית מו) אָנְכִי אָרַד עִמָּךְ מִצְרַיִמָּה. ה' אֱלֹהֶיךָ. (הכל עולה למעלה להיות הכל אחד) (זו כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, שִׁכְתוּב וְאֵל תַּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ) רבי יִצְחָק אָמַר, אָנְכִי - זֶה הַשְּׁכִינָה, וּמִפְסִיק הַטַּעַם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר אָנְכִי עָשׂוּ בְּכוֹרֶךָ. ה' אֱלֹהֶיךָ - זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שִׁכְתוּב (דברים ד) מִן הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעָךְ אֶת קוֹל. וְכַתוּב אֲתֵם רְאִיתֶם כִּי מִן הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם. מִן הַשָּׁמַיִם (מִן הַשָּׁמַיִם

ממש, זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא).

אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. אֲשֶׁר - מָקוֹם שֶׁהַכֹּל מְאֻשְׁרִים אוֹתוֹ. הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם - זֶה יוֹבֵל, כְּמוֹ שְׁשֵׁנִי, מִצַּד הַיּוֹבֵל

אָנְכִי יְי' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ וְגו'. (שמות כ) ר' אֶלְעָזָר פֶּתַח, (משלי א) שָׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ וְאֵל תַּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ. שָׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ : דָּא קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְאֵל תַּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ : דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. מֵאֵן כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל. דָּא בִּינָה. כְּמָה דְכָתִיב, (משלי א) לְהִבִּין אִמְרֵי בִּינָה. רבי יהודה אָמַר, מוֹסֵר אָבִיךָ : דָּא הִיא חֻקְמָה. וְאֵל תַּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ : דָּא הִיא בִּינָה. ר' יִצְחָק אָמַר, הָא וְהָא, חַד מְלָה אֶתְפָּרְשׁוּ. דְתַנִּינָן, אוֹרִייתָא מִחֻקְמָה דְלַעֲיִלָּא נִפְקַת. ר' יוֹסִי אָמַר, מִבִּינָה נִפְקַת, דְכָתִיב לְהִבִּין אִמְרֵי בִּינָה, וְכָתִיב וְאֵל תַּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ.

אָמַר ר' יהודה, אוֹרִייתָא מִחֻקְמָה וּבִינָה אֶתְפָּלִילָת, דְכָתִיב, שָׁמַע בְּנֵי מוֹסֵר אָבִיךָ וְאֵל תַּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ. ר' אָבָא אָמַר, בְּכָלֵא אֶתְפָּלִילָת, דְכִינֵן דְבְּאֵלִין תְּרִין אֶתְפָּלִילָת, אֶתְפָּלִילָת בְּכָלֵא. בְּחֻסָּד, בְּדִינָא בְּרַחֲמִי. בְּכָלֵהוּ שְׁלִימוֹתָא דְאַצְטְרִיךְ מְלָה. אִי מְלָכָא וּמִטְרוּנִיתָא מִסְתַּפְּחִין, כְּלָא מִסְתַּפְּחִין. בְּאַתְרֵי דְאֵלִין מִשְׁתַּפְּחִין, כְּלָא מִשְׁתַּפְּחִין.

רבי יוֹסִי אָמַר, אָנְכִי : דָּא שְׁכִינָתָא. כְּמָה דְכָתִיב, (בראשית מו) אָנְכִי אָרַד עִמָּךְ מִצְרַיִמָּה. יְי' אֱלֹהֶיךָ : (נ"א כְּלָא סְלִיק לַעֲיִלָּא, לְמַהוּ כְּלָא חַד) (דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל דְכָתִיב וְאֵל תַּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמְךָ) ר' יִצְחָק אָמַר, אָנְכִי : דָּא שְׁכִינָתָא. וּפְסָקָא טַעֲמָא. כְּמָה דְאָתְּ אָמַר (בראשית כז) אָנְכִי עָשׂוּ בְּכוֹרֶךָ. יְי' אֱלֹהֶיךָ : דָּא קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. כְּמָה דְכָתִיב, (דברים ד) מִן הַשָּׁמַיִם הִשְׁמִיעָךְ אֶת קוֹל. וְכָתִיב אֲתֵם רְאִיתֶם כִּי מִן הַשָּׁמַיִם דִּבַּרְתִּי עִמָּכֶם. מִן הַשָּׁמַיִם (מִן הַשָּׁמַיִם ממש דָּא קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא).

אֲשֶׁר הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם. אֲשֶׁר : אֲתֵר דְכָלֵא מְאֻשְׁרִין לִיה. (דף פ"ה ע"ב) הוֹצֵאתִיךָ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם : דָּא יוֹבֵלֵא. כְּמָה דְתַנִּינָן,

יִצְאוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם, וּמִשׁוּם כָּף חֲמִשִּׁים פְּעֻמִּים נִזְכְּרָה יִצִיאת מִצְרַיִם בַּתּוֹרָה. חֲמִשִּׁים יָמִים לְקַבְּלַת הַתּוֹרָה. חֲמִשִּׁים יָמִים לְחַרוֹת הָעֶבְדִּין.

מִבֵּית עֲבָדִים - כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (שְׁמוֹת יב) הִפָּה כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. וְשִׁנִּינוּ, הַפְּתָרִים הַתַּחְתּוֹנִים הִלְלוּ שְׁהַמִּצְרַיִם בְּטָחוּ בָהֶם. כְּמוֹ שֵׁשׁ בֵּית לַמַּעֲלָה - יֵשׁ בֵּית לַמַּטָּה. בֵּית קְדוֹשׁ שְׁלַמְעֵלָה, שְׁפָתוֹב (מִשְׁלֵי כד) בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בֵּית - בֵּית תַּחְתּוֹן לַמַּטָּה שְׁאִינוּ קְדוֹשׁ, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב מִבֵּית עֲבָדִים.

שְׁנִינּוּ, בְּשַׁעַת שֶׁבָּאָמַר אֲנָכִי, כָּל אוֹתָן מְצוֹת הַתּוֹרָה שֶׁנֶּאֱמָרוּ בְּמִלָּךְ הַקְּדוֹשׁ הַעֲלִיזוֹן בְּצַד (טו), כָּלֵם הָיוּ כְּלוּלוֹת בְּדָבָר הַזֶּה.

כְּמוֹ שֶׁשִּׁנִּינוּ, כָּל מְצוֹת הַתּוֹרָה אַחֲזוֹת בְּגוֹף הַמִּלָּךְ, (בְּמִלָּךְ הַקְּדוֹשׁ הַעֲלִיזוֹ) מִהֵן בְּרֵאשׁ הַמִּלָּךְ, וּמִהֵן בְּגוֹף, וּמִהֵן בִּיַּד הַמִּלָּךְ, וּמִהֵן בְּרִגְלָיו, וְאֵין מִי שִׁוְצָא מִגּוֹף הַמִּלָּךְ הַחוּצָה. וְלִכֵּן מִי שֶׁשָּׁפַע בְּמִצְוָה אַחַת שֶׁל הַתּוֹרָה, כְּמִי שֶׁשָּׁפַע בְּגוֹף הַמִּלָּךְ, כְּמוֹ שְׁפָתוֹב (יִשְׁעִיה טו) וַיִּצְאוּ וַרְאוּ בְּפָגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים בִּי, בִּי מִמֶּשׁ. אוֹי לְשָׁעִים שְׁעוֹבְרִים עַל מְצוֹת הַתּוֹרָה וְלֹא יוֹדְעִים מַה הֵם עוֹשִׂים.

שְׂאֵמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁהוּא חָטָא אֵלָיו, אוֹתוֹ מְקוֹם מִמֶּשׁ מִגְּלַת חָטָאוֹ. (וְאֵמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִמֶּשׁ מִגְּלַת חָטָאוֹ) חָטָא בְּקְדוּשׁ-בְּרוּךְ-הוּא - הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִגְּלַת חָטָאוֹ, שְׁפָתוֹב (איוב ב) יִגְלוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְאֶרֶץ מִתְקוֹמְמָה לוֹ. יִגְלוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאֶרֶץ מִתְקוֹמְמָה לוֹ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (וּבְכַסֵּת יִשְׂרָאֵל).

מִסְטָרָא דְיוֹבְלָא נִפְקוּ יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם. וּבִגִּין כֶּף, חֲמִשִּׁין זְמַנִּין אֲדַכֵּר יִצִיאת מִצְרַיִם בְּאוֹרֵייתָא. חֲמִשִּׁין יוֹמִין לְקַבְּלָא אוֹרֵייתָא. חֲמִשִּׁין שָׁנִין לְחִירוֹ דְעֶבְדִּין.

מִבֵּית עֲבָדִים: פְּמָה דְכְּתִיב, (שְׁמוֹת יב) הִפָּה כָּל בְּכוֹר בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם. וְתַנִּינָן אֵלֶיךָ בְּתַרְיִן תַּתְּאִין, דְּאֶתְרַחֲצוּ בְּהוּ מִצְרַאִי. פְּמָה דְאִית בֵּיתָא לְעֵילָא, אִית בֵּיתָא לְתַתָּא. בֵּיתָא קְדִישָׁא לְעֵילָא, דְכְּתִיב, (מִשְׁלֵי כד) בְּחֻכְמָה יִבְנֶה בֵּית. בֵּיתָא תַּתְּאָה לְתַתָּא, דְלֹא קְדִישָׁא, פְּמָה דְכְּתִיב מִבֵּית עֲבָדִים.

תַּאנָּא, בְּשַׁעַתָּא דְאֶתְמַר אֲנָכִי, כָּל אֵינוֹן פְּקוּדֵי אוֹרֵייתָא, דְמִתְאַחֲדוֹן בְּמִלְפָּא קְדִישָׁא עֲלָאָה, בְּסִטְרָא (ס"א ד"א) כְּלָהוּ הוּהוּ כְּלִילָן בְּהֵאִי מְלָה.

כְּמָה דְתַנִּינָן, כָּל פְּקוּדֵי אוֹרֵייתָא, מִתְאַחֲדוֹן בְּגוּפָא דְמִלְפָּא. (ד"א בְּמִלְפָּא קְדִישָׁא עֲלָאָה) מְנַהוֹן בְּרִישָׁא דְמִלְפָּא, וּמְנַהוֹן בְּגוּפָא, וּמְנַהוֹן בִּיַּדֵי מִלְפָּא, וּמְנַהוֹן בְּרִגְלָיו, וְלִית מָאן דְנִפְיֵק מִן גּוּפָא דְמִלְפָּא לְבַר. וּבִגִּין כֶּף, מָאן דְפָשַׁע בְּחַד פְּקוּדֵי אוֹרֵייתָא, כְּמָאן דְפָשַׁע בְּגוּפָא דְמִלְפָּא, כְּמָה דְכְּתִיב, (יִשְׁעִיה טו) וַיִּצְאוּ וַרְאוּ בְּפָגְרֵי הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים בִּי. בִּי מִמֶּשׁ. וְוִי לְחִיִּיבֵיא, דְעֶבְרִין עַל פְּתַגְמֵי אוֹרֵייתָא, וְלֹא יוֹדְעִין מָאִי קָא עֲבָדִין.

דְאָמַר ר' שְׁמַעוֹן, הֵהוּא אֶתְר דְאִיהוּ חָב לְגַבִּיָּה, הֵהוּא אֶתְר מִמֶּשׁ גְּלִי חוּבִיָּה. (וְאֵמַר ר' שְׁמַעוֹן קְדִישָׁא בְּרוּךְ הוּא מִמֶּשׁ גְּלִי חוּבִיָּה) חָב בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא גְּלִי חוּבִיָּה, דְכְּתִיב, (איוב ב) יִגְלוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ וְאֶרֶץ מִתְקוֹמְמָה לוֹ. יִגְלוּ שָׁמַיִם עֲוֹנוֹ: דָּא קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאֶרֶץ מִתְקוֹמְמָה לוֹ: דָּא קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא (נ"א דָּא כְּנַסֵּת יִשְׂרָאֵל).

שנינו, שמים מגלים חטאו של אדם, ובשעה שהוא מגלה חטאו, ארץ עושה דין האדם, שכתוב וארץ מתקוממה לו, לעשות בו דין. אמר רבי יוסי, שנינו משמו של רבי שמעון, בשעה שנתנה תורה, האם והבנים נמצאו בשלמות, שכתוב (תהלים קיג) אם הבנים שמחה.

אנכי ה' אלהיך. אנכי, כמו ששנינו, בת היתה לו לאברהם אבינו. היא שכינה, וזו בת. ה' אלהיך, שכתוב בני בכרי ישראל. וכתוב (משלי א) עץ חיים היא למחזיקים בה. הנה בן.

אשר הוצאתיך מארץ מצרים, שכתוב (ויקרא כח) יובל הוא קדש תהיה לכם. וכתוב אם הבנים שמחה. וקדשתם את שנת החמשים שנה וקראתם דרור. הרי אם ובנים. יושבת האם, יושבים הבנים. (והעולמות) כלם בשמחה בשלמות, ועל זה כתוב אם הבנים שמחה. נעברה האם - כלם נעברים ממקומם. וכתוב (דברים כב) לא תקח האם על הבנים. ושנינו, לא יעשה אדם חטאים למטה, כדי שתעבר האם מעל הבנים.

אמר רבי יצחק, הכל הקדוש ברוך הוא. הכל הוא. הכל אחד. והדברים הללו התגלו לקוצרי השדה. אשריהם בעולם הזה ובעולם הבא.

שנינו, אמר רבי אלעזר, כתוב בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ, וכתוב (בראשית ב) ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים. במה בארנו פסוקים אלו, הרי שנינו ששניהם נבראו כאחד? מלמד שנטה הקדוש ברוך הוא קו ימינו וברא השמים, ונטה קו

את הארץ. בקדמיתא

תניא, שמים גליין חוביה דבר נש. ובשעתא דאיהו גליא חוביה, ארץ עביד דינא דבר נש, דכתיב וארץ מתקוממה לו, למעבד דינא ביה. אמר ר' יוסי, תנינן משמיה דר' שמעון, בשעתא דאתיהבת אורייתא, אימא ובנין בשלימותא אשתכחו, דכתיב, (תהלים קיג) אם הבנים שמחה.

אנכי יי' אלהיך. אנכי, כמה דתנינן, בת היתה לו לאברהם אבינו, היא שכינתא. ודא בת. יי' אלהיך, דכתיב (שמות ד) בני בכורי ישראל. וכתיב (משלי א) עץ חיים היא למחזיקים בה, הא בן.

אשר הוצאתיך מארץ מצרים, דכתיב, (ויקרא כח) יובל היא קדש תהיה לכם, וכתיב (תהלים קיג) אם הבנים שמחה. וקדשתם את שנת החמשים שנה וקראתם דרור, הא אימא ובנין. יתבא אימא יתבין בנין. (ועלמין) פלהו בחדוה בשלימותא. ועל דא כתיב, אם הבנים שמחה. מתעברא אימא, פלהו מתעברן בדוכתייהו. וכתיב, (דברים כב) לא תקח האם על הבנים. ותנינן, לא יעביד בר נש חובי לתתא, בגין דאתעבר אימא מעל בנין. אמר ר' יצחק, פלא קדשא בריך הוא. פלא הוא. פלא חד. ומלין אלין, למחצדי חקלא אתגליין. זפאין אינון בעלמא דין, ובעלמא דאתי.

תאני אמר ר' אלעזר, כתיב, בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ. וכתיב, (בראשית ב) ביום עשות יי' אלהים ארץ ושמים. במאי אוקימנא הני קראי, הא תנינן, דתרווייהו כחדא אתבריאוו. מלמד, שנטה הקדוש ברוך הוא קו ימינו וברא השמים, ונטה קו שמאלו, וברא

שמאלו וברא את הארץ. בתחלה את השמים ואת הארץ, ואחר כך ארץ ושמים.

שנינו, כתוב (הושע ב) ביום ההוא אענה נאם ה' אענה את השמים והם יענו את הארץ. אענה את השמים - שמים ממש, שכתוב (ישעיה טו) השמים כסאי. והם יענו את הארץ - הארץ ממש, שכתוב והארץ הים רגלי. שמים - שמים העליונים. וארץ - הארץ העליונה. ששנינו, כשהתפתן שמים זה בתקוניו, (התפתן) כנגד ארץ זו, ותשוקתו כנגדה בדרגה אחת שנקראת צדיק, כמו שכתוב (משלי י) וצדיק יסוד עולם, ונדבק בארץ הזו.

ומראש המלך עד אותו מקום ששורה הצדיק הזה, בא נהר אחד קדוש, שמן משחה, ומטיל ברב תשוקה בארץ הקדושה הזו, והארץ הזו נוטלת הכל, ואחר כך מהארץ הזו הכל נזונים, עליונים ותחתונים, כמו הזכר הזה כשתשוקתו להדבק בנקבה, שמוציא זרע של רביה מראש המט באותה אמה ומטיל בנקבה וממנו הנקבה מתעפרת. נמצא שכל איברי הגוף כלם נדבקים בנקבה, והנקבה אוהבת הכל. כדגמה זו שנינו, כל המשלים לעשרה ראשונים של בית הכנסת, נוטל שכר כלם. רבי יוסי אמר, כנגד כלם.

רבי יצחק אמר, כתוב (שמואל ב כב) ויט שמים וירד, וכתוב ירד ה' לעיני כל העם על הר סיני. (לא גורסים תנא) ויט שמים וירד, לאן ירד? אם תאמר שירד לסיני, הרי כתוב על הר סיני, ולא כתוב בהר סיני?

אלא ויט שמים וירד, לאן ירד? אמר רבי יוסי (אמר רבי יהודה אמר רבי חייא) וירד בדרגותיו מדרגה לדרגה ומפכתר לכתר עד שנדבק בארץ הזו, ואז האירה הלכנה ועמדה

את השמים ואת הארץ, ולכתר ארץ ושמים. תנו, פתיב, (הושע ב) ביום ההוא אענה נאם יי' אענה את השמים והם יענו את הארץ.

אענה את השמים, שמים ממש. דכתיב, (ישעיה טו) השמים כסאי. והם יענו את הארץ. הארץ ממש, דכתיב והארץ הים רגלי. שמים, שמים עלאין. וארץ, ארץ עלאה. דתניא, כד אפתן שמים דא בתיקוניו, (מתקן) לקבליה דהאי ארץ, ותיאובתיה לקבלה, בחד דרגא דאקרי צדיק. כמה דכתיב, (משלי י) וצדיק יסוד עולם, ואתדבק בהאי ארץ.

ומרישא דמלכא, עד ההוא אתר דשארי האי צדיק, אתי חד נהרא (דף פ"ט ע"א)

קדישא, משחא דרבות, ואטיל בסגיאות תיאובתא, בהאי ארץ קדישא, ונטל כלא האי ארץ. ולכתר, מהאי ארץ אתנן כלא, עילאי ותתאי. כדכורא דא, כד תיאובתיה לאתדבקא בנוקבא, דאפיק זרעא דרבות, מרישא דמוחא, בההוא אמה, ואטיל בנוקבא, ומניה מתעברא נוקבא, אשתכח, דכלהו שייפין דגופא, כלהו מתדבקן בנוקבא, ונוקבא אחידא כלא. כדוגמא דא תנינן, כל דאשלים לעשרה קדמאי דבי כנישתא, נוטל אגר כלהו. ר' יוסי אומר, לקבלי דכלהו.

רבי יצחק אמר, פתיב (שמואל ב כב) ויט שמים וירד, וכתיב וירד יי' לעיני כל העם על הר סיני, (ד"א לא גרסין תנא) ויט שמים וירד, לאן נחת. אי תימא דנחת לסיני, על הר סיני כתיב ולא כתיב בהר סיני.

אלא, ויט שמים וירד, לאן נחת. אמר ר' יוסי, (אמר רבי יהודה אמר רבי חייא) נחית בדרגותיו מדרגא לדרגא, ומפכתרא לכתרא, עד דאתדבק (חייא) ירד בדרגותיו מדרגה לדרגה ומפכתר לכתר עד שנדבק בארץ הזו, ואז האירה הלכנה ועמדה

בשלמות. זהו שכתוב ויט שמים וירד, לארץ הזו. ואז כתוב על הר סיני. מה עמד על הר סיני? הוה אומר זו שכינה.

רבי אבא אמר מכאן, (שמות יט) מפני אשר ירד עליו ה' באש. וכתוב (דברים ד) כי ה' אלהיך אש אוכלה הוא. וכתוב (בראשית יט) וה' המטיר על סדם ועל עמורה גפרית ואש מאת ה' מן השמים. וה' המטיר - זוהי ארץ. מאיזה מקום נטל את זה? סוף הפסוק מוכיח, שכתוב מאת ה' מן השמים, מן השמים ממש. רבי חייא אמר מכאן, וידבר אלהים את כל, כל - הפלל של הפל, שהרי בזה תלוי הכל.

לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. רבי יצחק אמר, אלהים אחרים - להוציא שכינה. על פני - להוציא פני המלך שבהם נראה המלך הקדוש, והם שמו, והוא הם. הוא שמו, שכתוב (ישעיה מב) אני ה' הוא שמי. הוא ושמו אחד הוא. ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים.

שנה רבי שמעון, אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא קרא להם אדם, שכתוב (יחזקאל לד) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם, (ויקרא א) אדם פי יקריב מפם. מה הטעם קרא להם אדם? משום שכתוב (דברים ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם. אתם ולא לשאר עמים. ומשום כך אדם אתם. אתם קרויים אדם, ואין עובדי כוכבים ומזלות קרויים אדם.

ששנינו, אמר רבי שמעון, פיון שאדם מ' ישראל נמול, נכנס לברית שגור הקדוש ברוך הוא עם אברהם, שכתוב (בראשית כד) ויה' ברוך את אברהם בכל. וכתוב (מכה

בהאי ארץ, וכדין אתנהר סיהרא, וקיימא באשלותא. ה' הוא דכתיב ויט שמים וירד, להאי ארץ. וכדין כתיב, על הר סיני. מה קיימא על הר סיני, הוי אימא דא שכינתא.

רבי אבא אמר מהכא, (שמות יט) מפני אשר ירד עליו יי' באש. וכתוב (דברים ד) כי יי' אלהיך אש אוכלה הוא. וכתוב, (בראשית יט) ויי' המטיר על סדם ועל עמורה גפרית ואש מאת ה' מן השמים. ויי' המטיר דא הוא ארץ מאן אתר נטיל האי, סופיה דקרא מוכח, דכתיב מאת יי' מן השמים, מן השמים ממש. רבי חייא אמר מהכא, וידבר אלהים את כל, כל, כללא דכלא, דהא כהאי תלוא פלא.

לא יהיה לך אלהים אחרים על פני. (שמות כ) רבי יצחק אמר, אלהים אחרים, לאפקא שכינתא. על פני, לאפקא אפי מלכא. דבהו אתחזי מלכא קדישא, ואינון שמייה. והוא אינון. הוא שמייה, דכתיב, (ישעיה מב) אני יי' הוא שמי. הוא ושמייה חד הוא בריך שמייה לעלם ולעלמי לעלמי.

תאני רבי שמעון, זכאין אינון ישראל, דקודשא בריך הוא קרא לון אדם, דכתיב, (יחזקאל לד) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם, (ויקרא א) אדם פי יקריב מפם. מאי טעמא קרא לון אדם. משום דכתיב, (דברים ד) ואתם הדבקים ביי' אלהיכם. אתם ולא שאר עמין. ובגין כך אדם אתם, אתם קרויין אדם, ואין עובדי כוכבים ומזלות קרויין אדם.

דתנא, אמר ר' שמעון, פיון דבר נש ישראל אתגזר, עאל בברית דגזר קדשא בריך הוא באברהם, דכתיב (בראשית כד) ויי' ברוך את

אברהם בכל. וכתוב (מכה ז) חסד לאברהם. ושאר למיעאל בהאי אתר. (נ"א

(אדם) כִּי־נָסַד לְאַבְרָהָם. וְהִתְחִיל לְהַכְנִס לְמִקְוֵם הַזֶּה. (אדם) כִּי־נָסַד לְמִקְוֵם הַזֶּה, נִכְנָס לְאָדָם (למקום) וְנִדְבַק בְּגוֹף הַמֶּלֶךְ, וְאָז נִקְרָא אָדָם.

וְזָרַע יִשְׂרָאֵל נִקְרָאוּ אָדָם. בֹּא וְרֵא, כְּתוּב בְּיִשְׁמַעְאֵל וְהוּא יִהְיֶה פָּרָא אָדָם. וְלֹא אָדָם. פָּרָא אָדָם, מְשׁוּם שְׁנִמּוּל, וְרֵא שִׁיתוֹ שֶׁל אָדָם הִיָּה בּוֹ, שְׁכָתוּב (בראשית יז) וְיִשְׁמַעְאֵל בְּנוֹ בֶן־שָׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּהִמּוּלוֹ אֶת בֶּשֶׂר עֶרְלָתוֹ. כִּי־נָסַד לְרֵא שִׁית הַזֹּאת שְׁנִקְרָאת כָּל־זֶהוּ שְׁכָתוּב וְהוּא יִהְיֶה פָּרָא אָדָם, וְלֹא אָדָם. יָדוּ בְּכָל־יָדוּ בְּכָל־יָדָי - וְלֹא יוֹתֵר, מְשׁוּם שֶׁלֹּא קָבַל מִצְוֹת הַתּוֹרָה. רֵא שִׁית הִיָּתָה בּוֹ מְשׁוּם שְׁנִמּוּל, וְלֹא הִשְׁתַּלֵּם בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה. אֲבָל זָרַע יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּשְׁלְמוּ בְּכָל־נִקְרָאוּ אָדָם מִמֶּשֶׁ, וְכָתוּב (דברים לב) כִּי חָלַק ה' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מְשׁוּם כֶּף כָּל הַפְּרָצוּפִים מְתָרִים, פָּרַט לְפָרְצוּף אָדָם. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כְּשֶׁנֶּעֱשֶׂה, נִרְאֶה שֶׁחֲקִיק תוֹף הַחֲקִיקוֹת שֶׁל הַשְּׁלֵמוֹת. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הִיָּנוּ מֵה שְׁאֲנָשִׁים אוֹמְרִים, קִשְׁרֵינוּ בְּרוּחַ מִצְוִיִּים בְּצוּרָה.

רַבִּי יְהוּדָה הִיָּה הוֹלֵךְ מִקְפּוֹטְקֵי לָלוּד לְרֵאוֹת אֶת רַבִּי שְׁמַעוֹן שֶׁהִיָּה שֵׁם, וְהִיָּה רַבִּי חֲזַקְיָה הוֹלֵךְ עִמּוֹ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְרַבִּי חֲזַקְיָה, זֶה שֶׁשְּׁנִינּוּ לִפְנֵי רַבִּי שְׁמַעוֹן וְהוּא יִהְיֶה פָּרָא אָדָם - וְדָאֵי כֶּף הוּא. וְזֶהוּ בְּרוּר הַדְּבָר - סוֹף הַפְּסוּק, שְׁכָתוּב וְעַל פְּנֵי כָּל אֲחֵיו יִשְׁכְּנוּ. מֵה זֶה וְעַל פְּנֵי כָּל אֲחֵיו יִשְׁכְּנוּ?

אָמַר לוֹ, לֹא שְׁמַעְתִּי וְלֹא אָמַר, שְׁהָרִי לְמַדְנּוּ, כְּתוּב (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מִשָּׁה. אֲשֶׁר שָׁם מִשָּׁה - אֵתָה יְכוֹל לֹמַר. אֲבָל שֶׁלֹּא שָׁם מִשָּׁה - אֵינְךָ יְכוֹל לֹמַר.

כִּי־נָסַד לְקַיְמָא פְּקוּדֵי אוֹרֵייתָא, עָאֵל בֵּיה בְּהַאי אָדָם, (נ"א אֵתֵר) וְאֵתְדַבֵּק בְּגוּפָא דְמִלְכָּא, וְכַדִּין אִקְרִי אָדָם.

וְזָרַע דִּישְׂרָאֵל אִקְרוּן אָדָם. תָּא חֲזִי, כְּתִיב בֵּיה בְּיִשְׁמַעְאֵל, (בראשית טז) וְהוּא יִהְיֶה פָּרָא אָדָם. פָּרָא אָדָם, וְלֹא אָדָם. פָּרָא אָדָם, מְשׁוּם דְּאֵתְגַזֵּר. וְשִׁירוּתָא דְּאָדָם הָוָה בֵּיה, דְּכְתִיב, (בראשית יז) וְיִשְׁמַעְאֵל בְּנוֹ בֶן־שָׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה בְּהִמּוּלוֹ אֶת בֶּשֶׂר עֶרְלָתוֹ, כִּי־נָסַד לְרֵא שִׁית הַזֹּאת שְׁנִקְרָאת כָּל־זֶהוּ אָדָם. יָדוּ בְּכָל־יָדוּ בְּכָל־יָדָי, וְלֹא יוֹתֵר, מְשׁוּם דְּלֹא קָבַל פְּקוּדֵי אוֹרֵייתָא. שִׁירוּתָא הָוָה בֵּיה, בְּגִין דְּאֵתְגַזֵּר, וְלֹא אֲשֶׁתְּלִים בְּפְקוּדֵי אוֹרֵייתָא. אֲבָל זָרַע דִּישְׂרָאֵל, דְּאֲשֶׁתְּלִימוּ בְּכָל־אִקְרוּן אָדָם מִמֶּשֶׁ, וְכְתִיב (דברים לב) כִּי חָלַק יי' עִמּוֹ יַעֲקֹב חֶבֶל נַחֲלָתוֹ.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, בְּגִין דָּא, כָּל פְּרָצוּפִין שְׂרוּ, בַּר מִפְּרָצוּפָא דְּאָדָם. ר' יִצְחָק אָמַר, בַּד אֲתַעְבֵּד, אֲתַחֲזִי דְּגְלִיפָא גּוֹ גְּלִיפִין דְּאֲשֶׁלְמוּתָא. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הִיָּנוּ דְּאִמְרֵי אֵינְשֵׁי קִיטְרוּי בְּזִיקָא, בְּטַפְסָא שְׂכִיחֵי.

רַבִּי יְהוּדָה הָוָה אֲזִיל מִקְפּוֹטְקֵי לָלוּד, לְמַחְמֵי לְרַבִּי שְׁמַעוֹן, דְּהָוָה תַּמָּן, וְהָוָה רַבִּי חֲזַקְיָה אֲזִיל עִמֵּיהּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה לְר' חֲזַקְיָה, הָא דְּתַנִּינָן, קָמִי ר' שְׁמַעוֹן, וְהוּא יִהְיֶה (דף פ"ז ע"ב) פָּרָא אָדָם, וְדָאֵי כֶּף הוּא. וְדָא הוּא בְּרִירָא דְּמִלְכָּה. סוֹפִיָּה דְּקָרָא דְּכְתִיב, וְעַל פְּנֵי כָּל אֲחֵיו יִשְׁכְּנוּ. מֵהוּ וְעַל פְּנֵי כָּל אֲחֵיו יִשְׁכְּנוּ. אָמַר לֵיה, לֹא שְׁמַעְנָא, וְלֹא אִימָא. דְּהָא אוֹלִיפְנָא, כְּתִיב (דברים ד) וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מִשָּׁה. אֲשֶׁר שָׁם מִשָּׁה, אֵתָה יְכוֹל לֹמַר. דְּלֹא שָׁם מִשָּׁה, אֵי אֵתָה יְכוֹל לֹמַר.

פָּתַח ר' יְהוּדָה וְאָמַר, (שם) פִּי
הוּא חֲזִיף וְאֶרְךָ יָמֶיךָ. מִי שֶׁזֹּכֶה
בַּתּוֹרָה וְלֹא נִפְרָד מִמֶּנָּה, זֹכֶה
לְשָׁנֵי חַיִּים - אֶחָד בְּעוֹלָם הַזֶּה,
וְאֶחָד בְּעוֹלָם הַבָּא, שְׂכָתוֹב חֲזִיף,
שָׁנִים. וְכָל מִי שֶׁנִּפְרָד מִמֶּנָּה, כָּמִי
שֶׁנִּפְרָד מִן הַחַיִּים, וְמִי שֶׁנִּפְרָד
מִרְבֵּי שְׁמֵעוֹן, כְּאִלוּ נִפְרָד מֵהַכֹּל.
וְזֶה בְּפִסּוּק הַזֶּה שֶׁהוּא פּוֹתַח
פָּתַח לֹא יִכְלֹנוּ לְהַפְנִס אֵלָיו -
דְּבָרֵי תוֹרָה הַנִּסְתָּרִים עַל אַחַת
כַּמָּה וְכַמָּה. אוֹי לְדוֹר שֶׁרְבִי
שְׁמֵעוֹן בֶּן יוֹחָאי יִסְתַּלֵּק מִמֶּנּוּ.
שֶׁשָּׂאֲנוּ עוֹמְדִים לִפְנֵי רַבִּי
שְׁמֵעוֹן, מְעִינֹת הַלֵּב פְּתוּחִים
לְכָל עֵבֶר וְהַכֹּל מִתְגַּלֶּה.
וְכִשְׁנִפְרָדִים מִמֶּנּוּ, לֹא יוֹדְעִים
דְּבָר, וְכָל הַמְעִינֹת נִסְתָּמִים.

אָמַר רַבִּי חֲזַקְיָה, הֵינּוּ שְׂכָתוֹב
(במדבר יא) וַיֵּאצֵּל מִן הַרוּחַ אֲשֶׁר
עָלָיו וַיִּתֵּן עַל שְׁבָעִים אִישׁ
הַזְקֵנִים. כַּמְנוּרָה הִזּוּ שְׂמָאִירִים
מִמֶּנָּה כַּמָּה מְנוּרוֹת, וְהִיא מְצוּיָה
בְּקִיּוּמָה. כִּף רַבִּי שְׁמֵעוֹן בֶּרֶךְ יוֹחָאי
בְּעַל הַמְנוּרוֹת הוּא מְאִיר לְכָל,
וְהָאֹר לֹא זָו מִמֶּנּוּ וְנִמְצָא בְּקִיּוּמוֹ.
הִלְכוּ עַד שֶׁהִגִּיעוּ אֵלָיו.

כְּשֶׁהִגִּיעוּ אֵלָיו, מְצָאוּהוּ שֶׁהִיא
יוֹשֵׁב וְעוֹסֵק בַּתּוֹרָה, וְהִיא אוֹמֵר
(תהלים קב) תִּפְלָה לְעֵנִי כִי יַעֲטֹף
וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּף שִׁיחוֹ. כָּל תִּפְלַת
יִשְׂרָאֵל הִיא תִּפְלָה, וְתִפְלַת הָעֵנִי
עָלְיוֹנָה מִכֻּלָּם. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם
שֶׁזֶה עוֹלָה עַד כִּסֵּא הַכְּבוֹד שֶׁל
הַמֶּלֶךְ וּמִתְעַטֶּרֶת בְּרֹאשׁוֹ.
וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִשְׁתַּבַּח
(מתעטף) בְּאוֹתָהּ תִּפְלָה וְדָא, תִּפְלַת
הָעֵנִי נִקְרָאת תִּפְלָה.

כִּי יַעֲטֹף. עֲטוּף זֶה אֵינוֹ עֲטוּף שֶׁל
כְּסוּי, שֶׁהָרִי אֵין לוֹ. אֲלֹא כְּתוֹב
כָּאֵן כִּי יַעֲטֹף, וְכְתוֹב שָׁם (איכה ב)
הָעֲטוּפִים בְּרָעַב. וְלִפְנֵי ה' יִשְׁפֹּף
שִׁיחוֹ, שֶׁקוֹבֵל לִפְנֵי רַבּוֹנוֹ. וְזֶה
נוֹחַ לִפְנֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא,

פָּתַח ר' יְהוּדָה וְאָמַר, (דברים ל) כִּי הוּא חֲזִיף
וְאֶרְךָ יָמֶיךָ. מָאֵן דְּזָכִי בְּאוֹרֵייתָא, וְלֹא
אֲתַפְּרֵשׁ מִיָּנָה, זָכִי לְתַרִּין חֲזִיין, חַד בְּעֵלְמָא
דִּין, וְחַד בְּעֵלְמָא דְאַתִּי. דְּכַתִּיב חֲזִיף, תְּרִי.
וְכָל מָאֵן דִּיתַפְּרֵשׁ מִיָּנָה, כַּמָּאֵן דִּמְתַּפְּרֵשׁ מִן
חֲזִי, וּמָאֵן דִּמְתַּפְּרֵשׁ מִר' שְׁמֵעוֹן, כְּאִילוּ
מִתַּפְּרֵשׁ מִכָּלְא.

וְזֶה בְּהֵאֵי קָרָא דְּאִיהוּ פָּתַח פְּתַחְא, לֹא
יְכִילְנָא לְמִיעָאל בָּהּ. פְּתַגְמֵי אוֹרֵייתָא
דְּסְתִימִין, עַל אַחַת כַּמָּה וְכַמָּה. וְוִי לְדָרָא, דְּר'
שְׁמֵעוֹן בֶּן יוֹחָאי יִסְתַּלֵּיק מִיָּנָה. דְּכַד אֲנָן
קִימִין קָמִי דְּר' שְׁמֵעוֹן, מְבוּעֵין דְּלִפְא פְּתִיחִין
לְכָל עֵיבֶר, וְכָלְא מִתְגַּלֶּיָא. וְכַד אֲתַפְּרֵשׁנָא
מִיָּנָה. לֹא יִדְעֵנָא מִיָּדִי, וְכָל מְבוּעֵין סְתִימִין.

אָמַר ר' חֲזַקְיָה, הֵינּוּ דְּכַתִּיב, (במדבר יא) וַיֵּאצֵּל
מִן הַרוּחַ אֲשֶׁר עָלָיו וַיִּתֵּן עַל שְׁבָעִים
אִישׁ הַזְקֵנִים, כְּבוּצִינָא דָא, דְּנַהֲרִין מִיָּנָה כַּמָּה
בוּצִינִין, וְהוּא בְּקִיּוּמִיהָ שְׂכִיחַ. כִּף ר' שְׁמֵעוֹן
בֶּן יוֹחָאי, מְאִירֵי דְבוּצִינִין, הוּא נָהִיר לְכָלְא,
וְנַהֲרָא לֹא אַעֲדֵי מִיָּנָה, וְאֲשַׁתְּכַח בְּקִיּוּמִיהָ.
אֲזֵלוּ עַד דְּמָטוּ לְגַבִּיָּהּ.

כַּד מָטוּ גַבִּיָּהּ, אֲשַׁכְּחוּהוּ, דְּהוּהוּ יְתִיב וְלַעֲנִי
בְּאוֹרֵייתָא, וְהוּהוּ אָמַר, (תהלים קב) תִּפְלָה
לְעֵנִי כִי יַעֲטֹף וְלִפְנֵי יְי' יִשְׁפֹּף שִׁיחוֹ. כָּל
צְלוֹתָא דִּישְׂרָאֵל צְלוֹתָא, וְצְלוֹתָא דְעֵנִי עֲלֵאָה
מִכָּלְהוּ. מְאִי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְּהֵאֵי סְלִקָא עַד
כְּרִסֵּי יְקָרָא דְּמִלְפָא, וְאֲתַעֲטֵר בְּרִישִׁיָּהּ.
וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִשְׁתַּבַּח (נ"א מִתְעַטֵּף) בְּהֵאֵי
צְלוֹתָא וְדָאִי. תִּפְלָה דְעֵנִי, תִּפְלָה אֶקְרִי.

כִּי יַעֲטֹף. עֲטוּפָא דָא, לֹא עֲטוּפָא דְכְסוּ הוּא,
דְּהָא לִית לֵיהּ. אֲלֹא, פְּתִיב הַכָּא כִי יַעֲטֹף.
וְכַתִּיב הָתָם, (איכה ב) הָעֲטוּפִים בְּרָעַב. וְלִפְנֵי יְי'
יִשְׁפֹּף שִׁיחוֹ, דִּיקְבֵּל קָמִי מְאִרִיָּהּ, וְדָא נִיחָא

לִיה קָמִי קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, מְשׁוּם דְּעֵלְמָא
 מִתְקַיֵּמָא בֵּיה, כִּד לֹא אֲשַׁתְּכַחוּ שְׁאָר קִיָּמִי
 עֵלְמָא בְּעֵלְמָא. וְוִי לְמֵאן דִּיהוּא מִסְכְּנָא יִקְבֵּל
 עֲלוּהִי לְמֵאֲרִיָּה, מְשׁוּם דְּמִסְכְּנָא קָרִיב לְמִלְכָּא
 יִתִּיר מִכְּלָהוּ, דְּכִתִּיב, (שְׁמוֹת כב) וְהִזְיָה כִּי יִצְעַק
 אֵלִי וְשִׁמְעֵתִי כִּי חֲנוּן אָנִי.

וְלִשְׁאָר בְּנֵי עֵלְמָא, זְמַנִּין דְּשִׁמְעָה, זְמַנִּין דְּלֹא
 שִׁמְעָה. מָאִי טַעְמָא. מְשׁוּם דְּדִיּוּרִיָּה
 דְּמִלְכָּא בְּהַנִּי מֵאֲנִי תְּבִירִי, דְּכִתִּיב, (יִשְׁעִיָּה נז)
 וְאֵת דְּכָא וְשִׁפְלָא רֹחַ. וְכִתִּיב (תְּהִלִּים לד) קָרוֹב יְיָ
 לְנִשְׁבָּרֵי לֵב. (תְּהִלִּים נא) לֵב נִשְׁבָּר וְנִדְפָּה אֱלֹהִים
 לֹא תִבְזֶה.

מִכָּאֵן תְּגִינֵן, מָאֵן דְּנִזְיָף בְּמִסְכְּנָא, נְזִיף
 בְּשִׁכְנֵתָא, דְּכִתִּיב וְאֵת דְּכָא וְשִׁפְלָא
 רֹחַ. וְכִתִּיב (מִשְׁלֵי כב) כִּי יִי יָרִיב רִיבָם וְגו'. בְּגִין
 דְּאִפּוֹטְרוּפָא דְּלְהוֹן תְּקִיפָא, וְשִׁלְיֵטָא עַל כֻּלָּא,
 דְּלֹא אִצְטְרִיךְ סְהָדִי, וְלֹא אִצְטְרִיךְ לְדִיִּינָא
 אַחְרָא, וְלֹא נִטִּיל מִשְׁכּוֹנָא, כְּשִׁאֲרֵי דִיִּינָא. וְיִמָּה
 מִשְׁכּוֹנָא נִטִּיל, נִשְׁמַתִּין דְּבֵר נֶשׁ, דְּכִתִּיב וְקָבַע
 אֵת קוֹבְעֵיהֶם נֶפֶשׁ.

הֵן אָמַר תְּפִלָּה לְעַנְיָ, כִּל אֲתֵר דְּאִקְרִי תְּפִלָּה,
 מְלָה עֲלָאָה הִיא, דְּהִיא סְלִקָּא לְאַתֵּר (דְּקוּדְשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא אַחֲרֵי) עֲלָאָה. תְּפִלָּה דְּרִישָׁא, אֵינוֹן תְּפִלָּה
 דְּמִלְכָּא, דְּאָנַח לְהוּ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אֶסְחֵר רִישִׁיָּה, וְחִמָּא לְר' יְהוּדָה
 וְלְר' חֲזַקְיָה, דְּמִטּוּ גְבִיָּה. בְּתֵר דְּסִיִּים
 אֶסְתְּפֵל בְּהוּ. אָמַר לְהוּ, סִימָא הָוָה לְכוּ
 וְאַתְאָבִיד מְנִיכּוּ. אָמְרוּ לִיה, וְדָאִי דְּפִתְחָא
 עֲלָאָה פִתַּח מוֹ, וְלֹא יְכִילָנָא לְמִיעָאֵל בְּהָ.

אָמַר, מָאִי הִיא. אָמְרוּ לִיה, (בְּרַאשִׁית טז) וְהוּא
 יְהִיָּה פָּרָא אָדָם, וְסִיפִיָּה דְּקָרָא בְּעִינָא
 לְמַנְדַּע, דְּכִתִּיב וְעַל פְּנֵי כָּל אַחֲיוּ יִשְׁכּוֹן,
 מַהוּ עַל פְּנֵי כָּל אַחֲיוּ. דְּהָא בְּרִירָא דְּכוּלִּיָּה קָרָא יְדַעְנָא, וְהָאִי לָא

מְשׁוּם שְׁהַעוֹלָם מִתְקִים בּוּ כְּשִׁלָּא
 נִמְצְאִים שְׁאָר מְקִימֵי הָעוֹלָם
 בְּעוֹלָם. אוּי לְמִי שְׁאוּתוֹ הָעַנִּי
 יִקְבֵּל עֲלָיו לְרַבּוֹנוּ, מְשׁוּם שְׁהַעַנִּי
 קָרוֹב לְמַלְךְ יוֹתֵר מִכָּל, שְׁכִתּוּב
 (שְׁמוֹת כב) וְהִזְיָה כִּי יִצְעַק אֵלִי
 וְשִׁמְעֵתִי כִּי חֲנוּן אָנִי.

וְלִשְׁאָר בְּנֵי הָעוֹלָם - לְפַעְמִים
 שְׁשׁוּמַע וְלְפַעְמִים שְׁלֵא שׁוּמַע.
 מַה הַטַּעַם? מְשׁוּם שְׁדִיּוּר הַמְּלָךְ
 הוּא בְּפִלְיָם הַשְּׁבִירִים הַלְלוּ,
 שְׁכִתּוּב (יִשְׁעִיָּה נז) וְאֵת דְּכָא וְשִׁפְלָא
 רֹחַ. וְכִתּוּב (תְּהִלִּים לד) קָרוֹב ה'
 לְנִשְׁבָּרֵי לֵב. (שִׁם נה) לֵב נִשְׁבָּר
 וְנִדְפָּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה.

מִכָּאֵן שְׁנִינּוּ, מִי שְׁנוֹזֵף בְּעַנְיָ -
 נוֹזֵף בְּשִׁכְנֵיָה, שְׁכִתּוּב וְאֵת דְּכָא
 וְשִׁפְלָא רֹחַ, וְכִתּוּב (מִשְׁלֵי כב) כִּי ה'
 יָרִיב רִיבָם וְגו'. מְשׁוּם
 שְׁהַאִפּוֹטְרוּפּוֹס שְׁלָהֶם חֲזַק
 וְשׁוֹלֵט עַל הַכֹּל, שְׁלֵא צְרִיךְ עֲדִים
 וְלֹא צְרִיךְ דִּין אַחֲרֵי, וְלֹא נוֹטֵל
 מִשְׁכּוֹן כְּשִׁאֲרֵי הַדִּינִים. וְאִיזָה
 מִשְׁכּוֹן נוֹטֵל? נִשְׁמוֹת בְּנֵי אָדָם,
 שְׁכִתּוּב וְקָבַע אֵת קוֹבְעֵיהֶם נֶפֶשׁ.
 עוֹד אָמַר, תְּפִלָּה לְעַנְיָ - כִּל מְקוּם
 שְׁנִקְרָא תְּפִלָּה, דְּכָר עֲלִיּוֹן הוּא,
 שְׁהוּא עוֹלָה לְמְקוּם (שְׁהַקּוּדֵשׁ בְּרוּךְ
 הוּא) עֲלִיּוֹן. תְּפִלַּת הָרֵאשׁ הֵן
 הַתְּפִלִּין שֶׁל הַמְּלָךְ שְׁמַנִּיחַ אוֹתָם.
 רַבִּי שְׁמַעוֹן סוֹכֵב רֵאשׁוּ, וְרָאָה
 אֵת רַבִּי יְהוּדָה וְאֵת רַבִּי חֲזַקְיָה
 שְׁהִגִּיעוּ אֵלָיו. אַחֲרֵי שְׁסִיִּים,
 הִסְתְּפֵל בְּהֶם. אָמַר לָהֶם, אוֹצֵר
 הָיָה לָכֶם וְאָבִד מְכָם. אָמְרוּ לוֹ,
 וְדָאִי שְׁפִתַּח עֲלִיּוֹן פִּתַּח מוֹרְנוּ,
 וְלֹא יְכִלְנוּ לְהַפְּנֵס בּוּ.

אָמַר, מַה הוּא? אָמְרוּ לוֹ, (בְּרַאשִׁית
 טז) וְהוּא יְהִיָּה פָּרָא אָדָם. וְסוּף
 הַפְּסוּק אָנוּ רוֹצִים לְדַעַת, שְׁכִתּוּב
 וְעַל פְּנֵי כָּל אַחֲיוּ יִשְׁכּוֹן. מַה זֶה
 עַל פְּנֵי כָּל אַחֲיוּ? שְׁהָרִי בְּרוּר שֶׁל

וְהָאִי לָא

כַּל הַפְּסוּק יִדְעֵנוּ, וְאֵת זֶה לֹא יִדְעֵנוּ, שְׁסוּף הַפְּתוּב לֹא נִרְאָה כְּרֹאשׁוֹ.

אָמַר לָהֶם, חַיִּיכֶם, הַפֶּל הוּא דְבָר אֶחָד, וּבְדַרְגָּה אַחַת עוֹלָה. שְׁנִינּוּ, כִּמְה פָּנִים לְפָנִים יֵשׁ לְקֹדֶשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: פָּנִים הַמְּאִירִים. פָּנִים שֶׁלֹּא מְאִירִים. פָּנִים תַּחְתּוֹנִים. פָּנִים רְחוּקִים. פָּנִים קְרוֹבִים. פָּנִים שְׁלֹפְנִים. פָּנִים שְׁלֹחִין. פָּנִים שֶׁל יָמִין. פָּנִים שֶׁל שְׂמָאל.

בֵּא וְרֵא, אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל לְפָנֵי הַקֹּדֶשׁ בְּרוּךְ הוּא, שְׂאֲחוּזִים בְּפָנִים הַעֲלִיּוֹנִים שֶׁל הַמֶּלֶךְ בְּאוֹתָם פָּנִים שֶׁהוּא וְשֵׁמוֹ אֲחוּזִים בָּהֶם, וְהֵם וְשֵׁמוֹ אֶחָד הוּא, וְשֵׁם הָעַמִּים אֲחוּזִים בְּאוֹתָם פָּנִים רְחוּקִים, בְּאוֹתָם פָּנִים תַּחְתּוֹנִים, וְלִכֵּן הֵם רְחוּקִים מִגּוֹף הַמֶּלֶךְ, שְׁהָרִי רֵאִינוּ כָּל אוֹתָם שֶׁל מִצְרַיִם, קְרוֹבֵי יִשְׂמַעֵאל, כְּמוֹ אַחִים וְקְרוֹבִים הֵיוּ לוֹ, וְכֵלָם הֵיוּ בְּפָנֵים תַּחְתּוֹנִים וּבְאוֹתָם פָּנִים רְחוּקִים. וּבְגִיטָא אַבְרָהָם, כְּשֶׁנִּמְוָל יִשְׂמַעֵאל, זָכָה שֵׁשׁ מְדוּרוֹ וְחָלְקוֹ בְּמָקוֹם שְׁשׁוּלֵט עַל כָּל אוֹתָם פָּנִים רְחוּקִים וְתַחְתּוֹנִים, עַל כָּל אוֹתָם פָּנִים שֶׁל שְׂאֵר הָעַמִּים. זֶהוּ שְׁפָתוֹב יְדוּ בְּכַל, וּמִשׁוּם כֶּף עַל פָּנֵי כָּל אֲחָיו יִשְׁכֵּן. כְּלוֹמַר, יְשִׁים מְדוּרוֹ וְחָלְקוֹ לְמַעַלָּה מִכָּל, שְׁפָתוֹב יְדוּ בְּכַל, שְׁשׁוּלֵט עַל כָּל שְׂאֵר הַפָּנִים שְׁלִמְטָה, וּמִשׁוּם כֶּף עַל פָּנֵי כָּל אֲחָיו וְדָאֵי, שְׁלֹא זָכוּ כְּוֹתִיהָ.

בְּאוֹ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי תַּזְקִיָּה וְנִשְׁקוּ יְדוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הֵינּוּ מֵה שְׂאֲנָשִׁים אוֹמְרִים, זִין בְּשִׁמְרֵי וּנְבִיעַת הַבָּאָר, בְּקִשְׁרָא שֶׁל קִימָא מִתְעַטֵּר. אוּי לְעוֹלָם כְּשִׁיִּסְתַּלַּק מִמֶּנּוּ מוֹרְנוּ! אוּי לְדוֹר כְּשֶׁזָּה יֵאָרַע בְּאוֹתוֹ הַזְּמַן! אֲשֶׁרֵי הַדּוֹר שְׁמִפְרִים אֶת מוֹרְנוּ! אֲשֶׁרֵי הַדּוֹר שֶׁהוּא שְׂרוּי בְּתוֹכוֹ!

יִדְעֵנָא, דְּסִיפִיה דְקָרָא, לֹא אֶתְחַזֵּי כְּרִישִׁיהָ. אָמַר לוֹן, חַיִּיכוֹן, כְּלָא חַד מְלָה הִיא, וּבְחַד דְּרָגָא סְלָקָא. תֵּאנָא, כִּמְה פָּנִים לְפָנִים, אֵית לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. פָּנִים דְנִהְרִין. פָּנִים דְלֹא נִהְרִין. פָּנִים תַּתְּאִין. פָּנִים (דף פ"ו ע"ב) רְחִיקִין. פָּנִים קְרִיבִין. פָּנִים דְלָגוּ. פָּנִים דְלָבַר. פָּנִים דִּימִינָא. פָּנִים דְשְׂמָאלָא.

תָּא חַזִּי, זַפְּאִין אֵינוֹן יִשְׂרָאֵל קָמִיה דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְאֶחֱיָדָן בְּאַנְפִּין עֲלֵאִין דְמִלְפָּא. בְּאֵינוֹן פָּנִים דֵּהוּא וְשְׁמִיה אֶחֱיָדָן בְּהוּ, וְאֵינוֹן וְשְׁמִיה חַד הוּא. וְשְׂאֵר עַמִּין אֶחֱיָדָן בְּאֵינוֹן פָּנִים רְחִיקִין, בְּאֵינוֹן פָּנִים תַּתְּאִין. וּבְגִינֵי כֶּף אֵינוֹן רְחִיקִין מִגּוּפָא דְמִלְפָּא, דֵּהָא חִמִּינָא כָּל אֵינוֹן דְמִצְרַיִם, קְרִיבֵי דִישְׂמַעֵאל, כִּמְה אֶחֱיָן וְקְרִיבִין הֵווּ לִיה, וְכֵלְהוּ הֵווּ בְּאַנְפִּין תַּתְּאִין, בְּאֵינוֹן פָּנִים רְחִיקִין.

וּבְגִינֵיה דְאַבְרָהָם, כִּד אֶתְגַּזֵּר יִשְׂמַעֵאל, זָכָה, דְשׁוּי מְדוּרִיהָ וְחוֹלְקִיהָ בְּאַתֵּר דְשְׁלִיטָא עַל כָּל אֵינוֹן פָּנִים רְחִיקִין וְתַתְּאִין, עַל כָּל אֵינוֹן פָּנִים דְשְׂאֵר עַמִּין. הֵדָא הוּא דְכְּתִיב יְדוּ בְּכַל, וּבְגִינֵי כֶּף עַל פָּנֵי כָּל אֲחָיו יִשְׁכּוֹן, כְּלוֹמַר, יִשְׁוּי מְדוּרִיהָ וְחוֹלְקִיהָ לְעֵילָא מִכָּלְהוּ, דְכְּתִיב יְדוּ בְּכַל, דְשְׁלִטָא עַל כָּל שְׂאֵר פָּנִים דְלִתְתָּא. וּבְגִין כֶּף עַל פָּנֵי כָּל אֲחָיו וְדָאֵי, דְלֹא זָכוּ כְּוֹתִיהָ.

אֶתּוּ רַבִּי יְהוּדָה וְרַבִּי תַּזְקִיָּה, וְנִשְׁקוּ יְדוּ. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, הֵינּוּ דְאַמְרֵי אֵינְשֵׁי, חִמְרָא בְּדַרְדֵּיא, וּנְבִיעַת דְבִירָא, בְּקִטְרָא דְקִיזָּרָא אֶתְעַטֵּר. וּוֵי לְעֵלְמָא, כִּד יִסְתַּלַּק מוֹר מִנִּיהָ. וּוֵי לְדָרָא, דִּיתְעַרַע בְּהוּא זַמְנָא. זַפְּאָה דְרָא דְאֶשְׁתְּמוּדְעוֹן לִיה לְמוֹר. זַפְּאָה דְרָא דְאִיהוּ שְׂרִי בְּגוּיָה.

אמר רבי חזקיה, גיורא כד אתגזר, אקרי גר צדק, ולא יתיר. והכא אמר מר ידו בכל. אמר רבי שמעון, הכל נקשר באחד. אבל שנינו שהגר, שונה ישמעאל, שאינו גר. בן אברהם הוא היה, בנו של קדוש היה. וכתוב בו בישמעאל, (בראשית יז) הנה ברכתי אתו. וכתוב שם (שם כד) וה' ברוך את אברהם בכל. ועל כף כתוב ידו בכל.

ומשום כף כתוב על פני כל אחיו ישפן. שאם שאר קרוביו נמולו (התגירו), נקראים גרי צדק ולא יתיר, והוא יתיר ועליון מכלם. כל שפן הם שלא נמולו שעומדים באותם פנים וחוקים, באותם פנים תחתונים. והוא מדורו למעלה מכל הפנים שלהם, ומכל הפנים של עמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות. זהו שכתוב על פני כל אחיו ישפן. אמר רבי יהודה, משום כף הקדוש ברוך הוא הכריז ואמר, לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, שזוהי האמונה שלו.

לא תעשה לך פסל וכל תמונה. הרי נתבאר. ואמר רבי יוסי, כל הפרצופים מתרים, פרט לפרצוף אדם, שהרי פרצוף זה שולט בכל. דבר אחר לא תעשה לך פסל וכל תמונה - רבי יצחק פתח, אל תתן את פיך לחטיא את בשרך. פמה יש לו לאדם להזהר על דברי התורה, פמה יש לו להזהר שלא יטעה בהם, ושלא יוציא מהתורה מה שלא יודע ולא קבל מרבו. שכל מי שאומר דברי תורה מה שלא יודע ולא קבל מרבו, עליו כתוב לא תעשה לך פסל וכל תמונה. והקדוש ברוך הוא עתיד

לאתפרעא מניה, בעלמא

אמר רבי חזקיה, הא תנינן, גיורא כד אתגזר, אקרי גר צדק, ולא יתיר. והכא אמר מר ידו בכל. אמר רבי שמעון, כלא אתקשר בחד. אבל גיורא תנינן. שאני ישמעאל, דלאו גיורא הוא. בריה דאברהם הוה, בריה דקדישא הוה. וכתוב ביה בישמעאל, (בראשית יז) הנה ברכתי אתו. פתיב הכא, ברכתי אתו. וכתוב התם, (בראשית כד) וי' ברוך את אברהם בכל. ועל כף פתיב, ידו בכל.

ובגניי כף פתיב, על פני כל אחיו ישפון. דאי שאר קריבוי אתגזרו (ס"א אתגזרו) אקרון גירי צדק, ולא יתיר, והוא יתיר ועלאה מפלהו. כל שפן אינון דלא אתגזרו, דקיימין באינון אפין רחיקין, באינון אפין תתאין. ואיהו, מדוריה לעילא מפל פנים דידהו, ומפל פנים דעמין עובדי עבודת כוכבים ומזלות, הדא הוא דכתיב, על פני כל אחיו ישפון. אמר רבי יהודה, קדשא בריך הוא בגין כף אכריזו ואמר, לא יהיה לך אלהים אחרים על פני, דדא הוא מהימנותא דיליה. לא תעשה לך פסל וכל תמונה. (שמות כ) הא אתמר. ואמר רבי יוסי, כל פרצופין שרי, בר מפרצופא דאדם, דהא האי פרצופא שליט בכלא.

דבר אחר, לא תעשה לך פסל וכל תמונה. רבי יצחק פתח, (קהלת ה) אל תתן את פיך לחטיא את בשרך. פמה אית ליה לבר נש לאזדהרא על פתגמי אורייתא, פמה אית ליה לאזדהרא דלא יטעי בהו, ולא יפיק מאורייתא מה דלא ידע, ולא קביל מרביה. דכל מאן דאמר במלי דאורייתא מה דלא ידע, ולא קביל מרביה, עליה פתיב לא תעשה לך פסל וכל תמונה. וקודשא בריך הוא זמין

לְהַפְרֵעַ מִמֶּנּוּ בְעוֹלָם הַבָּא, בְּזִמְנָן שְׁנִשְׁמָתוֹ תִּרְצָה לְהַכְנִס לְמִקּוּמָה, דְּוָחִים אוֹתָהּ הַחוּצָה, וְתִשְׁמַד מֵאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁצִרוּרָה בְּצִרוּר חַיִּי שְׂאָר הַנְּשָׁמוֹת.

(רבי יהודה אומר מכאן) כִּמוֹ שְׁשִׁנְיָנוּ, לְמָה יִקְצַף הָאֱלֹהִים עַל קוּלָּךְ. קוּלָּךְ - זוֹהִי נִשְׁמָתוֹ שֶׁל הָאָדָם. אָמַר רַבִּי חֵיִיא, עַל זֶה פְּתוּב כִּי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵל קָנָא. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׁמִקְנָא לְשִׁמוֹ בְּכָל. אִם מִשּׁוּם הַפְּרָצוּפִים מִקָּנָא לְשִׁמוֹ, מִשּׁוּם שְׁמִשְׁקָר בְּשִׁמוֹ, אוֹ מִשּׁוּם הַתּוֹרָה.

שְׁנִינּוּ, כָּל הַתּוֹרָה הִיא שֵׁם קְדוֹשׁ, שְׂאִין לָךְ דְּבַר בַּתּוֹרָה שְׁלֵא כְּלוּל בְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ, וּמִשּׁוּם כִּי צָרִיךְ לְהִזְהַר שְׁלֵא יִטְעָה בְּשִׁמוֹ הַקְּדוֹשׁ וְלֹא יִשְׁקַר בוֹ. וּמִי שְׁמִשְׁקַר בְּמִלָּךְ הָעֲלִיּוֹן, לֹא מַכְנִיסִים אוֹתוֹ לְפִלְטְרִין שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וַיִּשְׁמַד מִן הָעוֹלָם הַבָּא.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כְּתוּב בְּאֵן לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פְּסָל וְכָל תְּמוּנָה, וְכַתוּב שֵׁם (שְׁמוֹת לד) פְּסָל לָךְ שְׁנֵי לַחַת אֲבָנִים. כְּלוּמַר, לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פְּסָל - לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ תּוֹרָה אַחֲרַת שְׁלֵא יִדְעַת וְלֹא אָמַר לָךְ רַבִּי. מָה הַטַּעַם? כִּי אֲנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ אֵל קָנָא. אֲנִי הוּא שְׁעִתִּיד לְהַפְרֵעַ מִמֶּךָ בְּעוֹלָם הַבָּא בְּשַׁעֲרֵי שְׁהַנְּשָׁמָה רוּצָה לְהַכְנִס לְפָנָי, כַּמָּה מְזַמְנִים לְשִׁקְרָא בְּהַיְכָלֵינוּ וּלְהַכְנִיסָהּ לַגִּיהֵנוֹם.

שְׁנִינּוּ, אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ וְגו' - שְׁצִרְיָךְ הָאָדָם שְׁלֵא לְשִׁקְרָא בְּשִׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא (דְּבַר אַחַר לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פְּסָל וְגו' - שְׁצִרְיָךְ הָאָדָם שְׁלֵא לְשִׁקְרָא בְּשִׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמַה? זוֹ בְרִית אוֹת הַקְּדוֹשׁ שֶׁהוּא שְׁמִי שְׁמִשְׁקַר בְּבְרִית הַזֹּאת, מִשְׁקַר בְּשִׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא) שֶׁל הַקִּשּׁוֹר הָרֵאשׁוֹן שְׁנִקְשְׁרוּ יִשְׂרָאֵל בְּקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא כְּשֶׁנִּמְלָךְ, וְזֶהוּ הַקְּדוֹשׁ הָרֵאשׁוֹן

דְּאֵתִי, בְּזִמְנָא דְנִשְׁמָתִיהָ בְּעִיָּא לְמִיעָא לְדוּכְתָא, וְחִיָּין לָהּ לְבַר, וְתִשְׁתַּצִּי מֵהָהוּא אֶתְרָא דְצִרְיָא בְּצִרוּרָא דְחַיִּי דְשָׂאָר נִשְׁמָתִין.

(רבי יהודה אומר מהכא) כַּמָּה דְתַנִּינָן, (קהלת ה) לְמָה יִקְצַף הָאֱלֹהִים עַל קוּלָּךְ. קוּלָּךְ: דָּא הִיא נִשְׁמָתִיהָ דְבַר נֶשֶׁ. אָמַר רַבִּי חֵיִיא, עַל דָּא כְּתִיב, כִּי יִי' אֱלֹהֶיךָ אֵל קָנָא. מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דְקָנִי לְשִׁמְיָהּ בְּכָלָא. אִי בְּגִין פְּרָצוּפִין מִקָּנִי לְשִׁמְיָהּ, מִשּׁוּם דְמִשְׁקַר בְּשִׁמְיָהּ. אִי מִשּׁוּם אוֹרִייתָא.

תַּנִּינָן, אוֹרִייתָא כְּלָא שְׁמָא קְדִישָׁא הִיא, דְלִית לָךְ מְלָה בְּאוֹרִייתָא דְלֹא כְּלִיל בְּשְׁמָא קְדִישָׁא. וּבְגִינֵי כִּי, בְּעֵי לְאִזְדַּהֲרָא, בְּגִין דְלֹא יִטְעִי בְּשִׁמְיָהּ קְדִישָׁא, וְלֹא יִשְׁקַר בִּיהּ. וּמֵאֵן דְמִשְׁקַר בְּמִלְפָּא עֲלָאָה, לָא עֲאֲלִין לִיהּ לְפִלְטְרוֹי דְמִלְפָּא, וַיִּשְׁתַּצִּי מֵעֲלָמָא דְאֵתִי.

אָמַר רַבִּי אַבָּא, כְּתִיב הֲכֹא לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פְּסָל וְכָל תְּמוּנָה. וְכַתִּיב הַתָּם, (דף פ"ז ע"ב) (שְׁמוֹת לד) פְּסָל לָךְ שְׁנֵי לַחַת אֲבָנִים. כְּלוּמַר, לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פְּסָל, לֹא תַעֲבֹד לָךְ אוֹרִייתָא אַחֲרָא דְלֹא יִדְעַת, וְלֹא אָמַר לָךְ רַבִּי. מָאי טַעְמָא. כִּי אֲנֹכִי יִי' אֱלֹהֶיךָ אֵל קָנָא, אֲנָא הוּא דְזַמִּין לְאַתְפְּרָעָא מִינָךְ בְּעֲלָמָא דְאֵתִי, בְּשַׁעֲרֵי דְנִשְׁמָתָא בְּעִיָּא לְמִיעָא לְקָמָי, כַּמָּה זְמִינִין לְשִׁקְרָא בְּהַיְכָלֵינוּ, וְלַעֲיִילָא לָהּ גּוֹ גִיְהֵנוֹם.

תַּנִּינָא, אָמַר ר' יִצְחָק, לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ וְגו', דְבְּעֵי בַר נֶשׁ דְלֹא לְשִׁקְרָא בְּשִׁמְיָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא (כ"א דְבַר אַחַר לֹא תַעֲשֶׂה לָךְ פְּסָל וְגו' דְבְּעֵי בַר נֶשׁ דְלֹא לְשִׁקְרָא בְּשִׁמְיָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמֵאֵן אוֹהוּ, דָּא בְרִית אֵת קָנִימָא קְדִישָׁא דְמֵאֵן דְמִשְׁקַר בְּמֵאֵן בְּרִית מִשְׁקַר בְּשִׁמְיָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא) דְקִשְׁרָא קְדִישָׁא, דְאֵתְקַשְׁרוּ יִשְׂרָאֵל בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, כִּד אֲתַגְזְרוּ. וְדָא הוּא קִיּוּמָא קְדִישָׁא דְכָלָא, לְמִיעָא לְבְּרִית דְאַבְרָהָם, דְהוּא קִשְׁרָא

של הכל - להפגס בברית אברהם, שהוא קשר השכינה. וצריך אדם שלא לשקר בברית הזו, שמי שמשקר בברית הזו, משקר בקדוש ברוך הוא. מה השקר? הוא שלא יכניס ברית זו לרשות אחרת, כמו שנאמר ובעל בת אל נכר.

רבי יהודה אמר מפאן, (הושע ה) בה' בגדו פי בנים זרים ילדו - מי שמשקר בברית הזו, משקר בקדוש ברוך הוא, משום שברית זו אחוזה בקדוש ברוך הוא, וכתוב לא תעשה לך פסל וכל תמונה אשר בשמים ממעל וגו'. לא תשתחוה להם ולא תעבדם. רבי אלעזר היה הולך בדרך, והיה עמו רבי חייא. אמר רבי חייא, כתוב וראית בשביה אשת יפת תאר. מה הטעם, והרי כתוב לא תתחתן בם? אמר לו, בעוד שהן קיימות ברשותם.

ובא ראה, אין לך אשה בעמים עובדי עבודת פוכבים ומזלות פשרה פראוי, ששנינו, למה סמך פרשה זו לבן סורר ומורה? אלא בודאי מי שנושא אשה זו, יורש ממנה בן סורר ומורה. מה הטעם? משום שקשה להעביר ממנו זממה, וכל שכן אותה שנושאה בתחלה, שדין בדין נדבק ונטמאת בה, וקשה להעביר ממנה הזממה, והינו מה שאמר משה בנשות מדן, (במדבר לא) וכל אשה ידעת איש למשפכ זכר הרגו.

אשרי חלקו של אותו אדם שיורש נחלה זו ושומר אותה, שפאותה ירשה קדושה נדבק האדם בקדוש ברוך הוא. כל שכן אם זוכה למצוות התורה, שהרי פושט המלך ימינו כנגדו ונדבק בגוף הקדוש. ועל זה כתוב בהם בישראל, (דברים ד) ואתם הדבקים

דשכינתא. ובעי בר נש, דלא לשקרא בהאי ברית, דמאן דמשקר בהאי ברית, משקר בקודשא בריך הוא. מאי שקרא. הוא, דלא ייעול האי ברית ברשותא אחרא. כמה דאת אמר (מלאכי ב) ובעל בת אל נכר.

רבי יהודה אמר מהכא, (הושע ה) ביי' בגדו כי בנים זרים ילדו. מאן דמשקר בהאי ברית, משקר בקודשא בריך הוא. משום דהאי ברית בקודשא בריך הוא אחידא, וכתוב לא תעשה לך פסל וכל תמונה אשר בשמים ממעל וגו'.

לא תשתחוה להם ולא תעבדם. (שמות כ) ר' אלעזר הוה אזיל בארמא, והוה ר' חייא עמיה. אמר ר' חייא, כתיב (דברים כא) וראית בשביה אשת יפת תאר וגו', מאי טעמא. והא כתיב לא תתחתן בם. אמר ליה, בעוד דברשותיהו קיימי.

ותא חזי, לית לך אנתו בעמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות פשרה כדקא חזי. דתנינן, אמאי אסמין פרשתא דא, לבן סורר ומורה. אלא בודאי, מאן דנסיב האי אתתא, בן סורר ומורה ירית מינה. מאי טעמא. משום דקשה למעבר זוהמא מינה, וכל שכן ההיא דאתנסיבת בקדמיתא, דדינא בדינא אתדבק, ואסתאבת בה, וקשיא זוהמא למעבר מינה, והיינו דאמר משה בנשי מדן, (במדבר לא) וכל אשה ידעת איש למשפכ זכר הרגו.

ובאה חולקיה, דההוא בר נש דירית אחסנתא דא, ונטיר לה. דבההוא אחסנא קדישא אתדבק בר נש בקודשא בריך הוא, כל שכן אי זכי בפקודי אורייתא, דהא פשיט מלפא ימיניה לקבליה, ואתדבק בגופא קדישא. ועל דא כתיב בהו בישראל, (דברים ד) ואתם הדבקים

בני' אלהיכם. וכתוב (דברים יד) בני' אתם לי'.
 בני' אתם ממש. דכתוב, (שמות ד) בני בכורי
 ישראל. וכתוב (ישעיה מט) ישראל אשר בך
 אתפאר.

בה' אלהיכם, וכתוב (שם יד) בני'
 אתם לה'. בני' אתם ממש,
 שכתוב (שמות ד) בני בכורי ישראל,
 וכתוב (ישעיה מט) ישראל אשר בך
 אתפאר.

לא תשא את שם וגו'. (שמות כ) ר' שמעון פתח,
 (מלכים ב ד) ויאמר אליה אלישע מה אעשה לך הגידי לי
 מה יש לך בפית. אמר לה אלישע,
 כלום יש לך על מה שתשרה
 ברפת הקדוש ברופ הוא?
 ששנינו, אסור לאדם לברך על
 שלחן ריק, מה הטעם? משום
 שהברכה שלמעלה לא שורה
 במקום ריק.

לא תשא את שם וגו'. רבי שמעון
 פתח, (מלכים-ב ד) ויאמר אליה
 אלישע מה אעשה לך הגידי לי
 מה יש לך בפית. אמר לה אלישע,
 כלום יש לך על מה שתשרה
 ברפת הקדוש ברופ הוא?
 ששנינו, אסור לאדם לברך על
 שלחן ריק, מה הטעם? משום
 שהברכה שלמעלה לא שורה
 במקום ריק.

ובני' פך, בעי בר נש לסדרא על פתוריה, חד
 נהמא, או יתיר, לברכא עלוי. ואי לא
 יכיל, בעי לשיירא מההוא מזונא דאכל, על
 מה דיברך. ולא ישתפח דיברך בריקניא.

ומשום פך צריך אדם לסדר על
 שלחנו לחם אחד או יותר לברך
 עליו. ואם לא יכול, צריך
 להשאיר מאותו מזון שאכל על
 מה שיברך, ולא ימצא שמברך
 בריקנות.

ביון דאמרה, אין לשפחתך כל בפית פי אם
 אסוף שמן. אמר ודאי הא ברכתא
 שלימתא בהאי, דכתוב, (קהלת ז) טוב שם משמן
 טוב. דשמא קדישא משמן נפקא, לאתברכא,
 לאדלקא בוצינין קדישין. מאי שמן דא. (במה
 דאת אמר בראשית ב' ונקר יוצא מעדן להשקות את הנזן) ר' יצחק
 אמר, כמה דאת אמר, (תהלים קלג) בשמן הטוב
 על הראש וגו'. ר' אלעזר אומר, אליו טורי
 דאפרסמונא דכיא.

ביון שאמרה אין לשפחתך כל
 בפית פי אם אסוף שמן - אמר,
 ודאי הרי ברכה שלמה בזה,
 שכתוב (קהלת ז) טוב שם משמן
 טוב. ששם קדוש יוצא משמן
 להתברך ולהדליק מנורות
 קדושות. מהו השמן הזה? (כמו
 שנאמר (בראשית ב) ונקר יוצא מעדן להשקות
 את הנזן) רבי יצחק אמר, כמו
 שנאמר (תהלים קלג) בשמן הטוב
 על הראש וגו'. רבי אלעזר אומר,
 אלו הרי אפרסמון זך.

אמר ר' שמעון, טוב שם, כמה טבא שמא
 עלאה, דבוצינין עלאין קדישין, פד
 פלהו נהרין משמן טוב, כמה דאמינא. ואסיר
 ליה לבר נש, לאדפרא שמייה דקודשא בריך
 הוא בריקניא. דכל מאן דאדפר שמא
 דקודשא בריך הוא בריקניא, טב ליה דלא
 אתברי.

אמר רבי שמעון, טוב שם - כמה
 טוב שם עליון של מנורות
 עליונות קדושות כשפלן מאירות
 משמן טוב, כמו שאמרנו. ואסור
 לאדם להזכיר את שם הקדוש
 ברופ הוא בריקנות. שכל מי
 שמזכיר את שם הקדוש ברופ
 הוא בריקנות, טוב לו שלא נברא.
 רבי אלעזר אמר, לא צריך

רבי אלעזר אמר, לא אצטריון למדפר שמא קדישא אלא בתר מלה. (ד)

לְהִזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ, אֲלֵא אַחַר דְּבַר. שְׁהַרִי הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ לֹא נִזְכָּר בַּתּוֹרָה אֲלֵא אַחַר שְׁנֵי דְבוּרִים (בְּלוֹמַר עַל דְּבַר), שְׁפָתוֹב בְּרֵאשִׁית בְּרֵא אֱלֹהִים.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, לֹא נִזְכָּר שְׁמוֹ הַקְּדוֹשׁ אֲלֵא עַל עוֹלָם שְׁלָם, שְׁפָתוֹב (בְּרֵאשִׁית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת ה' אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. מִכָּאֵן שְׁלֹא לְהִזְכִּיר אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרִיקְנוּת. וְכַתוּב לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא. (כְּתוּב לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא. שְׁלֹא לְהִזְכִּיר שֵׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרִיקְנוּת. אֲלֵא בְּרִכָּה אוֹ בַּתְּפִלָּה. וְמִי שְׁמוֹזִיר הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ בְּרִיקְנוּת, שְׁלֹא בְּרִכָּה אוֹ בַּתְּפִלָּה, כֹּאֲשֶׁר נִשְׁמָתוֹ תִּצָּא מִמֶּנּוּ עֲתִידִים לְהַפְרַע מִמֶּנּוּ וְלִנְקַם מִמֶּנּוּ נְקָמוֹת, שְׁכַתוּב כִּי לֹא יִנְקָה ה' אֶת אֲשֶׁר יִשָּׂא אֶת שְׁמוֹ לְשׁוֹא).

וְשִׁנְיָנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַהִי בְּרִכָּה? הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ. מִשׁוּם שְׁמִמּוֹ נִמְצְאָת הַבְּרִכָּה לְכָל הָעוֹלָם, וְהַבְּרִכָּה לֹא נִמְצְאָת עַל מְקוֹם רִיק וְלֹא שׁוֹרָה עָלָיו. זֶהוּ שְׁפָתוֹב לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם ה' אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא.

זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כְּתוּב (שֵׁם א) וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשַּׁבָּעִי, וְכַתוּב (שְׁמוֹת טז) שֵׁשֶׁת יָמִים תִּלְקַטְהוּ וּבַיּוֹם הַשַּׁבָּעִי שָׁבַת לֹא יִהְיֶה בּוֹ. כִּיּוֹן שְׁלֹא נִמְצָא בּוֹ מְזוּנוּת, אִיזוֹ בְּרִכָּה נִמְצְאָת בּוֹ?

אֲרָא כִּף שְׁנִינוּ, כָּל הַבְּרִכוֹת שְׁלִמְעָלָה וְשְׁלִמְטָה תְּלוּיוֹת בְּיוֹם הַשַּׁבָּעִי. וְשִׁנְיָנוּ, לָמָּה לֹא נִמְצָא מִן בְּיוֹם הַשַּׁבָּעִי? מִשׁוּם שְׁמֵאוֹתוֹ יוֹם מִתְּבָרְכִים כָּל שֵׁשֶׁת הַיָּמִים הָעֲלִיּוֹנִים, וְכָל אֶחָד וְאֶחָד נוֹתֵן מְזוּנָה לְמִטָּה, כָּל אֶחָד בְּיוֹמוֹ, מֵאוֹתָהּ בְּרִכָּה שְׁמֵתְבָרְכִים בְּיוֹם הַשַּׁבָּעִי.

וּכְשׁוּם כִּף, מִי שֶׁהוּא בְּדַרְגַּת הָאֱמוּנָה, צָרִיךְ לְסַדֵּר שְׁלַחֲן וּלְתַקֵּן סְעוּדָה בְּלֵיל שַׁבָּת כְּדִי

פ"ח ע"א) (בְּלוֹמַר עַל מִלָּה) דְּהָא שְׁמָא קְדִישָׁא, לֹא אֲדַפְרַ בְּאוֹרֵייתָא, אֲלֵא בְּתַר תְּרִין מְלִין, דְּכַתִּיב בְּרֵאשִׁית בְּרֵא אֱלֹהִים.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, לֹא אֲדַפְרַ שְׁמָא קְדִישָׁא, אֲלֵא עַל עוֹלָם שְׁלָם. דְּכַתִּיב, (בְּרֵאשִׁית ב) בְּיוֹם עֲשׂוֹת יְיָ אֱלֹהִים אֶרֶץ וְשָׁמַיִם. מִכָּאֵן, דְּלֹא לְאֲדַפְרַא שְׁמִיהַ קְדִישָׁא בְּרִיקְנוּתָא. וְכַתִּיב לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא. (ס"א כְּתִיב לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא דְלֹא לְאֲדַפְרַא שְׁמָא קְדִישָׁא בְּרִיקְנוּתָא אֲלֵא בְּבִרְכָתָא אוֹ בְּצִלוּתָא אוֹ בְּצִלוּתָא וּמָאן דְּאֲדַפְרַא שְׁמָא קְדִישָׁא בְּרִיקְנוּתָא דְלֹא בְּבִרְכָתָא אוֹ בְּצִלוּתָא כִּד נִשְׁמַתִּיה נִפְקָא מִיְנֵיהּ וְמִיְנֵיהּ לֹא תִפְרַעָא מִיְנֵיהּ וְלִנְקָמָא מִיְנֵיהּ נִוקְמִין דְּכַתִּיב כִּי לֹא יִנְקָה יְיָ אֶת אֲשֶׁר יִשָּׂא אֶת שְׁמוֹ לְשׁוֹא)

וְתַנְיָנוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַהוּ בְּרִכָּה. שְׁמָא קְדִישָׁא. בְּגִין דְּמִיְנֵיהּ מִשְׁתַּכַּח בְּרִכָּתָא, לְכָל עֲלָמָא. וּבְרִכָּתָא לֹא אֲשַׁתְּכַח עַל אַתְרֵי רִיקְנוּתָא, וְלֹא שְׁרִיָּא עָלָיו, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב לֹא תִשָּׂא אֶת שֵׁם יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְשׁוֹא.

זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת לְקַדְּשׁוֹ. (שְׁמוֹת כ) רַבִּי יִצְחָק אָמַר, כְּתִיב (שְׁמוֹת כ) וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם הַשַּׁבָּעִי, וְכַתִּיב בְּמִן (שְׁמוֹת טז) שֵׁשֶׁת יָמִים תִּלְקַטְהוּ וּבַיּוֹם הַשַּׁבָּעִי שָׁבַת לֹא יִהְיֶה בּוֹ. כִּיּוֹן דְּלֹא מִשְׁתַּכַּח בֵּיהּ מְזוּנָה, מַה בְּרִכָּתָא אֲשַׁתְּכַח בֵּיהּ.

אֲרָא הָכִי תַאנָּא, כָּל בְּרַפְּאָן דְּלַעֲיָלָא וְתַתָּא, בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה תְּלִיין. וְתַאנָּא, אֲמַאי לֹא אֲשַׁתְּכַח מְנָא בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה, מִשׁוּם דְּהָהוּא יוֹמָא, מִתְּבָרְכָאן מִיְנֵיהּ כָּל שֵׁיטָא יוֹמִין עֲלָאִין, וְכָל חַד וְחַד יִהִיב מְזוּנָה לְתַתָּא, כָּל חַד בְּיוֹמוֹ, מַהִּיא בְּרִכָּה דְּמִתְּבָרְכָאן בְּיוֹמָא שְׁבִיעָאָה.

וּבְגִינֵי כִּף, מָאן דְּאִיהוּ בְּדַרְגָּא דְּמַהִּימְנוּתָא, בְּעֵי לְסַדְרָא פְּתוּרָא, וְלֹא תִקְנָא סְעוּדָתָא בְּלֵילָא דְּשַׁבָּתָא, בְּגִין דִּיתְבָּרַךְ פְּתוּרָיָה, כָּל

שיתברך שלחנו כל אותם ששה ימים, שהרי באותו זמן מזדמנת הברכה להתברך כל ששת ימי השבת, והברכה לא נמצאת בשלחן ריק, ועל כך צריך לסדר שלחנו בערב שבת בלחמים ומזונות.

רבי יצחק אמר, אפילו ביום השבת גם רבי יהודה אמר, צריך להתענג ביום הזה ולאכל שלש סעודות בשבת, כדי שימצאו שבע וענג ביום הזה בעולם.

רבי אבא אמר, להזמין ברכה באותם ימים שלמעלה שמתברכים מן היום הזה, וביום הזה מלא ראשו של זעיר אנפין מטל שנוחת מהעתיק הקדוש הנסתר של הכל, ומטיל לשרה התפוחים הקדושים שלש פעמים משונכנסת שבת, שכלם יתברכו כאחד.

ועל זה צריך אדם להתענג שלש הפעמים הללו, שהרי בזה תלויה האמונה העליונה - בעתיק הקדוש, ובזעיר אנפין, ובשרה התפוחים. וצריך אדם להתענג בהם ולשמח בהם. ומי שגורע סעודה מהם, מראה פגם למעלה, וענשו של האדם ההוא גדול.

משום כך צריך לסדר שלחנו שלש פעמים משונכנסת שבת, ולא ימצא שלחנו ריק, ותשרה עליו הברכה כל שאר ימות השבת, ובדבר הזה מראה ותולה את האמונה העליונה.

רבי שמעון אמר, זה מי שמשלים שלש סעודות בשבת, קול יוצא ומכריז עליו: (ישעיה נח) אז תתענג על ה'. זו סעודה אחת פנגד העתיק הקדוש של כל הקדושים. והרפכתיה על במתי ארץ - זו סעודה שניה פנגד שרה

והאכלתיה נחלת יעקב

אינון שיתא יומין, דהא בההוא זמנא, אזדמן ברכה, לאתברכא כל שיתא יומין דשבתא, וברכתא לא אשתכח בפתורא ריקניא. ועל כך, בעי לסדרא פתוריה בליליא דשבתא, בנהמי ובמזוני.

רבי יצחק אמר, אפילו ביוםא דשבתא נמי. רבי יהודה אמר, בעי לאתענגא בהאי יומא, ולמיכל תלת סעודתי בשבתא, בגין דישתכח שבעא וענוגא בהאי יומא בעלמא. רבי אבא אמר, לאזדמנא ברכתא באינון יומין דלעילא, דמתברכאן מהאי יומא. והאי יומא, מליא רישיה דזעיר אנפין, מטלא דנחית מעתיקא קדישא סתימא דכלא, ואטיל לחקלא דתפוחין קדישין, תלת זמני, מפד עייל שבתא, דיתברכון בלהו כחדא.

ועל דא בעי בר נש, לאתענגא תלת זמנין אלין, דהא בהא תליא מהימנותא דלעילא, בעתיקא קדישא, ובזעיר אנפין, ובחקלא דתפוחין. ובעי בר נש לאתענגא בהו, ולמחדי בהו. ומאן דגרע סעודתא מנייהו, אחזי פגימותא לעילא ועונשיה דההוא בר נש סגי.

בגניי כך, בעי לסדרא פתוריה, תלת זמני, מפד עייל שבתא, ולא ישתכח פתוריה ריקניא, ותשרי ברכתא עליה, כל שאר יומי דשבתא. ובהאי מלה, אחזי, ותלי מהימנותא לעילא.

רבי שמעון אמר, האי מאן דאשלים תלת סעודתי בשבתא, קלא נפיק ומכרזא עליה, (ישעיה נח) אז תתענג על יי, דא סעודתא חדא, לקבל עתיקא קדישא דכל קדישין. והרפכתיה על במתי ארץ, דא סעודתא תניינא, לקבל חקלא דתפוחין קדישין.

אָבִיךָ, דָּא הוּא שְׁלִימוֹ דְאַשְׁתָּלִים בְּזַעִיר אַפִּין.
וְלִקְבֵּל לַיְיָהּ בְּעֵי לְאַשְׁלָמָא סְעוּדָתֶיהָ, וּבְעֵי
לְאַתְעַנְגָּא בְּכֻלְהוּ סְעוּדָתִי,
וּלְמַחְדֵי בְּכָל חַד וְחַד מְנַיְיָהּ, מְשׁוּם דְאִיהוּ
מְהִימְנוּתָא שְׁלִימָתָא. וּבְגִין כֵּן, שְׁבַתָּא
אַתִּיקָר, מִכָּל שְׂאָר זְמַנִּין וְחֻגִין, מְשׁוּם דְכֻלָּא
בִּיה אֲשַׁתְּכַח, וְלֹא אֲשַׁתְּכַח הָכִי בְּכֻלְהוּ זְמַנֵּי
וְחֻגֵי. אָמַר רַבִּי חֵיִיא, בְּגִין כֵּן, מְשׁוּם
דְאַשְׁתְּכַח כֻּלָּא בִּיה, אִידְכַּר תְּלַת זְמַנִּין.
דְּכַתִּיב, (בראשית ב) וַיְכַל אֱלֹהִים בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי.
וַיִּשְׁבּוּת בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם
הַשְּׁבִיעִי.

הַתְּפוּחִים הַקְּדוּשִׁים. וְהֶאֱכַלְתִּיךָ
נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ - זֹהִי הַשְּׁלָמוֹת
שֶׁהַשְּׁתַּלְמָה בְּזַעִיר אַנְפִּין.
וּבְנִגְדָם צָרִיךְ לְהַשְׁלִים סְעוּדָתוֹ,
וְצָרִיךְ לְהַתְעַנֵּג בְּכָל הַסְּעוּדוֹת
וְלִשְׂמַח בְּכָל אַחַת וְאַחַת מֵהֶן,
מְשׁוּם שֶׁהִיא הָאִמּוּנָה הַשְּׁלֵמָה,
וּמְשׁוּם כֵּן הַשְּׁבַת נִתְּכַבְּדָה מִכָּל
שְׂאָר הַזְּמַנִּים וְהַחֻגִים, מְשׁוּם
שֶׁהַכָּל בִּיה נִמְצָא, וְלֹא נִמְצָא כֵּן
בְּכָל הַזְּמַנִּים וְהַחֻגִים. אָמַר רַבִּי
חֵיִיא, מְשׁוּם כֵּן, מְשׁוּם שֶׁהַכָּל
נִמְצָא בּוֹ, נִזְכָּר שְׁלֹשׁ פְּעָמִים,
שְׁפָתוֹב (בראשית ב) וַיְכַל אֱלֹהִים
בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי. וַיִּשְׁבּוּת בַּיּוֹם
הַשְּׁבִיעִי. וַיְבָרֶךְ אֱלֹהִים אֶת יוֹם
הַשְּׁבִיעִי.

רַבִּי אַבָּא, (נ"א רב המנונא סבא) כַּד הָוָה יְתִיב
בְּסְעוּדָתָא דְשְׁבַתָּא, הָוֵי חַדִּי, בְּכָל חַד
וְחַד, וְהָוָה אָמַר, דָּא הִיא סְעוּדָתָא קַדִּישָׁא,
דְּעַתִּיקָא קַדִּישָׁא סְתִימָא דְכֻלָּא. בְּסְעוּדָתָא
אַחְרָא הָוָה אָמַר, דָּא הִיא סְעוּדָתָא דְקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא. וְכֵן בְּכֻלְהוּ סְעוּדָתִי, וְהָוָה חַדִּי בְּכָל
חַד וְחַד. כַּד הָוָה (דף פ"ח ע"ב) אֲשֵׁלִים סְעוּדָתִי,
אָמַר אֲשֵׁלִימוֹ סְעוּדָתִי דְמְהִימְנוּתָא.

רַבִּי אַבָּא (רב המנונא סבא), כְּשֶׁהָיָה
יוֹשֵׁב בְּסְעוּדַת הַשְּׁבַת, הָיָה שׂוֹמֵחַ
בְּכָל אַחַת וְאַחַת, וְהָיָה אוֹמֵר:
זֹהִי סְעוּדָה קְדוּשָׁה שֶׁל הַעֲתִיק
הַקְּדוֹשׁ הַנִּסְתָּר שֶׁל הַכָּל. בְּסְעוּדָה
הָאַחְרָת הָיָה אוֹמֵר: זֹהִי סְעוּדָה
שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכֵן בְּכָל
הַסְּעוּדוֹת. וְהָיָה שׂוֹמֵחַ בְּכָל אַחַת
וְאַחַת. כְּשֶׁהָיָה מְשַׁלֵּם אֶת
הַסְּעוּדוֹת, אוֹמֵר: נִשְׁלַמּוּ סְעוּדוֹת
הָאִמּוּנָה.

רַבִּי שְׁמַעוֹן, כַּד הָוָה אֲתִי לְסְעוּדָתָא, הָוָה אָמַר
הָכִי, אַתְּקִינוּ סְעוּדָתָא דְמְהִימְנוּתָא
עֲלָאָה, אַתְּקִינוּ סְעוּדָתָא דְמִלְפָּא, וְהָוָה יְתִיב
וְחַדִּי. כַּד אֲשֵׁלִים סְעוּדָתָא תְּלִיתָאָה, הָוֵי
מְכַרְזֵי עֲלֵיהּ, אַז תַּתְעַנֵּג עַל יְיָ וְהִרְפַּכְתִּיךָ עַל
בְּמַתִּי אַרְצָא וְהֶאֱכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ.

כְּשֶׁרַבִּי שְׁמַעוֹן הָיָה בָּא לְסְעוּדָה,
הָיָה אוֹמֵר כֵּן: הַתְּקִינוּ סְעוּדָה שֶׁל
הָאִמּוּנָה הַעֲלִיוֹנָה. הַתְּקִינוּ
סְעוּדַת הַמֶּלֶךְ. וְהָיָה יוֹשֵׁב וְשׂוֹמֵחַ.
כְּשֶׁהִשְׁלִים סְעוּדָה שְׁלִישִׁית, הָיָה
מְכַרְזִים עֲלָיו: (שעריהנוח) אַז תַּתְעַנֵּג
עַל ה' וְהִרְפַּכְתִּיךָ עַל בְּמַתִּי אַרְצָא
וְהֶאֱכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ.
אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְאַבְיוֹ, אִיךָ
מְתַקְּנִים אֶת הַסְּעוּדוֹת הַלְלוּ?
אָמַר לוֹ, לַיַּל שְׁבַת כְּתוּב
וְהִרְפַּכְתִּיךָ עַל בְּמַתִּי אַרְצָא. בּוֹ
בְּלִילָה מְתַבְּרַכַת הַגְּבִירָה וְכָל
שְׂדֵה הַתְּפוּחִים, וּמְתַבְּרַךְ שְׁלַחְנוּ
שֶׁל אָדָם, וּנְשָׁמָה נּוֹסֶפֶת, וְאוֹתוֹ
הַלְלוּ שְׂמַחַת הַגְּבִירָה הוּא.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְאַבְיוֹ, אִלִּין סְעוּדָתִי
הִיךְ מְתַקְּנִין. אָמַר לֵיהּ, לִילִיא
דְשְׁבַתָּא, כְּתִיב, וְהִרְפַּכְתִּיךָ עַל בְּמַתִּי אַרְצָא.
בִּיה בְּלִילִיא, מְתַבְּרַכָא מְטְרוֹנִיתָא, וְכֻלְהוּ
חֻקְל תְּפוּחִין, וּמְתַבְּרַכָא פְּתוּרִיָּה דְדַבְּר
נֶשׁ, וְנִשְׁמָתָא אַתּוֹסְפַת, וְהִהוּא לִילִיא,
חֲדוּה דְמְטְרוֹנִיתָא הוּי. וּבְעֵי בַר נֶשׁ לְמַחְדֵי

וְצִרִיף אָדָם לְשִׁמְחַת בְּשִׁמְחָה
וְלֵאכֹל סְעוּדַת הַגְּבִירָה.

בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, בְּסְעוּדַת הַשְּׁנִיָּה
כְּתוּב אִזּוּ תִתְעַנֵּג עַל ה'. עַל ה'
וְדָאֵי. שְׂאוֹתָהּ שְׁעָה נִגְלָה הַעֲתִיק
הַקְּדוּשׁ, וְכָל הָעוֹלָמוֹת בְּשִׁמְחָה,
וְהַשְּׁלֵמוֹת וְהַחֲדוּהַ שֶׁל הַעֲתִיק
אָנוּ עוֹשִׂים, זוֹהֵי סְעוּדַתוֹ וְדָאֵי.

בְּסְעוּדַת הַשְּׁלִישִׁית שֶׁל שַׁבָּת
כְּתוּב וְהָאֲכַלְתִּיךָ נַחֲלַת יַעֲקֹב
אָבִיךָ. זוֹהֵי הַסְּעוּדָה שֶׁל זְעִיר
אֲנִפִּין שֶׁהוּא בְּשִׁלְמוֹת. וְכָל שֶׁשֶׁת
הַיָּמִים מֵאוֹתָהּ שְׁלֵמוֹת
מִתְפָּרְכִים. וְצִרִיף אָדָם לְשִׁמְחַת
בְּסְעוּדַתוֹ וְלִהְשֵׁלִים הַסְּעוּדוֹת
הַלְלוּ, שֶׁחֵן סְעוּדוֹת הָאָמוּנָה
הַשְּׁלֵמָה שֶׁל זֶרַע קְדוּשׁ שֶׁל
יִשְׂרָאֵל, שֶׁהָאָמוּנָה הָעֲלִיוֹנָה הִיא
שְׁלֵהֶם וְלֹא שֶׁל עַמִּים עוֹבְדֵי
עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת. וּמִשׁוּם
כֵּף אָמַר, (שְׁמוֹת לא) בִּינִי וּבִין בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל.

בֹּא וְרֵא, בְּסְעוּדוֹת הַלְלוּ נוֹדְעִים
יִשְׂרָאֵל שֶׁהֵם בְּנֵי הַמֶּלֶךְ וְשֶׁהֵם
מֵהֵיכַל הַמֶּלֶךְ וְשֶׁהֵם בְּנֵי הָאָמוּנָה,
וּמִי שֶׁפִּגְגָם סְעוּדָה אַחַת מֵהֶם,
מֵרָאה פָּגַם לְמַעַלָּה, וּמֵרָאה אֵת
עַצְמוֹ שֶׁאֵינוּ מִבְּנֵי הַמֶּלֶךְ הָעֲלִיוֹן,
שֶׁאֵינוּ מִבְּנֵי הֵיכַל הַמֶּלֶךְ, וְשֶׁאֵינוּ
מִזֶּרַע קְדוּשׁ שֶׁל יִשְׂרָאֵל, וְנוֹתְנִים
עֲלֵיו חֲמַר שֶׁל שְׁלֹשָׁה דְבָרִים -
דִּין הַגִּיהֶנֶם וְכו'.

וְבֹא וְרֵא, בְּכָל שָׂאָר הַזְּמַנִּים
וְהַחֲגִים צִרִיף אָדָם לְשִׁמְחַת וְלְשִׁמְחַת
אֵת הָעַנְיִים, וְאִם הוּא שִׁמְחַת לְבָדוֹ
וְלֹא נוֹתֵן לְעַנְיִים - עֲנֹשׁוּ רַב,
שֶׁהֵרִי לְבָדוֹ שִׁמְחַת, וְלֹא נוֹתֵן
שִׁמְחָה לְאַחֵר. עֲלֵיו כְּתוּב (מִלְאכֵי
א) וְזוֹרִיתִי פָּרֵשׁ עַל פְּנֵיכֶם פָּרֵשׁ
חֲגִיכֶם. וְאִם הוּא שִׁמְחַת בְּשַׁבָּת,
אֵף עַל גַּב שְׂלֵא נוֹתֵן לְאַחֵר - לֹא
נוֹתְנִים עֲלֵיו עֲנֹשׁ כְּבִשְׂאָר הַזְּמַנִּים
וְהַחֲגִים, שֶׁכְּתוּב פָּרֵשׁ חֲגִיכֶם.
אָמַר פָּרֵשׁ חֲגִיכֶם, וְלֹא פָּרֵשׁ

בַּחֲדוּוֹתָא, וְלִמִּיכַל סְעוּדַתָּא דְמִטְרוֹנִיתָא.
בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא, בְּסְעוּדַתָּא תְּנִינָא, כְּתִיב (ישעיה
נח) אִזּוּ תִתְעַנֵּג עַל יְי'. עַל יְי' וְדָאֵי.
דְּהִיא שְׁעָתָא אֲתַגְלִיא עֲתִיקָא קְדִישָׁא, וְכִלְהוּ
עֲלִמִין בַּחֲדוּוֹתָא, וּשְׁלִימוּ וְחֲדוּוֹתָא דְעֲתִיקָא
עַבְדִּינָן, וְסְעוּדַתָּא דִּילִיהּ הוּא וְדָאֵי.

בְּסְעוּדַתָּא תְּלִיתָאָה דְשַׁבְּתָא, כְּתִיב וְהָאֲכַלְתִּיךָ
נַחֲלַת יַעֲקֹב אָבִיךָ. דָּא הִיא
סְעוּדַתָּא דְזְעִיר אֲפִין, דְּהוּי בְּשְׁלִימוֹתָא.
וְכִלְהוּ שִׁיתָא יוֹמִין, מֵהֵהוּא שְׁלִימוּ מִתְפָּרְכָן.
וּבְעֵי בַר נֶשׁ לְמַחְדֵי בְּסְעוּדַתִּיהּ, וְלֹא שְׁלֵמָא
אֲלִין סְעוּדַתִּי, דְּאֵינוֹן סְעוּדַתִּי מֵהֵימְנוּתָא
שְׁלִימָתָא, דְּזֹרְעָא קְדִישָׁא דִּישְׂרָאֵל, הִי
מֵהֵימְנוּתָא עֲלָאָה, דְּהֵא דִּילְהוֹן הִיא, וְלֹא
דְעַמִּין עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזְלוֹת. וּבְגִינֵי
כֵּף אָמַר, (שְׁמוֹת לא) בִּינִי וּבִין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל.

תָּא חֲזִי, בְּסְעוּדַתִּי אֲלִין, אֲשֶׁתְּמוֹדְעוֹן יִשְׂרָאֵל,
דְּאֵינוֹן בְּנֵי מַלְפָּא. דְּאֵינוֹן מֵהֵיכַלָּא
דְּמַלְפָּא, דְּאֵינוֹן בְּנֵי מֵהֵימְנוּתָא, וּמֵאֵן דְּפָגִים
חַד סְעוּדַתָּא מִנֵּיהוּ, אַחֲזִי פְּגִימוֹתָא לְעִילָא,
וְאַחֲזִי גְרַמִּיהּ דְּלָאוּ מִבְּנֵי מַלְפָּא עֲלָאָה הוּא,
דְּלָאוּ מִבְּנֵי הֵיכַלָּא דְּמַלְפָּא הוּא דְּלָאוּ מִזֶּרְעָא
קְדִישָׁא דִּישְׂרָאֵל הוּא. וְיַהֲבִין עֲלִיהּ חוּמְרָא
דְתַלַּת מַלְיָן, דִּינָא דְגִיהֶנֶם וְגו'.

וְתָא חֲזִי, בְּכִלְהוּ שָׂאָר זְמַנִּין וְחֲגִין, בְּעֵי בַר
נֶשׁ לְחַדִּי, וְלְמַחְדֵי לְמַסְפְּנֵי. וְאִי הוּא חַדִּי
בְּלַחֲדוּדֵי, וְלֹא יְהִיב לְמַסְפְּנֵי, עוֹנֵשִׂיהּ סְגִי,
דְּהֵא בְּלַחֲדוּדֵי חַדִּי, וְלֹא יְהִיב חַדוּ דְּלֹא תִּירָא.
עֲלִיהּ כְּתִיב, (מִלְאכֵי ב) וְזוֹרִיתִי פָּרֵשׁ עַל פְּנֵיכֶם
פָּרֵשׁ חֲגִיכֶם. וְאִי אִיהוּ בְּשַׁבְּתָא חַדִּי, אֵף עַל
גַּב דְּלֹא יְהִיב לְאַחֲרָא, לֹא יַהֲבִין עֲלִיהּ עוֹנֵשָׁא,
כְּשָׂאָר זְמַנִּין וְחֲגִין, דְּכְתִיב פָּרֵשׁ חֲגִיכֶם. פָּרֵשׁ
חֲגִיכֶם קָאָמַר, וְלֹא פָּרֵשׁ שַׁבְּתָכֶם. וְכְתִיב (ישעיה

שפתכם. וכתוב (ישעיה א) חֲדָשִׁיכֶם ומועדיכם שנאה נפשי. ואלו שבת לא אמר.

ומשום כך פתוב ביני ובין בני ישראל. ומשום שכל האמונה נמצאת בשבת, נותנים לאדם נשמה אחרת, נשמה עליונה, נשמה שכל השלמות בה, כדגמת העולם הבא. ומשום כך נקראת שבת. מה זה שבת? שם של הקדוש ברוך הוא, שם שהוא שלם מכל צדדיו.

אמר רבי יוסי, ודאי כך הוא. אוי לאדם שלא משלים את שמחה המלך הקדוש. ומהי שמחתו? אלו שלש הסעודות של האמונה, סעודות שאברהם יצחק ויעקב כלולים בהם, וכלם שמחה על שמחה, אמונה שלמה מכל צדדיו.

שנינו, ביום הזה מתעטרים האבות, וכל הבנים יונקים, מה שאין בן בכל שאר החגים והזמנים. ביום הזה רשעי הגיהנם נחים. ביום הזה כל הדינים נכפים ולא מתעוררים בעולם. ביום הזה התורה מתעטרת בעטרת שלמות. ביום הזה שמחה ותפנוק נשמעים במאנים וחמשים עולמות.

בא וראה, בכל ששת ימי השבת, כשמגיעה שעת תפלת המנחה, הדין הקשה שולט וכל הדינים מתעוררים, אבל ביום השבת, כשמגיע זמן תפלת המנחה, נמצא רצון הרצונות, והעתיק הקדוש מגלה רצונו, וכל הדינים נכפים, ונמצא רצון ושמחה בכל. וברצון הזה הסתלק משה, הנביא הנאמן הקדוש מן העולם, כדי להודיע שלא בדין הסתלק, ואותה שעה ברצון של העתיק

חֲדָשִׁיכֶם ומועדיכם שנאה נפשי. ואלו שבת לא קאמר.

ובגינו כך פתיב, ביני ובין בני ישראל. ומשום דכל מהימנותא אשתכח בשבתא, יהבין ליה לבר נש נשמטא אחרא, נשמטא עלאה, נשמטא דכל שלימו בה, כדוגמא דעלמא דאתי. ובגינו כך אקרי שבת. מהו שבת. שמא דקודשא בריך הוא. שמא דאיהו שלים מכל סטרוי.

אמר רבי יוסי, ודאי כך הוא. ווי ליה לבר נש, דלא אשלים חדוותא דמלכא קדישא. ומאן חדוותא דיליה. אלין תלת סעודתי מהימנותא. סעודתי דאברהם יצחק ויעקב פלילין בהו. וכלהו חדו על חדו מהימנותא שלימותא, מכל סטרוי.

תאנא, בהדין יומא מתעטרין אבהן, וכל בנין ינקין, מה דלאו הכי בכל שאר חגין וזמנין. בהדין יומא, חייביא דגיהנם נייחין. בהדין יומא, כל דינין אתפפין, ולא מתערין בעלמא. בהדין יומא אורייתא מתעטרא בעטרין שלימין. בהדין יומא, חדוותא ותפנוקא אשתמע, במאתן וחמשין עלמין.

תא חזי, בכל שיתא יומי דשבתא, פד מטא שעטא דצלותא דמנחה, דינא תקיפא שלטא, וכל דינין מתערין. אבל ביומא דשבתא, פד מטא עדן דצלותא דמנחה, רעוא דרעוין אשתכח, ועתיקא קדישא גליא רצון דיליה, וכל דינין מתפפין, ומשתכח רעותא וחדו בכלא.

ובהאי רצון, אסתלק משה, נביאה מהימנא קדישא מעלמא. בגין למנדע, דלא בדינא אסתלק, וההיא שעטא (ד' ט"ו ע"א) ברצון דעתיקא קדישא נפק נשמתייה, ואתטמר ביה.

בגין כך, (דברים לד) ולא ידע

הקדוש יצאה נשמתו ונטמנה בו. משום כף ולא ידע איש את קברתו פתוב. מה העתיק הקדוש טמיר של כל הטמירים, ולא יודעים עליונים ותחתונים - אף כאן נשמה זו שנטמנה ברצון הזה שהתגלה בשעת תפלת מנחת השבת, פתוב ולא ידע איש את קברתו, והוא טמיר מפל הטמירים של העולם, והדין לא שולט בו. אשרי חלקו של משה! שנינו, ביום הזה שהתורה מתעטרת בו, מתעטרת בכל, בכל אותן מצוות, בכל אותן גזרות וענשים, בשבעים ענפים של אור שזוהרים מפל צד וצד. מי ראה הענפים שיוצאים מפל ענף וענף, חמשה עומדים בתוך האילן, וכל הפנים אחוזים בהם? מי ראה אותם שערים שנפתחים בכל צד וצד, וכלם זוהרים ומאירים באותו האור שיוצא ולא פוסק? קור הפרוז יוצא: התעוררו קדושים עליונים, התעוררו העם הקדוש שנבחר למעלה ולמטה, עוררו שמחה כנגד רבונכם, התעוררו בשמחה שלמה, הזדמנו לשלש שמחות של שלשת האבות, הזדמנו לקראת האמונה של שמחת כל השמחות. אשרי חלקכם, ישראל קדושים, פעולם הזה וכעולם הבא! זוהי רשה לכם מפל העמים עובדי עבודת פוכבים ומזלות. ועל זה פתוב ביני וביני בני ישראל.

אמר רבי יהודה, כף הוא ודאי. ועל זה פתוב זכור את יום השבת לקדשו, וכתוב (ויקרא יט) קדשים תהיו כי קדוש אני ה'. וכתוב (ישעיה נח) וקראת לשבת ענג לקדוש ה' מכבד.

שנינו, ביום הזה כל נשמות הצדיקים מתעדינים בתפנוקי העתיק הקדוש, נסתר כל

איש את קברתו פתיב. מה עתיקא קדישא, טמירא מפל טמירין, ולא ידעין עלאין ותתאין. אוף הכא, האי נשמתא דאתטמר בהאי רצון, דאתגללא בשעתא דצלותא דמנחה דשבתא, פתיב ולא ידע איש את קברתו והוא טמיר מפל טמירין דעלמא, ודינא לא שלטא ביה. זפאה חולקיה דמשה. תאנא, בהאי יומא, דאורייתא מתעטרא ביה, מתעטרא בכלא, בכל אינון פקודין בכל אינון גזרין ועונשין, בשבעין ענפין דנהורא, דזהרין מפל סטרא וסטרא. מאן חמי, ענפין דנפקין מפל ענפא וענפא, חמשא קיימין בגו אילנא, פלהו אנפין בהו אחידן. מאן חמי, אינון תרעין דמתפתחן בכל סטר וסטור, פלהו מזדהרין ונהרין, בההוא נהורא דנפיק ולא פסק.

קר פרוזא נפיק, אתערו קדישי עליונין, אתערו עמא קדישא, דאתבחר לעילא ותתא. אתערו חדוותא לקדמות מאריכון. אתערו בחדוותא שלימתא. אזדמנו בתלת חדוון, דתלת אבהן. אזדמנו לקדמות מהימנותא, דחדווה דכל חדוותא. זפאה חולקכון, ישראל קדישין, בעלמא דין ובעלמא דאתי. דא הוא ירותא לכון, מפל עמים עובדי עבודת פוכבים ומזלות. ועל דא כתיב, ביני וביני בני ישראל.

אמר ר' יהודה, הכי הוא ודאי. ועל דא כתיב זכור את יום השבת לקדשו וכתוב (ויקרא

יט) קדושים תהיו כי קדוש אני יי'. וכתוב, (ישעיה

נח) וקראת לשבת ענג לקדוש יי' מכובד.

תאנא, בהאי יומא, פל נשמתיהון דצדיקייא, מתעדינן בתפנוקי עתיקא קדישא, סתימא דכל סתימין. ורוחא חדא מענוגא

הנסתרים, ורוח אחת מהענג של אותו העתיק הקדוש מתפשטת (ההוא מתפשט) בכל העולמות, ועולה ויורדת, ומתפשטת לכל הפנים הקדושים לכל שומרי התורה, ונחים במנוחה שלמה, נשפכים מפלם כל הרגזים, כל הדינים וכל העבודות הקשות. זהו שכתוב (שם טז) ביום הניח ה' לך מעצבך ומרגזך ומן העבודה הקשה.

משום כך שקולה שבת פגוד התורה, וכל מי ששומר שבת כאלו שומר את כל התורה. וכתוב (ישעיה נב) אשרי אנוש יעשה זאת וכן אדם יחזיק בה שומר שבת מחללו ושומר דו מעשות כל רע. נשמע, שמי ששומר את השבת כמי ששומר כל התורה.

רבי יודאי שאל את רבי שמעון יום אחד שנפגש עמו בדרך, אמר לו, רבי, הרי כתוב (בפרשת השבת) בפרשה זו שבת שאמר ישעיה, שכתוב בה אמר ה' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי וגו', ונתתי להם בביתי ובחומותי וגו'. מה זה אומר?

אמר לו, קפוטקאי, קשר את חמורך בגדר ורד, שדבר תורה צריך צחות, או הפך לאחוריד ולך אחרי ותכונן לבך. אמר לו, משום מורי עשיתי את הדרך, ואחרי מורי אסתפל בשכינתא.

אמר לו, בא וראה, דבר זה הרי פרשהו החברים ולא פרוש דבר. כה אמר ה' לסריסים, מי הם הסריסים? אלו הם החברים שמשפדלים בתורה ומסרסים עצמם כל ששת ימי השבת ועוסקים בתורה, ובכליל השבת מזרזים את עצמם בזווגם משום שיודעים הסוד העליון בשעה שהגבירה מזדווגת במלך.

ואותם חברים שיודעים סוד זה, מכונים לבם לאמונת רבונם,

דהווא עתיקא קדישא מתפשטא (ההוא מתפשט) בכלהו עלמין, וסלקא ונחתא, ומתפשטא לכלהו בני קדישין, לכלהו נטורי אורייתא, ונניחין בנייחא שלים, מתנשי מפלהו, כל רוגזין, כל דינין, וכל פולחנין קשין. הדא הוא דכתיב, (ישעיה יד) ביום הניח יי' לך מעצבך ומרגזך ומן העבודה הקשה.

בגניי פך, שקיל שבתא לקבל אורייתא, וכל דנטיר שבתא, כאילו נטיר אורייתא כלא. וכתיב (ישעיה נב) אשרי אנוש יעשה זאת וכן אדם יחזיק בה שומר שבת מחללו ושומר ידו מעשות כל רע. אשתמע, דמאן דנטיר שבת, כמאן דנטיר אורייתא כלא.

רבי יודאי שאיל ליה לר' שמעון, יומא חד דאערע עמיה בארחא, אמר ליה, ר', הא כתיב (ס"א בפרשתא דשבת) בפרשתא דא שבת, דאמר ישעיה, דכתיב, (ישעיה נב) כה אמר יי' לסריסים אשר ישמרו את שבתותי וגו', ונתתי להם בביתי ובחומותי וגו'. מה קא מיירי.

אמר ליה, קפוטקאה, חמרך קטרי בטיפסא, ונחית, דמלה דאורייתא בעי צחותא. או אפכי לאחורך, וזיל אבתראי, ותכוון לבך. אמר ליה, בגיניה דמר עבידנא ארחא, ובתריה דמר אסתפל בשכינתא.

אמר ליה, תא חזי, מלה דא הא אוקמוה חברייא, ולא פרישו מלה. כה אמר יי' לסריסים. מאן סריסים. אלין אינון חברייא, דמשפדלי באורייתא, ומסרסי גרמיהו כל שיתא יומין דשבתא, ולעאן באורייתא, ובכליליא דשבתא מזרזי גרמיהו בזווגא דלהון, משום דידיעי רזא עלאה, בשעתא דמטרוניתא אזדווגת במלכא.

ואינון חברייא דידיעין רזא דא, מכונין לבייהו

ומתברכים בפרי מעיהם באותו הלילה. וזהו שכתוב אשר ישמרו, כמו שנאמר ואביו שמר את הדבר.

ונקראים סריסים ודאי, בשביל לחפות לשבת למצא את רצון רבונם, שכתוב וכחרו באשר חפצתי. מה זה באשר חפצתי? זה זונג הגבירה. ומחזיקים בבריתי, הכל אחד. בבריתי סתם. אשרי חלקו של מי שמתקדש בקדשה הזו ויודע הסוד הנזה.

בא וראה, כתוב ששת ימים תעבד ועשית כל מלאכתך ויום השביעי שבת לה' אלהיך וגו'. כל מלאכתך - באותם ששת הימים מלאכת בני האדם, ומשום הדבר הזה לא מזדווגים החברים, רק בזמן שלא נמצא ממעשי בני אדם, אלא מעשה הקדוש ברוך הוא. ומה מעשהו? זונג הגבירה להוציא נשמות קדושות לעולם. ומשום כך בלילה הזה החברים מתקדשים בקדשת רבונם ומכונים לבם, ויוצאים בנים מעלים, בנים קדושים, שלא סוטים מינה ושמאלה, בני המלך והגבירה, ועל אלה כתוב (דברים יד) בנים אתם לה' אלהיכם. לה' אלהיכם ודאי. משום שאלה נקראים בנים שלו, בנים למלך ולגבירה.

וזו דעת החברים שיודעים סוד זה, בזה נדבקים, ומשום כך נקראים בנים לקדוש ברוך הוא. ואלה הם שהעולם מתקיים בשבילם. וכשעולה העולם בדין, מסתכל הקדוש ברוך הוא בבנים הללו ומרחם על העולם, ועל זה כתוב פלה זרע אמת. זרע אמת ודאי. מה זה אמת? טבעת קדושה שלמה, כמו שנאמר (מייכה

למהימנותא דמאריהון ומתברכאן באיבא דמעיהון בההוא ליליא. ודא הוא דכתיב, אשר ישמרו, כמה דאת אמר, (בראשית לו) ואביו שמר את הדבר.

ואקרון סריסים ודאי, בגין לחפאה לשבתא לאשפחא רעוא דמאריהון, דכתיב וכחרו באשר חפצתי. מאי באשר חפצתי. דא זונגא דמטרוניתא. ומחזיקים בבריתי, פלא חד, בבריתי סתם. זפאה חולקיה דמאן דאתקדש בקדושה דא, וידע רזא דא.

תא חזי, פתיב ששת ימים תעבד ועשית כל (דף פ"ט ע"ב) מלאכתך ויום השביעי שבת ליי' אלהיך וגו', כל מלאכתך, באינזון שיתא יומי עבידתיהו דבני נשא ובגין האי מלה. לא מזדווגי חברייה, בר בזמנא דלא ישתפח מעבידתיהו דבני נשא, אלא עבידתיה דקודשא ברוך הוא. ומאי עבידתיה. זונגא דמטרוניתא, לאפקא נשמתין קדישין לעלמא.

ובגין כך, בהאי ליליא חברייה מתקדשי בקדושה דמאריהון, ומכווני לבייהו, ונפקי בני מעלי, בגין קדישין, דלא סטאן לימינא ולשמאלא, בגין דמלפא ומטרוניתא. ועל אלין פתיב, (דברים יד) בנים אתם ליי' אלהיכם, ליי' אלהיכם ודאי. בגין דאלין אקרון בגין דיליה, בגין למלפא ולמטרוניתא. והא דעתייהו דחברייה דידעין רזא דא, בדא מתדבקן. ובגין כך אקרון בגין לקודשא ברוך הוא. והני אינזון דעלמא מתקיימא בגינייהו. וכד סליק עלמא בדינא, אסתפל קדשא ברוך הוא באינזון בנוי, ומרחם על עלמא. ועל דא כתיב (ירמיה ב) פלה זרע אמת.

זרע אמת ודאי. מהו אמת. עזקא קדישא שלימתא. כמה דאת אמר (מייכה

11 תתן אמת ליעקב. (אמת דא קדשא בריך הוא) וכלא חד. ובגניני כה, זרע אמת ודאי.

אמר ליה ר' יודאי, בריך רחמנא דשדרני הכא, בריך רחמנא, דהא מלה דא שמענא מפומך. בכה רבי יודאי. אמר ליה ר' שמעון, אמאי קא בכית. אמר ליה, בכינא, דאמינא דווי לאינון בני עלמא, דארחיהון כבעירי, ולא ידעי ולא מסתפלי, דטב לון דלא אתבריאו. ווי לעלמא כד יפוק מר מגיה, דמאן יכיל לגלאה רזין, ומאן ינדע לון, ומאן יסתפל בארחי אורייתא.

אמר ליה, חייך, לית עלמא אלא לאינון חבריאי, דמשתדלי באורייתא וידעין סתימי אורייתא. ודאי בקשוט גזרו חבריאי על עמא דארעא, דמחבלין ארחיהו, ולא ידעין בין ימינא לשמאלא, דהא אינון כבעירי, דיאות למעבד בהו דינא, אפילו ביום הפפורים. ועל פנייהו כתיב, (הושע ב) פי בני זנונים המה, בני זנונים ממש.

אמר ליה, ר', האי קרא בעי לאתיישבא בארחוי. פתיב (ישעיה נז) ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות שם עולם אפן לו. אפן להם מיבעי ליה, מהו אפן לו.

אמר ליה, תא חזי, ונתתי להם בביתי, מהו ביתי. פמה דאת אמר (במדבר יב)

בכל ביתי נאמן הוא. (שקא יקודשא בריך הוא אקרי בית) ובחומותי, פמה דאת אמר (ישעיה סב) על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים יד ושם, פלומר דישלפון נשמתין קדישין מדוכתא דא. וההוא יד, חולק באשלמותא. טב, מליא מבנין ומבנותן. שם עולם אפן לו, לההוא חולק שלים. אשר לא יפרת לדרי דרין. דבר אחר אפן לו לההוא

11 תתן אמת ליעקב. (אמת זה הקדוש ברוך הוא) והכל אחד. ומשום כף זרע אמת ודאי.

אמר לו רבי יודאי, ברוך הרחמן ששלחני לכאן. ברוך הרחמן, שהרי דבר זה שמעתי מפיך. בכה רבי יודאי. אמר לו רבי שמעון, למה בכית? אמר לו, בכיתי, שאמרתני אוי לאותם בני העולם שדרכיהם כבהמות ולא יודעים ולא מסתפלים, שטוב להם שלא נבראו. אוי לעולם כשיצא מורנו ממנו, שמי יכול לגלות סודות, ומי יודע אותם, ומי יסתפל בדרכי התורה?

אמר לו, חייך, אין עולם אלא לאותם חברים שמשתדלים בתורה ויודעים נסתרות התורה. ודאי באמת גזרו החברים על עמי הארצות שמשחיתים דרכם ולא יודעים בין ימין לשמאל, שהרי הם כבהמות שנגאה לעשות בהם דין אפלו ביום הפפורים. ועל פניהם פתוב (הושע ב) פי בני זנונים המה. בני זנונים ממש.

אמר לו, רבי, פסוק זה צריך להתישב בדרכו. כתוב ונתתי להם בביתי ובחומותי יד ושם טוב מבנים ומבנות שם עולם אפן לו. אפן להם הנה צריך להיות! מה זה אפן לו?

אמר לו, בא וראה, ונתתי להם בביתי, מה זה בביתי? כמו שנאמר (במדבר יב) בכל ביתי נאמן הוא. (שמו של הקדוש ברוך הוא נקרא בית) ובחומותי, כמו שנאמר (ישעיה סב) על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים. יד ושם, פלומר, שייצאו נשמות קדושות ממקום זה. ואותה יד, חלק השלמות, טוב מלא מבנים ומבנות. שם עולם אפן לו, לאותו חלק שלם, אשר

דבר אחר אפן לו לההוא

לא יפרת לדורי דורות. דבר אחר אפן לו - לאותו שיודע סוד הדבר ויתכונן במה שצריך לכוון.

עוד אמר רבי שמעון, פתוב לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת. מה הטעם? כדי שלא יראה דין ביום הזה. ואם תאמר, הרי לגבוה עולה? בכל מושבותיכם אמר, ולא לגבוה. ואותו שעולה לגבוה, עולה לכפות דין אחר. ששנינו, יש אש אוכל אש, ואש המזבח אוכל אש אחר.

ומשום כך מתגלה העתיק הקדוש ביום הזה מפל שאר הימים. ובזמן שמתגלה העתיק, לא נראה דין כלל, וכל העליונים והתחתונים נמצאים בשמחה שלמה, והדין לא שולט.

שנינו, כי ששת ימים עשה ה' את השמים ואת הארץ. ששת ימים ודאי, ולא בששת. והימים הקדושים העליונים הללו נקראים ימים שהשם הקדוש נכלל בהם, והם נכללים בו. אשרי חלקם של ישראל מפל העמים עובדי עבודת פוכבים ומזלות, עליהם פתוב (דברים ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כלכם היום.

בבד את אביך ואת אמו. רבי חייא פתח, (בראשית ב) ונהר יצא מעדן וגו'. ונהר - זו נביעת המעין שיוצא תמיד ולא פוסק, ומנהר המעין הזה נשקה כל גן העדן. ואותו נהר של המעין הקדוש נקרא א"ב. מה הטעם? משום שהוא נובע לזון את הגן.

רבי אבא אמר, עדן ממש נקרא אב, משום שעדן זה נמצא מאותו מקום שנקרא אין, ומשום כך נקרא אב. והרי בארנו, ממקום שמתחיל להמשיך הכל נקרא

דידע רזא דמלה, ויתכוון במה דבעי לכוונא. תו אמר ר' שמעון, פתיב, (שמות לה) לא תבערו אש בכל מושבותיכם ביום השבת. מאי טעמא. בגין דלא אתחזי דינא בהאי יומא. ואי תימא הא לגבוה סלקא. בכל מושבותיכם קאמר, ולא לגבוה. והוא דסלקא לגבוה, לאכפיא לדינא אחרא סלקא. דתנינן, אית אשא אכלא אשא. ואשא דמדבחה, אכלא אשא אחרא.

ובגניי כף, אתגליא עתיקא קדישא בהאי יומא, מפל שאר יומין. ובזמנא דאתגליא עתיקא, לא אתחזי דינא כלל. וכל עלאין ותפאין משתפחין בחדוותא שלימתא, ודינא לא שלטא.

תאנא, פתיב (שמות לא) כי ששת ימים עשה יי' את השמים ואת הארץ. ששת ימים ודאי, ולא בששת. והני יומין קדישין עלאין, אקרוין יומי דשמא קדישא אתפליל בהו, ואינון אתפלילן ביה. זפאה חולקיהון דישראל מפל עמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות, עליהו כתיב, (דברים ד) ואתם הדבקים ביי' אלהיכם חיים פולכם היום. (דף צ' ע"א)

בבד את אביך ואת אמו. (שמות כ) רבי חייא פתח, (בראשית ב) ונהר יצא מעדן וגו'. ונהר, דא נביעו דמבועא, דנפיק תדיר ולא פסק. ומנהרא דמבועא דא, אתשקיא כל גנתא דעדן. והוא נהרא דמבועא קדישא, אקרי א"ב. מאי טעמא. משום דאיהו נביעא לאתזנא לגנתא.

רבי אבא אמר, עדן ממש אקרי אב. משום דהאי עדן, משתכח מההוא אתר, דאקרי אין. ובגניי כף, אקרי אב. והא אוקימנא,

אָתָּה, וְנִקְרָא אָב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(ישעיה טג) כִּי אָתָּה אָבִינוּ.

רַבִּי אֱלֶעָזָר אָמַר, כִּפְּדוֹת אֶת אָבִיךָ
- זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְאֵת אִמְךָ
- זוֹ כְּנִסְתֵי יִשְׂרָאֵל. אֵת אָבִיךָ, אֵת
דְּוָקָא, לְהַכְלִיל שְׂכִינְהָ (עליונה). רַבִּי
יְהוּדָה אָמַר, כִּפְּדוֹת אֶת אָבִיךָ -
סְתָם. וְאֵת אִמְךָ - סְתָם. שֶׁהָרִי הַכֹּל
הָיָה בְּמִנְיָן. אֵת - לְרִבּוֹת כֹּל מָה
שֶׁלְּמַעְלָה וּמִטָּה.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, זֶה שֶׁאָמַר רַבִּי
אָבָא, מִמְּקוֹם שֶׁמִּתְחִיל לְהַמְשִׁיךְ
הַכֹּל, נִקְרָא אָתָּה, יָפָה. שֶׁהָרִי
לְמַדְנֵנו שְׁאוֹתוֹ הַנִּסְתָּר וְאִין בּוֹ
הַתְּחִלָּה נִקְרָא הוּא. מִמְּקוֹם
שֶׁהֲרֵאשִׁית נִמְצְאָת נִקְרָא אָתָּה.
וְנִקְרָא אָב. וְהַכֹּל אַחַד. בְּרוּךְ שְׁמוֹ
לְעוֹלָם וּלְעוֹלָמֵי עוֹלָמִים אָמֵן.

רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, וְדָאֵי הַכֹּל אַחַד.
כִּפְּדוֹת אֶת אָבִיךָ - זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא. וְאֵת אִמְךָ - זוֹ כְּנִסְתֵי יִשְׂרָאֵל.
שְׂהָרִי שְׁנִינֵנו, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
כְּתוּב בְּנִים אַתֶּם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם -
אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא בְּנִים. וּמִשׁוּם
כִּף הַסְּתִימוֹת שֶׁל הַדְּבָר, כִּפְּדוֹת אֵת
אָבִיךָ וְאֵת אִמְךָ, לְהַכְלִיל אֵת הַכֹּל
שֶׁלְּמַעְלָה וּשְׁלִמְטָה. רַבִּי יִצְחָק
אָמַר, לְהַכְלִיל בּוֹ אֵת רַבּוֹ, שֶׁהוּא
מְכַנֵּס אוֹתוֹ לְעוֹלָם הַבָּא. אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה, הוּא בְּכֹלל הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא.

שְׁנִינֵנו, בְּחֻמְשׁ הָאֲמִירוֹת הִלְלוּ
כְּלוּל הַכֹּל. בְּחֻמְשׁ הָאֲמִירוֹת
הִלְלוּ נִחְקְקוּ חֻמְשׁ אַחֲרוֹת, וְדָאֵי
חֻמְשׁ תוֹף הַחֻמְשׁ. הַכִּיּוֹד? אֲנִכִּי
ה' אֱלֹהֵיךָ - כְּנִגְדָה לֹא תִרְצַח.
שְׁשִׁינֵנו, (אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר רַבִּי יְהוּדָה)
שְׁנֵי אֵלֶּה בְּכֹלל אַחַד נְכַלְלוּ, שְׁמִי
שֶׁהוּרָג מִקְטִין הַדְּמוּת וְצִלְמֵ שֶׁל
רַבּוֹנוּ, שְׁכְּתוּב (בְּרַאשִׁית ט) כִּי בְּצִלְמֵ
אֱלֹהִים עָשָׂה אֵת הָאָדָם, וְכְּתוּב
(יחזקאל א) וְעַל דְּמוּת הַפֶּסֶא דְּמוּת
כְּמִרְאָה אָדָם.

מֵאֲתֵר דְּשָׂאֲרֵי לְאֶתְמַשְׁכָּא כְּלָא, אִקְרִי אָתָּה,
וְאִקְרִי אָב. כְּמָה דְּאֵת אָמַר, (ישעיה טג) כִּי אָתָּה
אָבִינוּ.

רַבִּי אֱלֶעָזָר אָמַר, כִּפְּדוֹת אֶת אָבִיךָ, דָּא קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא. וְאֵת אִמְךָ, דָּא כְּנִסְתֵי יִשְׂרָאֵל.
אֵת אָבִיךָ, אֵת דִּיִּיקָא, לְאֶכְלָלָא שְׂכִינְתָּא (ר"א
עילאה). רַבִּי יְהוּדָה אָמַר, כִּפְּדוֹת אֶת אָבִיךָ, סְתָם.
וְאֵת אִמְךָ, סְתָם. דְּהָא כְּלָא הוּא בְּמִנְיָנָא. אֵת,
לְרִבּוֹת כֹּל מָה דְּלַעֲיָלָא וְתַתָּא.

רַבִּי יוֹסֵי אָמַר, הָאֵי דְּאָמַר רַבִּי אָבָא, מֵאֲתֵר
דְּשָׂאֲרֵי לְאֶתְמַשְׁכָּא כְּלָא, אִקְרִי אָתָּה,
שְׁפִיר. דְּהָא אוֹלִיפְנָא, הֵהוּא דְּטָמִיר וְלֹא אֵית
בֵּיהּ שִׁירוּתָא, קְרִינָן הוּא. מֵאֲתֵר דְּשִׁירוּתָא
אֲשַׁתְּכַח, קְרִינָן אָתָּה. וְאִקְרִי אָב. וְכְּלָא חַד.
בְּרִיךְ שְׁמִיהּ לְעָלְמֵי עוֹלָמֵי עוֹלָמֵי אָמֵן.

רַבִּי חִזְקִיָּה אָמַר, וְדָאֵי כְּלָא חַד. כִּפְּדוֹת אֵת
אָבִיךָ, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאֵת אִמְךָ,
דָּא כְּנִסְתֵי יִשְׂרָאֵל. דְּהָא תָּנִן, אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן,
כְּתִיב (דְּבָרִים יד) בְּנִים אַתֶּם לַיהוָה אֱלֹהֵיכֶם, הֵהוּא
אֲתֵר דְּאִקְרִי בְּנִים. וּבְגִינֵי כִף סְתִימָא דְּמִלָּה,
כִּפְּדוֹת אֵת אָבִיךָ וְאֵת אִמְךָ, לְאֶכְלָלָא כְּלָא,
דְּלַעֲיָלָא וְתַתָּא. ר' יִצְחָק אָמַר, לְאֶכְלָלָא בֵּיהּ
רַבִּינָה, דְּהוּא אַעֲיִל לִיהּ לְעֵלְמָא דְּאֵתִי. אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה, בְּכֹללָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא הוּי.

תַּאנָּא, בְּהִנֵּי חֻמְשׁ אֲמִירָן, כְּלוּל כְּלָא. בְּהִנֵּי
חֻמְשׁ אֲמִירָן, אֲתַגְּלִיפוּ חֻמְשׁ אַחֲרִינִין,
וְדָאֵי חֻמְשׁ גּוֹ חֻמְשׁ. הָא כִּיּוֹד. אֲנִכִּי יי'
אֱלֹהֵיךָ, לְקַבֵּל לֹא תִרְצַח. דְּתַנִּינָן, (אָמַר רַבִּי יִצְחָק אָמַר
רַבִּי יְהוּדָה) תִּרְיָן אֵלִין, בְּכֹללָא חֻמְשׁ אֲתַכְּלִילָן,
דְּמֵאֵן דְּקָטִיל, אֲזַעִיר דְּמוּתָא וְצִלְמָא דְּמֵאֲרִיָּה.
דְּכְתִיב, (בְּרַאשִׁית ט) כִּי בְּצִלְמֵ אֱלֹהִים עָשָׂה אֵת
הָאָדָם. וְכְּתִיב (יחזקאל א) וְעַל דְּמוּת הַפֶּסֶא דְּמוּת
כְּמִרְאָה אָדָם.

אָמַר ר' חֲזִיא, כְּתִיב (בראשית ט) שִׁפְךָ דָם הָאָדָם בְּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפָּךְ וְגו'. (שִׁפְךָ דָם הָאָדָם) מִי שִׁשׁוּפְךָ דָם כְּאִלוֹ מִקְטִין הַדְּמוּת וְהַצֵּלָם שְׁלֹמְעֵלָה. כְּלוּמַר, לֹא הִקְטִין דְּמוּת זוֹ, אֲלֹא דְמוּת אַחֲרֵת, מִשְׁמַע שֶׁכְּתוּב שִׁפְךָ דָם הָאָדָם בְּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפָּךְ. בְּאָדָם הַעֲלִיּוֹן מְגִיעַ הַפֶּגֶם הַזֶּה מֵאוֹתוֹ דָּם שִׁשְׁפָּךְ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם פִּי בְּצֵלָם אֱלֹהִים עֲשֵׂה אֶת הָאָדָם. וּמִשּׁוּם כֶּף זֶה בְּזֵה תִלְוִי.

לֹא יִהְיֶה לָךְ - כְּנֶגְדְךָ לֹא תִנְאַף. זֶה מִשְׁקָר בְּשֵׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁנֶּרְשַׁם בְּאָדָם. וּבְזֵה כִּמְה וְכִמְה חֲטָאִים וּגְזֵרוֹת וְעֲנָשִׁים תִּלְוִיִּים. וּמִי שֶׁמִּשְׁקָר בְּזֵה, מִשְׁקָר בּוֹ בְּמִלָּה, שֶׁכְּתוּב (הוֹשֵׁעַ ה) בְּה' כְּגֵדוֹ כִּי בְּנִים זָרִים יִלְדוּ. וְכְתוּב, לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם, וְזֶה בְּזֵה תִלְוִי.

לֹא תִשָּׂא - כְּנֶגְדְךָ לֹא תִגְנוּב. וְכְתוּב (מִשְׁלֵי כט) חוֹלֵק עִם גֹּנֵב שׁוֹנֵא נִפְשׁוֹ אֱלֹהִים יִשְׁמַע וְלֹא יִגִּיד. וְדַאי זֶה בְּזֵה תִלְוִי, שֶׁהָרִי הַגֹּנֵב לְזֶה מְזַדְּמָן, לְהִשְׁבַּע בְּשִׁקְרָא מִי שֶׁעוֹשֶׂה זֶה, עוֹשֶׂה זֶה.

זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת - כְּנֶגְדְךָ לֹא תַעֲנֶה בְּרַעְיָךְ עַד שִׁקְרָא. דְּאָמַר ר' יוֹסִי, שַׁבַּת נִקְרְאֵת עֲדוּת, וְצָרִיף הָאָדָם לְהַעֲדִי עַל זֶה, שֶׁכְּתוּב כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה ה' וְגו'. וְשַׁבַּת כָּלֵל (עֲדוּת) שֶׁל הַכֹּל. וְאָמַר ר' יוֹסִי, מֵה שֶׁכְּתוּב (מִיכָה ז) תִּתֵּן אֲמַת לְיַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת לא) וְשִׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת, וּמִי שֶׁמְעִיד שִׁקְרָא - מִשְׁקָר בְּשַׁבַּת, שֶׁהִיא עֲדוּת אֲמַת. וּמִי שֶׁמִּשְׁקָר בְּשַׁבַּת - מִשְׁקָר בְּכָל הַתּוֹרָה.

וּמִשּׁוּם כֶּף זֶה בְּזֵה תִלְוִי. כְּבֵד אֶת אָבִיךָ - כְּנֶגְדְךָ לֹא תַחְמַד אֶשֶׁת רַעְיָךְ. וְאָמַר ר' יִצְחָק, כְּבֵד אֶת אָבִיךָ - אָבִיךָ מִמֶּשׁ. שֶׁהָרִי מִי שֶׁחֹמֵד אִשָּׁה וּמוֹלִיד בֶּן, הֵהוּא

אָמַר ר' חֲזִיא, כְּתִיב (בראשית ט) שִׁפְךָ דָם הָאָדָם בְּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפָּךְ וְגו', (שִׁפְךָ דָם הָאָדָם) מִאֵן דְּשִׁפְיָךְ דָּמָא, כְּאִלוֹ אֲזַעֲרִי דְמוּתָא וְצִלְמָא דְלַעִילָא, כְּלוּמַר, לֹא אֲזַעֲרִי דְמוּתָא דָּא, אֲלֹא דְמוּתָא אַחֲרָא, מִשְׁמַע דְכְּתִיב שִׁפְךָ דָם הָאָדָם בְּאָדָם דָּמוֹ יִשְׁפָּךְ. בְּאָדָם עֲלֵאָה, מְטִי הָאִי פְּגִימוּתָא, מֵהֵהוּא דָּמָא דְאוֹשִׁיד. מְאִי טַעְמָא. מִשּׁוּם פִּי בְּצֵלָם אֱלֹהִים עֲשֵׂה אֶת הָאָדָם. וּבְגִין כֶּף, הָא בְּהָא תִלְוִיא.

לֹא יִהְיֶה לָךְ, לִקְבֹּל לֹא תִנְאַף דָּא מִשְׁקָר בְּשֵׁמָא דִּיקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְאֵתְרִשִׁים בִּיהַ בְּבַר נֶשׁ. וּבְכָדָא, כְּמָה וְכְמָה חוֹבִין וְגוֹזֵרִין וְעוֹנְשִׁין, תִּלְוִיִּין. וּמֵאֵן דְּמִשְׁקָר בְּהָאִי, מִשְׁקָר בִּיהַ בְּמִלְכָּא, דְכְּתִיב, (הוֹשֵׁעַ ה) בִּינִי כְּגֵדוֹ כִּי בְּנִים זָרִים יִלְדוּ. וְכְתִיב לֹא תִשְׁתַּחֲוֶה לָהֶם וְלֹא תַעֲבֹדֵם, וְהָא בְּהָא תִלְוִיא.

לֹא תִשָּׂא לִקְבֹּל לֹא תִגְנוּב. וְכְתִיב (מִשְׁלֵי כט) חוֹלֵק עִם גֹּנֵב שׁוֹנֵא נִפְשׁוֹ אֱלֹהִים יִשְׁמַע וְלֹא יִגִּיד. וְדַאי הָא בְּהָא תִלְוִיא, דְהָא גֹנֵבָא לְדָא אֲזַדְּמָן, לְאוּמָאָה בְּשִׁקְרָא. מֵאֵן דְּעַבִּיד דָּא, עַבִּיד דָּא. זְכוּר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת, לִקְבֹּל לֹא תַעֲנֶה בְּרַעְיָךְ עַד שִׁקְרָא. דְּאָמַר ר' יוֹסִי, שַׁבַּת סְהֵדוּתָא אֲקָרִי. וּבְעֵי בַר נֶשׁ לְסְהֵדָא עַל הָא דְכְּתִיב כִּי שֵׁשֶׁת יָמִים עָשָׂה יי' וְגו'. וְשַׁבַּת כָּלֵלָא (נ"א סְהֵדוּתָא) דְכִלְא. וְאָמַר ר' יוֹסִי, מְאִי דְכְּתִיב, (מִיכָה ז) תִּתֵּן אֲמַת לְיַעֲקֹב, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שְׁמוֹת לא) וְשִׁמְרוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת הַשַּׁבָּת, וּמֵאֵן דְּאִסְהִיד שִׁקְרָא, מִשְׁקָר בְּשַׁבַּת, דְּהִיא סְהֵדוּתָא דְקָשׁוּט, וּמֵאֵן דְּמִשְׁקָר בְּשַׁבַּת, מִשְׁקָר בְּאוֹרִייתָא כִלְא.

וּבְגִין כֶּף, הָא בְּהָא תִלְוִיא. כְּבֵד אֶת אָבִיךָ, לִקְבֹּל לֹא תַחְמַד אֶשֶׁת רַעְיָךְ. וְאָמַר ר' יִצְחָק, כְּבֵד אֶת אָבִיךָ, אָבִיךָ מִמֶּשׁ. דְהָא מֵאֵן דְּחִמִּיד אֶתְתָּא, וְאוֹלִיד בַּר,

מכבד את האחר שאינו אביו, וכתוב כבד את אביו וגו', לא תחמד בית רעף שדהו. וכתוב כאן, על האדמה אשר ה' אלהיך נתן לך. אותו שנתן לך יהיה שלך, ולא תחמד אחר. ודאי שזה תלוי בנה.

ואלו חמש הראשונות כוללות חמש אחרונות, ומשום כך, (דברים 5) מימינו אש דת למו. שהכל נעשה ימין. ועל זה בחמשה קולות נתנה התורה. אמר רבי יהודה, כלם היו חמש בתוך חמש, פנגדם חמשה חמשי תורה.

שנה רבי אלעזר, בעשר האמירות הללו נחקקו כל מצוות התורה, גזרות וענשים, טהור וטמא, ענפים ושרשים, אילנות ונטעים, שמים וארץ, ים ומהומות, שהרי התורה היא שמו של הקדוש ברוך הוא. מה שמו של הקדוש ברוך הוא נחקק בעשר אמירות - אף התורה נחקקה בעשר אמירות. עשר האמירות הללו הם שמו של הקדוש ברוך הוא, וכל התורה היא שם אחד, שמו של הקדוש ברוך הוא ממש.

אשרי חלקו של מי שזוכה בה. מי שזוכה בתורה זוכה בשם הקדוש (של הקדוש ברוך הוא). רבי יוסי אומר, זוכה בקדוש-ברוך-הוא ממש (ובנסת ישראל), שהרי הוא ושמו אחד. ברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים אמן.

לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב. אמר רבי יוסי, מה הטעם? משום שכתוב (חגי' ב) לי הכסף ולי הזהב. אף על גב שלי הכסף ולי הזהב - לא תעשון אתי. אתי, כלומר אותי.

אמר רבי יצחק, פתוב (ירמיה' י) מאין כסף ה' גדול אתה וגדול שמוך בגבורה וגו', (גדול אתה וגדול שמוך בגבורה וגו'). (גדול אתה וגדול

ההוא בר אוקיר לאחרא, דלא (דף צ' ע"ב) אבוי. וכתוב כבד את אביו וגו', לא תחמד בית רעף, שדהו. וכתוב הכא, על האדמה אשר יי' אלהיך נתן לך. ההוא דיהב לך, יהא דילך, ולא תחמד אחרא. ודאי הא בהא תליא.

ואלו חמש קדמאי, כלילין חמש אחרנין. ובגניי כף, (דברים לג) מימינו אש דת למו. דכלא אתעביד ימינא. ועל דא, בחמשה קלין אורייתא אתיהיבת. אמר ר' יהודה, בלהו הוו חמש גו חמש. לקבליהון חמשה חומשי תורה.

תאני ר' אלעזר, באלין עשר אמירן, אתגליפו כל פקודי אורייתא, גזירין ועונשין. דכיא ומסאבא. ענפין ושרשין. אילנין ונטיעין. שמאי וארעא. ימא ומהומי. דהא אורייתא שמא דקודשא בריה הוא הוי, מה שמא דקודשא בריה הוא אתגליף בעשר אמירן, אוף אורייתא אתגליפא בעשר אמירן. אליו עשר אמירן אינון שמא דקודשא בריה הוא. ואורייתא כלא שמא חד הוי, שמא קדישא דקודשא בריה הוא ממש.

זבאה חולקיה, דמאן דזכי בה. מאן דזכי באורייתא, זכי בשמא קדישא. (דקודשא בריה הוא ממש) ר' יוסי אומר, בקודשא בריה הוא ממש זכי, (ס"א ובנסת ישראל) דהא הוא ושמיה חד הוא, בריה שמיה לעלם ולעלמי עלמין אמן.

לא תעשון אתי אלהי כסף ואלהי זהב. (שמות כ) אמר ר' יוסי, (ד"א לא גרסינן מאי טעמא. משום דכתיב,

(חגי' ב) לי הכסף ולי הזהב, אף על גב דלי הכסף ולי הזהב, לא תעשון אתי, אתי: כלומר אותי.

אמר ר' יצחק, פתיב (ירמיה' י) מאין כסף יי' גדול אתה וגדול שמוך בגבורה וגו', (גדול אתה וגדול שמוך בגבורה וגו'). היינו לי הכסף. וגדול

שמך גדול אתה - הינו לי הכסף. וגדול שמך בגבורה - הינו ולי הזהב. שני הגונים הללו לא נראים ולא מתפארים, פרט לכשהם חקוקים במקום אחד. באיזה מקום נחקקו? בישראל. כאן נראים הגונים להתפאר, ככתוב (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר אתפאר.

רבי יהודה פתח, (שם סא) שוש אשיש בה' תגל נפשי באלהי וגו'. אשרי חלקם של ישראל מעמים עובדי עבודת פוכבים ומהלכות שהשמחה והתפנוק שלהם בקדוש-ברוך-הוא, שכתוב שוש אשיש בה'. פיון שאמר בה', למה כתוב באלהי? אלא כך אמרו ישראל: אם ברחמים בא עלינו - שוש אשיש בה', ואם בדין - תגל נפשי באלהי.

מה הטעם? משום שאלה נחקקו בו, שכתוב כי הלבישני בגדי ישע. מה זה בגדי ישע? גונים שנחקקו להסתפל בו, כמו שנאמר ישעו וגו' אל ה'. ישע הוא הסתפלות. מי שרוצה להסתפל בו, יסתפל בגונים שלי. מה הטעם? משום שכתוב מעיל צדקה יעטני, צדקה ממש, שהגונים נחקקו בו. פחתן יכהן פאר, זה גון אחד. וכפלה תעדה כליה, זה גון אחר. וכשהגונים מתחברים, באותה שעה נראים וכלם משתוקקים לראות ולהסתפל בו.

רבי יוסי אמר, שוש אשיש בה' - שתי חדוות. בה' - ברחמים. תגל נפשי - הרי (אחת בחדות) בדין. אמר רבי יהודה, כפל שמחה של שמחה. וחדות של ציון עתיד הקדוש ברוך הוא לשמח את ישראל בשמחה יתרה מהפל, שכתוב (שם לה) ופדויי ה' ישבון

שמך בגבורה, הינו ולי הזהב. אלין תרין גוונין לא מתחזיין, ולא מתפארו, בר פד אינון גליפין באתר חד, באן אתר אתגליפו. בישראל. כאן אתחזון גוונין לאתפארא, כמה דאת אמר (ישעיה מט) ישראל אשר בך אתפאר.

רבי יהודה פתח, (ישעיה סא) שוש אשיש בה' תגל נפשי באלהי וגו', זפאה חולקיהון דישראל, מעמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות, דחדוותא ותפנוקא דלהון בקודשא בריך הוא, דכתיב שוש אשיש ביי'. פיון דאמר ביי', אמאי כתיב באלהי. אלא הכי אמרו ישראל, אי ברחמי אתי עלנא, שוש אשיש ביי'. אי בדינא, תגל נפשי באלהי.

מאי טעמא. משום דאלין ביה אתגליפו, דכתיב, (ישעיה סא) כי הלבישני בגדי ישע.

מהו בגדי ישע. גוונין, דאתגליפו לאסתפלא ביה. כמה דאת אמר, (שמואל ב כב) ישעו וגו' אל יי'. ישע אסתפלותא הוא. מאן דבעי לאסתפלא בי, בגוונין די לי יסתפל. מאי טעמא. משום דכתיב, (ישעיה סא) מעיל צדקה יעטני, צדקה ממש, דגוונין ביה אתגליפו. פחתן יכהן פאר, הא גוונא חד. וכפלה תעדה כליה, הא גוונא אחרא. וכד גוונין מתחברין, ביה שעתא אתחזיין, וכלהו תאיבין לאחזאה, ולאסתפלא ביה.

רבי יוסי אמר, שוש אשיש ביי', תרין חדוון. ביי': ברחמי. תגל נפשי, הא (חד חדות) בדינא. אמר ר' יהודה, בכלא חדות על חדות. וחדות דציון, זמין קדשא בריך הוא לאחדאה לישראל, בחדוותא יתיר מפלא, דכתיב, (ישעיה לה) ופדויי יי' ישבון ובאו ציון ברנה וגו', ובאו ציון ברנה וגו'. ופדויי ה' ישבון - הרי אחת. ובאו ציון

על ראשם - הרי שלש. ששון
ושמחה ושיגו - הרי ארבע.
כנגדם של ארבע פעמים
שהתפזרו ישראל בין העמים, ואז
כתוב (שם יב) ואמרתם ביום ההוא
הודו לה' קראו בשמו וגו'.

השלמה מההשמטות (סימן ב)

ואלו הן י"ב מצוות: א - יחוד ה'.
ב - ליראה את ה'. ג - לדעת שיש
דין ויש שכר טוב וכו'. ד - לקדש
את ה'. ה - להתפלל בכל יום
שחרית מנחה ערבית. ו - לעסק
בתורה. ז - למול את הבן. ח -
קדש לי כל בכור. ט - תפילין. י -
ציצית. יא - מזוזה. יב - למסור
נפשו בדבקות. אלו הם י"ב
מצוות שמור: א - שלא לתת
גדלה לעבודה זרה. ב - שלא
לבנות מגדל לעבודה זרה. ג - אל
תפנו וגו' (שלא) להרהר אחריהם.
ד - לא תשתחוה להם. ה - שלא
להפנע, זהו לא תעבדם. ו - שלא
להחליף יחוד של רבוננו, זהו
ההימיר. ז - שלא להרהר, זהו לא
תתורו וגו'. ח - שלא לשאל
באוב. ט - שלא לשאל בידעוני.
י - שלא לדרש אל המתים. יא -
שלא לעשות כשפים, זהו וחבר
חבר. יב - ושם אלהים אחרים
שלא תזכירו:

וידבר אלהים את כל הדברים
האלה. כל הדברים - כלל זה הוא
כלל של הכל, כלל של מעלה
ומטה.

אנכי, סוד של העולם העליון
בסוד השם הקדוש יה"ו. אנכי,
נגלה ונגנון, נגלה בסוד קדוש של
הפסא, שהלבנה עומדת בשלמות
כאחד, כשהשמש שולט והלבנה
מאירה, ואין לה שבח פרט לשבח
של האור שמאיר עליה.

(דף צ"א ע"א) דנהורא דנהיר

ופדויי יי' ישובון, הא חד. ובאו ציון ברנה,
הא תרי. ושמחת עולם על ראשם, הא תלת.
ששון ושמחה ושיגו, הא ארבע. לקבליהון
דארבע זמנין דאתפזרו ישראל ביני עממיא.
וכדין כתיב (ישעיה יב) ואמרתם ביום ההוא הודו
ליי' קראו בשמו וגו'.

השלמה מההשמטות (סימן ב)

ואלו הם י"ב פקודין. א' יחוד יי'. ב' ליראה
את יי'. ג' למנדע דאית דיין ואית אגר טב
וכו'. ד' לקדש את יי'. ה' להתפלל בכל יום
שחרית מנחה ערבית. ו' לעסוק בתורה. ז'
למול את הבן. ח' קדש לי כל בכור. ט' תפילין.
י' ציצית. י"א מזוזה. י"ב למסור נפשו בדבקות
(ה'). אלו הם י"ב פקודי שמור. א' דלא למיהב
רבו לעבודה זרה. ב' דלא למבני מגדל
לעבודה זרה. ג' אל תפנו וגו' (שלא) להרהר
אחריהם. ד' לא תשתחוה להם. ה' דלא
לתתפייא, דהיינו לא תעבדם. ו' דלא
להחליף יחודא דמאריה דהיינו ההמיר. ז'
דלא להרהרא, דהיינו לא תתורו וגו'. ח' שלא
לשאל באוב. ט' שלא לשאל בידעוני. י' שלא
לדרוש אל המתים. י"א דלא למעבד חרשין
דהיינו וחבר חבר. י"ב ושם אלהים אחרים
שלא תזכירו: (עד כאן מההשמטות).

וידבר אלהים את כל הדברים האלה. (שמות כ)

כל הדברים, כלל דא, הוא כלל
דכלא, כלל דלעילא ותתא.
אנכי, רזא דעלמא עלאה, ברזא דשמא
קדישא יה"ו. אנכי, אתגליא ואתגניז.
אתגליא ברזא קדישא דכרסיה, דסיהרא
קיימא בשלימו כחדא, פד שמשא שלטא,
וסייהרא אתנהירת, ולית לה שבחא, פר שבחא
עלה.

אָנְכִי, בְּהַשְׁלַמְת סוּדוֹת שֶׁל שְׁלֵמוֹת שֶׁל הַכֶּסֶף לְמִטָּה, וְהַתְּעִלוּ חַיִּיִּם הַקְּדוּשׁוֹת, וְהִיא הַתְּתַקְּנָה בְּתַקְוִינֶיהָ. וְכִשְׁהִיא יָפָה לְמִרְאָה וּבְעֵלָה בָּא אֵלֶיהָ, אִזְּ נִקְרָאת אָנְכִי.

אָנְכִי, סוּד שֶׁל הַכֶּל כְּאֶחָד, בְּכֻלּוֹ שֶׁל כָּל הָאוֹתִיּוֹת בְּשִׁבְלֵי הַתּוֹרָה שֶׁיִּצְאֻ מִתּוֹךְ סוּד עֲלִיּוֹן. בְּאֵנְכִי הַזֶּה תְּלוּיִים עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. אָנְכִי, סוּד לְתַת שְׁכָר טוֹב לְצַדִּיקִים שֶׁמַּחֲכִים לוֹ וְשׁוֹמְרִים אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה, בְּזֶה יֵשׁ לָהֶם בְּטַחֲוֹן כְּרָאוּי לְעוֹלָם הַבָּא, וְסִימְנִיךָ (בְּרֵאשִׁית מ"א) אֲנִי פֶרְעָה.

אָנְכִי וְלֹא יִהְיֶה לָךְ, אֲתִמֵּר בְּרִזָּא דְאוֹרֵייתָא, וְדָא אִיהוּ זְכוּר וְשְׁמוֹר. אָנְכִי, רִזָּא סְתִימָא וְגַנְיָז, בְּכָל אֵינּוֹן דְּרַגִּין דְּעַלְמָא עַלְאָה, בְּכָלְלָא חָדָא. וְכִיּוֹן דְּאֲתִמֵּר אָנְכִי, אֲתַחֲבַר כָּלְלָא כְּחָדָא, בְּרִזָּא חָדָא.

אָנְכִי, סוּד שֶׁל שְׁנֵי כְּסָאוֹת. אָנִי ה' - שֶׁל כְּסֵא אַחֵר. (אָנִי - כְּסֵא אַחֵר. כ' - כְּסֵא אַחֵר עֲלִיּוֹן).

אָנְכִי, שֶׁשְׁשֵׁנְטָהֵר הַמְּקַדֵּשׁ וְנִכְרִי לֹא יִקְרַב אֵלָיו וְהַמְּקַדֵּשׁ מֵאִיר לְבָדוֹ, שֶׁהָרִי הַתְּבַטֵּל בְּאוֹתָהּ שְׁעָה יֵצֵר הָרַע מִן הָעוֹלָם, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַתְּעִלָּה בְּכַבּוּדוֹ לְבָדוֹ, וְאִזְּ נִאֲמַר אָנְכִי ה' אֱלֹהֶיךָ. סוּד שְׁלָם בְּשֵׁם הַקְּדוּשׁ. א' - לִיחַד סוּד הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ בְּדְרַגּוֹתָיו לְהִיּוֹת אֶחָד, מִשּׁוּם שְׁסוּדוֹ הוּא ו'. ג' - סוּד לִירָא מִן הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְלִדְעַת שֵׁשׁ דִּין וְיֵשׁ דִּין, וְיֵשׁ שְׁכָר טוֹב לְצַדִּיקִים וּפְרָעָנוֹת לְרָשָׁעִים, מִשּׁוּם שֶׁהַסוּד שְׁלוֹ ה' תַּחְתּוֹנָה.

ב': לְקַדֵּשׁ אֶת הַשֵּׁם הַקְּדוּשׁ בְּכָל יוֹם, וְלַהֲתַקְּדֵשׁ בְּדְרַגּוֹת קְדוּשׁוֹת, וְלַהֲתַפְּלֵל אֵלָיו תְּפִלָּה בְּכָל זְמַן לְהַעֲלוֹת הַכְּתָר הָעֲלִיּוֹן, סוּד שֶׁל

אָנְכִי, בְּאַשְׁלָמוֹת רִזִּין דְּשְׁלִימוֹ דְּכוּרְסִיָּא לְתַתָּא, וְאַסְתְּלְקוּ חִיּוֹן קְדִישִׁין, וְאִיהִי אֲתַתְּקַנְת בְּתַקְוִינָהָ. וְכַד אִיהִי שְׁפִירָא בְּחִיּוֹ, וּבְעֵלָה אֲתִי לְגַבְהָא, כְּדִין אֲקָרִי אָנְכִי.

אָנְכִי, רִזָּא דְכָלְלָא כְּחָדָא, בְּכָלְלָא דְכָל אַתּוּוֹן, בְּשִׁבְלֵי אוֹרֵייתָא, דְּנִפְקוּ מִגּוֹ רִזָּא עַלְאָה, בְּהֵאִי אָנְכִי, תְּלִיין רִזִּין עַלְאִין וְתַתָּאִין. אָנְכִי, רִזָּא לְמִיָּהֵב אָגֵר טַב לְצַדִּיקֵי, דְּקָא מְחַפֵּן לִיה וְנִטְרִי פְקוּדֵי אוֹרֵייתָא, בְּהֵאִי, אִית לוֹן בְּטַחֲוֹנָא כְּדָקָא חֲזִי לְעַלְמָא דְאַתִּי, וְסִימְנִיךָ (בְּרֵאשִׁית מ"א) אֲנִי פֶרְעָה.

אָנְכִי וְלֹא יִהְיֶה לָךְ, אֲתִמֵּר בְּרִזָּא דְאוֹרֵייתָא, וְדָא אִיהוּ זְכוּר וְשְׁמוֹר. אָנְכִי, רִזָּא סְתִימָא וְגַנְיָז, בְּכָל אֵינּוֹן דְּרַגִּין דְּעַלְמָא עַלְאָה, בְּכָלְלָא חָדָא. וְכִיּוֹן דְּאֲתִמֵּר אָנְכִי, אֲתַחֲבַר כָּלְלָא כְּחָדָא, בְּרִזָּא חָדָא.

אָנְכִי, רִזָּא דְתַרִּין פְּרִסוּוֹן. אָנִי יי דְכוּרְסִיָּא אַחֲרָא (נ"א אָנִי בְּיִרְסִיָּא חָדָא. כ', בְּיִרְסִיָּא אַחֲרָא עַלְאָה).

אָנְכִי, דְּקָא אֲתַדְכִי מְקַדֵּשָׁא, וְנוֹכְרָאָה לֹא אֲתַקְרַב בְּהִדִּיהָ, וּמְקַדֵּשָׁא נְהִיר בְּלַחֲדוּדִי, דְּקָא אֲתַבְטֵל בְּהֵאִיא שְׁעַתָּא יֵצֵר הָרַע מִעַלְמָא, וְקוּדֵשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲסְתְּלֵק בִּיקְרִיָּה בְּלַחֲדוּדִי, וְכְדִין אֲתִמֵּר אָנְכִי יי אֱלֹהֶיךָ. רִזָּא שְׁלִים, בְּשִׁמָּא קְדִישָׁא. א': לִיחַדָּא רִזָּא דְשִׁמָּא קְדִישָׁא בְּדְרַגּוֹי, לְמַהוּי חָד. בְּגִין דְּרִזָּא דִּילִיָּה אִיהוּ ו'. ג': רִזָּא לְמַדְחַל מְקוּדֵשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְלְמַנְדַּע דְּאִית דִּין וְאִית דִּין, וְאִית אָגֵר טַב לְצַדִּיקֵי וּפּוֹרְעָנוֹת לְרָשָׁעִיָּא, בְּגִין דְּרִזָּא דִּילִיָּה ה' תַּתָּאָה.

ב': לְקַדֵּשׁ אֶת שִׁמָּא קְדִישָׁא בְּכָל יוֹמָא, לְאַתְקַדֵּשׁ בְּדְרַגִּין קְדִישִׁין, וְלַעֲלָאָה צְלוֹתָא לְגַבְיָה בְּכָל זְמַנָּא, לְאַסְתְּלֵקָא כְּתָרָא עַלְאָה, רִזָּא דְכוּרְסִיָּא עַלְאָה,

הפסא העליון על גבי החיות
העליונות פראוי, והסוד שלו
ה' עליונה.

י': להשתדל בתורה יומם ולילה,
ולמול מילה בסוד לשמנה
ימים, ולקדש הבכור, ולהניח
תפלין וציצית ומזוזה, ולמסר
את הנפש לקדוש-ברוך-הוא,
ולהדבק בו. אלה הן שתיים עשרה
מצוות עליונות שכוללות מאתיים
שלושים ושש מצוות אחרות שהן
בסוד של אנכי, כלל של זכור.
ואות זו לא מתחלפת במקום
אחר, זה משום שהיא י', סוד
עליון, כלל של התורה, ובשתיים
עשרה הללו יש שתיים עשרה
מדות הרחמים שתלויות מהם,
ואחת ששולטת להיות שלש
עשרה.

לא יהיה לה, סוד של שמור
בשלוש מאות ששים וחמש
מצוות התורה. ל' - סוד שלא
לתת כבוד וגדלה לאלוה אחר,
ל' - מגדל שפורח ועולה באויר,
שלא יסטה הלב לבנות לאלוה
אחר, כמו שיש סוד של בונה
מגדל (לאלות אחר). ל' - שלא לפנות
בדיוקן של עבודה זרה, שלא
להרהר אחריה, שלא להשתחוות
ולא לכפות עצמו לאלוה אחר.
א': שלא להחליף היחוד של
רבנו בשביל אלילים אחרים.
שלא להרהר שיש אלוה אחר
פרט אליו. א': שלא לסטות
אחר אוב וידעוני בסוד של
דמות אדם, ולא בדמות אחרת.
א': שלא לשאל מן המתים
ולא לעשות כשפים. א': שלא
ישבע בפיו בשם של אלוה אחר.
עד כאן שתיים עשרה אחרות
שהם מצוות שמור, ובשתיים
עשרה הללו תלויות שלש מאות
חמשים ושלוש מצוות של שמור אחרות שכוללות בשתיים עשרה הללו, וסוד זה אנכי.

על גבי חיוון עלאין, פדקא יאות, ורזא דיליה
ה' עלאה.

י': לאשתדל באורייתא ומא ולילי, ולמגזר
גזירו, ברזא לתמניא יומין, ולקדשא
בכרא. ולאנחא תפילין וציצית ומזוזה.
ולממסר נפשא לגבי קדשא בריה הוא,
ולאתדבקא ביה. אלין אינון תריסר פקודין
עלאין, דכלילן מאתיים ושיתא ותלתין פקודין
אחרנין דאינון ברזא דאנכי, פללא דזכור.
ואת דא, לא אתחלף באתר אחרא, דא בגין
דאיהי י', רזא עלאה, פללא דאורייתא,
ובאלין תריסר, אית תריסר מכילין דרחמי,
דתליין מנייהו, וחד דשלטא למהוי תליסר.

לא יהיה לה, רזא דשמור, בתלת מאה ושתיין
וחמש פקודי אורייתא. ל': רזא דלא
למיהב יקר ורבו לאלהא אחרא. ל': מגדלא
דפרח וסליק באוירא, דלא יסטי לבא, למבני
לה לאלהא אחרא, כמה דאית רזא, דבונה
מגדלא. (לאלהא אחרא) ל': דלא למפני בדיוקנא
דעבודה זרה, דלא להרהרא אבתרהא, דלא
לסגדא, ולא לאכפיא גרמיה לאלהא אחרא.
א': דלא לחלפא יחודא דמריה, בגין טעוון
אחרנין. א': דלא להרהרא דאית אלהא
אחרא בר מניה. א': דלא למסטי בתר בידין
ודכורו, ברזא דדיוקנא דאדם, ולא בדיוקנא
אחרא. א': דלא למשאל מן מתייא, ולא
למעבד חרשין. א': דלא יומי בפומי, בשמא
דאלהא אחרא. עד הכא, תריסר אחרנין,
דאינון פקודי שמור. ובאלין תריסר, תליין
תלת מאה וחמשיין ותלת פקודי דשמור
אחרנין, דכלילן באלין תריסר, ורזא דא אנכי.

חמשים ושלוש מצוות של שמור אחרות שכוללות בשתיים עשרה הללו, וסוד זה אנכי.

אמר רבי שמעון, עוד שנינו, אנכי - כלל של מעלה ומטה, כלל של עליונים ותחתונים, כלל של חיות הקדושות שפלולות בו, הכל הוא בסוד של אנכי. לא יהיה לך - למטה, סוד של שמים עשרה החיות התחתונות.

לא תעשה לך פסל. פסלו מה הוא אתר עלאה, מה הוא אתר קדישא. פסולת דקדושא דאיהו רזא דטעוא אחרא. ורזא דא, כמה דאת אמר (יחזקאל א) וארא והנה ריח סערה באה מן הצפון וגו'. וכל תמונה, זהו שכתוב (שמות ט) ואש מתלקחת. פי אנכי ה' אלהיך, כדי לעורר את הלב למעלה ולא לרדת למטה, ולא לקרב לשער הבית אל קנא, דקנאה איהו כההוא אתר. מקום.

וסוד זה - (משליל) תחת שלוש רגזה ארץ. והוא, לא תעשה לך - אחד. פסל - שנים. וכל תמונה - שלש. וארץ זו על זה היא התרגזה.

פקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים. אילן אחד שנטע פעם ופעמים ושלש פעמים וארבע פעמים, ונפקד על חטאים ראשונים אב ובן. שלישי ורביעי אחד הוא כשלא התפקן ולא חשש להתפקן, וכן בהפוך של זה, לאילן שהתפקן כראוי ועומד על קיומו (א) ועושה חסד וגו'.

לא תשא. את הסוד הזה הרי בארו החברים, משום שפשהקדוש ברנף הוא שתל את העולם, הטביע בתוך התהומות צרור אחד חקוק בשם הקדוש, והטביע אותו בתוך התהום, וכשהמים רוצים לעלות, הם רואים את סוד השם הקדוש חקוק על אותו צרור, ושבים ונשקעים וחוזרים לאחור, והשם הזה עומד עד היום הזה בתוך התהום.

אמר רבי שמעון, תו תנינן, אנכי כללא דעילא ותתא, כללא דעלאין ותתאין, כללא דחיון קדישין, דכלילין ביה, כללא הוא ברזא דאנכי. לא יהיה לך לתתא, רזא דתריסר חיון תתאין.

לא תעשה לך פסל. פסלו מה הוא אתר עלאה, מה הוא אתר קדישא. פסולת דקדושא דאיהו רזא דטעוא אחרא. ורזא דא, כמה דאת אמר (יחזקאל א) וארא והנה ריח סערה באה מן הצפון וגו'. וכל תמונה הדא הוא דכתיב, (יחזקאל א) ואש מתלקחת. פי אנכי יי' אלהיך, בגין לאתערא לבא לגבי עילא, ולא לנחתא לתתא ולא למקרב לתרע ביתא. אל קנא, דקנאה איהו כההוא אתר.

ורזא דא, (משליל) תחת שלש רגזה ארץ. ואיהו לא תעשה לך, חד. פסל, תריין. וכל תמונה, תלת. וארץ דא, על דא (דף צ"א ע"ב) אתרגיזת.

פקד עון אבות על בנים על שלשים ועל רבעים. (שמות כ) אלנא חדא, דאינציב חדא, ותריין זמנין, ותלת זמנין, וארבע זמנין, ואתפקד על חובי קדמאי, אב ובן. שלישי ורביעי חד הוא כד לא אתתקן, ולא חייש לאתתקנא, וכן בהפוכא דדא, לאילנא דאיהו אתתקן פדקא חזי, וקאים על קיומיה (נ"א ברין) ועושה חסד וגו'.

לא תשא, (שמות כ) רזא דא הא אוקמוה חבריאי. בגין דקודשא בריה הוא כד שתיל עלמא, אטבע גו תהומי, צרורא חדא, חקיקא בשמא קדישא, ואטבע לה לגו תהומא. וכד מיא בעאן לסלקא, חמאן רזא דשמא קדישא, חקיק על ההוא צרורא, ותייבין ומשתקעין, והדרין לאחורא, ושמא דא קיימא עד יומא דא, גו תהומא.

ובשעה שגשבעים בני אדם על אמת, בקיום של אמת, אותו הצרור עולה ומקבל את אותה שבועה, וחוזר ומתקיים על התהום והעולם מתקיים, ואותה שבועת אמת עומדת לעולם.

ובשעה שגשבעים בני אדם שבועה לשקר, אותו הצרור עולה לקבל את אותה שבועה. פיון שרואה שהוא שקר, אז אותו צרור שהיה עולה שב לאחור, והמים הולכים ושטים, והאותיות של אותו צרור פורחות לתוך התהומות ומתפזרות, ורוצים המים לכסות את העולם ולהחזירו כמו מקדם.

עד שמוזמין (שרומ) הקדוש ברוך הוא לממנה אחד, יעזריא"ל, שממנה על שבעים מפתחות בסוד של השם הקדוש, ונכנס לאותו צרור, וחוקק בו אותיות כמו מקדם, ואז מתקיים העולם וחוזרים המים למקומם, (שאוהו צרור ומרגיש את האותיות של השם הקדוש וחוקק אותן בפתחלה, וחוזרים המים למקומם, ואז מתקיים העולם) ועל זה כתוב לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא.

רעיא מהימנא

מצוה י"ב - להשבע בשמו בדרך אמת. ומי שגשבע שבועה הוא כולל את עצמו באותן שבע דרגות עליונות שהשם של הקדוש ברוך הוא נכלל בהן. והרי הם שש. אותו אדם שגשבע שבועת אמת על פי בית דין, כולל את עצמו בהן, והוא שביעי לקיים את השם הקדוש במקומו, ועל פן כתוב ובשמו תשבע. ומי שגשבע שבועה לחנם ולשקר, גורם לאותו מקום שלא יתקיים במקומו.

שבועה לקיים מצות רבנו - זוהי שבועת אמת, כשאותו יצר הרע

ובשעתא דאומין בני נשא על קשוט, בקיומא דקשוט, ההוא צרורא סלקא, ומקבלא ההוא אומאה, ואהדר ואתקיים על תהומא, ועלמא אתקיים, וההוא אומאה דקשוט קיים עלמא.

ובשעתא דאומו בני נשא אומאה לשקרא, ההוא צרורא סלקא לקבלא לה לה היא אומאה, פיון דחזי דאיהו דשקרא. פדין ההוא צרורא דהוה סליק, תב לאחורא, ומיין אזלין ושטין, ואתון דההוא צרורא, פרחן גו תהומי, ואתבדרן, וכעאן מיא לסלקא לחפיא עלמא, ולאהדרא ליה כמלקדמין.

עד דזמין (נ"א דרמיו) קדשא בריך הוא, לחד ממנא, יעזריא"ל, די ממנא על שבעין מפתחין, ברזא דשמא קדישא, ועאל לגביה דההוא צרורא, וחקיק ביה אתון כמלקדמין, וכדין אתקיים עלמא, ואהדרו מיין לדוכתייהו. (נ"א דההוא צרורא ורגיש להו לאתון דשמא קדישא וחקיק להו כמלקדמין ואתדרו מיין לדוכתייהו וכדין אתקיים עלמא) ועל דא כתיב לא תשא את שם ה' אלהיך לשוא.

רעיא מהימנא

פקודא י"ב, לאומאה בשמיה בארע קשוט. ומאן דאומי שבועה, הוא כליל גרמיה, באינון ז' דרגין עלאין, דשמא דקודשא בריך הוא אתכליל בהו. והא שיטא אינון. ההוא בר נש דאומי אומאה דקשוט על פי בית דין, כליל גרמיה בהו, והוא שביעאה, לקיימא שמא קדישא בדוכתיה. ועל דא פתיב, (דברים ו) ובשמו תשבע. ומאן דאומי אומאה למגנא ולשקרא, גרים לההוא אתר דלא יתקיים בדוכתיה.

אומאה לקיימא פקודא דמאריה, דא איהו שבועה דקשוט, פד ההוא יצר הרע מקטרג לבר נש,

מקטרג לאדם ומפתה אותו לעבר על מצות רבנו. זוהי שבועה שהקדוש ברוך הוא משתבח בו, וצריך לאדם להשבע ברבנו על זה, והוא שכחו, והקדוש ברוך הוא משתבח בו, כמו בעז, שפיתוב חי ה' שכבי עד הבקר. שהרי יצר הרע היה מקטרג לו, ונשבע על זה.

גדר הוא למעלה, והם חיי המלך, סוד של רמ"ח איברים ושנים עשר קשרים כחשבון ונג"ר. ועל זה חמור משבועה. חיי המלך אלה, שנותן חיים לכל האיברים הללו, ונקראים כף בשביל אותם חיים, ואותם חיים יורדים ממעלה למטה, לאותו מקור החיים, ומאותו מקור יורדים למטה לכל אותם איברים.

שבועה לקים דרגה שלמטה, סוד השם הקדוש. וזה נקרא מלך עצמו, של רוח עליונה וגוף שלו, לשרות בתוכו ולדור בו כמו הרוח ששורה בתוך הגוף, ועל זה נקרא מלך עצמו, שרוח עליונה השתוקקת שלה לשרות בתוכו עצמו של ההוא הנסתר למעלה. ומשום כף מי שנשבע באמת, הוא מקים את אותו מקום, וכשעומד המקום הזה מקים, מקים את כל העולם. הנדר שורה על הכל, על מצוה, ועל רשות שלא כף בשבועה, וכף פרושה החברים.

זהר:

זכור את יום השבת לקדשו, זהו סוד של הברית הקדוש. ומשום שבברית זו עומדים כל המקורות של איברי הגוף והוא כלל הכל, כמו זה שבת היא כלל של התורה, וכל סודות התורה תלויים בה.

שבת פאלו שמר את כל התורה. מי ששומר שבת פאלו שמר את כל התורה.

ומפתה ליה למעבר על פקודא דמאריה. דא איהו אומא דמאריה אשתבח ביה, ואצטריך ליה לבר נש לאומא דמאריה על דא, ואיהו שבחא דיליה. וקודשא בריך הוא משתבח ביה. כגון בועז, דכתיב, (רות ג) חי יי' שכבי עד הבקר. דהא יצר הרע הוה מקטרג ליה, ואומי על דא.

גדר איהו לעילא, ואינון חיי מלכא, רזא דרמ"ח שייפין, ותרסר קטירין, כחושבן ונג"ר. ועל דא חמיר משבועה. חיי דמלכא אלין, דיהיב חיינ לכל אלין שייפין, ואקרון הכי בגין אינון חיינ, ואינון חיינ נחתין מעילא לתתא. לשהוה מקורא דחיינ. ומשהוה מקורא נחתין לתתא, לכל אינון שייפין.

שבועה לקיימא דרגא דלתתא, רזא דשמא קדישא. ודא אקרי מלך עצמו, דרוחא עלאה וגופא דיליה, למשרי בגויה, ולדריירא ביה, ברוחא דשארין גו גופא. ועל דא אקרי מלך עצמו דרוחא עלאה תאיבה דיליה למשרי בגויה עצמו דההוא דסתיר לעילא. ובגין כף, מאן דאומי בקשוט, הוא מקיים לההוא אתר, וכד קאי האי אתר מקויים, מקיים כל עלמא. גדר שריא על פלא, על מצוה, ועל רשותא דלאו הכי בשבועה, והכי אוקמוה חברייא.

(ע"כ רעיא מהימנא). (דף צ"ב ע"א)

זהר:

זכור את יום השבת לקדשו. (שמות כ) דא איהו רזא דברית קדישא. ובגין דבהאי ברית קיימין כל מקורין דשייפי גופא, ואיהו כלל פלא. כגוונא דא, שבת איהו פלא דאורייתא, וכל רזין דאורייתא ביה תליין, וקיומא דשבת, כקיומא דכל אורייתא, מאן דנטיר שבת, פאילו נטיר אורייתא פלא.

רעיא מהימנא

פקודא כ"ד, למחוי דכיר יום השבת, כמה דאת אמר וקיום של השבת כמו קיום של כל התורה. מי ששומר שבת פאלו שמר את כל התורה.

רעיא מהימנא

מצוה כ"ד - להיות זוכר את יום השבת, כמו שנאמר זכור את יום השבת לקדשו. סוד של שבת,

הרי בארנו בכל אותם מקומות, יום זכרון של מנוחה של העולם, והוא כלל של התורה. ומי ששומר שבת פאלו שומר כל התורה. והרי נתבאר, זכרון של שבת לקדש אותה בכל מיני קדושים. מי שמזכיר את המלך, צריך לברך אותו. מי שמזכיר שבת, צריך לברך אותה, והרי נתבאר.

זכור הוא לזכר. שמור הוא לנקבה. (וזה בלי פרח) יום שבת הסוד של כל האמונה, שתלויה מהראש העליון עד סוף כל הדרגות, שבת היא הכל.

שרש דרגות הן, וכלן נקראות שבת. שבת עליונה. שבת של היום. שבת של הלילה.

השלמה מזה שממות (סימן ח)

בסוד של שמור, דבור, לילה. זו היא תורת ה', תורה שבעל פה. משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע וגו', והרי התעוררו על תורה שבעל פה, שאלו תורה שבכתב הרי כתוב, (דברים לא) ויצו משה את הלויים נשאי ארון ברית ה' לאמר. לקח את ספר התורה הזה. וזה הלויים ראויים לכך, לזה שאחזו בשמש. והמלך שבא ממנו - משה, האיר להם לישראל ארבעים שנים שמם ביום, ותורת ה' - זה ערב שבת בסוד אחד וכו': וכל אחת, והכל נקרא שבת. וכל אחת כשהיא שולטת, לוקחת את חברותיה ומזמינה אותן עמה באותו השלטון שלה. וכשזה בא לעולם, כלם באים ומזמנים עמו. כשבא הלילה, מזמין עמו שבת של היום, ומזמין אותו להיכלו ומסתתר עמו. כיון שזה בא, שבת העליונה נמשכת עליה, וכלם גנוזים בהיכל של הלילה, ומשום כך סעודת הלילה חמורה מביום (כמו של היום).

זכור את יום השבת לקדשו. רזא דשבת, הא אוקימנא בכל אינון דוכתי, יומא דוכרנא דנייחא דעלמא ואיהו כללא דאורייתא. ומאן דנטיר שבת, כאילו נטיר אורייתא פלא. והא אתמר, דוכרנא דשבת, לקדשא ליה בכל זיני קדושין. מאן דאדפר למלפא, אצטריך לברכא ליה, מאן דאדפר שבת, צריך לקדשא ליה והא אתמר.

זכור לזכורא איהו. שמור איהו לנוקבא. (ודא בלא פרויא) יום שבת, רזא דכל מהימנותא, דתליא מרישא עלאה, עד סופא דכל דרגין, שבת איהו כלא.

תלת דרגין אינון, וכלהו אקרון שבת. שבת עלאה. שבת דיומא. שבת דליליא.

השלמה מזה שממות (סימן ח)

ברזא דשמור דבור לילה. דהא היא תורת ה', תורה שבעל פה. משה קבל תורה מסיני ומסרה ליהושע וגו' והא אתערו על תורה שבעל פה, דאילו תורה שבכתב הא כתיב (דברים ל"א) ויצו משה את הלויים נשאי ארון ברית יי' לאמר לקח את ספר התורה הזה, ודא ללויאי אתחזי להאי. להאי דאחיד בשמשא. ומלפא דאתייה מניה, משה. נהיר לון לישראל ארבעין שנין שמשא ביומא, ותורת ה' דא מעלי דשבתא ברזא חדא וכו':

(עד כאן מזה שממות).

ובלחהו חד ואקרי כלא שבת. וכל חד, בד איהו שלטא, נטיל לחברוי, וזמין לון בהדיה, בההוא שולטנו דיליה. וכד האי אתי לעלמא, פלהו אתין וזמינין בהדיה.

בד אתי ליליא, זמין בהדיה לשבת דיממא, וזמין ליה בהיכליה, ואתטמר בהדיה. כיון דהאי אתיא, שבת עלאה אתמשך עליה, וכלהו גניזין בהיכלא דליליא ובגין דא סעודתא דליליא חמור מביממא (ס"א כדביממא).

כשכא היום, מזמין עמו את שתי האחרות הללו - דרגה עליונה ודרגה תחתונה, זו שמאירה לה וזו שנאורה ממנה, וכלן פאחת נקראות שבת, ושלטות ביום שבת. ושלש הדרגות הללו הן כלל וסוד של כל התורה, תורה שבכתב, נביאים וכתובים. מי ששומר שבת, שומר את כל התורה.

שתי מרגליות הן, וחד אחד עמן בתוכן שעומד בין זו ובין זו. המרגלית העליונה אין בה גון, ואין בה מראה בהתגלות.

המרגלית הזו, כשמתחילה להתגלות, מאירות שבע אותיות חקוקות בולטות ונוצצות, ובוקעות בקעים והיכלות ומאירים כל אחד ואחד, ואותן שבע האותיות הן שני שמות חקוקים באותה המרגלית, וביום השבת נוצצים ומאירים, ופותחים פתחים ויוצאים ושלטים. ואותם אהי"ה יה"ו, מתנוצצות האותיות, ובאותיות שלהן נכנסות זו בזו ומאירות זו בזו.

וכשנכנסות זו בזו, הן מאירות זו מתוך זו בשני גונים. גון אחד לבן וגון אחד אדום. ומאותם שני גונים נעשים שני שמות אחרים, עד שעולות האותיות לשבעה שמות.

א' יצא ונוצץ, ונכנס באות ו', ומאירים שניהם בשני גונים. ואותם שני שמות, אחד נקרא יה"ה, ואחד נקרא א"ל, ומאירים כאחד. ה' יוצאת ונוצצת, ונכנסת באות ה', ומאירות שניהם בשני גונים, ואותם שני שמות, אחד נקרא

יהוה, סוד של אלהים, ואחד נקרא אלהים, ומאירים כאחד. ו' נכנסת ב', ומאירות פאחת, ונכנסות זו בזו ומאירות שתייהן, חקיקות חקיקות פאחת, והן זוקפות ראש, מאירות ונוצצות, הענפים עולים מן הצד הזה ומן הצד הזה, והם אחד עשר ענפים.

כד אתי ומא, זמין בהדיה לתרין אלין אתרנין, דרגא עלאה ודרגא תתאה, דא דאנהיר ליה, ודא דאתנהיר מניה. וכלא פחדא אקרי שבת, ושלטין ביומא דשבת. ואלין תלת דרגין, אינון כללא ורזא דכל אורייתא, תורה שבכתב, נביאים וכתובים. מאן דנטיר שבת, נטיר אורייתא כלא.

תרין מרגלן אינון, וחד סיכתא בהדיניהו, בגווייהו, דקאים בין האי ובין האי. מרגלא עלאה לית ביה גוון, לית בה חיזו באתגלויא.

האי מרגלא, כד שארי לאתגלויא, נהרין, ז' אתוון גליפין, בלטין ונצצין ובקעין בקיעין וקסטירין, ונהרין כל חד וחד. ואינון ז' אתוון, אינון תרין שמהן מחקקין בהווא מרגלא. וביומא דשבת, נצצין ונהרין, ופתחין פתחין, ונפקי ושלטי. ואינון אהי"ה יה"ו, מתנצצי אתוון, ובנצצו דלהון, עאלין דא פדא, ונהרין דא פדא.

וכד עאלין דא פדא, נהרין דא מגו דא, בתרין גוונין. חד גוון תוור, וחד גוון סומק. ומאינון תרין גוונין, אתעבידו תרין שמהן אתרנין, עד דסלקין אתוון לשבע שמהן.

א' נפיק ונצץ, ועאל פאת ו', ונהרין תרווייהו, בתרין גוונין, ואינון תרין שמהן, חד אקרי יה"ה, וחד אקרי א"ל, ונהרין פחדא. ה' נפיק ונצץ, ועאל פאת ה' ונהרין תרווייהו, בתרין גוונין, ואינון תרין שמהן, חד אקרי יהוה וזא דאלהים. וחד אקרי אלהים. ונהרין פחדא. י' עאל ב', ונהרין ונצצין פחדא, ועאלו דא פדא, ונהרין תרווייהו, גליפין מחקקן פחדא, ואינון זקפן רישא, נהרין מנצצין ענפין סלקין מהאי סטרא, ומהאי סטרא, ואינון חד סרי ענפין.

ושתי האותיות הללו שמאירות, מתחבקות זו בזו, הן יהו"ה יהו"ה מצפץ מצפץ, בסוד של שלש עשרה מדות הרחמים. ושתי האותיות הללו, כשהן נכנסות זו בזו וכשמחבקות זו בזו, (וכשנדבקות זו בזו) זוקפות ראשן ומאירות ונוצצות על הכל באותם אחד עשר הענפים שיוצאים בכל צד.

ה' שושארה, היא עולה בשם אחד להתחבר עמם, והיא אדני. וכל השמות הללו בולטים ונוצצים ויוצאים ושולטים ביום הזה. כיון שאלה שולטים, יוצאת אותה המרגלית העליונה בולטת נוצצת, ומתוך ההתנוצצות שלה לא נראה בה גוון.

כשיוצאת, מכה בשמות הללו. שם אחד מהם אדני, שהוא שביעי, מתעטר ונכנס למרגלית הפתוחה, ומתישב שם אחר פתחיו, והוא י"ה. ומקפת בו אותה המרגלית העליונה, ומתעטרת אותה ההתנוצצות שנוצצת בשם הזה.

אחר שהתכנסה בשמות הללו, יוצאים מהם שבעים ענפים לכל צד, ומתחברים כלם כאחד, ונעשית מרפכה וכסא אחד לאותה המרגלית העליונה, ושולטת בעטרותיה, מלף בכסא ביום הזה, והכל שמחים. כיון שכלם שמחים, יושב המלף על הכסא, ועולה בשבעים ענפים הכסא, כמו שאמרנו.

ואותן שתי האותיות עולות ויורדות, ומאירות ומתעטרות כ"ב אותיות (כ"ב אותיות), כלל של התורה, מכות בשתי האותיות

עוד, שתי האותיות הללו (ראשונות עולות) עולות ויורדות ומכות בשתי אותיות של סוף כ"ב האותיות.

ואלין תרין אתוון דנהרן, מתחבקות דא בדא, אינון יהו"ה יהו"ה מצפץ מצפץ, ברזא דתליסר מכילן דרחמי. ואלין תרין אתוון, בד עאלין דא בדא, וכד מתחבקות דא בדא, (וכד מתחבקות דא בדא) זקפין רישא, ונהרן ומנצצן על פלא, באינון חד סרי ענפין, דנפקין בכל (ד) צ"ב ע"ב) סטר.

ה' דאשתאר, איהי סלקא בשמא חד, לאתחברא בהדיהו, ואיהי אדני. וכל אלין שמיהן, בלטיז ונצצין ונפקי ושלטי בהאי יומא. כיון דאלין שלטי, נפק ההוא מרגלא עלאה, בלטה מנצצא. ומגו נציצו דילה, לא אתחזי בה גוון.

כד נפקא, בטש באלין שמיהן, חד שמא מנייהו אדני, דאיהו שביעאה, מתעטרא ועאל במרגלא תתאה, ואתישב שמא אחרא תחתיה, ואיהו י"ה. ואסתתר ההוא מרגלא עלאה ביה, ומתעטרא ההוא נציצו דנצייז, בהאי שמא.

לבתר דכניש (נ"א דמש) בהני שמיהן, נפקין מנייהו שבעים ענפין לכל סטר, ומתחברין פלהו כחדא, ואתעביד רתיכא וכרסניא חדא, לההוא מרגלא עלאה, ושלטה בעטרוי, מלפא בכרסניא, ביומא דא, וחדי כלא. כיון דחדי כלא, יתיב מלפא על כרסניא, וסליק בשבעין ענפין כרסניא, כדקאמרן.

ואינון תרין אתוון, סלקין ונחתין, ונהרין ומתעטרין אתוון כ"ב, (ס"א כ"ב אתוון) פללא דאורייתא. בטשי בתרי אתוון קדמאי, וסלקי לחד, בשית שבטין, ולחד בשית שבטין אחרנין. ואלין אינון י"ב שבטין דישראל עלאה.

תו, אלין תרין אתוון, (נ"א נרמאי סלקין) סלקין ונחתין, ובטשי בתרין אתוון, דסופא דכ"ב אתוון. וסלקי הראשונות ועולות לאחד בששה שבטים, ולאחד בששה שבטים אחרים, ואלה הם שנים עשר שבטי ישראל העליון.

עוד, שתי האותיות הללו (ראשונות עולות) עולות ויורדות ומכות בשתי אותיות של סוף כ"ב האותיות.

חד בַּחֲמֵשׁ דְּרָגִין, וְחַד בַּחֲמֵשׁ דְּרָגִין. וְאֵלֶּיךָ עֶשֶׂר אַמְרִין
(ס"א לַשְּׂכָלָא) לְאֶכְלָא לְכ"ב אַתְּוּן, י"ב שְׁבֻטִין בְּתֵרִין
אַתְּוּן, (ס"א גְּדָמָא) כָּלְלָא דְאֹרִייתָא וְעֶשֶׂר אַמְרִין דְּתֵרִין
אַתְּוּן דְּסוּפָא, הָא כ"ב אַתְּוּן, דְּסוּפָא דְאֹרִייתָא. וְרָזָא
דָא, גְּרִית מְרַגְלָא עֲלָא, בְּהוּא כְּרִסְיָא דְע"ב, וְנִהְרִין
כ"ב אַתְּוּן.

מְרַגְלָא תַּמְאָה, בְּשַׁעֲתָא דִּיתִיב מְרַגְלָא עֲלָא בְּהוּא
כּוֹרְסִיָא דְע"ב, וְנִהְרִין כ"ב אַתְּוּן. כְּדִין הוּא
מְרַגְלָא תַּמְאָה דְהוּא בְּחֶשְׁבָא, מְסַתְּפַל בְּהוּא נְהִירו,
בְּחֵילָא דְתוּקְפָא דְאינון אַתְּוּן, דְאֶתְרָשִׁים בְּהוּן, דְאֶקְרוּן
אַדְנִי, וְכְדִין אֶתְנַהִיר וְסָלִיק הוּא נְהוּרָא, וְנָטִיל כָּל אֵינון
כ"ב אַתְּוּן עֲלָאין, וְשָׂאִיב לֹון הוּא מְרַגְלָא בְּגוּיָה,
וְנִהִיר נְהִירו דְנִצְיִן לְע"ב עֵיבָר.

כִּינֹן דְהָא מְרַגְלָא, נִצְיִן וְשָׂאִיב לְאינון אַתְּוּן בְּהֵדָה,
כְּדִין מְרַגְלָא עֲלָא אֶתְמַשֵּׁף בְּהֵדִיָּהוּ, וְאֶתְדַבֵּק
מְרַגְלָא בְּמְרַגְלָא, וְהוּי כְּלָא חַד. וְדָא אִיהוּ רְזָא חֲדָא
דְתוּשְׁבַחְתָּא, וְהָא אֹקִימָנָא.

אַתְּוּן, כַּד נִצְעִין מֵהָא סְטָרָא, וּמֵהָא סְטָרָא, דָא אִיהוּ
סִיכְתָא דִי בְּגוּוּיָהוּ, כִּינֹן מְרַגְלָא לְמְרַגְלָא, כְּדִין
אַתְעֵבִידוּ רְזָא דְשָׂמָא קְדִישָׁא דְמ"ב אַתְּוּן. בְּכָלָא רְזָא
דְשָׂמָא קְדִישָׁא דְע"ב אַתְּוּן, דְרִתִּיכָא עֲלָא, וְכָלָא, הָא
וְהָא, אֶתְקִרִי שְׁבַת, וְדָא אִיהוּ רְזָא דְשְׁבַת. (ע"ב רֵעִיא
מֵהֵימְנָא).

זְבוּר רְזָא דְדְכוּרָא אִיהוּ, רְזָא דְדְכוּרָא דְנָקִיט
כָּל שְׁיִיפֵי דְעֵלְמָא עֲלָא. אֶת יוֹם
הַשְּׁבַת, לְאַסְגָּאָה מְעֵלִי שְׁבַתָא, דְאִיהוּ לִילָה,
וְדָא אִיהוּ אֶת. לְקַדְשׁוֹ, דְאַצְטְרִיךְ קְדוּשָׁה מְגוֹ
עֲמָא קְדִישָׁא, וְלֵאֲתַעֲטָרָא בְּהוּ כְּדָקָא חֲזִי.
זְבוּר, אֶתְר דִּלִּית לִיהַ שְׁכָחָה, וְלֹא קִיַּמָּא בִּיהַ
שְׁכָחָה דְהָא לִית שְׁכָחָה בְּאֶתְר דְבְרִית

וְעוֹלוֹת אַחַת בַּחֲמֵשׁ דְּרָגוֹת,
וְאַחַת בַּחֲמֵשׁ דְּרָגוֹת. וְעֶשֶׂר
הָאֲמִירוֹת הִלְלוּ (לְתַקּוּ) לְכָלֵל לְכ"ב
אוֹתִיּוֹת. י"ב שְׁבֻטִים בְּשְׁתֵּי
אוֹתִיּוֹת (רַאשׁוֹנוֹת), כָּלֵל שֶׁל הַתּוֹרָה
וְעֶשֶׂר אֲמִירוֹת שֶׁל שְׁתֵּי הָאוֹתִיּוֹת
שֶׁבְּסוּף - הָרִי כ"ב אוֹתִיּוֹת שֶׁל
סוּף הַתּוֹרָה. וְסוּד זֶה יוֹרֶשֶׁת
הַמְּרַגְלִית הַעֲלִינָה בְּאוֹתוֹ כִּסָּא
שֶׁל ע"ב, וּמְאִירוֹת כ"ב אוֹתִיּוֹת.
הַמְּרַגְלִית הַתַּחְתּוֹנָה, בְּשַׁעֲהַ
שְׁיִוְשָׁבֶת הַמְּרַגְלִית הַעֲלִינָה
בְּאוֹתוֹ הַכִּסָּא שֶׁל ע"ב וּמְאִירוֹת
כ"ב אוֹתִיּוֹת, אִזּוֹ אוֹתָהּ הַמְּרַגְלִית
הַתַּחְתּוֹנָה שֶׁהִיא בְּחֶשְׁבָה
מְסַתְּפַלְתָּ בְּאוֹתוֹ הָאוֹר, בְּכַח שֶׁל
תַּקְףָּ שֶׁל אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת שֶׁנִּרְשָׁמָה
בְּהוּן, שְׁנִקְרְאוּ אַדְנִי, וְאִזּוֹ מְאִיר
וְעוֹלָה אוֹתוֹ הָאוֹר, וְנוֹטֵל כָּל אוֹתָן
כ"ב אוֹתִיּוֹת עֲלִינוֹת, וְשׂוֹאֶבֶת
אוֹתָן אוֹתָהּ הַמְּרַגְלִית לְתוֹכָהּ,
וּמְאִיר אוֹר שְׁנוּצִין לְע"ב עֲבָרִים.
כִּינֹן שֶׁהַמְּרַגְלִית הַזֶּה נּוֹצֵצַת
וְשׂוֹאֶבֶת אֶת אוֹתָן הָאוֹתִיּוֹת עִמָּה,
אִזּוֹ הַמְּרַגְלִית הַעֲלִינָה נִמְשָׁכַת
עִמָּם, וְנִדְבַקְתָּ מְרַגְלִית בְּמְרַגְלִית,
וְנִהְיָה הַכָּל אַחַד. וְזֶהוּ סוּד אַחַד
שֶׁל הַתְּשַׁבְּחַת, וְהָרִי בְּאַרְנו.

בְּשֶׁהָאוֹתִיּוֹת נּוֹצֵצוֹת מֵהַצֵּד הַזֶּה
וּמֵהַצֵּד הַזֶּה, זֶהוּ הֵיטֵד שְׁפִינִיָּהֶם,
כִּינֹן מְרַגְלִית לְמְרַגְלִית, אִזּוֹ נַעֲשׂוֹת
סוּד שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ שֶׁל מ"ב
אוֹתִיּוֹת. וּבְכָל הַסוּד שֶׁל הַשֵּׁם
הַקְּדוֹשׁ שֶׁל ע"ב אוֹתִיּוֹת שֶׁל
הַמְּרַפְּבָה הַעֲלִינָה, וְהַפֵּל - זֶה וְזֶה
- נִקְרָאת שְׁבַת, וְזֶהוּ סוּד הַשְּׁבַת.

(ע"ב רֵעִיא מֵהֵימְנָא)

זְבוּר - הוּא סוּד שֶׁל זָכָר, סוּד שֶׁל
הַזָּכָר שֶׁלּוֹקַח אֶת כָּל אֵיבְרֵי
הָעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן. אֶת יוֹם הַשְּׁבַת -
לְרַבּוֹת עֲרַב שְׁבַת, שֶׁהוּא לִילָה.
וְזֶהוּ אֶת. לְקַדְשׁוֹ - שְׁצִרְיָךְ קְדִישָׁה מֵתוֹךְ הָעַם הַקְּדוֹשׁ, וְלֵאֲתַעֲטָר בְּהֵם כְּרָאוּי.
זְבוּר - מְקוֹם שְׂאִין בּוֹ שְׁכָחָה וְלֹא עוֹמְדַת בּוֹ שְׁכָחָה, שְׁהָרִי אֵינן שְׁכָחָה בְּמְקוֹם שֶׁל הַבְּרִית הַעֲלִיּוֹן,

וְכָל שֶׁכַּח לְמַעְלָה. וְלִמְטָה יֵשׁ שְׂכָחָה, מְקוֹם שֶׁצָּרִיף לְהַזְכִּיר, וְעַל זֶה כְּתוּב (תהלים קט) יִזְכֹּר עֶזְרָא אֲבֹתֵינוּ וְגו'. וְיֵשׁ שֵׁם מְמַנֵּן שֶׁמִּזְכִּירִים זְכוּת הָאָדָם וְחֻטְאָיו. וְאִין שְׂכָחָה לְפָנֵי הַפֶּסֶס הַקְּדוֹשׁ מַה שֶּׁהוּא לְפָנָיו. וּמַה הוּא לְפָנָיו? זְכוּר. וְכָל שֶׁכַּח לְמַעְלָה. מִשּׁוּם שֶׁהַכֹּל הוּא סוּד שֶׁל זְכָר, וְשֵׁם נִחְקַק סוּד הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ יֵה"ו. וְלִמְטָה צָרִיף לְהַתְקַדֵּשׁ. וּבִמָּה הַתְקַדֵּשׁ? בְּזְכוּר, שֶׁהָרִי מִמֶּנּוּ נוֹטֵל כָּל הַקְּדוּשׁוֹת וְכָל הַבְּרָכוֹת. וְזֶה כְּשֶׁמְתַעֲטְרִים עָרֹב שֶׁבֶת עַל הָעֵם הַקְּדוֹשׁ כְּרָאוּי בְּתַפְלוּת וּבְכַבְּדוֹת וּבְסִדּוֹר שֶׁל שְׂמֻחָה.

וְאִם תֹּאמַר, זְכוּר לֹא צָרִיף לְהַתְקַדֵּשׁ, שֶׁהָרִי מִמֶּנּוּ יוֹצֵאִים שֶׁל הַקְּדוּשׁוֹת שֶׁל הָעוֹלָם - לֹא כֵּף! שֶׁהָרִי זֶה צָרִיף לְהַתְקַדֵּשׁ בַּיּוֹם, וְזֶה צָרִיף לְהַתְקַדֵּשׁ בְּלַיְלָה, וְכָל הַקְּדוּשִׁים נוֹטְלִים אוֹתָם יִשְׂרָאֵל אַחֵר כֵּף, וּמִתְקַדְּשִׁים בְּקְדוּשׁוֹת שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. כִּבְדֵּךְ אֵת אֲבִיךָ וְאֵת אִמְךָ, בְּכָל מִיַּיִן כְּבוֹד, לְשִׂמְחָה בְּמַעֲשֵׂים כְּשֵׁרִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כג) גִּיל יְגִיל אָבִי צַדִּיק. וְזֶהוּ כְּבוֹד אָבִיו וְאִמּוֹ.

רוֹעָה נֶאֱמָן (רעיא מהדימנא)

כִּבְדֵּךְ אֵת אֲבִיךָ וְאֵת אִמְךָ. כִּבְדֵּהוּ בְּכִסּוֹת נְקִיָּה, דְּהֵינּוּ בְּנִפְי מַצְוָה, כִּבְדֵּךְ אֵת ה' מֵהוֹנֵף, זֶה תוֹרָה וּמַצְוֹת. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב אַרְךָ יָמִים בַּיְמִינָה בְּשִׂמְחָה וְגו'. שְׂאִין אָדָם עֲנִי אֶלֶּא מִן הַתּוֹרָה וּמִן הַמַּצְוֹת. נוֹדַע, אַחֵר שֶׁבְּאַרְוָה בְּעַלֵּי הַמִּשְׁנָה, אִין עֲנִי אֶלֶּא מִן הַתּוֹרָה וּמִן הַמַּצְוֹת, שֶׁעֲשָׂרוֹ שֶׁל אָדָם תּוֹרָה וּמַצְוֹת, וּמִשּׁוּם כֵּף כִּבְדֵּךְ אֵת אֲבִיךָ מֵהוֹנֵף,

עֲלָאָה, וְכָל שֶׁכַּח לְעֵילָא. וְלִתְתָא, אֵית שְׂכָחָה, אַתְר דְּאַצְטְרִיף לְאַדְכָּרָא, וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קט) יִזְכֹּר עֶזְרָא אֲבֹתֵינוּ וְגו'. וְאֵית תַּמָּן מְמַנֵּן, דְּאַדְכָּרֵן זְכִיִּין דְּבַר נֶשׁ, וְחֻבּוּי.

וְלִית שְׂכָחָה קָמִי כְּרִסְיָא קְדִישָׁא, מַה דְּאִיהוּ קָמִיָּה. וּמֵאֵן אִיהוּ קָמִיָּה. זְכוּר. וְכָל שֶׁכַּח לְעֵילָא. בְּגִין דְּכֹלֶא רָזָא דְדְכוּרָא אִיהוּ, וְתַמָּן אֲתַגְלִיף רָזָא דְשִׂמְחָה קְדִישָׁא יֵה"ו. וְלִתְתָא, אַצְטְרִיף לְאַתְקַדֵּשׁ, וּבִמָּה אֲתַקְדֵּשׁ. בְּזְכוּר, דְּהָא מְנִיָּה נְטִיל כָּל קְדוּשָׁן וְכָל בְּרַפְאָן. וְדָא, כִּדְקָא יְאוּת, בְּצִלוֹתֵין וּבְכַעוּתֵין, וּבְסִדּוּרָא דְחֻדּוּהָ.

וְאִי תִימָא, זְכוּר, לֹא אַצְטְרִיף לְאַתְקַדֵּשׁ, דְּהָא מְנִיָּה נְפַקִּין כָּל קְדוּשִׁין דְּעֵלְמָא. לֹאוּ הֵכִי. דְּהָא דָּא אַצְטְרִיף לְאַתְקַדֵּשׁ בַּיְמָמָא, וְדָא אַצְטְרִיף לְאַתְקַדֵּשׁ בְּלַיְלָא, וְכָל קְדוּשִׁין נְטִלִין לוֹן יִשְׂרָאֵל לְבִתְרָא, וְאַתְקַדֵּשׁ בְּקְדוּשֵׁי דְקוּדִישָׁא בְּרִיף הוּא. (דף צ"ג ע"א).

כִּבְדֵּךְ אֵת אֲבִיךָ וְאֵת אִמְךָ, (שמות כ) בְּכָל זֵינֵי יְקָר, לְמַחְדֵי לוֹן בְּעוֹבְדֵי דְכְשָׂרָאן, כְּמַה דְּאֵת אִמְר (משלי כג) גִּיל יְגִיל אָבִי צַדִּיק, וְדָא אִיהוּ יְקָרָא דְאַבּוּי וְדְאִמִּיָּה.

רעיא מהימנא

כִּבְדֵּךְ אֵת אֲבִיךָ וְאֵת אִמְךָ. כִּבְדֵּהוּ בְּכִסּוֹת נְקִיָּה, דְּהֵינּוּ בְּנִפְי מַצְוָה, (משלי ג) כִּבְדֵּךְ אֵת ה' מֵהוֹנֵף, דָּא תוֹרָה וּמַצְוֹת. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (משלי ג) אַרְךָ יָמִים בַּיְמִינָה בְּשִׂמְחָה וְגו'. דְּעֲנִי לֹאוּ אִיהוּ בַר נֶשׁ, אֶלֶּא מִן הַתּוֹרָה וּמִן הַמַּצְוֹת, אֲשֶׁתְמוּדַע, דְּבִתְרָא דְאוּקְמוּהָ מְאִרֵי מִתְנִיתִין אִין עֲנִי אֶלֶּא מִן הַתּוֹרָה וּמִן הַמַּצְוֹת, דְּעֵתְרָא דְבַר נֶשׁ אוֹרִיָּתָא וּמַצְוֹת.

וּבְגִין דָּא, כִּבְדֵּךְ אֵת יי' מֵהוֹנֵף, וְלֹא תִשְׁתַּדַּל בְּאוֹרִיָּתָא, כְּדִי לְהַתְגַּדֵּל בָּהּ. כְּמַה דְּאוּקְמוּהָ

ואל תשתדל בתורה כדי להתגדל בה, כמו שבארנו החברים, ואל תעשם עטרה להתגדל בהם, ולא תאמר אקרא בעבור שיקראוני רבי, אלא (תהלים לד) גדלו ליני אתי. כפד את ה' מהונך, כפן שחיב וְאָמִיָּה.

בגין דאיהו משותף מתרין טפין, דמנהון נוצר בר נש. מטפה דאבוה, תוורו דעינין, וגרמין ואברין. ומטפה דאמיה, שחור די בעינין, ושלערא ומשכא ובשרא. ורביאו ליה באורייתא, ועובדין טבין.

משום שהוא משתף משתי טפות שמהן נוצר האדם. מהטפה של אביו לבן העינים, ועצמות ואיברים. ומטפה של אמו השחר שבעין, ושער ועור וכשר. ומגדלים אותו בתורה ומעשים טובים.

שארם חיב ללמד בנו תורה, שפיתוב (דברים ו) ושננתם לבניך. ואם לא למד אותו תורה ומצוות, כאלו עשה לו פסל, ומשום כף לא תעשה לך פסל. ועתיד להיות בן סורר ומורה ומבזה אביו ואמו וגזל ממנו פמה ברכות. שהואיל והוא עם הארץ, הוא חשוד על הכל, ואפלו על שפיכות דמים וגלוי עריות ועבודה זרה. שמי שהוא עם הארץ והולך למקום שאין מכירים אותו ולא יודע לברך, חושדים אותו שהוא עובד

עבודה זרה. (ע"כ רעיא מהימנא)

כפד את אביך, כמו שנאמר כפד את ה' מהונך. מהונך - ממנונך. מהונך - מחנך. בשמחת הנגון לשמח הלב, שהרי זו שמחת הלב, כמו זה הנגון של כל העולם. מעשים כשרים של אותו בן משמח לב אביו ואמו. מהונך - ממנונך לכל מה שצריכים. כמו שהאדם מכפד את הקדוש ברוך הוא, כף צריך לכפד אב ואם, משום שיש להם שפופות אחת עם הקדוש ברוך הוא עליו. וכמו שצריך לפחד מהקדוש

ברוך הוא, כף צריך לירא מאביו ואמו ולכפדם כאחד בכל מיני כבוד. משום שיש ימים למעלה שתלויים בהם חיי האדם בעולם הזה. ובארנו על

חברייא, ואל תעשם עטרה להתגדל בהם, ולא תאמר אקרא בעבור שיקראוני רבי, אלא (תהלים לד) גדלו ליני אתי. כפד את ה' מהונך, כפן דאיהו חייב ביקרא דאבוי וְאָמִיָּה.

בגין דאיהו משותף מתרין טפין, דמנהון נוצר בר נש. מטפה דאבוה, תוורו דעינין, וגרמין ואברין. ומטפה דאמיה, שחור די בעינין, ושלערא ומשכא ובשרא. ורביאו ליה באורייתא, ועובדין טבין.

דבר נש חיב ללמד בנו תורה, דכתיב, (דברים ו) ושננתם לבניך. ואי לא אוליה ליה אורייתא ופקודין, כאילו עביד ליה פסל, ובגין דא לא תעשה לך פסל. ועתיד להיות בן סורר ומורה, ומבזה אבוי ואמיה, וגזל ממנה פמה ברפאן. דהואיל ואיהו עם הארץ, חשוד איהו על כל, ואפילו על שפיכות דמים, וגילוי עריות, ועבודה זרה. דמאן דאיהו עם הארץ. ואזיל לאתר דלא אשתמודעין ליה, ולא ידע לברכא, חשדינן ליה דאיהו עובד עבודה זרה. (ע"כ רעיא מהימנא).

כפד את אביך פמה דאת אמר כפד את יי מהונך. מהונך: ממנונך. מהונך: מחנך. בחדוה דנגונא, למחדי לבא, דהא דא חדוה דלבא, פגוונא דא נגונא דכל עלמא. עובדין דכשראן דההוא ברא, חדי לבא דאבוה ודאמיה. מהונך, ממנונך לכל מה דאצטריכו.

בגוונא דבר נש אוקיר לקודשא בריה הוא, הכי אצטריה לאבא ולאמא, בגין דשופותא חדא אית לון בקודשא בריה הוא עליה. וכמה דאצטריה למדחל לקודשא בריה הוא, הכי אצטריה למדחל לאבוה ולאמיה, ולאוקיר לון פחדא, בכל זיני יקר.

רמען יאריכון ימיה, בגין דאית יומין לעילא, ברוך הוא, כף צריך לירא מאביו ואמו ולכפדם כאחד בכל מיני כבוד. משום שיש ימים למעלה שתלויים בהם חיי האדם בעולם הזה. ובארנו על

אותם ימים של אדם למעלה באותו העולם, וכלם עומדים לפני הקדוש ברוך הוא, ובהם נודעים חיי האדם.

על האדמה אשר ה' אלהיך נתן לך. הבטחה להנות באספקלריה המאירה, וסוד זה על האדמה, זו אספקלריה המאירה, באותם הימים העליונים שמאירים מתוך המעין של הכל.

מה שונה בשתי המצוות הללו של התורה שכתוב בהן למען יאריכון ימיה, בזה ובשלוש הקן? אלא שתי מצוות אלה פלן תלויות למעלה. אב ואם, סוד של זכור ושמור כאחד, ומשום כך כתוב למען יאריכון ימיה. ובשלוש הקן, שכתוב (שם כב) שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך וגו'. הסוד של עולם העליון שלא נתנה רשות להסתכל בו, וצריך לשלח מתוך שאלה והתבוננות בו.

ואת הבנים תקח לך, שכתוב (שם ד) כי שאל נא לימים ראשנים וגו' [ול] מקצה השמים ועד קצה השמים. אבל למעלה מקצה השמים, שלח תשלח מרעיוניך לשאל.

ובזה כתוב למען ייטב לך והארכת ימים. לא כתוב למען איטיב לך, אלא למען ייטב לך. ולא כתוב יאריכון ימיה, אלא והארכת ימים. למען ייטב לך - אותו המקום שמטיב לכל, והוא העולם הגנוז והנסתר. והארכת ימים - כמו שכתוב תקח לך, זהו ברשותו של האדם.

ואם יזדמן לו מעשה ויבון בו, צדיק הוא. ואף על גב שלא מכון בו, צדיק הוא, שעושה מצות אדונו. אבל לא נחשב כמי שעשה

דתליין בהו חיי בר נש בהאי עלמא. ואוקימנא על אינון יומין דבר נש בההוא עלמא לעילא, וכלהו קיימין קמי קדשא בריך הוא, ובהו אשתמודען חיי דבר נש.

על האדמה אשר יי' אלהיך נותן לך. אבטחותא לאתהניא באספקלריא דנהרא, ורזא דא על האדמה, דא אספקלריא דנהרא, באינון יומין עלאין, דנהרין מגו מבוועא דכלא.

מאי שנא, פאלין תרין פקודין דאורייתא, דכתיב בהו למען יאריכון ימיה, בדא, ובשלוש הקן. אלא תרין פקודין אלין, כלהו תליין לעילא. אבא ואמא, רזא דזכור ושמור פחדא. ובגיני כך פתיב למען יאריכון ימיה. ובשלוש הקן, דכתיב, (דברים כב) שלח תשלח את האם ואת הבנים תקח לך למען ייטב לך וגו', רזא דעלמא עלאה, דלא אתיהיב ביה רשו לאסתכלא, ואצטריך לשלח מגו שאלתא ואסתכלותא ביה.

ואת הבנים תקח לך, דכתיב, (דברים ד) כי שאל נא לימים ראשונים וגו' מקצה השמים ועד קצה השמים. אבל לעילא מקצה השמים, שלח תשלח מרעיוניך למשאל.

ובדא פתיב, למען ייטב לך והארכת ימים, למען איטיב לך לא כתיב, אלא למען ייטב לך. ויאריכון ימיה לא כתיב, אלא והארכת ימים. למען ייטב לך, ההוא אתר דאוטיב לכלא, ואיהו עלמא דסתיים וגניז. והארכת (דף צ"ג ע"ב) ימים, כמה דכתיב, תקח לך, פרשותא דבר נש איהו.

ואי אזדמן ליה עובדא ויכוון ביה, זכאה איהו. ואף על גב דלא מכוין ביה, זכאה

איהו, דעביד פקודא דמריה. אבל לא אתחשיב כמאן דעביד רעותא

רצונו לשמה, ויכוין בו ברצון של הסתכלות בכבוד רבנו, כמי שלא יודע לסבר סברא, שהרי ברצון תלוי הדבר לשמו. ובמעשה שלמטה לשמו, מתעלה המעשה למעלה ומתתקן פראוי. כמו זה במעשה של הגוף נתקן מעשה הנפש באותו הרצון, שהרי הקדוש ברוך הוא רוצה את הלב והרצון של האדם, ואפלו כף, אם אין שם רצון של הלב, שהוא עקר הכל, על זה התפלל דוד ואמר, (תהלים ז) ומעשה ידינו כוננה עלינו וגו'. שהרי אין כל אדם חכם לשים רצון ולב לתקן הכל ומעשה מעשה של מצוה. על זה התפלל תפלה זו - ומעשה ידינו כוננה עלינו.

מה זה כוננה עלינו? כוננה והתקן תקינה למעלה פראוי. עלינו, אף על גב שאיננו יודעים לשים הרצון, אלא המעשה לבדו. מעשה ידינו כוננהו, למי? לאותה דרגה שצריך להתקן. כוננהו, את מי? בחבור אחד באבות, להיות מתקן בהם במעשה הזה פראוי. השלמה מההשמות (סימן ט ז)

(נמצא בספר ישן)

גורסים בזה, מי שאחוז בתורה, סומכת אותו ומחזיקה אותו על ירכו שלא יטה לימין ולשמאל. אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא נתן להם תורה לגלות להם סודות עליונים, עליהם פתוב (דברים ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם וגו'.

ובא ראה, פאשר נתן הקדוש ברוך הוא תורה לישראל, רשם אותה בסוד השם הקדוש. אמר (שמות כ) אנכי ה' אלהיך - בסוד החסד שאברהם אחוז בה, וכנגדו מצוות עשה, וסוד זה הצווי

לשמה, ויכוין ביה, ברעותא דאסתכלותא ביקרא דמריה, פמאן דלא ידע למסבר סברא, דהא ברעותא תליא מלה לשמה. ובעובדא דלתתא לשמה, אסתלק עובדא לעילא, ואתתקן פדקא יאות.

בגוונא דא, בעובדא דגופא, אתתקן עובדא דנפשא, בההוא רעותא. דהא קדשא בריך הוא בעי לבא, ורעותא דבר נש. ואפילו הכי, אי לא תמן רעותא דלבא דאיהו עקרא דכלא, על דא צלי דוד ואמר, (תהלים ז) ומעשה ידינו כוננה עלינו וגו'. דהא לית כל בר נש חפים, לשואה רעותא ולבא, לתקנא כלא ויעביד עובדא דמצוה. על דא צלי צלותא דא, ומעשה ידינו כוננה עלינו.

מאי כוננה עלינו. כוננה, ואתקין תקינה לעילא כדקא יאות. עלינו, אף על גב דלית אנן ידעי לשואה רעותא, אלא עובדא בלחודוי. מעשה ידינו כוננהו. למאן. ליהוה דרגא דאצטריך לאתתקנא. כוננהו, בחבורא חדא באבהו, למהוי מתתקנא בהון, בהאי עובדא, פדקא יאות.

השלמה מההשמות (סימן ט ז) נמצא בספר ישן)

גרסינן בזוהר, מאן דאחיד באורייתא, סמכא ליה ומחזיקה ליה על ירכוי, דלא יסטי לימינא ולשמאלא. זפאין אינון ישראל דקודשא בריך הוא יהב לון אורייתא לגלאה לון רזין עלאין. עלייהו כתיב (דברים ד) ואתם הדבקים בני' אלהיכם וגו'.

ותא חזי, פד יהיב קדשא בריך הוא אורייתא לישראל רשים לה ברזא דשמא קדישא. אמר (שמות כ) אנכי יי אלהיך, ברזא דחסד אברהם אחיד בה, ולקבליה מצות עשה ורזא דא תפקידתא קמיייתא דפקיד קדשא בריך הוא לאברהם, מצות עשה

ראשון שצנה הקדוש ברוך הוא את אברהם, ומצות עשה היתה, שכתוב (בראשית יב) לך מארצה ומשום כך חשבון מצוות עשה רמ"ח, כחשבון אברהם.

לא יהיה לך אלהים אחרים וגו' (שמות ב) - בסוד הגבורה שאחוז בה יצחק, שכל אלו אלהים אחרים ואלו השרים הממנים - מצדו יניקתם, וכן עשו וכל אלו הממנים שלו. שהרי יצחק אחוז במצות לא תעשה, והצווי הראשון שלו מצות לא תעשה היתה, שכתוב (בראשית כו) אל תרד מצרימה.

ומצות לא תעשה מצד של הדין באה, שהרי מענישים לו לכן אדם כאשר עובר עליה. ומשום כך חשבון מצוות לא תעשה בסוד שדרגה שלו בסוד של שס"ה, כנגד ימות החמה שמאיר מצד הגבורה. זהו שכתוב (שופטים ה) כצאת השמש בגברתו.

לא תשא - בסוד הגבורה, שתפארת שנקרא אמת, ונקרא בה יעקב שלם ויונק שני חלקים - מצוות עשה ומצוות לא תעשה. זהו שכתוב (בראשית כה) ויעקב איש תם ישב אהלים. ועולה לכל החדדים - לרחמים ולדין, למצוות לא תעשה ולמצוות עשה. ונקרא שלם משום ששבועה משלם באה.

ועל זה בסוד של עשה ולא תעשה. וכמו שהיא לא תעשה כאשר היא לשקר, כך היא מצות עשה כאשר היא באמת, שכתוב (ירמיה ד) ונשבעת חי ה' באמת במשפט ובצדקה, וכתוב (דברים י) ובשמו תשבע.

זכור את יום השבת לקדשו (שמות ב) - בסוד הברית, שהוא יסוד שאחוז בו יוסף. ועל זה נקרא שבת, שהרי יוסף נקרא כל, שכל ענג ותפנוקים יוצא ממנה לקים העולמות כלם (בלם). ועל זה שבת - כללות (כלל) של עשה ולא תעשה, משום

הזה. דכתיב (בראשית י"ב) לך מארצה ובגין כך חשבון מצות עשה רמ"ח כחשבון אברהם.

לא יהיה לך אלהים אחרים וגו'. (שמות ד) ברזא דגבורה דאחיד בה יצחק, דכל אינון אלהים אחרים ואינון סרכין ממנן מסטריה ינקין, וכן עשו וכל אינון ממנן דיליה. דהא יצחק במצות לא תעשה אחיד. ותפקידתא קמיינתא דיליה, מצות לא תעשה הוה, דכתיב (בראשית כ"ו) אל תרד מצרימה.

ומצות לא תעשה מסטרא דדינא קא אתי, דהא מענישין ליה לפר נש פד עבר עלה. ובגין כך חשבון מצות לא תעשה ברזא דדרגא דיליה ברזא דשס"ה לקבל יומין דשמשא דנהיר מסטרא דגבורה. הדא הוא דכתיב (שופטים ה) כצאת השמש בגבורתו.

לא תשא ברזא דגבור"ה, דתפארת דאקרי אמת ואיקרי בה יעקב שלימא ויניק תרין חולקין, מצות עשה ומצות לא תעשה. הדא הוא דכתיב (בראשית כ"ה) ויעקב איש תם יושב אהלים. ועאל לכל סטרין לרחמי ולדינא, למצות לא תעשה ולמצות עשה. ואיקרי שלים בגין דשבועה משלמא אתיאי.

ועל דא ברזא דעשה ולא תעשה. וכמה דאיהי לא תעשה כד איהי לשקרא הכי איהי מצות עשה כד איהי באמת. דכתיב (ירמיה ד) ונשבעת חי יי באמת במשפט ובצדקה וכתוב (דברים י) ובשמו תשבע.

זכור את יום השבת לקדשו, (שמות ב) ברזא דברית, דהוא יסוד דאחיד ביה יוסף.

ועל דא אקרי שבת, דהא יוסף כל אקרי, שבת נמי כ"ל דכל ענוגא ותפנוקא נפיק מגיה

שמו. ועל זה נקרא שבת, שהרי יוסף נקרא כל, שכל ענג ותפנוקים יוצא ממנה לקים העולמות כלם (בלם). ועל זה שבת - כללות (כלל) של עשה ולא תעשה, משום

שְׂיוֹסֵף גַּם כֵּן בְּכוֹר שְׁנוּטֵל שְׁנֵי חֻלְקִים.

בא וְרָאה, בַּעֲשֶׂרֶת הַדְּבָרוֹת שֶׁבְּמִשְׁנֵה תּוֹרָה כְּתוּב, (דברים כד) וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם וַיִּפְדֶּךָ ה' אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם. כֹּאֵן מִלְּמַדְתָּ אוֹתָנוּ הַתּוֹרָה סוּד עֲלִינוֹן, שְׁהָרִי הַצַּדִּיק הֵהוּא שְׁנִמְכַר חַי לְעֶבֶד בְּמִצְרַיִם וְחָלְלוּ (וְרָא) אוֹתוֹ, לְעַמְתּוֹ הוּא זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. וּמִשּׁוּם כֵּךְ אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל: בְּכַקְשָׁה מִכֶּם הָיוּ זוֹכְרִים הַצַּדִּיק הֵהוּא שְׁנִמְכַר עַל יְדֵיכֶם וְהָיָה לְעֶבֶד בְּמִצְרַיִם, וּבְאוֹתוֹ הַחֲטָא נִגְזַר עֲלֵיכֶם לְהַשְׁתַּעֲבֵד בְּכֶם בְּמִצְרַיִם וּלְכַפֵּר הַחֲטָא הֵהוּא שֶׁמְכַרְתֶּם אוֹתוֹ. שְׁמַרוּ אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת וְיִתְכַפֵּר לָכֶם, שְׁהָרִי יוֹם הַשַּׁבָּת כְּנִגְדּוֹ הוּא, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ בְּסוּד הָאֲמוּנָה. יוֹם רֵאשׁוֹן כְּנִגְדַּ אֲבָרָהֶם, הוּא שְׁפָתוֹב (תהלים נב) חֶסֶד אֵל כֹּל הַיּוֹם. יוֹם שְׁנֵי כְּנִגְדַ יִצְחָק, וּמִשּׁוּם כֵּךְ יוֹשֵׁב הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְדוֹן הָעוֹלָם. יוֹם שְׁלִישִׁי כְּנִגְדַ יַעֲקֹב, שֶׁהוּא קוֹ אֲמָצְעִי, וּמִשּׁוּם כֵּךְ כְּתוּב בּוֹ בְּמַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית יָקוּוּ הַמַּיִם.

יוֹם רְבִיעִי כְּנִגְדַ דָּוִד, שֶׁכְּתוּב בּוֹ (בראשית א) יְהִי מְאֹרֶת, מְאֹרֶת חֶסֶד. שְׁהָרִי כְּנִסְתַּ יִּשְׂרָאֵל אֵין לָהּ אוֹר מִשְׁלָה, אֲלֵא מֵה שְׁנַתָּן לָהּ עַל יְדֵי הַצַּדִּיק, כֵּךְ גַּם דָּוִד כְּתוּב בּוֹ עֲנִי וְאַבְיּוֹן, וְאֵין חַיִּים אֲלֵא מֵה שְׁנַתָּן לוֹ מִמְיּוֹ שֶׁל אָדָם הֵרֵאשׁוֹן שְׁבָעִים שָׁנָה. יוֹם חֲמִישִׁי כְּנִגְדַ מִשָּׁה. יוֹם שְׁשִׁי כְּנִגְדַ אֶהְרֹן, וְאֵלוֹ שֶׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית שֶׁל מַעֲלָה הֵם שְׁרִמּוּזִים בְּפִסּוּק (דברי הימים-א כט) לָךְ ה' הַגְּדִלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנִּצָּח וְהַהוֹד כִּי כ"ל, וְהֵם חֻלְקֵיהֶם שֶׁל הַצַּדִּיקִים. כ"ל,

לְקִיּוּמָא עֲלִמִין כְּלַהוֹן (כְּלַהוֹ). וְעַל דָּא שַׁבְּתָא כְּלָלָא (כְּלָל) דַּעֲשָׂה וְלֹא תַעֲשָׂה, בְּגִין דִּיוֹסֵף נָמִי בּוֹכְרָא דְנִטִּיל תְּרִין חוֹלְקִין.

הא חֲזִי בְּדְבָרוֹת מִשְׁנֵה תּוֹרָה כְּתִיב (דברים ט"ו) וְזָכַרְתָּ כִּי עֶבֶד הָיִיתָ בְּמִצְרַיִם וַיִּפְדֶּךָ יי אֱלֹהֶיךָ מִשָּׁם, הֵכָא אוֹלִיף לוֹן אוֹרִייתָא רְזָא עֲלָאָה. דְּהָא הֵהוּא צַדִּיקָא דְאַזְדָּבֵן חַיִּים לְעֶבְדָא בְּמִצְרַיִם וְאַחִילוּ (דְּחַלִּי) לֵיה, לְקַבְּלִיה אִיהוּ זָכוֹר אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת.

וּבְגִין כֵּךְ אָמַר לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְיִשְׂרָאֵל, בְּבַעוּ מִנְכוֹן הוּוּ דְכִרְיִין הֵהוּא צַדִּיקָא דְאַזְדָּבֵן עַל יְדֵיכֶוּ וְהוּוּ לְעֶבְדָא בְּמִצְרַיִם, וּבַהֵהוּא חוּבָה אֲתַגְזֹר עֲלֵיכֶוּ לְאַשְׁתַּעֲבָדָא בְּכוֹ בְּמִצְרַיִם, וּלְכַפֵּרָא הֵהוּא חוּבָה דְזַבִּינְתוֹן לֵיה. נְטֵרוּ יוֹמָא דַּשַּׁבְּתָא וְיִשְׁתַּבִּיק לְכוֹן, דְּהָא יוֹמָא דַּשַּׁבְּתָא לְקַבְּלִיה אִיהוּ, כְּדִאוּקִימְנָא בְּרְזָא דְמַהִימְנוּתָא.

יומא קְדָמָאָה לְקַבְּלִיה דְאַבְרָהָם, הֵהוּא דְכְּתִיב (תהלים נ"ב) חֶסֶד אֵל כֹּל הַיּוֹם. יוֹמָא תְּנִינָא לְקַבְּלִיה דִּיצְחָק, וּבְגִין כֵּךְ יִתִּיב קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְמִידָן עֲלִמָא. יוֹמָא תְּלִיתָאָה לְקַבְּלִיה דִּיעֲקֹב דְּאִיהוּ קוֹ אֲמָצְעִי, וּבְגִין כֵּךְ כְּתִיב בֵּיה בְּעוֹבְדָא דְבְּרֵאשִׁית יָקוּוּ הַמַּיִם.

יומא רְבִיעָאָה לְקַבְּלִיה דְדָוִד, דְּכְּתִיב בֵּיה (בראשית א) יְהִי מְאֹרֶת, מְאֹרֶת חֶסֶד דְּהָא כְּנִסְתַּ יִּשְׂרָאֵל לִית לָהּ נְהוּרָא מְדִילָה, אֲלֵא מֵה דְאַתִּייהִיב לָהּ עַל יְדָא דְצַדִּיק, הֵכִי נָמִי דָּוִד כְּתִיב בֵּיה עֲנִי וְאַבְיּוֹן, וְלִית חַיִּים אֲלֵא מֵה דְאַתִּייהִיב לֵיה מִיוֹמֵי דְאַדָם קְדָמָאָה שְׁבָעִין שָׁנִין. יוֹמָא חֲמִישָׁאָה לְקַבְּלִיה דְּמִשָּׁה. יוֹמָא שְׁתִּיתָאָה לְקַבְּלִיה דְאַהֲרֹן. וְאֵינוֹן שֶׁשֶׁת יָמֵי בְּרֵאשִׁית דְּלַעֲיִלָא אֵינוֹן דְּרַמִּיזִין בְּקִרְא (דברי הימים א כ"ט) לָךְ ה' הַגְּדִלָה וְהַגְּבוּרָה וְהַתְּפָאֶרֶת וְהַנִּצָּח וְהַהוֹד כִּי כ"ל, וְאֵינוֹן חוֹלְקֵיהוֹן דְּצַדִּיקָיָא.

בְּסוּד זֶה הִגְדַּלְהָ בְּסוּד שֶׁל
אֲבָרְהָם. הַגְּבוּרָה - בְּסוּד שֶׁל
יִצְחָק, וְהַתְּפָאָרִית - בְּסוּד שֶׁל
יַעֲקֹב. הַנְּצִיחַ - חֲלָקוֹ שֶׁל מֹשֶׁה.
הַהוֹדָד - חֲלָקוֹ שֶׁל אֶהְרֹן. כִּי כ"ל
- (כַּנְגֵד) כַּנְגֵדוֹ חֲלָקוֹ שֶׁל יוֹסֵף.
הַמְּמַלְכָה - חֲלָקוֹ שֶׁל דָּוִד. וְיוֹסֵף
נִקְרָא שֶׁבֶת לְמַטֵּה, כַּנְגֵד צְדִיק חַי
הָעוֹלָמִים שֶׁנִּקְרָא שֶׁבֶת לְמַעְלָה,
וּמְשׁוּם כֶּף פְּתוּב (דְּבָרִים ה) עַל כֵּן
צוּף ה' אֶלְהִיךָ.

בֹּא וּרְאֵה, כַּאֲשֶׁר רָצוּ יִשְׂרָאֵל
לְכַבֵּשׁ לְאַרְץ כְּנָעַן, הַקִּיפוּ אוֹתָהּ
שֵׁשׁ יָמִים, (פַּעַם) אַחַת בְּכָל יוֹם,
כַּנְגֵד אוֹתָם צְדִיקֵי אֲמַת שְׁעָלֵיהֶם
עוֹמְדֵי הָעוֹלָם, וּבִיּוֹם הַשְּׁבִיעִי
שִׁבְעַת פְּעָמִים כַּנְגֵד יוֹם הַשֶּׁבֶת,
שֶׁהוּא כַּנְגֵד הַצְדִיק שֶׁהוּא זֶן לְהֵם
וּמְקִיָּם אוֹתָם, שְׁכַתוּב (מְשָׁלֵי ט)
חֲצָבָה עֲמוּדֵיהָ שְׁבַעָה, וְכַתוּב (שם)
וְצְדִיק יִסוּד עוֹלָם, הוּא יִסוּד
וְעָקֵר שֶׁל כָּל אֱלוֹי הַצְדִיקִים. וְאִם
לֹא זְכוּתָם שֶׁל הַצְדִיקִים, לֹא הָיוּ
יְכוֹלִים לְכַבֵּשׁ אוֹתָהּ. זֶהוּ שְׁכַתוּב
(דְּבָרִים ט) לֹא בְּצַדִּיקְתָּךְ וּבְיִשְׁרָךְ לְכַבֵּד
וְגו' וּלְמַעַן הַקִּים אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר
נִשְׁבַּע ה' לְאַבְרָהָם. כִּבְדֵם אֶת אָבִיךָ
(שְׁמוֹת ב), בְּסוּד שֶׁל הַנְּצִיחַ שְׁאֲחֻז
כֶּה מֹשֶׁה וּמִשְׁפִּיעַ לָהּ. שְׁהָרִי
מֹשֶׁה הָיָה מְכַבֵּד לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא בַתּוֹרָה.

בֹּא וּרְאֵה, אִם לֹא הַתּוֹרָה שְׁנַתְּנָה
עַל יְדֵי שֶׁל מֹשֶׁה הַנְּבִיא הַגְּדוֹל,
לֹא הָיוּ יוֹדְעִים בְּנֵי אָדָם לְהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא וְלֹא הָיוּ מְכַבְּדִים אוֹתוֹ,
שְׁהָרִי עַל יְדֵי הַתּוֹרָה לוֹמְדֵם כֵּן
אָדָם עֲבוֹדֵת קוֹנוֹ וּמְכַבְּדֵם אוֹתוֹ
לְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִפְּנֵי כֵּן כִּבְדֵם
אֶת אָבִיךָ הוּא כַּנְגֵד מֹשֶׁה.

דְּבָרִי אַחֵר כִּבְדֵם אֶת אָבִיךָ - זו
תּוֹרָה שְׁכַתְּבָה. וְאֶת אִמְךָ - זו
תּוֹרָה שְׁבַעֲלָה פֶּה. שְׁכָמוֹ שְׁאֵבָא

בְּרֹזָא דָא הִגְדַּלְהָ בְּרֹזָא דְאַבְרָהָם. הַגְּבוּרָה
בְּרֹזָא דְיִצְחָק וְהַתְּפָאָרִית בְּרֹזָא
דְיַעֲקֹב. הַנְּצִיחַ חוֹלְקָא דְמֹשֶׁה. הַהוֹדָד
חוֹלְקָא דְאֶהְרֹן. כִּי כ"ל (לְכַבֵּל) לְקַבְּלִיהָ חוֹלְקָא
דְיוֹסֵף. הַמְּמַלְכָה חוֹלְקִיהָ דְדָוִד. וְיוֹסֵף שֶׁבֶת
אֲבָרְהָם לְתַמָּא לְקַבֵּל צְדִיק חַי עַלְמִין, דְאַבְרָהָם
שֶׁבֶת לְעִילָא וּבְגִין כֶּף פְּתוּב (דְּבָרִים ה) עַל כֵּן צוּף
יְיָ אֶלְהִיךָ.

הָא חֲזִי, כִּד בְּעוּ יִשְׂרָאֵל לְמַכְבֵּשׁ לְאַרְעָא
דְכְנָעַן אֲקִיפוּ לָהּ שִׁיתָא יוֹמִין. (זְמַנָּא) חֲדָא
בְּכָל יוֹמָא, לְקַבֵּל אִינוּן זְפָאֵי קָשׁוּט דְעַלְיָהוּן
מְתַקִּיָּים עַלְמָא. וּבִיּוֹמָא שְׁבִיעָאָה, שִׁבְעַת זְמַנִּין,
לְקַבֵּל יוֹמָא דְשֶׁבֶתָא, דְאִיהוּ לְקַבֵּל צְדִיק
דְאִיהוּ זֶן לְהוּ וּמְקִיָּים לְהוּ דְכַתִּיב (מְשָׁלֵי ט) חֲצָבָה
עֲמוּדֵיהָ שְׁבַעָה. וְכַתִּיב (מְשָׁלֵי י) וְצְדִיק יִסוּד
עוֹלָם, אִיהוּ יִסוּדָא וְעִיקָרָא דְכָל אִינוּן זְפָאִין.
וְאִי לֹאוּ זְכוּתָהוּן דְצְדִיקֵיךָ, לֹא הוּוּ יְכַלִּין
לְמַכְבֵּשָׁהּ. הָדָא הוּא דְכַתִּיב (דְּבָרִים ט) לֹא
בְּצַדִּיקְתָּךְ וּבְיִשְׁרָךְ לְכַבֵּד וְגו' וּלְמַעַן הַקִּים אֶת
הַדְּבָרִים אֲשֶׁר נִשְׁבַּע ה' לְאַבְרָהָם. (שְׁמוֹת ב) כִּבְדֵם אֶת
אָבִיךָ, בְּרֹזָא דְנְצִיחַ דְאַחִיד כֶּה מֹשֶׁה וְנִינִי לָהּ.
דְהָא מֹשֶׁה הָוָה מוֹקִיר לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא
בְּאוּרִייתָא.

הָא חֲזִי, אִי לֹאוּ אוּרִייתָא דְאַתְיָהִיבַת עַל יְדוּי
דְמֹשֶׁה נְבִיאָה רַבָּה, לֹא הוּוּ יְדַעִין בְּנֵי
נְשָׂא לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא וְלֹא הוּוּ מוֹקִירִין לִיהָ.
דְהָא עַל יְדָא דְאוּרִייתָא אוּלְיָהּ בְּרִיךְ הוּא שְׁפִילְחָנָא
דְמֵאֲרִיָּה וְאוֹקִיר לִיהָ לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא.
וּבְגִין כֶּף פְּתוּב אֶת אָבִיךָ, לְקַבְּלִיהָ דְמֹשֶׁה
אִיהוּ.

דְבָרִי אַחֵר, כִּבְדֵם אֶת אָבִיךָ, דָא תּוֹרָה שְׁכַתְּבָה.
וְאֶת אִמְךָ, דָא תּוֹרָה שְׁבַעֲלָה פֶּה. דְכָמָה

דְאַבָּא יְהִיב שְׁפַע לְאִימָא, הָכִי נְמִי תּוֹרָה שְׁכַתְּבָה יְהִיב שְׁפַע לְתּוֹרָה שְׁבַעֲלָה

נותן שפע לאמא, כף גם התורה שבכתב נותנת שפע לתורה שבעל פה. לא תרצח - כנגד דרגה של ההו"ד שאחוזו בה אהרן, ומשום כף לא תרצח. משום שכאשר הורגים לו לבן אדם, אותו זיו והורד עליון שעליו לוקחים ממנו. זהו שכתוב (הניאל) והודי נהפף עלי וגו', ומשום כף מזהיר להם הקדוש ברוך הוא לבני אדם, שאותו יפי עליון שנתן עליהם, שלא יקחו אותו מהם, והוא גם כן סוד השלום. ומשום כף עומד אהרן לכפר ולשחט שחטיט קדשים, ועל פיו כפר לעמך ישראל. לא תנאף - בסוד של צדיק שאחוזו בה מי שאחוזו בה, והוא סוד של החכמה, שהרי כנסת ישראל לא מתחברת אלא באותו שראוי לו ביסוד של העולם - וצדיק יסוד עולם.

דבר אחר, כף למדנו בסוד האמונה, כפ"ד - כנגד כנסת ישראל. לא תרצח - כנגד דרגת הנצ"ח. לא תנאף - כנגד דרגת ההו"ד. דבר אחר, כפ"ד - כנגד (בראשית א) יחי מארת של מעשה בראשית. לא תרצח - כנגד (שם) ישרצו המים שרץ נפש חיה, משום כף נפש חיה לא תרצח. לא תנאף - כנגד (שם) תוצא הארץ נפש חיה למינה, משום כף לא תנאף באשה שלא מינה, שהיא לא בת זוגך.

דבר אחר - הוא סיום של עשרה דברות התורה, כנגד עתיק העתיקים ראשית הכל, לחבר סוף בראש, להיות הכל אחד. וזה שלא התחיל בהם בהתחלה ללמד סוד עליון עד איזה מקום נתנה לו רשות למשה, ומאיזה מקום קבל תורה מזעיר אנפין, אמר שבעה מדרגות עליונות שרמוזות בפסוק לך ה' הגדלה וגו', ועד המקום שהוא הסתכל משה, שכתוב פנים בפנים דבר ה' עם משה. פנים - זה בן הקדוש. בפנים - זו הבת. פנים - זו הכרית, בפנים - זה הארון. וכיון שהתחברו, דבר

פה. לא תרצח לקבל דרגא דהו"ד דאחיד בה אהרן ובגין כף לא תרצח. בגין דכד קטלין ליה לבר נש, ההוא זיוא והו"ד עלאה דעליה נטלין מניה. הדא הוא דכתיב (הניאל) והודי נהפף עלי וגו' ובגין כף אזהר לון קדשא בריך הוא לבני נשא, דההוא שופרא עלאה דיהיב עליהון דלא יטלון ליה מנהון ואיהו נמי רזא דשלמא. ובגין כף קאים אהרן לכפרא ולנכסא נכסת קודשין, ועל פומיה כפר לעמך ישראל. לא תנאף ברזא דצדיק דאחיד בה מאן דאחיד בה, ואיהו רזא דחכמתא. דהא כנסת ישראל לא אתחברת אלא בההוא דחזי ליה ביסודא דעלמא וצדיק יסוד עולם.

דבר אחר, הכי אוליפנא ברזא דמהימנותא, כפ"ד, לקבל כנסת ישראל. לא תרצח לקבל דרגא דנצ"ח. לא תנאף, לקבל דרגא דהו"ד. דבר אחר, כפ"ד לקבל (בראשית א) יהי מאורות דעובדא דבראשית. לא תרצח לקבל (בראשית א) ישרצו המים שרץ נפש חיה, בגין כף נפש חיה לא תקטול. לא תנאף לקבל (בראשית א) תוצא הארץ נפש חיה למינה, בגין כף לא תנאף באתתא דלאו מינה, דלאו איהי בת זוגך.

דבר אחר, הוא סיומא דעשר אמירן דאורייתא, לקבל עתיקא דעתיקין ראשיתא דכלא, לאחדא סופא ברישא, למהוי כלא חד. והא דלא שארי בהו בקדמיתא, לאולפא רזא עלאה עד אן אתר אתיהיבת ליה רשותא למשה, ומאן אתר קביל אורייתא מזעיר אנפין. אמר ז' אמירן, לקבל ז' דרגין

מקום קבל תורה מזעיר אנפין, אמר שבעה דברות, כנגד שבע מדרגות עליונות שרמוזות בפסוק לך ה' הגדלה וגו', ועד המקום שהוא הסתכל משה, שכתוב פנים בפנים דבר ה' עם משה. פנים - זה בן הקדוש. בפנים - זו הבת. פנים - זו הכרית, בפנים - זה הארון. וכיון שהתחברו, דבר

עלאין דרמיזין בקרא לך יי הגדולה וגוי ועד
 ההוא אתר אסתפל משה דכתיב (מקרא זה כתמונתו
 לא נמצא בתורה, וראה שמות ל"ג י"א ודברים ל"ד י)
 פנים בפנים
 דבר יי עם משה. פנים דא ברא קדישא,
 בפנים דא ברתא. פנים דא ברית, בפנים דא
 ארון. וכיון דאתחברו, דבר יי. ומאן אינון,
 שבעה אמירן. דאינון (ואינון) ג' דרגין עלאין
 דעתיקא קדישא, אתאמרו לקבליהון ג'
 אמירן בתראין וסליקו מתתא לעילא.

לא תגנוב, לקבל אימא עלאה בינה דינקא
 מחכמה, ומאן דאית ביה בינה, אקרי
 מבין דבר מתוך דבר, כמאן דגניב ונסיב מה
 דאית בלפא דחכם דאוליה ליה חכמתא.
 ואורייתא דאף על גב דאשתיי לגביה בינה
 לינקא מחכמה, גניבה אית מסטרא אחרא
 דאסיר, ואמר לא תגנוב סתם.

לא תענה ברעך, לקבל דרגא עלאה
 דחכמתא דהא בר נש לא יכיל לאתבא
 פתגם, אלא בגין דרגא דרוחא עלאה
 דחכמתא דאית ביה. הדא הוא דכתיב (איוב ט"ו)
 החכם יענה דעת רוח. ואף על גב דהאי ענייה
 דאיהו עני, אית בהו קיומא דעלמא וסיועא
 לעלמא למנדע למאריה, ואיהו ברזא
 דמהימנותא. אית ענייה מסטרא אחרא
 דאסיר. הדא הוא דכתיב, לא תענה וגוי.

לא תחמוד, לקבל דרגא סתימאה עלאה
 דכל מחשבון ביה תליין, ולית בעלמא
 דינדע ההוא דרגא, בגין דאיהו סתימא
 דסתימין. וכד סליק במחשבה עלאה טמירא,
 ברא עלמא עלאה ועלמא תתאה ברגעא חדא
 הדא הוא דכתיב (ישעיה מ"ח) יעמדו יחדו, וההיא
 מחשבה סתימאה. ופר נש אית ליה מחשבה

ה'. ומי אלו? שבעה הדברות.
 שאלו (והו) שלש מדרגות עליונות
 של העתיק הקדוש, נאמרו כנגדן
 שלשה דברות אחרונים ועולים
 ממטה למעלה.

לא תגנב - כנגד אמא עליונה,
 בינה, שיונקת מחכמה. ומי שיש
 בו בינה, נקרא מבין דבר מתוך
 דבר, כמי שגנוב ולוקח מה שיש
 בלבבו של החכם שלמד אותו
 חכמה. והתורה, אף על גב
 שהתרה אצל הבינה לינק
 מהחכמה, גנבה יש מהצד האחר
 שאסור, ואמר לא תגנב - סתם.
 לא תענה ברעך - כנגד מדרגה
 עליונה של החכמה, שהרי בן
 אדם לא יכול להשיב דבר אלא
 משום מדרגה של רוח עליונה של
 החכמה שיש בו. זהו שכתוב (איוב
 ט) החכם יענה דעת רוח. ואף על
 גב שזו ענייה, שהוא עונה, יש בזה
 העמדת העולם ועזרה לעולם
 לדעת לקונו, והוא בסוד
 האמונה. ויש ענייה מצד האחר
 שאסור, זהו שכתוב לא תענה
 וגוי.

לא תחמד - כנגד מדרגה סתומה
 עליונה שפל המחשבות בה
 תלויות, ואין בעולם שידע
 המדרגה תהיא, משום שהוא
 סתום הסתומים. וכאשר עלה
 במחשבה עליונה נסתרת, ברא
 עולם העליון ועולם הפחתון
 ברגע אחד, זהו שכתוב (ישעיה מח)
 יעמדו יחדו, וההיא מחשבה
 סתומה. ובן אדם יש לו מחשבה
 סתומה, שאין שיודע בה אלא
 הקדוש ברוך הוא בעצמו, ונותן
 בו בפן אדם לחשב דברי תורה,
 דברי מצוה, כדי (שאותה) שאותה

סתומה, דלית דינדע בה

מחשבה עליונה תמשיך נביעות
שלה למקום החכמה ולא יפרד
כלל.

ומזו החכמה העליונה יוצאת
תורה, ונמשך השפע שלה עד
המקום שהוא של החכמה
התחתונה שנקראת מצוה. ועל זה
מי שחושב לעשות מצוה, כאלו
עשאה, משום שגורם להביא
שפע של ברכות מהמחשבה
העליונה ההיא עד מקום שנקרא
מצוה. וכאלו עשאה, כמו שנאמר
(במדבר טו) ועשיתם אותם. ומחשבה
זו ראש של הכל. ואף על גב
שמצד המחשבה העליונה נתן לו
רשות לדברים של מצוה, דברים
שאינם של מצוה אסורים. זהו
שכתוב לא תחמד.

ובא ראה, מה טעם כל הדיברות
כנגד כל פתח ופתח? מצוות עשה
במקום הראוי להן, ומצוות לא
תעשה במקום שראוי להן. ואלו
שלשה אחרונים, אלו לא תעשה
מכלל עשה, כמו שבארנו בכלם.
אף על גב שזה מתר - זה אסור,
מפני שאלו כנגד עתיק העתיקים
שחסד ורחמים גדולים תלויים
בו, ולא ראויים אלא למצוות
עשה. מפני כן דיק מהם שלא
יפנה בן אדם (כתן גדול) לצד אחר,
וסמן אותם במצוות לא תעשה
והזהיר אותם לבני אדם בלאו על
זה הדבר האחרון, שהיא כללות
התורה.

וכי שעובר על זה כאלו עבר על
כל התורה, משום שהוא למעלה
ראשית של הכל, כללות הכל.
ואם בן אדם עבר על זה והטה
מחשבתו מדרכי התורה, אז נדבק
בצד האחר של שקר, ואז בא לידי
לא תענה ברעך וגו', כמו
שמצאנו אצל אחאב שחמד

אלא קדשא בריך הוא בלחודוי. ויהבה ביה
בבר נש למחשב מילין דאורייתא, מילין
דמצוה. בגין (דמהיא) דההוא מחשבה עלאה
נגדא מבויעין דילה לאתרא דחכמתא ולא
אתפרש כלל.

ומהאי חכמתא עלאה נפקת תורה ונגיד
שקיותה עד ההוא אתרא דחכמה
תתאה דאקרי מצוה. ועל דא מאן דחשיב
למעבד מצוה כאילו עשאה, בגין דגרים
למיתי ספוקא דברכאן מההיא מחשבה עלאה
עד אתר דאקרי מצוה. וכאילו עשאה, כמה
דאת אמר, (במדבר ט"ו) ועשיתם אותם. ומחשבה
דא רישא דכולא ואף על גב דבסטרא
דמחשבה עלאה אתייהיב ליה רשותא למלין
דמצוה. מילין, דלאו מצוה אסירין, הדא הוא
דכתיב לא תחמוד.

ותא חזי, מאי טעמא כולהו אמירן לקבל כל
פתרא ופתרא, מצות עשה באתרא דחזי
ליה ומצות לא תעשה באתרא דחזי ליה.
ואינון תלתא בתראי אינון לא תעשה מכללא
דעשה, כדאוקימנא בכלהו. אף על גב דהאי
שרי, האי אסיר. בגין דאינון לקבל עתיקא
דעתיקין דחסד ורחמים גדולים תליין ביה
ולא אתחזי אלא למצות עשה. בגין כף דייק
מנייהו דלא יתפגי בר נש (כתן גדול) לסטרא
אחרא ורשים להו במצות לא תעשה ואזהר
לון לבני נשא בלאו, על האי אמירה בתראה,
דאיהי כללא דאורייתא.

ומאן דעבר על האי, פאילו אעבר על כל
אורייתא. בגין דאיהו לעילא ראשיתא
דכולא, כללא דכלא. ואי בר נש עבר על האי
ואסטי מחשבתיה מאורחין דאורייתא, כדין
אתדבק בסטרא אחרא דשקר, וכדין אתי לידי לא תענה ברעך וגו'.

הכרם של נבות ואז העידו עליו שקר. ומכאן בא בן אדם לעבר על כל הדברות. אבל כאשר הוא הולך בדרך התורה וחושב בתורה ובמצוותיה, אז מתפשטת המחשבה ההיא בכל המדרגות מצד האמת, מצד האמונה העליונה.

ובא ראה שהרי קביעות כל הדברות שלא יטה מחשבתו ורצונו לצד האחר. וכאשר בן אדם נדבק בזה, אז כל העולמות מתמלאים ברכות עליונות שנמשכות מעתיקא סתימא שליה: (עד כאן מההשמטות)

לא תרצה. לא תנאף. לא תגנב. לא - יש טעם מפסיק בכל שלשת אלה. ואם לא היה טעם מפסיק, לא היה תקוה לעולמות, ויהיה אסור לנו להרג נפש בעולם, אף על גב שיעבר על התורה. אבל במה שיש הפסק טעם - אסור ומתיר.

לא תנאף - אם לא טעם מפסיק, אסור אפלו להוליד או לשמח באשתו שמחת מצוה, ובמה שהטעם מפסיק - אסור ומתיר.

לא תגנב - אם לא היה טעם מפסיק, היה אסור אפלו לגנב דעת של רבו בתורה או דעת של חכם פדי להתבונן בה, או דין שדן דין לפי טענה שצריך לגנב את דעת הרמאי, ולגנב את דעת שניהם פדי להוציא את הדין לאור. ובמה שמפסיק הטעם - אסור ומתיר.

לא תענה ברעף עד שקר. כאן לא מפסיק טעם, משום שזה אסור כלל וכלל, ובכל דברי התורה שם הקדוש ברוך הוא סודות עליונים, ולמד בני אדם דרך להתפקן בה וללכת בה, כמו

פדאשפחן גבי אחאב דחמיד פרמא דנבות וכדין אסהידו עליה שקרא. ומהאי אתי בר נש למעבר על פלהו אמירן. אבל פד איהו אזיל באורחי דאורייתא וחשיב באורייתא ובפקודוי, פדין אתפשט ההיא מחשבה בכלהו דרגין מסטרא דאמת מסטרא דמהימנותא עלאה.

ותא חזי דהא געיצין פולהו אמירן דלא לאסטאה מחשבתיה ורעותיה לסטר אחרא. וכד בר נש מתדבק בהאי, פדין פלהו עלמין מתמלאן ברכאן עלאין דנגדין מעתיקא סתימא דילה: (עד כאן מההשמטות).

לא תרצה. לא תנאף. לא תגנב. (שמות כ) לא פסקא טעמא בכל הני תלת. ואי לא דפסקא טעמא, לא הוי תקינא לעלמין, ויהא אסיר לן לקטלא נפשא בעלמא, אף על גב דיעבור על אורייתא. אבל במה דפסקא טעמא, אסיר, ושרי.

לא תנאף. אי לאו דפסקא טעמא, אסיר אפילו לאולדא, או למחדי באתתיה חדוה דמצוה. ובמה דפסקא טעמא, אסיר ושרי.

לא תגנב. אי לאו דפסקא טעמא, הוה אסיר אפילו למגנב דעתא דרביה באורייתא. או דעתא דחכם, לאסתפלא ביה. או דיינא דדאין דינא לפום טענה, דאצטריך ליה למגנב דעתא דרמאה, ולמגנב דעתא דתרווייהו, לאפקא דינא לנהורא. ובמה דפסקא טעמא, אסיר ושרי.

לא תענה ברעף עד שקר. (שמות כ) הכא לא פסקא טעמא, בגין דאסיר הוא כלל כלל. ובכל מיילי דאורייתא, קדשא בריך הוא שוי רזין עלאין, ואוליף לבני נשא ארחא, לאתפקנא בה, ולמהך בה. פמה

שְׁנֵאמַר (ישעיה מ"ח) אָנִי ה' אֱלֹהֶיךָ
מְלַמְדֶךָ לְהוֹעִיל מְדַרְיֶכָה בְּדַרְךָ
תִּלְךָ.

אָךְ כָּאֵן לֹא תַחֲמַד, לֹא מִפְּסִיק
טַעַם כָּלֵל. וְאִם תֹּאמַר, אֶפְלוּ
חֲמוּד שֶׁל הַתּוֹרָה אֲסוּר, כִּיּוֹן שֶׁלֹּא
מִפְּסִיק הַטַּעַם? בֵּא וּרְאֵה, בְּכֻלָּם
עֲשֵׂתָה הַתּוֹרָה כָּלֵל, וּבְזָה עֲשֵׂתָה
פְּרֻט. בֵּית רַעֲף שָׁדְהוּ וְעַבְדּוֹ וְגו',
בְּכָל דְּבָרֵי הָעוֹלָם. אֲבָל הַתּוֹרָה
הִיא תָּמִיד חוֹמְדִים אוֹתָהּ,
שֶׁעֲשׂוּעִים, גְּנֵזֵי חַיִּים, אֲרָף
הַיָּמִים, בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא.
עֵשֶׂר הָאֲמִירוֹת הִלְלוּ שֶׁל הַתּוֹרָה
הֵן כָּלֵל שֶׁל כָּל מִצְוֹת הַתּוֹרָה,
כָּלֵל שֶׁל מַעֲלָה וְשֶׁל מִטָּה, כָּלֵל
שֶׁל כָּל עֵשֶׂר הָאֲמִירוֹת שֶׁל
בְּרֵאשִׁית. אֵלֶּה נִחְקְקוּ עַל לוֹחֹת
אֲבָנִים, וְכָל הַגְּנֵזִים שֶׁהָיוּ בָּהֶם
נִרְאוּ לְעֵינַי כָּל, לְדַעַת וּלְהַסְתַּכֵּל
בְּסוּד שֶׁל תְּרִי"ג הַמִּצְוֹת שֶׁל
הַתּוֹרָה שֶׁכְּלוּלִים בָּהֶם, הַכֵּל נִרְאָה
לְעֵינַי, הַכֵּל הוּא בְּתַבּוּנָה,
לְהַתְּבוּנָה בְּלֵב שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל,
וְהַכֵּל הִזָּה מְאִיר לְעֵינֵיהֶם.

בְּאוֹתָהּ שַׁעַה כָּל סוּדוֹת הַתּוֹרָה
וְכָל הַסּוּדוֹת הָעֵלְיוֹנִים
וְהַתְּחַתּוֹנִים לֹא זָזוּ מֵהֶם, מִשּׁוּם
שֶׁהָיוּ רוֹאִים עֵין בְּעֵין אֵת זֵיו כְּבוֹד
רַבּוֹנָם - מִה שֶׁלֹּא הָיָה כְּמוֹ אוֹתוֹ
הַיּוֹם מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם,
שֶׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הַתְּגַלָּה
בְּכַבּוּדוֹ עַל הַר סִינַי.

וְאִם תֹּאמַר, הָרִי שֶׁנִּינוּ שֶׁרָאָתָה
שֶׁפָּחָה עַל הַיָּם מִה שֶׁלֹּא רָאָה
יְחֻזְקָאֵל הַנְּבִיא, יְכוּל כְּמוֹ אוֹתוֹ
יּוֹם שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי?
לֹא כֵּן! מִשּׁוּם שֶׁאוֹתוֹ הַיּוֹם
שֶׁעָמְדוּ יִשְׂרָאֵל עַל הַר סִינַי, עֲבָרָה
מֵהֶם הַזְּהֵמָה, וְכָל הַגּוֹפִים הָיוּ
מִצְחָצְחִים כְּצֻחָצְחָה שֶׁל מְלֹאכִים
עֲלִיוֹנִים כְּשֶׁמְתַלְּבְּשִׁים בְּלָבוּשִׁים
מִצְחָצְחִים לְעֲשׂוֹת אֵת שְׁלִיחוֹת
רַבּוֹנָם.

דַּאת אָמַר, (ישעיה מ"ח) אָנִי יי' אֱלֹהֶיךָ מְלַמְדֶךָ
לְהוֹעִיל מְדַרְיֶכָה בְּדַרְךָ תִּלְךָ.

אוֹךְ הָכִי, (שמות כ) לֹא תַחֲמַד, לֹא פְּסִיק טַעַמָּא
כָּלֵל. וְאִי תִימָא, אֶפְלוּ חֲמוּדָא
דְּאוּרִייתָא אֲסוּר, כִּיּוֹן דְּלֹא פְּסִיקָא. תָּא חֲזִי,
בְּכֻלָּהוּ עַבְדַּת אוּרִייתָא כָּלֵל, וּבְהֵאִי עַבְדַּת
פְּרֻט. בֵּית רַעֲף שָׁדְהוּ וְעַבְדּוֹ וְגו', בְּכָל מִיּוֹלֵי
דְּעֻלְמָא. אֲבָל אוּרִייתָא, אִיהִי חֲמוּדַת תְּדִיר,
שֶׁעֲשׂוּעִים, גְּנֵזֵי דְחַיִּי, אֲרַפָּא דִּיּוֹמִין, בְּעֻלְמָא
דִּין וּבְעֻלְמָא דְאַתִּי.

הַנִּי עֵשֶׂר אֲמִירָן דְּאוּרִייתָא, אֵינּוּן כָּלֵלָא דְכָל
פְּקוּדֵי אוּרִייתָא, כָּלֵלָא דְעִילָא וְתַתָּא,
כָּלֵלָא דְכָל עֵשֶׂר אֲמִירָן דְּבְרֵאשִׁית. אֵלִין
אֲתַחֲקֶקוּ עַל לוֹחֵי אֲבָנִין, וְכָל גְּנֵזִין דְּהוּוּ בְּהוּ,
אֲתַחֲזוּן לְעֵינֵיהוּן דְּכָלֵלָא, לְמַנְדַּע וּלְאַסְתַּכְּלָא
בְּרָזָא דְתְרִי"ג פְּקוּדֵין דְּאוּרִייתָא דְכָלִּילָן בְּהוּ,
כָּלֵלָא אֲתַחֲזִי לְעֵינֵין, כָּלֵלָא אִיהוּ בְּסַכְלָתָנוּ,
לְאַסְתַּכְּלָא בְּלַבָּא דִּישְׂרָאֵל כָּלֵלָא, וְכָלֵלָא הָהוּ
נְהִיר לְעֵינֵיהוּ.

בְּהַהוּא שַׁעַתָּא, כָּל רִזִּין דְּאוּרִייתָא, וְכָל רִזִּין
עֻלְאִין וְתַתָּאִין, לֹא אַעֲדֵי מִינֵיהוּ.
בְּגִין דְּהוּוּ (ד' צ"ג ע"א) חֲמָאן עֵינָא בְּעֵינָא, זֵיו
יְקָרָא דְמַרְיָהוּן, מִה דְּלֹא הָוָה כְּהוּא יוֹמָא,
מִיּוֹמָא דְאַתְבְּרִי עֻלְמָא, דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
אֲתַגְלִי בִיקְרִיָה עַל טוּרָא דְסִינַי.

וְאִי תִימָא, הָא תִנִּינָן דְּחֲמָאֵת שֶׁפָּחָה עַל הַיָּם,
מִה דְּלֹא חֲמָא יְחֻזְקָאֵל נְבִיאָה, יְכוּל
כְּהוּא יוֹמָא דְקָאִימוּ יִשְׂרָאֵל עַל טוּרָא דְסִינַי.
לֹאוּ הָכִי. בְּגִין דְּהוּא יוֹמָא דְקָאִימוּ יִשְׂרָאֵל
עַל טוּרָא דְסִינַי, אַעֲבַר זוּהֵמָא מְנִיָּהוּ, וְכָל
גּוֹפִין הָווּ מִצְחָצְחָן, כְּצֻחָצְחָה דְּמְלֹאכִין
עֻלְאִין, כַּד מְתַלְּבְּשִׁין בְּלָבוּשֵׁי מִצְחָצְחָן,
לְמַעַבַּד שְׁלִיחוֹתָא דְמַרְיָהוּן.

וּבַהֲהוּא מַלְבוּשׁא מְצַחֲצַחא, עֲאֲלִין לְאִשָּׁא,
וְלֹא דְחֲלִין. פְּגוּוֹנָא דֵּההוּא מְלֹאֲכָא
דְּמְנוּחַ, פִּד אֲתַחֲזִי לִיָּה, וְעֵאל בְּשִׁלְהוּבָא,
וְסָלִיק לְשִׁמְיָא, דְּכֹתִיב, (שופטים יג) וַיַּעַל מִלְאֲךָ יְיָ
בְּלֶהֱב המְזֻבַּח. וְכַד אַעֲבֵר מִינֵיהּוּ הֵהוּא
זוֹהֲמָא, אֲשִׁתְּאֲרוּ יִשְׂרָאֵל גּוֹפִין מְצוּחֲצַחִין
בְּלֹא טְנוּפָא פְּלָל, וְנִשְׁמָתִין לְגוּ פְּזוּהֲרָא
דְּרֻקִיעָא, לְקַבְּלָא נְהוּרָא.

כִּד הָיוּ יִשְׂרָאֵל, שְׁהִיוּ רוֹאִים
וּמְסַתְּפָלִים לְתוֹף כְּבוֹד רְבוּנָם, מַה
שְׁלֹא הָיָה כֹּף עַל הַיָּם, שְׁלֹא עֲבָרָה
מֵהֶם הַזֶּהֱמָה בְּאוֹתוֹ זְמַן. וְכֵאֵן
בְּסִינֵי, שֶׁפְּסָקָה הַזֶּהֱמָה מִן הַגּוֹף,
אֲפֵלוּ עֲבָרִים בְּמַעֲי אֲמוּתֵיהֶם הָיוּ
רוֹאִים וּמְסַתְּפָלִים בְּכְבוֹד רְבוּנָם,
וְכֹלָם קִבְּלוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד פְּרָאוּי
לוֹ.

וְאוֹתוֹ יוֹם הָיְתָה שְׁמֻחָה לְפָנֵי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹתֵר מִן הַיּוֹם
שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם, מִשׁוּם שְׁהִיוּם
שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם לֹא הָיָה בְּקִיּוּם עַד
שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה, שְׁכַתּוּב
(ירמיה לג) אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה

חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שְׁמַתִּי.
בֵּין שֶׁקִּבְּלוּ יִשְׂרָאֵל תּוֹרָה עַל הַר
סִינֵי, אִזּוֹ הַתְּבַשֵּׁם הָעוֹלָם,
וְהַתְּקַמּוּ שָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְנוֹדַע
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מַעֲלָה וּמַטָּה,
וְהַתְּעַלָּה בְּכְבוֹדוֹ עַל הַכֹּל. וְעַל
אוֹתוֹ יוֹם כְּתוּב, (תהלים צג) ה' מִלֶּךְ
גְּאוּת לְבַשׁ לְבַשׁ ה' עַז הַתְּאֲזָר.
וְאֵין עַז אֵלָא תּוֹרָה, שֶׁנֶּאֱמַר (שם
כט) ה' עַז לְעַמּוֹ יִתֵּן ה' יְבָרֶךְ אֶת
עַמּוֹ בְּשָׁלוֹם. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן
וְאָמֵן.

פְּרֻשַׁת מִשְׁפָּטִים

פְּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, וְאֵלָה
הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשִּׁים לְפָנֵיהֶם.
תְּרַגּוּם: וְאֵלִין דִּינֵיא דִּי תִסְדֵּר

הַמִּשְׁפָּטִים אֲשֶׁר תִּשִּׁים לְפָנֵיהֶם, תְּרַגּוּם, וְאֵלִין דִּינֵיא דִּתְסִדֵּר

וּבַהֲהוּא מַלְבוּשׁא מְצַחֲצַחא, עֲאֲלִין לְאִשָּׁא,
וְלֹא דְחֲלִין. פְּגוּוֹנָא דֵּההוּא מְלֹאֲכָא
דְּמְנוּחַ, פִּד אֲתַחֲזִי לִיָּה, וְעֵאל בְּשִׁלְהוּבָא,
וְסָלִיק לְשִׁמְיָא, דְּכֹתִיב, (שופטים יג) וַיַּעַל מִלְאֲךָ יְיָ
בְּלֶהֱב המְזֻבַּח. וְכַד אַעֲבֵר מִינֵיהּוּ הֵהוּא
זוֹהֲמָא, אֲשִׁתְּאֲרוּ יִשְׂרָאֵל גּוֹפִין מְצוּחֲצַחִין
בְּלֹא טְנוּפָא פְּלָל, וְנִשְׁמָתִין לְגוּ פְּזוּהֲרָא
דְּרֻקִיעָא, לְקַבְּלָא נְהוּרָא.

הָבִי הוּוּ יִשְׂרָאֵל, דֵּהוּוּ חֲמָאן וּמְסַתְּפָלִין גּוּ
יְקָרָא דְּמַרְיָהוּן, מַה דְּלֹא הוּוּ הָכִי עַל
יָמָא, דְּלֹא אֲתַעֲבֵר זוֹהֲמָא מִנֵּיהּוּ בְּהֵהוּא
זְמַנָּא. וְהָכָא בְּסִינֵי דְּפִסְקָא זוֹהֲמָא מְגוּפָא,
אֲפִילוּ עוֹבְרִין דְּבְמַעֲי אָמֵן, הוּוּ חֲמָאן
וּמְסַתְּפָלִין בִּיקָרָא דְּמַרְיָהוּן. וְכִלְהוּ קַבִּילוּ כָּל
חַד וְחַד, פְּדֻקָּא חֲזִי לִיָּה.

וְהֵהוּא יוֹמָא, הָוָה חֲדוּה קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ
הוּא, יִתֵּר מִיוֹמָא דְּאֲתַבְּרִי עֲלֵמָא,
בְּגִין דִּיּוֹמָא דְּאֲתַבְּרִי עֲלֵמָא, לֹא הָוָה בְּקִיּוּמָא,
עַד דְּקַבִּילוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרֵייתָא, דְּכֹתִיב (ירמיה לג)
אִם לֹא בְּרִיתִי יוֹמָם וְלַיְלָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ
לֹא שְׁמַתִּי.

בֵּין דְּקַבִּילוּ יִשְׂרָאֵל אוֹרֵייתָא עַל טוֹרָא דְּסִינֵי,
פְּדִין אֲתַבְּסֵם עֲלֵמָא, וְאֲתַקִּימוּ שְׁמִיָּא
וְאֲרַעָא, וְאֲשִׁתְּמוּדַע קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵילָא
וְתַתָּא, וְאֲסַתְּלַק בִּיקְרִיָּה עַל כְּלָא. וְעַל הֵהוּא
יוֹמָא כְּתִיב (תהלים צג) יְיָ מִלֶּךְ גְּאוּת לְבַשׁ לְבַשׁ
יְיָ עַז הַתְּאֲזָר. וְאֵין עַז, אֵלָא תּוֹרָה. שֶׁנֶּאֱמַר
(תהלים כט) יְיָ עַז לְעַמּוֹ יִתֵּן ה' יְבָרֶךְ אֶת עַמּוֹ
בְּשָׁלוֹם. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אָמֵן וְאָמֵן.

פְּרֻשַׁת מִשְׁפָּטִים

פְּתַח ר' שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (שמות כא) וְאֵלָה

קדמיהון. אלה אותם סדורים של הגלגול, דיני הנשמות שנדונו כל אחד ואחד לקבל ענשו.

כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשביעית יצא לחפשי חנם. חברים, הזמן פעת לגלות כמה סודות נסתרים של הגלגול. פי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד, כשהנשמה התחייבה בגלגול, אם היא מצד אותו העבד מטטרוון, שהוא כולל ששה צדדים, כתוב בו שש שנים יעבד. גלגולים שלה לא מתחייבת אלא שש שנים, עד שמשלימה שש דרגות מאותו המקום שנלקחה. אבר אם הנשמה היא מצד השכינה שהיא שביעית, ודאי מה כתוב? ובשביעית יצא לחפשי חנם. שצדיק ודאי אין בו מלאכה, וכיון שאין בו מלאכה, אין בו שעבוד. והנשמה שהיא משם, נאמר בה ובשביעית יצא לחפשי חנם, אין בה שעבוד.

בין כך ירד הזקן אליו, אמר לו, אם כך רבי, מה תוספת לנשמה שהיא ממנה, שנאמר בה (שמות ב) לא תעשה כל מלאכה אתה ובנדך ובתך עבדך וגו'?

אמר לו, זקן זקן, ואתה שואל את זה? שנדאי זה נאמר על נשמת הצדיק, שאף על גב שהתחייב לרדת בגלגול בכל אלה, אפילו בעבד ואמה, ובהמות שהם אופנים, או בכל החיות שמהם נשמות בני אדם. כתוב בה לא תעשה כל מלאכה, וזהו (ויקרא כה) לא תעבד בו עבדת עבד. בצדיק, שהוא יום השבת, לא תעבד בו עבדת עבד, שהוא יום של חל.

עבד, דאיהו יום החול.

קדמיהון. אלין אינון סדורין דגלגולא, דינין דנשמתין, דאתדנו כל חד וחד לקבל עונשיה.

כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד ובשביעית יצא לחפשי חנם. (שמות כא)

חברייא, עידן הכא, לגלאה כמה רזין טמירין דגלגולא. פי תקנה עבד עברי שש שנים יעבד. כד נשמתא אתחייבת בגלגולא, אם היא מסטרא דההוא עבד מטטרוון, דאיהו כליל שית סטריין, פתיב ביה שש שנים יעבד, גלגולין דילה לא מתחייבא אלא שית שנין, עד דאשלימת שש דרגין, מההוא אתר דאתנטילת.

אבר אם נשמתא היא מסטרא דשכינתא, דאיהי שביעית ודאי מה כתיב, ובשביעית יצא לחפשי חנם, דצדיק, ודאי לית ביה מלאכה, כיון דלית ביה מלאכה, לית ביה שעבוד. ונשמתא דאיהי מתמן, אתמר בה ובשביעית יצא לחפשי חנם, לית בה שעבודא.

אדכהי, הא (דף צ"ד ע"ב) סבא נחת לגביה, אמר ליה, אי הכי, רבי, מה תוספת

לנשמתא דאיהי מנה, דאתמר בה, (שמות כ) לא תעשה כל מלאכה אתה ובנדך ובתך ועבדך וגו'.

אמר ליה, סבא סבא, ואת שאיל דא, דודאי האי על נשמתא דצדיק אתמר, דאף על גב דאתחייב לאחתא בגלגולא בכל אלן, אפילו בעבד ואמה, ובעירן דאינון אופנים, או בכל חיון, דמנהון נשמתין דבני נשא, פתיב בה לא תעשה כל מלאכה. והאי איהו, (ויקרא כה) לא תעבד בו עבדת עבד, בצדיק דאיהו יום השבת, לא תעבד בו עבדת

אָבֵר סָבָא סָבָא, שְׁפֹת (ד"א נשמתא) דְּאִיהִי בַת יְחִידָה, וְאִיהִי בַת זִוְגִיָּה דְּצַדִּיק, דְּאִיהִי שְׁפֹת. מָאִי אַם אַחֲרַת יִקַּח לוֹ. אָמַר לִיהָ הָא וּדְאִי הַבְּדֵלָה, חוּלוֹ שֶׁל שְׁפֹת, דְּאִית אַחֲרָא דְּלֹא אַתְקֵרִיאַת חוּלוֹ שֶׁל שְׁפֹת, אֶלָּא חוּלוֹ שֶׁל טְמֵאָה שְׁפָחָה. אָמַר לִיהָ. וְהָא חוּלוֹ שֶׁל שְׁפֹת מָאִי הִיא. אָמַר לִיהָ, דָּא אַמְתָּא, דְּאִיהִי גּוּפָא דְּבַת יְחִידָה דְּעָלָה אַתְמַר, אַם אַחֲרַת יִקַּח לוֹ. תָּא חֲזִי, נִשְׁמַתָּא אִית דְּאִתְקֵרִיאַת אָמָה, וְאִית (נשמתא) שְׁכִינְתָּא דְּאִתְקֵרִיאַת שְׁפָחָה, (ונשמתא) וְשְׁכִינְתָּא אִית דְּאִתְקֵרִיאַת בְּרַתָּא דְּמַלְפָּא. הָכָא אִית אִישׁ, דְּאִתְמַר בֵּיה (שמות טו) יִי אִישׁ מְלַחְמָה. וְאִית אִישׁ, דְּאִתְמַר בֵּיה (דניאל ט) וְהָאִישׁ גְּבִרְיָאֵל.

בֹּא וּרְאֵה, נִשְׁמָה יֵשׁ שְׁנִקְרֵאת אָמָה, וְיֵשׁ (נשמתא) שְׁכִינָה שְׁנִקְרֵאת שְׁפָחָה, (ונשמתא) וְשְׁכִינָה יֵשׁ שְׁנִקְרֵאת בַת הַמְּלָךְ. כַּאֲן יֵשׁ אִישׁ שְׁנִקְרֵאת בּוֹ (שמות טו) ה' אִישׁ מְלַחְמָה. וְיֵשׁ אִישׁ שְׁנִקְרֵאת בּוֹ (דניאל ט) וְהָאִישׁ גְּבִרְיָאֵל.

וְרַבֵּן, נִשְׁמָה שְׁמַחֲיַבַת בְּגִלְגוּל, אַם הִיא בַתוֹ שֶׁל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, אַם תֵּאמַר שֶׁתִּמְכַר לַגּוֹף נְכָרִי שְׁשֵׁם שֶׁל טוֹן יֵצֵר הָרַע שֶׁהוּא מְצַד סְמָא"ל - חַס וְשְׁלוֹם, שְׁהָרִי כְּתוּב (ישעיה מב) אֲנִי ה' הוּא שְׁמִי וְכַבּוּדִי לְאַחַר לֹא אֶתֵּן, שֶׁהוּא יֵצֵר הָרַע.

וְאוֹתוֹ הַגּוֹף שְׁשֵׁם שׁוֹרָה בַת הַמְּלָךְ, אַם תֵּאמַר שֶׁנִּמְכַר בְּכַתְרִים תַּחְתּוֹנִים שְׁנִטְמָאוּ - חֲלִילָה וְחַס. עָלִינוּ נֹאמַר (ויקרא כה) וְהָאֲרֵץ לֹא תִמְכַר לְצַמְתָּת פִּי לִי הָאֲרֵץ. מִי גּוֹף שֶׁל בַת הַמְּלָךְ? זֶה מִטְטְרוֹן, וְגוֹף זֶה הוּא אָמָה שֶׁל הַשְׁכִּינָה, אֲפֹּךְ עַל גֵּב שֶׁהִיא נִשְׁמָה שֶׁהִיא בַת הַמְּלָךְ, שְׁבוּיָה שֵׁם, בְּגִלְגוּל בְּאָה, שְׁבָאִים גְּלִגּוּלִים מִשּׁוּם שְׁבָאָה שֵׁם. מַה כְּתוּב בָּהּ? וְכִי יִמְכַר אִישׁ אֶת בַּתוֹ לְאָמָה לֹא תִצָּא כְּצֵאת הָעֶבְדִּים.

וְעוֹד, וְכִי יִמְכַר אִישׁ - זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֶת בַּתוֹ - אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם מְצַד שֶׁל בַת יְחִידָה נִקְרְאוּ בַתוֹ. וְאִם תֵּאמַר שֶׁיִּצְאוּ, כְּמוֹ שְׁאֵלָה מְצַד שֶׁל הָעֶבֶד שֶׁהוּא

אָבֵר סָבָא סָבָא, שְׁפֹת (ד"א נשמתא) דְּאִיהִי בַת יְחִידָה, וְאִיהִי בַת זִוְגִיָּה דְּצַדִּיק, דְּאִיהִי שְׁפֹת. מָאִי אַם אַחֲרַת יִקַּח לוֹ. אָמַר לִיהָ הָא וּדְאִי הַבְּדֵלָה, חוּלוֹ שֶׁל שְׁפֹת, דְּאִית אַחֲרָא דְּלֹא אַתְקֵרִיאַת חוּלוֹ שֶׁל שְׁפֹת, אֶלָּא חוּלוֹ שֶׁל טְמֵאָה שְׁפָחָה. אָמַר לִיהָ. וְהָא חוּלוֹ שֶׁל שְׁפֹת מָאִי הִיא. אָמַר לִיהָ, דָּא אַמְתָּא, דְּאִיהִי גּוּפָא דְּבַת יְחִידָה דְּעָלָה אַתְמַר, אַם אַחֲרַת יִקַּח לוֹ. תָּא חֲזִי, נִשְׁמַתָּא אִית דְּאִתְקֵרִיאַת אָמָה, וְאִית (נשמתא) שְׁכִינְתָּא דְּאִתְקֵרִיאַת שְׁפָחָה, (ונשמתא) וְשְׁכִינְתָּא אִית דְּאִתְקֵרִיאַת בְּרַתָּא דְּמַלְפָּא. הָכָא אִית אִישׁ, דְּאִתְמַר בֵּיה (שמות טו) יִי אִישׁ מְלַחְמָה. וְאִית אִישׁ, דְּאִתְמַר בֵּיה (דניאל ט) וְהָאִישׁ גְּבִרְיָאֵל.

וְכַנֵּן דָּא, נִשְׁמַתָּא דְּאִיהִי מַחֲיִיבָא בְּגִלְגוּל, אַם הִיא בְּרַתָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אִי תִימָא דְּאִזְדָּבֵן בְּגוּפָא נּוֹכְרָאָה, דְּתַמָּן שְׁלִטְנוּתָא דְּיֵצֵר הָרַע דְּאִיהִי מְסַטְרָא דְּסְמָא"ל. חַס וְשְׁלוֹם. דְּהָא כְּתִיב, (ישעיה מב) אֲנִי יִי הוּא שְׁמִי וְכַבּוּדִי לְאַחַר לֹא אֶתֵּן דְּאִיהִי יֵצֵר הָרַע.

וְהָהוּא גּוּפָא, דְּשִׁרְיָא בְּרַתָּא דְּמַלְפָּא, אִי תִימָא דְּאִזְדָּבֵן בְּכַתְרִין תַּתְּאִין דְּמַסְאָבוּ, חֲלִילָה וְחַס. עָלָה אַתְמַר (ויקרא כה) וְהָאֲרֵץ לֹא תִמְכַר לְצַמְתּוֹת פִּי לִי הָאֲרֵץ. מָאֵן גּוּפָא דְּבְרַתָּא דְּמַלְפָּא. דָּא מְטְטְרוֹן. וְהָאִי גּוּפָא אִיהִי אָמָה דְּשְׁכִינְתָּא, אֲפֹּךְ עַל גֵּב דְּאִיהִי נִשְׁמַתָּא דְּאִיהִי בְּרַתָּא דְּמַלְפָּא שְׁבוּיָה תַמָּן, בְּגִלְגוּלָא אֶתְיָא דְּאֶתְיִין גְּלִגּוּלִין בְּגִין דְּאֶתִית תַמָּן, מַה כְּתִיב בָּהּ (שמות כא) וְכִי יִמְכּוֹר אִישׁ אֶת בַּתוֹ לְאָמָה לֹא תִצָּא כְּצֵאת הָעֶבְדִּים.

וְעוֹד וְכִי יִמְכּוֹר אִישׁ, דָּא קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא. אֶת בַּתוֹ: אֵלּוּ יִשְׂרָאֵל, דְּאִינוּן מְסַטְרָא דְּבַת יְחִידָה, אַתְקֵרִיאֻ בַתוֹ. וְאִי תִימָא דְּיַפְקוּן,

מטטרו"ן, שִׁיָּצְאוּ בַּמְנוּסָה מִמְצָרִים, לֹא תֵצֵא כְצֵאת הָעֶבְדִּים. זֶהוּ שְׁכַתוּב (ישעיה נב) כִּי לֹא בַחֲפוּזוֹן תֵּצְאוּ וּבַמְנוּסָה לֹא תִלְכוּן.

בֵּא וּרְאֵה, כְּשֶׁנּוֹלָד אִישׁ, נוֹתְנִים לוֹ נֶפֶשׁ מִצַּד הַבְּהֵמָה מִצַּד שֶׁל טֶהֱר, מִצַּד אֱלֹהִים שֶׁנִּקְרָאִים אוֹפְנֵי הַקֶּדֶשׁ. זָכָה יוֹתֵר - נוֹתְנִים לוֹ רוּחַ מִצַּד שֶׁל חַיּוֹת הַקֶּדֶשׁ. זָכָה יוֹתֵר - נוֹתְנִים לוֹ נֶשְׁמָה מִצַּד שֶׁל הַפֶּסֶא. וּשְׁלֹשֶׁת אֵלּוּ הֵם אִמָּה, עֶבֶד וְשִׁפְחָה שֶׁל בֵּת הַמֶּלֶךְ.

אִם זָכָה יוֹתֵר - נוֹתְנִים לוֹ נֶפֶשׁ בְּדֶרֶךְ אֲצִילוּת, מִצַּד שֶׁל בֵּת יַחֲדָה, וְנִקְרָאת בֵּת מֶלֶךְ. זָכָה יוֹתֵר - נוֹתְנִים לוֹ רוּחַ שֶׁל אֲצִילוּת מִצַּד הָעֵמוּד הָאֲמֻצְעִי, וְנִקְרָא בֵּן לְקֶדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא. זֶהוּ שְׁכַתוּב (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם. זָכָה יוֹתֵר - נוֹתְנִים לוֹ נֶשְׁמָה מִצַּד שֶׁל אָבָא וְאִמָּא. זֶהוּ שְׁכַתוּב (בראשית ב) וַיִּפַּח בְּאַפִּי נֶשְׁמַת חַיִּים. אִיזֵה חַיִּים? אֵלָּא אוֹתָם י"ה שְׁעֵלֵיהֶם נֶאֱמַר (תהלים ק) כָּל הַנֶּשְׁמָה תִּהְיֶה לָּהּ, וְנִשְׁלַמָּה בֵּיהּ יְהו"ה.

זָכָה יוֹתֵר - נוֹתְנִים לוֹ יְהו"ה בְּשִׁלְמוֹת הַאוֹתִיּוֹת - יו"ד ה"א וְא"ו ה"א, שֶׁהוּא אָדָם, בְּאֶרֶח אֲצִילוּת לְמַעְלָה. וְנִקְרָא בְּדַמוֹת רַבּוּנוֹ. וְעֲלֵיו נֶאֱמַר (בראשית א) וַיְרַדוּ בְּדַגַּת הַיָּם וְגו'. וְזֶהוּ שֶׁלְטוֹנוֹ בְּכָל הַרְקִיעִים וּבְכָל הָאוֹפְנִים וְהַשְּׂרָפִים וְהַחַיּוֹת וּבְכָל הַחַיִּלוֹת וְהַכַּחוֹת שֶׁלְמַעְלָה וּלְמַטָּה. וְלִכְּן, כְּשֶׁבֵּן אָדָם זָכָה בְּנֶפֶשׁ מִצַּד שֶׁל בֵּת יַחֲדָה, נֶאֱמַר בּוֹ לֹא תֵצֵא כְצֵאת הָעֶבְדִּים.

רַבִּי חֲזִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי נִפְגְּשׁוּ לִלְיָה אָחִד בְּמַגְדֵּל צוּר. הִתְאַרְחוּ שָׁם וְשִׁמְחוּ זֶה בְּזֵה. אָמַר רַבִּי יוֹסִי,

פְּגוּוֹנָא דְאֵלִין מְסֻטְרָא דְעֶבֶד, דְאִיהוּ מְטֻטְרוּ"ן, דְנִפְקוּ בַּמְנוּסָה מִמְצָרִים, לֹא תֵצֵא כְצֵאת הָעֶבְדִּים, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (ישעיה נב) כִּי לֹא בַחֲפוּזוֹן תֵּצְאוּ וּבַמְנוּסָה לֹא תִלְכוּן.

תָּא חֲזִי, בַר נָשׁ כַּד אֲתִילִיד, יְהִיבִין לֵיהּ נֶפֶשָׁא מְסֻטְרָא דְבַעֲרָא, מְסֻטְרָא דְדַכְיוֹ, מְסֻטְרָא דְאֵלִין דְאֲתַקְרוּן אוֹפְנֵי הַקֶּדֶשׁ. זָכָה יוֹתֵר, יְהִיבִין לֵיהּ רוּחָא, מְסֻטְרָא דְחַיּוֹת הַקֶּדֶשׁ. זָכָה יוֹתֵר, יְהִיבִין לֵיהּ נֶשְׁמָתָא, מְסֻטְרָא דְכְרִסְיָא. וְתִלַּת אֵלִין, אֵינּוּן אִמָּה עֶבֶד וְשִׁפְחָה דְבֵרְתָא דְמֶלְכָא.

זָכָה יוֹתֵר, יְהִיבִין לֵיהּ נֶפֶשָׁא בְּאֶרֶח אֲצִילוּת, מְסֻטְרָא דְבֵת יַחֲדָה, וְאֲתַקְרִיאת אִיהִי בֵת מֶלֶךְ. זָכָה יוֹתֵר, יְהִיבִין לֵיהּ רוּחָא דְאֲצִילוּת. מְסֻטְרָא דְעֵמוּדָא דְאֲמֻצְעִיתָא, וְאֲקִרִי בֵּן לְקֶדוֹשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָדָא הוּא דְכְתִיב, (דברים יד) בָּנִים אַתֶּם לַיְי' אֱלֹהֵיכֶם. זָכָה יוֹתֵר, יְהִיבִין לֵיהּ נֶשְׁמָתָא, מְסֻטְרָא דְאָבָא וְאִמָּא. הָדָא הוּא דְכְתִיב, (בראשית ב) וַיִּפַּח בְּאַפִּי נֶשְׁמַת חַיִּים. מָאִי חַיִּים. אֵלָּא אֵינּוּן י"ה, דְעֲלִיָּיהוּ אֲתַמַּר, (תהלים ק) כָּל הַנֶּשְׁמָה תִּהְיֶה לָּהּ, וְאֲשַׁתְּלִים בֵּיהּ יְהו"ה.

זָכָה יוֹתֵר, יְהִיבִין לֵיהּ יְהו"ה בְּשִׁלְיָמוֹ דְאֲתוּוּן, יו"ד ה"א וְא"ו ה"א, דְאִיהוּ אָדָם, בְּאֶרֶח אֲצִילוּת דְעִילָא, וְאֲתַקְרִי בְּדִיוֹקְנָא דְמֶאֲרִיָּה. וְעֲלֵיהּ אֲתַמַּר, (בראשית א) וַיְרַדוּ בְּדַגַּת הַיָּם וְגו'. וְהֵאֵי אִיהוּ שׁוֹלְטָנוּתִיהּ בְּכָל רְקִיעִין, וּבְכָל אוֹפְנִים וְשְׂרָפִים וְחַיּוֹן, וּבְכָל חַיִּילִין וְתוֹקְפִין דְלְעִילָא וְתַתָּא. וּבְגִין דָּא, כַּד בַּר נָשׁ זָכִי בְנֶפֶשׁ מְסֻטְרָא דְבֵת יַחֲדָה, אֲתַמַּר בֵּיהּ, לֹא תֵצֵא כְצֵאת הָעֶבְדִּים.

רַבִּי חֲזִיָּא וְרַבִּי יוֹסִי אֲעֲרַעוּ חַד לִילִיא בְּמַגְדֵּל דְצוּר. אֲתַאֲרַחוּ תַמָּן וְחִדּוּ דָא בְּדָא. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, כְּמָה חֲדִינָא

כמה שמחתי שראיתי פני השכינה, שעכשו בכל הדרך הזאת הצטערתי בזקן אחד סוחר שהיה שואל אותי כל הדרך:

מי הוא נחש הפורח באויר והולך בפרוד, ובין כך ובין כך יש מניחה לנמלה אחת ששוכבת בין שניו, התחיל בחבור וסיים בפרוד? ומה הוא נשר שמקנן באילן שלא היה? בניו שנגזלו, ולא מהבריות? שנבראו במקום שלא נבראו? כשעולים יורדים, כשיורדים עולים? שנים שהם אחד, ואחד שהם שלש? מה זה עלמה יפה ואין לה עינים, והגוף נסתר ומתגלה? היא יוצאת בבקר ונתפסת ביום, ומתקשטת בקשוטים שלא היו?

כל זה שאל בדרך, והצטערתי ועכשו יש לי מניחה. שאלו היינו כאחד, התעסקנו בדברי תורה מה שהיינו בדברים אחרים של תהו. אמר רבי חייא, ואותו זקן סוחר ידעת בו משהו? אמר לו, ידעתי שאין ממש בדבריו, שאלו היה יודע, יפתח בתורה, ולא היתה הדרך בריקנות. אמר רבי חייא, ואותו הסוחר ישנו פאן, שהרי לפעמים באותם הריקנים ימצא איש פעמוני זהב. אמר לו, הרי הוא פאן, והתקין חמורו למאכל. קראו לו ובא לפניהם. אמר להם, קעת שנים הם שלשה, ושלשה הם כאחד. אמר רבי יוסי, ולא אמרתי לך שכל דבריו ריקנים והם בריקנות?! ישב לפניהם.

אמר להם, רבותינו, אני נעשיתי סוחר, ורק מלפני מעט ימים, שהרי בהתחלה לא הייתי סוחר, אבל בן אחד קטן יש לי, ונתתי אותו לבית הספר, ואני רוצה שיעסק בתורה, וכשאני מוצא

דחמינא אנפי שכינתא, דהשתא בכל ארחא דא, אצטערנא כחדא סבא, טייעא, דהוה שאיל לי (דף צ"ה ע"א) כל ארחא.

מאן הוא נחשא, דפרח באוירא, ואזיל בפרודא, ובין כך ובין כך, אית נייחא לחד נמלה, דשכיב בין שניו. שרי בחבורא וסיים בפרודא. ומאי איהו נשרא, דקא מקננא, באילן דלא הוה. בנוי דאתגזלו, ולאן מן בריין. דאתבריו באתר דלא אתבריו. כד סלקין נחתין, כד נחתין סלקין. תרין דאינון חד, וחד דאינון תלתא. מהו עולימתא שפירתא, ולית לה עיינין, וגופא טמירתא ואתגליא, איהי נפקת בצפרא, ואתכפיאת ביממא. אתקשטת בקשוטין דלא הוו.

כל דא שאיל בארחא, ואצטערנא. והשתא אית לי נייחא. דאילו הוינא כחדא, אתעסקנא במלי דאורייתא, מה דהוינן במלין אחרנין דתהו. אמר רבי חייא, והווא סבא טייעא, ידעת ביה פלום. אמר ליה, ידענא, דלית ממשו במלוי. דאילו הוה ידע, יפתח באורייתא, ולא הוה ארחא בריקניא. אמר רבי חייא, והווא טייעא אית הכא, דהא לזמנין באינון ריקנין, ישפח גבר זגין דדהבא. אמר ליה, הא הכא איהו, ואתקין חמריה במיכלא.

קרו ליה, ואתא לקמיהו. אמר לון, השתא תרין אינון תלת, ותלת אינון פחד. אמר רבי יוסי, לא אמיןא לך, דכל מלוי ריקנין, ואינון בריקניא, יתיב קמיהו.

אמר לון רבנן, אנא טייעא אתעבידנא, ומיומין זעירין, דהא בקדמיתא לא הוינא טייעא, אבל ברא חד זעירא אית לי,

ויהבית ליה בבי ספרא, ובעינא דישתדל באורייתא. וכד אנא אשפחנא

אחד מהרבנים שהולך בדרך, אני טוען אחריו, והיום הזה חשבתי שאשמע דברים חדשים בתורה, ולא שמעתי דבר.

אמר רבי יוסי, בכל הדברים ששמעתי שאמרת לא תמהתי, אלא רק מאחד - או שאתה אמרת בשטות, או שהם דברים ריקים. אמר אותו זקן, ומה היא? אמר, נערה יפה וכו'.

פתח אותו זקן ואמר, (תהלים קיח) ה' לי לא אירא מה יעשה לי אדם. ה' לי בעוזי וגו'. טוב לחסות בה' וגו'. פמה טובים ונעימים ונכפדים ועליונים דברי התורה, ואני איך אמר לפני רבותינו, שלא שמעתי מפיהם עד עכשו אפלו דבר אחד?! אבל יש לי לומר, שאין בושח כלל לומר דברי תורה לפני הכל.

התעטף אותו הזקן, פתח ואמר, (ויקרא כב) ובת כהן פי תהיה לאיש זר היא בתרומת הקדשים לא תאכל. פסוק זה סמוך על פסוק אחר - (שם) ובת כהן פי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה ושבה אל בית אביה פנעוריה מלחם אביה תאכל וכל זר לא יאכל בו. פסוקים הללו פמשמעם, אבל דברי התורה הם דברים סתומים.

וכמה הם דברי חכמה שסתומים בכל דבר ודבר שבתורה, ונודעים לאותם החכמים שיודעים דרכי התורה, שהרי התורה אינם דברי חלום הם, שנמסרו למי שפותר אותם ונמשכים אחר הפה, ועם כל זה צריך לפתר אותם לפי דרכם. ומה אם דברי חלום צריך לפתר אותם לפי דרכם - דברי התורה שהם שעשועי המלך הקדוש על אחת פמה וכמה

חד מרבנן דאזיל בארְחא, אַנא טעין אַבתְרִיה, וְהאי יומא, חֲשִׁיבנא דְאִשְׁמַע מְלִין חֲדָתִין בְּאוּרִייתָא, וְלֹא שְׁמַעְנָא מְדִי.

אמר ר' יוסי, בכל מלין דשמענא דקאמרת, לא תוהנא, אלא מחד. או אנת בשטותא אמרת, או מלין ריקנין אינון. אמר ההוא סבא, ומאן איהי. אמר עולימְתָא שפירתא וכו'.

פתח ההוא סבא ואמר, (תהלים קיח) יי' לי לא אירא מה יעשה לי אדם. יי' לי בעוזי וגו'. טוב לחסות ביי' וגו'. פמה טבין ונעימין וניקירין ועלאין מלין דאורייתא, ואנא היכי אימא קמי רבנן, דלא שמענא מפומייהו עד השתא, אפילו מלה חדא. אבל אית לי למימר, דהא לית פסופא כלל למימר מלי דאורייתא קמי כלא.

אתעטף ההוא סבא, פתח ואמר, (ויקרא כב) ובת כהן פי תהיה לאיש זר היא בתרומת הקדשים לא תאכל. האי קרא, אקרא אחרא סמיה, (ויקרא כב) ובת כהן פי תהיה אלמנה וגרושה וזרע אין לה ושבה אל בית אביה פנעוריה מלחם אביה תאכל וכל זר לא יאכל בו. הני קראי כמשמען. אבל מלין דאורייתא מלין סתימין אינון

וכמה אינון מלין דחכמתא דסתימין בכל מלה ומלה דאורייתא, ואשתמודען, אינון לגבי חפימין, דינדעין ארחין דאורייתא. דהא אורייתא לאו מלין דחלמא אינון, דקא אתמסרן למאן דפשר לון, ואתמשכן פתר פומא, ועם כל דא אצטריכו למפשר לון לפום ארחוי. ומה אי מלין דחלמא אצטריכו למפשר לון לפום ארחוי, מלין דאורייתא

דאינון שעשועין דמלפא קדישא, על אחת פמה וכמה דאצטריכו למיהך

שְׁצָרִיכִים לְלַכֵּת בְּדֶרֶךְ אֱמֶת בָּהֶם, שְׁפָתוֹב (הושע יד) כִּי יִשְׂרָיִם דְּרָכֵי ה' וְגו'.

עֲבָשׁוּ יֵשׁ לֹאמֵר, וּבַת כֹּהֵן - זֶה הַנְּשֻׁמָּה הָעֲלִינָה, בַּתוֹ שֶׁל אַבְרָהָם אֲבִינוֹ רֵאשׁוֹן לְגֵרִים, וְהוּא מוֹשֵׁף אֶת אוֹתָהּ נְשֻׁמָּה מִמְקוֹם עֲלִיּוֹן. מֵה בֵּין פְּסוּק שְׁאָמַר וּבַת אִישׁ כֹּהֵן, וּבֵין פְּסוּק שְׁאָמַר וּבַת כֹּהֵן, וְלֹא כְתוּב אִישׁ? אֵלֹא יֵשׁ כֹּהֵן שְׁנִקְרָא אִישׁ כֹּהֵן, וְלֹא כֹהֵן מִמֶּשׁ. וְעַל הַדֶּרֶךְ הַזֶּה הִיָּה (איש) כֹּהֵן, וְהִיָּה סֵגוֹן, וְהִיָּה כֹהֵן גְּדוֹל, וְהִיָּה כֹהֵן שְׂאִינוֹ גְּדוֹל. כֹּהֵן סֵתָם גְּדוֹל וְעֲלִיּוֹן מֵאִישׁ כֹּהֵן. וְעַל זֶה יֵשׁ נְשֻׁמָּה, וְיֵשׁ רוּחַ, וְיֵשׁ נֶפֶשׁ.

וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר - זֶה הַנְּשֻׁמָּה הַקְּדוּשָׁה שְׁנִמְשְׁכָה מִמְקוֹם עֲלִיּוֹן וְנִכְנְסָה לְתוֹךְ סֵתֵר עֵץ הַחַיִּים, וְכִשְׂרוּחַ הַכֹּהֵן הָעֲלִיּוֹן נוֹשְׁבֶת וְנוֹתְנַת נְשֻׁמוֹת בְּאֵילָן הַזֶּה, פּוֹרְחוֹת מִשֶּׁם אוֹתָם נְשֻׁמוֹת וְנִכְנְסוֹת בְּאוֹצֵר אֶחָד.

אוֹי לְעוֹלָם, שְׁלֹא יוֹדְעִים בְּנֵי אָדָם לְהִשְׁמֵר, שְׁמוֹשֻׁכִים מְשִׁיכָה עִם יֶצֶר הָרַע, שֶׁהוּא אִישׁ זָר, וּבַת הַכֹּהֵן הַזֹּאת פּוֹרְחַת לְמִטָּה וּמוֹצֵאת בְּנֵן בְּאִישׁ זָר. וּמִשׁוֹם שֶׁהוּא רְצוֹן שֶׁל אֲדוֹנָהּ, נִכְנְסֶת לְשֵׁם וְנִכְפֵּית, וְלֹא יְכוּלָה לְשַׁלֵּט, וְלֹא הַשְׁתַּלְמָה בְּעוֹלָם הַזֶּה. וּכְשִׁיּוֹצֵאת מִמֶּנּוּ, הִיא בְּתֵרוּמַת הַקְּדוּשִׁים לֹא תֹאכַל, כִּשְׂאֵר כָּל הַנְּשֻׁמוֹת שֶׁהַשְׁתַּלְמוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה. עוֹד יֵשׁ בְּפִסּוּק הַזֶּה, וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר. עֲלוּבָה הִיא הַנְּשֻׁמָּה הַקְּדוּשָׁה כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר, שְׁנִמְשְׁכָה עַל הַגֵּר שֶׁהַתְּגִיר, וּפְרֻחָה אֵלָיו מִגֵּן עֵדֶן בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר, עַל בְּנֵי שְׁנִבְנָה מְעַרְלָה טְמֵאָה, זֶה הִיָּתָה לְאִישׁ זָר.

בְּאֵרֶח קָשׁוּט בָּהוּ, דְּכַתִּיב, (הושע יד) כִּי יִשְׂרָיִם דְּרָכֵי יְיָ וְגו'.

הַשְׁתָּא אֵית לְמִימֵר, וּבַת כֹּהֵן, דָּא נְשֻׁמָּתָא עֲלָאָה, בְּרַתִּיה דְּאַבְרָהָם אֲבִינוֹ קְדָמָאָה לְגִיּוֹרִין, וְאִיהוּ מְשִׁיף, לָהּ לְהֵאִי נְשֻׁמָּתָא מֵאַתֵּר עֲלָאָה. מֵה בֵּין קָרָא דְאָמַר וּבַת אִישׁ כֹּהֵן, וּבֵין קָרָא דְאָמַר וּבַת כֹּהֵן, וְלֹא כְתִיב אִישׁ. אֵלֹא, אֵית כֹּהֵן דְּאִקְרִי אִישׁ כֹּהֵן, וְלֹא כֹהֵן מִמֶּשׁ. וְעַל אֲרַחָא דָּא, הִוָּה (איש) כֹּהֵן, וְהִוָּה סֵגוֹן, וְהִוָּה כֹהֵן גְּדוֹל, וְהִוָּה כֹהֵן דְּלֹא אִיהוּ גְּדוֹל. כֹּהֵן סֵתָם, רַב וְעֲלָאָה יִתִּיר מֵאִישׁ כֹּהֵן. וְעַל דָּא אֵית נְשֻׁמָּתָא, (דף צ"ה ע"ב) וְאֵית רוּחָא, וְאֵית נֶפֶשׁ.

וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר, דָּא נְשֻׁמָּתָא קְדִישָׁא, דְּאַתְמִשְׁכַּת מֵאַתֵּר עֲלָאָה, וְעֲאֵלַת לְגוֹ סְתִימוֹ דְּאֵילָנָא דְּחַיִּי. וְכַד רוּחָא דְּכַהֲנָא עֲלָאָה נְשָׁבָא, וְיִהִיב נְשֻׁמָּתִין בְּאֵילָנָא דָּא, פְּרַחִין מִתְמָן אֵינּוֹן נְשֻׁמָּתִין, וְעֲאֵלִין בְּאוֹצֵר חַד.

זוּי לְעֲלָמָא, דְּלֹא יִדְעִין בְּנֵי נְשָׂא לְאַסְתְּמָרָא, דְּקָא מְשִׁכִין מְשִׁיכוֹ בְּהַדִּי יֶצֶר הָרַע, דְּאִיהוּ אִישׁ זָר, וְהֵאִי בַת כֹּהֵן פְּרַחַת לְתַתָּא, וְאַשְׁכַּחַת בְּנֵינָא בְּאִישׁ זָר. וּבְגִין דְּאִיהוּ רְעוּתָא דְּמָרָה, עֲאֵלַת תְּמָן וְאַתְפִּיאת, וְלֹא יְכִילַת לְשַׁלְטָאָה, וְלֹא אֲשְׁתַּלִּימַת בְּהֵאִי עֲלָמָא. כַּד נְפַקַת מִגְּנִיָּה, הִיא בְּתֵרוּמַת הַקְּדוּשִׁים לֹא תֹאכַל, כִּשְׂאֵר כָּל נְשֻׁמָּתִין, דְּאַשְׁתַּלִּימוּ בְּהֵאִי עֲלָמָא.

תּוֹ אֵית בְּהֵאִי קָרָא, וּבַת כֹּהֵן כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר. עֲלוּבָתָא אִיהִי נְשֻׁמָּתָא קְדִישָׁא, כִּי תִהְיֶה לְאִישׁ זָר, דְּקָא אַתְמִשְׁכַּת, עַל גִּיּוֹרָא דְּאַתְגִּיר, וּפְרַחַת עֲלִיָּה מִגֵּן עֵדֶן בְּאֵרֶח סְתִיִם, עַל בְּנֵינָא דְּאַתְבְּנִי מְעַרְלָה מְסֻאָבָא, דָּא הוֹת לְאִישׁ זָר.

וְהוּ סוּד עֲלוֹן יוֹתֵר מֵהַפֶּלֶל.
בְּעִמּוּד שְׁעוּמָד לְמֵאזְנִים בְּתוֹךְ
אֹיִר שְׁנוּשֵׁב, יֵשׁ מִשְׁקָל אֶחָד בְּצַד
זֶה, יֵשׁ מִשְׁקָל אֶחָד בְּצַד זֶה. בְּצַד
זֶה מֵאזְנֵי צֶדֶק, וּבְצַד זֶה מֵאזְנֵי
מִרְמָה. וְהַמִּשְׁקָל הַזֶּה לֹא שׁוֹכֵף
לְעוֹלָמִים, וּנְשֻׁמוֹת עוֹלוֹת
וְיוֹרְדוֹת, נִכְנָסוֹת וְיוֹצְאוֹת, וְיֵשׁ
נְשֻׁמוֹת עֲשׂוּקוֹת, כְּשִׁשׁוּלֵט אָדָם
בְּאָדָם, שְׁכָתוּב (קֹהֶלֶת ח) עֵת אֲשֶׁר
שִׁלַּט הָאָדָם בְּאָדָם לְרַע לוֹ. לְרַע
לוֹ וְדָאֵי.

אֲבָרַי נִשְׁמָה זֹו שְׁהִיָּתָה לְצַד
הָאֲחֵר, אִישׁ זָר, וְנִעְשָׂה מִמֶּנּוּ,
זוֹהֵי לְרַע לוֹ. לוֹ - לְאוֹתוֹ אִישׁ זָר,
וְהִיא בְּתֵרוּמַת הַקְּדוּשִׁים לֹא
תֹאכֵל, עַד שְׁעוֹשָׂה בֵּה הַקְּדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא מֵה שְׁעוֹשָׂה. בְּאֵ
הַפְּסוּק וְאָמַר, וּבַת כְּהֵן כִּי תִהְיֶה
לְאִישׁ זָר, כִּף זֶה.

בְּאֵן יֵשׁ סוּד אִיף גִּעְשָׁקוֹת
הַנְּשֻׁמוֹת. אֲלֵא הָעוֹלָם הַזֶּה
מִתְנַהֵג הַפֶּל בְּעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע.
וּכְשִׁמְתַּנְהֵגִים בְּנֵי הָעוֹלָם בְּצַד
הַטּוֹב, הַמִּשְׁקֵלֶת עוֹמְדַת
וּמְכַרְיֶעָה לְצַד הַטּוֹב,
וּכְשִׁמְתַּנְהֵגִים בְּצַד הָרַע -
מְכַרְיֶעָה לְאוֹתוֹ הַצַּד. וְכֵל
הַנְּשֻׁמוֹת שְׁהִיּוּ בְּאוֹתָהּ שְׁעָה
בְּמִשְׁקֵלֶת, הִיָּה עוֹשֵׁק אוֹתָן
וְלוֹקַח אוֹתָן.

אֲבָרַי לְרַע לוֹ, שְׁאוֹתָן נְשֻׁמוֹת
מְכַרְיֶעוֹת (מִכְסוֹת) אֵת כֹּל מֵה
שְׁמוּצָאוֹת מְצַד הָרַע וּמִשְׁמִידוֹת
אוֹתוֹ, וְסִימָן לָזֶה - אֲרוֹן הַקְּדוֹשׁ
שְׁנִעְשָׁק לְתוֹךְ פְּלִשְׁתִּים וְשִׁלְטוֹ
לְהָרַע לָהֶם. אִף בְּאֵן, אֲלוֹ
הַנְּשֻׁמוֹת גִּעְשָׁקוֹת מֵהַצַּד הָאֲחֵר
לְהָרַע לָהֶן.

מֵה נִעְשָׂה מֵאוֹתָן נְשֻׁמוֹת? רְאִינוּ
בְּסִפְרֵי הַקְּדוּמוֹנִים, שְׁמַהֵם הָיוּ
אוֹתָם חֲסִידֵי אֲמוֹת הָעוֹלָם.
וְאוֹתָם הַמְּזוּרִים שְׁהֵם תְּלִמִּידֵי
גַב שְׁהוּא נִכְנָס לְפָנָי וּלְפָנָיִם. בְּכֵה

וְדָא הוּא רְזָא עֲלָאָה יְתִירָא מִכְּלָא. בְּעִמּוּדָא
דְּקִימָא לְטָקְלִין, גּוּ אֹיִרָא דְנִשְׁבַּת, אִית
טִיקְלָא חָדָא בְּהֵאֵי סְטָרָא, וְאִית טִיקְלָא אֲחֵרָא
בְּהֵאֵי סְטָרָא. בְּהֵאֵי סְטָרָא מֵאזְנֵי צֶדֶק. וּבְהֵאֵי
סְטָרָא מֵאזְנֵי מִרְמָה. וְהֵאֵי טִיקְלָא, לֹא שְׁכִיף
לְעוֹלָמִין, וְנִשְׁמַתִּין סְלָקִין וְנִחְתִּין עֲאֵלִין וְתַבִּין,
וְאִית נִשְׁמַתִּין עֲשִׁיקִין, כִּד שְׁלִטָא אָדָם בְּאָדָם,
דְּכְתִיב, (קֹהֶלֶת ח) עֵת אֲשֶׁר שִׁלַּט הָאָדָם בְּאָדָם
לְרַע לוֹ, לְרַע לוֹ וְדָאֵי.

אֲבָרַי הֵאֵי נִשְׁמַתָא, דְּהוֹת לְסְטָרָא אֲחֵרָא, אִישׁ
זָר, וְאִתְעֲשָׂקַת מִנִּיהּ, דָּא אִיהִי לְרַע לוֹ.
לוֹ: לְהֵוּא אִישׁ זָר, וְאִיהִי בְּתֵרוּמַת הַקְּדוּשִׁים
לֹא תֹאכֵל, עַד דְּעֵבִיד בֵּה קְדוּשָׁא בְּרוּךְ הוּא מֵה
דְּעֵבִיד, אֲתָא קָרָא וְאָמַר וּבַת כְּהֵן כִּי תִהְיֶה
לְאִישׁ זָר הָכֵי הוּא.

הָכֵא אִית רְזָא, הִיף מִתְעֲשָׂקִין נִשְׁמַתִּין. אֲלֵא
הֵאֵי עֲלָמָא אֲתַנְהֵג כְּלָא, בְּאִילָנָא דְדַעַת
טוֹב וְרַע. וְכִד אֲתַנְהֵגִין בְּנֵי עֲלָמָא בְּסְטָרָא
דְטוֹב, טִיקְלָא קִימָא וְאֲכָרַע לְסְטָרָא דְטוֹב.
וְכִד אֲתַנְהֵגִין בְּסְטָרָא דְרַע, אֲכָרַע לְהֵוּא
סְטָרָא. וְכֵל נִשְׁמַתִּין דְּהוּוּ בְּהֵאֵי שְׁעָתָא
בְּטִיקְלָא, הָוָה עֲשִׁיק לֹון, וְנָטִיל לֹון.

אֲבָרַי לְרַע לוֹ, דְּאִינוּן נִשְׁמַתִּין כְּפִיין (ס"א חֲפִיין)
לְכֹל מֵה דְּאֲשַׁכְּחִין מִסְטָרָא בִישָׂא,
וְשִׁיצָאֵן לִיהּ. וְסִימָנָא לְדָא, אֲרוֹנָא קְדִישָׂא,
דְּאִתְעֲשָׁק גּוּ פְּלִשְׁתִּים, וְשִׁלְטוֹ בֵּיהּ, לְרַע לֹון.
אוּף הָכֵי. הֵנִי נִשְׁמַתִּין אֲתַעֲשָׁקִין מִסְטָרָא
אֲחֵרָא לְרַע לֹון.

מֵה אֲתַעֲבִידוּ מֵאִינוּן נִשְׁמַתִּין. חֲמִינָן בְּסִפְרֵי
קְדָמָאֵי, דְּמִנְיֵיהוּ הוּוּ אִינוּן חֲסִידֵי אוֹמוֹת
הָעוֹלָם. וְאִינוּן מְזוּרֵי תְּלִמִּידֵי חֲכָמִים, דְּקְדָמָן
לְכַהֲנָא רְבָא עֲמָא דְאַרְעָא, וְחָשׁוּב בְּעֲלָמָא,

חֲכָמִים שְׁקוּדָמִים לְכַהֵן גְּדוֹל עִם הָאֲרָץ וְחָשׁוּב בְּעוֹלָם, אִף עַל

הזקן הזה רגע אחד. תמהו החברים ולא אמרו דבר.

פתח אותו זקן ואמר, אם רעה בעיני אדנייה אשר לא יעדה והפדה לעם נכרי וגו'. פרשה זו נאמרה על הסוד הזה, וכי ימכר איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים אם וגו'. רבון העולם, מי לא יפחד ממך, שאתה שולט על כל מלכי העולם, כמו שנאמר (ירמיה') מי לא יראך מלך הגוים כי לך יאתה וגו'.

במה הם בני האדם בעולם שמשפטים בפסוק הזה, וכלם אומרים, אבל הפסוק הזה לא מתיישר בפיהם. וכי הקדוש ברוך הוא הוא מלך הגוים? והלא הוא מלך ישראל, וכך נקרא! שהרי כתוב (דברים לב) בהנחל עליון גוים וגו', וכתוב (שם) כי חלק ה' עמו. ועל זה הוא נקרא מלך ישראל. ואם תאמר שהוא נקרא מלך הגוים, הרי שבח שלהם שהקדוש ברוך הוא מלך עליהם, ולא כמו שאומרים שהם נמסרו לשמשים ולממנים שלו.

ועוד סוף הפסוק, שכתוב (ירמיה') כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין פמוף. כל זה הוא שבח לשאר העמים. ותמיהה היא איך לא מתעלים בפסוק הזה לרום הרקיע? אלא שהקדוש ברוך הוא סמא את עיניהם ולא יודעים בו כלל, שהרי מה שאנו אומרים שכלם אין ואפס ותהו, שכתוב (ישעיה מ) כל הגוים פאין נגדו מאפס ותהו נחשבו לו, הרי העקר העליון הגדול והנכבד שם אותם הפתוב הזה.

אמר לו רבי חייא, והרי כתוב מלך אלהים על גוים וגו'. אמר לו, אני ראיתי שאחר הכתל

אף על גב דעאל לפני ולפנים. בכה האי סבא רגעא חדא, תוהו חבריאי, ולא אמרו מדי.

פתח ההוא סבא ואמר, (שמות כא) אם רעה בעיני אדנייה אשר לא יעדה והפדה לעם נכרי וגו'. האי פרשתא על רזא דא אתמר, וכי ימכר איש את בתו לאמה לא תצא כצאת העבדים אם רעה וגו'. מאריה דעלמא מאן לא ידחל מינה, דאנת שליט על כל מלכין דעלמא, כמה דאת אמר (ירמיה י) מי לא יראך מלך הגוים כי לך יאתה וגו'.

במה אינון בני נשא בעלמא, דקא משתבשן בהאי קרא, וכלהו אמרי, אבל קרא דא לא אתיישר בפומייהו. וכי קדשא בריך הוא מלך הגוים איהו, והלא מלך ישראל איהו, והכי אקרי, דהא כתיב, (דברים לב) בהנחל עליון גוים וגו'. וכתוב (דברים לב) כי חלק יי' עמו. ועל דא אקרי מלך ישראל. ואי תימא דאיהו מלך הגוים אקרי, הא שבחא דלהון דקודשא בריך הוא מלך עלייהו, ולא כמה דאמרין דאתמסרין לשמשין ולממנן דיליה.

ותו סיפא דקרא, דכתיב, (ירמיה י) כי בכל חכמי הגוים ובכל מלכותם מאין פמוף. כל האי, שבחא איהו לשאר עמין, ותוהא איהו, היך לא מסתלקי בהאי קרא לרום (דף צ"ו ע"א) רקיעא. אלא, דקודשא בריך הוא סמא עינייהו, ולא ידעי ביה כלל, דהא מה דאנן אמרי דכלהו אין, ואפס, ותהו. דכתיב, (ישעיה מ) כל הגוים פאין נגדו מאפס ותהו נחשבו לו, הא עקרא עלאה רבא ויקירא שוי לון קרא דא.

אמר ליה ר' חייא והא כתיב (תהלים מז) מלך אלהים על גוים וגו'. אמר ליה, אנא

חמינא דבתר פתלייהו הוית, ונפקת בהאי קרא לסייעא לון, הוה לי

שְׁלֵהֶם הֵייתָ, וַיִּצְאָתָּ בַּפְּסוּק הַזֶּה לְעֹזֵר לָהֶם. הִיָּה לִי לְהִשָּׁיב בַּתְּחִלָּה עַל מַה שְּׁאַמְרָתִי. אָבֵל פִּינּוֹן שְׂמֻצָּאתִי אוֹתָךְ בַּדְּרָךְ, אַעֲבִיר אוֹתָךְ מִשָּׁם, וּמִשָּׁם אֵלַי לְהַעֲבִיר אֶת הַכֹּל.

בא וראה, כל השמות וכל פנוני השמות שיש לקדוש-ברוך-הוא, כלם מתפשטים לדרכיהם, וכלם מתלבשים אלה באלה, וכלם נחלקים לדרכים ושבילים ידועים, פרט לשם היחיד, הנבחר של כל שאר השמות, שהוריש לעם היחיד הנבחר מכל העמים, והוא - יו"ד ה"א ו"א ה"א, שכתוב (דברים לב) כי חלק ה' עמו. וכתוב (שם) ואתם הדבקים בה', בשם זה ממש יותר מכל שאר השמות.

ושם אחד מכל שאר שמותיו, אותו שהתפשט ונחלק לכמה דרכים ושבילים ונקרא אלהים. והוריש את השם הזה, ונחלק לתחתונים של העולם הזה, ונחלק השם הזה לשמשים ולממנים שמנהיגים את שאר העמים, כמו שנאמר (במדבר כב) ויבא אלהים אל בלעם לילה. (בראשית ב) ויבא אלהים אל אבימלך בחלום הלילה. וכן כל ממנה וממנה שהוריש הקדוש ברוך הוא אותם לשאר העמים נכללים בשם הזה, ואפלו עבודה זרה נקראת בשם הזה. ושם זה מלך על גוים, ולא אותו השם, שהוא מלך על ישראל, שהוא יחיד לעם היחיד, לעם ישראל, העם הקדוש.

ואם תאמר, על דרך זו נבאר את הפסוק, שכתוב (ירמיה י) מי לא יראך מלך הגוים, שהרי הוא שם שמולך על גוים - אלהים, שהרי היראה שרויה בו והדין שרוי בו - לא כף, ולא על זה נאמר. שאם כף, אפלו עבודה זרה בכלל זה היא.

לְאַתְבָּא בְּקַדְמִיתָא, עַל מַה דְּאִמִּינָא. אָבֵל פִּינּוֹן דְּאַשְׁפַּחְנָא לָךְ בְּאַרְחָא, אַעֲבַר לָךְ מִתְּמָן, וּמִתְּמָן אֵיהָךְ לְאַעֲבָרָא כֻּלָּא.

תא חזי, כל שמהן, וכל פנויין דשמהן, דאית ליה לקודשא בריך הוא, פלהו מתפשטין לארחייהו, וכלהו מתלבשין אלין באלין, וכלהו מתפלגין לארחין ושבילין ידיעין. בר שמה יחידאה, בריר דכל שאר שמהן, דאחסין לעמא יחידאה, בריר מפל שאר עמין, ואיהו יו"ד ה"א ו"א ה"א, דכתיב, (דברים לב) כי חלק יי' עמו. וכתיב (דברים ד) ואתם הדבקים ביי' בשמה דא ממש, יתיר מפל שאר שמהן.

ושמה חד מפל שאר שמהן דיליה, ההוא דאתפשט ואתפלג לכמה ארחין ושבילין, ואקרי אלהים. ואחסין שמה דא, ואתפלג לתתאי דהאי עלמא, ואתפלג שמה דא, לשמשין ולממנן דמנהגי לשאר עמין. כמה דאת אמר, (במדבר כב) ויבא אלהים אל בלעם לילה. (בראשית כ) ויבא אלהים אל אבימלך בחלום הלילה. וכן כל ממנא וממנא דאחסין לון קדשא בריך הוא לשאר עמין, בשמה דא כלילן. ואפילו עבודה זרה בשמה דא אקרי. ושמה דא מלך על גוים, ולא ההוא שמה, דא ההוא דמלך על ישראל, דאיהו יחידאה, לעמא יחידאה, לעמא דישראל, עמא קדישא.

ואי תימא, על ארחא דא נוקים קרא דכתיב, (ירמיה י) מי לא יראך מלך הגוים, דדא איהו שמה דקא מלך על גוים, אלהים דהא דחילו ביה שריא ודינא ביה שריא. לאו הכי, ולא על דא אתמר, דאי הכי אפילו עבודה זרה בכלל דא איהו.

אָבֵר פִּינּוֹן דְּכִתְלָא דְהוּיִת סְמִיךְ אַבְתְּרִיהּ, אַחֲרֵיו נַעֲקֵר, הַפְּסוּק עוֹמֵד עַל קִיּוּמוֹ בְּהַסְתַּכְלוֹת קִטְנָה. מִי לֹא יִרְאֶה מְלַךְ הַגּוֹיִם. וְאִם תֹּאמֶר שְׂמֵלֶךְ הַגּוֹיִם נֹאמֵר עַל הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא - לֹא כֵּף. אֲלֵא מִי הוּא מְלַךְ הַגּוֹיִם שְׂלֵא יִרְאֶה, שְׂלֵא פּוֹחֵד מִמֶּךָ וְלֹא יִזְדַּעְזַע מִמֶּךָ, מִי מְלַךְ הַגּוֹיִם שְׂלֵא יִרְאֶה? כִּמּוֹ זֶה, (תְּהִלִּים קיג) הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עֲבָדֵי ה' הַלְלוּ אֶת שֵׁם ה'. מִי שִׁשְׁמַע אוֹתוֹ, לֹא יוֹדֵעַ מָה אָמַר. פִּינּוֹן שְׂאֵמֶר הַלְלוּיָהּ, אֵף כֵּף הַלְלוּ עֲבָדֵי ה'! שְׂהִיָּה לוֹ לְכַתֵּב, עֲבָדֵי ה' הַלְלוּ אֶת שֵׁם ה'. אֵף כֵּף אֵיךְ הִיָּה לוֹ לְכַתֵּב, מִי מִמְּלַךְ הַגּוֹיִם שְׂלֵא יִרְאֶה, אֲלֵא הַכֹּל עַל תְּקוּנָה נִתְבָּאֵר.

בִּי בְּכָל חֲכָמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם מֵאִין כְּמוֹךָ. מָה הַדְּבָר שֶׁהַתְּפִשֵׁט בִּינֵיהֶם בְּחֻמְקָה שְׁלֵמָה? מֵאִין כְּמוֹךָ, וְכֹלָם מוֹדִים עַל זֶה. כְּשֶׁרוֹאִים בְּחֻמְקָתָם מַעֲשֵׂיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ, הַתְּפִשֵׁט דְּבָר זֶה בִּינֵיהֶם, וְאוֹמְרִים מֵאִין כְּמוֹךָ בְּכָל חֲכָמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם. מֵאִין כְּמוֹךָ אוֹמְרִים, וְהַתְּפִשֵׁט בִּינֵיהֶם. שְׁמַחוּ הַחֲבָרִים, וּבְכוּ וְלֹא אָמְרוּ דְּבָר. אֵף כֵּף הוּא בְּכָה כְּמִקְדָּם.

פְּתַח וְאָמַר, (בְּרֵאשִׁית כא) וַתֹּאמֶר לְאַבְרָהָם גֵּרֵשׁ הָאֵמָה הַזֹּאת וְאֵת בְּנֵהּ וְגו'. הַחֲבָרִים הַתְּעוֹרְרוּ, שְׂרָצְתָה שָׂרָה לְפָנֹת מִבֵּיתָה עֲבוּדָה זָרָה, וְעַל זֶה כְּתוּב כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמֶר אֵלֶיךָ שָׂרָה שְׂמַע בְּקוֹלָהּ. כֵּן כְּתוּב וְכִי יִמְכַר אִישׁ אֶת בֵּיתוֹ - זֶה הַנְּשֵׂמָה בְּגִלְגוּלִים עַל מַעֲשֵׂים רָעִים שְׁבַע עוֹלָם. לְאֵמָה - לְאוֹתוֹ הַצַּד הָאֲחֵר בְּגִלְגוּל רַע שֶׁל הַמְּשַׁקֵּל שְׁחוֹזֵר, וְהָרִי נַעֲשָׂה לְהוֹצִיא אוֹתָהּ מִשָּׁם. וְדָאִי לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הַעֲבָדִים, כֹּל אוֹתָן נְשַׁמְטוּ שְׁנַעֲשִׂקוֹת.

מִי הֵן כֵּן? הוּא סוּד אֵלֶּה אוֹתָן

אָבֵר פִּינּוֹן דְּכִתְלָא דְהוּיִת סְמִיךְ אַבְתְּרִיהּ, אַתְּנַסַּח, קָרָא קָאִים עַל קִיּוּמָא, בְּאַסְתַּכְלוּתָא זְעִיר. מִי לֹא יִרְאֶה מְלַךְ הַגּוֹיִם, וְאִי תִימָא דְמְלַךְ הַגּוֹיִם עַל קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ הוּא אַתְּמַר, לָאוּ הָכִי. אֲלֵא, מֵאִן הוּא מְלַךְ הַגּוֹיִם דְּלֹא יִרְאֶה, דְּלֹא דְחִיל מִינֵךְ, וְלֹא יִזְדַּעְזַע מִינֵךְ. מִי מְלַךְ הַגּוֹיִם דְּלֹא יִרְאֶה. כְּגוֹנוּנָא דָא (תְּהִלִּים קיג) הַלְלוּיָהּ הַלְלוּ עֲבָדֵי יי' הַלְלוּ אֶת שֵׁם יי'. מֵאִן דְּשִׁמַּע לִיָּה, לֹא יוֹדֵעַ מָאִי קֹאֵמֶר, פִּינּוֹן דְּאָמַר הַלְלוּיָהּ, אוֹף הָכִי הַלְלוּ עֲבָדֵי יי', דְּהוּהָ לִיָּה לְמַכְתֵּב, עֲבָדֵי יי' הַלְלוּ אֶת שֵׁם יי'. אוֹף הָכֵא. הוּהָ לִיָּה לְמַכְתֵּב, מִי מִמְּלַךְ הַגּוֹיִם דְּלֹא יִרְאֶה. אֲלֵא כֹלָא עַל תְּקוּנָה אַתְּמַר.

בִּי בְּכָל חֲכָמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם מֵאִין כְּמוֹךָ, מָהוּ מְלָה דְאַתְּפִשֵׁט בִּינֵיהֶוּ בְּחֻמְקָתָא דְלֵהוּן, מֵאִין כְּמוֹךָ וְכֹלָהוּ אוֹדָאֵן עַל דָּא, כֵּד חֻמְאֵן בְּחֻמְקָתָא דְלֵהוּן עוֹבְדֵיךָ וּגְבוּרֹתֶיךָ, אַתְּפִשֵׁט מְלָה דָא בִּינֵיהֶוּ, וְאִמְרֵי מֵאִין כְּמוֹךָ בְּכָל חֲכָמֵי הַגּוֹיִם וּבְכָל מַלְכוּתָם. מֵאִין כְּמוֹךָ אִמְרֵי, וְאַתְּפִשֵׁט בִּינֵיהֶוּ. חֲדוּ חֲבָרֵיָא, וּבְכוּ וְלֹא אָמְרוּ מְדִי. אוֹף הָכִי בְּכָה אִיָּהוּ כְּמִלְקֵדְמִין.

פְּתַח וְאָמַר (בְּרֵאשִׁית כא) וַתֹּאמֶר לְאַבְרָהָם גֵּרֵשׁ הָאֵמָה הַזֹּאת וְאֵת בְּנֵהּ וְגו'. חֲבָרֵיָא אַתְּעֵרוּ, דְּבַעֲתָא שָׂרָה לְפָנָהּ עֲבוּדָה זָרָה מִבֵּיתָא, וְעַל דָּא כְּתִיב כֹּל אֲשֶׁר תֹּאמֶר אֵלֶיךָ שָׂרָה שְׂמַע בְּקוֹלָהּ. הָכֵא כְּתִיב וְכִי יִמְכַר אִישׁ אֶת בֵּיתוֹ, דָּא נְשַׁמְטָא בְּגִלְגוּלֵי עַל עוֹבְדֵי בֵישִׁין דְּעֵלְמָא. לְאֵמָה: הוּא סְטָרָא אַחֲרָא בְּגִלְגוּלָא בִישָׁא דְטִיקְלָא, דְאַהֲדַר, וְהָא אַתְּעִשְׂקָת, לְאַפְקָא לָהּ מִתְמָן. וְדָאִי לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הַעֲבָדִים, כֹּל אִינוּן נְשַׁמְטִין דְּמִתְעִשְׂקִין. מֵאִן אִינוּן הָכֵא. אִיָּהוּ רְזָא אֵלִין אִינוּן נְשַׁמְטִין

גשמות התינוקות הקטנים, כשהם יונקים מתוך תקף של אדם, והקדוש ברוך הוא רואה שאם יתקיימו בעולם, יבאש ריחם ויחמיצו כמו החמץ הזה. לוקח אותם קטנים, בעודם נותנים ריח. מה עושה? משאיר אותם להעשק ביד אותה האמה, וזוהי לילי"ת. שפיון שנתנו ברושתה, שמחה (אחות) באותו תינוק ועושקת אותו, ומוציאה אותו מן העולם כשהוא יונק מפת אמו. ואם תאמר שאותן גשמות יעשו טוב לעולם - לא כף, שכתוב אם רעה בעיני אדניה, שיחמיץ אותו האיש בה לאחר ימים, אם יתקיים בה. זו נעשקת, ואחרת לא נעשקת, ועל אלה כתוב, (קהלת ד) ואראה את כל העשוקים וגו', והינו אם רעה בעיני אדניה. אשר לא יעדה. לא - כתוב בא"לף. אם תאמר שהרי באותו הצד האחר הזמין לה הקדוש ברוך הוא מיום שהיתה - לא! ועכשו בגלגולי המאזנים - לו יעדה, בוא"ו, מה שלא היה מקדם לכן.

והפדה, מה זה והפדה? גאל אותה הקדוש ברוך הוא עכשו, שמעלה ריח, טרם שתחמיץ, ומעלה אותה לרומי מרומים בישיבה שלו. ואם תאמר, פיון שנעשקה מאותו הצד הרע, נותן אותה, כמו שאמרו לחסידי אמות העולם ולאותם מזזרים תלמידי חכמים - בא הכתוב ומוכיה, לעם נכרי לא ימשל למכרה, ודאי, בבגדו בה, שעושק אותה בעשק של גלגול המאזנים, אלא לישראל ודאי, ולא לאחר. וכשיצאת מן המאזנים, לא תצא כצאת העבדים, אלא מתעטרת בעטרתה בהרמה על ראשה.

דינוקין זעירין, כד אינון ינקי מגו תוקפא דאמהון. וקודשא בריך הוא חמי, דאי יתקיימו בבעלמא, יבאשון ריחיהון, ויחמיון כחומץ דא. לקיט לון זעירין, בעוד דיהבי ריחא.

מה עביד. שביק לון לאתעשקא בידא דההיא אמה, ודא איהי לילית דכיון (דף צ"ו ע"ב) דאתייהיבו ברשותה, חדאת (נ"א אחרת) בההוא ינוקא, ועשיקת ליה, ואפיקת ליה מעלמא, כד איהו יניק בתוקפא דאמיה.

ואי תימא, אינון נשמתיין דיעבדון טב לעלמא. לאו הכי. דכתיב אם רעה בעיני אדניה, דיחמיץ ההוא גברא בה לבתר יומין, אי אתקיים בה. דא אתעשקת, ואחרא לא אתעשקת. ועל אלין פתיב, (קהלת ד) ואראה את כל העשוקים וגו' והיינו אם רעה בעיני אדניה.

אשר לא יעדה, לא באלף פתיב. אי תימא, דהא בההוא סטרא אחרא, אזמין לה קדשא בריך הוא מיומא דהות. לא. והשתא בגלגולי טיקלא, לו יעדה בוא"ו. מה דלא הות מקדמת דנא.

והפדה, מאי והפדה. פריק לה קדשא בריך הוא השתא, דסלקא ריחא, עד לא תחמיץ, וסליק לה לרומי מרומים, במתיבתא דיליה, ואי תימא פיון דאתעשקת מההוא סטרא אחרא, יהיב לה, כמה דאמרו לחסידי שאר עמין, ולאינון ממזרי תלמידי חכמים. אתא קרא ואוכח, לעם נכרי לא ימשול למכרה ודאי, בבגדו בה, דעשיק לה בעשיקו דגלגולא דטיקלא, אלא לישראל ודאי, ולא לאחר. וכד נפקת מן טיקלא, לא תצא כצאת העבדים, אלא מתעטרא בעטרה בארמא על רישיה.

ואם תאמר שהצד הזה הכניס אותו לאותו תינוק - לא כן, אלא נוטלת אותה ושמתה עמה ופורחת מידה ונכנסת לאותו מקום, והיא פוקדת את אותו תינוק ושמתה בו וצוחקת בו, ותאבה את אותו הבשר, עד שאחר כך נוטל הקדוש ברוך הוא את נשמתו, והיא לגוף. ואחר כך הפל ברושיתו של הקדוש ברוך הוא.

בא וראה, לא תצא כצאת העבדים, מה זה? אלא בשעה שיוצאת מן המאזנים ואותו הצד בשמחה, רשם הקדוש ברוך הוא וחותם אותה בחותמת אחת, ופורס עליה לבוש כבוד שלו, ומיהו? השם הקדוש שנקרא אלוה. וזהו בכבודו בה, הלבוש הנכבד של המלך פורש עליה, ואז היא שמורה, שלא נמסרה לעם נכרי אלא לישראל לחוד.

וזהו שפתוב (איוב כט) כימי אלוה ישמרני, ועל סוד זה פתוב פאן, לעם נכרי לא ימשל למכרה בכבודו בה, בעוד שלבוש כבוד המלך בה. כיון שבגדו בה, פתוב לעם נכרי לא ימשל למכרה.

מה רשות יש לאותו צד בה? בא וראה, כל בני העולם פלם ברשות המלך הקדוש, ולכלם יש זמן בעולם הזה, עד שהוא רוצה לסלקם מן העולם, וזה אין לו זמן, ועל כך היא צוחקת בהם ושמתה בהם.

עוד, אזרה לאדם (בעולם הזה) יש בפסוקים הללו וכמה עצות טובות עליונות הן בכל דברי התורה, וכלן אמת בדרך אמת, ונודעות לחכמים שיודעים והולכים בדרך אמת. בזמן שרצה הקדוש ברוך הוא לברא את העולם, עלה ברצון לפניו, וציר את כל הנשמות שהן עתידות

ואי תימא, דהאי סטרא עאלת לה ביהוה ונוקא. לאו הכי. אלא נטלת לה, וחדאת בהדה, ופרחת מן ידה, ועאלת ביהוה אתר, ואיהי פקידת להווא ונוקא, וחדאת ביה, וחיבת ביה, ותאיבת להווא בשר, עד דלבתר נטיל קדשא בריך הוא נשמתיה, והיא לגופא. ולבתר פלא איהו ברשותא דקודשא בריך הוא.

תא חזי, (שמות כא) לא תצא כצאת העבדים, מאי הוא. אלא, בשעתא דנפקת מן טיקלא והווא סטרא בחדו, רשים לה לקודשא בריך הוא, וחתים לה בחד גושפנא, ופריש עלה לבוש יקר דיליה, ומאן איהו. שמא קדישא דאקרי אלוה. ודא הוא בכבודו בה, לבושא יקירא דמלכא פריש עלה וכדין איהי נטירא, דלא אתמסרת לעם נכרי, אלא לישראל לחוד.

ודא איהו דכתיב, (איוב כט) כימי אלוה ישמרני, ועל רזא דא כתיב הכא, לעם נכרי לא ימשל למכרה בכבודו בה, בעוד דלבוש יקר דמלכא בה. כיון דבגדו בה, פתיב לעם נכרי לא ימשל למכרה.

מה רשו אית להווא סטרא בה. תא חזי, כל בני עלמא פלהו, ברשותיה דמלכא קדישא, וכלהו אית לון זמנא בהאי עלמא, עד דאיהו בעי לסלקא לון מן עלמא, ודא לית ליה זמנא, ועל דא איהי חייבת בהו, וחדאת בהו.

תו, אזהרותא לבר נש (בהאי עלמא) אית בהני קראי, וכמה עיטין טבין עלאין אינון, בכל מילי דאורייתא, וכלהו קשוט, בארח קשוט, ואשתמודען לגבי חפימין, דינדעי ואזלי בארח קשוט. בזמנא דבעא קדשא בריך

לְהַנָּחַן בְּבִגְי אָדָם אַחַר כֶּף, וְכִלְקַן
הַצִּיּוּרִי לְפָנָיו בְּאוֹתוֹ צִיּוּר מִמֶּשׁ
שְׁעֵתִידִים לִהְיוֹת בְּנֵי אָדָם לְאַחַר
מִכֵּן, וְרָאָה כֹּל אֶחָד וְאֶחָד.

וַיֵּשׁ מִהֵן שְׁעֵתִידוֹת לְהִרְעֵ אֶת
דְּרִכֵיהֶן בְּעוֹלָם, וּבִשְׁעָה שְׁמֹגִיעַ
זְמַנָּן, קוֹרָא הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְאוֹתָהּ נִשְׁמָה וְאוֹמֵר לָהּ: לְכִי
וְהַכְּנִסִי בְּמִקוֹם פְּלוּנִי לְגוֹף פְּלוּנִי.
וְהִיא מְשִׁיבָה לְפָנָיו: רַבּוֹן הָעוֹלָם,
דֵּי לִי בְּעוֹלָם הַזֶּה שְׁאֲנִי יוֹשֶׁבֶת
בוֹ, וְלֹא אֵלֶיךָ לְעוֹלָם אַחַר
שִׁישְׁתַּעֲבְדוּ בִי וְאֶהְיֶה מְלַכְלַכֶּת
בִּינֵיהֶם. אוֹמֵר לָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא: מִיּוֹם שֶׁנִּבְרְאַת, עַל מְנַת כֵּן
נִבְרְאַת, לִהְיוֹת בְּאוֹתוֹ עוֹלָם. כִּיּוֹן
שְׂרוּאָה הַנִּשְׁמָה כֶּף, בְּעַל כְּרַחֲמָה
יִוֹרְדַת וְנִכְנַסְתְּ לְשֵׁם.

הַתּוֹרָה שְׁנוֹתְנַת עֲצָה לְכֹל הָעוֹלָם
רוֹאָה כֶּף, וּמִזְהִירָה אֶת בְּנֵי הָעוֹלָם
וְאוֹמְרָת: רְאוּ כִּמָּה חָס הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא עֲלֵיכֶם. מְרַגְלִית טוֹבָה
שְׁהִיְתֶה לוֹ, מְכַר לְכֶם בַּחֲנֹם כְּדִי
שִׁשְׁתַּעֲבְדוּ בִּהּ בְּעוֹלָם הַזֶּה.

וְכִי יִמְכַר אִישׁ - זֶה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא. אֶת בְּתוּ - זוֹ הַנִּשְׁמָה
הַקְּדוּשָׁה. לְאִמָּה - לִהְיוֹת אִמָּה
מְשַׁעֲבֶדֶת בֵּינֵיכֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה.
בְּבִקְשָׁה מִכֶּם, בְּשַׁעָה שְׁמֹגִיעַ
זְמַנָּה לְצֵאת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, לֹא
תֵצֵא כְּצֵאת הַעֲבָדִים, לֹא תֵצֵא
מִטְּנֶפֶת בַּחֲטָאִים. תֵּצֵא בֵּת חוֹרִין,
בְּרוּרָה נְקִיָּה, כְּדִי שִׁישְׁמַח בָּהּ
אֲדוֹנָה וְיִשְׁתַּבַּח בָּהּ וְיִתֵּן לָהּ שְׂכָר
טוֹב בְּצַחֲצוּחֵי גֹן עֵדֶן, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר וְהַשְׁבִּיעַ בְּצַחֲצוּחוֹת
נִפְשֶׁךָ. וְדַאי פֶּאֶשֶׁר תֵּצֵא בְּרוּרָה
נְקִיָּה כְּרַאוּי.

אֲבָר אִם רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֹנֶיהָ,
כְּשִׁיּוֹצֵאת מְלַכְלַכֶּת בְּטַנוּפֵי
הַחֲטָאִים וְלֹא נִרְאִית לְפָנָיו כְּרַאוּי
- אוֹי לְאוֹתוֹ הַגּוֹף שֶׁאֲבַד מֵאוֹתָהּ

הוּא לְמַבְרִי עֲלֵמָא, סְלִיק בְּרַעוּתָא קָמִיהּ,
וְצִיּוּר כֹּל נִשְׁמַתִּין דְּאֵינוּן זְמִינִין לְמִיָּהֵב בְּבִגְי
נִשְׂא לְבַתָּר, וְכִלְהוּ אֶתְצִיּוּרוֹ קָמִיהּ בְּהֵוֹא
צִיּוּרָא מִמֶּשׁ, דְּזְמִינִין לְמַהוּי בְּבִגְי נִשְׂא לְבַתָּר,
וְחָמָא כֹּל חַד וְחַד.

וְאִית מְנַהוֹן דְּזְמִינִין לְאַבְאָשָׁא אֲרַחֲיִיהוּ
בְּעֲלֵמָא, וּבִשְׁעָתָא דְּמָטָא זְמִינִיהוּ, קָרִי
קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְהֵיָא נִשְׁמַתָּא, אָמַר לָהּ,
זִילִי עוֹלִי בְּדוּף פְּלִין. בְּגוּף פְּלִין. אֶתִּיבַת קָמִיהּ,
מְאָרִיָּה דְּעֲלֵמָא, דֵּי לִי בְּעֲלֵמָא דָּא דְּאֵנָּא יִתְבָּא
בִּיהּ, וְלֹא אֵיָהֶךָ לְעֲלֵמָא אַחְרָא, דִּישְׁתַּעֲבְדוּן
בִּי, וְאֶהְיֶה מְלוֹכְלַכָּא בִּינֵיהוּ. אָמַר לָהּ קִדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא, מִן יוֹמָא דְּאַתְבְּרִיאַת, עַל דָּא
אַתְבְּרִיאַת לְמַהוּי בְּהֵוֹא עֲלֵמָא. כִּיּוֹן דְּחָמַת
נִשְׁמַתָּא כֶּף, בְּעַל כְּרַחֲמָה נְחַתַּת וְעֵאלַת תְּמָן.

אוֹרְיִיתָא דִּיהִבַּת עֵיטָא לְכֹל עֲלֵמָא חָמַת
הַכִּי, אֲזַהִירַת לְבִגְי עֲלֵמָא, וְאַמְרַת,
חֲמוּ כִּמָּה חָס קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲלֵיכֶוּ,
מְרַגְלִיתָא טְבָא דְהוֹת לִיָּה, זְבִין לְכוּ לְמַגְנָא,
דְּתִשְׁתַּעֲבְדוּן בָּהּ בְּהֵאֵי עֲלֵמָא.

וְכִי יִמְכַר אִישׁ: דָּא קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֶת
בְּתוּ: דָּא נִשְׁמַתָּא קִדְשָׁא. לְאִמָּה: לְמַהוּי
אִמָּה מְשַׁתַּעֲבָדָא בִּינֵיהוּ (דף צ"ו ע"א) בְּהֵאֵי
עֲלֵמָא. בְּמָטוּ מְנִיכּוּ, בְּשַׁעָתָא דְּמָטִי זְמַנָּא
לְנַפְקָא מֵהֵאֵי עֲלֵמָא, לֹא תֵצֵא כְּצֵאת הַעֲבָדִים,
לֹא תִפּוּק מִתְּטַנְפָּא בְּחוּבִין, תִּפּוּק בֵּת חוֹרִין,
בְּרוּרָה נְקִיָּה, בְּגִין דִּיחֲדִי בָּהּ מְאָרִיָּה וְיִשְׁתַּבַּח
בָּהּ וְיַהִיב לָהּ אֲגַר טַב, בְּצַחֲצוּחֵי דְּגַנְתָּא דְּעֵדֶן.
כְּמָה דְּאַתְ אָמַר (ישעיה נח) וְהַשְׁבִּיעַ בְּצַחֲצוּחוֹת
נִפְשֶׁךָ, וְדַאי כֹּד תִּפּוּק בְּרוּרָה נְקִיָּה כְּדָקָא
יֵאוּת.

אֲבָר אִם רָעָה בְּעֵינֵי אֲדֹנֶיהָ, כֹּד נִפְקַת
מְלוֹכְלַכָּא בְּטַנוּפֵי חוּבִין, וְלֹא אֶתְחַזִּיאַת קָמִיהּ כְּדָקָא יֵאוּת, וְוִי

נשמה לעולמים. משום שפאשר הנשמות עולות ברורות ויוצאות נקיות מן העולם הזה, כל נשמה ונשמה נכנסת לספר אוצר המלך, וכלן בשמות, ואומר: זו היא נשמת פלוני עתידה תהיה לאותו הגוף שעזבה. ואז כתוב לו יעדה, בו.

ובשיוצאת רעה בעיני אדניה, שנטמאה בחטאים ובטנוף של החטאים, אז לא יעדה, בא. ונאבד אותו הגוף ממנה, והיא לא מזדמנת אליו, פרט לאותה שבעלה התרצה ושב בתשובה של הגוף בה, אז כתוב והפדה, כמו שנאמר (איוב לב) פדה נפשו מעבר בשחת. והפדה, זהו באדם, שהעצה שלו שיפדה אותה וישוב בתשובה. והקדוש ברוך הוא אמר את זה לשני צדדים, והפדה בתשובה. אחר ששב בתשובה, פדה אותה מדרך הגיהנם.

לעם נכרי לא ימשל למכרה. מי זה עם נכרי? עלובה היא הנשמה, שפאשר יוצאת מן העולם וכן אדם מסטה דרכו עמה, היא רוצה לעלות למעלה לתוף המחנות הקדושים, משום שהמחנות הקדושים עומדים באותה דרך של גן עדן, ומחנות נכריים עומדים באותה דרך של הגיהנם. זכתה הנשמה, ואותה שמירה ופרישת לבוש הנכבד עליה. כמה מחנות קדושים מעתדים לה להתחבר עמה ולהכניס אותה לגן עדן. לא זכתה - כמה מחנות נכריים מזמנים להכניס אותה של בדרך הגיהנם, ואותם מחנות של מלאכי חבלה מזמנים לעשות בה נקמות. בא הפתוב ומוכיח, לעם נכרי לא ימשל למכרה - אלו מלאכי חבלה. בבגדו בה - אותה

בבגדו בה, איהו נטירא,

להווא גופא, דאתאביד מההיא נשמתא לעלמין. בגין, דכד נשמתין סלקין בריין, ונפקין נקיין מהאי עלמא, כל נשמתא ונשמתא, עאלת בספרא דאחמתא דמלפא, וכלהו בשמהן, ואמר דא היא נשמתא דפלניא, זמינת תהא לההוא גופא דשבקת, וכדין פתיב, לו יעדה, בו.

וכד נפקת רעה בעיני אדניה, דקא אסתאבא בחובין, ובטנופא דחטאין, פדין לא יעדה בא. ואתאביד ההוא גופא מינה ואיהי לא אזדמנת לגביה בר ההיא דמארה אתרעי, ותב בתיובתא דגופא בה, פדין פתיב, והפדה. כמה דאת אמר (איוב לג) פדה נפשו מעבור בשחת. והפדה, האי איהו כבר נש, דעיטא דיליה, דיפרוק לה, ויתוב בתיובתא, ולתרין סטרין קאמר קדשא בריך הוא, והפדה בתיובתא. לבתר דתב בתיובתא, פדא לה מארחא דגיהנם.

לעם נכרי לא ימשל למכרה. מאן עם נכרי. עלובתא איהי נשמתא, דכד נפקת מעלמא, ובר נש אסטי ארחיה בהדה, היא בעאת לסלקא לעילא, גו משריין קדישין, בגין דמשריין קדישין קיימין בההוא ארחא דגן עדן, ומשריין נוכראין קיימין בההוא ארחא דגיהנם.

זכתה נשמתא, וההוא נטירו, ופרישו דלבושא יקירא עליה. כמה משריין קדישין, קא מתעתדן לה, לאתחברא בהדה, ולמיעאל לה לגן עדן. לא זכתה, כמה משריין נוכראין מתעתדן למיעל לה בארחא דגיהנם. ואינון משריין דמלאכי חבלה זמינין למעבר בה נוקמין, אתא קרא ואוכח, לעם נכרי לא ימשל למכרה, אלין מלאכי חבלה.

שְׁמִירָה שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
עוֹשֶׂה לָהּ שְׁמִירָה שְׁלֵא יִשְׁלַט בָּהּ
עַם נִכְרִי בְּאוֹתָהּ הַפְּרִיטָה
שְׁשׂוּמֶרֶת עָלֶיהָ.

וְאִם לִבְנוֹ יִיעֲדָנָה, בֵּא וְרָאָה כִּמְה
יֵשׁ לְאָדָם לְהִזְהֵר שְׁלֵא יִסְטוּ דְרָכָיו
בְּעוֹלָם הַזֶּה. שְׂאֵם זָכָה אָדָם
בְּעוֹלָם הַזֶּה וְשׂוֹמֵר אֶת הַנְּשֻׁמָּה
כְּרְאוּי, זְהוּ אָדָם שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא מְרַצֶּה מִמֶּנּוּ, וּמִשְׁתַּבַּח בּוֹ
בְּכָל הַיָּמִים בְּפִמְלִיָּה שְׁלוֹ וְאוֹמֵר:
רְאוּ בֶן קְדוֹשׁ שֵׁשׁ לִי בְּאוֹתוֹ
הָעוֹלָם, כִּף וְכָף עָשָׂה, כִּף וְכָף
מַעֲשֵׂיו מִתְקַנְיִים.

וּבְשֻׁנְשֻׁמָּה זֶה יוֹצֵאת מֵהָעוֹלָם
הַזֶּה זָכָה נִקְיָה וּבְרוּרָה, הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְאִיר לָהּ בְּכִמְה אִוֹרוֹת,
בְּכָל יוֹם קוֹרֵא עָלֶיהָ: זֹהִי נִשְׁמַת
פְּלוּנֵי בְנֵי, שְׁמִירָה תִּהְיֶה לְאוֹתוֹ
הַגּוֹף שְׁעִזְבָּה.

וְזֶהוּ שְׁפָתוֹב וְאִם לִבְנוֹ יִיעֲדָנָה
כְּמִשְׁפֵּט הַבְּנוֹת יַעֲשֶׂה לָהּ. מֵה זֶה
כְּמִשְׁפֵּט הַבְּנוֹת? כָּאֵן יֵשׁ סוּד
לְחֻכְמִים. בְּתוֹךְ הַסְּלַע הַחֲזוֹק,
הַרְקִיעַ הַטְּמוֹן, יֵשׁ הֵיכַל אֶחָד
שֶׁנִּקְרָא הֵיכַל הָאֱהָבָה, וְשֵׁם
הַגְּנוּזִים טְמוּנִים, וְכָל נִשְׁיָקוֹת
הָאֱהָבָה שֶׁל מְלֶךְ הַן שֵׁם, וְאוֹתָן
נִשְׁמוֹת אֱהוּבוֹת הַמְּלֶךְ נִכְנָסוֹת
לְשֵׁם.

בֵּינוֹן שֶׁהַמְּלֶךְ נִכְנָס לְאוֹתוֹ הֵיכַל
הַמְּלֶךְ, שֵׁם כְּתוּב (בְּרֵאשִׁית כט) וַיִּשְׁק
יַעֲקֹב לְרַחֵל. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
מוֹצֵא שֵׁם אֶת אוֹתָהּ נִשְׁמָה
קְדוּשָׁה, מְקַדֵּם מִיָּד וְנוֹשֵׁק לָהּ,
וּמְגַפֵּף אוֹתָהּ וּמַעֲלֶה אוֹתָהּ אֵלָיו
וּמִשְׁתַּעֲשֵׂע בָּהּ.

וְזֶהוּ כְּמִשְׁפֵּט הַבְּנוֹת יַעֲשֶׂה לָהּ,
כְּדִין שְׂאָב עוֹשֶׂה לְבָתוֹ, שֶׁהִיא
חִבִּיבָה עָלָיו, שְׁנוֹשֵׁק לָהּ וּמְגַפֵּף
אוֹתָהּ וְנוֹתֵן לָהּ מִתְּנוּת. כִּף
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עוֹשֶׂה לְנִשְׁמָה
הַצְּדִיקָה בְּכָל יוֹם, כְּמוֹ שְׁכַתּוֹב
כְּמִשְׁפֵּט הַבְּנוֹת יַעֲשֶׂה לָהּ.

דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֶבֶיד לָהּ נְטִירָא, דְּלֵא
יִשְׁלוּט בָּהּ עִם נִכְרִי, בְּהֵהוּא פְּרִיסוֹ דְּנְטִירוֹ
עָלָהּ.

וְאִם לִבְנוֹ יִיעֲדָנָה, (שְׁמוֹת כא) תָּא חֲזִי כִּמְה אִית
לִיה לְבַר נָשׁ לְאַזְדַּהֲרָא דְּלֵא יִסְטִי אַרְחוּי
בְּהֵאִי עֲלֵמָא, דְּאִי זָכָה בַר נָשׁ בְּהֵאִי עֲלֵמָא,
וְנְטִיר לָהּ לְנִשְׁמַתָּא כְּדָקָא יְאוּת, הֵאִי אִיהוּ בַר
נָשׁ דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אַתְרַעֵי בֵּיה, וְאַשְׁתַּבַּח
בֵּיה בְּכָל יוֹמֵיָא, בְּפִמְלִיָּא דִּילֵיה, וְאָמַר, חֲמוּ
בְרָא קְדִישָׁא דְּאִית לִי בְּהֵהוּא עֲלֵמָא, כִּף וְכָף
עֶבֶיד, כִּף וְכָף עוֹבְדוֹי מִתְתַּקְנָן.

וְכַר הֵאִי נִשְׁמַתָּא, נִפְקַת מְהֵאִי עֲלֵמָא, וְזָכִיָּא
נִקְיָה בְּרִירָה, קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲנַהֲרִיר
לָהּ בְּכִמְה נְהוּרִין, בְּכָל יוֹמָא קְאָרִי עָלָהּ, דָּא
הִיא נִשְׁמַתָּא דְּפְלַנְיָא בְּרִי, נְטִירָא לִיהוּי לִיה
לְהֵהוּא גּוֹפָא דְשָׁבַק.

וְדָא הוּא דְכְּתִיב, וְאִם לִבְנוֹ יִיעֲדָנָה כְּמִשְׁפֵּט
הַבְּנוֹת יַעֲשֶׂה לָהּ, מְאִי כְּמִשְׁפֵּט הַבְּנוֹת.
הָכָא אִית רְזָא לְחַפְיָמִין, בְּגוֹ טַנְרָא תְקִיפָא,
רְקִיעָא טְמִירָא, אִית הֵיכְלָא חֲדָא, דְּאִקְרִי
הֵיכַל אֱהָבָה. וְתַמָּן אֵינּוֹן גְּנוּזִין טְמִירִין, וְכָל
נִשְׁיָקִין דְּרַחֲיִמוּ דְּמִלְפָּא אֵינּוֹן תַּמָּן, וְאֵינּוֹן
נִשְׁמַתִּין רַחֲיִמָּאן דְּמִלְפָּא עֲאֲלִין תַּמָּן.

בֵּינוֹן דְּמִלְפָּא עֲאֵל בְּהֵהוּא הֵיכְלָא דְּמִלְפָּא, תַּמָּן
כְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית כט) וַיִּשְׁק יַעֲקֹב לְרַחֵל,
וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲשַׁבַּח תַּמָּן לְהֵהִיא
נִשְׁמַתָּא קְדִישָׁא, קָדִים מִיָּד וְנִשְׁיָק לָהּ, וְגַפִּיף
לָהּ, וְסָלִיק לָהּ בְּהֵדִיָּה, וְאַשְׁתַּעֲשֵׂע בָּהּ.

וְדָא הוּא כְּמִשְׁפֵּט הַבְּנוֹת יַעֲשֶׂה לָהּ, כְּדִינָא
דְּאַבָּא עֶבֶיד לְבִרְתֵּיהָ, דְּאִיהִי חִבִּיבָא
לְגַבְיָהּ, דְּנִשְׁיָק לָהּ, וְגַפִּיף לָהּ, וַיְהִיב לָהּ מִתְּנָן.
כִּף קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא עֶבֶיד, לְנִשְׁמַתָּא זְפָאָה בְּכָל
יוֹמָא, כְּמֵה דְכְּתִיב כְּמִשְׁפֵּט הַבְּנוֹת יַעֲשֶׂה לָהּ.

היינו דכתיב (ישעיה סד) יעשה למחפה לו, כמה דהאי ברתא, אשלימת עשייה בהאי עלמא. אוף הכי קדשא ברין הוא אשלים לה עשייה אחרא בעלמא דאתי, דכתיב, עין לא ראתה אלהים זולתך יעשה למחפה לו. והכא כתיב (דף צ"ז ע"ב) יעשה לה. עד כאן. ההוא סבא אשתטח, וצלי צלותא. בכה כמלקדמין.

ואמר (שמות כא) אם אחרת יקח לו וגו', מאי אם אחרת, וכי נשמתא אתרא זמין קדשא ברין הוא לאתבא לצדיקייא בהאי עלמא, ולא הא נשמתא דאשלימת בהאי עלמא רעותא דמארה, אי הכי לית אבטחותא לצדיקייא כלל. מאי אם אחרת יקח לו.

פתח ההוא סבא ואמר, (קהלת יב) וישוב העפר על הארץ פשהיה והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה. פסוק זה פרושהו החברים בחרפן בית המקדש. (ושם שנינו) וישוב העפר על הארץ פשהיה. כאן הוא מה שכתוב והפנעני אז בארץ, פשהיה ודאי. והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה, מה זה והרוח תשוב? זו שכינה, שהיא רוח הקדש. פשראתה שכינה באותם עשרה מסעות שנסעה, ולא רצו בני ישראל לשוב בתשובה שלמה לפני הקדוש ברין הוא, ושולט הסטרא אחרא על הארץ הקדושה, ופרושה החברים.

בא וראה, רוח של איש צדיק מתעטרת בדמות בגן עדן שלמטה, ובכל השבתות והמועדים וראשי חדשים מתעטרות רוחות ומתפשטות ועולות למעלה. כמו שעשה הקדוש ברין הוא באותה נשמה עליונה קדושה למעלה, כך גם עושה ברוח הזאת למטה בגן עדן

פתח ההוא סבא ואמר, (קהלת יב) וישוב העפר על הארץ פשהיה והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה. הא קרא אוקמוה חברייא, בחרפן בי מקדשא. (ותמן העינו) וישוב העפר על הארץ פשהיה. הכא איהו מאי דכתיב, (בראשית יב) והפנעני אז בארץ, פשהיה ודאי. והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה, מאי והרוח תשוב. דא שכינתא, דאיהי רוח קדישא. פד חמאת שכינתא, באינון עשר מסעות דקא נטלא, ולא בעון ישראל לאתבא בתיובתא קמי קדשא ברין הוא, ושלטא סטרא אחרא על ארעא קדישא, ואוקמוה חברייא.

תא חזי, רוחא דבר נש זפאה, אתעטר בדיוקנא בגן עדן דלתתא, ובכל שבתו ומועדי וירשי ירחי, מתעטרן רוחי, ומתפשטן, וסלקין לעילא. כמה דעביד קדשא ברין הוא, בההיא נשמתא עלאה קדישא לעילא, הכי נמי עביד בהאי רוחא, לתתא בגן עדן לתתא, דקא סלקת קמיה.

תא חזי, רוחא דבר נש זפאה, אתעטר בדיוקנא בגן עדן דלתתא, ובכל שבתו ומועדי וירשי ירחי, מתעטרן רוחי, ומתפשטן, וסלקין לעילא. כמה דעביד קדשא ברין הוא, בההיא נשמתא עלאה קדישא לעילא, הכי נמי עביד בהאי רוחא, לתתא בגן עדן לתתא, דקא סלקת קמיה.

הפתחון כשעולה לפניו, ואומר: זוהי רוח פלוני הגוף. מיד מעטר אותה הקדוש ברוך הוא לאותה רוח בכמה עטרות ומשתעשע בה.

ואם תאמר, שהרי משום רוח זו השאיר הקדוש ברוך הוא מה שעשה לנשמה - לא כף! אלא שארה כסותה וענתה לא יגרע. אלה אותם שלשת השמות העליונים שעין לא ראתה אלהים זולתך.

ובלם בעולם הבא ונמשכו משם. אחד מהם שארה - משיכה של התנוצצות ואור שמאיר בדרך נסתר, מזון (לש) שזן לכל, ונקרא יהו"ה עם נקוד אלהים. שארה בהפוך אותיות - אשר ה', וזה (בראשית מט) מאשר שמנה לחמו, וזה הוא שארה.

כסותה - פרישה של המלך. זו משיכה אחרת שמאירה ושומרת אותה תמיד, פרישה של לבוש המלך שפורש עליה אלוה. זה בכגדו בה תמיד, שלא זו ממנה, וזהו כסותה.

וענתה, מי הוא? זו משיכה מן העולם הבא שבו הכל. ה' צבאות הוא, וזהו שמאיר בכל האורות הנסתרים העליונים של עץ החיים שבו שמורה עונה, שמשם היא יוצאת, וכל זה בעדון ותשוקה של העולם הבא.

שרש אלה לא יגרע לה, כשהיא זכאית פראוי. ואם אינה פראוי, שלש אלה נגרעות ממנה, שלא יעשה לה עטרה אפלו מאחד מהם. בא וראה מה פתוב, ואם שלש אלה לא יעשה לה - שלא זכתה בהם, ויצאה חנם אין כסף - תצא מלפניו, ודוחה אותה החוצה. אין כסף - אין לה כסוף ולא עדון כלל.

עד פאן מוכיחה התורה שכל

ואמר דא איהי רוחא דפלגיא גופא, מיד מעטרא לה קדשא ברין הוא להאי רוחא בכמה עטרין, ואשתעשע בה.

ואי תימא, דהא בגין רוחא דא, שביק קדשא ברין הוא מה דעביד לנשמתא. לאו הכי. אלא שארה כסותה וענתה לא יגרע, אלן אינון תלת שמין עלאין, דעין לא ראתה אלהים זולתך.

ובלהו בעלמא דאתי ואתמשכו מתמן. חד מנייהו שארה, משיכו דנציצו ונהירו, דנהיר בארח סתים, מזונא (ל) דזן כלא, ואקרי יהו"ה בנקודת אלהים. שארה בהפוך אתנון, אשר ה' ודא (בראשית מט) מאשר שמנה לחמו, ודא הוא שארה.

כסותה: פרישו דמלכא. דא משיכו אתרא, דנהיר ונטיר לה תדיר, פרישו דלבושא דמלכא, דפרש עליה אלוה. דא בכגדו בה תדיר, דלא אתעדדי מינה, והאי איהו כסותה.

וענתה, מאן איהו. דא משיכו דעלמא דאתי, דביה כלא. יי' צבאות איהו, ודא איהו דנהיר בכל נהורין סתימין עלאין דאילנא דחיי, דביה עונה טמירא, דמתמן נפקת. וכל דא בעדונא וכסופא דעלמא דאתי.

תרתא הני לא יגרע לה, כד איהי זכאת כדקא יאות. ואי לאו איהי כדקא יאות, הני תלתא גרעאן מנה, דלא יתעביד לה עטרה אפילו מחד מנייהו, תא חזי, מה כתיב, ואם שלש אלה לא יעשה לה, דלא זכאת בהו, ויצאה חנם אין כסף תפויק מקמיה, ודחייך לה לבר. אין כסף, לית לה כסופא, ולית לה עדונא כלל.

עד פאן אוכיחת אורייתא, דכל עיטין בה

העצות תלויות בה, ונותנת עצה טובה לבני אדם. מכאן והלאה נחזור לדברים הראשונים, באותה שמירה עליונה שפורש עליה הקדוש ברוך הוא כדי שלא תהיה לעם נכרי, שהרי בגדו בה, ושמירה היא לה תמיד.

ואם לבנו ייעדנה כמשפט הפנות יעשה לה. אמר אותו זקן, חברים, כשתלכו לאתו הסלע שהעולם סמוך עליו, אמרו לו שיזכר את יום השלג שנגרעו פולים לחמשים ושנים גונים, ואחר כך קראו את הפסוק הזה, והוא יאמר לכם.

אמרו, בבקשה ממך, מי שהתחיל את הדבר - הוא שיאמר! אמר להם, ודאי שידעתי שאתם צדיקים, ויש לרמוז לכם רמז של חכמים. ועל מה שאני אומר, כשתזכירו לו סימן זה, הוא ישלים את זה. עכשו יש לומר מי הוא שנקרא בן לקדוש-ברוך-הוא.

בא וראה, כל מי שהוא זוכה לשלש עשרה שנים ומעלה, נקרא בן לכנסת ישראל. וכל מי שהוא מבין עשרים שנה ומעלה וזוכה בהם, נקרא בן לקדוש-ברוך-הוא ודאי. (דברים יד) בנים אתם לה' אלהיכם.

כשהגיע דוד לשלש עשרה שנה וזכה באותו יום שנכנס לארבע עשרה, אז כתוב (תהלים ב) ה' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך. מה הטעם? שהרי מקדם לזה לא היה לו בן, ולא שרתה עליו נשמה עליונה, שהרי בשנות ערלה הוא היה, ומשום כך אני היום ילדתיך, היום ודאי ילדתיך. אני, ולא הצד האחר, כמו שהיה עד עכשו, אני לבדי. בן עשרים שנים, מה כתוב בשלמה? (משלי ד) כי בן הייתי לאבי, לאבי ממש ודאי.

תליין, ויהיבת עיטא טבא לבני נשא. מפאן ולהלאה נהדר למלין קדמאין, בההוא נטירו עלאה, דקא פריש עליה קדשא ברוך הוא, בגין דלא תהא לעם נכרי, דהא בגדו בה, ונטירו איהו לה תדיר.

ואם לבנו ייעדנה כמשפט הפנות יעשה לה. (שמות כא) אמר ההוא סבא, חבריאי, פד תהכון לגבי ההוא טינרא דעלמא סמיך עליה, אמרו ליה, דינדפר יומא דתלגא דאזדרעו פולין לחמשין ותריין גוונין, והדר אקרינן האי קרא, והוא יימא לכוון.

אמרו במטו מינך מאן דשארי מלה הוא יימא. אמר לון, ודאי דינדענא דזפאין אתון, ואית לרמזא לכוון רמזא דחכימין, ועל מה דאנא אימא, פד תדפרון ליה סימנא דא, הוא ישלים על דא. השתא אית לומר, מאן הוא דאקרי בן לקודשא ברוך הוא.

תא חזי כל (ד"צ"ח ע"א) ההוא דזכי לתליסר שנין ולהלאה, אקרי בן לכנסת ישראל. וכל מאן דאיהו מבן עשרין שנין ולעילא וזכי בהו, אקרי בן לקודשא ברוך הוא ודאי (דברים יד) בנים אתם לי' אלהיכם.

בר מטא דוד לתליסר שנין, וזכה בההוא יומא דעאל לארביסר, פדין פתיב, (תהלים ב) יי' אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך. מאי טעמא. דהא מקדמת דנא לא הוה ליה ברא, ולא שראת עליה נשמתא עלאה, דהא בשני ערלה הוה, ובגין כך, אני היום ילדתיך, היום ודאי ילדתיך. אני, ולא סטרא אחרא, כמה דהוה עד השתא, אני בלחודאי. פר עשרין שנין, מה כתיב בשלמה, (משלי ד) כי בן הייתי לאבי, לאבי ממש ודאי.

ואם לבנו ייעדנה. בר תליסר שנין ולהלאה, דהא נפקא מרשו דסטרא אחרא דאזדמנת ליה, מה כתיב כמשפט הבנות יעשה לה. מהו כמשפט הבנות. תנינן, בכל יומא ויומא, חמי קדשא בריה הוא לההוא ינוקא דקאי ברשו דערלה, ואיהו נפיק מינה, ואתמשך לבי ספרא, ותבר לה, ואזיל לבי כנישתא, ותבר לה. מה עביד קדשא בריה הוא לההיא נשמתא. אעיל לה לאדרא דיליה, ויהיב לה מתנן, ונבזבזן סגיאין, וקשיט לה בקשוטין עלאין, עד זמנא דאעיל לה לחופה בההוא (גו תהוא) בר, מתליסר שנין ולעילא.

אם אחרת יקח לו. הכא אית רזא דרזין, לחכימין אתמסרו, ואית לאודעא בקדמיתא מלה חדא. תא חזי, ביומא דשבתא בשעתא דאתקדש יומי, נפקי נשמתין מגו אילגי דחיי, ומנשבין אינון נשמתין קדישין לתפאי, ונייחין בהו כל יומא דשבתא. ולבתר דנפיק שבתא, סלקין בלהו נשמתין ומתעטרן בעטרין קדישין לעילא. (וכד מתעטרן בההוא סבא אלון אינון בעליו דההוא מינו ודאי) אוף הכי, קדשא בריה הוא אזמין לההוא בר נש, ודא הוא נשמתא אחרת, ואף על גב דדא זמינא ליה, נשמתא דהות ליה בקדמיתא, שארה דקדמיתא, פסותה וענתה לא יגרע, פמה דאתמר. בבה ההוא סבא כמלקדמין, ואמר איהו לנפשיה, סבא סבא, פמה יגעת לאדבקא מלין קדישין אלון, והשתא תימא לון ברגעא חדא. אי תימא דתיחס עלייהו על אינון מלין ולא תימא לון, הא כתיב (משלי ג) אל תמנע טוב מבצעליו בהיות לאל ידך לעשות. מאי אל תמנע טוב מבצעליו. אלא, קדשא מה זה אל תמנע טוב מבצעליו? אלא הקדוש ברוך הוא וכנסת

ואם לבנו ייעדנה. בן שלש עשרה שנים ומעלה, שהרי יצא מרשות הצד האחר שהזדמן לו. מה כתוב? כמשפט הבנות יעשה לה. מה זה כמשפט הבנות? שנינו, בכל יום ויום רואה הקדוש ברוך הוא את אותו תינוק שעומד ברשות הערלה, והוא יוצא ממנה ונמשך לבית הספר, ושובר אותה. מה עשה הקדוש ברוך הוא לאותה נשמה? מכניס אותה לגרן (חדר למוד) שלו, ונותן לה מתנות ואוצרות רבים ומקשט אותה בקשויטים עלאיים, עד הזמן שמכניסה לחפה עם אותו (תוך אותו) בן משלש עשרה שנים ומעלה.

אם אחרת יקח לו. כאן יש סוד הסודות שלחכמים נמסרו, ויש להודיע בראשונה דבר אחד. בא וראה, ביום השבת, בשעה שמתקדש היום, יוצאות נשמות מתוך עץ החיים, ומנשבות אותן הנשמות הקדושות לתחתונים ונחים בהם כל יום השבת. ואחר שיוצאת השבת, עולות כל הנשמות ומתעטרות בעטרות קדושות למעלה. (וכשמתעטרות באותו טוב, אלו הם בעליו של אותו טוב ודאי) אף כאן מזמין הקדוש ברוך הוא את אותו האיש, וזוהי נשמה אחרת, ואף על גב שזו מזמנת לו, הנשמה שהיתה לו בראשונה, שארה הראשונה, פסותה וענתה לא יגרע, כמו שנתבאר.

בבה אותו זמן קמן כמקדם, והוא אמר לנפשו, זקן זקן, פמה יגעת להשיג דברים קדושים אלו, ועכשו תאמר אותם ברגע אחד? ! אם תאמר שתחוס על אותם הדברים ולא תאמר אותם - הרי כתוב (משלי ג) אל תמנע טוב מבצעליו בהיות לאל ידך לעשות. ישראל הם כאן, שהרי בכל מקום

שנאמרים דברי תורה, הקדוש ברוך הוא וכנסת ישראל שם ומקשיבים להם. ואז אותו עץ של טוב ורע, בשעה שהולכים משם ומקשיבים לאותם דברים, אותו צד הטוב מתגבר ומתעלה למעלה, והקדוש ברוך הוא עם כנסת ישראל מתעטרים באותו טוב, ואלה הם בעליו של אותו טוב.

זקן וזקן, אפה אמרת דברים אלו ולא ידעת אם הקדוש ברוך הוא כאן, ואם אלה שעומדים כאן זכאים לדברים האלה. אל תפחד, זקן, שהרי היית בכמה קרבות של גברים חזקים ולא פחדת, ועכשו אפה פוחד? ! אמר דבריך, שהרי ודאי כאן הקדוש ברוך הוא עם כנסת ישראל, ואשרי הם אלה שפאן. ואם לא כן, לא היינו פוגשים אותם ולא התחלנו בדברים הללו. אמר דבורך, זקן, אמר ללא פחד.

פתח ואמר, (תהלים קד) ה' אלהי גדלת מאד הוד והדר לבשת. ה' אלהי - זו ראשית האמונה, עלית המחשבה והעולם הבא, סוד אחד בלא פרוה. גדלת - זו הראשית, היום הראשון ואותם ימים עתיקים, צד הימין. מאד - זהו צד השמאל.

הוד והדר לבשת - אלו שני בדי ערבות. עד כאן, כיון שהגיע לתוף עץ החיים, נטמן ולא התעלה להיות במגן משום אותו מאד. מה זה מאד? השמאל, שכל הענפים שלמטה ובכלל ענף מר אחד. ולכן נטמן אותו עץ החיים ולא רצה להיות במגן הזה, עד שחזר כמו מקדם ושפח בגון אחר.

ואמר, עטה אור פשלמה - זו ראשיתו (של האור) של היום הראשון. נוטה שמים - כאן נכלל

ברוך הוא ופנסת ישראל אינון הכא. דהא בכל אתר דמלין דאורייתא אמרין, קדשא בריך הוא ופנסת ישראל אינון תמן, וצייתי לון. וכדין, ההוא אילנא דטוב ורע, בשעתא דאזלין מתמן, וצייתו אינון מלין, ההוא סטרא דטוב אתגבר, ואסתלק לעילא, וקודשא בריך הוא ופנסת ישראל מתעטרין בההוא טוב, ואלין אינון בעליו דההוא טוב.

סבא סבא, אף אמרת מלין אלין, ולא ידעת אי קדשא בריך הוא הכא, ואי אלין דקיימי הכא זפאין למלין אלין. לא תדחל סבא, דהא הוית בכמה קרבין דגברין תקיפין, ולא דחילת, והשתא אנת דחיל, אימא מילך, דהא ודאי הכא איהו קדשא בריך הוא ופנסת ישראל, וזפאין אינון אלין דהכא. ואי לאו הכי, לא אערענא בהו, ולא שרינא באלין מלין. אימא מלולך סבא, אימא בלא דחילו.

פתח ואמר, (תהלים קד) יי' אלהי גדלת מאד הוד והדר לבשת. יי' אלהי: דא שירותא דמהימנותא, סליקו דמחשבה, ועלמא דאתי, רזא חדא בלא פרוהא. גדלת: דא שירותא, יומא קדמאה, ואינון יומין עתיקין, סטרא דימינא. מאד: דא הוא סטרא דשמאלא.

הוד והדר לבשת: אלין תרין בדי (ויחי רב"ב) ערבות. עד הכא, כיון דמטא לגו אילנא דחיי, אתטמר, ולא אסתלק (ס"א ולא בעי) למהוי במנינא, בגין ההוא מאד. מאי מאד. שמאלא, דכל ענפין דלתתא ובכלל ענפא מריקא חדא. ועל דא אתטמר ההוא אילנא דחיי, ולא בעא למהוי במנינא דא, עד דאהדר פמלקדמין, ושפח בגוונא אחרא.

ואמר, עטה אור פשלמא דא שירותא (דאור) (ד) צ"ח ע"ב) דיומא קדמאה. נוטה שמים,

השִׁמְאֵל, וְלֹא אָמַר מָאֵד, נִכְלַל הַשִּׁמְאֵל בְּיָמִין לְהִיּוֹת מֵאִיר בְּכָל־ל שֶׁל שְׁמַיִם. הַמְּקָרָה בְּמִים עֲלִיּוֹתָיו - כִּי יוֹצֵא בְּשִׁמְחָה אוֹתוֹ עֵץ הַחַיִּים, הַנֶּהָר שִׁיּוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְנִשְׂרָשׁוּ בוֹ בְּמִיּוֹ אוֹתָם שְׁנֵי בְּדֵי עֲרֻבוֹת, שֶׁהֵם גְּדֻלִים בְּמִיּוֹ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (אוֹתוֹ אֵילָן הַחַיִּים, וְנִשְׂרָשׁוּ בוֹ אוֹתָם שְׁנֵי בְּדֵי עֲרֻבוֹת, שֶׁהֵם גְּדֻלִים בְּמִיּוֹ, וְאוֹתוֹ נֶהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן, וְזוֹהוּ) (תְּהִלִּים קד) הַמְּקָרָה בְּמִים עֲלִיּוֹתָיו. מִי הֵם עֲלִיּוֹתָיו? אֵלוֹ בְּדֵי עֲרֻבוֹת.

וְזוֹהוּ שְׁפָתוֹב (ירמיה יז) וְעַל יוֹבֵל יִשְׁלַח שְׂרָשָׁיו. וְזוֹהוּ סוּד הַכְּתוֹב (תְּהִלִּים מז) נֶהָר פְּלָגָיו יִשְׁמַחוּ עִיר אֱלֹהִים. מִי הֵם פְּלָגָיו? אֵלוֹ הֵם שְׂרָשָׁיו, וְכֵן נִקְרָאִים. עֲלִיּוֹתָיו, שְׂרָשָׁיו, פְּלָגָיו - כֻּלָּם נִשְׂרָשׁוּ בְּאוֹתָם הַמִּים שֶׁל אוֹתוֹ נֶהָר.

הַשֵּׁם עֲבִים רְכוּבוֹ - זֶה מִיכָאֵל וְגַבְרִיאֵל, אֵלֶּה הֵם עֲבִים. הַמְהִלָּךְ עַל פְּנֵי רוּחַ, לְתַת רְפוּאָה לְעוֹלָם, וְזוֹהוּ רְפָאֵל. מִכָּאֵן וְהִלָּאָה עֲשֵׂה מִלְּאֲכִיו רוּחוֹת וְגו'. זָקֵן זָקֵן, אִם כָּל אֵלֶּה יִדְעֶתָ, אָמַר וְאֵל תִּפְחָד, אָמַר דְּבָרֶיךָ וְיֵאִירוּ דְּבָרֵי פִּיךָ! שְׁמַחוּ הַחֲבָרִים, וְהֵיוּ מִקְשִׁיבִים בְּשִׁמְחָה לְדַבְּרֵי הַקְּדוֹשִׁים. אָמַר, אֵי זָקֵן, אֵי זָקֵן, בְּמָה הַכְּנֶסֶת אֵת עֲצֻמְךָ, וְכִנְסֶת לִים הַגְּדוֹל? יֵשׁ לָךְ לְשׁוֹטוֹט וְלִצְאָת מִשֵּׁם.

אִם אַחֲרַת יִקַּח לוֹ, בְּמָה גִלְגּוּלִים עֲתִיקִים יֵשׁ כִּי כִּי שְׁלֵא הַתְּגִלוֹת עַד עַכְשָׁיו, וְכֻלָּם אָמַת כְּרָאוּי, שְׂאִין לְסֻטוֹת מִדְּרָךְ אָמַת אֶפְלוֹ כְּמִלָּא נִימָה. בְּתַחֲלָה (עֲתָה) יֵשׁ לְהַתְּעוֹרֵר, נִשְׁמוֹת הַגְּרִים כְּלָן פּוֹרְחוֹת מִתּוֹךְ גֵּן עֵדֶן בְּדֶרֶךְ נִסְתָּר. כְּשִׁמְסִלְקוֹת מִן הָעוֹלָם הַזֶּה, נִשְׁמוֹתָם שֶׁהָרוּיחוֹ מִתּוֹךְ גֵּן הָעֵדֶן, לְאִיזָה מְקוֹם חוֹזְרוֹת?

פָּרַחַן מִגּוֹ גִּנְתָּא דְּעֵדֶן בְּאֵרַח סְתִים, כִּד מְסִתְּלֵקֵן מֵהַאי עֲלָמָא, נִשְׁמַתְהוֹן דְּקָא רוּחָא מִגּוֹ גִּנְתָּא דְּעֵדֶן, לְאֵן אֲתֵר תִּיבִין.

הַכָּא אֲתַכְּלִיל שְׁמָאֵלָא, וְלֹא אָמַר מָאֵד, אֲתַכְּלִיל שְׁמָאֵלָא בִּימִינָא, לְמַהוּי נֶהָר בְּכָל־לָא דְּשְׁמַיִם. (תְּהִלִּים קד) הַמְּקָרָה בְּמִים עֲלִיּוֹתָיו, הַכָּא נִפְיָן בְּחֻדוֹהָ הֵהוּא אֵילָנָא דְּחַיִּי, נֶהָר דְּנִפְיָן מֵעֵדֶן, וְאֲשִׁתְּרָשׁוּ בֵּיה בְּמִיּוֹ אֵינוֹן תְּרֵי בְּדֵי עֲרֻבוֹת, דְּאֵינוֹן גְּדֻלִין בְּמִיּוֹ, הַדָּא הוּא דְּכָתִיב (נ"א הוּא אֵילָנָא דְּחַיִּי וְאֲשִׁתְּרָשׁוּ בֵּיה אֵינוֹן תְּרֵי בְּדֵי עֲרֻבוֹת, דְּאֵינוֹן גְּדֻלִין בְּמִיּוֹ וְהוּא נֶהָר דְּנִפְיָן מֵעֵדֶן וְדָא הוּא) הַמְּקָרָה בְּמִים עֲלִיּוֹתָיו. מִאֵן עֲלִיּוֹתָיו. אֵלֵין בְּדֵי עֲרֻבוֹת.

וְדָא הוּא דְּכָתִיב, (ירמיה יז) וְעַל יוֹבֵל יִשְׁלַח שְׂרָשָׁיו. וְדָא הוּא רְזָא דְּכָתִיב, (תְּהִלִּים מז) נֶהָר פְּלָגָיו יִשְׁמַחוּ עִיר אֱלֹהִים. מִאֵן פְּלָגָיו. אֵלֵין אֵינוֹן שְׂרָשָׁיו. וְהַכִּי אֶקְרוּן, עֲלִיּוֹתָיו, שְׂרָשָׁיו, פְּלָגָיו, כֻּלָּהוּ אֲשִׁתְּרָשׁוּ בְּאֵינוֹן מִיֵּין דְּהֵהוּא נֶהָר.

הַשֵּׁם עֲבִים רְכוּבוֹ. (תְּהִלִּים קד) דָּא מִיכָאֵל וְגַבְרִיאֵל, אֵלֵין הֵם עֲבִים. הַמְהִלָּךְ עַל פְּנֵי רוּחַ, לְמִיְהַב אֶסּוּתָא לְעֲלָמָא, וְדָא אִיהוּ רְפָאֵל. מִכָּאֵן וְהִלָּאָה עוֹשֵׂה מִלְּאֲכִיו רוּחוֹת וְגו'. סָבָא סָבָא, אִי כָּל הַנִּי יִדְעֶתָ, אִימָא וְלֹא תִדְחַל, אִימָא מִיְלָךְ וְיִנְהַרוּן מִלֵּין דְּפּוּמְךָ. חֲדוּ חֲבָרְיָא, וְהוּוּ צִיִּיתִין בְּחֻדוֹהָ לְמִלּוּי קְדִישִׁין. אָמַר אִי סָבָא אִי סָבָא, בְּמָה עֵיִילַת גְּרַמְךָ, עֲאֵלַת בְּיִמָא רְבָא, אִית לָךְ לְשִׁטְטָא וְלְנִפְקָא מִתְּמִין.

אִם אַחֲרַת יִקַּח לוֹ, (שְׁמוֹת כא) בְּמָה גִלְגּוּלִין עֲתִיקִין הַכָּא, דְּלֹא אֲתַגְּלוֹן עַד הָאֵידָנָא, וְכֻלָּהוּ קְשׁוּט כְּדָקָא יְאוֹת, דְּלִית לְאֶסְטָאָה מֵאֵרַח קְשׁוּט, אֶפְילוֹ כְּמִלָּא נִימָא. בְּקִדְמִיתָא (נ"א הַשְּׁתָּא) אִית לְאֲתַעְרָא, נִשְׁמַתִּין דְּגִיּוֹרִין כְּלָהוּ,

פָּרַחַן מִגּוֹ גִּנְתָּא דְּעֵדֶן בְּאֵרַח סְתִים, כִּד מְסִתְּלֵקֵן מֵהַאי עֲלָמָא, נִשְׁמַתְהוֹן דְּקָא רוּחָא מִגּוֹ גִּנְתָּא דְּעֵדֶן, לְאֵן אֲתֵר תִּיבִין.

אָרָא תַּנְיִנָן, מָאן דְּנָטִיל וְאֶחִיד בְּנַכְסֵי גִיּוּרִין
בְּקַדְמִיתָא, זְכִי בְּהוּ. אוּף הָכִי כָּל אֵינּוֹן
נִשְׁמַתִּין קְדִישִׁין עֲלָאִין, דְּקָא זְמִין לֹון קְדָשָׁא
בְּרִיף הוּא לְתַתָּא בְּדַקְאֲמָרָן, כְּלָהוּ נְפָקִין
לְזַמְנִין יְדִיעָן. (סְלָמִין) בְּגִין לְאַשְׁתַּעֲשָׂע בְּגִן
עֲדָן, (דְּלַעֲלָא) וּפְגָעָן בְּאֵינּוֹן נִשְׁמַתִּין דְּגִיּוּרִין,
מָאן דְּאֶחִיד בְּהוּ מֵאֲלִין נִשְׁמַתִּין, (דְּסְלָמִין) אֶחִיד
בְּהוּ וְזְכִי בְּהוּ, וּמִתְלַבֶּשֶׁן בְּהוּ, וְסְלָקִין. וְכֻלְהוּ
קַיְיִמֵי בְּהַאי לְבוּשָׁא וְנַחְתּוּ גוּ גְנָתָא בְּלְבוּשָׁא
דָּא. בְּגִין דְּבַגְנָתָא דְּעֲדָן, לֹא קַיְיִמָּאן תַּמָּן,
אַלָּא בְּלְבוּשָׁא, כָּל אֵינּוֹן דְּקַיְיִמֵי תַּמָּן.

אִי תִימָא, דְּבַגִּין הַאי לְבוּשָׁא, גִּרְעָן אֵינּוֹן
נִשְׁמַתִּין מְכָל עֲנוּגָא דְּהוּהִי לֹון בְּקַדְמִיתָא.
הָא כְּתִיב, אִם אַחֲרֵת יִקַּח לוֹ שְׂאֲרָה פְּסוּתָהּ
וְעוֹנֶתָהּ לֹא יִגְרַע. בְּגַנְתָּא קַיְיִמֵי בְּלְבוּשֵׁי דָּא,
דְּקַדְמָן לְאַחְדָּא בְּהוּ וְזְכִי בְּהוּ, וְכַד סְלָקִין
לְעִילָא, מִתְפַּשְׁטָן מַגִּיה, דְּהָא תַּמָּן לֹא קַיְיִמָּן
בְּלְבוּשָׁא.

בְּכַה הֵהוּא סָבָא כְּמִלְקַדְמִין, וְאָמַר לְנַפְשִׁיהָ,
סָבָא סָבָא, בּוּדָאִי אֵית לָךְ לְמַבְכֵי, בּוּדָאִי
אֵית לָךְ לְאוּשְׁדָא דְּמַעִין, עַל כָּל מְלָה וּמְלָה,
אַבְל גַּלִּי קָמִי קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא וּשְׂכִינְתִּיהָ
קְדִישָׁא, דְּאָנָא בְּרַעוּ דְּלָבָא, וּבְפּוֹלְחָנָא דְּלַהוֹן
קְאֲמִינָא, בְּגִין דְּאֵינּוֹן בְּעָלִיו דְּכָל מְלָה,
וּמִתְעַטְרָן בְּהוּ.

כִּל אֵינּוֹן נִשְׁמַתִּין קְדִישִׁין, כַּד נַחְתִּי לְהַאי
עֲלָמָא, בְּגִין לְמַשְׁרֵי כָּל חַד עַל דּוּכְתִּיָּהּוּ,
דְּאַתְחִזוֹן בְּהוּ, לְבַנֵי נִשָּׂא. כְּלָהוּ נַחְתִּי
מִתְלַבֶּשֶׁן בְּאֵינּוֹן נִשְׁמַתִּין דְּקָא אֲמָרָן, וְהָכִי
עֲאֲלִין בְּזַרְעָא קְדִישָׁא. וּבְמִלְבוּשָׁא דָּא, קַיְיִמֵי
לְאַשְׁתַּעֲבָדָא מַנְיָיְהוּ בְּהַאי עֲלָמָא. וְכַד
אַשְׁתַּאֲבָן אֵינּוֹן מִלְבוּשֵׁין מִמְלִין דְּהַאי עֲלָמָא,
אֵינּוֹן נִשְׁמַתִּין קְדִישִׁין, אַתְּזִנָן (נ"א אַתְּהִינוּ)

אָרָא שְׁנִינּוּ, מִי שְׁנוּטֵל וְאוּחִז
בְּנַכְסֵי הַגֵּר בְּתַחֲלָה, זֹוכָה בְּהֶם.
אִף כִּף כָּל אוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת
הַקְּדוּשׁוֹת הַעֲלִיּוֹנוֹת שְׁמוֹמִין
אוֹתָן הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא לְמַטָּה,
כְּפִי שְׂאֲמָרְנוּ, כְּלָן יוֹצְאוֹת לְזַמְנֵים
יְדוּעִים, (ועולות) כְּדִי לְהַשְׁתַּעֲשֵׂע
בְּגִן עֲדָן (העליון), וּפּוֹגְעוֹת בְּאוֹתָן
נְשָׁמוֹת הַגֵּרִים. מִי שְׂאוּחִז בְּהֶן
מֵאוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת (שעולות), אוּחִז
בְּהֶם וְזֹכָה בְּהֶם, וּמִתְלַבְּשִׁים
בְּהֶם וְעוֹלִים. וְכֻלָּן עוֹמְדוֹת
בְּלְבוּשׁ זֶה, וְיִרְדּוּ לְתוֹף הַגֵּן
בְּלְבוּשׁ הַזֶּה, מִשּׁוּם שְׂבַגְן עֲדָן לֹא
עוֹמְדוֹת שֵׁם אֲלָא בְּלְבוּשׁ כָּל אֵלוּ
שְׁעוֹמְדוֹת שֵׁם.

אִם תֹּאמַר שְׂבַשְׂבִּיל הַלְבוּשׁ הַזֶּה
גּוֹרְעִים אוֹתָן נְשָׁמוֹת מְכָל הַעֲנַג
שֶׁהִיָּה לָהֶן בְּתַחֲלָה, הֲרִי כְּתוּב אִם
אַחֲרֵת יִקַּח לוֹ שְׂאֲרָה פְּסוּתָהּ
וְעוֹנֶתָהּ לֹא יִגְרַע? בְּגִן עוֹמְדוֹת
בְּלְבוּשׁ זֶה, שְׂקַדְמוּ לְאַחִז בְּהֶם
וְזוֹכוֹת בְּהֶם, וְכִשְׁעוֹלוֹת לְמַעְלָה
מִתְפַּשְׁטוֹת מִמֶּנּוּ, שֶׁהֲרִי שֵׁם לֹא
עוֹמְדוֹת בְּלְבוּשׁ.

בְּכַה אוֹתוֹ זְקָן כְּמַקְדָּם וְאָמַר
לְנַפְשׁוֹ, זְקָן זְקָן, בּוּדָאִי יֵשׁ לָךְ
לְבַכּוֹת, בּוּדָאִי יֵשׁ לָךְ לְשַׂפָּף
דְּמַעוֹת עַל כָּל דְּכַר וְדְכַר, אַבְל
גַּלִּי לְפָנַי הַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא
וּשְׂכִינְתּוֹ הַקְּדוּשָׁה שְׂאֵנִי בְּרַצוֹן
הַלֵּב וּבַעֲבוּדָתָם אֲמַרְתִּי, מִשּׁוּם
שֶׁהֶם בְּעָלִיו שֵׁל כָּל דְּכַר
וּמִתְעַטְרִים בְּהֶם.

כִּל אוֹתָן נְשָׁמוֹת קְדוּשׁוֹת,
כְּשִׁי יוֹרְדוֹת לְעוֹלָם הַזֶּה כְּדִי
לְשָׂרוֹת כָּל אַחַת עַל מְקוֹמָן
שְׂרָאוּיִים לְהֶם לְבַנֵי אָדָם, כְּלָן
יּוֹרְדוֹת מְלַבְּשׁוֹת בְּאוֹתָן הַנְּשָׁמוֹת
שְׂאֲמָרְנוּ, וְכִף נַכְסוֹת לְזַרַע
הַקְּדוּשׁ. וּבְמִלְבוּשׁ זֶה עוֹמְדוֹת
לְהַשְׁתַּעֲבָד מֵהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה.
וְכִשְׁנִשְׂאָבִים אוֹתָם לְבוּשִׁים
מִדְּבַרֵי הַעוֹלָם הַזֶּה, אוֹתָן נְשָׁמוֹת

קדושות נזונות (ג'הנות) מהריח שמריח מתוך הלבושים הללו. כל הדברים הנסתרים שהקדוש ברוך הוא עשה, הכניס אותם לתורה הקדושה, והכל נמצא בתורה, ואותו דבר נסתר גליתו אותו התורה, ומיד התלבש בלבוש אחר, ונטמן שם ולא התגלה. והחכמים שהם מלאים עינים, אף על גב שאותו הדבר נסתר בלבושו (שם), רואים אותו מתוך לבושו, וכשעה שהתגלה אותו דבר, טרם יכנס ללבוש, זורקים בו פקיעת עין, ואף על גב שמיד נסתר, לא נאכד מעיניהם (נ"א מהם).

בכמה מקומות הזהיר הקדוש ברוך הוא על הגר (כ"ד) שיזהרו בו זרע הקדש, ואחר הוציא דבר נסתר מנרתיקו. וכיון שהתגלה, חזר מיד לנרתיקו והתלבש שם. כיון שהזהיר על הגר בכל אותם מקומות, יצא הדבר מנרתיקו והתגלה ואמר, ואתם ידעתם את נפש הגר. מיד נכנסה לנרתיקה, וחזרה בלבוש ונטמנה, שכתוב כי גרים הייתם בארץ מצרים, שחשב הפתוב, שבגלל שמיד התלבש, לא היה מי שישגיח בו. בנפש הגר הזו יודעת הנשמה הקדושה בדברי העולם הזה ונהנית (ושואבת) מהם.

פתח אותו זקן ואמר, (שם כ"ד) ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר וגו'. ענן זה מהו? אלא זהו הפתוב (בראשית ט) את קשתי נתתי בענן. שנינו שאותה קשת הפשיטה את לבושיה ונתנה אותם למשה, ובאותו לבוש עלה משה להר, וממנו ראה מה שראה ונהנה מהכל. עד אותו מקום באו אותם החברים, והשתטחו לפני

מריחא דקא אריחא, מגו לבושיהון אלין. קדשא בריך הוא כל מלין סתימין דאיהו עביד, עאל לון באורייתא קדישא, וכלא אשתכח באורייתא, וההיא מלה סתימא גלי לה אורייתא, ומיד אתלבשא בלבושא אחרא, ואתטמר תמן, ולא אתגלי. וחכימין דאינון מליין עיינין, אף על גב דההיא מלה אסתים בלבושה (תמן), חמאן לה מגו לבושה, ובשעתא דאתגלי ההיא מלה עד לא תיעול בלבושא, רמאן בה פקיעו דעינא, ואף על גב דמיד אסתים, לא אתאביד מעיניהו. (נ"א מיניהו) בכמה דוכתין אזהר קדשא בריך הוא על גיורא, (ג"י) דזרעא קדישא, יזדהרון ביה, ולבתר נפיק מלה סתימא מנרתקה. (ד' צ"ט ע"א) וכיון דאתגלי אהדר לנרתקה מיד, ואתלבש תמן.

כיון דאזהר על גיורא בכל אינון דוכתין, נפק מלה מנרתקה ואתגלי, ואמר (שמות כג) ואתם ידעתם את נפש הגר. מיד עאלת לנרתקה, ואהדרת בלבושה ואתטמרת, דכתיב כי גרים הייתם בארץ מצרים, דחשיב קרא, דבגין דאתלבש מיד, לא הוה מאן דאשגח בה. בהאי נפש הגר, ידעת נשמתא קדישא במלין דהאי עלמא, ואתהניאת (ואשהאכת) מנייהו.

פתח ההוא סבא ואמר, (שמות כ"ד) ויבא משה בתוך הענן ויעל אל ההר וגו', ענן דא מאי היא. אלא דא הוא דכתיב, (בראשית ט) את קשתי נתתי בענן. תנינן, דההוא קשת אשלתח לבושו, ויהיב לון למשה, ובההוא לבושא סליק משה לטורא ומניה חמא מה דחמא, ואתהני מפלא. עד ההוא אחר, אתו אינון חבריאי, ואשתטחו קמיה דההוא סבא, ובכו ואמרו, אלמלא לא אתינא

ואמרו, אלמלא לא אתינא

אותו זקן וככו ואמר, אלמלא לא
באנו לעולם אלא כדי לשמע
דברים אלו מפיה - די לנו!

אמר אותו זקן, (אם אהרת יקח לו) חברים, לא בשביל זה בלבד
התחלתי את הדבר, שהרי זקן
כמוני לא בדבר אחד עושה קיש
קיש ולא קורא, כמה בני העולם
שהם בערבוביה בתבונה שלהם,
ולא רואים בדרך אמת בתורה,
ותורה קוראת בכל יום בנהימה
(באהבה) אליהם, ולא רוצים להשיב
ראשם.

ואף על גב שאמרנו שהרי התורה
הוציאה דבר מנתיקה, ונראה
קטן ומיד נטמן - כף הוא ודאי.
ובטמן שנתגלה מתוך נתיקה
ונטמן מיד, לא עושה את זה אלא
לאותם שיודעים בה ונדועים בה.
משך למה הדבר דומה?
לאהובה, שהיא יפה במראה
ויפה בתאר, והיא טמונה בהסתר
בתוך ההיכל שלה, ויש לה אוהב
יחידי שלא יודעים עליו בני אדם,
אלא שהוא בנסתר. אותו אוהב,
מתוך האהבה שאוהב אותה,
עובר על שער ביתה תמיד, מרים
עיניו לכל צד. היא יודעת שהרי
האוהב סובב שער ביתה תמיד.
מה עושה? פותחת פתח קטן
באותו היכל נסתר שהיא שם
ומגלה את פניה לאוהבה, ומיד
חוזרת ונתכסית. כל אותם שהיו
אצל האוהב, לא ראו ולא
הסתכלו, פרט לאוהב לבדו,
ומעיו ולבו ונפשו הלכו אחריה.
וידע שמתוך האהבה שהיא
אוהבת אותו, נגלית אליו רגע
אחד לעורר (אליו אהבה) אותו. כף
הוא דבר התורה לא נגלה אלא
לאוהבו. יודעת התורה שאותו
חכם לב סובב שער ביתה כל יום.
מה היא עושה? מגלה פניה אליו
מתוך ההיכל, ורומזת לו רמז,

לעלמא, אלא למשמע מלין אלין מפומך די
לן.

אמר ההוא סבא, (אם אהרת יקח לו) חברי, לאו
בגין דא בלחודוי שרינא מלה, דהא
סבא כגיני, לאו במלה חדא עביד קיש קיש,
ולא קרי, כמה בני עלמא בערבוביא בסכלתנו
דלהון, ולא חמאן בארז קשוט באורייתא,
ואורייתא קרי בכל יומא בנהימו (נ"א ברהימו)
לגבייהו, (דכני נשא) ולא בעאן לאתבא רישא.
ואף על גב דאמינא, דהא אורייתא מלה נפקא
מנתיקה, ואתחזיאת זעיר, ומיד
אתטמרת. הכי הוא ודאי. ובזמנא דאתגליאת
מגו נתיקה ואתטמרת מיד, לא עבדת דא,
אלא לאינון דידעין בה, ואשתמודעאן בה.
משך למה הדבר דומה, לרחימתא, דאיהי
שפירתא בחיזו, ושפירתא בריוא,
ואיהי טמירתא בטמירו גו היכלא דילה, ואית
לה רחימא יחידאה, דלא ידעין ביה בני נשא,
אלא איהו בטמירו. ההוא רחימא, מגו
רחימא דרחים לה עבר לתרע ביתה תדיר,
זקיף עינוי לכל סטר. איהי, ידעת דהא רחימא
אסחר תרע ביתה תדיר, מה עבדת, פתחת
פתחא זעירא בההוא היכלא טמירא, דאיהי
תמן, וגליאת אנפיהא לגבי רחימאה, ומיד
אתהדרת ואתכסיתא. כל אינון דהוו לגבי
רחימא, לא חמו ולא אסתכלו, פר רחימא
בלחודוי, ומעוי ולביה ונפשיה אזלו אבתרה.
וידע דמגו רחימו דרחימת ליה, אתגליאת
לגביה רגעא חדא, לאתערא (ס"א לגביה רחימו) ליה.
הכי הוא מלה דאורייתא, לא אתגליאת, אלא
לגבי רחימאה. ידעת אורייתא, דההוא
חפימא דלבא אסחר לתרע ביתה כל יומא,
מה עבדת, גליאת אנפיהא לגביה, מגו היכלא,

ומיד חוזרת למקומה ונסתרת. כל אלו ששם לא יודעים ולא מסתכלים, אלא רק הוא בלבדו, ומעיו ולבו ונפשו הולכים אחריה, ועל זה התורה נגלית ונכסית והולכת באהבה לאהובה לעורר עמו אהבה.

בא וראה, כף היא דרבה של תורה: בראשונה כשמתחילה להתגלות אל האדם, (ברגז) רומזת לו ברמז. אם יודע - אז טוב, ואם לא יודע - שולחת אליו וקוראת לו לפתי. והתורה אומרת לאותו ששלקה אליו: אמרו לאותו הפתי שיקרב לכאן ואדבר עמו. זהו שכתוב מי פתי יסור הנה חסר לב וגו'. קרב אליה, ומתחילה לדבר עמו מאחר פרכת שפורשת לו דברים לפי דרכו, עד שיתבונן לאט לאט, וזהו הדרש.

אחר כף תדבר עמו מאחר פשפש קטן דברי חידה, וזוהי הגדה. אחר שהתרגל אליה, נגלית אליו פנים בפנים ומדברת עמו כל הסודות הנסתרים שלה, וכל הדרכים הנסתרות שהיו שמונים בלבה מימים ראשונים, ואז אותו אדם הוא שלם, בעל תורה ודאי, בעל הבית, שהרי כל סודותיה גלתה לו, ולא רחקה ולא כסתה ממנו כלום.

אומרת לו, ראית דבר הרמז שרמזתי לך בתחלה? כף וכף היו הסודות, כף וכף הוא. ואז רואה (שהעליונים) שעל הדרכים הללו אין להוסיף ואין לגרע מהם, ואז פשט הכתוב כמו שהוא, שלא להוסיף ולא לגרע אפילו אות אחת. ועל כף אנשים צריכים להזהר ולרדף אחרי התורה להיות אותה שלם, כמו שנתבאר.

ולמרדף אבתרא דאורייתא, למהוי רחימין דילה, כמה דאתמר.

וארמיזת ליה רמיזא, ומיד אהדרת לאתרה ואתטמרת. כל אינון דתמן, לא ידעי, ולא מסתכלי, אלא איהו בלחודוי, ומעוי ולביה ונפשיה אזיל אבתרה. ועל דא, אורייתא אתגליאת ואתפסיאת, ואזלת ברחימו לגבי רחימהא, לאתערא בהדיה רחימו.

תא חזי, ארחא דאורייתא כף הוא, בקדמיתא כד שריא לאתגלאה לגבי בר נש, (ברגזא) ארמיזת ליה ברמיזו, אי ידע טב. ואי לא ידע, שדרת לגביה, וקראת ליה פתי. ואמרת אורייתא, ליהווא דשדרת לגביה, אמרו ליהווא פתי, דיקרב הכא, ואשתעי בהדיה. הדא הוא דכתיב, (משלי ט) מי פתי יסור הנה חסר לב וגו'. קריב לגבה, שריאת למלא עמיה, מבתר פרוכתא דפרסא ליה, מלין לפום ארחוי, עד דיסתפל זעיר זעיר, ודא הוא דרשא.

לבתר, תשתעי בהדיה, מבתר שושפיא דקיק, מלין דחידה, ודא איהו הגדה. לבתר דאיהו רגיל לגבה, אתגליאת לגביה אנפין באנפין, ומלילת בהדיה כל רזין סתימין דילה, וכל ארחין סתימין, דהו בלבאה טמירין, מיומין קדמאין. פדין (דף צ"ט ע"ב) איהו בר נש שלים, בעל תורה ודאי, מארי דביתא, דהא כל רזין דילה גליאת ליה, ולא רחיקת, ולא כפיאת מיניה כלום.

אמרה ליה, חמית מלה דרמזא דקא רמיזנא לך בקדמיתא, כף וכף רזין הו, כף וכף הוא. פדין חמי, (ס"א דעלאין) דעל אינון מלין לאו לאוספא, ולאו למגרע מנייהו. וכדין פשטיה דקרא, כמה דאיהו, דלאו לאוספא ולא למגרע אפילו את חד. ועל דא, בני נשא אצטריכו לאזהרא, ולמרדף אבתרא דאורייתא, למהוי רחימין דילה, כמה דאתמר.

בא וראה, אם אחרת יקח לו. הגלגולים שמתגלגלים בפסוק הזה כמה גדולים ועליונים הם, שהרי כל הנשמות נכנסות בגלגול, ולא יודעים בני אדם דרכי הקדוש ברוך הוא איך עומדים המאזנים ואיך נדונים בני אדם בכל יום ובכל זמן, ואיך נשמות נכנסות לדין עד שלא באות לעולם הזה, ואיך נכנסות לדין אחר שיוצאות מן העולם הזה.

כמה גלגולים וכמה מעשים נסתרים עושה הקדוש ברוך הוא עם כמה נשמות מערטלות, וכמה רוחות מערטלות הולכות באותו העולם שלא נכנסות לפרגוד של המלך, וכמה עולמות מתהפף בהם, והעולם שמתהפף בכמה פלאים נסתרים, ובני אדם לא יודעים ולא משגיחים, ואיך מתגלגלות הנשמות כאבן בכף הקלע, כמו שנאמר ואת נפש איביך יקלענה בתוך כף הקלע.

(והואיל והתחלנו לגלות) עכשו יש לגלות, שהרי כל הנשמות מהאילן הגדול והפקיף, שהוא הנהר שיוצא מעדן, יוצאות, וכל הרוחות מעץ אחר קטן יוצאות. הנשמה מלמעלה והרוח מלמטה, ומתחברות כאחת כמו זכר ונקבה. וכאשר מתחברות כאחת, אז מאירות אור עליון, ובחבור של שניהם נקרא גר. גר ה' נשמת אדם. מהו ג'ר? נשמה רוח. ועל החבור של שניהם כאחד נקרא גר, שכתוב (משלי ב) גר ה' נשמת אדם.

נשמה ורוח - זכר ונקבה להאיר כאחד, וזה בלי זה לא מאירים ולא נקרא גר. וכשמתחברים כאחד, הכל נקרא גר. ואז מתעטפת הנשמה ברוח לעמד שם למעלה בהיכל הגנוז, שכתוב (ישעיה נז) כי רוח מלפני יעטוף, לא כתוב יתעטף, אלא יעטוף,

תא חזי (שמות כא) אם אחרת יקח לו, גלגולין דמתגלגלן בהאי קרא, כמה רברבין ועלאין אינון, דהא כל נשמתין עאלין בגלגולא. ולא ידעין בני נשא ארחוי דקודשא בריך הוא, והיאך קיימא טיקלא, והיך אתדנו בני נשא בכל יומא, ובכל עידן, והיך נשמתין עאלין בדינא, עד לא ייתון להאי עלמא, והיך עאלין בדינא, לבתר דנפקי מהאי עלמא.

כמה גלגולין, וכמה עובדין סתימין, עביד קדשא בריך הוא בהדי כמה נשמתין ערטילאין, וכמה רוחין ערטילאין אזלין בהוא עלמא, דלא עאלין לפרגודא דמלכא. וכמה עלמין אתהפף בהו ועלמא דאתהפף בכמה פליאן סתימין. ובני נשא לא ידעין, ולא משגיחין, והיך מתגלגלין נשמתין, פאבנא בקוספיתא. כמה דאת אמר, (שמואל א כה) ואת נפש איביך יקלענה בתוך כף הקלע.

(והואיל ושריין לגלגל) השתא אית לגלאה, דהא כל נשמתין, מאילנא רברבא ותקיפא דהוא נהר דנפיק מעדן נפקי. וכל רוחין, מאילנא אחרא זעירא נפקין. נשמה מלעילא רוח מלתתא, ומתחברין פחדא, פגוונא דדכר ונוקבא. וכד מתחברין פחדא, כדין נהרין נהירו עלאה. ובחבורא דתרווייהו אקרי גר. (משלי כ) גר יי' נשמת אדם. מהו ג'ר. נשמה רוח. ועל חבורא דתרווייהו פחדא אקרי גר, דכתיב גר יי' נשמת אדם.

נשמה ורוח: דכר ונוקבא לאנהרא כחדא, ודא בלא דא, לא נהרין, ולא אקרי גר, וכד מתחברין פחדא, אקרי כלא גר. וכדין אתעטף נשמה ברוח, לקיימא תמן לעילא, בהיכלא טמירא, דכתיב, (ישעיה נז) כי רוח מלפני שם למעלה בהיכל הגנוז, שכתוב (ישעיה נז) כי רוח מלפני יעטוף, לא כתוב יתעטף, אלא יעטוף,

מה הטעם? משום שנשמות אני עשיתי. שם למעלה בגן, בהיכל הגנוז, מתעטפת ומתלבשת הנשמה ברוח כמו שראוי.

וכיון שבאותו היכל לא היה ולא השתמש אלא ברוח ונשמה, הנפש לא באה לשם (משם), אלא מתלבשת באותה רוח שם, וכשירדת לתוך גן עדן התחתון, (בעולם הזה) מתלבשת באותה רוח אחרת שאמרנו, אותה שיצאה משם והיתה משם, וככלן היא שורה בעולם הזה ומתלבשת בהם.

אותה רוח שיוצאת מן העולם הזה, שלא התרבתה (שלא נטהרה) ולא התפשטה בעולם הזה, הולכת בגלגול ולא מוצאת מנוחה. באה בגלגול בעולם כאבן בכף הקלע, עד שימצא אותו גואל שיגאלנה, ומביא אותו באותו כלי ממש שהיא היה משתמש בו, ומדביק בו תמיד רוחו ונפשו, והיתה פת זוגו, רוח ברוח, ואותו הגואל בונה אותו כמקדם.

ואותה רוח שהשאיר ונדבקה באותו הפלי, לא נאבדה. שהרי אין אפלו דבר קטן בעולם שאין לו אתר ומקום להטמן ולהתפגס לשם, ולא נאבד לעולמים. ומשום כך, אותה הרוח שהשאיר באותו פלי שם, הוא ודאי רודף אחר העקר והיסוד שלו שיצא ממנו, ומביא אותו ובונה אותו במקומו, במקום של אותה רוח פת זוגו שיצאה עמו, ונבנה שם כמקדם, וזוהי בריה חדשה עכשו בעולם, רוח חדשה וגוף חדש.

ואם תאמר, רוח זו היא מה שהיה - כך זה, אבל לא נכנית אלא בשביל אותה רוח אחרת

אחרת דקא שבק בההוא

יעטוף. יתעטף לא כתיב, אלא יעטוף. מאי טעמא. בגין דנשמות אני עשיתי, תמן לעילא בגנתא, בהיכלא טמירא, אתעטף ואתלבש נשמה ברוח, כמה דאתתזי.

וכיון דבההוא היכלא, לא הוי, ולא אשתמש אלא ברוח ונשמה, נפש לא אתי לתמן, (נ"א מתמן) אלא מתלבש בההוא רוח תמן, וכד נחתא לגו גן עדן דלתתא, (בהאי עלמא) אתלבש בההוא רוחא אחרא דאמינא, ההוא דנפיק מתמן, והוה מתמן, ובכלהו שריא בהאי עלמא, ואתלבש בהו.

ההוא רוח דנפיק מהאי עלמא, דלא אתרבי (דלא אתרבי) ולא אתפשט בהאי עלמא.

אזלא בגלגולא, ולא אשפח נייחא, אתי בגלגולא בעלמא, פאכנא בקוספיתא, עד דישפח ההוא פרוקא דיפרוק ליה, ואייתי ליה בההוא מאנא ממש, דהוה איהו אשתמש ביה, ודביק ביה תדיר רוחיה ונפשיה, והות פת זוגיה, רוחא ברוחא, וההוא פרוקא בני ליה כמלקדמין.

וההוא רוחא דשבק ואתדבק בההוא מאנא, לא אתאביד. דהא לית מלה אפילו זעירא בעלמא, דלא הוי ליה אתר ודוכתא לאתטמרא ולא תפנשא תמן, ולא אתאביד לעלמין. ובגין כך, ההוא רוחא דשבק בההוא מנא, תמן, הוא ודאי רדיף פתר עקרא ויסודא דיליה, דקא נפיק מיניה, ואייתי ליה, ובני ליה פדוכתיה, באתר דההוא רוח פת זוגיה, דנפקת בהדיה, ואתבני תמן כמלקדמין. ודא איהו בריה חדתא השתא בעלמא, רוחא חדתא וגופא חדתא.

ואי תימא, רוח דא הוא מה דהוה. הכי הוא אבל לא אתבני, אלא בגין ההוא רוחא

שֶׁהַשְּׂאִיר בְּאוֹתוֹ כְּלִי. כָּאֵן יֵשׁ סוּדוֹת (סוד הסודות בְּאוֹתוֹ כְּלִי). בְּסִפְרוֹ שֶׁל חֲנוּךְ, בְּנִין זֶה שְׂנֵבְנָה, לֹא נִבְנָה אֲלָא בְּאוֹתָהּ רוּחַ אַחֲרַת שֶׁהַשְּׂאִיר שָׁם, בְּאוֹתוֹ הַכְּלִי. וּכְשֶׁהִתְחִיל לְהִבְנֹת, זֶה מוֹשֵׁף אַחֲרָיו שֶׁל אוֹתָהּ רוּחַ שֶׁהוֹלֶכֶת עֲרֻטִּילָאִית וּמוֹשֵׁף אוֹתָהּ אֵלָיו, וְשֵׁם שְׂפִי רוּחוֹת שֶׁהֵן אַחַת. אַחַר כֵּךְ זוּהֵי רוּחַ, וְזוּהֵי נִשְׁמָה, וּשְׂפִיתֶיהֶן אַחַת.

אִם זָכָה לְהִטְהַר כְּרָאוּי, שְׂפִיתֶיהֶן הֵן אַחַת לְהִתְלַבֵּשׁ בִּהֶן נִשְׁמָה אַחֲרַת עֲלִיוֹנָה. כְּמוֹ שֶׁיֵּשׁ לְשֶׁאֵר בְּנֵי הָעוֹלָם רוּחַ שְׂזוּכוֹת בִּהֶן הַנְּשָׁמוֹת, אוֹתָן שְׂקוּדָמוֹת וְאוֹחֲזוֹת בִּהֶן, וְרוּחַ אַחֲרַת מְלַמְעָלָה, וְהַנְּשָׁמָה הַקְּדוּשָׁה הַתְּלַבְּשָׁה בִּהֶן - אֵף כֵּךְ גַּם מְשֻׁלוֹ מְמַשׁ יֵשׁ שְׂפִי רוּחוֹת כְּדִי לְהִלְבִּישׁ בִּהֶן הַנְּשָׁמָה הַעֲלִיוֹנָה.

יְהִי לְזֶה גּוֹפֵן אַחַר שְׂנֵבְנָה עֲכָשׁוּ חֲדָשׁ. אוֹתוֹ הַגּוֹפֵן הַרְּאִשׁוֹן שֶׁהַשְּׂאִיר, מֵה נִעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ? אוֹ שְׂזָה בְּרִיקְנוּת, אוֹ שְׂזָה בְּרִיקְנוּת. לְפִי תְּבוּנַת אָדָם נִשְׁמָע, שֶׁהַרְּאִשׁוֹן הַזֶּה שְׁלֹא נִשְׁתַּלֵּם בְּתַחֲלָה נֶאֱכָד, הוּאִיל וְלֹא זָכָה. אִם כֵּךְ, לְחִנָּם הַשְׁתַּדֵּל בְּמִצְוֹת הַתּוֹרָה, אוֹ אֶפְלוּ בְּאַחַת מֵהֶן? וְהָרִי אָנוּ יוֹדְעִים שְׁאֶפְלוּ רִיקְנִים שְׂבִי־שְׂרָאֵל, כָּלֵם מְלֵאִים מִצְוֹת כְּרִמּוֹן. וְגוֹפֵן זֶה, אֵף עַל גַּב שְׁלֹא הַשְׁתַּלֵּם לְהַתְּרַבּוֹת וּלְזַכּוֹת וּלְהַשְׁתַּדֵּל בְּעוֹלָם, מִצְוֹת אַחֲרוֹת שֶׁל הַתּוֹרָה הוּא שְׂמֵר, שְׁלֹא נֶאֱכָדוּ מִמֶּנּוּ, וְכִי לְחִנָּם הֵם הָיוּ? חֲבָרִים חֲבָרִים, פִּקְחוּ עֵינֵיכֶם, שְׂהָרִי אָנִי יוֹדְעִי שֶׁכֵּךְ אַתֶּם סְבוּרִים וְיוֹדְעִים, (הַיְעֲלֶה עַל הַדַּעַת) שְׁכַל אוֹתָם גּוֹפִים נִצְטִירוּ הֵם בְּרִיקְנוּת, שְׂאִין לָהֶם קִיּוֹם לְעוֹלָמִים. לֹא כֵּךְ, וְחָס לָנוּ לְהַסְתַּפֵּל בְּדַבְּרִים הַלְלוּ.

מֵאֲנָא, (דף ק' ע"א) הָכָא אֵית רִזִּין (ס"א רוא רזין בְּהוּא מֵאֲנָא). בְּסִפְרָא דְחֲנוּךְ, בְּנִינָא דָא דְאַתְבְּנִי, לֹא אַתְבְּנִי, אֲלָא בְּהוּא רוּחָא אַחֲרָא דְשְׂבִיק תַּמָּן, בְּהוּא מֵאֲנָא. וְכַד שְׂאִרִי לְאַתְבְּנָאָה, דָא מְשִׁיף אַבְתְּרִיָה דְהוּא רוּחַ דְאָזִיל עֲרֻטִּילָאָה, וּמְשִׁיף לִיה לְגַבִּיָה, וְתַמָּן תְּרִי רוּחוֹת דְאֵינוֹן חַד. לְבַתָּר, דָא אִיהוּ רוּחַ, וְדָא אִיהוּ נִשְׁמָה, וְתִרְוּוּיָהוּ חַד.

אִי זָכָה לְאַתְדַּפְּאָה כְּדָקָא יְאוּת, תִּרְוּוּיָהוּ אֵינוֹן חַד, לְאַתְלַבְּשָׁא בְּהוּ נִשְׁמָתָא אַחֲרָא עֲלָאָה. כְּמָה דְאִית לְשֶׁאֵר בְּנֵי עֲלָמָא, רוּחַ, דְזוּפְאִין בְּהוּ נִשְׁמָתִין, אֵינוֹן דְקַדְמָן וְאַחֲרֵיהֶן בְּהוּ, וְרוּחָא אַחֲרָא מְלַעֲיָלָא. וְנִשְׁמָתָא קְדִישָׁא אַתְלַבְּשָׁא בְּהוּ. אוּף הָכִי נְמִי, מְדִילִיָה מְמַשׁ אֵית תְּרִין רוּחִין, בְּגִין לְאַתְלַבְּשָׁא בְּהוּ נִשְׁמָה עֲלָאָה.

יְהֵא לְדִין גּוּפָא אַחֲרָא, דְקָא אַתְבְּנִי הַשְׁתָּא חֲדָתָא, הוּא גּוּפָא קְדָמָאָה דְשְׂבִיק, מָה אַתְעָבִיד מְנִיָה. אוֹ הָאִי בְּרִיקְנִיָא, אוֹ הָאִי בְּרִיקְנִיָא. לְפּוּם סְכֻלְתָּנוּ דְבַר נֶשׁ אַשְׁתַּמַּע, דְהָאִי קְדָמָאָה דְלֹא אַשְׁתַּלֵּם בְּקְדָמִיתָא, אַתְאָבִיד, הוּאִיל וְלֹא זָכָה. אִי הָכִי, לְמַגְנָא אַשְׁתַּדֵּל בְּפִקּוּדֵי אוּרִיָתָא, אוֹ אֶפִּילוּ בְּחַד מְנִיָהוּ. וְהָא אָנִן יוֹדְעִינוֹן, דְאֶפִּילוּ רִיקְנִין שְׂבִי־שְׂרָאֵל, כְּלָהוּ מְלִיִין מִצְוֹת כְּרִמּוֹן. וְגוּפָא דָא, אֵף עַל גַּב דְלֹא אַשְׁתַּלֵּם, לְאַתְרַבָּאָה, וּלְמִזְפֵי וּלְמִסְגֵי בְעֲלָמָא, פִּקּוּדֵין אַחֲרֵינִין דְאוּרִיָתָא נְטֵר, דְלֹא אַתְאָבִידוּ מְנִיָה, וְכִי לְמַגְנָא הוּוּ.

חֲבָרִיָא חֲבָרִיָא, פְּקִיחוּ עֵינֵיכֶוּ, דְהָא אָנָא יוֹדְעָא, דְהָכִי אַתּוֹן סְבָרִין וְיוֹדְעִין, (נ"א סְלָמָא רַעֲתִין) דְכָל אֵינוֹן גּוּפִין, צִיוּנִין אֵינוֹן בְּרִיקְנִיָא, דְלֹא אֵית לוֹן קִיּוּמָא לְעֲלָמִין. לֹאֹו הָכִי, וְחָס לָן לְאַסְתַּפְּלָא בְּאֵלִין מְלִין.

פְּתַח סָבָא וְאָמַר, (תהלים קו) מִי יִמְלַל גְּבוּרֹת יְיָ, יִשְׁמִיעַ כָּל תְּהַלְּתוֹ. מִי הוּא בְּעוֹלָם שְׂיִכּוֹל תְּהַלְּלֵהוּ. מִי הוּא בְּעוֹלָם שְׂיִכּוֹל לְמַלְלֵי הַגְּבוּרֹת שְׁעוֹשֵׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם תְּמִיד? אוֹתוֹ גּוֹף הָרֵאשׁוֹן שֶׁהִשְׁאִיר, לֹא נֶאֱבַד, וַיְהִי לּוֹ קִיּוֹם לְעֵתִיד לְבָא, שֶׁהָרִי אֶת עֲנָשׁוֹ סָבַל בְּכַמָּה מִיָּנִים, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא מְקַפֵּחַ שְׂכָר שׁוֹם בְּרִיּוֹת שְׁפָרָא, פָּרֵט לְאוֹתָם שִׁיעָאוּ מִתּוֹךְ הָאֲמוּנָה שְׁלוֹ וְלֹא הִיָּה בָּהֶם טוֹב לְעוֹלָמִים, וּפְרֵט לְאֵלוֹ שְׁלֹא כָרְעוּ בַּמּוֹדִים, שֶׁמְאַלֶּה עוֹשֵׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּרִיּוֹת אַחֲרוֹת, כְּדִי שְׁלֹא יִבְנֶה בְּאוֹתוֹ הַגּוֹף בְּדַמּוֹת שֶׁל אָדָם וְלֹא יִקּוּם לְעוֹלָמִים. אֲבָל אֵלֶּה לֹא כָּף. מַה עוֹשֵׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא? אִם אוֹתָהּ רוּחַ זוֹכֶה לְהִתְמַקֵּן בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּאוֹתוֹ הַגּוֹף הָאֲחֵר, מַה עוֹשֵׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא? אוֹתוֹ הַגּוֹאֵל שְׁגוֹאֵל אוֹתָהּ, אוֹתָהּ הַרוּחַ שְׁלוֹ שֶׁמְכַנֵּס לְשֵׁם, וּמְשַׁתֵּף וּמְעַרֵב בְּאוֹתָהּ רוּחַ שְׁהִיָּתָה בְּאוֹתוֹ הַפְּלִי, וְדַאי שְׁלֹא נֶאֱבַדְתָּ. וּמַה נַּעֲשֶׂה? שֶׁהָרִי יֵשׁ שֵׁם שְׁלֹשׁ רוּחוֹת (בְּאוֹתוֹ גּוֹף אַחֵר בּוֹ קוּיִם. וּמַה עֲשֶׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא? בֹּא וְרֵא, הַגְּאֵלָה הַהִיא שֶׁהִיָּה גּוֹאֵל אוֹתָהּ, רוּחַ שְׁלוֹ הָרִי נִכְנָסֵת שֵׁם וְנִעְזְבֵת, וּמְשַׁתֵּפֵת וּמְתַעַרְבֵת בְּכָלִי הַהוּא. וְאוֹתָהּ הַרוּחַ הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁהִיָּתָה בְּאוֹתוֹ כָּלִי וְנִדְבַקְתָּ בּוֹ, וְדַאי שֶׁנִּשְׁאָרְתָּ שֵׁם וְלֹא נֶאֱבַדְתָּ, וּמִשּׁוֹם זֶה אוֹתָהּ הַרוּחַ שֶׁנּוֹבֵט בְּאוֹתוֹ הַפְּלִי וְנִדְבַקְתָּ שֵׁם, הוּא וְרוּחַ אַחֵר הַשֵּׁרֵשׁ שְׁלוֹ וְהַיְסוּד שְׁלוֹ שֶׁהִיָּה יוֹצֵא מִמֶּנּוּ וּמְבִיא אֵלָיו, וּבּוֹנֵה אוֹתוֹ בְּמִקּוֹם שֶׁהִיָּתָה בֵּת וּגּוֹ. הָרִי שְׁלֹשׁ רוּחוֹת (שֵׁם) - אַחַת שֶׁהִיָּתָה בְּאוֹתוֹ הַפְּלִי וְנִשְׁאָרָה שֵׁם, וְאַחַת אוֹתָהּ שֶׁנִּמְשָׁכָה לְשֵׁם וְהִיָּתָה עֲרִטִילֵאִית, וְאַחַת אוֹתָהּ שֶׁהַכְּנִיס לְשֵׁם אוֹתוֹ הַגּוֹאֵל וְהִתְעַרֵב בָּהֶן. לְהִיּוֹת שְׁלֹשׁ רוּחוֹת אִי אֶפְשָׁר, וּמַה נַּעֲשֶׂה?

פְּתַח סָבָא וְאָמַר, (תהלים קו) מִי יִמְלַל גְּבוּרֹת יְיָ, יִשְׁמִיעַ כָּל תְּהַלְּתוֹ. מִי הוּא בְּעוֹלָמִים, דִּיכִיל לְמַלְלֵי גְבוּרָתוֹ, דְּעֵבִיד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּעוֹלָמִים תְּדִיר. הַהוּא גּוֹפָא קְדָמָא דְשִׁבְקָא, לֹא אֲתַאֲבִיד, וְקִיּוּמָא לְהוּי לִיָּה לְזַמְנָא דְאַתִּי. דְּהָא עוֹנֵשִׂיָה סָבַל בְּכַמָּה זִמְנִין, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא מְקַפֵּחַ אַגְרָא דְשׁוּם בְּרִיּוֹן דְבְּרָא, בַּר אֵינּוּן דְנִפְקוּ מִגּוֹ מְהִימְנוּתָא דִּילֵיהּ, וְלֹא הָוָה בְּהוּ טָב לְעַלְמִין. וְבַר מְאִינּוּן דְלֹא כָרְעוּ בַּמּוֹדִים, דְּהִנֵּי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵבִיד מְנַיִיהוּ בְּרִיּוֹן אַחֲרֵנִין, בְּגִין דְלֹא יִתְבַּנֵּי הַהוּא גּוֹפָא דִּיוֹקְנָא דְבַר נֶשׁ, וְלֹא יִקּוּם לְעַלְמִין. אֲבָל הִנֵּי לֹא הִכִּי.

מַה עֵבִיד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אִי הַהוּא רוּחַ, זְכִי לְאַתְתְּקַנָּא בְּהַאי עַלְמָא, בְּהַהוּא גּוֹפָא אַחֲרָא, מַה עֵבִיד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הַהוּא פְּרוּקָא דְקָא פְּרִיק לִיָּה, הַהוּא רוּחַ דִּילֵיהּ דְקָא אַעִיל תַּמָּן, וְשַׁתֵּף וְעַרֵב בְּהַהוּא רוּחַ דְּהוּה בְּהַהוּא מְאִנָּא, וְדַאי לֹא אֲתַאֲבִיד, וּמַה אֲתַעֲבִיד, דְּהָא תְּלַת רוּחוֹת תַּמָּן, (ס"א בְּהַהוּא גּוֹפָא אַחֲרָא בֵּית קוּיִם וּמַה עֵבִיד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. מַה הִנֵּי הַהוּא פְּרוּקָא דְקָא פְּרִיק לִיָּה. רוּחַ דִּילֵיהּ הַא אַעִיל תַּמָּן וְשִׁבִּיק וְשַׁתֵּף וְעַרֵב בְּהַהוּא מְאִנָּא. וְהַהוּא רוּחָא קְדָמָא דְהוּא בְּהַהוּא מְאִנָּא וְאַתְדַבֵּק בֵּית וְדַאי אֲשַׁתֵּאֵר תַּמָּן וְלֹא אֲתַאֲבִיד וּבְגִין כֵּךְ הַהוּא רוּחָא דְשִׁבְקָא בְּהַהוּא מְאִנָּא וְאַתְדַבֵּק תַּמָּן הוּא נְדִיף בְּהַיָּה עִיּוּקָא דִּילֵיהּ וְיִסְוֵדָא דִּילֵיהּ דְקָא נִפִּיק מִיָּנִיהּ וְאִיְתִיב לִיהּ וּבְגִין לִיָּה בְּרוּכְתִיָּה בְּאַתְרֵי דְחַנוּת בֵּית וּגְוִיָּה. הַא תְּלַת רוּחוֹת תַּמָּן) חַד, דְּהוּה בְּהַהוּא מְאִנָּא, וְאַשְׁתֵּאֵר תַּמָּן. וְחַד, הַהוּא דְאַתְמִשְׁף תַּמָּן דְּהוּה עֲרִטִילֵאָה. וְחַד, הַהוּא דְאַעִיל תַּמָּן הַהוּא פְּרוּקָא, וְאַתְעַרֵב בְּהוּ. לְמַהוּי בְּתַלַּת רוּחוֹת אִי אֶפְשָׁר. וּמַה אֲתַעֲבִיד.

כֵּךְ אֵינּוּן גְּבוּרָן עַלְאִין, דְּעֵבִיד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הַהוּא רוּחָא דְאַעִיל תַּמָּן

אֲרָא כֵּךְ הֵן הַגְּבוּרֹת הַעֲלִיּוֹנוֹת שְׁעוֹשֵׂה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. אוֹתָהּ רוּחַ שֶׁהַכְּנִיס לְשֵׁם אוֹתוֹ הַגּוֹאֵל,

בו התלבשה הנשמה הזו במקום של לבוש הגרים, (והוא) ואותה רוח ערטילאית ששבה שם להפנות להיות לבוש לנשמה העליונה. ואותה רוח שהיתה בתחלה שנשארה באותו כלי, פרתה משם, והקדוש ברוך הוא מזמין לה מקום בתוך סודות החלונות שבסלע שאחר כתפי הגן עדן, ונטמנת שם. ומתעלה לאותו הגוף הראשון שהיה בתחלה, ובאותה רוח יקום אותו הגוף, וזהו אחד מאותם השנים שאמרנו (למעלה).

אבל אותו הגוף טרם שיקום ענשו גדול, שהרי משום שלא זכה להתרבות, הורידו אותו לתוך האדמה, שסמוכה לארקא, ונדון שם. ואחר כך מעלים אותו לתבל הזאת. עכשו יורד ועכשו עולה, הנה עלה והנה ירד, אין לו מנוחה, פרט לשבתות וימים טובים ובראשי חודשים.

ואלה ישנים באדמת עפר. אדמת - מאדמה. עפר - מתבל. ועל אלו כתוב (דניאל יב) ורבים משיגי אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ולדראון עולם. כל אלה שלא זכו להתקן. אבל אם זכתה אותה רוח ערטילאית ששבה כמו מקדם להתקן, אז צדיק הוא, שהרי אותה רוח שנאמר בה שנשמרה בסלע, תתקן באותו הגוף הראשון, ועל אלה כתוב אלה לחיי עולם ואלה לחרפות וגו'. כל אותם שלא זכו להתקן. ואלו הן הגבורות העליונות של המלך העליון הקדוש, וכלום לא נאבד. אפלו הכל הפה יש לו אתר ומקום, והקדוש ברוך הוא עושה ממנו מה שעושה, ואפלו דבור של אדם ואפלו קול אינו בריקנות, ואתר ומקום יש לכלם.

ההוא פרוקא, ביה אתלבש ההיא נשמתא, באתר דלבושא דגיוורי, (והוא) וההוא רוחא ערטילאה, דתב תמן לאתבנאה, להוי לבושא לנשמתא עלאה. וההוא רוח דהיה בקדמיתא, דאשתאר בההוא מנא, פרח מתמן. וקודשא בריך הוא אזמין ליה אתר, בגו רזין פוין דטנרא, דבתר כתפוי דגן עדן, ואתטמר תמן. ואסתלק לההוא גופא קדמאה, דהיה בקדמיתא. ובההוא רוח יקום ההוא גופא, ודא איהו חד דאינון תרין, דקא אמינא (לעילא). אבל ההוא גופא, עד דלא יקום, עונשיה סגיא דהא בגין דלא זכה לאתבראה, נחתי ליה לגו אדמה, דסמיה לארקא. ואתדן תמן. ולבתר סלקין ליה להאי תבל. השתא נחית, והשתא סליק, הא סליק, והא נחית, לית ליה שכיכו בר בשבתי, וביומין טבין וברישי ירחי.

וארין דמיכין באדמת עפר, (דף ק' ע"ב) אדמת, מאדמה. עפר מתבל. ועל אלין פתיב, (דניאל יב) ורבים משיגי אדמת עפר יקיצו אלה לחיי עולם ואלה לחרפות ולדראון עולם. כל אלין דלא זכו לאתתקנא אבל אי זכה ההוא רוחא ערטילאה, דתב כמלקדמין, לאתתקנא. זפאה איהו, דהא ההוא רוחא דאתמר ביה, דאתטמר בטנרא, יתתקן בההוא גופא קדמאה. ועל אלין פתיב אלה לחיי עולם ואלה לחרפות וגו'. כל אינון דלא זכו לאתתקנא.

וארין אינון גבורין עלאין, דמלפא עלאה קדישא, ולא אתאביד כלום. אפילו הכל דפומא אתר ודוכתא אית ליה, וקודשא בריך הוא עביד מינה מה דעביד. ואפילו מלה דבר נש, ואפילו קלא, לא הוי בריקנטיא, ואתר ודוכתא אית להו לכלא.

זו שנבנה עכשו ויצא לעולם ברה חדשה, אין לו בת זוג, ועל זה לא מכריזים, שהרי בת זוגו אבדה ממנו. בת הזוג שהיתה לו נעשתה אמו, ואחיו לאביו.

זקן זקן, מה עשית? טובה היתה לך השתיקה. זקן זקן, הרי אמרנו שנכנסת לים הגדול בלי חבלים ובלי דגל, מה תעשה? אם תאמר שתעלה למעלה - לא תוכל. ואם תאמר שתירד למטה - הרי עמקו של התהום גדול. מה תעשה? אי זקן, אי זקן, אין לך לחזור לאחור. בזמנים הללו לא היית, ולא התרגלת להחלש בכחך, שהרי ידעת שאדם אחר בכל הדור הזה לא נכנס לאינה בעמק הזה שאתה שם.

בן יוחאי יודע לשמר את דרכו, ואם הוא נכנס לים העמק, הוא משגיח בהתחלה איך יעבר בפעם אחת וישוט בים טרם שיכנס. ואתה, זקן, לא השגחת בתחלה. עכשו, זקן, הואיל ואתה שם, אל תחלש בכחך, אל תעזב את כל דרכך, לשוב לימין ולשמאל, לארץ ולרחב, לעמק ולגבה. אל תפחד. זקן זקן, התחזק בכחך. כמה גברים חזקים שברת בכחם וכמה קרבות נצחת.

בכה, פתח ואמר, (שיר א) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת לבו. פסוק זה פרושהו, וכך הוא. אבל צאינה וראינה, וכי מי יכול לראות במלך שלמה, שהוא המלך שהשלוש שלו? והרי הוא נסתר מפל חילות המרומים שלמעלה באותו מקום, (ישעיה סד) שענין לא ראתה אלהים זולתך, ואתה אמרת

מפל חילי מרומין דלעילא, (ישעיה סד) דעין לא ראתה אלהים זולתך. ואת אמרת צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה. ותו, דהא כבוד

האי דאתבני השתא, ונפק לעלמא ברה חדתא, לית ליה בת זוג. ועל דא לא מכריזי, דהא בת זוגיה אתאבידת מניה, בת זוגיה דהות ליה, אתעבידת אמיה, ואחיה אביה.

סבא סבא, מה עבדת, טב הוה לך שתיקא, סבא סבא, הא אמיןא דעאלת בימא רבא, בלא חבלין, ובלא דגלא, מה תעביד. אי תיקא דתסלק לעילא, לא תיכול. אי תיחיות לתתא, הא עמקא דתהומא רבא, מה תעביד. אי סבא אי סבא, לא אית לך לאהדרא לאחורא. בעדנין אלין, לא הוית, ולא אתרגילת, לאתחלשא בתוקפך, דהא ידעת, דבר נש אחרא בכל דרא דא, לא עאל בארפא בעמיקא דא דאנת תמן.

בריה דיוחאי ידע לאסתמרא ארחוי, ואי עאל בימא עמיקא, אשגח בקדמיתא, היך יעבר בזמנא חדא, וישוט בימא, עד לא ייעול. ואת סבא, לא אשגחת בקדמיתא. השתא סבא, הואיל ואת תמן, לא תחלש בתוקפך, לא תשבוק כל ארפך, למשטטא לימיןא ולשמאלא, לארפא ולפותייןא, לעמקא ולרומא, לא תדחל. סבא סבא, אתתקף בתקפך, כמה גברין תקיפין תברת בתקפיהון, וכמה קרבין נצחת.

בכה, פתח ואמר, (שיר השירים ג) צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו אמו ביום חתנתו וביום שמחת לבו. האי קרא אוקמוה, והכי הוא. אבל צאינה וראינה, וכי מאן יכול למחמי במלך שלמה, דהוא מלפא דשלמא דיליה, והא סתים הוא,

מפל חילי מרומין דלעילא, (ישעיה סד) דעין לא ראתה אלהים זולתך. ואת אמרת צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה. ותו, דהא כבוד

צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלְךָ
שְׁלֹמֹה? וְעוֹד, שְׁהָרִי כְּבוֹדוֹ, כֹּל
הַמְּלָאכִים הַעֲלִיּוֹנִים שׁוֹאֲלִים
וְאוֹמְרִים אִיִּה מְקוֹם כְּבוֹדוֹ?

אָלֵא, מַה שְׁאָמַר צְאִינָה וּרְאִינָה
בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמִלְךָ שְׁלֹמֹה, בְּעֶטְרָה
כְּתוּב, וְלֹא כְּתוּב וּבְעֶטְרָה. שְׁכַל
מִי שְׂרוּאָה אוֹתָהּ עֶטְרָה, רוֹאֶה אֶת
הַנֶּעֱמָ שֶׁל הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשְּׁלוֹם שָׁלוֹ.
שְׁעֶטְרָה לֹא אָמוֹ, הָרִי שְׂגִינוֹ, קוֹרֵא
לָהּ בֵּת וְקוֹרֵא לָהּ אַחוֹת, קוֹרֵא לָהּ
אִם, וְהַכֹּל הוּא, וְהַכֹּל הִיָּה. מִי
שִׁסְתַּפֵּל וַיִּנְדַּע אֶת זֶה, יִדַּע חֻכְמָה
נִכְבְּדָה.

עֲבָשׁוּ מַה אַעֲשֶׂה? אִם אָמַר סוֹד
נִסְתָּר זֶה - לֹא צָרִיךְ לְגַלּוֹת. אִם
לֹא אָמַר - יִשְׁאָרוּ הַצְּדִיקִים הַלְלוּ
יְתוּמִים מִן הַסּוֹד הַזֶּה. נִפְל אוֹתוֹ
הַזֶּקֶן עַל פְּנָיו וְאָמַר, (תְּהִלִּים לֵא)
בְּיָדְךָ אֶפְקִיד רוּחִי פְּדִיתָה אוֹתִי
ה' אֵל אֲמֵת. כְּלִי שְׁהִיָּה לְמִטָּה,
אִיךָ יַעֲשֶׂה לְמַעַלָּה? בְּעִלְיָה שְׁהִיָּה
לְמַעַלָּה, אִיךָ יִתְהַפֵּף וַיְהִיָּה
לְמִטָּה? בֵּת זוּגוֹ נַעֲשֶׂתָה אָמוֹ?
תְּמִיָּהָ עַל תְּמִיָּהָ. אַחֲרֵי הוֹפֵף
לְאָבִיו? אִם אָבִיו שִׁבְרָא שׁוֹנָה
יִגָּאֵל אוֹתוֹ - פָּה, אָבִל אַחֲרֵי
שְׁהִיָּה אָבִיו? וְכִי זוֹ לֹא
תְּמִיָּהָ? ! עוֹלָם הַפּוֹף הוּא ! וְדָאִי
שְׁעֲלִיּוֹנִים לְמִטָּה וְתַחְתּוֹנִים
לְמַעַלָּה.

אָלֵא, (דְּנִיאל ב) יְהִיָּה שֵׁם הַאֵלוֹהַ
מְבָרַךְ מִן הָעוֹלָם וְעַד הָעוֹלָם,
שֶׁתְּחַכְּמָה וְהַגְּבוּרָה שָׁלוֹ הִיא,
וְהוּא מְשַׁנֵּה עֲדָנִים וְזַמְנִים וְגוֹ'.
יודֵעַ מַה בְּחֻשְׁכָּה, וְהָאוֹר עֲמוֹ
שְׂרוּי. בֵּא וְרָאָה, מִי שְׂשֻׁרֵי בְּאוֹר
לֹא יוּכַל לְהַסְתַּפֵּל וּלְרֹאֹת מַה
שִׁבְחֻשְׁכָּה. אָבִל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא לֹא כֵּךְ, יוֹדֵעַ מַה בְּחֻשְׁכָּה אִף
עַל גַּב שְׁהָאוֹר שְׂרוּי עֲמוֹ. מִתּוֹךְ
הָאוֹר מִסְתַּפֵּל בְּחֻשְׁךָ וַיִּודַע כֹּל מַה
שִׁשֵּׁם.

עֲבָשׁוּ יֵשׁ לְהַקְדִּים בְּרֹאשׁוֹנָה דְּבַר אֶחָד שְׁאָמְרוּ הַקְּדֻמוֹנִים בְּאוֹתָם מְרֹאוֹת הַלְלִלָה. שְׂשֻׁרֵינוּ, מִי

דִּילִיָּה, כְּלֵהוּ מְלָאכִי עַלְאִי שְׁאֵלִי וְאָמְרִי, אִיִּה
מְקוֹם כְּבוֹדוֹ.

אָלֵא, מַה דָּאָמַר צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן
בְּמִלְךָ שְׁלֹמֹה, בְּעֶטְרָה כְּתִיב, וְלֹא
כְּתִיב וּבְעֶטְרָה דְּכָל מָאן דְּחִמִּי הָהוּא עֶטְרָה,
חִמִּי נַעֲמָ מְלָכָא דְשְׁלָמָא דִּילִיָּה. שְׁעֶטְרָה לֹא
אָמוֹ, הָא תְּנִינָן, קָרִי לָהּ בֵּת, וְקָרִי לָהּ אַחוֹת,
קָרִי לָהּ אִם, וְכֹלְאָ אִיְהוּ. וְכֹלְאָ הוּי, מָאן
דִּי־סְתַפֵּל וַיִּנְדַּע בְּהָאִי, יִנְדַּע חֻכְמָתָא יְקִירָא.

הַשְּׂתָא מַה אַעֲבִיד, אִי אִימָא, רְזָא סְתִימָא דָא,
לֹא אַצְטְרִיךְ לְגַלְיָאָה. אִי לֹא אִימָא,
יִשְׁתַּאֲרוֹן וְפָאִין אַלִּין, יִתְמִין מְהָאִי רְזָא, נִפְל
הָהוּא סְבָא עַל אַנְפוּי, וְאָמַר, (תְּהִלִּים לֵא) בְּיָדְךָ
אֶפְקִיד רוּחִי פְּדִיתָ אוֹתִי יי' אֵל אֲמֵת. מָאֲנָא
דְּהוֹת לְתַתָּא, הִיךְ יִתְעַבִּיד לְעִילָא, בְּעִלְיָה דְּהוּהַ
לְעִילָא, הִיךְ יִתְהַפֵּף וְהוּהַ לְתַתָּא. בֵּת זוּגִיָּה
אֲתַעֲבִידַת אֲמִיָּה. תְּוּוּהָ עַל תְּוּוּהָ. אַחוּהָ
אַבוּהָ. אִי אָבוּהָ דְקְדַמִּיתָא, יִפְרוּק לִיָּה, יֵאוֹת,
אַבְל אַחוּהָ דְלִיָּהוּי אָבוּהָ, וְכִי לֹא תְוּוּהָ אִיְהוּ
דָא. עַלְמָא בְּהַפּוּכָא אִיְהוּ. וְדָאִי עַלְאִין לְתַתָּא,
וְתַתָּאִין לְעִילָא.

אָלֵא, (דְּנִיאל ב) לְהוּא שְׁמִיָּה דִי אֵלְהָא מְבָרַךְ מִן
עַלְמָא וְעַד עַלְמָא דִי חֻכְמָתָא וּגְבוּרָתָא
דִּילִיָּה הִיא. וְהוּא מְהַשְׁנֵא עֲדָנִיא וְזַמְנִיא וְגוֹ'
יודֵעַ מַה בְּחֻשׁוּכָא וְנְהוּרָא עֲמִיָּה שְׂרָא. תָא חֲזִי,
מָאן דְּשָׂרִי בְּנְהוּרָא, לֹא יְכִיל לְאַסְתַּפֵּלָא
וּלְמַחְמִי בְּחֻשׁוּכָא. אָבִל קְדַשָּׁא בְּרִיךְ הוּא לֹאֵו
הָכִי, (דְּ ק"א ע"א) יודֵעַ מַה בְּחֻשׁוּכָא, אִף עַל גַּב
דְּנְהוּרָא עֲמִיָּה שְׂרָא. מְגוֹ נְהוּרָא, אֶסְתַּפֵּל
בְּחֻשׁוּכָא, וַיִּדַּע כֹּל מַה דְּתַמָּן.

הָכָא, אִית לְאַקְדָּמָא בְּקְדַמִּיתָא, מְלָה חֲדָא,
דָּאָמְרוּ קְדַמָּאִי, בְּאִינוֹן חֲזוּי לִילְיָא.

עֲבָשׁוּ יֵשׁ לְהַקְדִּים בְּרֹאשׁוֹנָה דְּבַר אֶחָד שְׁאָמְרוּ הַקְּדֻמוֹנִים בְּאוֹתָם מְרֹאוֹת הַלְלִלָה. שְׂשֻׁרֵינוּ, מִי

שָׁבָא עַל אִמּוֹ בְּחֻלוֹם, יִצְפֶּה לְבִינָה, דְּכַתִּיב, (משלי ב) כִּי אִם לְבִינָה תִקְרָא. כָּאֵן יֵשׁ לְהַתְּבוּנָה, אִם מִשּׁוֹם שֶׁהִיא אִם - יָפֶה, וְהִיא לֹא לְכַתֵּב כֶּף: שְׁמִי שְׂרוּאָה אִמּוֹ בְּחֻלוֹם, יִזְכֶּה לְבִינָה. אָבֵל מִי שָׁבָא עַל אִמּוֹ לְמָה?

אֲלֵא סוּד עֲלִיּוֹן הוּא, מִשּׁוֹם שֶׁהַתְּהַפֵּךְ וְעֵלָה מִלְּמַטָּה לְמַעְלָה. בֵּן הֵיךָ בַּתְּחִלָּה, בֵּינָן שְׁעֵלָה לְמַעְלָה, מִתְּהַפֵּךְ הָאֵילָן, וְנַעֲשֶׂה הוּא מְעוֹלָם עֲלִיּוֹן, וְשׁוֹלֵט עֲלֵיהָ וְזוֹכֵה לְבִינָה.

בַּתְּחִלָּה כְּשֶׁעוֹלָה אָדָם לְשַׁלֵּשׁ עֲשָׂרָה שָׁנָה, מֶה כְּתוּב? (תהלים ב) ה' אָמַר אֵלֵי בְנֵי אֶתָּה אֲנִי הַיּוֹם יִלְדְּתִיךָ. אִזּוֹ הוּא לְמַטָּה מִמֶּנָּה. בֵּינָן שְׁעֵלָה אֵלֵיהָ, הָרִי הוּא מִן הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהָרִי הַתְּעֵלָה לְדַרְגַּת יוֹסֵף, וְזֶה (דב"א) זוֹכֵה לְבִינָה.

אִךָ כֶּף הַכְּלִי הַזֶּה בַּתְּחִלָּה הוּא הֵיךָ בְּדַרְגַּת יוֹסֵף, בְּעַל הָאֵילָן הַתְּחַתּוֹן, עוֹמֵד בְּרִצּוֹנוֹ וְשׁוֹלֵט עֲלָיו, שֶׁהָרִי כָּל נִקְבָה בְּדַמוֹת הַנִּקְבָה הַעֵץ הַתְּחַתּוֹן עוֹמֵד. בֵּינָן שֶׁהוּא לֹא רִצָּה לַעֲמֹד בְּאוֹתָהּ דְּרָגָה שֶׁל יוֹסֵף וְלֹא הַתְּקִים לְשִׁמְשׁ בָּהּ וְלַהֲתַרְבוֹת בְּעוֹלָם וְלַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת, אִזּוֹ יוֹרֵד לְמַטָּה, וְהִיא נַעֲשִׂית אִמּוֹ. וְאוֹתוֹ הַגּוֹאֵל יוֹרֵשׁ אֶת יְרֵשֶׁת יוֹסֵף, שֶׁהִיא הוּא בְּרֵאשׁוֹנָה וְהוּא יוֹרֵד לְמַטָּה.

בֵּינָן שֶׁיּוֹרֵד לְמַטָּה, אִזּוֹ הַתְּקִים בּוֹ, ה' אָמַר אֵלֵי בְנֵי אֶתָּה אֲנִי הַיּוֹם יִלְדְּתִיךָ. הַתְּהַפֵּךְ הָאֵילָן. מֶה שֶׁהִיא תַחְתּוֹ וְהוּא שֶׁלֵּט עֲלָיו, חוֹזֵר וְשֶׁלֵּט הָאֵילָן הַהוּא עֲלָיו, וְהוּא יוֹרֵד לְמַטָּה. בֵּינָן שֶׁהוּא יוֹרֵד לְמַטָּה, אוֹתוֹ שֶׁיּוֹרֵשׁ יְרֵשֶׁת מְקוֹם יוֹסֵף, אָבִיו נִקְרָא, אָבִיו יֵהִי וְדָאִי, וְהַכֵּל בָּא עַל תְּקוּנָתוֹ וְדָאִי כְּרֵאשׁוֹנִי.

דְּתַנּוּ, מָאֵן דְּאִתִּי עַל אִמִּיהָ בְּחֻלְמָא, יִצְפֶּה לְבִינָה. דְּכַתִּיב, (משלי ב) כִּי אִם לְבִינָה תִקְרָא, הִכָּא אִית לְאַסְתְּפֻלָּא, אִי בְּגִין דְּאִיהִי אִם יְאוּת, וְהוּא לִיָּה לְמַכְתֵּב הָכִי, דְּמָאֵן דְּחֻמָּא אִמִּיהָ בְּחֻלְמָא, יִזְכִּי לְבִינָה. אָבֵל מָאֵן דְּאִתִּי עַל אִמִּיהָ אִמָּי.

אֲלֵא רְזָא עֲלָאָה אִיהוּ, בְּגִין דְּאִתְהַפֵּךְ וְסָלִיק מִתְּתָא לְעֵילָא. בְּרָא הוּא בְּקַדְמִיתָא, בֵּינָן דְּסָלִיק לְעֵילָא, אִתְהַפֵּךְ אֵילָנָא, וְאִתְעַבִּיד אִיהוּ מְעַלְמָא עֲלָאָה, וְשֶׁלֵּיט עָלָה, וְזָכִי לְבִינָה.

בְּקַדְמוּתָא כִּד סָלִיק אֵינְשׁ לְתַלְיִסְר שְׁנִין, מֶה כְּתִיב, (תהלים ב) יי' אָמַר אֵלֵי בְנֵי אֶתָּה אֲנִי הַיּוֹם יִלְדְּתִיךָ, כְּדִין אִיהוּ לְתַתָּא מִינָהּ. בֵּינָן דְּסָלִיק עָלָה, הִיא אִיהוּ מְעַלְמָא עֲלָאָה. דְּהָא אִסְתַּלַּק בְּדַרְגָּא דְיוֹסֵף, וְדָא (ס"א וְדָא) זָכִי לְבִינָה. אוּף הָכִי הִיא מְאָנָא, בְּקַדְמִיתָא אִיהוּ הוּא בְּדַרְגָּא דְיוֹסֵף, בְּעַל אֵילָנָא תַתָּאָה, קִיִּימָא בְּרַעוּתִיהָ, וְשֶׁלֵּיט עָלֵיהָ, דְּהָא כָּל נִוּקָבָא, בְּדִיוּקָנָא דְנוּקָבָא אֵילָנָא תַתָּאָה קִיִּימָא. בֵּינָן דְּאִיהוּ לָא בְּעָא לְקִיִּימָא בְּהוּא דְרָגָא דְיוֹסֵף, וְלֹא אִתְקִיִּים לְשִׁמְשָׁא בֵּיהּ, וְלֹא פִשָּׁא בְּעַלְמָא, וְלִמְעַבֵּד תּוֹלְדִין, כְּדִין נַחִית לְתַתָּא, וְאִתְעַבִּידִת אִיהִי אִמִּיהָ. וְהוּא פְרוּקָא, יְרִית יְרוּתָא דְיוֹסֵף, דְּהוּא הוּא בְּקַדְמִיתָא וְאִיהוּ נַחִית לְתַתָּא.

בֵּינָן דְּנַחִית לְתַתָּא, כְּדִין אִתְקִיִּים בֵּיהּ, יי' אָמַר אֵלֵי בְנֵי אֶתָּה אֲנִי הַיּוֹם יִלְדְּתִיךָ. אִתְהַפֵּךְ אֵילָנָא, מֶה דְּהוּא תַחוֹתִיהָ וְאִיהוּ שֶׁלֵּיט עָלֵיהָ, אִתְהַדָּר וְשֶׁלֵּיט הַהוּא אֵילָנָא עָלֵיהָ, וְאִיהוּ נַחִית לְתַתָּא. בֵּינָן דְּאִיהוּ נַחִית לְתַתָּא, הַהוּא דְּיְרִית יְרוּתָא אֶתְר דְיוֹסֵף, אָבִוי אֶקְרִי, אָבִוי הוּי וְדָאִי, כִּלָּא אִיהוּ עַל תְּקוּנָתָהּ וְדָאִי כְּדָקָא יְאוּת.

בַּתְחִלָּה הִיא מְעוֹלֵם הַזָּכֵר, וְהָרִי
נֶעְקָר מִשָּׁם, וְעָכְשׁוּ הוּא מְעוֹלֵם
הַנְּקֵבָה. וּמָה שֶׁהוּא הִיא שׁוֹלֵט
עָלֶיהָ - הִיא שׁוֹלֵטֶת עָלָיו, וְחֹזֵר
לְהִיּוֹת בְּעוֹלֵם הַנְּקֵבָה, וְעַל זֶה אֵין
לוֹ בְּכָלֵל בַּת זֹוג, וְלֹא מְכַרְיִזִים
עָלָיו עַל הַנְּקֵבָה, שֶׁהָרִי הוּא חֹזֵר
לְהִיּוֹת מְעוֹלֵם הַנְּקֵבָה.

וְאוֹתוֹ הַגּוֹף הִרְאִשׁוֹן שֶׁהִשְׁאִיר,
אֲלֹמָלֵא יִדְעוּ וְיִסְתַּכְּלוּ בְּנֵי הָעוֹלָם
אֵת הַצֶּעֶר שֶׁיֵּשׁ לוֹ כְּשִׁיעֶקֶר מִן
עוֹלָם הַזָּכֵר וְחֹזֵר לְעוֹלָם הַנְּקֵבָה,
יִדְעוּ שֶׁהָרִי אֵין צֶעֶר בְּעוֹלָם
כְּאוֹתוֹ הַצֶּעֶר. בַּת זֹוג אֵין לוֹ,
שֶׁהָרִי אֵינוֹ עוֹמֵד בְּמָקוֹם שֶׁל זָכֵר.
לֹא מְכַרְיִזִים עָלָיו עַל הַנְּקֵבָה,
שֶׁהָרִי הוּא מְעוֹלֵם הַנְּקֵבָה. וְאִם
יֵשׁ לוֹ בַּת זֹוג, זֶה בְּרַחֲמִים נִפְגָּשׁ
עִם (בַּאֲחַת) נְקֵבָה, שֶׁעַד עָכְשׁוּ אֵין
לָהּ בֶּן זֹוג. וְעַל זֶה שְׁנִינּוּ, שֶׁמֵּא
יִקְדָּמֵנוּ אַחֵר בְּרַחֲמִים, אַחֵר
שֶׁשְׁנִינּוּ. וְהַכֵּל הוּא עַל תְּקוּנָּו.

וְעַל זֶה כְּתוּב, (ויקרא כב) וּבַת כַּהֵן
כִּי תִהְיֶה אֲלֵמָנָה וְגִרְוֶשָׁה וְזָרַע אֵין
לָהּ וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ כְּנַעֲוֶרֶיָה.
וּבַת כַּהֵן - הָרִי בְּאֲרָנּוֹ דָּבָר זֶה.
אֲלֵמָנָה - מְאוֹתוֹ הַגּוֹף הִרְאִשׁוֹן.
וְגִרְוֶשָׁה - שֶׁלֹּא נִכְנְסָה לְפִרְגוּד
הַמְּלֶכֶת. שֶׁכָּל אוֹתָם שֶׁלֹּא עוֹמְדִים
בְּעוֹלָם הַזָּכֵר, אֵין לָהֶם בּוֹ חֵלֶק.
הוּא הַשְּׁתַּמֵּט וְעָקֵר עֲצֻמוֹ מְעוֹלֵם
הַזָּכֵר, אֲזִי אֵין לוֹ חֵלֶק בּוֹ, וְעַל כֵּן
הִיא גִרְוֶשָׁה. וְזָרַע אֵין לָהּ - שֶׁאִם
הִיא לָהּ זָרַע, לֹא נֶעְקָר מִמֶּנּוּ וְלֹא
הִיא יוֹרֵד לְעוֹלָם הַנְּקֵבָה.

וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ, מֵה זֶה בֵּית
אָבִיהָ? זֶה עוֹלָם הַנְּקֵבָה, שְׁאוֹתוֹ
הָעוֹלָם נִקְרָא בֵּית אָבִיהָ, וְאוֹתוֹ
כָּלִי שֶׁהִיא מִתְקַן לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ,
הַתְּהַפֵּךְ וְהוּא יוֹרֵד לְמִטָּה, וְאוֹתוֹ
כָּלִי עוֹלָה לְמַעְלָה. כְּנַעֲוֶרֶיָה - כְּמוֹ
אוֹתוֹ זְמַן שֶׁכְּתוּב אֲנִי הַיּוֹם

בְּקִרְבוֹתָא הָיָה מְעֵלְמָא דְדְכוּרָא, וְהָא אֲתַעְקֵר
מִתְּמָן, וְהַשְׁתָּא אִיהוּ מְעֵלְמָא
דְנוּקְבָא. וּמָה דְהָיָה אִיהוּ שְׁלִיט עָלָהּ, שְׁלֵטָא
אִיהִי עָלֶיהָ, וְאֲתַהֲדֵר לְמַהוּי בְּעֵלְמָא דְנוּקְבָא.
וְעַל דָּא לִית לִיהָ בַּת זֹוג כְּלָל. וְלֹא מְכַרְיִזִי
עָלֶיהָ, עַל נוּקְבָא. דְהָא מְעֵלְמָא דְנוּקְבָא
אֲתַהֲדֵר אִיהוּ.

וְהָהוּא גּוּפָא קְדָמָא דְשִׁבְקָא, אֲלֵמָלֵא יִנְדְעוּן
וְיִסְתַּכְּלוּן בְּנֵי עֵלְמָא, צִעֲרָא דְאִית לִיהָ,
כִּד יִתְעַקֵּר מְעֵלְמָא דְדְכוּרָא, וְאֲתַהֲדֵר לְעֵלְמָא
דְנוּקְבָא. יִנְדְעוּן, דְהָא לִית צִעֲרָא בְּעֵלְמָא,
כִּהָהוּא צִעֲרָא. בַּת זֹוג לִית לִיהָ, דְהָא לֹא
קָיִמָא בְּאַתֵּר דְדְכוּרָא. לֹא מְכַרְיִזִי עָלֶיהָ, עַל
נוּקְבָא, דְהָא מְעֵלְמָא דְנוּקְבָא אִיהוּ. וְאִי אִית
לִיהָ בַּת זֹוג, הָוִי בְּרַחֲמִי, אֲעֲרַעַת בְּהָדִי (נ"א כהן)
נוּקְבָא, דְעַד כְּעַן לֹא אִית לָהּ בֶּר זֹוג. וְעַל דָּא
תְּנִינָן, דִּילְמָא יִקְדָּמֵנוּ אַחֵר בְּרַחֲמִים. אַחֵר
תְּנָן. וְכֵלָּא אִיהוּ עַל תְּקוּנָּיָה.

וְעַל דָּא כְּתוּב (ויקרא כב) וּבַת כַּהֵן כִּי תִהְיֶה אֲלֵמָנָה
וְגִרְוֶשָׁה וְזָרַע אֵין לָהּ וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ
כְּנַעֲוֶרֶיָה. וּבַת כַּהֵן, הָא אוּקְיָמָנָא מְלָה דָּא.
אֲלֵמָנָה, מֵהָהוּא גּוּפָא קְדָמָא. וְגִרְוֶשָׁה, דְהָא
עֲאֵלֶת לְפִרְגוּדָא דְמִלְכָּא, דְכָל אֵינּוּן דְהָא
קָיִמִי בְּעֵלְמָא דְדְכוּרָא, לֹא אִית לָהּ בֵּיה
חוּלְקָא. הוּא אֲשַׁתְּמִיט וְאֲעַקֵּר גְּרַמִּיהָ מְעֵלְמָא
דְדְכוּרָא, לֹא אִית לִיהָ חוּלְקָא בֵּיה וְעַל דָּא
אִיהִי גִרְוֶשָׁה. וְזָרַע אֵין לָהּ, דְאִי הָוִה לָהּ זָרַע,
לֹא אֲתַעְקֵר מִנֶּיהָ, וְלֹא הָוִה נְחִית לְעֵלְמָא
דְנוּקְבָא.

וְשָׁבָה אֶל בֵּית אָבִיהָ, מָאן בֵּית אָבִיהָ. דָּא
עֵלְמָא דְנוּקְבָא, דְהָהוּא עֵלְמָא בֵּית
אָבִיהָ אֲקָרִי, וְהָהוּא מְאָנָא דְהָוִה אֲתַתְּקֵן
לְאֲשַׁתְּמִשָּׂא בֵּיה, אֲתַהֲפֵךְ וְאִיהוּ נְחִית לְתַתָּא, וְהָהוּא מְאָנָא סְלִיק לְעֵילָא.

לְדַתִּיךָ. לְדַתִּיךָ וְדַאי, יָשׁוּב לִימִי
עֲלוּמִי, כְּמוֹ שֶׁהָיָה (בתחלה) מְשַׁלֵּשׁ
עֲשָׂרָה שָׁנִים וּמְעַלָּה.

אִם זָכַתָּה לְהַתְקֵן - הוֹאִיל וְשָׁבָה
אֶל בֵּית אָבִיךָ, מִלְּחָם אָבִיךָ
תֹּאכַל, תִּתְעַנֵּג מֵאוֹתוֹ הַעֲנֵג שֶׁל
עוֹלָם הַנִּקְבָּה שְׂאוּכָלִים מִלְּחָם
אֲבִירִים שִׁיּוּרֵד מִלְּמַעְלָה. אָבֵל
לְהִסְתַּפֵּל וְלִהְנוֹת בְּמָה שֶׁנִּהְיִים
שָׂאֵר הַצְּדִיקִים לֹא יִכּוֹל, מִשּׁוּם
שֶׁהָיָה זֶר לְשֵׁם. וְעַל זֶה הוּא לֹא
אוֹכֵל קֹדֶשׁ, אָבֵל אוֹכֵל תְּרוּמָה,
כִּי הוּא יוֹשֵׁב בְּעוֹלָם הַנִּקְבָּה.

וּמִתּוֹךְ שֶׁהוּא מְעוֹלָם הַנִּקְבָּה, לֹא
אוֹכֵל אוֹתוֹ אֶלָּא בְּלִילָה, שְׁכַתוּב
(ויקרא כב) וּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ וְטָהַר וְאַחַר
יֹאכַל מִן הַקֹּדְשִׁים כִּי לַחֲמוֹ הוּא.
שְׁהָרִי קֹדֶשׁ שֶׁהוּא מְעוֹלָם הַזָּכָר
לֹא נֹאכֵל אֶלָּא בַּיּוֹם. מִשּׁוּם כִּף
(ירמיה ב) קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לְה' רֵאשִׁית
תְּבוּאָתָהּ, רֵאשִׁית עֲלוּנָהּ שֶׁל כָּל
עוֹלָם הַזָּכָר הִיא קֹדֶשׁ, וּמָה
שֶׁעוֹלָה בּוֹ, בְּקֹדֶשׁ הִיָּה יִשְׂרָאֵל,
וּמִשּׁוּם כִּף קֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל לְה'
רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ.

בְּשִׁרְרוּחוֹת פּוֹקְדוֹת, בְּאוֹתָם זְמַנִּים
שֶׁפּוֹקְדִים אֵת בֵּית הַקְּבָרוֹת,
אוֹתָם לֹא פּוֹקְדִים, שְׁהָרִי לֹא
זוֹכֵת לְעוֹלָם הַקֹּדֶשׁ, שְׁכַתוּב
(ויקרא כב) וְכָל זֶר לֹא יֹאכַל קֹדֶשׁ.
וְאִם אוֹתָהּ רוּחַ לֹא זָכַתָּה לְהַתְקֵן
כְּרֵאוּי, כִּיּוֹן שֶׁחֲזַר בְּגִלְגּוּל אֶפְלוּ
בְּאוֹתוֹ מְקוּם, לֹא אוֹכֵל בְּתְרוּמָה,
וְנִקְרָא זֶר אֶפְלוּ לְעוֹלָם הַתְּחַתּוֹן
וְלֹא אוֹכֵל בָּהּ. עַד כָּאן בְּסוּד זֶה.
זְכוּן וְזָכוּן, כִּיּוֹן שֶׁהַתְּחַלֵּת לְשׁוֹט בֵּינָם
הַגְּדוֹל, לֶחֶף בְּרִצּוֹנָהּ לְכָל צַדִּיקֵי
הַיָּם. עֲכָשׁוּ יֵשׁ לְגִלוֹת, שְׁהָרִי
אֲמַרְנוּ, שֶׁשֶּׁשְׁבָא הַגּוֹאֵל הָיָה
וְנִכְנַס אֶל אוֹתוֹ הַכְּלִי שֶׁאֲמַרְנוּ,
מִכְּנִיס לְשֵׁם וּמִדְּבִיק שֵׁם אֵת
הַרוּחַ (שֶׁל הַעוֹלָם) שֶׁלוּ בְּאוֹתוֹ כְּלִי

פְּנֵעוּרִיָּה, כִּהְיוּ זְמַנָּא דְכַתִּיב, אֲנִי הַיּוֹם
יְלַדְתִּיךָ, יְלַדְתִּיךָ וְדַאי, יָשׁוּב לִימִי עֲלוּמִי,
כְּמָה דְהוּא (בְּקִדְמִיָּתָא) מִתְּלִיסַר שָׁנִין וְלַעֲיָלָא.

אִי זָכַתָּה לְאַתְתַּקְנָא, הוֹאִיל וְשָׁבָה אֶל בֵּית
אָבִיךָ, מִלְּחָם אָבִיךָ תֹּאכֵל, (דף ק"א ע"ב)
תִּתְעַנֵּג מִהְיוֹא עֲנוּגָא. דְּעֲלָמָא דְנוּקְבָא,
דְּאֲכָלִי מִנְהֵמָא דְאֲבִירִים, דְּנַחֲתִית מִלְּעִילָא.
אָבֵל לְאַסְתַּפְּלָא וְלִאֲתַהֲנִי בְּמָה דְאַתְהֵנוּן שְׂאֵר
צְדִיקָיָא, לֹא יִכְלָא בְּגִין דְהוּא זֶר לְתַמָּן. וְעַל
דָּא לֹא אָכִיל קֹדֶשׁ אָבֵל אָכִיל תְּרוּמָה, דְּאִיהוּ
יְתִיב בְּעֲלָמָא דְנוּקְבָא.

וּמַגּוּ דְאִיהוּ מְעֲלָמָא דְנוּקְבָא, לֹא אָכִיל לִיה
אֶלָּא בְּלִילָה, דְכַתִּיב, (ויקרא כב) וּבֹא הַשֶּׁמֶשׁ
וְטָהַר וְאַחַר יֹאכַל מִן הַקֹּדְשִׁים כִּי לַחֲמוֹ הוּא.
דְּהָא קֹדֶשׁ דְּאִיהוּ מְעֲלָמָא דְדְכּוּרָא, לֹא
אֲתֵאָכִיל אֶלָּא בַּיּוֹם. בְּגִינֵי כִף (ירמיה ב) קֹדֶשׁ
יִשְׂרָאֵל לַיְי' רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ, שִׁירוּתָא עֲלָאָה
דְּכָל עֲלָמָא דְדְכּוּרָא, קֹדֶשׁ אִיהוּ, וּמָה דְסָלִיק
בֵּיהּ, בְּקֹדֶשׁ יִשְׂרָאֵל הוּא, וּבְגִינֵי כִף קֹדֶשׁ
יִשְׂרָאֵל לַיְי' רֵאשִׁית תְּבוּאָתָהּ.

כַּד רוּחִין פְּקִידָאן, בְּאִינוּן זְמַנִּין דְּפְקִידִין לְבִי
קְבָרִי, אִינוּן לֹא פְקִידִין, דְּהָא לֹא זָכָאן
לְעֲלָמָא דְקֹדֶשׁ, דְכַתִּיב, (ויקרא כב) וְכָל זֶר לֹא
יֹאכַל קֹדֶשׁ. וְאִי לֹא זָכָה הַהוּא רוּחָא
לְאַתְתַּקְנָא כְּדָקָא יְאוּת, כִּיּוֹן דְאַהֲדַר בְּגִלְגּוּלָא,
אֶפְלוּ בְהַהוּא אַתְר, בְּתְרוּמָה לֹא אָכִיל, וְזֶר
אֲקָרִי, אֶפְלוּ לְעֲלָמָא תְּתָאָה וְלֹא אָכִיל בָּהּ. עַד
הַכָּא בְּרִזָּא דָּא.

סְבָא סְבָא, כִּיּוֹן דְשְׁרִיאַת לְשִׁטְטָא בִימָא רַבָּא,
זִיל בְּרַעוּתָהּ, לְכָל סְטָרִין דִּימָא. הַשְּׁתָּא
אִית לְגִלְגָּאָה, דְּהָא אֲמִינָא, דְּהָא פְרוּקָא כַּד
אֲתִי, עֲאֵל גְּבִי הַהוּא מְאָנָא, דְּקָא אֲמִינָא,
אֲעִיל תַּמָּן, וְדְבִיק תַּמָּן רוּחָא (דְּעֲלָמָא) דִּילִיָּה בְּהַהוּא מְאָנָא וְלֹא אֲתֵאָכִיד

אֲעִיל תַּמָּן, וְדְבִיק תַּמָּן רוּחָא (דְּעֲלָמָא) דִּילִיָּה בְּהַהוּא מְאָנָא וְלֹא אֲתֵאָכִיד

וכלום לא נאָבד, אַפּלוּ הַבַּל הַפּה
- יָפּה הוּא וְכִף הוּא. זָקֵן זָקֵן, אִם
תֹּאמַר וּתְגַלֶּה, אָמַר בְּלֵי פֶחֶד.

שָׂאֵר בְּנֵי הָאָדָם שֶׁל הָעוֹלָם
שְׂעוּלִים מִמֶּנּוּ, וְהָרִי יִדְעֵנוּ שְׂרוּחוֹ
הַשָּׂאִיר בְּאוֹתָהּ אִשָּׁה שֶׁהִיְתָה לוֹ,
וְהַכְּנִיס לָשֵׁם רוּחַ, מֵה נַעֲשֶׂה
מֵאוֹתָהּ הַרוּחַ? וְאִם נִשְׂאֵת הָאִשָּׁה
הַזֶּה, אַף כִּף - מֵה נַעֲשֶׂה מֵאוֹתָהּ
רוּחַ שֶׁהַשָּׂאִיר בָּהּ בַּעֲלָהּ הִרְאִישׁוֹן,
שְׂהָרִי אִישׁ אַחֵר בָּא עָלֶיהָ?

לְהַתְּקִים רוּחַ עִם רוּחַ אִי אֶפְשָׁר,
שְׂהָרִי זֶה שְׂעַכְשׂוּ בָא עָלֶיהָ,
הַכְּנִיס בָּהּ רוּחַ, וְכֵן אוֹתוֹ הִרְאִישׁוֹן
שֶׁהִסְתַּלַּק הַכְּנִיס בָּהּ רוּחַ. אוֹתוֹ
רִאשׁוֹן שֶׁהִסְתַּלַּק הָיָו לוֹ בְּנִים, וְזֶה
שֶׁל עַכְשָׁו אֵינוֹ גּוֹאֵל רוּחַ
שֶׁהַשָּׂאִיר אוֹתוֹ רִאשׁוֹן בְּאוֹתוֹ
כְּלִי, וְכֵן הָאֵחֵר הִזָּה וְהַכְּנִיס בָּהּ
רוּחַ, וְדָאִי שְׂלֵא יוֹכְלוּ שְׂנִיָּהֶם
לְהַתְּקִים בְּאוֹתוֹ גּוּף הָאִשָּׁה
כְּאֶחָד. וְאִם נֹאמַר שְׂנֹאבֵד - אִי
אֶפְשָׁר. מֵה נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ?

אִךָ כִּף אִם הִיא לֹא נִשְׂאָה, אוֹתָהּ
רוּחַ שֶׁהַשָּׂאִיר בָּהּ בַּעֲלָהּ מֵה
נַעֲשֶׂה מִמֶּנּוּ? אִם נֹאמַר שְׂתֹאבֵד
- לֹא כִף. כֵּל זֶה צְרִיף עַכְשָׁו
לְגַלּוֹת. זָקֵן זָקֵן, רֹאֵה מֵה עֲשִׂיתָ
וּבְכַה הַכְּנִסְתָּ אֶת עַצְמְךָ. קוּם זָקֵן
הָרַם דְּגִלְךָ! קוּם זָקֵן וְהִשְׁפַּל
עַצְמְךָ לְפָנֵי רַבּוֹנְךָ!

פָּתַח אוֹתוֹ זָקֵן וְאָמַר, (תְּהִלִּים קְלֵא)
ה' לֹא גִבַּה לְבִי וְלֹא רָמוּ עֵינַי וְגו'.
דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר אֵת זֶה מִשׁוּם
שֶׁהָיָה מֶלֶךְ עֲלִיוֹן וְשׁוֹלֵט עַל כָּל
הַמַּלְכִים הָעֲלִיוֹנִים וְהַשְּׂלִיטִים
שִׁישׁ מִמְזַרְח וְעַד מַעְרָב, וְלֹא עָלָה
עַל לְבוֹ לְסֻטּוֹת מִן הַדְּרָף, וְתָמִיד
שָׁפַל לְבוֹ לְפָנֵי רַבּוֹנוֹ, וּכְשֶׁהָיָה
עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, הָיָה מִתְּגַבֵּר
כְּאַרְיֵה, וְעֵינָיו תָּמִיד מִנְּמַכּוֹת
לְאַרְץ מִפְּחַד רַבּוֹנוֹ, וּכְשֶׁהָיָה
הוֹלֵךְ בֵּין הָעַם, לֹא הִיְתָה בּוֹ גְּסוּת
הַרוּחַ כָּלֵל.

כְּלוּם, אַפּילוּ הַבַּל דְּפוּמָא, יֵאוֹת הוּא וְכִף
הוּא. סָבָא סָבָא, אִי תִימָא וְתַגְלִי, אִימָא בְּלָא
דְּחִילוֹ.

שָׂאֵר בְּנֵי נִשְׂאָ דְעֵלְמָא, דְקָא מִסְתַּלְקִי מִנִּיהּ,
וְהָא יִדְעֵנָא, דְרוּחַ דִּילִיָּה שְׂבִיק בְּהִיא
אִתְתָּא דְהוֹת לִיהּ, וְרוּחָא אָעִיל תַּמָּן, מֵה
אִתְעָבִיד מֵהוּא רוּחַ. וְאִי נִסְבָּא הִיא אִתְתָּא,
אוּף הָכִי, מֵה אִתְעָבִיד מֵהוּא רוּחַ דְשָׂבַק בָּהּ
בַּעֲלָהּ קְדַמָּא, דְהָא גְּבַר אִתְרָא אִתִּי עָלָהּ.

לְאִתְקַיְמָא רוּחַ בְּרוּחַ לֹא אֶפְשָׁר, דְהָא הִיא
דְאִתִּי עָלָהּ הַשְּׂתָא, רוּחַ אָעִיל בָּהּ.

וְכֵן הִיא קְדַמָּא דְאִסְתַּלְקִי, רוּחַ אָעִיל בָּהּ.
הִיא קְדַמָּא דְאִסְתַּלַּק בְּנִין הוּוֹ לִיהּ, וְדָא
דְהַשְּׂתָא לָאו פְּרוּקָא אִיהוּ, רוּחַ דְשָׂבַק הִיא
קְדַמָּא בְּהִיא מְאָנָא, וְאִתָּא הִיא אִתְרָא
וְאָעִיל בָּהּ רוּחַ, וְדָאִי לֹא יְכָלִי תְרוּוִיָּהוּ
לְאִתְקַיְמָא בְּהִיא גּוּפָא דְאִתְתָּא כְּחֻדָא, אִי

נִימָא דְאִתְאָבִיד, אִי אֶפְשָׁר, מֵה אִתְעָבִיד מִנִּיהּ.
אוּף הָכִי אִי אִיהִי לֹא אִתְנַסִּיבַת, הִיא רוּחָא

דְשָׂבַק בָּהּ בַּעֲלָהּ, מְאִי אִתְעָבִיד מִנִּיהּ. אִי
נִימָא דְאִתְאָבִיד, לָאו הָכִי. כֵּל דָּא צְרִיף

לְגַלְּאָה הַשְּׂתָא. סָבָא סָבָא, חָמִי מֵה עַבְדַּת,
וּבְכַה אָעִילַת גְּרַמְךָ. קוּם סָבָא, אָרִים דְגִלְךָ.

קוּם סָבָא, וְאִשְׁפִּיל גְּרַמְךָ קָמִי מְאָרְךָ.
פָּתַח הִיא סָבָא וְאָמַר, (תְּהִלִּים קְלֵא) יִי' לֹא גִבַּה

לְבִי וְלֹא רָמוּ עֵינַי וְגו'. דָּוִד מִלְּפָא אָמַר
דָּא, בְּגִין דְהוּא מִלְּפָא עֲלָאָה, וְשְׂלִיטָא עַל כָּל

מַלְכִין עֲלָאִין, וְשְׂלִיטִין דְאִית מִמְזַרְח וְעַד
מַעְרָב, וְלֹא סָלִיק עַל לְבִיָּה לְאִסְטָאָה מְאָרְחָא,

וְתָדִיר שְׂפִיל לְבִיָּה קָמִי מְאָרִיָּה, וְכַד הוּוֹ לְעִי
בְּאוּרִיָּתָא, הוּוֹ מִתְּגַבֵּר כְּאַרְיָא, וְעֵינָיו תָּדִיר

מְאִיכִין בְּאַרְעָא, מִדְּחִילוֹ דְמְאָרִיָּה. וְכַד הוּוֹ
אָזִיל בֵּין עַמָּא, לֹא הוּוֹ בִיָּה גְּסוּת רוּחָא כָּלֵל.

וְעַרְיָא דְאָ כְּתִיב, יִי לֹא גָבַהּ לְבִי וְגו', לֹא גָבַהּ לְבִי, אִף עַל גַּב דְּאִנָּא מְלָפָא שְׁלִיטָא עַל כָּל שְׂאָר מְלָכִין דְּעָלְמָא. וְלֹא רָמוּ עֵינֵי, בְּזַמְנָא דְּאִנָּא קָיִמָא קַמָּךְ, לְעֵי בְּאוּרֵייתָא. וְלֹא הִלְכְתִּי בְּגְדוּלוֹת וּבְנִפְלְאוֹת מְמַנִּי, בְּשַׁעֲתָא דְּאִנָּא אָזִיל בֵּין עַמָּא. וְאִי דוֹד מְלָפָא אָמַר הֵכִי, שְׂאָר בְּנֵי עָלְמָא עַל אַחַת פְּמָה וְכַמְּהָ. וְאִנָּא כַּמְּהָ אִנָּא שְׁפִיל לְבָא, וּמְאִיף עֵינָא קָמִי מְלָפָא קְדִישָׁא. וְחָס לִי, דְּבַמְלִין קְדִישִׁין דְּאוּרֵייתָא, יְרוּם לְבָאִי. בְּכַה וְדַמְעוּי נְפִלִין עַל דִּיקְנִיָּה.

אָמַר, סְבָא לֹאִי בְּחִילָא, כַּמְּה שְׁפִירָאן דַּמְעִין עַל דִּיקְנִיָּה, כַּמְּה דְּהוּה שְׁפִיר מְשַׁחַא טְבָא, כַּד הוּה נְחִית עַל דִּיקְנִיָּא דְּסְבָא טְבָא דְּאֶהְרִן. אִימָא מִילָךְ סְבָא (דף ק"ב ע"א) דְּהָא מְלָפָא קְדִישָׁא הֵכָא. שְׂאָר בְּנֵי נְשָׂא דְּעָלְמָא, דְּקָא אֶסְתְּלִקוּ מִנִּיָּה, וְשָׁבְקוּ רוּחָא בְּהֵהוּא מְאִנָּא, דְּהוּוּ מְשַׁתְּמָשִׁי בֵּיהּ, וְאַתְנַסִּיבַת, וְאַתָּא אַחְרָא וְאַעִיל בְּהֵהוּא מְאִנָּא רוּחָא אַחְרָא, מַה אַתְעֵבִיד מֵהֵהוּא קְדַמָּאָה, כַּמְּה דְּאַתְמַר.

תָּא חֲזִי, כַּמְּה עֲלָאִין גְּבוּרָאן דְּמְלָפָא קְדִישָׁא, דְּקָא עֵבִיד, וּמְאִן יְכִיל לְמַלְלָא לוֹן. כַּד הָאִי בַּעֲלָה תְּנִינָא, אַתִּי וְאַעִיל רוּחָא בְּהֵהוּא מְאִנָּא, רוּחָא קְדַמָּאָה, מְקַטְרְגָא בְּהָאִי רוּחַ דְּעָאֵל, וְלֹא אַתִּישְׁבֵן כַּחְדָּא.

וּבְגִינִי כַּךְ, אַתְתָּא לֹא אַתִּישְׁבַת כַּדְּקָא יְאוֹת, בְּהִדִּי בַּעֲלָה תְּנִינָא, בְּגִין דְּרוּחָא קְדַמָּאָה מְכַשְׁפָּשָׂא בְּהָ, וּכְדִין אִיהִי דְּכִירַת לִיָּה תְּדִיר, וּבְכַאֲת עָלִיָּה, אוּ אַתְאַנַּחַת עָלִיָּה, דְּהָא רוּחָא דִּילִיָּה, מְכַשְׁפָּשָׂא בְּמַעָּהָ כַּחְוָא, וּמְקַטְרְגָא בְּהִדִּי רוּחַ אַחְרָא, דְּעָאֵל בְּהָ מִבְּעָלָה תְּנִינָא. עַד זְמַן סְגִי מְקַטְרְגִין דָּא כַּדָּא.

וְאִי אַעֲבַר דָּא דְּעָאֵל, לְהֵהוּא (אֶתְעִיר) דְּהוּה

וְעַרְיָא זֶה כְּתוּב (תהלים קלא) ה' לא גָבַהּ לְבִי וְגו'. לֹא גָבַהּ לְבִי, אִף עַל גַּב שְׂאֵנִי מְלָךְ שְׁלִיטָא עַל כָּל שְׂאָר מְלָכֵי הָעוֹלָם. וְלֹא רָמוּ עֵינָי, בְּזַמַּן שְׂאֵנִי עוֹמֵד לְפָנֶיךָ וְעוֹסֵק בְּתוֹרָה. וְלֹא הִלְכְתִּי בְּגְדוּלוֹת וּבְנִפְלְאוֹת מְמַנִּי, בְּשַׁעֲתָא שְׂאֵנִי הוֹלֵךְ בֵּין הָעַם. וְאִם דוֹד הַמְּלָךְ אָמַר כֵּךְ - שְׂאָר בְּנֵי הָעוֹלָם עַל אַחַת פְּמָה וְכַמְּהָ. וְאִנִּי כַּמְּהָ אֲנִי שְׁפִיל לֵב עִם עֵין נְמוּכָה לְפָנֵי הַמְּלָךְ הַקְּדוֹשׁ, וְחָבַל לִי שְׁבַדְכָרִים קְדוֹשִׁים שֶׁל הַתּוֹרָה יְרוּם לְבִי. כַּכֵּה וְדַמְעוּתִיו נוֹפְלוֹת עַל זְקֵנוֹ.

אָמַר, זְקֵן עֵינֶיךָ בִּכְחַת, כַּמְּה יְפוֹת הַדַּמְעוֹת עַל זְקֵנְךָ, כַּמּוֹ שֶׁהִיָּה יָפָה הַשֶּׁמֶן הַטוֹב כְּשֶׁהִיָּה יוֹרֵד עַל הַזְקֵן שֶׁל הַזְקֵן הַטוֹב אֶהְרֵן. אָמַר דְּכַרְךָ, זְקֵן, שֶׁהָרִי הַמְּלָךְ הַקְּדוֹשׁ כָּאֵן. שְׂאָר בְּנֵי אָדָם שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁהִסְתַּלְקוּ מִמֶּנּוּ, וְהִשְׁאִירוּ רוּחַ בְּאוֹתוֹ כְּלֵי שֶׁהָיוּ מְשַׁתְּמָשִׁים בּוֹ, וְנִשְׁאַהֲ, וְכָא אַחַר וְהַכְּנִיס לְאוֹתוֹ כְּלֵי רוּחַ אַחְרָת, מַה נַּעֲשֶׂה מְאוֹתוֹ רְאשׁוֹן, כַּמּוֹ שְׁנַתְּכָאָר?

כַּא וְרָאָה, כַּמְּה עֲלִיוֹנִים גְּבוּרוֹת הַמְּלָךְ הַקְּדוֹשׁ שֶׁהוּא עוֹשֶׂה, וּמִי יְכוּל לְהַגִּיד אוֹתָם. כְּשֶׁהִבְעַל הַשְּׂנִי הִזָּה כָּא וּמְכַנִּיס רוּחַ לְאוֹתוֹ כְּלֵי, הַרוּחַ הַרְאשׁוֹנָה מְקַטְרְגַת בְּרוּחַ הַזֶּה שְׁנַכְנְסָה (נִלְחַמַת), וְלֹא מִתִּישְׁבוֹת כַּאֲחֵד.

וּמִשׁוּם כֵּךְ הָאִשָּׁה לֹא מִישְׁבַת כְּרֵאוּי עִם בַּעֲלָה הַשְּׂנִי, מִשׁוּם שֶׁהָרוּחַ הַרְאשׁוֹנָה מְכַשְׁפָּשֶׁת בְּהָ, וְאִזּוּ הִיא זוֹכְרַת אוֹתוֹ תָּמִיד וּבוֹכָה עָלָיו אוּ נֶאֱנַחַת עָלָיו, שֶׁהָרִי רוּחוֹ מְכַשְׁפָּשֶׁת בְּמַעֲיָה כַּנְחָשׁ, וּמְקַטְרְגַת עִם הַרוּחַ הָאַחְרָת שְׁנַכְנְסָה בְּהָ מִהִבְעַל הַשְּׂנִי. עַד זְמַן רַב מְקַטְרְגִים זֶה בְּזָה.

וְאִם מִעֵבִירָה זֶה שְׁנַכְנְסָה לְאוֹתָהּ (הַתְּעוּרָוֹת) שֶׁהִיָּתָה רְאשׁוֹנָה (לְאַחַר

ק) - זו הראשונה יוצאת והולכת לה. ולפעמים שדווקא הראשונה הזו את אותה השניה ונעשית לה מקטרג, עד שמוציאה אותה מן העולם. ועל זה שנינו, שמשנים ומעלה לא ישא אדם את האשה הזו, שהרי מלאך המות התחזק בה, ובני העולם לא יודעים שהרי הרוח, פיון שנתחזק ונצח את אותה הרוח האחרת השניה, מכאן והלאה לא יתערב איש אחר עמה.

חברים, הרי ידענו שבמקום זה יש לכם להקשות ולומר, אם כן, השני הזה לא מת בדין ולא דנו אותו מלמעלה. בא וראה, הכל הוא בדין שינצח פלוני את פלוני או שלא יקטרג עליו פלוני לפלוני, ומי שנושא אלמנה כמו שנכנס לים ברוחות עזות בלי חבלים, ולא יודע אם יעבר בשלום או יטבע לתוך התהומות. ואם זה שהכניס אותה רוח שניה התחזק ונצח את אותו הראשון - אותו הראשון יוצא משם והולך לו. לאיזה מקום הולך לו ומה נעשה אתו? זקן וזקן, מה עשית? חשבת שתדבר מעט ויצאת לזה? הרי נכנסת למקום שלא נכנס לשם איש אחר, ומיום שדווג ו אחתהפל עשו קשיות אלו, באותם ארבע מאות קשיות, שהיו מקשים על מגדל הפורח באויר ולא השיב עליהן איש, עד שפא שלמה המלך וברר אותם כל אחד ואחד על תקונו. זקן וזקן, הסוד העליון שהיה טמיר באת גלות, מה עשית?

זקן וזקן, בתחלה היה לך לשמר דרכך, ותסתפל בראשך. אבל עכשו אינה שעה להתחבא. זקן, חזר בכחך. אותה רוח שייצאה, לאן הולכת? בכה ואמר, חברים, כל הבכיות הללו שאני בוכה

קדמאה (לגמרי), דא קדמאה נפיק ואזיל ליה. ולזמנין, דדחי דא קדמאה לההוא תניינא, ואתעביד ליה מקטרגא, עד דאפיק ליה מעלמא. ועל דא תנינן, דמתרין ולהלאה, לא יסב בר נש להאי אתתא, דהא מלאך המות אתתקף בה, ובני עלמא לא ידעין, דהא רוחא כיון דאתתקף וקא נצח לההוא רוחא אחרא תניינא, מכאן ולהלאה לא יתערב בר נש אחרא בהדה.

חברייא, הא ידענא דבאתר דא אית לכו למקשי, ולימא אי הכי לא מית בדינא האי תניינא, ולא דינין ליה מלעילא. תא חזי, פלא איהו בדינא, דינצח פלוני לפלוני או דלא יקטרג עליה פלוני לפלוני. ומאן דנסיב ארמלתא, כמאן דעאל בימא, ברוחין תקיפין, בלא חבלין, ולא ידע אי יעבר בשלם, אי יטבע גו תהומי.

ואי דא דעאל ההוא רוחא תניינא, אתתקיף ונצח לההוא קדמאה, ההוא קדמאה נפק מתמן ואזיל ליה. לאן אתר אזיל ליה, ומה אתעביד. סבא סבא מה עבדת. חשבת דתמליל זעיר, ונפקת להאי, הא עאלת באתר דלא עאל בר נש אחרא, מן יומא דדווג ואחיתופל עבדו בעיין אלין, באינון ארבע מאה בעיי, דהוו בעאן על מגדלא דפרח באוירא, ולא אתיב עליהו בר נש, עד דאתא שלמה מלכא, ובירר לון פל חד וחד על תקוניה. סבא סבא, רזא עלאה דהוה טמירא, אתית לגלאה, מה עבדית.

סבא סבא, בקדמיתא הוה לך לנטרא ארחך, ותסתפל ברישך. אבל השתא, לאו שעתא לאתטמרא. סבא, אהדר בתקפך. ההוא רוח דנפק, לאן אזיל. בכה ואמר,

אינם בגללכם, אלא פוחד אני לרבון העולם שאני מגלה דרכים נסתרות בלי רשות. אבל גלוי לפני הקדוש ברוך הוא שלא לכבודי עשיתי ולא לכבוד אבי, אבל רצוני הוא לעבודתו, ואני רואה הפכוד של אחד מכם באותו עולם, ואחר ידעתי שכך הוא, אבל לא גלוי לפני, ועכשו ראיתי.

שנינו, דוחים איש מפני איש, בכמה דרכים נסתרות נדחים. אותה רוח ראשונה שנדחתה מלפני אותה השניה, לאן הולכת? אותה רוח יוצאת והולכת ומשוטטת בעולם, ולא ידוע, והולכת לקברו של אותו האיש, ומשם משוטטת בעולם ונראית בחלום לבני אדם, ורואים בחלום את דמות אותו האיש, ומודיע להם דברים לפי דרפה של אותה רוח ראשונה שנמשכה ממנו, כמו שהיא באותו עולם, כך משוטטת זו ומודיעה בעולם הזה.

וכך הולך ומשוטט בעולם, ופוקדת תמיד את אותו הקבר עד הזמן שהרוחות פוקדות לקברות הגופים. אז הרוח הזו מתחברת באותה רוח שלו, ומתלבשת בה, והולך לו. כשנכנס למקומו, מתפשט ממנו, ויש לו מקום (באותן רוחות בגן עדן) באותם היכלות של גן עדן או בחוץ לפי דרכי כל אחד ואחד, ושם נשמר.

וכשהרוחות פוקדות את העולם הזה, שהמתים נזקקים אל החיים, הם לא נזקקים אלא רק באותה משיכת הרוח, ובה מתלבשת רוח אחרת. ואם תאמר, אם כך, אז זו תועלת לרוח, והאשה הזו עושה תועלת לכל - לא כך, שאלמלא לא נשאה לאחר ואותה רוח ראשונה לא היתה

חבריא, כל הני בכיין דקא בכינא, לאו בגיניכו הוא, אלא דחילנא למארי עלמא, דגלינא ארחין סתימין, בלא רשו. אבל גלי קמי קדשא בריה דקא, דלא ליקרא דילי עבידנא, ולא ליקרא דאבא, אבל רעותי לפולחנא דיליה, ואנא חמינא, יקרא דחד מנייכו, בההוא עלמא, ואחרא ידענא דהכי הוא. אבל לא גלי קמאי, והשתא חמינא.

תנינן, דחיין גברא מקמי גברא, בכמה ארחין סתימין אתדחיין. ההוא רוחא קדמאה, דאתדחי מקמי ההוא תניינא, לאן אזיל. ההוא רוחא, נפיק ואזיל, ומשטטא בעלמא, ולא ידע, ואזיל לגו קברא דההוא בר נש, ומתמן משטטא בעלמא, ואתחזי בחלמא לבני נשא, וחקאן בחלמא דיוקנא דההוא בר נש, ואודע לון מלין לפום ארחיה דההוא רוח קדמאה, דקא אתמשך מניה, כמה דאיהו בההוא עלמא, הכי משטטא האי, ואודע בהאי עלמא.

והכי אזיל ומשטטא בעלמא, ופקדת תדיר לההוא קברא, עד זמנא דרוחות פקדן לגבי קברייהו דגופין. כדין, האי רוחא, אתחבר בההוא רוח דיליה, ואתלבש ביה, ואזיל ליה. כד עאל לדוכתיה, אתפשט מניה. ודוכתא אית ליה (באינו רוחין בגן עדן) (דף ק"ב ע"ב) באינון היכלין דגן עדן, או לבר, לפום ארחוי דכל חד וחד, ותמן אתטמר.

וכד רוחין פקדן להאי עלמא, דמתין נזקקין לגבי חיינן, לא נזקקין אלא בההוא משיכו דרוחא, וביה אתלבש רוחא אחרא. ואי תימא, אי הכי, תועלתא איהו לרוחא, והאי אתתא תועלתא עבדת לכלא. לאו הכי, דאלמלא לא אתנסיבת לגבי אחרא, והאי

נדחית מלפני האיש האחר הנה, תועלת אחרת היתה לו בגון אחר, ולא יהיה נגע בעולם כמו שהוא, ולא יזדקק לחיים של העולם הנה כמו שהיה משוטט כאן וכאן.

אם כן, הזיווג השני של האשה הזו לא היה מלמעלה, ואתה אומר שנדחה איש מפני איש? ואמרנו שהבעל השני שנשא את האשה הזו היא בת זוגו ממש, ואותו הראשון לא היה ממש בן זוגה, והשני היה שלה, וכשהגיע זמנו נדחה זה מפניו - ודאי זה כן, שהרי לא נדחית אותה רוח ראשונה שהיתה באשה הזו אלא בשביל השני הנה, שהוא בן זוגה.

(שהבן היא בת זוגו) (זה השני).

וכך אותם השניים שנדחים מלפני הראשונים - הראשונים היו בני זוגם ולא אלה, ולכן אין להם קיום עצמם, ונדחית הרוח השניה מלפני הרוח הראשונה. ולכן מי שנשוא אלמנה, קוראים עליו (משלי ז) ולא ידע כי בנפשו הוא. (שם א) כי חנם מזרה הרשת וגו'. ולא ידוע אם היא בת זוגו ממש ואם לא.

אלמנה שלא נשאת, אף על גב שפא בן זוגה והיא לא רוצה להנשא - הקדוש ברוך הוא לא כופה אותה מן הדין, והקדוש ברוך הוא מזמין לאותו האיש אשה אחרת, ולא נכנסת בדין כזה (ואין עליה בית דין בזה) באותו העולם, ואף על גב שאין לה בן, שהרי אשה לא מצוה על פריה ורבייה, כמו שבפארה.

האשה הזו שלא נשאה פעם שניה, אותה רוח שהשאר בה בעלה, מה נעשה ממנה? יושבת שם שנים עשר חדשים, ובכל

רוחא קדמאה לא מתדחייא מקמי האי גברא אחרא, תועלתא אחרא הוה ליה, בגוונא אחרא, ולא יהא לאי בעלמא, כמה דהוי, ולא יזדקק לגבי חייזן דהאי עלמא, כמה דהוי משטטא הכא והכא.

אי הכי זיווגא תניינא דהאי אתתא, לא הוי מלעילא. ואת אמרת דאתדחייא גבר מקמי גבר, ואמינא דהאי בעלה תניינא, דנסיב לאתתא דא, איהו בת זוגיה ממש. והווא קדמאה לאו בר זוגיה ממש הוה. והאי תניינא דילה הוה, וכד מטא זמניה, אתדחייא דא מקמיה. ודאי הכי הוא, דהא לא אתדחייא ההוא רוח קדמאה, דהוה כהאי אתתא. אלא בגין דהאי תניינא, דאיהו בר זוגה. (דבר איהו בת

זוגיה) (האי תניינא).

וכך אינון תניינין, דאתדחייזן מקמי קדמאין. קדמאין הוו בני זוגיהו, ולא הני. ובגין כן, לא אית לון קיומא בהדייהו, ואתדחייא רוח תניינא מקמי רוחא קדמאה. ובגין כן, מאן דנסיב ארמלתא, קרינן עליה, (משלי ז) ולא ידע פי בנפשו הוא. (משלי א) פי חנם מזורה הרשת וגו' ולא ידע אי היא בת זוגיה ממש אי לאו.

ארמלתא דלא נסיבת, אף על גב דאתי בר זוגה, ואיהי לא בעאת לאתנסבא, קדשא בריה הוא לא פייה לה מן דינא, וקודשא בריה הוא אומין להווא בר נש אתתא אחרא, ולא עאלת בדינא כהאי (ס"א וליה עליה כי דינא כהאי) בהווא עלמא, ואף על גב דלית לה בר, דהא אתתא לא אתפקדת אפרייה ורבייה, כמה דאוקמוה.

אתתא דא דלא אתנסיבת זמנא תניינא, ההוא רוח דשבק בה בעלה מה אתעביד מניה. יתיב תמן תריסר ירחי, ובכל ליליא ולייליא, נפיק

וּפְקֵדָא לְנַפְשָׁא, וְאֶתְהַדָּר לְאַתְרֵיהּ. לְבִתָּר
 תְּרִיסַר יְרַחֵי, דְּקָא אֶסְתַּלַּק דִּינָא דְהָהוּא גְבָרָא,
 דְּהָא כָּל אֵינּוֹן תְּרִיסַר יְרַחֵי, הָא רוּחָא
 אֶתְכַפְּיָא בְּעַצְיָבוּ כָּל יוּמָא. לְבִתָּר תְּרִיסַר
 יְרַחֵי, נְפִיק מִתְּמָן, וְאִזִּיל וְקִיַּיְמָא לְתַרְעָן
 עֵדָן, וּפְקֵדָא לְהָאֵי עֲלָמָא, לְגַבֵּי הַהוּא מְאָנָא,
 דְּנְפִיק מִנֵּיהּ. וְכֵד הָאֵי אֶתְתָּא אֶסְתַּלַּקְתָּ
 מְעֲלָמָא, הַהוּא רוּחַ נְפִיק וְאֶתְלַבֵּשׁ בְּהָהוּא
 רוּחַ דִּילָהּ, וְזָכָאת בֵּיהּ לְגַבֵּי בַעֲלָהּ, וְנַהֲרִין
 תְּרוּוּיָהּ, כְּדָקָא יְאוּת, בְּחַבּוּרָא חָדָא.

בֵּינָן דְּאַתֵּינָא לְהָאֵי אֶתְר, הַשְׁתָּא אֵית לְגַלְאָה
 אֶרְחִין סְתִימִין, דְּמֵאֲרִי עֲלָמָא, לֹא יַדְעִין
 בְּהוּ בְּנֵי נְשָׂא. וְכִלְהוּ אֲזִלִּין בְּאַרְחַ קְשׁוּט, כְּמָה
 דְּאַתְּ אָמַר (הושע יד) פִּי יִשְׁרָיִם דְּרַכֵּי יְיָ וְצַדִּיקִים
 יִלְכוּ בָם וּפּוֹשְׁעִים יִכְשְׁלוּ בָם. וּבְנֵי נְשָׂא לֹא
 יַדְעִין, וְלֹא מִשְׁגִּיחִין, כְּמָה אֵינּוֹן עֲלֵאִין,
 עוֹבְדִין דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְכְמָה מְשַׁנְיִין
 אֵינּוֹן, וּבְנֵי עֲלָמָא לֹא יַדְעִין, וְכִלְהוּ בְּאַרְחַ
 קְשׁוּט, דְּלֹא סְטָאן לִימִינָא וְלִשְׂמָאלָא.

הַנִּי דְּמִתְגַּלְגְּלִין, דְּקָא אֶתְתָּרְכוּ בְּתִרוּכִין
 מַהֵהוּא עֲלָמָא, וְלִית לֹון בַּת זוּג. בַּת זוּג
 דְּקָא מְזַדְּוּגָן בְּהָאֵי עֲלָמָא, מֵאָן אֵינּוֹן, אֵינּוֹן
 נְשִׂין, דְּקָא מְזַדְּוּגָן בְּהַדְּיָהּ בְּהָאֵי עֲלָמָא.
 דְּהָא (תְּרִיף לָהּ וְלִית לִיהּ בַּת זוּג כַּאֲיִנּוֹן נִכְרִין דְּלֹא תְּרִיכוּ וְקָא מְזַדְּוּגָן
 כְּתִירֵי נְשִׂיָהוּ) לְכִלְהוּ בְּנֵי נְשָׂא, אֵית לֹון בַּת זוּג, בַּר
 מַהֵאֵי.

חֲמוּ הַשְׁתָּא, כְּמָה אֵינּוֹן רְבִרְבִין וְעֲלֵאִין גְּבוּרִין
 דִּילָיָה. תְּנִינָן, מֵאָן דְּמִתְרַף אֶתְתִּיהּ
 קְדָמָה, מְדַבְּחָא אַחִית עֲלוּי דְּמַעִין. מְדַבְּחָא
 אַמְאֵי. אֲלֹא, הָא אַמִּינָא, דְּכָל נְשִׂין דְּעֲלָמָא
 בְּדִיוקְנָא דְּהָאֵי מְזַבַּח קִיַּיְמִי, וְעַל דָּא יִרְתָּאן
 אֵינּוֹן שְׁבַע בְּרַפָּאן, דְּכִלְהוּ מְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל
 אֵינּוֹן. וְאֵי אִיהוּ (דף ק"ג ע"א) מְתַרְף לָהּ, אֶהְדָּר

לִילָה וְלִילָה יוּצָא וּפּוֹקֵד אֶת
 הַנְּפֵשׁ, וְחֹזֵר לְמִקּוּמוּ אַחַר שְׁנַיִם
 עֶשֶׂר חֲדָשִׁים, כְּשֶׁהִסְתַּלַּק דִּינּוּ שֶׁל
 אוֹתוֹ הָאִישׁ. שְׁהַרְי כָּל אוֹתָם שְׁנַיִם
 עֶשֶׂר חֲדָשִׁים, זוֹ הַרוּחַ כְּפוּפָה
 בְּעַצְבוּת כָּל יוֹם. אַחַר שְׁנַיִם עֶשֶׂר
 חֲדָשִׁים יוּצָאת מִשָּׁם וְהוֹלֶכֶת
 וְעוֹמֶדֶת בְּשַׁעַר גֵּן עֵדֶן וּפּוֹקֶדֶת אֶת
 הָעוֹלָם הַזֶּה אֶל אוֹתוֹ הַכְּפִלִי
 שְׂיוֹצָאת מִמֶּנּוּ. וְכִשְׁהָאִשָּׁה הַזֹּאת
 מְסַתַּלַּקֶת מִן הָעוֹלָם, אוֹתָהּ רוּחַ
 יוּצָאת וּמִתְלַבֶּשֶׁת בְּאוֹתָהּ רוּחַ
 שְׁלָהּ, וְזוֹכָה בָּהּ לְבַעֲלָהּ, וּשְׁנֵייהֶם
 מְאִירִים כְּרֵאוּי בְּחַבּוּר אָחָד.

בֵּינָן שְׂבָאנוּ לְמִקּוּם זֶה, עֲכָשׁוּ יֵשׁ
 לְגַלוּת דְּרַכִּים נְסִתְרוֹת שֶׁל רְבוּן
 הָעוֹלָם וְלֹא יוֹדְעִים בָּהֶם בְּנֵי
 אָדָם, וְכֻלָּם הוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ אֲמֶת,
 כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (הושע יד) כִּי יִשְׁרָיִם
 דְּרַכֵּי ה' וְצַדִּיקִים יִלְכוּ בָם וּפּוֹשְׁעִים
 יִכְשְׁלוּ בָם. וּבְנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים
 וְלֹא מִשְׁגִּיחִים כְּמָה הֵם עֲלֵיוֹנִים
 מְעַשֵׂי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכְמָה
 הֵם מְשֻׁנִּים, וּבְנֵי הָעוֹלָם לֹא
 יוֹדְעִים, וְכֻלָּם בְּדֶרֶךְ אֲמֶת, שְׁלֹא
 סוֹטִים יְמִינָהּ וּשְׂמָאלָהּ.

אַלְהָ שְׂמִתְגַּלְגְּלִים, שְׁגִרְשׁוּ
 כְּגִירוּשֵׁין מֵאוֹתוֹ הָעוֹלָם וְאֵין לָהֶם
 בַּת זוּג, בַּת הַזּוּג שֶׁהֵם מְזַדְּוּגִים
 בְּעוֹלָם הַזֶּה, מֵאִיפָה הֵן אוֹתָן
 נְשִׂים שְׂמִזְדְּוּגוֹת עִמָּם בְּעוֹלָם
 הַזֶּה, שְׁהַרְי (גַּרְשׁ אוֹתָהּ וְאֵין לוֹ בַּת זוּג
 כַּאוֹתָם גְּבָרִים שְׁלֹא גַרְשׁוּ וּמְזַדְּוּגִים עִם נְשׁוֹתֵיהֶם)
 לְכָל בְּנֵי הָאָדָם יֵשׁ בַּת זוּג, חוּץ
 מִזֶּה?

רְאוּ עֲכָשׁוּ כְּמָה גְּדוּלִים וְעֲלֵיוֹנִים
 גְּבוּרֹתֵינוּ. שְׁנִינוּ, מִי שְׂמִגְרֵשׁ
 אֶשְׁתּוֹ הַרְאֵשׁוֹנָה, מְזַבַּח מוֹרִיד
 עֲלָיו דְּמַעוֹת. לְמָהּ מְזַבַּח? אֲלֹא
 הָרִי אֲמַרְנוּ שְׁכַל נְשׁוֹת הָעוֹלָם
 עוֹמְדוֹת בְּדַמּוֹת הַמְזַבַּח הַזֶּה, וְעַל
 זֶה הֵן יוֹרְשׁוֹת שְׁבַע בְּרִכוֹת, שְׁכַלָן
 הֵן מְכַנְסֵת יִשְׂרָאֵל. וְאִם הוּא
 מְגַרֵשׁ אוֹתָהּ, חוֹזֵרֶת הָאָבֶן (שְׁל

אבנא (נ"א דמדבחה עלאה) **לגרעונא**. **מאי טעמא**. בגין דמתחברין תרוכין בהדי הדדי.

ורזא דא דכתיב, (דברים כד) **וכתב לה ספר פריית ונתן בידה וגו'**, ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר. **ממשמע דאמר**, והלכה והיתה לאיש, **לא ידענא** (דחייא אולה לנבי בעלה דתריד לה) (נ"א דליתיה) (תהוא דתריד לה), **מאי אחר**. אלא כמה דאתמר, אחר תנן, ואחר כתיב, ואחר קרינן ליה, דכתיב, (איוב ח) **ומעפר אחר יצמחו**. ותרוכין מתחברין פחדא, תרוכין דההוא עלמא, ותרוכין דהאי עלמא. ומה דהות האי אתתא, בדיוקנא עלאה, הא אשתעבדא לדיוקנא תתאה, קרינא ליה אחר.

וקרינן ליה אחרון, אחרון מנלן. דכתיב, (איוב ט) **ואחרון על עפר יקום**. והכא כתיב ושנאה האיש האחרון. או פי ימות האיש האחרון. אחרון, שני מיבעי ליה. ואי תימא, דלא תזדווג אפילו לעשרה, דא בטר דא. לאו הכי. וכי לבעלה דא תזדווג, ולא לאתרא, מאי אחרון.

אלא דא איהו האי אחר דקאמרן, ואיהו אחר, ואיהו אחרון. השתא אבנא מתגלגלא בקוספתא. אחר אמאי אקרי הכי דהא כל בנינא נפל, ואתהדר לעפרא, איהו הוה מה דהוה, ולא אתרא. אמאי קרינן ליה אחר. אוף הכי אמאי אקרי אחרון, וכי אחרון איהו, והא אי יתישר יאות, ואי לא, יהדר ויתגלגל ויתנטע כמלקדמין, אמאי אקרי אחרון.

אבר תא חזי, כתיב (בראשית א) **וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד**, מאי טוב. תנינן, דא מלאך דטוב. מאד, דא מלאך המות. ולכלא קדשא בריה הוא אזמין תקונוי. תא חזי, כתיב (בראשית ב) **ונהר יוצא מעדן**

המוזב העליון) לגרעון. מה הטעם? משום שמתחברים הגרושין זה עם זה.

וכוד זה, שכתוב (דברים כד) **וכתב לה ספר פריית ונתן בידה וגו'**, ויצאה מביתו והלכה והיתה לאיש אחר. **ממשמע שאמר** והלכה והיתה לאיש, לא ידענו (שאותה שהולכת אצל בעלה שגרש אותה) (שזה אינו) (אותו שגרש אותה)? מה זה אחר? אלא כמו שנאמר, שנינו אחר, ואחר כתיב, ואחר קוראים אותו, שכתוב (איוב ח) **ומעפר אחר יצמחו**. והגרושים מתחברים כאחד, גרושים של אותו העולם וגרושים של העולם הזה. ומה שהאשה הזו היתה בדיוקן עליון, הרי השתעבדה לדיוקן תחתון, קוראים לו אחר. וקוראים לו אחרון. מנין לנו אחרון? שכתוב (שם ט) **ואחרון על עפר יקום**. וכאן כתוב **ושנאה האיש האחרון**. או, פי ימות האיש האחרון. אחרון? שני הנה צריך להיות! ואם תאמר שלא תזדווג אפילו לעשרה זה אחר זה - לא כף. וכי לבעל הנה תזדווג ולא לאחר. מה זה אחרון?

אלא זהו האחר הנה שאמרנו, והוא אחר, והוא אחרון. עכשו האבן מתגלגלת בכף הקלע. למה אחר נקרא כף? שהרי כל הבנין נפל וחסר לעפר, הוא הנה מה שהיה ולא אחר. למה קוראים לו אחר? אף כף למה נקרא אחרון, וכי הוא אחרון? והרי אם יתישר - יפה, ואם לא - יחזר ויתגלגל וינטע כמקדם. למה נקרא אחרון?

אבר בא וראה, כתוב (בראשית א) **וירא אלהים את כל אשר עשה והנה טוב מאד**. מה זה טוב? שנינו, זה מלאך הטוב. מאד - זה מלאך המות. ולכל

הקדוש ברוך הוא הזמין תקונו. בא וראה, כתוב (שם) ונהר יצא מעדן להשקות את הגן. נהר זה לא שוכף לעולמים מלרבות ומלגדל ולעשות פרות. ואל אחר הסתרס, ואין לו תשוקה לעולמים, ולא מרבה ולא עושה פרות. שאלמלא עשה פרות, יבלבל את כל העולם.

ומשום כך אדם שגורם לאותו הצד לגדל בעולם נקרא רע, ולא רואה פני שכניה לעולמים, שכתוב (תהלים ה) לא יגרוף רע. האיש הזה שמתגלגל בגלגול, אם עבר ונדבק באותו אל אחר שלא עושה פרות ולא מתרבה בעולם, משום כך נקרא אחר, והשם גורם לו. הוא הוא, ואחר נקרא, אחר ודאי.

אחרון - מראשון ואילך אחרון קוראים לו, ואחרון נקרא. שני הוא, ומיד נקרא אחרון, וכך קורא לו הקדוש ברוך הוא אחרון, משום שנתקן להיות אחרון ולא ישוב כמקדם. השלישי אף כך. וכן בכל הפעמים מהראשון ואילך, כך נקרא אחרון, וכן צריך לקרא אחרון, שאלמלא נקרא מיד שני, הרי יש פתחון פה לחזר כמקדם, ואותו בנן נהרס.

מנן לנו? מבית שני שנקרא אחרון, שכתוב (תהי ב) גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון. שהרי מראשון ואילך נקרא אחרון, שהרי לא יהיה פתחון פה שאותו בנן יפל ויחזר כמקדם.

אף זה כך, אחרון קוראים לו. ולכן כתוב לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה. לא יוכל? לא יקחנה היה צריך להיות! מה זה לא יוכל? אלא בין שהאשה הזו נדבקה באחר וירדה להשמעבד בדרגה תחתונה, לא רוצה הקדוש ברוך הוא שישוב מדרגתו לתת פרי

להשקות את הגן, נהר דא, לא שכיף לעלמין, מלאפשא ולמסגי ולמעבד פירין. ואל אחר אסתרס, ולית ליה תיאובתא לעלמין, ולא אפיש, ולא עביד פירין, דאלמלי עביד פירין, יטשטש לכל עלמא.

ובגין כך, בר נש דגרים לההוא סטר דיפוש בעלמא, אקרי רע, ולא חמי אפי שכנתא לעלמין, דכתיב, (תהלים ה) לא יגרוף רע. האי בר נש, דמתגלגלא בגלגולא, אי איהו עבר ואתדבק בההוא אל אחר, דלא עביד פירין, ולא אפיש בעלמא, בגין כך אקרי אחר, ושמא גרים ליה, איהו הוא, ואחר אקרי, אחר ודאי.

אחרון: מקדמא ואלך, אחרון קרינן ליה, ואחרון אקרי. תננינא איהו, ומיד אקרי אחרון, והכי קרי ליה קדשא בריה הוא אחרון, בגין דיתתקן למיהוי אחרון, ולא יתוב כמלקדמין. תליתאה אוף הכי. וכן בכל זמנין, מקדמא ואלך. הכי אקרי אחרון, והכי אצטריך למקרי אחרון, דאלמלא אתקרי מיד תננינא, הא פתיחו דפומא לאהדרא כמלקדמין, וההוא בנינא אסתת.

מנלן. מבית שני דאקרי אחרון, דכתיב, (תהי ב) גדול יהיה כבוד הבית הזה האחרון מן הראשון. דהא מקדמא ואלך, אחרון אקרי, דהא לא יהא פתיחו דפומא, דההוא בנינא ינפול, ויתהדר כמלקדמין.

אוף הכי דא, אחרון קרינן ליה. ובגין כך כתיב, לא יוכל בעלה הראשון אשר שלחה לשוב לקחתה. לא יוכל, לא יקחנה מיבעי ליה, מאי לא יוכל. אלא בין דהאי

באחר וירדה להשמעבד בדרגה תחתונה, לא רוצה הקדוש ברוך הוא שישוב מדרגתו לתת פרי

וְלֹהֲדַבֵּק בְּאוֹתָהּ דְרָגָה שְׂאִינָה שְׁלוֹ.

ובא ראה, אם האשה הזו לא נשאת, אפלו תזנה עם כל האנשים שבעולם - אם רוצה בעלה, ישוב אליה. אבל אם נדבקה בנשואין לאחר, (ואחר) זה (ה) לא יוכל לשוב לדרגתו הראשונה שהיה פתחלה אליה. לא יוכל ודאי להשיב אותה הדרגה לעולמים.

אחרי אשר הטמאה. שנינו, שהטמאה בלבד. אם כך, אפלו אם תתרחק ותזנה בלי נשואין? אלא כיון שנדבקה לאחר, הרי קבלה עליה את החלק של אותו הצד, ובעלה הראשון שהוא מצד אחר טוב של טוב, לא יהיה לו בה חלק לעולמים, ולא ירבה כלל את אותו מקום. הרי אם שלחה האיש האחרון או כי ימות האיש האחרון - לראשון אסורה, אבל לשאר בני אדם מתרת. אולי תמצא מקום כמו מקדם, ואחרון יקום ויזדווג עמה.

מי שיש לו בנים מאשתו הראשונה ומכניס את זו לתוך ביתו, אותו היום הוא נדבק בחרב קשה שמתהפכת בשביל שני צדדים. אחד - שהרי שנים היא דחתה החוצה, ועכשו הוא השלישי. ועוד - כלי שהשתעבד (שהשתתף) בו אחר, איך הוא בא לתת בה רוחו שלו וישתתף עמה ונדבק בה? לא שהיא אסורה, אבל ודאי שתוף רע הוא לעצמו

(כמו שבארנו).

רבי לויטס איש כפר אונזו היה צוחק ומתלוצץ על האשה הזו, כשראה מי מזדווג עמה, והיה אומר, (משלי לא) ותשחק ליום אחרון כתוב. מי שנדבקת בו

ליום אחרון פתיב, מאן

אתתא אתדבקת באחר, ונחתת לאשתעבדא בדרגא תתאה, לא בעי קדשא ברין הוא, דאיהו יתוב מדרגא דיליה, למיהב איבא, ולא אתדבקא בההוא דרגא דלאו דיליה.

והא חזי, אי האי אתתא לא אתנסיבת, אפילו תזנה בכל גוברין דעלמא, אי בעי בעלה יתוב לגבה, אבל אי אתדבקא בנשואין לאחר, (נ"א ואחר) דא (האי) לא יוכל לשוב לדרגא קדמאה, דהוה בקדמיתא לגבה. לא יוכל ודאי לאתבא לההוא דרגא לעלמין.

אחרי אשר הטמאה. תגינן, דהטמאה בלביה. אי הכי, אפילו אי תתרחק ותזנה בלא נשואין. אלא, כיון דאתדבקת לאחר, הא קבילת עלה חולקא דההוא סטרא, ובעלה (ד) ק"ג ע"ב) קדמאה דאיהו מסטרא אחרא טבא דטוב, לא יהא ליה בה חולקא לעלמין, ולא יפיש כלל לההוא אתר. הא אם שלחה האיש האחרון, או פי ימות האיש האחרון, לקדמאה אסורא, אבל לשאר בני נשא, תשתרי. דילמא תשפח אתרא כמלקדמין, ואחרון יקום דיזדווג בהדה.

מאן דאית ליה בנין מאתתיה קדמיתא, ואעיל האי לגו ביתיה, ההוא יומא אתדבק בחרבא קשיא דמתהפכא, בגין תרין סטרין. חד, דהא תרין דחת לון לבר, והשתא איהו תליתאה. ותו, מאנא דאשתעבד (נ"א דאשתתף) ביה אחר, הניך ייתי איהו למיהב ביה רוחא דיליה, וישתתף בהדה, ויתדבק בה. לאו דאיהי אסורא, אבל ודאי שתופא בישא איהו לגרמיה. (בדאמרן).

רבי לויטס איש כפר אונזו, הוה חייך ומתלוצץ על אתתא דא, פד חמי מאן דאזדווג בהדה, והוה אומר, (משלי לא) ותשחק

באיש אחרון, אחר כך היא צחוק. עכשו יש לחזר ולעין על מקום (נ"א אילן) אחד גדול ועליון שהיה בעולם, ונזע ושרש של אמת, והוא עובד אבי ישי אבי דוד, שהרי נאמר שהיה אחרון, איך יצא שרש אמת מהמקום הזה? אלא עובד נתקן בתקון עליון, וחזר השרש של האילן שהתהפך על תקונו, והתעלה בו והתתקן כראוי, ועל זה נקרא עובד, מה שלא זכו כך שאר בני העולם. הוא בא, עבד ועדר את עקר ושרש האילן, ויצא מהפנים המרים, וחזר ונתקן בנוף של אילן אחר עליון. בא ישי בנו וחזק אותו ונתקן אותו, ונאחו בענפי האילן העליון האחר, וחבר אילן באילן, והסתבכו זה בזה. כיון שבא דוד, מצא אילנות מסבכים ומאחדים זה בזה. אז ירש השלטון בארץ, ועובד גרם את זה.

בכה אותו זקן ואמר, אי זקן זקן, ולא אמרנו לך שנוכנסת לים הגדול?! עכשו אתה הוא בתוך התהומות הגדולים. התתקן לעלות. זקן זקן, אתה גרמת לזה, שאלמלא היית שותק בתחלה, היה נאה לך, אבל עכשו לא יכולת ואין מי שיאחו ביך, אלא אתה בלבדך. קום זקן ועלה במעלה. עובד זה התתקן ויצא מתוך שדה רע של בורות רעים. בא ישי בנו והתקין ועדר את האילן, ועם כל זה, (ועובד) זה סוד הסודות, ולא ידעתי אם אמר ואם לא אמר. אמר דבריו, זקן, ודאי אמר, בזה ידועים כל שאר בני הגלגול. (עובד התקין אילן, ועם כל זה שהתקין אילן) עובד

דאתדבקת ביה באיש אחרון, חיוכא איהי לבתר.

השתא, אית לאהדרא ולעינא, על אתר (נ"א אילנא) חד רב ועלאה, דהוה בעלמא, וגזעא ושרשא דקשוט, ואיהו עובד אבי ישי אבי דוד. דהא אתמר דאחרון הוה, היך נפק שרשא דקשוט, מגו אתר דא.

אלא, עובד אתתקן בתקונא עלאה, ואהדר שרשא דאילנא דקא אתהפך, על תקונייה, ואסתליק ביה, ואתתקן בדקא יאות, ועל דא אקרי עובד. מה דלא זכו הכי, שאר בני עלמא.

אתא איהו, פלח ואעדר עקרא ושרשא דאילנא, ונפק מאנפין מרירן, ואהדר (נ"א ואעדר) ואתקן בנופא דאילנא אחרא עלאה, אתא ישי בריה, ואחסין ליה, ותקין ליה, ואתאחד בענפוי דאילנא אחרא עלאה, וחבר אילנא באילנא, ואסתבכו דא בדא. כיון דאתא דוד, אשפח אילנין מסתבכין ומתאחדין דא בדא, כדין ירית שלטנו בארעא, ועובד גרים דא.

בכה ההוא סבא ואמר, אי סבא סבא, ולא אמינא לך, דעלת בימא רבא, השתא אנת הוא גו תהומי רברבין, אתתקן לסלקא. סבא סבא, אנת גרמת דא, דאלמלא הוית שתיק בקדמיתא, הוה יאות לך, אבל השתא לא יכולת ולית מאן דאחיד ביך, אלא אנת בלחודך. קום סבא ואסתלק בסליקו.

עובר דא, אתתקן ונפק מגו חקל בישא, דגובין בישין. אתא ישי בריה, ואתקין ואעדר אילנא, ועם כל דא, (ועובד) דא רזא

דרזין, ולא ידענא אי אימא, אי לא אימא. אימא מילך סבא, ודאי אימא, בדא ידענא כל שאר בני גלגולא. (נ"א עובד אילנא אתקין ועם כל דא דאילנא אתקין) עובד

עם כל זה התקין אילן. כשבא דוד
המלך, נשאר באילן הפחתון של
הנקבה, והצטרף לקבל חיים
מאחר. ומה אם זה שהתפקן
והתקין הכל כף - שאר בני העולם
שבאים בגלגול, שלא יכולים
להתפקן כף, על אחת כמה וכמה.
בכ"ה הצדדים מתהפך בגלגול.

כף היה פרוץ. כף היה בעז. כף
היה עובד. (ועם כל זה האילן נתקן) ובכל
יוצא אילן מצד הרע, ואחר כף
נדבק בצד הטוב. בתחלה, ויהי
ער בכור יהודה רע. (אונן אף כף)
מחלון אף כף ולא כל כף. אבל
באלה התעכל הרע, ויצא אחר כף
טוב, (אצ"א) אותו שכתוב בו
(שמואל א טו) טוב ראוי. וה' עמו.

עכשו עומד אילן פחתון על
תקונו, ומלך אלהים על גוים.
בראשית הכל, מעקר ויסוד
עליון השתמשו דרגות, ראובן
שמעון לוי יהודה. מה כתוב בו?

(בראשית כט) הפעם אודה את ה'.
וכתוב ותעמד מלדת. הינו (ישעיה
נד) רני עקרה לא ילדה. משום
שכשנולד יהודה, יצאה נקבה
דבוקה בזכר, ולא הייתה על
תקוניה פנים בפנים ולא הכשרה
ללדת. כיון שנסר אותה הקדוש
ברוך הוא והתקין אותה, (פנים
בפנים) אז הכשרה להתעבר וללדת.
ובספרו של חנוך, ותעמד מלדת
לא נאמר על לאה, אלא נאמר על
רחל, אותה שמבכה על בניה,
אותה שגשרשה ביהודה - יה"ו
ד"ה. ותעמד מלדת, שהרי לא
נתקנה.

בתחלה דיוקן העליון היה הכל
ראובן - או"ר ב"ן. (בראשית א)
ויאמר אלהים יהי אור, ימין אור.
(ב"ן) שמעון שמאל אור, באותו

עם כל דא אילנא אתקין. פד אתא דוד מלפא,
באילנא תתאה דנוקבא אשתאר, ואצטריך
לקבלא חיינ מואחרא, ומה אי האי דאתפקן,
ואתקין פלא, הכי. שאר בני עלמא דאתיין
בגלגולא, דלא יכלין לאתפקנא הכי, על אחת
כמה וכמה.

בכ"ה סטריין אתהפך בגלגולא. פרוץ הכי הוה.
בעז הכי הוה. עובד הכי הוה. (כ"א ועם כל
דא אילנא אתתקן) ובכלא נפיק אילנא מסטרא דרע,
ואתדבק לבתר בסטרא דטוב. בקדמיתא,
(בראשית לח) ויהי ער בכור יהודה רע. (אונן אף הכי)
מחלון אוף הכי, ולא כל כף. אבל בהני
אתעפל רע, ונפיק טוב לבתר, (נפק) ההוא
דכתיב ביה, (שמואל א טו) וטוב ראוי. (שמואל א טו) ויני'
עמו. הכא קיימא אילנא תתאה על תקוניה,
ומלך אלהים על גוים.

בשירותא דכלא, מעקרא ויסודא עלאה,
אשתמשו דרגין, ראובן שמעון
לוי יהודה, מה כתיב ביה, (בראשית כט) הפעם
אודה את יי', וכתיב ותעמוד מלדת. הינו
(ישעיה נד) רני עקרה לא ילדה. בגין דכד אתיליד
יהודה, נפקת נוקבא מתדבקא בדכורא, ולא
הות על תקוניהא אנפין באנפין, ולא אתכשרת
לאולדא כיון דנסר לה קדשא ברוך הוא,
ואתקין לה, (כ"א אנפין באנפין) כדיון אתכשרת
לאתעברא ולאולדא.

ובספרא דחנוך, ותעמוד מלדת, לאו על לאה
אתמר, אלא על רחל אתמר, ההיא
דמבכה (דף ק"ד ע"א) על בניה, ההיא דאשתרשת
ביהודה: יה"ו ד"ה. ותעמוד מלדת, דהא לא
אתפקנא.

בקדמותא, דיוקנא דלעילא הוה כלא ראובן: או"ר ב"ן. (בראשית א) ויאמר

סיג שהזהב עמו - שם עון. לוי - חבור של הכל להתחבר משני צדדים. יהודה - נקבה עם זכר נדבקה. יה"ו - זה זכר. ד"ה - זו נקבה שהיתה עמו.

ד"ה, למה ד"ה? אלא ד' בהדבקות של רע עמה היא דל"ת, היא עניה, וצריכה לשוב בגלגול לבער את אותו הרע ולהתבלות בעפר, ואחר לצמח בצד הטוב ולצאת מעני לעשר, ואז ה' ועל זה יה"ו ד"ה.

צא זקן מתוך התהומות, אל תפחד, כמה ספינות מזמנות לך בשעה שתשוט בים כדי לניח בך. בכה כמו מקדם ואמר, רבון העולם, אולי יאמרו המזמנות העליונים שאני זקן ובוכה כתינוק. גלוי לפניך ששל כבודך אני עושה, ולא עשיתי לכבודי, שהרי בתחלה היה לי להשמר שלא אפגס לים הגדול, ועכשו כיון שאני בו, יש לי לשוטט בכל הצדדים ולצאת ממנו.

יהודה אפה יודוף אחיה, (כלם מודים על השם הנה) הינו מה שאנו אומרים ברוף אפה, הוא ברוף והיא אפה. לכל בניו לא אמר יעקב אפה, אלא למקום שהצטרף. זהו אפה. השם הנה (ודאי אפה) יודוף אחיה. כלם מודים לך על השם הנה. ודאי אפה יודוף אחיה, על השם הנה הסתלק ונכפה הצד האחר, משום ששפנקא ונזכר, הרי יוצא אתו הצד האחר. כיון שאומרים אפה, שלטון ונדלה יש לה, והצד האחר נכפה ולא נראה שם. ודאי שבשם הנה נרשם ונבחר מהצד האחר. וזו העליה והממשלה שלה, ושכר ורע לצד האחר. כיון

סיג שהזהב עמו - שם עון. לוי - חבור של הכל להתחבר משני צדדים. יהודה - נקבה עם זכר נדבקה. יה"ו - זה זכר. ד"ה - זו נקבה שהיתה עמו.

אלהים יהי אור, ימינא אור. שמעון שמאלא אור בהווא סיגא דדהבא בהדיה שם עון. לו"י: חבורא דכלא, לאתחברא מתרין סטריין. יהודה: נוקבא בהדי דכורא מתדבקות, יה"ו, דא דכורא. ד"ה, דא נוקבא דהות בהדיה.

ד"ה, אמאי ד"ה. אלא ד', באתדבקותא דרע בהדה, איהי דל"ת, מספנא איהי, ואצטריך לאתבא בגלגולא, לאתעפלא ההוא רע, ולמתבלי בעפרא. ולבתר לצמחא בסטרא דטוב, ולנפקא ממספנו לעתירו, וכדין ה'. ועל דא, יה"ו ד"ה.

פוק סבא, מגו תהומי, לא תדחל, כמה ארביין זמינין לך, בשעתא דתשוטט ימא, בגין לנייקא בהו. בכה כמלקדמין ואמר, מארי דעלמא, דילמא יימרון משריין עלאין, דאנא סבא, ובכי כינוקא. גלי קמך, דעל יקרך אנא עבדי, ולא עבידנא על יקרא דילי, דהא בקדמיתא הוה לי לאסתמרא, דלא איעול בימא רבא, והשתא כיון דאנא ביה, אית לי לשטטא בכל סטריין, ולנפקא מניה.

יהודה אפה יודוף אחיה, (בראשית כט) (ס"א כולהו אודאן על שמא דא והיינו וכו') היינו דאנן אמריין ברוף אפה. איהו ברוף ואיהי אפה, לכלהו בנוי לא אמר יעקב אפה, אלא לאתך דאצטריך. דא איהו אפה.

שמא דא, (נ"א ודאי אפה) יודוף אחיה, כלהו אודן לך על שמא דא, ודאי אפה יודוף אחיה, על שמא דא, אסתלק ואתפניא סטר אחרא, בגין דכד אתקרי ואדפר, הא נפקת סטרא אחרא בהדה. כיון דאמרי אפה, שלטנו ורכבנו אית לה, וסטרא אחרא אתפניא, ולא אתחזיאת תמן. ודאי בשמא דא אתרשים ואתבריר מסטרא אחרא. ודא אסתלקו ושלטנו דיליה, ותבירו וביש לסטרא אחרא.

שִׁיּוּדוֹף אַחִיךָ עַל הַשֵּׁם הַזֶּה, אַתָּה, אִז יִדָּף בְּעַרְףְּ אִיבִיךָ, מִיַּד נִכְנָעִים אֵלֶיךָ, וְהַשֵּׁם הַזֶּה גּוֹרֵם. יִדְעָתִי, חֲבָרִים, יִדְעָתִי, שְׂאֵתָה הָרִי הַשֵּׁם הַזֶּה, אַתָּם אוֹמְרִים לְמָקוֹם עֲלוּן אַחַר, שְׂפָתוֹב (תהלים ק) אַתָּה כֹּהֵן לְעוֹלָם, בַּיָּמִין הָעֲלִיּוֹן. יָפָה הוּא, שְׁהָרִי כִּיּוֹן שְׂרָבִי שְׂמַעוֹן מוֹדִים לוֹ עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים, וְזָכָה לִפְלֵ. כָּל מָה שְׂהוּא אוֹמֵר, כִּף זֶה וְיָפָה.

אַבְרָם כְּשִׁתְּהִיּוּ מַגִּיעִים אֵלָיו, אִמְרוּ לוֹ וְהַזְכִּירוּ לוֹ אֶת יוֹם הַשְּׂלֵג כְּשִׁזְרַעְנוּ פּוֹלִים לְחַמְשִׁים וּשְׁנַיִם גּוֹנִים, שְׁהָרִי אַתָּה כֹּהֵן. כְּאֵן נִקְשֵׁר כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה בַּיָּמִין בְּלִי פְרוּד כָּלֵל, וּמְשׁוּם כִּף, אַתָּה כֹּהֵן לְעוֹלָם. כְּאֵן נִקְשֵׁר כּוֹס בַּיָּמִין כְּרִאֲוִי.

וְעַד זֶה אִמְר הַכְּתוּב, יְהוּדָה אַתָּה, לְאַתָּה הַזֶּה יוֹדוּךְ אַחִיךָ, וְלֹא כְּתוּב יְהוּדָה יוֹדוּךְ אַחִיךָ וְלֹא יוֹתֵר, אֲלֹא עַל שֵׁם שֶׁל אַתָּה. אַתָּה - מָקוֹם זֶה הַצְּטִרְךָ לְשֵׁם הַזֶּה, וְלֹא אַחַר.

יְהוּדָה - הָאֵב הַרְאִשׁוֹן וְהָאֵב הַשְּׁנִי, וְלֹא הִנֵּה בּוֹ חֲלוּף לְעוֹלָמִים. וּמְשׁוּם כִּף פֶּרֶץ הַתְּגַבֵּר בּוֹ בְּגוֹבֹרְתּוֹ מָה שֶׁלֹּא הִיָּה כִּף לְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם. וְעַל כִּף בְּנִינּוֹ שֶׁל דָּוִד מִתְחִיל אֶת הַחֲשׁוֹבּוֹן מִפְּרֶץ, וְלֹא מִבְּעִז, שֶׁהִיָּה בּוֹ שְׁנוּי. חֲבָרִים, אִם תִּשְׁגִּיחוּ, לֹא אִמְרָתִי דְבָרִים בְּסִתְר, וְאִף עַל גַּב שֶׁהֵם נִסְתָּרִים. וְעַד כִּף יְהוּדָה הַרְוִיָּת אֶת הַשֵּׁם הַזֶּה שֶׁנִּקְרָא אַתָּה. עֲמַד עַל בְּרִיּוֹ פַעַם רִאשׁוֹנָה וּפַעַם שְׁנִיָּה וְלֹא הַשְׂתַּנָּה לְעוֹלָם. וּבְנֵי יְהוּדָה וְזָרְעוֹ מוֹדִים וְאוֹמְרִים כִּי אַתָּה אֲבִינּוּ, מָה שְׂאִין בֵּן לְשָׂאֵר בְּנֵי הַגְּלוּל לְעוֹלָמִים. שָׂאֵר בְּנֵי הַגְּלוּל, שְׁנֵי אַבּוֹת, שְׂתֵי אִמָּהוֹת, יֵשׁ לָהֶם גּוֹן

כִּיּוֹן דִּיּוּדוּף אַחִיךָ עַל שְׂמָא דָּא, אַתָּה, כְּדִין יִדָּף בְּעַרְףְּ אִיבִיךָ, מִיַּד אַתְּכַפִּיין לְגַבְךָ, וּשְׂמָא דָּא גָרִים.

יִדְעָנָא חֲבָרִיָּא יִדְעָנָא, דִּהָא אַתָּה שְׂמָא דָּא, אַתּוֹן אִמְרִין לְאַתֵּר אַחְרָא עֲלָאָה, דְכַתִּיב, (תהלים ק) אַתָּה כֹּהֵן לְעוֹלָם, בַּיָּמִינָא עֲלָאָה. שְׂפִיר אִיהוּ, דִּהָא כִּיּוֹן דְרַבִּי שְׂמַעוֹן אוֹדֵן לִיה עֲלָאִין וְתַתְּאִין, וְזָכָה לְכֻלָּא, כָּל מָה דְאִיהוּ אִמְר, הָכִי אִיהוּ וְשְׂפִיר.

אַבְרָם כִּד תְּהוּוֹן מְטָאן לְגַבִּיה, אִמְרוּ לִיה, וְאִדְכְּרוּ לִיה, יוֹמָא דְתַלְגָּא, כִּד זְרַעָנָא פּוֹלִין, לְחַמְשִׁין וְתַרִין גּוֹוִינִין. דִּהָא אַתָּה כֹּהֵן, הָכָא אַתְּקִשֵׁר כּוֹס דְבְרָכָה בַּיָּמִינָא, בְּלֹא פְרוּדָא כָּלֵל. וּבְגִין כִּף, אַתָּה כֹּהֵן לְעוֹלָם, הָכָא אַתְּקִשֵׁר כּוֹס בַּיָּמִינָא, כְּדָקָא יְאוּת.

וְעַד דָּא אִמְר קָרָא, יְהוּדָה אַתָּה, לְהֵאִי אַתָּה יוֹדוּךְ אַחִיךָ, וְלֹא כְּתִיב יְהוּדָה יוֹדוּךְ אַחִיךָ, וְלֹא יִתִּיר, אֲלֹא עַל שְׂמָא דַּאֲתָּה. אַתָּה, אַתֵּר דָּא, אֲצִטְרִיךְ לְשְׂמָא דָּא, וְלֹא אַחְרָא.

יְהוּדָה, אַבָּא קַדְמָאָה, וְאַבָּא תַנְיִנָא, וְלֹא הוּא בֵּיה חֲלוּפָא לְעֲלָמִין. וּבְגִין כִּף פֶּרֶץ אַתְּתַקַּף בֵּיה בְּתוֹקְפוּי, מָה דְלֹא הוּא הָכִי לְכָל בְּנֵי עֲלָמָא. וְעַל דָּא בְּנִינָא דְדוּד, שְׂאֲרֵי חֲשַׁבְנָא מִפְּרֶץ, וְלֹא מִבְּעִז, דִּהוּא בֵּיה שְׁנוּיָא. חֲבָרִיָּא, אִי תִשְׁגַּחוּן, לָאו מְלִין בְּסִתְיִמוֹ קָא אִמְינָא, וְאִף עַל גַּב דְסִתְיִמִין אִינוּן.

וְעַד דָּא, יְהוּדָה רְוּחַ שְׂמָא דָּא, דְאִקְרִי אַתָּה. קָם עַל בּוֹרִיָּה זְמָנָא קַדְמָאָה, וְזַמְנָא תַנְיִנָא, וְלֹא אֲשַׁתְּנִי לְעֲלָם. וּבְנֵי דִיהוּדָה וְזָרְעָא דִילִיָּה, אוֹדֵן וְאִמְרִין כִּי אַתָּה אֲבִינּוּ. מָה דְלִית הָכִי לְשָׂאֵר בְּנֵי גְלוּלָא לְעֲלָמִין.

שְׂאֵר בְּנֵי גְלוּלָא, תַרִין אַבְהֵן, תַרִין אִמָּהֵן, אִית לוֹן גּוֹוֹן לְבְנֵינָא. וְרִזִין

לבנין. וסודות הללו בעמקי הים, הם בלב התהומות, מי יכול להוציא אותם? קום זקן, התגבר והתחזק בחזקתך והוצא מרגליות מתוך התהומות!

בעז נראה שהיה בו שנוי פשהוליד את עובד, שהרי עובד (מעשה) הוא בשנוי. לא כף. אבצן הוא בעז, הוא האב הראשון שלא עשה שנוי. ואם תאמר שהוא היה, ודאי פשהתעורר למעשה הזה היה בו, מי שהוא גבור כארי וכלביא היה בו, כפי שלא יהיה שנוי בְּדוּד, וחזר הדבר לעקר הראשון כפי שהכל יהיה מאב אחד, ושלשלת אחת. והכל אחד, ולא היה שנוי בגלגול של זרע דוד. ועל זה אפה, מראש ועד סוף, בלי שנוי כלל.

עכשו יצאת זקן מעמק של לב הים. יהודה אפה, ודאי מראש ועד סוף, ולא ראוי לכל שאר הבנים שיקראו אפה, אלא לו לבדו. אשרי חלקו של דוד שפך נבחר והתעלה משאר העקר של אדם בארץ.

יודוך אחיך, יודוך כל בני העולם היה צריך להיות! מה הטעם אחיך? אלא שדרך כל בני העולם לא מתיבמים לגלגול אלא מהצד של האחים, והאח מזמן ליבום, (ואתה בעצמך חודמנת ליבום), וכאן כל אחיך יודוך, שלא ישתלשל מהם ולא מאחד מהם שלשלת המלוכה, אלא אתה לבדך. אפה מראש ועד סוף אתה עשית, וממך יצא כל השלשלת וגזע (דמות וגוף) של האריה.

בניך בני אריה, שלא עברו לשנוי של אחיך, לא התחלפו לטלה ולא לשור ולא לגדי ולא לשום דיוקן אחר, אלא אריה התחיל לבנות,

אֵלָא אַרְיָה שְׁאֲרֵי לְמַבְנֵי,

אֵלָיִן, בְּעַמְקֵי יַמָּא, בְּלִפְא דְתַהוּמֵי אֵינּוּן, מָאן יְכִיל לְאַפְקָא לּוּן. קוּם סָבָא, אַתְּגַבֵּר וְאַתְקַף בְּתוֹקְפֵךָ, אַפִּיק מְרַגְלָן מִגּוּ תַהוּמֵי.

בְּעִז, אַתְחַזִּי דְהוּה בֵּיה שְׁנוּיָא, כַּד אֹלִיד לְעוֹבֵד, דְּהָא עוֹבֵד (ס"א עובדא) בְּשְׁנוּיָא הוּא. לָאו הָכִי. אַבְצָן הוּא בְּעִז, הוּא אַבָּא קַדְמָאָה, דְּלֹא עָבַד שְׁנוּיָא. וְאִי תִימָא, אִיהוּ הָוָה, וְדָאִי כַּד אַתְעַר לְעוֹבֵדָא דָא, בֵּיה הָוָה, מָאן דְּהוּא תְקִיף פְּאֲרִיא וְכִלִּיתָא בֵּיה הָוָה. בְּגִין דְּלֹא (דף ק"ד ע"ב) לְהוּי שְׁנוּיָא בֵּיה בְּדוּד, וְאַתְהֵדֵר מְלָה לְעַקְרָא קַדְמָאָה, בְּגִין דִּיהָא כֻּלָּא מֵאַבָּא חָדָא, וְשִׁלְשָׁלָא חָדָא. וְכֻלָּא חַד, וְלֹא הָוָה שְׁנוּיָא בְּגִלְגוּלָא דְזִרְעָא דְדוּד. וְעַל דָּא, אַתְהָ מְרִישָׁא וְעַד סוּפָא, בְּלֹא שְׁנוּיָא כֻּלָּל.

הַשְׁתָּא, נִפְקַת סָבָא, מֵעַמְקֵי לִפְא דִימָא. יְהוּדָה אַתְהָ, וְדָאִי מְרִישָׁא וְעַד סוּפָא וְלֹא אַתְחַזִּי לְכֻל שְׁאֵר בְּנִין, לְאַתְקֵרִי אַתְהָ, אֵלָא לִיָּה בְּלַחֲדוּי. זַפְּאָה חוּלְקִיָּה דְדוּד, דְּהָכִי אַתְבְּרִיר, וְאַסְתַּלַּק מִשְׁאֵר עַקְרָא דְבְנֵי נֶשֶׁא בְּאַרְעָא.

יודוך אחיך, יודוך כל בני עֵלְמָא מִיבְעֵי לִיָּה, מְאִי טַעְמָא אַחִיךָ. אֵלָא אֲרַח כֻּל בְּנֵי עֵלְמָא, לֹא מִתִּיבְמִין לְגִלְגוּלָא, אֵלָא מִסְטְרָא דְאַחִין, וְאַחָא אֲזַדְמֵן לִיבּוּמָא, (ואתה בגרמך, אודמנת ליבומא) וְהָכָא כֻּלְהוּ אַחִיךָ יוּדוּךָ, דְּלֹא יִשְׁתַּלְשַׁל מִנִּיָּהוּ, וְלֹא מִחַד מִנִּיָּהוּ, שִׁלְשׁוּלָא דִּמְלָכוּ, אֵלָא אַתְהָ בְּלַחֲדוּךָ. אַתְהָ, מְרִישָׁא וְעַד סוּפָא אַתְהָ עַבְדַּת, וּמִינַךְ נִפְקַ, כֻּל שִׁלְשׁוּלָא וְגִזְעָא (דִּיוֹקְנָא וְנוּפָא) דְאַרְיָה.

בְּנִיךָ, בְּנֵי אַרְיָה, דְּלֹא אַתְעַבְּרוּ לְשְׁנוּיָא דְאַחִיךָ, לֹא אַתְחַלְפוּ לְטַלְהָ, וְלֹא לְשׁוּר, וְלֹא לְגָדִי, וְלֹא לְשׁוּם דִּיוֹקְנָא אַחֲרָא,

וְאָרְיָה סִיּוּם בְּנֵינָא. כָּל שְׁלֹשׁוֹף, בְּנֵי אַרְיָה
 נִינְהוּ. דְּאִלְמָלָא אַתָּא גִלְגּוּלָא מִסְטָרָא דְאַחוּף,
 יִתְחַלְפוּן כָּל דִּיּוֹקְנִין, וְיִתְעַרְבוּן אֵלִין בְּאֵלִין.
 וְעַל דָּא יוֹדוּף אַחִיף, דְּלָא הָוָה חַד מְנַהוּן,
 בְּגִלְגּוּלָא דְשְׁלֹשְׁאָה דְבִנְיָה. יְדוּף זְקִיף, דְּלָא
 הָוָה בְּךָ עֲרַבּוּבִיא אַחְרָא מְנַיְיָהוּ. וְהֵינּוּ מִטְרָף
 בְּנֵי עָלִית, דְּלָא הָוָה טְרַפָּא לְאַחְרָא עַל פְּתוּרָף.
 כְּרַע, בְּמִיתַת עַר. רַבִּין, בְּמִיתַת אוּנָן. לְבַתָּר
 אֲתַגְבַּר בְּאַרִי, לְאַקְמָא לְפָרִץ. וּכְלָבִיא,
 לְאַקְמָא לְזֵרַח. מִי יְקִימְנוּ, דְּכַתִּיב, (בראשית לח)
 וְלֹא יִסֹּף עוֹד לְדַעְתָּהּ. וְתַרְגּוּם וְלֹא פָּסַק. מִי
 יְקִימְנוּ, מָאן הוּא דֵיִימָא, אֲסוּרָה אֲתַתָּא דָּא.
 מָאן הוּא דֵיִימָא, הוּאִיל וְאֲשְׁלִימַת אֲרַחְקָא,
 לָא אֲצַטְרִיכָא לָךְ יִתִיר, יְבָמָה דָּא, פִּיּוּן
 דְּאֲשְׁלִימַת אֲרַחְקָא, לָא אֲצַטְרִיכַת לָךְ יִתִיר,
 וְאֲתַחֲזִיאַת לְאַתְפָּרְשָׁא מִינָהּ, אֲבָל מִי יְקִימְנוּ,
 וְדָאִי מִתְּפָן וְלַהֲלָאָה אִיהִי דִילִיָּה. דְּהָא אֲפִיק
 מָאן דְּמְכַשְׁפֵּשׁ בְּמַעָּהָ.

רְזָא סְתִימָא הָכָא, אַחוּף דְּבַר נֶשׂ אֲמַאי. תוּ
 יְהוּדָה דְּהָוָה אָבוּי אֲמַאי. אָלָא, הֵהוּא
 דְּמְכַשְׁפֵּשׂא בְּמַעָּהָ, חָמִי דְּמָאן דְּהָוָה נְטִיר
 לִיָּה, מְקַטְרַג לִיָּה קְטְרוּגִין, בְּכָל סְטָרִין. בְּעֵי
 לְאַפְקָא. פִּיּוּן דְּנִפְיָק, זְמִין לְאַחְרָא הֵהוּא רוּחַ
 אַחְרָא, וְאַתְיִין לְאַעֲלָא כְּמִלְקָדְמִין, עַד
 דְּאַתְבְּנִי כְּמִלְקָדְמִין, בְּחִילָא דְּקְטְרוּגָא תְּקִיף
 דְּקָא מְקַטְרַג בְּאַחוּהָ. מִתְּפָן וְלַהֲלָאָה שְׂרִיאַת
 אֲתַתָּא דָּא לִיָּה.

זְבָאָה חוּלְקָא דִּיהוּדָה, בְּקַדְמִיתָא הָוָה גּוּר.
 לְבַתָּר אַרְיָה, דְּקָא אֲתַגְבַּר וְאַתְפִּשְׁט
 בְּחִילִיָּה (ולבמה) אַרְיָה. וְסִיּוּם בְּלָבִיא. כָּל שְׂאָר
 בְּנֵי עָלְמָא לָאוּ הָכִי, וְעַל דָּא יְהוּדָה בְּדַקְאֲמָרִין.
 רְאוּבֵן שְׂמַעוֹן לְוִי, הָא תְּלַתָּא, בְּדַקְאֲמָרִין.
 יְהוּדָה אֲתַחְבַּר בְּהַדִּיָּהוּ, וְכָלָא כְּדָקָא

וְאָרְיָה סִיּוּם אֶת הַבְּנִין. כֹּל
 הַשְּׁלֹשֹׁת שְׁלֹף הֵם בְּנֵי אַרְיָה,
 שְׂאִלְמָלָא בָּא גִלְגּוּל מִצַּד אַחִיף,
 יִתְחַלְפוּ כָּל הַדִּיּוֹקְנָאוֹת וְיִתְעַרְבוּ
 אִלָּה בְּאֵלָה. וְלִכְּן יוֹדוּף אַחִיף,
 שְׁלֹא הָיָה אֶחָד מֵהֶם בְּגִלְגּוּל
 הַשְּׁלֹשֹׁת שֶׁל בְּנֵי. יְדוּף הָרֵם,
 שְׁלֹא הָיָה בְּךָ עֲרַבּוּבִיָּה אַחֲרַת
 מֵהֶם. וְהֵינּוּ מִטְרָף בְּנֵי עָלִית,
 שְׁלֹא הָיָה טְרָף לְאַחַר עַל שְׁלַחְנָף.
 כְּרַע - בְּמִיתַת עַר. רַבִּין - בְּמִיתַת
 אוּנָן. אַחַר כֵּן הִתְגַּבַּר בְּאַרִי
 לְהַקִּים אֶת פָּרִץ, וְכָלְבִיא לְהַקִּים
 אֶת זֵרַח. מִי יְקִימְנוּ? שְׂכַתּוּב
 (בראשית לח) וְלֹא יִסֹּף עוֹד לְדַעְתָּהּ,
 וְתַרְגּוּם: וְלֹא פָּסַק. מִי יְקִימְנוּ, מִי
 הוּא שְׂאֵמֵר אֲסוּרָה אֲשֶׁה זֹו. מִי
 הוּא שְׂאֵמֵר, הוּאִיל וְהַשְּׁלִימָה אֶת
 צְרָכֶיָּה, לֹא הִצְטְרַכָּה לָךְ יוֹתֵר,
 יְבָמָה זֹו, פִּיּוּן שְׁהַשְּׁלִימָה דְּרָכֶיָּה,
 לֹא הִצְטְרַכָּה לָךְ יוֹתֵר, וְנִרְאִית
 לְפָרֵשׁ מִמֶּנָּה. אֲבָל מִי יְקִימְנוּ,
 וְדָאִי שְׂמֵשׁ וְהַלָּאָה הִיא שְׁלוּ,
 שְׁהֵרִי הוֹצִיאָהּ מִי שְׂמִכְשַׁפֵּשׁ
 בְּמַעָּיָה.

סוּד נִסְתַּר כְּאֵן, אַחִי הָאָדָם לְמָה?
 וְעוֹד, יְהוּדָה שְׁהִיָּה אָבִיו לְמָה?
 אָלָא אוֹתוֹ שְׂמִכְשַׁפֵּשׁ בְּמַעָּיָה
 רוֹאָה שְׂמִי שְׂשׁוּמֵר אוֹתוֹ, מְקַטְרַג
 עָלָיו קְטְרוּגִים בְּכָל הַצְּדָדִים
 וְרוּצָה לְצַאֲתָא. פִּיּוּן שְׂיַצָּא, מִזְמִין
 אַחַר אוֹתָהּ רוּחַ אַחְרַת, וּבָאִים
 לְהַכְּנֵס כְּמוֹ מְקָדָם, עַד שְׁנִבְנָה
 כְּמוֹ מְקָדָם בְּכַח הַקְּטְרוּגַת הַקְּשָׁה
 שְׂמִקְטְרַג בְּאַחִיו. מִשֵּׁם וְהַלָּאָה
 מִתְּרַת לוֹ הָאֲשֶׁה הַזֶּה.

אֲשֶׁרִי חָלְקוּ שֶׁל יְהוּדָה. בְּהַתְּחִלָּה
 הָיָה גּוּר. אַחַר כֵּן אַרְיָה, שְׂמִתְגַּבַּר
 וּמִתְפִּשֵׁט בְּכַחוֹ (ואחר כך) בְּאַרְיָה.
 וְסִיּוּם בְּלָבִיא. כָּל שְׂאָר בְּנֵי הָעוֹלָם
 לֹא כֵּן, וְעַל זֶה יְהוּדָה, כְּמוֹ
 שְׂאֵמֵרֵנוּ.

רְאוּבֵן שְׂמַעוֹן לְוִי - הֵרִי שְׁלֹשָׁה,
 כְּמוֹ שְׂאֵמֵרֵנוּ. יְהוּדָה הִתְחַבַּר

ספר הזוהר

שחבר התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי
עם לשון הקדש מנגד

לש"ס דף היומי מסכת פתובות

והוא: זוהר המחולק לשבע שנים
ללמוד דף זוהר היומי עם דף גמרא היומי

זוהר ספר שמות כרך ג' וברך ד'
לפי ספר הזוהר 10 כרכים (70-79 כרכים) עמודים ח"ג תקיז עד ח"ד קב
[מפרשת משפטים דף קד: עד פרשת תרוימה דף קמט.]

סדרנו בעזרת ה' כל ספר הזוהר על פי סדר מסכתות הש"ס ללמוד
דף היומי, ללמוד 2-3 דקות ביום, ובזאת ידע ויזמין כי כל דברי חז"ל
הקדושים הם סודות נוראים (הקדמת המהר"ח לעץ חיים), ובזה יזכה להכנס
לגן עדן העליון (זוהר חדש שיר השירים - כי בלי למוד הזוהר חוזר בגלגול [זוהר, תרמ"ק,
והאר"י]). וכך יוכל לשמוע תורה מפי הקב"ה בישיבת כל מסכתות הש"ס
בעו"ם הבא (פסבאר בהקדמה), יכולים ללמוד גם את זוהר לשון הקדש (שיר
הסוד, ולשון הקדש היא לשון הקב"ה, זוהר תרוימה), וכך ישראל ילמדו ש"ס עם זוהר
ובזה יכנסו בתבת נח להנצל מדור המבול ומפצצת אטום. וזוהי חובה על
כל מגידי השיעורים בדף היומי, לצרף את הלמוד הקדוש הזה דף היומי
זוהר ביחד עם למוד הש"ס, ובזה יקראו מצדיקי הרבים פמוכבים לעו"ם
ועד (תפיני זוהר הקדמה, זוהר נשא כ"ד).

יו"ר ע"י מפעל הזוהר העולמי - ט"ו מנחם אב תשע"ב
רח' נחל לכיש 24/8 - בית שמש תובב"א

הוצאת:

שע"י "חברה מזכי הרבים העולמי" מפעל עולמי להצלת הדת

מיסודו של הגה"צ רבי שלום יהודה גראס
כ"ק מרן אדמו"ר מהאלמין שליט"א

MIFAL HAZOHAR HOILUMI
C/O CHEVREH MAZAKEI HARABIM HOILUMI
Under The Supervision Of Rabbi Sholom Yehuda Gros
The Head Of The Rabbinical Court Of Holmin

מצוה גדולה לזכות את הרבים

ולפרסם ספרי הזוהר היומי

בבתי כנסיות, בבתי מדרשות, בשמחות, לכל החברים וידידים,

ולכל אחד ואחד מישראל, לקרב הגאולה שלימה בב"א

וכל המזכה את הרבים זוכה לבנים צדיקים

ולכל ההבטחות הרשב"י זיע"א

אלו שלא לומדים זוהר וש"ס בנחד הם מחריבים את העולם, כדברי המהר"ח וז"ל: "... כי בלי ספק בהיותם עוסקים בפשטיה ובספוריה לבדם היא לובשות בגדי אלמנותה ושק הושת פסותה וכל האמות יאמרו לישראל "מה דודך מדוד", מה תורתכם מתורתנו, הלא גם תורתכם ספורים בהכלי העולם. אין עלבון תורה גדול מזה, ולכן אוי להם לבגרות מעלבונה של תורה ואינם עוסקים בחכמת הקבלה שהיא נותנת כבוד לתורה, כי הם מארזים הגלות וכל הרעות המתרגשות לבוא בעולם, עכ"ל.

מפעל הזוהר העולמי

רחוב נחל לכיש 24/8

רמת בית שמש - ארץ ישראל

טל: 054-843-6784 / פקס: 02-995-1300

hazohar.com@gmail.com

הקדמה

י'שמחו ה'לומדים ו'העוסקים ה'זוהרים, בהופעת דבר נשגב זה אשר תחזינה עיניכם, שיוצא עכשיו לאור, בעזרת ה' יתברך ויתעלה.

החיבור הזה, הינו חיבור גדול וקדוש, אשר בודאי יקרבת את הגאולה במהרה, בעת שהתחילו בעזרת ה' יתברך, אלפים ורבבות של כל קהל עדת ישראל, את לימוד הדף היומי, יחד שבטי ישראל, כולם כאחד יחד, ועת רצון הוא זה, להנחיל לאוהבי יש ואוצרותיהם אמלא, בעוד דבר קדוש ונשגב, והוא שכל אחד, ביחד עם דף היומי, ילמד גם קטע זוהר בכל יום, בנוסף לדף היומי, וכך יהיה מאותם שמחזיקים את העולם, ומאלו המגינים על ארצנו, מהרשעים ימ"ש שרוצים וחפצים מאוד עפ"ל, ברוחניות ובגשמיות.

התכנית היא, שכל אחד ילמד בנוסף לדף היומי ש"ס דף היומי זוהר בשתים שלוש דקות, ובסיימו את כל הש"ס, יסיים את כל הזוהר גם כן, ויעשה סיום על שניהם יחד, ודאי שיעשה נחת רוח לה' במאוד מאוד, ובזכות הלימוד הקדוש יקבל את תפילותינו ברחמים וברצון אמון כן יהי רצון.

המוציאים לאור

פתח דבר

ברוך ה' אלקי ישראל מהעולם ועד העולם ואמר כל העם אמנו הללו-יה, כל הנשמה תהלל י-ה הללו-יה..

כל עם ישראל ששים ושמחים בשמחת התורה, בלימוד הש"ס בצירוף הזוהר, לאחר שנים שמפעל הזוהר העולמי, מנסה להחדיר בכלל ישראל את לימוד הזוהר, שכל אחד ילמד בקביעות את ספר הזוהר הקדוש, נפלה ההחלטה והיא לצרף ולאחד את לימוד הזוהר עם לימוד תלמוד בבלי, על ידי דפוסים חדשים גם ישנים שיאחדו את לימוד הגמרא והזוהר, שיהיה בבחינת וילכו שניהם יחדו, ועל ידי לימוד שניהם יזכו לערוך סיום הש"ס וסיום הזוהר יחדו, אז ויבואו אל המקום אשר אמר לו האלקים, שכל עם ישראל יזכו להגיע אל המקום אשר אמר האלוקים לאברהם בגאולה העתידה במהרה.

ועל כן, אנו קוראים לכל אחינו בני ישראל, החסידים הליטאים הספרדים התימנים, וכל המגזרים, יחד שבטי ישראל, כולנו כאחד יחד, להתחיל בלימוד קדוש זה דף היומי ביחד עם הזוהר הקדוש, בקביעות יום יום ידרשון, בהתמדה בשמחה באהבה, לעשות נחת רוח ליוצרנו, וכמו שבסיום הש"ס הנוכחי היו כמאה אברכים שיודעים את כל הש"ס בעל פה יהיה בעזרת ה' בסיום הבא עוד כמאה שיודעים גם ש"ס בעל פה וגם זוהר בעל פה,

ואז נעשה כולנו סיום ענק על הגמרא ועל הזוהר יחד, כולנו כאחד יחד נשמח בפה מלא, משה רעיא מהימנא ישמח עמנו, ור' שמעון בר יוחאי ישמח עמנו, וכל התנאים הקדושים שמוזכרים בזוהר ובגמרא ישמחו עמנו.

ידוע לכל מעלת הקביעות בלימוד התורה, שכל דבר הנלמד בקביעות יש לו סיעתא דשמיא, כמו קביעות מקום לתפלה, כמו כן קביעות מקום ללימוד גמרא וזוהר, שכל אחד יקבע לו מקום לגרוס הדף היומי והזוהר היומי, בזמן

קבוע ובמקום קבוע, שכן אז בטוח שלא ישכח ללמדו אף יום, ובטוח שיזכה לגמור בסיומם של כל ישראל.

וטוב ביותר שיהיה זה בבית המדרש, או בבית הכנסת וכדומה, שממנו יראו וכן יעשו, ועל ידי קנאת סופרים תרבה חכמה, ואחרים יתחילו לעשות כמותו, וירבו הלומדים בישראל.

איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק, צריכים הרבה חיזוק, כמו דאיתא דברי תורה צריכים חיזוק תמיד, וכל שכן לימוד שמגרה את השטן, והוא מנסה בכל כוחו למעט את לימוד הזוהר, כמו שהכל יודעים, והוא מלביש זאת באיצטלא דרבנן, ומביא ראיות שונות ומשונות, וכמו שכל אחד יודע את כל הטענות שהוא ממציא, אבל אף על פי כן אנו נתחזק איש את רעהו יעזורו ולאחיו יאמר חזק, האחד יעזור לשני, וכן הלאה, וכך נהיה כולנו מיוסדים וחזקים ונקרב את ביאת משיח צדקנו.

עתה בעת אשר אנחנו יוצאים עם התוכנית היחודית וכל הכלול בזה, הננו רוצים לקרוא גם כן לכל אלו שיש להם כבר סדר מיוחד לחזור על לימודם, הדף היומי שלומדים היום ומחר חוזרים, וכן לאחר שבוע וכדומה, כל סדרי החזרות, אנו קוראים לכל אלו שיחזרו גם כן על הזוהר שלמדו, שלא ישכחו את קטעי הזוהר שלמדו, ועל ידי שיחזרו יוכלו לזכור לתמיד, ויהיה לנגד עיניהם דברי הזוהר, וישאר בליבם כיתד שלא תימוט, ואם מתעוררים מקטע מסוים בזוהר ואחר מכן שוכחים, חבל על דאבדין, ולמה שלא יזכרו על ידי חזרה.

וכל אחד יערוך לעצמו חשבונותיו בזמנו הפנוי, וכן על זה הדרך ישתדל כל אחד לעשות את המקסימום שביכלתו לגמור ולסיים את הזוהר הקדוש גם כן, ויקויים בנו כי הם חיינו ואורך ימינו ובהם נהגה יומם ולילה ואהבתך אל תסיר ממנו לעולמים.

ויקויים בנו מקרא שכתוב כימי צאתכם ממצרים אראנו נפלאות ויקויים

בנו עוד ישבו זקנים וזקנות ברחובות ירושלים, בלע המות לנצח ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים, וערבה לה' מנחת יהודה וירושלים כמי עולם וכשנים קדמוניות, ותחזינה עינינו בשובך לציון במהרה בימינו, ונזכה לגאולה שלמה, בנין בית המקדש, קיבוץ נדחי ישראל, על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו אמן ואמן.

ואלו הם התכניות שעושים למען דבר זה:

תכנית מספר 1: להדפיס את הזוהר הקדוש 64 דף במסכת ברכות שיהיה לכל הלומדים דף היומי במה ללמוד את הזוהר ביחד עם לומדי דף היומי, לחלקם חינם.

תכנית מספר 2: להדפיס מסכת ברכות עם הזוהר ביחד דף זוהר ודף גמרא ממסכת ברכות, וכך יחלקו רק ללומדי זוהר יחד עם ש"ס חינם.

תכנית מספר 3: לסדר לאלו שלומדים 7 דפים גמרא ביום לסדר להם גם לימוד 7 דפים זוהר ביום.

תכנית מספר 4: לוח ללומדי דף היומי ש"ס: לעשות לוח ללומדי דף היומי ש"ס שידעו בדיוק היכן ללמוד, בכמה הוצאות הזוהר שהוצאנו לאור עד עתה, וכך יוכלו ללמוד בלי שיהיה להם הספרים החדשים, רק כל אחד לוקח איתו את הזוהר של 10 כרכים או 70 כרכים ויכול ללמוד ביחד עם לומדי הש"ס או אצלו בבית.

ופשוט, שלכל התכניות האלו צריכים להשקיע הרבה ממון. לכן כל אחד יחשב לעצמו כמה הוא יכול לתת למפעל הקדוש הזה, כדי שיוכלו להוציא את כל התכניות לאור עולם.

בכבוד רב - המוציאים לאור

עמם, והכל כראוי. יששכר וזבולון שתי ירכים. מקום שיונקים נביאי האמת. יששכר ירף ימין, כתוב ומבני יששכר יודעי בינה לעתים (זבולון ירך שמאל), וכתוב (דברים לג) שמח זבולון בצאתך. ובשעור גדול כתוב (בראשית מט) זבולון לחוף ימים ישכן והוא לחוף אנית. מה הטעם? משום שירכתו על צידו. שעור (הירף שלו) עד צידון.

בנימין נשאר למעלה בין הירכים, שהרי יוסף היה דיוקנו בארץ, ולהשתמש בעולם הזה, ועמו השתמש משה, שכתוב (שמות יג) ויקח משה את עצמות יוסף עמו. בנימין הסתלק למעלה, בנימין צדיקו של עולם.

מברכים למטה - דן ונפתלי גד ואשר. בירך שמאל - דן עד פרק הרגל, פרק הרגל נפתלי, ומשום כך נפתלי אילה שלחה, קל ברגליו. בירך ימין גד, והוא יגד עקב, עד פרק העקב. אשר פרק של עקב ימין, וטבל בשמן רגלו, וכתוב ברזל ונחשת מנעליך.

כר אלה הם דיוקנאות עליונים, דיוקן שלמעלה. ומשום שהיו בריות ממש בעולם הזה, נתקנה בהם השכינה בשנים עשר הפרקים הללו שתיים עשרה התפשטות שנתפשטו ממש מישראל, שכתוב כל אלה שבטי ישראל שנים עשר. התפשטות של ישראל, אלה נקראים. להתפשטות שם של מ"י להיות בנין כראוי, להיות ישראל בכלל של שם אלהים. אל"ה הוא ישראל בכלל. מ"י חבר (כרא) אלה עמו, והיה בנין שלם על תקונו, שם אחד ממש.

זהו שאמר לו ליעקב אותו הממנה של עשו, שכתוב (בראשית לב) פי שרית עם אלהים, (עם אנשים

יאות. יששכר זבולון, תריין ירכין. אתר דינקי נביאי קשוט. יששכר ירכא ימינא, פתיב (דברי הימים א יב) ומבני יששכר יודעי בינה לעתים (ס"א זבולון ירכא שמאלא) וכתוב, (דברים לג) שמח זבולון בצאתך, ובשעורא רברבא, פתיב, (בראשית מט) זבולון לחוף ימים ישכן והוא לחוף אניות. מאי טעמא. בגין דוירכתו על צידו. שיעורא (ס"א דברך דידית) עד צידון.

בנימין, אשתאר לעילא בין ירכין, דהא יוסף הוה דיוקניה בארעא, ולאשתמשא בעלמא דא, ועמיה אשתמש משה, דכתוב, (שמות יג) ויקח משה את עצמות יוסף עמו. בנימין אסתלק לעילא, בנימין צדיקו דעלמא. מברכין לתתא, דן ונפתלי גד ואשר. בירכא שמאלא, דן עד פרקא דרגלא. פרקא דרגלא נפתלי. ובגין כך, נפתלי אילה שלוחה, קל ברגלוי. בירכא ימינא. גד, והוא יגוד עקב, עד פרקא דעקב. אשר פרקא דעקב ימינא. (דברים לג) וטובל בשמן רגלו. וכתוב ברזל ונחשת מנעליך.

כר אלין, אינון דיוקנין עלאין, דיוקנא דלעילא. ובגין דהוה בריין ממש בהאי עלמא, אתקנת בהו שכינתא, (דף ק"ה ע"א) באלין תריסר פרקין, תריסר מתיחין, דאתמתחו מישראל ממש. דכתוב, (בראשית מט) כל אלה שבטי ישראל שנים עשר. מתיחין דישראל, אלה אקרוין. לאתמתחא שמא דמ"י, למהוי בנינא כדקא יאות, למהוי ישראל בכללא דשמא דאלהים. אל"ה איהו ישראל בכלל. מ"י חבר (נ"א כרא) אלה בהדיה, והוה בנינא שלים על תקונייה, שמא חדא ממש.

הךא הוא דאמר ליה ליעקב, ההוא ממנא דעשו, דכתוב, (בראשית לב) פי שרית עם

אֱלֹהִים, (עם אֲנָשִׁים וְתוֹכֵל) לְעֵילָא, בְּתַקוּנָא קְדָמָא, בְּכַנְיָנָא קְדָמָא. כָּל אֵלֵהּ, וְדַאי בְּנִינָא קְדָמָא אִיהוּ.

וְעַד דָּא, לִית שְׂצִיאוּ לְיִשְׂרָאֵל, לְעֵלַם וְלְעֵלְמֵי עֵלְמִין. וְחָס וְשְׁלוֹם אֲלֻמְלָא יִשְׁתַּצִּיאוּ,

שְׂמָא דָּא לָא הוּי, הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (יהושע ז)

וְהַכְרִיתוּ אֶת שְׂמֹנֵי מִן הָאָרֶץ וּמָה תַעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל. שְׂמָא גְדוֹל, דָּא, בְּנִינָא קְדָמָא,

שְׂמָא קְדָמָא אֱלֹהִים. וְהַשְׁתָּא דִּישְׂרָאֵל אֵינוֹן בְּגִלוּתָא, כְּבִיכּוֹל כָּל בְּנִינָא נְפִל. לְזַמְנָא דְאַתִּי, כַּד יִפְרוֹק קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא

לְבָנוּי מְגֻלוּתָא, (יתחבר) מ"י וְאֵל"ה דְהוּה בְּפִרוּדָא בְּגִלוּתָא, יִתְחַבְרוּן כְּחָדָא, וְשְׂמָא דְאֱלֹהִים יְהֵא שְׁלִים עַל תְּקוּנָיָה, וְעֵלְמָא יִתְבַּסֵּם.

הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (ישעיה ס) מִי אֵלֵהּ כְּעַב תַּעוּפִינָה וְכִיּוּנִים אֶל אֲרַבְתֵּיהֶם.

וּבְגִין דְאִיהוּ שְׂמָא חָדָא, לָא כְּתִיב מִי וְאֵלֵהּ, אֵלָא מִי אֵלֵהּ, שְׂמָא חָדָא, בְּלָא פְרוּדָא, וְהוּא אֱלֹהִים. דְהַשְׁתָּא בְּגִלוּתָא, אֶסְתַּלַּק מִי לְעֵילָא, כְּבִיכּוֹל אִמָּא מַעַל בְּנִין. וּבְנִין נְפִלוּ. וְשְׂמָא דְהוּה שְׁלִים, דְהוּא שְׂמָא עֲלָא רַבְרָבָא קְדָמָא, נְפִיל.

וְעַד דָּא, אֲנָן מְצַלָן, וּמְקַדְשֵׁן בְּבִתֵי כְנִסְיוֹת, עַל שְׂמָא דָּא, דִּיתְבְּנֵי כְמָה דְהוּה. וְאַמְרֵי יִתְגַדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמִיה רַבָּא. אֲמֵן יְהֵא שְׁמִיה רַבָּא מְבָרַךְ. מֵאֵן שְׁמִיה רַבָּא. הַהוּא קְדָמָא דְכֻלָּא, בְּגִין דְלִית לֵיה בְּנִינָא אֵלָא בְּהָדָן. מ"י לָא יִתְבְּנֵי לְעוֹלָם, אֵלָא בְּאֵלֵהּ. וְעַל דָּא, בְּהַהוּא זְמַנָּא, מִי אֵלֵה כְּעַב תַּעוּפִינָה. וְיַחְמוּן כָּל עֵלְמָא, דְהֵא שְׂמָא עֲלָא אֶתְתַּקֵּן עַל תְּקוּנָיָה.

וְאִי שְׁמִיה רַבָּא דָּא אֶתְקֵן, וְאַתְבְּנֵי עַל תְּקוּנָיָה, הָא יִשְׂרָאֵל שְׁלִיטִין עַל כָּלָא, וְכָל שְׂאָר שְׂמָהָן יִתְהַדְרוּן עַל תְּקוּנָיָהוּ,

וְתוֹכֵל) לְמַעְלָה, בְּתַקוּן רֵאשׁוֹן בְּכַנְיָן רֵאשׁוֹן. כָּל אֵלֵהּ, וְדַאי בְּנִין רֵאשׁוֹן הוּא.

וְרַבֵּן אֵין פְּלִיזֵן לְיִשְׂרָאֵל לְעוֹלָם וְלְעוֹלְמֵי עוֹלָמִים. וְחָס וְשְׁלוֹם, אֲלֻמְלָא יְכֻלוּ, הַשֵּׁם הַזֶּה לֹא הָיָה. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (יהושע ז) וְהַכְרִיתוּ אֶת שְׂמֹנֵי מִן הָאָרֶץ וּמָה תַעֲשֶׂה לְשִׁמְךָ הַגָּדוֹל. שֵׁם הַגָּדוֹל זֶה הַבְּנִין הַרֵאשׁוֹן, שֵׁם הַרֵאשׁוֹן אֱלֹהִים. וְעַכְשָׁו שִׁישְׂרָאֵל בְּגִלוּת, (יתחבר) כְּבִיכּוֹל נְפִל כָּל הַבְּנִין, וְלַעֲתִיד לְבָא כְּשִׁיגָל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת בְּנֵי מְהַגְלוֹת, מ"י וְאֵל"ה שְׁהִי בְּפִרוּד בְּגִלוּת יִתְחַבְרוּ כְּחָדָא, וְשֵׁם הָאֱלֹהִים יְהִי שְׁלֵם עַל תְּקוּנָו וְהָעוֹלָם יִתְבַּסֵּם. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (ישעיה ס) מִי אֵלֵה כְּעַב תַּעוּפִינָה וְכִיּוּנִים אֶל אֲרַבְתֵּיהֶם.

וּמְשׁוּם שֶׁהוּא שֵׁם אֶחָד, לֹא כְּתוּב מִי וְאֵלֵהּ, אֵלָא מִי אֵלֵהּ, שֵׁם אֶחָד לְלֹא פְרוּד, וְהוּא אֱלֹהִים. שְׁעַכְשָׁו בְּגִלוּת הַתַּעְלָה מִי לְמַעְלָה, כְּבִיכּוֹל הָאֵם מַעַל הַבְּנִים, וְהַבְּנִים נְפִלוּ, וְהַשֵּׁם שֶׁהִיָּה שְׁלֵם, שֶׁהוּא הַשֵּׁם הַעֲלִיזֵן הַגָּדוֹל הַרֵאשׁוֹן, נְפִל.

וְעַד זֶה אֲנוּ מִתְפַּלְלִים וּמְקַדְשִׁים בְּבִתֵי כְנִסְיוֹת עַל הַשֵּׁם הַזֶּה שִׁיבְנָה כְּמוֹ שֶׁהָיָה, וְאוֹמְרִים יִתְגַדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמִיה רַבָּא. אֲמֵן יְהֵא שְׁמִיה רַבָּא מְבָרַךְ. מִי זֶה שְׁמוֹ הַגָּדוֹל? אוֹתוֹ הַרֵאשׁוֹן שֶׁל הַכֹּל, מְשׁוּם שֶׁאֵין לוֹ בְּנִין אֵלָא עִמּוֹ. מ"י לֹא יִבְנֶה לְעוֹלָם אֵלָא בְּאֵלֵהּ. וְעַל זֶה בְּאוֹתוֹ זְמַן, מִי אֵלֵה כְּעַב תַּעוּפִינָה, וְיִרְאוּ כָּל הָעוֹלָם שֶׁהָיָה הַשֵּׁם הַעֲלִיזֵן נִתְקֵן עַל תְּקוּנָו. וְאֵם שְׁמוֹ הַגָּדוֹל הַזֶּה נִתְקֵן וְנִבְנָה עַל תְּקוּנָו, הָרֵי יִשְׂרָאֵל שׁוֹלְטִים עַל הַכֹּל, וְכָל שְׂאָר הַשְּׂמוֹת יִחְזְרוּ

וּמְשׁוּם שֶׁהוּא שֵׁם אֶחָד, לֹא כְּתוּב מִי וְאֵלֵהּ, אֵלָא מִי אֵלֵהּ, שֵׁם אֶחָד לְלֹא פְרוּד, וְהוּא אֱלֹהִים. שְׁעַכְשָׁו בְּגִלוּת הַתַּעְלָה מִי לְמַעְלָה, כְּבִיכּוֹל הָאֵם מַעַל הַבְּנִים, וְהַבְּנִים נְפִלוּ, וְהַשֵּׁם שֶׁהִיָּה שְׁלֵם, שֶׁהוּא הַשֵּׁם הַעֲלִיזֵן הַגָּדוֹל הַרֵאשׁוֹן, נְפִל.

וְעַד זֶה אֲנוּ מִתְפַּלְלִים וּמְקַדְשִׁים בְּבִתֵי כְנִסְיוֹת עַל הַשֵּׁם הַזֶּה שִׁיבְנָה כְּמוֹ שֶׁהָיָה, וְאוֹמְרִים יִתְגַדֵּל וְיִתְקַדַּשׁ שְׁמִיה רַבָּא. אֲמֵן יְהֵא שְׁמִיה רַבָּא מְבָרַךְ. מִי זֶה שְׁמוֹ הַגָּדוֹל? אוֹתוֹ הַרֵאשׁוֹן שֶׁל הַכֹּל, מְשׁוּם שֶׁאֵין לוֹ בְּנִין אֵלָא עִמּוֹ. מ"י לֹא יִבְנֶה לְעוֹלָם אֵלָא בְּאֵלֵהּ. וְעַל זֶה בְּאוֹתוֹ זְמַן, מִי אֵלֵה כְּעַב תַּעוּפִינָה, וְיִרְאוּ כָּל הָעוֹלָם שֶׁהָיָה הַשֵּׁם הַעֲלִיזֵן נִתְקֵן עַל תְּקוּנָו. וְאֵם שְׁמוֹ הַגָּדוֹל הַזֶּה נִתְקֵן וְנִבְנָה עַל תְּקוּנָו, הָרֵי יִשְׂרָאֵל שׁוֹלְטִים עַל הַכֹּל, וְכָל שְׂאָר הַשְּׂמוֹת יִחְזְרוּ

וְאִי שְׁמִיה רַבָּא דָּא אֶתְקֵן, וְאַתְבְּנֵי עַל תְּקוּנָיָה, הָא יִשְׂרָאֵל שְׁלִיטִין עַל כָּלָא, וְכָל שְׂאָר שְׂמָהָן יִתְהַדְרוּן עַל תְּקוּנָיָהוּ,

וְאִי שְׁמִיה רַבָּא דָּא אֶתְקֵן, וְאַתְבְּנֵי עַל תְּקוּנָיָה, הָא יִשְׂרָאֵל שְׁלִיטִין עַל כָּלָא, וְכָל שְׂאָר שְׂמָהָן יִתְהַדְרוּן עַל תְּקוּנָיָהוּ,

וְאִי שְׁמִיה רַבָּא דָּא אֶתְקֵן, וְאַתְבְּנֵי עַל תְּקוּנָיָה, הָא יִשְׂרָאֵל שְׁלִיטִין עַל כָּלָא, וְכָל שְׂאָר שְׂמָהָן יִתְהַדְרוּן עַל תְּקוּנָיָהוּ,

וְאִי שְׁמִיה רַבָּא דָּא אֶתְקֵן, וְאַתְבְּנֵי עַל תְּקוּנָיָה, הָא יִשְׂרָאֵל שְׁלִיטִין עַל כָּלָא, וְכָל שְׂאָר שְׂמָהָן יִתְהַדְרוּן עַל תְּקוּנָיָהוּ,

וְאִי שְׁמִיה רַבָּא דָּא אֶתְקֵן, וְאַתְבְּנֵי עַל תְּקוּנָיָה, הָא יִשְׂרָאֵל שְׁלִיטִין עַל כָּלָא, וְכָל שְׂאָר שְׂמָהָן יִתְהַדְרוּן עַל תְּקוּנָיָהוּ,

וְאִי שְׁמִיה רַבָּא דָּא אֶתְקֵן, וְאַתְבְּנֵי עַל תְּקוּנָיָה, הָא יִשְׂרָאֵל שְׁלִיטִין עַל כָּלָא, וְכָל שְׂאָר שְׂמָהָן יִתְהַדְרוּן עַל תְּקוּנָיָהוּ,

וְאִי שְׁמִיה רַבָּא דָּא אֶתְקֵן, וְאַתְבְּנֵי עַל תְּקוּנָיָה, הָא יִשְׂרָאֵל שְׁלִיטִין עַל כָּלָא, וְכָל שְׂאָר שְׂמָהָן יִתְהַדְרוּן עַל תְּקוּנָיָהוּ,

וְאִי שְׁמִיה רַבָּא דָּא אֶתְקֵן, וְאַתְבְּנֵי עַל תְּקוּנָיָה, הָא יִשְׂרָאֵל שְׁלִיטִין עַל כָּלָא, וְכָל שְׂאָר שְׂמָהָן יִתְהַדְרוּן עַל תְּקוּנָיָהוּ,

וְאִי שְׁמִיה רַבָּא דָּא אֶתְקֵן, וְאַתְבְּנֵי עַל תְּקוּנָיָה, הָא יִשְׂרָאֵל שְׁלִיטִין עַל כָּלָא, וְכָל שְׂאָר שְׂמָהָן יִתְהַדְרוּן עַל תְּקוּנָיָהוּ,

וְאִי שְׁמִיה רַבָּא דָּא אֶתְקֵן, וְאַתְבְּנֵי עַל תְּקוּנָיָה, הָא יִשְׂרָאֵל שְׁלִיטִין עַל כָּלָא, וְכָל שְׂאָר שְׂמָהָן יִתְהַדְרוּן עַל תְּקוּנָיָהוּ,

על תקונם, וישראל שולטים על הכל, שהרי כלם תלויים בשמו הגדול, ראשון לכל הבנינים. סוד זה, כשברא הקדוש ברוך הוא את העולמות. ראשון לכל הבנינים, שם זה נבנה, שכתוב (ישעיה מ) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה. ברא שמו על תקונו. וכשברא אלה, ברא (שמו) אותו בכל החילות שנראים לו להיות שמו על תקונו כראוי, שכתוב המוציא במספר צבאם.

מה זה במספר? אלא בן אחד שמאיר מסוף העולם ועד סוף העולם יש לקדוש ברוך הוא, והוא עץ גדול וחקק. ראשו מגיע לגבה השמים, וסופו מתפשטים שרשי, ומשרשים בעפר הקדוש, ומספר שמו. ותלוי בשמים העליונים, וחמשה רקיעים תלויים ממנו עד המספר הזה, וכלם נוטלים שם זה בגללו, שכתוב (תהלים ט) השמים מספרים, בגלל מספר זה. כל (בשביל השם הזה מספר) השמים מרויחים את השם הזה בגללו. ועל זה המוציא במספר צבאם, שאלמלא מספר זה לא ימצאו חילות ותולדות לעולמים.

ועל זה כתוב (במדבר כג) מי מנה עפר יעקב את רבע ישראל. שנים הם שמנו צאן ונכנסו בחשבון על ידיהם, בגלל שלא שלטה בהם עין הרע. מי מנה עפר יעקב - הרי אחד שעשה חשבון. ומספר את רבע ישראל - הרי מונה אחר.

ועל שני אלה לא שלטה בהם עין הרע, שהרי מי מנה לעפר יעקב - אלה אותן אבנים (הרגות) קדושות, אבנים מפלמות שמהן יוצאים מים לעולם. ועל זה כתוב (בראשית כח) והיה זרעך כעפר הארץ. מה אותו עפר העולם

וישראל שליטין על כל, דהא כלהו תליין בשמיה רבא, קדמאה לכל בנינין.

רוא דא, פד ברא קדשא בריה הוא עלמין. קדמאה לכל בנינין, שמא דא אתבני. דכתיב, (ישעיה מ) שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, ברא שמיה על תקוניה, וכד ברא אלה, ברא (שמיה) ליה בכל חילין דיתחזון ליה, למהוי שמיה על תקוניה פדקא יאות, דכתיב, (ישעיה מ') המוציא במספר צבאם.

מאי במספר. אלא ברא חד דנהיר מסייפי עלמא עד סייפי עלמא, אית ליה לקודשא בריה הוא, והוא אילנא רבא ותקיף. רישיה מטי לצית שמיא, וסופיה מתחין שרשוי, ואשתרשן בעפר קדישא, ומספר שמיה. ותליא בשמים עלאין, וחקמש רקיעין תליין מניה, עד האי מספר, וכלהו נטלין שמא דא בגיניה דכתיב, (תהלים ט) השמים מספרים, בגין האי מספר, כלהו (ד"א בגין האי שמא מספר) שמים רווחין שמא דא בגיניה, ועל דא המוציא במספר צבאם, דאלמלא מספר דא, לא ישתפחון חיילין ותולדין לעלמין.

ועל דא כתיב, (במדבר כג) מי מנה עפר יעקב ומספר את רבע ישראל, תרין אינון, דמנו עאנא, ועאלו בחושבנא על ידיהו, בגין דלא שלטא בהו עינא בישא. מי מנה עפר יעקב, הא חד, דעביד חשבנא. ומספר את רבע ישראל, הא מונה אחרא.

ועל תרין אלין לא שלטא בהו עינא בישא, דהא מי מנה לעפר יעקב, אלין אינון אבנין (ד"א דרגין) קדישין, אבנין מפולמין, דמנהון נפקי מיין לעלמא. ועל דא כתיב (בראשית כח) והיה זרעך כעפר הארץ. מה ההוא עפר, עלמא מתברך בגיניה. אוף הכי (בראשית כב)

מתברר בשבילו, אף כף (בראשית כב) והתברכו בזרעך כל גויי הארץ. כעפר הארץ ממש. ומספר, שהוא מונה שני, מנה את רבע כל אותן נקבות, מרגליות עליונות, של המטה ששוכב עליה ישראל.

ומשם והלאה הוא מונה לכל, משום שהוא טוב עין. זהו שכתוב מונה מספר לכוכבים. מי הוא שמונה את הכוכבים? מספר. מונה מספר לכוכבים. ועל ידו עוברים פלם בחשבון. ולעתיד לבא, (ירמיה לג) עוד תעברנה הצאן על ימי מונה. ולא יודעים מי הוא. אלא משום שבאותו זמן יהיה הכל ביחוד בלא פרוד, הכל יהיה (ובכל יחיד) מונה אחד.

קיום זקן, התעורר והתגבר בכחך ושוט ביים. פתח ואמר, (במדבר כג) מי מנה עפר יעקב ומספר את רבע ישראל. בשעה שהקדוש ברוך הוא יתעורר להחיות מתים - אלו שחזרו בגלגול שני גופים ברוח אחת, שני אבות, שתי אמהות, כמה גלגולים מתגלגלים על ידי זה, אף על גב שנתבאר, וכך הוא. אבל מי מנה עפר יעקב, והוא יתקן הכל, ולא יאבד כלום, והכל יקום.

והרי נאמר (דניאל יב) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו. אדמת עפר אלה, כמו שנאמר בספרו של חנוך, כשהחברים הסתפלו באותן אותיות (ששטות) באויר בו, והם אע"ד פמת"ר, הינו אדמ"ת עפ"ר. הינו (קהלת ד) ושפח אני את המתים שפבר מתו. אדמת עפר הן אותיות, וקול מתעורר ומודיע וכך אומר בפנין השני. עפר - עפר ראשון. אדמת - שני. שהתפקן העקר הראשון פסלת אליו.

אדמת עפר - פלם - יקיצו, אלה שהתקנו לחיי עולם. (יקיצו כמו

והתברכו בזרעך כל גויי הארץ. כעפר הארץ ממש. ומספר דאיהו מונה תננינא, מנה לרבע כל אינון נוקבין, מרגלן עלאין, דמטה דשכיב עליה ישראל.

ומתמן (דף ק"ה ע"ב) ולהלאה, איהו מונה לכלא, בגין דאיהו טוב עין. הדא הוא דכתיב, מונה מספר לכוכבים. מאן הוא מונה לכוכבים. מספר. מונה מספר לכוכבים, על ידוי עברין פלהו בחשבנא, ולזמנא דאתי, (ירמיה לג) עוד תעבורנה הצאן על ידי מונה, ולא ידעין מאן הוא. אלא בגין דבההוא זמנא, יהא כלא ביחודא בלא פרודא, פלא ליהוי (ובכל יחיד) מונה חד.

קום סבא, אתער ואתגבר בחילך, ושוט ימא. פתח ואמר, (במדבר כג) מי מנה עפר יעקב ומספר את רבע ישראל. בשעתא דיתער קדשא בריך הוא לאחייא מתיא, הני דאתהדרו בגלגולא, תרין גופין ברוחא חדא, תרין אבהן, תרין אמהן, כמה גלגולין מתגלגלן על (דא) דא, אף על גב דאתמר, והכי הוא, אבל מי מנה עפר יעקב, ואיהו יתקין פלא, ולא יתאביד כלום, וכלא יקום.

והא אתמר, (דניאל יב) ורבים מישני אדמת עפר יקיצו. אדמת עפר הני, כמה דאתמר בספרא דחנוך, פד חברייא אסתפלו באינון אתוון (דפסיז) באוירא ביה, ואינון אע"ד פמת"ר, היינו, אדמ"ת עפ"ר. היינו (קהלת ד) ושפח אני את המתים שפבר מתו, אדמת עפר אינון אתוון וקלא אתער ואודע והכי אמר בבנינא תננינא. עפר, עפר קדמאה. אדמת תננינא, דאתפקן עקר קדמאה פסולת לגביה. אדמת עפר פלהו, יקיצו. אלה דאתקנו, לחיי עולם. (ס"א יקיצו כמה דאתמר בספרא דחנוך. חברייא

שנאמר בספרו של חנוך. חברים הסתכלו באלו האותיות אדמ"ת עפר (והן אע"ד פמת"ר) אותן אותיות טסות באויר, וקול מתעורר ומודיע (ומכריז) הקיצו ורננו שכני עפר, וזהו בנן שני שנתקן. וקר אמר בספרו של חנוך: בנן שני עפר שנתקן. ראשון אדמת. ואותו ראשון פסלת לגבי שני שנתקן. ואלו ושני אדמת עפר פלם וקיצו אלה שנתקנו לחי עולם) מי זה עולם? זהו עולם שלמטה, שְהָרִי לֹא זָכוּ לְהִיּוֹת בְּעוֹלָם שְלֹמְעֵלָה. וְאֵלֶּה שְׁלֹא זָכוּ - לְחֻרְפוֹת וּלְדִרְאוֹן עוֹלָם. מַה זֶה לְחֻרְפוֹת? מִשּׁוּם שְׂצַד הָאָחֵר יַעֲבֹר מִן הָעוֹלָם, וְהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִשְׁאִיר אֶת אֵלֶּה שֶׁהֵיוּ מְנַבְּיעַת אוֹתוֹ הַצַּד לְהַתְמִיחַ בָּהֶם אֶת כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם. מִי גֵרָם כָּל זֶה? אוֹתוֹ שְׁלֹא רָצָה לְהַתְרַבּוֹת בְּעוֹלָם וְלֹא רָצָה לְקַיֵּם (בְּדִרְגָּה שֶׁל אוֹתוֹ נִהְיָ שְׁהוּא) בְּרִית הַקְדָּשׁ, וְלָכֵן גֵּרָם כָּל מַה שֶׁגֵּרָם וְכָל הַגְּלִגּוּלִים הַלְלוּ שְׁאִמְרָנוּ עֲלֵיהֶּ עַד כָּאן. (וְהָיָה) עַד כָּאן יִזְקֵן. שְׁתַּק רָגַע אַחַד, וְהַחֲבֵרִים הָיוּ תְּמַהִים, וְלֹא הָיוּ יוֹדְעִים אִם הָיָה יוֹם אִם הָיָה לַיְלָה, אִם עוֹמְדִים שָׁם אִם לֹא עוֹמְדִים.

פְּתַח אוֹתוֹ יִזְקֵן וְאָמַר, כִּי תִקְנָה עֶבֶד עֲבָדִי שֶׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וּבְשִׁבְעִיעֵת וְגו'. פְּסוּק זֶה מוֹכִיחַ עַל כָּל מַה שֶׁנִּתְבָּאָר. בֹּא וּרְאֵה, כָּל זָכָר עוֹמֵד בְּדִיוֹקָן בְּעוֹלָם הַזָּכָר, וְכָל נִקְבָּה עוֹמֵדֶת בְּדִיוֹקָן בְּעוֹלָם הַנְּקֵבָה. בְּעוֹד שֶׁהוּא עֶבֶד שֶׁנִּדְבַק בּוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוֹתָן שֶׁשׁ שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, וְאִם עָקַר עֲצָמוֹ מֵעֲבוֹדָתוֹ, יַעֲקֹר אוֹתוֹ הַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְאוֹתָן שֶׁשׁ שָׁנִים שֶׁל עוֹלָם הַזָּכָר, וְיִמָּסַר לְאָדָם שֶׁהוּא מִשְׁשֶׁה צְדָדִים, יַעֲבֹד לוֹ שֶׁשׁ שָׁנִים, וְיַעֲקֹר מִשְׁשֶׁ שָׁנִים (קַדְמוֹנִיּוֹת) שְׁלֹמְעֵלָה.

אֲחֵר כִּף יוֹרֵד מִשָּׁם וְנִמָּסַר לְעוֹלָם הַנְּקֵבָה. הוּא לֹא רָצָה לַעֲמֹד (בְּעוֹלָם) בְּזָכָר - יוֹרֵד וְעוֹמֵד בְּנִקְבָּה. בָּאֵה

אִיסְתַּכְּלוּ בְּאֵינּוֹן אֲתוֹנוֹ אֲדַמְתִּי עֵפֶר (וְאֵינּוֹן אַע"ד פַּמַּת"ר) אֵינּוֹן אֲתוֹנוֹ טַסָּאן בְּאוֹרָא וְקָלָא אֲתַעֵר וְאוֹדַע (ס"א וְאֲכַרְיוֹ) הַקִּיצוֹ וְרַנְנוֹ שׁוֹכְנֵי עֵפֶר וְדָא אִיהוּ בְּנִינָא תְּנִינָא דְאֲתַתְקֵנוּ וְהִי אֲמַר בְּסַפְרָא דְחֻנּוּךְ בְּנִינָא תְּנִינָא עֵפֶר דְאֲתַתְקֵנוּ. כְּדַמָּא אֲדַמְתִּי. וְהוּא כְּדַמָּא פְּסוּלַת לְגַבֵּי תְּנִינָא דְאֲתַתְקֵנוּ וְהִי וְשֵׁנִי אֲדַמְתִּי עֵפֶר כְּלָהוּ וְקִיצוֹ אֵלֶּה דְאֲתַתְקֵנוּ לְחֵי עוֹלָם) מָאָן עוֹלָם.

דָּא עוֹלָם דְלִתְתָּא דְהָא לֹא זָכוּ לְמַהוּי בְּעוֹלָם דְלַעֲלִיא. וְאֵלֶּה דְלֹא זָכוּ, לְחֻרְפוֹת וּלְדִרְאוֹן עוֹלָם. מְאִי לְחֻרְפוֹת, אֶלָּא בְּגִין דְסִטְרָא אֲחֵרָא יִתְעַבֵּר מֵעֲלָמָא, וְקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אֵלִין דְהוּוּ מְנַבְּיעוּ דְהוּא סִטְרָא, יִשְׁאֵר לוֹן, לְתוֹוָהָא בְּהוֹן כָּל בְּנֵי עֲלָמָא.

כִּרְ דָּא מָאָן גְּרִים, הוּא דְלֹא בְּעִי לְאַפְשָׁא בְּעֲלָמָא, וְלֹא בְּעִי לְקַיֵּמָא (ס"א בְּדַרְנָא דְהוּא נִהְיָ דְאִיהוּ) בְּרִית קְדִישָׁא, עַל דָּא גְּרִים כָּל מַה דְגְּרִים, וְכָל הַגֵּי גְלִגּוּלִין דְקָא אֲמִינָא עֲלֵהּ עַד הַכָּא. (הָרָא הוּא) עַד כָּאן סְבָא. שְׁתִּיק רְגַעָא חֲדָא, וְחִבְרִיא הוּוּ תְּוֹוְהִין, וְלֹא הוּוּ יוֹדְעִין, אִי הָוָה יִמָּא, אִי הָוָה לַיְלָא, אִי קַיִמִי תַמָּן, אִי לֹא קַיִמִי.

פְּתַח הוּא סְבָא וְאָמַר, (שְׁמוֹת כ"א) כִּי תִקְנָה עֶבֶד עֲבָרִי שֶׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד וּבְשִׁבְעִיעֵת וְגו'. קָרָא דָּא אוֹכַח, עַל כָּל מַה דְאֲתַמַּר. תָּא חֲזִי, כָּל דְכּוֹרָא, קָאִים בְּדִיוֹקָנָא, בְּעֲלָמָא דְדְכוֹרָא. וְכָל נּוֹקְבָא קָאִים בְּדִיוֹקָנָא, בְּעֲלָמָא דְנּוֹקְבָא. בְּעוֹד דְאִיהוּ עֲבָדָא דְקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַדְבַק בֵּיהּ, בְּאֵינּוֹן שֶׁשׁ שָׁנִים קַדְמוֹנִיּוֹת, וְאִי אַעֲקֹר גְּרַמִּיָּה מִפּוֹלְחָנִיָּה, יַעֲקֹר לִיהּ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְאִינּוֹן שֶׁשׁ שָׁנִים, דְעֲלָמָא דְדְכוֹרָא, וְאֲתַמָּסַר לְבַר נֶשׁ, דְאִיהוּ מִשִּׁית סְטֵרִין, יִפְלַח לִיהּ שִׁית שְׁנִין, וְיִתְעַקֵּר מִשִּׁית שְׁנִין (קַדְמוֹנִיּוֹת) דְלַעֲלִיא.

כְּבַתֵּר נַחִית מִתַּמָּן, וְאֲתַמָּסַר בְּעֲלָמָא דְנּוֹקְבָא. הוּא לֹא בְּעָא לְקַיֵּמָא (בְּעֲלָמָא) בְּדְכוֹרָא,

הנְקֵבָה, שְׁהִיא שְׁבִיעִית, וְנוֹטְלָת אוֹתוֹ. הָרִי מִפְּאֵן וְהִלְאָה הוּא מְעוֹלִם הַנְקֵבָה. דֹּא רְצָה לְעַמְד בְּהַּ וּבַגְּאֵלָה שְׁלָה - יוֹרֵד לְמִטָּה וְנִדְבֵק לְמִטָּה וְנִאֲחִז בְּצַד הָאֲחֵר. מִפְּאֵן וְהִלְאָה נְעַקֵר מְעוֹלִם הַזֵּכֵר וּמְעוֹלִם הַנְקֵבָה. הָרִי נִאֲחִז בְּאוֹתָם עֲבָדִים שְׁהֵם מִצַּד הָאֲחֵר.

עֲבָשׁוּ, כִּיּוֹן שְׁכָף הוּא, הַצְטֵרֵף פְּגָם וְלַעֲשׂוֹת בּוֹ רָשָׁם שֶׁל פְּגָם, שְׁהָרִי כָּל פְּגָם הוּא שֶׁל צַד הָאֲחֵר, וּמִיּוֹבֵל וְהִלְאָה חוֹזֵר לְגִלְגּוּל, וְשָׁב לְעוֹלָם כְּמִקְדָּם, (אם זוכה ומתקן עצמו, נדבק) וְנִדְבֵק בְּאוֹתוֹ עוֹלָם הַנְקֵבָה וְלֹא יוֹתֵר. זָכָה - עוֹשֶׂה תוֹלְדוֹת בְּעוֹלָם הַנְקֵבָה, וְכֹלָם סוֹד הַכְּתוּב (תהלים מה) בְּתוֹלוֹת אַחֲרֵיהָ רְעוּתֶיהָ מוּבָאוֹת לָךְ. וְאֲשָׁרִיו כְּשִׁמְתִּתְּקֵן וְזוֹכֶה לְכֶךְ.

וְאִם לֹא זָכָה אֶפְלוּ בְּגִלְגּוּל הַיּוֹבֵל, הָרִי הוּא כְּלֹא הֵיךְ, שְׁחִזֵר וְלֹא הַשְׁלִים יָמָיו לְהַנְשֵׂא בְּעוֹלָם וְלַעֲשׂוֹת תוֹלְדוֹת. מַה כְּתוּב? אִם בְּגַפּוֹ יָבֵא בְּגַפּוֹ יֵצֵא. אִם יַחֲדִי יִכְנָס לְאוֹתוֹ הָעוֹלָם בְּלִי תוֹלְדוֹת וְלֹא רְצָה לְהַשְׁתַּדֵּל בְּכֶךְ, וְיֵצֵא מִהָעוֹלָם הַזֶּה יַחֲדִי בְּלִי זֶרַע - הוֹלֵךְ כְּמוֹ אֶבֶן בְּכֶךְ הַקָּלֵעַ עַד אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁל הַסֵּלַע הַחֲזֵק, וְנִכְנָס לְשָׁם, וּמִיָּד נוֹשֶׁבֶת רוּחַ שֶׁל אוֹתוֹ יַחֲדִי שְׁנַעֲזֹב מִנְקֵבָתוֹ, וְהוֹלֵךְ יַחֲדִי כְּנִחֵשׁ שֶׁלֹּא מִתְחַבֵּר עִם אַחֵר בְּדֶרֶךְ, וְנוֹשֵׁב בּוֹ.

וּמִיָּד נִפְקֵ מַגּוֹ הַהוּא אֲתֵר דְּטַנְרָא תְּקִיפָא, הוּא בְּלַחְדוּדִי, וְאֲזִיל וּמִשְׁטָטָא בְּעַלְמָא, עַד דְּקָא אֲשַׁפַּח פְּרוּקָא לְאַתְבָּא. וְהֵינְנוּ אִם בְּגַפּוֹ יָבֵא בְּגַפּוֹ יֵצֵא, הָאִי דְלָא כְּעָא לְאַתְנַסְבָּא, לְמַהּוּי לִיהַּ תוֹלְדִין.

נְחִית וְקִיִּמָּא בְּנוּקְבָא. אֲתַתָּא נּוּקְבָא, דְּאִיהִי שְׁבִיעִית, וְנוֹטְלָא לִיהַּ, הָא מִפְּאֵן וְלִהְלֵאָה, מְעַלְמָא דְּנוּקְבָא אִיהוּ.

לֹא כְּעָא לְקִיִּמָּא בְּהַּ, וּבְפִירוּקָא דִּילָהּ, נְחִית לְתַתָּא, וְאַתְדַּבֵּק לְתַתָּא, וְאַתְאַחִיד בְּסַטְרָא אַחֲרָא. מִפְּאֵן וְלִהְלֵאָה, אֲתַעְקֵר מְעַלְמָא דְּדַכּוּרָא, וּמְעַלְמָא דְּנוּקְבָא. הָא אֲתַאַחֵד, בְּאִינוּן עֲבָדִים דְּאִינוּן מְסַטְרָא אַחֲרָא.

הַשְׁתָּא כִּיּוֹן דְּהָכִי הוּא, אִיעֲטֵרִיף פְּגָם, וְלִמְעַבְד בִּיהַּ רְשִׁימוֹ דְּפְגָם, דְּהָא כָּל פְּגָם דְּסַטְרָא אַחֲרָא אִיהוּ, וּמִיּוֹבֵל וְלִהְלֵאָה אֲתַהֲדֵר לְגִלְגּוּלָא, וְתַב לְעַלְמָא כְּמִלְקֵדְמִין. (ס"א אי וְכִי וְאַתְתְּקֵן נְרַמִּיהַּ אֲתַדְבֵּק) וְאַתְדַּבֵּק בְּהַהוּא עַלְמָא דְּנוּקְבָא, וְלֹא יַתִּיר. זָכָה עֲבִיד תוֹלְדִין בְּעַלְמָא דְּנוּקְבָא, וְכִלְהוּ רְזָא דְּכְתִיב, (תהלים מה) בְּתוֹלוֹת אַחֲרֵיהָ רְעוּתֶיהָ מוּבָאוֹת לָךְ. וְזַפְאָה אִיהוּ כַּד אֲתַתְּקֵן וְזָכִי לְכֶךְ.

וְאִי לֹא זָכָה אֶפְלוּ בְּגִלְגּוּלָא דִּיּוֹבֵלָא, הָא אִיהוּ כְּלֹא הוּהַ, אֲתַהֲדֵר, וְלֹא אֲשַׁלְּמוּ יוֹמוּי, לְאַתְנַסְבָּא בְּעַלְמָא, וְלִמְעַבְד תוֹלְדִין. מַה כְּתִיב, אִם בְּגַפּוֹ יָבֵא בְּגַפּוֹ יֵצֵא. אִי יַחֲדָאִי יַעוּל בְּהַהוּא עַלְמָא בְּלֹא (דף ק"ז ע"א) תוֹלְדִין, וְלֹא כְּעָא לְאַשְׁתַּדֵּלָא בְּהַאִי, וְנִפְקֵ מֵהַאִי עַלְמָא יַחֲדָאִי, בְּלֹא זֶרַע, אֲזִיל כְּאַבְנָא בְּקוּסְפִיתָא, עַד הַהוּא אֲתֵר דְּטַנְרָא תְּקִיפָא, וְעָאל תַּמָּן וּמִיָּד נִשְׁב רוּחָא דְּהַהוּא יַחֲדָאִי, דְּקָא אֲשַׁתְּבִיק מִנוּקְבִיהַּ, וְאֲזִיל יַחֲדָאִי, כְּחֻיָּא דְלֹא אֲתַחַבֵּר בְּאַחֲרָא בְּאוּרְחָא, וְנִשְׁיב בִּיהַּ.

וּמִיָּד נִפְקֵ מַגּוֹ הַהוּא אֲתֵר דְּטַנְרָא תְּקִיפָא, הוּא בְּלַחְדוּדִי, וְאֲזִיל וּמִשְׁטָטָא בְּעַלְמָא, עַד דְּקָא אֲשַׁפַּח פְּרוּקָא לְאַתְבָּא. וְהֵינְנוּ אִם בְּגַפּוֹ יָבֵא בְּגַפּוֹ יֵצֵא, הָאִי דְלֹא כְּעָא לְאַתְנַסְבָּא, לְמַהּוּי לִיהַּ תוֹלְדִין.

אָבֵר אִם בְּעַל אִשָּׁה הוּא, דְּקָא אֶתְנַסִּיב, וְאֶשְׁתַּדַּל בְּאֶתְתִּיהּ, וְלֹא יָכִיל, הֵהוּא לֹא אֶתְתַּרְךָ פְּהֵהוּא אַחְרָא, לֹא יִיעוּל יַחֲדָאי, וְלֹא נִפְיָק יַחֲדָאי, אֶלְא אִם בְּעַל אִשָּׁה הוּא, קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לֹא מְקַפַּח אַגְרָא כָּל בְּרִינָא, אַף עַל גַּב דְּלֹא זָכוּ בְבִנְיָא, מַה כְּתִיב וַיִּצְאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ. וְתַרְוִיבֵיהּ אֶתְיִין בְּגִלְגוּלָא, וְזִכְיִין לְאֶתְחַבְּרָא כַּחְדָּא פְּמִלְקִדְמִין. וְהָאִי לֹא נָסִיב אֶתְתָּא דְתַרוּכִין, אֶלְא הֵהוּא דְאֶשְׁתַּדַּל בָּהּ בְּקִדְמִיתָא, וְלֹא זָכוּ, הִשְׁתָּא יִזְכּוּ כַּחְדָּא, אִי יִתְקַנּוּן עוֹבְדִין, וְעַל דָּא וַיִּצְאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ.

אָבֵר אִם בְּעַל אִשָּׁה הוּא, שְׁנִשָּׂא וְהִשְׁתַּדַּל בְּאִשְׁתּוֹ וְלֹא יָכִיל - הֵהוּא לֹא מְגַרֵשׁ פְּאוּתּוֹ אַחֲרָא, לֹא יִכְנֵס יַחֲדָי וְלֹא יִצֵּא יַחֲדָי. אֶלְא אִם בְּעַל אִשָּׁה הוּא, הַקְדוּשׁ בְּרִיךְ הוּא לֹא מְקַפַּח שְׂכָר כָּל בְּרִיּוּתֵי, אַף עַל גַּב שְׂלֵא זָכוּ לְבִנְיָא, מַה כְּתוּב? וַיִּצְאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ. וְשִׁנְיָהֶם בָּאִים בְּגִלְגוּל זְוָכִים לְהִתְחַבֵּר כְּאֶחָד פְּמִקְדָּם. וְזֶה לֹא נִשָּׂא אִשָּׁה שֶׁל גְּרוּשִׁין, אֶלְא אוֹתָהּ שֶׁהִשְׁתַּדַּל בָּהּ בְּהִתְחַלְתָּהּ וְלֹא זָכוּ - כֵּעֵת יִזְכּוּ כְּאֶחָד אִם יִתְקַנּוּ מִעֲשִׂיהֶם, וְעַל זֶה וַיִּצְאָה אִשְׁתּוֹ עִמּוֹ.

אִם אֲדַנְיָו יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה וְגו' (שְׁמוֹת כ"א) (הִשְׁתָּא) אַהֲדָר קָרָא לְמַלִּין אַחְרַנִּין, (כ"א לְמַלְחָה קְדָמָא) לְהֵהוּא דְנִפְיָק יַחֲדָאי בְּלֹא נִוְקַפָּא כָּלְל, וַיִּפְרוֹק לִיהּ הֵהוּא דּוּכְתָא דְאֶקְרִי שְׁבִיעִית. וְהֵהוּא שְׁבִיעִית אֶקְרִי אֲדַנְיָו, אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ אִיהוּ. אִם דָּא אֲדַנְיָו חָס עָלֶיהָ, וְאֶתִּיב לִיהּ לְהָאִי עֲלִמָּא יַחֲדָאי כְּמַה דְהוּהּ, וַיְהִיב לִיהּ אֶתְתָּא הֵהוּא דְמִזְבַּח אַחִיתַת עֲלוּי דְמַעִין, וְאֶתְחַבְּרָא כַּחְדָּא. וַיִּלְדָּה לוֹ בְנִים אוּ בְנוֹת הָאִשָּׁה וַיִּלְדֶּיהָ תְהִיָּה לְאֲדַנְיָהּ פְּמַה דְאֶתְמַר. דְהָא אִי תָב, וְאֶתְקִין הֵהוּא אֶתְר דְּפָגִים בְּחַיִּיּוּ, אֶתְקַבַּל קָמִי מְלַפָּא קְדִישָׁא, נָטִיל לִיהּ, וְאֶתְקִין לִיהּ עַל תְּקוּנָוִי לְבַתְרָא. וְדָא אֶקְרִי בְּעַל תְּשׁוּבָה, דְהָא יָרִית מוֹתְבִיָּה, דְהֵהוּא אֶתְר, דְהֵהוּא נְהָר דְנִגִּיד וְנִפְיָק, וְאֶתְקִין גְּרָמִיָּה מְמַה דְהוּהּ בְּקִדְמִיתָא. (כ"א הֵהוּא) אֶתְר דְּפָגִים וְאֶתְקִין לִיהּ עַל תְּקוּנָוִי בְּחַיִּי אֶתְקַבַּל קָמִי מְלַפָּא קְדִישָׁא וְנָטִיל לִיהּ לְבַתְרָא וְדָא אֶקְרִי בְּעַל תְּשׁוּבָה דְהָא אֶתְקִין גְּרָמִיָּה מְמַה דְהוּהּ בְּקִדְמִיתָא) פִּיּוֹן דְאֶתְתַּקֵּן וְתָב בְּתִיּוּבְתָא, הָא סָלִיק עַל תְּקוּנָיָהּ. דְלִית מְלָה בְּעֲלִמָּא, וְלִית מְפַתְחָא בְּעֲלִמָּא, דְלֹא תָבַר הֵהוּא דְתָב בְּתִיּוּבְתָא. מָאִי יִצֵּא בְּגַפּוֹ. הָא אֶתְמַר, אֶבַל תּוֹ רְזָא אִית

אִם אֲדַנְיָו יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה וְגו' (עֵתָה) חוֹזֵר הַכְּתוּב לְדַבְרִים אַחֲרִים (לְדַבְרֵי הָרִאשׁוֹן), לְאוּתּוֹ שְׁיִצֵּא יַחֲדָי בְּלִי נִקְבָּה כָּלְל, וַיִּנְאַל אוֹתּוֹ אוֹתּוֹ מְקוֹם שְׁנִקְרָא שְׁבִיעִית, וְאוֹתָהּ שְׁבִיעִית נִקְרָא אֲדַנְיָו, הוּא אֲדוֹן כָּל הָאָרֶץ. אִם אֲדַנְיָו - זֶה חָס עָלָיו וּמִשִּׁיב אוֹתּוֹ לְעוֹלָם הִנֵּה יַחֲדָי כְּמוֹ שְׁהִיָּה, וְנוֹתֵן לוֹ אִשָּׁה, אוֹתָהּ שְׁמַזְבַּח הוֹרִיד עָלֶיהָ דְמַעוֹת, וּמִתְחַבְּרִים כְּאֶחָד. וַיִּלְדָּה לוֹ בְנִים אוּ בְנוֹת הָאִשָּׁה וַיִּלְדֶּיהָ תְהִיָּה לְאֲדַנְיָהּ, כְּמוֹ שְׁנִאָמַר.

שְׁהִרִי אִם שָׁב וְהִתְקִין אוֹתּוֹ מְקוֹם שְׁפָגִם בְּחַיִּיו, מִתְקַבַּל לְפָנֵי הַמְּלַךְ הַקְדוּשׁ, נוֹטֵל אוֹתּוֹ וּמִתְקַנּוֹ עַל תְּקוּנָוִי אַחֲרָא כְּךָ. וְזֶה נִקְרָא בְּעַל תְּשׁוּבָה, שְׁהִרִי יִרֵשׁ אֶת מוֹשְׁבּוֹ שֶׁל אוֹתּוֹ הַמְּקוֹם שֶׁל אוֹתּוֹ נְהָר שְׁשׁוּפֵעַ וַיִּוצֵא, וּמִתְקַן אֶת עֲצָמוֹ מִמַּה שְׁהִיָּה בְּתַחֲלָה. (אוֹתּוֹ מְקוֹם שְׁפָגִים וּמִתְקַן אוֹתּוֹ עַל תְּקוּנָוִי בְּחַיִּיו, מִתְקַבַּל לְפָנֵי הַמְּלַךְ הַקְדוּשׁ וְלוֹקַח אוֹתּוֹ אַחֲרָא כְּךָ, וְזֶה נִקְרָא בְּעַל תְּשׁוּבָה, שְׁהִרִי תִקַּן עֲצָמוֹ מִמַּה שְׁהִיָּה בְּתַחֲלָה) פִּיּוֹן שְׁנִתְקַן וְשָׁב בְּתִשׁוּבָה, הִרִי עָלָה עַל תְּקוּנָוִי. שְׁאִין דְּבַר בְּעוֹלָם וְאִין מְפַתַּח בְּעוֹלָם שְׂלֵא שׁוֹבֵר אוֹתּוֹ שׁוֹבֵב בְּתִשׁוּבָה. מַה זֶה יִצֵּא בְּגַפּוֹ? הִרִי נִתְבָּאֵר.

אָבֵל עוֹד סוֹד יֵשׁ בוֹ, יֵצֵא בְּגֵפוֹ - כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (משלי ט) עַל גְּפֵי מְרֵמֵי קָרָת. מֵה לְשֵׁם עֲלוּי וְהִתְעַלּוּת, אַף כָּאֵן עֲלוּי וְהִתְעַלּוּת. מְקוֹם שְׂבַעֲלֵי תְּשׁוּבָה עוֹלִים, אֶפְלוּ צְדִיקִים גְּמוּרִים לֹא יִכּוֹלִים לַעֲמֹד שָׁם. וּמִשׁוּם כֵּן, כִּיּוֹן שֶׁשָּׁב בְּתְּשׁוּבָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַבֵּל אוֹתוֹ וְדַאי מִיָּד.

שְׁנֵינוּ, אֵין דְּבַר בְּעוֹלָם שְׁעוּמֵד לְפָנֵי הַתְּשׁוּבָה, וְאֵת הַכֹּל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַבֵּל וְדַאי. וְאֵם שָׁב בְּתְּשׁוּבָה, הָרִי מִזְּמַן כְּנִגְדּוֹ אֲרַח חַיִּים. וְאֵף עַל גֵּב שְׂפָגָם מֵה שְׂפָגָם - הַכֹּל נִתְקַן וְהַכֹּל חוֹזֵר עַל תְּקוּנוֹ, שְׁהָרִי אֶפְלוּ בְּמֵה שְׁיֵשׁ בוֹ שְׂבֻעָה, (לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא בוֹ כִּי ה' צְבָאוֹת יַעֲזֹר וּמִי יִפֹּר. וְהוּ סוֹד סְתוּם. וְעוֹד, כֹּאֲשֶׁר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִשְׂבַּע שְׂבֻעָה, לֹא נִשְׂבַּע אֶלָּא אֵם לֹא יַעֲשֶׂה תְּשׁוּבָה, שְׁהָרִי אֵין דְּבַר שְׁעוּמֵד בְּפָנֵי הַתְּשׁוּבָה. וְעַל הַכֹּל מִכְּפַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא כֹּאֲשֶׁר עוֹשִׂים תְּשׁוּבָה שְׁלֵמָה) הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַבֵּל, שְׂכַתוּב חֵי אֲנִי נֶאֱמַר ה' כִּי אֵם יִהְיֶה כְּנִיּהוּ וְגו'. וְכַתוּב כְּתוּב אֵת הָאִישׁ הַזֶּה עֲרִירִי וְגו'. וְאֶחָר שֶׁשָּׁב בְּתְּשׁוּבָה כְּתוּב, וְכִנְיָ אֶסֶר בְּנוֹ וְגו'. מִכָּאֵן שֶׁתְּשׁוּבָה מְשַׁבֵּרַת כְּמֵה גְּזֵרַת וְדִינִים וְכְמֵה שְׁלֵשְׁלוֹת בְּרוּזָל, וְאֵין מִי שְׁעוּמֵד לְפָנֵי הַתְּשׁוּבָה.

וְעַל זֶה כְּתוּב, (ישעיה טו) וַיֵּצְאוּ וַרְאוּ בְּכַפְּרֵי הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים בִּי. אֲשֶׁר פָּשְׁעוּ בִּי לֹא כְּתוּב, אֶלָּא הַפּוֹשְׁעִים בִּי. שְׁלֹא רוֹצִים לְשׁוּב וּלְהַתְּנַחֵם עַל מֵה שֶׁעָשׂוּ. אָבֵל כִּיּוֹן שֶׁהַתְּנַחֵמוֹ, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַבֵּל אוֹתָם.

לְכֵן הָאָדָם הַזֶּה, אַף עַל גֵּב שֶׁפָּשַׁע בוֹ וּפְגָם בְּמְקוֹם שְׁלֹא צְרִיךְ וְשָׁב לְפָנָיו - מְקַבֵּל אוֹתוֹ וְחָס עָלָיו, שְׁהָרִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְלֹא רַחֲמִים, וּמִתְמַלֵּא רַחֲמִים עַל כָּל מַעֲשָׂיו, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (תהלים קמ"ה)

בִּיה, יֵצֵא בְּגֵפוֹ, כְּמֵה דְּאֵת אָמַר, (משלי ט) עַל גְּפֵי מְרֵמֵי קָרָת, מֵה לְהִתְּמַם עֲלוּיָא וּסְלִיקוּ, אוֹף הִכָּא עֲלוּיָא וּסְלִיקוּ, אֵתֵר דְּמְרִיהוֹן דְּתִיּוּבְתָא סְלִיקוּ, אֶפְלוּ צְדִיקִים גְּמוּרִים לֹא יִכּוֹלִין לְמִיקָם תְּמָן. וּבְגִין כֵּן כִּיּוֹן דְּתַב בְּתִיּוּבְתָא, קִדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְקַבֵּל לִיה וְדַאי מִיָּד.

תְּנִינוּ, לִית מְלָה בְּעֵלְמָא דְקִיּוּמָא קְמִי תְּשׁוּבָה, וְלִכְלָא קִדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְקַבֵּל וְדַאי.

וְאֵי תַב בְּתִיּוּבְתָא הָא אֲזַדְּמָן לְקַבְּלִיה אֲרַח חַיִּים, וְאֵף עַל גֵּב דְּפָגִים מֵה דְּפָגִים, כְּלָא אֲתַתְּקוּן, וְכְלָא אֲתַהֲדֵר עַל תְּקוּנִיה, דְּהָא אֶפְלוּ בְּמֵה דְּאֵית בִּיה אוּמָאָה, (קְמִי קִדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא קְרִי בִּיה כִּי יְיָ צְבָאוֹת יַעֲזֹר וּמִי יִפֹּר דָּא אִיהוּ דְּנָא סְתִימָא. וְתוּ כִּד קִדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא אוּמִי אוּמָאָה לֹא אוּמִי אֶלָּא אֵם לֹא יַעֲבִיד תִּיּוּבְתָא דְהָא לִית שְׁתַּנְּמָא דְקִיּוּמָא קְמִי תִיּוּבְתָא וְעַל כֵּלָּא מִכְּפַר קִדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא כִּד עֲבָדִין תִּיּוּבְתָא שְׁלֵמָתָא)

קִדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְקַבֵּל, דְּכַתִּיב, (ירמיה כב) חֵי אֲנִי נֶאֱמַר יְיָ כִּי אֵם יִהְיֶה כְּנִיּהוּ וְגו'. וְכַתִּיב (ירמיה כב) כְּתוּב אֵת הָאִישׁ הַזֶּה עֲרִירִי וְגו'. וְכַתִּיב בְּתִיּוּבְתָא כְּתִיב, (דברי הימים א ג) וּבְנֵי יְכַנְיָה אֶסֶר בְּנוֹ וְגו', מִכָּאֵן דְּתְּשׁוּבָה מְתַבַּר כְּמֵה גְּזִרִין וְדִינִין, וְכְמֵה שְׁלֵשְׁלוֹת דְּפְרוּזָלָא, וְלִית מִאֵן דְּקִיּוּמָא קְמִי דְּתִיּוּבְתָא.

וְעַל דָּא כְּתִיב, (ישעיה טו) וַיֵּצְאוּ וַרְאוּ בְּכַפְּרֵי הָאֲנָשִׁים הַפּוֹשְׁעִים בִּי. אֲשֶׁר פָּשְׁעוּ בִּי, לֹא כְּתִיב, אֶלָּא הַפּוֹשְׁעִים בִּי, דְּלֹא כְּעֵאֵן לְאֲתָבָא, וְלֹא תְּנַחֵמָא עַל מֵה דְּעָבְדוּ. אָבֵל כִּיּוֹן דְּאֲתַנְּחָמוּ, הָא מְקַבֵּל לוֹן קִדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

בְּגִין כֵּן, בְּרַ נֶשׁ דָּא, אַף עַל גֵּב דְּפָשַׁע בִּיה, וּפָגִים בְּאֲתָרָא דְלֹא אֲצִטְרִיךְ, וְתַב

לְקַמִּיה, מְקַבֵּל לִיה, וְחָס עָלֶיהָ, דְּהָא קִדְּשָׁא בְּרִיךְ הוּא (דק"ו ע"ב) מְלֹא רַחֲמִין אִיהוּ, וְאֲתַמְלִי רַחֲמִים עַל כָּל עוֹבְדוּי, כְּמֵה דְּאֵת אָמַר (תהלים קמ"ה) וְרַחֲמִיו עַל כָּל מַעֲשָׂיו. אֶפְלוּ עַל בְּעִירִי

וְרַחֲמֵי עַל כָּל מַעֲשָׂיו. אֶפְלוּ עַל
בְּהֵמוֹת וְעוֹפוֹת מַגִּיעִים רַחֲמָיו.
אִם עֲלֵיהֶם מַגִּיעִים רַחֲמָיו, כָּל
שֶׁפֶן עַל בְּנֵי אָדָם שִׂוְדָעִים
וּמְכִירִים לְשִׁבְחָ רַבּוֹנָם שֶׁרַחֲמֵי
מַגִּיעִים עֲלֵיהֶם וְשׁוֹרִים עֲלֵיהֶם.
וְעַל זֶה אָמַר דָּוִד, (שם ק"ט) רַחֲמֵךְ
רַבִּים ה' כְּמִשְׁפָּטֶיךָ חַיִּינִי.

אִם עַל רְשָׁעִים מַגִּיעִים רַחֲמָיו,
כָּל שֶׁפֶן עַל צְדִיקִים. אֲלֵא מִי צָרִיךְ
רְפוּאָה? אוֹתָם בְּעַלֵּי כְּאָבִים. וּמִי
הֵם בְּעַלֵּי כְּאָבִים? אֲלֵא אוֹתָם
רְשָׁעִים, הֵם צָרִיכִים רְפוּאָה
וְרַחֲמִים, שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
(מִרְחָם) עֲלֵיהֶם שְׁלֵא יִהְיוּ עֲזוּבִים
מִמֶּנּוּ, וְהוּא - שְׁלֵא מִסְתַּלֵּק מֵהֶם,
וְיִשׁוּבוּ כְּנַגְדּוֹ. כְּשֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא מְקָרֵב, הוּא מְקָרֵב בְּיָמֵינוּ.
וּכְשֶׁדוֹחָה, דוֹחָה בְּשִׂמְלָה.
וּבְשַׁעֲרֵי שְׂדוּחָה, הַיָּמִין מְקָרֵבֵת.
מִצַּד הַיָּמִין דוֹחָה וּמִהַצַּד הַיָּמִין
מְקָרֵב, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא
עוֹזֵב אֶת רַחֲמָיו מֵהֶם.

בֵּא וְרֵאָה מֶה כְּתוּב, (ישעיה נ"ג) וַיִּלְךְ
שׁוֹכֵב בְּדֶרֶךְ לְבוֹ. וְכְתוּב אַחֲרָיו,
דְּרָכָיו רְאִיתִי וְאַרְפָּאֵהוּ וְאַנְחֵהוּ
וְאַשְׁלֵם נַחְמִים לוֹ וְלֹאֲבָלָיו. וַיִּלְךְ
שׁוֹכֵב, אֵף עַל גֵּב שֶׁהֲרָשָׁעִים
עוֹשִׂים כָּל מַה שֶׁעוֹשִׂים בְּזָדוֹן,
שֶׁהוֹלְכִים בְּדֶרֶךְ לְבָם, וְאַחֲרֵים
עוֹשִׂים בָּהֶם הַתְּרָאָה וְלֹא רוֹצִים
לְצִיַּת לָהֶם - בְּשַׁעֲרֵי שְׁשָׁבִים
בְּתִשׁוּבָה וְנוֹטְלִים דֶּרֶךְ טוֹבָה שֶׁל
תְּשׁוּבָה, הָרִי הַרְפוּאָה מִזְמַנֵּת
כְּנַגְדָם. עַכְשָׁנוּ יֵשׁ לְהַתְּבַוֵּן, אִם
עַל הַחַיִּים אוֹמֵר הַכְּתוּב, אוֹ שֶׁעַל
הַמֵּתִים אוֹמֵר הַכְּתוּב, שֶׁהָרִי רֵאשׁ
הַפְּסוּק אֵינוֹ סוֹף, וְהַסּוֹף אֵינוֹ
רֵאשׁ - רֵאשׁ הַכְּתוּב מְרָאָה עַל
הַחַיִּים, וְסוֹפּוֹ מְרָאָה עַל הַמֵּתִים.
אֲלֵא שֶׁהַפְּסוּק (רֵאשׁ הַפְּסוּק) אוֹמֵר,
בְּעוֹד שֶׁהָאָדָם הוּא בְּחַיָּיו, וְכֵן
הוּא - וַיִּלְךְ שׁוֹכֵב בְּדֶרֶךְ לְבוֹ,
מִשׁוּם שֶׁיֵּשׁ בּוֹ יֵצֵר הָרַע חֲזָק

וְעוֹפוֹי מָאֲטוֹן רַחֲמָיו. אִי עֲלֵיָהּוּ מָאֲטוֹן
רַחֲמָיו, כָּל שֶׁפֶן עַל בְּנֵי נֶשָׂא, דִּינְדָעִין
וְאַשְׁתַּמוּדָעָן לְשִׁבְחָ לְמֵאֲרִיהוֹן, דִּרַחֲמֵי
מָאֲטוֹן עֲלֵיָהּוּ, וְשָׂרָאן עֲלֵיָהּוּ. וְעַל דָּא אָמַר
דָּוִד, (תהלים ק"ט) רַחֲמֵיךְ רַבִּים יי' כְּמִשְׁפָּטֶיךָ
חַיִּינִי.

אִי עַל חַיִּיבֵין מָאֲטוֹן רַחֲמָיו, כָּל שֶׁפֶן עַל
זְכָאִין. אֲלֵא מָאן בְּעֵי אַסּוּוֹתָא, אֵינוֹן מְאָרִי
כְּאָבִין, וּמָאן אֵינוֹן מְאָרִי כְּאָבִין. אֲלֵין אֵינוֹן
חַיִּיבֵין, אֵינוֹן בְּעָאן אַסּוּוֹתָא וְרַחֲמֵי, דִּקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא (רַחֲמֵי) עֲלֵיָהּוּ, דְלֵא יְהוֹן שְׁבִיקִין
מְנִיָה, וְאֵיהּוּ דְלֵא אַסְתַּלֵּק מְנִיָהּוּ, וְיִתּוּבוֹן
לְקַבְּלֵיהּ. כַּד מְקָרֵב קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בְּיָמֵינוּ
מְקָרֵב. וְכַד דְּחִי, בְּשִׂמְלָא דְחִי. וּבְשַׁעֲרֵתָא
דְּדְחִי, יְמִינָא מְקָרֵב. מִסְטָרָא דָּא דְּחִי,
וּמִסְטָרָא דָּא מְקָרֵב, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא
שְׁבִיק רַחֲמָיו מְנִיָהּוּ.

תָּא חַזִּי, מֶה כְּתִיב (ישעיה נ"ג) וַיִּלְךְ שׁוֹכֵב
בְּדֶרֶךְ לְבוֹ. וְכְתִיב בְּתַרְיָה, דְּרָכָיו רְאִיתִי
וְאַרְפָּאֵהוּ וְאַנְחֵהוּ וְאַשְׁלֵם נַחְמִים לוֹ וְלֹאֲבָלָיו.
וַיִּלְךְ שׁוֹכֵב, אֵף עַל גֵּב דְּחַיִּיבֵין עַבְדִּין, כָּל
מַה דְּעַבְדִּין בְּזָדוֹן דְּאִזְלִין בְּאַרְחָא דְּלַבִּיָהּוּ,
וְאַחֲרָנִין עַבְדִּין בְּהוּ הַתְּרָאָה, וְלֹא בְּעָאן
לְצִיַּתָּא לוֹן. בְּשַׁעֲרֵתָא דְּתַבִּין בְּתִיּוּבָתָא, וְנִטְלִין
אַרְחָא טְבָא דְּתִיּוּבָתָא, הָא אַסּוּוֹתָא זְמִינָא
לְקַבְּלֵיהּ. הַשְּׁתָּא אֵית לְאַסְתַּפְּלָא, אִי עַל חַיָּיָא
אָמַר קָרָא, אוֹ עַל מְתִיָּא אָמַר קָרָא. דְּהָא
רִישָׁא דְּקָרָא, לָאו אֵיהּ סִיפָא. וְסִיפָא, לָאו
אֵיהּ רִישָׁא. רִישָׁא דְּקָרָא, אַחֲזִי עַל חַיָּיָא.
וְסוֹפִיָּה אַחֲזִי עַל מְתִיָּא. אֲלֵא, קָרָא (ס"א)
רִישָׁא דְּקָרָא) אָמַר, בְּעוֹד דְּבַר נֶשׂ אֵיהּוּ בְּחַיָּוִי,
וְהָכִי הוּא, וַיִּלְךְ שׁוֹכֵב בְּדֶרֶךְ לְבוֹ, בְּגִין
דִּיֵּצֵר הָרַע דְּבִיָּהּ, תְּקִיף וְאַתְתַּקֵּף בֵּיָהּ, וְעַל

ומחזיק בו, ולכן הולך שוכב ולא רוצה לשוב בתשובה.

הקדוש ברוך הוא רואה את דרכיו שהולכים בַרַע בלי תועלת, אומר הקדוש ברוך הוא: אני צריך להחזיק בידו. זהו שפתיב דרכיו ראיתי (וארפאהו), שהולכים בחשכה, אני רוצה תת לו רפואה. זהו שפתיב וארפאהו. הקדוש ברוך הוא מכניס ללבו דרך התשובה שלו ורפואה לנשמתו. ואנחה, מה זה ואנחה? כמו שנאמר (שמות לב) לך נחה את העם. הקדוש ברוך הוא מנהיג אותו בדרך ישר כמי שמחזיק בידו של אחר ומוציא אותו מתוך החשכה. ואשלים נחמים לו ולאבליו, הרי נראה שהוא מת! (אלא) כן הוא ודאי מת ועומד בחיים. שהואיל

(אלא שהיא הוא ועומדים בחיים, והואיל) והוא רשע, נקרא מת. מה זה ואשלים נחמים לו ולאבליו? אלא הקדוש ברוך הוא עושה טוב עם בני אדם, שפיון שנכנס משלש עשרה שנים ומעלה, מפקיד עמו שני מלאכים שומרים ששומרים אותו, אחד מימינו ואחד משמאלו.

כשאדם הולך בדרך ישר, הם שומרים בו ומחזיקים אותו בשמחה, מכריזים לפניו ואומרים: תנו כבוד לדמות המלך. וכשהולך בדרך עקם, הם מתאבלים עליו ועוברים ממנו. כיון שהקדוש ברוך הוא מחזיק בו ומנהיג אותו בדרך ישרה, אז פתיב ואשלים נחמים לו ולאבליו. ואשלים נחמים לו בתחלה, שהוא התנחם על מה שעשה בתחלה ועל מה שעושה עכשו ושב בתשובה. ואחר כך ולאבליו, אותם מלאכים שהיו מתאבלים עליו פשעברו ממנו, ועכשו שחזרו עמו, הרי ודאי נחומים

דא אזיל שוכב, ולא בעי לאתבא בתיובתא. קדשא בריך הוא חמי ארחוי, דקא אזלין בביש, בלא תועלתא, אמר קדשא בריך הוא, אנא אצטריכנא לאתקפא בידיה, הדא הוא דכתיב דרכיו ראיתי, (וארפאהו) דקא אזלין בחשוכא, אנא בעי למיהב ליה אסוותא הדא הוא דכתיב וארפאהו, קדשא בריך הוא איהו אעיל בלביה ארחיה דתיובתא ואסוותא לנשמתיה. ואנחה, מאי ואנחהו. כמה דאת אמר (שמות לב) לך נחה את העם. אנהיג ליה קדשא בריך הוא בארץ מישר, כמאן דאתקיף בידי דאתרא, ואפקיה מגו חשוכא.

ואשלים נחמים לו ולאבליו, הא אתחזי דמיתא איהו, (אלא) אין, ודאי מיתא איהו, וקיימא בחיין דהואיל (אלא דאיהו איהו וקיימא בחיין והואיל) ואיהו רשע, מיתא אקרי. מהו ואשלים נחומים לו ולאבליו. אלא קדשא בריך הוא עביד טיבו עם בני נשא, דכיון דעאל מתליסר שנין ולהלאה, פקיד עמיה תרין מלאכין נטורין דנטרי ליה, חד מימיניה, וחד משמאליה.

כד אזיל בר נש בארץ מישר, אינון חדאן ביה, ואפקיפו עמיה בחדוה, מכרזן קמיה ואמריין, הבו יקר לדיוקנא דמלכא. וכד אזיל בארץ עקימו, אינון מתאבלן עליה, ומתעברן מגיה. כיון דאתקיף ביה קדשא בריך הוא, ואנהיג ליה בארץ מישר, כדין פתיב, ואשלים נחמים לו ולאבליו. ואשלים נחומים לו בקדמיתא, דאיהו אתנחם על מה דעבד בקדמיתא, ועל מה דעבד השתא, ותב בתיובתא. ובתר כן ולאבליו, אינון מלאכין דהוו מתאבלן עליה כד אתעברו מגיה, והשתא

לְכָל הַצְּדִידִים.

וְעַכְשָׁיו הוּא וְדָאֵי חֵי. חֵי בְּכָל הַצְּדִידִים, אַחֲזוּ בַעֲץ הַחַיִּים. וְכִיּוֹן שְׁאַחֲזוּ בַעֲץ הַחַיִּים, אִזּוּ נִקְרָא בַעַל תְּשׁוּבָה, שֶׁהָרִי כְּנִסְתּוֹ יִשְׂרָאֵל נִקְרָאת אַף כִּף תְּשׁוּבָה, וְהוּא נִקְרָא בַעַל תְּשׁוּבָה. וְהָרֵאשׁוֹנִים אָמְרוּ, בַעַל תְּשׁוּבָה מִמֶּשׁ. וְעַל זֶה אָפְלוּ צְדִיקִים גְּמוּרִים אִינָם יְכוּלִים לַעֲמֹד בַּמָּקוֹם שֶׁבַעֲלֵי תְשׁוּבָה עוֹמְדִים.

דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר, (תהלים נא) לָךְ לְבַדְּךָ חֲטָאתִי וְהִרַע בְּעֵינַיִךְ עֲשִׂיתִי וְגו'. לָךְ לְבַדְּךָ, מַה זֶה לָךְ לְבַדְּךָ? אֵלָּא מִשּׁוֹם שֶׁיֵּשׁ חֲטָאִים שְׁחוּטָא אָדָם לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא וְלִבְנֵי אָדָם, וְיֵשׁ חֲטָאִים שְׁחָטָא לְבְנֵי אָדָם וְלֹא לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא, וְיֵשׁ חֲטָאִים שְׁחוּטָא לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא לְבָדוֹ וְלֹא לְבְנֵי אָדָם (אחרים). דָּוִד הַמֶּלֶךְ חֲטָא לְקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְבָדוֹ וְלֹא לְבְנֵי אָדָם.

וְאִם תֹּאמַר, הָרִי חֲטָא אוֹתוֹ הַחֲטָא שֶׁל פֶּת שֶׁבַע, וְשִׁנְיָנוּ, מִי שֶׁבָּא עַל אִשָּׁה עֲרוּנָה בְּרִצּוֹנָה אֶסֶר אוֹתָהּ עַל בַּעֲלָהּ, וְחֲטָא לְחֻבְרוֹ, וְחֲטָא לְקְדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא - לֹא כִּף הוּא. שֶׁהָיָה שְׂאֵתָה אוֹמֵר בְּהִתֵּר הָיָה, וְדוּד לְקַח אֶת שְׁלוֹ, וְגַט הָיָה לָהּ מִבַּעֲלָהּ טָרָם שִׁיָּצָא לְקָרֵב, שֶׁכִּף הָיָה מְנַהֵג שֶׁל כָּל יִשְׂרָאֵל שְׁנוֹתָנִים גִּט זְמַן לֹא שְׂתוּ כָּל שִׁיָּצָא לְחֵיל, וְכִף עֲשָׂה אוֹרְיָה לְבַת שֶׁבַע, וְאַחַר שֶׁעֲבַר זְמַן וְהִתְהַפְּטוּרָה לְכָל, לְקַח אוֹתָהּ דָּוִד, וּבְהִתֵּר עֲשָׂה כָּל מַה שֶׁעֲשָׂה. שְׂאֵתָה לֹא כִּף זֶה הָיָה בְּאֶסֶר, לֹא הָיָה מִשְׁאִיר אוֹתָהּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּיָדוֹ. וְהִינּוּ שְׂכָתוּב לְעִדּוּת, (שמואל ב יב) וַיִּנָּחֵם דָּוִד אֶת פֶּת שֶׁבַע אֶשְׁתּוֹ. עִדּוּת שְׂאֵתוֹ הִיא, וְדָאֵי אֶשְׁתּוֹ, וּבַת זִוְגוֹ הִתְהַפְּטוּרָה מִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא

דְּאִתְהַדְּרוּ בְּהִדְיָהּ, הָא וְדָאֵי נַחֲוּמִים לְכָל סְטָרִין.

וְהִשְׁתָּא אִיהוּ חֵי וְדָאֵי. חֵי בְּכָל סְטָרִין, אֶחִיד בְּאִילָנָא דְחַיִּי, וְכִיּוֹן דְּאֶחִיד בְּאִילָנָא דְחַיִּי, כְּדִין אֶקְרִי בַעַל תְּשׁוּבָה, דְּהָא כְּנִסְתּוֹ יִשְׂרָאֵל, תְּשׁוּבָה אוּף הָכִי אֶקְרִי. וְאִיהוּ בַעַל תְּשׁוּבָה אֶקְרִי. וְקְדָמָאֵי אָמְרוּ, בַעַל תְּשׁוּבָה מִמֶּשׁ. וְעַל דָּא, אָפְלוּ צְדִיקִים גְּמוּרִים אִינָם יְכוּלִים לַעֲמֹד, בַּמָּקוֹם שֶׁבַעֲלֵי תְשׁוּבָה עוֹמְדִים.

דָּוִד מִלְּפָא אָמַר, (תהלים נא) לָךְ לְבַדְּךָ חֲטָאתִי וְהִרַע בְּעֵינַיִךְ עֲשִׂיתִי וְגו'. לָךְ לְבַדְּךָ, מָאֵי לָךְ לְבַדְּךָ. אֵלָּא, בְּגִין דְּאִית חוּבִין, דְּחָטִי בַר נֶשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וְלִבְנֵי נֶשׂא. וְאִית חוּבִין דְּחָטָא לְבְנֵי נֶשׂא, וְלֹא לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. וְאִית חוּבִין דְּחָטִי לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחוּדוּי וְלֹא לְבְנֵי נֶשׂא. (אחרים) דָּוִד מִלְּפָא, חָב לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא בְּלַחוּדוּי, וְלֹא לְבְנֵי נֶשׂא.

וְאִי תִימָא הָא (דף ק"ו ע"ב) חָב הֵהוּא חוּבָה דְּבַת שֶׁבַע, וְתַנְיָנָן, מָאֵן דְּאִתִּי עַל עֲרוּה אֶתְתָּא בְּרַעוּתָהּ אֶסְרָה עַל בַּעֲלָהּ, וְחָב לְחֻבְרִיהּ, וְחָב לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. לָאוּ הָכִי הוּא דְּהֵהוּא דְּאִתְּ אָמַר. בְּהִיתְרָא הָוָה, וְדוּד דִּילִיָּה נִקְט, וְגַט הָוָה לָהּ מִבַּעֲלָהּ, עַד לֹא יִהְיֶה לְקָרְבָּא, דְּהָכִי הָוָה מְנַהֵג דְּכָל יִשְׂרָאֵל, דִּיהִבִּין גִּט זְמַן לְאֶתְתִּיהּ, כָּל דְּנִפְיָק חֵילָא. וְכֵן עֲבַד אוֹרְיָה לְבַת שֶׁבַע. וְלְבַתָּר דְּעֲבַר זְמַן וְהוּת פְּטוּרָא לְכֻלָּא, נִטְלָה לָהּ דָּוִד. וּבְהִיתְרָא עֲבַד כָּל מַה דְּעֲבַד.

דְּאֶלְמָרָא לָאוּ הָכִי, וּבְאֶסְרָא הָוָה, לָא שְׂבָקָה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְגַבִּיָּהּ. וְהִינּוּ דְכִתְיִב לְסִהְדוּתָא, (שמואל ב יב) וַיִּנָּחֵם דָּוִד אֶת פֶּת שֶׁבַע אֶשְׁתּוֹ. סִהְדוּתָא דְּאֶשְׁתּוֹ הִיא, וְדָאֵי אֶשְׁתּוֹ, וּבַת זִוְגוֹ הוּת, דְּאִזְדְּמַנַּת לְגַבִּיָּהּ,

העולם. (וסוד הדבר - מלכות של מעלה שהוא נעשה רגל רביעית למרובה העליונה, ונקרא בת שבע, על און אחת שבועה עינים) הרי עדות שלא חטא דוד את חטא בת שבע כמו שאמרנו.

ומה החטא שחטא? (אלא) לקדוש-ברוך הוא לבדו ולא לאחר. שהרג את אוריה בחרב בני עמון ולא הרג אותו בשעה שאמר לו ואדני יואב, שהרי דוד היה רבון עליי (ועל יואב), והכתוב מוכיח, שכתוב (שם כג) אלה שמות הגברים אשר לדוד, ולא אשר ליואב. ולא הרג אותו באותה שעה, והרג אותו בחרב בני עמון. והכתוב אומר ולא נמצא אתו דבר, רק בדבר אוריה החתי. רק למעט הוא פא. בדבר אוריה, ולא באוריה. והקדוש ברוך הוא אומר, ואותו הרגת בחרב בני עמון. וכל חרב בני עמון היה חקוק בו נחש עקם, דיוקן של דרקון, והוא עבודה זרה שלהם. אומר הקדוש ברוך הוא, נתת פח לאותו שקוץ. (שכיון שחרב בני עמון התגברו אותה שעה על אוריה, כמה חזק התחזק אותו נחש עקם) משום שבשעה שהרגו בני עמון את אוריה, ועמו רבים מבני ישראל, והתגברו באותה שעה חרב בני עמון, כמה חזק התחזקה אותה עבודה זרה שקוץ.

ואם תאמר שאוריה לא היה צדיק, כיון שכתוב עליו אוריה החתי - לא כף! צדיק הוא הנה, אלא ששם מקומו היה חתי, כמו שנאמר ויפתח הגלעדי, על שם מקומו נקרא כף.

ועל זה בדבר אוריה החתי, ששקוץ בני עמון התגבר על מחנה אלהים, שמחנות דוד היו ממש דיוקן שלמעלה, ובאותה שעה שפגם דוד מחנה זה, פגם

מיומא דאתברי עלמא. (ורוא דמלתא מלכותא דלעילא דאיהו אהעביד רגלה רביעא למרובהא עלאה ואתקרי בת שבע על און אחת שבועה עינים) הא סהדותא דלא חב דוד חובה דבת שבע פדקאמרן.

ומה היא חובה דחב, (אלא) לקודשא בריה הוא בלחודוי, ולא לאחרא. דקטל לאוריה בחרב בני עמון, ולא קטליה איהו בשעתא דאמר ליה ואדני יואב, דהא דוד הוה רבון עליה, (ועל יואב) וקרא אוכח, דכתיב, (שמואל ב כג) אלה שמות הגבורים אשר לדוד, ולא אשר ליואב, ולא קטליה ההיא שעתא, וקטליה בחרב בני עמון.

וקרא אומר, ולא נמצא אתו דבר, (מלכים א טו) רק בדבר אוריה החתי. רק למעוטי קא אתי, בדבר אוריה, ולא באוריה. וקודשא בריה הוא אומר, ואותו הרגת בחרב בני עמון, וכל חרב בני עמון, הוה חקיק ביה חוץ עקים, דיוקנא דדרקון, ואיהו עבודה זרה דלהון. אומר קדשא בריה הוא, יהבת חילא לההוא שקוץ. (ד"א דכיון דחרב בני עמון אתגבר החתי שעמא על אוריה כמה תקפא תקוף החתי חוץ עקימא) בגין דבשעתא דקטלו בני עמון לאוריה, וסגיאיין מבני ישראל עמיה, ואתגבר בההיא שענתא חרב בני עמון, כמה תקפא אתתקוף ההיא עבודה זרה שקוץ.

ואי תימא, אוריה לא הוה זפאי, כיון דכתיב עליה אוריה החתי. לאו הכי, זפאה הוה, אלא דשמא דאתריה הוה חתי. כמה דאת אמר (שופטים יא) ויפתח הגלעדי, על שום אתריה אתקרי הכי.

ועל דא בדבר אוריה החתי, דשקוץ בני עמון אתגבר על מחנה אלהים, דמשריתא

דדוד, דיוקנא ממש דלעילא הוה. ובההוא שענתא דפגים דוד משריתא

למעלה מחנה אחר. ועל זה אמר דוד, לך לבדך חטאתי. לבדך ולא לאחר. שהוא היה אותו החטא שחטא אליו. וזהו בדבר אוריגה, וזהו בחרב בני עמון.

כתוב, פי ה' עיניו משטטות בכל הארץ, אלו הנקבות. וכתוב, (זכריה ד) עיני ה' המה משוטטים, אלו הזכרים. והרי הם ידועים. דוד אמר (תהלים נא) והרע בעיניך עשיתי. בעיניך? לפני עיניך היה צריך להיות! אלא מה זה בעיניך? אמר דוד, באותו מקום שחטאתי, בעיניך היה. שהייתי יודע שהרי עיניך היו זמינים ועומדים לפני ולא החשבתי אותם, הרי החטא שחטאתי ועשיתי, באיזה מקום היה? בעיניך.

למען תצדק בדברך תזכה בשפטך, ולא יהיה לי פתחון פה לומר לפניך. בא וראה, כל אמן כשמדבר, הוא מדבר באמנותו. דוד היה ברחם המלך, ואף על גב שהיה בצער, כיון שהיה לפני המלך, שב לבדחנותו כמו שהיה כדי לבדח את המלך.

אמר, רבון העולם, אני אמרתי (שם כז) בחנני ה' ונסני, ואתה אמרת שלא אוכל לעמד בנסיונך. הרי חטאתי למען תצדק בדברך ויהיה דברך אמת, שאלמלא לא חטאתי, יהיה דברי אמת, ויהיה דברך בריקנות. עכשו שחטאתי, כדי שיהיה דברך אמת, נתתי מקום לצדק דברך, לכן עשיתי, למען תצדק בדברך תזכה בשפטך. חזר דוד לאמנותו ואמר תוף צערו דברי בדתנות למלך.

שנינו, דוד לא היה ראוי לאותו המעשה, שהרי הוא אמר, (שם קט) ולבי חלל בקרבי (נקוד חלל, שפבר היה

דא, פגים לעילא משריתא אחרא. ועל דא אמר דוד, (תהלים נא) לך לבדך חטאתי. לבדך, ולא לאחרא. דא הוה ההוא חובה דחב לגביה. ודא הוא בדבר אוריגה. ודא הוא בחרב בני עמון.

בתיב, (דברי הימים ב טז) פי יי' עיניו משטטות בכל הארץ, אלין נוקבין. וכתוב (זכריה ד) עיני יי' המה משוטטים, אלין דכורין, והא ידיען אינון. דוד אמר (תהלים נא) והרע בעיניך עשיתי. בעיניך, לפני עיניך מיבעי ליה. אלא מאי בעיניך, אמר דוד, ביה הוא אתר דחבנא, בעיניך הוה. דהוינא ידע, דהא עיניך הוו זמינין, וקיימין קמאי, ולא חשבנא לון, הרי חובא דחבנא, ועבדנא, באן אתר הוה, בעיניך.

למען תצדק בדברך תזכה בשפטך, ולא יהא לי פתחון פה למימר קמך. תא חזי, כל אומנא, פד מליל, באומנתיה מליל. דוד בדיחא דמלפא הוה, ואף על גב דהוה בצערא, כיון דהוה קמי מלפא, תב לבדיחותיה, כמה דהוה, בגין לבדחא למלפא.

אמר, מארי דעלמא, אנא אמנא, (תהלים כז) בחנני יי' ונסני, ואת אמרת דלא איכול לקיימא בנסיונך. הא חבנא, למען תצדק בדברך, ויהא מילך קשוט, דאלמלא לא חבנא, יהא מלה דילי קשוט, ויהא מילך בריקנא, השתא דחבנא, בגין דלהוי מילך קשוט, יהיבנא אתר לצדקא מילך, בגין פך עבידנא, למען תצדק בדברך תזכה בשפטך. אהדר דוד לאומנותיה, ואמר גו צעריה מלין דבדיחותא למלפא.

תנינן, לאו דוד אתחזי לההוא עובדא, דהא איהו אמר, (תהלים קט) ולבי חלל

חלל בקרבי) כף הוא. אבל דוד אמר, בלבב יש שני היכלות, באחד דם ובאחד רוח. אותו אחד שמלא בדם, בו יש דיור ליצר הרע, ולפי לא כף, שהרי הוא ריקן, ולא נתתי דיור לדם רע לשפן בו יצר הרע, ולפי הוא ודאי חלל בלי דיור (דם) רע, וכיון שפך זה, לא ראוי דוד לאותו חטא שחטא, אלא כפי לתת פתחון פה לרשעים, שיאמרו, דוד המלך חטא ושב בתשובה ומחל לו הקדוש ברוך הוא, כל שפן לשאר בני אדם. ועל זה אמר (תהלים נא) אלמדה פשעים דרכיך וחטאים אליך ישובו.

וכתוב, (שמואל ב טו) ודוד עלה במעלה הזיתים עלה ובוכה וראש לו חפוי והוא הלך יחף. ראש לו חפוי ויחף למה? אלא היה נזוף, עשה עצמו נזוף לקבל ענש, והם היו רחוקים ממנו ארבע אמות. אשרי העבד שפך עובד לרבו ומודע לחטאו לשוב ממנו בתשובה שלמה.

בא וראה, יותר היה מה שעשה לו שמעי בן גרא מפל הצרות שעברו עליו עד אותו היום, ולא השיב דוד כנגדו דבר, שפך היה ראוי לו, ובזה התכפרו חטאיו. עכשו יש להתבונן, שמעי היה תלמיד חכם, ויחכמה רבה היתה בו, למה יצא לדוד ועשה לו כל מה שעשה? אלא ממקום אחר היה הדבר, והכניס לו בלבבו דבר זה, וכל זה לתועלתו של דוד, שהרי מה שעשה לו שמעי, גרם לו לשוב בתשובה שלמה ושבר לבו בשבר רב, ושפך הרבה דמעות מתוך לבו לפני הקדוש ברוך הוא, ועל זה אמר, כי ה' אמר לו קלל. ידע שהרי ממקום עליון ירד הדבר.

(שמואל ב טו) פי יי' אמר לו קלל. ידע, דהא מאתר עלאה אחרא נחת מלה.

בקרבי (אנגיד חלל כפר הנה חלל בקרבי) (דף ק"ז ע"ב) הכי הוא. אבל אמר דוד, בלבב אית תרין היכלין, בחד דמא, ובחד רוחא, ההוא חד דמלייא דמא, ביה דיורא ליצר הרע. ולפי לאו הכי, דהא ריקן איהו, ולא יהבית דיורא לדמא בישא, לשכנא ביה יצר הרע, ולפי ודאי חלל איהו, בלא דיורא (נ"א דמא) בישא, וכיון דהכי הוא, לא אתחזי דוד לההוא חובה דחב אלא, בגין למיהב פתיחו דפומא לחייביא, דימרון, דוד מלפא חב ותב בתיובתא, ומחל ליה קדשא ברוך הוא, כל שפן שאר בני נשא. ועל דא אמר (תהלים נא) אלמדה פושעים דרכיך וחטאים אליך ישובו.

וכתוב, (שמואל ב טו) ודוד עלה במעלה הזיתים עולה ובוכה וראש לו חפוי והוא הולך יחף. ראש לו חפוי, ויחף אמאי. אלא, נזוף הוה, עבד גרמיה נזוף, לקבלא ענשא. ועמא הוה רחיקין מגיה ארבע אמות. זכאה עבדא דהכי פלח למאריה, ואשתמודע בחוביה, לאתבא מגיה בתיובתא שלימתא.

תא חזי, יתיר הוה, מה דעבד ליה שמעי בן גרא, מפל עקתין דעברו עליה עד ההוא יומא, ולא אתיב דוד לקבליה מלה דהכי הוה יאות ליה, ובדא אתכפרו חובוי. השתא אית לאסתפלא, שמעי תלמיד חכם הוה, ויחכמתא סגיא הות ביה, אמאי נפיק לגבי דוד, ועביד ליה פל מה דעבד. אלא מאתר אחרא הוה מלה, ואעיל ליה בלביה מלה דא. וכל דא לתועלתא דדוד. דהא ההוא דעבד ליה שמעי, גרמא ליה למיתב בתיובתא שלימתא, ותבר לביה בתבירו סגי, ואושיד דמעין סגיאין, מגו לביה קדם קדשא ברוך הוא, ועל דא אמר,

(שמואל ב טו) פי יי' אמר לו קלל. ידע, דהא מאתר עלאה אחרא נחת מלה.

שני צוויים צנה דוד את שלמה בנו - אחד של יואב, ואחד של שמעי, עם שאר הצוויים שצנה אותו. של יואב - שכתוב (מלכים א-ב) וגם אתה ידעת את עשה לי יואב בן צרויה. דבר נסתר היה, שהרי אפלו שלמה לא היה לו לדעת. אלא משום שאחרים ידעו (אבות), זה התגלה לשלמה. ועל זה אמר, ואתה ידעת וגו', מה שלא ראוי לך לדעת.

שר שמעי - שכתוב והנה עמך שמעי בן גרא. מה זה והנה עמך? מוזמן הוא עמך תמיד, רבו היה, ומשום כך לא אמר לו על יואב והנה עמך יואב. אבל שמעי זה שנמצא תמיד עמו, אמר והנה עמך.

וישרח המלך ויקרא לשמעני ויאמר בנה לך בית בירושלם. איפה היא חכמתו של שלמה בזה? אלא הכל עשה בחכמה, ולכל הצדדים הוא התבונן. שהרי שמעי היה חכם, ואמר שלמה, אני רוצה שתגדל תורה על ידי שמעי ולא יצא החוצה.

עוד דבר אחר השגיח שלמה בחכמה, שכתוב (שמואל ב טו) יצא יצוא ומקלל. מה זה יצא יצוא פעמים? מספיק ויצא ויקלל (טו). אלא יציאה אחת - שיצא מבית מדרשו לדוד, ויציאה אחת - שיצא מירושלים אל עבדו שמת עליו. יציאה אחת למלך, ויציאה שניה לעבדים. וכל זה ראה שלמה והשגיח ברוח הקדש אותה היציאה השניה, ועל זה אמר והיה ביום צאתך ידע שביציאה מות.

ועפר בעפר מהו? אמר שלמה, אל אבי זה היה בעפר, אל שמעי זה יהיה במים, שכתוב והיה ביום צאתך ועברת את נחל קדרון. שם עפר וכאן מים. שניהם דן שלמה,

תרין פקודין, פקיד דוד לשלמה בריה, חד דיואב, וחד דשמעי, עם שאר פקודין דפקיד ליה. דיואב: דכתיב, (מלכים א ב) וגם אתה ידעת את אשר עשה לי יואב בן צרויה. מלה סתימא הוה, דאפילו שלמה לא הוה ליה למנדע, ולא ידע אלא בגין דיידעו (ליה) אתרנין, אתגלי לשלמה. ועל דא אמר, וגם אתה ידעת וגו'. מה דלא אתחזי לך למנדע.

דשמעי: כתיב, והנה עמך שמעי בן גרא. מאי והנה עמך, זמין הוא עמך תדיר, רבו הוה. ובגין כך לא אמר על יואב והנה עמך יואב. אבל שמעי דא, דאשתכח עמיה תדיר, אמר והנה עמך.

וישרח המלך ויקרא לשמעני ויאמר בנה לך בית בירושלם. אן הוא חכמתא דשלמה מלפא בהאי. אלא כלא בחכמתא עבד, ולכל סטרין אשגח, דהא חפים הוה שמעי, ואמר שלמה, בעינא דיסגי אורייתא בארעא על ידוי דשמעי, ולא יפוק לבר.

הו מלה אחרא אשגח שלמה בחכמתא, דכתיב, (שמואל ב טו) יצא יצוא ומקלל. מאי יצא יצא תרי זמני, ויצא ויקלל סגי. (ליה) אלא, חד יציאה, דנפק מבי מדרשא לגבי דוד. וחד יציאה, דנפק מירושלם, לגבי עבדוי דמית עלוי. יציאה חדא לגבי מלפא, ויציאה תניינא לגבי עבדין. וכל דא חמא שלמה, ואשגח ברוח קדשא, ההוא יציאה תניינא. ועל דא אמר, והיה ביום צאתך, ידע דביציאה ימות.

ועפר בעפר (שמואל ב טו) מהו. אמר שלמה לגבי אבא בעפר הוה. לגבי שמעי במיא, דכתיב והיה ביום צאתך ועברת את נחל קדרון. עפר התם, והכא מיא. תרווייהו דן שלמה, למהוי עפר ומיא

להיות עפר ומים כמו סוטה, למי
שֶׁהִסְטִין דְּרַכּוֹ לְאִבּוֹ.

כתוב והוא קללני קללה נמרצת.
וכתוב ואשבע לו בה' לאמר אם
אמיתך בחרב. וכי שמעי היה
טפש? שאלו כף השביע אותו,
שלא יאמר בחרב לא, אכל בחנית
או בחץ כן.

אלא שני דברים יש כאן. אחד
אמר התינוק, בנו של הדג הגדול,
אותו שקשקשו עולים לרום
העננים. שבועתו של דוד המלך,
כשהיה רוצה להשבע, היה
מוציא את חרבו ששם היה חקוק
שם חקוק ושם נשבע. וכך עשה
לשמעי, שכתוב ואשבע לו בה'
לאמר אם אמיתך בחרב. במה
היתה השבועה הזו? בחרב. (בחרב
היו שהשם הקדוש רק בה שבועה) בחרב
נשבע. ודבר אחר דן שלמה.
אמר, בקללה בא אל אבי,
בדברים - הרי דברים אלו. ובשם
המפרש הרג אותו ולא בחרב.
ולכן שלמה עשה כן.

עכשו יש להתבונן, שפיון שדוד
השביע אותו, למה הרג אותו,
שנראה ששבועה זו היתה
בעלילה, שהרי הלב והפה לא היו
כאחד? אלא ודאי דוד לא הרג
אותו, והרי ידוע, כל איברי הגוף
מקבלים הכל, והלב לא מקבל
אפלו כחוט של נימה של שערה.
דוד המלך היה הלב, וקבל מה
שלא ראוי לו לקבל, ומשום כן,
וידעת את אשר תעשה לו כתוב.
ועוד, שהרי האילן גורם להיות
נוטר ונוקם כנחש.

כתוב (תהלים נא) כי לא תחפוץ זבח
ואתנה עולה לא תרצה. זבחי
אלהים ריח נשברה לב נשבר
ונדפה אלהים לא תבזה. כי לא
תחפוץ זבח, וכי לא רוצה הקדוש
ברוך הוא שיקריבו לפניו קרבן,
והרי הוא תקן לרשעים קרבן

והא איהו אתקין לגבי

כסוטה, למאן דאסטין ארחא לגבי אבוי.
בתיב (מלכים א ב) והוא קללני קללה נמרצת.
וכתיב ואשבע לו ביי' לאמר אם
אמיתך בחרב. מאי בחרב. וכי שמעי טפש
הוה, דאילו הכי אומי ליה, דלא יימא בחרב
לא. אבל בחנית או בגירא אין.

אלא תרין מלין הכא. חד אמר ינוקא, בריה
דנונא רבא ההוא (דף ק"ח ע"א) דקשקשו
סלקין לרום עננין. אומאה דדוד מלפא, כד
הוה בעי לאומאה, אפיק חרבא דיליה, דתמן
הוה חקיק שמא גליפון, ותמן אומי. וכך עביד
לשמעי, דכתיב ואשבע לו ביי' לאמר אם
אמיתך בחרב. במאי הוה אומאה דא. בחרב.

(ס"א ב'האי חרב דשמא קד'שא חקיק ביה אומי) בחרב אומי.
ומלה אחרא, דן שלמה, אמר, בקללה אתא
לגבי אבא, במלין, הא מלין לגביה, ובשם
המפורש קטליה, ולא בחרב. ובגין דא עביד
שלמה הכי.

השתא אית לאסתפללא, דכיון דאומי ליה דוד,
אמאי קטליה, דאתחזי דהא אומאה
דא בעלילה הוה, דהא לבא ופומא לא הוו
בחדא. אלא ודאי דוד לא קטליה, והא ידיעא,
כל שייפין דגופא מקבלין פלא, ולבא לא
מקבלא אפילו כחוטא דנימא דשערא. דוד
מלפא לבא הוה, וקביל מה דלא אתחזי ליה
לקבלא, ובגין כן, (מלכים א ב) וידעת את אשר
תעשה לו כתיב. ותו, דהא אילנא גרים למיהוי
נטיר ונוקם פחויא.

בתיב (תהלים נא) כי לא תחפוץ זבח ואתנה
עולה לא תרצה. זבחי אלהים
ריח נשברה לב נשבר ונדפה אלהים לא
תבזה. כי לא תחפוץ זבח, וכי לא בעי
קדשא בריך הוא דיקרבון קמיה קרבנא,

שִׁיקְרִיבוּ וַיִּתְּכַפֵּר לָהֶם חַטָּאִים?
 אֲלֵא שְׂדוּד אָמַר אֵת זֶה לְשֵׁם
 אֱלֹהִים, וְקָרְבַן לֹא מִקְרִיבִים לְשֵׁם
 אֱלֹהִים, אֲלֵא לְשֵׁם יו"ד ה"א וְא"ו
 ה"א. שְׁהָרִי לְדִין הַקֶּשֶׁה, מִדַּת
 הַדִּין, לֹא מִקְרִיבִים קָרְבָן, שְׁפָתוֹב
 (ויקרא א) אָדָם פִּי יִקְרִיב מִכֶּם קָרְבָן
 לַה'. לַה', וְלֹא לְשֵׁם אֱלֹהִים. וְכִי
 מִקְרִיב קָרְבָן מִנְחָה לַה'. זָבַח
 תּוֹדָה לַה'. זָבַח שְׁלָמִים לַה'.

וּמִשּׁוּם כֶּף, כִּיּוֹן שְׂדוּד הַמֶּלֶךְ אָמַר
 לְאֱלֹהִים, הִצְטַרֵּף לְכַתֵּב פִּי לֹא
 תַחֲפֹץ זָבַח וְאַתְנָה עוֹלָה לֹא
 תִרְצֶה. שְׁהָרִי לְשֵׁם הַזֶּה לֹא
 מִקְרִיבִים, אֲלֵא רוּחַ נִשְׁפָּרָה,
 שְׁפָתוֹב זָבַחִי אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁפָּרָה.
 קָרְבָן שֶׁל אֱלֹהִים הוּא עֶצֶב
 וְשִׁבְרוֹן לֵב. וּמִשּׁוּם כֶּף, מִי שֶׁחָלַם
 חֲלוֹם רַע, צָרִיף לְהִרְאוֹת עֲצָבוֹת,
 שְׁהָרִי בְּמִדַּת אֱלֹהִים (ד"ו) עוֹמֵד,
 וְזָבַח שֶׁל מִדַּת הַדִּין צָרִיף עֲצָבוֹת
 וְרוּחַ נִשְׁפָּרָה, וְאוֹתָהּ עֲצָבוֹת
 מִרְפֹּאת אֵת הַחֲלוֹם הַרַע, וְלֹא
 שׁוֹלֵט עֲלָיו הַדִּין. שְׁהָרִי הַזָּבַח
 שְׂרָאוֹי לְמִדַּת הַדִּין, הַקְרִיב
 לַפְּנִיָּה.

כִּי נִשְׁפָּר וְנִדְפָּה אֱלֹהִים לֹא
 תִבְזֶה. מַה זֶה לֹא תִבְזֶה? מִכָּלֵל
 שִׁישׁ לֵב שֶׁהוּא בּוֹזֵה? כֵּן. זֶהוּ לֵב
 שֶׁהוּא גָּאָה, לֵב בְּגִסּוֹת הַרוּחַ, הִינּוּ
 לֵב בּוֹזֵה, אֲבָל לֵב נִשְׁפָּר וְנִדְפָּה
 אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה.

הִיטִיבָה בְּרִצּוֹנָךְ אֵת צִיּוֹן תִּבְנֶה
 חוֹמוֹת יְרוּשָׁלַם. מַה זֶה הִיטִיבָה?
 נִרְאֶה שְׁהָרִי טוֹב יֵשׁ בָּהּ, וְעַכְשָׁו
 הִיטִיבָה עַל אוֹתוֹ הַטּוֹב! וְדָאִי
 כֶּף הוּא, שְׁהָרִי מִן הַיּוֹם שֶׁהִקְדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא הַשְׁתַּדֵּל בְּבִנְיַן בֵּית
 הַמִּקְדָּשׁ שְׁלֹמֶעֱלָה עַד עַכְשָׁו,
 אוֹתָהּ הִטְבָּה שֶׁל רִצּוֹן לֹא שָׁרְתָה
 עַל אוֹתוֹ הַבְּנִיָּן, וְעַל כֵּן לֹא נִתְקַן.
 שְׁהָרִי בְּשַׁעַת שֶׁהִרְצוֹן הַעֲלִיּוֹן
 יִתְעוֹרֵר, הוּא יִיטִיב וַיִּדְלִיק אֵת
 הַמְּנוֹרוֹת שֶׁל אוֹתוֹ הַבְּנִיָּן וְאוֹתוֹ

חִיבִיָּא קָרְבָּנָא, דִּיקְרִבוּן וַיִּתְּכַפֵּר לָהּוּ
 חוֹבִיָּיהוּ. אֲלֵא דוּד לְקָמִי שְׁמָא דְאֱלֹהִים אָמַר,
 וְקָרְבָּנָא לֹא קָרְבִין לְשְׁמָא דְאֱלֹהִים, אֲלֵא
 לְשְׁמָא דִּיו"ד ה"א וְא"ו ה"א. דְּהָא לְגַבִּי
 דִּינָא קְשִׁיָּא מִדַּת הַדִּין, לֹא מִקְרִבִין קָרְבָּנָא.
 דְּכַתִּיב, (ויקרא א) אָדָם פִּי יִקְרִיב מִכֶּם קָרְבָן לַיְי'.
 לַיְי', וְלֹא לְשְׁמָא דְאֱלֹהִים. וְכִי תִקְרִיב קָרְבָן
 מִנְחָה לַיְי'. זָבַח תּוֹדָה לַיְי'. זָבַח שְׁלָמִים לַיְי'.

וּבְגִין כֶּף, כִּיּוֹן דְּדוּד מִלְפָּא, לְגַבִּי אֱלֹהִים
 אָמַר. אֲצִטְרִיף לְמַכְתֵּב, פִּי לֹא תַחֲפֹץ
 זָבַח וְאַתְנָה עוֹלָה לֹא תִרְצֶה. דְּהָא לְשְׁמָא דָא
 לֹא מִקְרִבִין, אֲלֵא רוּחַ נִשְׁפָּרָה. דְּכַתִּיב זָבַחִי
 אֱלֹהִים רוּחַ נִשְׁפָּרָה. קָרְבָּנָא דְאֱלֹהִים, עֲצִיבוּ,
 וְתִבִירוּ דְלִפְּא. וּבְגִין כֶּף, מָאן דְּחָלַם חֲלִמָא
 בִישָׂא, עֲצִיבוּ אֲצִטְרִיף לְאַחֲזָאָה, דְּהָא בְּמִדַּת
 אֱלֹהִים קְיִימָא, וְזָבַח דְּמִדַּת דִּינָא, עֲצִיבוּ
 אֲצִטְרִיף וְרוּחַ נִשְׁפָּרָה, וְהֵהוּא עֲצִיבוּ מִסְתַּיִיָּה
 לְחִלְמָא בִישָׂא, וְלֹא שְׁלֵטָא דִּינָא עֲלוּי. דְּהָא
 זָבַח דְּאַתְחַזִּי לְמִדַּת דִּינָא, אֲקָרִיב קָמִיָּה.

כִּי נִשְׁפָּר וְנִדְפָּה אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה, מָאִי לֹא
 תִבְזֶה, מִכָּלֵל דְּאִיפָּא לֵב דְּאִיְהוּ בּוֹזֵה.
 אִין. הִינּוּ לֵב דְּאִיְהוּ גָּאָה, יֵל בְּגִסּוֹת רוּחָא,
 הִינּוּ יֵל דְּאִיְהוּ בּוֹזֵה, אֲבָל יֵל נִשְׁפָּר וְנִדְפָּה
 אֱלֹהִים לֹא תִבְזֶה.

הִיטִיבָה בְּרִצּוֹנָךְ אֵת צִיּוֹן תִּבְנֶה חוֹמוֹת
 יְרוּשָׁלַם. מָאִי הִיטִיבָה, אֲתַחַזִּי דְּהָא
 טִיבוּ אִית בָּהּ, וְהִשְׁתָּא הִיטִיבָה עַל הַהוּא
 טִיבוּ. וְדָאִי הִכִּי הוּא, דְּהָא מִן יוֹמָא דְּקוּדְשָׁא
 בְּרִיף הוּא אֲשֶׁתַּדֵּל בְּבִנְיַן פִּי מִקְדָּשָׁא לְעִילָא,
 עַד כְּעַן, הַהוּא הִטְבָּה דְּרִצּוֹן, לֹא שְׁרִיָּא
 עַל הַהוּא בְּנִיָּן, וְעַל דָּא לֹא אֲשֶׁתַּכְּלֵל. דְּהָא
 בְּשַׁעֲתָא דְּרִצּוֹן דְּלְעִילָא יִתְעַר, יִיטִיב וַיִּדְלִיק
 נְהוֹרִין דְּהַהוּא בְּנִיָּן, וְהֵהוּא עֲבִידְתָּא, דְּאִפְּלִי

המעשה, שאפלו המלאכים של מעלה לא יוכלו (א) להסתכל באותו בית מקדש ולא באותו בנן, ואז בית המקדש וכל המעשה נתקן.

תבנה חומות ירושלים. וכי מיום שהשתדל בבנין בית המקדש עד עכשו לא בנה אותם? (א) אם חומות ירושלים עד עכשו לא בנה - בית המקדש על אחת כמה וכמה. אלא שכל מעשי הקדוש ברוך הוא אינם כמעשי בן אדם. כשבני אדם בנו בית המקדש למטה, בהתחלה עשו את חומות העיר, ולבסוף עשו את בית המקדש. חומות העיר בהתחלה כדי להגן עליהם, ואחר כך בנין הבית. והקדוש ברוך הוא לא כך, אלא בונה בתחלה את בית המקדש, ובסוף כשיריד אותו מן השמים ויושיב אותו על מקומו, אז בנה את חומות ירושלים, שהן חומות העיר. ועל זה אמר דוד המלך עליו השלום, (תהלים נא) היטיבה ברצונך את ציון - בהתחלה, ואחר כך תבנה חומות ירושלים.

באן יש סוד. כל המעשים שעושה הקדוש ברוך הוא, בהתחלה מקדים אותו שלבחוץ, ואחר המח שלפנים, וכאן לא כך. בא וראה, כל אותם המעשים שעושה הקדוש ברוך הוא ומקדים אותו של בחוץ, המח הקדים במחשבה, ובמעשה אותו של בחוץ, שהרי כל קלפה היא מצד האחר, והמח מן המח, ותמיד הצד האחר מקדים וגדל ומתרבה ושומר הפרי. פיין שמתרבה, זורקים אותו החוצה, ויכין רשע וצדיק ילבש, וזורקים את אותה קלפה, ומברכים את הצדיק בעולם. אבל כאן, בבנין בית המקדש, שהצד הרע יעבר

מלאכין דלעילא, לא ייכלון (א) לאסתכלא בההוא בי מקדשא, ולא בההוא בנן. וכדין בי מקדשא, וכל עובדא אשתכלל.

תבנה חומות ירושלים, וכי מן יומא דאשתדל בבנין בי מקדשא עד כעין, לא בנה לון. (א) אי חומות ירושלים עד כעין לא בנה, בי מקדשא על אחת כמה וכמה. אלא קדשא בריך הוא, כל עובדוי, לאו כעובדי דבני נשא. בני נשא כד בנו בי מקדשא לתתא, בקדמיתא עבדו שורי קרתא, ולבסוף עבדו בי מקדשא. שורי קרתא בקדמיתא, בגין לאגנא עלייהו, ולבתר בניינא דביתא. קדשא בריך הוא לאו הכי, אלא בני בי מקדשא בקדמיתא, ולבסוף, כד יחית ליה משמיא, ויותיב ליה על אתריה, כדין יבנה חומות ירושלים דאנון שורין דקרתא. ועל דא אמר דוד עליו השלום, (תהלים נא) היטיבה ברצונך את ציון בקדמיתא, ולבתר תבנה (דף ק"ח ע"ב) חומות ירושלים.

הכא אית רזא, כל עובדין דעביד קדשא בריך הוא, בקדמיתא אקדים ההוא דלבר, ולבתר מוהא דלגו, והכא לאו הכי. תא חזי, כל אינון עובדין דעביד קדשא בריך הוא, ואקדים ההוא דלבר, מוהא אקדים במחשבה, ובעובדא ההוא דלבר, דהא כל קליפה מסטרא אחרא הוי, ומוהא מן מוהא, ותדיר סטרא אחרא אקדים ורבי ואגדיל ונטיר איפא. פיין דאתרבי, זרקין ליה לבר, (איוב כז) ויכין רשע וצדיק ילבש, וזרקין לההיא קליפה, ומברכין לצדיקא דעלמא. אבל הכא, בבניינא דבי מקדשא, דסטרא בישא יתעבר מעלמא, לא אצטריך, דהא מוהא וקליפה דיליה הוי. אקדים מוהא, דכתיב היטיבה ברצונך את ציון בקדמיתא, ולבתר תבנה

מהעולם - לא צריך, שהרי המח והקלפה שלו הנה. הקדים המח, שפתיב היטיבה ברצונך את ציון - בהתחלה, ואחר כך תבנה חומות ירושלים. אותה חומה החיצונית, שהיא קלפה, שלו היא ממש, שפתיב (זכריה ב) ואני אהיה לה נאם ה' חומת אש סביב. אני ולא הצד הרע.

ישראל הם המח העליון של העולם. ישראל עלו במחשבה בתחלה. העמים עובדי עבודת כוכבים ומזלות, שהם קלפה, הקדימו, שפתיב (בראשית לו) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל. ועתיד הקדוש ברוך הוא להקדים את המח בלי קלפה, שפתיב (ירמיה ב) קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. המח קודם לקלפה. ואף על גב שהמח יעמד בלי קלפה, מי הוא שיושיט יד לאכל ממנו? משום שכל אכליו יאשמו רעה תבא אליהם נאם ה'.

באותו זמן, (תהלים נא) אז תחפץ זכחי צדק. היות שהרי אז יתחבר הכל בחבור אחד, ויהיה השם שלם בכל תקונו, ואז תקרבן יהיה שלם לה' אלהים. שעכשו אלהים לא מתחבר לקרבן, שאלמלא התחבר בו, כמה אלהים יעלו אזנים להתחבר לשם. אבל פאותו זמן, (שם פו) כי גדול אפה ועושה נפלאות אפה אלהים לבדך. ואין אלהים אחר.

ובאותו זמן כתוב, (דברים לב) ראו עתה כי אני הוא ואין אלהים עמדי. (ראו עתה) ראו כי אני הוא גדול, מה זה עתה? אלא שלא היה קדם לכן, ובאותו זמן זה יהיה. אמר הקדוש ברוך הוא, עתה ראו מה שלא יכלתם לראות מקדם לכן.

כי אני אני, למה פעמים? אלא

חומות ירושלים. ההיא חומה דלבר, דאיהי קליפה, דיליה היא ממש. דכתיב, (זכריה ב) ואני אהיה לה נאם יי' חומת אש סביב. אני ולא סטרא בישא.

ישראל, אינון מוחא, עלאה דעלמא. ישראל סליקו במחשבה בקדמיתא, עמין עובדי עבודת כוכבים ומזלות, דאינון קליפה, אקדימו. דכתיב, (בראשית לו) ואלה המלכים אשר מלכו בארץ אדום לפני מלך מלך לבני ישראל. וזמין קדשא בריך הוא, לאקדמא מוחא, בלא קליפה. דכתיב, (ירמיה ב) קדש ישראל ליי' ראשית תבואתה, מוחא קדים לקליפה. ואף על גב דמוחא יקום בלא קליפה, מאן הוא דיושיט ידא למיכל מגייה, בגין, (ירמיה ב) דכל אוכליו יאשמו רעה תבא אליהם נאם יי'.

בההוא זמנא, (תהלים נא) אז תחפץ זכחי צדק. בגין, דהא פדין, יתחבר פלא בחבורא חדא, ויהא שמא שלים בכל תקוניה. וכדין קרבנא להוי שלים, ליי' אלהים. דהשתא אלהים לא אתחבר לקורבנא, דאלמלא אתחבר ביה, כמה אלהים יסלקון אודנין לאתחברא תמן. אבל בההוא זמנא, (תהלים פו) כי גדול אפה ועושה נפלאות אפה אלהים לבדך. ואין אלהים אחרא.

ובההוא זמנא כתיב, (דברים לב) ראו עתה כי אני אני הוא ואין אלהים עמדי (ראו עתה) ראו כי אני הוא סגי, מאי עתה. אלא דלא היה קדם לכן, וההוא זמנא ליהוי. אמר קדשא בריך הוא, עתה ראו, מה דלא תיכלון למיחמי מקדמת דנא.

כי אני אני, תרי זמני אמאי. אלא לדייקא, דהא לית תמן אלהים, אלא הוא. דהא

כדי לדיק, שהרי אין שם אלהים, אלא הוא. שהרי כמה פעמים שנאמר אני פעם אחת ולא יותר, והיה שם הצד האחר. אבל עכשו אני אני הוא ואין אלהים עמדי, שהרי כל הצד האחר העבר, ודוקא אני אני.

אני אמית ואחיה. עד עכשו המח היה מן הצד האחר. מפאן והלאה, אני אמית ואחיה. מפאן שבאותו הזמן, כל אותם שלא טעמו טעם המות - ממנו יהיה להם מות, ויקים אותם (מיד). למה? כדי שלא תשאר מאותה הזקמה בעולם כלל, ויהיה עולם חדש במעשי ידי הקדוש ברוך הוא.

ואם אמר יאמר וגו' לא אצא חפשי, כמו שנתבאר, אז פוגם אותו בפגם. אם בגפו יבא, מה זה בגפו שנינו, פתרגומו - לבדו. יפה הוא. אבל הרי שנינו, כל העולם לא עומד אלא על סנפיר אחד של לויתן.

וסוד זה, בשעה שעומדים זכר ונקבה, שזכר ונקבה ברא אותם הקדוש ברוך הוא, ובכל מה שהולכים, העולם מודעוץ, ואלמלא שפרס הקדוש ברוך הוא את הזכר וצנן את הנקבה, היו מחריבים את העולם, ועל כף לא עושים תולדות. (ומי שלא עושה תולדות בגפו) אם בגפו יבא, תחת אותו סנפיר שלא עושה תולדות נכנס. והואיל וכן בגפו יצא, לשם נדחה, ולא נכנס לפרגוד כלל, ונדחה ונטרד מאותו העולם. בגפו יצא, בגפו יצא ודאי.

בא וראה מה פתוב, (ויקרא ב) ערירים ימותו. ערירים (פתוב) - כלל של זכר ונקבה. בסוד של זכר נכנס, ובסוד של נקבה יצא. נכנס בזה ויוצא בזה. וזהו מקום שנדבק בו באותו העולם, שהרי

כמה זמנין, דאתמר אני זמנא חדא, ולא יתיר, והיה תמן סטרא אחרא. אבל השתא אני אני הוא ואין אלהים עמדי, דהא כל סטרא אחרא אתעבר, ודייקא אני אני.

אני אמית ואחיה, עד השתא מותא הות מסטרא אחרא, מפאן ולהלאה, אני אמית ואחיה, מפאן דבההוא זמנא, כל אינון דלא טעמי טעמא דמותא. מניה תהא לון מותא, ויקים לון (מיד). אמאי. בגין דלא ישתאר מההוא זמנא בעלמא כלל, ויהא עלמא חדתא, בעובדי ידוי דקודשא בריך הוא.

ואם אמר יאמר וגו' לא אצא חפשי. (שמות כא) כמה דאתמר פדין פגים ליה פגיומו. אם בגפו יבא, מהו בגפו. תנינן, פתרגומו, בלחודוי. יאות הוא. אבל הא תנינן, כל עלמא, לא קאים, אלא על גפא חדא, דלויתן. ורזא דא, בשעתא דקיימא דכר ונוקבא, דדכר ונוקבא ברא לון קדשא בריך הוא, ובכל מה דאזלין, עלמא מודעוץ, ואלמלא דסרס קדשא בריך הוא דכורא, וצנן ית נוקבא, הוו מטשטשין עלמא. ועל דא לא עבדין תולדין, (ד"א ומאן דלא עבד תולדין בגפו) אם בגפו יבא, תחות ההוא גפא, דלא עבד תולדין עאל. והואיל וכן, בגפו יצא, לתמן אתדחא, ולא עאל לפרגודא כלל, ואתדחא ואטריד מההוא עלמא. בגפו יצא, בגפו יצא ודאי.

תא חזי, מה כתיב, (ויקרא ב) ערירים ימותו, ערירים (כתיב) כלל דכר ונוקבא. ברזא דדכורא עאל, וברזא דנוקבא יפוק. עאל בהאי, ויפוק בהאי. והאי איהו אתר, דקא אתדבק ביה בההוא עלמא, דהא קדשא בריך הוא לא בעי דיעול קמיה,

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא רוֹצֵה שְׂיִכְנַס לִפְנֵי מִי שֶׁמָסַר עֲצָמוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה.

בֵּא וְרֵאָה מִן הַקְרָבָן, שְׁלֹא הָיוּ מְקַרְיָבִים לִפְנֵי מָסַר, וְהוֹצִיאֵנוּ אוֹתוֹ שְׁלֹא יִקְרַב לִפְנֵי, וְצוּהוּ וְאָמַר, (ויקרא כב) וּבְאֲרָצְכֶם תַּעֲשׂוּ. וְכֵן לְדוֹרֵי דוֹרוֹת אָסַר לְסַרְסָא אֶת הַבְּרִיּוֹת שֶׁבְּרָאָם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּעוֹלָם, שֶׁהָרִי כֹל סְרוּס הוּא שֶׁל הַצַּד הָאָחֵר. וְאִם הוּא הַשְּׁתַדֵּל וְנִשְׂא אִשָּׁה וְלֹא עָשָׂה תוֹלְדוֹת וְלֹא רָצָה, וְאָף עַל גַּב שֵׁשׁ לֹא אִשָּׁה, אוֹ שֶׁהִיא לֹא רָצְתָה, וְנִכְנַס לְאוֹתוֹ עוֹלָם בְּלִי תוֹלְדוֹת - מֵה כְּתוּב? אִם בְּעַל אִשָּׁה הוּא, וְלֹא הִשְׁגִּיחוּ לִפְעַל יָדֵי רַבּוֹנָם, וְיִצְאָה אִשְׁתּוֹ עִמוֹ. הוּא יִכְנַס בְּגַפוֹ שֶׁל זָכָר, וְהִיא בְּנִקְבָּהּ. בְּגַפוֹ יָבֵא בְּגַפוֹ יִצָּא, כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאָר, הַכֹּל עַל תְּקוּנָהּ.

אִם אֲדַנְיָו יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה, כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאָר. אִם אֲדַנְיָו - זֶה אֲדוֹן כֹּל הָאָרֶץ. יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה - מִכָּאן שְׁלֹא בְּרִשׁוֹת הָאָדָם עוֹמֵד לְשֵׁאת אִשָּׁה, אֱלֹא (הַכֹּל מִשְׁלֵי ט"ז) פֶּלֶס וּמֵאֲזִי מִשְׁפֵּט (לח) הַכֹּל בְּמֵאֲזִינִים לְעֵלוֹת. יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה, שֶׁהָרִי זֶה לֹא בְּרִשׁוֹתוֹ הוּא, וּמִי הִיא? הִיא שְׂאִינָה שְׁלוֹ וְלֹא הַזְדַּמְנָה אֵלָיו, וּמִי הִיא? אוֹתָהּ שֶׁהִיָּתָה מְזַמְנָת לְאָחֵר, וְהַקְדִּים זֶה בְּרַחֲמִים וְנִטַּל אוֹתָהּ, זֶה נִתְנָה לוֹ, שְׁלֹא רְאוּיָה לוֹ. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹאֶה מְרַחוּק וְרוֹאֶה אֶת אוֹתָהּ אִשָּׁה שֶׁעֲתִידָה לְהוֹצִיא תוֹלְדוֹת בְּעוֹלָם, מְקַדִּים זֶה בְּרַחֲמִים וְנִתְנָת לוֹ, וְעוֹשֶׂה פְרוֹת, וְזוֹרֵעַ זֶרַע בְּאִשָּׁה (בג) שְׂאִינָה שְׁלוֹ, מִשׁוּם כִּף הָאִשָּׁה וְיִלְדֶיהָ תִּהְיֶה לְאֲדוֹנֶיהָ, וְהוּא יִצָּא בְּגַפוֹ. אִי עֲנִי מִסְכָּן, כְּמָה הַשְּׁתַדֵּל בְּרִיקְנוֹת, הַתִּיבַע וְנִשְׁתַּדֵּל לְעֲשׂוֹת פְרוֹת בְּגֵן שְׂאִינָה שְׁלוֹ, וְיִצָּא בְּרִיקְנוֹת.

מֵאֵן דְּמָסַרס גְּרַמִּיה בְּהַאי עֲלָמָא. תָּא חֲזִי, מִן קְרַבְנָא. דְּלֹא (דף ק"ט ע"א) הוּוּ מְקַרְבִּין קְמִיה סְרוּסָא, וְאִפִּיקוּ לִיה, דְּלֹא יִתְקַרַב לְקְמִיה, וּפְקִיד וְאָמַר, (ויקרא כב) וּבְאֲרָצְכֶם לֹא תַעֲשׂוּ. וְכֵן לְדַרְי דְרִין אָסִיר לְסְרוּסֵי בְרִיין, דְּבָרָא קְדָשָׁא בְרִין הוּא בְּעֲלָמָא. דְּהָא כֹּל סְרוּסָא, דְּסְטָרָא אֲחֵרָא אִיהוּ. וְאִי אִיהוּ אֲשְׁתַּדֵּל, וְנָסִיב אִיתְתָּא, וְלֹא עֲבִיד תוֹלְדִין, וְלֹא בָעָא, וְאָף עַל גַּב דְּאִית לִיה אִיתְתָּא, אוֹ אִי הִיא לֹא בָעָת, וְעָאל לְהֵהוּא עֲלָמָא, בְּלֹא תוֹלְדִין, מֵה כְּתִיב. אִם בְּעַל אִשָּׁה הוּא, וְלֹא אֲשַׁחֲחוּ לִפְעַל יְדוּי דְמֵאֲרִיהוֹן, וְיִצְאָה אִשְׁתּוֹ עִמוֹ, אִיהוּ יַעוּל בְּגַפוֹ דְּדְכוּרָא, וְאִיהִי בְּנוֹקְבָא. בְּגַפוֹ יָבֵא בְּגַפוֹ יִצָּא כְּמָה דְּאֲתָמַר, כֹּלָא עַל תְּקוּנָהּ.

אִם אֲדַנְיָו יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה, כְּמָה דְּאֲתָמַר, אִם אֲדַנְיָו, דָּא אִיהוּ אֲדוֹן כֹּל הָאָרֶץ. יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה, מֵהֶכָּא, דְּלֹא בְּרִשׁוֹתָא דְּבַר נֶשׁ קְיִימָא לְמִיטְבֵי אִתְתָּא. אֱלֹא (בְּלֹא מִשְׁלֵי ט"ז) פֶּלֶס וּמֵאֲזִי מִשְׁפֵּט (לח) כֹּלָא בְּמֵאֲזִינִים לְעֵלוֹת. יִתֵּן לוֹ אִשָּׁה, דְּהָא לֹא בְּרִשׁוֹתֶיהָ אִיהוּ. וּמֵאֵן אִיהִי. הִיא דְּלֹא דִילִיה, וְלֹא אֲזַדְמְנַת לְגַבִּיהָ, וּמֵאֵן אִיהִי. הִיא דְּהוֹת זְמִינָא לְאֲחֵרָא, וְאֲקַדִּים הִיא בְּרַחֲמֵי וְנִטִּיל לָהּ, דָּא אֲתִייהִיבַת לִיה, דְּלֹא אֲתִחֲזִיאַת לִיה. וְקוּדְשָׁא בְרִין הוּא חֲמֵי מְרַחֵיק, וְחֲמֵי לְהִיא אִתְתָּא, דְּזְמִינַת לְאֲפָקָא תוֹלְדִין בְּעֲלָמָא. אֲקַדִּים הִיא בְּרַחֲמֵי, וְאֲתִייהִיבַת לִיה, וְעֲבִיד אִיבִין, וְזֶרַע זֶרַע, בְּאִתְתָּא (כ"א בְּנִתְתָּא) דְּלֹא דִילִיה, בְּגִין כִּף, הָאִשָּׁה וְיִלְדֶיהָ תִּהְיֶה לְאֲדוֹנֶיהָ, וְהוּא יִצָּא בְּגַפוֹ. אִי עֲנִיָּא מִסְכָּנָא, כְּמָה אֲשְׁתַּדֵּל בְּרִיקְנָא, לָאָה וְאֲשְׁתַּדֵּל לְמַעַבַּד פִּירִין, בְּגִנְתָּא דְּלֹא אִיהִי דִילִיה, וְנִפְק בְּרִיקְנָא.

זְקַן זָקַן, בְּזַמְנֵים (בְּעֵינַיִם) הִלְלוּ לֹא
 הֵייתָ בְּרַגְלֶיךָ דוֹחָה אֶת הַשַּׁעַר,
 כְּמִי שֶׁשׁוֹכֵב בְּאַרְץ בְּלִי כֶחַ, שֶׁהָרִי
 נִחַלֵּשׁ, וּמִחֻלְשָׁה רַבָּה, שֶׁלֹּא יָכוֹל
 דוֹחָה בְּרַגְלָיו. הַתְּחִיב זָקַן וְאֵל
 תִּפְחָד. הָעֵנִי הַמְּסַפֵּן הַזֶּה
 שֶׁהַשְּׂתַדֵּל לְרִיק, אָמַר לְמָה? אִם
 מִשׁוֹם שְׂרָע בְּגַן אַחַר שֶׁאֵינוֹ שְׁלוֹ
 - יָפֵה. אִם כֵּן (אֲכַל כֵּן) הָרִי הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא נִתֵּן לוֹ אוֹתוֹ הֵגֵן לְזִרְעֵ
 בּוֹ, שֶׁהָרִי לֹא הוּא שֶׁלְקַח אוֹתָהּ.
 אֲלֵא בֹא וּרְאֵה, כָּל הַדְּבָרִים
 שֶׁעוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כָּל־
 הֵם בְּדִין, וְלֹא הֵיךְ דְּבַר לְרִיק. זֶה
 שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִתֵּן לוֹ אֲשֶׁה
 וְעֲשֶׂה בָּהּ פְּרוֹת וְגִדּוּלִים, אֵין זֶה
 כְּשֶׁאֵר בְּנֵי הַגְּלָגוּל, וְלֹא דוֹמָה מִי
 שֶׁמִּשְׂתַּדֵּל בְּעוֹלָם הַזֶּה לְהַגְדִּיל
 אֶת הָאֵילָן (ולא יָכוֹל), לְמִי שֶׁלֹּא
 רוֹצֵה לְהַגְדִּיל וּלְהַשְׂתַּדֵּל, וְעוֹקֵר
 וּמְפִיל אֶת הָעֵלִים שֶׁל הָאֵילָן
 וּמְקַטֵּן הַפְּרִי שְׁלוֹ.

זֶה שֶׁאֲדוֹנָיו נִתֵּן לוֹ אֲשֶׁה כְּדִי
 לַעֲשׂוֹת פְּרוֹת, הָרִי הַשְּׂתַדֵּל
 בַּהֲתַחֲלָה כְּדִי לְהַגְדִּיל אֶת הָאֵילָן
 וְלֹא יָכֹל. זְכוּיֹת כָּל כֵּן אֵין לוֹ, (שֶׁל
 בָּנִים גַּם כֵּן אֵין לוֹ) שֶׁאִם הֵיךְ צְדִיק
 כְּרֵאוּי, לֹא הֵיךְ שֶׁבֶ בְּגִלְגוּל (כְּאֵבֹן
 בְּכַף הַקְּלַט), שֶׁהָרִי כְּתוּב (ישעיה נב)
 וְנִתְּתִי לָכֶם בְּבִיתִי וּבְחַמּוֹתַי יָד
 וְשֵׁם טוֹב מִבָּנִים וּמִבְּנוֹת. וְעַכְשָׁו
 שֶׁלֹּא זָכָה, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
 רוֹאֵה שֶׁהָרִי הַשְּׂתַדֵּל וְלֹא יָכֹל. זֶה
 אֲדוֹנָיו יִתֵּן לוֹ אֲשֶׁה, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר.
 וּכְיוֹן שֶׁחָס עָלָיו הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
 הוּא וְנִתֵּן לוֹ בְּרַחֲמִים, הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא גּוֹבֵה מִשְׁלוֹ בַּתַּחֲלָה,
 וְנוֹטֵל מֵה שְׂגָרַע אוֹתוֹ הַמְּעַנֵּן.
 וּמִשׁוֹם כֵּן, הָאֲשֶׁה וּלְדִיָּה תִּהְיֶה
 לְאֲדוֹנֶיהָ, וְאַחַר כֵּן לְשׁוֹב וּלְשְׂתַדֵּל
 עַל עֲצָמוֹ לְהַשְׁלִים גִּרְעוֹנוֹ. עַד
 כָּאֵן סוּד הַכְּתוּב.

זְקַן זָקַן, אֶתָּה אֲמַרְתָּ עַל זֶה שֶׁלְרִיק
 הַשְּׂתַדֵּל, וְלֹא הַשְּׂתַדֵּל עָלֶיךָ

סָבָא סָבָא, בְּעַדְנִין (כ"א בְּעֵינַיִם) אֵלִין, לָא הוּיִת
 בְּרַגְלֶיךָ דְּחִי לְתַרְעָא, כְּמֵאן דְּשָׁכִיב
 בְּאַרְעָא בְּלֹא תוּקְפָא, דְּהָא אֶתְחַלֵּשׁ וּמִחֻלְשָׁא
 סָגִי, דְּלֹא יָכִיל, דְּחִי בְּרַגְלָיו. אֶתְתַּקֵּף סָבָא,
 וְלֹא תִדְחַל. הָא עֲנִיָּא מִסְּכַנָּא, דְּאֲשְׂתַּדֵּל
 בְּרִיקְנִיָּא, אִימָא אִמָּא. אִי בְּגִין דְּזִרְע בְּגִנְתָּא
 אֲחִירָא דְּלָאוּ דִּילֵיהָ, יֵאוּת. אִי הָכִי (כ"א אֲכַל הָכֵא)
 קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב לֵיהּ הַהוּא גִנְתָּא לְמִזְרַע
 בָּהּ, דְּהָא אִיהוּ לָא נְטִיל לָהּ.

אֲלֵא תָא חֲזִי כָּל מַלְיָן דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
 עֵבִיד פְּלֵהוּ בְּדִינָא אֵינוֹן וְלֹא הוּי מְלָה
 בְּרִיקְנִיָּא הָאִי דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִיב לֵיהּ
 אֶתְתָּא וְעַבְד בָּהּ פִּירִין וְאִיבִין לָאוּ הָאִי כְּשֶׁאֵר
 בְּנֵי גְלָגוּלָא וְלֹא דְמִי מֵאן דְּאֲשְׂתַּדֵּל בְּהָאִי
 עֲלֵמָא לְאַסְגָּאָה אֵילָנָא (כ"א וְלֹא יָכִיל) לְמֵאן דְּלֹא
 בְּעָא לְאַסְגָּאָה וּלְאַשְׂתַּדֵּלָא וְאַעְקֵר וְאַפִּיל
 טְרַפִּין דְּאֵילָנָא וְאַזְעֵר אִיבָא דִּילֵיהָ.

הָאִי דְּאֲדַנְיוּ יְהִיב לֵיהּ אֶתְתָּא, בְּגִין לְמַעְבַּד
 אִיבִין, הָא אֲשְׂתַּדֵּל בְּקִדְמִיתָא בְּגִין
 לְאַסְגָּאָה אֵילָנָא, וְלֹא יָכִיל. זְכוּיָן כָּל כֵּן לִית
 לֵיהּ, (כ"א דְּבִינָן גַּם כֵּן לִית לֵיהּ) דְּאִי הוּא זְכָאָה כְּדָקָא
 יֵאוּת, לֹא הוּא תָב בְּגִלְגוּלָא, (כְּאֲכַנָּא בְּקוּסְפִיתָא) דְּהָא
 כְּתִיב, (ישעיה נב) וְנִתְּתִי לָכֶם בְּבִיתִי וּבְחַמּוֹתַי יָד
 וְשֵׁם טוֹב מִבָּנִים וּמִבְּנוֹת. וְהַשְּׂתָא דְּלֹא זָכָה,
 קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חָמִי, דְּהָא אֲשְׂתַּדֵּל וְלֹא
 יָכִיל, הָאִי אֲדַנְיוּ יִתֵּן לוֹ אֲשֶׁה, כְּמָה דְּאֶתְמַר.
 וְכִיוֹן דְּחָס עָלֵיהּ קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וְיְהִיב לֵיהּ
 בְּרַחֲמִי, קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא גְבִי מְדִידִיָּה
 בְּקִדְמִיתָא, וְנְטִיל מֵה דְּגָרַע הַהוּא מִבּוּעָא,
 וּבְגִין כֵּן, הָאֲשֶׁה וּלְדִיָּה תִּהְיֶה לְאֲדוֹנֶיהָ,
 וּלְבִתָּר יִיתוּב, וּלְשְׂתַדֵּל עַל גְּרַמִּיָּה, לְאַשְׁלוּמִי
 גִּרְעוֹנִיָּה. עַד הָכֵא רִזָּא דְּקֵרָא.

סָבָא סָבָא, אֶתָּה אֲמַרְתָּ עַל דָּא, דְּבְרִיקְנִיָּא

שְׁלֵרִיק אַתָּה הוֹלֵךְ בְּמַה שְׂאֵמְרָתָּ, שְׁהָרִי הַפְּתוּב רוֹדֵף אַחֲרָיָךְ, שְׁסוֹתֵר אֶת כָּל הַבְּנִין שְׂבִינֵת עַד עַכְשָׁו, וְאַתָּה חוֹשֵׁב שְׂאֵתָה מְשִׁיט אֶת הַיָּם לְרִצּוֹנְךָ. וּמַהוּ? שְׂכַתוּב וְאִם אָמַר יֹאמֵר הָעֶבֶד אֶהְבֵּתִי אֶת אֲדוֹנִי אֶת אֲשֵׁתִי וְגו'.

אִי זָקֵן זָקֵן, עֵינָי כַּח, מַה תַּעֲשֶׂה? חֲשַׁבְתָּ שְׂלֵא יִהְיֶה מִי שְׁיִרְדֵּף אַחֲרָיָךְ, הָרִי הַפְּתוּב הִזָּה רוֹדֵף אַחֲרָיָךְ וְיִוצֵא מֵאַחַר הַכְּתָל כְּאֵילָה בְּשָׂדֵה, מְדַלֵּג דְלוּגִים אַחֲרָיָךְ, שְׂלֵשָׁה עֶשֶׂר דְלוּגִים דִּלֵּג אַחֲרָיָךְ וְהַשִּׁיג אוֹתְךָ. מַה תַּעֲשֶׂה, זָקֵן? עַכְשָׁו יֵשׁ לָךְ לְהַתְגַּבֵּר בְּכַחְךָ, שְׁהָרִי גְבוּר חֲזַק הֵייתָ עַד הַיּוֹם. זָקֵן זָקֵן, תִּהְיֶה זֹכֵר אֶת יוֹם הַשְּׁלֵג כְּשִׁזְרַעְנוּ פּוֹלִים, וְהָיוּ כְּמַה גְּבָרִים בְּנֵי חֵיל כְּנַגְדְּךָ, וְאַתָּה לְבַדְּךָ נִצַּחַת שְׂלֵשָׁה עֶשֶׂר גְּבָרִים חֲזָקִים בְּנֵי חֵיל, שְׂכָל אֶחָד מֵהֶם הוֹרֵג אַרְיָה טָרָם שְׂיֵאכֹל.

אִם אֶת אוֹתָם שְׂלֵשָׁה עֶשֶׂר גְּבָרִים נִצַּחַת - אֵלֶּה שְׂלֵשָׁה עֶשֶׂר שְׂאִין בָּהֶם כַּח, אֵלֶּה דְבָרִים, עַל אַחַת כְּמַה וְכְמַה. כְּתוּב אָמַר יֹאמֵר. אֵלֶּה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא דְרַכּוֹ לַעֲשׂוֹת דִּין לְכָל. כְּשִׁמְגִיעַ זְמַנָּה שֶׁל הָאִשָּׁה הַזֹּאת לְמִצַּא אֶת בֶּן זִוְגָה, מַה עוֹשֶׂה? הוֹרֵג אֶת זֶה, וְנוֹטֵל אוֹתָהּ אוֹתוֹ בֶּן זִוְגָה, וְהוּא יוֹצֵא מִן הָעוֹלָם הַזֶּה לְבַדּוֹ יְחִידִי.

וְאִם אָמַר יֹאמֵר, הָרִי בְּאֵרוֹ הַחֲבָרִים כְּפֶשֶׁט הַפְּתוּב. וְאִם אָמַר - בְּרֵאשִׁית שֶׁל שֵׁשׁ הַשָּׁנִים. יֹאמֵר - בְּסוּף שֵׁשׁ הַשָּׁנִים טָרָם תִּכְנָס הַשְּׂבִיעִית. שְׁהָרִי אִם אָמַר כְּשֵׁהוּא אֶפְלוּ בְיוֹם אֶחָד מֵהַשְּׂבִיעִית - דְּבָרָיו בְּטָלִים. מַה הַטַּעַם? כְּתוּב הָעֶבֶד, בְּעוֹד שֶׁהוּא עֶבֶד, בְּשָׁנָה הַשְּׂשִׁית. אָמַר בְּרֵאשִׁית שֶׁל שֵׁשׁ הַשָּׁנִים וְלֹא אָמַר בְּסוּף שֵׁשׁ הַשָּׁנִים - אֵינּוּ כְלוּם. וּמִשּׁוּם כֶּף פַּעֲמִים אָמַר יֹאמֵר.

אֲשֵׁתְדִל, וְלֹא אֲשַׁנַּחַת עֲלֶיךָ, דְּבָרִיקְנִיָּא אֶתְּ אֲזִיל בְּמַה דְּאֵמְרָתָּ, דְּהָא קָרָא רְדִיף אַבְתְּרָךְ, דְּסִתִּיר כָּל בְּנֵינָא דְבָנִית עַד הַשְּׂתָא, וְאֵת חֲשִׁיב דְּאֵנָת מְשִׁטָּטָא יִמָּא לְרַעוּתְךָ. וּמֵאִי אִיהוּ. דְּכַתִּיב, וְאִם אָמַר יֹאמֵר הָעֶבֶד אֶהְבֵּתִי אֶת אֲדוֹנִי אֶת אֲשֵׁתִי וְגו'.

אִי סָבָא סָבָא, לָאִי חֵילָא, מַה תַּעֲבִיד, חֲשַׁבְתָּ דְּלֹא לִיהוּי מָאן דְּרִדִּיף אַבְתְּרָךְ, הָא הָאִי קָרָא רְדִיף אַבְתְּרָךְ, וְנִפְיָק מִבְּתֵר כְּתָלָא, כְּאֵילָה בְּחַקְלָא, מְדַלֵּג דְלוּגִין אַבְתְּרָךְ, תְּלִיסֵר דִּילוּגִין דְּלִיג אַבְתְּרָךְ וְאֲדַבִּיק לָךְ, מַה תַּעֲבִיד סָבָא. הַשְּׂתָא אִית לָךְ לְאַתְגַּבְרָא בְּחֵילְךָ. דְּהָא גֵיבֵר תְּקִיף הָיִיתָ עַד יוֹמָא. סָבָא סָבָא, הָוִי דְכִיר יוֹמָא דְתִלְגָּא, כִּד זְרַעְנָא פּוֹלִין, וְהָוִי כְּמַה גּוֹבְרִין בְּנֵי (דף ק"ט ע"ב) חֵילָא, לְקַבְלָךְ, וְאַנָּת בַּלְחוּדְךָ, נִצַּחַת תְּלִיסֵר גְּבָרִין תְּקִיפִין, בְּנֵי חֵילָא, דְּכָל חַד מְנַיְיְהוּ קָטִיל אַרְיָא, עַד לָא יִיכּוּל.

אִי לְאִינוּן תְּלִיסֵר גּוֹבְרִין נִצַּחַת, הֵנִי תְּלִיסֵר דְלִית בְּהוּ חֵילָא, אֵלֶּה מְלִין, עַל אַחַת כְּמַה וְכְמַה. אָמַר יֹאמֵר כְּתִיב. אֵלֶּה קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא אַרְחִיָּה לְמַעַבְד דִּינָא לְכָלֵּא. כִּד מְטָא זְמַנָּא דְהָאִי אַתְתָּא לְאַשְׁכַּחַא בַּר זִוְגָה מַה עֶבֶד קָטִיל לְדִין, וְנָטִיל לָהּ הַהוּא בַּר זִוְגָא, וְאִיהוּ נִפְיָק מֵהָאִי עֲלֵמָא בַּלְחוּדוּי יְחִידָאָה.

וְאִם אָמַר יֹאמֵר, הָא אוּקְמוּהָ חֲבָרִיָּא כְּפֶשֶׁטִיה דְקָרָא. וְאִם אָמַר, בְּשִׁירוּתָא דְשִׁית שְׁנִין, יֹאמֵר, בְּסוּפָא דְשִׁית שְׁנִין, עַד לָא יַעוּל שְׂבִיעֵאָה, דְּהָא אִי אָמַר, כִּד אִיהוּ אֶפְלוּ בְיוֹמָא חַד מְשִׂבְעֵאָה, מְלוּי בְטָלִין. מֵאִי טַעֲמָא. הָעֶבֶד כְּתִיב, בְּעוֹד דְּאִיהוּ עֶבֶד, בְּשִׁתָּא שְׂתִיתָאָה. אָמַר בְּשִׁירוּתָא דְשִׁית שְׁנִין, וְלֹא אָמַר בְּסוּפָא דְשִׁית שְׁנִין, לָאוּ כְלוּם הוּא, וּבְגִין כֶּף, תְּרִי זְמַנֵּי אָמַר יֹאמֵר.

וְהָא, בְּעוֹד דְּאִיהוּ בְּהַאי אֲתַתָּא, אֲסִי
 צְלוֹתִין וּבְעוֹתִין בְּכָל יוֹמָא, לְגַבֵּי
 מְלָפָא קְדִישָׁא, כְּמָה דְהוּהוּ שִׁירוּתָא בְּרַחֲמֵי,
 הָכִי הוּא סוּפָא בְּרַחֲמֵי, וְדָא הוּא אָמֹר יֵאמֹר.
 אָמֹר בְּקִדְמִיתָא, כִּד אַקְדִּים בְּרַחֲמֵי. יֵאמֹר
 בְּסוּפָא וַיִּתְקַבַּל בְּרַחֲמֵי. וּמָה יֵאמֹר. אֶהְבֵּיתִי
 אֶת אֲדוֹנִי, דְּבִגִין דָּא, וּבִסְגִיאוֹ דְּצְלוֹתִין, רַחֲמִים
 לִיה לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא. אֲתַקִּין עוּבְדוּי, וְאָמֹר
 אֶהְבֵּיתִי אֶת אֲדוֹנִי אֶת אֲשֵׁתִי וְאֶת בְּנֵי לֹא אֶצַּא
 חֲפְשִׁי. וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קְבִיל לִיה, בְּהֵהוּא
 תִּיבְתָא, וּבְאֵינוּן סְגִיאוֹ דְּצְלוֹתִין.

מָה עֵבִיד קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, מָה דְהוּהוּ זְמִין
 לְאַהֲדָרָא לִיה בְּגִלְגוּלָא, וְלִמְסַבֵּל עוֹנְשֵׁין
 בְּהַאי עֲלָמָא, עַל מָה דְעֵבֵד, לֹא אֶהְדָּר לִיה
 לְהַאי עֲלָמָא. וּמָה עֵבִיד, קָרִיב לִיה לְבֵי דִינָא
 דְּמִתִּיבְתָא דְרַקִיעָא, וְדִינִין לִיה, וּמְסַרִין לִיה
 לְבֵי מְלַקְיוּתָא, וְאַרְשֵׁים לִיה קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
 הֵיךְ אֲתַמְסֵר לְבֵי עוֹנְשָׁא, וּפְגִים לִיה, לְמַהוּי
 תַּחוּת שְׁלֻטְנִיה דְּעֲרֻלָּה, (נ"א וּפְקִיד לִיה לְמַהוּי תַּחוּת
 שׁוּלְמָנָא דִּינְוִבְלָא) עַד זְמַן יְדִיעָא, וּבְתֵר פְּרִיק לִיה.

אִי בְּהֵהוּא זְמַנָּא דְקָא עֵבֵדִין לִיה פְּגִימוֹ, אִי
 מְטָא יוּבְלָא, אֲפִילוּ יוֹמָא חַד לְיוּבְלָא,
 אֲתַחֲשָׁב כְּמָה דְּאַשְׁפַּח זְמַנָּא עַד יוּבְלָא, הָכִי
 אֲתַעֲנֵשׁ וְלֹא יִתִּיר. אֲתָא יוּבְלָא, וְאַפְרוּק,
 וְעֵאלִין לִיה גּוֹ פְּרַגוּדָא. עַד הָכָא. אֲסֵתִים
 עֵינוּי הֵהוּא סְבָא, רְגַעָא חֲדָא.

פְּתַח וְאָמֹר, (מִיכָה ו') שְׁמַעוּ הָרִים אֶת רִיב יְיָ
 וְהֵאֲתַנִּים מוֹסְדֵי אֶרֶץ פִּי רִיב לִינִי עִם
 עֲמוֹ וְגוֹ'. אִי סְבָא, עַד הַשְׁתָּא הוּיִת בְּעַמְקֵי
 יִמָּא, וְהַשְׁתָּא דְלִגְתָּ בְּטוּרִין תְּקִיפִין, לְמַעַבְד
 עֲמַהוּן קְרָבָא. אֲלֵא וְדָא עַד כְּעֵן, בְּיִמָּא
 תְּקִיפָא אַנְתָּ, אֲבָל עַד דְּאַזְלַת בְּעַמְקֵי יִמָּא,
 פְּגַעְתָּ בְּאֵינוּן טוּרִין תְּקִיפִין, דִּי כְּגוֹ יִמָּא,

וְכַאן בְּעוֹד שֶׁהוּא בְּאֵשֶׁה הַזֶּה,
 מְרַבֵּה תְּפִלוֹת וּבִקְשׁוֹת בְּכָל יוֹם
 לְמַלְאָךְ הַקְּדוֹשׁ. כְּמוֹ שֶׁהִיא
 הֵרֵאשִׁית בְּרַחֲמִים, כִּף הוּא הַסּוּף
 בְּרַחֲמִים. וְזֶהוּ אָמֹר יֵאמֹר. אָמֹר
 - בְּתַחֲלָה, כְּשֶׁהֲקִידִים בְּרַחֲמִים.
 יֵאמֹר - בְּסוּף, וַיִּתְקַבַּל בְּרַחֲמִים.
 וּמָה יֵאמֹר? אֶהְבֵּיתִי אֶת אֲדוֹנִי.
 שְׁבִגְלָל זֶה וּכְרַב הַתְּפִלוֹת אוֹהֵב
 אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. מִתְקַן
 מַעֲשָׂיו, וְאֹמֵר אֶהְבֵּיתִי אֶת אֲדוֹנִי
 אֶת אֲשֵׁתִי וְאֶת בְּנֵי לֹא אֶצַּא
 חֲפְשִׁי. וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַבֵּל
 אוֹתוֹ בְּאוֹתָהּ תְּשׁוּבָה וּבְאוֹתוֹן
 הַתְּפִלוֹת הַרְבּוֹת.

מָה עוֹשֶׂה הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא? מָה
 שֶׁהִיא מְזַמֵּן לְהַחְזִירוֹ בְּגִלְגוּל
 וְלִסְבֵּל עוֹנְשִׁים בְּעוֹלָם הַזֶּה עַל מָה
 שֶׁעָשָׂה - לֹא מִחְזִירוֹ לְעוֹלָם הַזֶּה.
 וּמָה עוֹשֶׂה? מְקַרֵּב אוֹתוֹ לְבֵית
 דִּין שֶׁל יְשִׁיבַת הַרְקִיעַ, וְדִנִּים
 אוֹתוֹ וּמוֹסְרִים אוֹתוֹ לְבֵית
 הַמְּלַקּוֹת, וְרוֹשֵׁם אוֹתוֹ הַקְּדוֹשׁ
 בְּרוּךְ הוּא אֵיךְ נִמְסָר לְבֵית הַעֲנֵשׁ,
 וּפּוֹגֵם אוֹתוֹ לְהִיּוֹת תַּחַת שְׁלֻטוֹן
 הָעֲרֻלָּה (וּמִצָּוָה אוֹתוֹ לְהִיּוֹת תַּחַת שְׁלֻטוֹן
 הַיּוֹבֵל) עַד זְמַן יְדוּעַ, וְאַחֵר כִּף גּוֹאֵל
 אוֹתוֹ.

אִם בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁעוֹשִׂים לוֹ פְּגָם,
 אִם הִגִּיעַ יוּבֵל, אֲפִילוּ יוֹם אֶחָד
 לְיוּבֵל - נִחְשָׁב כְּמִי שֶׁמְצַא זְמַן
 עַד הַיּוּבֵל. כִּף נַעֲנֵשׁ וְלֹא יוֹתֵר.
 כֹּא הַיּוּבֵל וּנְגָאֵל, וּמְכַנְּסִים אוֹתוֹ
 לְתוֹף הַפְּרַגוּד. עַד כָּאן. הַסְתִּיר
 אוֹתוֹ זְקַן אֶת עֵינוֹ רְגַע אֶחָד.

ונתקלת בהם. עכשו יש לך לערוך קרב בעמקי הים ובהרים הללו. זקן ציף כח, מי נתנך בזה? היית בשלום, ורצית את כל זה? אתה עשית - אתה סובל. עכשו אין לך אלא לערוך קרב ולנצח את הכל ולא לחזור לאחור. התחזק בכחך, חגר מתניך ואל תפחד לשבר את ההרים הללו שלא יתחזקו עליך. אמר להם: הרים רמים, הרים חזקים, איך אתם מתגברים?

שני פסוקים כתובים. אחד כתוב, (ס) קום ריב את ההרים ותשמענה הגבעות קולך, ואחד כתוב, שמעו הרים את ריב ה'. אלא יש הרים ויש הרים. יש הרים שהם הרים רמים למעלה למעלה, לאלה כתוב שמעו הרים את ריב ה'. ויש הרים שהם הרים תחתונים למטה מהם, ואלה כתוב קום ריב את ההרים, שהרי רודף מריבות יש להם. ולכן יש הרים ויש הרים.

ואם תאמר, זקן, הרי כתוב ותשמענה הגבעות, אלה גבעות כל אותם שלמטה, ועכשו אתה עושה אותם הרים? אלא כך הוא - לאותם הרים רמים נקראים גבעות. פשהם לבדם הם נקראים הרים.

בא וראה, כתוב והאתנים מסדי ארץ. פיון שכתוב שמעו הרים, מי הם הרים ומי הם אתנים? אלא הרים ואתנים הכל דבר אחד. אבל אותם שלשה עליונים מעל ראשיהם, ואותם שלשה למטה מהם, וכלם אחד. הרים למעלה, ועליהם אמר דוד, (תהלים קכא) אשא עיני אל ההרים. ואלה הם שלשה הראשונים. והאתנים מסדי ארץ, אלה הם שלשה אחרונים, למטה מהם, שני עמודי הבית ואחד שמחת הבית, ואלה נקראו מסדי ארץ. אתנים הם, ואתנים נקראו.

ואערעת בהו. השתא אית לך לאגחא קרבא בעמקי ימא, ובהנהו טורין.

סבא לאי חילא, מאן יהבך בדא, הוית בשלם, ובעית לכל האי, אנת עבדת, אנת סביל. השתא לית לך, אלא לאגחא קרבא, ולנצחא כלא, ולא למהדר לאחורא. אתקף בחילך, חגור חרצף, ולא תדחל, לתברא הני טורין, דלא יתפקפון לגבך. אימא לון, טורין רמאין, טורין תקיפין, היך אתון מתתקפין.

תרי קראי כתיבי, חד פתיב, (מכהו) קום ריב את ההרים ותשמענה הגבעות קולך. וחד פתיב, שמעו הרים את ריב יי'. אלא אית טורין, ואית טורין. אית טורין, דאינון טורין רמאין לעילא לעילא, לאלין פתיב, שמעו הרים את ריב יי'. ואית הרים, דאינון טורין תתאין לתתא מנייהו, לאלין פתיב, קום ריב את ההרים. דהא רדיף מצותין, אית לגבייהו. ועל דא אית טורין ואית טורין.

ואי תימא, סבא, הא כתיב ותשמענה הגבעות, אלין גבעות כל אינון דלתתא, והשתא אנת עביד לון הרים. אלא הכי הוא, לגבי אינון טורין רמאין, אקרון גבעות. פד אינון בלחודייהו אינון הרים אקרון.

תא חזי, פתיב והאתנים מוסדי ארץ, פיון דכתיב שמעו הרים, (דף ק"י ע"א) מאן אינון הרים, ומאן אינון אתנים. אלא, הרים ואתנים פלהו חד. אבל אינון תלת עלאין לעילא על רישיהו. ואינון תלת לתתא מנייהו. וכלהו חד. הרים לעילא, ועלייהו אמר דוד (תהלים קכא) אשא עיני אל ההרים. ואלין אינון תלת קדמאי. והאתנים מוסדי ארץ, אלין אינון תלת בתראי, לתתא מנייהו, תרי סמכי ביתא, וחד חדוה דביתא, ואלין אקרון

זְקוֹן זְקוֹן, הָרִי יָדַעְתָּ, מִי שְׁעוֹרָךְ קָרַב, אִם לֹא יוֹדַע לְהִשְׁמַר, לֹא יִנְצַח בְּקָרְבוֹת. צָרִיךְ לְהַפּוֹת בְּיָדוֹ וּלְהִשְׁמַר בְּרַעֲיוֹנָו, מִה שִׁיְהִיָּה אַחַר חָשׁוּב, שִׁיְהִיָּה הוּא חָשׁוּב, וְיָד יָמִין מְזַמְּנָת תְּמִיד לְהַפּוֹת. וּמַחְשְׁבוֹתָיו וְיָד שְׁמַאלִית זְמִינִים תְּמִיד לְקַבֵּל וּלְהִשְׁמַר, וְיָמִין הַכֹּל. עֲבָשׁוּ אִמְרַת וְהֵאֱתַנִּים. אֵיתָנִים הֵם לְמִטָּה, וְהָרִים לְמַעְלָה. הַשְׁמַר זְקוֹן, שְׁהָרִי רַעֲיוֹן אַחַר כְּנַגְדָּךְ, שְׁפָתוֹב (שם פט) מְשַׁכֵּיל לְאֵיתָן הָאֲזָרְחִי. וְזֶהוּ אֲבָרְהָם הַזְּקוֹן, וְנִקְרָא אֵיתָן. וְאִם אֲבָרְהָם הוּא אֵיתָן, יִצְחָק וְיַעֲקֹב נִקְרָאוּ אֵיתָנִים. קוּם זְקוֹן, שְׁהָרִי יָדַעְתָּ רַעֲיוֹן זֶה הֵיָּה מִכָּה אֵת רַעֲיוֹנָךְ.

וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמֶר אֵיתָן מוֹשָׁבְךָ וְשֵׁים בְּסַלַע קִנְדָּ (במדבר כד). אֵיתָן - זֶה בְּקָר שֶׁל אֲבָרְהָם, וְהֵיָּנוּ (בראשית מד) הַבְּקָר אֹרֶ. זֶה הַעֲמוּד שְׁכָל הָעוֹלָם עוֹמֵד עָלָיו, וְאֵת אֹרֹו יָרֵשׁ מֵאֲבָרְהָם. נִקְרָא נֶהָר הַיּוֹצֵא מַעְדָּן. אִי זְקוֹן זְקוֹן, הֵיָּה רַעֲיוֹן אַחַר כְּנַגְדָּךְ, וְלֹא יָדַעְתָּ לְהִשְׁמַר אִיךְ עוֹרְכִים קָרַב. זְקוֹן, אֵיפֹה הַפֶּחַ שְׁלָךְ? וַדָּאִי לֹא לְגַבּוֹרִים הַמְּלַחְמָה.

כְּתוּב מְשַׁכֵּיל לְאֵיתָן הָאֲזָרְחִי, וְכַתוּב מְשַׁכֵּיל לְדוֹד. זֶה נֶהָר הַיּוֹצֵא מַעְדָּן, שֶׁהוּא תְּרַגְּמָן לְדוֹד לְהוֹדִיעַ לוֹ מֵאוֹתָם דְּבָרִים הַנִּסְתָּרִים הָעֲלִיּוֹנִים. אִם מְשַׁכֵּיל הוּא נֶהָר שִׁיּוֹצֵא מַעְדָּן, אִזְ אֵיתָן הָאֲזָרְחִי אֲבָרְהָם הוּא לְמַעְלָה וַדָּאִי. זֶה יָדַעְתִּי. וְאַף עַל גַּב שְׂאֲנֵי זְקוֹן, עַל רַעֲיוֹן זֶה אֲנִי מוֹחָה. אֵיתָן הָאֲזָרְחִי הֵם שְׁתֵּי דְרָגוֹת, כְּמוֹ שְׁנֹאֲמַר בְּקָר אֹרֶ. אֹרֶ זֶה אֲבָרְהָם. בְּקָר זֶה נֶהָר. אַף כִּף אֵיתָן הָאֲזָרְחִי. אֲזָרְחָה הוּא אֲבָרְהָם.

מִוִּסְדֵי אַרְץ. אֵתָנִים אֵינּוֹן, וְאֵתָנִים אֲקָרוּן. סָבָא סָבָא, הָא יָדַעְתָּ, מָאן דָּאֲגַח קָרְבָּא, אִי לֹא יָדַע לְאִסְתַּמְרָא, לֹא יִנְצַח קָרְבִין, אֲצַטְרִיךְ לְמַחָאָה בִּידֵיהּ, וּלְאִסְתַּמְרָא בְּרַעֲיוֹנֵיהּ, מִה דִּיהָ חָשִׁיב אַחְרָא, דִּיהָ חָשִׁיב אִיהוּ, וְיָד יָמִינָא זְמִינָא תְּדִיר לְמַחָאָה. וּמַחְשְׁבוֹי וַיִּדָּא שְׁמַאלִית, זְמִינָא תְּדִיר לְקַבְּלָא וּלְאִסְתַּמְרָא, וַיָּמִינָא כְּלָא.

הַשְׁתָּא אִמְרַת וְהֵאֱתַנִּים, אֵיתָנִים אֵינּוֹן לְתַתָּא, וְהָרִים לְעִילָא. אִסְתַּמְרָא סָבָא, דִּיהָ רַעֲיוֹנָא אַחְרָא לְקַבְּלָךְ, דְּכַתִּיב, (תהלים פט) מְשַׁכֵּיל לְאֵיתָן הָאֲזָרְחִי. וַדָּא אִיהוּ אֲבָרְהָם סָבָא, וְאֲקָרִי אֵיתָן, וְאִי אֲבָרְהָם אִיהוּ אֵיתָן, יִצְחָק וְיַעֲקֹב אֵיתָנִים אֲקָרוּן. קוּם סָבָא, דִּיהָ יָדַעְתָּ רַעֲיוֹנָא דָּא הוּי מַחִי לְרַעֲיוֹנָךְ.

וַיִּשָּׂא מְשָׁלוֹ וַיֹּאמֶר אֵיתָן מוֹשָׁבְךָ וְשֵׁים בְּסַלַע קִנְדָּ. (במדבר כד) אֵיתָן: דָּא בְּקָר דְּאֲבָרְהָם. וְהֵיָּנוּ, (בראשית מד) הַבְּקָר אֹרֶ. דָּא עֲמוּדָא, דְּכָל עֲלָמָא קְיַימָא עָלֵיהּ, וְנִהֲירוּ דִּילֵיהּ מֵאֲבָרְהָם יָרִית. נֶהָר הַיּוֹצֵא מַעְדָּן אֲקָרִי. אִי סָבָא סָבָא, הָא רַעֲיוֹנָא אַחְרָא לְקַבְּלָךְ, וְלֹא יָדַעְתָּ לְאִסְתַּמְרָא, הֵיכִי מְגִיחִין קָרְבָּא. סָבָא, אֵן הוּא תוֹקְפָא דִּילָךְ, וַדָּאִי (קהלת ט) לֹא לְגַבּוֹרִים הַמְּלַחְמָה.

כְּתוּב מְשַׁכֵּיל לְאֵיתָן הָאֲזָרְחִי, וְכַתִּיב מְשַׁכֵּיל לְדוֹד, דָּא נֶהָר הַיּוֹצֵא מַעְדָּן, דְּאִיהוּ תוֹרְגְּמָן לְדוֹד, לְאוֹדַעָא לֵיהּ, מֵאֵינּוֹן מְלִין סְתִימִין עֲלָאִין. אִי מְשַׁכֵּיל אִיהוּ נֶהָר דְּנַפְיָק מַעְדָּן. אֵיתָן הָאֲזָרְחִי אֲבָרְהָם, אִיהוּ לְעִילָא וַדָּאִי, הָא יָדַעְנָא. וְאַף עַל גַּב דְּאֲנָא סָבָא, עַל רַעֲיוֹנָא דָּא מַחִינָא. אֵיתָן הָאֲזָרְחִי, תְּרִין דְּרָגִין אֵינּוֹן. כְּמָה דָּאֵת אֹמַר, בְּקָר אֹרֶ. אֹרֶ, הוּא אֲבָרְהָם. בְּקָר הוּא נֶהָר. אֹף הָכִי, אֵיתָן הָאֲזָרְחִי, אֲזָרְחָה, הוּא אֲבָרְהָם.

בְּתוּב מְשַׁכֵּיל לְאֵיתָן הָאֲזָרְחִי, וְכַתִּיב מְשַׁכֵּיל לְדוֹד, דָּא נֶהָר הַיּוֹצֵא מַעְדָּן, דְּאִיהוּ תוֹרְגְּמָן לְדוֹד, לְאוֹדַעָא לֵיהּ, מֵאֵינּוֹן מְלִין סְתִימִין עֲלָאִין. אִי מְשַׁכֵּיל אִיהוּ נֶהָר דְּנַפְיָק מַעְדָּן. אֵיתָן הָאֲזָרְחִי אֲבָרְהָם, אִיהוּ לְעִילָא וַדָּאִי, הָא יָדַעְנָא. וְאַף עַל גַּב דְּאֲנָא סָבָא, עַל רַעֲיוֹנָא דָּא מַחִינָא. אֵיתָן הָאֲזָרְחִי, תְּרִין דְּרָגִין אֵינּוֹן. כְּמָה דָּאֵת אֹמַר, בְּקָר אֹרֶ. אֹרֶ, הוּא אֲבָרְהָם. בְּקָר הוּא נֶהָר. אֹף הָכִי, אֵיתָן הָאֲזָרְחִי, אֲזָרְחָה, הוּא אֲבָרְהָם.

איתן, כמו שנאמר, זה אותו נהר ושופע ויוצא מעדן.

עבשו, זקן, קום צמד על מרכבתך, שעכשו תפל ולא תוכל לקום. הרי שלמה המלך בא בכחותיו ומרכבותיו וגבריו ופרשיו וכא כנגדך. קום צא מן השדה, שלא ימצא אותך שם. כתוב (מלכים א ח) ויקהלו אל המלך שלמה כל איש ישראל בירח האתנים בחג וגו'. ירח שנולדו בו האיתנים, ומי הם? האבות, והם איתני העולם, וירח זה הוא תשרי. שאלפא ביתא חוזר למפרע ממטה למעלה.

ועוד מדבריה, נאה שתצא מן השדה ולא תמצא שם. אלו כתוב משפיל איתן האזרחי - אז כמו שאמרת. אבל עכשו שכתוב משפיל לאיתן האזרחי, הקרב שלך אינו כלום, ותצא מן השדה בעל כרחך ולא תתראה שם.

אי זקן, עני מספן, איך תצא? אם כן, ינצחו אותך ותברח מן השדה, כל בני העולם ירדפו אחריך, ואין לך פנים להראות לפני איש לעולמים. כאן נשבע אני שלא אצא מהשדה, וכאן אראה פנים בפנים בשלמה המלך, וכל איש ישראל, והגברים והפרשים והמרכבות שלו. הקדוש ברוך הוא יסיע לך, זקן, שהרי אתה עיף כח. קום זקן, התגבר בכחך והתחזק, שעד היום הנה היית גבור חזק בגברים.

פתח ואמר, משפיל לאיתן האזרחי. אלו כתוב משפיל לדוד - אז כמו שאמרת, אבל משפיל לאיתן כתוב. יש משפיל ויש משפיל. יש משפיל למעלה ויש משפיל למטה. משפיל לאיתן, בזמן שאותו איש (נהר) עומד בתשוקה, כל האיברים שמחים

איתן, כמה דאתמר, דא ההוא נהר דנגיד ונפיק מעדן.

השתא סבא, קום קאים על רתיכך, דהשתא תנפול ולא תיכול למיקם. הא שלמה מלפא, אתי בחילוי ורתיכוי וגברוי ופרשוי, ואתי לקבלך, קום פוק מן חקלא, דלא ישפח לך תמן. פתיב (מלכים א ח) ויקהלו אל המלך שלמה כל איש ישראל בירח האתנים בחג וגו'. ירח דאתילידו ביה האיתנים, ומאן אינון. אבהן, ואינון איתני עולם. וירח דא, איהו תשרי. דאלפא ביתא אהדר למפרע מתתא לעילא.

ותו ממילך, יאות דתפוק מן חקלא, ולא תשתכח תמן. אילו כתיב משפיל איתן האזרחי כדקאמרת. השתא דכתיב משפיל לאיתן האזרחי. לית קרבך פלום, ותפוק מן חקלא, בעל כרחך ולא תתחזי תמן.

אי סבא עניא מספנא, היכי תפוק. אי הכי, ינצחון לך ותערוק מן חקלא, כל בני עלמא ירדפון אבתרך, ולית לך אנפין לאתחזאה קמי בר נש לעלמין. הכא אומינא, דלא אפוק מן חקלא, והכא אתחזי אנפין באנפין בשלמה מלפא, וכל איש ישראל, וגוברין ופרשין ורתיכין דיליה. קדשא ברין הוא יסייע לך סבא, דהא לאי חילא אנת. קום סבא אתגבר בחילך ואתתקף, דעד יומא דא הוית גיבר תקיף בגוברין.

פתח ואמר, משפיל לאיתן האזרחי. אלו כתיב משפיל לדוד, כדקאמרת, אבל משפיל לאיתן, אית משפיל ואית משפיל. אית משפיל לעילא, ואית משפיל לתתא. משפיל לאיתן בזמנא דההוא גבר (נהר), קם בתאובתא כל שייפין חדאן ומתחברן לגביה, ואי הוא

ומתחברים עמו. ואם הוא עולה, עד שהמח העליון מתפסס אליו ושם מח כנגדו. ואז משפיל לאיתן האזרחי, משפיל אותו ומודיע לו על ידי אברהם (על ידיו של אברהם) אוהבו כל מה שצריך, ואותו מח עליון משפיל לאיתן. וכשדוד המלך נתקן בתשוקה אליו, הוא משפיל לדוד, כמו שהיה המח העליון משפיל אותו. ולכן יש משפיל ויש משפיל. (יש משפיל).

בירח האתנים, שנולדו האיתנים בירח הזה. הבנין למטה הוא כמו שלמעלה, ונולדו בו הרים ואיתנים. הרים נסתרים. אתנים - ירכים חזקות פנחשת, ואותו האיתן ביניהם.

קום זקן, תפה לכל הצדדים. בשעה שעלה משה לקבל תורה, מסר לו הקדוש ברוך הוא שבעים מפתחות של התורה. פשהגיע לחמשים (לששים) ותשעה, היה מפתח אחד גנוז ונסתר, שלא היה מוסר לו. התחנן לפניו. אמר לו: משה, כל המפתחות העליונים והתחתונים תלויים במפתח הזה. אמר לפניו: רבון העולם, מה שמו? אמר לו: איתן. וכל אותם איתנים תלויים בו, ובו עומדים מחוץ לגוף, שתורה שבכתב הוא, מודיע לו ומשפיל אותו, הוא עקר והמפתח של תורה שבכתב.

וכשנתקנה תורה שבעל פה אליו, עקר ההיכל הוא המפתח שלה (אליו), ודאי שאז משפיל לדוד. ומתוך שירשה תורה שבעל פה (אליו) אותיות למפרע. ועל זה הוא נקרא תשרי, הוא תשרי, אבל משום שהוא סוד השם הקדוש, חתום בו הקדוש ברוך הוא אות של שמו י'. במזבח חתום בו ה', הרשת עד חצי המזבח. באה

דף ק"י ע"ב) סליק, עד דמוחא עלאה אתפייס לגביה, וחדוי לקבליה. וכדין משפיל לאיתן האזרחי, משפיל ליה, ואודע ליה על ידא דאברהם (ס"א על ידיו דאברהם) רחימוי, כל מה דאצטריך, וההוא מוחא עלאה משפיל לאיתן. וכד דוד מלכא, אתתקן בתיאובתא לגביה, איהו משפיל לדוד. כמה דהוה מוחא עלאה, משפיל ליה. ועל דא, אית משפיל, ואית משפיל. (אית משפיל).

בירח האיתנים, דאתילידו בהא ירח איתנים, בנינא לתתא איהו כגוונא דלעילא, ואתילידו ביה הרים ואיתנים. הרים סתימין. איתנים: ירכין תקיפין פנחשא, וההוא איתן ביניהם.

קום סבא, הוי מחי לכל סטרין, בשעתא דסליק משה לקבלא אורייתא, מסר ליה קדשא בריך הוא שבעין מפתחין דאורייתא. פד מטא לתשעה (ושיתין) וחמשין, הוה חד מפתחא גניז וסתים, דלא הוה מסר ליה, אתחנן לקמיה. אמר ליה, משה, כל מפתחין עלאין ותתאין בהאי מפתחא תליין. אמר לקמיה, מאריה דעלמא, מה שמיה. אמר ליה איתן. וכל אינון איתנים ביה תליין, וביה קיימן לבר מגופא דתורה שבכתב איהו. אודע ליה, ומשפיל ליה, איהו עקרא ומפתחא דתורה שבכתב.

וכד אתתקנת תורה שבעל פה לגביה, עיקרא דהיכלא הוא מפתחא דילה, (לגביה) ודאי כדין משפיל לדוד. ומגו דירתא תורה שבעל פה, (לגביה) אתוון למפרע. על דא אקרי תשרי תשרי איהו, אבל בגין דאיהו רזא דשמא קדישא חתים ביה קדשא בריך הוא, את דשמיה י'. במזבח, חתים ביה ה', הרשת עד חצי המזבח. אתת דבורה,

דבורה ותתמה בו ו', והיננו מה שכתוב (שופטים ה) ותשר דבורה. ובמקום הזה החותם של השם הקדוש שחתם בו.

ואותו המפתח, כשפותח בתורה שבעל פה, צריכים להודיע לו, וזהו תניא, איתן מושבך, פרייתא מחוץ לגוף. איתנים הם תנאים, עמודים תומכים מחוץ לגוף. עכשו יש להודיע דבר, בזמן שאלה לתורה שבכתב נקראים איתנים - לתורה שבעל פה נקראים תנאים. איתן אל התורה שבכתב. תניא אל התורה שבעל פה, והכל כראוי.

חברים, הריני בשדה. שלמה המלך והגבורים החזקים שלו יבא וימצא זקן אחד עיף בכחו, חזק גבור, מנצח קרבות. הריני יודע שיבא, ועומד אחר סלע השדה והוא משגיח בי ואיך גבורתי עומדת בשדה, לבדו משגיח, שהוא איש שלום, בעל השלום, והולך לו. עכשו, זקן גבורתך עליך, ואפה לבד בשדה, שוב למקומך והתר כלי זינך מעליך. (כמי שיצא מן השדה).

שמעו הרים את ריב ה' והאתנים מסדי ארץ (מיכה ו). שמעו הרים, כמו שאמרנו. והאתנים מסדי ארץ, מסדי ארץ ודאי, שהרי ממנו נזונית, ומתם מקבלת כל יום, והם מסדי ארץ.

כי ריב לה' עם עמו. מי הוא זה שיכול לקום בריב של הקדוש ברוך הוא (כל שבו) בישראל? ועל זה אמר לאלה, שמעו הרים את ריב ה' - זהו ריב אחד. קום ריב את ההרים - זה ריב שני. שמנצח בהם הקדוש ברוך הוא כל הריבות הללו לישראל, וכל אותם תוכחות, כלם פאב המוכיח את בנו, והרי פרשוה.

וחתים ביה ו', והיננו דכתיב, (שופטים ה) ותשר דבורה. ובאתר דא, חתימו דשמא קדישא, דאחתים ביה.

וזהוהו מפתחא, פד פתחא בתורה שבעל פה, בעינן לאשתמודעא ליה, ודא איהו תניא, איתן מושבך, פרייתא לבר מגופא. איתנים: אינון תנאים. עמודים סמכין, לבר מגופא. השתא אית לאודעא מלה, בזמנא דאלין לגבי תורה שבכתב, אקרון איתנים. לגבי תורה שבעל פה, אקרון תנאים. איתן, לגבי תורה שבכתב. תניא, לגבי תורה שבעל פה. וכלא כדקא יאות.

חברייא, הא אנא בחקלא. שלמה מלפא, וגוברין תקיפין דיליה. ייתי וישבח חד סבא, לאי בחילא, תקיף גיפר, נצח קרבין. הא ידענא דאתא, וקיימא לבתר טינרא דחקלא, והוא אשגח בי, והיך גבורתי קיימא בחקלא, בלחודוי אשגח, דאיהו איש שלום, מאריה דשלמא, ואזל ליה. השתא סבא, גבורתך עלך, ואנת בלחודך בחקלא, תוב לאתרך. ושארי זינך מעלך. (ר"א כמאן דנפיק מן חקלא) שמעו הרים את ריב יי' והאתנים מוסדי ארץ. (מיכה ו) שמעו הרים פדקאמרן. והאתנים מוסדי ארץ, מוסדי ארץ ודאי, דהא מנייהו אתון, ומנייהו קביל כל יומא, ואינון מוסדי ארץ.

כי ריב לה' עם עמו, (מיכה ו) מאן הוא דיכיל למיקם בריב דקודשא בריך הוא (כל שבו) בישראל. ועל דא אמר לאליון, שמעו הרים את ריב ה', דא איהו מצותא חדא. קום ריב את ההרים, מצותא תניינא. דנצח בהו קדשא בריך הוא, פל אליון ריבות לישראל, וכל אינון תוכחות, פלהו כאבא דאוכח לבריה, והא אוקמוה.

בַּיַעֲקֹב כְּתִיב, בְּשַׁעֲתָא דְבַעַא לְנֻצְחָא בְּהַדְיָה, עֲמוֹ, מַה כְּתוּב? (הושע יב) וְרִיב לָהּ עִם יְהוּדָה וּלְפָקֹד עַל יַעֲקֹב. מַהוּ הָרִיב? כְּתוּב, בְּבָטָן עַקֵּב אֶת אָחִיו. עַל דְּכַר זֶה בָּאָה תוֹכְחָה, וְכָל אוֹתָם רִיבוֹת. וְכִי לֹא דְכַר גְּדוּל הוּא, בְּבָטָן עַקֵּב אֶת אָחִיו וְגו' ? זֶה אֵינוֹ דְּכַר קִטְן מַה שַּׁעֲשֵׂה בְּבָטָן. וְכִי רַמְאוֹת עֲשֵׂה בְּבָטָן? כֵּן, וְדַאי.

ס"א

(והרי נאמר) (אבל) שֶׁבְּכָל דְּחָה יַעֲקֹב אֶת עֵשׂוֹ אָחִיו, כְּדִי שְׁלֹא יִהְיֶה לוֹ חֶלֶק כָּלֵל. עֵשׂוֹ לֹא הִתְרַעַם אֲלֵא מֵאֶחָד שֶׁהֵם שְׁנַיִם, שִׁפְתוֹב (בראשית כו) וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה פְּעַמִּים. פְּעַמִּים הִיָּה צָרִיף (לכתב), מַה זֶה "זֶה"? אֲלֵא אֶחָד שֶׁהִקִּישׁ לְשְׁנַיִם, אֶחָד שֶׁיִּצְא לְשְׁנַיִם, וּמַהוּ? בְּכַרְתִּי. שֶׁהִתְהַפְּכוּ הָאוֹתִיּוֹת וְנִהְיָה בְּרַכְתִּי. זֶה פְּעַמִּים - אֶחָד שֶׁהִקִּישׁ לְשְׁנַיִם.

וְדַאי יָדַע עֵשׂוֹ מַה שַּׁעֲשֵׂה לוֹ בְּבָטָן, אֲכַל הַשֵּׁר הַמְּמַנָּה שְׁלוֹ הִיָּה יוֹדַע, וְהִקְדוּשׁ בְּרוּף הוּא רָגַשׁ אֶת הַשְּׁמַיִם וְחִילִיָּהֶם לְקוֹל הַזֶּה, שֶׁהָרִי בְּרָכָה וּבְכוּרָה לֹא תִבַע הַמְּמַנָּה שְׁלוֹ, וְלֹא אָמַר. שֶׁהָרִי בְּרָכָה הִיָּה לוֹ לְתַבַּע וְלֹא תִבַע. אָחִיו הָרִי וְדַאי שִׁתְּבַע, שִׁפְתוֹב (ישעיה נח) וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתַּעֲלֶם, וְלֹא רָצָה יַעֲקֹב לְתַת לוֹ לְאֶכֶל, עַד שֶׁנִּטַּל מִמֶּנּוּ אֶת בְּכוּרָתוֹ.

אִיזוֹ בְּכוּרָה נִטַּל מִמֶּנּוּ? הַבְּכוּרָה שֶׁלְמַעַלָּה וְלַמַּטָּה. בְּכַרָּה חֶסֶר ו'. אִזוֹ הוּא עַקֵּב אֶת אָחִיו. וְדַאי שַׁעֲשֵׂה אוֹתוֹ עַקֵּב וְזָרַק אוֹתוֹ לְאַחֹר. אִיזָה אַחֹר? שֶׁהִקְדִּים אוֹתוֹ, שֶׁיִּצְא בְּרִאשׁוֹנָה לְעוֹלָם הַזֶּה. אָמַר יַעֲקֹב לְעֵשׂוֹ, טַל אֶתָּה אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בְּתַחֲלָה, וְאֵנִי אַחֵר כָּף.

בֹּא וְרֵאָה מַה כְּתוּב, וְאַחֲרָי כֵּן יִצְא אָחִיו וְיִדּוּ אַחֲזַת בְּעַקֵּב עֵשׂוֹ. מַה זֶה בְּעַקֵּב עֵשׂוֹ? וְכִי יַעֲלֶה עַל דַּעְתָּךְ שֶׁהִיָּה אוֹחֵז אֶת יָדוֹ בְּרַגְלוֹ? לֹא כָף. אֲלֵא יָדוֹ אוֹחֲזַת בְּמִי שֶׁהוּא הִיָּה עַקֵּב. וּמִיָּהוּ?

בַּיַעֲקֹב כְּתִיב, בְּשַׁעֲתָא דְבַעַא לְנֻצְחָא בְּהַדְיָה, מַה כְּתִיב, (הושע יב) וְרִיב לָיְי' עִם יְהוּדָה וּלְפָקֹד עַל יַעֲקֹב. מַה רִיב אִיהוּ, כְּמָה דְכְתִיב, (הושע יב) בְּבָטָן עַקֵּב אֶת אָחִיו. עַל הַאי מְלָה אֶתָּה תוֹכְחָה, וְכָל אֵינוֹן רִיבוֹת. וְכִי לָאוּ מְלָה רְבִרְבָא אִיהוּ, בְּבָטָן עַקֵּב אֶת אָחִיו וְגו'. הַאי לָאוּ מְלָה זַעֲרָא אִיהוּ, מָאִי דַעֲבִיד בְּבָטָן. וְכִי עוֹקֵבָא עֲבִיד בְּבָטָן, אֵינִן וְדַאי.

ס"א

(נ"א וְהָא אַתְמַר) (אבל) כְּכֵלָא, דְּחָה יַעֲקֹב לְעֵשׂוֹ אָחִיו, כְּגִין דְּלֹא יִהְיֶה לִיָּה חוֹלְקָא כָּלֵל. עֵשׂוֹ לֹא הִתְרַעַם אֲלֵא מֵאֶחָד דְּאֵינוֹן תְּרִין, דְּכְתִיב, (בראשית כז) וַיַּעֲקֹבֵנִי זֶה פְּעַמִּים. פְּעַמִּים מִיבְעֵי לִיָּה, מָאִי זֶה. אֲלֵא, חַד דְּאֶקִּישׁ לְתַרִין. חַד דְּנַפֵּק לְתַרִין. וּמִאִי נִיָּהוּ. בְּכַרְתִּי אֶתְהַפְּכוּ אַתְנוֹן, וְהִיָּה בְּרַכְתִּי. זֶה פְּעַמִּים: חַד, דְּאֶתְקַשׁ לְתַרִין.

וְלֹא יָדַע עֵשׂוֹ מַה דַּעֲבַד לִיָּה בְּבָטָן, אֲבָל רַב מִמָּנָא דִּילִיָּה יָדַע הָוָה, וְקוֹדֶשׁא בְּרִיף הוּא אֶרְגִּישׁ שְׁמִיָּא וְחִילִיָּהוּ לְקָלָא דָא, דְּהָא בְּרָכָה וּבְכוּרָה לֹא תִבַע מִמָּנָא דִּילִיָּה, וְלֹא אָמַר. דְּהָא בְּרָכָה הָוָה לִיָּה לְמַתְבַּע, וְלֹא תִבַע. אָחִיוָּהָ הָא תִבַע וְדַאי, דְּכְתִיב, (ישעיה נח) וּמִבְּשָׂרְךָ לֹא תִתַּעֲלֶם וְלֹא בַעַא יַעֲקֹב לְמִיָּהֶב לִיָּה לְמִיכַל, עַד דְּנִטַּל מִנִּיָּה בְּכוּרָתָא דִּילִיָּה.

מָאִי בְּכוּרָה נִטַּל מִנִּיָּה, הַבְּכוּרָה דְלַעֲיִלָא וְתַתָּא. בְּכַרָּה חֶסֶר ו'. כְּדִין עַקֵּב אֶת אָחִיו, וְדַאי דַעֲבַד לִיָּה עוֹקֵבָא, וְאַרְמִי לִיָּה לְאַחֹרָא. מָאִי אַחֹרָא. אֶקְדִים לִיָּה, דִּיפּוּק בְּקַדְמִיתָא לְהַאי עֲלָמָא. אָמַר יַעֲקֹב לְעֵשׂוֹ, טוֹל אֶתָּה הַאי עֲלָמָא בְּקַדְמִיתָא, וְאַנָּא לְבַתֵּר.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב, (בראשית כה) וְאַחֲרָי כֵּן יִצְא אָחִיו וְיִדּוּ אַחֲזַת בְּעַקֵּב עֵשׂוֹ. מָאִי בְּעַקֵּב עֵשׂוֹ. וְכִי סִלְקָא דַּעְתָּךְ

עָשׂוּ, שֶׁהָרִי עָשׂוּ נִקְרָא עֶקֶב מִשְׁעָה שֶׁעֶקֶב אֶת אַחִיו, וּמִיּוֹם שֶׁנִּבְרָא הָעוֹלָם קוֹרֵא לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עֶקֶב, שֶׁכְּתוּב הוּא יִשׁוּפֶךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תִּשׁוּפְנֵנוּ עֶקֶב. אַתָּה שׁוֹנֵקֵרָא עֶקֶב תִּשׁוּפְנֵנוּ בַּתְּחִלָּה, וּלְבִסּוּף הוּא שִׁמְחָה אֶת רֹאשׁוֹ מֵעֲלִיף. וּמִיָּהוּ? סַמָּ"ל, שֶׁהוּא רֹאשׁ שֶׁל הַנְּחֻשׁ שֶׁמֶכָּה בְּעוֹלָם הַזֶּה.

וְעַל זֶה בִּבְטָן עֶקֶב אֶת אַחִיו, שֶׁם עָלִיו לְקִיּוֹת עֶקֶב, וְנִטַּל עֲשׂוֹ אֶת הָעוֹלָם הַזֶּה בְּהַתְּחִלָּה. וְזֶה סוּד הַכְּתוּב וְאַלֶּה הַמַּלְכִּים אֲשֶׁר מְלָכוֹ בְּאַרְץ אֲדוֹם לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל, וְזֶהוּ הַסּוּד שֶׁאָמַר שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ, (מְשֻׁלִּי כ) נִחְלָה מְבֹהָלֶת בְּרֵאשׁוֹנָה וְאַחֲרִיתָהּ לֹא תִבְרָךְ, בְּסוּף הָעוֹלָם.

וְעַל זֶה (הוֹשֵׁעַ יב) בִּבְטָן עֶקֶב אֶת אַחִיו וּבֵאוּנוּ שְׂרָה אֶת אֱלֹהִים. מַה זֶה וּבֵאוּנוּ? כִּי אָמְרוּ, בְּכַח וְהַתְּקַף שְׁלוֹ נָאֵה. אֲבָל לֹא כִּי. בְּרוּר הַדְּבָר - שִׁיעֶקֶב הִזָּה דְיוֹקֵן עָלָיו וְגוֹף קְדוֹשׁ, שֶׁאֵין גּוֹף מִיּוֹם שֶׁהִזָּה אָדָם הִרְאשׁוֹן כְּמוֹ הַגּוֹף שֶׁל יַעֲקֹב. וְיָפִיו שֶׁל אָדָם, מִמֶּשׁ אוֹתוֹ הִפִּי הִזָּה לְיַעֲקֹב. וְדְיוֹקֵן שֶׁל יַעֲקֹב, דְיוֹקֵן שֶׁל אָדָם הִרְאשׁוֹן מִמֶּשׁ.

אָדָם הִרְאשׁוֹן, בְּשִׁעָה שֶׁבֵּא הַנְּחֻשׁ וְהַתְּפֹתָה עַל יָדוֹ, יִכַּל לוֹ הַנְּחֻשׁ. מַה הַטַּעַם? כִּי לֹא הִזָּה פֶּחַ לְאָדָם הִרְאשׁוֹן, וְעַד עַכְשָׁיו לֹא נוֹלַד מִי שֶׁהִזָּה הַפֶּחַ שְׁלוֹ. וּמִיָּהוּ תִקְפוֹ שֶׁל אָדָם הִרְאשׁוֹן? זֶה שֶׁת, שֶׁהִזָּה בְּדְיוֹקֵן שֶׁל אָדָם הִרְאשׁוֹן מִמֶּשׁ, שֶׁכְּתוּב (בְּרֵאשִׁית ה) וַיּוֹלֵד בְּדָמוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֶׁת. מַה זֶה בְּדָמוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ? שֶׁהִזָּה מְהוּל. וְכִשְׁבֵּא הַמִּמְנָה שֶׁל עֲשׂוֹ אֶל

יַעֲקֹב, כְּבָר נוֹלַד תִּקְפוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא יוֹסֵף, וְזֶהוּ וּבֵאוּנוּ שְׂרָה אֶת אֱלֹהִים. (עַד כֹּאן מִצְאָתִי).

דְּהוּהָ אַחִיד יְדִיהָ בְּרַגְלֶיהָ, לֹא הָכִי. אֲלֵא, יָדוֹ אַחְזָתָ בְּמֵאן דְּהוּהָ עֶקֶב, וּמִנּוּ עֲשׂוֹ. דְּהָא עֲשׂוֹ עֶקֶב אֶקְרִי, מִשְׁעָתָא דְּעֶקֶב לִיהָ לְאַחִיו, וּמִיּוֹמָא דְאַתְּבְּרִי עֲלֵמָא עֶקֶב קְרִי לִיהָ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, דְּכְתִיב, (בְּרֵאשִׁית ג) הוּא יִשׁוּפֶךָ רֹאשׁ וְאַתָּה תִּשׁוּפְנֵנוּ עֶקֶב. אַנְתָּ דְאַקְרִי עֶקֶב, תִּשׁוּפְנֵנוּ בְּקַדְמִיתָא. וּלְבִסּוּף הוּא דִּימְחִי רִישָׁךְ מֵעֲלָךְ. וּמִנּוּ. סַמָּ"ל. דְּאִיהוּ רִישָׁא דְחוּיָא, דְּמְחִי בְּהַאי עֲלֵמָא. וְעַל דָּא בִּבְטָן עֶקֶב אֶת אַחִיו, שְׁוִי עֲלִיהָ לְמַהוּי עֶקֶב, וְנִטַּל עֲשׂוֹ הַאי עֲלֵמָא בְּקַדְמִיתָא, וְדָא רְזָא דְכְּתִיב, (בְּרֵאשִׁית לו) וְאַלֶּה הַמַּלְכִּים אֲשֶׁר מְלָכוֹ בְּאַרְץ אֲדוֹם לְבָנֵי מֶלֶךְ מֶלֶךְ לְבָנֵי יִשְׂרָאֵל. וְדָא אִיהוּ רְזָא דְאָמַר שְׁלֹמֹה מֶלֶךְ, (מְשֻׁלִּי כ) נִחְלָה מְבֹהָלֶת בְּרֵאשׁוֹנָה וְאַחֲרִיתָהּ לֹא תִבְרָךְ, בְּסוּף עֲלֵמָא.

וְעַל דָּא (הוֹשֵׁעַ יב) בִּבְטָן עֶקֶב אֶת אַחִיו וּבֵאוּנוּ שְׂרָה אֶת אֱלֹהִים. מַאי וּבֵאוּנוּ. הָכִי אָמְרוּ בְּחִילָא וְתוּקְפָא דִּילִיהָ גְאוּת, אֲבָל לֹא הָכִי. בְּרִירוֹ דְּמֵלָה, יַעֲקֹב דְּיוֹקְנָא עֲלָאָה הוּהוּ, וְגוּפָא קְדִישָׁא. דְּלִית גּוּפָא מִיּוֹמָא דְּהוּהָ אָדָם הִרְאשׁוֹן, כְּגוּפָא דְיַעֲקֹב, וְשׁוּפְרִיהָ דְאָדָם הִרְאשׁוֹן, הוּהוּ שׁוּפְרִיהָ מִמֶּשׁ הוּהוּ לִיהָ לְיַעֲקֹב. וְדְיוֹקְנִיהָ דְיַעֲקֹב, דְּיוֹקְנָא דְאָדָם הִרְאשׁוֹן מִמֶּשׁ.

אָדָם הִרְאשׁוֹן, בְּשִׁעָתָא דְאַתָּא חוּיָא וְאַתְּפֹתָה עַל יָדֵי, יִכִּיל חוּיָא לִיהָ. מַאי טַעְמָא. בְּגִין דְּלֹא הוּהוּ תוּקְפָא לְאָדָם הִרְאשׁוֹן, וְעַד כְּעַן לֹא אֲתִיְלִיד מֵאֵן דְּהוּהוּ תוּקְפָא דִּילִיהָ. וּמִנּוּ תוּקְפָא דְאָדָם הִרְאשׁוֹן. דָּא שֶׁת, דְּהוּהוּ בְּדְיוֹקְנָא דְאָדָם הִרְאשׁוֹן מִמֶּשׁ, דְּכְתִיב, (בְּרֵאשִׁית ה) וַיּוֹלֵד בְּדָמוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ וַיִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שֶׁת. מַאי בְּדָמוֹתוֹ כְּצִלְמוֹ. דְּהוּהוּ מְהוּל. וְכִד אַתָּא מִמְנָא דְעֲשׂוֹ לְגַבֵּי דְיַעֲקֹב, כְּבָר אֲתִיְלִיד תוּקְפָא דְיַעֲקֹב, דְּאִיהוּ יוֹסֵף. וְזֶהוּ וּבֵאוּנוּ שְׂרָה אֶת אֱלֹהִים. (עַד כֹּאן מִצְאָתִי)

הַאי קָלָא דְאַתְתָּא, דִּיכְלָא קָלָא דְחוּיָא לְאַחְדָּא

יַעֲקֹב, כְּבָר נוֹלַד תִּקְפוֹ שֶׁל יַעֲקֹב, שֶׁהוּא יוֹסֵף, וְזֶהוּ וּבֵאוּנוּ שְׂרָה אֶת אֱלֹהִים. (עַד כֹּאן מִצְאָתִי).

שֶׁאֵין בְּכָל קוֹלוֹת הַנְּשִׁים שֶׁל הָעוֹלָם שֶׁיִּכּוֹל קוֹל הַנְּחֹשׁ לְהִדְבֵּק בּוֹ וּלְהֶאֱחֹז בּוֹ וּלְהִשְׁתַּתֵּף בּוֹ. אֲלֵא שְׁתֵּי נְשִׁים הֵן שֶׁיִּכּוֹל קוֹל הַנְּחֹשׁ לְהֶאֱחֹז בְּהֵן - אַחַת זו שְׁלֵא שׁוֹמֵרֵת טְמֵאת נְדָה וַיְמִי לְבוֹנָה כְּרֵאוּי, או שְׁמַקְדִּימָה יוֹם אֶחָד לְטַבֵּל, וְאַחַת זו אִשָּׁה שְׁמַאֲחֶרֶת לְבַעֲלָהּ אֶת עוֹנְתָהּ לַעֲשׂוֹת צַעַר לְבַעֲלָהּ, פָּרַט אִם אֵינוֹ מְקַפֵּיד וְלֹא מְשַׁגֵּחַ עַל זֶה.

אֲלוֹ הֵן שְׁתֵּי נְשִׁים. שְׁהָרִי כְּמוֹ שְׁהַקְדִּימוֹ, כִּף הֵן מִתְאַחֲרוֹת לְקוֹל הַנְּחֹשׁ, עַד שֶׁנִּדְבַּק קוֹל בְּקוֹל, וְכִמוֹ שְׁמִתְאַחֲדוֹת לַעֲשׂוֹת צַעַר לְבַעֲלָהּ (בַּעֲבוּדָה) בְּעַכּוֹב מַצּוּה, כִּף מְקַדִּים קוֹל הַנְּחֹשׁ לְהִדְבֵּק בְּקוֹל אוֹתָהּ הָאִשָּׁה. וְאֵלוֹ הֵן שְׁתֵּי נְשִׁים שֶׁקוֹל הַנְּחֹשׁ אוֹחֵז בְּקוֹל שְׁלֵהֵן כְּמוֹ כָּלֵב בְּכַלְבָּה, טְמֵאָה אַחַר טְמֵאָה, מִיֵּן אַחַר מִינוֹ.

וְאִם תֹּאמַר, מָה אֲכַפֵּת לָנוּ אִם אוֹחֵז קוֹל בְּקוֹל וְאִם לֹא אוֹחֵז? אוֹי שְׁכֵף מִתְאַבְּדִים בְּגֵי הָעוֹלָם בְּלִי דַעַת. הַקוֹל הַזֶּה שֶׁל הָאִשָּׁה, כְּשֶׁמִּתְעַרֵּב וּמִשְׁתַּתֵּף יַחַד עִם קוֹל הַנְּחֹשׁ, בְּשַׁעֲה שֶׁהִרְשַׁעָה וּמִרְשַׁעַת יוֹצֵאת מִתּוֹךְ (הָאִיפָה) וּמִשׁוֹטְטָת בְּעוֹלָם, אִם הִיא פּוֹגֵשֶׁת בְּאוֹתָם שְׁנֵי קוֹלוֹת, קוֹל הַנְּחֹשׁ וְקוֹל הָאִשָּׁה, וְהָאִשָּׁה מִתְחַמֶּמֶת בָּהֶם וְהֵם בָּהּ, וְכִיּוֹן (שֶׁמִּתְחַמֶּמִים נְעִשִׁים רוּחַ וְהוֹלְכִים עִמָּה), שְׁמִתְחַמֶּמֶת נְעִשִׁים רוּחַ, וּמִתְנַשֵּׂם עִמָּה, עַד שֶׁמִּשׁוֹטְטָת וְנִכְסֵת לְמַעַי אוֹתָהּ הָאִשָּׁה.

וְהַתִּינּוֹק הַזֶּה שִׁיּוֹלְדֵת, כְּשֶׁבָּאָה אוֹתָהּ רְשָׁעִית (לִילִית), פּוֹקֵדֶת אֶת אוֹתָהּ הָרוּחַ שֶׁהוּא חֲבוּר רַע, קוֹל הַנְּחֹשׁ שֶׁמְכַשֵּׁשׁ בָּהּ, וְהוּא צוֹחֵק בְּתִינּוֹק, עַד שֶׁבָּאָה אוֹתָהּ הָרְשָׁעִית (לִילִית) כְּמוֹ אִשָּׁה שְׁפוֹקֵדֶת בֶּן לְאִשָּׁה אַחֲרֵת, וּמִפְטָפֶטֶת לוֹ וְצוֹחֵקֶת לוֹ

בָּהּ, כְּכַלְבָּא בְּכַלְבָּתָא, מָאן אִיהוּ. (דף ק"א ע"א) אֲלֵא תָא חֲזִי, דְלִית בְּכָל קָלִין דְנִשְׁוִין דְעֵלְמָא, דִּיכְלָא קָלָא דְחוּיָא לְאַתְדַּבְקָא בָּהּ, וְלֵאֲתֵאֲחָדָא בָּהּ, וְלֵאֲשַׁתְּפָא בָּהּ. אֲלֵא תִרִין נְשִׁין אֵינּוֹן דִּיכְלָא קָלָא דְחוּיָא לְאַתְאֲחָדָא בְּהוֹן, חָדָא. הָאִי דְלָא נְטִירַת סוֹאֲבוֹת נְדוּתָהּ, וַיְמִי לְבוֹנָה, כְּדָקָא יָאוֹת, או דְאֶקְדִּימַת יוֹמָא חָדָא לְטַבּוּל. וְחָדָא, הָאִי אֲתֵתָא דְמֵאַחֲרֵת לְבַעֲלָהּ עוֹנָה דִּילָהּ לְמַעַבְדַּ צַּעְרָא לְבַעֲלָהּ, בַּר אִי אִיהוּ לָא חֲיִישׁ, וְלָא אֲשַׁגַּח לְדָא.

אֲלוֹן אֵינּוֹן תִּרִין נְשִׁין, דְהָא כְּמָה דְאֶקְדִּימוֹ, הֲכִי אֵינּוֹן מִתְאַחֲרוֹן, לְגַבֵּי קָלָא דְנְחֹשׁ, עַד דְאֲדַבִּיק קָלָא בְּקָלָא, וְכְמָה דְמִתְאַחֲרוֹן לְמַעַבְדַּ צַּעְרָא לְבַעֲלָהּ (ס"א בַּעֲבוּדָה) בְּעַכּוֹבָא דְמַצּוּה, הֲכִי אֶקְדִּים קָלָא דְנְחֹשׁ, לְאַתְדַּבְקָא בְּהִיא קָלָא דְאַתְתָא. וְאֲלוֹן אֵינּוֹן תִּרִין נְשִׁין, דְקָלָא דְנְחֹשׁ אַחִיד בְּקָלָא דְלֵהוֹן, כְּכַלְבָּא בְּכַלְבָּתָא, סוֹאֲבוּתָא בְּתַר סוֹאֲבוּתָא, זִינָא בְּתַר זִינָהּ.

וְאִם תֹּאמַר, מָה אֵיכְפֵת לָן, אִי אַחִיד קָלָא בְּקָלָא, אִי לֹא אַחִיד. וְוִי דְהֲכִי מִתְאַבְּדֵן בְּנֵי עֵלְמָא בְּלֹא דַעְתָּא. הָאִי קָלָא דְאַתְתָּא, כְּדֵ אֲתַעַרְב וְאֲשַׁתְּפָא בְּהִי קָלָא דְנְחֹשׁ, בְּשַׁעֲתָא דְחֲיִיבַת וּמִרְשַׁעַת נְפִקַת מִגּוֹ (נ"א אִיפָה) וּמִשְׁטָטָא בְּעֵלְמָא, אִי עֲרַעַת בְּהִי תִרִין קָלִין, קָלָא דְנְחֹשׁ, וְקָלָא דְאַתְתָּא, וְאַתְתָּא אֲתַחְמַמַת בְּהוּ, וְאֵינּוֹן בָּהּ, וְכִיּוֹן (ס"א דְמִתְחַמֶּמֶן מִתְעַבְּרִין וְהָא אֲלוֹן בְּהֵרָה) דְאַתְחַמַּמַת, מִתְעַבְּדִין רוּחָא, וְאַגְלִים בְּהֵרָה, עַד דְמִשְׁטָטָא, וְעָאל בְּמַעְהָא דְהָאִי אֲתֵתָא.

וְהָאִי יְנוּקָא דִילִידַת, כְּדֵ אֲתֵתָא הִיא חֲיִיבַתָּא, פְּקִידַת לִיהּ לְהֵהוּא רוּחָא, דְאִיהוּ חֲבוּרָא בִישָׂא, קָלָא דְנְחֹשׁ, דְמְכַשֵּׁשׂא בָּהּ, וְאִיהוּ מְחִיבָא בִינּוּקָא, עַד דְאַתְתָּא הִיא חֲיִיבַתָּא,

בפּטפּוט עד שְׁתָּבֵא אָמוּ. כִּף
עוֹשֶׂה אוֹתָהּ הַרוּחַ. וּפְעָמִים רַבּוֹת
שֶׁהוּא שְׁלִיחַ שֶׁל אוֹתָהּ הַרְשָׁעִית,
וְהוֹרְגָת אוֹתוֹ. זֶהוּ שְׁכָתוּב (קהלת ד)
וּמִיַּד עֲשָׂקִיָּהֶם כַּח, וְלֹא כְמוֹ
שְׁאֵתָם אוֹמְרִים, אֲלֹא אוֹתוֹ כַּח
שֶׁל אוֹתָהּ רוּחַ. וְעַל זֶה פְּעָמִים
כְּתוּב בַּפְּסוּק הַזֶּה וְאִין לָהֶם מְנַחֵם
- אַחַד מְלִילִית הַרְשָׁעָה, וְאַחַד
מֵאוֹתָהּ הַרוּחַ.

אִי סָבֵא, עֵתָה יֵשׁ לָךְ רַחֲמִים,
וְאַתָּה מְדַבֵּר כְּמִי שֶׁלֹּא רָאָה אֱלוֹ
הַיּוֹצֵאִים לְקָרֵב, הָרִי כֵּלָם בְּשִׁלּוּם
עֵמָךְ. עֵתָה מִכָּאן וְלִהְלָאָה לֹא
אֶפְשָׁט מְעַלִּי כְּלֵי הַקָּרֵב בְּעֵבוּר
שְׁאֲזֹכִיר שְׁמִי.

אוֹתוֹ חֲטָאת רַבִּין עוֹמֵד עַל הַפְּתַח
כְּמוֹ כְּלָב. בְּזִמְנֵן שֶׁהַקּוֹל הַאֲחֵרוֹן
שֶׁנּוֹתְנָת הָאִשָּׁה יוֹצֵא, הוּא מְדַלֵּג
מֵעַל הַפְּתַח וְעוֹבֵר מִשָּׁם וְהוֹלֵךְ
אֲחֵרֵיהֶּ. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם
שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹלַח מִפְּתַח
אַחַד שְׁלוֹ, וְהַקּוֹל פּוֹרֵחַ, וְהַמִּפְתָּח
בָּא, וְהַנְּחָשׁ הוֹלֵךְ אַחֵר הַקּוֹל
שֶׁהוּא יוֹצֵא לְעוֹלָם, וְעַד הֵרָר
שֶׁבִּבְטָן הוֹלֵךְ וּמְכַשְׁפֵּשׁ, עַד הַזְּמַן
שֶׁמִּתְנַקֵּית מֵאוֹתָהּ הַזְּהֻמָּה שֶׁל
נְשִׁיכוֹת הַנְּחָשׁ הָרַע. וְהַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא מְסַבֵּב סְבוּבִים וְעוֹשֶׂה
מַעֲשִׂים כְּרְאוּי.

וְכֵּן זֶה מִשּׁוּם שְׁאוֹתָהּ הַבְּטָן
נִדְחָתָה. הָרִי וְדָאֵי שְׁנִדְחָתָה מֵאוֹתָהּ
הַבְּטָן, וְאִין לוֹ חֵלֶק, וְנִדְחָתָה
מֵהַבְּטָן שֶׁלְמַטָּה שֶׁל שְׁאָר נְשׁוֹת
הָעוֹלָם. שְׁאָף עַל גַּב שְׁעוֹשֶׂה
צַעַר, לֹא נִתְּנָת לוֹ רְשׁוּת לְשַׁלֵּט
בָּהֶם. וְאִיזוֹ בְּטָן נִתְּנָת לוֹ וְשׁוֹלֵט
עָלֶיהָ? אוֹתָהּ הַבְּטָן שֶׁל הַסּוּטָה,
שְׁכָתוּב (במדבר ה) וְצָבְתָהּ בְּטָנָהּ.
מִשּׁוּם שֶׁבִּבְטָן הַזֶּה עוֹשֶׂה כֵּה
נְקָמוֹת כְּרָצוֹנוֹ, וְהַבְּטָן הַזֶּה הִיא
שְׁלוֹ, וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִתֵּן לוֹ

אִיהוּ, וְקוֹדֵשׁא בְּרִיךְ הוּא

פְּאַתְתָּא דְּפַקִּידַת בְּרָא לְאַתְתָּא אַחְרָא,
וּמִפְּטַפּוּט לִיָּה וְחַיִּיכַת לִיָּה, בַּפְּטַפּוּטָא עַד
דְּתִיתִי אִמְיָה. כִּף עֲבָדָא הָאֵי רוּחָא. וְזִמְנִין
סְגִיאִין, דְּאִיהוּ שְׁלִיחָא דְּהִיא חַיִּיבָתָא,
וְקִטְלָא לִיָּה, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (קהלת ד) וּמִיַּד
עוֹשָׂקִיָּהֶם כַּח. וְלֹא (דף קי"א ע"ב) כְּמָה דְּאַתּוֹן
אַמְרִין. אֲלֹא הֵהוּא כַּח דְּהִהוּא רוּחָא, וְעַל דָּא,
תְּרִין זְמַנִּין פְּתִיב בְּהָאֵי קְרָא, וְאִין לָהֶם מְנַחֵם.
חַד מְלִילִית חַיִּיבָתָא, וְחַד מֵהִהוּא רוּחָא.

אִי סָבֵא, הַשְׁתָּא אִית לָךְ רַחֲמִין, וְאַתְּ מְשַׁתְּעִי,
כְּמָאן דְּלֹא חֲמִית אִינוּן מְגִיחֵי קְרָבָא, הָא
כְּלָהוּ בְּשִׁלְמָא עֵמָךְ. הַשְׁתָּא מִכָּאן וְלִהְלָאָה,
לֹא אַעֲדִי מְנָאֵי מְאֹנֵי קְרָבָא בְּדִיל לְאַדְכְּרָא
שְׁמִי.

הֵהוּא חֲטָאת רוּבִין, קָאִים עַל פְּתַחא כְּכִלְבָּא.
בְּזִמְנָא דְּקָלָא בְּתַרְיִיתָא, דִּיהִיבַת אַתְתָּא,
נְפִיק, אִיהוּ דְּלִיג מֵעַל פְּתַחא וְאַתְעֵבֵר מִתְּמָן,
וְאִזִּיל אֲבַתְרָהּ. מְאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּקוֹדֵשׁא
בְּרִיךְ הוּא שְׁדַר חַד מִפְּתַחא דִּילִיָּה, וְקָלָא
פְּרָחָא, וּמִפְּתַחא אַתְיָא, וְחוּיָא אִזִּיל בְּתַר קָלָא
דְּהוּא נְפִיק לְעֵלְמָא, וְעַד טוֹרָא דְּבִטְנָא אִזִּיל,
וּמְכַשְׁפֵּשׁא, עַד עֵידָן דְּאַתְנַקִּיאַת, מֵהִהוּא
זוֹהֲמָא, דְּנְשִׁיכִין דְּחוּיָא בִּישָׁא. וְקוֹדֵשׁא בְּרִיךְ
הוּא, מְסַבֵּב סְבוּבִין, וְעֵבִיד עוֹבְדִין פְּדָקָא
יָאוֹת.

וְכֵּן דָּא, בְּגִין דְּהִהוּא בְּטָן אַתְדַּחִיא. הָא וְדָאֵי,
אַתְדַּחִיא מֵהִהוּא בְּטָן, וְלִית לִיָּה חוּלְקָא,
וְאַתְדַּחִי מִבְּטָן דְּלַתְתָּא, דְּשְׁאָר נְשִׁין דְּעֵלְמָא
דְּאָף עַל גַּב דְּעֵבִיד צַעַר לֹא אַתְיִיחֵיב לִיָּה רְשׁוֹ
לְשִׁלְטָאָה בֵּיהּ. וּמָאן בְּטָן אַתְיִיחֵיב לִיָּה,
וְאִיהוּ שְׁלִיט עָלֶיהָ. הֵהוּא בְּטָן דְּסוּטָה,
דְּכַתִּיב, (במדבר ה) וְצָבְתָהּ בְּטָנָהּ, בְּגִין דְּהָאֵי בְּטָן,
עֵבִיד בֵּיהּ נוֹקְמִין לְרַעוּתֵיהּ, וְהָאֵי בְּטָן דִּילִיָּה

בשביל שלא ידחה מהכל. עכשו, אהובים שלי, הקשיבו. לא ראיתי אתכם ודברתי עמכם, (קהלת א) כל הדברים יגעים, לא יכול איש לדבר, אפלו דברי התורה הם יגעים.

כתוב (בראשית לה) ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו, וכתוב וירא פי לא יכל לו ויגע בכף ירכו. ואותה ירף שהרויח מיעקב. ואותה הירף בחלשתה עד שבא שמואל. מה זה בחלשה? שלא משך נבואה. כשבא שמואל, נטל אותה ירף והעלה אותה מאותו מקום וחסף אותה ממנו, ומאותו זמן העברה ממנו ולא הנה לו חלק בקדשה כלל.

הקדוש ברוך הוא לא קפח ולא דחה אותו מן הכל, משום ששמואל נטל את הירף שלו, אלא נתן לו חלק אחד, ומהו? נתן לו אותה ירף ובטן של הסוטה תמורת אותה ירף ובטן שהעביר ממנו, ולכן את שניהם נתן לו הקדוש ברוך הוא להיות המקום הקדוש פנוי מכל טמאה.

ולנפול ירף. מה זה ולנפול? ונפלה ירכה הנה צריך להיות! ולצבות, וצבתה הנה צריך להיות! אלא כמי שזורק עצם לפלג ואומר לו: טל את זה לחלקך. ומהכל לא הרע לפניו אלא שגזלו (שהוציא) ממנו ירף, משום שהוא יגע והתעני עליה והרויח אותה והוציא אותה ממנו. ולכן הקדוש ברוך הוא הפיל לו את העצם הזו של הסוטה והוציא אותו לו, כמו שאמרנו, ובזה הוא רוח ושמה.

כל אותן המרכבות והסיוע שלו תמיד רוצים ירף, והולכים בתשוקה אחריה, ומשום כף הברפים של הרבנים צפים, וזה מן זה. שכל התשוקה שלהם אחר

יהיב ליה בגין דלא אתדחי מפלא. השתא רחימין דילי, אציתו. לא חמינא לכו, ומלילנא לכו. (קהלת א) כל הדברים יגעים, לא יכיל איניש למלא, אפילו מלין דאורייתא יגעים אינון.

בתיב, (בראשית לב) ויותר יעקב לבדו ויאבק איש עמו, וכתוב וירא כי לא יכול לו ויגע בכף ירכו. והוא ירף דרווח מיעקב. והוא ירף בחלישו דיליה עד דאתא שמואל. מאי בחלישו דלא משיף נבואה. פד אתא שמואל, נטל ההוא ירף, וסלקיה מההוא אתר, וחסף ליה מניה, וממההוא זמנא אתעדי מניה, ולא הוה ליה חולקא בקדושה כלל.

קדשא ברוך הוא לא קפח, ולא דחי ליה מפלא, בגין דנטל שמואל ירף דיליה, אלא יהיב ליה חולקא חדא. מאי איהי. יהיב ליה ההוא ירף ובטן דסוטה, חלף ההוא ירף ובטן, דאעדי מניה. ועל דא תרווייהו יהיב ליה קדשא ברוך הוא, למיהוי אתרא דקדשא פנוי מפל סאבותא.

ולנפול ירף. מהו ולנפיל, ונפלה ירכה ולצבות, וצבתה ירכה מיבעי ליה. אלא, פמאן דאשדי גרמא לכלבא, ואמר ליה, טול האי לחולקך. ומפלא לא אבאיש קמיה, אלא דגזלו (ס"א דאפיקו) מניה ירף, בגין דאיהו יגע ולא עליה, ורווח ליה ואפיקו ליה מניה. ועל דא, קדשא ברוך הוא אפיל ליה, גרמא דא דסוטה, ואפיק ליה פדקאמרן, ובדא איהו רוי וחדוי.

כל אינון רתיכין וסייעתא דיליה, בעאן תדיר ירף, ואזלי בכסופא אבתריה. ובגין דא, הני ברכי דרבנן דשלהי, מן דא איהו. דכל פסופא דלהוין, בתר ירף איהו, וכל שפן ירף

הַיָּרֵךְ הַיָּמִי, וְכָל שֶׁכֶּן יָרֵךְ שֶׁל חֲכָמִים, וְכָל דְּבַר חֲזוֹר לְמִקוּמוֹ. וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא גּוֹרֵעַ כְּלוּם מִכָּל מַה שֶׁצָּרִיךְ, וְלֹא רוֹצֵה שְׂיִתְקַרֵּב לְקִדְשָׁהּ חוּץ מִעֲמוֹ וּגְדוּלוֹ, חֲלָקוֹ וּנְחִלָּתוֹ. כְּמוֹ שְׁעוֹשֵׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַעַלָּה, כִּי עוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל לְמַטָּה וְכִי צָרִיךְ לַעֲשׂוֹת. וְכִי שְׂנִינּוּ, אֲסוּר לְיִשְׂרָאֵל לְלַמֵּד תּוֹרָה לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת, שֶׁכְּתוּב (תהלים קמז) מַגִּיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב וְגו', לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי וְגו'.

וְכֵן דָּחָה אוֹתוֹ יַעֲקֹב וְדָחָה אוֹתוֹ שְׂמוּאֵל, שֶׁלֹּא יִהְיֶה לוֹ חֵלֶק בְּקִדְשָׁהּ. וּמִשׁוּם כֵּן כָּל שְׂמִירַת הַשְּׂנֵאָה לְיִשְׂרָאֵל הִיא עַל כֵּן. לְכָלֵּב שֶׁחֲטָף עוֹף טְהוֹר מִהַשּׁוּק וְהֵבִיא אוֹתוֹ, וְטָרַם שֶׁנִּשְׁבַּר בְּאִישׁ אֶחָד וְחֲטָף אוֹתוֹ מִמֶּנּוּ, וְאַחַר כֵּן נָתַן לוֹ עֶצֶם נִגְרַרְתָּ אַחַת בְּלִי תוֹעֵלָת.

כֵּן לְשֵׁרוֹ שֶׁל עֶשׂוֹ הוֹצִיא אוֹתוֹ מֵאוֹתָהּ הַבְּטָן, חֲטָפוֹ מִמֶּנּוּ אֶת אוֹתָהּ הַיָּרֵךְ. אַחַר כֵּן נִתְּנָה לוֹ עֶצֶם אַחַת - אוֹתָהּ הַבְּטָן וְאוֹתָהּ הַיָּרֵךְ שֶׁל הַסּוֹטָה, וְלֹא אַחַר. זֶה הַעֶצֶם שֶׁנִּתְּנָה לְחֲלָקוֹ וּלְגוּרְלוֹ וְעָרְבָה לוֹ. וּמִשׁוּם כֵּן כָּל דִּינֵי הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הֵם דִּינֵי אֱמֶת, וּבְנֵי אָדָם לֹא יוֹדְעִים וְלֹא מִשְׁגִּיחִים לְקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, וְכֹלֶם בְּדִרְךְ אֱמֶת. הִיא הַסְּטָתָה אֶת עֲצָמָהּ מִבְּעֵלָהּ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי ב) הַעֲזֹבֶת אֶלּוֹף נְעוּרֶיהָ וְגו'. אִף כֵּן הָאִשָּׁה כְּגוֹן שֶׁלָּהּ בְּאַרְץ.

בֵּא וְרָאָה, מִי שֶׁמוֹצֵא חֶבֶר כְּמוֹתוֹ שְׁעוֹשֵׂה כְּמַעֲשָׂיו בְּעוֹלָם, אוֹהֵב אוֹתוֹ וְנִדְבֵק עִמּוֹ וְעוֹשֵׂה עִמּוֹ טוֹב. אֲבָל הַצַּד הָאֲחֵר לֹא כֵּן; כִּינּוֹן שֶׁמוֹצֵא מִי שֶׁעוֹבֵב אֶת צַד הַקְדוּשָׁה שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְעוֹשֵׂה כְּמַעֲשָׂיו וְנִדְבֵק בּוֹ, אִזּוֹ הוּא רוֹצֵה לְכַלּוֹתוֹ וְלְהוֹצִיא מִן

דִּרְבָּנוֹ, וְכָל מַלְּאָה אֶהְדָּר לְאַתְרֶיהָ, וְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא לֹא גֵרַע כְּלוּם, מִכָּל מַה דְּאַצְטְרִיךְ, וְלֹא בָּעֵא דִּיקְרַב לְקִדְוֶשָׁהּ, בַּר עַמִּיָּה וְעַדְבִּיָּה חוּלְקִיָּה וְאַחֲסִנְתִּיָּה. כְּמָה דְּעַבִּיד קְדוּשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵילָא, הֵכִי עַבְדֵי יִשְׂרָאֵל לְתַתָּא, וְהֵכִי אַצְטְרִיךְ לְמַעַבְד, וְהֵכִי תַגִּינָן, אֲסִיר לִיָּה לְיִשְׂרָאֵל, לְמִילָף אוֹרִייתָא לְעוֹבְדֵי כּוֹכָבִים וּמְזֻלוֹת, דְּכְתִיב, (תהלים קמז) מַגִּיד דְּבָרָיו לְיַעֲקֹב וְגו', לֹא עָשָׂה כֵן לְכָל גּוֹי וְגו'.

וְעַל דָּא דָּחִי לִיָּה יַעֲקֹב, וְדָחִי לִיָּה שְׂמוּאֵל, דִּלָּא יְהֵא לִיָּה חוּלְקָא (דף קי"ב ע"א) בְּקִדְוֶשָׁא. וּבְגִין דָּא, כָּל נְטִירוֹ דְּכִבּוֹ לְיִשְׂרָאֵל, עַל דָּא אִיהוּ. לְכַלְפָּא דְּחֲטִיף עוֹפָא דְּכִיָּא מִן שׁוּקָא, וְאִיִּתִּי לִיָּה, וְעַד לֹא אֶתְבַּר, אֶתָּא חַד בַּר נָשׁ וְחֲטָפָא מִנִּיָּה, לְבַתָּר יְהִיב לִיָּה חַד גְּרָמָא גְּרִירָא בְּלָא תוֹעֵלְתָא.

כֵּן לְשֵׁרוֹ שֶׁל עֶשׂוֹ, אֶפִּיקוֹ לִיָּה מִהֵהוּא בְּטָן, חֲטִיפוֹ מִנִּיָּה הֵהוּא יָרֵךְ. לְבַתָּר יְהִיב לִיָּה גְּרָמָא חַד, הֵהוּא בְּטָן וְהֵהוּא יָרֵךְ דְּסוֹטָה, וְלֹא אַחְרָא. הָא גְּרָמָא, דְּקָא יְהִיב לִיָּה לְחוּלְקִיָּה וְעַדְבִּיָּה, וְעַרְב לִיָּה. וּבְגִין כֵּן, כָּל דִּינִין דְּקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא דִּינִין דְּקָשׁוּט אִינּוֹן, וּבְנֵי נָשָׂא לֹא יִדְעִין, וְלֹא מִשְׁגִּיחִין לְקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא. וְכִלְהוֹ בְּאַרְחֵ קָשׁוּט. הִיא אֶסְטִיָּאֵת גְּרָמָה מִבְּעֵלָהּ, כְּמָה דָּאֵת אֶמֶר (משלי ב) הַעֲזֹבֶת אֶלּוֹף נְעוּרֶיהָ וְגו', אוֹף הֵכִי אֶתְתָּא, כְּגוּוֹנָא דִּילָהּ בְּאַרְעָא.

תָּא חֲזִי, מָאן דְּאַשְׁפַּח חֶבְרָא כְּוֹתִיָּה, דְּעַבִּיד כְּעוֹבְדֵי בְּעֵלְמָא, רַחִים לִיָּה, וְאַתְדַּבֵּק בְּהִדְיָה, וְעַבִּיד עַמִּיָּה טִיבוֹ. אֲבָל סְטָרָא אַחְרָא לֹאוֹ הֵכִי, כִּינּוֹן דְּאַשְׁפַּח מָאן דְּשָׁבַק סְטָרָא דְּקִדְוֶשָׁה דְּקוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא, וְעַבִּיד כְּעוֹבְדֵי, וְאַתְדַּבֵּק בָּהּ, כְּדִין בְּעֵיָא לְשִׁינְעָה וְלֹאֲפָקָא

העולם. האשה הזו עשתה כמעשיו ונדבקה בו, ראה מה הוא עשה בה - וצבתה בטנה ונפלה ירכה. והקדוש ברוך הוא אינו כף; מי שעוזב את הצד האחר ונדבק בקדוש ברוך הוא, אז אוהב אותו ועושה לו כל טוב שבעולם. עכשו, זקן, תקן עצמו, שהרי הנחש הלך לו ורוצה להתגרות בך ולא יכול.

פתח ואמר, (קהלת א) מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש. וכי לא בא שלמה אלא ללמד דבר זה? אלו אמר (כ"א) בא שלמה המלך ללמד בדבר זה; ועוד, אלו אמר) בעמלו שיעמול - יפה, שהרי נשאר עמל שיש בו יתרון. אלא פיון שפתוב בכל עמלו, הרי הפלל של הכל - שלא נשאר כלום שיש בו יתרון.

אמא שלא לכל אדם אמר שלמה את הדבר הזה, אלא יש אדם בעולם שמשתדל תמיד ברע ולהרע, ולא משתדל בטוב אפלו רגע אחד, ועל זה כתוב עמלו ולא כתוב יגיעו. עמלו - כמו שנאמר (תהלים ט) לשוב עמלו בראשו. ולא ראה עמל בישראל. יגיעו - כמו שנאמר (שם קכח) יגיע פניו כי תאכל וגו'. וכתוב (בראשית לא) ואת יגיע פני ראה אלהים. אבל עמלו, כתוב (תהלים י) עמל וכעס. השתדלותו היא תמיד לרע, ועל כך הוא תחת השמש.

בשעה שהאדם הזה משתדל ברע, על זה כתוב (איוב יח) לא נין לו ולא נכד בעמו וגו', שהרי הקדוש ברוך הוא רוצה שלא יעשה תולדות, שאמלא יעשה תולדות, היה מחריב את העולם, ועל זה כתוב מה יתרון לאדם בכל עמלו. ומי שלא משתדל לעשות תולדות, נדבק בצד הזה של אדם רע, ונכנס תחת כנפיו.

ליה מעלמא. האי אתתא, עבדת פעובדהא, ואתדבכת בה, חזי מה דעבדת בה, וצבתה בטנה ונפלה ירכה. קדשא בריך הוא לאו הכי, מאן דשביק לסטרא אחרא, ואתדבק ביה בקודשא בריך הוא, פדין רחים ליה, ועביד ליה כל טיבו דעלמא. השתא סבא אתקין גרמיה, דהא חויה אזיל ליה, ובצעא לאתגרא בהדה, ולא יכיל.

פתח ואמר (קהלת א) מה יתרון לאדם בכל עמלו שיעמול תחת השמש, וכי לא אתא שלמה אלא לאולפא מלה דא. אלו אמר (כ"א) וכי מה אתא שלמה מלכא לאלפא במלה דא ותו אלו אמר) בעמלו שיעמול יאות, דהא אשתאר עמל, דאית ביה יתרון. אלא כיון דכתיב בכל עמלו, הא כללא דכלא, דלא אשתאר כלום דאית ביה יתרון.

אמא, לאו לכל אדם אמר שלמה מלה דא, אלא אדם אית בעלמא, דאיהו משתדל תדיר בביש ולאבאשא, ולא אשתדל בטב אפילו רגעא חדא. ועל דא כתיב עמלו, ולא כתיב יגיעו. עמלו: פמה דאת אמר, (תהלים ז) לשוב עמלו בראשו. (במדבר כג) ולא ראה עמל בישראל. יגיעו: פמה דאת אמר (תהלים קכח) יגיע פניו תאכל וגו'. וכתיב (בראשית לא) ואת יגיע פני ראה אלהים. אבל עמלו, פתיב, (תהלים י) עמל וכעס. אשתדלותיה הוא תדיר לביש, ועל דא איהו תחת השמש.

בשעתא דהאי אדם אשתדל בביש, על האי כתיב, (איוב יח) לא נין לו ולא נכד בעמו וגו', דהא קדשא בריך הוא בעי, דלא יעביד תולדין, דאלמלא יעביד תולדין, הוה מטשטשא עלמא. ועל דא כתיב, מה יתרון לאדם בכל עמלו. ומאן דלא ישתדל למעבד תולדין, אתדבק בהאי סטרא דאדם בישא ועאל תחות גדפו.

רוח אַמְרָה, (רות א) וּפְרִשְׁתָּ כְנָפֶיךָ
עַל אַמְתָּךְ, כְּדִי לְהַזְדַּוֵּג עִם
הַצְדִּיק, לַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת, וְהַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא פּוֹרֵס כְּפָנָיו עַל בֶּן אָדָם
כְּדִי לְהַתְרַבּוֹת בְּעוֹלָם, וּמִי שְׁלֹא
רוֹצֵה לַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת, בְּגַפּוֹ יָבֵא
- בְּגַפּוֹ שֶׁל אוֹתוֹ רַע, שֶׁהוּא הוֹלֵךְ
עֲרִירִי בְּנֶחֱשׁ הַזֶּה שֶׁהוֹלֵךְ יְחִידִי.
בְּגַפּוֹ יֵצֵא - כְּמוֹ שְׁנֵתְבָאָר, הוּא
שְׁלֹא הַשְׁתַּדֵּל לַעֲשׂוֹת תּוֹלְדוֹת,
הָרִי נִתְבָּאָר כָּל מָה שְׁצָרֶיךָ. (בא
וְרָאָה שִׁישׁ לְחֹזֵר זָקֵן בְּדַבְרֵים הָרִאשׁוֹנִים).

הָרִיב שְׁעוֹשֶׂה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
הָרִיב נְאֻמְר, רִיב - שְׁפָתוֹב (מִיכָה ו)
קוֹם רִיב אֶת הַהָרִים. מִי הֵם? אֵלֹא
אוֹתָם הָרִים שְׁלֹמֶטָה. לְמָה הָרִיב
הַזֶּה? מִשׁוֹם שְׁבָהֵם תְּלוּיִים כָּל
הַחֲטָאִים שְׁעוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל
לְאַבְיָהֵם שְׁבַשְׁמִים. מָה הַטַּעַם?
כִּי יִשְׂרָאֵל הָיוּ יוֹדְעִים שְׁמוֹשׁ שֶׁל
כָּל הַמְּלָאכִים הַעֲלִיּוֹנִים
שְׁבַשְׁמִים, וְלֹא נֶעְלַם מֵהֶם אֲפִלוּ
שְׁמוֹ שֶׁל אֶחָד מֵהֶם, וְכָל הַשְׁמוֹשׁ
שְׁלָהֶם.

וּבִשְׁנֵי צְדָדִים הָיוּ טוֹעִים
אֲחֲרֵיהֶם. אֶחָד - שֶׁהָיוּ יוֹדְעִים
לְמַשֵּׁךְ אֶת כַּחַם שֶׁל הַכּוֹכָבִים
וְהַמְּזוֹלוֹת לְאַרְצָךְ. וְאֶחָד - שֶׁהָיוּ
יודְעִים אִיךָ לְהַשְׁבִּיעַם בְּכָל מָה
שֶׁהִצְטַרְכוּ, וְלִכְנֹן רָצָה הַקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא לַעֲשׂוֹת בָּהֶם רִיב וְדִין.
וְכִינֹן שְׁבָהֵם יִהְיֶה רִיב וְדִין, כָּל
הַשְּׁלִשְׁלֹת נּוֹפֵלֶת, שֶׁהָרִי לֹא תִהְיֶה
בּוֹ תּוֹעֵלֶת, וּמִשׁוֹם כֵּן קוֹם רִיב
וְגו'. וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת קוֹלְךָ, מִי
הַגְּבָעוֹת? אֵלֶּה הֵן הָאֲמָהוֹת,
הַדְּרָגוֹת שֶׁנִּקְרָאוֹת בְּתוֹלוֹת
אֲחֲרֵיהֶם וְגו', וּמִשׁוֹם כֵּן וְתִשְׁמַעְנָה
הַגְּבָעוֹת קוֹלְךָ. שֶׁכֵּן הָיוּ עוֹשִׂים
יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁהִשְׁתַּתְּפוּ בְּדְרָגוֹת
תַּחְתּוֹנוֹת.

בֹּא וְרָאָה שִׁישׁ לְחֹזֵר, זָקֵן,
לְדַבְרֵים רִאשׁוֹנִים, שֶׁכֵּן הָיוּ
עוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁהִשְׁתַּתְּפוּ בְּדְרָגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת. הִנֵּךְ שְׂאֲמָרְנוּ, הִרְבָּה הִתְקִיפוּ אֶת יִשְׂרָאֵל

רוּחַ אַמְרָה, (רות א) וּפְרִשְׁתָּ כְנָפֶיךָ עַל אַמְתָּךְ,
בְּגִין לְאַזְדַּוּגָא בְּהַדְיָה דְצַדִּיק, לְמַעַבְד
תּוֹלְדִין, וְקוֹדֶשָׁא בְרִיךְ הוּא פְרִישׁ גְּדַפּוּי עַל
בְּרַנְשׁ, בְּגִין לְאַפְשָׁא בְּעַלְמָא. לְמֵאן דְלֹא בְעֵי
לְמַעַבְד תּוֹלְדִין, בְּגַפּוֹ יָבֵא, בְּגַפּוֹ דֵּה־הוּא בִישׁ,
דְּאִיהוּ אֲזִיל עֲרִירִי, כְּחֻזְיָא דָא, דְּאֲזִיל יְחִידִיאִי.
בְּגַפּוֹ יֵצֵא, כְּמָה דְאַתְמַר (הַשְׁתָּא) אִיהוּ דְלֹא
אַשְׁתַּדֵּל לְמַעַבְד תּוֹלְדִין, הָא אַתְמַר כָּל מָה
דְּאַצְטְרִיךְ. (ס"א תא חזי, דֵּאִית לְאַהֲדָרָא סְבָא, בְּמַלְיִן קְדָמָאִין).

רִיב דְעַבְד קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, הָא אַתְמַר, רִיב:
דְכַתִּיב, (מִיכָה ו) קוֹם רִיב אֶת הַהָרִים. מָאִי
אִיהוּ. אֵלֹא, אֵינּוֹן טוֹרִין דְלִתְתָא. אֲמָאִי רִיב
דָּא. בְּגִין דְבָהוּ תְלִיא, כָּל חוֹבָא דְעַבְדִּין
יִשְׂרָאֵל, לְגַבֵּי אַבּוּהוֹן דְבַשְׁמִיא. מָאִי טַעְמָא.
בְּגִין דִּישְׂרָאֵל הוּוּ יוֹדְעִין שְׁמוֹשָׁא דְכָל מְלָאכִין
עַלְאִין דְבַשְׁמִיא, וְלֹא אָנִיס לְהוּ, אֲפִילוּ שְׁמָא
דְחַד מְנַיְיָהוּ, וְכָל שְׁמוֹשָׁא דְלְהוֹן.

וּבַתְרִין סְטְרִין הָיוּ טַעָאן אַבְתְּרִיָּהוּ. חַד, דֵּהוּוּ
יֹדְעִין לְאַמְשָׁבָא חִילָא דְלְהוֹן, דְכַכְבִּיא
וּמְזִלֵי בְּאַרְעָא. וְחַד, דֵּהוּוּ יוֹדְעֵי לְאוּמָאָה לּוֹן,
בְּכָל מָה דְאַצְטְרִיכוּ. וְעַל דָּא בְעָא קְדָשָׁא בְרִיךְ
הוּא לְמַעַבְד בְּהוּ רִיב וְדִינָא. וְכִינֹן דְבָהוֹן לְהוּ
רִיב וְדִינָא, כָּל שְׁלִשְׁוּלָא נִפְל דֵּהָא לָא יְהוּ
בִיָּה תּוֹעֵלְתָא. וּבְגִין כֵּן, קוֹם רִיב וְגו'.
וְתִשְׁמַעְנָה הַגְּבָעוֹת קוֹלְךָ. (דף קי"ב ע"ב) מָאִן
גְּבָעוֹת אֵלִין אֵינּוֹן אֲמָהוֹת, דְרִגִין דְאַקְרוּן (תַּהֲלִים
מִה) בְּתוֹלוֹת אֲחֲרֵיהֶם וְגו', וּבְגִין כֵּן וְתִשְׁמַעְנָה
הַגְּבָעוֹת קוֹלְךָ. דֵּהֲכִי הוּוּ עַבְדֵי יִשְׂרָאֵל, עַד
דְּאַשְׁתַּתְּפוּ בְּדְרָגִין תַּתְּאִין.

תֵּא חֲזִי, דֵּאִית לְאַהֲדָרָא סְבָא, בְּמַלְיִן קְדָמָאִין,
דֵּהֲכִי הוּוּ עַבְדֵי יִשְׂרָאֵל, עַד דְאַשְׁתַּתְּפוּ
בְּדְרָגִין תַּתְּאִין יְרֵךְ דְקָא אַמְרֵן, סְגִי אַתְקִיפּוּ
עוֹשִׂים יִשְׂרָאֵל עַד שֶׁהִשְׁתַּתְּפוּ בְּדְרָגוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת. הִנֵּךְ שְׂאֲמָרְנוּ, הִרְבָּה הִתְקִיפוּ אֶת יִשְׂרָאֵל

באותה הדרך. מרדכי היה מראה לאותו המן הרשע את אותה גרף שלו, ולכן היה רוגזו, דבר שנראה לו, והוא הרגיז אותו עמו. ראו החברים מה פתוב - (בראשית כז) ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדל החמדת וגו'. בלבוש הללו שלו גזל אותו והוציא אותו מכל ברכותיו ומבכורתה.

ומשום כך, העלה שמצאו המרפבות שלו לחכמים הוא החפוף שלהם עם בגדי רבותינו תמיד לירכים שלהם ולבגדים שלהם. ואלו שני הדברים היו של הצד האחר, וכל זה משום שגזלו ממנו אותם, ואין להם עלה אלא לחכמים. ומשום כך הבגדים הללו של החכמים הם מתבלים מהחפוף שלהם, והברפים הכושלות הללו זה מהם ודאי, ומשלהם היו, ומהם נוטלים תואנה, וממה שהיו מהם. ורוצים לחכמים, שהם כלל של אותו שיושב אהלים, ולכן אין עלה בלי עלה, ולכן אין דבר בלי דין, וכל דבר שב למקומו.

שרמה אמר, (קהלת ד) ושבתני אני ואראה את כל העשוקים אשר נעשים תחת השמש והנה דמעת העשוקים ואין להם מנחם ומיד עשוקיהם פח ואין להם מנחם. הפסוק הזה רמזנו בו ונתבאר. אבל שבתני אני, וכי מאיזה מקום שב שלמה? אם נאמר, לאחר שאמר דבר זה שב כמו מקדם ואמר דבר אחר - יפה. אבל שבתני ואראה.

שם שנינו, בכל יום היה מקדים שלמה בבקר והיה שם פניו לצד מזרח ורואה מה שרואה, ואחר כך שב לצד דרום ורואה מה שרואה, ואחר כך שב לצד צפון ועומד שם. מנמיד עיניו ומרים ראשו.

לון ישראל, בההוא ירך. מרדכי היה אחמי לההוא רשע דהמן ההוא ירך דיליה, ועל דא הנה רגיז, מלה דאתחזי ליה, ואיהו ארגיז ליה בהדיה. חמו חבריאי, מה כתיב, (בראשית כז) ותקח רבקה את בגדי עשו בנה הגדל החמדת וגו'. באלין לבושין דיליה, גזל דיליה, ואפיך ליה מפל ברפאן דיליה, ומבכרותא.

ובגין כך, עילה דקא אשפחו רתיבין דיליה, לרפנן, איהו דחופיא דלהון למאני דרפנן תדיר. לירכין דלהון. ולמאני דלהון. ואלין תרין מלין דסטר אחרא הוו, וכל דא בגין דגזלו לון מניה. לית להו עילה אלא לרפנן. ובגין כך, הגי מאני דרפנן דקא בלו מחופיא דלהון איהו, והגי ברפי דשלהי, מנייהו הוא ודאי. ומדלהון הוו, ומנהון נטלי עילה, וממה דהוו מנייהו. בעאן לרפנן, דאינון כללא דההוא יושב אהלים, ועל דא לית עילה בלא עילה, ועל דא לית מלה, בלא דינא, וכל מלה תב לאתריה.

שרמה אמר, (קהלת ד) ושבתני אני ואראה את כל העשוקים אשר נעשים תחת השמש והנה דמעת העשוקים ואין להם מנחם ומיד עושוקיהם פח ואין להם מנחם. האי קרא ארמיזנא ביה, ואתמר. אבל שבתני אני, וכי מאן אתר תב שלמה. אי נימא, לבתר דאמר מלה דא, תב פמלקדמין, ואמר מלה אחרא, יאות אבל שבתני ואראה.

תמן תנינן, בכל יומא הנה אקדים שלמה בצפרא, והוי שוי אנפוי לסטר מזרח, וחמי מה דחמי, ולבתר תב לסטר דרום, וחמי מה דחמי והדר תב לסטר צפון, וקאים תמן. מאיך עינוי וזקיף רישיה.

בשעה הזו הרי עמוד אש ועמוד
ענן היו באים, ועל אותו עמוד
הענן היה בא נשר אחד, ואותו
הנשר הוא גדול וחזק. וכך היה
בא: כנף ימין על גבי עמוד האש,
והגוף וכנף שמאל על גבי עמוד
הענן. ואותו נשר היה מביא שני
עלים בפיו. בא עמוד הענן ועמוד
האש, ואותו הנשר עליהם,
ומשתחוים לפני שלמה המלך.
בא הנשר והנמיך לפניו, ונתן לו
אותם עלים. לוקח אותם המלך
שלמה ומריח בהם, והיה יודע
בהם סימן ואומר: זהו הנופל,
וזהו גלוי העינים. בשעה ששני
עלים היו, היה יודע ששניהם -
נופל וגלוי עינים - רוצים
להודיעו דברים.

מה עשה? חתם את כסאו בחותם
שקיה חקוק בו השם הקדוש,
ונוטל טבעת שחקיק עליה השם
הקדוש, ועולה לגג ורוכב על
אותו הנשר והולך לו. ואותו נשר
היה מתעלה לרום העננים, ובכל
מקום שהוא עבר, היה האור
נחשף. החכמים שהיו באותו
המקום שחשף האור, היו יודעים,
והיו אומרים: שלמה המלך הרי
הולך ועובר כאן. ולא יודעים
לאיזה מקום היה הולך. הטפשים
שהיו שם היו אומרים, שהם היו
עננים שהולכים ומחשיכים את
העולם.

הגביה הנשר עמו ופורח ארבע
מאות פרסאות, עד שמגיע להרי
החשף. שם הוא תרמוד במדבר
בהרים, והוא יורד שם. מרים
ראשו ורואה הר חשוף, ושם היה
יודע כל מה שצריך, והיה יודע
ששם יכנס. היה רוכב על הנשר
במקדם, וטס ונכנס לתוך ההרים
עד אותו מקום ששם הזית, קורא

בהאי שעתא, הא עמודא דאשא ועמודא
דעננא, הוו אתיין, ועל ההוא עמודא
דעננא, הוה אתי נשרא חדא. וההוא נשרא
הוא רכרבא ותקיף, וכן הוה אתי, גדפא
ימינא, על גבי עמודא דאשא, וגופא וגדפא
שמאלא, על גבי עמודא דעננא. וההוא נשרא
הוי מייתי תרין טרפין בפומהא, אתא עמודא
דעננא, ועמודא דאשא, וההוא נשרא עליהו,
וסגדין לקמיה דשלמה מלכא.

אתא נשרא, ומאיך לקמיה, ויהיב ליה אינון
טרפין, נטיל לון שלמה מלכא, והוה
מריח בהו, והוה ידע בהון סימן, ואמר דא
איהו דנופל, ודא איהו דגלוי עינים. בשעתא
דתרין טרפין הוו, הוה ידע דתרווייהו, נופל
וגלוי עינים בעאן לאודעא ליה מלין.

מה עביד, חתים פרסייה בגושפנקא, דהוה
חקיק ביה שמא קדישא. ואיהו נטיל
עזקא דחקיק עליה שמא קדישא, וסליק
לאגרא, ורכיב על ההוא נשרא, ואזיל ליה.
וההוא נשרא, הוה מסתלק, לרום עננין, ובכל
אתר דאיהו עבר, הוה אתחשף נהורא. חפמי
דהוה בההוא אתר דאתחשף נהורא, הוה ידעי,
והוה אמרי, שלמה מלכא הא אזיל, ואעבר
הכא, ולא ידעי לאן אתר הוה אזיל. טפשין
דהוה תמן, הוה אמרי, עננין הוה אינון, דקא
אזלי וחשיף עלמא.

גבה נשרא בהדיה, ופרח ארבע מאה פרסין,
עד דמטא לטורי חשוף. ותמן איהו
תרמוד במדבר בהרים, ואיהו נחית תמן.
זקיף רישיה, וחמי טורא חשוף, והוה ידע
תמן כל מה דאצטריה. והוה ידע דתמן
יעול. הוה רכיב על נשרא כמלקדמין,
וטאס ועאל לגו טורין, עד ההוא אתר דזיתא תמן, קרא בחילא

קרא בחילא

בְּחֵיל וְאוֹמֵר, הִי רָמָה יָדָךְ בַּל יִחְזִינּוּ וְגו'.

נִבְנָם לְשֵׁם, עַד שֶׁקָּרַב לְאוֹתוֹ מְקוֹם, וְשֵׁם טַבְעַת לְפָנֵיהֶם וְקָרַב, וְשֵׁם הָיָה יוֹדֵעַ כֹּל מֵה שֶׁרָצָה מְאוֹתָן חֲכָמוֹת זְרוֹת שֶׁרָצָה לְדַעַת. כִּינּוּן שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים לוֹ כֹּל מֵה שֶׁרָצָה, אִזְ הָיָה רוֹכֵב עַל אוֹתוֹ נֶשֶׁר, וְיֹשֵׁב לְמִקְוֵמוֹ. כִּינּוּן שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב עַל כֶּסֶאוֹ, הַתִּישָׁב בְּדַעְתּוֹ וְהָיָה מְדַבֵּר בְּדַעְתּוֹ דְּבָרֵי חֲכָמָה נִכְבְּדָה. בְּאוֹתָהּ שָׁעָה הָיָה אוֹמֵר, וְשִׁבְתִּי אֲנִי וְאַרְאֶהָ. שִׁבְתִּי וְדָאֵי מְאוֹתָהּ דְּרַךְ, שִׁבְתִּי מְאוֹתָהּ חֲכָמָה וְהַתִּישָׁבָה בְּלִבִּי וּבְדַעְתִּי. וְאִזְ, וְאַרְאֶה אֶת כֹּל הַעֲשׂוּקִים. (וכי מעשים הם בעולם שהוא אמר את כל הַעֲשׂוּקִים).

(העלה על דעתך שכל העשוקים שהיו בעולם היה רואה שלמה המלך?!) אלא מי העשוקים הללו שהוא אמר? אותם התינוקות שמתים בחיק אמותיהם, שהרי הם עשוקים מפמה צדדים - עשוקים במקום עלינו שלמעלה, ועשוקים למטה. והרי התעוררו החברים, וכך הוא, אבל רבים הם. קום וקן, התעורר בכחך. וקן, אמר דברך, שודאי תאמר בלי פחד.

אין עשוק פאותם עשוקים, שהיה הוא עשוק בהתחלה, או משלישי לאחר, כפתיב (שמות לד) פקד עון אבות על בנים ועל בני בנים על שלשים ועל רבעים.

איך היה עושק? שלמה המלך צווח ואומר, (משלי כח) אדם עשק בדם נפש עד בור ינוס אל יתמכו בו. כיון שהוא עשוק בדם נפש, הוא או בנו או בן בנו יהיו עשוקים במאזנים, שפתיב עד בור ינוס אל יתמכו בו. עד אותו הבור רק ינוס ממקום קדוש, ואל יתמכו בו בעולם הזה. כיון שהוא

וְאוֹמֵר, (ישעיה כו) יִי רָמָה יָדָךְ בַּל יִחְזִינּוּ וְגו'. עַל פִּמּוֹן, עַד דְּקָרִיב לְהֵיוֹא אֶתְרִי, שׁוֹי עֲזָקָא קְמִייהוּ, וְקָרִיב, וְתִמָּן הָיָה יוֹדֵעַ כֹּל מֵה דְּבַעֵי לְמַנְדַּע. כִּינּוּן דֵּהוּוּ אֲמָרִין לִיהָ כֹּל מֵה דְּבַעֵי, כְּדִין הָיָה רָכִיב עַל הַהוּא (דף ק"ג ע"א) נֶשֶׁרָא, וְתַב לְאַתְרֵיהָ. כִּינּוּן דֵּהוּוּ יִתִּיב עַל כּוֹרְסֵייהָ, אֲתִישָׁב בְּדַעְתֵּיהָ וְהָיָה מְמַלֵּל בְּדַעְתֵּיהָ מְלִין דְּחֲכָמָתָא יִקְרָא. בְּהֵיא שְׁעָתָא הָיָה אֲמֵר, וְשִׁבְתִּי אֲנִי וְאַרְאֶהָ, שִׁבְתִּי וְדָאֵי מְהֵהוּא אֲרַחָא, שִׁבְתִּי מְהֵהוּא חֲכָמָתָא, וְאַתִּישָׁבֵת בְּלִפְאֵי וּבְדַעְתָּאֵי. וְכִדִּין וְאַרְאֶה אֶת כֹּל הַעֲשׂוּקִים. (וכי ועירין אינון בעלמא דאיהו אמר את כל הַעֲשׂוּקִים).

(כ"א סלקא דעתך דכל עשוקו דהו בעלמא, הנה חמי שלמה מלכא.) אלא, מאי עשוקים אלין דהוא אמר. אינון ינוקין דמתין בתוקפא דאמהון, דקא עשוקים מפמה סטרין, עשוקים באתר עלאה דלעילא, ועשוקים לתתא. והא חבריא אתערין, והכי הוא, אבל סגי אין אינון. קום סבא, אתער בחילך. סבא אימא מילך, דודאי בלא דחילו תימא.

לית עשוק פאינון עשוקים, דהיה איהו עשיק בקדמיתא, או מתלתא לאחרא, כמה דכתיב, (שמות כ) פוקד עון אבות על בנים ועל בני בנים על שלשים ועל רבעים.

היה הוה עשיק. שלמה מלכא צווח ואמר (משלי כח) אדם עשק בדם נפש עד בור ינוס אל יתמכו בו. כיון דהוה עשוק, בדם נפש, הוא, או בנו, או בן בנו, יהוון עשוקין בטיקלא, דכתיב עד בור ינוס אל יתמכו בו. עד ההוה בור רק ינוס מאתר קדישא, ואל יתמכו בו בהאי עלמא. כיון דאיהו עשוק בדם נפש, איהו, או

זרעיה, לָהוּוּ עֲשׂוּקִים מֵהָהוּא סְטָרָא אַחְרָא. אִית עֲשׂוּק, מִשְׁאָר עֲשׂוּקִים, כְּמָה דְאֵת אָמַר (ויקרא יט) לֹא תַעֲשֶׂק אֶת רֵעֶךָ. אִיהוּ עֶבֶר וְעֲשֶׂק, אִיהוּ עֲשׂוּק בְּבִנּוּי, מֵהָהוּא סְטָרָא אַחְרָא. וּבְגִין כִּן אָמַר, אֶת כָּל הָעֲשׂוּקִים. אָמַר שְׁלֵמָה, קְאִימְנָא בְּכָל אֵינּוֹן עֲשׂוּקִים, בְּכָל סְטָרִין דְעֲשֶׂק.

וְאִמַּאי אֵינּוֹן עֲשׂוּקִים. אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ תַחַת הַשָּׁמַשׁ. אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ, אֲשֶׁר גָּרוּ מִיבְעֵי לֵיה, מֵאִי אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ. אִי עֲשִׂיָה אִיהִי לְשִׁבְחָא, לָאוּ עֲשִׂיָה דִילָהוֹן אֶלְא לְעִילָא מִן שְׁמַשׁ.

אֲבָר וּדְאִי נַעֲשׂוּ. הֵיךְ נַעֲשׂוּ. אֶלְא כִיּוֹן דְעֲשׂוּקִים מְרוּחֵיהוֹן תַּמָּן, אִמַּאי אֲתִיין לְהֵאֵי עֲלֵמָא. אֶלְא רוּחִין וּדְאִי נַעֲשׂוּ, אֲתַעְבִּידוּ בְרוּחִין וּבְגוּפָא בְּהֵאֵי עֲלֵמָא, כִּיּוֹן דְאֲשַׁתְּכַלֵּל גּוּפָא דִילָהוֹן, וְאֲתַעְבִּיד הָהוּא רוּחָא בְּגוּפָא זָךְ וְנָקִי בְּלֹא לְכַלּוּכָא דְחוּבִין, בְּהֵאֵי עֲלֵמָא, כִּדִּין אֲתַעֲשֶׂק גּוּפָא, כְּמָה דְאֲתַעֲשֶׂק רוּחָא. וְהֵאֵי אִיהוּ גּוּפָא, דְאֲתַהֲנִי בֵיה יִתֵיר מִכְּלָא. וְעֲשׂוּקִין אַחְרָנִין אִית, בְּכַמְהָ זֵינִין מְרוּחִין תַּמָּן, וְלֹא נַעֲשׂוּ בְּגוּפִין. אֲבָל אֵלִין, אֵינּוֹן עֲשׂוּקִים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ.

אִית אַחְרָנִין, אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ, וְאֲטָרְחוּ כְּנֵי נֶשֶׂא לְמַאֲרֵיהוֹן. וּמֵאֵן אִיהוּ. מֵאֵן דְעֲשִׂיק אֲתַתָּא דְחִבְרִיה בְּטָמִירו, אוּ בְּאֲתַגְלִיָּא. וְהָהוּא וְלָדָא דְאֲתִילִיד מְנִיָּהוּ, עֲשׂוּק אִיהוּ, בְּלֹא רְעוּתָא דְמַאֲרֵיהוֹן, וְלֹא יָדַע בְּעִלְהָ דְאֲתַתָּא, אֵינּוֹן עוֹבְדִין עֲשׂוּקִין אֵינּוֹן, וְאֲטָרְחוּ לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא לְמַעַבְד לִוְן גּוּפָא, וְלְצִיָּרָא לִוְן צוּרָה, אֵלִין עֲשׂוּקִים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ. אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ וּדְאִי גּוּפִין דִילָהוֹן, עַל כְּרָחָא.

עֲשׂוּק בְּדָם נֶפֶשׁ, הוּא אוּ זָרְעוּ יֵהִיו עֲשׂוּקִים מֵאוּתוּ הַצַּד הָאֲחֵר. יֵשׁ עֲשׂוּק מִשְׁאָר עֲשׂוּקִים, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר לֹא תַעֲשֶׂק אֶת רֵעֶךָ. הוּא עֶבֶר וְעֲשֶׂק, הוּא עֲשׂוּק כְּבִנּוּי, מֵאוּתוּ הַצַּד הָאֲחֵר, וּמִשׁוּם כִּן אָמַר אֶת כָּל הָעֲשׂוּקִים. אָמַר שְׁלֵמָה, עֲמַדְתִּי בְּכָל אוֹתָם עֲשׂוּקִים בְּכָל הַצַּדִּים שֶׁעֲשֶׂק.

וְלָמָּה הֵם עֲשׂוּקִים? אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ תַחַת הַשָּׁמַשׁ. אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ? אֲשֶׁר גָּרוּ הִנֵּה צָרִיף לְהִיּוֹת! מַה זֶה אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ? אִם הָעֲשִׂיָה הִיא לְשִׁבְחָא, אֵינן עֲשִׂיָה שְׁלָהֶם אֶלְא לְמַעַלָּה מִן הַשָּׁמַשׁ.

אֲבָר וּדְאִי נַעֲשׂוּ. אֵיךְ נַעֲשׂוּ? אֶלְא כִּיּוֹן שֶׁעֲשׂוּקִים מְרוּחָם שָׁם, לָמָּה בָּאִים לְעוֹלָם הַזֶּה? אֶלְא וּדְאִי רוּחֹת נַעֲשׂוּ, נַעֲשׂוּ בְרוּחֹת וּגְוַף בְּעוֹלָם הַזֶּה. כִּיּוֹן שֶׁנֶּתְקַן הַגּוּף שְׁלָהֶם וְנַעֲשִׂתָּה אוֹתָהּ רוּחַ בְּגוּף זָךְ וְנָקִי בְּלִי לְכַלּוּף שֶׁל חֲטָאִים בְּעוֹלָם הַזֶּה, אִזְ נַעֲשֶׂק הַגּוּף כְּמוֹ שֶׁנַּעֲשֶׂקָה הַרוּחַ. וְזֶהוּ הַגּוּף שֶׁנֶּהֱנֶה בּוֹ יוֹתֵר מִהַפֵּל. וְיֵשׁ עֲשׂוּקִים אַחֲרֵים בְּכַמְהָ מִינֵים מְרוּחֹת שָׁם, וְלֹא נַעֲשׂוּ בְּגוּפִים. אֲבָל אֵלֶּה הֵם עֲשׂוּקִים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ.

יֵשׁ אַחֲרֵים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ, וְהִטְרִיחוּ בְּנֵי אָדָם אֶת רְבוּבָם. וּמִי הֵם? מִי שֶׁעֲשֶׂק אֶשֶׁת חֵבְרוּ בְּסִתְרָא אוּ בְּגִלּוּי, וְאוֹתוֹ וְלָד שֶׁנּוֹלָד מֵהֶם הוּא עֲשׂוּק, בְּלִי רְצוֹן רְבוּבָם, וְלֹא יוֹדֵעַ בְּעַל הָאִשָּׁה שְׂאוֹתָם הַמַּעֲשִׂים הֵם עֲשׂוּקִים, וְהִטְרִיחוּ אֶת הַקְּדוּשׁ כְּרוּף הוּא לְעֲשׂוֹת לָהֶם גּוּף וְלְצִיָּר לָהֶם צוּרָה. אֵלוּ עֲשׂוּקִים אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ. אֲשֶׁר נַעֲשׂוּ וּדְאִי הַגּוּפִים שְׁלָהֶם עַל כְּרָח. מִשׁוּם כִּן שְׁלֵמָה הִמְלִיךְ אוֹמַר, (קהלת ד) וְאֶרְאָה אֶת כָּל הָעֲשׂוּקִים,

בְּגִין כִּן, שְׁלֵמָה מְלָכָא אָמַר, (קהלת ד) וְאֶרְאָה אֶת כָּל הָעֲשׂוּקִים, בְּכָל זֵינֵי

בְּכָל מִינֵי עֲשׂוּקִים עֲמַדְתִּי, אוֹתָם
אֲשֶׁר נֶעְשׂוּ וְנֶעְשׂוּ בַעֲשִׂיָּהּ.

בְּמִו שְׂאֵלָה (הוא בערלה, אינו גדל ועושה,
ואחר כך עושקים אותו ממנו, כך) אוֹתָם
עֲשׂוּקִים, שְׁכָכָר נֶעְשׂוּ בְּעֶרְלָה,
וְהַתְּרֵבָה וְנֹטֵל וְגַדֵּל הַגּוֹפֶה, וְעֵשָׂה
אוֹתוֹ, וְאַחַר כֵּן עוֹשְׂקִים אוֹתָם
מִמְּנוּ וְלוֹקְחִים אוֹתָם, הָרִי
עֲשׂוּקִים אֲשֶׁר נֶעְשׂוּ, וְעַל הַכֹּל
עֲמַד הַמִּלְוֶה שְׁלָמָה וְאָמַר, עֲמַדְתִּי
עַל כָּל הָעֲשׂוּקִים אֲשֶׁר נֶעְשׂוּ.

וְהִנֵּה דְמַעַת הָעֲשׂוּקִים, כָּלֵם
שׁוֹפְכִים דְמַעוֹת עִם טַעֲנָה לְפָנֵי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. אֵלֹו שׁוֹפְכִים
דְמַעוֹת, שְׁהָרִי הָעֶרְלָה מְרַבָּה
וּמְגַדֵּלֵת אוֹתָם עַד שְׁלֹשׁ עֲשָׂרָה
שָׁנִים, וְאַחַר כֵּן עוֹשְׂקִים אוֹתָם
מִהָעֶרְלָה וְהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
לוֹקֵחַ אוֹתָם. הָרִי לֵךְ עֲשׂוּקִים
אֲשֶׁר נֶעְשׂוּ כְּכָר.

עֶבֶר עֲבָרָה - הוֹרְגִים אוֹתוֹ. לָהֶם
יֵשׁ טַעֲנָה, וְעֵתִידִים לוֹמַר: רַבּוֹן
הָעוֹלָם, תִּינוּק בֶּן יוֹמוֹ שְׁחָטָא,
דְּנִים אוֹתוֹ דִּין? אֲנִי בֶן יוֹמֵי
הַיִּיטִי, שְׁהָרִי מְאוֹתוֹ יוֹו קוֹרָא לוֹ
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בֶּן, שְׁכָתוּב
(תהלים ב) ה' אָמַר אֵלֵי בְנֵי אֶתָּה אֲנִי
הַיּוֹם וְלִדְתִּיךָ. רַבּוֹן הָעוֹלָם, יֵלִיד
בֶּן יוֹם, דִּין עוֹשִׂים לוֹ? הָרִי דְמַעַת
אוֹתָם הָעֲשׂוּקִים וְאִין לָהֶם מְנַחֵם.
וַיֵּשׁ עֲשׂוּק אַחַר, אוֹתוֹ עֲשׂוּק
שְׁנִקְרָא מְמוֹר, כְּשִׁיּוּצָא מִן
הָעוֹלָם, מִיַּד מְפָרִידִים אוֹתוֹ
מִקְהַלַת הָעַם הַקְּדוֹשׁ. אוֹתוֹ
מְמוֹר, עֲנִי מִסְפֵּן, שׁוֹפֵף דְמַעוֹת
לְפִי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְטוֹעֵן
לְפָנָיו: רַבּוֹן הָעוֹלָם, אִם אֲכֹתִי
חֲטָאוּ, אֵיזָה חֲטָא אֲנִי עֲשִׂיתִי?
הָרִי מַעֲשֵׂי תִקְנִים הָיוּ לְפָנֶיךָ,
וְהִנֵּה דְמַעַת הָעֲשׂוּקִים וְאִין לָהֶם
מְנַחֵם. וְכֵן לְכָל אוֹתָם עֲשׂוּקִים יֵשׁ
לָהֶם טַעֲנָה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא, וּמְאוֹתָהּ טַעֲנָה אִין לָהֶם
מְנַחֵם, וְאִין שִׁישִׁיב דְּכָר עַל לַבִּס.

עֲשׂוּקִים קְאִימְנָא, אִינּוֹן אֲשֶׁר נֶעְשׂוּ וְאִתְּעַבְדוּ
בַעֲשִׂיָּהּ.

בְּמִוָּה דִּהְנִי (ר"א איהו בערלה, אינו רבי ועבד ולבתר עשקו ליה מניה
הכי) אִינּוֹן עֲשׂוּקִין, דְּכָכָר נֶעְשׂוּ בְּעֶרְלָה
רַבִּי וְנָטִיל וְגַדִּיל גּוֹפָא, וְעַבִּיד לִיָּה, וְלִבְתָּר
עֲשְׂקִין לוֹן מְנִיָּה, וְנָטִלִין לוֹן, הָרִי עֲשׂוּקִים
אֲשֶׁר נֶעְשׂוּ, וְעַל כֹּלָּא קְאִים שְׁלָמָה מְלָכָא
וְאָמַר, קְאִימְנָא עַל כָּל הָעֲשׂוּקִים אֲשֶׁר נֶעְשׂוּ.
וְהִנֵּה דְמַעַת הָעֲשׂוּקִים, כֹּלָּא אוֹשְׁדִין דְמַעֲיִן,
עִם טַעֲנָה קְמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא. הִנֵּי
אוֹשְׁדִין דְמַעֲיִן, דְּהָא עֶרְלָה רַבִּי לוֹן, וְגַדִּיל
לוֹן, עַד תְּלַת עֲשָׂר שָׁנִין, וְלִבְתָּר עֲשְׂקִין לוֹן
מְעֶרְלָה, וְנָטִיל לוֹן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָא לֵךְ
עֲשׂוּקִין אֲשֶׁר נֶעְשׂוּ כְּכָר.

עֶבֶר עֲבִירָה קְטִלִין לִיָּה. לוֹן אִית טַעֲנָה,
וּזְמִינִין לוֹמַר, מְאָרִי דְעֶלְמָא, תִּינוּק בַּר
יוֹמִיָּה דְחָב, דִּינִינִן לִיָּה דִינָא. אָנָּא בַר יוֹמִיָּה
הוֹינָא, דְּהָא מַהֲהוּא יוֹמָא קְרִי לִיָּה קְדָשָׁא
בְּרִיךְ הוּא בֶּן, דְּכָתִיב (תהלים ב) יְיָ אָמַר אֵלֵי בְנֵי
אֶתָּה אֲנִי (דף ק"ג ע"ב) הַיּוֹם וְלִדְתִּיךָ, מְאָרִיָּה
דְּעֶלְמָא, יֵלִיד בַּר יוֹמָא, דִּינָא עַבְדִּין לִיָּה, הָרִי
דְמַעַת אִינּוֹן הָעֲשׂוּקִים וְאִין לָהֶם מְנַחֵם.

וְאִית עֲשׂוּק אַחַר, הַהוּא עֲשׂוּק דְאֶקְרִי מְמוֹר,
כַּד נָפַק מְעֶלְמָא, מִיַּד מְפָרִישִׁין לִיָּה
מִקְהַלְתָּא דְעַמָּא קְדִישָׁא. הַהוּא מְמוֹר, עֲנִיָּא
מִסְפָּנָא, אוֹשִׁיד דְמַעֲיִן קְמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
וְאִטְעִין קְמִיָּה, מְאָרִיָּה דְעֶלְמָא, אִי אֲבָהִתִּי
חָאבוּ, אָנָּא מַה חוֹבָא עֲבִידְנָא, הָא עוֹבְדָאִי,
מִתְּתַקְנֵן לְקַמְּךָ הוּו, וְהִנֵּה דְמַעַת הָעֲשׂוּקִים
וְאִין לָהֶם מְנַחֵם. וְכֵן לְכָל אִינּוֹן עֲשׂוּקִים, אִית
לוֹן טַעֲנָה קְמִי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּמַהֲהִיא
טַעֲנָה לִית לוֹן מְנַחֵם, וְלִית דִּיתִיב מְלָה עַל
לְבַהוֹן.

זמה דאמר והנה דמעת העשוקים - אלו אותם שמתיים בחיק אמותיהם, אלה עושים לשפך דמעות לכל בני העולם, משום שאין דמעות שיוצאות מן הלב בדמעות הללו, שכל בני העולם תוהים ואומרים: דיני הקדוש ברוך הוא הם אמת, והולכים על דרך אמת. התינוקות המספנים הללו שלא חטאו, למה מתו? איפה דין האמת שעושה רבון העולם? אם בחטאי אבותם מסתלקים מן העולם - למה? ודאי אין להם מנחם.

עוד, והנה דמעת העשוקים - אותה דמעה שלהם באותו העולם, שמגנים על החיים. ששנינו, יש מקום מתקן להם באותו עולם שאפלו צדיקים גמורים לא יכולים לעמד שם. והקדוש ברוך הוא אוהב אותם ונדבק בהם, ומתקן בהם את הישיבה העליונה שלו, ועליהם כתוב (תהלים ח) מפי עוללים וינקים יסדת עז. ומה התועלת שעושים שם, ולמה עולים לשם? שכתוב למען צורריך להשבית אויב ומתנקם. וכן יש מקום אחר לבעלי תשובה.

שנינו, עשרה דברים נכראו בערב שבת וכו'. הכתב והמכתב והלוחות, שכתוב (שמות לב) והלחת מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא. מה המדבר מכף שהיה ערב שבת, ואולי זה היה אלף שנה אחר כך, או בשעה שעמדו ישראל על הר סיני? אלא ודאי שזה היה בערב שבת. בא וראה, בכל מעשה בראשית לא נאמר שם מלא, אלא אלהים אלהים בכל מה שנברא, וככל שם אלהים, עד שכל המעשה נתקן בערב שבת. משנתקנו כל המעשים, נקרא ה' אלהים, שם מלא.

זמה דאמר (את כל העשוקים) והנה דמעת העשוקים, אלין אינון דמתין בתוקפא דאמהון, אלין עבדין לאושדא דמעין, לכל בני עלמא, בגין דלית דמעין דנפקי מלבא, כהני דמעין, דכל בני עלמא תוהין ואמרין, דינין דקודשא בריה הוא קשוט אינון, ועל ארע קשוט אזלי. הני מספני ינוקי דלא חאבו, אמאי מיתו. אן דינא דקשוט, דעביד מארי עלמא. אי בחובי אבהתהון אסתלקי מעלמא, אמאי. ודאי אין להם מנחם.

הו, והנה דמעת העשוקים, ההוא דמעה דלהון ברהווא עלמא, דקא מגינין על חייא. דתנן אתר אית מתתקנא לון ברהווא עלמא, דאפילו צדיקים גמורים לא יכלין לקיימא תמן, וקודשא בריה הוא רחים לון, ואתדבק בהו, ואתקין בהו, מתיבתא עלאה דיליה. ועליהו כתיב, (תהלים ח) מפי עוללים וינוקים יסדת עז. ומאי תועלתא עבדין תמן, ואמאי סלקין תמן. דכתיב, (תהלים ח) למען צורריך להשבית אויב ומתנקם. וכן אית אתר אחרא לבעלי תיובתא.

תנינן, עשרה דברים אתבריאו בערב שבת כו'. הכתב והמכתב והלוחות. דכתיב (שמות לב) והלחת מעשה אלהים המה והמכתב מכתב אלהים הוא. מאי איריא מדהכי דערב שבת הוה, ודילמא אלף שנין לבתר, או בשעתא דקיימו ישראל על טורא דסיני. אלא ודאי הכי הוא דבערב שבת הוה. תא חזי, בכל עובדא דבראשית, לא אתמר שם מלא, אלא אלהים, אלהים, בכל מה דאתברי. וכלהו שם אלהים, עד דכל עובדא אשתכלל בערב שבת. מדאשתכללו כל עובדא, אקרי יי' אלהים, שם מלא.

וְאֵף עַל גַּב דְּבִשְׁם אֱלֹהִים אֲתַבְרִי כְּלֵא, לָא אֲשַׁתְּכַלֵּל בְּעִשְׂיָה, כֹּל מַה דְּאֲתַבְרִי, עַד עָרַב שִׁבְתָּ. בְּהֵיִא שְׁעֵתָא אֲשַׁתְּכַלֵּל כְּלֵא בְּעִשְׂיָה, דְּכִתִּיב, (בראשית ב) מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. מִכָּל מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וְעוֹמֵד בְּמַעֲשָׂה. וְלִכְּן כְּתוּב וְהִלַּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים, כְּשֶׁנִּתְקַן הָעוֹלָם בְּשֵׁם אֱלֹהִים בְּמַעֲשָׂה, וְלֹא אַחַר כֶּף, שְׁכִתּוּב ה' אֱלֹהִים. וּבִזְזָה נִתְקַן הָעוֹלָם וְעוֹמֵד עַל קִיּוּמָא.

בֵּא וְרֵאָה, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁשִׁבְר מִשָּׁה אֵת הַלּוּחוֹת, שְׁכִתּוּב (שמות לב) וַיִּשְׁבֵּר אֹתָם פַּתַּח הָהָר, צָף הָאוּקְיָנוּס מִמְקוֹמוֹ וְעָלָה לְשִׁטָּף אֵת הָעוֹלָם. רָאָה מִשָּׁה שְׁאוּקְיָנוּס עוֹלָה אֲלֵיהֶם וְהִיָּה רוֹצֵה לְשִׁטָּף אֵת הָעוֹלָם, מִיַּד - וַיִּקַּח אֵת הָעֵגֶל אֲשֶׁר עָשׂוּ וַיִּשְׂרֹף בְּאֵשׁ וְגו', וַיִּזְרַע עַל פְּנֵי הַמַּיִם. עוֹמֵד מִשָּׁה עַל מִי הָאוּקְיָנוּס וְאָמַר: מַיִם מַיִם, מַה אֲתָם רוֹצִים? אָמְרוּ: וְכִי מִתְקַיֵּם הָעוֹלָם אֵלֵא בְּתוֹרַת הַלּוּחוֹת?! וְעַל הַתּוֹרָה שְׁשִׁקְרוּ בְּהַ גְּנֵי יִשְׂרָאֵל (וְעָשׂוּ אֵת עֵגֶל הַזֶּהב אֲנִי רוֹצִים לְשִׁטָּף אֵת הָעוֹלָם).

מִיָּד אָמַר לָהֶם: הֲרִי כֹל מַה שְׁעָשׂוּ בְּחִטָּא הָעֵגֶל, הֲרִי מְסוּר לְכֶם, וְלֹא דִי כֹל אוֹתָם הָאֲלָפִים שְׁנַפְלוּ מֵהֶם?! מִיָּד - וַיִּזְרַע עַל פְּנֵי הַמַּיִם. וְלֹא הָיוּ הַמַּיִם שׁוֹכְכִים עַד שֶׁנִּטְל מֵהֶם וְהִשְׁקָה אוֹתָם. מִיָּד נִשְׁקַע הָאוּקְיָנוּס בְּמִקוּמוֹ.

שְׁהַרִי בְּאוֹתוֹ הַמְדַבֵּר לֹא הָיוּ מַיִם, שְׁכִתּוּב (במדבר ט) לֹא מְקוֹם זֶרַע וְגו'. וּמַיִם אֵינן לְשִׁתּוֹת. וְאִם תֵּאמַר, לְבָאָר מְרִים זֶרֶק - חֵס וְשָׁלוֹם שְׁשֵׁם יִזְרַק מִשָּׁה אֵת הַזְּכָרוֹן הָרַע הַזֶּה לְשִׁתּוֹת מִמֶּנּוּ אַחַר כֶּף. וְעוֹד, שְׁעַד עַכְשָׁו לֹא הִיָּתָה לָהֶם בְּאָר, עַד שְׁבָאוּ לְמַדְבַּר מִתְּנָה, שְׁכִתּוּב בְּאָר חֲפְרוּהָ שְׁרִים וְגו'. וּמִמְדַבֵּר מִתְּנָה. מִשֵּׁם יִרְשׁוּ בְּאָר. כְּתוּב עַל פְּנֵי הַמַּיִם, וְכִתּוּב שֵׁם עַל פְּנֵי תְהוֹם.

וְאֵף עַל גַּב דְּבִשְׁם אֱלֹהִים אֲתַבְרִי כְּלֵא, לָא אֲשַׁתְּכַלֵּל בְּעִשְׂיָה, כֹּל מַה דְּאֲתַבְרִי, עַד עָרַב שִׁבְתָּ. בְּהֵיִא שְׁעֵתָא אֲשַׁתְּכַלֵּל כְּלֵא בְּעִשְׂיָה, דְּכִתִּיב, (בראשית ב) מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. מִכָּל מְלֹאכְתּוֹ אֲשֶׁר עָשָׂה. וְקִיּוּמָא בְּמַעֲשָׂה. וְעַל דָּא כְּתִיב, וְהִלַּחַת מַעֲשֵׂה אֱלֹהִים, כֹּד אֲשַׁתְּכַלֵּל עַלְמָא, בְּשֵׁם אֱלֹהִים בְּמַעֲשָׂה, וְלֹא לְבִתְרָא, דְּכִתִּיב יי' אֱלֹהִים וּבְדָא אֲשַׁתְּכַלֵּל עַלְמָא, וְקִיּוּמָא עַל קִיּוּמִיָּה.

תָּא חֲזִי, בְּהֵיִא שְׁעֵתָא דְּתַבְר מִשָּׁה הַלּוּחוֹת, דְּכִתִּיב, (שמות לב) וַיִּשְׁבֵּר אוֹתָם פַּתַּח הָהָר. צָף אוּקְיָנוּס מִמְקוֹמוֹ וְעָלָה לְשִׁטָּף עַלְמָא. חֲמָא מִשָּׁה דְּאוּקְיָנוּס סָלִיק לְגַבִּיָּהּ, וְהוּוּ בְּעִי לְשִׁטָּפָא עַלְמָא, מִיָּד וַיִּקַּח אֵת הָעֵגֶל אֲשֶׁר עָשׂוּ וַיִּשְׂרֹף אוֹתוֹ בְּאֵשׁ וְגו', וַיִּזְרַע עַל פְּנֵי הַמַּיִם. קָם מִשָּׁה עַל מִי אוּקְיָנוּס וְאָמַר, מַיָּא מַיָּא מַה אֲתוֹן בְּעָאן. אָמְרוּ וְכִי אֲתַקְיִים עַלְמָא אֵלֵא בְּאוֹרִיָּתָא דְּלוּחוֹת, וְעַל אוֹרִיָּתָא דְּשִׁקְרוּ בְּהַ יִשְׂרָאֵל (ר"א וְעָבְדוּ עֵגֶל דְּהַזֶּבֶב, אֲנִי בְּעָאן לְשִׁטָּפָא עַלְמָא).

מִיָּד אָמַר לוֹן, הָא כֹּל מַה דְּעָבְדוּ בְּחוּבָא דְּעֵגֶלָא, הָא מְסִיר לְכוּן, וְלֹא דִי כֹל אֵינּוֹן אֲלָפִין דְּנַפְלוּ מִנִּיָּהּ, מִיָּד וַיִּזְרַע עַל פְּנֵי הַמַּיִם. לֹא הוּוּ מִשְׁתַּכְּכִי מַיָּא, עַד דְּנִטְל מַיָּא מִנִּיָּהּ וְאֲשִׁקִי לוֹן, מִיָּד אֲשַׁתְּקַע אוּקְיָנוּס בְּאֲתַרִּיָּהּ.

דְּהָא בְּהֵיִא מְדַבֵּר לֹא הוּוּ מַיָּא, דְּכִתִּיב, (במדבר ט) לֹא מְקוֹם זֶרַע וְגו'. וּמַיִם אֵינן לְשִׁתּוֹת.

וְאִי תִימָא, לְבִירָא דְּמְרִים אֲרָמִי לִיָּה. חֵס וְשָׁלוֹם, דְּתַמְן שְׁדִי מִשָּׁה דְּכִרְנָא בִישָׂא דָא לְמִשְׁתִּי לְבִתְרָא. וְתוּ, דְּעַד כָּאן לֹא הָוּה לְהוּ בִירָא, עַד דְּאָתוּ לְמַדְבַּר מִתְּנָה, דְּכִתִּיב, (במדבר טא) בְּאָר חֲפְרוּהָ שְׁרִים וְגו'. וּמִמְדַבֵּר מִתְּנָה. מִתַּמְן יִרְתוּ בִירָא. כְּתִיב הָכָא עַל פְּנֵי הַמַּיִם, וְכִתִּיב הָתָם (בראשית א) עַל פְּנֵי תְהוֹם.

חרות על הלחת. מאי חרות על הלחת? כף פְּרִשׁוּהָ, חרות ממלאך המות, חרות משעבוד מלכיות, חרות מהכל. כף הוא. ומה זה חרות? חותם של העולם הבא, שבו יש חרות בכל מיני חרות. ואלמלא לא נשברו, כל מה שצא לעולם אחר כף - לא בא, והיו ישראל בדיוקנאות של מלאכים עליונים שלמעלה. ועל כף מכריז הפתוב ואומר והלחת מעשה אלהים וגו'. אל תאמר שלאחר שהעולם נתקן ונזכר שם מלא היו, אלא בשעה שנתקן בשם אלהים, טרם שנכנסה שבת המה, מה זה המה? הפוף מה"ה היו, משני צדדים היו - אחד במעשה, ואחד מחרות של מעלה. רשום למעלה לשמר את הכל. ועל זה המ"ה. והמכתב מכתב אלהים הוא - אש שחורה על גבי אש לבנה. מכתב אלהים הוא, הינו שפתוב ועבד הלוי הוא. חרות, פמו שנאמר, שהרי יוכל נקרא חרות, ועושה חרות לכל העולמות.

לְבָן, חברים, מכאן והלאה תדעו שהרי הצד הרע לא שולט עליכם, ואני ייבא סבא עומד לפניכם לעורר דברים אלו. קמו הם, כמי שהתעורר משנתו, והשתטחו לפניו, ולא היו יכולים לדבר. אחר כשעה הם בכו.

פְּתַח רַבִּי חֵיִיא וְאָמַר, שִׁימְנֵי כַחוּתֵם עַל לְבָבְךָ פַחוּתֵם עַל זְרוּעֶיךָ וְגו'. שִׁימְנֵי כַחוּתֵם, בְּשֵׁעָה שְׁנִדְבָקָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּכַעְלָהּ, הִיא אִמְרָה שִׁימְנֵי כַחוּתֵם עַל לְבָבְךָ. דֶּרֶךְ הַחוּתֵם, פִּינּוֹן שְׁנִדְבָק בְּאוֹתוֹ מִקּוּם שְׁנִדְבָק, מִשְׁאִיר בּוֹ אֵת כָּל דְּיוֹקְנָו. אֵף עַל גַּב שְׂאוֹתוֹ חוּתֵם הוֹלֵךְ כָּאֵן וְכָאֵן וְלֹא עוֹמֵד

חרות על הלחת, מאי חרות על הלחת. הכי אוקמוה, חירות ממלאך המות, חירות משעבוד מלכיות, (דף קי"ג ע"א) חירות מפלא, הכי הוא. ומאי חרות. גושפנקה דעלמא דאתי, דביה הוה חירות, בכל מיני חירות. ואלמלא לא אתברו, כל מה דאתא לעלמא לבתר, לא אתא, והווי ישראל דיוקנא דמלאכין עלאין דלעילא. ועל דא אכריז קרא ואמר, והלוחת מעשה אלהים וגו', לא תימא דלבתר דעלמא אשתכלל, ואדפר שם מלא הווי, אלא בשעתא דאשתכלל בשם אלהים, עד לא ייעול שבת.

המה, מאי המה. הפוף מה"ה הווי. מתרין סטרין הווי. חדא בעובדא, וחדא דחירות לעילא, רשים לעילא לנטרא לכלא. ועל דא המ"ה. והמכתב מכתב אלהים הוא, אשא אוקמא על גבי אשא חוורא. מכתב אלהים הוא, היינו דכתיב, (במדבר יח) ועבד הלוי הוא. חרות כמה דאתמר, דהא יוכל קרי חירות, ועביד חירות לכל עלמין.

עד כאן חברי'א. מכאן והלאה תנדעון, דהא סטרא בישא, לא שלטא עלייכו ואנא ייבא סבא, קאימנא קמייכו, לאתער א מלין אלין, קמו אינון, כמאן דאתער משינתיה, ואשתטחו קמיה, ולא הווי יכלין למלא. לבתר שעתא בכו.

פְּתַח רַבִּי חֵיִיא וְאָמַר, (שיר השירים ח) שִׁימְנֵי כַחוּתֵם עַל לְבָבְךָ פַחוּתֵם עַל זְרוּעֶיךָ וְגו', שִׁימְנֵי כַחוּתֵם, בְּשֵׁעָתָה דְאַתְדַּבְּקָא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל בְּכַעְלָהּ, אִיהִי אִמְרַת שִׁימְנֵי כַחוּתֵם, אֲרַחָא דַחוּתֵם, פִּינּוֹן דְאַתְדַּבְּקָ בְּהוּא אֲתֵר דְאַתְדַּבְּקָ שְׂבִיק בִּיהַּ כָּל דְּיוֹקְנֵיהּ, אֵף עַל גַּב דְּהוּא חוּתֵם אֲזִיל הָכָא וְהָכָא, וְלֹא קִיַּמָּא תַּמּוֹן, וְהָא אֲתַעְבֵּר מִנִּיהּ, כָּל

והא אתעבר מניה, כל

שם וְנֶעְבַר מִמֶּנּוּ, כֹּל דְיוֹקְנֵי
מִשְׁאִיר שֵׁם, וְשֵׁם עֹמֵד. אִף כֹּף
אָמְרָה כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כִּיּוֹן
שֶׁנִּדְבַקְתִּי בָּךְ, כֹּל דְיוֹקְנֵי יִהְיֶה
חֲקוּק בָּךְ, שְׂאֵף עַל גֵּב שְׂאֵלְךָ
לְכָאן וּלְכָאן, תִּמְצָא אֶת דְיוֹקְנֵי
חֲקוּק בָּךְ וְתִזְכֹּר אוֹתִי.

וְכַחוֹתֶם עַל זְרוּעֶךָ, כְּמוֹ שְׁכַתוֹב
(שיר ב) שְׂמָאלוֹ תַּחַת לְרֵאשֵׁי וַיִּמְיֵנוּ
תַּחֲבֻקְנֵי, אִף כֹּף יִהְיֶה דְיוֹקְנֵי
חֲקוּק שֵׁם, וּבְכֵן אֶהְיֶה דְבוּקָה בָּךְ
לְעוֹלָמִים וְאֵל אֲשַׁפַּח מִמֶּךָ. כִּי
עֲזָה כַּמּוֹת אֶהְבֶּה, חֲזָקָה כַּמּוֹת
אֶהְבֶּה, בְּחֻזֶק חֻזֶק, כְּמוֹ אוֹתוֹ
מְקוֹם שְׁשׂוּרָה בּוֹ הַמּוֹת. אֶהְבֶּה -
אוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא אֶהְבַּת עוֹלָם.
קִשְׁהָ כְּשֹׁאֵל קְנָאָה - אִף כֹּף,
שְׁהָרֵי אֵלֹהֵי הַשְּׁמוֹת הֵם מֵאוֹתוֹ צֵד.
רְשָׁפִיהָ רְשָׁפֵי אֵשׁ, מֵהֶם רְשָׁפֵי
אֵשׁ הֶלְלוּ? אוֹתָם אֲבָנִים
וּמְרַגְלִיּוֹת טוֹבוֹת שְׁנוּלְדוּ מֵאוֹתָהּ
אֵשׁ. שְׁלֵהֶבֶת יֵה, מֵאוֹתָהּ שְׁלֵהֶבֶת
שְׂיוּצָאֵת מִן הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן
וְנִאֲחֲזָה בְּכֶנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, לֵהִיּוֹת
הַפֶּל יְחוּד אֶחָד. וְאֲנִי, הִרִי אֶהְבֶּה
וְרְשָׁפֵי שְׁלֵהֶבֶת שֶׁל הַלֵּב אֲחֲרִיךְ,
יְהִי רְצוֹן שֶׁהִדְיוֹקֵן שְׁלֵנוּ יִהְיֶה
חֲקוּק בְּלִבְךָ כְּמוֹ שֶׁהִדְיוֹקֵן שְׁלֶךְ
חֲקוּק בְּלִבְנוֹ. נִשֶּׁק אוֹתָם וּבְרַךְ
אוֹתָם וְהֵלְכוּ.

בְּשֶׁהִגִּיעוּ אֵל רַבִּי שְׁמַעוֹן וְסַפְרוּ
לוֹ כֹּל מֵה שֶׁקָּרָה לָהֶם, שְׁמַח
וְתַמָּה וְאָמַר, אֲשֶׁרִיכֶם שְׁזִכִּיתֶם
לְכָל זֶה. וּמָה הֵייתֶם עִם הָאָרִיָּה
הָעֲלִיּוֹן גְּבוּר חֻזֶק, שֶׁפָּמָה גְבוּרִים
לֹא הָיוּ אֵלָיו כְּלוּם, וְלֹא יָדַעְתֶּם
לְהִנְדַּע לוֹ מִיָּד, תַּמְהָתִי אֵיךְ
נִצַּלְתֶּם מִעֲנֹשׁוֹ, אֵלָּא שֶׁהִקְדוּשׁ
בְּרוּךְ הוּא רָצָה לְהַצִּילְכֶם. קָרָא
עֲלֵיהֶם, וְאַרְח צְדִיקִים כְּאוֹר נִגְה
הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נִכּוֹן הַיּוֹם. בְּלִכְתָּךְ
לֹא יֵצֵר צַעֲדֶךָ וְאֵם תְּרוּץ לֹא
תִּכְשַׁל. (ישעיהו ט) וְעַמְּךָ פִלְס צְדִיקִים
לְעוֹלָם יִירָשׁוּ אֶרֶץ נֶצֶר מִטְּעֵי

דְיוֹקְנֵיהָ שְׁבִיק תַּמָּן, וְתַמָּן קִיַּיְמָא. אוֹף הָכִי
אָמְרַת כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, כִּיּוֹן דִּאֲתִדְבַקְנָא בָּךְ, כֹּל
דְיוֹקְנֵי לִיהוּי חֲקוּק בָּךְ, דִּאֵף עַל גֵּב דִּאִיזִיל
הָכָא אוֹ הָכָא, תִּשְׁפַח דְיוֹקְנֵי חֲקוּק בָּךְ, וְתִדְפֹר
לִי.

וְכַחוֹתֶם עַל זְרוּעֶךָ, כְּמָה דְכַתִּיב, (שיר השירים ב)
שְׂמָאלוֹ תַּחַת לְרֵאשֵׁי וַיִּמְיֵנוּ תַּחֲבֻקְנֵי,
אוֹף הָכִי, תִּהְיֶה דְיוֹקְנֵי חֲקוּק תַּמָּן. וּבְכֵן אֶהְיֶה
בָּךְ מִתְדַבְּקָא לְעֲלָמִין, וְלֹא אֲתַנְשִׁי מִיָּדְךָ. כִּי
עֲזָה כַּמּוֹת אֶהְבֶּה, תִּקְיַפָּא כַּמּוֹת אֶהְבֶּה,
בְּתוֹקְפָא תִקְיַף, כִּהְהוּא אֲתֵר דְשְׂרִיא בֵיה
מוֹתָא. אֶהְבֶּה, הֵהוּא אֲתֵר דִּאֲקָרִי אֶהְבַּת
עוֹלָם.

קִשְׁהָ כְּשֹׁאֵל קְנָאָה, אוֹף הָכִי, דִּהָא אֵלִין
שְׁמַהֲן, מֵהֵהוּא סְטָרָא אֵינּוּן. רְשָׁפִיהָ
רְשָׁפֵי אֵשׁ, מָאן אֵינּוּן רְשָׁפֵי אֵלִין. אֵינּוּן אֲבָנִין
וּמְרַגְלֵן טְבָאן, דִּאֲתִילִידוּ מֵהֵהוּא אֵשׁ.
שְׁלֵהֶבֶת יֵה. מֵהֵהוּא שְׁלֵהוּבָא, דְנִפְקָא מֵעֲלָמָא
עֲלָאָה, וְאֲתִאֲחֲדָא בְּכֶנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, לְמַהוּי כֹּלָא
חַד יְחוּדָא, וְאֲנִי, הָא אֶהְבֶּה וְרְשָׁפִין
דְשְׁלֵהוּבָא דְלִבָּא אֲבַתְרָךְ, יֵהָא רַעוּא, דְדִיוֹקְנָא
דִּילָן, תִּהְיֶה חֲקוּקָה בְּלִבְךָ, כְּמָה דְדִיוֹקְנָא דִּילָךְ
חֲקוּק בְּלִבְךָ. נִשֶּׁק לוֹן, וּבְרִיךְ לוֹן וְאִזְלוּ.

כֹּד מְטוֹ לְגַבִּי דְרַבִּי שְׁמַעוֹן, וְסַחוּ לִיה כֹּל מֵה
דִּאִירַע לוֹן, חֲדִי וְתוּוּהָ, אָמַר, זִפְאִין אֲתוּן
דְזִכִּיתוּן לְכָל הָאִי, וּמָה הָוִיתוּן בְּהַדִּי אֲרִיא
עֲלָאָה, גִּיבָר תִּקְיַף, דְלֹא הָווּ כְּמָה גִּיבְרִין
לְגַבִּיהָ כְּלוּם, וְלֹא יָדַעְתוּן לְאֲשַׁתְּמוּדְעָא לִיה
מִיָּד. תְּוּוּהֵנָּא, אֵיךְ אֲשַׁתְּזַבְּתוּן מִעוֹנֵשָׁא
דִּילִיהָ, אֵלָּא קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא כְּעָא לְשַׁזְבָּא
לְכוּן, קָרָא עֲלֵיהֶו, (משלי ד) וְאַרְח צְדִיקִים כְּאוֹר
נִגְה הוֹלֵךְ וְאוֹר עַד נִכּוֹן הַיּוֹם. (משלי ד) בְּלִכְתָּךְ
לֹא יֵצֵר צַעֲדֶךָ וְאֵם תְּרוּץ לֹא תִכְשַׁל. (ישעיהו ט)

מַעֲשֵׂה יָדַי לְהַתְּפָאֵר. (עד כאן מן רב י"בא סבא).

רַעִיָא מַהִימְנָא

כִּי יִנְצוּ אַנְשִׁים - אֱלוֹ מִיכָאֵל וְס'מ. וְנִגְפוּ אִשָּׁה הֵרָה - זֹו כְּסֻת יִשְׂרָאֵל. וְיִצְאוּ לִדְיָה - בְּגֻלוֹת. עָנוּשׁ יַעֲנֵשׁ - זֶה ס'מ. כְּאִשֶּׁר יִשִּׁית עֲלָיו בַּעַל הָאִשָּׁה - זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

מִצְוָה (מא) אַחַר זֹו - לְהָשִׁיב אַבְדָּה, וְאַחֲרָיו - לְהָשִׁיב הַגְּזֵל. אָמַר מְנוּרָה הַקְּדוּשָׁה, הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲתִיד לְהַחְזִיר לָךְ אֶת הָאֲבֹדוֹת שְׂאֵבְדָת מִשׁוּם הָעֶרֶב רַב, וְזֹו הַכֹּלָה שְׁלָךְ, שְׂבֻזְמָן שְׁעָשׂוּ הָעֶרֶב רַב אֶת הָעַגְלָה, יִצְאָה הַכֹּלָה שְׁלָךְ. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (שמות לב) וַיִּשְׁלַךְ מִיָּדוֹ אֶת הַלַּחַת.

וְנֹאמַר בְּךָ לָךְ רַד. שֵׁם נְרַמְזָה יְרִידָה שְׁלָךְ לְגֻלוֹת הֶרְבִּיעִית. לָךְ - כְּמוֹ (בראשית יב) לָךְ לָךְ מֵאַרְצָךְ וְגו'. כָּאֵן ש, (איוב לב) הֵן כָּל אֱלֹהִים יַפְעֵל אֶל פְּעַמִּים שְׁלוֹשׁ עִם גְּבַר. כָּאֵן רֹמְזוּ לָךְ לָךְ שְׁלֹשׁ פְּעַמִּים (בגלגול) בְּגֻלוֹת. בְּרִבְעִית רַד, בְּשִׁבִיל בַּת יַחֲדָה, הַכֹּלָה שְׁלָךְ שְׂנַפְּלָה. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (עמוס ה) נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם. וּמִיָּד שְׂאֵתָה יוֹרֵד בְּשִׁבִילָה, תִּקּוּם עֲלֶיךָ, וְזֹו (ו' השבת אבדה, ו' התורה שהתגלגלה על ידך, ו'ז) הִיא הַשְּׁבֵת הָאֲבָדָה שְׁלָךְ. שְׁלֹא לְחַנּוּם נִגְלָתָה לָךְ תּוֹרָה יוֹתֵר מִכָּל יִשְׂרָאֵל וְעֲלָתָה אֵלֶיךָ כְּמוֹ מִי הַבָּאָר שְׁעָלוּ אֵלֶיךָ, וְלֹא לְאֲבוֹת וְלֹא לְאִישׁ, שְׁהָרִי הַבָּאָר מִפִּירָה אֶת אֲדוֹנֶיהָ. וְעַל הַתּוֹרָה הַזֹּו נֹאמַר (במדבר כא) וּמִשָּׁם בָּאָה הִיא הַבָּאָר וְגו'. הַבָּאָר הִיא מְלָאָה, וְלֹא יוֹצְאִים מִמֶּיהָ הַחוּצָה, וְהִיא בָּאָר מִי הַתּוֹרָה שְׂמוּצִיאָה כָּל הַמִּים, וְכָל הַמִּים שֶׁל הָעוֹלָם נִכְנָסִים בָּהּ, וְלֹא יוֹצְאִים מִמֶּיהָ הַחוּצָה.

וְהִיא הַבָּאָר שְׂאֵפְלוּ כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם שׂוֹאֲבִים מִמֶּנָּה מִים וְאֵפְלוּ כָּל

וְעַמּוּד כָּלָם צְדִיקִים לְעוֹלָם יִרְשׁוּ אֶרֶץ נֶצֶר מִטְּעֵי מַעֲשֵׂה יָדַי לְהַתְּפָאֵר. (ע"כ מן רב י"בא סבא).

רַעִיָא מַהִימְנָא

(ב) כִּי יִנְצוּ אַנְשִׁים. אֱלִין, מִיכָאֵל וְס'מ. וְנִגְפוּ אִשָּׁה הֵרָה, דָּא כְּסֻת יִשְׂרָאֵל. וְיִצְאוּ לִדְיָה, בְּגֻלוֹתָא. עָנוּשׁ יַעֲנֵשׁ, דָּא ס'מ, כְּאִשֶּׁר יִשִּׁית עֲלָיו בַּעַל הָאִשָּׁה, דָּא קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא.

כְּקוֹדָא (מא) בְּתַר דָּא, לְהָשִׁיב אַבְדָּה. וְאַבְתְּרִיהַ לְהָשִׁיב הַגְּזֵל. אָמַר בּוֹצִינָא קְדִישָׁא, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֲתִיד לְאַהֲדָרָא לָךְ, אַבְדָּה דְּאַבְדָּת בְּגִין עֶרֶב רַב, וְדָא כָּלָה דִּילָךְ, דְּבֻזְמָנָא דְּעַבְדוּ עֶרֶב רַב יַת עַגְלָא, נִפְקַת כָּלָה דִּילָךְ, הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, (שמות לב) וַיִּשְׁלַךְ מִיָּדוֹ אֶת הַלַּחַת.

וְאַתְמַר בְּךָ לָךְ רַד, הַתָּם קָא רַמְזוּ נַחֲתוּ דִילָךְ, בְּגֻלוֹתָא רִבְעִיאָה, לָךְ : (דף קי"ד ע"ב) כְּגוֹן

(בראשית יב) לָךְ לָךְ מֵאַרְצָךְ וְגו'. הֵכָא ש, (איוב לג) הֵן כָּל אֱלֹהִים יַפְעֵל אֶל פְּעַמִּים שְׁלֹשׁ עִם גְּבַר. הֵכָא קָא רַמְזוּ לָךְ, לָךְ תִּלְתַּת זְמַנִּין (בגלגוליא) בְּגֻלוֹתָא. רִבְעִיאָה רַד, בְּגִין בַּת יַחֲדָה, כָּלָה דִּילָךְ, דְּנִפְלָה. הֵדָא הוּא דְכְּתִיב, (עמוס ה) נִפְלָה לֹא תוֹסִיף קוּם. וּמִיָּד דְּאַנְתָּ נַחֲתִית בְּגִינִיהַ,

תִּקּוּם עֲלֶיךָ וְהִיא (איהו השבת אבדה, והיא אורייתא דאתגלגליא על ידך היא) אִיהוּ הַשְּׁבֵת אַבְדָּה דִּילָךְ, דִּילָאוּ לְמַגְנָא אַתְגְּלִיא לָךְ אֲוִרִיתָא, יַתִּיר מִכָּל יִשְׂרָאֵל, וְאַסְתַּלְקַת לְגַבְךָ, כְּמִיָּא דְבָאָר דְּאַסְתַּלְקוּ לְגַבְךָ, וְלֹא לְאַבְהֵן, וְלֹא לְבַר נָשׁ, דְּהִיא בָּאָר מִפְּרַת אֲדוֹנֶיהָ. וְאַוִּרִיתָא דָּא, אַתְמַר עֲלָהּ, (במדבר כא) וּמִשָּׁם בָּאָרָה הִיא הַבָּאָר וְגו'. הַבָּאָר הִיא מְלִיאָה, וְלֹא נִפְקִין מִמּוּי לְבַר. וְאִיהוּ בָּאָר מִיָּא דְּאוֹרִיתָא, דְּאַפִּיק כָּל מִיין, וְכָל מִיין דְּעֲלָמָא עֲאֲלִין בֵּיהּ, וְלֹא נִפְקִין מִמּוּי לְבַר. וְאִיהוּ בָּאָר דְּאַפִּילוּ כָּל בְּנֵי עֲלָמָא שְׂאֲבִין מִנֶּיהָ

ענני העולם, לא חסרים ממנה
אפילו כחוט השערה. משום
שפאר זו אין לה סוף. יותר עמקה
היא מן התורה שנאמר בה (איוב
יא) ורחבה מני ים. ובכד של מי
ששואב ממנה מים, הוא בולע (כל
מימות וכל חכמות) את כל חכמות
העולם. כל שכן הבאר עצמה.

וכן עתיד הקדוש ברוך הוא
להחזיר לך את הגזל שלך, שהוא
המטה, שנאמר בו (שמואל ב כג)
ויגזל את החנית מיד המצרי,
שעליך נאמר איש מצרי. ובגלות
שלך ובגלגול שלך יפריש לך ערי
מקלט להנצל מפמה שרודפים
אחריך שאין להם סוף.

וזוהי מצנה (מב) אחת להפריש ערי
מקלט למי שהרג, משום אותו
המצרי שהרגת במצרים, ששם
היה נחש הקדמוני וכל מחנות
שהיו מקיפים אותו, והרגת אותו
בלי זמנו, ולא פחדת מהרודפים
שלו, שבכמה מקומות רדפו
אחריך כמה נשים בנערותך, שהן
נעמ"ה אגרות לילית שחרה.
והקדוש ברוך הוא נתן לך ערי
מקלט להנצל מהן, והם שערי
תשובה.

משום שאתה בן יח, בן של אבא
ואמא. אחר שחזרת בה"א
בתשובה, עליית לבניה, יה"ו, עץ
החיים, ובגללה זכית לאות ה',
משום שהכנסת את עצמך אחריה
בתשובה להחזירה לרבוך
ולהעלותה מהגלות, ולא שתקבל
אתה שכר.

והקדוש ברוך הוא שם שמו בך,
ומשום שמחשבתך היתה לעלת
העלות, שם בך מחשבתו, שהיא
יו"ד ה"א וא"ו ה"א. ועלת
העלות הוא מיחד את האותיות
הללו בך כדי להפיר אותו
באותיות הללו.

מיא, ואפילו כל ענני עלמא, לא חסרין מניה,
אפילו כחוט השערה. בגין דבאר דא, לית
ליה סוף, יתיר עמוק הוא מדאורייתא,
דאתמר בה (איוב יא) ורחבה מני ים. ובכד דיליה,
מאן דשאבי מניה מיא, איהו בלע (ס"א כל מימין
וכל חכמתיו) כל חכמתין דעלמא, כל שכן באר
עצמו.

וכן עתיד קדשא בריך הוא לאהדרא לך גזל
דילך, דאיהו מטה, דאתמר ביה (שמואל ב כג)
ויגזול את החנית מיד המצרי, דעלך אתמר
איש מצרי. ובגלותא דילך ובגלגולא דילך,
יפריש לך ערי מקלט, לשזבא, מפמה דרדפין
אבתרך, דלית להון סוף.

והאי איהו פקודא, (מב) (הרא) להפריש ערי
מקלט, למאן דקטל, בגין ההוא מצרי
דקטלת במצרים, דתמן הוה נחש הקדמוני וכל
משרייתיה, דהו סחרין ליה, וקטלת ליה בלא
זמניה, ולא דחלת מרודפין דיליה, דבכמה
אתרין רדפו אבתרך, כמה נשין בנערותך,
דאינון נעמ"ה אגרות לילית אוכמא.
וקודשא בריך הוא יהיב לך ערי מקלט,
לאשתזבא מנהון, ואינון שערי תשובה.

בגין דאת בן יח, ברא דאבא ודאמא. בתר
דהדרת בה"א בתשובתא, אסתלקת
בבניה, יה"ו, אילנא דחיי, ובגינה את זכי
לאת ה', בגין דאעילת גרמך אבתרהא,
בתשובתא לאהדרא לה למרך, ולסלקא לה
מגלותא, ולא לקבלא אנת אגרא.

וקודשא בריך הוא, שוי שמיה בך, ובגין
דמחשבה דילך הות לעלת העלות,
שוי בך מחשבתיה, דאיהי יו"ד ה"א וא"ו
ה"א. ועלת העלות, איהו מיחד אלין אתוון
בך, לאשתמודעא ליה באלין אתוון.

ומשום שאמה הייתה גומל חסד עם השכינה, שכל המצוות שלף לקיים, איזהו חסיד? המתחסד עם קונו - נתן לה מדת חסד. ומשום ששמרת מצוות לא תעשה, והיה לה להתגבר על יצרן, לקשר אותו תחת ידך, ולא השתדלת במצוה הזו, אלא לקשר את סמא"ל תחת ידו של הקדוש ברוך הוא, ובת זוגו, שהיא שפחה רעה, תחת יד גברתה, אותם ואת כל הממנים והמחננות שלהם - הקדוש ברוך הוא נתן לה את מדת גבורתו להיות בעזרה שיתחללו ויפחדו ממך סמא"ל ובת זוגו, וכל הממנים והמחננות שלהם, ויהיו קשורים בשלשלאות תחת ידך. ומשום שחזרת בתשובה באות הברית, ירדה בינה יה"ו להתגבר בצדיק. בשבילך הקדוש ברוך הוא נותן לה אות ברית צדיק שלו. ומשום שבמחשבה טובה עשית את הכל, כף ירד שם המפרש (של רבנו) עליך, ומשם (הרשם שירד) ירד עליך.

ומשום שאמה השתדל בכל יום בשתי השפטים שלך בתפלה, לשבח את רבוך באדני שפתי תפתח בשתי השפטים שלך, בנביאים ובכתובים, ובכל מיני זמר ונגון בתפלה - הקדוש ברוך הוא הוריד אותם בשפטים שלך. כל שכן הדרגה שלך, עמוד האמצעי, וכו' השתדלת בכל ימך באמת - הקדוש ברוך הוא נתן אותו לה להעלות אותך בו, בתורת אמת, כלולה מכל המדות והאותיות, בשם המפרש בארבע האותיות.

שקדם שחזרת בתשובה לא היית אלא בעץ של טוב ורע. עבד ונער היה שמך בתחלה, והנה נער בכה, עבד נאמן. זהו שכתוב (במדבר יב) לא כן עבדי משה בכל

ובגין דאת הוית גומל חסד עם שכנינתא, דכל פקודין דילך לקיימא, איזהו חסיד המתחסד עם קונו. יהב לה מדת חסד. ובגין דנטרת פקודין דלא תעשה, והיה לה להתגבר על יצרן, למקשר ליה תחות ידך, ולא אשתדלת בהאי פקודא, אלא לקשרא סמא"ל תחות ידא דקודשא בריך הוא. ובת זוגיה דאיהי שפחתא בישא, תחות יד גבירתא. לון ולכל ממנן ולכל משריין דלהון. קדשא בריך הוא יהב לה, מדת גבורה דיליה, למהוי בסיעתך דיתחלחלון וידחלון מינך, סמא"ל ובת זוגיה, וכל ממנן ומשריין דלהון, ויהון קשורים בשלשלאי תחות ידך.

ובגין דהדרת בתיובתא, באות ברית, נחית בינה יה"ו, להתגבר בצדיק. בגינך, קדשא בריך הוא יהיב לה אות ברית צדיק דיליה. ובגין דמחשבה טובה עבדת פלא, הכי נחית שמא מפרש (דברך) עליך, ומתמן, (ביא רשומא נחית) נחית עליך.

ובגין דאנת תשתדל בכל יומא, בתרין שפון דילך בצלותא, לשבחא למרך, באדני שפתי תפתח, בתרין שפון דילך. בנביאים ובכתובים. ובכל מיני זמר ונגון בצלותא. קדשא בריך הוא נחית לון בשפון דילך. כל שפן דרגא דילך, עמודא דאמצעיתא, וביה אשתדלת בכל יומין דילך בקשוט, קדשא בריך הוא יחביה לה, לסלקא לה ביה, בתורת אמת, כלילא מכל מדות ואתון. בשמא מפרש, בארבע אתון.

דקדם דחזרת בתיובתא (דף קט"ו ע"א) לא הוית, אלא באילנא דטוב ורע, עבד ונער הוה שמך בקדמיתא, (שמות ב) והנה נער בוכה, עבד נאמן, הדא הוא דכתיב, (במדבר יב) לא כן עבדי

ביתי נאמן הוא. ואותו הרע, השתף של העבד, גרם לך לחטא בסלע, משום שהמטה שנמסר לך (בידה) היה של העץ טוב ורע. מטטרו"ן טוב, סמא"ל רע.

וכשם שחזרת בתשובה ונדבקת בעץ החיים, הרי יצאת מעבד, והפכת להיות בן לקדוש-ברוך הוא. והמטה שנמסר בידך יהיה עץ החיים, וי, שהוא בן י"ה, ותכנס בארבעים ותשע הפנים שלך בתורה, ויעשה מוט, ויתקיים בך (תהלים נה) לא יתן לעולם מוט לצדיק. ארבעים ותשע פנים, ארבעים ותשע אותיות של שמע ישראל וברוך שם, שש תבות התבות של היחוד העליון, וי עליונה תפארת. שש תבות שניות של ברוך שם, וי שני צדיק. מ"ט. באמצע וי שאוהו במוט בשנים.

ברא וא"ו באמצע, הוא מ"ט (בלא א' האמצעית של וי) וצדיק מ"ט לפני רשע, ומי גרע את זה? א'. אחד מחמשים, שחמשים שערים נתנו לך חסר אחד, כמו שבארו בעלי המשנה, חמשים שערי בינה נמסרו למשה חוץ מאחד. וזהו א' שחסר מחמשים, ונשארו מ"ט, וזה גרם לך צדיק מ"ט לפני רשע. מי הרשע? זה סמא"ל.

וזהו מ"ט, מהמטה שלך, שנאמר בו (שמות יז) ומטה האלהים בידו. המטה שלך הוא המטה של משה, ומשום זה א, שהיא בינה, חוזרת לך, כמו שבארו במשנה, אלף בינה. שהיא חוזרת לך בתשובה ותכנס בין וי, ותעשה וא"ו, לקיים בך לישראל, (ישעיה נד) וברחמים גדלים אקבצך (ירמיה לא) ובתחנונים אובלים. משם ואילך יתקיים בך, לא יתן לעולם מוט לצדיק.

משה בכל ביתי נאמן הוא. והוא רע, שותפא דעבד, גרם לך למחטי בסלע, בגין דמטה דאתמסר לך, (נ"א בידה) הוה דאילנא דטוב ורע, מטטרו"ן טוב. סמא"ל רע.

ובען, דחזרת בתשובתא, ואתדבקת באילנא דחיי, הא נפקת מעבד, ואתהדרת בן לקודשא בריך הוא. ומטה דאתמסר בידך, יהא עץ חיים, וי, דאיהו בן י"ה, ותיעול (ר"א ותיעול) בתשעה וארבעין אנפין דילך באורייתא, ויתעבד מוט. ויתקיים בך, (תהלים נה) לא יתן לעולם מוט לצדיק. תשעה וארבעין אנפין, תשעה וארבעין אתוון דשמע ישראל, וברוך שם, שית תיבין דיחודא עלאה, וי עלאה תפארת. שית תיבין תננינן, דברוך שם, וי תננינא צדיק. מ"ט. באמצעיתא וי שאוהו במוט בשנים.

ברא וא"ו באמצעיתא, איהו מ"ט. (נ"א בלא א' דאמצעיתא דו"ו) וצדיק מ"ט לפני רשע. ומאן גרם דא. א'. אחד מחמשים. דחמשין תרעין אתיהיבו לך, חסר חד, כמה דאוקמוה מארי מתניתין, חמשים שערי בינה נמסרו למשה, חוץ מאחד. והאי איהו א', דחסר מחמשין, ואשתאר מ"ט, ודא גרים לך צדיק מ"ט לפני רשע. מאי רשע. דא סמא"ל.

והאי איהו מ"ט, מן מטה דילך, דאתמר ביה (שמות יז) ומטה האלהים בידו. (דמטה אחרא אית לך) מטה דילך הוא מטה דמשה, ובגין דא א, דאיהי בינה, חוזרת לך, כמה דאוקמוה במתניתין, אלף בינה. דחזרת לך בתשובתא, ותיעול בין וי, ואתעביד וא"ו, לקיים בך לישראל, (ישעיה נד) וברחמים גדולים אקבצך. (ירמיה לא) ובתחנונים אובלים) מתמן ואילך יתקיים בך, לא יתן לעולם מוט לצדיק.

בְּהוּא זְמַנָּא, יִתְקַיְימוּ בְּךָ תְּרִין פְּקוּדֵין. חד,
 (דברים כב) הָקָם תְּקִים עִמּוֹ. תְּנִינָא, (שמות
 כג) עֲזוּב תַּעֲזוּב עִמּוֹ. הָקָם עִם ו' עֲלָאָה, מְשִׁיחַ
 רֵאשׁוֹן. תְּקִים עִם ו' תְּנִינָא. עִמּוֹ, דָּא בְּן
 עֲמָרָם, דְּסָלִיקַת לְבִינָה דְאִיהִי א'.

וְלִמָּאן הָקָם תְּקִים. לְאֵת ה'. דְּנִפְלַת בְּאַלְף
 חֲמִשָּׁאָה, בְּתַר תְּרִין וְשִׁבְעִין, כְּמִנְיָן
 עֲזוּ"ב תַּעֲזוּב עִמּוֹ. עֲזוּב: ע"ב ז"ו. וְדָא תְּרִין
 וְשִׁבְעִין שְׁמָהּ, וַיִּסַּע וַיָּבֵא וַיֵּט. דָּא וָא"ו מִן
 וְה"ו, תַּמָּן עֲזָר, וְלֹא קִימָה, וְהֵאֵי אִיהוּ עֲזוּב
 תַּעֲזוּב, תַּמָּן (דברים יא) בַּעֲת"ו יוֹרָה וּמִלְקוֹשׁ
 וְאִסְפַּת דְּגִנְךָ וְתִירְשְׁךָ וַיִּצְהַרְךָ, דְּאִינּוּן יִשְׂרָאֵל.
 לְקַט שְׂכָחָה וּפְאָה, (ויקרא ט) לְעֵנִי וְלִגְר תַּעֲזוּב
 אוֹתָם.

הָבֵא אוֹלִיפְנָא פְּקוּדָא תְּלִיתָאָה. וְצָרִיךְ לְאַחֲזָרָא
 עָלֵיהּ, דְּהֵא מִסְטָרָא דְצָדִיק, עֵנִי, עֲזוּב
 תַּעֲזוּב, צָדִיק. עִמּוֹ, דָּא בְּן עֲמָרָם. וְהֵאֵי אִיהוּ
 לְעֵנִי וְלִגְר תַּעֲזוּב אוֹתָם. גֵּר אַנְתָּ פְּגוּוֹנָא
 דְּאַתְמָר בְּךָ בְּקִדְמִיתָא עִם עֵנִי, (שמות יח) גֵּר הֵייתִי
 בְּאַרְץ נֹכְרִיָּה.

אַבְרָם הָקָמָה, בְּדַרְגָּא דִילָךְ, הָקָם ו' תַּתְּאָה.
 תְּקִים עִמּוֹ: עִם בְּן עֲמָרָם, בְּדַרְגָּא עֲלָאָה
 דִילָךְ, תַּפְּאָרַת. בְּמ"ה דִילָךְ, שְׁמָא מְפָרֵשׁ
 בְּשְׁלִימוֹ. בְּתַר ק' ק' דְהָקָם תְּקִים, (ובגין דא הָקָם
 תְּקִים) אֲשֶׁתָּאָר תִּים. מְאִי קָא אַחֲזִי. (בראשית כה)
 יַעֲקֹב אִישׁ תָּם. עִמּוֹ: עִם בְּן עֲמָרָם, יוֹקִים.
 הָקָם: צָדִיק. תְּקִים: תָּם.

פְּקוּדָא בְּתַר דָּא לְפָדוּת עֲבָד עֲבָרִי וְאַמָּה
 הָעֲבָרִיָּה, לְיַעֲד אַמָּה הָעֲבָרִיָּה, לְדוּן
 בְּקִנְיָן עֲבָד עֲבָרִי, הָעֲנִיק תַּעֲנִיק לֹא. הָדָא הוּא
 דְכָתִיב, פִּי תִקְנֶה עֲבָד עֲבָרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד.
 מְאִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד. וּמְאִי קִנְיָן דִּילִיָּה. אֶלָּא
 בְּסִתְרֵי תוֹרָה, מְטָטְרוּ"ן עֲבָד יי', כְּלִיל שִׁית

בְּאוּתוֹ זְמַן יִתְקַיְימוּ בְּךָ שְׁתֵּי
 מְצוּוֹת: אַחַת - (דברים כב) הָקָם
 תְּקִים עִמּוֹ. שְׁנִיָּה - עֲזוּב תַּעֲזוּב
 עִמּוֹ. הָקָם עִם ו' עֲלִיוְנָה, מְשִׁיחַ
 רֵאשׁוֹן. תְּקִים עִם ו' שְׁנִיָּה. עִמּוֹ -
 זֶה בְּן עֲמָרָם, שְׁעָלִית לְבִינָה
 שְׁהִיא א'.

וְאַתְּ מִי הָקָם תְּקִים? אַתְּ אוֹת ה',
 שְׁנִפְלָה בְּאַלְף הַחֲמִישִׁי אַחַר ע"ב,
 כְּמִנְיָן עֲזוּ"ב תַּעֲזוּב עִמּוֹ. עֲזוּב -
 ע"ב ז"ו. וְזֶה שְׁבַעִים וּשְׁנַיִם
 שְׁמוֹת, וַיִּסַּע וַיָּבֵא וַיֵּט. זֶה וָא"ו
 מִן וְה"ו, שֵׁם עֲזָר, וְלֹא קִימָה, וְזֶהוּ
 עֲזוּב תַּעֲזוּב, שֵׁם (שם יא) בַּעֲתוֹ יוֹרָה
 וּמִלְקוֹשׁ וְאִסְפַּת דְּגִנְךָ וְתִירְשְׁךָ
 וַיִּצְהַרְךָ, שְׁהֵם יִשְׂרָאֵל. לְקַט
 שְׂכָחָה וּפְאָה, (ויקרא ט) לְעֵנִי וְלִגְר
 תַּעֲזוּב אוֹתָם.

כָּאן לְמַדְנֵי מְצוּהָ שְׁלִישִׁית. וְצָרִיךְ
 לְחַזֵּר עֲלֵיהֶם, שְׁהֵרִי מְצַד הַצְּדִיק,
 עֵנִי - עֲזוּב תַּעֲזוּב, צָדִיק. עִמּוֹ - זֶה
 בְּן עֲמָרָם. וְזֶה לְעֵנִי וְלִגְר תַּעֲזוּב
 אוֹתָם. גֵּר אַתְּהָ כְּמוֹ שְׁנְאָמַר בְּךָ
 בַּתְּחִלָּה עִם עֵנִי, (שמות יח) גֵּר הֵייתִי
 בְּאַרְץ נֹכְרִיָּה.

אַבְרָם הָקָמָה בְּדַרְגָּה שְׁלֵף, הָקָם -
 ו' תַּחֲתוֹנָה. תְּקִים עִמּוֹ - עִם בְּן
 עֲמָרָם, בְּדַרְגָּה עֲלִיוְנָה שְׁלֵף,
 תַּפְּאָרַת. בְּמ"ה שְׁלֵף הַשֵּׁם
 הַמְּפָרֵשׁ בְּשְׁלֵמוֹת. אַחַר ק' ק' שֵׁל
 הָקָם תְּקִים (ומשום כך הָקָם תְּקִים) נִשְׁאָר
 תִּים. מַה זֶה מְרָאָה? (בראשית כה)
 יַעֲקֹב אִישׁ תָּם. עִמּוֹ - עִם בְּן
 עֲמָרָם יִקִּים. הָקָם - צָדִיק. תְּקִים
 - תָּם.

מְצוּהָ אַחַר זֹו לְפָדוּת עֲבָד עֲבָרִי
 וְאַמָּה הָעֲבָרִיָּה, לְיַעֲד אַמָּה
 הָעֲבָרִיָּה לְדוּן בְּקִנְיָן עֲבָד עֲבָרִי,
 הָעֲנִיק תַּעֲנִיק לֹא. זֶהוּ שְׁכָתוּב פִּי
 תִקְנֶה עֲבָד עֲבָרִי שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד.
 מְהֵן שֵׁשׁ שָׁנִים יַעֲבֹד, וּמַהוּ קִנְיָנוּ?
 אֶלָּא בְּסִתְרֵי תוֹרָה, מְטָטְרוּ"ן עֲבָד
 ה' כּוֹלֵל שְׁשֵׁה צָדִיקִים כְּחֻשְׁבוֹן
 שֵׁשׁ אוֹתִיתוּרֵי, שְׁשֵׁה סְדְרֵי מְשֻׁנָּה.

ובקח יש לאדם לעבד לרבנו
להיות לו עבד (ממכר), לעשות קנין
כספו של כסף ימין, שאברהם
חסד הוא הדרגה שלו, התורה
נתנה משם.

ומי שמשפדל בה כדי לזכות
לעולם הבא, נקרא קנין. כספו -
עולם הכסוף. קנין - על שם
(בראשית יד) אל עליון קנה שמים
וארץ. קנה חכמה קנה בינה. קנה
לו דברי תורה. רבו אחר שקנה
לו, גאלה תהיה לו. יש שהוא קנוי
(לו) לעולם, ויש שהוא קנוי לו שש
שנים. מי שהוא קנוי לו לעולם,
כתוב בו ורצע אדניו את אָזְנוֹ
במרצע ועבדו לעלם. אין עולם
אלא עולמו של יובל, שהם
חמשים. וזו קריאת שמע ששם
כ"ה כ"ה אותיות, ערבית
ושחרית. חמשים שערי בינה.

אחר שמיוחד בהם האדם את
הקדוש ברופו הוא, שהוא עבד
שלו, בעל תפלין על ראשו, ואָזְנוֹ
נרצעה ופתוחה לשמע קריאת
שמע, הרי שמע - בכל לשון
שאתה שומע, שהינו משמעות.
שמי שפדיונו תלוי בקריאת
שמע, שהוא סוד של חמשים, אין
לו פדיון על ידי אחר בגלגול,
שרצוע הוא לרבנו. כאן לא
נאמר או דודו או בן דודו יגאלנו.
שבתפלת האדם הוא כמו עבד
שנאמר בו שש שנים יעבד, ואין
עבודה אלא תפלה. שש שנים
יעבד - ג' ראשונות וג' אחרונות
של שליח צבור מוציא את האדם
ידי חובתו למי שלא יודע
להתפלל בהם, שצדיק חי העולם
נקרא בהם על שמו. בעז, צדיק,
גואל, קרוב ונאמן. (ושם)

לצלאה בהו דצדיק חי עלמא, אתקרי בהו, על שמיה. בעז, צדיק, גואל,

סטרין, פחושפון שית אתון דיליה, שית סדרי
משנה. ובהון אית ליה לבר נש למפלה
למאריה, למחוי ליה עבד, (ס"א ממכר) למעבד
קנין כספו, דכסף ימינא, דאברהם חסד דרגא
דיליה, אורייתא מתמן אתיהיבת.

ומאן דאשתדל בה, בגין לזכאה (בה) לעלמא
דאתי, אקרי קנין. כספו: עלמא
דכסופא. קנין: על שם (בראשית יד) אל עליון
קנה שמים וארץ. (משלי ד) קנה חכמה קנה
בינה. קנה לו דברי תורה. רבו פתר דקנה לו,
גאולה תהיה לו. אית דאיהו קנוי (ליה) לעולם,
ואית דאיהו קנוי ליה שית שנין. מאן דאיהו
קנוי ליה לעולם, פתיב ביה, ורצע אדניו את
אָזְנוֹ במרצע ועבדו לעולם. לית עולם, אלא
עולמו (דף קט"ו ע"ב) של יובל, דאינון חמשיין.
ודא קריאת שמע, דתמן כ"ה כ"ה אתון,
ערבית ושחרית. חמשיין תרעין דבינה.

בתר דמיחד בהון בר נש לקודשא בריה הוא,
דאיהו עבד דיליה, בעול תפלין על
רישיה. ואָזְן דיליה רציעא פתיחא למשמע
קריאת שמע, דשמע, בכל לשון שאתה
שומע, דהיינו משמעות.

דמאן דפדיון דיליה תלויה בקריאת שמע,
דאיהו רזא דחמשיין, לית ליה פדיון
על יד אחרא בגלגולא, דמרוצע הוא
למאריה, הכא לא אתמר (ויקרא כה) או דודו או
בן דודו יגאלנו. דבצלוחא דבר נש, איהו
כעבד, דאתמר ביה שש שנים יעבד. ואין
עבודה, אלא תפלה. שש שנים יעבד: ג'
ראשונות, וג' אחרונות דשליח צבור אפיק
ליה לבר נש ידי חובתו, למאן דלא ידע

קרוב, ונאמן. (נ"א ותמן).

קרוב ה' לכל קראיו. וטוב לו לאדם שכן קרוב מאח רחוק, שהינו עמוד האמצעי, שהוא בן יח, שהתעלה למעלה שהוא לבנה, שעולם זה הוא עולמו של יובל, שהוא חמשים אותיות היחוד. שבעולם הזה יכול אדם להיות לו פדיון בצדיק ו' שנים שכולל שלש ראשונות, ושלש אחרונות של התפלה. ו' קטנה הוא שש שנים יעבד.

אבר בעולם הפא, שהוא עולמו של יובל, ששם חמשים אותיות של קריאת שמע, אין שליח צבור מוציא אותו ידי חובתו, משום שאין לו פדיון על ידי אחרים, ומשום כך שמע, בכל לשון שאפה שומע. ומשום כך רומז, אם אין אני לי מי לי. מ"י - ודאי עולמו של יובל.

מיד ששמעו דברים הללו ראשי הישיבות שהיו יורדים עם המגורה הקדושה, פתחו ואמרו, רועה הנאמן, פי השכינה העליונה והתחתונה, שבשתייהן הקדוש ברוך הוא דבר עמך פה אל פה בקריאת שמע, שנאמר בו (תהלים קמט) רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם. שהרי ודאי י' ראש החרב שסוכבת את השפה שלך. ו' לשון החרב שלך. ה' ה' שתי פיפיות, בשתי שפתותיך. והרי ודאי שם רבונך מדבר בפיוך. יו"ד ה"א וא"ו ה"א הוא במחשבתך שמוציא את החמשים הללו מפיוך.

בדאי משום הדברים הללו אליהו התעכב למעלה, שהוא תפוס, שלא יורד אליך, שהרי בכמה עשר הנה יורד אליך, והוא תפוס למעלה, שלא יורד אליך. משום שהעני שלך הוא גאלה לישראל, ומשום כך אמר משיח, עד שיבא עני, וזהו שכתוב (ישעיה

קרוב יי' לכל קוראיו. (תהלים קמה) וטב ליה לבר נש, (משלי כז) שכן קרוב מאח רחוק, דהיינו עמודא דאמצעיתא, דאיהו בן יח, דאסתלק לעילא דאיהו בינה, דעולם דא, עולמו של יובל, דאיהו חמשין אתון דיהודא. דבעלמא דין, יכיל בר נש, למהוי ליה פדיון בצדיק, ו' שנין דכליל תלת קדמאין, ותלת בתראין דצלותא. ו' זעירא, אינון (נ"א איהו) שית שנין יעבוד.

אבר בעלמא דאתי, דאיהו עולמו של יובל, דתמן נ' אתון דקריאת שמע, לית שליח צבור אפיק ליה מחובה. בגין דלית ליה פדיון על ידי אחרים. ובגין דא שמע, בכל לשון שאפה שומע. ובגין דא קא רמיז, אם אין אני לי מי לי. מ"י: ודאי עולמו של יובל. מיד דשמעו מלין אלין, מארי מתיבתאן דהוו נחתי עם בוצינא קדישא, פתחו ואמרו, רעיא מהימנא, פי שכינתא עלאה ותתאה, דבתרווייהו קדשא בריך הוא פה אל פה מליל עמך בקריאת שמע, דאתמר ביה, (תהלים קמט) רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם. דהא ודאי, י', רישא דחרבא, דאסחר שפה דילך. ו', לישנא דחרבא דילך. ה', ה', תרין פיפיות, בתרין שפון דילך. והא ודאי, שמא דמרך, ממלל בפומך. יו"ד ה"א וא"ו ה"א, איהו במחשבתך דאפיק אלין חמשין מפומך.

בדאי, בגין מלין אלין, אליהו אתעכב לעילא, דתפיס איהו. דלא נחית לגבך, דהא בכמה עתרא הוה נחית לגבך. ואיהו תפיס לעילא, דלא נחית לגבך. בגין דעניותא דילך, איהו פרוקא לישראל. ובגין דא משיח אמר, עד דיייתי עני, והאי איהו דכתיב, (ישעיה נג) ובחבורתו נרפא לנו.

(ג) ובחבורתו נרפא לנו.

אָמַר לוֹן, אִי הָכִי, נֶעֱבֵד לִי הַתְּרָה, וַיְהִי נַחֲתִית לְגַבְאֵי, דְּחָשִׁיב הוּא גַבְאֵי, מְפַל מְמוֹנָא דְעֵלְמָא. וְהָא אָנָּא מְחִיל וְשָׂרִי לִי, וּמַתִּיר לִי אֹמְרָא. וְאַתּוֹן אוּף הָכִי שָׂרוּ לִי, וְאִי צְרִיךְ הַתְּרָה יַתִּיר, נִשְׁתַּדֵּל בְּהַתְּרִיתָהּ, דִּיִּהָא נַחֲתִית גַּבְאֵי.

אָמַר לוֹ הַמְּנֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שְׁבוּעַת ה', הִיא שְׂכִינָה, בֵּת יַחֲדָה. וְלֹא לַחֲנֻם תִּקְנֹנוּ שְׁלֹשֶׁת בְּנֵי אָדָם לִפְטֹר אוֹתוֹ, אֲלֵא ש' שֶׁל שְׂבֵת, שְׁלֹשֶׁת עֲנָפֵי הָאֲבוֹת, בֵּת יַחֲדָה, שְׁבוּעָה שֶׁהִשְׁתַּתְּפָה (ב"ה כ"א ודאי) בְּהֵם.

בְּוֹדְאֵי שְׁבוּעָה לֹא חָלָה אֲלֵא עַל דְּבַר שֵׁישׁ בּוּ מַמְשׁ. גִּדְר חַל אֲפֵלוּ עַל דְּבַר שְׂאִין בּוּ מַמְשׁ, וְהָרִי פְרֻשָׁה בְּמִשְׁנָה. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא יוֹתֵר אֲמָרוּ, נְדָרִים עַל גַּבֵּי שְׁבוּעוֹת עוֹלָיִם, וְכָל הַנִּשְׁבָּע כְּאֵלוּ נִשְׁבָּע בְּמַלְךְ עֲצָמוּ, וְכָל הַנּוֹדֵר כְּאֵלוּ נוֹדֵר בְּחַיֵּי הַמַּלְךְ.

אָמַר לָהֶם רוּעָה הַנְּאֻמָּן, רְאֵשִׁי יְשִׁיבוֹת, יִדְעֵתִי בְכֶם שְׂאֵתֶם יוֹדְעִים, אֲבָל אוֹתוֹ שֶׁמְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית יַחֲדָשׁ לְכֶם חֲדוּשִׁים, שֶׁהָרִי וְדָאֵי קִהֲלַת אֲמַר, (קהלת א) אֵין כָּל חֲדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ. אֲבָל לְמַעַלָּה מִן הַשָּׁמֶשׁ יֵשׁ לוֹ. וּבִסְתְרֵי תוֹרָה אֲנִי רוּעָה לוֹמֵר, (תהלים סד) שָׁמֶשׁ וּמַגֵּן ה' אֱלֹהִים צְבָאוֹת, בְּעוֹלָם שְׁלוֹ, וְלֹא בְּעוֹלָם שֶׁל הַדְּיוּט. אִף עַל גַּב שְׁזָה לְעַמַּת זֶה עֲשֵׂה הָאֱלֹהִים, מִתּוֹךְ הַחֲשֻׁכָה יוֹצֵא הָאוֹר.

וּבְוֹדְאֵי בְּעוֹלָם הַבָּא, בִּינָה הִיא לְמַעַלָּה מִהַשָּׁמֶשׁ, שֶׁהוּא עֲמוּד הָאֲמֻצָּעִי. מַשֵּׁם עוֹלָיִם נְדָרִים עַל גַּבֵּי שְׁבוּעָה וְחָלִים עַל דְּבַר שְׂאִין בּוּ מַמְשׁ, מִשּׁוֹם שֶׁהַשְּׁבוּעָה הוּא הָעוֹלָם הַזֶּה, שְׂאִין לוֹ קִיּוּם אֲלֵא עַל יְסוּד. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (משלי י) וְצַדִּיק יִסּוּד עוֹלָם.

אָמַר לוֹן, אִי הָכִי, נֶעֱבֵד לִי הַתְּרָה, וַיְהִי נַחֲתִית לְגַבְאֵי, דְּחָשִׁיב הוּא גַבְאֵי, מְפַל מְמוֹנָא דְעֵלְמָא. וְהָא אָנָּא מְחִיל וְשָׂרִי לִי, וּמַתִּיר לִי אֹמְרָא. וְאַתּוֹן אוּף הָכִי שָׂרוּ לִי, וְאִי צְרִיךְ הַתְּרָה יַתִּיר, נִשְׁתַּדֵּל בְּהַתְּרִיתָהּ, דִּיִּהָא נַחֲתִית גַּבְאֵי.

אָמַר לִי בּוּצִינָא קְדִישָׁא, שְׁבוּעַת יי', אִיִּהִי שְׂכִינְתָא, בֵּת יַחֲדָה. וְלֹא לְמַגְנָא תִּקְנֹנוּ תְּלַת בְּנֵי נְשָׂא, לְמַפְטֹר לִי. אֲלֵא, ש' דְּשֵׁבֶת, תְּלַת עֲנָפֵי אֲבָהוֹן, בֵּת יַחֲדָה. שְׁבוּעָה. דִּיאֲשְׁתַּתְּפַת (ס"א ב"ה פורקיא ודאי) בְּהוּ.

בְּוֹדְאֵי, שְׁבוּעָה לֹא חָלָה אֲלֵא עַל דְּבַר שֵׁישׁ בּוּ מַמְשׁ. גִּדְר חַל, אֲפֵילוּ עַל דְּבַר שְׂאִין בּוּ מַמְשׁ. וְהָא אוּקְמוּהָ בְּמַתְנִיתִין. וְלֹא עוֹד, אֲלֵא יַתִּיר אֲמָרוּ, נְדָרִים עַל גַּבֵּי שְׁבוּעוֹת עוֹלָיִן, וְכָל הַנִּשְׁבָּע כְּאֵלוּ נִשְׁבָּע בְּמַלְךְ עֲצָמוּ. וְכָל הַנּוֹדֵר, כְּאֵילוּ נוֹדֵר בְּחַיֵּי הַמַּלְךְ.

אָמַר לוֹן רַעְיָא מְהִימָנָא, מְאָרִי דְּמַתִּיבְתָאן, יִדְעֵנָא בְּכוּ, דְּאַתּוֹן יִדְעִין, אֲבָל הֵהוּא דְּמַחֲדָשׁ בְּכָל יוֹם תְּמִיד מַעֲשֵׂה בְרֵאשִׁית, יַחֲדָשׁ לוֹן חֲדוּשִׁין, דְּהָא וְדָאֵי אֲמַר קִהֲלַת, (קהלת א) אֵין כָּל חֲדָשׁ תַּחַת הַשָּׁמֶשׁ, אֲבָל לְמַעַלָּה מִן הַשָּׁמֶשׁ, יֵשׁ לוֹ. וּבִסְתְרֵי תוֹרָה אָנָּא בְּעִינָא לְמִימַר, (תהלים פד) שָׁמֶשׁ וּמַגֵּן יי' אֱלֹהִים צְבָאוֹת, בְּעֵלְמָא דִּילִיָּהּ, וְלֹא בְּעֵלְמָא דְּהַדְּיוּט, אִף עַל גַּב דְּזֶה לְעוֹמַת זֶה עֲשֵׂה הָאֱלֹהִים, מִגּוּ חֲשׂוּכָא, נְפִיק נְהוּרָא.

וּבְוֹדְאֵי עֵלְמָא דְאַתִּי, בִּינָה, אִיִּהִי לְמַעַלָּה מִהַשָּׁמֶשׁ, דְּאִיִּהוּ עֲמוּדָא דְּאֲמֻצָּעִיתָא. נְדָרִים מִתְּמָן, עַל גַּבֵּי שְׁבוּעָה עוֹלָיִם, וְחַלִּין עַל דְּבַר שְׂאִין בּוּ מַמְשׁ, בְּגִין דְּשְׁבוּעָה אִיִּהוּ עֵלְמָא דִּין, דְּלִית לִיָּהּ קִיּוּמָא,

אֲלֵא עַל יְסוּד, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (משלי י) וְצַדִּיק יִסּוּד עוֹלָם. (דף קט"ז ע"א).

ובו שבועה, שכתוב חי ה' שכבי
עד הבקר. ששכינה תחתונה, כהל
מצרבי הוא הדיור שלה, על שם
שהוא תל שהפל פונים בו. כ"ו
ת"ל, ידו"ד כ"ו, ודאי שכינה היא
תל שלו, על שם (שיר ה) קוצותיו
תלתלים שחרות כעורב. ופרשוה
על כל קוץ וקוץ תלי תלים של
הלכות. (קוץ) ד' מן אחד, תל שהפל
פונים בו. והקוץ הנה אחוז בין
א"ח ובין ד'. זהו שכתוב כי כל
בשמים ובארץ, ותרגם יהונתן,
שאחוז בשמים ובארץ.

ועריו בארו בעלי המשנה
בחגיגה, על מה העולם עומד?
על עמוד אחד ששמו צדיק,
שנאמר וצדיק יסוד עולם. ובדאי
הוא ברית של שבועה שעליו
עומדים א"ח ד', שהם שמם
וארץ, שכתוב (ירמיה לג) אם לא
בריתי יומם ולילה חקות שמם
וארץ לא שמתי. א"ח שמם, זהו
שכתוב (מלכים א-ח) ואתה תשמע
השמם. ד' הארץ, זהו שכתוב
(ישעיה סו) והארץ הדם רגלי.

ומשום שברית אחוזה בין שמם
וארץ ובה שבועה, זהו שכתוב
חי ה' שכבי עד הבקר. מי שנשבע
בשמו לשקר, כאלו הרס את בנין
השמים והארץ והחזיר את
העולם לטהו ובהו. שאם אדם
זיוז הקוץ של ד' מן אחד, ישאר
אחר, סמא"ל במקומו שקר.
וכאלו אותו איש בונה שמם
וארץ על שקר. ואמת עומד, שקר
לא עומד. הרס הבנין, ונפלו
שמם וארץ.

וזהו כאלו השליף משמים ארץ
תפארת ישראל. שמי נותן ארץ
בשמים, שאמר (איכה ב) השליף
משמים ארץ? ודאי זו שכינה,
ותפארת עמה, שלא נפרד ממנה

וביה אומאה, דכתיב, (רות ג) חי יי' שכבי עד
הבקר. דשכינתא תתאה, כותל מערבי,
דיורא דיליה. על שם דאיהו תל שהפל פונים
בו. כ"ו ת"ל, יהו"ה כ"ו, ודאי שכינתא,
איהו תל דיליה. על שם, (שיר השירים ה) קוצותיו
תלתלים שחרות כעורב ואוקמוה על כל קוץ
וקוץ תלי תלים של הלכות. (קוץ) ד' מן אחד,
תל שהפל פונים בו. והאי קוץ, הוא אחיד בין
א"ח, ובין ד', הדא הוא דכתיב, (דברי הימים א כט)
כי כל בשמים ובארץ, ותרגם יהונתן, דאחיד
בשמיא ובארעא.

ועריו אוקמוה מארי מתניתין בחגיגה, על
מה העולם עומד, על עמוד אחד
ששמו צדיק, שנאמר וצדיק יסוד עולם.
ובדאי איהו ברית דשבועה, דעליה קיימין
א"ח ד', דאינון שמיא וארעא, דכתיב, (ירמיה לג)
אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמם וארץ
לא שמתי. א"ח שמם, הדא הוא דכתיב, (מלכים
א ח) ואתה תשמע השמם. ד', הארץ. הדא
הוא דכתיב, (ישעיה סו) והארץ הדום רגלי.

ובנין דברית אחיד בין שמיא וארעא, וביה
שבועה, הדא הוא דכתיב, חי יי' שכבי
עד הבקר. מאן דאומי בשמיה לשקרא, כאילו
הרס בניינא דשמיא וארעא, ואהדר עלמא
לתהו ובהו. דאי בר נש יעדי קוצא דד' מן
אחד ישתאר אחר, סמא"ל באתריה שקר.
וכאלו ההוא בר נש בני שמיא וארעא על
שקר. וקושטא קאי, שקרא לא קאי. הרס
בניינא, ונפלו שמיא וארעא.

והאי איהו כאילו השליף משמים ארץ
תפארת ישראל. דמאן יהיב ארץ
בשמים, דקאמר (איכה ב) השליף משמים ארץ.

אלא ודאי דא שכינתא, ותפארת עמה, דלא אתפרש מינה בנפילו דילה,

בְּנִפְלִיתָהּ, לְקַיִם בָּהּ (ישעיה מב) אָנִי
ה' הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי לְאַחַר לֹא
אֶתֵּן. וּמִנִּין לְנוּ שְׂאֻמַּת נֶפֶל עִמָּה?
שְׂכֵתוֹב (דניאל ח) וְתִשְׁלַף אָמַת
אַרְצָהּ. וּמִי שֶׁנִּשְׁבַּע אָמַת הוּא
מְקַיִם (תהלים פה) אָמַת מ' אַרְץ
ת' צָמַת. שֶׁהוּא הַעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי
שֶׁבּוּ הַבְּנִינָן קִיִּם. זֶהוּ שְׂכֵתוֹב
בְּר' א' אֱלֹהִים א"ת, וְאַחַר כֶּף -
הַשְּׁמַיִם וְאֵת הָאֲרֶץ.

וּמִשׁוּם שֶׁשְׂבֻעָה הִיא בְּנִינָן שֶׁל
הָעוֹלָם הַזֶּה, אֵינן לוֹ קִיּוּם לֹא
יְסוּד, דְּכֵר שֵׁישׁ בּוּ מִמֶּשׁ. נִדְרֵי,
שֶׁהוּא עוֹלָם הַבָּא, עוֹלָה עַל גְּבִי
שְׂבֻעָה, וְהוּא חָל עַל דְּכֵר שְׂאִין
בּוּ מִמֶּשׁ, שְׂלֵא צְרִיכָה יְסוּד לְעַמֵּד
עָלָיו, שֶׁהוּא בְּרִית, שְׂבּוּ תִשְׁמִישׁ
הַמְּטָה. וּמִשׁוּם כֶּף בְּיוֹם
הַכַּפּוּרִים, הָעוֹלָם הַבָּא, שְׂבּוּ תִקְנוּ
כָּל נִדְרֵי, אֲסוּר בְּתִשְׁמִישׁ הַמְּטָה.
שֶׁם אוֹת בְּרִית, י' הִיא תֵּג עַל סֵפֶר
תּוֹרָה צְדִיק, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְוֵה,
הָעוֹלָם הַבָּא אֵינן בּוּ לֹא אֲכִילָה
וְלֹא שְׂתִיָּה וְלֹא תִשְׁמִישׁ הַמְּטָה,
אֲלֵא צְדִיקִים יוֹשְׁבִים וְעֵטְרוֹתֵיהֶם
בְּרֵאשִׁיהֶם.

וּמִשׁוּם שְׂאִין שְׂמוּשׁ בְּעוֹלָם הַזֶּה
בְּתֵג, בְּאֲרוֹ בְּעֲלֵי הַמְּשֻׁנָּה, כָּל
הַמְּשֻׁתְּמֵשׁ בְּתֵגָא חֲלָף. שְׂתֵג
לְמִטָּה הוּא בְּעוֹלָם הַזֶּה. הַנִּקְדָּה
שְׂמוּשׁ הָאוֹתִיּוֹת. אֲבָל בְּעוֹלָם
הַבָּא אֵינן שְׂמוּשׁ בְּאוֹתִיּוֹת, וְלִכֵּן
בְּסֵתֵר תּוֹרָה אֵינן נִקְוֵד בְּאוֹתִיּוֹתָיו,
אֲלֵא תִגִּים. וְלִכֵּן מִי שֶׁמְשֻׁתְּמֵשׁ
בְּסֵפֶר תּוֹרָה חוֹלָף, וְכֶף מִי
שֶׁמְשֻׁתְּמֵשׁ בְּמִי שְׂשׁוּנָה הַלְכוֹת,
עָלָיו בְּאֲרוֹ רְבוּתֵנוּ שֶׁהַמְּשֻׁתְּמֵשׁ
בְּתֵגָא - חוֹלָף.

בְּאוֹ כָּל רֵאשֵׁי הַיְשִׁיבוֹת
וְהַשְּׁתַּחֲוֹ לְפָנָיו וְאָמְרוּ, וַדַּאי
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְדַבֵּר בְּפִיךָ,
וְלוֹ אֲנוּ מְשֻׁתְּחָרִים. וְאֲנוּ מְכִירִים

לְקַיִים בָּהּ (ישעיה מב) אָנִי יי' הוּא שְׁמִי וּכְבוֹדִי
לְאַחַר לֹא אֶתֵּן. וּמִנִּלְזָן דְּאָמַת נֶפֶל עִמָּה,
דְּכֵתִיב, (דניאל ח) וְתִשְׁלַף אָמַת אַרְצָהּ. וּמִאֵן
דְּאוּמֵי קוּשְׁטָא, הוּא מְקַיִים (תהלים פה) אָמַת
מ' אַרְץ ת' צָמַח, דְּאִיהוּ עֲמוּדָא דְּאֲמֻצְעִיתָא,
דְּבִיָּה אִיהוּ קִיִּימָא בְּנִינָא. הָדָא הוּא דְּכֵתִיב
בְּר' א' אֱלֹהִים א"ת, וְלִכְתֵּר הַשְּׁמַיִם וְאֵת
הָאֲרֶץ.

וּבְנִינָן דְּשְׂבֻעָה, אִיהוּ בְּנִינָא דְּעֲלָמָא דָּא, לִית
לִיה קִיּוּמָא בְּלֵא יְסוּד, דְּכֵר שֵׁישׁ בּוּ
מִמֶּשׁ. נִדְרֵי, דְּאִיהוּ עֲלָמָא דְּאֵתִי, עַל גְּבִי
שְׂבֻעָה סְלִיקַת, וְאִיהוּ חֲלָה עַל דְּכֵר שְׂאִין בּוּ
מִמֶּשׁ, דְּלֵא צְרִיכָה יְסוּד לְקִיִּימָא עָלֵיהּ, דְּאִיהוּ
בְּרִית, דְּבִיָּה תִשְׁמִישׁ הַמְּטָה. וּבְנִינָן דָּא, בְּיוֹם
הַכַּפּוּרִים, עֲלָמָא דְּאֵתִי, דְּבִיָּה תִקְיֵנוּ כָּל נִדְרֵי,
אֲסוּר בְּתִשְׁמִישׁ הַמְּטָה.

תִּמְנָן אוֹת בְּרִית, י' אִיהוּ תֵּגָא עַל סֵפֶר תּוֹרָה
צְדִיק, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ הָעוֹלָם הַבָּא, אֵינן
בּוּ, לֹא אֲכִילָה, וְלֹא שְׂתִיָּה, וְלֹא תִשְׁמִישׁ
הַמְּטָה, אֲלֵא צְדִיקִים יוֹשְׁבִים וְעֵטְרוֹתֵיהֶם
בְּרֵאשִׁיהֶם.

וּבְנִינָן דְּלִית (ס"א דאית) שְׂמוּשׁ בְּעֲלָמָא דִּין בְּתֵגָא,
אוּקְמוּהָ מְאָרִי מִתְנִיתִין, כָּל הַמְּשֻׁתְּמֵשׁ
בְּתֵגָא חֲלָף. דְּתֵגָא לְתֵתָא, בְּעֲלָמָא דִּין אִיהוּ.
נִקְוֵדָה שְׂמוּשָׁא דְּאֶתְוּוּן. אֲבָל בְּעֲלָמָא דְּאֵתִי,
לִית שְׂמוּשָׁא בְּאֶתְוּוּן, וּבְנִינָן דָּא סֵפֶר תּוֹרָה לִית
בִּיה נִקְוֵדָה בְּאֶתְוּוּי, אֲלֵא תֵגָא, וּבְנִינָן דָּא, מְאֵן
דְּמְשֻׁתְּמֵשׁ בְּסֵפֶר תּוֹרָה חֲלָף. וְהַכִּי, מְאֵן
דְּמְשֻׁתְּמֵשׁ בְּמִי שְׂשׁוּנָה הַלְכוֹת, עָלֵיהּ אוּקְמוּהָ
רְבִנָן, דְּאֶשְׁתַּמֵּשׁ בְּתֵגָא חֲלָף.

אֶתּוּ כְּלָהּ מְאָרִי מִתְנִיבְתָּאן, וְאֶשְׁתַּחֲוֹ קָמִיהּ,
וְאָמְרוּ וַדַּאי קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מְלִיל

בְּפוּמָהּ, וְלִיה אֲנָן סְגִדִין. וְאֲנָן אֶשְׁתַּמוּדְעִין בְּמִלִּין אֲלִין, דְּלִית יְלוּד אֶשָּׁה

בדברים הללו שאין ילוד אשה אחר פרט לה שיכול לדבר אותם. ודאי שהדברים הללו מעידים בך שאתה הוא שנאמר בו (במדבר יב) פה אל פה אדבר בו. אין לעכב את אליהו אליך, אלא לפי אמת הקדוש ברוך הוא שיוריד אותו אליך, מלא עשר ומלא סגלות אליך.

רועה הנאמן, עבד נאמן, אליך עבד עברי - (דברים טו) העניק תעניק לו. העניק - לו, תעניק - לבניו, בדברים הגנוזים הללו. ומגורך - גרנה של התורה שלך. ומיקבך - בגרן ויקב הכתוב מדבר, כמו שפארו בעלי המשנה, בפסלות גרן ויקב הכתוב מדבר.

י"ב - "חוד, ק"דשה, ב"רכה של הקדוש ברוך הוא. וזו השכינה, שהיא ברכה של הקדוש ברוך הוא מימין, והיא קדשה משמאלו, והיא חודו באמצע, וקף עולות אותיותיו של הקדוש ברוך הוא יב"ק. כמו זה הקב"ה בחשבון יב"ק.

ומי שהוא בק"י בהלכה שלו, שהיא השכינה - הקדוש ברוך הוא עמו, שבשכילה לא יזוז ממנו לעולם. שיש הלכה שהיא נערה שלה מצד של נער, ובגללה נאמר הלכה כפלוני. אבל ההלכה שלך, רועה הנאמן, היא שנאמר בה הלכה למשה מסיני. מפי הגבורה נתן לה הקדוש ברוך הוא את פתו.

ורבן על הלכות אחרות נאמר, (משלי לא) רבות בנות עשו חיל. על הלכה שלך נאמר, ואת עלית על פלנה. שהתגברת על כלם בגבורה. (שופטים ו) ה' עמך גבור החיל. נתקן (נתחוק) בך והשלים בגין הפלך, והוא בונה בנינו על פיך ועל ידך. אשריך!

אחר אבר מינה, יכיל למלא לון. ודאי מלין אלין, קא סהדין בך, דאנת הוא דאתמר ביה, (במדבר יב) פה אל פה אדבר בו. לית לעכב לאליהו גבך, אלא לפייסא ליה לקודשא בריך הוא, לנחתא ליה לגבך, מליא עותרא, מליא סגולות לגבך.

רעיא מהימנא, עבד נאמן, לגבך עבד עברי, (דברים טו) העניק תעניק לו. העניק ליה, תעניק לבנוי, במלין גניזין אלין. (דברים טו) ומגורך: גרנה של תורה דילך. ומיקבך, בגרן ויקב קרא ממלל, כמה דאוקמוה מארי מתניתין, בפסולת גרן ויקב הכתוב מדבר.

י"ב: "חוד. ק"דושה. ב"רכה דקודשא בריך הוא. ודא שכנתא, דאיהי ברכה, דקודשא בריך הוא, מימינא. ואיהי קדשה משמאליה. ואיהי יחודיה, באמצעיתא. וקודשא בריך הוא, הכי סלקין אתווי דיליה, יב"ק. פגוונא (דף קט"ז ע"ב) דא, הקדוש ברוך הוא: בחשבון יב"ק.

ומאן דאיהו בק"י בהלכה דיליה, דאיהי שכנתא, קדשא בריך הוא עמיה. דבגינה לא יזוז מניה לעלם. דאית הלכה דאיהי נערה דילה, מסטרא דנער, ובגינה אתמר הלכה כפלוני. אבל הלכה דילך, רעיא מהימנא, איהי דאתמר בה, הלכה למשה מסיני, מפי הגבורה, יהיב לה קדשא בריך הוא, ברתא דיליה.

ובגין דא, על הלכות אחרנין אתמר, (משלי לא) רבות בנות עשו חיל. על הלכה דילך אתמר, ואת עלית על פלנה. דאתגברת על פלהו, בגבורה. (שופטים ו) יי' עמך גבור החיל. אתקין (כ"א אתתקפת) בך, ואשלים בנינא דמלכא, ואיהו בני בנייניה על פומך, ועל ידך, זפאה חולקך.

פְּתַח רוּעָה הַנֶּאֱמָן וְאָמַר, (בראשית מח) הַמְּלֶאֶךְ הַגָּאֵל אֶתִּי מִכָּל רָע, שְׁהִיא הַשְּׂכִינָה שֶׁנֶּאֱמַר בָּהּ (שמות יד) וַיִּסַּע מֶלֶאֶךְ הָאֱלֹהִים. יִבְרַךְ אֶתְכֶם בְּעוֹלָם הַבָּא, וַיְדַגּוּ לְרַב בְּקָרֵב הָאָרֶץ, בְּעֵלְמָא דִּין. לְמַהוּי שְׁלֹטְנוּתְכוֹן בְּתַרְיִן עֲלֵמִין, דְּאֵתוֹן חֵיִין. דְּמֵאן דְּאִיהוּ מַעֲלֵמָא דָּא, חֵי אֲתִקְרִי. כְּמָה דְכֹתִיב, (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ. חַיִּים תִּפְזֵן, חַיִּים הֵכָא.

מָה דְלָאוּ הֵכִי, מָאן דְּאִיהוּ מְלוּבָשׁ בְּאֵלִין קְלִיפִין, דְּעוֹר וּבָשָׂר וְעֲצָמוֹת וּגְיָדִים דְּגוּפָא שְׁפֵלָא, דְּרוּחָא הוּא מִית תִּפְזֵן. מָה מִיתָא, לֹא חֵמִי וְלֹא שְׁמַע וְלֹא מְמַלְל וְלִית לִיהּ תְּנוּעָה בְּכָל אֲבָרִין דִּילִיהּ. הֵכִי רוּחָא, לֹא חֲזָא דְלַעִיל מְגִיָּה. דְּאֵתְמַר בְּאוֹרִייתָא עֲלִייהוּ, דַּע מָה לְמַעְלָה מִמֶּךָ, עֵין רוּאָה וְאִזְן שׁוֹמְעַת, וְכָל מַעֲשֵׂיךָ בְּסִפְרָא נְכֹתְבִים.

דְּכִמָּה מְלֶאֶכִין אֲזֵלִין עֲמִיהּ, דְּאֵתְמַר בְּהוֹן, (תהלים צא) כִּי מְלֶאֶכִיו יִצְוֶה לָךְ. וְאִין לֹא רְשׁוּת בְּגוּף הַזֶּה לְהַסְתַּפֵּל בְּהֵם וּלְשַׁמַּע בְּקוֹלָם, שְׁהֵם חַיּוֹת שְׁלֵאָשׁ, מְדַבְּרוֹת וּמְקַדְּשׁוֹת וּמְבָרְכוֹת וּמְיַחַדוֹת אֵת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא עִם יִשְׂרָאֵל כְּאֶחָד, כֹּל שְׁפָן אֵת הַשְּׂכִינָה שְׁהִיא עֲלֵיהֶם, כֹּל שְׁפָן הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁהוּא מַעַל לְשְׂכִינָתוֹ, שְׂבָה הוּא מְקַבֵּל אֵת תְּפִלוֹת יִשְׂרָאֵל.

וּמִשׁוּם הַחֻטָּאִים הָיוּ מִתְּלַבְּשִׁים בְּקַלְפוֹת הַלְלוּ, כְּמוֹ שְׂאֲדָם שְׁחֻטָּאֵי אַבּוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם. וְזֵהוּ שְׂבָאָרוּ בְּעֵלֵי הַמְּשָׁנָה, כְּשִׂאוֹחִזִּים מַעֲשֵׂה אַבּוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם. וּמִשׁוּם הַקְּלָפוֹת הַלְלוּ שְׁלֵם הַחֻטָּאִים, אָמַר הַכְּתוּב (ישעיה נט) כִּי אִם עֲוֹנֹתֵיכֶם הָיוּ מְבַדְּלִים בֵּינְכֶם לְבִין אֱלֹהֵיכֶם. וּבִשְׂבִיל הַקְּלָפוֹת הַלְלוּ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מִתְּכַסֶּה בְּכִמָּה כְּנָפִים, שְׂבָהָם נֶאֱמַר (שם) בְּשִׁתִּים

פְּתַח רוּעָא מְהִימְנָא וְאָמַר, (בראשית מח) הַמְּלֶאֶךְ הַגָּאֵל אוֹתִי מִכָּל רָע, דְּאִיהִי שְׂכִינְתָא, דְּאֵתְמַר בָּהּ, (שמות יד) וַיִּסַּע מֶלֶאֶךְ הָאֱלֹהִים. יִבְרַךְ לְכוּ בְּעֵלְמָא דְאֵתִי. וַיְדַגּוּ לְרַב בְּקָרֵב הָאָרֶץ, בְּעֵלְמָא דִּין. לְמַהוּי שְׁלֹטְנוּתְכוֹן בְּתַרְיִן עֲלֵמִין, דְּאֵתוֹן חֵיִין. דְּמֵאן דְּאִיהוּ מַעֲלֵמָא דָּא, חֵי אֲתִקְרִי. כְּמָה דְכֹתִיב, (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ. חַיִּים תִּפְזֵן, חַיִּים הֵכָא.

מָה דְלָאוּ הֵכִי, מָאן דְּאִיהוּ מְלוּבָשׁ בְּאֵלִין קְלִיפִין, דְּעוֹר וּבָשָׂר וְעֲצָמוֹת וּגְיָדִים דְּגוּפָא שְׁפֵלָא, דְּרוּחָא הוּא מִית תִּפְזֵן. מָה מִיתָא, לֹא חֵמִי וְלֹא שְׁמַע וְלֹא מְמַלְל וְלִית לִיהּ תְּנוּעָה בְּכָל אֲבָרִין דִּילִיהּ. הֵכִי רוּחָא, לֹא חֲזָא דְלַעִיל מְגִיָּה. דְּאֵתְמַר בְּאוֹרִייתָא עֲלִייהוּ, דַּע מָה לְמַעְלָה מִמֶּךָ, עֵין רוּאָה וְאִזְן שׁוֹמְעַת, וְכָל מַעֲשֵׂיךָ בְּסִפְרָא נְכֹתְבִים.

דְּכִמָּה מְלֶאֶכִין אֲזֵלִין עֲמִיהּ, דְּאֵתְמַר בְּהוֹן, (תהלים צא) כִּי מְלֶאֶכִיו יִצְוֶה לָךְ. וְלִית לִיהּ רְשׁוּ בְּהֵאִי גוּפָא, לֹא אֶסְתַּכְּלָא בְּהוֹן, וְלִמְשַׁמַּע בְּקַלְהוֹן, דְּאִינוֹן חֵיִין דְּאֶשָּׂא, מְמַלְלִין וּמְקַדְּשִׁין וּמְבָרְכִין וּמְיַחַדִּין לְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, עִם יִשְׂרָאֵל בְּחֻדָּא. כֹּל שְׁפָן לְשְׂכִינְתָא, דְּאִיהִי עֲלִייהוּ. כֹּל שְׁפָן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְּאִיהוּ לְעִילָא מִן שְׂכִינְתֵיהּ, דְּבָהּ מְקַבֵּל צְלוֹתֵין דִּישְׂרָאֵל.

וּבְגִין חוּבִין, הָיוּ מִתְּלַבְּשִׁין בְּאֵלִין קְלִיפִין. כְּגוֹנוֹנָא דְאָדָם, דְּחוּבֵי אַבְהַתְהוֹן בִּידֵיהוֹן. וְהֵאִי אִיהוּ דְּאוּקְמוּהּ מְאָרִי מִתְּנִיתִין, כְּשִׂאוֹחִזִּין מַעֲשֵׂה אַבּוֹתֵיהֶם בִּידֵיהֶם. וּבְגִין אֵלִין קְלִיפִין דְּחוּבִין, אָמַר קָרָא, (ישעיה נט) כִּי אִם עֲוֹנוֹתֵיכֶם הָיוּ מְבַדְּלִים בֵּינְיֶכֶם לְבִין אֱלֹהֵיכֶם. וּבְגִין אֵלִין קְלִיפִין, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא מִתְּכַסֶּיָּא בְּכִמָּה גְדִפִין. דְּאֵתְמַר בְּהוֹן, (ישעיה ו) בְּשִׁתִּים

יְכַסֶּה פָּנָיו וּבִשְׂתֵימִים יְכַסֶּה רַגְלָיו וְגו' .
לְעֵתִיד לְבָא, (ישעיה ל) וְלֹא יִפְנֶף עוֹד מוֹרִיךְ וְהָיוּ
עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת מוֹרִיךְ . דְּאֵתוֹן בְּהֵאֵי

עֲלֵמָא, דְּלִית לְכוּן קְלִיפִין וְעוֹרִין, אֵית לְכוּן
רְשׁוּ לְאִסְתַּפְלָא בְּבִנֵי עֲלֵמָא, וּבְנֵי עֲלֵמָא (ס"א
לית) אֵית לוֹן רְשׁוּ לְאִסְתַּפְלָא בְּכוּ . וּבְגִין דָּא,
עֲלֵיכוּ אֲתִמַּר דְּאֵתוֹן חֵיין, וְעֲלֵמָא דְלְכוּן,
עוֹלָם הַחַיִּים . אֲבָל עֲלֵמָא שְׁפֵלָא, דָּא עוֹלָם
הַמֵּתִים, דְּכָל אֱלֹהוֹת דְּאוּמִין דְּעֲלֵמָא,
מִבְּלַעֲדֵי יִי, פְּלַהוֹן מֵתִים .

אָמַר לִיה רַבִּי שְׁמַעוֹן, (בוצינא קדישא) (נ"א רעיא מהימנא)
עִם כָּל דָּא, דְּאֲנֵת לָא יְכִיל לְאִסְתַּפְלָא
בְּבִנֵי עֲלֵמָא דְאֵתִי בְּעֵינִין, וְלֹא בְּמִלְאֲכֵיָא, כָּל
שְׁפָן בְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא וּבִשְׂכִינְתֵיהּ, אֲבָל
בְּעֵין הַשְּׁכָל דְלַבָּךְ, אֵת חֲזִי בְּכֵלָא בְּבִנֵי עֲלֵמָא
דְאֵתִי, וּבְמִלְאֲכֵין וּבְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא
וּשְׂכִינְתֵיהּ . דְּסַחְרִין לָךְ . וּבְגִין דָּא אָמַר שְׁלֵמָה,
דְּכֵתִיב בֵּיה (מלכים א ה) וַיַּחֲכֶם מִכָּל הָאָדָם, (קהלת א)

וְלַבִּי רָאָה הַרְבֵּה חֲכָמָה וְדַעַת .
אָבֵר בְּנִבּוּאָה, לִית לְכוּן רְשׁוּ לְאִסְתַּפְלָא בֵּיה
(כָּל שְׁפָן) נְבִיא בְּעֵין הַשְּׁכָל, אֲלֵא בְּעֵינִין,
דְּאֵיהִי מְרָאָה וְחֲזִיוֹן דְּעֵינִין, הָדָא הוּא
דְּכֵתִיב, (במדבר יב) בְּמִרְאָה אֱלֹו אֲתוּדַע . וְעוֹד
בְּחֲזִיוֹן לִילָה, מְרָאָה בִּימָמָא, חֲזִיוֹן בְּלִילָא,
וְכֵלָא בְּעֵינִין, וְלֹא בְּעֵין הַשְּׁכָל דְלַבָּא . וְעֵינִין
אֵינוֹן תְּרִי סְרַסוּרֵי דְלַבָּא, וּמִשְׁמָשִׁין דִּילֵיהּ .
וְאֵיהִו מְלָפָא בִּינֵיהוּ (לפניהו), וּבְגִין דָּא, חֲכָם
עֲדִיף מְנַבִּיא . וְהֵכִי הוּא תְרִין אוּדְנִין, תְרִין
שְׁמָשֵׁי דְלַבָּא .

וּבְגִין דָּא אוּקְמוּהָ רַבָּנָן, הֵלֵב רוּאָה, וְהֵלֵב
שׁוּמַע . וְלֹא עוֹד, אֲלֵא דְאֲתִמַּר בְּלַב,
הֵלֵב מִבִּין, הֵלֵב יוּדַע . (שמות לא) וּבְלַב כָּל חֲכָם
לֵב נִתְתִי חֲכָמָה . הָרִי חֲכָמָה וְתַבּוּנָה וְדַעַת

יְכַסֶּה פָּנָיו וּבִשְׂתֵימִים יְכַסֶּה רַגְלָיו
וְגו' .

לְעֵתִיד לְבָא, (שם ל) וְלֹא יִפְנֶף עוֹד
מוֹרִיךְ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רוֹאוֹת אֶת
מוֹרִיךְ . שְׂאֵתָם בְּעוֹלָם הַזֶּה, שְׂאֵין
לְכָם קְלַפּוֹת וְעוֹרוֹת, יֵשׁ לְכָם
רְשׁוֹת לְהִסְתַּפֵּל בְּבִנֵי הָעוֹלָם,
וּלְבִנֵי הָעוֹלָם (אין) יֵשׁ רְשׁוֹת
לְהִסְתַּפֵּל בְּכָם, וְלָכֵן עֲלֵיכֶם נֹאמַר
שְׂאֵתָם חַיִּים, וְעוֹלָמְכֶם הוּא עוֹלָם
הַחַיִּים . אֲבָל הָעוֹלָם הַשְּׁפֵל הוּא
עוֹלָם הַמֵּתִים, שְׁפֵל אֱלֹהוֹת שֶׁל
אֲמוֹת הָעוֹלָם מִבְּלַעֲדֵי ה', כָּלָם
מֵתִים .

אָמַר לוֹ רַבִּי שְׁמַעוֹן, (המנורה
הקדושה) (רועה הנאמן), עִם כָּל זֶה
שְׂאֵתָה לֹא יְכוּל לְהִסְתַּפֵּל בְּבִנֵי
הָעוֹלָם הַבָּא בְּעֵינִים וְלֹא
בְּמִלְאֲכִים, כָּל שְׁפָן בְּקוּדְשֵׁי-
בְּרוּךְ הוּא וּשְׂכִינְתּוֹ, אֲבָל בְּעֵין
הַשְּׁכָל שֶׁל לַבָּךְ אֵתָה רוּאָה אֵת
כָּל בְּנֵי הָעוֹלָם הַבָּא, וּבְמִלְאֲכִים
וּבְקוּדְשֵׁי בְּרוּךְ הוּא וּשְׂכִינְתּוֹ
שְׁמַקִּיפִים אוּתָךְ . וּמִשׁוּם זֶה אָמַר
שְׁלֵמָה, שְׂכֵתוֹב בּוֹ (מלכים א ה)
וַיַּחֲכֶם מִכָּל הָאָדָם, (קהלת א) וְלַבִּי
רָאָה הַרְבֵּה חֲכָמָה וְדַעַת .

אָבֵר בְּנִבּוּאָה אֵין רְשׁוֹת לְהִסְתַּפֵּל
בּוֹ (כָּל שְׁפָן) נְבִיא בְּעֵין הַשְּׁכָל, אֲלֵא
בְּעֵינִים, שְׂהִיא מְרָאָה וְחֲזִיוֹן
הָעֵינִים . זֶהוּ שְׂכֵתוֹב בְּמִרְאָה אֱלֹו
אֲתוּדַע . וְעוֹד בְּחֲזִיוֹן לִילָה -
מְרָאָה בַּיּוֹם, חֲזִיוֹן בְּלִילָה . וְהַכֵּל
בְּעֵינִים, וְלֹא בְּעֵין הַשְּׁכָל שֶׁל
הַלֵּב . וְהָעֵינִים הֵן שְׁנֵי סְרַסוּרֵי
הַלֵּב, וּמִשְׁמָשִׁים שְׁלוֹ, וְהוּא מְלַף
בִּינֵיהֶם (אליהם), וְלָכֵן חֲכָם עֲדִיף
מִנְּבִיא . וְכֵן הֵם שְׂתֵי הָאֲזִינִים, שְׁנֵי
שְׁמָשֵׁי הַלֵּב .

וּמִשׁוּם זֶה פְּרָשְׁוּהָ רַבּוֹתֵינוּ, הֵלֵב
רוּאָה וְהַלֵּב שׁוּמַע . וְלֹא עוֹד, אֲלֵא
שְׁנֵאמַר בְּלַב, הֵלֵב מִבִּין, הֵלֵב
יוּדַע . (שמות לא) וּבְלַב כָּל חֲכָם
נִתְתִי חֲכָמָה . הָרִי חֲכָמָה וְתַבּוּנָה

וְדַעַת בְּלִבְךָ, שְׂבָהֶם נַעֲשׂוּ שְׂמֵי־
וְאָרֶץ וּתְהוֹמוֹת, וּבְהֶם נַעֲשֶׂה
הַמְשָׁכָן. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (שם) וְאַמְלֵא
אֹתוֹ רוּחַ אֱלֹהִים בְּחֻמְכָּה
וּבְחִבּוֹנָה וּבְדַעַת. מִה שְׂאִין כָּל זֶה
בְּעֵינַיִם.

וְרוּעָה הַנְּאָמָן, מִי שֶׁכָּל זֶה בְּלִבּוֹ
רוֹאֶה יוֹתֵר מִנְּבִיא, כָּל שֶׁכֶן
מִחֻשְׁבֵּתָךְ שְׂאִין לָהּ סוּף, וּבִהּ
תִּסְתַּפֵּל בְּאוֹתוֹ שְׂאִין לוֹ סוּף, מִה
שֶׁלֹּא הֵיחֵד לָךְ רִשׁוֹת בְּרֵאשׁוֹנָה
לְהִסְתַּפֵּל בְּעֵינַיִם. זֶהוּ שְׂכָתוֹב (שם)
(א) וְרֵאִיתָ אֵת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרְאוּ.
טַפְּשֵׁי הַלֵּב הִלְלוּ הֵם מֵתִים,
וְעוֹרִים בְּקַלְפוֹת הַלֵּלוּ. אֲבָל אֵלֶיךָ
אֵינִם חֻשׁוֹבִים לְכָלוּם, וְאֵינִם
מִפְסִיקִים בִּינְךָ לְבֵין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא וְשִׁכְיֵנְתוֹ, וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם
הַבָּא וְהַמְּלֹאכִים, שֶׁכָּךְ יִכְנָס אֵלֶיךָ
בְּאוֹתָם חִלּוֹנוֹת שֶׁל הָעֵינַיִם
וְהָאֲזָנִים וְנִקְבֵי הַחֹטֶם וְהַפֶּה, כְּמוֹ
מְלַךְ שֶׁנִּכְנָס בְּכַסּוֹ לְחִדְרֵי חִדְרֵים
לְדַבֵּר עִם בְּנוֹ. וּמִשׁוּם זֶה
מִתְפַּלְלִים יִשְׂרָאֵל בּוֹ בְּתַפְלָתָם:
אֵתָּה חוֹפֵשׁ כָּל חִדְרֵי בֶטֶן רוֹאֶה
כְּלִיּוֹת וְלֵב וְאֵין כָּל דְּבָר נַעֲלָם
מִמֶּךָ.

וְהֵינּוּ מִה שְׂאֵמֵר שְׁלֵמָה, (שיר ב)
מִשְׁגִּיחַ מִן הַחִלּוֹנוֹת וְגו'. וְאַלְהֵם
הַחִלּוֹנוֹת שֶׁל עֵינַיִם וְאֲזָנִים וְנִקְבֵי
הַחֹטֶם וְהַפֶּה. בְּשִׁבְעַת הַנְּקָבִים
הִלְלוּ עוֹלָה הַנְּשֻׁמָּה בְּשִׁבְעָה מֵינֵי
בְּשָׂמִים, וְכֵךְ הַתְּפִלָּה עוֹלָה
בְּשִׁבְעָה הַבְּשָׂמִים הַלְלוּ, שֶׁהֵם:
(שם ד) גֶּרֶךְ וְכַרְפֶּם קִנְיָה וְקִנְמֹן עִם
כָּל עֲצֵי לְבוֹנָה מִר וְאַהֲלוֹת עִם כָּל
רֵאשֵׁי בְּשָׂמִים. בְּאוֹתוֹ זְמַן שֶׁכָּךְ
הַתְּפִלָּה עוֹלָה, מְקַטְרֵת מִר וְכו'.
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׂוֹאֵל עֲלֵיךָ,
(שם א) מִי זֹאת עֲלָה מִן הַמְּדַבֵּר וְגו',
מְקַטְרֵת מִר וְלִבְנָה וְגו'. מִי זֹאת
וְדֹאֵי, מִצָּד שֶׁל מִי הִיא וְדֹאֵי

הַמְּדַבֵּר מְקַטְרֵת מִר וְלִבְנָה וְגו'. מִי זֹאת וְדֹאֵי, מִסְטָרָא דְמִי אִיהוּ וְדֹאֵי

בְּלִבָּא. דְּבַהוּן אֶתְעַבְדוּ שְׂמֵיא וְאַרְעֵא,
וּתְהוֹמִין. וּבַהוּן אֶתְעַבְדִּי מִשְׁכְּנָא, (דף ק"ז ע"א)
הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שמות לא) וְאַמְלֵא אוֹתוֹ רוּחַ
אֱלֹהִים בְּחֻמְכָּה בְּחִבּוֹנָה וּבְדַעַת. מִה דְלִית
כּוֹלֵי הָאֵי בְּעֵינַיִן.

וְרַעֲיָא מְהֵימְנָא, מָאן דְּכוֹלֵי הָאֵי בְּלִבְיָהּ, יִתִּיר
חֲזִי מִן נְבִיא, כָּל שֶׁכֶן מִחֻשְׁבֵּתָא דִּילָךְ.
דְּלִית לָהּ סוּף, וּבִהּ תִּסְתַּפֵּל, בְּהֵהוּא, דְּלִית בֵּיהּ
סוּף, מִה דְלֹא הָוָה לָךְ רִשׁוֹ בְּקַדְמִיתָא
לְאַסְתַּפְּלָא בְּעֵינַיִן. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (שמות לג)
וְרֵאִיתָ אֵת אַחֲרֵי וּפְנֵי לֹא יֵרְאוּ.

אֵלֶיךָ טַפְּשֵׁי דְלִבָּא, אֵינּוֹן מֵתִין, וְסוּמִין בְּאֵלֶיךָ
קְלִיפִין. אֲבָל לְגַבְךָ, לָאוּ אֵינּוֹן חֻשְׁבִּין
כְּלוּם, וְלֹא מִפְסִיקִין בִּינְךָ לְבֵין קְדֻשָּׁא בְּרִיךְ
הוּא וְשִׁכְיֵנְתִיָּהּ, וְכָל בְּנֵי עֲלָמָא דְאֵתִי,
וּמְלֹאכִין, דְּהִכֵּי יִיעוֹל לְגַבְךָ בְּאֵינּוֹן חִלּוֹנִין,
דְּעֵינַיִן, וְאוּדְנִין, וְנוֹקְבֵי חוּטְמָא, וּפּוּמָא.
כְּמִלְכָּא דִּיעוֹל בְּאַתְפְּסִיָּא לְחִדְרֵי חִדְרֵים,
לְמַלְלָא עִם בְּרִיָּהּ. וּבְגִין דָּא, מְצַלִּין יִשְׂרָאֵל
בֵּיהּ בְּצִלּוֹתָא דְלְהוּן, אֵתָּה חוֹפֵשׁ כָּל חִדְרֵי
בֶטֶן רוֹאֶה כְּלִיּוֹת וְלֵב וְאֵין כָּל דְּבָר נַעֲלָם
מִמֶּךָ.

וְהֵינּוּ דְאֵמֵר שְׁלֵמָה, (שיר השירים ב) מִשְׁגִּיחַ מִן
הַחִלּוֹנוֹת וְגו'. וְאַלִּין אֵינּוֹן חִלּוֹנוֹת,
דְּעֵינַיִן וְאוּדְנִין וְנוֹקְבֵי חוּטְמָא וּפּוּמָא בְּאֵלֶיךָ
שְׂבָעָה נוֹקְבִין, נְשֻׁמְתָא סְלִיקַת, בְּשִׁבְעָה מֵינֵי
בוּסְמִין, וְהִכֵּי צִלּוֹתָא סְלִיקַת בְּאֵלֶיךָ ז'
בוּסְמִין, דְּאֵינּוֹן (שיר השירים ד) גֶּרֶךְ וְכַרְפֶּם קִנְיָה
וְקִנְמֹן עִם כָּל עֲצֵי לְבוֹנָה מִר וְאַהֲלוֹת עִם כָּל
רֵאשֵׁי בְּשָׂמִים. בְּהֵהוּא זְמַנָּא דְצִלּוֹתָא הִכֵּי
סְלִיקַת, מְקַטְרֵת מִר וְכו'. הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
שְׂאִיל עֲלָה, (שיר השירים ג) מִי זֹאת עוֹלָה מִן

בינה, כלולה משבעה מיני בשמים.

וזו קריאת שמע, כלולה מחמשים שערים, שהם כ"ה כ"ה, כלולה משבע ברכות, בשחר - שתיים לפניה ואחת לאחריה, ובערב - שתיים לפניה ושתיים לאחריה, והם: הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד, עד לך יי' הממלכה, דאיהי מלכות, שהיא מלכות, שהיא כלולה משלשה בשמים: מקטרת מר - זה כתר, ולבונה - זו חכמה, מכל אבקת רוכל - זו בינה. קום והשלם את מצוות רבונך.

לא תהיה אחרי רבים לרעת וגו', אחרי רבים להטת. אחרי רבים להטת - אין רבים פחות משלשה, ואם אין בית דין בשלשה, אין להטות אחר דינו. בית דין - שכינה. בשלשה - שלש חיות המרפכה שלה, והיא דין תורה, דין אמת, העמוד האמצעי. וכל דין שלא דן דין אמת לאמתו, זהו כאלו השליט את סמא"ל בעולם. (דניאל ח) ותשלך אמת ארצה, והפיל עמה את השכינה, ויקים את גיהנם, בת הזוג של סמא"ל עם סמא"ל. במקום של דין האמת יקים שפת שקר. דין אמת - עמוד האמצעי. שפת שקר - גיהנם וסמא"ל.

ומשום כך, כשידין דן דין, גיהנם פתוחה לפניו משמאלו, בת זוגו של סמא"ל. וחרב על צוארו, מלאך המות. סמא"ל מאחוריו מעל צוארו, וגן עדן פתוח לימינו, ועץ החיים פתוח לפניו על ראשו.

אם דן דין שקר, שולט עליו מלאך המות ושוחט אותו, ואחר כך שורף אותו בגיהנם. ואם דן דין אמת, הקדוש ברוך הוא יכניסו לגן עדן ומטעים אותו מעץ החיים, שכתוב עליו (בראשית

בינה, כלילא משבעה מיני בוסמין. ורא קריאת שמע, כלילא מחמשים תרעין, דאינון חמשה ועשרין חמשה ועשרין.

כלילא משבעה ברפאן, בשחר שתיים לפניה, ואחת לאחריה, ובערב שתיים לפניה, ושתיים לאחריה. ואינון, (דברי הימים א כט) הגדלה והגבורה והתפארת והנצח וההוד, עד לך יי' הממלכה, דאיהי מלכות. דאיהי כלילא מתלת בוסמין. מקטרת מר, דא כתר. ולבונה, דא חכמה. מכל אבקת רוכל, דא בינה. קום אשלים פקודין דמרך.

לא תהיה אחרי רבים לרעת וגו', אחרי רבים להטות. (שמות כג) אחרי רבים להטת, לית רבים פחות משלשה ואי לית בית דין בשלשה, לית להטות בתר דיניה. בית דין: שכינתא. בשלשה: תלת חיון דמרפכתא די'לה, ואיהי דין תורה, דין אמת, עמודא דאמצעיתא. וכל דיין דלא דן דין אמת לאמתו, דא איהו כאילו אשליט סמא"ל בעלמא. (דניאל ח) ותשלך אמת ארצה, ואפיל שכינתא עמיה, ויקים גיהנם, בת זוגיה דסמא"ל, עם סמא"ל. באתר דדין אמת, יוקים שפת שקר. דין אמת, עמודא דאמצעיתא. שפת שקר גיהנם וסמא"ל.

ובגין דא, כד דיין דן דין, גיהנם פתוחה לפניו משמאלו, בת זוגיה דסמא"ל. וחרב על צוארו, מלאך המות. סמא"ל מאחוריו מעל צואריה. וגן עדן פתוח לימיניה, ועץ החיים פתוח לקמיה, על רישיה.

אי דן דינא דשקרא, שליט עליה מלאך המות, ושחית ליה, ולבתר אוקיד ליה בגיהנם. ואי דן דין אמת, קדשא ברוך הוא ייעול ליה לגן עדן, ואטעים ליה מאילנא

א) ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם. שנברא בתורה, שבה נאמר (משלי א) עץ חיים היא למחזיקים בה. עץ חיים - תפארת. חיים שלו חכמה ובינה. חיי המלך ודאי.

והעולם דין המלכות הוא דין, והדין בלב, ונאמר בו הלב רואה. ולכן אין לו לדין אלא מה שענינו רואות. וכאן אין דין אלא הקדוש ברוך הוא. מה שענינו רואות, פי ה' ענינו משוטטות. ענינו על דרכי איש.

ובהן משגיח מן החלונות בשבעת נקבי האדם: בשתי עינים, ושתי אזנים, ושני נקבי החטם, והפה. הרי שבע של האם העליונה. וכך במעשיו הסתפל בשבע מצד השכינה התחתונה, בשתי ידים וצואר - שלש, וגוף וברית - שתיים. הרי חמש. שתי רגלים - הרי שבע. י"ה, יו"ד ה"א - בשבע אותיותיו מסתפל בשבעת נקבי הראש. נקבים, על שם נקבה, שנקביה פתוחות לקבל. ו"ה, וא"ו ה"א - בשבע אותיותיו מסתפל בשבעה האברים שלמטה, שהם תקון הגוף, שבהם עשית המצוות.

אשתו דומה לגופו, ועל שם המצוות נקראו אברים. על שם השכינה - הגוף. שמצד האחר לבושו, שהם עור ובשר. זהו שפתוב (איוב) עור ובשר תלבישני ובעצמות וגידים תשככני. במקום שאין שכינה, אותו הגוף לא נקרא אלא לבוש של אדם, שהוא תורה, (ויקרא יט) זאת התורה אדם פי ימות באהל. (ישעיה מד) פתפארת אדם לשבת בית. ובמקום ששם מצוה נקרא גוף של אדם, כמו גופי הלכות ופסקי דינים.

דחיי, דכתיב עליה, (בראשית א) ולקח גם מעץ החיים ואכל וחי לעולם. דאתברי באורייתא, דאתמר בה, עץ חיים היא למחזיקים בה. עץ חיים, תפארת. חיים דיליה חכמה ובינה. חיי המלך ודאי.

והעולם, דינא דמלכותא, דינא. ודינא בלב, ואתמר ביה, הלב רואה. ובגין דא, אין לו לדיין אלא מה שענינו רואות. והכא לית דיין, אלא קדשא ברין הוא. מה שענינו רואות, (דברי הימים ב טז) כי יי' ענינו משוטטות. (איוב לד) ענינו על דרכי איש.

ובהון, (שיר השירים ב) משגיח מן החלונות. בז' נוקבין דבר נש, בתרין עינין, ותרין אודנין, ותרין נוקבין דחוטמא, ופומא. הא ז' דאמא עלאה. והכי בעובדוי אסתפל בשבע, מסטרא דשכינתא תתאה, בב' ידין וצואר תלת, וגוף וברית תרין, הא חמש. תרין רגלין, הא שבע. י"ה, יו"ד ה"א, בשבע אתוון דיליה, אסתפל בשבע נוקבין דרישא, (ד ק"י ע"ב) נקבים: על שם נקבה, דנקביה פתוחות לקבל. ו"ה, וא"ו ה"א, בשבע אתוון דיליה, אסתפל בשבעה אברין דלתתא, דאינון תקוונא דגופא, דבהון עשיית המצוות.

אשתו כגופו דמ'א. ועל שם פקודין, אתקריאו אברים. על שם שכינתא, גופא. דמסטרא אחרא לבושא, דאינון עור ובשר. ה'א הוא דכתיב, (איוב י) עור ובשר תלבישני ובעצמות וגידים תשככני, באתר דלית שכינתא, ההוא גופא לא אתקרי, אלא לבושא דאדם. דאיהו תורה, (במדבר יט) זאת התורה אדם פי ימות באהל. (ישעיה מד) פתפארת אדם לשבת בית. ובאתר דתמן מצוה, אתקרי גופא דאדם, כגון גופי הלכות, ופסקי דינין.

הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹפֵט, הַעֲמוּד
הַאֲמָצְעִי, מִצַּד שֶׁל הַבֵּינָה, שֶׁהוּא
יְדוּ"ד. דִּין מִצַּד הַמַּלְכוּת. שׁוֹטֵר
הוּא שְׁלִיט, (מִצַּד שֶׁל יוֹסֵף הַצַּדִּיק מִשֵּׁם
בְּרֵאשִׁית מִבֵּ) וְיוֹסֵף הוּא הַשְּׁלִיט.
וְכָל הַסְּפִירוֹת הֵיוּ שׁוֹפְטִים מִצַּד
שֶׁל הָאֵם הַעֲלִיּוֹנָה (בֵּינָה), שְׁתַּפְּאֶרֶת
שׁוֹפֵט. וְהֵם שׁוֹטְרִים מִצַּד
הַמַּלְכוּת. שְׁצַדִּיק מִשֵּׁם שׁוֹטֵר
וּמוֹשֵׁל.

מְדַבֵּר שְׁקֵר תִּרְחַק וְנָקִי וְצַדִּיק אֵל
תִּהְיֶה וְגו'. מִצְוָה לְהַשְׁוֹת בְּעֲלֵי
דִּינִים וּלְהִתְרַחֵק מִדְּבַר שְׁקֵר,
שֶׁלֹּא יֵאמְרוּ מִשׁוּא פְּנִים (יש בְּדָבָר),
שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נֹאמֵר בּוֹ
(דְּבָרִים י) אֲשֶׁר לֹא יֵשָׂא פְּנִים. וְלֵ"א
יִק"ח שְׁח"ד - בְּסוֹפֵי תְּבוּת אֶחָד.
הַדִּין הַזֶּה צָרִיךְ לִהְיוֹת כְּגוֹן שֶׁל
אֶחָד, שֶׁהוּא יְדוּ"ד אֶחָד, שֶׁלֹּא
יִקַּח שְׁחָד, שֶׁהוּא יִהְיֶה בְּדִיּוֹקְנוֹ.
וּבְדִין לְהַשְׁוֹת שְׁנֵיהֶם כְּאֶחָד, וְלֹא
יִטֵּה דִין לְזֶה יוֹתֵר מִזֶּה, אֲלֵא
בְּמִשְׁקָלֶת אַחַת עַד שֶׁיִּקְבְּלוּ הַדִּין.
וְאַחֵר כֶּף כָּל אֶחָד נִדוֹן לְפִי
מַעֲשָׂיו.

וּפְרֻשָׁה בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, צַדִּיק -
יִצֵּר הַטוֹב שׁוֹפֵטוֹ. רָשָׁע - יִצֵּר
הָרַע שׁוֹפֵטוֹ. בֵּינוֹנִי - זֶה וְזֶה
שׁוֹפֵטוֹ. מִי שֶׁהוּא מַעֲצֵן הַחַיִּים אֵין
לוֹ דִּין כָּלֵל, אֵין לוֹ יִצֵּר הָרַע, וְזֶה
צַדִּיק גְּמוּר, וְזֶה צַדִּיק וְטוֹב לוֹ.
וְאֵין טוֹב אֲלֵא תוֹרָה. זֶהוּ שְׁכַתוֹב
(מְשָׁלִי ד) כִּי לִקַּח טוֹב נִתְּתִי לָכֶם
תּוֹרָתִי אֵל תַּעֲזוּבוּ. וְצַדִּיק וְרַע לוֹ,
מִצַּד שֶׁל עֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע.
וְלִמָּה נִקְרָא צַדִּיק אַחֵר שְׂרַע לוֹ,
שֶׁהוּא יִצֵּר הָרַע? אֲלֵא מִשׁוּם
שֶׁטוֹב שׁוֹלֵט עָלָיו נִקְרָא צַדִּיק וְרַע
לוֹ, שֶׁאִתּוֹ רַע הוּא תַחַת
רְשׁוּתוֹ. (כַּעֲבָד תַּחַת רַבּוֹ).

רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, לְמָה נִקְרָא רָשָׁע?
מִשׁוּם שֶׁהוּא הַתַּעֲלָה לְהִיּוֹת רֹאשׁ
בְּיִצֵּר הָרַע שְׁלוֹ, וְהַטוֹב הוּא תַחַת
רְשׁוּתוֹ כְּמוֹ עֲבָד תַּחַת רַבּוֹ. וְאַף

הַרְשָׂא בְּרִיךְ הוּא שׁוֹפֵט, עֲמוּדָא דְאֲמָצְעִיתָא.
מְסֻטְרָא דְבֵינָה, דְאִיהוּ יְהוּ"ה. דִּינִין,
מְסֻטְרָא דְמַלְכוּת. שׁוֹטֵר, הוּא שְׁלִיט, (מְסֻטְרָא
דְיוֹסֵף הַצַּדִּיק מִתַּמָּן) וְיוֹסֵף הוּא הַשְּׁלִיט. וְכָל סְפִירָן,
אֵינוֹן שׁוֹפְטִים, מְסֻטְרָא דְאִמָּא עֲלָאָה,
דְתַפְּאֶרֶת שׁוֹפֵט. וְאֵינוֹן שׁוֹטְרִים, מְסֻטְרָא
דְמַלְכוּת. דְצַדִּיק מִתַּמָּן שׁוֹטֵר וּמוֹשֵׁל.

מְדַבֵּר שְׁקֵר תִּרְחַק וְנָקִי וְצַדִּיק אֵל תִּהְיֶה וְגו'.
(שְׁמוֹת כג) פְּקוּדָא לְהַשְׁוֹת הַבְּעֲלֵי דִינִין,
וּלְהִתְרַחֵק מִדְּבַר שְׁקֵר, דְלֹא יֵימְרוּן מִשׁוּא
פְּנִים (יש בְּדָבָר). דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אֲתַמַּר בֵּיה,
(דְּבָרִים י) אֲשֶׁר לֹא יֵשָׂא פְּנִים. וְלֵ"א יִק"ח שְׁח"ד,
בְּסוֹפֵי תֵיבוּת אֶחָד. הַאי דִּינִין, צָרִיךְ לְמַהוּי
כְּגוֹנוֹנָא דְאֶחָד, דְאִיהוּ יְהוּ"ה אֶחָד, דְלֹא יִקַּח
שְׁחָד, דִּיהָא אִיהוּ בְּדִיּוֹקְנִיה. וּבְדִינָא לְהַשְׁוֹת
תְּרוּוֹיְיהוּ כְּאֶחָד, וְלֹא יִטֵּה דִינָא לְדָא יִתִּיר מִן
דָּא, אֲלֵא בְתַקְלָא חַד, עַד דִּיקְבְּלוֹן דִּינָא.
וּלְבַתֵּר, כָּל חַד אֲתַדָּן, כְּפּוּם עוֹבְדוּי.

וְאוֹקְמוּנָה מְאִרֵי מִתְנִיתִין, צַדִּיק יִצֵּר הַטוֹב
שׁוֹפֵטוֹ. רָשָׁע, יִצֵּר הָרַע שׁוֹפֵטוֹ.
בֵּינוֹנִי, זֶה וְזֶה שׁוֹפֵטוֹ. מֵאֵן דְאִיהוּ מְאִילְנָא
דְחַיִי, לִית לִיה דִּינָא כָּלֵל, לִית לִיה יִצֵּר הָרַע,
וְדָא צַדִּיק גְּמוּר, וְדָא צַדִּיק וְטוֹב לוֹ. וְלִית
טוֹב, אֲלֵא תוֹרָה. הָדָא הוּא דְכְּתִיב, (מְשָׁלִי ד) כִּי
לִקַּח טוֹב נִתְּתִי לָכֶם תּוֹרָתִי אֵל תַּעֲזוּבוּ. וְצַדִּיק
וְרַע לוֹ, מְסֻטְרָא דְעֵץ הַדַּעַת טוֹב וְרַע. וְאִמָּאֵי
אֲתַקְרִי צַדִּיק בְּתֵר דְרַע לוֹ, דְאִיהוּ יִצֵּר הָרַע.
אֲלֵא, בְּגִין דְטוֹב שְׁלִיט עָלֵיה, אֲתַקְרִי צַדִּיק
וְרַע לוֹ. דְהָהוּא רַע אִיהוּ תַחַת רְשׁוּתִיה. (פ"א

כַּעֲבָדָא תַחַת רַבִּיה).

רָשָׁע וְטוֹב לוֹ, אִמָּאֵי אֲתַקְרִי רָשָׁע. בְּגִין דְאִיהוּ
אֲסַתְלַק לְמַהוּי רִישָׁא יִצֵּר הָרַע דִּילִיה,
וְטוֹב אִיהוּ תַחַת רְשׁוּתִיה, כַּעֲבָדָא תַחַת

על גב דרשע איהו מכתיר את הצדיק, ויכול צדיק גמור להעניש אותו, גם ענוש לצדיק לא טוב. משום אותו טוב שהוא תחת רגלי הרשע, אין להענישו, שאולי יחזר בתשובה ויתגבר על יצרו, ויהיה עפר תחת רגליו. שמצד של רשע וטוב לו (שכינה) שוככת, (רות א) ותגל מרגלותיו ותשפכ. זהו (משלי ל) ושפחה פי תירש גברתה. (ומצד של צדיק גמור) שפחה - יצר הרע נקבה. יצר הרע - זכר. בגללו נאמר (ישעיה מב) וכבודי לאחר לא אתן. (במדבר א) והזר הקרב יומת.

ומצד של צדיק ורע לו, שכינה היא עטרה על ראשו של אדם, ושפחה - יצר הרע - נכנעת תחת גברתה. ומצד של צדיק גמור אין זר ואין יצר הרע. ומצד של רשע גמור אין לו חלק בשכינה, שאין חלק לאדם בשכינה אלא מצד הטוב.

ואין כל שכינה שקולות, שהרי שכינה של עץ טוב ורע היא כפסא, אבל שכינה של עץ החיים, עליה נאמר (תהלים ח) לא יגרף רע. (אלא) משום שנאמר בה ומלכותו בכל משלה, מי שפוגם את מקומו נחשב כאלו עשה קלון לגבירה. שקלון הגבירה הוא מי שמזלזל במקומה, וקלון הגבירה הוא של המלך.

כר שפן מי שמעביר אותה ממקומה ושם שפחה במקומה, שבכל מקום שהוא פוגם, הגבירה אינה שרויה שם, אלא שפחה, שהיא פגומה, שורה במקום פגום. ופגם של אדם של חטאיו פוגם בכל איבריו, עד שלא מוצאת הגבירה מקום לשרות שם, ואין לו תקון עד שיחזירנה לכל איבריו.

רביה. ואף על גב דרשע איהו מכתיר את הצדיק, ויכול צדיק גמור לאענשא ליה, (משלי יז) גם ענוש לצדיק לא טוב, בגין שהוא טוב דאיהו תחות רגלוי דרשע, לית לאענשא ליה, דאולי יחזר בתשובה ויתגבר על יצריה, ויהא עפר תחות רגלוי.

דמסטרן דרשע וטוב לו, (נ"א שכינתא) שכיבת, (רות א) ותגל מרגלותיו ותשפכ. האי איהו (משלי ל) ושפחה כי תירש גבירתה. (ד"א ומסטרן דצדיק גמור) שפחה, יצר הרע נוקבא. יצר הרע, דכר. בגיניה אתמר, (ישעיה מב) וכבודי לאחר לא אתן. (במדבר א) והזר הקרב יומת.

ומסטרן דצדיק ורע לו, שכינתא איהי עטרה על רישא דבר נש, ושפחה יצר הרע, אתכפייא תחות גבירתה. ומסטרן דצדיק גמור, לית זר, ולית יצר הרע. ומסטרן דרשע גמור, לית ליה חולקא בשכינתא, דלית חולקא לבר נש בשכינתא, אלא מסטרן דטוב.

ולית כל שכינתא שקולין, דהא שכינתא דאילנא דטוב ורע, איהו כרסויא, אבל שכינתא דאילנא דחיי, עלה אתמר, (תהלים ה) לא יגורף רע. אבל (ד"א אלא) בגין דאתמר בה, (תהלים קג) ומלכותו בכל משלה, מאן דפגים אתר דילה, אתחשיב פאילו עביד במטרוניתא קלנא. דקלנא דמטרוניתא איהו, מאן דמזלזל באתרהא. וקלנא דמטרוניתא, דמלכא איהו.

כר שפן מאן דאעבר לה מאתרהא, ושוי שפחה באתרהא. דבכל אתר דאיהו פגים, מטרוניתא לא שריא תמן, אלא שפחה, דאיהי פגימא, שריא באתר פגים. ופגימו דבר נש דחובוי, פגים בכל אברין דיליה, עד דלא אשפחת מטרוניתא אתר לשריא תמן. ולית ליה תקונא (דף ק"ח ע"א) עד דיחזיר לה על כל אברין דיליה.

אמר בוצינא קדישא, רעינא מהימנא, בגין דא, אנת מתקן, בחבורא דא, דרמ"ח פקודין. לאמלכא לקודשא בריה הוא על כל אברים דשכינתא, בכל פקודא ופקודא, ולית אנת חייש ליקרה. זפאה חולקה, דכגוונא דאנת ממליך לקודשא בריה הוא בכל אברים דשכינתא, דאינון בעלי מדות, דכל ישראל. מארי מדות אינון אברים דשכינתא, הכי עביד קדשא בריה הוא לשריא שמייה עלך, וימלכינה, על כל משריין עלאין ותתאין.

קום רעינא מהימנא, לסדרא דינין בהלכות נזיקין, בסדורא דשמא דא, הוי"ה. דאיהו, (תהלים סח) רכב אלהים רבתיים אלפי שנאן, שהם שור נשר אריה אדם, שהרי מצד הימין, ששם ידו"ד, ארבע חיות, כף הוא סדורם: אדם אריה נשר שור. וכפי השנויים שמתהוים, כף היא תנועת וסדור החיות. והחיות של הצד האחר, שהם נזיקין של שמאל, כף סדורם: שנאן. ומשום זה התחלה שלהם - השור - קשור לארבעה אבות נזיקין - השור והבור והמבצה וההבצר, והסיומא שלהם אדם, מועד.

קום התעורר בדינים. פתח רועה הנאמן ואמר, (שם כא) אנני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך. אנני"י בהפוך אותיות - דינ"א, ומשום זה אמרו בעלי המשנה, דינא דמלכותא דינא. כל הדינים בשם הנה נדונו. (בה' בד' בג' בד' - שכינה (בית דין בשלשה, בית דין שכינה בשלשה) כנגד שלשת האבות. עמוד האמצעי, דין אמת, והוא דין לדון מצד של אנני", ששם הוא דין אמת. ומצד של שם אלהים, שופט. זהו שכתוב (שם עה) פי אלהים שופט.

אמר בוצינא קדישא, רעינא מהימנא, בגין דא, אנת מתקן, בחבורא דא, דרמ"ח פקודין. לאמלכא לקודשא בריה הוא על כל אברים דשכינתא, בכל פקודא ופקודא, ולית אנת חייש ליקרה. זפאה חולקה, דכגוונא דאנת ממליך לקודשא בריה הוא בכל אברים דשכינתא, דאינון בעלי מדות, דכל ישראל. מארי מדות אינון אברים דשכינתא, הכי עביד קדשא בריה הוא לשריא שמייה עלך, וימלכינה, על כל משריין עלאין ותתאין.

קום רעינא מהימנא, לסדרא דינין בהלכות נזיקין, בסדורא דשמא דא, הוי"ה. דאיהו, (תהלים סח) רכב אלהים רבתיים אלפי שנאן, דאינון, שור נשר אריה אדם, דהא מסטרא דימינא, דתמן יהו"ה, ד' חיוון, הכי איהו סדורא דלהון, אדם אריה נשר שור. וכפום שנויין דהויין, הכי איהו תנועה וסדורא דחיוון. וחיוון דסטרא אחרא, דאינון נזיקין דשמאלא, הכי סדורייהו, שנאן. ובגין דא, התחלה דלהון, השור. קשור בד' אבות נזיקין, השור והבור והמבצה וההבצר וסיומא דלהון אדם, מועד.

קום אתער בדינין. פתח רעינא מהימנא ואמר, (תהלים נא) אנני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך. אנני"י, בהפוך אתוון דינ"א. ובגין דא, אמרו מארי מתניתין, דינ"א דמלכותא דינא. כל דינין בהאי שמא אתדנו. (כ"א כה' בד' וכו') בד', בג'. בד': שכינתא (כ"א בית דין בג' בית דין שכינתא בג') לקבל תלת אבהן. עמודא דאמצעיתא, דיין אמת, והוא דיין, לדון מסטרא דאנני", דתמן איהו דיין אמת. ומסטרא דשם אלהים, שופט. הדא הוא דכתיב, (תהלים עה) פי אלהים שופט.

ומהם הדינים? אחד, לדון בנזקי שור. שני, לדון בנזקי בור. שלישי, לדון בנזקי אש. רביעי, לדון בנזקי אדם. ואחריהם לדון בדיני ארבעה שומרים: שומר חנם, ושומר שכר, והשואל, ונושא שכר. (והשוכר) כנגדם ארבעה דינים: דין חלקת השתפים, דין חלקת קרקעות, דיני עבדים ושפחות, דיני תובע ונתבע בכמה מיני תביעות של חיוב ממון וגזל ואבדה, או שמזיק לחברו, והורגו באחד מארבע מיתות בית דין. מארבע מיתות בית דין.

ארון הוא הקדוש ברוך הוא, בארנ"י, לדון בכל מיני דינים את השפחה הרעה פי תירש גברתה, שמפנה כל הנזקים נמצאים, שהם (בל) מלאכי חבלה, שמהם נשמות הרשעים, כמו שבארו בעלי המשנה, נשמות הרשעים הן הן המזיקים של העולם. אל אחר, מזיק, גזלן רשע. ובת זוגו סם המות.

נזק שבת ובשת ורפוי - לשכינה ובניה. שבת - של בטול תורה שבטלה את בניה. ורפוי - שגרמה להם שמתרפים מדברי תורה. נזק - בכמה נזקים של מלאכי חבלה, בעלי משחית אף וחמה. ובשת - שהיו מבזים את השכינה בכוכבים ומזלות, השקר שלהם, והיו אומרים איה אלהיך. וכמה גזלות מהשפחה הרעה, שנאמר בה (ישעיה א) גזלת העני בכתיכם.

כמה ברכות גזלת את השכינה השפחה הרעה; בכבוד המס, ובכבוד של כמה דינים משנים על בניה, וכמה קרפנות של בית המקדש שבטלה לגבירה. ובשת של הגבירה שנשארה ערמה מארבעה בגדי זהב שמאירים מארבעה טורי אבן בשמים עשרה אבנים מרגליות. מעיל

ומה דינין אינון. חד, לדון בנזקי שור. תננינא, לדון בנזקי בור. תליתא, לדון בנזקי אש. רביעא, לדון בנזקי אדם. ואבתרייהו, לדון בדיני ארבע שומרים. שומר חנם. ושומר שכר. והשואל. ונושא שכר. (כ"א) (והשוכר) לקבלייהו, דינין ארבעה. דין חלוקת השותפים. דין חלוקת קרקעות. דיני עבדים ושפחות. דיני תובע ונתבע, בכמה מיני תביעות דחיוב ממון, וגזל, ואבדה, או שמזיק לחברו, והורגו באחד מארבע מיתות בית דין. ארון איהו קדשא בריך הוא, בארנ"י. לדון בכל מיני דינין, לשפחה בישא, פי תירש גברתה. דמינה כל נזיקין אשתכחו, דאינון (בל) מלאכי חבלה, דמנייהו נשמתהון של רשעים, כמה דאוקמוה מארי מתניתין, נשמות הרשעים הן הן המזיקים בעולם. אל אחר, מזיק, גזלן רשע. ובת זוגיה, סם המות. נזק שבת ובשת ורפוי, לשכינתא ובנהא. שבת, דבטולא דאורייתא, דבטילת לבנהא. ורפוי, דגרמת לון דמתרפין מדברי תורה. נזק, בכמה נזקין דמלאכי חבלה, מארי משחית אף וחימה. ובשת, דהוון מבזין לשכינתא בכוכבים ומזלות, שקרא דלהון, והוון אמרין איה אלהיך. וכמה גזלות מן שפחה בישא, דאתמר בה (ישעיה ג) גזלת העני בכתיכם.

כמה ברפאון, גזלת לשכינתא, שפחא בישא. בכבוד המס, ובכבוד כמה דינין משונים על בנהא, וכמה קרפנין דבי מקדשא, דבטילת למטרוניתא. ובשת דמטרוניתא, דאשתארת ערומה, מד' בגדי זהב דנהרין, מד' טורי אבן, בי"ב אבנין מרגלון. מעיל בכמה זגין ורמונים. וארבע בגדי לבן, דבהון

בכמה זגים ורמונים. וארבעה בגדי לבן שבהם היתה הגבירה מתקשטת לפני המלך. זהו שפתיב (בראשית ט) וראיתה לזכר ברית עולם. וגזלת לה לגברתה, כמה מאכלין דקרננין.

שור מועד בעלה, עאל לבי מלפא רבוניה, בארבע אבות נזיקין דיליה, (דאינון, יחזקאל א) ופני שור מהשמאל לארבעתון) עון ומשחית אף וחמה, דכלהו מועדין לקלקל. בגופא דיליה, הרביץ על הפלים, מזבח מנורה שלחן ושאר מאנין, רביץ עלייהו ושפרתן. ובשן דיליה, אכיל כל קרננין דמאכלים דפתורא, ושאר אברגלוי רפסא. (ומדקא כלא ושאר דאינון אמורין ופדרין שירי מנחות ברגלוי רפסא) ובקרן דיליה, קטל פהגי ולינאי. הרס פלא, (איכה ב) חלל (דף קי"ח ע"ב) ממלכה ושריה. הבור, נוקבא בישא, לילית, בבית דילה, דאיהי בית הסהר, תפיסת למטרוניתא ובנהא, שפחה בישא, בגלותא דילה, ושוייאן לון, בכמה שלשלאין ואסורין לבנהא, ידיהו מהדקן לאחורא. (איכה א) היא ישבה בגוים לא מצאה מנוח. ולא עוד אלא (איכה א) כל מכבדיה הזילוה פי ראו ערותה גם היא נאנחה ותשב אחר.

נראה עוד, אלא זונה דאיהי הבער, דהיינו אש, (איכה ד) ויצת אש בציון. לבתר קם אדם בליע"ל רשע, רביעי לאבות נזיקין, דאתמר ביה אדם מועד לעולם, בין ער בין ישן, ושלה את בעירו, ואכיל ושצי וגדע פרמים ופרדסים דירושלם, ושצי כלא.

רבון עלמא, אנת קשוט, ואורייתך קשוט, יקבת לן מצות תפילין, לצדיקים גמורים איהו אגרא כפום עובדיהו, פאר על רישיהו. ומשמשין לאבוהון ואמהון, פגוונא דגופא, דכל אברים דיליה משמשין

בכמה זגים ורמונים. וארבעה בגדי לבן שבהם היתה הגבירה מתקשטת לפני המלך. זהו שפתיב (בראשית ט) וראיתה לזכר ברית עולם. וגזלת את גברתה כמה מאכלי הקרבנות. שור מועד בעלה, נכנס לבית המלך רבוננו בארבעה אבות הנזיקין שלו, (שהם יחזקאל א) ופני השור מהשמאל לארבעתון) עון ומשחית אף וחמה, שכלם מועדים לקלקל. בגוף שלו הרביץ על הפלים, מזבח מנורה שלחן ושאר פלים. רביץ עליהם ושפרם. ובשן שלו אכל כל הקרבנות של מאכלי השלחן, ואת השאר רמס ברגליו, (ומחק הכל, והשאר שהם אמורים ופדרים, שירי מנחות, רמס ברגליו) ובקרנו הרג פהגים ולינים. חלל ממלכה ושריה.

הבור נקבה רעה, לילית, בביתה, שהיא בית הסהר, תפסה את הגבירה ובניה, השפחה רעה, בגלות שלה, ושמה אותה בכמה שלשלאות, ואסרו לבניה את ידיהם מהדקים לאחור. (איכה א) היא ישבה בגוים לא מצאה מנוח. ולא עוד, אלא (שם) כל מכבדיה הזילוה פי ראו ערותה גם היא נאנחה ותשב אחר.

הות מטרוניתא, מתקשטא קדם מלפא. הדא הוא דכתיב, (בראשית ט) וראיתה לזכר ברית עולם. וגזלת לה לגברתה, כמה מאכלין דקרננין.

שור מועד בעלה, עאל לבי מלפא רבוניה, בארבע אבות נזיקין דיליה, (דאינון, יחזקאל א) ופני שור מהשמאל לארבעתון) עון ומשחית אף וחמה, דכלהו מועדין לקלקל. בגופא דיליה, הרביץ על הפלים, מזבח מנורה שלחן ושאר מאנין, רביץ עלייהו ושפרתן. ובשן דיליה, אכיל כל קרננין דמאכלים דפתורא, ושאר אברגלוי רפסא. (ומדקא כלא ושאר דאינון אמורין ופדרין שירי מנחות ברגלוי רפסא) ובקרן דיליה, קטל פהגי ולינאי. הרס פלא, (איכה ב) חלל (דף קי"ח ע"ב) ממלכה ושריה.

הבור, נוקבא בישא, לילית, בבית דילה, דאיהי בית הסהר, תפיסת למטרוניתא ובנהא, שפחה בישא, בגלותא דילה, ושוייאן לון, בכמה שלשלאין ואסורין לבנהא, ידיהו מהדקן לאחורא. (איכה א) היא ישבה בגוים לא מצאה מנוח. ולא עוד אלא (איכה א) כל מכבדיה הזילוה פי ראו ערותה גם היא נאנחה ותשב אחר.

נראה עוד, אלא זונה דאיהי הבער, דהיינו אש, (איכה ד) ויצת אש בציון. לבתר קם אדם בליע"ל רשע, רביעי לאבות נזיקין, דאתמר ביה אדם מועד לעולם, בין ער בין ישן, ושלה את בעירו, ואכיל ושצי וגדע פרמים ופרדסים דירושלם, ושצי כלא.

רבון עלמא, אנת קשוט, ואורייתך קשוט, יקבת לן מצות תפילין, לצדיקים גמורים איהו אגרא כפום עובדיהו, פאר על רישיהו. ומשמשין לאבוהון ואמהון, פגוונא דגופא, דכל אברים דיליה משמשין

מְשַׁמְשִׁים אֶת הָרֹאשׁ, כִּף הָאֵשׁ
מְשַׁמְשֵׁת אֶת בַּעֲלָהּ.

וַיֵּשׁ מְלֹאכִים הַמְשַׁמְשִׁים אֶת
הַגּוֹף, וּמְלֹאכִים הַמְשַׁמְשִׁים אֶת
הַנְּשָׁמָה. וַיִּכְמוּ שְׁנֵי הַפְּרָדָה בֵּין
גּוֹף וְנִשְׁמָה, כִּף יֵשׁ הַפְּרָדָה בֵּין
הַמְּלֹאכִים שֶׁל הַגּוֹף לְבֵין
הַמְּלֹאכִים שֶׁל הַנְּשָׁמָה. וַיֵּשׁ
נִשְׁמָה לְנִשְׁמָה, וּמְלֹאכִים
לְמְלֹאכִים, (קהלת ה) כִּי גְבוּהַ מַעַל
גְבוּהַ שְׁמֵר וּגְבוּהֵים עֲלֵיהֶם. וְאֵלֶּה
שֶׁהֵם נִשְׁמָה לְנִשְׁמָה, כֹּלָם אֶחָד.
וְאֵף עַל גַּב שְׁדֵרְךָ מִשָּׁל, הֵם כְּגוֹף
אֲצֶל הַנְּשָׁמָה אֵלֶּה לְאֵלֶּה, מִשׁוּם
שֶׁמְקַבְּלִים אֵלֶּה מֵאֵלֶּה. כִּף
הַשְּׂכִינָה (הַנְּשָׁמָה), אֵף עַל גַּב שֶׁהִיא
כְּנִגְדַּ שְׁאֵר הָאוֹרוֹת שֶׁל הַבְּרִיאָה
כְּנִשְׁמָה אֲצֶל הַגּוֹף, כְּנִגְדַּ הַקְּדוּשׁ
כְּרוּךְ הוּא הִיא חֲשׂוּבָה כְּגוֹף, אֲבָל
הַכֹּל אֶחָד. כָּאֵן גּוֹף וְנִשְׁמָה הַכֹּל
אֶחָד. מַה שְּׂאִין כִּף בְּאֵדָם, שְׁגוּפוֹ
וְנִשְׁמָתוֹ כְּפֵרוּד, זֶה חֲמֹר וְזֶה
שְׂכָל. זֶה חַיִּים וְזֶה מוֹת. אֲבָל
הַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא חַיִּים וְשְׂכִינָתוֹ
חַיִּים. זֶהוּ שְׂפָתוֹב (משלי א) עֵץ חַיִּים
הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ.

וְכֹרְ אֹתָם שְׂרֻשִׁימִים בְּסִימָנִי
הַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא וְשְׂכִינָתוֹ, הֵם
רְשׁוּמִים בִּימֵי הַחַל בְּאוֹת שֶׁל
הַתְּפִלִּין, בְּאוֹת שֶׁל הַמִּילָה,
וְרְשׁוּמִים בְּזִכּוֹר וְשִׁמּוֹר בְּשִׁבְתָּ.
רְשׁוּמִים בְּתוֹרָה שְׁבִכְתָּב שְׁנִתְּנָה
מִימִין, וּבְתוֹרָה שְׁבִעַל פֶּה שְׁנִתְּנָה
מִשְׁמָאל. וְהַקְּדוּשׁ כְּרוּךְ הוּא זְכוֹר
מִימִין, וְשִׁמּוֹר מִשְׁמָאל. וְהַשְּׂכִינָה
זְכִירָה מִימִין, וְשִׁמְרָה מִשְׁמָאל.
הֵן תְּפִלִּין שֶׁל רֹאשׁ שֶׁל הָאָדָם,
וְתְּפִלִּין שֶׁל יָד. וְכֹף שְׂכִינָה, תּוֹרַת
ה' תְּמִימָה, וְהַמְצוּהַ שְׁלוֹ. וְזֶה
מֵהַצַּד שֶׁל הַעֲמוּד הָאֲמֻצְעִי,
שֶׁהוּא כּוֹלֵל דִּין וְרַחֲמִים. זְכוֹר
וְשִׁמּוֹר. נִקְרָאת הִיא זְכִירָה
וְשִׁמְרָה. וּבְכָל הַמְצוּוֹת הִיא
שְׂקוּלָה אֵלֶּי בַּמְדְּרָגָה.

לְרִישָׁא. הָכִי אֶתְתָּא, מְשַׁמְשָׁא לְבַעֲלָהּ.
זֹאת מְלֹאכִין דְּאִינוּן מְשַׁמְשִׁין לְגוּפָא,
וּמְלֹאכִין דְּמְשַׁמְשִׁין לְנִשְׁמָתָא.
וּכְגוּוֹנָא דְּאִית אֶפְרָשׁוּתָא בֵּין גּוּפָא לְנִשְׁמָתָא,
הָכִי אִית אֶפְרָשׁוּתָא בֵּין מְלֹאכִין דְּגוּפָא,
לְמְלֹאכִין דְּנִשְׁמָתָא. וְאִית נִשְׁמָתָא לְנִשְׁמָתָא.
וּמְלֹאכִין לְמְלֹאכִין, (קהלת ה) כִּי גְבוּהַ מַעַל גְבוּהַ
שְׁמֵר וּגְבוּהֵים עֲלֵיהֶם. וְאֵלִין דְּאִינוּן נִשְׁמָתָא
לְנִשְׁמָתָא, כְּלֵהוּ חַד. וְאֵף עַל גַּב דְּאֶרְחַ מְתָלָא,
אִינוּן כְּגוּפָא אֲצֶל נִשְׁמָתָא אֵלִין לְאֵלִין, בְּגִין
דְּמְקַבְּלִין אֵלִין מֵאֵלִין. הָכִי שְׂכִינְתָּא, (נִשְׁמָתָא)
אֵף עַל גַּב דְּאִיהִי לְקַבֵּל שְׁאֵר נְהוּרִין דְּבְרִיאָה,
כְּנִשְׁמָתָא אֲצֶל גּוּפָא, לְקַבֵּל קְדָשָׁא כְּרִיף הוּא
חֲשִׁיבָא כְּגוּפָא. אֲבָל כֹּלָא חַד. הָכִי גּוּפָא
וְנִשְׁמָתָא כֹּלָא חַד. מַה דְּלֹאוּ הָכִי כְּבֵר נִשְׁ,
דְּגוּפִיהּ וְנִשְׁמָתִיהּ כְּפֵרוּדָא. דָּא חוֹמֵר, וְדָא
שְׂכָל. דָּא חַיִּי, וְדָא מוֹתָא. אֲבָל קְדָשָׁא כְּרִיף
הוּא חַיִּים, וְשְׂכִינְתִּיהּ חַיִּים, הָדָא הוּא דְכְתִיב,
(משלי א) עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ.

וְכֹרְ אִינוּן דְּרְשִׁימִין בְּסִימָנִין דְּקוּדְשָׁא כְּרִיף
הוּא וְשְׂכִינְתִּיהּ, אִינוּן רְשִׁימִין בְּיוֹמִין
דְּחוֹל, בְּאוֹת דְּתְּפִלִּין, וּבְאוֹת דְּמִילָה. וְרְשִׁימִין
בְּזִכּוֹר וְשִׁמּוֹר בְּשִׁבְתָּ. וְרְשִׁימִין בְּתוֹרָה
שְׁבִכְתָּב, דְּאֶתְיַהֲבַת מִימִנָּא. וּבְתוֹרָה שְׁבִעַל
פֶּה, דְּאֶתְיַהֲבַת מִשְׁמָאלָא. וְקוּדְשָׁא כְּרִיף
הוּא, זְכוֹר מִימִנָּא, וְשִׁמּוֹר מִשְׁמָאלָא.
וְשְׂכִינְתָּא, זְכִירָה מִימִנָּא, וְשִׁמְרָה מִשְׁמָאלָא.
אִינוּן תְּפִלִּין דְּרִישָׁא דְּבֵר נִשְׁ, וְתְּפִלִּין דְּיָד.
וְהָכִי שְׂכִינְתָּא, (תהלים יט) תּוֹרַת יְי' תְּמִימָה,
וּמְצוּהַ דִּילֵיהּ. וְהֵאֵי מְסֻטְרָא דְּעַמּוּדָא
דְּאֲמֻצְעִיתָא, דְּאִיהוּ כְּלִיל דִּינָא וְרַחֲמִי. זְכוֹר
וְשִׁמּוֹר. אֶתְקַרִּיאת אִיהִי זְכִירָה שְׂמִירָה. וּבְכָל
פְּקוּדִין אִיהִי שְׂקִילָה לְגַבִּיהּ בַּמְדְּרָגָה.

אָבֵר מִצַּד הַחֶסֶד - הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוא הוא זָכוֹר, וְהַשְׁכִּינָה שְׁמוֹר.
כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְוֵה בְּעֲלֵי הַמִּשְׁנָה, זָכוֹר
לְזָכֵר, וְשְׁמוֹר לְכֻלָּהּ. מִשׁוּם
שֶׁבִימִין וּבְשִׁמְאֵל הַעֲנִפִים
מִתְפָּרְדִים, כְּמוֹ כְּנָפֵי רֵאָה שֶׁהֵן
פְּרוּדוֹת מִלְמַעְלָה. כְּנִגְדֵם חַיּוֹת,
וּפְנֵיהֶם וּכְנֵפֵיהֶם פְּרוּדוֹת
מִלְמַעְלָה. וּכְנִגְדֵם פְּתוּחוֹת שֶׁל סֶפֶר
תּוֹרָה. לְמִטָּה שְׁנֵיהֶם בִּיחּוּד אֶחָד,
כְּמוֹ סְתוּמוֹת שֶׁל סֶפֶר תּוֹרָה,
שְׂאִין שֵׁם פְּרוּד. וּמִשׁוּם כִּף
בְּמָקוֹם שֶׁל יְחוּד, שֶׁהוּא גּוּף,
דּוֹמָה לְשִׁדְרָה שֶׁל לוּלָב. אִם
נִפְרָצוּ אוֹ נִפְרְדוּ עֲלָיו - פְּסוּל.

בְּכַמָּה רְשׁוּמִים רָשָׁם הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא אֶת יִשְׂרָאֵל לְהוֹדֵעַ
לְמַלְאָכִים. אֵלּוּ מִימִין, שְׁתֵּלוּיִים
מִהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אוֹ אֵלּוּ
מִשְׁמָאל, שְׁתֵּלוּיִים מִהַשְׁכִּינָה, אוֹ
אֵלּוּ שְׁתֵּלוּיִים מִהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא
וְשִׁכְנֵתוֹ בִּיחּוּד אֶחָד. וְדָאֵי אֵלֶּה
שֵׁישׁ בְּהֶם תּוֹרָה רְשׁוּמִים בְּחֶסֶד,
וְאֵלֶּה שֵׁישׁ בְּהֶם מִצְוָה רְשׁוּמִים
בְּגְבוּרָה, וְאֵלּוּ בְּעֲלֵי הַתְּפִלִּין וְאוֹת
שֶׁבֶת וְאוֹת בְּרִית רְשׁוּמִים בְּצַדִּיק.
וְהַבְּהֻמוֹת, עֲמֵי הָאָרֶץ, הֵם
רְשׁוּמִים בְּהַעֲבֵרַת עֲרְלָה וּפְרִיעָה.
עוֹפוֹת - בְּזָפֵק וּבְקָרְקָבֵן נִקְלָף,
בְּהַעֲבֵרַת הַזָּפֵק וּקְלַפַּת הַקָּרְקָבֵן,
הֵם רְשׁוּמִים בְּעוֹפוֹת לְאָכֵל.
וּבַהֲמוֹת בְּשָׁנֵי סִימָנִים - מַעֲלַת
גְּרָה וּמִפְרֶסֶת פְּרָסָה. כָּלֵם
רְשׁוּמִים בְּשָׁנֵי סִימָנִים, כְּמוֹ עֲרְלָה
וּפְרִיעָה, שְׁמַעְבָּרִים מִהַעֵם
הַקְּדוֹשׁ.

אָבֵר תְּלִמִּידי חֲכָמִים, כָּלֵם
רְשׁוּמִים מִהֶם בְּפֶסֶא. וּמִהֶם
בְּמַלְאָכִים, בְּאַרְבַּע חַיּוֹת הַפֶּסֶא.
מִהֶם בְּכּוֹכָבִים וּבְמַזְלוֹת, וּמִהֶם
רְשׁוּמִים בְּמִדּוֹת שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ
הוּא נוֹדַע בְּהֶם. וְאוֹתָם
שְׁמַתְעִסְקִים בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת
לְשִׁמוֹ שֶׁל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שְׁלֹא

אָבֵר מִסְטָרָא דְחֶסֶד, קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא זָכוֹר,
וְשִׁכְנֵתָא שְׁמוֹר. כְּמָה דְאוּקְמוּהָ מְאָרִי
מִתְנִיתִין, זָכוֹר לְזָכֵר, וְשְׁמוֹר לְכֻלָּהּ. בְּגִין
דְּבִימִינָא וּבְשִׁמְאֵלָא עֲנִפִין מִתְפָּרְדִין, כְּגוּוֹנָא
דְּכְנָפֵי רֵיָאָה, דְּאִינּוֹן פְּרוּדוֹת מִלְמַעְלָה.
לְקַבְּלֵיהוּ חַיּוֹן, (יחזקאל א') וּפְנֵיהֶם וּכְנֵפֵיהֶם
פְּרוּדוֹת מִלְמַעְלָה. וְלְקַבֵּל פְּתוּחוֹת דְּסֶפֶר
תּוֹרָה. לְתַפֵּא תְרוּוִייהוּ בִּיחּוּדָא חָדָא, כְּגוּן
סְתוּמוֹת דְּסֶפֶר תּוֹרָה, דְּלִית תַּמָּן פְּרוּדָא. וּבְגִין
דָּא, בְּאַתֵּר דִּיחּוּדָא, דְּאִיהוּ גּוּפָא, דּוֹמָה
לְשִׁדְרָה דְּלוּלָב, אִם נִפְרָצוּ, אוֹ נִפְרְדוּ עֲלָיו
פְּסוּל.

בְּכַמָּה רְשׁוּמִין רְשִׁים קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא
לְיִשְׂרָאֵל, לְאִשְׁתְּמוּדְעָא לְגַבֵּי
מְלָאכִין. אֵלִין דִּימִינָא, דְּתַלְיִין מְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא. אוֹ אֵלִין דְּשִׁמְאֵלָא, דְּתַלְיִין מִשְׁכִּינְתָא.
אוֹ אֵלִין דְּתַלְיִין מְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא.
וְשִׁכְנֵתֵיהּ בִּיחּוּדָא חָדָא. וְדָאֵי אֵלִין דְּאִית
בְּהוּן תּוֹרָה, רְשׁוּמִין בְּחֶסֶד. וְאֵלִין דְּאִית בְּהוּן
מִצְוָה, רְשׁוּמִין בְּגְבוּרָה. וְאֵלִין מְאָרִי דְּתַפְלִין,
וְאוֹת שֶׁבֶת, וְאוֹת בְּרִית, רְשׁוּמִין בְּצַדִּיק.

וּבְעֵירָן, עֲמֵי הָאָרֶץ, אִינּוֹן רְשׁוּמִין בְּאַעֲבָרוּ
דְּעֲרְלָה וּפְרִיעָה. עוֹפִין, בְּזָפֵק
וּבְקָרְקָבֵן נִקְלָף, בְּאַעֲבָרוּ דְּזָפֵק, וּקְלִיפָה
דְּקָרְקָבֵן אִינּוֹן רְשׁוּמִין עוֹפִין לְמִיכָל, וּבְעֵירָן,
בְּתַרֵי סִימָנִין, מַעֲלַת גְּרָה, וּמִפְרֶסֶת פְּרָסָה.
כְּלָהוּ רְשׁוּמִין בְּתַרֵי סִימָנִין, כְּגוּוֹנָא דְּעֲרְלָה
וּפְרִיעָה, דְּמִתְעַבְרָן מִעֲמָא קְדִישָׁא.

אָבֵר תְּלִמִּידי חֲכָמִים, כְּלָהוּן רְשׁוּמִין מְנַהוּן,
בְּכְרֶסְיָא. וּמְנַהוּן, בְּמַלְאָכֵי, בְּאַרְבַּע
חַיּוֹן דְּכְרֶסְיָא. מְנַהוּן בְּכַכְבֵּיא (דף קי"ט ע"א)
וּבְמַזְלוֹ. וּמְנַהוּן רְשׁוּמִין, בְּמִדּוֹת דְּקוּדְשָׁא
בְּרִיךְ הוּא אִשְׁתְּמוּדְעִין. וְאִינּוֹן דְּמִתְעַסְקִין

על מנת לקבל פָּרַס, אֵלֶּא כִּבֵּן
הַמְחִיב בְּכבוד אָביו וְאָמוֹ, זֶה
וְדַאי נִקְשֵׁר וְנִרְשָׁם בְּעמוד
הָאֻמְצָעִי וְשְׁכִינְתוֹ, כְּאֵלוֹ בּוֹ הֵם
הָיוּ אֶחָד.

וְכוּ שֵׁשׁ בּוֹ תוֹרָה בְּלִי מִצְוָה אוֹ
מִצְוָה בְּלִי תוֹרָה, כְּכִכּוֹל כְּאֵלוֹ
הָיוּ בּוֹ בְּפִרּוּד. אֲבָל בְּזֶה וְזֶה, כְּמוֹ
אֵילָן שְׁעֲנָפִים נִפְרָדִים לְיָמִין
וְלְשִׁמָּאל, וְהָאֵילָן הַיְחודוֹד שֶׁל
שְׁנֵיהֶם בְּאֻמְצָע.

הַרְשָׁעִים וְשׁוּמִים בְּלִי סִימְנֵי
טְהָרָה, אוֹתָם שְׁאִין לָהֶם תְּפִלִּין
עַל הָרֵאשׁ וְהַזְרוּעַ, וְאוֹתָם שֶׁלֹּא
רְשׁוּמִים בְּתוֹרָה וּמִצְוֹת, וְאֵלֶּה
שֶׁלֹּא שׁוּמִים זְכוּר וְשְׁמור, וְלֹא
רְשׁוּמִים בְּתַכְלַת וּלְכֵן שֶׁל צִיצִית.
וְאֵלֶּה שֶׁלֹּא רְשׁוּמִים בְּסִימְנֵים
הַלְלוֹ, שְׁקָץ הֵם לָכֵם, אֵינִם
יִשְׂרָאֵל, אֵלֶּא עַמִּי הָאָרֶץ. מֶה אֵלֶּה
שְׁקָץ וְשָׂרֵץ - אֵף הֵם (פָּר) שְׁקָץ
וְשָׂרֵץ. כְּמוֹ שֶׁבְּאֵרוֹהַ בְּעֵלִי
הַמְשָׁנָה, עַמִּי הָאָרֶץ הֵם שָׂרֵץ,
וּנְשׁוּתֵיהֶם שְׁקָץ. וְעַל בְּנוֹתֵיהֶם
נֶאֱמַר, (דְּבָרִים כו) אָרוּר שׁוֹכֵב עִם כָּל
בְּהֵמָה.

וּמִיתָתָם מִיתָה בְּגִלוּי, וְאֵין מִיתָה
אֵלֶּא עֲנִי, וּמִיתַת הַעֲנִי שְׁלֵהֶם לֹא
תִּהְיֶה בְּכִסּוּי, כְּמוֹ עוֹפּוֹת שְׂדוּמִים
לְבַעֲלֵי מִצְוֹת, אֵלֶּא בְּגִלוּי, לְעֵינֵי
הָעַם, שְׁעֲנִי חָשׁוּב בְּמַת. וַיֵּשׁ עֲנִי
בְּכִסּוּי מְעֵינֵי בְּנֵי אָדָם. וַיֵּשׁ עֲנִיּוֹת
לְעֵינֵי כָל, כְּזִרְיקַת דָּם הַבְּהֵמָה,
וּזְרִיקַתָּה לְעֵינֵי כָל, שְׁשׁוּפְכִים דָּם
לְפָנָי הַכָּל. כִּף הַעֲנִיִּים שְׂדָמָם
נִשְׁפָּף בְּפָנֵיהֶם לְעֵינֵי בְּנֵי אָדָם
וְנִעְשִׂים לִירְקִים כְּמוֹ מַתִּים.

וְאֵם חוֹזְרִים בְּתוֹשָׁבָה וְלֹא
פּוֹתְחִים פִּיהֶם לְהַטִּיחַ דְּבָרִים
כְּלָפֵי מַעְלָה, וּמִיתָתָם בְּסִתְיַמַּת
פֶּה, כְּמוֹ בְּהֵמָה שֶׁהִיא מַתָּה וְאֵין

בְּאוֹרֵייתָא וּבְמִצְוֹת, לְשִׁמָּא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ
הוּא וְשְׁכִינְתֵיהּ, שֶׁלֹּא עַל מְנַת לְקַבֵּל פָּרַס,
אֵלֶּא כְּבָרָא דְּאִיהוּ מְחוּיֵיב בִּיקְרָא דְּאִבּוּהֵי
וְאִמֵּיהּ, דָּא אֶתְקַשֵּׁר וְדַאי וְאֶתְרָשִׁים, בְּעַמּוּדָא
דְּאֻמְצָעֵיתָא וְשְׁכִינְתֵיהּ, כְּאֵילוֹ בֵּיה הוּוּ חַד.

וּמֵאן דְּאִית בֵּיה תוֹרָה בְּלֹא מִצְוָה, אוֹ מִצְוָה
בְּלֹא תוֹרָה, כְּכִכּוֹל כְּאֵילוֹ הוּוּ בֵּיה
בְּפִרּוּדָא. אֲבָל בְּדָא וְדָא, כְּאֵילָנָא, דְּעַנְפוּי
מִתְפָּרְדִין לְיָמִינָא וְלְשִׁמָּאֵלָא, וְאֵילָנָא יְחודוֹד
דְּתִירוּיָהּ, בְּאֻמְצָעֵיתָא.

רְשִׁיעֵיָא, אֵינּוּן רְשִׁימִין בְּלֹא סִימְנִין דְּטְהָרָה,
אֵינּוּן דְּלִית לְהוֹן תְּפִלִּין עַל רִישָׁא,
וְדִרוּעָא. וְאֵינּוּן דְּלֹא רְשִׁימִין בְּתוֹרָה וּבְמִצְוֹת.
וְאֵלִין דְּלֹא נְטְרִין זְכוּר וְשְׁמור. וְלֹא רְשִׁימִין
בְּתַכְלַת וּלְכֵן דְּצִיצִית. וְאֵלִין דְּלֹא רְשִׁימִין
בְּאֵלִין סִימְנִין, שְׁקָץ הֵם לָכֵם, לֹא אֵינּוּן
יִשְׂרָאֵל אֵלֶּא עַמִּי הָאָרֶץ. מֶה אֵלִין שְׁקָץ
וְשָׂרֵץ, אוֹף אֵינּוּן (נ"א כו) שְׁקָץ וְשָׂרֵץ. כְּמֶה
דְּאוּקְמוּהַ מְאָרִי מִתְנִיתִין, עַמִּי הָאָרֶץ הֵם
שָׂרֵץ, וּנְשׁוּתֵיהֶם שְׁקָץ. וְעַל בְּנוֹתֵיהֶם אֶתְמַר,
(דְּבָרִים כו) אָרוּר שׁוֹכֵב עִם כָּל בְּהֵמָה.

וּמִיתָתְהוֹן מִיתָה בְּאֶתְגְּלֵיָא, וְלִית מִיתָה אֵלֶּא
עֲנִיּוֹתָא, וּמִיתָה דְּעֲנִיּוֹתָא דְּלֵהוֹן,
לֹא יְהֵא בְּאֶתְפְּסָיָא, כְּעוֹפִין דְּדַמְיִין לְמְאָרִי
פְּקוּדִין, אֵלֶּא בְּאֶתְגְּלֵיָא, לְעֵינֵי עַמָּא, דְּעֲנִי
חָשׁוּב בְּמַת. וְאִית עֲנִיּוֹתָא בְּאֶתְפְּסָיָא, מְעֵינֵי
בְּנֵי נָשָׂא. וְאִית עֲנִיּוֹתָא, לְעֵינֵי כָלֵא. כְּזִרְיקוֹ
דְּדָם דְּבְהֵמָה, וּזְרִיקַתָּה לְעֵינֵי כָלֵא, דְּשְׁפָכִין
דְּמָא קָמִי כָלֵא. הֵכִי עֲנִיִין שְׁפָכִין דְּמוּי
בְּאֶנְפֵייהוּ, לְעֵינֵי בְּנֵי נָשָׂא, וְאֶתְהַדְרִין יְרוּקִין
כְּמַתִּין.

וְאִי הַדְרִין בְּתוֹבְתָא, וְלֹא פִתְחִין פּוּמְהוֹן לְהַטִּיחַ דְּבָרִים כְּלָפֵי מַעְלָה

לָהּ קוֹל וְדַבּוּר. וּבְיָדָיו כָּף הוּא יֹאמֵר: אֵין לִי פֶה לְהָשִׁיב, וְלֹא מִצַּח לְהָרִים רֹאשׁ. וַיִּתְּנָהּ, וּמִיַּחַד אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם לְהִיּוֹת מִיתָתוֹ בְּאַחַד. כְּמוֹ שְׁחִיטַת הַבְּהֵמָה בְּשָׂתַיִם עֲשָׂרָה בְּדִיקוֹת סָפִין, וּבְסָפִין שֶׁהוּא אַח"ד.

וּמְבָרַךְ וּמְקַדֵּשׁ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם בְּבָרְכוֹ וּבְקַדְשָׁהּ, וּבְכָל אֲכִילָה וּשְׁתֵּיה שְׁלוֹ. כְּמוֹ שֶׁמְבָרַךְ הַכֶּהֵן: בְּרוּךְ אַתָּה - הָרִי בְּרַכָּה. אֲשֶׁר קִדְשָׁנוּ - הָרִי קִדְשָׁהּ. כְּשֶׁהָרוּחַ מְבָרַכְתָּ אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹם בְּבָרוּךְ, וּמְקַדְשֵׁת אוֹתוֹ בְּקִדְשָׁתוֹ וּמִיַּחַד־תּ אוֹתוֹ בִּיַּחַד שֶׁהִיא שְׁכִינָתוֹ, הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יוֹרֵד עַל אוֹתָהּ רֹחַ בְּכַמָּה מַחְנוֹת.

אֲלֵיהֶוּ, וְדָאֵי אָדָם שֶׁמְבָרַךְ וּמְקַדֵּשׁ וּמִיַּחַד אֶת הַגְּבִירָה, כְּמָה מַחְנוֹת שֶׁל הַגְּבִירָה עוֹלָיִם עִמּוֹ, וּמַחְנוֹת הַמַּלְאָךְ יוֹרְדִים אֵלָיו. וְכֹלֵם כְּדֵי לְשַׁמְרוֹ, וְלַהֲדִיעָה לְאוֹתָהּ רֹחַ כְּמָה חֲדוּשִׁים וְעֵתִידוֹת בְּחִלּוּמוֹת בְּנִבְאוֹהָ, וְכְמָה סֹתְרִים, כְּמוֹ שֶׁיַּעֲקֹב שָׁנְאָמַר בּוֹ, (בראשית כח) וְהִנֵּה מַלְאָכֵי אֱלֹהִים עֲלִיִם וַיִּרְדּוּ בּוֹ. וְעַל מַחְנוֹת הַמַּלְאָךְ וְהַגְּבִירָה נֶאֱמַר (שם לב) וַיִּקְרָא שֵׁם הַמְּקוֹם הַהוּא מַחְנֵיִם. אָבֵל הַמַּלְאָךְ וְהַגְּבִירָה לֹא יוֹרְדִים לְשֵׁם.

אָמַר אֲלֵיהֶוּ, רוּעָה הַנְּאֻמָּן, כָּף זֶה וְדָאֵי, אָבֵל מִשּׁוּם שֶׁבְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה הֵיטָה הַשְׁתַּדְּלוֹת שֶׁלָּךְ לִיַּחַד אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ בְּכָל הַמַּחְנוֹת שֶׁלְמַעְלָה וּלְמַטָּה, כָּף הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתוֹ וְכֹל מַחְנוֹתָיו מַעְלָה וּמַטָּה מְתִיחָדִים עִם רֹחַךְ בְּכָל מִצְוָה וּמִצְוָה, כְּכֵן הַמַּלְאָךְ שֶׁהָאֵב וְהָאֵם אוֹהֲבִים אוֹתוֹ וּמְנַשְׁקִים

וּמִיתָה דְלַהוֹן בְּסִתְיָמוֹ דְפּוּמָא, כְּבַעֲרָא דְאֵיהִי מִיתָא, וְלִית לָהּ קוֹל וְדַבּוּר. וּבְיָדָיו הָכֵי יִימָא אֵיהֶוּ, אֵין לִי פֶה לְהָשִׁיב, וְלֹא מִצַּח לְהָרִים רֹאשׁ, וַיִּתְּנָהּ וּמִיַּחַד לְקוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹמָא, לְמַהוּי מִיתָתִיה בְּאַחַד. כְּגוֹוָנָא דְשְׁחִיטַת בְּהֵמָה, בְּתַרִּיסַר בְּדִיקוֹת דְסָפִין, וּבְסָפִין דְאֵינוֹן אַח"ד.

וּמְבָרַךְ וּמְקַדֵּשׁ לְקוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא בְּכָל יוֹמָא, בְּבָרְכוֹ וּבְקַדְוֶשָׁהּ, וּבְכָל אֲכִילָה וּשְׁתֵּיה דִּילֵיהּ. כְּגוֹוָנָא דְמְבָרַךְ כְּהֵנָּא, בְּרוּךְ אַתָּה, הָא בְּרַכָּה. אֲשֶׁר קִדְשָׁנוּ, הָא קִדְוֶשָׁהּ. כְּדִ רֹחָא מְבָרַךְ לְקוּדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא, בְּכָל יוֹמָא בְּבָרוּךְ, וּמְקַדֵּשׁ לֵיהּ בְּקִדְוֶשָׁא דִּילֵיהּ, וּמִיַּחַד לֵיהּ בִּיַּחַד־תּ דְאֵיהֶוּ שְׁכִינָתִיהּ. קִדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא נְחִית עַל הַהוּא רֹחָא בְּכַמָּה מְשַׁרְיִין.

אֲלֵיהֶוּ, וְדָאֵי בַר נֶשׁ דְמְבָרַךְ וּמְקַדֵּשׁ, וּמִיַּחַד לְמַטְרוֹנִיתָא, כְּמָה מְשַׁרְיִין דְמַטְרוֹנִיתָא סֹלְקִין עִמֵּיהּ, וּמְשַׁרְיִין דְמַלְפָּא, נְחֵתִין לְגַבִּיהּ. וְכֹלֵהוּ לְנִטְרָא לֵיהּ, וְלֹאֻדְעָא לֵיהּ לְהַהוּא רֹחָא, כְּמָה חֲדוּשִׁין וְעֵתִידוֹת, בְּחִלְמִין דְנִבְאוֹהָ, וְכְמָה סֹתְרִים. כְּגוֹוָנָא דְיַעֲקֹב, דְאֶתְמַר בֵּיהּ, (בראשית כח) וְהִנֵּה מַלְאָכֵי אֱלֹהִים עוֹלָיִם וַיִּרְדּוּ בּוֹ. וְעַל מְשַׁרְיִין דְמַלְפָּא וּמַטְרוֹנִיתָא אֶתְמַר, (בראשית לב) וַיִּקְרָא שֵׁם הַמְּקוֹם הַהוּא מַחְנֵיִם. אָבֵל מַלְפָּא וּמַטְרוֹנִיתָא לֹא נְחֵתִין תַּמָּן.

אָמַר אֲלֵיהֶוּ, רַעֲיָא מְהֵימָנָא, הָכֵי הוּא וְדָאֵי. אָבֵל בְּגִין דְבְּכָל פְּקוּדָא וּפְקוּדָא, הָוָה אֲשֶׁתַּדְּלוֹתָא דִּילָךְ, לִיַּחַד־תּ קִדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתִיהּ, בְּכָל מְשַׁרְיִין דְעִילָא וְתַתָּא, הָכֵי קִדְשָׁא בְּרוּךְ הוּא וּשְׁכִינָתִיהּ, וְכֹל מְשַׁרְיִיתִיהּ עִילָא וְתַתָּא, מְתִיחָדִין בְּרוּחָא דִּילָךְ, בְּכָל פְּקוּדָא וּפְקוּדָא, כְּבָרָא דְמַלְפָּא,

אותו, ומחביבות שלו אינם מאמינים למחנותיהם, אלא הם בגופם שומרים אותו.

משום שאותה הרוח שלך היא מצד העמוד האמצעי, שהיא ו' כולל אב ואם, שהם י"ה. הנפש שלך, בת יחידה, מצד האות ה', השכינה התחונה לא זזה ממך. וכמו שאבא ואמא שומרים את הבן, כך שומרים את הבת במחנות עליונים, שהם מחנים. ובמחשבה העליונה עולים לרוחך, כמו שבארנו, ישראל עלה במחשבה. יו"ד ה"א וא"ו ה"א. ומתי רוחך עלתה במחשבה? כשהיא שלמה, ונאמר בה (תהלים ק) כל הנשמה תהלל יה. ובנפש שהיא ה'.

ברוח ה' נאמר, כה אמר ה' מארבע רוחות באי הרוח. והם רוח ה', רוח חכמה ובינה, רוח עצה וגבורה וגו'. שלם בארבע אותיות, עלה במחשבה, ועלת העלות מעטרו בכתר. בכל הכבוד הזה רוחך עלה ויורדת כל לילה, וכל הדברים שהתגלו (לך בחסד, ועליהם נאמר ואתם וכו') על כתר (דברים ד) ואתם הדבקים בה'. אתם, ולא אמות עובדי כוכבים ומזלות. ומשום זה, (שמות כב) זבח לאלהים יחרם. אלהים אחרים. בלתי לה' לבדו.

אשרי העם הקדוש שנקראו צאן של הקדוש ברוך הוא, להקריב את עצמם קרפנות לפניו, כמו שנאמר (תהלים מד) פי עליך הרגנו כל היום נחשכנו כצאן טבחה. ומקריבים את עצמם כמו צאן, בתענית. שמעוט החלב והדם שבתענית חשוב יותר מקרבן

דאבא ואמא רחמין ליה, ונשקין ליה, ובחביבו דיליה, לא המנין ליה במשריין דלהון, אלא אינון גופייהו, נטרין ליה.

בגין דההוא רוחא דילך, מסטרא דעמודא דאמצעייתא איהו, דאיהו ו' כליל אבא ואימא, דאינון י"ה. נפש דילך. בת יחידא, מסטרא דאת ה', שכינתא תתאה, לא זזת מינך. וכגוונא דאבא ואימא נטרין ברא, הכי נטרין ברתא, במשריין עלאין, דאינון מחנים, ובמחשבה עלאה, סלקין לרוחא דילך, כמה דאוקמוה, ישראל עלה במחשבה, יו"ד ה"א וא"ו ה"א. ואימתי רוחא דילך סליקת במחשבה, כד איהי שלימא, ואתמר בה, (תהלים ק) כל הנשמה תהלל יה, (דף ק"ט ע"ב) ובנפשא דאיהי ה'.

רוח יי' אתמר ביה, (יחזקאל לז) כה אמר יי' מארבע רוחות באי הרוח. ואינון, (ישעיה

יא) רוח יי', רוח חכמה ובינה, רוח עצה וגבורה וגו', (שלים) שלום בארבע אתון, סליק במחשבה, ועלת העלות מעטר ליה בכתר. בכל האי יקר, רוחא דילך, סליק ונחית בכל ליליא. וכל מלין דאתגליין (נ"א לך בחסד ועליהו אתמר ואתם וכו') על כתר (דברים ד) ואתם הדבקים ביי', אתם, ולא אומין עובדי כוכבים ומזלות. ובגין דא, (שמות כב) זבח לאלהים יחרם, אלהים אחרים. בלתי ליי' לבדו.

זבאה עמא קדישא, דאתקריאו עאנא דקודשא בריה הוא, למקרב גרמייהו קרבנין קמיה. כמה דאתמר, (תהלים מד) פי עליך הרגנו כל היום נחשכנו כצאן טבחה. וקרבין גרמייהו כעאנין, בתעניתא. דמעוט חלבא

ודמא, דתעניתא, איהו חשיב יתיר מקרבנא דבעירן, דהוה מתמעט דמא

בהמות, שהיה מתמעט הדם והחלב וכל אותם אמורים ופדרים שנאכלים כל הלילה.

אשריהם (ש"א) שמקריבים את רוחם קרבנות לפני ה', ובכל לילה ולילה שרוחם היא העולה אליו, אם מעלה אותה בתורה ומצוה, בתורה שהיא עשר אמירות, שנחנו מהאות י' שבע עשר דברות, מאותיות ה"ה. (ב"ר/בשעה) בשש חמשי תורה בספר בראשית. חמשה הם שנקראו חמשה חמשי תורה. ששי נקרא ספר בראשית. ובמחשבה שהוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, שנאמר בו ישראל עלה במחשבה. ולא יזה מקום עולה? לכתר ששם עלת העלות, מפלא ומכסה.

אשרי מי שמעלהו במצוה, שהיא מצות תפלין, שבהן ארבע פרשיות, שבהן שם יהו"ה: י' - קדש ל'. ה' - והיה פי יביאך. ו' - שמע ישראל. ה' - והיה אם שמוע. במחשבה. לקשר אותה ביד, שהשכינה היא י"ה וכלולה ממעשה שהיא ה'. ודבור שהיא בינה כלולה ו' ספירות. ובמחשבה, שהוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יהו"ה. י"ד אותיות, כחשבון יד. ונרמזו בארבע פרשיות, ובית התפלין א', ושתי רצועות הראש - שבע. ששני שנינין תשע, וקשר הרצועה עשר. וארבע פרשיות הנד - הרי י"ד, יד השכינה, יד יהו"ה.

בשביעה נאמר, (שם לא) בידך אפקיד רוחי וגו'. הרוח נפקדה ליהו"ה, והקדוש ברוך הוא יורד אליו לקבלו לשכינה, ושומרים אותו הקדוש ברוך הוא ושכינתו. ומי גורם את זה? מי שבכל מצוה ומצוה מעלה שכינה אל הקדוש ברוך הוא.

והלבא וכל אינון אמורין ופדרין, דמתאפלין כל ליליא.

ובאין אינון, (ס"א ישראל) דמקרבין רוחין דלהון, קרבנין קדם יי'. ובכל ליליא וליילא, דרוחא דלהון היא העולה לגביה, אי סליק לה, בתורה ומצוה, בתורה, דאיהי עשר אמירן, דאתייהבו מאת י' דבעשר דברן, מאתוון ה"ה. (ס"א ב"ר/בשית) בשית חומשי תורה בספר בראשית. חמשה אינון דאתקריאו חמשה חומשי תורה. שתיתאה ספר בראשית אקרי. ובמחשבה דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, דאתמר ביה, ישראל עלה במחשבה. ולאן אתר סליק. לגבי כתר דתמן עלת העלות, מופלא ומכוסה.

ובאה מאן דסליק ליה במצוה, דאיהי מצות תפלין, דבהון ארבע פרשיות, דבהון שם יהו"ה. י': קדש ל'. ה': והיה כי יביאך. ו': שמע ישראל. ה': והיה אם שמוע. במחשבה. לקשר לה ביד, דשכינתא איהו י"ה כלילא ממעשה דאיהי ה'. ודבור דאיהי בינה, כלילא ו' ספיראן. ובמחשבה דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א, יהו"ה. י"ד אתוון, כחושבון יד. ואתרמיזו בארבע פרשין, וביתא דתפלין א', ותריין רצועי דרישא, (נ"א ודידה) שבע. דתריין שניין תשע. וקשר דרצועה עשר. וד' פרשין דיד, (ס"א חרי"ה) יד דשכינתא, יד יהו"ה.

בגינה אתמר, (תהלים לא) בידך אפקיד רוחי וגו'. רוח אתפקד ליהו"ה. וקודשא בריך הוא נחית לגביה, לקבלא ליה לגבי שכינתא. ונטרי ליה קדשא בריך הוא ושכינתיה. ומאן גרים דא. מאן דבכל מצוה ומצוה, סליק שכינתא לגבי קדשא בריך הוא.

וְשִׁבְעִים תְּבוֹת שֶׁל יַעֲנֵךְ ה' בְּיוֹם צָרָה, וּבִמְהֵרָה הִיא צוֹנַחַת? אֲלֵא וּדְאִי בְּיִשְׂרָאֵל יֵשׁ בְּעֲלֵי תוֹרָה, מְלֹאכִים, מְצַד שֶׁל אֵילַת הַשֹּׁחַר, שֶׁהִיא שְׂכִינָה. וְשִׁתֵּי דְרָגוֹת הֵן - בְּקָר וְשֹׁחַר, וְעֲלִיָּהוּ נֶאֱמַר (תהלים טו) נְעֻמּוֹת בִּימִינְךָ נְצַח. בְּקָר שֶׁל אֲבָרָהֶם, שֶׁהוּא חֶסֶד, זֶה עוֹלָה יוֹתֵר בְּיוֹם הַגָּאֵלָה, אֲכַל הַשֹּׁחַר מְקַדִּים לְיוֹם הַגָּאֵלָה, וּמִיָּהוּ? נְצַח, שְׂשִׁכְנָה מְצַדוֹ נִקְרָאת אֵילַת הַשֹּׁחַר.

וּמִשּׁוֹם כֵּן, ל"מ נְצַח, שֶׁם נְצַח, שֶׁם ל"מ, שֶׁהֵם שְׁבַעִים הַקּוֹלוֹת שְׁצוֹנַחַת אֵילַת הַשֹּׁחַר עַל בְּנֵיה, שֶׁהִתְחַזַּק עֲלֵיהֶם הַקְּדוּרוֹת בְּגִלוֹת, שְׁחֵרוֹת הַשֹּׁחַר בְּשְׁבַעִים הַשָּׁנִים הַאֲחֻרוֹנוֹת. (בְּשַׁבְעִים) בְּאוֹתוֹ זְמַן יִתְקַיֵּם בְּיִשְׂרָאֵל, (ישעיה כו) כְּמוֹ הֵרָה תִּקְרִיב לְלֶדֶת תַּחֲלִיל תִּזְעַק בְּחִבְלֶיהָ כֵּן הֵינּוּ מִפְּנֵיךָ יי'. וְעַל כֵּן נִקְרָה לָךְ יי' אֱלֹהֵינוּ.

וּבְהוֹן אֵילַת אַעֲלִילַת רִישָׁהָ בֵּין בְּרַפָּהָ. רִישָׁא, אִיהוּ צְדִיק יְסוּד עוֹלָם. בֵּין בְּרַפָּהָ דְאֵינוֹן נְצַח וְהוּד. וְאוּמִי לָהּ בִּיה, לְמַפְרָק לְבִנְהָא בְּבָקָר, דְאִיהוּ אַרְיָה בְּקָר יְמִינָא דְאֲבָרָהֶם, מְשִׁיחַ בֵּין דְּוֹד דְּנַפְיָק מִיָּהוּדָה, דְאֲתַמַּר בִּיה, (בראשית מט) גוֹר אַרְיָה יְהוּדָה. וּבִגְיִן דָּא, (רות ג) חֵי יי' שְׂכָבֵי עַד הַבָּקָר.

וּבְהָ (ישעיה טו) מוֹלִיף לִימִין מִשֶּׁה זְרוּעַ תַּפְאָרְתוֹ בּוֹקֵעַ מִים וְגו'. מִשּׁוֹם שֶׁתַּפְאָרְתָּ הִיא דְרָגַת מִשֶּׁה, הַגּוֹף, וְחֶסֶד זְרוּעוֹ, וּמִשֶּׁה נִקְשָׁר בְּע"ב שֶׁהוּא חֶסֶד, דְרָגְתוֹ שֶׁל אֲבָרָהֶם. שְׂכָף עוֹלָה בְּחֻשְׁבוֹן ח"י - וו"ו מִן וַיִּסַּע וַיָּבֵא וַיֵּט, שְׁלֹשֶׁת עֲנָפֵי הָאֲבוֹת. ש, שְׂנִיקְשָׁרָה בִּשְׁוֹ שֶׁל מִשֶּׁה, שְׂנִיקְשָׁרָה בְּהֵם (יחזקאל א) וּפְנֵי אַרְיָה אֵל הַיְמִין לְאַרְבַּעַתֶּם וּפְנֵי שׁוֹר מִהַשְּׂמָאל וְגו', וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעַתֶּן. מ"ה מִן מִשֶּׁה, וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם.

וְע' תִּיבִין דְּיַעֲנֵךְ ה' בְּיוֹם צָרָה. וּבְמֵאֵי צוֹנַחַת. אֲלֵא וּדְאִי יִשְׂרָאֵל אִית בְּהוֹן מְאִרֵי תוֹרָה, מְלֹאכִים, מַסְפָּרָא דְאֵילַת הַשֹּׁחַר, דְאִיהוּ שְׂכִינָתָא. וְהַרְיִן דְרָגִין אֵינוֹן, בְּקָר וְשֹׁחַר, וְעֲלִיָּהוּ אֲתַמַּר, (תהלים טו) נְעֻמּוֹת בִּימִינְךָ נְצַח. בְּקָר דְאֲבָרָהֶם, דְאִיהוּ חֶסֶד, דָּא סְלִיק יִתִּיר בְּיוֹמָא דְפּוֹרְקָנָא, אֲכַל שְׁחָר אֲקָדִים לְיוֹמָא דְפּוֹרְקָנָא. וּמֵאֵי אִיהוּ. נְצַח, דְשְׂכִינָתָא מַסְטֵרִיה אֲתַקְרִיאת אֵילַת הַשֹּׁחַר. וּבִגְיִן דָּא, ל"מ נְצַח, תַּמָּן נְצַח, תַּמָּן ל"מ. דְאֵינוֹן ע' קָלִין דְצוֹנַחַת אֵילַת הַשֹּׁחַר עַל בְּנֵהָא, דְאֲתַתְקַף עֲלֵיהוּ קְדוּרוֹתָא בְּגִלוֹתָא, שְׁחֵרוֹת הַשֹּׁחַר בְּע' שָׁנִין בְּתַרְאִין, (בְּשַׁבְעִים) בְּהֵוּא זְמַנָּא יִתְקַיֵּם בְּיִשְׂרָאֵל, (ישעיה כו) כְּמוֹ הֵרָה תִּקְרִיב לְלֶדֶת תַּחֲלִיל תִּזְעַק בְּחִבְלֶיהָ כֵּן הֵינּוּ מִפְּנֵיךָ יי'. וְעַל כֵּן נִקְרָה לָךְ יי' אֱלֹהֵינוּ.

וּבְהוֹן אֵילַת אַעֲלִילַת רִישָׁהָ בֵּין בְּרַפָּהָ. רִישָׁא, אִיהוּ צְדִיק יְסוּד עוֹלָם. בֵּין בְּרַפָּהָ דְאֵינוֹן נְצַח וְהוּד. וְאוּמִי לָהּ בִּיה, לְמַפְרָק לְבִנְהָא בְּבָקָר, דְאִיהוּ אַרְיָה בְּקָר יְמִינָא דְאֲבָרָהֶם, מְשִׁיחַ בֵּין דְּוֹד דְּנַפְיָק מִיָּהוּדָה, דְאֲתַמַּר בִּיה, (בראשית מט) גוֹר אַרְיָה יְהוּדָה. וּבִגְיִן דָּא, (רות ג) חֵי יי' שְׂכָבֵי עַד הַבָּקָר.

וּבְהָ (ישעיה טו) מוֹלִיף לִימִין מִשֶּׁה זְרוּעַ תַּפְאָרְתוֹ בּוֹקֵעַ מִים וְגו', בְּגִין דְתַפְאָרְתָּ דְרָגַת דְמִשֶּׁה גּוֹפָא, וְחֶסֶד דְרוּעָא דִילֵיה, וּמִשֶּׁה אֲתַקְשָׁר בְּע"ב דְאִיהוּ חֶסֶד, דְרָגַת דְאֲבָרָהֶם. דְהֵכִי סְלִיק בְּחוּשְׁבוֹן ח"י. וו"ו מִן וַיִּסַּע וַיָּבֵא וַיֵּט, תִּלְתַּת עֲנָפֵי אֲבָהוֹן. ש. דְאֲתַקְשָׁר בְּש' שֶׁל מִשֶּׁה. דְאֲתַמַּר בְּהוֹן (יחזקאל א) וּפְנֵי אַרְיָה אֵל הַיְמִין לְאַרְבַּעַתֶּן וּפְנֵי שׁוֹר מִהַשְּׂמָאל וְגו', וּפְנֵי נֶשֶׁר לְאַרְבַּעַתֶּן. מ"ה מִן מִשֶּׁה, וּדְמוּת פְּנֵיהֶם פְּנֵי אָדָם.

בזרוע שמאל נאמר שמאל דוחה, וימין מקרבת. שאף על גב שהקדים בתשרי, שבארונה בו בעלי המשנה, בתשרי עתידים להגאל - תהיה דוחה, כדי שלא ימות דלא משיח בן אפרים. דוחה מתשרי שהיא שמאל, עד שיקרב ימין, פסח זרוע ימין. לקיים בה (מיכה ז) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, וזהו בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל, לקיים בהם (ישעיה נד) ובחסד עולם רחמתיך אמר גאלך ה'.

ואחר כך פלם נוטלים מגבורה, שממנה משיח בן אפרים, לטל נקמה משונאיו. שפך צריך לנקות את התבואה, שהם ישראל, בימין, ואחר כך לשרף את הקש בשמאל. זהו שכתוב (עובדיה א) והנה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום. וכנוס התבואה זהו העמוד האמצעי, בו (בראשית כה) ויאסף (אל עמיו). לאיזה מקום? לבית, זו השכינה.

אבר בדרגת משיח בן יוסף הוא רומז, (במדבר כה) עתה ילחכו הקהל את כל סביבתינו כלחף השור את ירק השדה. שעליהם נאמר (תהלים צא) בפרח רשעים כמו עשב וגו'. מפסח ועד תשרי תהיה הגאלה, שהוא עד. ומשם ואילף תהיה השמדתם, להשמדם (גאלה) עדי עד. (ולא עד בכלל, אלא עד שמועי לעד. משם ואילף להשמדם עדי עד) כשהגיעו לתשרי, שהוא שור, בו כלחף השור.

וסביבתם (של ישראל והנטייה שלהם בימין) של ישראל בימין, שהוא אריה. אבל הקימה שלהם בגוף האילן. וזהו כל הפורע פורע בקרוף, צדיק. שנאמר בו ביוסף הצדיק, (בראשית לו) והנה תסבינה אלמתיכם ותשתחווין לאלמתי.

(ס"א דאיהו) דרועא שמאלא, אתמר ביה, שמאל דוחה, וימין מקרבת. דאף על גב (דף ק"ב ע"א) דאקדים בתשרי, דאוקמוה ביה מארי מתניתין, בתשרי עתידין להגאל. תהא דוחה, בגין דלא ימות משיח בן אפרים, דוחה מרומי דאיהי שמאל. עד דיקרב ימין, פסח דרועא ימינא. לקיים בה, (מיכה ז) כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות והאי איהו בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל. לקיים בהון (ישעיה נד) ובחסד עולם רחמתיך אמר גאלך יי'.

ולבית נטלי כלהו מגבורה, דמניה משיח בן אפרים, לנטלא נוקמא משנאו. דהכי בעי לנקאה עבורא, דאינון ישראל, בימינא. ולבית לאוקדא קש, בשמאלא. הדא הוא דכתיב, (עובדיה א) והיה בית יעקב אש ובית יוסף להבה ובית עשו לקש ודלקו בהם ואכלום. וכנישו דעבורא, דא עמודא דאמצעיתא. ביה (בראשית כה) ויאסף (אל עמיו). לאן אתר. לביתא, דא שכנתא.

אבר בדרגא דמשיח בן יוסף, איהו דקא רמיז, (במדבר כב) עתה ילחכו הקהל את כל סביבתינו כלחוף השור את ירק השדה. דעלייהו אתמר, (תהלים צב) בפרח רשעים כמו עשב וגו'. מפסח ועד תשרי, יהא פורקנא דאיהו עד. ומתמן ואילף יהא השמדה דלהון, (תהלים צב) להשמדם (פורקנא) עדי עד. (נ"א ולא עד בכלל, אלא עד דמטי לעד, מתמן ואילף להשמדם עדי עד) כד מוטו לתשרי דאיהו שור, ביה כלחוף השור.

וסביבה (ס"א דישאל ומטו דלהון בימינא וכו') דלהון דישאל, בימינא דאיהו אריה. אבל קימה דלהון בגופא דאילנא. והאי איהו כל הפורע פורע בקרוף, צדיק. דאתמר ביה ביוסף הצדיק, (בראשית לו) והנה תסבינה

וְזָהוּ (רות א) חִי ה' שְׁכָבִי עַד הַבֶּקֶר.
 וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם - דְּרַגְתַּ
 מִשֶּׁה רַבְּנּוּ לַמַּעֲלָה. (בַּמִּשְׁה) וּמִשֶּׁה
 לַמִּטָּה, בּוֹ יְקוּמוּ כָּל יִשְׂרָאֵל כְּמוֹ
 אִיבָרִים שֶׁל הַגּוֹף, שָׁבוּ כָּלֵם
 זְקוּפִים בַּעֲמִידָה. וּבִזְזָה הוּא כָּל
 הַזּוֹקֵף זוֹקֵף בְּשֵׁם, מִשּׁוּם שֶׁעָלְיוֹ
 נֶאֱמַר (שְׁמוֹת ל) וְאֶדְעָךְ בְּשֵׁם.

יְהִיוּ מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, שֶׁהוּא אֲרִיָּה,
 מִימִינּוּ, וּמְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף, שֶׁהוּא
 שׁוֹר, מִשְׁמָאל. מְזִמִּין אַבְרָהָם,
 מִשְׁמָאל יֶצֶחֶק, וְהוּא הַנָּשֵׁר
 בְּאֻמְצָע. הַשְּׁלֵשֶׁת שְׁלֵהֶם מִצַּד
 שֶׁל יַעֲקֹב. ש' שֶׁל מִשֶּׁה, קִדְּשָׁה
 לָךְ יִשְׂרָאֵל. מִצַּד שֶׁל אֲרִיָּה שְׁלֵשֶׁת
 פְּנֵי הָאֲבוֹת נִקְרְאוּ אֲרִיּוֹת. בֶּקֶר.
 מִצַּד שֶׁל שְׁמָאל נִקְרְאוּ פְּרִים
 מְנַגְחִים. וּמִצַּד הָאֻמְצָע נִקְרְאוּ
 נְשָׂרִים, וְעַלֵּיהֶם נֶאֱמַר (שְׁמוֹת יט)
 וְאֶשָּׂא אֶתְכֶם עַל כַּנְּפֵי נְשָׂרִים
 וְאֶבֶא אֶתְכֶם אֵלַי. הָרִי הֵם ט'.
 עֲשִׂירֵי וּרְבִיעֵי אָדָם (מִה שְׁמוֹ) שֶׁל
 מִשֶּׁה שְׂרוּכָב עַל שְׁלֹשׁ חִיּוֹת.

וְנֶאֱמַר בְּיִשְׂרָאֵל, (בְּרֵאשִׁית א) וַיֵּרְדוּ
 בְּדַגַּת הַיָּם - הַמְּמַנִּים עַל הַיָּם בְּצַד
 שֶׁל הַנְּחָשׁ, שֶׁהִיָּה שָׂרָה שֶׁל
 מִצְרַיִם, שֶׁהִתְפַּשֵּׁט בְּגִלוֹת
 הָאֲחֵרוֹנָה מִיָּם עַד יָם. וּבַעוֹף
 הַשָּׁמַיִם - עֲרֹבוּכֵיָה רַעָה.
 עֲמַלְקִים, נְפִילִים, תַּעֲרוּכַת שֶׁל כָּל
 הָאֻמוֹת בְּכָל צַד בְּגִלוֹת הָאֲחֵרוֹנָה,
 בֵּין בְּיִשְׂרָאֵל, בֵּין בְּיִשְׁמַעֲאֵל, בֵּין
 בַּעֲשׂוֹ. וּבִבְהֵמָה - אֵלוּ בְּנֵי עֲשׂוֹ
 שֶׁשְׁלֹטוֹנָם בְּכָל הָאָרֶץ.

וַיִּתְקַיֵּם בְּמִשְׁיחַ, (תְּהִלִּים עב) וַיֵּרֶד
 מִיָּם עַל יָם וּמִנְהַר עַד אֶפְסֵי אָרֶץ.
 וְכַךְ בְּשְׁנֵי מְשִׁיחִים, וְכַךְ בְּיִשְׂרָאֵל,
 וְהַכֹּל בְּזִכּוֹת מִ"ה (שְׁמוֹ) שֶׁל מִשֶּׁה.
 וַיְבִיאוּ גַם שֶׁל מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד
 מִיְהוּדָה - אֲרִיָּה רְשׁוּם עָלָיו, וְגַם
 שֶׁל מְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף - שׁוֹר רְשׁוּם
 עָלָיו. וְגַם שֶׁל שִׁילָה - אֲרִיָּה לִזְמִין,
 שׁוֹר לְשְׁמָאל, וְנָשֵׁר בְּאֻמְצָע,
 וְאָדָם עַל כָּלֵם. וְאַרְבַּע פָּנִים לְכָל

אֲלֻמְתֵיכֶם וּתְשַׁתְּחֻוּן לְאֻלְמְתֵי. וְהֵאֵי אִיְהוּ, (רות
 א) חִי יִי' שְׁכָבִי עַד הַבֶּקֶר. וְכָל הַזּוֹקֵף זוֹקֵף
 בְּשֵׁם, דְּרַגְתָּ דְּמִשֶּׁה רַבְּנּוּ לַעֲיִלָּא. (ס"א וּבַמִּשְׁה)
 וּמִשֶּׁה לְתַתָּא, בִּיהַ יְקוּמוּן כָּל יִשְׂרָאֵל, כְּאַבְרִיִן
 דְּגוּפָא, דְּבִיהַ כְּלָהוּ זְקִיפִין בַּעֲמִידָה. וּבִהַי
 אִיְהוּ כָּל הַזּוֹקֵף, זוֹקֵף בְּשֵׁם, בְּגִין דְּעָלִיָּה
 אֲתַמַּר, (שְׁמוֹת ל) וְאֶדְעָךְ בְּשֵׁם.

יְהוֹן מְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד, דְּאִיְהוּ אֲרִיָּה, מִימִינֵיהּ.
 וּמְשִׁיחַ בֶּן יוֹסֵף, דְּאִיְהוּ שׁוֹר, מִשְׁמָאלֵיהּ.
 מִימִינָא אַבְרָהָם, מִשְׁמָאלָא יֶצֶחֶק, וְאִיְהוּ נָשֵׁר
 בְּאֻמְצָעִיתָא. שְׁלֵשֶׁת דְּלֵהוֹן, מִסְטָרָא דִּיעֲקָב.
 ש' דְּמִשֶּׁה, קִדְּוִשָׁה לָךְ יִשְׂרָאֵל. מִסְטָרָא
 דְּאֲרִיָּה, ג' אֲנָפִין דְּאַבְרָהָם, אֲתַקְרִיאוּ אֲרִיּוֹת.
 בֶּקֶר. מִסְטָרָא דְשְׁמָאלָא אֲתַקְרִיאוּ פְּרִים
 מְנַגְחִים. וּמִסְטָרָא דְאֻמְצָעִיתָא, אֲתַקְרִיאוּ
 נְשָׂרִים. וְעָלִיָּהוּ אֲתַמַּר (שְׁמוֹת יט) וְאֶשָּׂא אֶתְכֶם
 עַל כַּנְּפֵי נְשָׂרִים וְאֶבִּיא אֶתְכֶם אֵלַי. הָא אִינוּן
 תְּשַׁעָה. עֲשִׂירָאָה, וּרְבִיעֵאָה, אָדָם (מִה שְׁמוֹ)
 דְּמִשֶּׁה דְרַכִּיב עַל תְּלַת חִיּוּן.

וְאֲתַמַּר בְּיִשְׂרָאֵל, (בְּרֵאשִׁית א) וַיֵּרְדוּ בְּדַגַּת הַיָּם,
 מְמַנִּין דִּימָא, בְּסִטְרָא דְנְחָשׁ, דְּהוּהּ
 שָׂרָה דְמִצְרַיִם, דְאֲתַפְשֵׁט בְּגִלוֹתָא בְּתַרְאָה,
 מִיָּם עַד יָם. וּבַעוֹף הַשָּׁמַיִם, עֲרֹבוּכֵיָא בִישָׂא.
 עֲמַלְקִים, נְפִילִים, תַּעֲרוּכַת דְכָל אוּמִין, בְּכָל
 סְטָרָא, בְּגִלוֹתָא בְּתַרְאָה, בֵּין בְּיִשְׂרָאֵל, בֵּין
 בְּיִשְׁמַעֲאֵל, בֵּין בַּעֲשׂוֹ. (בְּאוּמוֹת הָעוֹלָם) וּבִבְהֵמָה,
 אֲלִין בְּנֵי עֲשׂוֹ. דְשׁוֹלְטָנְתָהוֹן בְּכָל הָאָרֶץ.

וַיִּתְקַיֵּם בְּמִשְׁיחַ, (תְּהִלִּים עב) וַיֵּרֶד מִיָּם עַד יָם
 וּמִנְהַר עַד אֶפְסֵי אָרֶץ. וְהֵכִי בְב' מְשִׁיחִין,
 וְהֵכִי בְיִשְׂרָאֵל, וְכֹלָא בְזִכּוֹת מִ"ה (שְׁמוֹ)
 דְּמִשֶּׁה. וַיִּיתוּן, גַּם דְּמְשִׁיחַ בֶּן דָּוִד,
 מִיְהוּדָה, אֲרִיָּה רְשִׁים עָלֵיהּ, וְגַם דְּמְשִׁיחַ בֶּן
 יוֹסֵף, שׁוֹר רְשִׁים עָלֵיהּ. וְגַם דְּשִׁילָה, אֲרִיָּה

אחד, ארבעה שבטים של שלש חיות - שנים עשר. ולאדם שהוא מה שמו, בני משה, שבאותו זמן יתקיים במשה (במדבר יד) ואעשה אותו לגוי גדול ועצום ממנו. באותו זמן, (קהלת א) מ"ה ש"היה ה"וא שיהיה, ואשר להיות כבר היה.

והאלהים יבקש את נרדף - ישראל שנאמר בהם (יחזקאל לד) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם, היו נרדפים לפני הערב רב, זאבים רעים, הרי בנמיין זאב יטרף אליהם, שטרף אותם, ויתקיים באותו זמן - בבקר יאכל עד, שהינו עד פי יבא שילה, וזה בקר של אברהם. (בראשית מט) ולערב יחלק שלל - זה ערב של יצחק, ששם שני משיחים. באחד יאכל (המנון) הממנה של אמות העולם, ובאחד יחלק להם לישראל.

ישראל, שהם אילת, נרדפים לפני הרשעים אריות, ויתעורר נפתלי, שהוא אילה שלחה הנתן אמרי שפר. יתעורר בימין, שהוא אריה, משיח בן דוד, שנאמר בו גור אריה יהודה מטורף בני עליה. ויחזק (יחזקאל) על אמות העולם, כרע שכב עליהם לטרף אותם, מי יקימנו. באותו זמן נראה מי הוא אלוה אחר שיקים אותו מלטרף עליהם או אמה ולשון.

וישראל שהיו פיונה, נרדפים לפני נשר מצד של העופות של אמות העולם. באותו זמן יתעורר נשר ויפרש כנפיו על ערבובי האמות, ועשו וישמעאל, שהם עמלקים, וערבוביה רעה של ישראל, וטורף אותם שלא ישאר אחד מהם, לקים מה שנאמר בישראל, (דברים לב) ה' בדרך נחננו ואין עמו אל נכר.

ויאין עמו אל נכר.

לימינא, שור לשמאלא, נשר באמצעיתא, ואדם על פלהו. וארבע אנפין לכל חד. ארבע שבטין דתלת חיון, תריסר. ולגבי אדם, דאיהו מה שמו, בני משה, דבההוא זמנא יתקיים במשה (במדבר יד) ואעשה אותו לגוי גדול ועצום ממנו. בההוא זמנא, (קהלת ג) מ"ה ש"היה הו"א שיהיה. (קהלת ג) ואשר להיות כבר היה.

והאלהים יבקש את נרדף, ישראל דאתמר בהון, (יחזקאל לד) ואתן צאני צאן מרעיתי אדם אתם, הו נרדפים קדם ערב רב, זאבים פישין, הא (בראשית מט) בנמיין זאב יטרף לגבייהו, דטריף לון, ויתקיים בההוא זמנא, בבקר יאכל עד. דהיינו עד פי יבא שילה, ודא בקר דאברהם. ולערב יחלק שלל דא ערב דיצחק, דתמן תרין משיחין. בחד ייכול (ס"א ממונא) ממנא דאומין דעלמא. ובחד יחלק לון לישראל.

ישראל דאינון אילת, נרדפין קדם רשיעיא אריות. ויתער נפתלי, דאיהו אילה שלוחה הנותן אמרי שפר. יתער בימינא (ד) ק"ב ע"ב) דאיהו אריה משיח בן דוד, דאתמר ביה, (בראשית מט) גור אריה יהודה מטורף בני עליה. ויחזקון (ד"א ויהוד) על אומין דעלמא, כרע שכב עלייהו, למטרף לון מי יקימנו, בההוא זמנא נחזי מאן הוא אלה אתרא, דיקים ליה מלטרוף עלייהו, או אומה ולישן.

וישראל דהו פיונה, נרדפין קדם נשר, מסטרא דעופין דאומין דעלמא. בההוא זמנא, יתער נשר, ויתפרש גרפהא, על ערבובי דאומין, ועשו וישמעאל, דאינון עמלקים, וערבוביא בישא דישראל, וטריף לון, דלא ישתאר חד מנייהו, לקיים מה שנאמר בישראל, (דברים לב) יי' בדרך נחננו ואין עמו אל נכר.

מִשֵּׁם וְאֵילָף, אֵין מְקַבְּלִים גְּרִים, כְּמָה שְׁבִאָרוּהָ בְּעֵלֵי הַמְּשִׁנָּה, אֵין מְקַבְּלִים גְּרִים לִימֹת הַמְּשִׁיחַ. וְאִמֹת עֹבְדֵי כֹכְבִים וּמַזְלוֹת שֶׁל הָעוֹלָם שִׁשְׂאָרוֹ, יְעוֹרֵר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא חַיָּה שֶׁל אָדָם לְשַׁלֵּט עֲלֵיהֶם, לְקַיֵּם בְּהֵם (ישעיה ס) כִּי הַגּוֹי וְהַמַּמְלָכָה אֲשֶׁר לֹא יַעֲבֹדוּךָ יֵאָבְדוּ. לְקַיֵּם בְּיִשְׂרָאֵל, (בראשית א) וְיִרְדּוּ בְּדַגַּת הַיָּם וְגו'.

וּמִזְרָאֵם וְחַתְּכֶם וְגו'. וּמִצַּד שֶׁל תְּבוּאוֹת חֲמֻשָּׁה מִיְּנֵי לֶחֶם, שְׁבוּרִים מִפְּלֶם, וְהֵם: חֻטָּה, וּשְׁעוּרָה, וְכִסְמַת, וְשִׁבְלַת שׁוּעַל, וְשִׁיפּוֹן. הַמְּשִׁיל אוֹתָם לְיִשְׂרָאֵל, זֶהוּ שְׁכַתוּב (ירמיה ב) קִדַּשׁ יִשְׂרָאֵל לַה' רִאשִׁית תְּבוּאוֹתָהּ, בַּה'. כְּשִׁיִּצְאוּ מִהַגְּלוּת, כִּף יִהְיוּ שְׁבוּרִים, עַד שִׁיתְּבַרְר אֶכֶל מִתּוֹךְ פְּסֻלַת, שֶׁהֵינּוּ קֵשׁ, עֶרֶב רַב, עַד שִׁיתְּבַרְרוּ וְיִדְעוּ יִשְׂרָאֵל בִּינְיָהֶם, כְּמוֹ כִּי שֶׁנִּבְרַר מִתּוֹךְ מוֹץ וְתִבֶּן. וְעַד שִׁיתְּבַרְרוּ מֵהֵם, י', שֶׁהִיא מַעֲשֵׂר, לֹא שׁוֹרָה עַל ה', שֶׁהוּא לֶחֶם שֶׁל חֲמֻשָּׁה מִיְּנֵים, לְקַיֵּם אֵת הַשְּׁבוּעָה (שמות יז) כִּי יָד עַל פֶּסֶם י"ה. וּמִשׁוּם כִּף מוֹץ וְתִבֶּן אֵינוֹ מְחִיב בְּמַעֲשֵׂר עַד שִׁיתְּבַרְר. אַחַר שִׁיתְּבַרְר, מִתְּכַנְּסִים לְאוֹתוֹ מְקוֹם שֶׁנִּקְרָא יְרוּשָׁלַיִם, כְּמוֹ שֶׁאֵת הַחֻטָּה, אַחַר שֶׁנִּבְרַר קֵשׁ וְתִבֶּן, מְכַנְּסִים אוֹתָהּ לְאוֹצָר. כִּף יִתְכַנְּסוּ יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם בְּרַ לְיְרוּשָׁלַיִם, שֶׁהִיא בְּנוּיָה עַל הַר ה', שֶׁנֶּאֱמַר בַּה' (תהלים כד) מִי יַעֲלֶה בְּהַר ה' וּמִי יִקְוֶם בְּמִקְוֶם קִדְשׁוֹ נְקִי כַפַּיִם וְיִבְרַר לְבָבוֹ. נְקִי כְּמוֹ בְּרַ, שֶׁהִיא תְּבוּאוֹהָ כְּשֶׁנִּבְרַר מִתּוֹךְ פְּסֻלַת. בְּאוֹתוֹ זְמַן - נִשְׁקוּ בְרַ, כְּבִתְחִלָּה, שֶׁנֶּאֱמַר בּוֹ (שיר א) יִשְׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוֹ. בְּרַ תִּרְגֹּם בֶּן. בְּאוֹתוֹ זְמַן שִׁיְהִי נְקִיִּים כְּמוֹ בְּרַ מִתּוֹךְ קֵשׁ וְתִבֶּן, שׁוֹרָה שְׁמוֹ עֲלֵיהֶם,

מִתְּכַנְּסִים וְאֵילָף, אֵין מְקַבְּלִים גְּרִים, כְּמָה דְּאוּקְמוּהָ מְאִרֵי מִתְּנִיתִין אֵין מְקַבְּלִים גְּרִים לִימֹת הַמְּשִׁיחַ. וְאוּמִין עֹבְדֵי כֹכְבִים וּמַזְלוֹת דְּעֵלְמָא דִּישְׁתְּאָרוֹן, יִתְעַר קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא חַיָּה דְּאָדָם, לְשַׁלְטָאָה עֲלֵיהוּ. לְקַיֵּמָא בְּהוֹן, (ישעיה ס) כִּי הַגּוֹי וְהַמַּמְלָכָה אֲשֶׁר לֹא יַעֲבֹדוּךָ יֵאָבְדוּ. לְקַיֵּים בְּיִשְׂרָאֵל, (בראשית א) וְיִרְדּוּ בְּדַגַּת הַיָּם וְגו'. (בראשית ט) וּמִזְרָאֵם וְחַתְּכֶם וְגו'.

וּמִפְּטָרָא דְּתְבוּאוֹת, חֲמֻשָּׁה מִיְּנֵי נְהֻמָּא, תְּבִירִין מִפְּלָהוּ. וְאֵינּוֹן, חֻטָּה, וּשְׁעוּרָה, וְכִסְמַת, וְשִׁבְלַת שׁוּעַל, וְשִׁיפּוֹן. אִמְתִּיל לֹון לְיִשְׂרָאֵל, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב, (ירמיה ב) קִדַּשׁ יִשְׂרָאֵל לַיְי' רִאשִׁית תְּבוּאוֹתָהּ, בַּה'. כִּד יִפְקוֹן מִגְּלוּתָא, הָכִי יְהוֹן תְּבִירִין, עַד דִּיתְּבַרְרִי אוּכַל מִתּוֹךְ פְּסֻלַת, דְּהֵינּוּ קֵשׁ, עֶרֶב רַב, עַד דִּיתְּבַרְרוּ וְיִשְׁתְּמוּדְעוּ יִשְׂרָאֵל בִּינְיָהוּ, כְּבַר, דְּאִתְּבַרְרִי מִגּוֹ מוֹץ וְתִבֶּן.

וְעַד דִּיתְּבַרְרוּ מִנְּיָהוּ, י' דְּאִיהוּ מַעֲשֵׂר, לֹא שְׂרִיא עַל ה', דְּאִיהוּ נְהֻמָּא, דְּחֲמֻשָּׁה מִיְּנֵין, לְקַיֵּמָא אוּמָאָה, (שמות יז) כִּי יָד עַל פֶּסֶם י"ה. וּבְגִין דָּא, מוֹץ וְתִבֶּן, אֵינוֹ מְחֻיִיב בְּמַעֲשֵׂר, עַד דִּיתְּבַרְרִי. לְבַתֵּר דִּיתְּבַרְרִי, מִתְּכַנְּסִין לְהַהוּא אֲתֵר דְּאִקְרִי יְרוּשָׁלַם. כְּמָה דְּחֻטָּה, דְּבַתֵּר דְּאִתְּבַרְרִי קֵשׁ וְתִבֶּן, מְכַנְּסִין לְהַ לְאוֹצָר. הָכִי יִתְכַנְּסוּן יִשְׂרָאֵל, דְּאֵינּוֹן בְּרַ, לְיְרוּשָׁלַם, דְּאִיְהִי בְּנוּיָה עַל הַר יְי', דְּאִתְּמַר בַּה', (תהלים כד) מִי יַעֲלֶה בְּהַר יְי' וּמִי יִקְוֶם בְּמִקְוֶם קִדְשׁוֹ נְקִי כַפַּיִם וְיִבְרַר לְבָבוֹ. נְקִי כְּבַר, דְּאִיְהִי עַפּוּרָא כִּד בְּרִיר מִגּוֹ פְּסֻלַת. בְּהַהוּא זְמַנָּא, נִשְׁקוּ בְרַ כְּדִבְקִדְמִיתָא, דְּאִתְּמַר בִּיהַ, (שיר השירים א) יִשְׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ. בְּרַ תִּרְגֹּם בֶּן, בְּהַהוּא זְמַנָּא דִּיהוֹן נְקִיִּים כְּבַר, מִגּוֹ קֵשׁ וְתִבֶּן. שְׂרִיא שְׁמִיָּה

עלייהו, וקרא לון, ^(שמות ד) בני בכורי ישראל. והכי מפל אילנין, לית תביר בגפן. בנטיעו דיליה תביר, בענבים דיליה תביר, דאינון פתישין בין רגלין. והכי זית זיתים דילה פתישין. בגלותא אמתילו ישראל בהון, הדא הוא דכתיב, ^(תהלים פ) גפן ממצרים תסיע. וכן בגלות רביעאה, ^(ישעיה ה) כי כרם יי צבאות בית ישראל. וכגוונא דא לזית משולים ישראל, ^(ירמיה יא) זית רענן יפה פרי תאר. ובגין דא, ^(תהלים קכח) אשתף כגפן פוריה בירפתי ביתך בניך פשתילי זיתים. סמיה דא לדא, בגין דאינון תבירין בגלותא.

וקורא להם בני בכרי ישראל. וכך מפל האילנות אין שבור כגפן. בנטיעתו שבור, בענביו שבור, שהם פתושים בין הרגלים. וכך זית, הזיתים שלה פתושים. בגלות נמשלו ישראל להם, זהו שפתוב ^(תהלים פ) גפן ממצרים תסיע. וכן בגלות הרביעית, ^(ישעיה ה) כי כרם ה' צבאות בית ישראל. וכמו זה ישראל משולים לזית, ^(ירמיה יא) זית רענן יפה פרי תאר. ומשום כך ^(תהלים קכח) אשתף כגפן פוריה בירפתי ביתך בניך פשתילי זיתים. סמוך זה לזה, משום שהם שבורים בגלות.

ולבתר דיהון נקיים מגו פסולת, יתקדשון לבי מקדשא, ביין לנסכא על גבי מדבחא, וזיתים לאדלקא בוצינא שרגין למנרתא. ומאן זכה להאי. יין דלא יתנסף לכוכבים ומזלות. דערב רב אינון יין דנתנסף לכוכבים ומזלות, ומנהון משומדים, מינים, אפיקורסים לעבירות שפכל התורה כלה.

ואחר שיהיו נקיים מתוך פסולת, יתקדשו לבית המקדש ביין לנסף על גבי המזבח, וזיתים להדליק מאור גרות למנורה. ומי זוכה לזה? יין שלא התנסף לכוכבים ומזלות. שערב רב הם יין שהתנסף לכוכבים ומזלות, ומקם משומדים, מינים, אפיקורסים, משומדים לעבירות שפכל התורה כלה.

וישראל דאתמר בהון ^(תהלים קכו) ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם. עד דיהון דרוכין בין רגלייהו, בגלותא לא אתברירו מנייהו. ובגינייהו אמר דוד עליו השלום, ^(תהלים מט) למה אירא בימי רע עון עקבי יסבני. ועלייהו אמר שלמה, ^(שיר השירים א) צאי לך בעקביי הצאן. ביצק"ב. דעליה אתמר, לגבי נחש הקדמוני דפתי לתנה, ^(בראשית ג) הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב. בתר דיפקון מן גלותא, נמשלים לתפוחים, ולכל ריחין טבין. כגוונא דמפקנו דמצרים, דכתיב ביה ^(שיר השירים ח) תחת התפוח עוררתיה.

וישראל שנאמר בהם, ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם. עד שיהיו דרוכים בין רגליהם, בגלות הם לא נבררו מהם. ובשבילם אמר דוד, עליו השלום, ^(שם מט) למה אירא בימי רע עון עקבי יסבני. ועליהם אמר שלמה ^(שיר השירים א) צאי לך בעקביי הצאן. ביצק"ב. שעליו נאמר אל הנחש הקדמוני שפתה את תנה, ^(בראשית ג) הוא ישופך ראש ואתה תשופנו עקב. אחר שיצאו מן הגלות נמשלים לתפוחים ולכל הריחות הטובים, כמו שביציאת מצרים, שפתוב בה ^(שיר השירים ח) תחת התפוח עוררתיה.

פקודא בתר דא, להביא כפורים, ואבתריה

המצוה שאחר זו - להביא כפורים, ואחריה - להתנדות על

הבפורים, ואחריה - להתודות על המעשר. ובעלי המשנה מקשים על המעשר, שאם יהיה קדם לקיטתו, או אחר לקיטתו עשורו, כמו אתרוג, שנאמר בו באילן, הלך אחר חנטה. יש מי שאומר אחר בשול הפרות. ואתרוג מקצתו דומה לאילן ומקצתו לתבואה, שהם זרעים, שנאמר בהם שלאחר לקיטתו עשורו. שאילן אינו אלא עד אחר גמר בשולו.

ומשום כך תקנו המוציא ממקום שבשולו יפה, להוציא פת שרוף, אלא ממקום שהוא מטעם. וכך תבואה, אחר לקיטתו הוא כבשול פרות. וישאל משולים לאילן ולתבואה, שנאמר בהם (שמות כג) ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך. וכך (דברים יח) ראשית גז צאנך תתן לו, שהם ישראל, שנאמר בהם (יחזקאל לה) ואתן צאני. וכך ישראל, קדש (קדש ישראל) ישראל לה' ראשית תבואתה, לאחר לקיטתו מן הגלות - עשור. ונקראו קדש לה'. וישראל נקראו אילן גדול ותקיף ובו מזון לכל. בו תורה, שהיא מזון למעלה. בו תפלה, שהיא מזון למטה. ואפלו למלאכים אין מזון אלא בישראל. שאם ישראל לא יתעסקו בתורה, לא היה יורד להם מזון מצד של התורה שנמשלה לעץ. זהו שכתוב (משלי א) עץ חיים היא למחזיקים בה. ולפרי, שהוא מצוה.

וכך התורה נמשלה למים, ואלה לאש, ולא היו יורדים מים מלמעלה, וחמה שהיא אש, לא היתה יורדת (מלמעלה) לבשל את פרות האילן, אלא בשביל ישראל, ומשום זה נאמר

להתודות על הבפורים, ואבתריה להתודות על המעשר. ומארי מתניתין, מקשים על המעשר, דאי יהא קדם לקיטתו, או אחר לקיטתו עשורו. כגון אתרוג, דאתמר ביה באילן, הלך אחר חנטה. אית מאן דאמר, אחר בשול הפירות. ואתרוג מקצתו דומה לאילן, ומקצתו לתבואה, דאינון זרעים, דאתמר בהון, דלאחר לקיטתו עשורו. דאילן לאו איהו, אלא עד אחר גמר בשולו.

ובגין דא, תקינו המוציא (דף קכ"א ע"א) מאתר דבשולו יפה. לאפקא פת שרוף, אלא ממקום שהוא מטעם. והכי תבואה, בתר לקיטתו, איהו כבישול פירות. וישאל, אינון משולים לאילן ולתבואה, דאתמר בהון (שמות כג) ראשית בכורי אדמתך תביא בית ה' אלהיך. והכי (דברים יח) ראשית גז צאנך תתן לו. דאינון ישראל. דאתמר בהון, (יחזקאל לה) ואתן צאני. והכי ישראל, (ירמיה ב) קדש (ג"א קדש ישראל) ליני' ראשית תבואתה, לאחר לקיטתו מן גלותא, עשורו. ואתקריאו קדש ליני'.

וישראל אתקריאו אילנא רבא ותקיף, ומזון לכלא ביה. ביה אורייתא, דאיהי מזונא לעילא. ביה צלותא, דאיהי מזונא לתתא. (ג"א לעילא) ואפילו מלאכין לית לון מזונא, אלא בישראל. דאי לאו דישראל יתעסקון באורייתא, לא הוה נחית לון מזונא, מסטר דאורייתא, דאמתילא לעץ, הדא הוא דכתיב, (משלי א) עץ חיים היא למחזיקים בה. ולא יבא, דאיהי מצוה.

והכי אורייתא אמתילא למינא. והני לאשא. ולא הוה נחית מינא מלעילא, וחמה דאיהי אשא, לא הוה נחית (ס"א מלעילא) לבשלא פירות האילן. אלא, בגין ישראל. ובגין דא אתמר בישראל, (שיר השירים ב)

התאנה חנטה פגיה, אלין מארי מצות. והגפנים סמדר נתנו ריח, פד פתחין בתיובתא, ומיד אתמר בישראל, קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך, מן גלותא.

ובגין דא באילן, דאיהו עץ החיים, באורייתא, באילן דמשתדלין בה, אזלין בתר חנטה, ומעשרין ליה, דשריא יו"ד עלייהו, דאיהי חכמ"ה, א' מי' ובה מתפנשין ה"ה, דאינון פירות האילן. ומאן אילן. ו'. אבל שאר עמא, אחר לקיטתו מן גלותא, עשורו. אינון צדיקים דאתמר בהון, (ויקרא כג) ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר. הדר בעובדיהון, דאחידאן במארי תורה ומצות, ואחר לקיטה אזלין לגבייהו (נ"א ולגבי זרעים דהבואה ואחר חנטה אזלין לגבייהו) באילן.

ובגין דא אוקמוה במסכת קדושין, וקא משמע לן דאתרוג פניק, מה ירק דרכו ליגדל על כל מים, ובשעת לקיטתו עשורו. אוף אתרוג נמי דרכו ליגדל וכו' ומסטרטא דחכמה, אין מים אלא תורה. ובאתר אחרא לעילא, והא דתנן, אתרוג שוה לאילן בשלשה דרכים, הא אתרוג, אחיד תרין סטרין, ואתרוג איהו דיוקנא דלבא, דאחיד לעילא ואחיד לתתא. אחיד לעילא, הלב רואה. אחיד לתתא, בדעת. כמה דאוקמוה, הלב יודע. דעת איהי אילנא, תורה איבא דיליה. עיינין דאינון פקודין, דבהון הלב רואה. (ע"כ רעיא מהימנא).

ואנשי קדש תהיון לי וגו'. (שמות כב) רבי יהודה פתח, (איוב כח) והחכמה מאין תמצא ואיזה מקום בינה. זכאין אינון ישראל, דקודשא בריך הוא בעי ליקרא לון, נתיר (נ"א ביקרא דלהון) על כל שאר בני עלמא. בקדמיתא

בישראל, (שיר ב) התאנה חנטה פגיה. אלו בעלי מצוות. והגפנים סמדר נתנו ריח, פשפותחים בתשובה, ומיד נאמר בישראל, קומי לך רעיתי יפתי ולכי לך, מן הגלות.

ומשום זה באילן, שהוא עץ החיים, בתורה, באלו שמשפדלים בה הולכים אחר חנטה ומעשרים אותו, ששורה עליהם יו"ד, שהיא חכמ"ה, א' מי', ובה מתפנסים ה"ה, שהם פרות האילן. ומהו האילן? ו'. אבל שאר העם, אחר לקיטתו מן הגלות - עשורו, אותם צדיקים שנאמר בהם (ויקרא כג) ולקחתם לכם ביום הראשון פרי עץ הדר. הדר במעשיהם, שאחוזים בבעלי תורה ומצוות, ואחר לקיטה הולכים לגביהם (ולגבי זרעים של

תבואה. ואחר חנטה הולכים אליהם) באילן. ומשום זה פרשה במסכת קדושין, בא להשמיענו שאתרוג פניק. מה ירק דרכו לגדל על כל מים ובשעת לקיטתו עשורו, אף אתרוג גם דרכו לגדל וכו' ומצד של החכמה, אין מים אלא תורה. ובמקום אחר למעלה, וזה ששנינו, אתרוג שוה לאילן בשלשה דרכים; הרי אתרוג אחוז שני צדדים, ואתרוג הוא דיוקן הלב שאחוז למעלה ואחוז למטה. אחוז למעלה - הלב רואה. אחוז למטה - בדעת, כמו שבארנו, הלב יודע. דעת היא אילן, התורה הפרי שלו. העינים שהן המצוות שבהן - הלב רואה.

(ע"כ רעיא מהימנא)

ואנשי קדש תהיון לי וגו'. רבי יהודה פתח, (איוב כח) והחכמה מאין תמצא ואיזה מקום בינה. אשריהם ישראל שהקדוש ברוך הוא רוצה לכבדם יותר (בכבוד שלהם) מכל שאר בני העולם.

בתחלה אמר להם, (שמות יט) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים. לא זזה האהבה הרבה מהם עד שקרא להם וגוי קדוש, שהוא יותר. לא זזה האהבה מהם עד שקרא להם (דברים יד) כי עם קדוש אתה. לא זזה האהבה מהם עד שקרא להם (שמות כב) ואנשי קדש תהיון לי, שהוא יותר מן הכל.

כתוב והחכמה מאין תמצא. התורה יצאה מחכמה, ממקום שנקרא קדש, והחכמה יצאה ממקום שנקרא קדש הקדשים. רבי יצחק אמר, וכן יובל נקרא קדש, שכתוב (ויקרא כה) יובל היא קדש תהיה לכם. וישראל כלולים מהם. זהו שכתוב ואנשי קדש תהיון לי.

בתורה קדוש, ועכשו קדש. מה בין זה לזה? אמר רבי יוסי, זה למעלה וזה למטה. וזה לא כף, שכתוב (ישעיה ד) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו. במקום זה נקרא קדוש, ולמעלה למעלה קדש.

רבי אבא היה הולך בדרך, והיו הולכים עמו רבי יוסי ורבי חייא. אמר רבי חייא, ואנשי קדש תהיון לי, מנין לנו? אמר לו, הרי רבי יוסי וכל החברים יפה אמרו, וכך זה מנין לנו? שכתוב (ירמיה ב) קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. ראשית, ודאי חכמה נקראת ראשית, שכתוב (תהלים קיא) ראשית חכמה יראת ה'.

ומשום שישאל נקראו קדש (ישאל) בשלמות הכל, כתוב (שמות כב) ובשר בשדה טרפה לא תאכלו, שהרי ישראל, שהם שלמים על הכל, לא יונקים מצד הדין הקשה. לפלב תשלבון אתו, לפלב ודאי, שהוא הדין החצוף

חציפא תקיפא על כלא.

אמר לון, (שמות יט) ואתם תהיו לי ממלכת כהנים. לא אעדי רחימותא סגיא מנהון, עד דקרא לון וגוי קדוש דאיהו יתיר. לא אעדי רחימותא מנהון, עד דקרא לון (דברים יד) כי עם קדוש אתה. לא אעדי רחימותא מנהון, עד דקרא לון (שמות כב) ואנשי קדש תהיון לי דאיהו יתיר מפלא.

כתיב והחכמה מאין תמצא. אורייתא מחכמה נפקת, מאתר דאקרי קדש. והחכמה נפקת, מאתר דאקרי קדש הקדשים. רבי יצחק אמר, וכן יובלא אתקרי קדש. דכתיב, (ויקרא כה) יובל היא קדש תהיה לכם. וישראל פליין מנייהו, הדא הוא דכתיב ואנשי קדש תהיון לי.

בקרמותא קדוש, והשתא קדש. מה בין האי להאי. אמר רבי יוסי, דא לעילא לעילא, ודא לאו הכי. דכתיב, (ישעיה ד) והיה הנשאר בציון והנותר בירושלם קדוש יאמר לו. בהאי אתר אקרי (דף קכ"א ע"ב) קדוש ולעילא לעילא קדש.

רבי אבא הוה אזיל בארחא, והוה אזלי עמיה רבי יוסי ורבי חייא, אמר רבי חייא, (ס"א הא דהניון) ואנשי קדש תהיון לי, מנלן. אמר ליה, הא רבי יוסי וכלהו חבריאי שפיר קאמרו, והכי הוא. מנלן. דכתיב, (ירמיה ב) קדש ישראל ליי' ראשית תבואתה, ודאי חכמה אקרי ראשית, דכתיב, (תהלים קיא) ראשית חכמה יראת יי'.

ומשום דישאל אקרון קדש (ישאל) בשלימו דכלא, כתיב (שמות כב) ובשר בשדה טרפה לא תאכלו. דהא ישראל דאינון שלמין על כלא, לא ינקין מסטרא דדינא קשיא. לפלב תשלבון אתו. לפלב ודאי, דהוה דינא

התקן על הכל. כיון שהדין הקשה שריו עליו והטיל בו זממה, אסור להם לאותם שנקראים קדש. אלא לכלב תשלכון אותו ודאי, שהוא הדין החצופה, דין הקשה יותר מן הכל, שכתוב (ישעיה כו) והכלבים עזי נפש.

בא וראה, כשנזכרה נבלה בתורה, כתוב בישראל קדוש, ולא קדש. כאן כתוב ואנשי קדש תהיון לי ובשר בשדה טרפה לא תאכלו. ושם בנבלה כתוב (דברים יד) לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה וגו', כי עם קדוש אתה. קדוש ולא קדש, שהרי נבלה מצד של ישראל נעשתה, שלא פוסל את זה אלא ישראל. ורבים הגונים יש בה בנבלה, כמו שבארנו.

אמר רבי שמעון, כתוב כאן ואנשי קדש תהיון לי, וכתוב שם, כי עם קדוש אתה לה' אלהיך. לה' אלהיך? לי היה צריך להיות! אלא שם (באן) למעלה למעלה, וכאן (ושם) השכינה. וכתוב (ישעיה ד) והיה הנשאר בציון והנוותר בירושלם קדוש יאמר לו, ולא קדש. בכאן קדוש ולמעלה קדש. כתוב קדש ישראל לה' ראשית תבואתה, בה"א, כמו שבארנו. ועל כף אנשי קדש תהיון לי ודאי. רבי יצחק היה יושב לפני רבי שמעון. אמר לו, הרי כתוב קדש ישראל לה'. בסוף הפסוק כתוב כל אכליו יאשמו, מה זה אומר? אמר לו רבי שמעון, יפה אמר, כל אכליו יאשמו - הגנו שכתוב ואיש פי יאכל קדש בשגגה וכו'. וכתוב וכל זר לא יאכל קדש, ומשום שישראל נקראו קדש, כתוב כל אכליו יאשמו. בא רבי יצחק ונשק ידו ואמר, אם לא באתי לכאן אלא לשמע דבר זה - מספיק.

כיון דדינא תקיפא שריא עלוי, ואטיל זוהמא ביה, אסיר להו לאינון דאקרון קדש. אלא לכלב תשליכון אותו ודאי, דאיהו דינא חציפא, דינא תקיפא יתיר מפלא, דכתיב, (ישעיה נז) והכלבים עזי נפש.

תא חזי, פד אדפר נבלה באורייתא, כתיב בישראל קדוש, ולא קדש. הכא כתיב, ואנשי קדש תהיון לי ובשר בשדה טרפה לא תאכלו. והתם בנבלה כתיב, (דברים יד) לא תאכלו כל נבלה לגר אשר בשעריך תתננה וגו', פי עם קדוש אתה. קדוש ולא קדש, דהא נבלה מסטרא דישראל אתעביד, דלא פסיל האי אלא ישראל. וסגי אין גוונים, אית בה בנבלה. כמה דאוקימנא.

אמר רבי שמעון, כתיב הכא ואנשי קדש תהיון לי, וכתיב התם פי עם קדוש אתה ליי' אלהיך. ליי' אלהיך, לי מיבעי ליה. אלא התם (ס"א הכא) לעילא לעילא. והכא (ס"א והתם) שכינתא. וכתיב, (ישעיה ד) והיה הנשאר בציון והנוותר בירושלם קדוש יאמר לו ולא קדש. בכאן קדוש, ולעילא קדש. כתיב קדש ישראל ליי' ראשית תבואתה, בה"א כמה דאוקימנא. ועל דא ואנשי קדש תהיון לי ודאי.

רבי יצחק הוה יתיב קמיה דרבי שמעון, אמר ליה הא כתיב קדש ישראל ליי' סופיה דקרא כתיב כל אכליו יאשמו, מאי קא מיירי. אמר ליה רבי שמעון, שפיר קא אמר, כל אכליו יאשמו, היינו דכתיב, (ויקרא כב) ואיש פי יאכל קדש בשגגה וגו'. וכתיב, וכל זר לא יאכל קדש. ומשום דישראל אקרון קדש, כתיב כל אכליו יאשמו. אתא רבי יצחק ונשיק ידוי, אמר, אי לא אתינא הכא אלא למשמע מלה דא סגי.

אמר ליה רבי, הא תנינן, דקדוש, יתיר לעילא
 מן קדוש. אי הכי, הא כתיב (ישעיהו ו) קדוש
 קדוש קדוש יי' צבאות, ודא שלימו דכלא.
 אמר ליה תא חזי, פד מתחברן פחדא, פלהו
 אתעבידו חד ביתא, והאי ביתא, אקרי קדש.
 כללא דכלהו קדוש ובגיני כן קדש, הוא
 כללא, דכלא אתפליל ביה. וישראל פד
 אתפליל בהו מהימנותא שלימתא קדש
 אקרון, כללא דכלא, דכתיב קדש ישראל
 ליי'. ובגיני כן, ואנשי קדש תהיון לי.

לגיון חד שאיל לר' אבא, אמר ליה, לא כתיב
 ובשר בשדה טרפה לא תאכלו, אי הכי,
 מאי דכתיב, (תהלים קיא) טרף נתן ליראיו. טרף
 נתן לפלבים מיבעי ליה, אמאי נתן ליראיו.
 אמר ליה, ריקא, מי כתיב טרפה נתן ליראיו,
 טרף פתיב. ואי תימא, טרף פטרפה. נתן
 ליראיו ודאי דמלה דא, לא יהביה לאזדהרא
 ביה, אלא לאינון דחלי שמייה, ודחלין ליה.
 בגין כן האי מלה לא יהיב לכו, דהא ידע
 דאתון לא דחלין ליה, ולא נטרין פקודוי,
 ובגין דהאי מלה חומרא דאורייתא, ובגין
 לאזדהרא בה, נתן ליראיו, ליראיו ודאי, ולא
 לאחרי. וכל חומרי דאורייתא, לא יהיב לון
 קדשא בריה הוא, אלא לאינון דחלי חטאה,
 לאינון דחלי פקודוי ולא לכו.

תאני רבי אלעזר, פתיב (ס"א קדש ישראל וכתיב ואנשי וגו')
 ואנשי קדש תהיון לי, מהו ואנשי.
 ולבתר קדש, אלא ואנשי קדש ודאי. דתנינן,
 לא נפקו ישראל לחירו, אלא מסטרא
 דיובלא. בתר דנפקו לחירו, נקיט לון האי
 יובלא בגדפוי, ואקרון גוברין דיליה. בגין
 דיליה, וכתיב ביה פיובלא, (ויקרא כה) יובל היא
 קדש תהיה לכם, קדש ודאי, לכם ודאי.

אמר לו, רבי, הרי שנינו שקדש
 יותר למעלה מקדוש. אם כן, הרי
 כתוב (ישעיהו ו) קדוש קדוש קדוש
 ה' צבאות, וזו שלמות הפל? אמר
 לו, בא וראה, כשמתחברים
 כאחד, כלם נעשים בית אחד,
 והבית הזה נקרא קדש. הפלל של
 הכל קדוש, ומשום כן קדש. הוא
 כלל שהפל נכלל בו. וכשנכללת
 בישראל האמונה השלמה, הם
 נקראים קדש, הפלל של הפל,
 שכתוב קדש ישראל לה'. ומשום
 כן, ואנשי קדש תהיון לי.

לגיון אחר שאל את רבי אבא
 ואמר לו, לא כתוב ובשר בשדה
 טרפה לא תאכלו? ! אם כן, מהו
 שכתוב (תהלים קיא) טרף נתן
 ליראיו? טרף נתן לפלבים היה
 צריך להיות! למה נתן ליראיו?
 אמר לו, ריקא, האם כתוב טרפה
 נתן ליראיו? ! טרף פתוב! ואם
 תאמר, טרף כמו טרפה, נתן
 ליראיו ודאי, שדבר זה לא נתנו
 להזהר בו אלא לאותם יראי שמו
 ויראים ממנו. משום זה דבר זה
 לא נתן לכם, שהרי ידע שאינכם
 יראים ממנו ולא שומרים
 מצוותיו, ומשום דבר זה חמרה
 של התורה וצריך להזהר בה. נתן
 ליראיו, נתן ליראיו ודאי, ולא
 לאחרים. וכל חמרות התורה לא
 נתנם הקדוש ברוך הוא אלא
 לאותם יראי חטא, לאותם יראי
 מצוותיו ולא לכם.

שנה רבי אלעזר, כתוב (קדש ישראל,
 וכתוב ואנשי וכו') ואנשי קדש תהיון
 לי. מה זה ואנשי, ואחרי קדש?
 אלא ואנשי קדש ודאי. ששנינו,
 לא יצאו ישראל לחרות אלא מצד
 היובל. אחר שיצאו לחרות, לקח
 אותם היובל הזה בכנפיו, ונקראו
 אנשים שלו, בגנים שלו. וכתוב בו
 פיובל, (ויקרא כה) יובל היא קדש
 תהיה לכם, קדש ודאי, לכם ודאי.

ומשום כף, ואנשי קדש תהיון לי, אנשי קדש ודאי, אנשים שלו ממש.

והקדוש ברוך הוא אמר את זה, ועל זה זכו ישראל להקרא אחים לקדוש ברוך הוא, שכתוב (תהלים קכב) למען אחי ורעי וגו'. אחר כף נקראו קדש ממש, שכתוב (ירמיה ב) קדש ישראל לה' ראשית תבואתה. קדש ולא אנשי קדש. משום כף כל אכליו יאשמו, וכתוב (ויקרא כב) וכל זר לא יאכל קדש. (שם) ואיש פי יאכל קדש בשגגה.

שנינו, ישראל נקראו קדש, ומשום שהם קדש אסור לאדם לקרא לחברו בשם גנאי ולא לכנות שם לחברו, וענשו גדול, וכל שפן בדברים אחרים. שנינו, פתוב (תהלים לד) נצר לשונך מרע וגו'. מהו מרע? שבגלל לשון הרע מחלות יורדות לעולם.

אמר רבי יוסי, כל מי שקורא לחברו בשם שאין בו ומגנה אותו, נתפס במה שאין בו. שאמר רבי חי' אמר רבי חזקיה, כל מי שקורא לחברו רשע, מוזידיים אותו לגיהנם, ויורדים לו ללחיו, פרט לאותם חצופים של התורה שמתר לאדם לקרא להם רשע.

אותו איש שקלל את חברו, עבר רבי ייסא, אמר לו, כמו רשע עשית. בא לפני רבי יהודה. אמר לו, רשע לא אמרתי לו, אלא פרשע, שפראה דבריו פרשע, ולא אמרתי שהוא רשע. בא רבי יהודה ושאל למעשה לפני רבי אלעזר. אמר לו, ודאי שלא

התחייב. מנין לנו? שכתוב (איכה ב) ה'ה ה' פאו'ב, ולא או'ב. שאם לא כף, לא נשאר מישראל גזעים בעולם. כמו זה, (שם א) ה'תה

ובגיני כף, ואנשי קדש תהיון לי, אנשי קדש ודאי, גוברין דיליה ממש.

וקודשא ברוך הוא אמר דא, (דף קכ"ב ע"א) ועל דא זכו ישראל לאתקרי אחים לקודשא ברוך הוא, דכתיב, (תהלים קכב) למען אחי ורעי וגו'. לבתר אקרון קדש ממש. דכתיב, (ירמיה ב) קדש ישראל ליי' ראשית תבואתה, קדש ולא אנשי קדש, בגיני כף כל אכליו יאשמו, וכתיב, (ויקרא כב) וכל זר לא יאכל קדש. (ויקרא כב) ואיש פי יאכל קדש בשגגה.

תאנא, ישראל אקרון קדש, ובגין דאינון קדש, אסיר ליה לאינש, למקרי לחבריה בשמא דגנאי, ולא לכנאה שמא לחבריה, וענשיה סגי. וכל שפן במלין אחרנין. תאנא, כתיב (תהלים לד) נצור לשונך מרע וגו'. מהו מרע. דבגין לישראל בישא, מרעין נחתין לעלמא.

אמר רבי יוסי כל מאן דקרי לחבריה בשמא דלית ביה, וגני ליה, אתפס במה דלית ביה, דאמר רבי חי' אמר רבי חזקיה, כל מאן דקרי לחבריה רשע, נחתין ליה לגיהנם. ונחתין ליה לעלעווי, בר אינון חציפין דאורייתא, דשרי ליה לאינש למקרי להו רשע.

ההוא גברא, דלייט לחבריה, אעבר רבי ייסא, אמר ליה פרשע עבדת. אתייה לקמיה דרבי יהודה, אמר ליה רשע לא קאמינא ליה, אלא כרשע, דאחזי מלוי כרשע, ולא אמיןא דאיהו רשע. אתא רבי יהודה, ושאל לעובדא קמיה דרבי אלעזר, אמר ליה, ודאי לא אתחייב. מנלן. דכתיב, (איכה ב) ה'ה יי' פאו'ב, ולא או'ב. דאי לאו הכי, לא אשתאר מישראל

גזעין בעלמא. פגוונא דא, (איכה ב) ה'תה כאלמנה, ולא אלמנה, פאלמנה

כְּאַלְמְנָה, וְלֹא אֶלְמְנָה. כְּאַלְמְנָה שֶׁהֵלֵךְ בְּעֵלָה לְעֵבֶר הֵימָּן וּמְחֻכָּה לוֹ.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, וּמִכַּאן מִשְׁמַע? מִשֵּׁם מִשְׁמַע, שֶׁהוּא עֶקֶר הַכֵּל, שְׁפָתוֹב (יחזקאל א) וְעַל דְּמוֹת הַכֶּסֶף דְּמוֹת כְּמַרְאֵה אָדָם. וְלֹא מְרָאֵה אָדָם. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּתוֹב כְּתַפּוּחַ בְּעֵצֵי הַיַּעַר וְגוֹ'. כְּתַפּוּחַ, וְלֹא תַפּוּחַ. כְּתַפּוּחַ, שֶׁנֶּפְרֵד בְּגוֹנוֹ, וּבְגוֹנִים אַחֲזוּ הַדְּבָר. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵלּוּ לֹא כָּאֵת לְכַאן אֵלּא לְשִׁמְעַ הַדְּבָרִים הַלְלוּ - דִּי.

שְׁנֵינּוּ, כְּתוֹב (זכריה יב) וְהָיָה הַנְּכֹשֶׁל בְּיָמֵינוּ בְּיָמֵינוּ כְּדוֹד. וְלֹא דוֹד. כְּדוֹד שֶׁאָמַר וְהָיָה בְּעֵינֵי הַכִּינּוּתֵי לְבַיִת ה' (יחזקאל טז) כִּי עֵנִי וְאָבִיּוֹן אֲנִי. וְהוּא הָיָה מְלַךְ עַל מְלָכִים וְהָיָה קוֹרָא לְעֲצָמוֹ כֶּף. אָמַר רַבִּי אַבָּא, אֲשֶׁרֵיהֶם יִשְׂרָאֵל שֶׁהִקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא קָרָא לְהֵם כְּקִדְשׁ, אֵלּא קִדְשׁ מִמֶּשׁ, שְׁפָתוֹב קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל לֵה, וּמִשּׁוּם כֶּף כָּל אַכְלֵיו יֵאָשְׁמוּ וְגוֹ'.

שְׁנֵינּוּ, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַה רָאָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְתַת דִּינִים לְיִשְׂרָאֵל אַחַר עֶשֶׂר הָאֲמִירוֹת? אֵלּא כֶּף שְׁנֵינּוּ, מִצַּד הַגְּבוּרָה נִתְּנָה תוֹרָה לְיִשְׂרָאֵל, מִשּׁוּם כֶּף צָרִיף לְתַת שְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם כְּדִי שֶׁתּוֹרָה תְּהִיָּה שְׁמוּרָה מִכָּל צְדָדִיָּה. שֶׁאָמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, אֵינן הָעוֹלָם מְתַקֵּימֵם אֵלּא עַל דִּין, שֶׁאֵלְמָלָא הַדִּין לֹא יַעֲמֵד, וּמִשּׁוּם כֶּף הָעוֹלָם נִבְרָא כְּדִין וְהִתְקַיֵּים.

שְׁנֵינּוּ, רַבִּי אַבָּא, כְּתוֹב (ירמיה כא) דִּינּוּ לְבַקֵּר מִשְׁפָּט. וְכִי לְבַקֵּר וְלֹא בְּכָל הַיּוֹם? אֵלּא לְבַקֵּר, טָרָם שִׁיאַכְלוּ הַדִּינִים וְלֹא יִשְׁתּוּ, שְׁכָל מִי שֶׁדִּין אַחַר שֶׁאֵכָל וְשִׁתָּה, אֵינּוּ דִּין אֲמַת, שְׁפָתוֹב (ויקרא ט) לֹא תֹאכְלוּ עַל הַדָּם. מַה זֶה עַל הַדָּם?

דְּאֵזִיל בְּעֵלָה לְעֵבֶרָא דִּימָא, וּמְחַכָּאת לִיה. אָמַר רַבִּי חֵיִיא, וּמְחַכָּאת מִשְׁמַע, מִהֶתֶם מִשְׁמַע, דֵּהוּא עֶקְרָא דְכָלְא, דְכְּתִיב, (יחזקאל א) וְעַל דְּמוֹת הַכֶּסֶף דְּמוֹת כְּמַרְאֵה אָדָם. כְּמַרְאֵה אָדָם, וְלֹא מְרָאֵה אָדָם. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, כְּתִיב, (שיר השירים ב) כְּתַפּוּחַ בְּעֵצֵי הַיַּעַר וְגוֹ', כְּתַפּוּחַ וְלֹא תַפּוּחַ. כְּתַפּוּחַ: דְּמִתְפָּרְשָׁא בְּגוֹנוֹ, וּבְגוֹנוֹן אֵתְאַחֲדָא מְלָה. אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, אֵלּוּ לֹא אֵתִינָא הַכָּא אֵלּא לְמִשְׁמַע מְלִין אֵלִין, דִּי.

הֵתֵנָּא כְּתִיב, (זכריה יב) וְהָיָה הַנְּכֹשֶׁל בְּיָמֵינוּ כְּדוֹד. כְּדוֹד, וְלֹא דוֹד. כְּדוֹד, דְּאָמַר, (דברי הימים א כב) וְהָיָה בְּעֵינֵי הַכִּינּוּתֵי לְבַיִת יי'. וְכְתִיב, (תהלים פו) כִּי עֵנִי וְאָבִיּוֹן אֲנִי. וְהוּא מְלַכָּא עַל מְלָכִין הָוָה, וְהָוָה קָרִי לְגִרְמִיָּה הַכִּי. אָמַר רַבִּי אַבָּא, זְכָאִין אֵינּוּן יִשְׂרָאֵל, דְּקוֹדֶשׁא בְּרִיף הוּא לֹא קָרָא לּוֹן כְּקִדְשׁ, אֵלּא קִדְשׁ מִמֶּשׁ, דְכְּתִיב קִדְשׁ יִשְׂרָאֵל לִי, וּבְגִין כֶּף כָּל אַכְלֵיו יֵאָשְׁמוּ וְגוֹ'.

הֵתֵנָּא, אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מַאי קָא חָמָא קִדְשָׁא בְּרִיף הוּא, לְמִיָּהב דִּינִין לְיִשְׂרָאֵל, בְּתַר עֶשֶׂר אֲמִירָן. אֵלּא הַכִּי תְּנִינָן, מִסְטָרָא דְּגְבוּרָה, אֵתִיָּהִיבֵת אֲוִרִיָּתָא לְיִשְׂרָאֵל. בְּגִינֵי כֶּף, בְּעָא לְמִיתָן שְׁלָמָא בֵּינֵיהוּ, בְּגִין דְּאֲוִרִיָּתָא תְּהֵא נְטִירָא מִכָּל סְטֵרוֹי. דְּאָמַר רַבִּי אַבָּא אָמַר רַבִּי יִצְחָק, לִית עֲלֵמָא מְתַקֵּימָא, אֵלּא עַל דִּינָא, דְּאֵלְמָלָא דִּינָא, לֹא מְתַקֵּימָא. וּבְגִין כֶּף עֲלֵמָא בְּדִינָא אֵתְפְּרִי, וְאֵתְקֵיִים.

הֵתֵנָּא, רַבִּי אַבָּא, כְּתִיב (ירמיה כא) דִּינּוּ לְבַקֵּר מִשְׁפָּט. וְכִי לְבַקֵּר, וְלֹא בְּכָל יוֹמָא. אֵלּא לְבַקֵּר, עַד לֹא יִכְלוּן דִּינִין, וְלֹא יִשְׁתּוּן, דְּכָל מָאן דְּדָאִין דִּינָא בְּתַר דְּאֵכָל וְשִׁתָּה, לֹא דִינָא דְקָשׁוּט הוּא, דְכְּתִיב, (ויקרא ט) לֹא תֹאכְלוּ

על הדם. מאי על הדם. אזהרה לדייני, דלא ייכלון עד דדייני דינא, דכל מאן דדאין דינא בתר דאכיל ושתוי, פאלו חייב דמא דחבריה לאתרא, דהא דמיה ממש יהיב לאתרא. האי בממונא, כל שפן בדיני נפשות, דבעו דייני לאסתמרא, דלא למידן דינא אלא קדם דאכלו ושתו, ועל דא כתיב דינו לבקר משפט וכתוב, (ירמיה ט) אני יי' עושה חסד ומשפט וצדקה בארץ פי באלה חפצתי נאם יי'.

אזהרה לדיינים שלא יאכלו עד שדינים דין. שכל מי שדן דין אחר שאכל ושתה, פאלו חייב את דם חברו לאחר, שהרי דמו ממש נתן לאחר. זה בממון, כל שפן בדיני נפשות שצריכים הדיינים להשמר שלא לדון דין אלא קדם שאכלו ושתו, ועל זה כתוב דינו לבקר משפט, וכתוב (ירמיה ט) אני ה' עושה חסד ומשפט וצדקה בארץ פי באלה חפצתי נאם ה'.

תנאי, אמר רבי יהודה, מאן דמשקר בדינא, משקר בתקוני מלפא. מאן תקוני מלפא. אינון דאתמר, דכתיב עושה חסד משפט וצדקה בארץ. וכתוב פי באלה חפצתי נאם יי'. וכלא האי בהאי תליא. (ג"א והלא בהאי תליא) רבי יוסי אמר, אלין אינון תקוני כרסייא, דכתיב, (תהלים פט) צדק ומשפט מכוון כסאך. וכתוב (ישעיה טז) והוכן בחסד (דף קכ"ב ע"ב) כסא.

שנינו, אמר רבי יהודה, מי שמשקר בדין, משקר בתקוני המלף. מהם תקוני המלף? אותם שנאמר, שכתוב עשה חסד משפט וצדקה בארץ. וכתוב פי באלה חפצתי נאם ה'. והכל תלוי זה בזה (הלא בזה תלוי). רבי יוסי אמר, אלה הם תקוני הכסא, שכתוב (תהלים פט) צדק ומשפט מכוון כסאך. וכתוב (ישעיה טז) והוכן בחסד כסא.

אדרא דמשכנא

תנאי ברזא דרזין, רישא דמלפא, אתתקן בחסד ובגבורה. בהאי רישא, תליין שערי, נימין על נימין, דאינון כל משיכותא דמתאחדן בהו עלאי ותתאי. מארי דמארין, מארי דקשוט, מארי דמתקלא, מארי דיבבא, מארי דיללה, מארי דדינא, מארי דרחמי, וטעמי אורייתא, ורזי אורייתא דכין, מסאבן, פלהו אקרון שערי דמלפא, פלומר משיכותא דאתמשך ממלפא קדישא, וכלא נחית מעתיקא סתימאה. (קדישא).

מצחא דמלפא, פקידותא דחייבא, פד אתפקדן בעובדייהו, וכד אתגלגין חובייהו, פדין אקרי מצחא דמלפא. פלומר, גבורה אתתקף בדינוי, ואתפשט בסטרוי, ודא אשתני ממצחא דעתיקא קדישא, דאקרי רצון.

עיינין דמלפא, אשגחותא דכלא, אשגחותא דעלאין ותתאין, וכל אינון מארי אשגחותא הכי אקרון. בעיינין, גווינין אתאחדן, ואינון גווינין אקרון, כל אינון מארי אשגחותא דמלפא, כל חד כפום ארחיה, וכלהו גווינין דעינא אקרון. כמה דאתחזי אשגחותא דמלפא, הכי גווינין מתערין. גביני דעיינין, אקרון, אתר דיהבין אשגחותא, לכלהו גווינין מארי

אשגחותא. הני גבינין לגבי דלתתא, גבינין לאשגחותא מההוא נהרא דנגיד ונפיק, אתר לאתמשכא מההוא נהרא, לאסתחאה בחורא דעתיקא, מחלבא דנגיד מאמא. דכד גבורה מתפשטא, ועיינין מלהטן בגוון סומקא, נהיר עתיקא קדישא חורא דיליה, ולהטא באמא, ואתמלייא מחלבא, וינקא להני, (לכלא) ואסתחן פלהו עיינין, בההוא חלבא דאמא, דאתנגיד ונפיק תדיר. הךא הוא דכתיב, (שיר השירים ה) רוחצות בחלב. בחלב דאמא, דנגיד תדירא ולא פסיק.

חוטמא דמלפא קדישא, תקונא דפרצופא, פד מתפשטן גבורן, ומתאחדן פחדא, אינון חוטמא דמלפא קדישא. ואינון גבורן מחד גבורה אחידן ונפקין. וכד דינין מתערין, ונפקין מסטרייהו, לא מתבסמן, אלא בתנא דמדבחא. וכדין פתיב, (בראשית ח) וירח יי' את ריח הניחוח. שאני חוטמא דעתיקא, דלא אצטריך, דחוטמא דעתיקא, אךף אפים בכלא אקרי, וההוא נהירו דחכמתא סתימאה, אקרי חוטמא דיליה. והיינו תהלה, דכתיב, (תהלה לדוד ובתיב) ישעיה מח) ותהלתי אחטם לך. ועל דא אתער דוד מלפא, (תהלים קמה) תהלה לדוד וגו'.

אודנין דמלפא, פד רעוא אשתכח, ואמא נקא, ונהירו דעתיקא קדישא אתנהיר, מתערין נהירו דתרין מוחי, ונהירו דאבא ואמא, פל אינון דאקרון מוחי דמלפא, ומתלהטין פחדא. וכד מתלהטן פחדא, אקרון אזני יי'. דהא אתקבילת צלותהון דישראל. וכדין אתערותא לטב ולביש, ובאתערותא דא, מתערין מארי דגדפין, דנטלין קלין דעלמא, וכלהו אקרון אזני יי'.

אנפוי דמלפא, נהירו דאבא ואמא, ואתפשטותא דלהון, דנהרין וסחרין, ולהטין בהאי רישא דמלפא. וכדין סהדותא אסתהד במלפא (נ"א במלפא דמלפא) מנייהו. דיוקנא דמלפא, יקירותא מכלא. מרישא שארי חסד עלאה, וגבורה. ונהירו דאבא ואמא אתפלג, נהירו דאבא בתלת נהורין, ואמא בתרין, הא חמשה. חסד וגבורה פחד נהורא, הא שיתא. לבתר, אתעטר חס"ד, ואתלהיט (ואתנהיר) בתרין נהורין דאתנהיר ואינון תמנייא. (נ"א לבתר אתעטר) וגבורה, אתנהיר פחד, הא תשעה. וכד מתחפרן פלהו נהורין פחדא, אקרון דיוקנא דמלפא, וכדין פתיב, (ישעיה מב) יי' פגבור יצא כאיש מלחמות יעיר קנאה וגו'.

שפון דמלפא, הכי תאנא, פד אתנהיר נהירו דאבא, נהיר בתלת נהורין. מחד נהורא, נהיר חסד עלאה. מחד נהורא, אתנהיר נהירו דאקרי מוחא דמלפא. וחד נהורא, הוה תלי, עד דאתנהיר נהירו דאמא. וכד

אתנהיר אתנהיר בחמש נהורין.

במאי אתנהיר, מחד שבילא דטמיר וגניז, (דף קכ"ג ע"א) דאתדבק ביה אבא, דכתיב, (איוב כח) נתיב לא ידעו עיט וגו'. כמה דאתדבק דכורא בנוקבא, ואתעברת, ואולידת, ואפיקת חמש נהורין. (ד"א מאינון חמש) ומאינון חמש נהורין, אתגליפו חמשין תרעין, דנהורין סגיאין. חמשין אינון, לקבליהון, תשע וארבעין פנים טהור, תשע וארבעין פנים טמא, באורייתא, אשתאר חד, והאי חד אתנהיר בכלא, וההוא דאבא, הוה תלי. פד מתחברן פחדא, ומתישבן במלפא, אקרון שפון דמלפא. ובגיני כה, גזר מלין דקשוט.

ופומא, בהו תלייא, פתיחותא דפומא. מאי פומא. אלא דעת גניז בפומא דמלפא, דאקרי תפארת. פשיטותא דתפארת, דכל אוצרין וכל גוונין אתאחדן ביה. דכתיב, (משלי כד) ובדעת חדרים ימלאו. וההוא דעת, הוא גניז, באימא ומלפא. ומלייא כל אדרין ואכסדראין. וכד אתער נהירו דביה ונפיק, כדין אקרי פה יי. ושפון דאינון תרין נהורין מאבא ומאימא, בשעתא דאתערען בההיא נהירו דדעת, מתחברן פחדא, ומלין אתגזרו בקשוט, בחכמה בתבונה ובדעת. וכדין, כל מלין דקודשא בריך הוא, באלין אתגזרו.

נהרין תלת אלין, ועיילין בגו לגו, ואתעטרו בחד. וכד מתחברן בעטורא חד, כדין (ס"א וכד מתחברן תלת אלון בעטורא חד ועיילין בגו לגו ואתעטרו בחד כדיו) אקרון (שיר השירים ה) חכו ממתקים. ואינון חיה דמלפא, ואקרון, מתיקא דמלפא. ועל האי כתיב, (תהלים לד) טעמו וראו כי טוב יי. ובהאי חיה, תליין כל אינון שליטין והורמנין דמלפא, דכתיב, (תהלים לג) וברוח פיו כל צבאם.

בהאי חיה שלימותא דכלא אשתכח. ובגיני כה, כל אתון דאינון בהאי אתר שלימותא אתחזייא בהו. אחה"ע, א', (ג"ה) נהירו דעתיקא קדישא סתימאה דכל סתימין. ח', נהירו דחכמתא, דלא אשתכח ולא אתדבק דכתיב, (איוב כח) לא ידע אנוש ערפה. ה', נהירו דאימא, דנהיר ונגיד ונפיק, ומשקי לכלא, וינקא לבנין, עד דמטי ההוא רבות, ומלי לצדיק, ואיהו אתקטר בנוקבא תפאה, ואתברכא מגיה, ולא מתפרשין דא מן דא. חוור מגו סומק, דכתיב, (שיר השירים ד) הר המור גבעת הלבונה. ע', נהירו דשבעין אנפין, דאתזנו מהאי רוחא, דנפיק מן פומא, כדין שבעין שמהן דקודשא בריך הוא. לקבלהון בארעא, (בראשית מו) כל הנפש לבית יעקב הפאה מצרימה שבעים. דהא יעקב אילנא בארעא, ואינון שבעין נפש, שבעין ענפין.

מאלין אתוון, נהירין ארבע אחרנין. מא' נהיר גימ"ל, דאיהי אגר טב
 לצדיקייא, דאקרי גמול, ועל דא כתיב (ישעיה נח) אז תתענג על יי'.
 מח' נהיר יו"ד, דהיא חכמה, פלא אסתים ביו"ד, דאיהי סתימא מפל
 סטרוי, ובגין פה, לא אשתכח, דכתיב, (איוב כח) ולא תמצא בארץ החיים.
 מה', נהיר פ"ף. דאיהו נהירו ומשח רבות, דאתרק מאימא, לההוא אתר
 דאתקרי קרן, ואקרי קרן היובל. ודא מלכות דוד. ובגין פה, לית משיחא,
 אלא ברזא דכ"ף.

ק' מע' נהיר ק', פמה דע' שבועין, פה ק' מאה, דאינון שלימו, והכי הוא,
 ובגין פה, בהאי חיה שלימו דכלא. (ד"א שלמא דכלא) וכל מאן דינדע רזא
 דא, ואזדהר ביה, זפאה חולקיה.

גופא דמלפא, אתפשטותא דתפארת, דגוונין ביה מתחברן. דרועין
 דמלפא, נהירו דחסד וגבורה. ובגין פה ימין ושמאל. מעוי בדעת
 אתתקנו, עייל ברישא, אתתקן ואתפשט לגו, ובגו גופא.

שוקין אתאחדן בתרין נהורין, ואינון תרין נהורין ממש. שוקין ותרין
 פליין. פלהו (ס"א תליו ומתחברו) מתחברן באתר חד, דתמן אתפנש פל
 רבות, וכל משחא דגופא. ומתמן, שריין פל ההוא רבות, לאתר דאתקרי
 יסוד עולם. יסוד, מההוא אתר דאקרי עולם. ומאן איהו. נצח והוד, ועל
 פה, יי' צבאות שמו בריה הוא בריה שמייה לעלם ולעלמי עלמין.

פל הני תקונין, אתיין לאתחברא בחד, עד דכל רבות קדשא, נטיל פלא
 האי יסוד, ואשדי לנוקבא, ומתברכא מגיה. אימתי מתברכא (דף קכ"ג
 ע"ב) מגיה. בשעתא דאתתקנו דינין דלתתא. וכד דינין מתתקנין לתתא,
 מתתקנין לעילא, וכל תקונין דמלפא, בחדוותא, בשלימו, דאינון שמא
 קדישא, והוה כלא חד. וכדין הוא שארי בגווייהו, דכתיב, (תהלים פב) אלהים
 נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפוט.

וכד דינין לא מתתקנו לתתא, פביכול הכי לעילא. דכל תקונין לא מתישרון
 הכי, דהא אימא אסתלקת מעל בנין, ובנין לא ינקי, דהא יסוד לא
 אשדי בנוקבא, וכל דינין מתערין, וחויא תקיפא שלטא. פביכול, תקוני
 מלפא על דינא אסתלקו, דכיון דהאי נוקבא לא מתברכא, וצדיק לא
 נטיל. וחויא תקיפא שלטא. ווי לעלמא דינקא מנייהו.

אמר רבי אלעזר, פל הני תקונין, אפא גלי לון, בגין דלא ייעול בכסופא
 לעלמא דאתי. השתא אמאי אצטריכו לאתגלאה. אמר ליה רבי
 אפא, ההוא דאנא פתבנא מבוצינא קדישא, אמינא (פתבניה) לגבי חבריא,
 דהא אינון ידעין מלין, והא אצטריף למנדע, דכתיב, (שמות י) וידעתם פי

אָנִי יי'. וְכָתִיב (שמות כט) וַיִּדְעוּ כִּי אֲנִי יי'. בְּגִין דְּאֲתִישְׁבֵן מְלִין. בְּלִפְנֵא. וּמִפְּאֵן וְלִהְלֵאָה, סְתִימִין מְלִין בְּגִינוּן. זַפְּאָה חוּלְקָנָא בְּהַאי עֲלָמָא, וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי, דְּהָא עַד פְּעֵן בּוּצִינָא קְדִישָׁא אֲתַעֲטָר, בְּמִלִּין דְּבַגְוּוֹן.

תָּא חֲזִי, אָנָא חֲזִינָא לִיה בְּחֲלָמָא, וְשָׂאִילָנָא קָמִיה דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, הָא אוֹלִיפְנָא קָמִיה דְּמַר, י' דְּאִיהִי חֲכָמָה, וְהָכִי הוּא וְדָאִי. ה' אָמַאי אִיהוּ בִינָה. אָמַר לִי, תָּא חֲזִי, הָא כְּתִיב (בראשית ב) וַנְּהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן. מָאן הוּא נְהָר דִּיּוֹצֵא מֵעֵדֶן דָּא בִינָה. וּבְגִין פְּךָ הַהוּא נְהָר, י' סְתִימִין בְּגִוּוִיה. וְיו"ד פְּשִׁיט נְהָרָא דָּא מְפָל סְטֵרוּי. וְדָא הִיא ה', בְּגִין פְּךָ הוּא י"ה. לְבִתְרָא אֲפִיקַת בֵּין תְּחוּתָה דְּאִיהוּ ו', פְּגִוּוֹנָא דָּא ה'. לְבִתְרָא אוֹלִידַת וְאַפִּיקַת הָאִי בֵּן, וְשׁוּיָה לְקָמָה, וּבְגִין פְּךָ י"ו, דְּהָא ו' לְקָמָה יְתִיב, לִינְקָא לִיה. וְעַל פְּךָ תְּנִינָן בְּמִתְנִיתָא דִּילָן, ה' ד' הוּת, מְדָאֲתַחְפֵּר דְּכוּרָא עֲמָה אֲתַעֲפֵרַת מְחַד בֵּן, וְאַקְרִי ה'. לְבִתְרָא אוֹלִידַת וְאַפִּיקַת ו' הַהוּא בֵּן, וְקָאִים לְקָמָה. וְעַל הָאִי כְּתִיב, וַנְּהָר יוֹצֵא מֵעֵדֶן, מְנִיָּה נְפִיק וְדָאִי, לְהַשְׁקוֹת אֶת הַגֶּן, לִינְקָא לִיה.

חֲוִינָא אָחִיד בִּיְדִיה, (נ"א ביה) וְנָשִׁיק בִּידוּי. אָנָא בְּהַאי עֲדוּנָא אֲתַעֲרָנָא, בְּכִי וְחִינָא, וְהוּוּ תִלְתָּא יוֹמִין דְּלָא אָכִילָנָא מִיְדִי. חַד מְחַדְוֹתָא, וְחַד דְּלָא זְכִינָא לְמַחְמִי לִיה זְמָנָא אַחְרָא. וְעַם כָּל דָּא, בִּיה אֲתַקְשְׁרָנָא תְּדִירָא. דְּהָא כַּד נְהִירָא לִי שְׁמַעְתָּתָא, חֲמִינָא דִּיּוֹקְנִיָּה, דְּאֲתַעֲרָ קָמָאי, זַפְּאִין אִינוּן צְדִיקָיָא, בְּעֲלָמָא דִּין, וּבְעֲלָמָא דְאַתִּי, עֲלִיָּהוּ כְּתִיב, (תהלים קמ) אַךְ צְדִיקִים יוֹדוּ לְשִׁמְךָ יִשְׁבּוּ יִשְׂרָיִם אֶת פְּנִיךָ. (ע"כ האדרא).

וּבְכַל אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם תִּשְׁמְרוּ וְגו' (שמות כג) מָאִי תִשְׁמְרוּ, תִּשְׁמְרוּ מִיְבַעֲי לִיה. אֲלָא תִשְׁמְרוּ וְדָאִי, מָאִי אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם, כְּלוּמַר דְּאֲגִזִּימִית לְכוּן עַל מִימְרָא פּוֹלְחָנִי. תִּשְׁמְרוּ, דְּלָא יִמְטִי עֲלֵיכוֹן שׁוּם פִּישׁ. תִּשְׁמְרוּ מַהִּיא שְׁמִירָה וְנִטְוֹרָא דִּילִי בְּלָבַד. וְשֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרִים לֹא תִזְפִּירוּ, לֹא תִזְפִּירוּ כְּמָה דְּאוּקִימָנָא. דְּכַר אַחַר וְשֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרִים לֹא תִזְפִּירוּ, כְּלוּמַר, לֹא תִסְבְּכוּן, דְּתַפְלוּן בִּינִי עֲמִמָּא בְּאַרְעָא אַחְרָא. וְיִקְוִים בְּכוּ מַה דְּכְתִיב, (דברים כח) וְעַבַּדְתָּ שֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרִים וְגו'.

וּבְכַל אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם תִּשְׁמְרוּ וְגו' (שמות כג) מָאִי תִשְׁמְרוּ, תִּשְׁמְרוּ מִיְבַעֲי לִיה. אֲלָא תִשְׁמְרוּ וְדָאִי, מָאִי אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֲלֵיכֶם? כְּלוּמַר שְׁהַזְהִרְתִּיכֶם עַל מְאָמַר עֲבוּדְתִי. תִּשְׁמְרוּ, שְׁלֹא יִגִּיעַ אֲלֵיכֶם שׁוּם רַע. תִּשְׁמְרוּ מְאוּתָה שְׁמִירָה וְנִטְוִירָה שְׁלִי בְּלָבַד. וְשֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרִים לֹא תִזְפִּירוּ - לֹא תִזְפִּירוּ כְּמוֹ שְׂבָאֲרָנוּ. דְּכַר אַחַר וְשֵׁם אֱלֹהִים לֹא תִזְפִּירוּ - כְּלוּמַר לֹא תִסְבְּבוּ, שְׁתַּפְּלוּ בֵּין הָעַמִּים בְּאַרְץ אַחֲרַת, וְיִקְוִים בְּכֶם מַה שְׁתַּתּוּב (דברים כח) וְעַבַּדְתָּ שֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרִים וְגו'.

דָּבַר אַחַר וּבְכָל אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֵלֵיכֶם תִּשְׁמְרוּ. רַבִּי יְהוּדָה פֶּתַח, (תהלים פא) שָׁמַע עַמִּי וְאֶעֱיֶדָה בְּךָ וְגו', לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זֶר וְגו'. אָנֹכִי יְיָ אֱלֹהֶיךָ הַמַּעֲלֶךְ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגו'. הֲנִי קָרָאֵן, אֶמְרֵן דָּוִד בְּרוּחַ קִדְשָׁא, וְאִית לְאַסְתָּפֵל בְּהוּ. שָׁמַע עַמִּי בְּכַמְה אַתְרִין אַזְהָרָא אֹרִייתָא לְבַר נָשׁ. בְּכַמְה אַתְרִין קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אַזְהִיר בֵּיה בְּבַר נָשׁ. וְכֹלֵא לְתוּעֵלְתָא דְבַר נָשׁ. בְּגִין דִּינְטֵר פְּקוּדֵי אֹרִייתָא, דְּכָל מָאן (דף קכ"ד ע"א) דִּינְטֵר אַרְחֵי דְאֹרִייתָא, וְאִשְׁתַּדַּל בְּה, כְּמָאן דְּאִשְׁתַּדַּל בְּשָׂמָא קְדִישָׁא.

דִּתְנִינָן, אֹרִייתָא כְּלָא שָׂמָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. וּמָאן דְּמִשְׁתַּדַּל בְּה, כְּמָאן דְּמִשְׁתַּדַּל בְּשָׂמָא קְדִישָׁא. בְּגִין דְּאֹרִייתָא כְּלָא, חַד שָׂמָא קְדִישָׁא הוּא. שָׂמָא עֲלָאָה, שָׂמָא דְכֻלִּיל כֹּל שְׂמָהָן. וּמָאן דְּגָרַע אוֹת חַד מִינָה, כְּאִילוּ עֲבִיד פְּגִימוֹתָא בְּשָׂמָא קְדִישָׁא. תְּאֵנָא, וְשֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרִים לֹא תִזְכִּירוּ, לֹא תוֹסִיף עַל אֹרִייתָא, וְלֹא תִגְרַע מִינָה. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, וְשֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרִים, דָּא מָאן דִּיתַעֲסַק בְּסַפְרֵין אַחֲרֵנִין, דְּלֹא מִסְטָרָא דְאֹרִייתָא. לֹא יִשְׁמַע עַל פִּיה, דְּאָסוּר אֶפְּלוּ לְאִדְפָּרָא לוֹן, וְלִמְיֵלֶף מִנִּייהוּ טַעְמָא, כֹּל שְׂכָן עַל אֹרִייתָא.

רַבִּי יְהוּדָה מִתְּנִי הֵכִי, מָאי טַעְמָא כְּתִיב וְשֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרִים, וְסָמִיךְ לִיה אֶת חַג הַמִּצּוֹת תִּשְׁמֹר. אֵלֵא, מָאן דְּלֹא נָטִיר הַאי כְּמָאן דְּלֹא נָטִיר מְהִימְנוּתָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא. מָאי טַעְמָא. מִשּׁוּם דִּבְיָה אַחִידָא מְלָה. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְכֵן בְּכָל שָׂאָר זְמַנִּין וְחֻגִין, דְּהָא כְּלָהוּ אַחִידָן בְּשָׂמָא קְדִישָׁא עֲלָאָה. וְעַל דָּא תְנִינָן, מָאי דְכְּתִיב שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּשָׁנָה, מִשּׁוּם דְּבָהוּ תְלִיא מְהִימְנוּתָא.

דָּבַר אַחַר וּבְכָל אֲשֶׁר אָמַרְתִּי אֵלֵיכֶם תִּשְׁמְרוּ - רַבִּי יְהוּדָה פֶּתַח, (תהלים פא) שָׁמַע עַמִּי וְאֶעֱיֶדָה בְּךָ וְגו', לֹא יִהְיֶה בְּךָ אֵל זֶר וְגו'. אָנֹכִי ה' אֱלֹהֶיךָ הַמַּעֲלֶךְ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם וְגו'. הַפְּסוּקִים הִלְלוּ אֶמְרֵם דָּוִד בְּרוּחַ הַקִּדְשׁ, וַיֵּשׁ לְהַתְּבוּנָן בְּהֵם. שָׁמַע עַמִּי - בְּכַמְה מְקוֹמוֹת הַזְּהִירָה הַתּוֹרָה אֶת הָאָדָם, בְּכַמְה מְקוֹמוֹת מְזַהֵר הַקִּדְשׁ בְּרוּךְ הוּא אֶת הָאָדָם, וְהַכֵּל לְתוּעֵלַת הָאָדָם כְּדִי שִׁישְׁמַר אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה. שְׂפָל מִי שִׁישְׁמַר אֶת מִצְוֹת הַתּוֹרָה וּמִשְׁתַּדַּל בְּה, כְּמִי שִׁישְׁמַר בְּשֵׁם הַקִּדְשׁ.

שְׁשִׁנְיָנוּ, כֹּל הַתּוֹרָה הִיא שְׂמוֹ שֶׁל הַקִּדְשׁ בְּרוּךְ הוּא, וּמִי שִׁישְׁתַּדַּל בְּה כְּמִי שִׁישְׁתַּדַּל בְּשֵׁם הַקִּדְשׁ, מִשּׁוּם שְׂפָל הַתּוֹרָה הִיא שֵׁם קְדוֹשׁ אֶחָד, שֵׁם עֲלִיּוֹן, שֵׁם שְׂכוּלָל אֶת כֹּל הַשְּׂמוֹת, וּמִי שִׁגֹרַע מִמֶּנָּה אוֹת אַחַת כְּאִלוּ עָשָׂה פְּגָם בְּשֵׁם הַקִּדְשׁ. שְׁנִינָנוּ, וְשֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרִים לֹא תִזְכִּירוּ - לֹא תוֹסִיף עַל הַתּוֹרָה וְלֹא תִגְרַע מִמֶּנָּה. רַבִּי חִיָּיא אָמַר, וְשֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרִים - זֶה מִי שִׁישְׁתַּעֲסַק בְּסַפְרֵים אַחֲרִים שְׂאִינָם מִצַּד הַתּוֹרָה. לֹא יִשְׁמַע עַל פִּיךָ - שְׂאָסוּר אֶפְּלוּ לְהִזְכִּירָם וְלִלְמַד מֵהֶם טַעַם, כֹּל שְׂכָן עַל הַתּוֹרָה.

רַבִּי יְהוּדָה שׁוֹנֶה כֶּף, מָה הַטַּעַם כְּתוּב וְשֵׁם אֱלֹהִים אַחֲרִים, וְסוּמָךְ לוֹ אֶת חַג הַמִּצּוֹת תִּשְׁמֹר? אֵלֵא מִי שְׂמִי שְׂלֹא שׁוֹמֵר אֶת זֶה, כְּמִי שְׂלֹא שׁוֹמֵר אֶת אֲמוּנַת הַקִּדְשׁ בְּרוּךְ הוּא. מָה הַטַּעַם? מִשּׁוּם שְׂבּוּ הַדְּבָר אַחוּזוּ. אָמַר רַבִּי יִצְחָק, וְכֵן בְּכָל שָׂאָר חֻגִים וְהַזְּמַנִּים, שְׁתֵּרִי כֵלָם אַחוּזִים בְּשֵׁם הַקִּדְשׁ הַעֲלִיּוֹן. וְעַל זֶה שְׁנִינָנוּ, מָה שְׂכָתוּב שְׁלֹשׁ פְּעָמִים בְּשָׁנָה, מִשּׁוּם שְׂבָהָה תְּלוּיָה הָאֲמוּנָה.

וְרָאָה כָּל זְכוּרָךְ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר כָּל זְכוּרָךְ מִמֶּשׁ, מְשׁוּם שְׁנוּטָלִים בְּרָכָה מִהַמְעִין שֶׁל הַנְּחָל. מִכָּאן שְׁנִינּוּ, כָּל בֶּן יִשְׂרָאֵל שְׁנִמּוּל, צָרִיךְ לְהִרְאוֹת לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ הַקְּדוֹשׁ, מִשׁוּם שְׁנוּטָל בְּרָכָה מִמְּבוּע הַנְּחָל. זֶהוּ שְׁפָתוֹב כְּכֹרֶת ה' אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לָךְ. וְכָתוּב אֵל פְּנֵי הָאָדָם ה', כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוֹ, שֶׁמֶשׁ מְרִיקִים בְּרָכוֹת וְנוּטָלִים בְּרָכָה. אֲשֶׁרִי חִלְקִם שֶׁל יִשְׂרָאֵל מִכָּל שְׂאֵר הַעַמִּים.

פַּעַם אַחַת עָלוּ יִשְׂרָאֵל לַחַג אֶת הַחַג, וְהִתְעַרְבוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת פּוֹכְבִים וּמִזְלוֹת עִמָּם, וְאוֹתָהּ שָׁנָה לֹא נִמְצְאָה בְּרָכָה בְּעוֹלָם. בָּאוּ וְשָׂאוּ אֶת רֹב הַמְּנוּנָא סְבָא. אָמַר לָהֶם, רְאִיתֶם בְּתַחֲלָה סִמֶּן לָזֶה? אָמְרוּ לוֹ, רְאִינוּ סִמֶּן, שֶׁשֶּׁשְׁשָׁבְנוּ מִשֶּׁם כָּל הַדְּרָכִים הִיוּ סְתוּמִים מִמֵּם, וְעָנְנוּ וַחֲשֵׁכָה נִמְצְאוּ, שְׁלֹא יָכְלוּ לְלַכֵּת כָּל אוֹתָם שְׁעָלוּ לָשֵׁם. וְעוֹד, בְּשַׁעַה שְׁנִכְנְסְנוּ לְהִרְאוֹת, פְּנֵי הַשָּׁמַיִם נִחְשְׁכוּ וְנִגְזְזוּ. (פְּתִירָא) אָמַר לָהֶם, וַדַּאי אוֹ שֵׁשׁ בְּכֶם אֲנָשִׁים לֹא נִמּוּלִים, אוֹ עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת פּוֹכְבִים וּמִזְלוֹת עָלוּ עִמָּכֶם, שֶׁהָרִי לֹא הִתְבָּרְכוּ בְּאוֹתָהּ שַׁעַה, פָּרַט לְאוֹתָם יִשְׂרָאֵלִים שְׁנִמּוּלוֹ, וּבְאוֹת הַקְּדוּשָׁה הַזֶּה מִסְתַּפֵּל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וּמְבָרֵךְ אוֹתָם.

לְשָׁנָה הַאַחֲרֵת עָלוּ, וְעָלוּ אוֹתָם עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת פּוֹכְבִים וּמִזְלוֹת, שֶׁהִתְעַרְבוּ עִמָּם כְּשֶׁהָיוּ אוֹכְלִים קְרֻבָּנוֹת וְהָיוּ שְׂמֵחִים. וְרָאוּ אֶת אוֹתָם עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת פּוֹכְבִים וּמִזְלוֹת שֶׁדְּפוּסִם בְּקִשְׁרֵיהֶם לְקִשֵּׁר הַכֶּתֶל. הַשְּׂגִיחוּ בָהֶם שְׁפָלָם מְבָרְכִים וְהֵם לֹא בָּרוּ. בָּאוּ וְאָמְרוּ אֶת הַדְּבָר לְבֵית הַדִּין.

וְרָאָה כָּל זְכוּרָךְ, אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר כָּל זְכוּרָךְ מִמֶּשׁ. בְּגִין דְּנִטְלִין בְּרַבְתָּא, מִמְּבוּעָא דְּנִחְלָא. מִכָּאן תְּנִינָן, כָּל בַּר יִשְׂרָאֵל דְּאִתְגָּזֵר, בְּעֵי לְאִתְחַזְּאָה קָמֵי מַלְכָּא קַדִּישָׁא, בְּגִין דְּנִטְלִין בְּרַבְתָּא, מִמְּבוּעָא דְּנִחְלָא. הָדָא הוּא זְכָתִיב, (דְּבָרִים טו) כְּכֹרֶת יְיָ אֱלֹהֶיךָ אֲשֶׁר נָתַן לָךְ. וְכָתִיב אֵל פְּנֵי הָאָדָם יְיָ, כְּמָה דְּאוּקִימָנָא, דְּמִתְמָן מְרִיקָן בְּרַבְתָּא, וְנִטְלִין בְּרַבְתָּא. זַכָּאָה חוֹלְקִיהוּן דִּישְׂרָאֵל, מִכָּל שְׂאֵר עַמִּין.

זְמַנָּא חָדָא, סְלִיקוּ יִשְׂרָאֵל לְמַחַג חַגָּא, וְאִתְעַרְבוּ עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת פּוֹכְבִים וּמִזְלוֹת בְּהַדְּיִיהוּ, וְהָהוּא שְׁתָּא לֹא אֲשַׁתְּכַח בְּרַבְתָּא בְּעַלְמָא. אָתוּ שְׂאִילוּ לְרַב הַמְּנוּנָא סְבָא, אָמַר לָהּ, חֲמִיתוּן סִימָנָא בְּקַדְמִיתָא בְּהָאִי. אָמְרוּ לִיהּ, סִימָנָא חֲמִינָן, דְּכַד תְּבִנָּא מְהֵתָם, כָּל אַרְחִין אֲסִתִּימוּ מִמֵּיא, וְעַנְנָא, וַחֲשׁוּכָא אֲשַׁתְּכַח, דְּלֹא יִכְלִין לְמַהֵךְ כָּל אֵינוּן דְּסְלִיקוּ לְתַמָּן. וְעוֹד, בְּשַׁעַתָּא דְּעָאֲלָנָא לְאִתְחַזְּאָה אִפִּי שְׂמֵיא אִתְחַשְׁכוּ וְאִתְרַגְּזוּ. (אִתְרַגְּזִישׁ בְּחַמָּא) אָמַר לָהּ, וַדַּאי אוֹ אֵית בִּינֵינִיכוּ בְּנֵי נִשָּׂא דְּלֹא אִתְגָּזְרוּ, אוֹ עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת פּוֹכְבִים וּמִזְלוֹת סְלִיקוּ בְּהַדְּיִיכוּ. דְּהָא לֹא אִתְבְּרַכְּאָן בְּהֵיא שַׁעַתָּא, בַּר מְאִינוּן יִשְׂרָאֵל דְּאִתְגָּזְרוּ. וּבְהָאִי אֶת קַדִּישָׁא מִסְתַּפֵּל קַדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, וּבְרִיךְ לוּן.

לְשַׁתָּא אַחֲרָא סְלִיקוּ, וְסְלִיקוּ אֵינוּן עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת פּוֹכְבִים וּמִזְלוֹת, דְּאִתְעַרְבוּ בְּהַדְּיִיהוּ, כַּד הָיוּ אֹכְלִין קְרֻבָּנֵיא, וְהָיוּ חָדָאן. וְחָמוּ לְאֵינוּן עוֹבְדֵי עֲבוֹדַת פּוֹכְבִים וּמִזְלוֹת, דְּטַפְסָאן בְּקוּטְרֵייהוּ לְקוּטְרָא דְּכוּתָלָא. אֲשַׁגְּחוּ בְּהוּ דְּכָלָא מְבָרְכִין, וְאֵינוּן לֹא בְּרִיכוּ. אָתוּ וְאָמְרוּ מְלָה לְבֵי דִינָא, אָתוּ וְשְׂאִילוּ לוּן, הָאִי דְּאִכְלָתוּן,

חולקא דלכוון, מאן קורבנא הנה. לא הנה בידיהו. בדיקו ואשפחו דאינון עובדי עבודת פוכבים ומזלות, וקטלו לון. אמרו, בריך רחמנא דשזיב לעמיה, דודאי לית ברכתא שריא, אלא בישראל, זרעא קדישא, בני מהימנותא, בני קשוט. וההיא שתא אשתכח ברכתא בעלמא, בשלימו. פתחו ואמרו, (תהלים קמ) אף צדיקים יודו לשמך וגו'.

רבי חייא אמר, בזכות ישראל גזירין, אתפנעו שנאיהון תחותיהון, וירתי אחסנתהון. תא חזי מה כתיב, (שמות לד) יראה כל זכורף. וכתיב בתריה, פי אורישי גוים מפניך והרמבתי את גבלך. דקודשא בריך הוא עקר דיורין מאתרייהו, ואתיב דיורין, לאתרייהו. ובגיני כף יראה כל זכורף את פני האדון יי. רבי יהודה אמר, האדון. כמה דכתיב, (ישעיה י) הנה האדון יי צבאות מסעף פארה וגו', ויצא חוטר וגו', וכלא חד, מעקר דיורין ואתיב דיורין. רבי יצחק אמר, אית אדון, ואית אדון, וכלא בחד תליא.

רבי יהודה אמר, אדני: אלף דלית נון יוד, קדשא בריך הוא אקרי, (דף קכ"ד ע"ב) וההוא דאקרי, כמה דאיהו כתיב. ומאן הוא. רבי יוסי אומר, (יתוקאל א) מראת אלהים. מראת כתיב. ומהו מראת. שלימו דכלא, יו"ד ה"א וא"ו ה"א. (נ"א מראת איהו א' כו") מראת למאי אי אלף דלית נון יו"ד, האי אקרי ככתבו, והאי לא אקרי ככתבו, ובגיני כף אקרי בהאי, ועל כף מראת אלהים פתיב.

רבי יהודה אמר, לזמנין, עלאין אקרון בשמא דתפתאין. ולזמנא, תפתאין אקרון בשמא דעלאין. האדון יי, בשמא עלאה אדני הוא. ולפעמים תחתונים נקראים בשם העליונים. האדון ה' - בשם עליון הוא אדני, והרי בארנו הדברים.

באו ושאלו אותם. אמרו, זה שאכלתם, החלק שלכם איזה קרבן היה? לא היה בידם. בדיקו ומצאו שהם עובדי עבודת פוכבים ומזלות והרגו אותם. אמרו, ברוך הרחמן שהציל את עמו, שודאי אין ברכה שרויה אלא רק בישראל, הנרע הקדוש, בני האמונה, בני האמת. ואותה השנה נמצאה ברכה בעולם בשלמות. פתחו ואמרו, (תהלים קמ) אף צדיקים יודו לשמך וגו'.

רבי חייא אמר, בזכות ישראל מהוילים, נכנעים שונאים תחתיים ויורשים נחלתם. בא וראה מה כתוב, יראה כל זכורף. וכתוב אחריו, פי אורישי גוים מפניך והרמבתי את גבלך. שהקדוש ברוך הוא עוקר דיורים ממקומם ומושיב דיורים למקומם, ומשום כף, (שמות לד) יראה כל זכורף את פני האדון ה'. רבי יהודה אמר, האדון, כמו שכתוב (ישעיה י) הנה האדון ה' צבאות מסעף פארה וגו', ויצא חטר וגו'. והכל אחד, מעקר דיורים ומושיב דיורים. רבי יצחק אמר, יש אדון ויש אדון, והכל באחד תלוי.

רבי יהודה אמר, אדני - אלף דלית נון יוד, הקדוש ברוך הוא נקרא, ואותו שנקרא כמו שהוא כתוב, ומיהו? רבי יוסי אומר, מראת אלהים. מראת כתיב. ומהו מראת? שלמות הכל - יו"ד ה"א וא"ו ה"א. (מראת הוא א' כו) מראת למה הוא אלף דלית נון יו"ד? זה נקרא ככתבו, וזה לא נקרא ככתבו, ומשום כף בזה נקרא, ועל כף מראת אלהים כתיב.

רבי יהודה אמר, לפעמים עליונים שנקראו בשם תחתונים, ולפעמים תחתונים נקראים בשם העליונים. האדון ה' - בשם עליון הוא אדני, והרי בארנו הדברים.

ובגוונים רבים נתפרשו הדברים, והכל אחד. ברוך הרחמן וברוך שמו לעולם ולעולמי עולמים.

הנה אנכי שלח מלאך לפניך וגו'. רבי יצחק פתח, (שיר א) ישקני מנשיקות פיהו וגו'. אמרה כנסת ישראל, ישקני מנשיקות פיהו. מה הטעם ישקני? יאהבני היה צריך להיות! למה ישקני? אלא כף שנינו, מה נשיקות של דבקות של רוח ברוח, שבגלל כף נשיקה בפה, שהרי תפה הוא המוציא והמקור של הרוח, ולכן נשיקות בפה בחביבות, ודבקים רוח ברוח, שלא נפרדים זה מזה.

ורכן מי שמוציא נשמתו בנשיקה, נדבק ברוח אחרת, ברוח שלא נפרדת ממנו. והינו נקרא נשיקה. ועל זה אמרה כנסת ישראל ישקני מנשיקות פיהו, להדביק רוח ברוח, שלא יפרד זה מזה.

כי טובים דודיך מיין, מאי בעי הכא יין, והא כתיב (ישעיה כח) וגם אלה ביין שגו וגו', וכתוב (ויקרא י) יין ושכר אל תשת אתה ובניך, מה הטעם כאן יין? רבי חייא אמר, מיינה של תורה. רבי חזקיה אמר, זה שכרוב (תהלים קד) ויין ישמח לבב אנוש. ועל זה כתוב כי טובים דודיך מיין, לחדות הלב. מיין - שמשמחני יותר מהכל.

רבי יהודה אמר, כתיב (בראשית כט) וישק יעקב לרחל וישא את קולו ויבך. למה בכה? אלא בנשיקות הרוח בה לא יכל הלב לסבל, ובכה. ואם תאמר, הרי כתוב וישקוהו ויבכו? שנינו, למה נקוד על וישקוהו? אלא שלא נדבקה בו רוח כלל, ועל זה כתוב ונעטרות נשיקות שונא. מה זה (משלי כו) ונעטרות נשיקות שונא?

והא אוקימנא מלי. ובגוונין סגי אין אתפרשן מלי, וכלא חד. בריך רחמנא בריך שמייה לעלם ולעלמי עלמין.

הנה אנכי שלח מלאך לפניך וגו'. (שמות כג) רבי יצחק פתח, (שיר השירים א) ישקני מנשיקות פיהו וגו' אמרה כנסת ישראל, ישקני מנשיקות פיהו. מאי טעמא ישקני, יאהבני מיבעי ליה, אמאי ישקני. אלא הכי תנינן, מאי נשיקות אדבקותא דרוחא ברוחא. דבגיני כף נשיקה בפה, דהא פומא אפקותא ומקורא דרוחא הוא, ועל דא נשיקין בפומא, בחביבותא, ודבקין רוחא ברוחא, דלא מתפרשן דא מן דא.

ועל דא מאן דנפיק נשמתיה בנשיקה, מתדבק ברוחא אחרא. ברוחא דלא מתפרש מניה. והיינו אקרי נשיקה. ועל דא אמרה כנסת ישראל, ישקני מנשיקות פיהו, לאדבקה רוחא ברוחא, דלא יתפריש דא מן דא.

כי טובים דודיך מיין, מאי בעי הכא יין, והא כתיב (ישעיה כח) וגם אלה ביין שגו וגו', וכתוב (ויקרא י) יין ושכר אל תשת אתה ובניך, מאי טעמא הכא יין. רבי חייא אמר, מיינה דאורייתא. רבי חזקיה אמר, דא דכתיב, (תהלים קד) ויין ישמח לבב אנוש, ועל דא כתיב, כי טובים דודיך מיין, לחדותה דלפא. מיין, דחדי לי יתיר מפלא.

רבי יהודה אמר, כתיב, (בראשית כט) וישק יעקב לרחל וישא את קולו ויבך, אמאי קא בכה. אלא באתדבקותא דרוחא בה, לא יכל לפא למסבל, ובכה. ואי תימא, הא כתיב, (בראשית לג) וישקוהו ויבכו. תנינן, אמאי נקוד

וישקוהו, אלא דלא אתדבק ביה רוחא כלל, ועל דא כתיב, (משלי כו) ונעטרות

אֵלָא מִי שְׁנוּשֵׁק בְּחַבִּיבוּת, מְדַבֵּק רוחו בְּרוּחוֹ בְּדַבְקוֹת הַחַבִּיבוּת, וּמִי שֶׁלֹּא נוֹשֵׁק בְּחַבִּיבוּת, זֶה לֹא בְּדַבְקוֹת, אֵלָא וְנִעְתְּרוֹת. מֵה זֶה נִעְתְּרוֹת? גִּסּוֹת, שֶׁלֹּא דְבַקָּה רוחו בְּאוֹתָהּ נְשִׂיקָה וְלֹא נִדְבַק בּוֹ כָּלָל. וּמִשּׁוּם כֶּף כְּתוּב, יִשְׁקֶהוּ מִנְשִׂיקוֹת פִּיהוּ, שֶׁהִיא דְבַקוֹת רוח בְּרוּחַ.

שְׁנִינּוּ, כֹּל זְמַן שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא הוֹלֵךְ עִם יִשְׂרָאֵל, כְּבִיכּוֹל נִדְבַקְתָּ רוח בְּרוּחַ, וְעַל זֶה כְּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֻקִים בַּה', בְּכֹל אוֹתָם גּוֹנֵי הַדְּבֻקוֹת, וְלֹא נִפְרָדִים זֶה מִזֶּה. בְּשַׁעַר שֶׁנֶּאֱמַר הִנֵּה אֲנִי שֹׁלֵחַ מִלְאָךְ לִפְנֶיךָ, יַדַּע מִשֶּׁה שְׁזוֹ פְּרִישָׁה. אָמַר, (שמות לב) אִם אֵין פְּנִיךָ הוֹלְכִים אֶל תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה. רַבִּי אָבָא אָמַר, מֵה כְּתוּב לְמַעֲלָה מִזֶּה? (שם לד) רֵאשִׁית בְּפוּרֵי אֲדָמְתְךָ תְּבִיא בֵּית ה' אֱלֹהֶיךָ לֹא תִבְשַׁל גְּדֵי בַחֲלָב אִמּוֹ. מֵה זֶה אוֹמֵר? אֵלָא שֶׁלֹּא לְעֵרֵב דְּבַר תַּחֲתוֹן בְּעֵלְיוֹן, שֶׁלֹּא יִנָּק הַצַּד הַחִיצוֹן מִהַצַּד הַפְּנִימִי. מֵה בֵּין זֶה לְזֶה? זֶה שֶׁבַחוּץ מַצַּד הַטְּמֵאָה, וְזֶה שֶׁלְּפָנִים בְּצַד הַקְּדוּשָׁה. מִי הִיא אִמּוֹ? זוֹ כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל שֶׁנִּקְרָאת אִם. בַּחֲלָב אִמּוֹ - שֶׁלֹּא יוֹנֵק מַצַּד זֶה מִי שֶׁלֹּא צָרִיךְ. וְכֹאן כְּתוּב, הִנֵּה אֲנִי שֹׁלֵחַ מִלְאָךְ לִפְנֶיךָ. אָמַר מִשֶּׁה, הָרִי קָבַלְתִּי בְּטַחֲוֹן מִמֶּךָ שֶׁלֹּא תִפְרָד מִעֲמֻנִי, וְדַאי אִם אֵין פְּנִיךָ הוֹלְכִים אֶל תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה. וּבַמָּה יוֹדַע אִפּוּא וְגו'.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, דְּבַר זֶה לֹא אָמַר הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אֵלָא בְּאַהֲבַת יִשְׂרָאֵל וּלְהַתְּפִיֵס עִמָּם. לְמַלְךְ שֶׁהִיא רוּצָה לְלַכֵּת עִם בְּנוֹ, וְלֹא רָצָה לְעֹזֵב אוֹתוֹ. בָּא בְּנוֹ וּפְחַד לְבַקֵּשׁ מִהַמֶּלֶךְ שֶׁיִּלָּךְ עִמּוֹ. הַקְדוּשׁ הַמֶּלֶךְ וְאָמַר, הָרִי לְגִינּוֹר פְּלוּנִי יִלָּךְ עִמָּךְ לְשִׁמְרָךְ בְּדַרְךָ. לְאַחַר

נְשִׂיקוֹת שׁוּנָא. מָאִי וְנִעְתְּרוֹת נְשִׂיקוֹת שׁוּנָא. אֵלָא מָאִן דְּנִשְׁיֵק בְּחַבִּיבוּתָא, מִתְדַבֵּק רוחִיה בְּרוּחִיה, בְּדַבְּיָקוּתָא דְּחַבִּיבוּתָא וּמִאֵן דְּלֹא נִשְׁיֵק בְּחַבִּיבוּתָא, לָאוּ בְּדַבְּיָקוּתָא הוּא, אֵלָא וְנִעְתְּרוֹת. מָאִי נִעְתְּרוֹת. גִּסּוֹתָא, דְּלֹא דְבִיק רוחִיה בְּהוּא נְשִׂיקָה. וְלֹא אֲתַדְבֵּק בֵּיה כָּלָל. וּבְגִינֵי כֶף כְּתוּב, יִשְׁקֵנִי מִנְשִׂיקוֹת פִּיהוּ, דִּהוּא דְבַקוּתָא רוחָא בְּרוּחָא.

תָּנָא, כֹּל זְמַנָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא אָזִיל בְּיִשְׂרָאֵל, כְּבִיכּוֹל אֲתַדְבֵּק רוחָא בְּרוּחָא, וְעַל דָּא כְּתוּב, (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבֻקִים בִּינִי, בְּכֹל אֵינוֹן גּוֹוִנֵי דְבִיקוּתָא, וְלֹא מִתְפָּרֵשָׁא דָא מִן דָּא. בְּשַׁעַר דְּאֲתַמַּר הִנֵּה אֲנִי שֹׁלֵחַ מִלְאָךְ לִפְנֶיךָ, יַדַּע מִשֶּׁה דְפְרִישׁוּתָא הוּא. אָמַר (שמות לב) אִם אֵין פְּנִיךָ הוֹלְכִים אֶל תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה.

רַבִּי אָבָא אָמַר, מֵה כְּתוּב לְעֵילָא מִן דָּא, (שמות לד) רֵאשִׁית בְּפוּרֵי אֲדָמְתְךָ תְּבִיא בֵּית יי' אֱלֹהֶיךָ לֹא תִבְשַׁל גְּדֵי בַחֲלָב אִמּוֹ. מָאִי קָא מִיָּרִי. אֵלָא דְלֹא לְעֵרְבָא מִלָּה תַתָּאָה בְּעֵלְאָה, דְּלֹא יִנָּקָא סְטָרָא דְלִבְר, מִסְטָרָא פְּנִימָאָה. מֵה בֵּין הָאִי לְהָאִי. דָּא דְלִבְר, מִסְטָרָא דְמִסְאָבָא. וְדָא דְלִגּוֹ, בְּסְטָרָא קְדִישָׁא. מָאֵן אִמּוֹ. דָּא כְּנֶסֶת יִשְׂרָאֵל, דְּאֲתַקְרִי אִם. בַּחֲלָב אִמּוֹ, דְּלֹא יִנָּק מִהָאִי סְטָרָא, מָאֵן דְּלֹא אֲצַטְרִיךְ. וְהָכָא כְּתוּב, הִנֵּה אֲנִי שֹׁלֵחַ מִלְאָךְ לִפְנֶיךָ. אָמַר מִשֶּׁה, הָא קָבִילָנָא בְּטַחֲוֹנָא מִינְךָ, דְּלֹא תַתְּפָרֵשׁ מִינְךָ, וְדַאי אִם אֵין פְּנִיךָ הוֹלְכִים אֶל תַּעֲלֵנוּ מִזֶּה. וּבַמָּה יוֹדַע אִפּוּא וְגו'.

אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר, מִלָּה דָּא לָא קָאֵמַר קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא אֵלָא בְּרַחֲמֵימוּתָא דְיִשְׂרָאֵל, וְלֹא תִפְּרִישָׁא בְּהַדְּרִיָּהוּ. לְמַלְכָּא דְהוּא בְּעִי לְמִיזֵל עִם בְּרִיה. וְלֹא בְּעִי לְשַׁבְּקָא לִיה. אֲתָא בְּרִיה, (דף קכ"ה ע"א) וּמִסְתַּפִּי לְמַבְעֵי לִיה לְמַלְכָּא

דיזיל בהדיה. אקדים מלפא ואמר, הא לגיון פלן זייל בהדך, למנטר לך בארחה. לבתר אמר אסתמר לך מניה, (בארחה) דהא לא גבר שלים הוא. אמר בריה, אי הכי, או אנא אותיב הקא, או את תזיל עמי, ולא אתפרש מינך. כך קדשא בריך הוא, בקדמיתא אמר, הנה אנכי שלח מלאך לפניך לשמרך בדרכך. ולבתר אמר השמר מפניו וגו', ביה שענתא אמר משה, אם אין פניך הולכים וגו'.

אתא רבי שמעון, אשפח להו בהאי. אמר, אלעזר ברי שפיר קאמרת. אבל תא חזי, באתר דא לא אמר משה מדי, ולא אתיב מלה לקבליה. מאי טעמא. משום דהקא לא אשתכח פרישותא מניה. והא אוקימנא מלה דא, לגבי חבריאי. ואית דמתני איפכא ולא הכי פירשוה קדמאי. וכד יסתפלו מלי כלא שפיר, וכלא בחד מלה אמרי טעמייהו.

אימתי אתיב משה. בזמנא דאמר, (שמות לג) ושלחתי לפניך מלאך. וכתיב פי ילך מלאכי לפניך, סתם ולא פריש מלה. ועל דא כתיב, הקא, פי אם שמוע תשמע בקולו ועשית כל אשר אדבר. אשר אדבר דוקא וכתיב ואיבתי את איביך וצרת את צורריך, וכלא ביה תליא.

רבי יהודה אמר, אי תימא דתרווייהו מלאך ממש, משה לא אתיב עלייהו, דלא חמא דוכתא. אימתי אתיב. בזמנא דכתיב אם אין פניך הולכים וגו'. אמר רבי שמעון, פלל דכלא, משה לא בעא מלאכא. דהא כתיב (שמות לד) ויאמר אם נא מצאתי חן בעיניך אדני ילך נא אדני בקרבנו.

אמר רבי יהודה, האי דאמר רבי אבא, דכתיב לא תבשל גדי בחלב אמו, בחלב האם מיבעי ליה, מאי אמו. ואי

מפן אמר, השמר לך ממנו (בדרכך), שהרי אינו גבר שלם. אמר בנו, אם כך, או שאני אשב כאן, או שאתה תלך עמי ולא אפרד ממך. כך הקדוש ברוך הוא, בתחלה אמר, הנה אנכי שלח מלאך לפניך לשמרך בדרכך. ואחר כך אמר, השמר מפניו וגו'. באותה שעה אמר משה, אם אין פניך הולכים וגו'.

בא רבי שמעון, מצא אותם בזה. אמר, אלעזר בני, יפה אמרת, אבל בא וראה, במקום הזה לא אמר משה דבר ולא השיב דבר כנגדו, מה הטעם? משום שכאן לא נמצאת פרישה ממנו, והרי בארנו דבר זה לחברים. ויש שונים להפך, ולא כך פרושה הראשונים. וכשיסתכלו הדברים, הכל יפה, וכלם אמרו הטעמים שלהם בדבר אחד.

מתי השיב משה? בזמן שאמר ושלחתי לפניך מלאך. וכתוב, פי ילך מלאכי לפניך. סתם ולא פריש את הדבר. ועל כן כתוב כאן, פי אם שמוע תשמע בקולו ועשית כל אשר אדבר. אשר אדבר דוקא. וכתוב, ואיבתי את איביך וצרת את צורריך, והכל תלוי בו.

רבי יהודה אמר, אם תאמר ששניהם ממש מלאך - משה לא השיב עליהם, שלא ראה מקום. ומתי השיב? בזמן שכתוב אם אין פניך הולכים אל תצלנו וגו'. אמר רבי שמעון, פלל של הכל - משה לא רצה מלאך. שהרי כתוב, (שמות לד) ויאמר אם נא מצאתי חן בעיניך אדני ילך נא אדני בקרבנו. אמר רבי יהודה, זה שאמר רבי אבא, שכתוב לא תבשל גדי בחלב אמו, בחלב האם היה צריך להיות! מה זה אמו? ואם תאמר,

מאי אמו. ואי

כנסת ישראל אמו דסטרא דמסאבא,
- לא כף! שהרי שמעתי שאמר
רבי שמעון, כנסת ישראל האם
הקדושה נאחזה בחלק של
ישראל, שכתוב (דברים לב) כי חלק
ה' עמו.

אמר רבי שמעון, יפה אמרת, וזה
של רבי אבא יפה, והכל תלוי זה
בזה. בא וראה, האם נאחזה להם
למעלה לצד זה ולצד זה, ושנים
הם - אחד לימין ואחד לשמאל.
ומשום כף, מהם לימין ומהם
לשמאל, וכלם תלויים באם
הזאת, האם הקדושה, ונאחזים
בה.

מתי הם נאחזים בה? בשעה
שהאם הזו יונקת מן הצד האחר
והמקדש נטמא, והנחש החזק
מתחיל להתגלות, ואז הגדי יונק
מחלב אמו, ומתעוררים הדינים.
ועל זה ישראל מקדימים
ומביאים בפורים. ובשעה שהם
מביאים אותם, צריכים לומר
ולפתח בלבן, שרצה בכשפיו אלו
לשלט ביצק ובזרע הקדש, ולא
נתנו בידו ולא נמסרו ישראל לצד
זה. ועל זה פתוב, ראשית בפורי
אדמתך וגו', לא תבשל גדי מחלב
אמו. ולא יונק אותו הצד מחלב
אמו, שהרי לא נטמא המקדש,
והדינים לא מתעוררים.

משום כף לא יאכל בשר בחלב
כל זרע הקדש, וכל מי שבא
מהצד הזה, שלא יתן מקום למי
שלא צריך, שהרי במעשה תלוי
הדבר, במעשה שלמטה לעורר
למעלה. אשריהם ישראל מפל
העמים עובדי עבודת פוכבים
ומזלות, שרבונום קורא עליהם,
(שם יד) ובה בחר ה' להיות לו לעם
סגולה. וכתוב (שם) כי עם קדוש
אתה לה' אלהיך. וכתוב (שם) בנים
אתם לה' אלהיכם וגו'.

אתם ליני' אלהיכם וגו'.

תמא, כנסת ישראל אמו דסטרא דמסאבא,
לאו הכי, דהא שמענא דאמר רבי שמעון,
כנסת ישראל אימא קדישא בחולקיה דישראל
אתאחדא, דכתיב, (דברים לב) כי חלק יי' עמו.

אמר רבי שמעון, שפיר קאמרת. והא דרבי
אבא שפיר וכלא דא בדא תליא. תא
חזי, אמא אתאחדא להו לעילא, לסטרא דא
ולסטרא דא, ותרין אינון, חדא לימינא, וחדא
לשמאלא. ובגיני כף, מנהון לימינא, ומנהון
לשמאלא. וכלהו תליין בהאי א"ם, אמא
קדישא, ואתאחדן בה.

אימתי אתאחדן בה. בשעתא דהאי אם ינקא
מסטרא אחרא, ומקדשא אסתאב,
וחויא תקיפא שארי לאתגלאה, כדין גדיא
ינקא מחלבא דאמיה, ודינין מתערין. ועל
דא, ישראל קדמין ומייתאן בפורים, ובשעתא
דמייתין להו, בעיין למימר ולמפתח ביה
בלבן, דבעא בחרשוי אלין, לשלטאה ביצקב,
ובזרעא קדישא, ולא אתייהיבו בידיה, ולא
אתמסרן ישראל לסטרא דא. ועל דא כתיב,
ראשית בפורי אדמתך וגו', לא תבשל גדי
בחלב אמו. ולא ינקא ההוא סטרא, מחלבא
דאמיה, דהא לא יסתאב מקדשא, ודינין לא
מתערין.

בגיני כף, לא ייכול בשרא בחלבא כל זרעא
קדישא, וכל מאן דאתי מסטר דא, דלא
יהיב דוכתא, למאן דלא אצטריך, דהא
בעובדא תליא מלתא, בעובדא דלתתא,
לאתערא לעילא. ופאין אינון ישראל מפל
עמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות, דמריהון
קרי עליהו, (דברים יד) ובה בחר יי' להיות לו
לעם סגולה. וכתיב (דברים יד) כי עם קדוש אתה
ליי' אלהיך (ובלא חד מילה) וכתיב (דברים יד) בנים

בא וראה, בשעה שישאל לא הכשרו מעשיהם, מה כתוב? (ישעיה א) עמי נגשיו מעולל ונשים משלו בו. דוקא משלו בו, והרי בארנו הדברים בסוד ספרו של שלמה המלך, וכך מצאנו בו. ועוד מצאנו, שכל מי שאוכל מאכל זה שהתחבר כאחד, (א) בשעה אחת או בסעודה אחת, ארבעים יום נראה גדי מקלס בקלפתו אל אותם שלמעלה, וסיעה טמאה מתקרבים עמו, וגורם לעורר דינים בעולם, דינים שאינם קדושים.

ואם מוליד בן באותם ימים, מלויים לו נשמה מהצד האחר, שלא צריך אותו. וכתוב (ויקרא יא) והתקדשתם והייתם קדושים וגו'. בא להטמא - מטמאים אותו ודאי, שכתוב (שם) ונטמתם בם. חסר א'. טמאה אטומה יותר מכל, שאין רשות להטהר כף כמו שאר מיני הטמאות שנטהרות. ועוד, שפוחד מחיות רעות, שהרי בעיניהם נמצא גדי וכולל להנזק, שהרי צלם אדם העבר ממנו.

רבי ייסא התיר לאכל תרנגול בגבינה או בחלב. אמר רבי שמעון, אסור לך, שלא יתן איש פתח למינים הרעים. לך לך אומרים לנזיר, סביב סביב לפרם לא תקרב. ודאי אסור לך הוא, שחמרה יש בו כבהמה לשחיטה, ומי שמתיר את זה מה כתוב? (עמוס ב) ותשקו את הנזירים יין. מי שמתיר את זה, כמי שמתיר את זה. וכתוב (דברים יד) לא תאכל כל תועבה. כל - להכליל הכל.

שנינו, במה זכו דניאל, חנניה, מישאל ועזריה שנצלו מאותם נסיונות? אלא משום שלא נטמאו במאכליהם. אמר רבי יהודה, כתוב (דניאל א) וישם דניאל על לבו אשר לא יתגאל בפת בג המלך וגו'.

בפת בג המלך וגו'. ותאנא

תא חזי, בשעתא דישאל לא אתכשרו עובדייהו, מה פתיב, (ישעיה ג) עמי נוגשיו מעולל ונשים משלו בו. מה פתיב, וזה אוקימנא מלי ברזא דספרא דשלמה מלפא. והכי אשפחן ביה. תו אשפחאן, דכל מאן דאכיל האי מיכלא דאתחבר פחדא. (א) בשעתא חדא, או בסעודתא חדא. ארבעין יומין אתחזיא גדיא מקלסא בקלפוי, לגבי אינון דלעילא, וסיעתא מסאבא (דף קכ"ה ע"ב) מתקרבין בהדיה, וגרים לאתערא דינין בעלמא, דינין דלא קדישין.

ואי אוליד בר באינון יומין, אוזפין ליה נשמתא, מטטרא אחרא, דלא אצטריכא. וכתוב (ויקרא יא) והתקדשתם והייתם קדושים וגו'. אתי לאסתאבא, מסאבין ליה ודאי. דכתיב, (ויקרא יא) ונטמתם בם, חסר א', מטמאות אטימא מפלא, דלית רשו לאתדפאה הכי, פשאר זיני דמטמאות דמתדפין. ותו, דמסתפי מחיון בישון, דהא בעינייהו גדיא אשתכח, ויכיל לאתזקא, דהא צלמא דבר נש אתעבר מגיה.

רבי ייסא, שרי למיכל לתרנגולא בגבינה או בחלבא. אמר רבי שמעון אסיר לך דלא יהיב איניש פתחא לזינין בישין. לך לך אמרין נזירא, סחור סחור לכרמא לא תקרב. ודאי אסיר לך הוא, דחומרא אית ביה, כבעירא לשחיטה. ומאן דשרי האי, מה כתיב (עמוס ב) ותשקו את הנזירים יין, מאן דשרי האי, כמאן דשרי האי, וכתוב (דברים יד) לא תאכל כל תועבה, כל, לאכללא פלא.

תאנא, במה זכו דניאל חנניה מישאל ועזריה, דאשתזיבו מאינון נסיוני, אלא בגין דלא אסתאבו במיכליהון. אמר רבי יהודה, פתיב (דניאל א) וישם דניאל על לבו אשר לא יתגאל

וְשִׁנְיָנוּ בְּסֵתֶר הַמְּשֻׁנָּה, מֵאֲכָל אוֹתוֹ
הַרְשָׁע, בְּשׁוֹר בְּחֻלְבֵּי הָיָה וּגְבִינָה עִם
בְּשׁוֹר, פָּרֹט לְמֵאֲכָלִים אַחֲרֵי, וְזֶה
עָלָה לוֹ עַל שְׁלַחְנוּ בְּכָל יוֹם.

וְדִנְיָאֵל שְׁנִשְׁמַר מְזֵה, כְּשִׁזְרוּקוֹהוּ
לְגַב הָאֲרִיּוֹת, הִשְׁתַּלֵּם בְּצֻלָּם רְבוּנוּ,
וְלֹא שָׁנָה צִלְמוֹ לְצֻלָּם אַחַר, וְלִכְּן
פָּחַדוּ מִמֶּנּוּ הָאֲרִיּוֹת וְלֹא חָבְלוּ
בוֹ. וְאוֹתוֹ רָשָׁע, בְּשַׁעַה שֶׁהֶעֱבֵרָה
מִמֶּנּוּ מְלֻכּוֹתוֹ וּמְדוּרוֹ הָיָה עִם חַיּוֹת
הַשָּׂדֶה, הֶעֱבֵר מִמֶּנּוּ צֻלָּם פְּנִי, וּמֵאוֹתוֹ יוֹם
לֹא נִרְאָה צִלְמוֹ צֻלָּם שֶׁל אָדָם,
וְכָל בְּהֵמָה שֶׁבָּאָה, נִרְאָה לָהּ
בְּצֻלָּם שֶׁל מִינָהּ וּנְקֻבָּתָהּ, וְכֻלָּם
הָיוּ בָּאִים עֲלָיו, וּבִכְמָה פְּעֻמִּים
הָיוּ אוֹכְלוֹת אוֹתוֹ חַיּוֹת הַשָּׂדֶה
זוֹלַת נִגְזֵר עֲלָיו הֶעֱנַשׁ הָזֶה, מִשּׁוּם
שְׁפָתוֹב (חֲבֻקוֹק א) וְהוּא בְּמִלְכִים
יִתְקַלֵּס, מִשּׁוּם כִּף בְּלָם הַתְּקַלְסוּ בוֹ
כָּל אוֹתוֹ זְמַן.

בֵּא וְרָאָה מַה כְּתוּב, וּמִקְצַת יָמִים
עֲשָׂרָה נִרְאָה מִרְאֵיהֶם טוֹב (גו) מִן
כָּל הַיְלָדִים הָאֲכָלִים אֵת פֶּת בַּג
הַמְּלֶךְ. נִרְאָה מִרְאֵיהֶם טוֹב - שְׁצֻלָּם
רְבוּנָם לֹא זָו מֵהֶם, וּמֵאַחֲרֵי זֶה.
מִי גֵרָם אֵת זֶה? מִשּׁוּם שֶׁלֹּא נִגְעֵלוּ
בְּגַעוּלֵי מֵאֲכָלֵיהֶם. אֲשֶׁרִי חִלַּקְתִּי
שֶׁל יִשְׂרָאֵל שְׁפָתוֹב בְּהֶם, וְאֲנִשִּׁי
קִדַּשׁ תִּהְיוּן לִי.

וְאֵל מֹשֶׁה אָמַר עֲלֵה אֵל ה' וְגו'.
וְאֵל מֹשֶׁה אָמַר - מִי אָמַר? זֶה
שְׂכִינָתָה. עֲלֵה אֵת ה', כְּפָתוֹב (שְׁמוֹת
ט) וּמֹשֶׁה עֲלֵה אֵל הָאֱלֹהִים וְגו'.
(וַיִּקְרָא אֵלָיו ה') לְמַה כָּל זֶה? לְקַיֵּם
עִמָּם בְּרִית, כִּי הִרִי נִפְרָעוּ, מַה
שֶׁלֹּא יֵצְאוּ כִּף מִמְצָרִים, שְׁנִמְלוּ
וְלֹא נִפְרָעוּ, וְכֹאן הִרִי נִפְרָעוּ וְנִכְסְסוּ
בְּבְרִית הַקִּדָּשׁ, שְׁפָתוֹב שֵׁם שֵׁם
לוֹ חֶק וּמִשְׁפָּט. וְשֵׁם נִסְהוּ -
בְּאוֹת הַקִּדָּשׁ הַזֶּה שְׁנִגְלָתָה בְּהֶם,
וְכֹאן הִתְקַיְּמָה בְּהֶם עַל יְדֵי מֹשֶׁה
מִלַּת הַבְּרִית, שְׁפָתוֹב וַיִּקַּח מֹשֶׁה

בְּסִתְיָמָה דְּמִתְנִיתִין, מִיִּכְלָא דְּהֵוּא רָשָׁע, בְּשָׂרָא
בְּחֻלְבָּא הָוָה וּגְבִינָה עִם בְּשָׂרָא, בַּר מִיִּכְלָן
אַחֲרֵינִין, וְדָא סָלִיק לִיָּה בְּפִתּוּרִיהּ, בְּכָל יוֹמָא.

וְדִנְיָאֵל דְּאִסְתַּמַּר מֵהֵאִי, כִּד רָמוּ יִתְיָה
לְגוּבָא דְּאֲרִיּוֹתָא, אֲשֶׁתְּלִים בְּצוּלָמָא
דְּמֵאֲרִיָּה, וְלֹא שְׁנֵי צוּלָמִיָּה לְצוּלָמָא אַחֲרָא,
וְעַל דָּא דִּחְלוּ אֲרִיּוֹתָא מִנִּיהּ, וְלֹא חָבְלוּהוּ.
וְהֵוּא רָשָׁע, בְּשַׁעַתָּא דְּמְלֻכּוֹתָא אֲתַעְדֵי מִנִּיהּ,
(דִּנְיָאֵל ד) וְעִם חַיּוֹת בְּרָא הָוָה מְדוּרִיָּה, אֲעֵדֵי
צוּלָמָא דְּאֲנַפּוּי מִנִּיהּ, וּמֵהֵוּא יוֹמָא, לֹא אֲתַחֲזִי
צוּלָמִיָּה, צוּלָמָא דְּבַר נֶשׁ. וְכָל בְּעִירָא דְּאֲתִי,
אֲתַחֲזִי לִיָּה, צוּלָמָא דְּזִינִיָּה, וְנוֹקְבִיָּה, וְהוּוּ
אֲתִיִּין עֲלֵיָּה כְּלָהוּ, וּבְכַמָּה זְמַנִּין הוּוּ אֲכָלִין לִיָּה
חַיּוֹת בְּרָא, בַּר דְּאֲתַגְזֹר הֵאִי עוֹנֵשָׁא עֲלֵיָּה, בְּגִין
דְּכְתִיב, (חֲבֻקוֹק א) וְהוּא בְּמִלְכִים יִתְקַלֵּס, בְּגִין כִּף,
כִּלָּא יִתְקַלְסוּ בִיָּה, כָּל הֵוּא זְמַנָּא.

תָּא חֲזִי, מַה כְּתִיב, (דִּנְיָאֵל א) וּלְמִקְצַת יָמִים
עֲשָׂרָה נִרְאָה מִרְאֵיהֶן טוֹב מִכָּל הַיְלָדִים
הָאוֹכְלִים אֵת פֶּת בַּג הַמְּלֶךְ. נִרְאָה מִרְאֵיהֶן
טוֹב, דְּצוּלָמָא דְּמֵאֲרִיָּהוּן לֹא אֲעֵדִיאוּ מִנְהוּן,
וּמֵאַחֲרֵי אֲעֵדִיאוּ. מֵאֵן גְּרִים הֵאִי. בְּגִין דְּלֹא
אֲתַגְעֵלוּ בְּגִיעוּלֵי מִיִּכְלִיָּהוּן. זַכָּאָה חוּלְקִיָּהוּן
דִּישְׂרָאֵל, דְּכְתִיב בְּהוּ, וְאֲנִשִּׁי קִדַּשׁ תִּהְיוּן לִי.

וְאֵל מֹשֶׁה אָמַר עֲלֵה אֵל יי' וְגו'. (שְׁמוֹת
כד) וְאֵל מֹשֶׁה אָמַר, מֵאֵן אָמַר. דָּא
שְׂכִינָתָא. עֲלֵה אֵל יי', כְּמַה דְּכְתִיב, (שְׁמוֹת ט)
וּמֹשֶׁה עֲלֵה אֵל הָאֱלֹהִים וְגו'. (ס"א וַיִּקְרָא אֵלָיו
י) אֲמַאי כָּל דָּא, לְקִיָּמָא עֲמָהוּן קִיָּים, בְּגִין
דְּהָא אֲתַפְרָעוּ, מַה דְּלֹא נִפְקוּ הַכִּי מִמְצָרִים,
דְּאֲתַגְזֹרוּ, וְלֹא אֲתַפְרָעוּ, וְהֵכָא הָא אֲתַפְרָעוּ,
וְעֵאלוּ בְּבְרִית קִיָּיָמָא, דְּכְתִיב, (שְׁמוֹת טו) שֵׁם
שֵׁם לוֹ חֶק וּמִשְׁפָּט. דְּיִיקָא וְשֵׁם נִסְהוּ, בְּהֵאִי
אֵת קִדִּישָׁא, דְּאֲתַגְלִיָּיא בְּהוּ, וְהֵכָא אֲתַקִּיָּים

בהו, על ידא דמשה גזירה דקיימא, דכתיב, ויקח משה את הדם ויזרק על העם וגו'.

אמר רבי יצחק מאי דכתיב, וחצי הדם זרק על המזבח, במזבח לא כתיב, אלא על המזבח דייקא. והשתחיתם מרחק, מהו מרחק. כמה דאת אמר (ירמיה לא) מרחוק יי' נראה לי. וכתיב, (שמות ב) ותתצב אחתו מרחק. שנה רבי אבא, שעמדה הלכנה בפגימתה, ובה בשעה זכו ישראל יותר בחלק קדוש, וגזרו ברית קדש עם הקדוש ברוך הוא.

את הדם ויזרק על העם וגו'. אמר רבי יצחק, מה שכתוב וחצי הדם זרק על המזבח, במזבח לא כתיב, אלא דוקא על המזבח. והשתחיתם מרחק, מהו מרחק? כמו שנאמר (ירמיה לא) מרחוק ה' נראה לי. וכתיב (שמות ב) ותתצב אחתו מרחק. שנה רבי אבא, שעמדה הלכנה בפגימתה, ובה בשעה זכו ישראל יותר בחלק קדוש, וגזרו ברית קדש עם הקדוש ברוך הוא.

ואל משה אמר עלה אל יי'. מאי טעמא. אמרה ליה שכינתא, אסתליק לעילא, דהא אנא וישראל, נשתתף פחדא בשלימותא על ידך, מה דלא הוה עד הכא. מה כתיב ויקח משה חצי הדם וגו', פלג ליה לתריין. חצי הדם זרק על העם, וחצי הדם זרק (דף קכ"ד ע"א) על המזבח, כמה דאוקימנא. וכתיב, הנה דם הברית אשר פרת יי' עמכם. וישם באגנת, באגנת פתיב, חסר וא"ו. כמה דכתיב, (שיר השירים ז) שררף אגן הסהר אל יחסר המזג.

ואל משה אמר עלה אל יי'. מאי טעמא. אמרה ליה שכינתא, אסתליק לעילא, דהא אנא וישראל, נשתתף פחדא בשלימותא על ידך, מה דלא הוה עד הכא. מה כתיב ויקח משה חצי הדם וגו', פלג ליה לתריין. חצי הדם זרק על העם, וחצי הדם זרק על המזבח, והנה דם הברית אשר פרת ה' עמכם. וישם באגנת, כתיב באגנת, חסר וא"ו, כמו שכתוב (שיר השירים ז) שררף אגן הסהר אל יחסר המזג. ונגש משה לבדו אל ה'. אשרי חלקו של משה שהוא לבדו זכה למה שלא זכה אדם אחר. ישראל זכו עכשו מה שלא זכו עד לאותה שעה, ואותה שעה התקיימו בקיום עליון קדוש, ובאותה שעה התבשרו להיות המקדש ביניהם, כמו שנאמר (שמות כה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם.

ונגש משה לבדו אל יי', (שמות כד) ונפאה חולקיה דמשה, דהוא בלחודו, זכה למה דלא זכה בר נש אחרא. ישראל זכו השתא, מה דלא זכו עד ההיא שעתא. וההיא שעתא, אתקיימו, בקיימא עלאה קדישא. ובההוא שעתא אתבשרו למהוי ביניהו מקדשא, כמה דאת אמר, (שמות כה) ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם.

ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וגו'. רבי יהודה פתח, (שיר השירים ז) זאת קומתך דמתה לתמר וגו'. כמה חביבה כנסת ישראל לפני הקדוש ברוך הוא, שלא נפרדת ממנו פתמך הזה שלא נפרד הזכר מהנקבה לעולמים, ולא עולה זה

ויראו את אלהי ישראל ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר וגו'. (שמות כד) רבי יהודה פתח, (שיר השירים ז) זאת קומתך דמתה לתמר וגו', כמה חביבה כנסת ישראל קמי קדשא ברוך הוא, דלא מתפרשא מגויה, פהאי תמר, דלא פריש דכר מן נוקבא לעלמין, ולא סליק, דא בלא דא. פך כנסת

פך כנסת

בלי זה. כף כנסת ישראל לא נפרדת
מהקדוש ברוך הוא.
בא וראה, בשעה שנדב ואביהוא
ראו, ושבעים זקנים, מה כתוב
בהם? ויראו את אלהי ישראל.
שהתגלגלה עליהם שכניה. רבי
יהודה ורבי יוסי אומרים, את
דוקא, וזה את הוא מרחוק. את -
להכליל את מה שכתוב.

רבי יצחק אמר, והרי כתוב (יחזקאל
*) היא החיה אשר ראיתי תחת אלהי
ישראל בנהר כפר. מי החיה הזו?
אמר רבי יוסי אמר רבי חייא, חיה
קטנה. וכי יש חיה קטנה? כן. חיה
קטנה, וחיה עליונה, וחיה קטנה
שפקטנות.

ויראו את אלהי ישראל, דוקא, כמו
שאמרנו. ותחת רגליו כמעשה
לבנת הספיר, כמראה אבן טובה
שעתיד הקדוש ברוך הוא לבנות
המקדש, שכתוב (ישעיה נד) ויסדתיך
בספירים.

ואר אצילי בני ישראל - זה נדב
ואביהוא. לא שלח ידו - שהעלה
אותם לאחר זמן, וכאן לא נענשו.
רבי יוסי אמר דבר זה לשבחם,
שכתוב ויאכלו וישתו, שזנו
עיניהם מהאור הזה. רבי יהודה
אמר, אכילה ודאית אכלו וזנו
עצמם, וכאן נקשרו למעלה אם לא
שפטו דרכיהם אחר כף, כמו
שבארנו.

אמר רבי אלעזר, ואפלו ישראל
באותה שעה הכשרו ונקשרה בהם
שכינה, והפריית הזו וכל התורה
בזמן אחד זה היה, וישראל כאותה
שעה לא ראו לעולמים. ולעתיד
לבא עתיד הקדוש ברוך הוא
להגלות על בניו ולהראות את כל
כבודו עין בעין, שכתוב (שם נב) כי
עין בעין יראו בשוב ה' ציון. וכתוב
(שם מ) ונגלה כבוד ה' ויראו כל בשר
יחדו וגו'.

ישראל, לא מתפרשא מקודשא בריך הוא.
תא חזי, בשעתא דנדב ואביהוא ושבעין סבין
חמו. מה פתיב בהו. ויראו את אלהי
ישראל. דאתגלי עליהו שכניה. רבי יהודה
ורבי יוסי אמרי, את דייקא. ודא את, הוא
מרחוק. את לאכללא מה די בגויה.

רבי יצחק אמר, והא כתיב (יחזקאל *) היא החיה
אשר ראיתי תחת אלהי ישראל בנהר כפר,
מאן חיה דא. אמר רבי יוסי אמר רבי חייא, חיה
זוטרת. וכי אית חיה זוטרת, אין. חיה זוטרת,
וחיה עלאה. וחיה זוטרא דזוטרת.

ויראו את אלהי ישראל, דייקא, כמה דאמינא.
ותחת רגליו כמעשה לבנת הספיר, כחזו
אבן טבא, דזמין קדשא בריך הוא למבני
מקדשא, דכתיב, (ישעיה נד) ויסדתיך בספירים.

ואר אצילי בני ישראל, (שמות כד) דא נדב ואביהוא.
לא שלח ידו, דסליק לון לבתר זמנא, ולא
אתענשו הכא. רבי יוסי אמר, מלה דא, לשבחא
דלהון, דכתיב ויאכלו וישתו דזנו עיניהון,
מנהירו דא. רבי יהודה אמר, אכילה ודאית
אכלו, וזנו גרמייהו, והכא אתקשרו לעילא, אי
לא דסטו אורחיהו לבתר, כמה דאוקימנא.

אמר רבי אלעזר, ואפילו ישראל, בההיא שעתא
אתקשרו, ואתקשרת בהו שכניה. ודא
קיימא, ואורייתא כללא, בחד זמנא הוה. וישראל
בההיא שעתא לא חמו לעלמין. ולזמנא דאתי,
זמין קדשא בריך הוא לאתגלגלה על בנוי,
ולמחמי כללא יקרא דיליה עינא בעינא, דכתיב
(ישעיה נב) כי עין בעין יראו בשוב יי ציון. וכתיב,
(ישעיה מ) ונגלה כבוד יי ויראו כל בשר יחדו וגו'.

פְּרֻשַׁת תְּרוּמָה

וַיְדַבֵּר יְיָ אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. (שמות כה) דְּבַר אֶל בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ

אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוּ וְגו'. רבי חייא פתח, (תהלים קלה)
פִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהוָה יִשְׂרָאֵל לְסִגְוֹלָתוֹ, כַּמָּה
חֲבִיבִין יִשְׂרָאֵל קָמִי קִדְשָׁא בְרִיךְ הוּא,
דְּאֲתַרְעֵי בְּהוּ, וּבְעָא לְאֲתַדְבָּקָא בְּהוּ,
וְלֹאֲתַקְשָׁרָא עִמָּהוּן. וְעֵבִיד לְהוּן עִמָּא יַחֲדָאִי
בְּעִלְמָא, דְּכַתִּיב, (שמואל ב ז) וּמִי כְעִמָּךְ פִּישְׂרָאֵל
גּוֹי אֶחָד בְּאָרְצָן, וְאֵינּוּן אֲתַרְעוּ בֵּיהּ, וְאֲתַקְשָׁרֻן
בֵּיהּ. הָדָא הוּא דְכַתִּיב, פִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהוָה.
וְכַתִּיב (דף קכ"ו ע"ב) (דברים לב) פִּי חֵלֶק יְיָ עִמּוֹ. וַיְהִי
לְשָׂאֵר עִמִּין שׁוֹלְטָנִין רַבְרָבֻן מְמַנֵּן עַלְיֵיהוּ,
וְהוּא נְטִיל לְחֻלְקֵיהּ יִשְׂרָאֵל.

רבי שמעון פתח, (שיר השירים ו) מִי זֹאת הַנְּשֻׁקָפָה
כְּמוֹ שָׁחַר יָפָה כְּלַבָּנָה בָּרָה כַּחֲמָה אִיוּמָה
כְּנֻדְגָלוֹת. מִי זֹאת, רְזָא דְתַרְיִן עַלְמִין מִתְחַבְרִין
פְּחָדָא, וְדָא הוּא עוֹלָם וְעוֹלָם. מ"י: הָא
אוּקְיָמָנָא דְרָגָא עֲלָאָה לְעֵילָא, שִׁירוּתָא
דְקִיּוּמָא בְּשִׂאֲלָתָא, וְאֶקְרִי מ"י, כַּמָּה דְאֲתַ
אָמַר (ישעיה מ) שָׂאוּ מְרוֹם עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בְרָא
אֵלֶּה. זא"ת: דְרָגָא תַתְּאָה לְתַתָּא, עַלְמָא
תַתְּאָה. וְתַרוּוֹיְיָהוּ, תַרְיִן עַלְמִין בְּחַבְוֹרָא חָדָא,
בְּקִשׁוּרָא חָדָא כְּחָדָא.

הַנְּשֻׁקָפָה: כַּד מִתְחַבְרִין תַרוּוֹיְיָהוּ כְּחָדָא. כְּמוֹ
שָׁחַר: כַּד בְּעֵיָא שְׁחֻרוּתָא לְאַנְהָרָא
וּלְבַתַר אֲתַנְהִיר פְּסִיחָרָא, כַּד (בְּנִישׁ) בְּטַשׁ בְּהַ
נְהִירוֹ דְשִׁמְשָׁא. וּלְבַתַר פְּשִׁמְשָׁא, כַּד קִיּוּמָא
סִיחָרָא בְשְׁלִימוֹ. אִיוּמָה: תְּקִיפָא, לְאַגְנָא עַל
כְּלָא. דְהָא כְּדִין אֵית לָהּ שְׁלִימוֹ וְתְקִיפוֹ,
לְמַעַבְדַּ חִילָא.

פְּרֻשַׁת תְּרוּמָה

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר. דְּבַר
אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה
מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוּ וְגו'.

רבי חייא פתח, (תהלים קלה) פִּי יַעֲקֹב
בָּחַר לוֹ יְהוָה יִשְׂרָאֵל לְסִגְוֹלָתוֹ. כַּמָּה
חֲבִיבִים יִשְׂרָאֵל לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ
בְּרוּךְ הוּא, שְׁהִתְרַצָּה בְּהֶם וְרַצָּה
לְהַדְבִּיק בְּהֶם וּלְהַתְקַשֵּׁר עִמָּם,
וְעֲשֵׂה אוֹתָם עִם יַחֲדָי בְּעוֹלָם,
שְׁפָתוֹב (שמואל א-ב ז) וּמִי כְעִמָּךְ
פִּישְׂרָאֵל גּוֹי אֶחָד בְּאָרְצָן, וְהֶם
הִתְרַצּוּ בּוֹ וְהִתְקַשְּׁרוּ בּוֹ. זְהוּ
שְׁפָתוֹב פִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהוָה,
וְכַתוּב (דברים לב) פִּי חֵלֶק ה' עִמּוֹ.
וְנִתַּן לְשָׂאֵר הָעַמִּים שְׁלֵיטִים
גְּדוּלִים מְמַנִּים עֲלֵיהֶם, וְהוּא נְטִיל
אֵת יִשְׂרָאֵל לְחֻלְקוֹ.

רבי שמעון פתח, (שיר השירים ו) מִי
זֹאת הַנְּשֻׁקָפָה כְּמוֹ שָׁחַר יָפָה
כְּלַבָּנָה בָּרָה כַּחֲמָה אִיוּמָה
כְּנֻדְגָלוֹת. מִי זֹאת - סוּד שֶׁל שְׁנֵי
עוֹלָמוֹת מְחַבְרִים כְּאֶחָד, וְזֶה הוּא
עוֹלָם וְעוֹלָם. מ"י - הַרִי בְּאֶרְנוּהָ
דְרָגָה עֲלִיוֹנָה לְמַעְלָה, רְאשִׁית
שְׁעוּמַדַּת לְשִׂאֲלָה, וְנִקְרְאת מ"י,
כְּמוֹ שְׁנַאָמַר (ישעיה מ) שָׂאוּ מְרוֹם
עֵינֵיכֶם וּרְאוּ מִי בְרָא אֵלֶּה. זא"ת
- דְרָגָה תַחְתּוֹנָה לְמַטָּה, עוֹלָם
תַחְתּוֹן. וְשְׁנֵיָהֶם שְׁנֵי עוֹלָמוֹת
בְּחַבְוֹרָא אֶחָד, בְּקִשְׁרָא אֶחָד כְּאֶחָד.
הַנְּשֻׁקָפָה - כְּשִׁמְשׁוֹת בְּרִים שְׁנֵיָהֶם
כְּאֶחָד. כְּמוֹ שָׁחַר - כְּשִׁרוּצָה
הַשָּׁחַר לְהָאִיר, וְאַחַר כֶּךָ נְאוּר
כְּלַבָּנָה, כְּשִׁמְפָה (כְּשׁוֹבֵס) בּוֹ אוּר
הַשֶּׁמֶשׁ. וְאַחַר כֶּךָ כְּשִׁמְשׁ,
כְּשִׁעוּמַדַּת הַלְבָּנָה בְּשִׁלְמוֹת.
אִיוּמָה - תְּקִיפָה לְהִגָּן עַל הַכֹּל,
שְׁהִרִי אֲזִישׁ לָהּ שְׁלְמוֹת וְתַקְףָּ
לְעֲשׂוֹת חִיל.

וְזוֹקַחַת חֵיל מִהָעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן עַל
 יְדֵי יַעֲקֹב הַשְּׁלֵם, שֶׁחִבֵּר אוֹתָם
 כְּאֶחָד. חִבֵּר אוֹתָם כְּאֶחָד לְמַעֲלָה,
 וְחִבֵּר אוֹתָם כְּאֶחָד לְמַטָּה, וּמִשָּׁם
 יֵצְאוּ שְׁנַיִם עֶשֶׂר שְׁבֻטִים קְדוּשִׁים
 כְּמוֹ שְׁלֹמֶעֱלָה. יַעֲקֹב שֶׁהָיָה שְׁלֵם
 הִכְנִיס אֶהְבָּה בְּשָׁנֵי עוֹלָמוֹת, כְּמוֹ
 שֶׁבְּאַרְנוֹ. שָׂאֵר בְּנֵי אָדָם שְׁעוּשִׁים,
 כִּף מַגְלִים עֲרִיּוֹת לְמַעֲלָה וּלְמַטָּה,
 גּוֹרְמִים יְרִיבוֹת בְּשָׁנֵי עוֹלָמוֹת
 וְגוֹרְמִים פְּרוּד. זֶהוּ שְׁכַתּוּב (ויקרא
 יח) וְאִשָּׁה אֶל אַחֲתָהּ לֹא תִקַּח
 לְצֶרֶר, שֶׁנֶּעְשׂוֹת יְרִיבוֹת זֹו לְזוֹ.

וְאִם תֵּאמַר, (בראשית ל) וַתִּקְנֶא רָחֵל
 בְּאַחֲוֹתָהּ - כִּף הוּא וְדָאֵי. שֶׁהָרִי
 כָּל תְּשׁוּקַת הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן אֵינָה
 אֶלָּא כְּדִי לְהִיּוֹת כְּמוֹ הָעוֹלָם
 הַעֲלִיּוֹן וְלִירֵשׁ מְקוֹמוֹ. בְּמִקּוֹם
 אַחֵר קָנְאֵת סוֹפְרִים תְּרַבָּה חֲכָמָה,
 וְכַאֲן קָנְאֵת סוֹפְרִים, מִשּׁוּם שִׁישׁ
 סֶפֶר וְסֶפֶר, מַגְדִּילִים מְשִׁיכֵת
 הַחֲכָמָה (הַעֲלִיּוֹנָה) אֲלֵיהֶם. (ועל זה יַעֲקֹב
 הַשְּׁלֵם כו').

וְעַם כָּל דָּא, אֶפְּלוּ יַעֲקֹב לֹא
 הַשְּׁלֵם אֲלֵיהֶם כְּרָאוּי. שָׂאֵר בְּנֵי
 הָעוֹלָם גּוֹרְמִים יְרִיבוֹת וְגוֹרְמִים
 פְּרוּד וּמַגְלִים עֲרִיּוֹת שֶׁל הַפֶּל,
 עֲרִיּוֹת שְׁלֹמֶעֱלָה וּמַטָּה. וּבִסּוּד זֶה
 יֵשׁ אֵת סוּד הָעֲרִיּוֹת, עֲרִיּוֹת שֶׁל
 אִם וּבִתָּהּ, וְהַכֵּל בְּסוּד אֶחָד. מִי
 זֹאת - נִקְרְאוּ אַחֲיוֹת, מִשּׁוּם שֶׁהֵן
 בְּאַהֲבָה וְאַחֲוָה וּבְחִבּוּר הַרְצוּן.
 וְנִקְרְאוֹת אִם וּבֵת. מִי שֶׁמַּגְלָה אֵת
 עֲרוֹתָן, אֵין לוֹ חֵלֶק לְעוֹלָם הַבָּא
 וְאֵין לוֹ חֵלֶק בְּאַמוּנָה.

בֹּא וְרָאָה, כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהִי -
 סוּד עֲלִיּוֹן לְמַעֲלָה. כִּיּוֹן שֶׁהַשְּׁלֵם
 וְנִקְרָא יִשְׂרָאֵל, אֲזַי לְסַגְּלָתוֹ, נִטַּל
 הַפֶּל בְּכָל הַצְּדָדִים, וְנִטַּל לְמַעֲלָה
 וְנִטַּל לְמַטָּה, וְנִשְׁלַם בְּכָל.

וְנִטַּרָּא חֵילָא מְעֻלְמָא עֲלָאָה, עַל יְדָא דִּיעֲקֹב
 שְׁלִימָא, דְּחִבֵּר לוֹן כְּחֵדָא. חִבֵּר לוֹן
 כְּחֵדָא לְעִילָא. וְחִבֵּר לוֹן כְּחֵדָא לְתַתָּא. וּמִתְמַן
 נִפְקוּ, תְּרִיסַר שְׁבֻטִין קְדִישִׁין, כְּגוֹוֹנָא
 דְּלְעִילָא. יַעֲקֹב דְּהָוָה שְׁלִים, אֶעִיל רְחִימוֹ
 בְּתַרְיִן עֲלָמִין, כְּמָה דְּאוּקִימָנָא. שָׂאֵר בְּנֵי נְשָׂא
 דְּעַבְדִּין כְּדִין מַגְלִין עֲרִיּוֹן לְעִילָא וְתַתָּא, גְּרִים
 דְּכָבוּ בְּתַרְיִן עֲלָמִין, וְגָרִים פְּרוּדָא, הָדָא הוּא
 דְּכַתִּיב, (ויקרא יח) וְאִשָּׁה אֶל אַחֲתָהּ לֹא תִקַּח
 לְצֶרֶר, דְּאֵתְעַבְדִּי מֵאֲרִי דְּכָבוּ דָא לְדָא.

וְאִי תִימָא (בראשית ל) וַתִּקְנֶא רָחֵל בְּאַחֲוֹתָהּ. הָכִי
 הוּא וְדָאֵי דְּהָא עֲלָמָא תַתָּאָה, כָּל
 תִּיאֻבְתָּהּ לָאו אִיהוּ, אֶלָּא בְּגִין לְמִיּהוּי כְּגוֹוֹנָא
 דְּעֻלְמָא עֲלָאָה, וּלְמִירַת דְּיוֹכְתָּהּ. בְּדוּכְתָּא
 אַחֲרָא קָנְאֵת סוֹפְרִים אֶסְגִּיאֵת חֲכָמָתָא, וְהָכָא
 קָנְאֵת סוֹפְרִין, בְּגִין דְּאִית סֶפֶר וְסֶפֶר, אֶסְגִּיאֻ
 מְשִׁיכוּ דְּחֲכָמָתָא (עֲלָאָה) לְגַבִּיּהוּ. (ג"א ועל דא יַעֲקֹב
 אַשְׁלִים כו').

וְעַם כָּל דָּא, אֶפְּלוּ יַעֲקֹב לֹא אַשְׁלִים לְגַבִּיּהוּ
 כְּדָקָא חֲזִי. שָׂאֵר בְּנֵי עֲלָמָא, גְּרִמִּין דְּכָבוּ,
 וְגְרִמִּין פְּרוּדָא, וּמַגְלִין עֲרִיּוֹן דְּכֻלָּא, עֲרִיּוֹן
 דְּעִילָא וְתַתָּא. וּבְרָזָא דָא אִית רְזָא דְּעֲרִיּוֹן,
 עֲרִיּוֹן דְּאִימָא וּבְרָתָא, וְכֻלָּא בְּרָזָא חֵדָא. מִי
 זֹאת אֶתְקִרוּן אַחֲתָן, בְּגִין דְּאֵינּוּן בְּאַחֲוָה
 וּבְרְחִימוֹ, וּבְחִבּוּרָא דְּרַעוּתָא. וְאַקְרוּן אֶמָּא
 וּבְרָתָא. מָאן דְּגִלֵי עֲרִיּוֹתָהוֹן, לִית לֵיה חוּלְקָא
 לְעֻלְמָא דְּאֲתִי, וְלִית לֵיה חוּלְקָא בְּמִהִמְנוּתָא.
 תָּא חֲזִי, כִּי יַעֲקֹב בָּחַר לוֹ יְהִי, רְזָא עֲלָאָה
 לְעִילָא. כִּיּוֹן דְּאַשְׁלִים, וְאַקְרִי יִשְׂרָאֵל,
 כְּדִין לְסַגְּלָתוֹ, נִטַּל כֻּלָּא בְּכָל סְטְרִין, וְנִטַּל
 לְעִילָא וְנִטַּל לְתַתָּא, וְאַשְׁתִּלִּים בְּכֻלָּא.

אמר רבי שמעון, הא תנינן, דכד ברא קדשא בריה הוא עלמא, גליף בגליפוי דרזי מהימנותא, גו טהירין ברזין עלאין, וגליף לעילא וגליף לתתא, וכלא ברזא חדא, ברזא דגלופי דשמא קדישא יהו"ה, דשליט באתווי עילא ותתא. וברזא דא אשתכללו עלמין, עלמא עלאה ועלמא תתאה.

עלמא עלאה אשתכלל ברזא דאת י', נקודה עלאה קדמאה, דנפקא מגו דסתים וגניז דלא ידיע, ולא קיימא למנדע, ולא אתיידע כלל, סליקו דרזא דאין סוף, ומגו סתימו דא, נהיר נהירו חד דקיק וסתים, פליל בגויה פללא דכל נהורין. ובההוא נהירו סתים, בטש ביה מאן דלא בטש. נהיר ביה מאן דלא נהיר. וכדין, אפיק חד נהירו, דאיהו עדונא לעדונא, לאשתעשעא, לאתגנזא נהירו דקיק, וסתים בגו ההוא נהירו.

וההוא נהירו דאיהו עדונא לעדונא, סתים, אתקיימו (נ"א אתקיימו) ואשתכללו ביה שית רשימין, דלא ידיען, בר לההוא נהורא דקיק פד עאל לאתגנזא, עדונא בעדונא נהיר בנהירו. והאי נהירו דנפק מגו נהירו דקיק איהו דחילא ואמתני ותקיפא יתירא, ואתפשט האי ואתעביד עלמא חדא, דנהיר לכל עלמין. עלמא סתימא דלא ידיע כלל, ובגויה דיירין שית רבוא אלף, דאינון דיירין וחילין ומשיריין עלאין.

וביין דאפיק לון ואשתכללו כחדא כדין (דף קכ"ז ע"א) איהו חבורא חדא. ואינון רזא דאת וי"ו, דאתחבר בההוא עלמא סתימא, (כאן חסר) וכדין פתיב, (תהלים קלה) פי יעקב בחר לו יה. פד נפיק וי"ו, ואשתכלל מגו י"ה, כדין ישראל לסגלתו.

ישראל לסגלתו.

שאר בני עלמא, לא אתייהיב לון רשו לסלקא
 הכי, אלא לסגלתו, אתר דנטיל וכניש
 כלא. ודא איהו דרגא לתתא, ומגו דא, נטלין
 לעילא, בסתימו דרעו, אבל לא באתגליא,
 כמה דנטיל יעקב, הדא הוא דכתיב ויקחו לי
 תרומה.

ויקחו לי תרומה. (שמות כה) רבי יהודה פתח, (תהלים
 לא) מה רב טובך אשר צפנת ליראיך
 פעלת לחוסים בך נגד בני אדם. האי קרא הא
 אוקמוה ואתמר. אבל רזא דא, הא אוקמוה
 בוצינא קדישא, גו רזין עלאין.
 דרגא עלאה, דאיהו רזא דעלמא עלאה, אקרי
 מ"י. דרגא תתאה, דאיהו רזא דעלמא
 תתאה, אקרי מ"ה. ותנינן, אל תקרי מ"ה
 אלא מאה, בגין דכל דרגין עלאין
 באשלמותהון הכא אינון.

הו אמאי אקרי מ"ה. אלא אף על גב דמשיכו
 עלאה אתמשך, לא אתגליא עד דאשתלים
 הכא, דאיהו אתר סופא דכל דרגין, סופא
 דאמשכותא דכלא, וקיימא באתגליא. ואף
 על גב דאתגליא יתיר מפלא, קיימא לשאלא,
 מ"ה. מה חמית, מה ידעת, כמה דאת אמר
 (דברים ד) כי לא ראיתם כל תמונה.

ובגין כן, מה, רב טובך, דא איהו יסודא
 דעלמא, דאקרי רב טוב. כמה דאת
 אמר (ישעיה סג) ורב טוב לבית ישראל בגין דהאי
 איהו רב טוב. אור קדמאה, אקרי טוב סתם,
 והכא כלילין דכר ונוקבא כחדא. אשר צפנת,
 דהאי אתגניז, כגוונא דאור קדמאה, דאתגניז
 ואתטמר. פעלת: דהכא איהו אומונותא
 דכלא, אומונותא דכל עלמא, אומונותא
 דנשמתין ורוחין.

דשאר בני העולם לא נתנה רשות
 לעלות כן, אלא רק לסגלתו,
 מקום שנטיל וכונס הכל, וזוהי
 דרגה למטה, ומתוך זה נוטלים
 למעלה בסתר הרצון, אבל לא
 בגלוי כמו שנטל יעקב. זהו
 שכתוב ויקחו לי תרומה.

ויקחו לי תרומה. רבי יהודה פתח,
 (תהלים לא) מה רב טובך אשר צפנת
 ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני
 אדם. פסוק זה פירושו ונתבאר,
 אבל סוד זה הרי בארו המורה
 הקדושה בתוך סודות עליונים.
 דרגה עליונה, שהוא סוד של
 עולם עליון, נקראת מ"י. דרגה
 תחתונה, שהוא סוד של עולם
 עליון, נקראת מ"ה. ושנינו, אל
 תקרי מ"ה אלא מאה, כי כל
 הדרגות העליונות בשלמותם הם
 כאן.

עוד, למה נקראת מ"ה? אלא אף
 על גב שמשיכות עליונה נמשכה,
 לא התגלתה עד שנשלים כאן,
 שהוא מקום סוף כל הדרגות, סוף
 של המשכת הכל, ועומד
 בהתגלות. ואף על גב שגלוי יותר
 מהכל, עומד לשאלה מ"ה. מה
 ראית? מה ידעת? כמו שנאמר
 (דברים ד) כי לא ראיתם כל תמונה.
 ורבן, "מה" רב טובך - זהו יסוד
 העולם שנקרא רב טוב, כמו
 שנאמר (ישעיה סג) ורב טוב לבית
 ישראל, כי זהו רב טוב. אור
 הראשון, נקרא טוב סתם, וכאן
 כלולים זכר ונוקבה כאחד. אשר
 צפנת - שהרי נגנו, כמו שהאור
 הראשון שנגזר ונסתר. פעלת -
 שפאן היא אמנות הכל, אמנות
 של כל העולם, אמנות של נשמות
 ורוחות.

בסוד זה עשה הקדוש ברוך הוא
 אמנות של כל העולם, וסוד זה

ברזא דא עביד קדשא בריך הוא אומונותא דכל עלמא, ורזא דא (בראשית א)

בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים (בראשית א) בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים
 אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ. בְּסוּד זֶה
 נַעֲשֶׂה וּנְבַנֶּה הַמִּשְׁכָּן, שֶׁהוּא
 בְּדִיוקָן שֶׁל הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן
 וּבְדִיוקָן הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן. זֶהוּ
 שְׁכֵנוֹת וְיִקְחוּ לִי תְרוּמָה. לִי
 תְרוּמָה - שְׁתֵּי דְרוֹגוֹת שֶׁהֵן אַחַת,
 שְׁמֵת חֲבֵרוֹת כְּאַחַד.

וְיִקְחוּ לִי תְרוּמָה וְגו'. רַבִּי שְׁמַעוֹן
 וְרַבִּי אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יוֹסִי
 הָיוּ יוֹשְׁבֵים יוֹם אֶחָד פִּתַח
 הָאֵילָנוֹת בְּבִקְעָה לֵיד יָם גִּינוֹסֶר.
 אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כִּמָּה נָאָה צֶל
 זֶה שְׁמִכְסָּה עֲלֵינוּ מִתּוֹךְ הָאֵילָנוֹת,
 וְאָנּוּ צְרִיכִים לַעֲטֹר מְקוֹם זֶה
 בְּדַבְּרֵי תוֹרָה.

פִּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (שיר א)
 אֶפְרַיִן עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה
 מַעְצֵי הַלְּבָנוֹן. פְּסוּקַת זֶה הָרִי
 בְּאַרְנוֹהוּ וּנְתַבָּא, אָבֵל אֶפְרַיִן -
 זֶה הֵיכַל שְׁלֹמֹה, שֶׁהוּא כְּמוֹ
 הַהֵיכַל הָעֲלִיּוֹן, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
 הוּא קָרָא לוֹ בְּנֵי עֵדֵן, שֶׁהוּא נֹטֵעַ
 אוֹתוֹ לְהַנְאֹתוֹ, וְכִסּוּפוֹ הוּא
 לְהַשְׁתַּעֲשֵׂעַ בּוֹ תוֹךְ אוֹתָן נִשְׁמוֹת
 הַצְּדִיקִים, שֶׁשָּׁם כָּלֵם עוֹמְדִים
 וְרִשׁוּמִים בְּתוֹכּוֹ. אוֹתָן נִשְׁמוֹת
 שְׁאִין לָהֶן גּוֹף בְּעוֹלָם הַזֶּה, כֵּלָן
 עוֹלוֹת וּמִתְעַטְרוֹת שָׁם, וְיֵשׁ לָהֶן
 מְקוֹמוֹת לְרֵאוֹת, לְהַתְעַנֵּג תוֹךְ עֲנַג
 עֲלִיּוֹן שְׁנִקְרָא נֵעַם ה', וְשָׁם
 מִתְמַלְאִים מְכַל הַכְּסוּפִים שֶׁל
 נְהִירוֹת אֶפְרַסְמוֹן וְך'.

אֶפְרַסְמוֹן - זֶהוּ הֵיכַל הָעֲלִיּוֹן
 טְמִיר גָּנוּז. אֶפְרַיִן - זֶהוּ הֵיכַל
 שְׁלֹמֹה, שְׁאִין בּוֹ סִמְךָ עַד
 שְׁנַסְמְךָ (שְׁנַמְשֶׁךְ) מִתּוֹךְ הֵיכַל
 הָעֲלִיּוֹן. וְלִכֵּן אוֹת סִמְךָ נִסְתַּרְתָּ
 בְּכָל צְדִדֶיךָ, כְּמוֹ זֶה אוֹת ס (מ"ם)
 סְתוּמָה.

מַה בֵּין זֶה לְזֶה? אֵלָּא בְּשַׁעֲה
 שְׁנַסְתָּר וּנְגַנְזוּ בְּתוֹכּוֹ תוֹךְ (נְקִדָּה) אֹר
 עֲלִיּוֹן לְמַעְלָה, אַזְּ הִיא עוֹמְדַת
 בְּדִיוקָן (הַיְדוּ) שֶׁל אוֹת סִמְךָ נִסְתַּר

בְּרֵאשִׁית בְּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ.
 בְּרָא דָּא אֶתְעַבִּיד מִשְׁכְּנָא וְאֶתְבְּנִי, דְּאִיהוּ
 בְּדִיוקָנָא דְעֵלְמָא דְעֵלְיָלָא, וּבְדִיוקָנָא דְעֵלְמָא
 תַּתְּאָה, הָדָא הוּא דְכְּתִיב וְיִקְחוּ לִי תְרוּמָה. לִי
 תְרוּמָה. תְּרִין דְרֵגִין, דְּאֵינּוּן חַד, דְּמִתְחַבְּרִין
 כְּחַדָּא.

וְיִקְחוּ לִי תְרוּמָה וְגו'. (שמות כה) רַבִּי שְׁמַעוֹן וְרַבִּי
 אֶלְעָזָר וְרַבִּי אַבָּא וְרַבִּי יוֹסִי, הוּוּ יִתְבִּי
 יוֹמָא חַד, תַּחֲוֹת אֵילָנִי, בְּבִקְעָתָא גְבִי יִמָּא
 דְּגִינוֹסֶר. אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, כִּמָּה יָאָה צֶלָא דָּא,
 דְּחִפְיָא עֲלֵן מַגּוּ אֵילָנִי, וְאָנּוּן צְרִיכִין לְאֶעֱטְרָא
 הַאי אֶתְרָ בְּמַלִּי דְּאוּרִייתָא.

פִּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן וְאָמַר, (שיר השירים ג) אֶפְרַיִן
 עָשָׂה לוֹ הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה מַעְצֵי הַלְּבָנוֹן.
 הַאי קָרָא הָא אוּקִימָנָא לִיהּ וְאֶתְמַר, אָבֵל
 אֶפְרַיִן, דָּא הֵיכְלָא דְלִתְתָּא, דְּאִיהוּ כְּגוֹוֹנָא
 דְּהֵיכְלָא עֲלָאָה, וְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא קָרָא לִיהּ
 גְּנַתָּא דְעֵדֵן, דְּאִיהוּ נֹטֵעַ לִיהּ לְהַנְאֹתִיהּ,
 וְכִסּוּפָא דִילִיהּ לְאַשְׁתַּעֲשֵׂעָא בֵּיהּ גּוּ אֵינּוּן
 נִשְׁמַתִּין דְּצְדִיקֵינָא, דְּתַמְן כְּלָהוּ קִימִין
 וְרִשְׁמִין בְּגוּיָהּ. אֵינּוּן נִשְׁמַתִּין דְּלִית לוֹן גּוּפָא
 בְּהַאי עֲלְמָא, כְּלָהוּ סְלִקִין וּמִתְעַטְרִין תַּמָּן,
 וְאִית לוֹן דּוּכְתִין לְמַחְמִי, לְאַתְעַנְגָּא גּוּ עֲנוּגָא
 עֲלָאָה דְאַקְרִי נֵעַם יי'. וְתַמָּן אֶתְמַלְיִין מְכַל
 כְּסוּפִין דְּנְהִרֵי דְּאֶפְרַסְמוֹנָא דְכִיָּא.

אֶפְרַסְמוֹן: דָּא הֵיכְלָא עֲלָאָה טְמִירָא גְּנִיזָא.
 אֶפְרַיִן: דָּא הֵיכְלָא דְלִתְתָּא, דְּלִית
 בֵּיהּ סִמְךָ, עַד דְּאַסְתְּמִיךְ (נ"א דְאַתְמִשְׁךְ) מַגּוּ הֵיכְלָא
 עֲלָאָה. וּבְגִין כַּךְ אֶת סִמְךָ אִיהוּ סְתִים בְּכָל
 סְטְרוֹי, כְּגוֹוֹנָא דָּא אֶת ס' (ס"א מ"ם) סְתִימָא.

מַה בֵּין הַאי לְהַאי. אֵלָּא בְּשַׁעֲתָא דְסְתִים
 וְאַתְגְּנִיז בְּגוּיָהּ, גּוּ (נ"א נְקִדָּה) נְהוּרָא עֲלָאָה
 לְעֵילָא, כְּדִין אִיהִי קִימָא, בְּדִיוקָנָא (נ"א דָּא)

בתוכו, ונגזו בו לעלות למעלה. ובשעה שחוזרת ויושבת רבוצה על הפנים למטה להניק אותם, אז היא עומדת בדיוקן של אותם רבוצה נסתרת לתוך ארבעת צדדי העולם.

ועל כן זהו אפרסמון, וזהו אפריון. ובמקום שתי אותיות ס"מ עומדת י' בסוד הברית (סוד הברית שנגזו בתוכו), שהיא עתיד לקחת הכל, סוד של אותן מאה ברכות, ששים וארבעים. ששים כנגד ששה צדדים שיוצאים מהאות ס', וארבעים כנגד ארבעת צדדי העולם, והכל משלימים למאה. ואות יו"ד משלימה לסוד של מאה, כמו שלמעלה. ולכן זה אפרסמון, וזה אפריון.

אותם הנהרות יוצאים מהאפרסמון הזה, ונשמות עליונות, שאין להן גוף בעולם הזה, יונקות מאותו האור שיוצא מאותם נהרות אפרסמון זה, ומתענגות בענוג העליון הזה. ונשמות (שעולות ויורדות) שיש להן גוף בעולם הזה, עלולות ויונקות מאותו האור של האפריון הזה ויורדות, ואלו נותנות ונוטלות. נותנות ריח מאותם מעשים כשרים שמשתדלים בהם באותו העולם, ונוטלות מאותו הריח שנשאָר בגן, כמו שנאמר (בראשית כז) כריח שדה אשר ברכו ה'. הריח שנשאָר בו באותו השדה. וכלם עומדים באותו הגן. אלו מתענגים למעלה, ואלו מתענגים למטה.

עשה לו המלך שלמה - עשה לו, לעצמו. ואם תאמר, הרי נשמות הצדיקים משתעשעות בו, ואתה אומר עשה לו? כן זה ודאי, משום שהאפריון הזה וכל אותן נשמות הצדיקים, בכלם עומד הקדוש ברוך הוא להשתעשע בהן. המלך שלמה - המלך שהשלוש

דאת סמוך סתים בגייה, ואתגניז ביה, לסלקא לעילא. ובשעתא דהדרא ויתבא רביעא על בנין לתתא לינקא לון, כדין איהי קיימא בדיוקנא דאת ס' רביעא סתימא לגו ארבע סטרין דעלמא.

ועל דא, דא איהו (דף קכ"ז ע"ב) אפרסמון, ודא הוא אפריון. ובאתר תרין אתוון ס"מ, קיימא י', ברזא דברית, (ס"א רזא דברית דאתגניז בגייה) דאיהו זמין לנטלא כלא, רזא דאינון מאה ברפאן, שתין וארבעין. שתין, לקבל שית סטרין, דנפקי מאת ס'. ארבעין, לקבל ד' סטרי עלמא, וכלא אשלימו למאה. ואת יו"ד, איהו אשלים לרזא דמאה, כגוונא דלעילא. ועל דא, דא אפרסמון, ודא אפריון. אינון נהרי נפקין מאפרסמון דא, ונשמתינ עלאיין, דלית לון גופא בהאי עלמא, ינקין מההוא נהירו דנפיק מאינון נהרי אפרסמונא דכיא, ומתענגי בענוגא דא עלאה, ונשמתינ (ד"א ל"ג דפלגון ונחתינ) דאית לון גופא בהאי עלמא, סלקין וינקין מההוא נהירו דאפריון דא, ונחתינ. ואלין יחבי ונטלי. יחבי ריחא, מאינון עובדין דכשראן, דמשתדלי בהו בהאי עלמא. ונטלי מההוא ריחא דאשתאר ביה בגנתא, כמה דאת אמר (בראשית כז) כריח שדה אשר ברכו יי', ריחא דאשתאר ביה בההוא חקלא. וכלהו קיימי בההיא גנתא, אלין מתענגי לעילא, ואלין מתענגי לתתא.

עשה לו המלך שלמה, עשה לו, לגרמיה. ואי תימא, הא נשמתינ דצדיקיא משתעשעין ביה, ואת אמרת עשה לו. הכי הוא ודאי. בגין דהאי אפריון וכל אינון נשמתינ דצדיקיא, כלהו קיימי לאשתעשעא בהו קדשא בריך נשמות הצדיקים, בכלם עומד הקדוש ברוך הוא להשתעשע בהן.

שלו, וזהו מלך העליון. (והרי בארוה)
המלך סתם, זה מלך המשיח. זה
עולם הזכר, וזה עולם הנקבה.
מעצי הלבנון - אותם אילנות
נטועים שעקר אותם הקדוש
ברוך הוא ושתל אותם במקום
אחר, ואלו נקראים ארזי הלבנון,
כמו שנאמר (תהלים קד) ארזי לבנון
אשר נטע. ולא נבנה האפריון
הזה ולא נתקן אלא בהם.

עוד מעצי הלבנון - אלו ששת
מי בראשית שכל יום ויום מסדר
את האפריון הזה סדור שנראה
לו. סדור ראשון: שופע מצד
ימין, האור הראשון שנגנו, ונטל
מצד ימין, ונכנס באפריון הזה על
ידי יסוד אחד ועושה בו שמוש.
אחר כך מוציא אותו האפריון
דיוקן אחד כמו האור הזה, וזהו
סוד הכתוב (בראשית א) יהי אור ויהי
אור. פיון שאמר יהי אור, למה
כתוב ויהי אור? לא הצטרף
הפסוק לכתב אלא ויהי כן. מהו
ויהי אור? אלא שאותו אור
הוציא אור אחר שנראה לו, וזהו
יום ראשון מאותם עצי הלבנון.
סדור שני: שופע מצד שמאל,
פרישות המים, בשפע של אש
תקיפה, ונטל מצד שמאל, ונכנס
באפריון הזה ועושה בו שמוש,
ומפריד בין מים שבצר ימין לבין
מים (שבצר שמאל). אחר כך מוציא
אותו אפריון דיוקן אחד כמו
שלו, וזהו סוד הכתוב, בין המים
אשר מתחת לרקיע ובין המים
אשר מעל לרקיע ויהי כן. וזהו
יום שני מאותם עצי הלבנון.

סדור שלישי: שופע מצד
האמצע, ומצד ימין, (ומצד שמאל)

הוא. המלך שלמה, מלפא דשלמא דיליה,
ודא איהו מלפא עלאה (והא איקמיה) המלך סתם,
דא מלפא משיחא. דא עלמא דדכורא, ודא
עלמא דנוקבא. מעצי הלבנון אינון אילנין
נטיען, דעקר לון קדשא ברוך הוא, ושתיל
לון באתר אחרא, ואלין אקרוין ארזי לבנון,
כמה דאת אמר, (תהלים קד) ארזי לבנון אשר נטע.
ולא אתבני האי אפריון, ולא אשתכלל אלא
בהו.

הו מעצי הלבנון, אלין שית יומין דבראשית
דכל יומא ויומא, מסדר בהאי אפריון,
סדורא דאתחזי ליה: סדורא קדמאה. אתנגיד
מסטרא דימינא, אור קדמאה דאתנגיז,
ואתנטיל מסטרא דימינא, ועאל בהאי אפריון
על ידא דיסודא חד, ועביד ביה שמושא.
לבתר אפיק ההוא אפריון חד דיוקנא כגוונא
דהאי אור, ודא הוא רזא דכתיב, (בראשית א) יהי
אור ויהי אור. פיון דאמר יהי אור, אמאי
כתיב ויהי אור, לא אצטרף קרא למכתב,
אלא ויהי כן, מהו ויהי אור. אלא, דההוא אור
אפיק אור אחרא דאתחזי ליה, ודא איהו יומא
קדמאה, מאינון עצי הלבנון.

סדורא תניינא: אתנגיד מסטרא דשמאלא,
פרישו דמיא, בנגידו דאשא תקיפא,
ואתנטיל מסטרא דשמאלא, ועאל בהאי
אפריון, ועביד ביה שמושא, ואפריש בין מיין
דבסטר ימינא, ובין אינון מיין (דבסטר שמאלא).
לבתר אפיק ההוא אפריון, חד דיוקנא,
כגוונא דיליה. ודא איהו רזא דכתיב, (בראשית א)
בין המים אשר מתחת לרקיע ובין המים אשר

מעל לרקיע ויהי כן. ודא איהו יומא תניינא מאינון עצי הלבנון.
סדורא תליתאה: אתנגיד מסטרא דאמצעיתא, ומסטרא דימינא, (נ"א ומסטרא

יום אחד שלישי שעושה שלום בעולם. ומשם נמשכים פרות לכל, וזה עושה שמוש באפריון הזה, ומוציא מין למינו. מין למעשים רבים, מין שנראה לו, וכל הדשאים והעשבים והאילנות בכמה חילות. ונשאר דיוקנו שם, ואותו אפריון מוציא מין פאותו גון ממש, וזהו יום שלישי שנכלל משני צדדים מאותם עצי הלבנון.

סדר רביעי: שופע ומאיר אור השמש להאיר לאפריון הזה תוך החשך שלו, ונכנס בו להאיר, ולא עושה בו שמוש. עד יום חמישי שמוציא אותו אפריון שמוש של אור שנכנס בו ביום רביעי, ומוציא אותו אפריון פאותו גון ממש של אותו אור, וזהו יום רביעי אחד מאותם עצי הלבנון. סדר חמישי: שופעת משיכה אחת של רחש המים, ועושה שמוש להוציא אותו אור של סדר יום רביעי, ועושה באפריון הזה שמוש, ומוציא מינים למינו, אותם הנראים פאותו גון ממש. ויום זה שמש אותו שמוש יותר מכל שאר הימים, והכל תלוי עד יום הששי, שהוציא האפריון כל מה שהיה גנוז בו, שכתוב תוצא הארץ נפש חיה למינה וגו'. וזהו היום החמישי, אחד מאותם עצי הלבנון.

סדר ששי - זהו יום שהתקין את כל האפריון הזה, ואין לו תקון ואין לו תקף פרט ליום הזה. כשבא היום הזה, נתקן האפריון הזה בכמה רוחות, בכמה נשמות, בכמה עולמות יפות מראה. אותן שנראות לשכת בהיכל המלך. אף הוא נתקן ביפי כל שאר הימים

דשמאל) חד יומא תליתאה, דעביד שלמא בעלמא. ומתמן אתמשיכו איבין לכלא, ודא עביד שמושא בהאי אפריון, ואפיק זינא לזיניה. זינא לעובדין סגיאין, זינא דאתחזי ליה, וכל דשאין ועשבין ואילנין בכמה חילין. ואשתאר דיוקניה תמן, ואפיק זינא ההוא אפריון, כההוא גוונא ממש, ודא איהו יומא תליתאה, דאתפליל מתרין סטרין, מאינון עצי הלבנון.

סדרא רביעאה: אתנגיד ואתנהיר נהירו דשמשא, לאנהרא להאי אפריון, גו חשוף דיליה, ועאל ביה לאנהרא, ולא עביד ביה שמושא. עד יומא חמשאה, דאפיק האי אפריון ההוא שמושא דנהירו, דעאל ביה ביומא רביעאה, ואפיק ההוא אפריון כההוא גוונא ממש דההוא נהירו, ודא איהו יומא רביעאה חד מאינון עצי הלבנון.

סדרא חמישאה: אתנגיד חד משיכו, דרחישו (דף קכ"ח ע"א) דמיא, ועביד שמושא לאפקא ההוא נהירו, דסדרא דיומא רביעאה, ועביד בהאי אפריון שמושא, ואפיק זינן לזיניה, אינון דאתחזי כההוא גוונא ממש, והאי יומא שמש ההוא שמושא, יתיר מכל שאר יומין. וכלא תליא עד יומא שתיתאה, דאפיק אפריון כל מה דהוה גניז ביה, דכתיב, (בראשית א) תוצא הארץ נפש חיה למינה וגו'. ודא איהו יומא חמישאה, חד מאינון עצי הלבנון.

סדרא שתיתאה: דא איהו יומא, דאתקין כל האי אפריון, ולית ליה תקוונא, ולית ליה תקפא, בר מהאי יומא, כד אתא האי יומא, אתתקן האי אפריון, בכמה רוחין, בכמה נשמתין, בכמה עולמותן שפירן בחיזו. אינון דאתחזון למיתב

שְׁהִיּוּ בַתְּחִלָּה, וּמִתְקִין אוֹתָם בַּתְּשׁוּבָה אַחַת, בְּרִצּוֹן, בְּשִׂמְחָה, תְּקוּן עֲלִיּוֹן וַתְּחַתּוֹן.

וְאִזּוּ מִתְקַדֵּשׁ הָאֶפְרַיִם בְּקִדְשׁוֹת עֲלִיוֹנוֹת וּמִתְעַטֵּר בְּעִטְרוֹתָיו, עַד שְׁעוֹלָה בַּעֲלִיָּה שֶׁל עֲטָרָה שֶׁל מְנוּחָה, וְנִקְרָא שֵׁם עֲלִיּוֹן, שֵׁם קָדוֹשׁ, שֶׁהוּא שְׁבַת. מְנוּחַת הַפֶּל, תְּשׁוּקַת הַפֶּל, דְּבָקוּת הַפֶּל, שְׁלֵמַעְלָה וְלִמְטָה כְּאֶחָד. וְאִזּוּ כְּתוּב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ג) אֶפְרַיִם עָשָׂה לֹו הַמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה מַעְצֵי הַלְּבָנוֹן.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מִי שְׁזוּכָה לְאוֹתוֹ אֶפְרַיִם, זוּכָה בְּכָל, זוּכָה לְשִׁבַת בְּמְנוּחָה בְּצַל שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ד) בְּצַלּוֹ חֲמִדְתִּי וַיִּשְׁבַּתִּי. וְכַעַת שְׁיִשְׁכְּנוּ בְּצַל שֶׁל הַמְּנוּחָה הַזֶּה, יֵשׁ לָנוּ לְהִסְתַּכֵּל שְׁלֵא לְשִׁכְנוּ אֶלֶּא בְּצַל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בַתּוֹךְ אוֹתוֹ הָאֶפְרַיִם, וַיֵּשׁ לָנוּ לְעֵטֵר אֶת הַמְּקוֹם הַזֶּה בְּעִטְרוֹת עֲלִיוֹנוֹת עַד שְׁיִתְעוֹרְרוּ הָאֵילָנוֹת שֶׁל אוֹתוֹ הָאֶפְרַיִם לְבֹא עֲלֵינוּ בְּצַל אַחֵר.

פֶּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּרֵאשׁ וְאָמַר, וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תְּקַחוּ אֶת תְּרוּמָתִי. וַיִּקְחוּ לִי, מִי שְׂרוּצָה לְהִשְׁתַּדֵּל בְּמִצְוָה וּלְהִשְׁתַּדֵּל בְּקִדְשׁ בְּרוּךְ הוּא, צְרִיף שְׁלֵא יִשְׁתַּדֵּל בּוֹ בְּרִיקָנוֹת וּבְחֻנָּם, אֶלֶּא צְרִיף הָאֵדָם לְהִשְׁתַּדֵּל בּוֹ כְּרֵאוּי כְּפִי כַחוֹ. וְהָרִי בְּאֶרְנוּ דְּכַר זֶה בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת, יָאֵה לְאֵדָם לְשִׂאת אוֹתָהּ הַשְׁתַּדְלוֹת שֶׁל הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (דְּבָרִים טז) אִישׁ כְּמִתְנַת יָדוֹ וְגו'.

וְאִם תֵּאמַר, הָרִי כְּתוּב (ישעיה נה) לָכֵן שִׁבְרוּ וְאָכְלוּ וּלְכֵן שִׁבְרוּ בְּלוֹא כֶסֶף וּבְלוֹא מַחִיר יֵינן וְחֻלְב, שְׁהָרִי הוּא בְּחֻנָּם, (וְהַשְׁתַּדְלוֹת בְּלֵא כֶסֶף) וְזוֹ הַשְׁתַּדְלוֹת לְקִדְשׁ-בְּרוּךְ-

בְּהִיכְלָא דְּמִלְכָּא. אוֹף אִיהוּ אֶתְתַּקֵּן בְּשִׁפְרוֹ כָּל שְׂאָר יוֹמִין דִּיהוּ בְּקִדְמִיתָא, וְאֶתְקִין לֹוּן בְּתִיאובְתָּא חֲדָא, בְּרַעוּתָא בְּחֻדָּה, תְּקוּנָא דְלְעִילָא וְתַתָּא.

בְּדִין אֶתְקַדֵּשׁ הָאִי אֶפְרַיִם, בְּקִדְוִשִׁין עֲלֵאִין וְאֶתְעַטֵּר בְּעִטְרוֹי, עַד דְּסָלִיק בְּסָלִיקוּ דְעֵטְרָא דְנִיּיחָא, וְאֶקְרִי שְׁמָא עֲלָאָה, שְׁמָא קְדִישָׁא, דְאִיהוּ שְׁבַת. נִיּיחָא דְכֻלָּא, תִּיאובְתָּא דְכֻלָּא, דְבִקוּתָא דְכֻלָּא, דְעִילָא וְתַתָּא כְּחֻדָּא. וְכִדִּין כְּתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים ג) אֶפְרַיִם עָשָׂה לֹו הַמֶּלֶךְ שְׁלֵמָה מַעְצֵי הַלְּבָנוֹן.

אָמַר רַבִּי שְׁמַעוֹן, מָאן דְּזָכִי בַּהּ הוּא אֶפְרַיִם, זָכִי בְּכֻלָּא, זָכִי לְמִיתַב בְּנִיּיחָא דְצֻלָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, כְּמָה דְאֵת אָמַר, (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) בְּצַלּוֹ חֲמִדְתִּי וַיִּשְׁבַּתִּי. וְהַשְׁתָּא דִּיתִיבְנָא בְּצֻלָּא דְנִיּיחָא דָּא, אִית לָן לְאִסְתַּכְלָא דְלָא יִתְבִּינָן אֶלֶּא בְּצֻלָּא דְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, גּוֹ הוּא אֶפְרַיִם. וְאִית לָן לְאֶעְטָרָא הָאִי אֶתֶר, בְּעִטְרִין עֲלֵאִין, עַד דִּיתְעַרוּן אֵילָנֵי דְהַהוּא אֶפְרַיִם, לְמִיתִי עֲלֵן בְּצֻלָּא אַחֵרָא.

פֶּתַח רַבִּי שְׁמַעוֹן בְּרִישָׁא וְאָמַר, וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תְּקַחוּ אֶת תְּרוּמָתִי. וַיִּקְחוּ לִי, הָאִי מָאן דְּבַעֲי לְאִשְׁתַּדֵּל בְּמִצְוָה, וּלְאִשְׁתַּדֵּל בִּיהַּ בְּקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא, אֶצְטְרִיף דְלָא יִשְׁתַּדֵּל בִּיהַּ בְּרִיקָנִיָּא וּבְמַגְנָא, אֶלֶּא אֶצְטְרִיף לִיהַּ לְכַר נֶשׁ לְאִשְׁתַּדֵּל בִּיהַּ פְּדָקָא יְאוֹת כְּפּוּם חִילִיָּה. וְהָא אוּקִימְנָא מְלָה דָּא בְּכַמָּה אֶתְרֵי, יְאוֹת לְמִיסַב בַּר נֶשׁ הַהוּא אִשְׁתַּדְלוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא. כְּמָה דְאֵת אָמַר (דְּבָרִים טז) אִישׁ כְּמִתְנַת יָדוֹ וְגו'.

וְאִי תִימָא, הָא כְּתִיב (ישעיה נה) לָכֵן שִׁבְרוּ וְאָכְלוּ וּלְכֵן שִׁבְרוּ בְּלוֹא כֶסֶף וּבְלוֹא מַחִיר יֵינן

וְחֻלְב, דְּהָא אִיהוּ בְּמַגְנָא, (וְאִשְׁתַּדְלוּתָה בְּלֵא כֶסֶף) וְאִיהוּ אִשְׁתַּדְלוּתָא דְקוּדְשָׁא

הוא? אלא השתדלות של התורה
 - כל מי שרוצה לזכות בה.
 השתדלות כדי לדעת את הקדוש
 ברוך הוא - כל מי שרוצה, זוכה
 בו בלי שכר כלל. אבל השתדלות
 בקדוש ברוך הוא שעומדת
 במעשה, אסור לקחת אותה
 לחנם ובריאות, כי איננו זוכה כף
 באותו מעשה כלל להמשיך עליו
 רוח הקדש, אלא רק בשכר שלם.
 בספר הכפשים שלמד אשמדאי
 לשלמה המלך - כל מי שרוצה
 להשתדל להעביר ממנו רוח
 טמאה ולכפות רוח אחרת, אותו
 המעשה שרוצה להשתדל בו,
 צריך לקנות אותו בשכר משלם
 בכל מה שירצו ממנו, בין קטן
 בין גדול, משום שרוח הטמאה
 מזדמנת תמיד בחנם ובריאות,
 ונמכרת בלי שכר, ואונסת בני
 אדם לשרות עליהם, ומפתה
 אותם לדור עמם. בכמה פתויים,
 בכמה דרכים, מסטה אותם לשים
 דיורה עמם.

ורוח הקדש אינה כף, אלא בשכר
 שלם, ובהשתדלות רבה וגדולה,
 ובטהור עצמו ובטהור משכנו,
 ובכיוון לבו ונפשו. והלואי שיכול
 להרויח אותו שישים מדורו עמו,
 ועם כל זה שילך בדרך ישר, שלא
 יסטה ימינה ושמאלה, ואם לא -
 מיד מסתלק ממנו ומתרחק ממנו,
 ולא יוכל להרויח אותו כבתחלה.
 ועל זה כתוב ויקחו לי תרומה
 מאת כל איש, מאותו שנקרא
 איש, שמתגבר על יצרו. וכל מי
 שמתגבר על יצרו נקרא איש.
 אשר ידבנו לבו, מה זה אשר
 ידבנו לבו? אלא שיתרצה בו
 הקדוש ברוך הוא, כמו שנאמר
 (תהלים נ) לך אמר לבי. צור לבי.
 וטוב לב. וייטב לבו. את כלם

ברוך הוא. אלא אשתדלותא דאורייתא, כל
 מאן דבעי זכי בה. אשתדלותא דקודשא בריך
 הוא למנדע ליה, כל מאן דבעי זכי ביה, בלא
 אגרא כלל. אבל אשתדלותא דקודשא בריך
 הוא דקיימא בעובדא, אסיר לנטלא ליה
 למגנא וברינקנייא, בגין דלא זכי בההוא
 עובדא כלל, לאמשכא עליה רוחא דקודשא,
 אלא באגר שלים.

בספרא דחרשי, דאוליף אשמדאי לשלמה
 מלפא, כל מאן דבעי לאשתדלא
 לאעברא מניה רוח מסאבא, ולאכפייא רוחא
 אחרא. ההוא עובדא דבעי לאשתדלא ביה,
 בעי למקני ליה באגר שלים, בכל מה דיבעון
 מניה, בין זעיר בין רב, בגין דרוח מסאבא,
 איהו אזדמן תדיר במגנא וברינקניא, ואזדבן
 בלא אגרא, ואניס לבני נשא למשרי עליהו,
 ומפתי לון לדיירא עמהון, בכמה פתויין,
 בכמה ארחין, סטי לון לשוואה דיורה
 עמהון.

ורוח קדשא לאו הכי, אלא באגר שלים,
 ובאשתדלותא רב סגי, ובאתדפאותא
 דגרימיה ובאתדפאותא דמשפניה, וברעותא
 דלביה ונפשיה. ולואי דיכיל למרווח ליה,
 דישווי מדוריה עמיה. ועם כל דא דיהך בארץ
 מישר, דלא יסטי לימינא ולשמאלא, ואי
 לאו, מיד אסתלק מניה, ואתרחק מניה. ולא
 יכיל למרווח ליה פדבבדמיתא.

ועל דא כתיב, ויקחו לי תרומה מאת כל איש,
 מההוא דאקרי איש, דאתגבר על יצריה.

וכל מאן דאתגבר על יצריה, אקרי איש. אשר
 ידבנו לבו, מאי אשר ידבנו לבו. אלא. (דף קכ"ח

ע"ב) דיתרעי ביה קדשא בריך הוא, כמה דאת
 אמר (תהלים כז) לך אמר לבי. (תהלים עג) צור לבי. (רות ג) וייטב

לב. (משלי טו) וטוב לב. (רות ג) וייטב

אמר בקדוש ברוך הוא. אף כאן - אשר ידבנו לבו, ממנו תקחו את תרומתי, שהרי שם נמצא ולא במקום אחר.

ומנן יודעים שהקדוש ברוך הוא מתרצה בו ושם בו את מדורו? פשוטים שרצון אותו האיש (בשמחה וברצון הלב) לרדף ולהשתדל אחר הקדוש ברוך הוא בלבד ונפשו ורצונו, ודאי אז שם יודעים שהשכינה שורה בו, ואז צריכים לקנות את אותו האיש בכסף שלם, (ולהשתדל אחריו) להתחבר עמו וללמד ממנו. ועל זה הראשונים היו אומרים, וקנה לך חבר - בשכר שלם יש לקנות אותו, כדי לזכות בשכינה. עד כאן צריך לרדף אחר הצדיק ולקנות אותו.

אף כף אותו הצדיק צריך לרדף אחר הרשע ולקנותו בשכר שלם, כדי שיעביר ממנו אותה זקמה ויכפה את הצד האחר ויעשה לנפשו, כדי שיחשב עליו פאלו הוא ברא אותו. וזהו השבח שיתעלה בו הקדוש ברוך הוא יותר מכל שבח אחר, ועליה זו יותר מהכל. מה הטעם? כי הוא גרם לכפות את הצד האחר ולהעלות כבוד הקדוש ברוך הוא, ועל זה פתוב באהרן, (מלאכי ב) ורבים השיב מעון. וכתוב (שם) בריתי היתה אתו.

בא וראה, כל מי שאוחז ביד הרשע (ושם אליו) ומשתדל בו לעזוב דרוך רעה, הוא עולה בשלש עליות מה שלא עולה כף שום איש אחר: גורם לכפות את הצד האחר; גורם שמתעלה הקדוש ברוך הוא בכבודו; וגורם להעמיד כל העולם בקיומו למעלה ולמטה. ועל האיש הזה

לבנוי, וזכי בהאי עלמא,

לבו. פלהו בקודשא בריך הוא קאמר. אוף הכא אשר ידבנו לבו. מניה תקחו את תרומתי, דהא תמן אשתכח ולאו באתר אחרא.

ומנא ידעיןן דהא קדשא בריך הוא אתרעי ביה, ושוי מדוריה ביה. כד חמינן דרעותא דהוא בר נש, (בחרוה ברעותא דלפא) למרדף ולאשתדל אבתריה דקודשא בריך הוא בלביה ובנפשיה וברעותיה, ודאי תמן ידעיןן דשריא ביה שכינתא. פדין בעינן למקני ההוא בר נש, בכסף שלם, (ולאשתדל אבתריה) לאתחברא בהדיה ולמילף מניה. ועל דא קדמאי הוו אמרי, וקנה לך חבר, באגר שלים בעי למקני ליה, בגין למזפי בשכינתא. עד הכא בעי למרדף בטר זפאה ולמקני ליה. אוף הכי, ההוא זפאה בעי למרדף בטר חייבא, ולמקני ליה באגר שלים, בגין דיעבר מניה ההוא זזהמא, ויתפפיא סטרא אחרא, ויעביד לנפשיה, בגין דיתחשב עליה, פאילו הוא ברא ליה. ודא איהו שבחא דסתלק ביה יקרא דקודשא בריך הוא, יתיר משבחא אחרא, ואסתלקותא דא יתיר מפלא. מאי טעמא. בגין דאיהו גרים לאכפייא סטרא אחרא, ולאסתלקא יקרא דקודשא בריך הוא. ועל דא כתיב באהרן, (מלאכי ב) ורבים השיב מעון. וכתוב (מלאכי ב) בריתי היתה אתו.

תא חזי, כל מאן דאחיד פינדא דחייבא, (ותב לנביא) ואשתדל ביה, למשבק ארחא בישא, איהו אסתלק בתלת סלוקין, מה דלא אסתלק הכי בר נש אחרא. גרים לאכפייא סטרא אחרא. וגרים דאסתלק קדשא בריך הוא ביקריה. וגרים לקיימא כל עלמא בקיומיה לעילא ותתא. ועל האי בר נש כתיב, בריתי היתה אתו החיים והשלוים. וזכי למחמי בנין

כתוב, בְּרִיתִי הִיְתָה אִתּוֹ הַחַיִּים וְהַשְּׁלוֹם. וְזוֹכָה לְרֵאוֹת בְּנִים לְבָנָיו, וְזוֹכָה בְּעוֹלָם הַזֶּה וְזוֹכָה לְעוֹלָם הַבָּא. כָּל בְּעָלֵי הַדֵּינִים לֹא יְכוּלִים לְדוֹן אוֹתוֹ בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. נִכְנָס בְּשָׁנִים עֶשֶׂר שָׁעָרִים, וְאֵין מִי שְׁיַמְחֶה כִּירוֹ. וְעַל זֶה כְּתוּב, (תהלים קיב) גְּבוּר בְּאֶרֶץ יְהוָה זָרְעוּ דוֹר יִשְׂרָאֵל יִבְרָךְ. הוֹן וְעֶשֶׂר בְּבֵיתוֹ וְצַדִּיקוֹ עֹמֶדֶת לְעַד. זָרַח בַּחֲשֶׁךְ אֹר לְיִשְׂרָאֵל וְגו'.

בְּגֵרָן - חֲדָר הַעֲלִיּוֹן, עוֹמְדִים שְׁלֹשָׁה (צד"ד) גִּנּוּנִים, וְהֵם לוֹהֲטִים בְּתוֹךְ שְׁלֹהֶבֶת אַחַת, וְאוֹתָהּ הַשְּׁלֹהֶבֶת יוֹצֵאת מִצַּד הַדְּרוֹם, שֶׁהוּא יָמִין. וְאוֹתָם גִּנּוּנִים נִפְרָדִים לְשֹׁלֶשֶׁה צְדָדִים. אֶחָד עוֹלָה לְמַעְלָה, וְאֶחָד יוֹרֵד לְמַטָּה, וְאֶחָד שְׁנֹאָה וְנִגְנָז בְּשַׁעַר שֶׁהַשָּׁמַשׁ מְאִירָה.

גִּנּוּן אֶחָד, אוֹתוֹ שְׁעוּלָה לְמַעְלָה, יוֹצֵא, וְאוֹתוֹ גִּנּוּן הוּא גִּנּוּן לְבָן יוֹתֵר מִלְבָּן אַחֵר. וְנִכְנָס בְּאוֹתָהּ שְׁלֹהֶבֶת וְנִצְפָּע מַעַט, וְלֹא נִצְפָּע, וְעוֹמֵד אוֹתוֹ גִּנּוּן לְמַעְלָה עַל רֹאשׁ אוֹתוֹ הַגִּנּוּן. וּבְשַׁעַר שִׁישְׁרָאֵל נִכְנָסִים לְבֵית הַכְּנָסֶת וּמִתְפַּלְלִים תְּפִלּוֹתֵיהֶם, כְּשִׁמְגִיעִים לְגֹאֵל יִשְׂרָאֵל וְסוֹמְכִים גְּאֻלָּה לְתַפְלָה, אִזּוֹ אוֹתוֹ גִּנּוּן לְבָן עוֹלָה עַל רֹאשׁ הַגִּנּוּן וְנִעֲשֶׂה לוֹ כְּתָר (ש"ל קיום).

וְהַכְּרוֹז יוֹצֵא וְאוֹמֵר: אֲשֶׁרִיכֶם הָעַם הַקְּדוֹשׁ שְׁעוֹשִׂים טוֹב לְפָנַי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וְסוֹד זֶה - (ישעיה לח) וְהַטּוֹב בְּעֵינַיִךְ עֲשִׂיתִי, שְׁסוּמָךְ גְּאֻלָּה לְתַפְלָה. מִשׁוּם שֶׁבְשַׁעַר הַזֶּה שְׁמִיגִיעִים לְתַהֲלוֹת לְאֵל עֲלִיּוֹן, שְׁעוּלָה הַגִּנּוּן הַזֶּה עַל רֹאשׁ אוֹתוֹ הַגִּנּוּן, מִתְעוֹרֵר הַצַּדִּיק לְהִתְחַבֵּר בְּמִקּוֹם שֶׁצָּרִיךְ בְּאַהֲבָה וְחִבְיּוּת, בְּחֻדְוָה וּבְרִצּוֹן. וְכָל הָאִיכָרִים כָּלֵם מִתְחַבְּרִים בְּתִשְׁוָה אַחַת אֶלֶּה בְּאַלֶּה,

וְזָכִי לְעֶלְמָא דְאַתִּי. כָּל מְאִרֵי דֵינִין, לֹא יְכַלִּין לְמִדָּן לֵיה, בְּהַאי עֶלְמָא וּבְעֶלְמָא דְאַתִּי. עָאֵל בְּתַרְסַר תַּרְעִי, וְלִית מְאֵן דִּימְחֵי בִידֵיה. וְעַל דָּא כְּתִיב, (תהלים קיב) גְּבוּר בְּאֶרֶץ יְהוָה זָרְעוּ דוֹר יִשְׂרָאֵל יִבְרָךְ. הוֹן וְעֶשֶׂר בְּבֵיתוֹ וְצַדִּיקוֹ עֹמֶדֶת לְעַד. זָרַח בַּחֲשֶׁךְ אֹר לְיִשְׂרָאֵל וְגו'.

בְּאֶרְדָּא עֲלָאָה, קִימִין תְּלַת גִּוּוֹנִין. וְאִינוּן לְהַטִּין גּוֹ שְׁלֵהוּבָא חֲדָא, וְהוּא שְׁלֵהוּבָא נְפָקָא מִסְטָרָא דְדְרוּם דְאַיהוּ יְמִינָא. וְאִינוּן גִּוּוֹנִין מִתְפָּרְשֵׁן לְתַלַּת סְטָרִין. חַד סְלִיק לְעֵילָא. וְחַד נְחִית לְתַתָּא. וְחַד דְאַתְחַזִּי, וְגִנְזוּ בְּשַׁעַתָּא דְשִׁמְשָׁא נְהִיר.

גִּוּוֹנָא חֲדָא הוּא דְסְלִיק לְעֵילָא, נְפָקָא, וְהוּא גִּוּוֹנָא אִיהוּ גִּוּוֹן חַוּוֹר, יִתִּיר מִחַוּוֹרוֹ אַחְרָא. וְעָאֵל בְּהוּא שְׁלֵהוּבָא וְאַצְטַבַּע זַעִיר, וְלֹא אַצְטַבַּע, וְקִימָא הוּא גִּוּוֹן לְעֵילָא עַל רִישָׁא דְהוּא אֶדְרָא. וּבְשַׁעַתָּא דִּישְׁרָאֵל עָאֵלִין לְבֵי כְנֻשְׁתָּא וּמְצַלִּין צְלוֹתֵהוֹן, כַּד מְטָאן לְגֹאֵל יִשְׂרָאֵל, וְסִמְכִין גְּאֻלָּה לְתַפְלָה, כַּדִּין הַאי גִּוּוֹן חַוּוֹר, אֶסְתַּלַּק עַל רִישָׁא דְאַדְרָא, וְאַתְעַבִּיד לֵיה כְּתָרָא (דְרִיבָא).

וְכַרְוָא נְפִיק וְאָמַר, זַכָּאִין אַתּוּן עֲמָא קְדִישָׁא, דְעַבְדֵי טוֹב קָמִיה דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, וְרָזָא דָּא, (ישעיה לח) וְהַטּוֹב בְּעֵינַיִךְ עֲשִׂיתִי, דְסִמְיָךְ גְּאֻלָּה לְתַפְלָה. בְּגִין דְהָא בְּהִיא שַׁעַתָּא דְמָטוֹ לְתַהֲלוֹת לְאֵל עֲלִיּוֹן, דְסְלִיק הַאי גִּוּוֹן עַל רִישָׁא דְהוּא אֶדְרָא, אַתְעַר הַאי צַדִּיק, לְאַתְחַבְּרָא בְּאַתְרֵי דְאַצְטַרִיךְ, בְּרַחֲמֵימוּ בְּחִיבּוֹ בְּחֻדְוָה בְּרַעוּתָא. וְכָל שְׁיִיפִין כְּלָהוּ, מִתְחַבְּרִין בְּתִיאֻבְתָּא חֲדָא אֵלִין בְּאֵלִין, עֲלָאִין בְּתַתָּאִין, וּבּוֹצִינִין כְּלָהוּ נְהִרִין וּמִתְלַהֲטִין, וְכָלֵהוֹן קִימָא בְּחַבְּרָא חֲדָא בְּהַאי צַדִּיק דְאַקְרִי טוֹב, כְּמָה דְאַתְ אָמַר (ישעיה ג) אָמְרוּ צַדִּיק

עליונים בתחתונים, וכל המנורות מאירות ולזה טות, וכלם עומדים בחבור אחד בצדיק הזה שנקרא טוב, כמו שנאמר (ישעיה א) אמרו צדיק פי טוב, וזה מחבר את כלם בחבור אחד. אז הפל בלחש למעלה ולמטה בנשיקות של רצון, והדבר עומד בחבור של בית הגרן.

ביון שמגיעים לשים שלום, אז עושה שמוש אותו נהר שיוצא מעדן בגרן הזה, ואז צריכים כלם לצאת מלפני המלך, ולא צריך איש ולא אחר להמצא שם ולא לבקש בקשות, אלא צריך לנפל על הפנים נפילת אפים. מה הטעם? משום שאותה שעה היא שעה של שמוש, וצריך כל איש להתביש מלפני רבונו ולכסות פניו בבושה גדולה, ולהכליל את נפשו באותו שמוש של הנפשות, שנכלל אותו הגרן למעלה ומלמטה בנפשות ורוחות. אז גון אחר שירד למטה עומד ואוחז בשפולי הגרן הזה.

והברז יוצא וקורא ואומר: עליונים ותחתונים, העידו עדות, מיהו שעושה נפשות ומזכה את הרשעים? אותו שעטרת (שנראה לעשר אותו בעטרת) מלכות על ראשו, אותו שראוי להפגס עתה לפני המלך והמלכה, שהרי המלך והמלכה שואלים עליו.

אז מזדמנים שני עדים מאותם עיני ה' שמשוטטות בכל העולם, ועומדים אחר הפרגוד ומעידים עדות זו, ואומרים: הרינו מעידים על פלוני בן פלוני. אשרי חלקו, שהרי אביו יזכר בגללו לטוב. זהו עושה נפשות למטה, נפשות הרשעים שהיו מהצד האחר. אז מתניק הקדוש ברוך הוא בחדוה שלמה.

באותה השעה מזדמן ממנה

פי טוב, ודא מחבר לכלהו בחבורא חדא. פדין פלא בלחישו עילא ותתא, בנשיקין דרעותא, וקיימא מלה בחבורא דבי אדרא.

ביון דמטו לשים שלום, פדין עביד שמושא ההוא נהר דנפיק מעדן באדרא דא, וכדין בעיין פלא לנפקא מקמי מלפא, ולא אצטריך בר נש, ולא אתרא, לאשתפחא תמן, ולא למשאל שאלתין, (דף קכ"ט ע"א) אלא אצטריך למנפל על אנפין. מאי טעמא. בגין דהיא שעתא שעתא דשמושא הוי, ובעי כל בר נש למכסף מקמי מאריה, ולחפיא אנפוי בכסופא סגי, ולאכללא נפשיה בההוא שמושא דנפשין, דאתכליל ההוא אדרא מעילא ומתתא בנפשין ורוחין. פדין גוון אתרא, דנחית לתתא, קאים ואחיד בשפולי דהאי אדרא.

וברזא נפיק וקארי ואמר, עלאין ותתאין אסהידו סהדותא, מאן איהו דעביד

נפשאן וזפי לחייביא, ההוא דעטרא (ס"א דאתחוי לאעטרא ליה, בעטרא) דמלכותא על רישיה, ההוא דאתחזי לעאלא השתא קמי מלפא ומטרוניתא, דהא מלפא ומטרוניתא שאלי עליה.

פדין אזדמן תרין סהדין, מאינון עיני יי דמשטטי בכל עלמא, וקיימין בתר פרגודא, וסהדן סהדותא דא, ואמרי, הא אנן סהדין על פלגא בר פלגא. זפאה חולקיה, דהא אבוי ידבר בגיניה לטב. דא איהו עביד נפשן לתתא, נפשאן דחייביא דהו מסטרא אתרא. פדין אתניקר קדשא בריה הוא בחדוה שלימתא.

ביה שעתא אזדמן חד ממנא, דאיהו גזברא על דיוקנין דצדיקיא, ברזא דשמושא

אחד, שהוא גזבר על דיוקנאות הצדיקים, בסוד של שמוש האותיות שנקרא בסוד יהודי"עם, בכתר של שמוש השם הקדוש. ורומז הקדוש ברוך הוא לאותו ממנה, ומביא את דיוקן אותו האיש שעושה נפשות הרשעים ומעמיד אותו לפני המלך והמלכה.

ואני מעיד עלי שמים וארץ, שבאותה שעה מוסרים לו אותו הדיוקן, שהרי אין לה כל צדיק בעולם הזה שלא חקוק דיוקנו למעלה תחת יד אותו הממנה, ומוסרים בידו שבעים מפתחות של כל גנזי רבוננו בהם. אז המלך מברך את אותו הדיוקן בכל הברכות שברך את אברהם כשעשה את נפשות הרשעים.

והקדוש ברוך הוא רומז לארבעה מחנות עליונים, ונוטלים את אותו הדיוקן והולכים עמו, והוא נכנס לשבעים עולמות גנוזים שלא זכה בהם איש אחר, פרט לאותם גנוזים לאותם שעושים את נפשות הרשעים. ואלמלא היו יודעים בני אדם כמה תועלת וזכות (גורמים לצדיקים) וזוכים בגללם כשמוזפים אותם, היו הולכים אחריהם ורודפים אותם כמי שרודף אחר החיים.

העני מזכה את בני האדם בכמה טובות, בכמה גנוזים עליונים, ולא כמי שמזכה את הרשעים. מה בין זה לזה? אלא מי שמשתדל אחר העני, הוא משלים חיים לנפשו וגורם לו להתקיים, וזוכה בגללו לכמה טובות לאותו העולם.

וכי שמשתדל אחר הרשע, הוא משלים יותר. עושה לצד האחר של אלהים אחרים שיתכופף ולא ישלט, ומעביר אותו משלטונו. עושה שמתעלה הקדוש ברוך הוא על פסא כבודו. עושה לאותו

דאתון, דאתקרי ברזא יהודי"עם, בכתרא דשמושא דשמא קדישא. ורמיז קדשא בריך הוא ליה הוא ממנא, ואייתי דיוקניה דההוא בר נש דעביד נפשאן דחייביא וקאים ליה קמי מלכא ומטרוניתא.

ואנא אסהדנא עלי שמיא וארעא דבההיא שעתא מסרין ליה ההוא דיוקנא. דהא לית לה כל צדיקא בהאי עלמא, דלא חקיק דיוקניה לעילא, תחות ידא דההוא ממנא. ומסרין בידיה שבעין מפתחין דכל גנזיא דמאריה בהו. פדין מלכא בריך ליההוא דיוקנא, בכל ברפאן דבריה לאברהם, פד עבד נפשאן דחייביא.

וקודשא בריך הוא רמיז לארבע משריין עלאין, ונטלין ליההוא דיוקנא, ואזלין עמיה, ואיהו עאל לשבעין עלמין גניזין, דלא זכי בהו בר נש אחרא, בר אינון גניזין לאינון דעבדי נפשיהון דחייביא. ואלמלי הוו ידעי בני נשא, כמה תועלתא וזכו (פרמי לצדיקא) וזכאן בגניייהו כד זכו להון. הוו אזלו אבתרייהו, ורדפי לון כמאן דרדיף בתר חייין.

מסכנא זכי לבני נשא בכמה טבאן, בכמה גניזין עלאין, ולאן איהו כמאן דזפי בחייביא. מה בין האי להאי. אלא מאן דאשתדל בתר מסכנא, איהו אשלים חייין לנפשיה, וגרים ליה לאתקיימא, וזכי בגיניה לכמה טבאן ליההוא עלמא.

ומאן דאשתדל בתר חייביא, איהו אשלים יתיר. עביד לסטרא אחרא דאלהים אחרים דאתכפיא, ולא שלטא, ואעבר ליה משלטנותיה. עביד דאסתלק קדשא בריך הוא על פרסי יקריה. עביד

הַרְשַׁע נֶפֶשׁ אַחֲרָת. אֲשֶׁרִי חִלְקוּ.
 גִּזְוֹנָא אַחֲרָא וְלֹא נִרְאָה, בְּשַׁעֲתָא
 שְׁמַגִּיעִים יִשְׂרָאֵל לְסֹדֵר הַקְדָּשָׁה,
 אֲזִי הַגְּזוֹן הַגְּזוּז הַזֶּה, וְיִוצֵא, מִשּׁוּם
 שֶׁהִיא הַקְדָּשָׁה שֶׁמְקַדְּשִׁים יִשְׂרָאֵל
 יוֹתֵר עַל מְלֹאכִים הָעֲלִיוֹנִים, שֶׁהֵם
 חֻבְרִים עִמָּם. וְהַגְּזוֹן הַזֶּה מֵאִיר
 וְנִרְאָה בְּשַׁעֲתָא שֶׁיִּשְׂרָאֵל מְקַדְּשִׁים
 הַקְדָּשָׁה הַזֶּה, (שְׁחַרְרֵי מִסִּימֵי יִשְׂרָאֵל עַד
 שְׁלֹא יִשְׁגִּיחוּ וְכו') עַד שֶׁמִּסִּימֵי
 יִשְׂרָאֵל, כְּדֵי שְׁלֹא יִשְׁגִּיחוּ
 הַמְּלֹאכִים הָעֲלִיוֹנִים וְיַעֲנִישׁוּ
 אוֹתָם לְמַעְלָה, וְלֹא יִקְטְרוּ
 עֲלֵיהֶם.

אֲזִי הַכְרוּז יוֹצֵא וְאוֹמֵר: עֲלִיוֹנִים
 וְתַחְתּוֹנִים הִקְשִׁיבוּ, מִיְהוּ גַם רוּחַ
 בְּדַבְרֵי תוֹרָה, מִיְהוּ שְׁפַל דְּבָרָיו
 לְהַתְנַבֵּה בְּדַבְרֵי תוֹרָה, מִשּׁוּם
 שֶׁשְׂנִינּוּ, שֶׁהֵאָדָם צְרִיף לְהִיּוֹת
 שְׁפַל בְּעוֹלָם הַזֶּה בְּדַבְרֵי תוֹרָה,
 שְׁחַרְרֵי אֵין גְּבַהוּת בַּתּוֹרָה אֲלֹא
 בְּעוֹלָם הַבָּא.

בְּקְדָּשָׁה זֹו צְרִיף לְהַשְׁמֵר וְלִגְזוּז
 אוֹתָהּ בִּיְנֵינוּ כְּדֵי שֶׁנִּתְקַדַּשׁ בַּתּוֹף
 הַקְדָּשָׁה בְּרֹאשׁ וּבְסוֹף יוֹתֵר
 מֵאוֹתָן קְדָּשׁוֹת שְׁאוּמְרִים עִמָּנוּ
 מְלֹאכִים עֲלִיוֹנִים. הַקְדָּשָׁה שְׁאֵנוּ
 מְקַדְּשִׁים בְּשִׁבְחָה שְׁאֵנוּ מְשַׁבְּחִים
 לְמְלֹאכִים הָעֲלִיוֹנִים. וּמִשּׁוּם
 שִׁבְחָה זֶה מְרַשִּׁים לָנוּ לְהַכְנִס לַתּוֹף
 הַשְּׁעָרִים הָעֲלִיוֹנִים, וְעַל זֶה אָנוּ
 אוֹמְרִים קְדָּשָׁה זֹו בְּלִשׁוֹן הַקְדָּשׁ
 וּמְשִׁאֲרִים אוֹתָנוּ בְּאַהֲבָה לְהַכְנִס
 לַשְּׁעָרִים שֶׁלְּמַעְלָה, מִתּוֹף שְׁאֵנוּ
 מְשַׁבְּחִים אוֹתָם בְּסִדּוּר שְׁלֵהֶם
 (שְׁלֹנוּ), וְלִכֵּן אָנוּ נוֹטְלִים יוֹתֵר
 קְדָּשׁוֹת, וְנִכְנָסִים לַשְּׁעָרִים
 הָעֲלִיוֹנִים.

וְאֵם תֵּאמֵר, זוֹהֵי רְמָאוֹת - לֹא כִּף!
 אֲלֹא הַמְּלֹאכִים הָעֲלִיוֹנִים הֵם
 יוֹתֵר קְדוֹשִׁים מֵאֲתָנוּ, וְהֵם
 נוֹטְלִים יוֹתֵר קְדָּשָׁה, וְאֵלְמֵלֵא
 שְׁאֵנוּ נוֹטְלִים וּמוֹשְׁכִים עֲלֵינוּ
 הַקְדָּשׁוֹת הַלְלוּ, לֹא נוֹכַל לְהִיּוֹת

לְהִיּוֹת חֲיִיבָא, נֶפֶשׁא אַחֲרָא. זִכְרָה חוֹלְקִיהָ.
 גִּזְוֹנָא אַחֲרָא, דְּאִתְחַזִּי וְלֹא אִתְחַזִּי, בְּשַׁעֲתָא
 דְּמִטְאֵן יִשְׂרָאֵל לְקְדוּשָׁה דְּסִידְרָא, כְּדִין
 הָאִי גִּזְוֹנָא דְּגִנִּיז, וְנִפְיָק, בְּגִין דְּהָאִי אִיהוּ
 קְדוּשָׁתָא דְּקָא מְקַדְּשִׁי יִשְׂרָאֵל יִתִּיר עַל מְלֹאכִי
 עֲלָאִי, דְּאִינוּן חֻבְרִים בַּהֲדִיָּהוּ. וְהָאִי גִּזְוֹנָא
 נְהִיר וְאִתְחַזִּי בְּשַׁעֲתָא דִּישְׂרָאֵל מְקַדְּשִׁי
 קְדוּשָׁתָא דָּא, (נ"א דְּהָא מִסִּימֵי יִשְׂרָאֵל עַד לֹא יִשְׁגִּיחוּ וְכו') עַד
 דְּמִסִּימֵי יִשְׂרָאֵל, בְּגִין דְּלֹא יִשְׁגִּיחוּן מְלֹאכִים
 עֲלָאִין, וְיַעֲנִישׁוּ לוֹן לְעֵילָא, וְלֹא יִקְטְרוּ
 עֲלֵיהֶוּ.

כְּדִין כְּרוּזָא נִפְיָק וְאָמַר, עֲלָאִין וְתַתְּאִין אֲצִיתוּ,
 מָאן אִיהוּ גַם רוּחָא בְּמֵלִי דְּאוֹרִיָּתָא,
 מָאן אִיהוּ דְּכָל מְלוּי בְּגִין לְמַגְבַּה בְּמֵלִי
 דְּאוֹרִיָּתָא בְּגִין דְּתַנִּינָן, דְּבַר נֶשׁ בְּעֵי לְמַהוּי
 שְׁפִיל בְּהָאִי עֲלֵמָא בְּמֵלִי דְּאוֹרִיָּתָא, דְּהָא לִית
 גְּבַהוּ בְּאוֹרִיָּתָא, אֲלֹא בְּעֵלְמָא דְּאִתִּי.

בְּקְדוּשָׁתָא דָּא, בְּעֵינָן לְאַסְתַּמְרָא, וְלֵאגְנָזָא לָהּ
 בִּינָנָא, בְּגִין דְּנִתְקַדַּשׁ גּוֹ קְדוּשָׁה
 בְּרִישָׁא וּבְסוֹפָא. יִתִּיר מֵאִינוּן קְדוּשָׁן דְּאִמְרֵי
 בַּהֲדָן מְלֹאכִי עֲלָאִי. קְדוּשָׁה דְּאָנָן מְקַדְּשִׁי
 בְּשִׁבְחָא דְּאָנָן מְשַׁבְּחָן לְמְלֹאכִי עֲלָאִי, וּבְגִין
 שְׁבַחָא דָּא, שְׁבַקִּין לָן לְמַעְאֵל גּוֹ תְּרַעֵי עֲלָאִי,
 וְעַל דָּא אָנָן אִמְרִין קְדוּשָׁה דָּא (דף קכ"ט ע"ב)
 בְּלִשׁוֹן הַקְדָּשׁ, וְשְׁבַקִּין לָן בְּרַחֲמֵינוּ, לְמִיעַל
 תְּרַעֵין דְּלְעֵילָא, מְגוֹ דְּאָנָן מְשַׁבְּחִין לוֹן
 בְּסִדּוּרָא דְּלַהוּן. (ס"א דל"ו) וּבְגִין כִּף, אָנָן נְטֻלִין
 קְדוּשָׁן יִתִּיר, וְעֵאֲלִין תְּרַעֵין עֲלָאִין.

וְאִי תִּימָא רְמָאוֹתָא הִיא. לָאוּ הִכִּי. אֲלֹא
 מְלֹאכִי עֲלָאִי אִינוּן קְדִישִׁין יִתִּיר מִינָן,
 וְאִינוּן נְטֻלֵי קְדוּשָׁתָא יִתִּיר, וְאֵלְמֵלֵא דְּאָנָן
 נְטֻלִין וּמְשַׁכִּין עַלְזָן קְדוּשָׁאן אֲלִין, לֹא נִיכוּל
 לְמַהוּי חֻבְרִים בַּהֲדִיָּהוּ, וְיִקְרָא דְּקוּדְשָׁא בְּרִיף

חברים עמם, וכבוד הקדוש ברוך הוא לא ישתלם למעלה ולמטה בזמן אחד, ועל זה אנו משתדלים להיות עמם חברים, ויתעלה כבוד הקדוש ברוך הוא למעלה ולמטה בזמן אחד.

הקדשה שבסוף היא תרגום, כמו שבארנו, וזה אפלו יחיד יוכל לומר אותה, אותם דברי התרגום. אבל דברי לשון הקדש של הקדשה אינם אלא בעשרה, פי השכינה מתחברת עם לשון הקדש, ולכל קדשה שהשכינה באה, אין זה אלא בעשרה, שכתוב (ויקרא כב) ונקדשתי בתוך בני ישראל וגו'. בני ישראל הם לשון הקדש ודאי, ולא שאר עמים שיש להם לשון אחרת.

ואם תאמר, הרי הקדשה של הקדיש, שהיא תרגום, למה אינה ביחיד? בא וראה, קדשה זו אינה כשאר הקדשות שהם משלשים. אבל קדשה זו היא עולה בכל הצדדים, למעלה ולמטה ולכל צדדי האמונה, ושוכרת מנעולים וחומות של ברזל וקלפות רעות (וזהו השבח שמתעלה בו כבוד הקדוש ברוך הוא

יותר משבח אחר. והתעלות זו יתרה מהכל, מה השעם? משום שהוא גורם להרפות את הצד האחר ולהעבירו) להעלות את כבוד הקדוש ברוך הוא על הכל, ואנו רוצים לומר אותה בלשון של הצד האחר ולהשיב בכת חזק: אמן יהא שמיה רבא מברוך, פדי שישתפר כחו של הצד האחר, ויתעלה הקדוש ברוך הוא בכבודו על הכל. וכשנשבר בקדשה זו כחו של הצד האחר, הקדוש ברוך הוא מתעלה בכבודו, ונזכר לבניו, ונזכר לשמו. ומשום שהקדוש ברוך הוא מתעלה בכבודו בקדשה הזו, אינה אלא בעשרה.

הוא לא ישתלים עילא ותתא בזמנא חדא. ועל דא אנן משתדלין למהוי עמהון חברים, ויסתלק יקרא דקודשא בריך הוא עילא ותתא בזמנא חדא.

קדושה די בסופא, איהי תרגום, כמה דאוקימנא. ודא אפילו יחיד יכיל לומר לה, אינון מלי דתרגום. אבל מלין דלשון הקדש דקדושה, לאו אינון אלא בעשרה, בגין דלשון הקדש שכינתא מתחברא בהדיה. ובכל קדושה דשכינתא אתיא, לאו איהו אלא בעשרה. דכתיב, (ויקרא כב) ונקדשתי בתוך בני ישראל וגו', בני ישראל אינון לשון הקדש ודאי, ולא שאר עמין דאית לון לישן אחרא.

ואי תימא, הא קדוששתא דקדיש, דאיהו תרגום, אמאי לאו איהו ביחיד. תא חזי, קדוששתא דא, לאו איהו כשאר קדוששתא דאינון משלשין. אבל קדוששתא דא, איהי סלקא בכל סטרין, לעילא ותתא ובכל סטרי מהימנותא, ותברא מנעולין וגושפנקן דפרזלא, וקליפין בישין, (כ"א ודא איהו שכתא דאסתלק

ביה יקרא דקודשא ברוך הוא ותיר משכתא אחרא. ואסתלקו דא ותיר מכלא, מאי טעמא, בגין דאיהו גרים לאתנפאי סטרא אחרא ולאסתלקא) לאסתלקא יקרא דקודשא בריך הוא על כלא, ואנן בעינון למימר לה בלישנא דסטרא אחרא, ולא תבא בחילא תקיף, אמן יהא שמיה רבא מברוך, בגין דיתבר חילא דסטרא אחרא, ויסתלק קדשא בריך הוא ביקריה על כלא. וכד אתבר בקדוששתא דא חילא דסטרא אחרא, קדשא בריך הוא אסתלק ביקריה, ואדפר לבנוי, ואדפר לשמיה. ובגין דקודשא בריך הוא אסתלק ביקריה בקדוששתא דא, לאו איהי אלא בעשרה.

ובד'שון זו על פ'רחו של הצד
האחר הוא נכפה, ונשבר כחו,
ומתעלה כבוד הקדוש ברוך הוא
ושובר מנעולים וחותמות
ושלשלאות חזקות וקלפות
רעות, ונזכר הקדוש ברוך הוא
את שמו ואת בניו. אשריהם העם
הקדוש שהקדוש ברוך הוא נתן
להם תורה קדושה לזכות בה
לעולם הבא.

אמר רבי שמעון לחברים,
אשריכם לעולם הבא, וכיון
שהתחלנו בדברים של פתח
המלכות העליונה, אומר אני
בשבילכם (בתוככם), והקדוש ברוך
הוא נתן לכם שכר באותו העולם.
ואתו הבל פיהם יתעלה למעלה
כאלו אדם המעוררים את
הדברים הללו.

פתח ואמר, וזאת התרומה אשר
תקחו מאתם זהב וכסף ונחשת.
פסוק זה הוא לצד עליון, והוא
לצד פחתון. הוא לצד עליון -
בצד הקדושה, והוא לצד פחתון
- בצד האחר. בא וראה, כשברא
הקדוש ברוך הוא את העולם,
התחיל לברא מצד הכסף, שהוא
לימין, משום שאותו כסף היה
מלמעלה. ובמעשה המשכן,
שהוא כמו שלו, התחיל מצד
שמאל ואחר כך מצד ימין, משום
שהמשכן היה מצד שמאל, ולכן
התחיל פאן מצד משמאל, ושם
מצד ימין, וזאת התרומה וגו'.

וכתוב (תהלים נה) ערב ובקר
וצהרים וגו'. פסוק זה פ'רשוהו
ונתבאר, אבל פאן עדן ועדנים
הוא של תפלת כל היום,
והחברים התעוררו בשלשת
הזמנים הללו. ערב זוהי
אספקלריה שלא מאירה, ובקר
זוהי אספקלריה המאירה,

ובד'שנא דא, על פ'רחה דסטרא אחרא
אתכפיא, ואתתבר חיליה, ואסתלק
יקרא דקודשא בריך הוא, ותבר מנעולין
וגושפנקן ושלשלאן תקיפין, וקליפין בישין,
ואדבר קדשא בריך הוא לשמיה ולבנוי.
זפאין אינון עמא קדישא דקודשא בריך הוא
יהב לן אורייתא קדישא, למזפי בה לעלמא
דאתי.

אמר רבי שמעון לחברייא, זפאין אתון
לעלמא דאתי, וכיון דשרינן מלין
דכתרא דמלכותא עלאה אימא אנא בגיניכו
(נ"א בגוויכו) וקודשא בריך הוא יהיב לכוז אגרא
בהווא עלמא. והווא הבל דפומיכו, יסתלק
לעילא, פאילו אתון מתערין מלין אלין.

פתח ואמר (שמות כה) וזאת התרומה אשר תקחו
מאתם זהב וכסף ונחשת. האי קרא
איהו לסטרא עלאה, ואיהו לסטרא תתאה.
איהו לסטרא עלאה, בסטרא דקדושה. ואיהו
לסטרא תתאה, בסטרא אחרא. תא חזי, פד
פרא קדשא בריך הוא עלמא, שארי למברי
מסטרא דכספא, דאיהו ימינא, בגין דהווא
כספא הוה מלעילא. ובעובדא דמשפנא,
דאיהו כגוונא דיליה, שארי מסטרא
דשמאלא, ולבתר מסטרא דימינא. בגין
דמשפנא מסטרא דשמאלא הוה, ועל דא
שארי הכא מסטרא דשמאלא, והתם מסטרא
דימינא, וזאת התרומה וגו'.

וכתוב (תהלים נה) ערב ובקר וצהרים וגו', האי
קרא אוקמוה ואתמר, אבל הכא עדן
עדנין הוא דצלותא דכל יומא. וחרברייא
אתערו בהני תלת זמנין. ערב, דא היא
אספקלריאה דלא נהרא. ובקר, דא היא

אספקלריאה דנהרא. וצהרים, (לאו האי אמר דאקרי חשה, אלא אתר איהו דקנימא בין האי להאי,

וְצִהְרִים - (אין זה מקום שנקרא חשף, אלא הוא מקום שעומד בין זה לזה, אבל הזמן של תפלת מנחה) מקום שהוא נקרא חשף, שאחוזו בערב ועומד זה עם זה.

וְכִּי שִׁנְאָמַר צִהְרִים, שהוא תקף חזק השמש, הוא נקט בלשון מעלה. וכך היא הדרך - לאיש שחר קוראים לו לבן, ונקט לשון מעלה, ולפעמים קוראים ללבן שחר, שכתוב (במדבר יב) כי אשה כשית לקח. (עמוס ט) הלווא כבני כשיים אתם לי וגו'.

עֲרַב זֶה - תפלת ערבית. ומשום שבערב הזה מתערב הצד האחר שמחשיף את אורו ושולט בלילה, שמו לו רשות, ואין לו זמן קבוע. אמורים ופרדים מתאכלים בזמן הזה, ומכאן נזונים כמה קבוצות של שרים שיצאיים ושולטים בלילה.

וְאִם תֹּאמַר, אם כך, הרי שנינו שכל אותם בעלי הצד האחר של רוח הטמאה לא שולטים בארץ הקדושה, והרי מעוררים אותם ישראל בזה, ואסור לעוררם לשרות על הארץ הקדושה.

אֲלֵא בְּלִילָה אֹתוֹ הֶעֱשֵׂן עוֹלָה, ולא עולה כמו שבקרבן אחר, שהיה העשן עולה בדרך ישר, וכאן היה עולה אותו עשן לנקב אחד של הצפון, ששם כל מדורים של רוחות רעות. וכיון שאותו עשן עולה ומעקם דרך לאותו צד, כלם היו נזונים ועומדים ונכנסים למקומם, ולא היו יוצאים ושולטים בעולם.

מִמֶּנָּה אֶחָד עוֹמֵד לְאוֹתוֹ הֶצַד שֶׁל אֹתוֹ נֶקֶב שֶׁבְּצִפּוֹן, בכל אותם קבוצות של שרים, ושמו סנגירי"א, ובשעה שאותו עשן מעקם דרכו ועולה, הממנה היה וששים אלף רבוא מחנות אחרות, כלם מתעתדים לקבלו

אֶבֶל זְמַנָּא דְצִלוּתָא דְמִנְחָה) אֶתְר דְּאֶתְקָרִי חֲשָׁף אִיהוּ, דְּאֶחִיד בְּעֶרְב, וְקִימָא דָּא עִם דָּא.

וְכִי דְאֶתְמַר צִהְרִים, דְּאִיהוּ תוּקְפָא דְשִׁמְשָׁא. לִישְׁנָא מַעְלִיא נֶקֶט. וְהִכִּי אִיהוּ אֶרְחָא, לְבַר נֶשׂ אֹכְכִם, (דף ק"ז ע"א) קָרָאן לִיה תְּוֹר, וְלִישְׁנָא מַעְלִיא נֶקֶט, וְלִזְמַנִּין לְחֹוֹר קָרָאן לִיה אֹכְכִם, דְּכִתִּיב, (במדבר יב) כִּי אִשָּׁה כּוֹשִׁית לָקַח (עמוס ט) הֲלֹא כִבְנֵי כּוֹשִׁים אַתֶּם לִי וְגו'.

עֲרַב דָּא, צִלוּתָא דְעֶרְבִית. וּבְגִין דְּבְעֶרְב דָּא אֶתְעֶרְב בֵּיה סְטָרָא אֶחְרָא, דְּחֲשִׁיף נְהוּרִיה, וְשִׁלְטָא בְּלִילִיא, שׁוּוּ לִיה רְשׁוּת, וְלִית לִיה זְמַן קִבְעֵ, אֲמֹרִין וּפְדָרִין מִתְּאֶכְלִין בְּהַאי זְמַנָּא, וּמִכָּאן אֶתְזַנּוּ כַּמָּה חֲבִילֵי טְהִירִין, דְּנִפְקִין וְשִׁלְטִין בְּלִילִיא.

וְאִי תִימָא, אִי הִכִּי, הָא תְּנִינָן, דְּכָל אֵינּוֹן מְאָרִי סְטָרָא אֶחְרָא דְרוּחַ מְסַאָבָא, לָא שִׁלְטֵי בְּאַרְעָא קְדִישָׁא, וְהָא מִתְעַרֵי לֹוֹן יִשְׂרָאֵל בְּהַאי, וְאָסִיר לְאַתְעֶרָא לֹוֹן לְשִׁרְיָא עַל אֶרְעָא קְדִישָׁא.

אֲלֵא בְּלִילִיא, הֵהוּא תְּנַנָּא סְלִיק, וְלֹא סְלִיק פְּגוּנָא דְקֶרְבְּנָא אֶחְרָא, דְּהוּה סְלִיק תְּנַנָּא בְּאַרְח מִיִּשְׂרָאֵל, וְהִכָּא הוּה סְלִיק הֵהוּא תְּנַנָּא לְחַד נּוּקְבָא דְצִפּוֹן, דְּתַמֵּן כָּל מְדוּרִין דְּרוּחִין בִּישִׁין, וְכִיּוֹן דְּהֵהוּא תְּנַנָּא סְלִיק וְעָקִים אֶרְח לְהֵהוּא סְטָרָא כְּלָהוּ הוּוּ מִתְזַנִּין וְקִימִין וְעָאֲלִין בְּדוּכְתִּייהוּ, וְלֹא הוּוּ נִפְקִין וְשִׁלְטִין בְּעֵלְמָא.

חַד מְמַנָּא קִימָא לְהֵהוּא סְטָרָא, עַל הֵהוּא נּוּקְבָא דְצִפּוֹן, בְּכָל אֵינּוֹן חֲבִילֵי טְהִירִין, סְנַגִּירִי"א שְׁמִיה, וּבִשְׁעֵתָא דְּהֵהוּא תְּנַנָּא עָקִים אֶרְחִיה וְסְלִיק, הָא מְמַנָּא וְשִׁתִּין אֶלְף רְבּוּא מְשִׁרְיִין אֶחְרַנִּין, כְּלָהוּ מִתְעַתְדִין לְקַבְּלָא לִיה, וְלְאַתְזַנָּא מִנִּיה, וְקִימִין בְּהֵהוּא נּוּקְבָא,

ולהזון ממנו, ועומדים באותו נקב, ונכנסים בפתח אחד שנקרא קרי, וזהו סוד הכתוב (ויקרא כו) ואם תלכו עמי קרי וגו'. וכתוב, והלכתי עמכם בחמת קרי. באותו

רגז היוצא מהפתח של קרי. וא"ו הם שמשוטטים בלילה, ובשעה שהנשמות יוצאות לעלות להראות למעלה, הם יוצאים ומקטרגים בהם, ולא יכולים לעלות ולהראות למעלה, פרט לאותם חסידים קדושים עליונים שהם בוקעים רקיעים ואוירים ועולים, וקבוצות השרים הללו יוצאים ומודיעים דברים פוזבים לבני אדם, ונראים להם בדמיות אחרות, וצוחקים עליהם, עד ששופכים זרע, ונקראים בעלי קרי, משום שאותם שיוצאים מפתח הקרי גרמו להם. ובשעה שמתאכלים אמורים ופדרים, אותו עשן היה מרנה אותם וזן אותם. כפי כבודם כך מזונם מה שראוי להם. וכזה לא יצאו ולא משוטטים בארץ הקדושה.

ערב, כמו שנאמר (שמות יב) וגם ערב רב עלה אותן קבוצות שרים מתערבים בשלטון הלילה, ולכן לא שמו את תפלת ערבית חובה, שאין מי שיכול לתקנה כמו יעקב, שהוא היה בעל (מטהר) המשכן ומתקן אותו כראוי.

ואף על גב שהיא רשות, תפלה זו היא כדי להגן עלינו מתוך פחד בלילות, מתוך פחד של כמה צדדים של הגיהנם, שהרי באותה שעה טורדים את הרשעים בגיהנם על כל אחד שנים מאשר ביום. ולכן מקדימים ישראל לומר "והוא רחום", שהוא משום פחד הגיהנם. ולא דין אחר אסור

ועאלין בחד פתחא דאקרי קרי, ודא איהו רזא דכתיב, (ויקרא כו) ואם תלכו עמי קרי וגו', וכתוב, והלכתי עמכם בחמת קרי, בההוא רוגזא דנפיק מפתחא דקרי.

וא"ו אינון דמשטטי בלילה, ובשעתא דנשמתין נפקין לסלקא, לאתחזאה לעילא, אינון נפקין, ומקטרגן לון, ולא יכלין לסלקא ולאתחזאה לעילא, בר אינון חסידי קדישין עליונים, דאינון בקעין רקיעים ואוירים וסלקין. וא"ו חבילי טהירין נפקין, ומודיעין מלין פדיבין לבני נשא, ואתחזיין לון בדיוקנין אחרנין, וחיכאן בהו, עד דאושדין זרעא, ואקרון מאריהון דקרי, בגין דאינון דנפקין מפתחא דקרי, גרמי לון. ובשעתא דמתאפלי אמורין ופדרין, ההוא תננא הוי רוי לון, וזן לון, פפום יקרא דלהון, הכי מזונא דלהון, מה דאתחזי לון. ובחאי לא נפקן, ולא משטטי בארעא קדישא.

ערב: כמה דאת אמר, (שמות יב) וגם ערב רב עלה אתם, דכל אינון חבילי טהירין, אינון מתערבי בשולטנו דלילה. ועל דא לא שויהא חובא לצלותא דערבית, דלית מאן דיכיל לאתקנא לה פיעקב, דאיהו הוה מארי (מדכ"י) משפנא, ומתקן ליה כדקא יאות.

ואף על גב דאיהו רשו, צלותא דא איהו לאגנא עלן מגו פחד בלילות, מגו פחד דכמה סטרין דגיהנם, דהא בההיא שעתא טרדי לחייביא בגיהנם, על חד תרין מביממא. ובגין כך, מקדמי ישראל למימר והוא רחום, דאיהו בגין פחד דגיהנם. ובשפת דלא אשתכח פחד דינא דגיהנם, ולא דינא אחרא, אסיר לאתערא ליה, דאתחזי

לעוררו, שְׁנֵרָאָה שְׁהָרִי אֵין לוֹ רְשׁוּת לְשִׁבְתָּ לְהַעֲבִיר אֶת הַדִּין מֵהָעוֹלָם.

וּפְחַד שֶׁל קְטָרוּגַת הַנְּשָׁמוֹת, כְּשֶׁרֻצוֹת לַעֲלוֹת לְמַעְלָה כְּדִי לְהִרְאוֹת לְפָנֵי רַבּוֹנָם. וְלָכֵן אָנוּ מְקַדְּיָמִים "שׁוֹמֵר אֶת עֲמוֹ יִשְׂרָאֵל לְעַד אָמֵן". פְּחַד שֶׁל כְּמָה מְדַיָּקִים וְקְטָרוּגִים שֶׁנִּמְצָאִים בְּלִילָה, וְיֵשׁ לָהֶם רְשׁוּת לְהַזִּיק לְמִי שִׁיּוֹצֵא הַחוּצָה מִשְׁעַר בֵּיתוֹ, וְלָכֵן אָנוּ מְקַדְּיָמִים "וְשׁוֹמֵר צְאֵתָנוּ וּבִאֲנוּ". וְעַל כֵּל זֶה, מִתּוֹךְ פְּחַד שֶׁל כֵּל זֶה אָנוּ מְפַקְּדִים הַגּוֹפּוֹת, הַרוּחוֹת וְהַנְּשָׁמוֹת לְמַלְכוּת הַעֲלִיּוֹנָה, שֶׁשְׁלֹטוֹן הַכֹּל בְּיַדֶּיהָ, וְעַל זֶה תְּפַלֵּת עֲרֻבִית בְּכֹל לַיְלָה וְלִילָה. עֵתָה שֶׁקְרַבְנוֹת וּמִן־פְּחוֹת לֹא נִמְצְאוּ, אָנוּ עוֹשִׂים כֹּל הַתְּקוּנִים שֶׁאָנוּ עוֹשִׂים עַל הַסּוּד הַזֶּה.

בְּחֻצוֹת הַלַּיְלָה, כְּשֶׁמִתְעוֹרְרַת רוּחַ צָפוֹן, מְכָה בְּכֹל אוֹתָם מְדוּרֵי הַרְחוֹת הָרְעוּת, וְשׁוֹבֵר אֶחָד (סלע חק) אֶת הַצַּד הָאֲחֵר, וְנִכְנָס וּמְשׁוֹטֵט לְמַעְלָה וּמַטָּה, וְכֹל אוֹתָן קְבוּצוֹת שֶׁל מַחְבְּלִים נִכְנָסוֹת לְמִקוֹמָן, וְנִשְׁבַּר כֶּחֵץ וְלֹא שׁוֹלְטוֹת. וְאֵז הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא נִכְנָס לְהַשְׁתַּעֲשַׁע עִם הַצַּדִּיקִים בְּגַן עֵדֶן, וְהָרִי נִתְבָּאֵר.

כְּשֶׁבֵּא הַבְּקָר, אוֹר הַנּוֹר שֶׁשָּׁלַט בְּלַיְלָה נִגְנוֹ מִלְּפָנֵי אוֹר הַיּוֹם, וְאֵז הַבְּקָר שׁוֹלֵט, וּמַעֲבֵר שֶׁלְטוֹנוֹ שֶׁל הָעָרֵב. (אָס) הַבְּקָר הַזֶּה הוּא בְּקָר שֶׁל אוֹר רֵאשׁוֹן, הַבְּקָר הַזֶּה מְשָׁלִים טוֹב לְכֹל הָעוֹלָמִים. מִמֶּנּוּ נִזְוָנִים עֲלִיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים. זֶה מְשַׁקָּה אֶת הַגֵּן. זוֹהִי שְׁמִירָה שֶׁל כֵּל הָעוֹלָם. כָּאֵן הַסּוּד לְיִוְדָעִי מְדִין: מִי שֶׁרוּצָה לְצֵאת לְדֶרֶךְ, יָקוּם בְּנִגְהָ, וְיִשְׁגִּיחַ בְּהַתְּבַוְּנוֹת לְפִי שְׁעָה לְצַד מְזֻרָה, וְיִרְאֶה כְּמִרְאֵה אוֹתִיּוֹת שְׁמִכּוֹת בְּרִקִיעַ, זוֹ עוֹלָה וְזוֹ יוֹרְדָת, וְאֵלָה הֵם

דְּהָא לִית רְשׁוּ לְשִׁבְתָּ לְאַעֲבָרָא דִּינָא מְעֻלְמָא. וּפְחַד דְּקְטָרוּגָא דְנִשְׁמָתִין, כִּד בְּעָאן לְסִלְקָא לְעִילָא, לְאַתְחַזְזָא קָמִי מְאָרִיהוֹן. וּבְגִין כֶּךָ אָנן מְקַדְּיָמִים, שׁוֹמֵר אֶת עֲמוֹ יִשְׂרָאֵל לְעַד אָמֵן. פְּחַד דְּכְמָה מְדַיָּקִין וְקְטָרוּגִין דְּמִשְׁתַּפְּחִי בְּלִילָא, וְאִית לוֹן רְשׁוּ לְנִזְקָא, לְמָאן דְּנִפְיָק מִתְרַע בֵּיתִיהָ לְבַר, וּבְגִין כֶּךָ אָנן מְקַדְּיָמִים, וְשׁוֹמֵר צְאֵתָנוּ וּבִאֲנוּ.

וְעַל כֵּל דָּא, מִגּוֹ דְחִילוֹ דְכֹל דָּא, אָנן מְפַקְּדִין גּוֹפִין רוּחִין וְנִשְׁמָתִין, לְמַלְכוּתָא עֲלָאָה, דִּי שׁוֹלְטָנוּ דְכֹלָא בִידְהָא. וְעַל דָּא צְלוֹתָא דְעֲרֻבִית, בְּכֹל לַיְלָא וְלִילָא. הַשְׁתָּא דְקְרַבְנִין וּמִדְבַּחֵן לֹא אֲשַׁתְּכַחוּ, אָנן עֲבַדִּין כֹּל תְּקוּנִין דְּאָנן עֲבַדִּין עַל רְזָא דְנָא. בְּפִלְגּוֹ לַיְלָא, כִּד רוּחַ צָפוֹן אֲתַעַר, בְּטַשׁ בְּכֹל אֵינּוֹן מְדוּרִין דְּרוּחִין בִּישִׁין, וְתַבַּר חַד (מְנָרָא תְּקִיפָא) סְטָרָא אַחְרָא, וְעָאֵל וְשָׂאֵט לְעִילָא וְתַתָּא, וְכֹל אֵינּוֹן (דף ק"ז ע"ב) חֲבִילֵי טְהִירִין עֵיילִין לְדוּכְתִייהוּ, וְאַתְבַּר חִילִייהוּ וְלֹא שְׁלִטִין. וּכְדִין קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עָאֵל לְאַשְׁתַּעֲשַׁע עִם צַדִּיקָא בְּגִנְתָּא דְעֵדֶן, וְהָא אֲתַמַּר.

כִּד אֲתִי צְפָרָא, נְהוּרָא דְשֶׁרְגָא דְשְׁלֵטָא בְּלִילָא, אֲתַגְנִיז מְקָמִי נְהוּרָא דִימְמָא, כְּדִין בְּקָר שְׁלֵטָא, וְאַתְעַבֵּר שׁוֹלְטָנוּ דְעָרֵב, (וְכִדִּי) הָאִי בְּקָר, אִיהוּ בְּקָר דְאוֹר קְדָמָאָה, הָאִי בְּקָר, אֲשָׁלִים טִיבוּ לְעֻלְמִין כְּלָהוּ. מְנִיָּה אֲתַזְנוּ עֲלָאִין וְתַתָּאִין. הָאִי אֲשָׁקִי לְגִנְתָּא. הָאִי אִיהוּ נְטִירוֹ דְכֹל עֻלְמָא. הֵכָא רְזָא לְיִדְעֵי מְדִין, מָאן דְבַעֲי לְמִיפְק לְאַרְחָא, יָקוּם בְּנִגְהָא, וְיִשְׁגַּח בְּאַסְתְּפְלוּתָא לְפוּם שְׁעָתָא, לְסִטְר מְזֻרָח, וְיַחְמִי כַחֲזוֹ דְאַתְוּוֹן דְבִטְשֵׁי בְּרִקִיעָא, דָּא סְלִיק וְדָא נַחֲתִית. וְאַלִין אֵינּוֹן

התנוצצות האותיות שנבכרו
בהם שמים וארץ.

אם הוא יודע בסוד אותן
האותיות, שהם סוד השם הקדוש
של ארבעים ושנים אותיות,
ויזכירן כראוי ברצון הלב, יראה
תוך אור הנגה של הרקיע שש
יודיים, שלש לצד ימין ושלש
לצד שמאל, ושלש וידיים
שעולות ויורדות ונוצצות ברקיע.
והן האותיות של ברפת כהנים,
ואז תפלל תפלתו ויצא לדרך,
ודאי שכינה מקדימה עמו. אשרי
חלקו.

כשבא הבקר הזה, עמוד אחד
נעוץ בצד דרום לתוך מתיחת
הרקיע שעל גבי הגן, חוץ מאותו
עמוד שנעוץ באמצע הגן. ועמוד
זה מאיר באור של שלשה גנים
מרקם בארגמן. באותו העמוד
קיים ענף אחד, ובאותו ענף
נודמנו שלש צפרים, מתעוררות
צפצופו לשבח.

פתח אחד ואמר, (תהלים קיג)
הללויה הללו עבדי ה' הללו את
שם ה'. פותח השני ואמר, יהי
שם ה' מברך מעתה ועד עולם.
פותח השלישי ואמר, ממזרח
שמש עד מבוא מהלל שם ה'.
אז הפרוז מקדים וקורא, הזדמנו
קדושים עליונים, אותם
המשבחים את רבונם התתקנו
לשבח היום. ואז נפרדים היום
מהלילה. אשרי חלקו של מי
שקם בבקר מתוך תשבחתה של
תורה שלמד בלילה, באותו זמן
של תפלת הבקר.

כתוב, (ישעיה כא) אמר שמר אתא
בקר וגם לילה אם תבטוין בעיו
שבו אתיו. פסוק זה פרושהו על
גלות ישראל שיושבים בתוך בני
שעיר, וישראל אומרים לקדוש-
ברוך הוא: שמר מה מלילה - מה
יהיה עלינו מהגלות הזו שדומה

נציצו דאתון, דאתברון בהו שמיא וארעא.
אי איהו ידע ברזא דאינון אתון, דאינון רזא
דשמא קדישא, דארבעין ותרין אתון,
וידבר לון פדקא חזי, ברעותא דלבא. יחמי גו
נהירו דנגהא דרקיעא שית יודיים, תלת לסטר
ימינא, ותלת לסטר שמאלא. ותלת ווין,
דסלקין ונחתין ונצצי ברקיעא. ואינון אתון
דברפת כהנים, וכדין יצלי צלותיה, ויפוק
לארעא, ודאי שכינתא אקדימת עמיה, זפאה
חולקיה.

בר אתי האי בקר, עמודא חד נעוץ בסטר
דרום, לגו מתיחו דרקיעא, דעל גבי
גנתא. בר מהווא עמודא, דאיהו נעוץ
באמצעו דגנתא. ועמודא דא, איהו נהיר
בנהירו דתלת גוונין, מרקמא דארגוונא.
בהווא עמודא, קיימא ענפא חדא, בהווא
ענפא, אתעתדו תלת צפרין, מתערין צפצפא
לשבחא.

פתח חד ואמר, (תהלים קיג) הללויה הללו עבדי
י' הללו את שם י'. פתח תניינא ואמר,
יהי שם י' מבורך מעתה ועד עולם. פתח
תליתאה ואמר, ממזרח שמש עד מבוא
מהולל שם י'. פדין פרוזא קדים וקרי
אתעתדו קדישי עליונים, אינון דמשבחין
למאריהון, אתתקנו בשבחא דיממא. פדין
אתפרשון יממא מן ליליא. זפאה חולקיה,
מאן דקם בצפרא, מגו תושבחתא דאורייתא,
דלעי בליליא. בהווא זמנא צלותא דצפרא.

בתיב, (ישעיה כ"א) אמר שומר אתא בקר וגם
לילה אם תבטוין בעיו שבו אתיו, האי
קרא אוקמוה ליה, על גלות דישראל, דיתבי
גו בני שעיר, וישראל אמרי לקודשא בריך
הוא, שומר, מה מלילה, מה תהא עלן מן

גלוּתָא דָא, דְדַמֵי לַחֲשׂוּכָא דְלִילָא. מַה כְּתִיב, אָמַר שׁוֹמֵר, דָּא קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, אַתָּא בְקָר, כְּבָר נְהִירְנָא לְכוּ בְגָלוּתָא דְמַצְרִים, וְאַסִּיקְנָא לְכוּ וְקָרִיבִית יִתְכוּן לְפוּלְחָנִי, וְאוּרִייתָא יְהִיבִית לְכוּן, בְּגִין דְתַזְפוּן לְחֵי עֲלָמָא. שְׁבַקְתוּן אוּרִייתִי, וְגַם לִילָה, אַעֲלִנָּא לְכוּ בְגָלוּתָא (ס"א) דְכָל, וְאַסִּיקְנָא לְכוּ. שְׁבַקְתוּן אוּרִייתִי כְּמַלְקֵדְמִין, אַעֲלִנָּא לְכוּ בְגָלוּתָא) כְּמַלְקֵדְמִין. אִם תְּבַעֲיוּן בְּעֵיו כְּמָה דְאַתָּ אָמַר, (ישעיה לד) דְרָשׁוּ מֵעַל סֵפֶר יְיָ וְקִרְאוּ, וְתַמְזַן תִּשְׁפַּחוּן בְּמָה תִּלְיָא גְלוּתָא דְלְכוּן, וְגֵאוּלָּה דְלְכוּן, וְכַד תְּבַעֲיוּן בָּהּ, הִיא תִימָא וְתַכְרִיז קְמִיכּוּ. שׁוּבוּ אֲתִיו. שׁוּבוּ בְתִשׁוּבָה שְׁלִימָתָא, וּמִיד אֲתִיו וְאַקְרִיבוּ לְגַבְאִי. (נ"א וּבְרָא דְהֵאֵי קְרָא)

וְכֵהָא קְרָא כְתִיב, מִשָּׂא דּוּמָה. וְרָזָא דָא, בְּשִׁית דְרָגִין דְנְבוּאָה (בְּחִמְשָׁה אֲרַחֲוִין) אֲתַמַּר לְנְבִיאִי. בְּמַחְזֵ"ה. בְּחַזוּ"ן. בְּחַזִּיו"ן. בְּחַזוּ"ת. בְּדַבְרֵ"ר. בְּמִשָּׂ"א. וְכִלְהוּ חִמְשָׂא כְּלֵהוּ כְּמֵאן דְחָמִי בְתַר פּוּתְלָא, הֵהוּא נְהִירוּ דְנְהוּרָא. וּמְנַהוּן, כְּמֵאן דְחָמִי נְהוּרָא דְשִׁמְשָׂא מְגוּ עֲשִׂישִׁתָּא. אֲבָל מִשָּׂא, הוּי, כַּד מְטִי הֵהוּא נְהוּרָא בְטוּרַח סְגִי וְאִיטְרַח מְלוּי עֲלוּי, דְלָא יְכִיל לְאַתְגַּלְיָא לֵיהּ, כְּמָה דְאַתָּ אָמַר, (במדבר יא) לְשׁוּם אֵת מִשָּׂא כָל הָעָם הִזָּה עֲלִי. וּבְגִין כֵּן, מִשָּׂא.

וְכֵהָא מִשָּׂא דּוּמָה, טוּרַח סְגִיָּא, דְלָא יְכִיל לְאַתְגַּלְיָא וְאִיהוּ נְבוּאָה בְלַחֲשׁוּ, וְקִימָא בְלַחֲשׁוּ. אֲלִי קוּרָא מִשְׁעִיר הֵכָא לָא אֲתַגְלִיָּא מָאן אָמַר אֲלִי קוּרָא מִשְׁעִיר. אִי קַדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, אִי נְבִיָּאָה מְהִימְנָא. אֲבָל נְבוּאָה דָא וְדָאִי קִימָא בְלַחֲשׁוּ, גּוּ רָזָא דְמְהִימְנוּתָא עֲלָאָה, וּמְגוּ רָזָא סְתִימָאָה, נְבִיָּאָה מְהִימְנָא אָמַר, דְלִיָּה הָוָה קְרָא קְלָא בְרָזָא דְמְהִימְנוּתָא, וְאָמַר אֲלִי קוּרָא מִשְׁעִיר.

לַחֲשַׁכְתָּ הַלִּילָה? מַה כְּתוּב? אָמַר שׁוֹמֵר. זֶה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא. אַתָּא בְקָר - כְּבָר הָאֲרִיתִי לְךָ בְּגָלוּת מַצְרַיִם, וְהַעֲלִיתִי אֶתְכֶם וְקָרַבְתִּיכֶם לְעַבְדוּדִי, וְנִתְתִי לְכֶם תּוֹרָה כַּדִּי שֶׁתִּזְכְּרוּ לְחֵי עוֹלָם. עֲזַבְתֶּם תּוֹרָתִי, וְגַם לִילָה - הִכְנַסְתִּיכֶם לְגָלוּת (בְּכָל וְהַעֲלִיתִיכֶם.

עֲזַבְתֶּם תּוֹרָתִי כְּמַקְדָּם, וְהִכְנַסְתִּי אֶתְכֶם לְגָלוּת) כְּמַקְדָּם. אִם תְּבַעֲיוּן בְּעֵיו - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שם לד) דְרָשׁוּ מֵעַל סֵפֶר ה' וְקִרְאוּ, וְשֵׁם תִּמְצְאוּ בְּמָה תִּלְוֶיהָ גְלוּתְכֶם וְגֵאוּלְתְכֶם. וְכִשְׁתַּבְּעִיוּן בָּהּ, הִיא תֵּאמַר וְתַכְרִיז לְפָנֶיכֶם: שׁוּבוּ אֲתִיו. שׁוּבוּ בְתִשׁוּבָה שְׁלָמָה, וּמִיד אֲתִיו, וְקָרְבוּ אֵלַי.

(ובסוד הפסוק הזה)

וּבְפָסִיק זֶה כְּתוּב, מִשָּׂא דּוּמָה. וְסוּד זֶה בְּשֵׁשׁ דְרָגוֹת שֶׁל נְבוּאָה (בְּחִמְשׁ דְרָכִים) נֶאֱמַר לְנְבִיאִים: בְּמַחְזֵ"ה. בְּחַזוּ"ן. בְּחַזִּיו"ן. בְּחַזוּ"ת. בְּדַבְרֵ"ר. בְּמִשָּׂ"א. וְכָל הַחֲמֵשׁ כְּלָן כְּמִי שְׂרוּאָה אַחַר הַפְּתִל אוֹתוֹ הָאֹר שְׁמַאִיר, וּמֵהֶם כְּמִי שְׂרוּאָה אוֹר הַשֶּׁמֶשׁ מִתּוֹךְ עֲשִׂישִׁית. אֲבָל מִשָּׂא הוּי כַּאֲשֶׁר מְגִיעַ אוֹתוֹ אוֹר בְּטוּרַח רַב וּמְטִירִיחַ עֲלָיו דְבָרָיו, שֶׁלֹּא יִכּוֹל לְהַתְגַּלוֹת לוֹ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר, (במדבר יא) לְשׁוּם אֵת מִשָּׂא כָל הָעָם הִזָּה עֲלִי. וּמִשׁוּם זֶה מִשָּׂא.

וְכֵאֵן מִשָּׂא דּוּמָה - טוּרַח רַב שֶׁלֹּא יִכּוֹל לְהַתְגַּלוֹת, וְהִיא נְבוּאָה בְּלַחֲשׁ וְעוֹמְדַת בְּלַחֲשׁ. אֲלִי קְרָא מִשְׁעִיר - כֵּאֵן לֹא הִתְגַּלָּה מִי אָמַר "אֲלִי קְרָא מִשְׁעִיר", אִם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא אִם נְבִיא נֶאֱמַן. אֲבָל נְבוּאָה זוֹ וְדָאִי עוֹמְדַת בְּלַחֲשׁ תּוֹךְ סוּד הָאֲמוּנָה הָעֲלִיוֹנָה, וּמִתּוֹךְ סוּד נְסִתָּר אָמַר הַנְּבִיא הַנֶּאֱמָן שֶׁלוֹ הִזָּה קוּרָא קוֹל בְּסוּד הָאֲמוּנָה, וְאָמַר אֲלִי קְרָא מִשְׁעִיר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (דברים לג) וְזָרַח מִשְׁעִיר לְמוֹ, וְלֹא כְּתוּב וְזָרַח לְשְׁעִיר,

משום שסוד האמונה כף הוא, דרגות מתוך דרגות, אלה פנימיים מאלה, קלפה בתוך קלפה, ומח בתוך מח.

והרי בארנו, שכתוב (יחזקאל א) והנה רוח סערה באה מן הצפון - הרי דרגה אחת. ענן גדול - הרי דרגה אחרת. ואש מתלקחת - הרי דרגה שלישית. ונגה לו סביב - דרגה רביעית. ואחר כך, ומתוכה פעין החשמל. ואחר כך, ומתוכה דמות ארבע חיות. הרי דרגות בתוך מדרגות (דרגות).

אף כאן, כשהתגלה הקדוש ברוך הוא לישראל, לא התגלה אלא מתוך דרגות הללו. מסיני בא - דרגה שהיתה יותר נסתרת, ואחר כך הצטרפה להתגלות. ואמר וזרח משעיר - הרי דרגה אחרת שהיא יותר בגלוי, קלפה ששורה על גבי המט. ואחר כך, הופיע מהר פארן - הרי דרגה אחרת. ואחר כך, ואתה מרבבת קדש - זהו שבח של הכל. שאף על גב שהתגלה מכל הדרגות הללו, מאותו מקום שהוא עקר הכל, התחיל להתגלות ממנו. מאיזה מקום הוא? הוא מרבבת קדש, אותן דרגות עליונות למעלה. (למעלה) אף כאן אלי קרא משעיר - מאותה דרגה שאמרנו שנדבקה למעלה.

שמר מה מלילה שמר מה מליל. שומר זה מטטרו"ן (שומר ישראל), וכתוב (משליכו) ושמר אדניו יכבד, וזה הסוד ששולט בלילה. מה מלילה שמר מה מליל, מה בין זה לזה? אלא הכל אחד, אבל בחלק הזה שולט הצד האחר, ובחלק הזה לא שולט כלל. ליל צריך לשמירה, שכתוב (שמות יב) ליל שמרים הוא, ועל זה חסר ה',

דף קל"א ע"א) פמה דאת אמר, (דברים לג) וזרח משעיר למו. ולא כתיב וזרח לשעיר, בגין דרזא דמהימנותא הכי איהו, דרגין מגו דרגין, אלין פנימאין מאלין, קליפה גו קליפה, ומוחא גו מוחא.

והא אוקימנא, דכתיב, (יחזקאל א) והנה רוח סערה באה מן הצפון, הא דרגא חד. ענן גדול, הא דרגא אחרא. ואש מתלקחת, הא דרגא תליתאה. ונגה לו סביב, הא דרגא רביעאה. ולבתר ומתוכה פעין החשמל. ולבתר ומתוכה דמות ארבע חיות הא דרגין גו מדרגין (נ"א דרגין).

אוף הכא, פד אתגלויי קדשא בריך הוא לישראל, לא אתגלויי אלא מגו דרגין אלין. מסיני בא, דרגא דהוה טמירא יתיר, ולבתר אצטריך לאתגליא. ואמר וזרח משעיר, הא דרגא אחרא, דאיהו באתגלויי יתיר, קליפא דשריא על גב מוחא. ולבתר הופיע מהר פארן, הא דרגא אחרא. ולבתר ואתה מרבבות קדש, דא שבחא דכלא, דאף על גב דאתגלויי מפל אלין דרגין, מההוא אתר דהוא עקרא דכלא, שרי לאתגלאה מניה. מאן אתר איהו. מרבבות קדש איהו, אינון דרגין עלאין לעילא, (לעילא) אוף הכא אלי קורא משעיר, מההוא דרגא דקאמרן, דאתדבק לעילא.

שומר מה מלילה שומר מה מליל. שומר דא מטטרו"ן, (שומר ישראל) וכתוב, (משליכו) ושומר אדניו יכבד, ודא רזא דשולטא בליליא. מה מלילה שומר מה מליל, מה בין האי להאי. אלא, כלא חד, אבל בחולקא דא, שלטא סטרא אחרא. ובחולקא דא, לא שלטא כלל. ליל, אצטריך לנטורא, דכתיב, (שמות יב) ליל שמורים הוא, ועל

ליל שמורים הוא, ועל (שמות יב) ליל שמורים הוא, ועל

וזהו כשנכנס הלילה עד שנחלק. מחצות הלילה והלאה שולט לילה בה, שכתוב ויהי בחצי הלילה. הוא הלילה הזה. (תהלים קלט) ולילה פיוס יאיר וגו'. ומשום כך, שמר מה מלילה שמר מה מליל.

אמר שמר. מצאנו בספרו של אדם, מה בין ויאמר לאמר? ויאמר למעלה, ואמר למטה. ואל משה אמר - מי אמר? אמר שמר, זה מטטרוין. אתא בקר - זו תפלת שחרית שהיא שלטונו של היום, אותו ששולט על הלילה. ואם תאמר שהוא בא לבדו ונפרד הזכר מהנקבה, הרי פתוב וגם לילה - שניהם פאחד, ולא נפרדים זה מזה לעולמים. וקול זה קורא במלים האלה: אתא בקר וגם לילה, שניהם מזמנים אליכם. מכאן והלאה, אם תבעיון בעיו. אם תבקשו בקשתכם בתפלה לפני המלך הקדוש - בעיו, התפללו ובקשו בקשתכם ושובו לרבונוכם. אתיו - כמי שעתיד לקבל את בניו ולרחם עליהם. אף כך הקדוש ברוך הוא, בקר וגם לילה קרא ואמר אתיו. אשרי העם הקדוש שרבונום מבקש עליהם וקורא להם לקרבם אליו.

ואז העם הקדוש רוצים להתחבר ולהכנס לבית הפנסת, וכל מי שמקדים בראשונה, מתחבר עם השכינה בחבור אחד. בא וראה, אותו ראשון שנמצא בבית הפנסת (ומאריך בבית הפנסת) - אשרי חלקו, שהוא עומד בדרגת צדיק עם השכינה. וזהו סוד (משלי ח) ומשחרי ימצאנני. זה עולה במעלה עליונה. ואם תאמר, הרי שנינו, בשעה שהקדוש ברוך הוא בא לבית הפנסת ולא מוצא שם עשרה, מיד כועס. ואתה אמרת, שאותו אחד שמקדים, מתחבר

דא חסר ה', ודא איהו כד עאל ליליא, עד דאתפלג. מפלגו ליליא ולהלאה, שלטא לילה בה דכתיב ויהי בחצי הלילה. הוא הלילה הזה. (תהלים קלט) ולילה כיום יאיר וגו'. ובגין כך, שומר מה מלילה שומר מה מליל. אמר שומר. אשפחנא בספרא דאדם, מה בין ויאמר לאמר. ויאמר לעילא, ואמר לתתא, ואל משה אמר. מאן אמר, אמר שומר, דא מטטרוין. אתא בקר, דא צלותא דשחרית דאיהו שלטנו דיממא, ההוא דשליט על ליליא. ואי תימא דאיהו אתי בלחודוי, ואתפרש דכר מנוקבא, הא כתיב וגם לילה, תרווייהו פחדא, ולא מתפרשין דא מן דא לעלמין. וקלא דא קרי במלין אליו, אתא בקר וגם לילה תרווייהו זמינין לגביכו.

מכאן ולהלאה אם תבעיון בעיו. אם תבעיון בעותכון בצלו קמי מלכא קדישא, בעיו, צלו ובעו בעותכון, ותובו לגבי מאריכון. אתיו, כמאן דזמין לקבלא לבנוי, ולרחמא עלייהו. אוף הכי קדשא בריך הוא, בקר וגם לילה, קרא ואמר אתיו. זפאה עמא קדישא, דמאריהון בעי עלון, וקרא לון לקרבא לון לגביה.

כדין עמא קדישא, בעאן לאתחברא, ולאעלא בבי פנישתא. וכל מאן דאקדים בקדמיתא, אתחבר בשכינתא בחבורא חדא. תא חזי, ההוא קדמאה דאשתכח בבי כנישתא, (ואורח בבי כנישתא) זפאה חולקיה, דאיהו קיימא בדרגא דצדיק בהדי שכינתא. ודא איהו רזא (משלי ח) ומשחרי ימצאנני. דא סליק בסליקו עלאה. ואי תימא, הא תנינן בשעתא דקודשא בריך הוא אתי לבי כנישתא, ולא אשכח תמן עשרה, מיד כועס. ואת אמרת

ההוא חד דאקדים, אתחבר בשכינתא, וקיימא בדרגא דצדיק.

אלא, למלפא דשדר לכל בני מתא, דישתפחון עמיה ביום פלן, בדרך פלן. עד דהוו מזמני גרמייהו אינון בני מתא, אקדים חד ואתא לההוא אתר. בין כף ובין כף אתא מלפא, אשפח לההוא בר נש דאקדים תמן, אמר ליה, פלן בני מתא אן אינון. אמר ליה, מארי, אָנא אקדימנא מנייהו, והא אינון אתאן אבתראי לפקודא דמלפא. פדין, טב בעיני מלפא, ויתיב תמן בהדיה, ואשתעי עמיה, ואתעביד רחימא דמלפא. בין כף (ד) קל"א ע"ב) ובין כף, אתו כל עמא, ואתפייס מלפא עמהון, ושדר לון לשלם. אכל אי אינון בני מתא לא אתיין, וחד לא אקדים לאשתעי קמי מלפא, לאתחזאה בגינייהו דהא כלהו אתיין. מיד פעיס ורגיז מלפא.

אוף הקא, פיון דחד אקדים, ואשתכח בבי כנישתא, ושכינתא אתיא ואשפח ליה, פדין אתחשיב פאלו פלהו אשתכחו תמן. דהא דא אוריף לון תמן. מיד אתחברת עמיה שכינתא, ויתבי בזווגא חד, ואשתמודע בהדיה, ואותיב ליה בדרגא דצדיק. ואי חד לא אקדים ולא אשתכח תמן, מה כתיב, (ישעיה מ) מדוע באתי ואין איש. ואין עשרה לא כתיב, אלא ואין איש, לאתחברא בהדאי, למהוי גבאי, כמה דאת אמר איש האלהים למהוי בדרגא דצדיק.

ולא עוד, אלא דאשתמודע בהדיה, ושאל עלוי, אי יומא חד לא אתי, כמה דאוקימנא, דכתיב, (ישעיה ו) מי בכם ירא יי' שומע בקול עבדו. והא אתערנא כהאי דכתיב, אלי קורא משעיר, דהא דרגא פתר דרגא, דרגא גו דרגא, ההוא

בשכינה ועומד בדרגת צדיק? ! אלא, למלף ששלח לכל בני העיר שימצאו עמו ביום פלוני במקום פלוני. עד שהיו מזמנים את עצמם אותם בני העיר, הקדים אחד וכא אל אותו מקום. בינתים בא המלף ומצא את אותו איש שהקדים לבא לשם. אמר לו, איה הם פלוני בני העיר? אמר לו, מארי, אני הקדמתי מהם, והרי הם באים אחרי לפקדת המלף. ואז הוטב בעיני המלף, ויושב שם עמו ומדבר עמו, ונעשה אהוב המלף. בינתים באו כל העם, והתפיס עם המלף ושלח אותם לשלום. אכל אם אותם בני העיר לא באים, ואחד לא מקדים לדבר לפני המלף להראות בשבילם שהרי כלם יבאו, מיד פועס ורגיז המלף.

אוף פאן, פיון שאחד הקדים ונמצא בבית הכנסת, ושכינה באה ומוצאת אותו, אז נחשב פאלו פלם נמצאו שם, שהרי זה האריף להם שם. מיד מתחברת עמו שכינה ויושבים בזווג אחד, ונודע עמה, ומושיכה אותו בדרגת צדיק. ואם אחד לא מקדים ולא נמצא שם, מה כתוב? (ישעיה ו) מדוע באתי ואין איש. לא כתוב ואין עשרה, אלא ואין איש, להתחבר עמי להיות אלי, כמו שנאמר איש האלהים, להיות בדרגת צדיק.

ולא עוד, אלא שנודע עמה, ושואלת עליו אם יום אחד לא בא, כמו שבארנו, שכתוב (ש) מי בכם ירא ה' שמע בקול עבדו. והרי התעוררנו בזה שכתוב, אלי קרא משעיר, שהרי דרגה אחר דרגה ודרגה תוף דרגה אותו שומר קורא בחיל בכל יום ויום.

אלה קורא משעיר, דהא דרגא פתר דרגא, דרגא גו דרגא, ההוא

וזהו שמע בקול עבדו. עבדו זה מטטרו"ן. ולכן אשרי המקדים לבית הפנסת, לעלות לאותה דרגה עליונה שאמרנו.

בשבא הבקר והצבור נמצאים בבית הפנסת, צריכים להמצא בשירות ותשבחות של דוד. והרי בארנו, שסדור הוא לעורר אהבה למעלה ולמטה, לתקן תקונים ולעורר שמחה, שהרי בשביל זה הלויים מתעוררים לעורר אהבה ושמחה למעלה באותם שירות ותשבחות.

וכי שמדבר בבית הפנסת בדברי חל - אוי לו! שמראה פרוה. אוי לו! שגורע את האמונה. אוי לו! שאין חלק באלהי ישראל. שמראה שהרי אין (לו) אלוה ואינו נמצא שם (ואין לו חלק בו) ולא פוחד ממנו, ומנהיג קלון בתקון (בחוק) העליון שלמעלה.

שהרי בשעה שישאל מסדרים בבית הפנסת סדור של שירות ותשבחות וסדור התפלה, אז מתפנסים שלש מחנות של מלאכים עליונים. מחנה אחד הם מלאכים קדושים (עליונים) שמשבחים את הקדוש ברוך הוא ביום, משום שיש אחרים שמשבחים את הקדוש ברוך הוא בלילה. ואחרים (ואלה) הם שמשבחים את הקדוש ברוך הוא ואומרים שירות ותשבחות עם ישראל ביום.

מחנה שני הם מלאכים קדושים שנמצאים בכל קדשה וקדשה של ישראל, ומקדשים למטה. ובשלטון שלהם, כל אותם שמתעוררים בכל אותם רקיעים (היכלות) באותה תפלה של ישראל (שמישב).

מחנה שלישי הם עלמות עליונות, שמתקנות עם הגבירה, ומתקנות אותה

שומר, קורא בחילא בכל יומא ויומא, ודא איהו שומע בקול עבדו, עבדו, דא מטטרו"ן. ובגין כך, זכאה איהו מאן דאקדים לבי כנישתא, לסלקא בההוא דרגא עלאה דקארין.

כד אתי צפרא, וצבורא אשתכחו בבי כנישתא, בעו לאשתכחא בשירין ותושבחן דדוד. והא אוקימנא, דסדורא איהו לאתערא רחימו לעילא ותתא, לאתקנא תקונין, ולאתערא חדוה. דהא בגין דא לינאי מתערי לאתערא רחימו וחדוה לעילא, באינון שירין ותושבחן.

ומאן דמשתעי בבי כנישתא במלין דחול, ווי ליה, דאחזי פרוהא, ווי לית דגרע מהימנותא. ווי ליה דלית ליה חולקא באלהא דישראל. דאחזי דהא לית (ליה) אלהא, ולא אשתכח תמן, (ולית ליה חולקיה ביה) ולא דחיל מניה, ואנהיג קלנא בתקונא (ס"א בתקופא) עלאה דלעילא.

דהא בשעתא דישראל מסדרי בבי כנישתא, סדורא דשירין ותושבחן וסדורא דצלותא, כדין מתכנשי תלת משריין דמלאכי עלאי. משרייתא חדא, אינון מלאכין קדישין (עילאי) דקא משבחן לקודשא בריה הוא ביממא, בגין דאית אחרנין דקא משבחן לקודשא בריה הוא בליליא. ואחרנין (ס"א ואליו) אינון דקא משבחן לקודשא בריה הוא, ואמרין שירין ותושבחן בהדייהו דישראל ביממא.

משרייתא תננינא, אינון מלאכין קדישין, דמשתכחי בכל קדושה וקדושה דישראל, מקדשי לתתא. ובשולטנא דלהון, כל אינון דמתערין בכל אינון רקיעין, (ס"א היכלין)

בַּהֵיא צְלוֹתָא דִּישְׂרָאֵל (ס"א דמיושב).
 מוֹשְׁרֵייתָא תְּלִיתָאָה אֵינוֹן עוֹלָמְתָן עֲלָאִין.
 דְּקָא מִתְּקַנֵּי עִם מְטְרוֹנֵיתָא,
 וּמִתְקַנֵּי לָהּ לְאַעְלָא לָהּ קָמֵי מַלְכָא, וְאַלִּין
 אֵינוֹן מוֹשְׁרֵיִין עֲלָאִין עַל כְּלָהּ. וְכִלְהוּ
 מִתְּקַנֵּי, בְּסִדּוּרָא דִּישְׂרָאֵל דְּמִתְּקַנֵּי לְתַתָּא,
 בְּאֵינוֹן שִׁירִין וְתוֹשְׁבֵיחָן, וּבַהֵיא צְלוֹתָא דְּקָא
 מְצִלוּ יִשְׂרָאֵל. פִּיּוֹן דְּאַלִּין תֵּלַת מוֹשְׁרֵיִין
 מוֹדְמָנָן, כְּדִין יִשְׂרָאֵל פִּתְחֵי שִׁירָתָא, וְזַמְרֵי
 קָמֵי מְאַרִיֵּהוּן. וְהֵיא מוֹשְׁרֵייתָא חֲדָא, דִּי
 מְמַנָּא לְשִׁבְחָא לְמְאַרִיֵּהוּן בִּימָמָא, אֲזַדְמָנָן
 עֲלֵיהוּ, וְזַמְרֵי עִמְהוֹן כְּחֲדָא, בְּאֵינוֹן שְׁבַחֵי
 דְּדוֹד מַלְכָּא, וְהָא אוּקִימָנָא מְלִי.

בְּהוּא זְמַנָּא דְּמַסִּימֵי יִשְׂרָאֵל שְׁבַחֵי דְּאֵינוֹן
 תְּשַׁבְּחָן דְּדוֹד, כְּדִין תוֹשְׁבֵיחָתָא
 דְּשִׁירָתָא דִּימָא, כְּמָה דְּאוּקִימָנָא. וְאִי תִימָא,
 הָאִי תוֹשְׁבֵיחָתָא אֲמַאי אִיֵּי בְּתַקוּנָא בְּתִרְיֵיתָא
 בְּתַר שְׁבַחֵי דְּדוֹד, וְהָא תוֹרָה שְׁבַכְתָּב,
 אַקְדִּימַת לְתוֹרָה שְׁבַעַל פָּה, וְאַקְדִּימַת
 לְנְבִיאִים, וְאַקְדִּימַת לְכְּתוּבִים, וְכְמָה
 דְּאַקְדִּימַת, הֵכִי אַצְטְרִיף לְאַקְדִּמָּא. (נ"א בְּשִׁירָתָא).

אַלְּא, מַגוּ דְּכְנַסְתָּ יִשְׂרָאֵל לָא אֶתְתַּקְנַת אֶלָּא
 מִתוֹרָה שְׁבַכְתָּב, מִשׁוּם הֵכִי אַצְטְרִיף
 לומר לָהּ בְּשִׁירוֹתָא דְּתַקוּנָהָא, וְהָאִי
 תוֹשְׁבֵיחָתָא מְעֵלִיא, מְכַל שְׂאֵר תְּשַׁבְּחָן
 דְּעֵלְמָא. וְאִיֵּי לָא אֶתְתַּקְנַת מְכַלְהוּ, כְּמָה
 דְּאַתְתַּקְנַת (דף קל"ב ע"א) מִתוֹשְׁבֵיחָתָא דָּא. וּבְגִין
 דָּא, אִיֵּי סְמוּךְ לְצְלוֹתָא דְּמִיּוֹשֵׁב, כְּמָה
 דְּאוּקִימָנָא.

בַּהֵ שַׁעְתָּא כַּד שִׁירָתָא דִּימָא אֶתְמַר, מִתְּעַטְרָא
 כְּנַסְתָּ יִשְׂרָאֵל בְּהוּא כְּתָרָא, דִּזְמִין קְדָשָׁא
 בְּרִיף הוּא לְאַעְטְרָא לְמַלְכָּא מְשִׁיחָא, וְהֵהוּא כְּתָרָא גְלִיפָא מְחַקְקָא בְּשִׁמְחָא

לְהַכְנִסָּה לְפָנֵי הַמֶּלֶךְ, וְאַלְּהָ הַס
 הַמְּחַנּוֹת הַעֲלִיּוֹנִים עַל כָּלֵם. וְכָלֵם
 מִתְּתַקְנִים בְּסִדּוּר שְׂיִשְׂרָאֵל
 מִתְּתַקְנִים לְמַטָּה, בְּאוֹתָם שִׁירוֹת
 וְתִשְׁבְּחוֹת וּבְאוֹתָהּ תִּפְלֶה
 שְׁמֵתִפְלִילִים יִשְׂרָאֵל. פִּיּוֹן
 שְׁמִזְדְּמָנִים שְׁלֶשֶׁת הַמְּחַנּוֹת
 הַלְלוּ, אֲזִי יִשְׂרָאֵל פּוֹתְחִים בְּשִׁירָה
 וּמְזַמְרִים לְפָנֵי רְבוּנָם. וְאוֹתוֹ
 מְחַנֵּה אַחַד, שְׁמַמְנָה לְשַׁבַּח אֶת
 רְבוּנָם בַּיּוֹם, מוֹדְמָנִים עֲלֵיהֶם
 וּמְזַמְרִים עִמָּם כְּאַחַד בְּאוֹתָם
 הַשְּׁבַחִים שֶׁל דּוֹד הַמֶּלֶךְ, וְהִרֵי
 בְּאַרְנוּ אֶת הַדְּבָרִים.

בְּאוֹתוֹ זְמַן שְׁמַסִּימִים יִשְׂרָאֵל אֶת
 הַשְּׁבַחִים שֶׁל אוֹתָן תְּשַׁבְּחוֹת שֶׁל
 דּוֹד, אֲזִי הַתְּשַׁבַּחַת שֶׁל שִׁירַת הַיָּם
 כְּמוֹ שְׁבַּאֲרָנוּ. וְאִם תֹּאמַר, הִרֵי
 הַתְּשַׁבַּחַת הַזֹּאת לְמָה מְתַקְנַת
 אַחַרְוֵנָה אַחַר שְׁבַחֵי דּוֹד, וְהִרֵי
 תוֹרָה שְׁבַכְתָּב קוֹדְמַת לְתוֹרָה
 שְׁבַעַל פֶּה, וְקוֹדְמַת לְנְבִיאִים,
 וְקוֹדְמַת לְכְּתוּבִים, וְכִמּוֹ שְׁקוֹדְמַת
 - כִּף צְרִיף לְהַקְדִּים (בְּשִׁירָה)?

אַלְּא מִתוֹךְ שְׁכַנְסַת יִשְׂרָאֵל לָא
 מְתַקְנַת אֶלָּא מִתוֹרָה שְׁבַכְתָּב,
 מִשׁוּם כִּף צְרִיף לומר אוֹתָהּ
 בְּרֵאשִׁית תַּקוּנָהָּ, וְזוֹ הַתְּשַׁבַּחַת
 הַמְּעֵלָה מְכַל שְׂאֵר הַתְּשַׁבְּחוֹת
 שְׁבַעוּלָם. וְהִיא לָא הַתְּתַקְנָה
 מְכַלְפָּן כְּמוֹ שֶׁהַתְּתַקְנָה מִהַתְּשַׁבַּחַת
 הַזֹּה, וְלִכֵּן הִיא סְמוּכָה לְתַפְלַת
 מִיּוֹשֵׁב, כְּמוֹ שְׁבַּאֲרָנוּ.

בְּאוֹתָהּ שַׁעָה כְּשֶׁנֶּאֱמַרְתָּ שִׁירַת
 הַיָּם, מִתְּעַטְרַת כְּנַסְתָּ יִשְׂרָאֵל
 בְּאוֹתוֹ כְּתָר שַׁעְתֵּיד הַקְּדוּשׁ כְּרוּף
 הוּא לְעַטְר אֶת מֶלֶךְ הַמְּשִׁיחַ,
 וְאוֹתוֹ כְּתָר גְּלוּף וְחַקוּק בְּשִׁמוֹת
 קְדוּשִׁים, כְּמוֹ שֶׁהַתְּעַטְר הַקְּדוּשׁ
 כְּרוּף הוּא אוֹתוֹ יוֹם שְׁעַבְרוּ
 יִשְׂרָאֵל אֶת הַיָּם וְהַטְּבִיעַ אֶת כָּל

מחנות פרעה ופרשיו. ומשום כך צריך אדם לשים רצונו בשירה הזו. וכל מי שזוכה לה בעולם הזה, זוכה לראות את מלך המשיח בתקוני אותו הפתח ובחגירת כלי זינו, וזוכה לשבח שירה זו שם, והרי בארנו את הדברים.

בין שמגיע אדם לישתבח, נוטל הקדוש ברוך הוא אותו הפתח ושם אותו לפניו, וכנסת ישראל מתחילה להתתקן לבא לפני המלך העליון, וצריך לכלל אותה בשלש עשרה מדות הרחמים העליונות שמהן מתברכת, והם שלשה עשר בשמים עליונים, כמו שנאמר (שיר השירים ד) נרד וכרכם קנה וקנמוז וגו', וכאן הם: שיר, ושבתה, הלל, וזמרה, עז, וממשלה, נצח, גדלה, גבורה, ותפארת, קדשה. הרי שנים עשר. אחר כך לחברה עמם ולומר ומלכות, והיו שלשה עשר, משום שהיא מתברכת מהם.

ולכן צריך בשעה שנוכלת ביניהם, לשים בזה לב ורצון ולא לדבר כלל, שלא להפסיק ביניהם, ואם מפסיק ביניהם, יוצאת שלהבת אחת מתחת פני הפרובים, וקוראת בחיל ואומרת: פלוני שהפסיק את גאות הקדוש ברוך הוא, יתפלה ויפסק, שלא יראה גאות המלך הקדוש, כמו שנאמר (ישעיה כו) ובל יראה גאות ה', משום ששלשה עשר האלה הם גאות ה'.

מבאן ולהלאה - אל ההודאות כו'. זה המלך העליון שהשלוש פלו שלו, כמו שנאמר, שיר השירים אשר לשלמה, למלך שהשלוש שלו. משום שכל השבחים הללו הם אל כנסת ישראל

אמר שיר השירים אשר

קדישין, כמה דאתעטר קדשא בריך הוא ההוא יומא דאעברו ישראל ית ימא, ואטבע לכל משריין דפרעה ופרשוהי. בגין דא, בעי בר נש לשוואה רעותיה בהאי שירתא. וכל מאן דזכי לה בהאי עלמא, זכי למחמי למלפא משיחא בתקוני ההוא כתרא, ובחגירו דזינייה, וזכי לשבחא האי שירתא תמן, והא אוקימנא מלי.

בין דמטי בר נש לישתבח נוטל קדשא בריך הוא ההוא כתרא, ושוי ליה קמיה, ופנסת ישראל שריאת לאתתקנא למיתי קמי מלפא עלאה. ואצטריך לאכללא לה, בתליסר מכילן דרחמי עלאי, דמנהון אתברכת. ואינון תליסר בוסמין עלאין, כמה דאת אמר, (שיר השירים ד) נרד וכרכום קנה וקנמוז וגו', והכא אינון, שיר, ושבתה, הלל, וזמרה, עוז, וממשלה, נצח, גדולה, וגבורה, תהלה, ותפארת, קדושה. הא תריסר. ולבתר לחברא לה בהדיהו, ולומר ומלכות, והווי תליסר. בגין דאיהי מתברכא מנייהו.

וער דא אצטריך, בשעתא דאתפלילת בינייהו, לשוואה לפא ורעותא בהאי, ולא לישתעי כלל, דלא לפסוק בינייהו. ואי פסיק בינייהו, מתחות גדפי פרובייא נפיק חד שלהובא, וקארי בחילא ואמר, פלניא די פסיק גאותא דקודשא בריך הוא, ישתעי ויתפסק, דלא יחמי גאותא דמלפא קדישא, כמה דאת אמר (ישעיה כו) ובל יראה גאות ה', בגין דאלין תליסר אינון גאות יי'.

מבאן ולהלאה אל ההודאות כו', דא מלפא עלאה דשלמא כלא דיליה, בגין דכל הגי שבחן אינון לגבה דפנסת ישראל פד משתבחא במשרייתא דלתתא. כמה דאת

כְּשֶׁמִשְׁתַּבַּחַת בַּמִּחְנָה שְׁלֹמֶטָה,
כְּמוֹ שְׂנֵאמַר, שִׁיר הַשִּׁירִים אֲשֶׁר
לְשֹׁלֵמָה, לְמַלְךְ שֶׁהַשְּׁלוֹם שְׁלוֹ.
מִשֶּׁם וְהִלְאָה - יוֹצֵר אֹר וְיוֹצֵר
חֹשֶׁךְ עֲשֵׂה שְׁלוֹם וְיוֹצֵר אֶת הַכֹּל.
וְהָרִי הַתְּעוֹרְרָנוּ בְּזֶה, וְהַתְּעוֹרְרוּ
הַחֲבָרִים שְׂאֵלָה הֵם תְּקוּנֵי הָעוֹלָם
הָעֲלִיּוֹן (אל אֲדוֹן).

א"ל בְּרוּךְ - תְּקוּנֵי הָעוֹלָם
הַתְּחַתּוֹן, שֶׁהֵם כ"ב אוֹתִיּוֹת
קְטָנוֹת, מִשּׁוֹם שֵׁשׁ אוֹתִיּוֹת
גְּדוּלוֹת וְאוֹתִיּוֹת קְטָנוֹת.
הָאוֹתִיּוֹת הַקְּטָנוֹת מִהָעוֹלָם
הַתְּחַתּוֹן, וְאוֹתִיּוֹת גְּדוּלוֹת מֵאוֹתוֹ
עוֹלָם הַבָּא.

בְּבֹרֵךְ הֵן גְּדוּלוֹת. הֵן גְּדוּלוֹת
בְּעֶצְמָן. כְּאֲשֶׁר (כ"ב) בְּאוֹת יְחִידוֹת
הֵן גְּדוּלוֹת (כ"ב וְנִקְבָּה פְּשׁוּטִים).
שְׂכָאֲשֶׁר הֵן לֹא פְּשׁוּטוֹת יוֹתֵר, הֵן
בְּאוֹת כָּל אוֹת וְאוֹת בְּמִרְכָּבָה
הָרְאוּיָה לָהּ, כְּמוֹ שְׂכַח שֶׁל הַשְּׂכַח
שֶׁהֵם אוֹתִיּוֹת שֶׁל שְׂכַח: אֵל אֲדוֹן
עַל כָּל הַמַּעֲשִׂים, בְּרוּךְ וּמְבֹרָךְ
בְּפִי כָּל נִשְׁמָה. אֵלֹה אוֹתִיּוֹת
בְּחֵמֶשׁ חֵמֶשׁ תְּבוּת, שֶׁהֵן חֵמֶשִׁים
שְׁעָרִים שֶׁל הָעוֹלָם הַבָּא.

שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹת שְׂבִסְפוֹךְ -
ש"ת. הֵן בְּשֵׁשׁ שֵׁשׁ תְּבוּת, שֶׁהֵם
שֵׁשׁת צְדָדֵי הָעוֹלָם הַבָּא, וְיוֹצְאוֹת
מִשֶּׁם כְּמוֹ: שְׂכַח יִתְּנוּ לוֹ כָּל צָבָא
מְרוֹם. תְּפָאֶרֶת וּגְדוּלָה שְׂרָפִים
וְאוֹפָנִים וְחִיּוֹת הַקּוֹדֵשׁ.

אֵלֹה שְׁתֵּי אוֹתִיּוֹת בְּשֵׁשׁ שֵׁשׁ. שְׁתֵּי
אוֹתִיּוֹת רֵאשׁוֹנוֹת בְּחֵמֶשׁ חֵמֶשׁ.
כָּל שְׂאֵר הָאוֹתִיּוֹת שְׂבָאֲמַצֵּעַ, כְּלָן
בְּאַרְבַּע אַרְבַּע, מִשּׁוֹם שֶׁהֵן בְּסוּד
הַמְּרַכְבֵּה הָעֲלִיּוֹנָה, שֶׁהֵן אוֹתִיּוֹת
רֵאשׁוֹנוֹת וְאוֹתָן שְׂבִסְפוֹךְ, הֵן
שְׁלֵמוֹת כ"ב הָאוֹתִיּוֹת, מִשּׁוֹם
שֵׁשׁ בְּהֵן כ"ב תְּבוּת כְּנֶגֶד כ"ב
הָאוֹתִיּוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת. נִשְׂאָרוֹ
שְׂמוֹנָה עֶשְׂרֵה אוֹתִיּוֹת אַחֲרוֹת
שְׂעוּלוֹת בְּמִרְכְּבוֹתֵיהֶן לְאַרְבַּע
אַרְבַּע, לְשִׁבְעִים וּשְׁתַּיִם תְּבוּת,

לְשֹׁלֵמָה, לְמַלְכָּא דְשֹׁלְמָא דִּילֵיהּ, מִתְּמָן
וְלִהְלָאָה, (יִשְׁעִיָּה מֵה) יוֹצֵר אֹר וְיוֹצֵר חֹשֶׁךְ עוֹשֵׂה
שְׁלוֹם וְיוֹצֵר אֶת הַכֹּל. וְהָא אֲתַעְרָנָא בֵּיהּ,
וְאֲתַעְרֻ חֲבָרִיָּא דְהָנִי אֵינּוֹן תִּיקוּנֵין דְעֲלָמָא
עֲלָאָה. (אל אֲדוֹן).

א"ל בְּרוּךְ: תְּקוּנֵי דְעֲלָמָא תְּתַאָּה, דְאֵינּוֹן
עֲשָׂרִין וְתָרִין אֲתוּוֹן זְעִירִין, בְּגִין דְאִית
אֲתוּוֹן רַבְרָבָן, וְאֲתוּוֹן זְעִירִין. אֲתוּוֹן זְעִירִין,
מְעֲלָמָא תְּתַאָּה. אֲתוּוֹן רַבְרָבָן, מֵהֵהוּא עֲלָמָא
דְאִתִּי.

בְּכִלָּא אֵינּוֹן רַבְרָבָן, אֵינּוֹן רַבְרָבָן בְּגִרְמִיָּהוּ.
כַּד (כ"ב) אֲתִיָּין יְחִידָאִין אֵינּוֹן רַבְרָבָן (כ"ב)
דְּכַד לֹא פְּשִׁיטָן יְתִיר, אֵינּוֹן אֲתִיָּין
כָּל אֶת וְאֶת בְּרִתִּיקָא דְחַזִּי לֵיהּ, כְּגוֹן שְׂבַחָא
דְשַׁבְּת דְאֵינּוֹן אֲתוּוֹן דְשַׁבְּחָא, אֵל אֲדוֹן עַל כָּל
הַמַּעֲשִׂים, בְּרוּךְ וּמְבֹרָךְ בְּפִי כָּל נִשְׁמָה. אֵלִין
אֲתוּוֹן בְּחֵמֶשׁ חֵמֶשׁ תִּיבִין, דְאֵינּוֹן חֵמֶשִׁין
תְּרַעִין דְעֲלָמָא דְאִתִּי.

תְּרִין אֲתוּוֹן אַחֲרָנִין דִּי בְּסוּפָא: ש"ת. אֵינּוֹן
בְּשִׁית שִׁית תִּיבִין, דְאֵינּוֹן שִׁית סְטָרִין
דְעֲלָמָא דְאִתִּי, וְנִפְקִי מִתְּמָן. כְּגוֹן: שְׂכַח יִתְּנוּ
לוֹ כָּל צָבָא מְרוֹם. תְּפָאֶרֶת וּגְדוּלָה שְׂרָפִים
וְאוֹפָנִים וְחִיּוֹת הַקּוֹדֵשׁ.

אֵלִין תְּרִין אֲתוּוֹן, בְּשִׁית שִׁית תְּרִין אֲתוּוֹן
קְדָמָא, בְּחֵמֶשׁ חֵמֶשׁ. כְּלָהוּ שְׂאֵר
אֲתוּוֹן דִּי בְּאֲמַצְעִיתָא, כְּלָהוּ בְּאַרְבַּע אַרְבַּע,
בְּגִין דְאֵינּוֹן בְּרִזָּא דְרִתִּיקָא עֲלָאָה, דְאֵינּוֹן
אֲתוּוֹן קְדָמָאִי וְאֵינּוֹן דְּבְּסוּפָא, אֵינּוֹן שְׁלִימוֹ
דְעֲשָׂרִין וְתָרִין אֲתוּוֹן, בְּגִין דְאִית בְּהוּ עֲשָׂרִין
וְתָרִין תִּיבִין, לְקַבֵּל עֲשָׂרִין וְתָרִין אֲתוּוֹן
עֲלָאִין. אֲשַׁתָּארוּ תְּמַנְיָסָר אֲתוּוֹן אַחֲרָנִין, דְקָא
סְלָקִין בְּרִתִּיקֵיהוּ לְאַרְבַּע אַרְבַּע, לְשִׁבְעִין
וְתָרִין תִּיבִין, דְאֵינּוֹן רְזָא דְשְׂמָא מְפָרֵשׁ,

שהן סוד השם המפרש, חקיקה קדושה של שבעים ושפים אותיות שהקדוש ברוך הוא מתעטר בהן, והשם הזה מעטר את כנסת ישראל, ועולה בסוד זה להתעטר בהם תוף השליחות (של אדונו) של השכינה.

וסימנך של אלו האותיות שמתעטרות בשבח עליון - זה ראשונות וסופיות, שעולות בעטרותיהן אותן א"ת ב"ש: אל"ף בחמש. תי"ו בשש. ביי"ת בחמש. שי"ן בשש. ומשום כך הסוד של א"ת ב"ש פלל של כ"ב אותיות, שהן עטרה של שלשים ושנים שבילים.

וסימן של אותן אותיות אחרות שעולות במרכבותיהן - ג"ר. מתחיל בגימ'ל וסיים ברי"ש, וכלן סוד המרכבה הקדושה. א"ת ב"ש - סוד השם הקדוש. ג"ר - סוד המרכבה הקדושה שעולה לשבעים ושפים, ונעשה מהם שם קדוש לעטר את כנסת ישראל מתוף המרכבה העליונה. (שכתוב

(תהלים מח) בשמך אלהים בן תהלתך.)

זכרן אותו שם של ע"ב כלול בסוד האבות, ימין ושמאל ואמצע. והיא מתעטרת בהם להיות שם קדוש, ולא שם עליון כאותם שמות עליונים של העולם העליון, שנאחזים למעלה למעלה. ואף על גב שזהו שם עליון, אבל הסוד שלו דוד המלך שמתעטר באבות.

השם של מ"ב אותיות - הסוד שלו האבות, שמתעטרים בעולם העליון. והעולם העליון במה שלמעלה. (ועולה הסוד שלמעלה למעלה עד שמתעטר באין סוף) ולכן עולה ולא יורד, ומתעטר בתוף המחשבה העליונה. אשרי חלקו של מי שפכיר אותו ונזהר בו.

השם של ע"ב אותיות - דוד

גליפא קדישא דשבעין ותריין אתוון, דקודשא בריך הוא מתעטר בהו. ושמא דא, איהו מעטרא לכנסת ישראל, וסליק ברזא דא, לאתעטרא בהו גו שליחותא (דמאריה) דשכינתא.

וסימניך דאלין אתוון, דקא מתעטרין בשבחה עלאה, דא קדמאי וסופי, דסלקין בעטרייהו אינון א"ת ב"ש. אלה בחמש. תי"ו בשיי"ת. בית בחמש. שי"ן בשית. בגין כך רזא דא"ת ב"ש (דף קל"ב ע"ב) פללא דעשרין ותריין אתוון, דאינון עטרה דתלתין ותריין שבילין. (כ"א דשמא קדישא).

וסימן דאינון אתוון אחרנין דסלקין ברתוכייהו, ג"ר. שארי בגימ"ל, וסיים ברי"ש, וכלהו רזא דרתיכא קדישא. א"ת ב"ש, רזא דשמא קדישא. ג"ר, רזא דרתיכא קדישא, דסלקא לשבעין ותריין, ואתעביד מנייהו שמא קדישא, לאתעטרא כנסת ישראל, מגו רתיכא עלאה. (דכתיב, תהלים מ"ח) בשמך אלהים בן תהלתך.)

ובגין כך ההוא שמא דע"ב פלילא ברזא דאבהן, ימינא ושמאלא ואמצעיתא. ואיהי מתעטרא בהו, למהוי שמא קדישא. ולאו שמא עלאה, פאינון שמהן עלאין, דעלמא עלאה, דאתאחדן לעילא לעילא. ואף על גב דהאי שמא עלאה איהו, אבל רזא דיליה, דוד מלפא, דמתעטרא באבהן.

שמא דארבעין ותריין אתוון רזא דיליה אבהן, דקא מתעטרין בעלמא עלאה. ועלמא עלאה במה דלעילא. (כ"א וסלקא רזא לעילא לעילא עד דאתעטרא באין סוף) ועל דא, סליק ולא נחית, אתעטר גו מחשבה עלאה. זפאה חולקא דמאן דידע ליה, ואזדהר ביה.

שמא דשבעין ותריין אתוון, דוד דקא

המתעטר באבות, וסודו עולה ויורד כמו זה מצפ"ן, (מצפ"ן) שם של שלש עשרה מדות הרחמים. הם שתיים עשרה, סוד המרכבה הקדושה שיוצאים מאחד עשרה עליהם, ולכן (עולה ויורד, וכלם עולים ויורדים חוץ מזה השם של מ"ב שעולה ולא יורד, ועל זה) השם של שבעים ושתיים עולה ויורד. עולה מצד זה ויורד מצד זה. השם של שלש עשרה מדות עולה מצד זה ויורד מצד זה. ואותו שיוורד, כדי למשך טוב למטה. ועל זה, א"ת ב"ש ג"ר ד"ק ה"ץ ו"פ ז"ע ח"ס ט"ן י"ם כ"ל. האותיות הראשונות עולות בחשבון, ואותיות אחרות יורדות בחשבון, כדי למשך את הטוב שלמעלה למטה.

השם של ארבעים ושתיים הוא מתעטר למרכבה העליונה. השם של שבעים ושתיים מתעטר למרכבה התחתונה. אשרי חלקו של מי שמשתדל להפיר את רבנו. אשריו בעולם הזה ובעולם הבא.

ורבן תשבחתה של שבת שמשבחת את המלך שהשלוש שלו, משבחת באותיות של שבעים ושתיים ובעשרים ושתיים תבות, הסוד של עשרים ושתיים אותיות, כדי שתתעטר בו לעלות למעלה בתשבחת הזו. ולכן אל אדון - תשבחת העולם הבא הוא, ופריחת (נקשרת) המרכבה הקדושה העליונה שמתעטרת לעלות למעלה, ופריחת פגסת ישראל שמתעטרת לעלות בתוך המרכבה העליונה.

א"ת ב"ש עולים ויורדים, כמו שנתבאר. א"ל ב"ם עולים ולא יורדים, וסימנך - זו שבת לבדה. וזו שבת יום הכפורים, שעולה הסוד למעלה למעלה, עד שהכל מתעטר באין סוף.

מתעטרא באבהן, ורזא דיליה סליק ונחית, פגוונא דא מצפ"ן, (מצפ"ן) שמא דתליסר מכילין דרחמי. אינון תריסר, רזא דרתיכא קדישא, דנפיק מחד, דשריא עליהו ובגין פך (סליק ונחית, ובלהו סלקון ונחתין בר האי שמא דמ"ב דסליק ולא נחית ועל דא) שמא דשבעין ותריין סליק ונחית, סליק מסטרא דא, ונחית מסטרא דא. שמא דתליסר מכילין, סליק מסטרא דא, ונחית מסטרא דא, והוא דנחית בגין לאמשכא טיבו לתתא. ועל דא, א"ת ב"ש ג"ר ד"ק ה"ץ ו"פ ז"ע ח"ס ט"ן י"ם כ"ל. אתוון קדמאי סלקין בחושפנא, ואתוון אתרנין נחתי בחושפנא, בגין לאמשכא טיבו דלעילא לתתא.

שמא דארבעין ותריין, איהו מתעטרא לרתיכא עלאה. שמא דשבעין ותריין, איהו מתעטרא לרתיכא תתאה. זכאה חולקיה מאן דמשתדל למנדע למאריה, זכאה איהו בעלמא דין ובעלמא דאתי.

ובגין פך, תושבחתא דשבת דקא משבחת למלכא דשלמא דיליה. משבחת ליה בשמא דשבעין ותריין, ובעשרין ותריין תיבין, רזא דעשרין ותריין אתוון, בגין דתתעטר ביה לסלקא לעילא בתושבחתא דא. ועל דא, אל אדון, תושבחתא דעלמא דאתי איהו, ופריחו (כ"א ופריחו) דרתיכא קדישא עלאה, דמתעטרא לסלקא לעילא, ופריחו דכנסת ישראל, דמתעטרא לסלקא גו רתיכא עלאה.

א"ת ב"ש, סלקין ונחתין, פמה דאתמר. א"ל ב"ם סלקין ולא נחתין, וסימניך, דא שב"ת בלחודוי. ודא שב"ת יום הכפורים, דסלקא רזא לעילא לעילא, עד דמתעטרא כלא באין סוף.

אל ברוך - זה סודו של אותיות קטנות ותקוני כנסת ישראל בכל יום בתפלה. ומשום שאותן אותיות קטנות, אין רוח ביניהן, והן תקוני העולמות שבאות עם הגבירה למלך העליון.

קדשה זו שמקדשים המלאכים העליונים אינה ביחיד, והרי בארנו, כל קדשה שהיא בלשון הקדש, אסור ליחיד לאמרה. תרגום - לעולם ביחיד, ולא ברבים. והיחיד הוא תקון שלו ודאי, ולא רבים. וסימן לסוד זה - שנים מקרא ואחד תרגום. שנים זה לשון רבים, ודאי קדשה של לשון הקדש אסורה ביחיד. קדשת תרגום אסורה ברבים, אלא ביחיד לעולם. אחד תרגום שנינו, ולא שנים ולא יותר. התרגום בא למצט, וכך צריך. לשון הקדש בא לרבוני, וכך צריך. שמעלים בקדש ולא מורידים. ובתרגום מורידים ולא מעלים. שנינו אחד, ולא יותר, ולא מעלים כלל.

הקדשה הזו - הקדשה שהתקדשה השכינה, וכל אותן מרפכותיה להתתקן אל המלך העליון. ומשום שהיא קדשת העולם הפחתון, היא מישוב ולא בעמידה. קדשה אחרת של חזרת התפלה היא קדשה של העולם העליון, ולכן היא בעמידה, כדי להמשיכה למטה, וכל דברי העולם העליון הם בעמידה ולא מישוב.

ובבב קדשות הללו ישראל מתקדשים בהם למטה, ולכן ישראל מתקדשים בקדשת המרפכה הפחתונה מישוב, ובקדשת המרפכה העליונה מצמד. קדשה אחרת היא תוספת

אל ברוך, דא סדורא דאתון זעירין, ותקוני כנסת ישראל בכל יומא בצלותא. ובגין דאינון אתון זעירין, לית רווחא ביניהו, ואינון תקוני עולמות דאתין עם מטרוניתא לגבי מלכא עלאה.

קדושא דא דקא מקדשי מלאכי עלאי, לאו איהו ביחיד. והא אוקימנא, כל קדושה דאיהו בלשון הקודש, יחיד אסיר ליה למימר. תרגום, לעולם ביחיד, ולא בסגיאין, ויחיד איהו תקונא דיליה ודאי, ולא סגיאין. וסימן לרזא דא, שנים מקרא ואחד תרגום. שנים לישנא דסגיאין איהו, ודאי קדושה דלשון הקודש אסיר איהו ביחיד. קדושת תרגום אסיר איהו בסגיאין, אלא ביחיד לעולם. אחד תרגום תנינו, ולא תרין ולא יתיר. תרגום אתיא למיעוטא, והכי אצטריך. לשון הקודש אתיא לרבוניא, והכי אצטריך. דמעלין בקודש ולא מורידין. ובתרגום מורידין ולא מעלין. אחד תנינו, ולא יתיר, ולא מעלין כלל.

קדושא דא, קדושתא דאתקדשת שכינתא, וכל אינון רתיכין דילה, לאתתקנא לגבי מלכא עלאה. ובגין דאיהו קדושת עלמא תתאה, איהו מיושב ולא בעמידה. (ד' ע"א) קדושה אחרא דאהדורי צלותא, איהו קדושתא דעלמא עלאה, ובגין כן איהו בעמידה, בגין לאמשכא לה לתתא, וכל מלוי דעלמא עלאה, איהו בעמידה ולא מיושב.

ובבב הגי קדושתו, ישראל מתקדשי בהו לתתא. ועל דא ישראל מתקדשי בקדושה דרתיכא תתאה מיושב. ובקדושה דרתיכא עלאה מעומד. קדושה אחרא, איהו תוספת קדושה, בגיני כן איהו פתר צלותא. ובגין דאיהו תוספת קדושה,

קדשה, ולכן היא אחר התפלה. ומשום שהיא תוספת קדשה על קדשות אחרות, היא אחר התפלה. ומשום שכל אחד ואחד צריך למשוך עליו מאותה תוספת, נתקן לכל יחיד ויחיד קדשת תרגום.

ואם תאמר, הרי יש בה קדשת לשון הקדש - אותה לצבור, להתקדש פלם בכלל באותה תוספת קדשה. ומשום שליחיד אין רשות לאמרה בלשון הקדש ולהתקדש יחיד, התקינה בלשון תרגום, והיא ביחיד, להתקדש כל אחד ואחד באותה תוספת להמשיך עליו יתר קדשה. אשרי חלקם של ישראל שמתקדשים בקדשות עליונות, משום שהם דבקים למעלה, שכתוב (דברים ד) ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים פלכם היום.

כתוב, (מלכים ב ד) הנה נא ידעתי פי איש אלהים קדוש הוא עבר וגו'. וכתוב, נעשה נא עלית קיר קטנה וגו'. בפסוק זה יש סמך בעלמא לסדור התפלה. הנה נא ידעתי - זהו הרצון שצריך אדם לשים בתוכו בתפלה. פי איש אלהים קדוש הוא - זהו העולם העליון, שיושב על פסא כבודו, וכל הקדשות יוצאות ממנו, והוא מקדש את כל העולמות. עבר עלינו תמיד - מאותה קדשה שהוא מקדש את כל העולמות למעלה, הוא מקדש אותנו בעולם הזה. שהרי אין קדשה למעלה אלא אם יש קדשה למטה, כמו שנאמר ונקדשתי בתוך בני ישראל.

והואיל וכך הוא, נעשה נא עלית קיר קטנה. זהו סדור של תקון השכינה, שהיא עלית קיר, כמו שנאמר (ישעיה לח) ויסב חזקיהו פניו אל הקיר. קטנה, משום

על קדושן אחרנין, איהי לבתר צלותא. ובגין דכל חד וחד בעי לאמשכא עליה מההוא תוספת, אתתקן לכל יחיד ויחיד קדושת תרגום.

ואי תימא הא אית בה קדושת לשון הקדש. ההוא לצבור, לאתקדשא כלהו בכלל, בההוא תוספת קדושה. ובגין דיחיד לית ליה רשות, לאומרה בלשון הקדש, ולא אתקדשא יחידאי, אתקינו לה בלשון תרגום, ואיהו ביחיד, לאתקדשא כל חד וחד בההוא תוספת, לאמשכא עליה קדושה יתיר. זכאה חולקיהון דישראל, דקא מתקדשי בקדושי עלאי, בגין דאינון דבקיין לעילא, דכתיב, (דברים ד) ואתם הדבקים בני' אלהיכם חיים פלכם היום.

כתוב (מלכים ב ד) הנה נא ידעתי כי איש אלהים קדוש הוא עובר וגו', וכתוב נעשה נא עלית קיר קטנה וגו', בהאי קרא אית לן סמך בעלמא לסדורא דצלותא. הנה נא ידעתי, דא איהו רעותא דאצטריך בר נש לשואה בגויה בצלותא. פי איש אלהים קדוש הוא, דא איהו עלמא עלאה, דאיהו יתיב על פרסי יקריה, וכל קדושאן נפקין מניה, ואיהו מקדש לכלהו עלמין. עובר עלינו תמיד, מההוא קדושה דאיהו מקדש לכל עלמין לעילא, איהו מקדש לן בהאי עלמא. דהא לית קדושה לעילא, אלא אי אית קדושה לתתא, כמה דאת אמר (ויקרא כב) ונקדשתי בתוך בני ישראל.

והואיל וכך הוא, נעשה נא עלית קיר קטנה, דא איהו סדורא דתקונא דשכינתא, דאיהי עלית קיר, כמה דאת אמר (ישעיה לח) ויסב חזקיהו פניו אל הקיר. קטנה: בגין דאיהי

שְׁהִיא קְטָנָה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (קהלת ט) עֵיר קְטָנָה. וְנָשִׁים לוֹ שֵׁם - בְּתַקּוּן הַזֶּה שְׁאָנוּ מְתַקְּנִים, וּבְסִדּוּר שְׁלֹנוּ בְּשִׁירוֹת וְתַשְׁבְּחוֹת וְתַפְלָה, (ובתקון זה) אָנוּ מְתַקְּנִים לוֹ, לְמַנוּחָתוֹ. מִטָּה וְשִׁלְחָן וְכֶסֶף וּמְנוּרָה - כָּל הָאֲרָבָעָה הֵלְלוּ הֵם בְּשִׂכְנֵיהָ, וְהִיא בְּכָל הַתַּקְּוִינִים הֵלְלוּ מְתַקְּנִים לְעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן בְּסִדּוּר שְׁאָנוּ מְסַדְּרִים.

בְּסִדּוּר שֶׁל תַּפְלַת עֲרֵבִית וּבְתַקּוּן שֶׁלֹּ - הָרִי מִטָּה. בְּסִדּוּר שֶׁל אוֹתָם קָרְבָּנוֹת וְעוֹלוֹת שְׁאָנוּ מְסַדְּרִים - בְּבִקְרָא וְאוֹתָם שִׁירוֹת וְתַשְׁבְּחוֹת - הָרִי הַשִּׁלְחָן. וּבְאוֹתוֹ סִדּוּר שֶׁל תַּפְלַת מִיֵּשֶׁב וּבְתַקּוּן שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע בְּאוֹתוֹ יְחוּד שְׁאָנוּ מְתַקְּנִים - הָרִי כֶּסֶף. בְּאוֹתוֹ סִדּוּר שֶׁל תַּפְלַת מְעַמֵּד וּבְאוֹתָן קִדְשׁוֹת וְתוֹסֶפֶת קִדְשָׁה, וּבִרְכוּת שְׁאָנוּ מְסַדְּרִים (ה) - הָרִי מְנוּרָה.

אֲשֶׁרִי הָאִישׁ שָׂאתָ זֶה שֵׁם בְּרִצּוֹנוֹ לְהַשְׁלִים לְרַבּוֹנוֹ בְּכָל יוֹם וּלְתַקֵּן עֲלִית קִיר קְטָנָה זֶה לְרַבּוֹנוֹ בְּתַקְוִינִים הֵלְלוּ, אֲזוּ וְדַאי שֶׁהַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִהְיֶה אוֹרְחוֹ בְּכָל יוֹם. אֲשֶׁרִי בְּעוֹלָם הַזֶּה, וְאֲשֶׁרִי בְּעוֹלָם הַבָּא. מִשׁוּם שְׁאֵלוֹ הָאֲרָבָעָה הֵם תַּקְּוִינֵי הַשִּׂכְנֵיהָ לְהַתַּפְקֵן לְכַעֲלָהּ. בְּאֲרָבָעָה הַתַּקְּוִינִים הֵלְלוּ הִיא מְתַתַּקְּנָתָּ בְּיַפְיָה בְּשִׁמְחוֹתֶיהָ, בְּמִרְאֵיהָ, עַל יְדֵי הַעַם הַקְּדוֹשׁ כָּל יוֹם.

הַמִּטָּה נִתְּנָה לְיַעֲקֹב לְהַתַּתַּקֵּן, וְלִכְּן יַעֲקֹב תַּתַּן תַּפְלַת עֲרֵבִית. שִׁלְחָן תַּתַּן דָּוִד הַמֶּלֶךְ בְּאוֹתָם שִׁירוֹת וְתַשְׁבְּחוֹת שְׁתַּתַּן, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (תהלים כג) תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שִׁלְחָן נֶגֶד צוּרַי. כֶּסֶף תַּתַּן אֲבָרָהִם בְּהַתַּקְּשׁוֹתָיו, שְׁעֶשֶׂה טוֹב וְשִׁלְמוֹת הַנְּשָׁמוֹת לְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם, וְאִין תַּתַּן הַכֶּסֶף אֶלֶּא

זְעִירָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (קהלת ט) עֵיר קְטָנָה. וְנָשִׁים לוֹ שֵׁם בְּתַקּוּנָא דָּא דְאָנָן מְתַקְּנִין, וּבְסִדּוּרָא דִילָן בְּשִׁירִין וְתוֹשְׁבָחָן וּבְצִלוֹתָא, (ובתקונא דא) אָנָן מְתַקְּנִין לְגַבִּיהָ, לְנִיחָא דִילֵיהָ. מִטָּה וְשִׁלְחָן וְכֶסֶף וּמְנוּרָה. אֲרַבַּע אֵלִין, כְּלָהוּ בְּשִׂכְנֵיתָא אֵינוּן. וְאִיהִי (כֶּסֶף) בְּכָל תַּקְּוִינֵין אֵלִין מְתַתַּקְּנֵן, לְגַבִּי עֲלָמָא עֲלָאָה בְּסִדּוּרָא דְאָנָן מְסַדְּרִין.

בְּסִדּוּרָא דְצִלוֹתָא דְעֲרֵבִית, וּבְתַקּוּנָא דִילֵיהָ, הָא מִטָּה. בְּסִדּוּרָא דְאֵינוּן קָרְבָּנִין וְעֲלוּוֹן, דְאָנָן מְסַדְּרִין בְּצַפְרָא וְאֵינוּן שִׁירִין וְתוֹשְׁבָחָן, הָא שִׁלְחָן. וּבְהֵהוּא סִדּוּרָא דְצִלוֹתָא דְמִיוֹשֶׁב, וּבְתַקּוּנָא דְקְרִיאַת שְׁמַע, בְּהֵהוּא יְחוּדָא דְאָנָן מְתַקְּנִין הָא כֶּסֶף. בְּהֵהוּא סִדּוּרָא דְצִלוֹתָא דְמְעוּמָד, וּבְאֵינוּן קְדוּשָׁאן, וְתוֹסֶפֶת קְדוּשָׁה, וּבְרַפְאָן, דְאָנָן מְסַדְּרִין (ה) הָא מְנוּרָה.

וּזְפָאָה אִיהוּ בַר נֶשׁ, דְדָא שְׁוִי בְרַעוּתֵיהָ, לְאֲשִׁלְמָא לְגַבִּי מְאָרִיָּה בְּכָל יוֹמָא, וְלֹאֲתַקְנָא הָאִי עֲלִית קִיר קְטָנָה, לְגַבִּי מְאָרִיָּה בְּהֵנִי תַקְּוִינִין. כְּדִין וְדַאי קְדִישָׁא בְּרִיךְ הוּא יְהִי אוֹשְׁפִיזִיָּה בְּכָל יוֹמָא. וּזְפָאָה אִיהוּ בְּהָאִי עֲלָמָא, וּזְפָאָה אִיהוּ בְּעֲלָמָא דְאַתִּי. בְּגִין דְאֵלִין אֲרַבַּע, אֵינוּן תַּקְּוִינֵי דְשִׂכְנֵיתָא, לְאַתַּתַּקְנָא לְגַבִּי בְּעֲלָהּ. בְּאֲרַבַּע תַּקְּוִינֵין אֵלִין, אֲתַתַּקְנָתָּ בְּשִׁפְרָהָא, בְּחִדּוּוּהָא, בְּחִזּוּוּהָא, עַל יְדֵי דְעָמָא קְדִישָׁא בְּכָל יוֹמָא.

מִטָּה אֲתִיְהִיבַת לִיָּה לְיַעֲקֹב לְאַתַּתַּקְנָא, וְעַל דָּא יַעֲקֹב אֲתַתַּקֵּן צִלוֹתָא דְעֲרֵבִית. שִׁלְחָן אֲתַתַּקֵּן דָּוִד מֶלֶכָא, בְּאֵינוּן שִׁירִין וְתוֹשְׁבָחָן דְאִיהוּ אֲתַתַּקֵּן, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (תהלים כג) תַּעֲרֹךְ לְפָנַי שִׁלְחָן נֶגֶד צוּרַי. כֶּסֶף אֲתַתַּקֵּן אֲבָרָהִם, בְּאַתַּקְּשׁוֹתָא דִילֵיהָ, דְעַבִּיד טִיבּוֹ וְשִׁלְמוֹ דְנִשְׁמַתִּין לְכָל בְּנֵי עֲלָמָא, וְלִית

בְּאַתַּקְּשׁוֹתָא דִילֵיהָ, דְעַבִּיד טִיבּוֹ וְשִׁלְמוֹ דְנִשְׁמַתִּין לְכָל בְּנֵי עֲלָמָא, וְלִית

בְּחֶסֶד שֶׁל אַבְרָהָם, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(ישעיה טו) וְהוֹכֵן בְּחֶסֶד כֶּסֶף.

הַמְּנוּרָה תִּקַּן יִצְחָק, שֶׁקִּדֵּשׁ שֵׁם
הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְעֵינֵי כָל
הָעוֹלָם, וְהֵאִיר אֶת אֹר הַמְּנוּרָה
הָעֲלִיּוֹנָה בְּאוֹתָהּ קִדְשָׁהּ. לְכֵן
צְרִיכִים הָעַם הַקְּדוֹשׁ לומר תְּמִיד
וְלִשְׁמֵי רְצוֹנָם לְסַדֵּר לְעוֹלָם
הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהוּא בַעַל הַבַּיִת, אִישׁ
הָאֱלֹהִים, מִטָּה וְשִׁלְחָן וְכֶסֶף
וּמְנוּרָה, לְהִיּוֹת שְׁלָמוֹת בְּכָל יוֹם
מֵעַלָּה וּמִטָּה.

בְּשַׁעֲהַ שִׁישְׂרָאֵל מֵיַחַדִּים אֶת
הַיַּחֲדוּד שֶׁל סוּד שְׁמַע יִשְׂרָאֵל
בְּרְצוֹן שְׁלֵם, אֲזִי יוֹצֵא מִתּוֹךְ סֵתֵר
שֶׁל הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן אֹר אֶחָד,
וְאוֹתוֹ אֹר מִכָּה לְתוֹךְ הַנִּיצוּץ
הַקָּשָׁה וּמִתְחַלֵּק לְשִׁבְעִים אֹרוֹת,
וְאוֹתָם שִׁבְעִים אֹרוֹת בְּשִׁבְעִים
עֲנָפֵי עֵץ הַחַיִּים.

אֲזִי אוֹתוֹ אֵילָן מֵעַלָּה רִיחוֹת
וּבְשָׂמִים, וְכָל אֵילָנוֹת גֵּן עֵדֶן, כְּלָם
מֵעֲלִים רִיחוֹת וּמִשְׁבָּחִים אֶת
רַבּוֹנָם, שֶׁהֵרִי אֲזִי מִתְקַנֵּת הַגְּבִירָה
לְהַכְנִס לַחֲפָה עִם בְּעָלָהּ. כָּל אוֹתָם
אֵיבָרִים עֲלִיּוֹנִים, כְּלָם מִתְחַבְּרִים
בְּתִשְׁוָקָה אַחַת וּבְרְצוֹן אֶחָד
לְהִיּוֹת אֶחָד בְּלִי פְרוּד כָּלָל. וְאֲזִי
בְּעָלָהּ מִתְמַקֵּן אֵלֶיהָ לְהַכְנִסָּה
לַחֲפָה בַּיַּחֲדוּד אֶחָד לְהַתְיַחֵד עִם
הַגְּבִירָה.

וְלָכֵן אָנוּ מְעוֹרְרִים אוֹתוֹ וְאוֹמְרִים
(דברים ט) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל. תִּקְנֵי עֲצֻמָּךְ,
הֵרִי בְעַלְיָךְ יְבֵא אֵלֶיךָ בְּתַקּוּנֵינוּ
מִזְמַן כְּנִגְדְּךָ. ה' אֱלֹהֵינוּ ה' אֶחָד,
בַּיַּחֲדוּד אֶחָד, בְּרְצוֹן אֶחָד, בְּלִי
פְרוּד, שְׁכָל אוֹתָם הָאֵיבָרִים
נַעֲשִׂים אֶחָד, וּנְכַנְסִים בְּאֶחָד
בְּתִשְׁוָקָה.

בֵּינָן שְׂאוֹמְרִים יִשְׂרָאֵל "ה' אֶחָד"
בְּהַתְעוֹרְרוֹת שֶׁשָּׂה צְדִדִּים, אֲזִי כָּל
אוֹתָם שֶׁשֶׁת הַצְּדִדִּים נַעֲשִׂים אֶחָד
וּנְכַנְסִים בְּתִשְׁוָקָה אַחַת, וְסוּד זֶה
ו' אֶחָד, פְּשִׁיטוֹת בְּלִבְדוּ בְּלִי

תִּקּוּנָא דְכֶסֶף, אֶלָּא בְּחֶסֶד דְאַבְרָהָם, כְּמָה
דְּאֵת אָמַר (ישעיה טו) וְהוֹכֵן בְּחֶסֶד כֶּסֶף.

מְנוּרָה (דף קל"ג ע"ב) אֶתְקִין יִצְחָק, דְּאֶקְדִּישׁ שְׁמָא
דְּקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְעֵינֵיהוֹן דְּכָל
עָלְמָא, וְנִהִיר נְהִירוֹ דְּבוֹצִינָא עַלְלָא בְּהֵיא
קְדוּשָׁה. בְּגִינֵי כֵךְ, צְרִיכִין עֲמָא קְדִישָׁא, לומר
תְּדִיר וְלִשְׁוָאָה רְעוּתְהוֹן, לְסַדְרָא לְגַבֵּי עָלְמָא
עַלְלָא, דְּאִיהוּ מְאָרִיָּה דְּבֵיתָא, אִישׁ הָאֱלֹהִים,
מִטָּה וְשִׁלְחָן וְכֶסֶף וּמְנוּרָה, לְמַהוּי שְׁלִימוֹ
בְּכָל יוֹמָא, עֵילָא וְתַתָּא.

(ד"א כאן חסר) בְּשַׁעֲתָא דְקָא מֵיַחַדִּי יִשְׂרָאֵל, יַחֲוּדָא
דְרִזָּא דְשְׁמַע יִשְׂרָאֵל, בְּרְעוּתָא
שְׁלִים, כְּדִין נִפְק מְגוֹ סְתִימוֹ דְעָלְמָא עַלְלָא,
חַד נְהִירוֹ, וְהַהוּא נְהִירוֹ בְּטַשׁ גּוֹ בּוֹצִינָא
דְקַרְדֵּינּוּתָא, וְאֶתְפְּלַג לְשִׁבְעִין נְהוּרִין, וְאֵינּוֹן
שִׁבְעִין נְהוּרִין, בְּשִׁבְעִין עֲנָפִין דְּאֵילָנָא דְחַיִּי.
כְּדִין, הַהוּא אֵילָנָא סְלִיק רִיחֵין וּבוֹסְמִין, וְכָל
אֵילָנֵי דְגַנְתָּא דְעֵדֶן, כְּלָהוּ סְלִקִּין רִיחֵין,
וּמִשְׁבָּחָן לְמְאָרִיָּהוֹן, דְּהָא כְּדִין אֶתְתַּקַּנְת
מְטְרוּנֵיתָא, לְאַעְלָא לַחֲוּפָה בְּהַדִּי בְעָלָהּ, כָּל
אֵינּוֹן שְׁיִיפִין עַלְאִין, כְּלָהוּ מִתְחַבְּרִין
בְּתִיאוּבְתָא חָדָא, וּבְרְעוּתָא חָדָא, לְמַהוּי חַד
בְּלָא פְרוּדָא כָּלָל. וְכְדִין בְּעָלָהּ אֶתְתַּקַּן לְגַבְהָא
לְאַעְלָא לַחֲוּפָה בַּיַּחֲוּדָא חַד, לְאַתְיַחֲדָא
בְּמְטְרוּנֵיתָא.

וְעַל דָּא אָנּוּ מִתְעַרֵּי לֵיהּ, וְאוֹמְרִינָן (דברים ט) שְׁמַע
יִשְׂרָאֵל, אֶתְקִין גְּרַמָּךְ, הָא בְעַלְיָךְ יִיתִי
לְגַבֵּיךָ בְּתַקּוּנֵינוּ, זְמִין לְקַבְּלָךְ. יְיָ אֱלֹהֵינוּ יְיָ
אֶחָד, בַּיַּחֲוּדָא חָדָא, בְּרְעוּתָא חָדָא, בְּלָא
פְרוּדָא, דְּכָל אֵינּוֹן שְׁיִיפִין כְּלָהוּ אֶתְעַבִּידוּ חַד,
וְעֵיילִין בְּחַד תִּיאוּבְתָא.

בֵּינָן דְּאוֹמְרֵי יִשְׂרָאֵל יְיָ אֶחָד בְּאַתְעָרוּתָא דְשִׁית
סְטְרִין, כְּדִין כָּל אֵינּוֹן שִׁית סְטְרִין,

דְּבָקוֹת אַחֲרַת אֱלִינוּ, אֵלֶּא הוּא לְבָדוּ
פְּשׁוּט מִכֹּל, וְהוּא אֶחָד.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה הַגְּבִירָה מִתְּתַקְנָת
וּמִתְקַשְׁטָת, וְשִׁמְשִׁיָּהּ מְכַנְּסִים אוֹתָהּ
בְּלַחֲשׁ רַב אֵל בְּעֵלָהּ, וְאוֹמְרִים: בְּרוּךְ
שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. זֶהוּ
בְּלַחֲשׁ, שֶׁכֶּף צְרִיף לְהַכְנִיסָהּ לְבַעֲלָהּ.
אֲשֶׁרֵי הַעַם שִׁיּוּדְעִים אֶת זֶה וּמְסַדְּרִים
סְדוּר עֲלִיוֹן שֶׁל הָאֱמוּנָה.

בְּאוֹתָהּ שְׁעָה שְׁמֵתחֶבְרִים הַבְּעַל
וְהַגְּבִירָה כְּאֶחָד, אִזּוּ הַכְּרוּז יוֹצֵא מִצַּד
הַדְּרוֹם, מִתְעוֹרְרִים חֲלִלוֹת וּמְחַנּוֹת
שְׁמַגְלִים אַהֲבָה לְרַבּוֹנָם.

אִזּוּ מִתְעוֹרֵר מִמֶּנָּה אֶחָד עֲלִיוֹן, שֶׁשְּׁמוֹ
בּוֹא"ל, גְּדוֹל הַמְּחַנּוֹת, וּבְכִדּוֹ אֲרַבְעָה
מִפְתָּחוֹת שְׁנוּטֵל מֵאַרְבַּעַת צְדָדֵי
הָעוֹלָם. וּמִפְתָּח אֶחָד נִרְשָׁם בְּאוֹת י',
וּמִפְתָּח אַחֵר נִרְשָׁם בְּאוֹת ה', וּמִפְתָּח
אֶחָד נִרְשָׁם בְּאוֹת ו', (וּמִפְתָּח אַחֵר נִרְשָׁם
בְּאוֹת ה) וּמְנִיחִים אוֹתוֹ תַּחַת עֵץ הַחַיִּים.
וְאוֹתָם שְׁלֹשָׁה מִפְתָּחוֹת שֶׁנִּרְשָׁמוּ
בְּשֵׁלֶשׁ הָאוֹתִיוֹת הִלְלוּ נְעֻשִׁים אֶחָד.
כִּיּוֹן שֶׁנְּעֻשִׁים אֶחָד, אוֹתוֹ הַמִּפְתָּח
הָאֲחֵר עוֹלָה וְעוֹמֵד וּמִתְחַבֵּר בְּאוֹתוֹ
אַחֵר שֶׁהוּא כָּלֵל הַשֵּׁלֶשׁ, וְכֹל אוֹתָם
מְחַנּוֹת וְחִלּוֹת נִכְנָסִים לְאוֹתָם שְׁנֵי
הַמִּפְתָּחוֹת לְתוֹךְ הַגֶּזֶן, וְכֹלָם מִיַּחְדִּים
כְּמוֹ שֶׁלְמַטָּה.

יְהוָה - זֶה רִשְׁם שֶׁל הָאוֹת י', הִרְאֵשׁ
הָעֲלִיוֹן שֶׁבְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ. אֱלֹהֵינוּ - זֶהוּ
סוּד שֶׁל רִשְׁם הָאוֹת ה' הָעֲלִיוֹנָה,
הָאוֹת הַשְּׁנִיָּה שֶׁבְּשֵׁם הַקְּדוֹשׁ. יְהוָה
- זוֹ מְשִׁיכָה שֶׁנִּמְשַׁכֶּת לְמַטָּה בְּסוּד
הַרִשְׁם שֶׁל הָאוֹת ו', שֶׁהֵן שְׂפִימִים,
וְהָאוֹתִיוֹת נִמְשַׁכּוֹת לְהִיּוֹת בְּמִקּוֹם
הַזֶּה, וְהוּא אֶחָד. כֹּל הַשֵּׁלֶשׁ הִלְלוּ הֵן
אֶחָד בְּיַחְדוֹ אֶחָד.

יְהוָה: דָּא רְשִׁימוּ דָּאֵת י', רִישָׁא עֲלָאָה דְּבִשְׁמָא קְדִישָׁא. אֱלֹהֵינוּ: דָּא
אִיהוּ רְזָא דְּרְשִׁימוּ דָּאֵת ה' עֲלָאָה, אֵת תְּנַיִנָא דְּבִשְׁמָא קְדִישָׁא.

יְהוָה: דָּא מְשִׁיכוּ דְּאֵתְמִשְׁךְ לְתַתָּא, בְּרְזָא דְּרְשִׁימוּ דָּאֵת ו', דְּאֵינוֹן תְּרִין
אֵתוּוֹן אֵתְמִשְׁכוּ לְמַהוּי בְּאֵתֵר דָּא, וְאִיהוּ אֶחָד. כֹּל הַנִּי תִלְתָּא אֵינוֹן חַד,
בְּיַחְדוֹא חַד.

אֵתְעַבִּידוּ חַד וְעָאֲלִין בְּחַד תִּיאוּבְתָא, וְרְזָא
דָּא ו' חַד פְּשִׁיטוּ בְּלַחֲדוּי, בְּלֹא דְּבָקוֹתָא
אַחֲרָא לְגַבִּיָּה, אֵלֶּא אִיהוּ בְּלַחֲדוּי פְּשִׁיט
מִכָּלָא, וְאִיהוּ חַד.

בְּהַהוּא שְׁעָתָא, מְטְרוֹנִיתָא מִתְּתַקְנָא
וּמִתְקַשְׁטָא, וְעֵיִלִין לָהּ
שִׁמְשָׁהָ בְּלַחֲשׁוֹ סָגִי, לְגַבִּי בְּעֵלָהּ, וְאוֹמְרִי
בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. דָּא
אִיהוּ בְּלַחֲשׁוֹ, דְּהַכִּי אֲצִטְרִיף לְאַעֲלָא לָהּ
לְגַבִּי בְּעֵלָהּ. זַכָּאָה עֲמָא דִּידְעֵי דָּא, וּמְסַדְּרִי
סְדוּרָא עֲלָאָה דְּמַהִימְנוּתָא.

בְּהַהוּא שְׁעָתָא דְּאֵתְחַבְּרוּ בְּעֵלָהּ
וּמְטְרוֹנִיתָא כְּחַדָּא, כְּדִין כְּרוּזָא
נְפִיק מִסְטְרָא דְּדְרוֹם, אֵתְעָרוּ חִילִין
וּמְשַׁרְיִין דְּגַלִּי רַחִימוּתָא לְגַבִּי מְאָרִיכוֹן.

כְּדִין אֵתְעָר חַד מְמַנָּא עֲלָאָה, בּוֹא"ל
שְׁמִיָּה, רַב מְשַׁרְיִין, וּבִידֵיהּ אֲרַבַּע
מִפְתָּחוֹן, דְּנִטִּיל מְאַרְבַּע סְטְרֵי עֲלָמָא, וְחַד
מִפְתָּחָא אֲתִרְשִׁים בְּאֵת י', וּמִפְתָּחָא אַחֲרָא
אֲתִרְשִׁים בְּאֵת ה'. וְחַד מִפְתָּחָא אֲתִרְשִׁים
בְּאֵת ו'. (וּמִפְתָּחָא אַחֲרָא אֲתִרְשִׁים בְּאֵת ה')

וְאֵנַח לְהוּ
תְּחוֹת אֵילָנָא דְּחַיִּי. אֵינוֹן תִּלְתַּת מִפְתָּחוֹן,
דְּאֲתִרְשִׁימוּ בְּתִלְתַּת אֵתוּוֹן אֱלִין, אֵתְעַבִּידוּ
חַד. כִּיּוֹן דְּאֵתְעַבִּידוּ חַד, הִהוּא מִפְתָּחָא
אַחֲרָא, סְלִיק וְקָאִים וְאֵתְחַבְּר בְּהַהוּא
אַחֲרָא כְּלָלָא דְּתִלְתַּת, וְכֹל אֵינוֹן מְשַׁרְיִין
וְחֵיִלִין עֵיִלִין לְאֵינוֹן תְּרִין מִפְתָּחוֹן גּוּ
גִנְתָּא וְכִלְהוּ מִיַּחְדִּי כְּגוּוֹנָא דְּלְתַתָּא.

בִּיּוֹן שְׁכַל זֶה נַעֲשֶׂה אֶחָד בְּיַחַד
אֶחָד, וְנִשְׁאַר הַכֹּל בְּסוּד שֶׁל אוֹת
וְ שֶׁלֶם, מְרַאשׁ הַמַּעֲיָן וּמַהֲהִיכֵל
הַפְּנִימִי, וְיִוְרֵשׁ אֶת הָאֵבָא
וְהָאֵמָא, אִזּוּ מְכַנְיָסִים אֶת הַגְּבִירָה
עִמוֹ, שְׁהָרֵי עֲכָשׁוּ הוּא שְׁלָם בְּכֹל
הַטּוֹב הָעֲלִיּוֹן, וְיִכּוֹל לְהִזְיֵן אוֹתָהּ
וְלִתֵּת לָהּ מְזוֹן וְסִפּוּק כְּרָאוּי. וְכֹל
אוֹתָם הָאֵיבָרִים שְׁלוֹ בְּלָם אֶחָד.
וְאִזּוּ מְכַנְיָסִים אוֹתָהּ אֵלָיו בְּלַחֲשׁ.
לְמָה בְּלַחֲשׁ? פְּדֵי שְׁלֵא יִתְעַרֵּב זֶר
בְּאוֹתָהּ שְׁמַחָה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (משלי)
(יד) וּבִשְׂמֻחָתוֹ לֹא יִתְעַרֵּב זֶר.

בִּיּוֹן שֶׁהוּא מְתִיחַד לְמַעְלָה
בְּשֵׁשׁה צְדָדִים, אַף כֶּף הִיא
מְתִיחַדָת לְמִטָּה בְּשֵׁשׁה צְדָדִים
אַחֲרִים, פְּדֵי לְהִיּוֹת אֶחָד לְמַעְלָה
וְאֶחָד לְמִטָּה, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (זכריה ד)
יְהִי־ה' אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד. אֶחָד
לְמַעְלָה בְּשֵׁשׁה צְדָדִים - שְׁכַתּוֹב
(דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל ה' אֱלֹהֵינוּ
ה' אֶחָד. הָרֵי שֵׁשׁ תְּבוּת כְּנֶגֶד
שֵׁשׁה צְדָדִים. אֶחָד לְמִטָּה בְּשֵׁשׁה
צְדָדִים - (דודו שְׁכַתּוֹב) בְּרוּךְ שֵׁם כְּבוֹד
מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד. הָרֵי שֵׁשׁה
צְדָדִים אַחֲרִים בְּשֵׁשׁ תְּבוּת. ה'
אֶחָד - לְמַעְלָה. וְשִׁמוֹ אֶחָד -
לְמִטָּה.

וְאִם תֵּאמַר, הָרֵי כְּתוּב אֶחָד
לְמַעְלָה, וְלְמִטָּה לֹא כְּתוּב אֶחָד.
וְעַד הוּא אֶחָד בְּחֻלּוּפֵי אוֹתִיּוֹת.
אוֹתִיּוֹת הַנִּקְבָּה מִתְחַלְּפוֹת, שְׁהָרֵי
שִׁבַּח הַזִּכָּר עַל הַנִּקְבָּה. וְכִדֵּי שְׁלֵא
תִשְׁלַט עֵינַי הָרַע אֲנִי מִחֻלּוּפִים
אוֹתִיּוֹת שְׁלֵא אוֹמְרִים אֶחָד בְּגִלּוּי,
וְלַעֲתִיד לְבֹא כְּשִׁתְּעַבֵּר עֵינַי הָרַע
מִן הָעוֹלָם וְלֹא תִשְׁלַט (אֲצִלָּה), אִזּוּ
יִקְרָא אֶחָד בְּגִלּוּי. מִשּׁוֹם שֶׁעֲכָשׁוּ,
כְּשִׁאוֹתוֹ הַצֵּד הָאֲחֵר נִדְבַק עִמָּה,
אֵינָה אֶחָד, אֲלֵא שְׁאֲנִי מִיַּחַדִּים
אוֹתָהּ בְּלַחֲשׁ בְּסוּד הָאוֹתִיּוֹת
הָאֲחֵרוֹת, וְאוֹמְרִים וְעַד.

בִּיּוֹן דְּכָל דָּא אֲתַעְבֵּיד חַד בְּיַחַדָּא חַד,
וְאֲשַׁתְּאַר כְּלָא בְּרִזָּא דָּאֵת ו' שְׁלָים,
מְרִישָׁא דְּמִבוּעָא, וּמַהֲיִכְלָא פְּנִימָאָה, וְיִרִית
לְאֵבָא וְאֵימָא, פְּדִין עֵיילִין לְמִטְרוֹנִיתָא
בְּהִדִּיה, דְּהָא הַשְׁתָּא אִיהוּ שְׁלָים בְּכֹל טִיבוּ
עֲלָאָה, וְיִכִּיל לְאַתְזָנָא לָהּ, וְלְמִיָּהֵב לָהּ מְזוֹנָא
וְסִפּוּקָא כְּדָקָא יָאוּת. וְכֹל אֵינּוֹן שְׁיִיפִין דִּילִיָּה
כְּלָהוּ חַד. פְּדִין עֵיילִין לָהּ לְגַבִּיָּה, בְּלַחֲשֵׁי.
אֵמָי בְּלַחֲשֵׁי. בְּגִין דְּלֹא יִתְעַרֵּב זֶר בְּהִיָּא
חַדוּה, כְּמָה דָּאֵת אֵמַר (משלי יד) וּבִשְׂמֻחָתוֹ לֹא
יִתְעַרֵּב זֶר.

בִּיּוֹן דְּאִיהוּ אֲתִיחַד לְעֵילָא בְּשִׂית סְטָרִין. אוּף
הַכִּי אִיהִי אֲתִיחַדָת לְתַתָּא בְּשִׂית סְטָרִין
אַחְרָנִין. בְּגִין לְמַהוּי (דף קל"ד ע"א) אֶחָד לְעֵילָא,
וְאֶחָד לְתַתָּא, כְּמָה דָּאֵת אֵמַר (זכריה יד) יְהִיָּה יי'
אֶחָד וְשִׁמוֹ אֶחָד. אֶחָד לְעֵילָא בְּשִׂית סְטָרִין,
דְּכַתִּיב, (דברים ו) שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יי' אֱלֹהֵינוּ יי'
אֶחָד. הָא שִׂית תִּיבִין, לְקַבֵּל שִׂית סְטָרִין. אֶחָד
לְתַתָּא בְּשִׂית סְטָרִין, (תָּדָא הוּא דְּכַתִּיב) בְּרוּךְ שֵׁם
כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, הָא שִׂית סְטָרִין
אַחְרָנִין בְּשִׂית תִּיבִין. יי' אֶחָד לְעֵילָא, וְשִׁמוֹ
אֶחָד לְתַתָּא.

וְאִי תִימָא, הָא כְּתִיב אֶחָד לְעֵילָא, וְלְתַתָּא לֹא
כְּתִיב אֶחָד. וְעַד הוּא אֶחָד, בְּחֻלּוּפֵי
אֲתוּוֹן. אֲתוּוֹן דְּדְכוּרָא לֹא מִתְחַלְּפִי, אֲתוּוֹן
דְּנוּקְבָא מִתְחַלְּפִי, דְּהָא שְׁבַחָא דְּדְכוּרָא עַל
נוּקְבָא. וּבְגִין דְּלֹא תִשְׁלוּט עֵינַי הָרַע, אֲנִן
מִחֻלְּפֵי אֲתוּוֹן, דְּלֹא אֲמַרִינֵן אֶחָד בְּאַתְגַּלְיָא.
וּבְזִמְנָא דָּאֵתִי, דִּיתְעַבֵּר עֵינַי הָרַע מִעֲלָמָא, וְלֹא
תִשְׁלוּט, (פְּסוּדָה) פְּדִין יִתְקַרֵּי אֶחָד בְּאַתְגַּלְיָא.
בְּגִין דְּהַשְׁתָּא דְּהוּא סְטָרָא אַחְרָא אֲתַדְבַּק
בְּהִדִּיה, לֹא אִיהִי אֶחָד, אֲלֵא דְאַנֵּן מִיַּחַדִּין לָהּ
בְּלַחֲשֵׁי, בְּרִזָּא דְּאַתוּוֹן אַחְרָנִין, וְאֲמַרִי וְעַד.

אָבֵר לְעֵתִיד לְבֹא שִׁפְרָד אוֹתוֹ
הַצַּד מִמֶּנּוּ וַיַּעֲבֹר מִהָעוֹלָם, אִז
יִקְרָא אֶחָד וְדָאִי, שְׁלֵא יִהְיֶה עִמָּה
שְׁתַּפּוּת וּדְבִקוּת אַחֲרָת, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (זכריה יד) בְּיוֹם הַהוּא יִהְיֶה
ה' אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד, בְּגִלּוּי
בְּפִרוּשׁ, וְלֹא בְּלַחֲשׁ וְלֹא בְּסוּד.

וְכֵן אֲנִי מִיַּחֲדִים אוֹתָהּ מֵאוֹתוֹ
הַצַּד הָאֲחֵר, כְּמִי שֶׁמִּזְמִין אַחֵר
לְהִיּוֹת עַד שְׁלוֹ, מִשׁוּם שֶׁהוּא הַעַד
שֶׁלֵּנוּ, וְהַצַּד הָאֲחֵר אֵינוֹ עַד אֵלֵינוּ.
וְאִזּוֹ הִיא נִפְרֶדֶת מֵאוֹתוֹ הַצַּד. כִּיּוֹן
שֶׁבָּאָה, אֲנִי מִכְּנִיסִים אוֹתָהּ לַחֲפָה
אֶל בְּעֵלָהּ, הַמְּלַךְ הָעֲלִיּוֹן, בְּכָל
רְצוֹן וְכוֹנֵת הַלֵּב, וְלִכֵּן הוּא אֶחָד.
בְּשַׁעֲהָ שֶׁהִיא בָּאָה עִם עֲלֻמוֹתֶיהָ
וְרוּצָה לְהַפְרֵד מֵהַצַּד הָאֲחֵר, לֹא

בָּאָה אֶלֶּא כְּמִי שֶׁמִּזְדַּמְנֵת לְרֵאוֹת
אֶת כְּבוֹד הַמְּלַךְ וְלֹא יוֹתֵר, וְכִּף
מִכְרִיזִים שֶׁיִּזְדַּמְּנוּ לְרֵאוֹת בְּכַבּוֹד

הַמְּלַךְ, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (שיר השירים א)
צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמֶלֶךְ
שְׁלֵמָה. צְאוּ לְרֵאוֹת בְּכַבּוֹד הַמְּלַךְ
אִזּוֹ הַצַּד הָאֲחֵר לֹא נוֹחַ לוֹ לְרֵאוֹת,
וְנִפְרֵד מִמֶּנּוּ. כִּיּוֹן שֶׁבָּאָה, כָּל
אוֹתָם שֶׁמְשִׁיָּה מִכְּנִיסִים אוֹתָהּ
לַחֲפָה עִם הַמְּלַךְ הָעֲלִיּוֹן בְּלַחֲשׁ,
בְּסוּד. שְׁאֵלְמָלֵא לֹא כֶּף, לֹא יִפְרֵד
מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ הַצַּד הָאֲחֵר וְתִתְעַרֵּב
הַשְּׂמִיחָה. אָבֵל לְעֵתִיד לְבֹא,
כְּשִׁיפְרֵד מִמֶּנּוּ אוֹתוֹ הַצַּד הָאֲחֵר,
אִזּוֹ בְּיוֹם הַהוּא יִהְיֶה ה' אֶחָד וְשְׁמוֹ
אֶחָד.

כִּיּוֹן שֶׁנִּכְנַסְתָּ לַחֲפָה וְהִיא עִם
הַמְּלַךְ הָעֲלִיּוֹן, אִזּוֹ אֲנִי מְעוֹרְרִים
שְׂמִיחָה שֶׁל יָמִין וְשְׂמָאל, כְּמוֹ
שֶׁנֶּאֱמַר (דברים ו) וְאֶהְבֵּת אֶת ה'
אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וְגו', וְהָיָה אִם
שָׁמוּעַ וְגו', כִּי פִתְחֵךְ כָּלֵל, שֶׁהָרִי
הַצַּד הָאֲחֵר לֹא יִתְקַרֵּב לְשֵׁם וְאִין
לוֹ רְשׁוֹת.

וְגו'. בְּלֹא דְחִילוֹ כָּלֵל, דִּהֵא סְטָרָא אַחֲרָא לֹא יִתְקַרֵּב תַּמָּן, וְלִית לִיהּ רְשׁוֹ.

אָבֵר בְּזַמְנָא דְאַתִּי, דִּיתְפָּרַשׁ הַהוּא סְטָרָא
מִינָהּ, וְיִתְעַבֵּר מֵעֲלָמָא, כְּדִין יִתְקַרֵּי
אֶחָד וְדָאִי, דְלֹא יִהְיֶה בְּהַדָּה שׁוֹתְפוֹ וּדְבִיקוֹ
אַחֲרָא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (זכריה יד) בְּיוֹם הַהוּא
יִהְיֶה יי' אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד, בְּאַתְגְּלִיא בְּהַדָּא,
וְלֹא בְּלַחֲשׁוֹ, וְלֹא בְּרִזָּא.

וְעַל דָּא, אֲנִי מִיַּחֲדִין לָהּ מֵהַהוּא סְטָרָא אַחֲרָא,
כְּמֵאן דְּזַמִּין לְאַחֲרָא לְמִיְהוּי סְהִיד דִּילִיהּ.
בְּגִין דְּדָא אִיהוּ סְהִיד דִּילָן, וְסְטָרָא אַחֲרָא לֹא
אִיהוּ סְהִיד לְגַבֵּן. וְכִדִּין אִיהוּ אַתְפְּרִישַׁת
מֵהַהוּא סְטָרָא. כִּיּוֹן דְאַתְתָּ, אֲנִי מֵעֲלִין לָהּ
לְחוּפָה לְגַבֵּי בְּעֵלָהּ, מְלַפָּא עֲלָאָה, בְּכָל
רְעוּתָא וְכוּוּנָא דְלַפָּא, וְעַל דָּא אִיהוּ אֶחָד.

בְּשַׁעֲתָא דְאִיהוּ אַתְתָּ בְּעוֹלִימְתָהּ, וּבְעָאָת
לְאַתְפָּרַשָׁא מִסְטָרָא אַחֲרָא, לֹא

אַתְתָּ, אֶלֶּא כְּמֵאן דְּאִזְדַּמְנֵת לְמַחֲמִי בִיקְרָא
דְּמְלַפָּא וְלֹא יִתִּיר, וְהָכִי מִכְרִיזִי דִּיזְדַּמְנוֹן
לְמַחֲמִי בִיקְרָא דְמְלַפָּא. כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שיר
השירים א)

צְאִינָה וּרְאִינָה בְּנוֹת צִיּוֹן בְּמֶלֶךְ שְׁלֵמָה,
פּוֹקוּ לְמַחֲמִי בִיקְרָא דְמְלַפָּא, כְּדִין סְטָרָא
אַחֲרָא לֹא נִיחָא לִיהּ לְמַחֲמִי, וְאַתְפָּרַשׁ מִינָהּ.

כִּיּוֹן דְאַתְתָּ, כָּל אֵינוֹן שֶׁמְשִׁיחָה, עֵיילִין לָהּ
לְחוּפָה בְּהַדֵּי מְלַפָּא עֲלָאָה, בְּלַחֲשׁוֹ בְּרִזָּא.

דְּאַלְמָלֵא לָאוּ הָכִי, לֹא יִתְפָּרַשׁ מִינָהּ הַהוּא
סְטָרָא אַחֲרָא וְיִתְעַרֵּב חֲדוּתָא. אָבֵל בְּזַמְנָא

דְאַתִּי, דִּיתְפָּרַשׁ מִינָהּ הִיא סְטָרָא אַחֲרָא,
כְּדִין בְּיוֹם הַהוּא יִהְיֶה יי' אֶחָד וְשְׁמוֹ אֶחָד.

כִּיּוֹן דְעָאֵלֶת לְחוּפָהּ, וְאִיהוּ בְּהַדֵּי מְלַפָּא.
עֲלָאָה, כְּדִין אֲנִי מִתְעַרֵּי חֲדוּהָ דִימִינָא

וְשְׂמָאלֵא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (דברים ו) וְאֶהְבֵּת אֶת
יי' אֱלֹהֶיךָ בְּכָל לִבְבְּךָ וְגו'. וְהָיָה אִם שָׁמוּעַ

וְגו'. בְּלֹא דְחִילוֹ כָּלֵל, דִּהֵא סְטָרָא אַחֲרָא לֹא יִתְקַרֵּב תַּמָּן, וְלִית לִיהּ רְשׁוֹ.

הבִּרְהָ, כֹּל זְמַן שְׂרוּצִים לְהַכְנִיסָהּ
לְמַלְךָ לְשִׁמְחַת הַשְּׂמוּשׁ, צָרִיף
בְּלַחַשׁ בְּסוּד, כְּדֵי שֶׁלֹּא יִמָּצֵא
בְּרַגְלֵי (אָדָם שְׂמַגְלָה) צְעָדֶיהָ, רָמַז שֶׁל
הַצַּד הָרַע וְלֹא יִדְבַק עִמָּה, וְלֹא
יִמָּצְאוּ בְּבָנִים רָמַז שֶׁל פְּסוּל כָּלָל.
וְכֵן אָמַר יַעֲקֹב לְבָנָיו, שְׂמֵא חֵס
וְשְׁלוֹם אֶרֶץ פְּסוּל (בְּרַעֲי אוֹ)
בְּמִטְתִּי. אִזּוֹ הֵם אָמְרוּ, כְּמוֹ שְׂאִין
בְּלֶבֶךְ אֲלֵא אֶחָד, כֶּף וְכו', אִין לְנוּ
דְּבִקוּת בְּצַד הָאֲחֵר כָּלָל. שְׁהָרִי
פְּרוּשׁ הִיָּה מִמְּטַתְךָ, וְאָנּוּ בִּיחוד
לְמַלְךָ הַעֲלִיזוּן וְאִין לְנוּ כָּלָל
דְּבִקוּת בְּצַד הָאֲחֵר, שְׁהָרִי בִּפְרָדָה
מִהַצַּד הָאֲחֵר (הַיְינֵה בְּרַצוֹן) הִיָּה הָרָצוֹן
וְהַמְחַשְׁבָה שְׁלָנוּ.

בֵּינן שִׁידַע שֶׁהַצַּד הָאֲחֵר, לֹא נִדְבַק
שֵׁם כָּלָל, אִזּוֹ נִכְנְסָה הָאִשָּׁה
לְבַעֲלָהּ בְּלַחַשׁ, בְּסוּד הַיְיחוד שֶׁל
שִׁשָּׁה צְדָדִים. פֶּתַח וְאָמַר, בְּרוּף
שֵׁם כְּבוֹד מְלַכּוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד,
שְׁהָרִי הִיא בְּסוּד שֶׁל אֶחָד,
בְּעַלְמוּתֶיהָ, כְּלִי עַרְבוּב כָּלָל, וְלֹא
שִׁתְּפוּת שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר.

וְכֹא רָאָה, בְּאוֹתָהּ שְׁעָה הָיוּ יַעֲקֹב
וּבָנָיו בְּדִיוקָן עֲלִיזוֹן לְמִטָּה עִם
הַשְּׂכִינָה. יַעֲקֹב הִיָּה בְּסוּד שֶׁל
שִׁשָּׁה צְדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם הַעֲלִיזוֹן
בְּסוּד אֶחָד. בָּנָיו הָיוּ בְּדִיוקָן שֶׁל
שִׁשָּׁה צְדָדִים שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן.
וְהוּא רָצָה לְגַלּוֹת לָהֶם אוֹתוֹ קֶץ,
כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְנוּ, שִׁישׁ קֶץ וְיֵשׁ קֶץ,
יֵשׁ קֶץ הַיְימִין וְיֵשׁ קֶץ הַיְימִים. קֶץ
הַיְימִין - זֶה הַמְּלַכּוּת הַקְּדוּשָׁה, סוּד
הָאֲמוּנָה, סוּד מְלַכּוּת הַשְּׂמִים. קֶץ
הַיְימִים - זֶה סוּד שֶׁל מְלַכּוּת
הַרְשָׁעָה, סוּד שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר
שֶׁנִּקְרָא קֶץ כֹּל בְּשׂוֹר, וְהָרִי בְּאַרְנוּ.
בֵּינן שְׂרָאָה שֶׁהִסְתַּלְקָה שְׂכִינָהּ
מִמֶּנּוּ וְכו', הֵם אָמְרוּ: כְּמוֹ שְׂאִין
בְּלֶבֶךְ אֲלֵא אֶחָד, שְׂאֵתָה בְּסוּד שֶׁל
הָעוֹלָם הַעֲלִיזוֹן וְהוּא אֶחָד - אָף

בְּרָה, כֹּל זְמַנָּא דְּבַעָאן לְאַעֲלָא לָהּ לְגַבֵּי
מְלָכָא, לְחַדְוָה דְּשְׂמוּשָׁא, אֲצַטְרִיף
בְּלַחֲשׁוֹ בְּרָזָא, בְּגִין דְּלֹא יִשְׁתַּכַּח בְּרַגְלֵי (כִּי נִשְׁ
דְּנִל) צְעָדֶיהָ, רָמַז דְּסִטְרָא בִישָׁא, וְלֹא יִתְדַבַּק
בְּהַדָּה, וְלֹא יִשְׁתַּכְחוּן בְּבָנֵי, רָמַז פְּסוּל כָּלָל.
וְהָכִי אָמַר יַעֲקֹב לְבָנָיו, שְׂמֵא חֵס וְשְׁלוֹם אֶרֶץ
פְּסוּל (בְּרַעֲי אוֹ) בְּעַרְסֵי, כְּדִין אֵינוֹן אָמְרוּ,
כְּמָה דְּלִית בְּלֶבֶךְ אֲלֵא אֶחָד, כֶּף וְכו' לִית לָן
דְּבִיקוּ בְּסִטְרָא אֲחֵרָא כָּלָל, דְּהָא פְּרִישָׁא הָוָה
מִעַרְסָךְ, וְאָנּוּ בִּיחודָא לְגַבֵּי מְלָכָא עֲלֵאָה,
וְלִית לָן דְּבִיקוּ כָּלָל בְּסִטְרָא אֲחֵרָא, דְּהָא
בְּפִרְישׁוֹ מִסִּטְרָא אֲחֵרָא (כִּיֵּא הַיְינֵן בְּרַעֲי) הָוָה רְעוּתָא
וּמְחַשְׁבַּתָא דִּילָן.

בֵּינן דִּידַע דְּסִטְרָא אֲחֵרָא לֹא אֲתַדְבַק תַּמָּן כָּלָל
כְּדִין עֲאֵלַת אֲתַתָּא, לְגַבֵּי בַעֲלָהּ בְּלַחֲשׁוֹ,
בְּרָזָא דִּיחודָא דְּשִׁית סִטְרִין. פֶּתַח וְאָמַר, בְּרוּף
שֵׁם כְּבוֹד מְלַכּוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד דְּהָא אִיהִי בְּרָזָא
דְּאֶחָד, בְּעוֹלִימְתָהּ, בְּלֵא עַרְבוּבָא כָּלָל וְלֹא
שׁוֹתְפוּ דְּסִטְרָא אֲחֵרָא.

וְהָא חֲזִי, בְּהִיא שְׁעָתָא, יַעֲקֹב וּבָנָיו הָווּ
בְּדִיוקְנָא עֲלֵאָה לְתַתָּא בְּהִדֵּי שְׂכִינְתָּא.
יַעֲקֹב הָוָה בְּרָזָא דְּשִׁית סִטְרִין דְּעֲלֵמָא עֲלֵאָה,
בְּרָזָא חַד. בָּנָיו הָווּ בְּדִיוקְנָא דְּשִׁית סִטְרִין
דְּעֲלֵמָא תַתָּאָה. וְאִיהוּ בַעֲא לְגַלְאָה לּוֹן הִהוּא
קֶץ, כְּמָה דְּאוּקִימְנָא, דְּאִית קֶץ וְאִית קֶץ, אִית
קֶץ הַיְימִין, וְאִית קֶץ הַיְימִים. קֶץ הַיְימִין: דְּא
מְלַכּוּת קְדִישָׁא רָזָא דְּמְהִימְנוּתָא רָזָא דְּמְלַכּוּ
דְּשְׂמִיָּא. קֶץ (דף קל"ד ע"ב) הַיְימִים: דְּא רָזָא דְּמְלַכּוּ
חִיבָא רָזָא דְּסִטְרָא אֲחֵרָא דְּאֶקְרִי קֶץ כֹּל בְּשׂוֹר.
וְהָא אוּקִימְנָא.

בֵּינן דִּחְמָא דְּאִסְתַּלְקַת שְׂכִינְתָּא מִנֶּיהָ וְכו'.
אֵינוֹן אָמְרוּ כְּמָה דְּלִית בְּלֶבֶךְ אֲלֵא אֶחָד,

דְּאִנְתָּ בְּרָזָא דְּעֲלֵמָא עֲלֵאָה, וְאִיהוּ אֶחָד. אוּף

אָנּוּ, דְּאָנּוּ בְּרָזָא דְּעֲלֵמָא

אנו, שאנו בסוד של העולם התפתחון, הוא אחד. ולכן נזכרו שני לכבות, סוד של העולם העליון, שהוא הלב של יעקב, והסוד של העולם התפתחון, שהוא הלב של בניו. אז הכניס אותה בלחש.

וכמו שהם התייחדו - הסוד של העולם העליון באחד, והסוד של העולם התפתחון באחד, אף כף אנו צריכים ליחד את העולם העליון באחד וליחד את העולם התפתחון בסוד של אחד. זה בששה צדדים, וזה בששה צדדים. ולכן שש תבות כאן בסוד של ששה צדדים. ושש תבות כאן בסוד של ששה צדדים, (זכריה יד) ה' אחד ושמו אחד. אשרי גורלו וחלקו של מי ששם רצונו לזה בעולם הזה ובעולם הבא.

רב המנונא סבא אמר כף, התעוררות זו של היחוד יפה היא, שסוד ברור הדבר הרי בארנו, והדברים הללו עתידיים להתעתד לפני עתיק הימים בלי בושה כלל.

רעיא מהימנא

מצוה ללמד תורה בכל יום, שהיא סוד האמונה העליונה לדעת דרכי הקדוש ברנף הוא. שכל מי שמתפלל בתורה, זוכה בעולם הזה וזוכה בעולם הבא ונצול מכל המקטרגים הרעים, משום שהתורה היא סוד האמונה, שמי שמתעסק בה, מתעסק באמונה העליונה, והקדוש ברנף הוא משרה שכנינתו בתוכו שלא תזוז ממנו.

מי שיודע דבר תורה, צריך לרדף אחריו וללמד דבר זה ממנו, לקיים את סוד הכתוב, מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי. התורה היא עץ החיים לתת חיים לכל. מי שמתחזק בתורה, מתחזק בעץ החיים, כמו

תתאה, איהו אחד. ועל דא אדכרו תרי לכבות, רזא דעלמא עלאה, דאיהו לבא דיעקב, ורזא דעלמא תתאה, דאיהו לבא דבנוי, כדין אעיל לה בלחישו.

וכמה דאינון אתייחדו רזא דעלמא עלאה באחד, ורזא דעלמא תתאה באחד. אוף הכי אנו צריכין ליחדא עלמא עלאה באחד, וליחדא עלמא תתאה ברזא דאחד. דא בשית סטרין, ודא בשית סטרין. ובגין כף, שית תיבין הכא, ברזא דשית סטרין. ושית תיבין הכא, ברזא דשית סטרין, (זכריה יד) יי' אחד ושמו אחד. זכאה עדביה וחולקיה מאן דישוי רעותיה להאי, בעלמא דין, ובעלמא דאתי.

רב המנונא סבא אמר הכי, דא אתערוותא דיחודא שפיר איהו, דרזא דברירא דמלתא הא אוקימנא. ומלין אלין זמינין לאתעתדא קמי עתיק יומין, בלא כסופא כלל.

רעיא מהימנא

פקודא ללמוד תורה בכל יומא, דאיהי רזא דמהימנותא עלאה, למנדע ארחיה דקודשא ברין הוא. דכל מאן דאשתדל באורייתא, זכי בהאי עלמא, וזכי בעלמא דאתי, ואשתזיב מפל קטרוגין בישין. בגין דאורייתא רזא דמהימנותא איהי, דמאן דאתעסק בה, אתעסק במהימנותא עלאה, קדשא ברין הוא אשרי שכינתיה בגויה דלא תעדי מגיה.

מאן דיודע מלה דאורייתא, אצטריף למרדף אבתריה, ולאולפא האי מלה מגיה, לקיימא רזא דכתיב, מאת כל איש אשר ידבנו לבו תקחו את תרומתי. אורייתא אילנא דחיי איהו, למיהב חייך לכלא. מאן דאתתקף

שְׁנָאֵמַר (משלי א) עֵץ חַיִּים הִיא
לְמַחְזִיקִים בָּהּ.

וְכִמּוֹה סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים בְּאָרְנוּ בְּמִי
שֶׁמֶשֶׁתְּדַל בַּתּוֹרָה, שְׂזוּכָה
לְהַקְשֵׁר בַּתּוֹרָה שְׁלֹמֶעֱלָה. בְּעוֹלָם
הַזֶּה אֵינוֹ שׂוֹכֵף, וְאֵינוֹ שׂוֹכֵף
בְּעוֹלָם הַבָּא, וְאֶפְלוּ בְּקֶבֶר
שִׁפְתוֹתָיו מִרְחֹשׁוֹת בַּתּוֹרָה, כְּמוֹ
שְׁנָאֵמַר דּוֹכֵב שִׁפְתֵי יִשְׁנִים. (ע"ב)

רעיא מהימנא

זָהָר:

פְּתַח וְאָמַר, וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה. כָּאֵן
הוּא יַחֲדוּ בְכָלֵל אֶחָד. מַעֲלָה
וּמִטָּה. לֹא כְּתוּב וַיִּקְחוּ תְרוּמָה,
אֲלָא וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה, מַעֲלָה
וּמִטָּה, בְּלִי פְרוּד כָּלֵל.

מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ
תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי. פְּסוּק זֶה כִּף
צְרִיף לֹמֵר אוֹתוֹ: כָּל אִישׁ אֲשֶׁר
יִדְבְּנוּ לְבוֹ. מַה זֶה מֵאֵת כָּל אִישׁ?
אֲלָא סוּד יֵשׁ כָּאֵן לְאוֹתָם בְּעֲלֵי
מִדּוֹת. אֲשֶׁרֵיהֶם הַצְּדִיקִים
שִׁינְדָעִים לְשִׁים אֶת רְצוֹן לְבָם
לְמַלְךְ הַעֲלִיּוֹן הַקְּדוֹשׁ, וְכָל רְצוֹן
לְבָם אֵינוֹ לְעוֹלָם הַזֶּה, וְלִתְּאֻהָה
הַבְּטֵלָה שְׁלוֹ. אֲלָא יוֹדָעִים
וּמִשְׁתַּדְּלִים לְשִׁים רְצוֹנָם וְלִהַדְּבִק
לְמַעֲלָה, כְּדִי לְמַשֵּׁךְ רְצוֹן (שְׁלֵהֶם)
שֶׁל רְבוּנָם אֲלֵיהֶם מִמַּעֲלָה לְמִטָּה.
וּמֵאִיזוֹה מְקוֹם נוֹטְלִים אוֹתוֹ רְצוֹן
רְבוּנָם לְמַשֵּׁךְ אוֹתוֹ אֲלֵיהֶם? הֵם
נוֹטְלִים מִמְּקוֹם אֶחָד עֲלִיּוֹן
וְקָדוֹשׁ שֶׁמִּמֶּנּוּ יוֹצְאִים כָּל
הַרְצוֹנוֹת הַקְּדוֹשִׁים. וּמִי הוּא? כָּל
אִישׁ. זֶה צְדִיק שֶׁנִּקְרָא כָּל, כְּמוֹ
שְׁנָאֵמַר (קֹהֶלֶת ה) וַיִּתְרוֹן אֶרֶץ בְּכָל
הַיָּא. (תְּהִלִּים קִיט) עַל כֵּן כָּל פְּקוּדֵי
כָּל יִשְׂרָאֵל. אִישׁ - כְּמוֹ שְׁנָאֵמַר
אִישׁ צְדִיק. זֶהוּ צְדִיק (כָּל אִישׁ) בְּעַל
הַפִּיִת שֶׁרְצוֹנוֹ תְּמִיד לְגַבְיָהּ, כְּמוֹ

בְּאוֹרֵייתָא, אֶתְתַּקַּף בְּאִילָנָא דְחַיִּי, כְּמָה דְאֵת
אָמַר (משלי ג) עֵץ חַיִּים הִיא לְמַחְזִיקִים בָּהּ.

וְכִמּוֹה רִזִּין עֲלָאִין אוֹקִימָנָא בְּמֵאן דְּאֲשְׁתַּדַּל
בְּאוֹרֵייתָא, דְּזָכִי לְאֶתְתַּקְּשָׁרָא בְּאוֹרֵייתָא
דְּלְעִילָא. בְּהֵאִי עֲלָמָא לָא שְׂכִיף, וְלָא שְׂכִיף
בְּעֲלָמָא דְאֵתִי, וְאֶפְלוּ בְּקֶבֶרָא שְׁפּוֹוֹתִיהָ
מִרְחֹשֵׁן אוֹרֵייתָא, כְּמָה דְאֵת אָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ז)
דּוֹכֵב שִׁפְתֵי יִשְׁנִים. (ע"ב רעיא מהימנא).

זָהָר:

פְּתַח וְאָמַר (שְׁמוֹת כה) וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה, הֲכָא
אִיהוּ יַחֲוּדָא בְּכָלֵלָא חֲדָא. עֵילָא וְתַתָּא.
וַיִּקְחוּ תְרוּמָה לָא פְתִיב, אֲלָא וַיִּקְחוּ לִי
תְרוּמָה, עֵילָא וְתַתָּא בְּכָלֵלָא חֲדָא, בְּלֹא פְרוּדָא
כָּלֵל.

מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תִּקְחוּ אֶת
תְּרוּמָתִי. הֵאִי קָרָא, הֲכִי אֲצַטְרִיף לִיה
לְמִימַר, כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ, (ס"א וְקָחוּ אֶת
תְּרוּמָתִי) מֵאִי מֵאֵת כָּל אִישׁ. אֲלָא רְזָא הֲכָא
לְאִינוּן מְרִי מְדִין. וְכָאִין אִינוּן צְדִיקָא, דִּינְדָעִי
לְשׁוֹאָה רְעוּתָא דְלַבְּהוֹן לְגַבִּי מְלַפָּא עֲלָאָה
קְדִישָׁא, וְכָל רְעוּתָא דְלַבְּהוֹן לָאו אִיהוּ לְגַבִּי
עֲלָמָא דָא, וּבְכַסּוּפָא בְּטָלָה דִּילִיהּ. אֲלָא יִדָעִי
וּמִשְׁתַּדְּלִי לְשׁוֹאָה רְעוּתְהוֹן וְלֹאֲתַדְּבִקָא
לְעִילָא, בְּגִין לְאַמְשַׁכָּא רְעוּתָא (דְּלִהוֹן)
דְּמֵאֲרִיהוֹן לְגַבִּייהוּ מַעֲלָא לְתַתָּא.

וּמֵאֵן אֲתֵר נְטְלֵי הֵהוּא רְעוּתָא דְּמֵאֲרִיהוֹן
לְאַמְשַׁכָּא לִיה לְגַבִּייהוּ. נְטְלִין מֵאֲתֵר
חַד עֲלָאָה קְדִישָׁא, דְּמַגִּיָּה נְפָקִין כָּל רְעוּתִין
קְדִישִׁין. וּמֵאֵן אִיהוּ. כָּל אִישׁ. דָּא צְדִיק,
דְּאֶתְקְרִי כָּל, כְּמָה דְאֵת אָמַר (קֹהֶלֶת ה) וַיִּתְרוֹן
אֶרֶץ בְּכָל הַיָּא. (תְּהִלִּים קִיט) עַל כֵּן כָּל פְּקוּדֵי כָּל יִשְׂרָאֵל. אִישׁ: כְּמָה דְאֵת אָמַר

בְּרַאשִׁית ו) אִישׁ צְדִיק. דָּא אִיהוּ צְדִיק, (ס"א כָּל אִישׁ) מֵאֲרִיהּ דְּבִיתָא, דְּרְעוּתִיהּ

בעל שאוהב את אשתו תמיד.
ידבנו לבו - הוא אוהב אותה,
ולבו, שהיא הגבירה שלו, ידבנו
להדבק בה.

ואף על גב שאהבה רבה זה עם
זה, שלא נפרדים לעולמים,
מאותו כל איש, בעל הבית, בעל
הגבירה, ממנו תקחו את תרומתי.
דרך העולם, מי שרוצה לקחת
אשתו של אדם ממנו, הוא מקפיד
ולא עוזב אותה. אבל הקדוש
ברוך הוא לא כן. כתוב וזאת
התרומה - זו כנסת ישראל. אף
על גב שכל אהבתה אליו ואהבתו
אליה, ממנו נוטלים אותה
להשרותה ביניהם, מאותו מקום
עליון, שכל האהבה של אשה
ובעלה שורה, משם תקחו את
תרומתי. אשרי חלקם של ישראל,
ואשרי פלם שזכו לזה.

וזאת התרומה אשר תקחו מאתם.
ואם תאמר, אם כן, אשר תקחו
מאתו הנה צריך להיות! מה זה
מאתם? מאת שני השמות (הדרגות)
הללו.

עוד אמר רב ייבא סבא, מאתם -
מאת ס', שהוא סוד העולם
העליון, מקום מדורו של הצדיק
הזה שמתעטר מהאות ס', ומשם
נוטל חיים להזין את כל
העולמות. והכל דבר אחד, הסוד
שנתן לחכמים. אשרי חלקם.
שאף על גב שהם נוטלים אותה,
(באין) לא יכולים לטל אותה אלא
רק ברשות בעלה וברצונו,
ולעשות עבודה של אהבה אליו,
ואז באהבתו תקחו את תרומתי.
וכל זה באותן העבודות של
התפלה, ותקון וסדור שישאל
מסדרים בכל יום. דבר אחר
מאתם - מהפלל של ששה צדדים
העליונים, והפלל אחר.

יזמא. דבר אחר מאתם, מפלל דשית סטריין עלאין וכלא חד.

תדיר לגבי מטרוניתא, כבעלה דרחים
לאתתיה תדיר. ידבנו לבו איהו רחים
לה. ולבו דאיהי מטרוניתא דיליה, ידבנו
לאתדבקא ביה.

ואף על גב דרחימו סגי דא בדא, דלא
מתפרשן לעלמין, מההוא כל איש,
מאריה ביתא, מאריה דמטרוניתא, מגייה
תקחו את תרומתי. ארחה דעלמא, מאן (ד)
ק"ה ע"ה א) דבעי לנסבא אתתיה דבר נש מגייה
איהו קפיד ולא שביק לה. אבל קדשא
ברוך הוא לאו הכי, פתיב וזאת התרומה, זו
כנסת ישראל, אף על גב דכל רחימו דילה
לגביה, ורחימו דיליה לגבה. מגייה נטלין לה
לאשראה בניייהו, מההוא אתר עלאה, דכל
רחימו דאתתא ובעלה שריא. מתמן תקחו את
תרומתי, זפאה חולקיהון דישראל, וזפאין
כלהו דזכו להאי.

וזאת התרומה אשר תקחו מאתם. (שמות כה) ואי
תימא, אי הכי, אשר תקחו מאתו מיבעי
ליה מאי מאתם. מאת תרין שמהן (ב"א דרגין) אלין.
הו רב ייבא סבא אמר, מאתם: מאת ס',
דאיהו רזא דעלמא עלאה. אתר מדוריה
דהאי צדיק, דאיהו אתעטר מאת ס', ומתמן
נטיל חיים, לאתזנא לעלמין פלהו. וכלא
מלה חדא, רזא לחפימין אתיהיבת, זפאה
חולקיהון.

דאף על גב דאינון נטלין לה, (הכא) לא
יכלין לנטלא לה, אלא ברשו דבעלה,
וברעו דיליה, ולמעבד פולחנא דרחימו
לגביה, וכדין ברחימו דיליה תקחו את
תרומתי. וכל דא, באינון פולחני דצלותא,
ותקונא וסדורא דישראל מסדרין בכל
יומא. דבר אחר מאתם, מפלל דשית סטריין עלאין וכלא חד.

(ד"א) מאתם - מאותם זמנים ושבחות, והכל סוד אחד. זהב וכסף ונחשת ותכלת וארגמן ותולעת שני. זהב - בסוד של יום ראש השנה, שהוא יום של זהב, יום הדין, ושולט אותו הצד, כמו שנאמר (איוב לו) מצפון זהב יאתה. וכסף - זה יום הכפורים, שמתלבנים חטאיכם של ישראל כמו שלג, כמו שנאמר (ישעיה א) אם יהיו חטאיכם כשלג לבינו. וכתוב (ויקרא טז) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם.

ונחשת - ימי קרבנות החג, שהם מרבבות העמים עובדי כוכבים ומזלות, והם נקראים סוד של הרי נחשת, ולכן מתמעטים בכל יום והולכים. ותכלת - זה פסח, השלטון של סוד האמונה, הסוד של צבע התכלת. ומשום שהיא תכלת, לא שולטת, עד שמשמידה והורגת כל בכורות מצרים, כמו שנאמר (שמות יב) ועבר ה' לנגף את מצרים. ולכן כל הגונים טובים בתלום, חוץ מתכלת.

וארגמן - זה שבועות, סוד הארגמן, שתורה שבכתב שנתנה בו כלולה משני צדדים - מימין ומשמאל, כמו שנאמר (דברים לב) מימינו אש דת למו, וזהו ארגמן. ותולעת שני - זהו ט"ו באב, שבנות ישראל היו יוצאות בכלי מילת, כמו שנאמר (איכה ד) האמנים עלי תולע.

עד כאן ששה צדדים. מפאן והלאה הסוד של עשרת ימי תשובה. ושש ועזים. וערת אילם מאדמים. וערת תחשים. ועצי שטים. ושמן למאר. ובשמים לשמן המשחה ולקטרת הסמים. ואבני שהם. ואבני מלואים. עד

(ד"א) מאתם, מאינון זמני ושבתי, וכלא רזא חדא. זהב וכסף ונחשת ותכלת וארגמן ותולעת שני. זהב, ברזא דיומא דראש השנה, דאיהו יומא דזהב, יומא דדינא, ושלטא ההוא סטרא, כמה דאת אמר (איוב לו) מצפון זהב יאתה. וכסף, דא יום הכפורים, דמתלבנן חוביהון דישראל בתלגא, כמה דאת אמר (ישעיה א) אם יהיו חטאיכם כשלג ילבינו. וכתוב (ויקרא ט"ז) כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם.

ונחשת. יומי דקרפנין דחג, דאינון רתיכי דעמין עובדי פוכבים ומזלות, ואינון אקרון רזא דהרי נחשת, ובגין כן מתמעטין בכל יומא ואזלין. ותכלת, דא פסח, שולטנו דרזא דמהימנותא, רזא דגוונא תכלא, ובגין דהיא תכלא, לא שלטא עד דשציאת וקטילת כל בוכרי דמצראי, כמה דאת אמר (שמות יב) ועבר יי' לנגף את מצרים. בגין כן, כל גוונין טבין בתלמא, בר מן תכלא.

וארגמן, דא שבועות, רזא דארגוונא, דתורה שבכתב דאתיהיבת ביה, פלילא מתרין סטרין, מימינא ומשמאלא, כמה דאת אמר (דברים לג) מימינו אש דת למו, ודא איהו ארגמן. ותולעת שני, דא איהו חמשה עשר באב, דבנות ישראל הוו נפקי במאני מלת, כמה דאת אמר (איכה ד) האמנים עלי תולע.

עד הכא, שית סטרין, מפאן ולהלאה רזא די ימי תשובה. וש"ש, ועזים, ועורות אילם מאדמים. ועורות תחשים. ועצי שטים. ושמן למאר. ובשמים לשמן המשחה ולקטורת הסמים. ואבני שוהם. ואבני מלואים. עד

הכא תשעה, לקבל תשעה יומין ויום הכפורים אשלים לעשרה. ומפל

אלין, אַנן נטלין תרומת יי', בכל זמנא וזמנא, בגין לאשראה עלן. בראש השנה אַנן נטלין תרומת יי', ואיהו רזא דראש השנה, דאתנא מסטרא דזהב. ביום הכפורים אַנן נטלין לה, ואיהי יום הכפורים (אמור ק"ב) דירתא ברתא לאימא. בספות אַנן נטלין לה, ואיהי ספה סוככת ואגינת עלן, וכתוב (במדבר כט) ביום השמיני עצרת תהיה לכם ודא איהי תרומת יי'.

כאן תשעה, כנגד תשעה ימים, ויום הכפורים משלים לעשרה. ומכל אלה אנו נוטלים תרומת ה' בכל זמן וזמן, כדי להשרות עלינו. בראש השנה אנו נוטלים תרומת ה', והוא סוד של ראש השנה, שפא מצד הזהב. ביום הכפורים אנו נוטלים אותה, והיא יום הכפורים שיורשת הבת את האם. בספות אנו נוטלים אותה, והיא ספה, סוככת ומגנה עלינו, וכתוב (במדבר כט) ביום השמיני עצרת תהיה לכם, וזוהי תרומת ה'.

בפסח אוף הכי אַנן נטלין לה, ואיהי פסח. והא אוקימנא, רזא דגוון דנהורא תכלא. בשבועות אַנן נטלין לה, ואיהי שתי הלחם. וכתוב (שמות כ) וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר, ואַנן נטלין מתורה שבכתב, תורה שבעל פה. חמשה עשר באב, איהו קיימא בחדוה, על בנות ישראל. כל שאר יומין, אינון לתקוונא דילה. ועל דא אשר תקחו מאתם פתיב.

בפסח אף כף אנו נוטלים אותה, והיא פסח. והרי בארנו, סוד הגוון של אור התכלת. בשבועות אנו נוטלים אותה, והיא שתי הלחם, וכתוב (שמות כ) וידבר אלהים את כל הדברים האלה לאמר. ואנו נוטלים מתורה שבכתב תורה שבעל פה. חמשה עשר באב, הוא עמד בשמחה על בנות ישראל. כל שאר הימים הם לתקון שלה, ולכן כתוב אשר תקחו מאתם.

בגוונא דאינון מתייחדין לעילא באחד, אוף הכי איהי, אתיחדת לתתא ברזא דאחד, למהוי עמהון לעילא חד לקבל חד, קדשא בריהו הוא אחד לעילא, לא יתיב על פורסייא דיקריה, עד דאיהי אתעבידת ברזא דאחד בגוונא דיליה, למהוי אחד באחד. והא אוקימנא רזא דיי' אחד ושמו אחד.

כמו שהם מתיחדים למעלה באחד, אף כף היא מתיחדת למטה בסוד של אחד, להיות עם למעלה אחד כנגד אחד. הקדוש ברוך הוא אחד למעלה לא יושב על פסא כבודו, עד שנעשית בסוד של אחד כמו שלו, להיות אחד באחד. והרי בארנו הסוד של ה' אחד ושמו אחד.

רזא דשבת, איהי שבת, דאתאחדא ברזא דרזא (קל"ה ע"ב) דאח"ד, למשרי עליה רזא דאחד. עלותא דמעלי שבתא, דהא אתאחדת פורסייא יקירא קדישא, ברזא דאח"ד, ואתתקנת למשרי עליה מלכא קדישא עלאה. בר עייל שבתא, איהי אתיחדת ואתפרשת מסטרא אחרא, וכל דינין מתעברין מינה, ואיהי אשתארת ביחודא דנהירו קדישא,

סוד השבת, היא שבת שנאחדת בסוד של אח"ד, להשרות עליה הסוד של אחד. תפלת ערב שבת, שהרי אז מתיחד פסא הכבוד הקדוש בסוד של אחד, ומתתקנת שישרה עליה המלך הקדוש העליון. בשנבנסת השבת, היא מתיחדת ונפרדת מהצד האחר, וכל הדינים

מַעֲבָרִים מִמֶּנָּה, וְהִיא נִשְׁאֶרֶת בַּיְחִוּד שֶׁל אֹר קְדוֹשׁ, וּמִתְעַשְׂרֶת בַּכֶּמֶה עֲשָׂרוֹת לְמִלְךָ הַקְּדוֹשׁ, וְכָל שְׁלִיטֵי הַרְגוֹ וּבְעֲלֵי הַדִּין כָּלֶם בּוֹרְחִים, (וּמַעֲבָרִים מִמֶּנָּה) וְאֵין שְׁלִטוֹן אַחֵר בְּכָל הָעוֹלָמוֹת. וּפְנִיָּה מְאִירִים בְּאוֹר עֲלִיוֹן, וּמִתְעַשְׂרֶת לְמִטָּה בְּעַם הַקְּדוֹשׁ, וְכָלֶם מִתְעַשְׂרִים בְּנִשְׁמוֹת חֲדָשׁוֹת. אִז רֵאשִׁית הַתְּפִלָּה, לְבָרֵךְ אוֹתָהּ בְּשִׁמְחָה, בְּפָנִים מְאִירוֹת, וְלוֹמֵר בְּרַכּוּ אֶת ה' הַמְּבֹרָךְ. אֶת ה' דּוֹקָא, כְּדִי לִפְתַּח לָהּ בְּבִרְכָּהּ.

וְאִסּוּר לְעַם הַקְּדוֹשׁ לִפְתַּח אֲלֵיהָ בְּפִסּוּק שֶׁל דִּין, כְּמוֹ וְהוּא רַחוּם וְגו', מִשּׁוּם שֶׁהָרִי נִפְרָדָה מִזֶּה הָאֵחֵר, וְכָל בְּעֲלֵי הַדִּינִים נִפְרְדוּ וְהִעֲבְרוּ מִמֶּנָּה. וְכִי שְׁמַעוֹרֵר אֶת זֶה לְמִטָּה, גּוֹרֵם לְעוֹרֵר כִּף לְמַעְלָה, וְהַפְסָא הַקְּדוֹשׁ לֹא יְכוּל לְהִתְעַטֵּר בְּעֲשֶׂרֶת קְדָשָׁה. שְׁכָל זְמַן שְׁמַתְעוֹרְרִים לְמִטָּה אוֹתָם בְּעֲלֵי הַדִּין שֶׁהֵיוּ מַעֲבָרִים וְהֵיוּ הוֹלְכִים לְהִתְחַבֵּא בַּתּוֹךְ הַנֶּקֶב שֶׁל הָעֶפֶר שֶׁל הַתְּהוֹם הַגָּדוֹל, כָּלֶם שְׂבִים לְשָׂרוֹת בְּמִקּוֹמָם, וְהַמְקוֹם הַקְּדוֹשׁ מִתְרַחֵק (וּנְדַחֵק) בָּהֶם מְלַהֲיוֹת בְּמִנוּחָהּ.

וְאִל תֵּאמַר שֶׁזֶהוּ לְבִדּוֹ, אֲלֵא שְׂאִין הַתְּעוֹרְרוֹת לְמַעְלָה לְהִתְעוֹרֵר עַד שִׁישְׂרָאֵל מְעוֹרְרִים לְמִטָּה, כְּפִי שְׁבִאֲרָנוּ, שְׁכַתוּב (תְּהִלִּים פא) בְּכֶסֶה לְיוֹם חֲגִנּוֹ. לֹא כְּתוּב לְיוֹם חַג, אֲלֵא לְיוֹם חֲגִנּוֹ. וְלִכֵּן אִסּוּר לְעַם הַקְּדוֹשׁ, שְׁמַתְעִשְׂרִים בְּעֲשָׂרוֹת קְדוֹשׁוֹת שֶׁל נִשְׁמוֹת כְּדִי לְעוֹרֵר מְנוּחָהּ, שֶׁהֵם יְעוֹרְרוּ דִּין, אֲלֵא כָּלֶם בְּרִצּוֹן וְאַהֲבָה רַבָּה, שְׁיִעוֹרְרוּ בְּרִכּוֹת מַעְלָה וּמִטָּה כְּאַחֵד.

בְּרַכּוּ אֶת ה' - דּוֹקָא אֶת, כְּמוֹ שְׂאֲמַרְנוּ, זֹאת שְׁבֶת שֶׁל עֶרֶב שְׁבֶת. בְּרוּךְ ה' הַמְּבֹרָךְ - זֹאת יְצִיאַת הַבְּרִכּוֹת מִמְּקוֹר הַחַיִּים, וּמִקּוֹם

וְאִתְעַשְׂרֶת בַּכֶּמֶה עֲשָׂרִין לְגַבֵּי מְלֶכָא קְדִישָׁא, וְכָל שׁוֹלְטָנֵי רוּגְזִין וּמְאִרֵי דְדִינָא כְּלָהוּ עֲרֻקִין, (נ"א וְאִתְעַבְרוּ מִינָהּ) וְלִית שׁוֹלְטָנוּ אַחְרָא בְּכָלָהוּ עַלְמִין. וְאַנְפָּהָא נְהִירִין בְּנְהִירוֹ עֲלָאָה, וְאִתְעַשְׂרֶת לְתַתָּא בְּעַמָּא קְדִישָׁא, וְכָלָהוּ מִתְעַשְׂרִין בְּנִשְׁמַתִּין חֲדָתִין. כְּדִין שִׁירוֹתָא דְצִלוֹתָא, לְבָרְכָא לָהּ בְּחֻדְוָהּ, בְּנְהִירוֹ דְאַנְפִּין, וְלוֹמֵר בְּרַכּוּ אֶת יי' הַמְּבֹרָךְ. אֶת יי' דִּיִּיקָא, בְּגִין לְמִפְתַּח לְגַבְהָ בְּבִרְכָּהּ.

וְאִסּוּר לְעַמָּא קְדִישָׁא לְמִפְתַּח לְגַבְהָ בְּפִסּוּקָא דְדִינָא, כְּגוֹן וְהוּא רַחוּם וְגו', בְּגִין דְּהֵא אִתְפְּרִשֶׁת מִרְזָא דְסִטְרָא אַחְרָא, וְכָל מְאִרֵי דְדִינִין אִתְפְּרִשוּ וְאִתְעַבְרוּ מִינָהּ. וּמֵאֵן דְּאִתְעַר הָאֵי לְתַתָּא, גָּרִים לְאִתְעַרָא הַכִּי לְעִילָא. וְכִרְסִיָּא קְדִישָׁא לֹא יְכֻלָּא לְאִתְעַטְרָא בְּעֲטָרָא דְקְדוּשָׁה, דְּכָל זְמַנָּא דְמִתְעַרֵי לְתַתָּא אֵינּוּן מְאִרֵיהוֹן דְדִינָא, דְּהוּוּ מִתְעַבְרִין וְהוּוּ אִזְלֵי כְּלָהוּ לְאִתְטַמְרָא גּוֹ נוֹקְבָא דְעַפְרָא דְתְהוּמָא רַבָּא, כְּלָהוּ תִיבִין לְאַשְׂרָאָה בְּדוּכְתִיָּהוּ וְאִתְרַחֵקַת (וְאִתְדַחֵקַת) בְּהוּ אִתְרַ קְדִישָׁא דְבַעֲתַת נִיחָא.

וְרָא תִימָא דְדָא אֵיהוּ בְּלַחֲדוּדֵי, אֲלֵא לִית אִתְעַרוֹתָא לְעִילָא לְאִתְעַרָא, עַד דִּישְׂרָאֵל מִתְעַרֵי לְתַתָּא, כְּמָה דְאוּקִימְנָא, דְכְּתִיב, (תְּהִלִּים פא) בְּכֶסֶה לְיוֹם חֲגִנּוֹ. לְיוֹם חַג לֹא כְּתִיב, אֲלֵא לְיוֹם חֲגִנּוֹ. וְעַל דָּא אִסּוּר לְעַמָּא קְדִישָׁא, דְקָא מִתְעַשְׂרִין בְּעֲשָׂרִין קְדִישִׁין דְנִשְׁמַתִּין, בְּגִין לְאִתְעַרָא נִיחָא, דְאֵינּוּן יִתְעַרוּן דִּינָא, אֲלֵא כְּלָהוּ בְּרַעוּ וּרְחִימוּ סְגִי, דִּיתְעַרוּן בְּרַפָּאן עִילָא וְתַתָּא כְּחֻדָּא.

בְּרַכּוּ אֶת יי'. אֶת דִּיִּיקָא. כְּדִקְאֲמַרְן, דָּא שְׁבֶת דְּמַעְלֵי שְׁבֶתָא. בְּרוּךְ יי' הַמְּבֹרָךְ, דָּא אִפִּיקוּ דְבְּרַכָּאן מִמְּקוֹרָא דְחַיִּי, וְאַתְרֵי דְנַפְיָק

שִׁמְנוּ יוֹצֵאת כָּל הַהִשְׁקָאָה לְהִשְׁקוֹת אֶת הַכֵּל. וּמִשּׁוֹם שֶׁהוּא הַמְּקוֹר בְּסוּד שֶׁל אוֹת הַבְּרִית, קוֹרְאִים לוֹ הַמְּבֹרָךְ, הוּא נְבִיעַת הַבָּאָר. בֵּינוֹן שְׁמִינִיעִים לְשֵׁם, הָרִי הַבָּאָר וְדָאֵי מִתְּמַלְּאֵת, שְׂאִין פּוֹסְקִים מִימּוֹ לְעוֹלָמִים.

וְכֵן לֹא אוֹמְרִים בְּרוּךְ אַתְּ ה' הַמְּבֹרָךְ, אֲלֵא בְרוּךְ ה'. שְׂאֵלְמָלֵא לֹא מְגִיעָה לְשֵׁם נְבִיעָה מִהַמְּקוֹר הַעֲלִיּוֹן, לֹא מִתְּמַלְּאֵת הַבָּאָר כָּלֵל, וְעַל זֶה הַמְּבֹרָךְ. לְמָה הוּא הַמְּבֹרָךְ? מִשּׁוֹם שֶׁהוּא מְשַׁלֵּם וּמִשְׁקָה לְעוֹלָם וָעֵד. עוֹלָם וָעֵד זֹהִי שֶׁבֶת שֶׁל עֶרֶב שֶׁבֶת, וְאֲנוּ תוֹקְעִים בְּרֻכּוֹת בְּמִקּוֹם שְׁנִקְרָא מְבֹרָךְ. וְכֵינוֹן שְׁמִינִיעִים לְשֵׁם, כָּלֵם לְעוֹלָם וָעֵד. וְזֶהוּ בְרוּךְ ה' הַמְּבֹרָךְ. עַד כָּאֵן הִגִּיעוּ בְּרֻכּוֹת מִהַעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן, וְכָלֵם לְעוֹלָם וָעֵד, לְהַתְּבַרֵךְ וּלְהִיּוֹת מְשֻׁקָה וּלְהִיּוֹת שְׁלֵם כְּרֵאוּי, מְלֵא מְכַל הַצְּדָדִים.

בְּרוּךְ - זֶהוּ הַמְּקוֹר הַעֲלִיּוֹן שֶׁכָּל הַבְּרֻכּוֹת יוֹצֵאוֹת מִמֶּנּוּ. וְכִשְׁהִלְכְּנָה נִשְׁלַמַת, קוֹרְאִים אוֹתָהּ כֶּף לַתְּחַתּוֹנִים, אֲבָל בְּרוּךְ מְקוֹר הַעֲלִיּוֹן, כְּפִי שְׂאֵמְרֵנוּ. ה' - זֶה אֲמִצְעֵי שֶׁל כָּל הַצְּדָדִים הַעֲלִיּוֹנִים. הַמְּבֹרָךְ - זֶה שְׁלוֹם הַבֵּית, נְבִיעַת הַבָּאָר, לְהַשְׁלִים וּלְהַשְׁקוֹת הַכֵּל. לְעוֹלָם וָעֵד - זֶה הַעוֹלָם הַתְּחַתּוֹן שֶׁצָּרִיךְ לְהַתְּבַרֵךְ. וְשִׁמְן וּמִשְׁחָה שֶׁל בְּרוּךְ ה' וְהַמְּבֹרָךְ, הַכֵּל הוּא לְעוֹלָם וָעֵד.

(מְבֹרָךְ, כְּמוֹ שְׂנֵאמַר (בראשית מט) בן פּוֹרֵת) וְלִכְן הַבְּרָכָה הַזֹּאת צְרִיכִים כָּל הָעָם לְבָרֵךְ, וּבְעֶרֶב שֶׁבֶת, בְּרֻצוֹן הַלֵּב וּבְשִׂמְחָה צָרִיךְ לְהַתְּחִיל בְּתַחֲלָה בַּבְּרָכָה הַזֹּאת, שֶׁתְּבַרֵךְ הַשֶּׁבֶת הַזֹּאת שֶׁל עֶרֶב שֶׁבֶת (בְּלִילָה) מִהָעַם הַקָּדוֹשׁ כְּרֵאוּי בַּבְּרָכָה הַזֹּאת.

(בְּרַכּוֹ) כְּשֶׁמִּתְחִילִים יִשְׂרָאֵל לְבָרֵךְ, קוֹל הוֹלֵךְ בְּכָל הַרְקִיעִים,

מְנִיחַ כָּל שְׁקִיּוֹ, לְאַשְׁקָאָה לְכֻלָּא. וּבְגִין דְּאִיהוּ מְקוֹרָא בְּרֻזָּא דְּאֵת קְרִינָן לִיהַּ הַמְּבֹרָךְ, אִיהוּ מְבוּעָא דְּבִירָא. בֵּינוֹן דְּמָטוּ תַּמָּן, הָא וְדָאֵי בִירָא אֶתְמַלְּיָא, דְּלֹא פּוֹסְקִין מִימּוֹי לְעֵלְמִין.

וְעַל דָּא לֹא אֲמַרִּינוּן, בְּרוּךְ אַתְּ יי' הַמְּבֹרָךְ, אֲלֵא בְרוּךְ יי', דְּאֵלְמָלֵא לֹא מְטִי הַתָּם נְבִיעוֹ מִמְּקוֹרָא עֲלָאָה, לֹא אֶתְמַלְּיָא בִירָא כָּלֵל, וְעַל דָּא הַמְּבֹרָךְ, אֲמַאי אִיהוּ הַמְּבֹרָךְ. בְּגִין דְּאִיהוּ אֲשֵׁלִים וְאֲשֵׁקִי לְעוֹלָם וָעֵד. עוֹלָם וָעֵד דָּא אִיהוּ שֶׁבֶת דְּמַעְלֵי שֶׁבֶתָא, וְאֲנִן תַּקְעִין בְּרַפָּאן בְּאַתְרֵי דְּאֲקָרִי מְבֹרָךְ. וְכֵינוֹן דְּמִטְּאֵן הַתָּם, כְּלֵהוּ לְעוֹלָם וָעֵד, וְדָא אִיהוּ בְרוּךְ יי' הַמְּבֹרָךְ. עַד הָכָא, מְטוֹן בְּרַפָּאן מַעְלָמָא עֲלָאָה, וְכֵלְהוּ לְעוֹלָם וָעֵד, לְאַתְּבָרְכָא וּלְאַתְּשַׁקָּאָה, וּלְמַהוּי שְׁלִים כְּדָקָא יְאוֹת, מְלִיָּא מְכַל סְטָרִין.

בְּרוּךְ: דָּא מְקוֹרָא עֲלָאָה, דְּכָל בְּרַפָּן נְפִקִין מִנֵּיהּ. וְכַד סִיְהֵרָא אֲשֶׁתְּלִים, קְרִינָן לָהּ הָכִי לְגַבֵּי תַתְּאִי, אֲבָל בְּרוּךְ מְקוֹרָא עֲלָאָה כְּדָקָא מְרִין. יי': דָּא אֲמִצְעֵי דְכָל סְטָרִין עֲלָאִין. הַמְּבֹרָךְ: דָּא שְׁלָמָא דְבֵיתָא, מְבוּעָא דְּבִירָא, לְאַשְׁלָמָא וּלְאַשְׁקָאָה כֻּלָּא. לְעוֹלָם וָעֵד: דָּא עֲלָמָא תַתְּאָה, דְּאֲצְטְרִיךְ לְאַתְּבָרְכָא. וּמִשְׁחָא וְרַבּוּ דְּבְרוּךְ יי' וְהַמְּבֹרָךְ, כֻּלָּא אִיהוּ לְעוֹלָם וָעֵד.

(מְבֹרָךְ כְּמָה דְּאֵת אֲמַר (בראשית מט) בן פּוֹרֵת) וְעַל דָּא, בְּרַכָּה דָּא, אֲצְטְרִיכוּ כָּל עַמָּא לְבָרְכָא, וּבְמַעְלֵי שֶׁבֶתָא, בְּרַעוּ דְּלִבָּא, וּבְחֻדוּהָ בְּעוּ לְמִשְׁרֵי בְּשֵׁרוֹתָא בְּבְרָכָה דָּא, לְאַתְּבָרְכָא הָאִי שֶׁבֶת דְּמַעְלֵי שֶׁבֶתָא, (לִילָא) מַעְמָא קְדִישָׁא כְּדָקָא יְאוֹת. בְּהָאִי בְּרַכָּה.

(ס"א בְּרַכּוֹ) כַּד שְׂרָאֵן יִשְׂרָאֵל לְבָרְכָא, קָלָא אֲזַלָּא

שמתקדשים בקדשת ערב השבת: אשריכם העם הקדוש שאתם מברכים ומקדשים למטה כדי שיתברכו ויתקדשו למעלה כפיה מחנות עליונים קדושים. אשריהם בעולם הזה, ואשריהם בעולם הבא. ולא מברכים ישראל את הברכה הזו, עד שמתעטרים בעטרות של נשמות קדושות, כפי שאמרנו. אשרי העם שזכו להם בעולם הזה, לזכותם לעולם הבא.

בלי"ה זה שמוש של החכמים באלו הנשמות הקדושות שמתעטרות בהם, ואף על גב שהרי בארנו והכל אחד. ובכל מקום שתמצא לחכמים בדרך הזה בצד זה, ולפעמים בצד זה - הכל הוא אחד, ודברים הללו הרי כבר בארנו. אבל בפעם הזו שכלם מתעטרים בנשמות ורוחות חדשות יתרות קדושות, אז הוא הזמן של השמוש שלהם, כדי שיהיה שפע לאותו שמוש (תשמיש) בשפע של קדשה במנוחה עליונה, ויצאו בניהם קדושים כראוי.

סוד זה נתן לחכמים. בשעה שנחלק הלילה, בלילה הזה הקדוש ברוך הוא רוצה להכנס לגן שלמעלה. וסוד זה, בימי החל הקדוש ברוך הוא נכנס לגן עדן שלמטה להשתעשע עם הצדיקים ששורים שם, ובשבת, באותו ליל שבת, הקדוש ברוך הוא נכנס לגן שלמעלה, בסוד המקור העליון.

משום שבימי החל כל נשמות הצדיקים פלן שורות בגן שבארץ, וכשמתקדש היום בערב השבת, כל אותם מחנות של מלאכים קדושים שממנים בתוך הגן שלמטה, כלם מעלים את אותן נשמות ששורות בתוך הגן

בכלהו רקיעין, דמתקדשי בקדושא דמעלי שבתא. זפאין אתון עמא קדישא, דאתון מברכי ומקדשי לתתא, בגין דיתברכו ויתקדשו לעילא, כמה משריין (דף קל"ו ע"א) עלאין קדישין, זפאין אינון בהאי עלמא, וזפאין אינון בעלמא דאתי, ולא מברכי ישראל ברכה דא, עד דמתעטרן בעטרין דנשמתין קדישין פדקאמרן. זפאה עמא דזפי לון בעלמא דין, למזפי לון לעלמא דאתי.

בהאי ליליא שמושא דחפימין, באלין נשמתין קדישין דמתעטרן בהו, ואף על גב דהא אוקימנא וכלא חד. ובכל אתר דתשפח לחפימין בהאי מלה, בסטרא דא, ולזמנין בסטרא דא, פלא איהו חד. והני מילי הא אוקימנא, אבל בזמנא דא, דמתעטרן פלהו בנשמתין ורוחין חדתין יתירין קדישין, פדין איהי זמנא דשמושא דלהון, בגין דליהוי נגידו ליהוא שמושא, בנגידו דקדושה, בניחא עלאה, ויפקון בנייהו קדישין פדקא חזי.

רזא דא לחפימין אתייהיבת. בשעתא דאתפליג ליליא, בליליא דא, קדשא בריך הוא בעי לאעלא בגנתא דלעילא. ורזא דא, ביומי דחול קדשא בריך הוא עאל בגנתא דעדן דלתתא, לאשתעשעא עם צדיקיא דשראן תמן, ובשבת, בהוא ליליא דשבתא, קדשא בריך הוא עאל בגנתא דלעילא, ברזא דמקורא עלאה.

בגין דביומי דחול, פל נשמתין דצדיקיא כלהו, בגנתא די בארעא שריין. וכד אתקדש יומא במעלי שבתא, פל אינון משריין דמלאכין קדישין די ממנן גו גנתא דלתתא, פלהו סלקין להני נשמתין, דשריין

שְׁלֹמֶטָה, לְהַכְנִיס לְאוֹתוֹ הַרְקִיעַ שְׁעוֹמֵד עַל הַגֶּזֶן, וּמִשֵּׁם מִזְדַּמְנוֹת מְרַכְבוֹת קְדוֹשׁוֹת שְׁפוֹכּוֹת אֶת כֶּסֶף הַכְּבוֹד שֶׁל הַמֶּלֶךְ, וּמַעֲלִים אוֹתָם אֶת כָּל אוֹתָן נִשְׁמוֹת לִגֵּן שְׁלֹמֶעֱלָה.

בֵּינָן שֶׁהַרְוִיחוֹת הִלְלוּ עוֹלוֹת, אִז רְוִיחוֹת קְדוֹשׁוֹת אַחֲרוֹת יוֹרְדוֹת לְהַתְעַטֵּר בָּהֶם הָעַם הַקְּדוֹשׁ. אֵלּו עוֹלוֹת וְאֵלּו יוֹרְדוֹת.

וְאִם תֵּאמַר, הֲרִי הֵגֵן שְׁבָאֲרֵץ בְּיוֹם הַשְּׁבִיט יוֹשֵׁב בְּרִיקְנוֹת כְּלֵי נִשְׁמוֹת צְדִיקִים - לֹא כֶּף, אֲלֵא נִשְׁמוֹת הוֹלְכוֹת וּנִשְׁמוֹת בְּאוֹת, נִשְׁמוֹת עוֹלוֹת וּנִשְׁמוֹת יוֹרְדוֹת. נִשְׁמוֹת הוֹלְכוֹת מֵתוֹךְ הַגֶּזֶן, וּנִשְׁמוֹת בְּאוֹת לְתוֹךְ הַגֶּזֶן. כָּל אוֹתָן נִשְׁמוֹת הַצְּדִיקִים שְׁמֵתִלְבְּנוֹת בִּימוֹת הַחַל, וְטָרַם שֶׁנִּכְנְסוּ לְתוֹךְ הַגֶּזֶן, בְּשַׁעַת שְׁאֵלוֹ יוֹצְאוֹת - אֵלּו נִכְנְסוֹת, וְהֵגֵן לֹא נִשְׁאָר רִיק, בְּסוֹד לְחֵם הַפְּנִים בְּיוֹם הַלְקָחוֹ.

וְאִם תֵּאמַר, כְּשִׁחֲזוֹרִים בִּימוֹת הַחַל, בְּמָה (כְּמָה) נִמְשָׁכִים הַמְּקוֹמוֹת לְאַרְבֵּי וְלְרַחֲב וְלָרוֹם בְּגֵזֶן, וְלֹא נוֹדַע? כְּמוֹ סוֹד אֲרֵץ הַצִּבִּי, שֶׁהִיָּתָה נִמְשָׁכֶת לְכָל הַצְּדִידִים וְלֹא נוֹדַע. כְּמוֹ הַצִּבִּי, שֶׁכָּל מָה שֶׁגָּדַל, עוֹרֵו גָּדַל לְכָל צַד וְלֹא נִכָּר. וַיֵּשׁ כְּמָה נִשְׁמוֹת, שֶׁכִּיּוֹן שְׁעוֹלוֹת, שׁוֹב לֹא יוֹרְדוֹת.

נִשְׁמוֹת עוֹלוֹת וּנִשְׁמוֹת יוֹרְדוֹת לְהַתְעַטֵּר בָּהֶן הָעַם הַקְּדוֹשׁ. וּבְעֶרְב שִׁבֵּת הוּא גִלְגּוֹל הַנִּשְׁמוֹת, אֵלּו הוֹלְכוֹת וְאֵלּו בְּאוֹת, אֵלּו עוֹלוֹת וְאֵלּו יוֹרְדוֹת. מִי רָאָה כְּמָה מְרַכְבוֹת קְדוֹשׁוֹת שְׁמֵשׁוֹטְטוֹת לְכָאן וּלְכָאן. פֶּלֶן בְּשִׁמְחָה, פֶּלֶן בְּרָצוֹן בְּאֵלּו הַנִּשְׁמוֹת לְעַטֵּר אֶת הָעַם הַקְּדוֹשׁ, לְעַטֵּר לְכְּמָה צְדִיקִים, גֵּן הָעֵדֶן שְׁלֹמֶטָה, עַד שַׁעַת שֶׁהִכְרוּז עוֹמֵד וְקוֹרָא: מְקַדֵּשׁ מְקַדֵּשׁ. אִז נִמְצְאוֹת מִנְהִיחָה וְשׁוֹכֵף הַכֹּל. וְכָל רִשְׁעֵי גִיְהֵנָם

גוֹ גִּנְתָּא דְלִתְתָּא, לְעֶאֱלָא לְגַבֵּי הַהוּא רְקִיעַא דְקִיָּמָא עַל גִּנְתָּא, וּמִתְמָן אֲזַדְמְנוּ רְתִיכִין קְדִישִׁין, דְסִתְרָאן כְּרִסֵּי יְקָרָא דְמִלְכָּא, וְסִלְקִין לִזְוֵן לְכָל אֵינּוֹן נִשְׁמֵתִין, בְּגִנְתָּא דְלַעֲיִלָּא.

בֵּינָן דְאֵלִין רְוִיחִין סִלְקִין, כְּדִין רְוִיחִין אַחֲרֵינָן קְדִישִׁין, נַחֲתִין, לְאַתְעֵטְרָא בְּהוּ עֲמָא קְדִישָׁא. אֵלִין סִלְקִין, וְאֵלִין נַחֲתִין.

וְאִי תִימָא, הָא גִנְתָּא דְבְּאֲרַעָא, בְּיוֹמָא דְשִׁבְתָּא יִתְבָּא בְּרִיקְנֵיָא בְּלֵא נִשְׁמֵתִין דְצְדִיקֵיָא. לֹאוּ הָכִי. אֲלֵא נִשְׁמֵתִין אֲזִלִין, וְנִשְׁמֵתִין אַתְיִין. נִשְׁמֵתִין סִלְקִין, וְנִשְׁמֵתִין נַחֲתִין. נִשְׁמֵתִין אֲזִלִין מִגּוֹ גִנְתָּא, וְנִשְׁמֵתִין אַתְיִין לְגוֹ גִנְתָּא. כָּל אֵינּוֹן נִשְׁמֵתִין דְצְדִיקֵיָא, דְמֵתִלְבְּנָן בְּיוֹמֵי דְחוּל, וְעַד לֹא עֲאֵלוּ לְגוֹ גִנְתָּא, בְּשַׁעַתָּא דְאֵלִין נִפְקִין, אֵלִין עֲאֵלִין וְגִנְתָּא לֹא אֲשַׁתְּאֵר בְּרִיקְנֵיָא. בְּרָזָא דְלַחֵם הַפְּנִים בְּיוֹם הַלְקָחוֹ.

וְאִי תִימָא, כַּד אֶהְדְּרוּ בְּיוֹמֵי דְחוּל. בְּמָה (כְּמָה) אֲתַמְשְׁכֵן דּוּכְתֵי לְאַרְכָּא וּפּוֹתֵיָא וְרוּמָא, בְּגִנְתָּא, וְלֹא אַתְיַדַע. כְּגוֹוֹנָא דְרִזָּא דְאַרְץ הַצִּבִּי, דְהוּא אֲתַמְשְׁךְ לְכָל סְטְרִין וְלֹא אַתְיַדַע. כְּגוֹוֹנָא דְצִבִּי, דְכָל מָה דְאַתְרַבֵּי, מִשְׁפִּיָּה אַתְרַבֵּי לְכָל סְטֵר, וְלֹא אַתְיַדַע. וְאִית כְּמָה נִשְׁמֵתִין, דְכִיּוֹן דְסִלְקִין, תּוֹ לֹא נַחֲתִין.

נִשְׁמֵתִין סִלְקִין, וְנִשְׁמֵתִין נַחֲתִין, לְאַתְעֵטְרָא בְּהוּ עֲמָא קְדִישָׁא. וּבְמַעֲלֵי שִׁבְתָּא, גִּלְגּוּלָא דְנִשְׁמֵתִין אִיהוּ, אֵלִין אֲזִלִין, וְאֵלִין אַתְיִין, אֵלִין סִלְקִין וְאֵלִין נַחֲתִין. מֵאֵן חָמֵי כְּמָה רְתִיכִין קְדִישִׁין, דִּי מִשְׁטְטֵי לְכָאן וּלְכָאן. כְּלָהוּ בְּחֻדָּה, כְּלָהוּ בְּרַעוּ, בְּאֵלִין נִשְׁמֵתִין לְאַעֵטְרָא לְעֲמָא קְדִישָׁא, לְאַעֵטְרָא לְכְּמָה צְדִיקֵיָא, גִּנְתָּא דְעֵדֶן לְתַתָּא, עַד שַׁעַתָּא דְכְרוּזָא קָאִים, וְקָאִרֵי מְקוּדֵשׁ מְקוּדֵשׁ. כְּדִין נִיחָא שְׁכִיחַ, וּשְׁכִיכוּ לְכֹלָא. וְחִיבֵי גִיְהֵנָם

שׁוֹכְכִים בְּמִקְוָם וַיֵּשׁ לָהֶם מְנוּחָה. וְכָל הַנְּשָׁמוֹת מִתְעַטְרוֹת, אֵלּוּ לְמַעַלָּה וְאֵלּוּ לְמַטָּה. אֲשֶׁרִי הָעַם שָׁזָה חֲלָקָם.

בְּחֻצוֹת לַיֵּל שֶׁבֶת, כְּשֶׁהַחֲכָמִים מִתְעוֹרְרִים לְתַשְׁמִישׁ, אוֹתָהּ רוּחַ עֲלִיּוֹנָה שְׁמַתְעַטְרִים בָּהּ כְּשֶׁמִתְקַדֵּשׁ הַיּוֹם, בְּשַׁעַר שֶׁהֵם יֹשְׁבִים בְּמִטּוֹתֵיהֶם, וְהַנְּשָׁמוֹת הַאֲחֵרוֹת שֶׁלָּהֶם רוּצוֹת לַעֲלוֹת לְרֵאוֹת בְּכַבּוֹד הַמְּלָךְ, אִזּוֹ אוֹתָהּ רוּחַ עֲלִיּוֹנָה שִׁיּוֹרְדֵת בְּעָרֵב שֶׁבֶת, נוֹטֶלֶת אוֹתָהּ נִשְׁמָה, וְעוֹלִים לְמַעַלָּה, וְרוֹחֶצֶת נִשְׁמָה אַחֲרֵת בְּבִשְׁמִים שֶׁל גֶּן הָעֵדֶן, וְשֵׁם רוֹאֵה מֶה שְׁרוֹאֵה.

וּבְשִׁיּוֹרְדֵת לְשֵׁרוֹת בְּמִקְוָה בְּחֻצוֹת הַלַּיְלָה, אוֹתָהּ נִשְׁמָה שֶׁבָּהּ לְמִקְוָה, וְצָרִיכִים אוֹתָם הַחֲכָמִים לומר פְּסוּק אֶחָד שֶׁל הַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל אוֹתָהּ רוּחַ עֲלִיּוֹנָה קְדוּשָׁה שֶׁל עֲטֶרֶת הַשֶּׁבֶת, כְּמוֹ (ישעיה סא) רוּחַ ה' אֱלֹהִים עָלַי יַעַן מָשַׁח ה' אוֹתִי לְבִשֵׁר עֲנוּיִם וְגו'. (יחזקאל א) בְּלַכְתֶּם יִלְכוּ וּבְעַמְדָם יַעֲמִדוּ וּבְהַנְּשָׂאֵם מֵעַל הָאָרֶץ וְגו', אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שֵׁם הַרוּחַ לְלַכְתִּי יִלְכוּ וְגו'. מִשׁוֹם שְׁמַתְעַטְרוֹת בְּאוֹתָהּ רוּחַ בְּהַתְּעוֹרְרוֹתָם לְשִׁמְחַת הַתְּשִׁמִּישׁ, וַיִּהְיֶה שִׁפְעַת שֶׁל אוֹתָהּ רוּחַ עֲלִיּוֹנָה שֶׁל הַשֶּׁבֶת בְּאוֹתוֹ תְּשִׁמִּישׁ מִצְוָה.

רַב הַמְּנוּנָא סָבָא, כְּשֶׁהָיָה עוֹלָה מִהֲנַקֵּר בְּעָרֵב שֶׁבֶת, הָיָה יוֹשֵׁב רְגַע אֶחָד וּמְרִים עֵינָיו, וְהָיָה שִׁמְחָה וְהָיָה אוֹמֵר שֶׁהָיָה יוֹשֵׁב לְרֵאוֹת אֶת שִׁמְחַת הַמַּלְאָכִים הָעֲלִיּוֹנִים, אֵלֶּה עוֹלִים וְאֵלֶּה יוֹרְדִים. וּבְכָל עָרֵב שֶׁבֶת יוֹשֵׁב אָדָם בְּעוֹלָם הַנְּשָׁמוֹת. אֲשֶׁרִי מִי שִׁיּוֹדֵעַ בְּסוּד רְבוּנוֹ.

כְּשֶׁמֵּאִיר הַיּוֹם בְּיוֹם שֶׁבֶת, עֲלִית הַשְּׁמִחָה עוֹלָה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת בְּמִנוּחָה בְּשִׁמְחָה. אִזּוֹ (תהלים יט)

כִּלְהוֹ מִשְׁתַּכְּכִי בְּדוֹכְתֵייהוּ, וְאִית לוֹן נִיחָא. וְנִשְׁמַתִּין כִּלְהוֹ מִתְעַטְרִין, אֵלִין לְעִילָא וְאֵלִין לְתַתָּא. זַכָּאָה עֲמָא, דְּחוֹלְקָא דָּא לְהוֹן.

בְּכַלְגוֹת לִילֵיא דְּמַעְלֵי שֶׁבֶתָא, דְּחַכְמִין מִתְעַרְיִין לְשִׁמוּשָׁא דְּלְהוֹן, הַהוּא רוּחָא עֲלָאָה, דְּמִתְעַטְרִין בֵּיהּ, כַּד יוֹמָא אֲתַקְדֵּשׁ, בְּשַׁעַתָּא דְּאִינוּן נִימֵי בְּעַרְסֵייהוּ, וְנִשְׁמַתִּין אַחֲרָנִין דְּלְהוֹן, בְּעָאן לְסַלְקָא לְמַחְמֵי בִיקְרָא דְּמַלְפָּא, כְּדִין הַהוּא רוּחַ עֲלָאָה דְּנַחִית בְּמַעְלֵי שֶׁבֶתָא, נְטִיל הַהִיא נִשְׁמַתָּא, וְסַלְקִין לְעִילָא, וְאֲתַסְחִיא נִשְׁמַתָּא אַחֲרָא כְּבוֹסָמִין דְּגַנְתָּא דְּעֵדֶן, וְתַמָּן חֲמֵי מַה דְּחֲמֵי.

וְכַד נַחֲתָא לְאַשְׁרָאָה כְּדוֹכְתָהּ בְּכַלְגוֹת לִילֵיא, הַהִיא נִשְׁמַתָּא תְּבַאת לְדוֹכְתָהּ.

וּבְעֵי לְאִינוּן (דף קל"ו ע"ב) חַכְמִין לומר, כַּד פְּסוּקָא דְּאַתְעַרוּתָא, דְּהַהוּא רוּחָא עֲלָאָה קְדִישָׁא דְּעַטְרָא דְּשֶׁבֶתָא, כְּגוֹן, (ישעיה סא) רוּחַ יְי' אֱלֹהִים עָלַי יַעַן מָשַׁח יְי', אֲתִי לְבִשֵׁר עֲנוּיִם וְגו'. (יחזקאל א) בְּלַכְתֶּם יִלְכוּ וּבְעַמְדָם יַעֲמִדוּ וּבְהַנְּשָׂאֵם מֵעַל הָאָרֶץ וְגו', אֶל אֲשֶׁר יִהְיֶה שֵׁם הַרוּחַ לְלַכְתִּי יִלְכוּ וְגו'. בְּגִין דְּמִתְעַטְרִין בְּהַהוּא רוּחָא, בְּאַתְעַרוּתָא דְּלְהוֹן בְּחֻדְוָה דְּשִׁמוּשָׁא, וַיְהִי נִגִּידוֹ דְּהַהוּא רוּחַ עֲלָאָה דְּשֶׁבֶתָא, בְּהַהוּא שִׁמוּשָׁא דְּמִצְוָה.

רַב הַמְּנוּנָא סָבָא, כַּד הָוָה סָלִיק מִנְהֵרָא בְּמַעְלֵי שֶׁבֶתָא, הָוָה יְתִיב רְגַעָא חֲדָא, וְזָקִיף עֵינָיו, וְהָוָה חֲדִי, וְהָוָה אָמַר, דְּהָוָה יְתִיב, לְמַחְמֵי חֻדְוָה דְּמַלְאָכֵי עֲלָאֵי. אֵלִין סַלְקִין, וְאֵלִין נַחֲתִין. וּבְכָל מַעְלֵי שֶׁבֶתָא, יְתִיב כַּרְנַשׁ בְּעוֹלָם הַנְּשָׁמוֹת. זַכָּאָה אִיהוּ מָאן דְּיַדַּע בְּרִזִין דְּמֵאֲרִיָּה.

כַּד נְהִיר יְמָמָא בְּיוֹמָא דְּשֶׁבֶתָא, סָלִיקוּ דְּחֻדְוָה סָלִיק בְּכַלְהוּ עֲלָמִין, בְּנִיחָא בְּחֻדְוָה. כְּדִין

השמים ^(ט) ומעשה ידיו מגיד הרקיע. מאן שמים. אלין שמים, דשמא עלאה אתחזי בהו, דשמא קדישא אתרשים בהו.

השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע. מי השמים? אלו שמים שהשם העליון נראה בהם, שהשם הקדוש רשום בהם.

מספרים, מאי מספרים, אי תימא כמאן דמשתעי ספור דברים. לאו הכי. אלא דנהרין ונציצין בנציצו דנהורא עלאה, וסלקין בשמא, דכליל בנהירו דשלימו עלאה.

מספרים - מה הם מספרים? אם תאמר כמי שמדבר ספור דברים - לא כן. אלא שמאירים ונוצצים בהתנוצצות של אור עליון ועולים בשם שכולל באור של שלמות עליונה.

ומאן איהו ספור. דנציצי בנהירו דשלימו דספר עלאה. ובגין כן, סלקין בשמא שלימ, ונהרין בנהירו שלימ, ונציצי בנציצו שלימ. אינהו מנציצי ונהרי בגרמייהו, מגו נהירו דנציצו דספר עלאה, ונציצי ונהרי לכל סטר וסטר ^(נ"א לכל כבוד וכבוד) דמתדבקן ביה, דהא מנייהו, מההוא ספירו ונהירו, נהיר כל עזקא ועזקא, ונציץ בנציצו, בגין דבהאי יומא מתעטרן שמים, וסלקין בשמא קדישא, יתיר משאר יומין.

זכה הוא הספור? שנוצצים באור של שלמות הספר העליון. ולכן עולים בשם שלם, ומאירים באור שלם, ונוצצים בהתנוצצות שלמה. הם נוצצים ומאירים בעצמם מתוך אור של התנוצצות הספר העליון, ונוצצים ומאירים לכל צד וצד ^(לכל כבוד וכבוד) שנדבקים בו. שהרי מהם, מאותה ספיריות ואור מאירה כל טבעת וטבעת ונוצצת בהתנוצצות, משום שביום הזה מתעטרים השמים ועולים בשם הקדוש יותר מבשאר הימים.

ומעשה ידיו, ההוא טלא עלאה, דנהיר מפל סטרין גניזין, דאיהו מעשה ידיו, ותקונא דיליה, דמתתקנא ביומא דא מפל שאר יומין.

ומעשה ידיו - אותו הטל העליון שמאיר מפל הצדדים הגנוזים, שהוא מעשה ידיו, ותקונו - שמתתקן ביום הזה מפל שאר הימים.

מגיד הרקיע. מאי מגיד. משיף ונגיד לתתא, מרישא דמלפא, מליא מפל סטרוי. הרקיע, ההוא רקיע, דאיהו מבועא דבירא. ודא איהו ההוא נהר דנפיק מעדן, ודא איהו דנגיד ומשיף לתתא, נגידו דטלא עלאה, דנהיר ונציץ בנציצו מפל סטריין. ודא רקיע אנגיד ליה במשיכו דרחימו ותיאובתא, לאשקאה שקיו דחדוה, למעלי שבתא. וכד נגיד ומשיף ההוא טלא דבדולחא, פלא ^(נגיד) מליא ושלים באתווי קדישין, בכל אינון

מגיד הרקיע - מה מגיד? מושף ושופע למטה מראש המלך, מלא מפל צדדיו. הרקיע - אותו הרקיע שהוא מבוע הבאר, וזהו אותו נהר שיוצא מעדן, וזהו ששופע ומושף למטה שפע של טל עליון שמאיר ונוצץ בהתנוצצות מפל הצדדים. והרקיע הזה משפיע לו במשיכה של אהבה ותשוקה להשקות השקאת השמחה לערב שבת. וכששופע ומושף אותו הטל של הבדולח, הפל ^(שופע) מלא ושלם באותיותיו הקדושות בכל אותם שבילים קדושים. כיון

שְׁהַכַּל מִתְחַבֵּר בּוֹ, נַעֲשֶׂה בּוֹ דֶרֶךְ
לְהַשְׁקוֹת וּלְכַרֵּךְ לְמִטָּה.

יוֹם לְיוֹם - יוֹם לְיוֹם וְטַבַּעַת
לְטַבַּעַת. עֲכָשׁוּ מִדְּבַר הַכְּתוּב
בְּדֶרֶךְ פֶּרֶט אִיךְ הַשָּׁמַיִם מְסַפְּרִים
וּמִתְקַנְיִם בְּסִפְרֵי רִיזוֹת וּבְהַתְנוּצָצוֹת
עַל־יוֹנָה לְכַבוֹד הַזֶּה, וְאִיךְ שׁוֹפֵעַ
וּמוֹשֵׁף אוֹתוֹ הַרְקִיעַ שֶׁפַע שֶׁל טַל
עַל־יוֹן. וְאוֹמֵר, יוֹם לְיוֹם יִבְיַע
אִמְר. יוֹם לְיוֹם וְדַרְגָּה לְדַרְגָּה,
יְחִנֶּה (אוֹתוֹ) לְהַפְלִיל זֶה בְּזֶה וְלִהְיֶה
זֶה מִזֶּה מְאוֹתָהּ סִפְרֵי רִיזוֹת
שְׁנוּצָצִים וּמְאִירִים הַשָּׁמַיִם
לְכַבוֹד הַזֶּה. יִבְיַע - כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
מִבַּע אֲתַעְבֵּד וְגו'. מִמְהָרִים
לְהֵאִיר זֶה מִזֶּה וְלִהְתְּנוּצֵץ זֶה מִזֶּה
מְאוֹתוֹ סִפְרֵי רִיזוֹת וְהַתְנוּצָצוֹת.

אִמְר - כָּלֵל שֶׁל הָאוֹתוֹת
וְהַשְּׁבִילִים שְׁיוּצָאִים מֵאֵב וְאֵם,
וְאוֹתוֹ רֵאשׁ שְׁיוּצָא מֵהֶם, שֶׁהוּא
בֶּן בְּכוֹר. אֶלֶף - אָבָא. וְכִשְׁהוּא
עוֹלָה וְיוֹרֵד, מִתְחַבֵּר מ' עִם א',
וְהִיא אֵם. ר' - רֵאשׁ הַבְּכוֹר.
כְּשֶׁמִּתְחַבְּרוֹת כָּל הָאוֹתוֹת -
אִמְר. זֶה אוֹר שֶׁל אָב וְאֵם וְהַבֶּן
הַבְּכוֹר, וּמְאִירִים זֶה בְּזֶה בְּחִבּוּר
אֶחָד. שׁוֹלֵט בְּיוֹם הַשַּׁבָּת. וְלִכְן
הַכַּל נִכְלָל זֶה בְּזֶה, כְּדֵי לְהִיּוֹת
אֶחָד. וְלִכְן מִמְהָרִים זֶה בְּזֶה אוֹתוֹ
אִמְר, שְׁלִיט עַל־יוֹן, לְהִיּוֹת הַכַּל
אֶחָד.

וּבְשֶׁבֶר זֶה נִשְׁפָּע וְנִמְשָׁף לְרַקִּיעַ
הַזֶּה, אִזּוֹ הוּא מִשְׁקָה וּמְאִיר
לְמִטָּה, לְכַבוֹד אֵל הַזֶּה, לַעֲשׂוֹת
תּוֹלְדוֹת בְּדִיוֹקָן אוֹתָם הַשָּׁמַיִם
שְׁמְאִירִים לְאוֹתוֹ כְּבוֹד אֵל. (תּוֹרָה)

שְׁכַתוּב

וְרִיזָה לְלִילָה יְחִנֶּה דְעַת -
מִרְכְּבוֹתֶיהָ (טו) שֶׁהֵן גּוֹף הַפֶּסֶא,
וְכַלְן נִקְרְאוֹת לִילוֹת, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר
(תְּהִלִּים טו) אֶף לִילוֹת יִסְרוּנִי כְלִיּוֹתַי.
מִרְכְּבָה עַל־יוֹנָה נִקְרְאוֹת יָמִים, יוֹם
לְיוֹם. מִרְכְּבָה תַחְתּוֹנָה נִקְרְאוֹת
לִילוֹת, לִילָה לְלִילָה.

שְׁבִילִין קְדִישִׁין. פִּיּוֹן דְּכָלָא אֲתַחְבֵּר בֵּיהּ,
אֲתַעְבֵּיד בֵּיהּ אֲרַחָא לְאַשְׁקָאָה וּלְבִרְכָא לְתַתָּא.
יוֹם לְיוֹם: יוֹמָא לְיוֹמָא, וְעִזְקָא לְעִזְקָא. הַשְׁתָּא
מִשְׁתַּעֲי קָרָא בְּאַרְח פֶּרֶט, הִיךְ שָׁמַיִם
מְסַפְּרִים וּמִתְקַנְיִן בְּסִפְרֵי וּבְנִצְצוֹ עֲלָאָה
לְהֵאִי כְבוֹד, וְהִיךְ נִגִּיד וּמִשְׁיךְ הֵהוּא רְקִיעָא,
נִגִּידוֹ דְטָלָא עֲלָאָה. וְאִמְר, יוֹם לְיוֹם יִבְיַע
אִמְר. יוֹמָא לְיוֹמָא, וְדַרְגָּא לְדַרְגָּא, יְחִנֶּה (ס"א)
לְאַתְפְּלָלָא דָּא בְּדָא, וְלְאַתְנַהֵרָא דָּא מִן
דָּא, מִהֵהוּא סִפְרֵי דְמִנְצָצִי וּמִנְהִרִי שָׁמַיִם,
לְהֵאִי כְבוֹד. יִבְיַע: כְּמָה דְאַתְּ אִמְר מִבַּע
אֲתַעְבֵּיד וְגו'. אוֹחוֹ לְאַנְהֵרָא דָּא מִן דָּא,
וְלְאַתְנַצְצָא דָּא מִן דָּא, מִהֵהוּא סִפְרֵי וּנְצִיצוֹ.
אִמְר: כָּלֵל דְאַתּוּן וּשְׁבִילִין דְנִפְקִין מֵאַבָּא
וְאִמְרָא, וְהֵהוּא רִישָׁא דְנִפְיָק מִנִּיּהוּ,
דְאִיהוּ בְרָא בּוּכְרָא, אֶלֶף: אָבָא. וְכַד אִיהוּ
סְלִיק וְנַחֲתִית, אֲתַחְבֵּרַת מ' בְּהִדִּי א', וְאִיהוּ אֵם.
ר': רִישָׁא בּוּכְרָא. כַּד מִתְחַבְּרִין אֲתּוּן כָּלֵהוּ,
אִמְר. דָּא נִהִירוֹ דְאַבָּא וְאִמְרָא וּבְרָא בּוּכְרָא,
וְנִהִרִין דָּא בְּדָא בְּחִבּוּרָא חָדָא. שְׁלֵטָא בְּיוֹמָא
דְשַׁבְּתָא. וְעַל דָּא כָּלָא אֲתַפְּלִיל דָּא בְּדָא, בְּגִין
לְמַהוּי חַד. וּבְגִין כְּהָ אוֹחוֹ דָּא בְּדָא, הֵהוּא
אִמְר שְׁלִיטוֹ עֲלָאָה, לְמַהוּי כָּלָא חַד.

וְכַד כָּל הָאִי אֲתַנְגִּיד וְאַתְמִשְׁף לְהֵאִי רְקִיעַ,
כְּדִין אִיהוּ אֲשַׁקִּי וְאַנְהִיר לְתַתָּא, לְהֵאִי

כְבוֹד אֵל, לְמַעַבְד תּוֹלְדִין בְּדִיוֹקָנָא דְאִינוּן (ד) קל"ו ע"ב (א) שָׁמַיִם, דְנִהִרִין לְהֵהוּא כְבוֹד אֵל. (ו) דָּא

הוּא דְכַתִּיב).

וְרִיזָה לְלִילָה יְחִנֶּה דְעַת, רְתִיכִין דִּילָהּ (דָּא לְדָא)
דְאִינוּן גּוֹפָא דְכְרִסְיָא, וְכָלֵהוּ אֶקְרוּן
לִילוֹת, כְּמָה דְאַתְּ אִמְר (תְּהִלִּים טו) אֶף לִילוֹת יִסְרוּנִי
כְלִיּוֹתַי. רְתִיכָא עֲלָאָה, אֲתַקְרִי יָמִים, יוֹם לְיוֹם.
רְתִיכָא תַתָּאָה, אֶקְרִי לִילוֹת, לִילָה לְלִילָה.

יְחִיָּה. דַּעַת, יְחִיָּה: יְחִיָּה תוֹלְדִין, דְּאִינוּן
 (נ"א באינון) שְׁמַיִם. וְאִי תִימָא, יְחִיָּה לָאו
 יְחִיָּה. תָּא חֲזִי, כְּתִיב (בראשית ג) וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם
 אֲשֶׁתוֹ חַוָּה, כִּי הִיא הָיְתָה אִם כָּל חַי. חַוָּה
 וְחַיָּה בְּמִלָּה חֲדָא סְלִקִין. וְעַל דְּאֶסְתֵּלֵק (נ"א דא
 אֶסְתֵּלֵק) י', וְעֵייל ו', דְּאִיהוּ כְּדָקָא יְאוּת, דְּהָא ו'
 אִיהוּ חֲזִין וְדָאִי, וְעַל דָּא חַוָּה וְחַיָּה, י' (ס"א ועירא
 נטלא) נְטֵלָא חֲזִין מִן ו'. אוּף הַכָּא, יְחִיָּה, יְחִיָּה.
 דַּעַת: דָּא אִיהוּ רְזָא דְשְׁמַיִם. מַה שְׁמַיִם שִׁית
 סְטְרִין, אוּף הַכָּא שִׁית סְטְרִין, בְּאִינוּן
 תוֹלְדִין דְּקָא יְחִיָּה כְּגוּוֹנָא דִילִיה, וְעַל דָּא יוֹם
 לְיוֹם אֶתְכֵּלִיל בְּדַרְגָּא עֲלָאָה אַמ"ר. וְלִילָה
 לְלִילָה בְּרִזָּא דְדְכוּרָא, דְּקָא נְהִיר לָהּ דְּאִיהוּ
 שְׁמִיָּה (נ"א שְׁמַיִם) דַּעַת.

וּבְגִין דְּהָאִי אַמְר רְזָא עֲלָאָה אִיהוּ, וְלָא כְּשָׂאָר
 אַמְרִין, אַהֲדַר קָרָא עֲלִיהּ וְאַמְר, אִין
 אַמְר וְאִין דְּבָרִים, כְּשָׂאָר אַמְרִין דְּעֲלָמָא. אֶלָּא
 הָאִי אַמְר, רְזָא עֲלָאָה אִיהוּ, בְּדַרְגִין עֲלָאִין,
 דְּלִית תַּמָּן אַמְרִין וּדְבָרִים, וְלָא אֲשַׁתְּמַעוּ,
 כְּשָׂאָר דְּרַגִין דְּאִינוּן רְזָא דְמַהִימְנוּתָא, דְּאִינוּן
 קָלָא דְמִשְׁתַּמְעוּ, אֲבָל הֲנִי לָא (בראשית ג) אֲשַׁתְּמַעוּ
 לְעֲלָמִין, וְהֵינּוּ דְכְּתִיב בְּלִי נִשְׁמַע קוּלָם.
 אַבְרָ בְּכָל הָאָרֶץ יֵצֵא קוֹם, אַף עַל גַּב דְּאִינוּן
 טְמִירִין עֲלָאִין, דְּלָא אֲתִידְעוּ לְעֲלָמִין,
 נְגִידוּ וּמְשִׁיכוּ דְלֵהוּזן, אֲתַמְשֵׁף וְאֲתַנְגִיד
 לְתַתָּא. וּבְגִין הַהוּא מְשִׁיכוּ, אִית לָן מַהִימְנוּתָא
 שְׁלִימְתָא, בְּהָאִי עֲלָמָא, וְכָל בְּנֵי עֲלָמָא
 מִשְׁתַּעוּ רְזָא דְמַהִימְנוּתָא דְקוּדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא,
 בְּאִינוּן דְּרַגִין, כְּפֵאִילוּ אֲתַגְלִיזִין, וְלָא הוּוּ
 טְמִירִין וּגְנִיזִין, וְהֵינּוּ וּבְקִצָּה תִבְל מְלִיָּהֶם,
 מְרִישָׁא דְעֲלָמָא, עַד סִיפֵי עֲלָמָא מִשְׁתַּעֲאן
 אִינוּן חֲפִימֵי לְפָא, בְּאִינוּן דְּרַגִין גְּנִיזִין, אַף עַל
 גַּב דְּלָא אֲתִידְעוּ.

יְחִוָּה דַּעַת. יְחִוָּה - יְחִיָּה. יְחִיָּה. יְחִיָּה
 תוֹלְדוֹת, שְׁהֵם (קָהם) שְׁמַיִם. וְאִם
 תֵּאמְר, יְחִוָּה לָא יְחִיָּה - בָּא וּרְאֵה,
 כְּתוּב (בראשית ג) וַיִּקְרָא הָאָדָם שֵׁם
 אֲשֶׁתוֹ חַוָּה, כִּי הִיא הָיְתָה אִם כָּל
 חַי. חַוָּה וְחַיָּה בְּמִלָּה אֲחַת עוֹלָם.
 וְעַל שְׁהִסְתַּלְקָה (זה הסתלקה) י'
 וּנְכַנְסָה ו', שְׁהוּא כְּרָאוּי, שְׁהִרִי ו'
 הוּא חַיִּים וְדָאִי, וְעַל זֶה חַוָּה
 וְחַיָּה, י' (קָטָה נוטלת) נוטלת חַיִּים
 מו'. אַף כָּאן יְחִוָּה - יְחִיָּה.
 דַּעַת - זֶהוּ סוּד הַשְּׁמַיִם. מַה
 שְׁמַיִם שְׁשָׁה צְדָדִים, אַף כָּאן
 שְׁשָׁה צְדָדִים בְּאוּתָן תוֹלְדוֹת
 שְׁיַחֲיָה כְּמוֹ שְׁלוֹ. וְלִכְּן יוֹם לְיוֹם
 נְכַלְל בְּדַרְגָּה עֲלִיוְנָה - אַמ"ר.
 וְלִילָה לְלִילָה - בְּסוּד שֶׁל הַזְּכָר
 שְׁמַאִיר לָהּ, שְׁהוּא שְׁמוֹ (שְׁמַיִם),
 דַּעַת.

וּמִשּׁוֹם שְׁאֵמֵר הַזֶּה הוּא סוּד
 עֲלִיוֹן, וְלָא כְּשָׂאָר הַאֲמִירוֹת, חֲזַר
 עֲלֵיוּ הַפְּסוּק וְאַמְר, אִין אַמְר וְאִין
 דְּבָרִים, כְּשָׂאָר אַמְירוֹת הָעוֹלָם.
 אֶלָּא הַאֲמֵר הַזֶּה הוּא סוּד עֲלִיוֹן
 בְּדַרְגוֹת עֲלִיוְנוֹת, שְׁאִין שֵׁם
 אַמְירוֹת וּדְבָרִים, וְלָא נִשְׁמַעוּ
 כְּשָׂאָר הַדְּרַגוֹת שְׁהֵן סוּד הַאֲמוּנָה,
 שְׁהֵן קוּל שֶׁנִּשְׁמַע. אֲבָל אֶלָּה לָא
 נִשְׁמַעוּ לְעוֹלָמִים, וְזֶהוּ שְׁכַתוּב
 בְּלִי נִשְׁמַע קוּלָם.
 אַבְרָ בְּכָל הָאָרֶץ יֵצֵא קוֹם, אַף עַל
 גַּב שְׁהֵם נִסְתָּרִים עֲלִיוְנִים שְׁלָא
 נוֹדְעוּ לְעוֹלָמִים, הַשְּׁפַע
 וְהַמְשִׁיכָה שְׁלָהֶם נִמְשָׁף וְשׁוֹפַע
 לְמַטָּה. וּמִשּׁוֹם אוֹתָהּ מְשִׁיכָה יֵשׁ
 לָנוּ אַמוּנָה שְׁלָמָה בְּעוֹלָם הַזֶּה,
 וְכָל בְּנֵי הָעוֹלָם מְדַבְּרִים סוּד
 אַמוּנוֹת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא בְּאוּתָן
 דְּרַגוֹת כְּפֵאִלוּ נִתְגַּלּוּ וְלָא הִיוּ
 נִסְתָּרִים וּגְנִיזִים. וְזֶהוּ וּבְקִצָּה תִבְל
 מְלִיָּהֶם - מְרִישָׁא הָעוֹלָם עַד סוּף
 הָעוֹלָם מְדַבְּרִים אוֹתָם חֲכָמֵי הַלֵּב
 בְּאוּתָן דְּרַגוֹת גְּנוּזוֹת, אַף עַל גַּב
 שְׁלָא נוֹדְעוּ.

אָבֵר בְּמָה אֲשַׁתְּמוּדְעָן, בְּגִין דְּלִשְׁמַשׁ שָׁם אֵהֵל בְּהֵם, בְּגִין שְׁמִשָּׁא קְדִישָׁא, דְּאִיהוּ מִשְׁכָּנָא מְאִינוּן דְּרַגִּין עַלְאִין קְדִישִׁין, וְאִיהוּ נְהוּרָא, דְּנָטִיל כָּל נְהוּרִין גְּנִיזִין, וְהָהוּא מְשִׁיכוּ דְלֵהוּן, וּבְגִינֵיהּ אֲתַחְזִי מְהִימְנוּתָא בְּכָל עַלְמָא.

מֵאן דְּנָטִיל לְשִׁמְשָׁא, כְּמֵאן דְּנָטִיל לְכֻלְהוּ דְּרַגִּין. בְּגִין דְּשִׁמְשָׁא אִיהוּ אֵהֵל דְּאֲתַפְלִיל בְּהוּן, וְנָטִיל כְּלָא, וְאִיהוּ נְהִיר לְכָל אֵינוּן גְּוֹנֵי נְהוּרִין לְתַתָּא. וְעַל דָּא וְהוּא פְּחָתָן יוֹצֵא מִחֻפְתּוֹ, בְּנְהִירוֹ וּנְצִיצוֹ דְּכָל נְהוּרִין גְּנִיזִין, דְּכֻלְהוּ בְּתִיאובְּתָא בְּרַעוּתָא שְׁלִים, יְהִיב לֵיהּ רַעוּתֵיהּ וְנְהִירוֹ דְּלֵהוּן, כְּמָה דְּלַחְתָּן אִית רַעוּ וְתִיאובְּתָא דְּכֻלָּהּ (נ"א דְּכֻלְהוּ) לְמִיָּהב לָהּ נְבִזְבִּזָּן וּמִתְנָן. וְעַל דָּא וְהוּא כְּחָתָן יוֹצֵא מִחֻפְתּוֹ.

מֵאן חֻפְתּוֹ. דָּא עֲדָן. וְרָזָא דָּא, (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֲדָן. עֲדָן, דָּא אִיהוּ חוּפָא דְּחֻפְיָא עַל כְּלָא. יְשִׁישׁ פְּגַבּוּר. יְשִׁישׁ, מְסֻטְרָא דְּאִוּר קְדַמָּא דְּלֵא אֲשַׁתְּכַח בֵּיהּ דִּינָא כְּלָל. פְּגַבּוּר, מְסֻטְרָא דְּגַבּוּרָה, וְאַף עַל גַּב דְּגַבּוּרָה אִיהוּ דִּינָא שְׁלִים, פְּגַבּוּר כְּתִיב, וְלֵא גַבּוּר, בְּגִין דְּאֲמַתִּיק דִּינָא בְּחֻסְדָּא, וְנָטִיל כְּלָא כְּחֻדָּא, בְּתִיאובְּתָא וְרַעוּתָא שְׁלִים. וְכָל דָּא, לְרוּץ אֲרַח. כְּמָה דְּאֲתָ אֲמַר (ישעיה מג) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דְּרָף, לְהַשְׁקוֹת וּלְהַשְׁלִים אֶת אִוּר הַלְּבָנָה בְּכָל הַצְּדָדִים, וּלְפַתַּח בָּהּ דְּרָף לְהַאִיר לְמַטָּה.

מִקְצָה הַשָּׁמַיִם מוֹצֵאוֹ, מְסִיפֵי אֲלִין שָׁמַיִם עַלְאִין דְּקְאָמְרָן, אִיהוּ אֲפִיק, בְּגִין דְּבְסִיּוּמָא דְּגוּפָא, אִיהוּ אֲפִיק, וּבְהָהוּא אֲתֵר אֲשַׁתְּמוּדְעָ בֵּין דְּכַר לְנוּקְבָא. וְדָא הוּא דְּכְתִיב, (דברים ד) וּלְמַקְצָה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצָה הַשָּׁמַיִם. קְצָה הַשָּׁמַיִם דָּא עַלְמָא עַלְאָה. וּלְמַקְצָה

מִי זֶה חֻפְתּוֹ? זֶה עֲדָן. וְסוּד זֶה - (בראשית ב) וְנָהָר יוֹצֵא מֵעֲדָן. עֲדָן זֹהוּ חֻפָּה שְׁמִכְסָה עַל הַכֵּל. יְשִׁישׁ פְּגַבּוּר. יְשִׁישׁ - מְצַד שֶׁל אוֹר רִאשׁוֹן שֶׁלֹּא נִמְצָא בוֹ דִּין כְּלָל. פְּגַבּוּר - מְצַד הַגְּבוּרָה. וְאַף עַל פִּי שֶׁגְבוּרָה הִיא דִּין שְׁלֵם, כְּתוּב פְּגַבּוּר, וְלֹא גְבוּר. מִשׁוּם שֶׁמִּמַּתִּיק דִּין בְּחֻסְדָּא וְנֹטֵל הַכֵּל כְּאֲחָד, בְּתִשׁוּקָה וְרִצּוֹן שְׁלֵם. וְכָל זֶה - לְרוּץ אֲרַח, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה מג) הַנּוֹתֵן בַּיָּם דְּרָף, לְהַשְׁקוֹת וּלְהַשְׁלִים אֶת אִוּר הַלְּבָנָה בְּכָל הַצְּדָדִים, וּלְפַתַּח בָּהּ דְּרָף לְהַאִיר לְמַטָּה.

מִקְצָה הַשָּׁמַיִם מוֹצֵאוֹ - אֵלּוּ הַשָּׁמַיִם הַעֲלִיּוֹנִים שֶׁאֲמַרְנוּ הוּא מוֹצֵא, מִשׁוּם שֶׁבְּסִיוֹם הַגּוּף הוּא מוֹצֵא, וּבְאֹתוֹ מְקוּם נֶכֶד בֵּין הַזְּכָר לְנִקְבָּה. וְזֶהוּ שֶׁכְּתוּב (דברים ד) וּלְמַקְצָה הַשָּׁמַיִם וְעַד קְצָה הַשָּׁמַיִם. קְצָה הַשָּׁמַיִם - זֶה הָעוֹלָם הַעֲלִיּוֹן. וּלְמַקְצָה הַשָּׁמַיִם

קְצָה הַשָּׁמַיִם דָּא עַלְמָא עַלְאָה. וּלְמַקְצָה

- זַה (המלך ש) השלום שלו. כמו שזַה נוטל אַת כַּל האורות וכלם בו, אף זַה כֵּן, נוטל כַּל האורות והוא יוצא מקצה השמים.

והתקופתו - שסובב (שהלכנה) בכל אותם הצדדים (הספירות) הקדושים שראויים להאיר ולהיות משקים ולהתנוצץ מננו. ואין נסתר - אין מי שמכסה מאותו האור, שהרי לכלם הוא מאיר בכלל אחד, לכל אחד ואחד פראוי לו.

וכשברם נשלמים ומאירים מתוך השמש, אז הלכנה מתעטרת כמו האם העליונה, שלמה בחמשים שערים, וזהו שכתוב תורת ה' תמימה, שהרי אז היא (שלמה) תמימה מפל הצדדים, בסוד של חמש דרגות, כמו האם העליונה, שהם חמש, סוד של חמשים.

ורכבן היא באה בחמש חמש תבות, כדי להשלים לסוד של חמשים. תורת ה' תמימה משיבת נפש - הרי חמש. עדות ה' נאמנה מחכימת פתי - הרי חמש. פקודי ה' ישרים משמחי לב - הרי חמש. מצות ה' ברה מאירת עינים - הרי חמש. יראת ה' טהורה עומדת לעד - הרי חמש. משפטי ה' אמת צדקו יחדו - הרי חמש. וכלם באים בחמש חמש, להכליל כמו האם העליונה.

ורכבן, יהו"ה יהו"ה שש פעמים, כנגש ששת הצדדים העליונים שהם סוד השם העליון (השמים העליונים), ועל זה הלכנה מתמלאת ונשלמת בסודו עליון פראוי, וזהו ביום השבת, שהכל נשלם פראוי בסוד השבת מעלה ומטה. ולכן ביום הזה נוסף אור בפל, כמו שאמרנו. השמים נוטלים מקור החיים בראשונה, והם מאירים ומתקנים את הפכוד

השמים, דא (מלכא ד) שלמא דיליה. פמה דהאי נטיל כל נהורין, וכלהו ביה, אוף הכי האי, נטיל כל נהורין, וכלהו ביה, ואיהו נפיק מקצה השמים.

והתקופתו: דסתרא (כ"א דסיקרא) בכל אינון סטרין (כ"א ספירו) קדישין, דאתחזון (דף קל"ז ע"ב)

לאתנהרא ולאתשקאה ולנצצא מגיה. ואין נסתר, לית מאן דאתחפיא מההוא נהירו, דהא לכלהו אנהיר בכללא חד, לכל חד וחד פמה דאתחזי ליה.

ובר פלהו אשתלימו ואתנהירו מגו שמשא, כדין סיהרא מתעטרא בגוונא דאימא עלאה, שלימא בחמשין תרעין, ודא איהו דכתיב תורת יי' תמימה, דהא כדין איהי (שלימא) תמימה, מפל סטרין, ברזא דחמש דרגין, כגוונא דאימא עלאה, דאינון חמש רזא דחמשין.

ובגיני כן, איהי אתיא בחמש חמש תיבין, בגין לאשלמא לרזא דחמשין. תורת יי' תמימה משיבת נפש, הא חמש. עדות יי' נאמנה מחכימת פתי, הא חמש. פקודי יי' ישרים משמחי לב, הא חמש. מצות יי' ברה מאירת עינים, הא חמש. יראת יי' טהורה עומדת לעד, הא חמש. משפטי יי' אמת צדקו יחדיו, הא חמש. וכלהו אתיין בחמש חמש, לאתפללא כגוונא דאימא עלאה.

ועל דא, יהו"ה יהו"ה שית זמנין, לקבל שית סטרין עלאין, דאינון רזא דשמא עלאה, (כ"א דשמא עלאין) ועל דא, סיהרא אתמליא ואשתלים בסדורא עלאה פדקא יאות, ודא איהו ביומא דשבתא, דכלא אשתלים פדקא יאות, ברזא דשבתא עילא ותתא. ועל דא ביומא דא, אתוסף נהירו בכלא, פדקאמרן. שמים נטלי ממקורא דחיי

שמים נטלי ממקורא דחיי

העליון מסוד הספר העליון - האב של הכל. ומסוד הספר - האם העליונה. והוא מסוד הספור. ולכן מספרים, כמו שאמרנו, בסוד שלשת השמות הללו, ששולטים ביום השבת על כל שאר הימים.

ולכן התשפחת זהו אמר דוד ברוח הקדש על האור והתנוצצות ושלטון (ושלמות) של יום השבת על כל שאר הימים (ותקונה שנתקנת ביום זה מקל שאר הימים) בשביל סוד השם העליון שמאיר באור, ונוצץ בהתנוצצות, ונשתלם בשלמות מעלה ומטה. ואז תורת ה' תמימה, שבת של ערב שבת (סוד של שמור כבוד לילה, שהיא תורת ה' תמימה, תורה שבעל פה, משה קבל תורה מסיני. והרי התעוררו על התורה שבעל פה, שאלו תורה שבכתב, הרי כתוב ויצו משה את הלויים וגו' לקוח את ספר התורה. וזה ראוי ללויים לזה שאותו בשמש, והמלך שבא ממנו משה מאיר לישראל ארבעים שנה שמש ביום, ותורת ה' זה ערב שבת) בסוד אחד, כמו שאמרנו.

ותקנו (אנשי כנסת הגדולה הסודר של השבח) החברים ראשית התשפחות מאותן תשפחות של דוד מסוד זה השמים, שנוטל בראש ומאיר לכל השאר. ואחר כך אותו נהר שיוצא מעדן, וזהו סוד (תהלים לב) רננו צדיקים בה'. משום שהנהר הזה פוגס ונוטל הכל מסוד השמים בסוד עליון, ומקור החיים, הכל פראוי ביום זה. והשמש מתקן להאיר פראוי ביום הזה.

ואחר כך הלבנה שנופרדת מהצד האחר ביום הזה כדי להיות מאירה מן השמש, וזהו לדוד בשנותו את טעמו וגו'. ואחר שנופרדת ממנו, הרי מתחברת בשמש, ותשפחת זו בעשרים

בקדמיתא, ואינון מנהרי ומתקני לכבוד עלאה, מרזא דספר עלאה, אבא דכלא. ומרזא דספר, אימא עלאה. ואיהו, מרזא דספור. ובגין כך, מספרים, בדקאמרן. ברזא דתלת שמהן אלין, דשלטין ביומא דשבתא, על כל שאר יומין.

ובגין כך תושפחתא דא, קאמר דוד ברוח קדשא, על נהירו ונציצו ושולטנו (נ"א ושלמו) דיומא דשבתא על כל שאר יומין (ס"א ותקונה דיליה דאתקנת ביומא דא מכל שאר יומין) בגין רזא דשמא עלאה, דקא נהיר בנהירו, ונציץ בנציצו, ואשתלים בשלימו עילא ותתא. וכדין תורת יי' תמימה, שבת דמעלי שבתא, (ס"א רזא דשמור כבוד לילה דהא היא תורת ה' תמימה תורה שבעל פה משה קבל תורה מסיני והא אתעריו על תורה שבעל פה דאילו תורה שבכתב הא כתיב ויצו משה את הלויים וגו' לקוח את ספר התורה. ודא ללויאי אתחיו להאי דאחיד בשמשא ומלכא דאתיאי מיניה משה נהיר לישראל ארבעין שנין בשמשא ביומיו ותורת ה' דא מעלי שבתא) ברזא חדא כדקאמרן.

ואתקינו (ס"א אנשי כנסת הגדולה סידורא דתשפחתא) חבריאי שירותא דתושפחתי, מאינון תושפחתן דדוד, מרזא דא השמים, דאיהו נטיל ברישא, ונהיר לכל שאר. ולבתר ההוא נהר דנפיק מעדן, ודא איהו רזא, (תהלים לב) רננו צדיקים ביי' בגין דהאי נהר פניש ונטיל כלא מרזא דשמים, ברזא עלאה, ומקורא דחיי, כלא כדקא יאות ביומא דא. ושמשא אתקין לאנהרא כדקא יאות, ביומא דא.

ולבתר סיהרא דקא מתפרשת מסטרא אחרא ביומא דא, בגין לאתנהרא מן שמשא, ודא איהו לדוד בשנותו את טעמו וגו'. ולבתר דאתפרשת מניה, הא אתחברת

בשמשא. ותושפחתא דא בתרין ועשרין אתוון, דאעיל בה שמשא

ושפתים אותיות שִׁמְכָנִים בָּהּ
השִׁמְשׁ בְּלִבָּנָה. וְתִשְׁבַּחַת זֹו
פְּרַדַת הַלְבָנָה מִן הַצַד הָאֲחֵר,
וְתִשְׁבַּחַת שֶׁל עֲשָׂרִים וּשְׁתַּיִם
אוֹתוֹת בְּאוֹר הַשִּׁמְשׁ. וְאֲחֵר כִּף
הַתְּחִבְרוֹת וְעֲלִית הַגְּבִירָה
לְבַעֲלָה, וְזוֹהִי (שם x) תְּפִלָּה לְמִשָּׁה
אִישׁ הָאֱלֹהִים. הַתְּחִבְרוֹת
וְהַתְּדַבְּקוֹת אִשָּׁה בְּבַעֲלָה, לְפָרֵשׁ
יְמִין וּשְׂמָאל לְקַבֵּל אוֹתָהּ וְלִהְיוֹת
כְּאֶחָד בְּחִבּוּר אֶחָד. (להיות אֶחָד בְּסוּד
אֶחָד. וְכָל אֵלֹו שְׁמַיִם מְסַפְּרִים לָהֶם וּמְתַקְּנִים
אוֹתָם. מִכָּאן וְהִלָּאָה תִּשְׁבַּחוֹת אַחֲרוֹת שֶׁל שְׁמִיחָה
וְתִשְׁקָה שְׁלֵמָה. אֲבָל אֵלֹו אוֹתָם תִּקּוּן הַשְּׁלֵמוֹת
הַעֲלִיזוּנָה בְּסוּד שֶׁל הַשֵּׁם הַקְּדוֹשׁ כְּרִיאוּת וְתִשְׁבַּחוֹת
אֵלֹו. הַתְּקִינוּ בְּתִקּוּן שֶׁל שַׁבָּת, שְׁהוּא עוֹלָה
וּמְתַעֲשֵׂר בְּעֲטְרוֹתָיו כְּרִיאוּ, וְעוֹלִים בְּסוּד הַשֵּׁם
הַקְּדוֹשׁ לִהְיוֹת אֶחָד בְּסוּד שֶׁל כְּבוֹד אֵל שֶׁל
הַשְּׁמַיִם מְסַפְּרִים לוֹ וְזוֹחֲרִים לוֹ כְּמוֹ שְׂאֵמֵרָנוּ).
וְזוֹהוּ מְזֻמּוֹר שִׁירוֹ לַה' שִׁיר חֲדָשׁ.
הַתְּשַׁבַּחַת הַזֹּו הָרִי בְּאַרְנוֹנָה. אַף
עַל גַּב שְׁהַתְּעוֹרְרָנוּ בָּהּ,
הַתְּעוֹרְרוֹת הַחֲבָרִים שְׁהַתְּעוֹרְרוּ,
יְפָה הוּא, שְׁהַפְּרוֹת הַלָּלוּ עֲלוֹת,
כְּשֶׁהִיוּ נוֹשְׂאוֹת אֶת הָאֲרוֹן,
הַתְּעוֹרְרוּ בַתְּשַׁבַּחַת הַזֹּו, כְּמוֹ
שְׂנֵאֲמַר (שְׂמוּאֵל א'-ו) וַיִּשְׁרְנָה הַפְּרוֹת
בְּדַרְדְּרָ. וְאִיזוֹ שִׁירָה הִיוּ אוֹמְרוֹת?
מְזֻמּוֹר שִׁירוֹ לַה' שִׁיר חֲדָשׁ כִּי
נִפְלְאוֹת עָשָׂה. הַסּוּד הַזֶּה הוּא
כְּמוֹ שְׁלֵמַעֲלָה. בְּשַׁעַת שְׂאוֹתָן
חִיּוֹת נוֹשְׂאוֹת אֶת (הָאֲרוֹן) הַכֶּסֶף
לְהָרִים אוֹתוֹ לְמַעֲלָה, הֵן אוֹמְרוֹת
תְּשַׁבַּחַת זֹו.
וְאִם תֵּאֲמַר, לְמָה כְּתוּב כָּאֵן חֲדָשׁ,
וְהָרִי תְּמִיד אוֹמְרִים תְּשַׁבַּחַת זֹו?
אֲלֹא וְדָאִי שְׁהוּא חֲדָשׁ, וְחֲדָשׁ לֹא
נִקְרָא אֲלֹא בְּהַתְּחַדְּשוֹת הַלְבָנָה
כְּשֶׁנִּאֲוָרָה מִהַשִּׁמְשׁ, אֲזוֹ הוּא
חֲדָשׁ, וְזוֹהוּ שִׁיר חֲדָשׁ. הוֹשִׁיעָה
לוֹ יְמִינוּ וְזָרַע קִדְשׁוֹ, הָרִי
הַתְּעוֹרְרוֹת שֶׁל יְמִין וּשְׂמָאל לְקַבֵּל
אוֹתָהּ.
וְתִשְׁבַּחַת זֹו, כְּשֶׁנוֹשְׂאוֹת הָאֲרוֹן,

בְּסִיחָרָא. וְתוֹשְׁבַּחְתָּא דָּא, פְּרִישׁוּ דְסִיחָרָא
מְסִטְרָא אַחְרָא, וְתוֹשְׁבַּחְתָּא דְעֲשָׂרִין וְתִרִין
אַתּוּן בְּנִהִירוֹ דְשִׁמְשָׁא. וְלִבְתֵּר אַתְּחִבְרוֹתָא
וְסִלְקוּ דְמִטְרוֹנִיתָא עִם בַּעֲלָה. וְדָא אִיהוּ (תהלים
z) תְּפִלָּה לְמִשָּׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים. אַתְּחִבְרוֹתָא
וְאַתְּדַבְּקוֹתָא דְאַתְתָּא בְּבַעֲלָה, לְפָרֵשׁ אִימִנָא
וּשְׂמָאֲלָא לְקַבֵּלָא לָהּ, וְלִמְהִיוּ כְּחִדָּא בְּחִבּוּרָא
חֲדָא. (למְהִיו חֲדָ בְּרִזָּא חֲדָ. וְכָל אֵלֹו שְׁמַיִם מְסַפְּרִים לוֹן וּמְתַקְּנִין לוֹן.
מִכָּאן וְהִלָּאָה תִּשְׁבַּחַת אַחֲרֵינוּ וְחִדּוֹת וְתִיאוּבְחָתָא שְׁלִימְתָא. אֲבָל הִנֵּי אִינּוּן
תִּקּוּנָא שְׁלִימְתָא עֲלָאָה כְּרִזָּא דְשִׁמְשָׁא כְּדָקָא יֵאוּת וְתוֹשְׁבַּחַת אֵלֹו
אַתְּקִינוּ בְּתִקּוּנָא דְשַׁבָּת דְאִיהוּ סְלִיק וְאַתְעֲטַר בְּעֲטְרוֹ כְּדָקָא יֵאוּת וְסִלְקוּן
כְּרִזָּא דְשִׁמְשָׁא כְּדָקָא חֲדָ בְּרִזָּא דְכְּבוֹד אֵל דְשְׁמַיִם מְסַפְּרִים לִיהּ וְזוֹחֲרִין
לִיהּ בְּדָקָאמְרוּ).

וְדָא אִיהוּ (תהלים zח) מְזֻמּוֹר שִׁירוֹ לַיְי' שִׁיר חֲדָשׁ.
תוֹשְׁבַּחְתָּא דָּא הָא אוֹקִימִנָא. אֲבָל אַף עַל
גַּב דְאַתְעֲרִנָא בִּיהּ, אַתְעֲרוּ דְחִבְרִיָּא דְקָא
אַתְעֲרוּ, שְׁפִיר אִיהוּ, דְהִנְהוּ (דף קל"ח ע"א) פְּרוֹת
עֲלוֹת כַּד הָיוּ נְטִלֵי אֲרוֹנָא, אַתְעֲרוּ בְּהֵאִי
תוֹשְׁבַּחְתָּא, כְּמָה דְאַתְּ אָמַר (שְׂמוּאֵל א' ו) וַיִּשְׁרְנָה
הַפְּרוֹת בְּדַרְדְּרָ. וּמָה שִׁירָה הָיוּ אָמְרִי. (תהלים zח)
מְזֻמּוֹר שִׁירוֹ לַיְי' שִׁיר חֲדָשׁ כִּי נִפְלְאוֹת עָשָׂה.
רְזָא דָּא אִיהוּ כְּגוֹנָא דְלַעֲיֻלָּא. בְּשַׁעַתָּא דְאִינּוּן
חִיּוֹת נְטִלֵי (אַרְנוֹנָא) כְּרִסִּיָּא, לְאַרְמָא לִיהּ לַעֲיֻלָּא,
אִינּוּן אָמְרִי תוֹשְׁבַּחְתָּא דָּא.

וְאִי תִימָא, אָמַאי כְּתִיב הֲכָא חֲדָשׁ, וְהָא תְּדִיר
קָאמְרִי תוֹשְׁבַּחְתָּא דָּא. אֲלֹא וְדָאִי חֲדָשׁ
אִיהוּ, וְחֲדָשׁ לָא אָקְרִי, אֲלֹא בְּאַתְחַדְּתוֹתָא
דְסִיחָרָא, כַּד אַתְנַהִירַת מִן שִׁמְשָׁא, כְּדִין אִיהוּ
חֲדָשׁ, וְדָא אִיהוּ שִׁיר חֲדָשׁ. הוֹשִׁיעָה לוֹ יְמִינוּ
וְזָרַע קִדְשׁוֹ, הָא אַתְעֲרוֹתָא דִימִינָא וּשְׂמָאֲלָא
לְקַבֵּלָא לָהּ.

וְתוֹשְׁבַּחְתָּא דָּא, כַּד נְטִלֵי אֲרוֹנָא, קָא
מְשַׁבַּחַתָּן לָהּ. כַּד סִלְקִין לְבֵית

משבחות אותה כשעולות לבית שמש, כמו שעגלות עולות לבית שמש, והכל עולים בסוד אחד, משום שבשבת היא עלית הכסא לעלות למעלה. התקון של התשבחת הזו בשבת. כל התשבחות הללו תקנו לשבת, לשבת אותו העם היחיד בעולם.

מזמור שיר ליום השבת (תהלים צב). התשבחת הזו אדם הראשון אמר אותה בשעה שגרש מגן עדן, ובאה שבת והגנה עליו. ובארוה החברים, את התשבחת הזו משבח העולם התחתון את העולם העליון, יום (שהכל בו) שהוא כלו שבת, המלך שהשלוש שלו. וזהו מזמור שיר, ולא כתוב מי אמר אותו, כמו שבארנו.

דיום השבת - היום העליון, השבת העליונה. זו שבת זו שבת. מה בין זה לזה? אלא שבת סתם זו שבת של ערב שבת. יום השבת זו שבת שלמעלה. זה יום וזה לילה. (שמות לא) ושמו בני ישראל את השבת - הרי לילה, סוד של נקבה. (שם כ) זכור את יום השבת - הרי יום, סוד של זכר.

לכן מזמור שיר ליום השבת. ומצאנו בכמה מקומות, שהעולם התחתון עולה בשם ובא סתם, כמו זה - ויקרא אל משה, וכמו (שמות כד) ואל משה אמר עלה אל ה'. כלם שם נסתר ולא עולה בו, (אלא) (הכל) משום שיש בו דרגה עליונה, ואל הדרגה העליונה הוא לא עולה בשם. אור המנוחה לא עולה ביום באור השמש, ועל זה לא עולה בשם. וכל אלה תשבחות השבת, שהיא כבוד (יום השבת, שהיא תשבחת) היום, היא תשבחת עליונה על כל שאר הימים. (וכל אלו התשבחות התקנו בתקון של שבת, שהיא עולה להתעטר בעטרות

שמש. פגיונא דעגלות סלקין לבית שמש. וכלא ברזא חד סלקין, בגין דבשבת איהו סליקו דכורסייא, לסלקא לעילא. תקוונא דתושבחתא דא בשבת אלין תשבחן פלהו אתקינו בשבת, לשבחא ליה עמא יחידא בעלמא.

מזמור שיר ליום השבת, (תהלים צב) תושבחתא דא, אדם הראשון קאמר לה, בשעתא דאתתרון מגנתא דעדן, ואתא שבת ואגין עליה. ואוקמוה חברייא, תושבחתא דא, עלמא תתאה קא משבח לגבי עלמא עלאה, יומא (דכלא ביה) דאיהו כולו שבת, מלפא, דשלמא דיליה. ודא איהו מזמור שיר, ולא כתיב מאן קאמר ליה, פמה דאוקימנא.

דיום השבת, יומא עלאה, שבת עלאה. דא שבת ודא שבת, מה בין האי להאי. אלא, שבת סתם, דא שבת דמעלי שבתא. יום השבת, דא שבת דלעילא. דא יום, ודא לילה. (שמות לא) ושמו בני ישראל את השבת, הא ליליא, רזא דנוקבא. (שמות כ) זכור את יום השבת, הא יום, רזא דדכורא. ובגין פך מזמור שיר ליום השבת.

ואשבחן בכמה אתר, דעלמא תתאה לא סליק בשמא, ואתיא סתם, פגון האי, וכגון ויקרא אל משה, וכגון (שמות כד) ואל משה אמר עלה אל יי'. פלהו סתים שמא, ולא סליק ביה. (אלא) (כ"א וכלא) בגין דאית ביה דרגא עלאה, ולגבי דרגא עלאה איהו לא סליק בשמא. נהורא דשרגא, לא סליק ביממא, בנהורא דשמשא, ועל דא לא סליק בשמא. וכל אלין תשבחן, דשבת, דאיהי כבוד (נ"א יום השבת דאיהו תושבחתא) יום, איהו תושבחתא עלאה, על כל

שְׁאָר יוֹמִין. (ס"א וְכַל אֲלִין תְּשַׁבְּחֵן אֲתִקְוִנוּ בְּתִיקוּנָא דְשַׁבְּתָא דְאִיהוּ סְלִיחַ לְאַתְעָסֵד בְּעִמְרִין עֲלֵאִין אֲתִרִין קִדְוִשִׁין עַל כָּל שְׁאָר יוֹמִין).

נְשַׁמַּת כָּל חַי, הָא חֲבַרְיָא אֲתַעְרוּ בֵּיה מְלִין דְקָשׁוּט. אָבַל אֵית לָן לְאֲדַפְרָא, הָאִי נְשַׁמְתָּא דְפִרְחָא מְהֵהוּא חַי הָעוֹלָמִים. וּבְגִין דְאִיְהִי דִילֵיה, דְמַנְיָה נִפְקֵן כָּל בְּרַפְאֵן, וְשְׂרִיין בֵּיה, וְהוּא אֲשַׁקִּי וּמְבַרֵךְ לְתַתָּא, הָאִי נְשַׁמְתָּא דְנִפְקָא מַנְיָה, אֵית לָהּ רִשׁוּ לְבָרְכָא לְהָאִי אֲתֵר. וְעַל דָּא פְּרַחִין נְשַׁמְתִּין מְהֵהוּא חַי, בְּמַעְלֵי שַׁבְּתָא. אֵינּוּן נְשַׁמְתִּין דְאֵינּוּן פְּרַחֵאן, מִמֶּשׁ מְבָרְכִין לְהָאִי אֲתֵר דְאֲקָרִי שֵׁם מִתְתָּא. וְהֵהוּא אֲתֵר דְנִפְקִי מַנְיָה מְבַרֵךְ לֵיה לְעֵילָא, וְהָאִי שֵׁם מְקַבְּלָא בְּרַכָּאן, מִתְתָּא וּמַעֲיִלָא, וְאַתְפְּלִילַת מִכָּל סְטָרִין.

בְּיוֹמֵי דְחוֹל, אִיְהִי מְקַבְּלָא בְּרַכָּאן, מִשְׁאָר נְשַׁמְתִּין, דְקָא מְבָרְכִין לָה מִתְתָּא. בְּיוֹמָא דְשַׁבְּתָא, אִיְהִי מְקַבְּלָא בְּרַכָּאן מְאֵינּוּן נְשַׁמְתִּין עֲלֵאִין, דְקָא מְבָרְכָאן לָה בְּאַרְבַּעִין וַחֲמִשׁ תִּיבִין, כְּחוּשְׁבָן מ"ה. (מִנְשַׁמַּת כָּל חַי עַד וְהֶאֱחָרוּנִים) (ס"א וְכִרְוֹא דְחַמְשִׁין תִּיבִין, כְּחוּשְׁבָן מ"י) כְּמָה דְאוּקִימְנָא, בְּרִזָּא מ"ה, וּבְרִזָּא מ"י. דָּא עֲלֵמָא עֲלֵאָה, וְדָא עֲלֵמָא תַתָּאָה. נְשַׁמַּת כָּל חַי (ס"א עַד וְהֶאֱחָרוּנִים) מ"ה. וּמִן וְאֵילוּ פִינּוּ מְלֵא שִׁירָה עַד וּמְלַפְנִים, סְלֵקָא תּוֹשְׁבַחְתָּא אַחְרָא חַמְשִׁין תִּיבִין. וְאַף עַל גַּב דְלֵא קִיַּימָא תַפְּן מְלָה בְּחוּשְׁבָנָא, סְלֵקָא חַשְׁבָּנָא רִזָּא מ"י. וּמִתַּפְּן וּלְהֵלָאָה סְלֵקָא תּוֹשְׁבַחְתָּא אַחְרָא לְחַשְׁבּוֹן (מ"ה) מְאָה תִיבִין, תְּשְׁלוּמִין דְכֵלָּא, וְחַד רְתִיבָא עַל מַה דְשְׂרִיא דְאִיְהוּ (דף ק"ל ע"ב) תְּשְׁלוּמָא (ס"א תְּהוּא שְׁלִימָא עֲלֵאָה).

וְכֵרְ שְׁבַחָא דָּא, וְכַל מְלִין אֲלִין, כְּלָהוּ שְׂיִפִין יְדִיעֵן, בְּחוּשְׁבָנָא לְתְּשְׁלוּמָא דְשַׁבְּתָא, וְלֵאשְׁתְּלֵמָא מַנְיָהּ, כְּדָא חֲזִי. זַכָּאָה עֲמָא, דִּידְעֵי לְסִדְרָא שְׁבַחָא

עֲלִיוֹנוֹת, מְקוּמוֹת קִדְוִשִׁים עַל כָּל שְׁאָר הַיָּמִים). נְשַׁמַּת כָּל חַי, הָרִי הַדְּבָרִים עוֹרְרוּ בּוּ דְבָרֵי אָמֵת. אָבַל יֵשׁ לָנוּ לְהַזְכִּיר, הַנְּשֻׁמָּה הַזֹּאת שְׁפוּרְחַת מְאוּתוֹ חַי הָעוֹלָמִים. וּמִשּׁוּם שֶׁהִיא שְׁלוֹ, שְׁמַמְנוּ יוֹצְאוֹת כָּל הַבְּרָכוֹת וְשׁוֹרוֹת בּוּ, וְהוּא מְשַׁקֵּה וּמְבַרֵךְ לְמַטָּה, הַנְּשֻׁמָּה הַזֹּאת שִׁיּוֹצְאָת מִמֶּנּוּ יֵשׁ רִשׁוּת לְכַרֵּךְ אֶת הַמְּקוֹם הַזֶּה.

וְכֵן פּוֹרְחֹת הַנְּשֻׁמוֹת מְאוּתוֹ חַי כְּעֶרֶב שַׁבָּת, אוֹתָן נְשֻׁמוֹת שְׁפוּרְחוֹת, מִמֶּשׁ מְבָרְכוֹת מְקוֹם זֶה שְׁנֹקְרָא שֵׁם מְלַמְטָה. וְאוֹתוֹ מְקוֹם שִׁיּוֹצְאָת מִמֶּנּוּ, מְבַרֵךְ אוֹתוֹ לְמַעְלָה, וְשֵׁם זֶה מְקַבֵּל בְּרָכוֹת מִמֶּטָּה וּמִמַּעְלָה, וְנִכְלָלַת מִכָּל הַצְּדִידִים.

בְּיָמֵי הַחֹל הִיא מְקַבְּלַת בְּרָכוֹת מִשְׁאָר הַנְּשֻׁמוֹת שְׁמֵבְרָכוֹת אוֹתָהּ מְלַמְטָה בְּיוֹם הַשַּׁבָּת, הִיא מְקַבְּלַת בְּרָכוֹת מְאוֹתָן נְשֻׁמוֹת עֲלִיוֹנוֹת שְׁמֵבְרָכוֹת אוֹתָהּ בְּאַרְבַּעִים וַחֲמִשׁ תְּבוֹת כְּחֻשְׁבוֹן מ"ה. (מִנְשַׁמַּת כָּל חַי עַד וְהֶאֱחָרוּנִים) (וּבְסוּד שֶׁל חַמְשִׁים תְּבוֹת, כְּחֻשְׁבוֹן מ"י) כְּמוֹ שְׁבַחְנוּ בְּסוּד מ"ה וּבְסוּד מ"י. זֶה הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, וְזֶה הָעוֹלָם הַתַּתְּחוֹן. נְשַׁמַּת כָּל חַי (עַד וְהֶאֱחָרוּנִים) - מ"ה. וּמִן וְאֵילוּ פִינּוּ מְלֵא שִׁירָה עַד וּמְלַפְנִים - עוֹלָה הַתְּשַׁבְּחַת הָאֲחֵרַת חַמְשִׁים תְּבוֹת. וְאַף עַל גַּב שֶׁלֹּא עוֹמֵד הַדְּבָר בְּחֻשְׁבוֹן, עוֹלָה הַחֻשְׁבוֹן סוּד מ"י, וּמִשּׁוּם וְהֵלָאָה עוֹלָה הַתְּשַׁבְּחַת הָאֲחֵרַת לְחֻשְׁבוֹן (מ"ה) מְאָה תְּבוֹת, תְּשְׁלוּמִים שֶׁל הַכֹּל, וּמְרַבְּכָה אַחַת עַל מַה שְׁשׁוּרָה שֶׁהוּא תְּשְׁלוּם (אוֹתוֹ שְׁלֵם עֲלִיּוֹן).

וְכֵרְ הַשְּׁבַח הַזֶּה וְכַל הַדְּבָרִים הַלְלוּ כָּלֵם אֵיבָרִים יְדוּעִים בְּחֻשְׁבוֹן לְתְּשְׁלוּם שַׁבָּת

וְלֵאשְׁתְּלֵמָא מַנְיָהּ, כְּדָא חֲזִי. זַכָּאָה עֲמָא, דִּידְעֵי לְסִדְרָא שְׁבַחָא

ולהשפילם מהם כראוי. אשרי העם שיודעים לסדר את שבח רבונם כראוי. מפאן והלאה סדור התפלה כמו שתקן.

כתוב (תהלים כב) ואתה ה' אל תרחק אילותי לעזרתי חושה. דוד המלך אמר את זה בשעה שהיה מתקן ומסדר את תשבת המלך כדי לחבר את השמש ללכנה. פינן שהיה מתקן ומסדר את שבחיו להתחבר, אמר ואתה ה' אל תרחק.

ואתה ה' - סוד של חברות אחת בלי פרוד. אל תרחק - פינן שעלתה להתחבר עם בעלה, והכל בעולם העליון, ומשם רוצה לעלות לאין סוף להתקשר הכל למעלה למעלה, ולכן אל תרחק להסתלק מאתנו ולעזב אותנו.

ולכן בתוך סדור התשבת צריכים ישראל להכלל שם ולהדבק עם מלמטה, שאלמלא ירצה להתעלות הפכוד הנה, הרי ישראל למטה אחוזים בו ומחזיקים בו שלא יעזב אותו להתרחק מהם. ולכן התפלה בלחש, כמי שמדבר בסוד עם המלך. ובעוד שהוא בסוד עמו, לא מתרחקת ממנו כלל.

אירותי - מה איל וצבי, בשעה שהולכים ומתרחקים, מיד חוזרים לאותו מקום שעזבו - אף הקדוש ברוך הוא, אף על גב שהתעלה למעלה למעלה באין סוף, מיד חוזר למקומו. מה הטעם? משום שישראל למטה אחוזים בו, ולא עוזבים אותו להיות נשכח ולהתרחק מהם. ולכן, אילותי לעזרתי חושה.

ומשום כך צריכים להתאחד עם הקדוש ברוך הוא ולאחז בו כמי שממשיך מלמעלה למטה, שלא

דמריהון, פדקא יאות. מפאן ולהלאה סדורא דצלותא כמה דאתתקנת.

בתיב (תהלים כב) ואתה יי' אל תרחק אילותי לעזרתי חושה. דוד מלפא אמר דא, בשעתא דהוה מתקן ומסדר תושבחתא דמלפא, בגין לחברא שמשא בסיהרא. פינן דהוה מתקן ומסדר שבחין דיליה לאתחברא, אמר ואתה יי' אל תרחק.

ואתה יי' רזא דחברותא חדא בלא פרודא. אל תרחק, פינן דאיהי סלקא לאתעטרא בבעלה, וכלא בעלמא עלאה, ומתמן בעי לסלקא לאין סוף, לאתקשרא כלא לעילא לעילא, ובגין כך אל תרחק, לאסתלקא מינן, לשבקא לן.

ובגין כך, בגו סדורא דתושבחתא, בעאן ישראל לאתפללא תמן, ולא תדבקא בהדיהו מתתא, דאלמלא יבעי לאסתלקא האי כבוד, הא ישראל לתתא אחידן ביה ותקפין ביה, דלא שבקי ליה לאתרחקא מנייהו. ועל דא צלותא בלחש, כמאן דמליל ברזא עם מלפא, ובעוד דאיהו ברזא עמיה, לא אתרחקא מניה כלל.

אירותי, מה איל וצבי, בשעתא דאזלי ומרחקי, מיד אהדרן להווא אתר דשבקי, אוף קדשא בריך הוא, אף על גב דאסתלק לעילא לעילא באין סוף, מיד אהדר לאתריה. מאי טעמא. בגין דישראל לתתא אתאחדן ביה, ולא שבקין ליה לאתנשיא, (מניה) ולא אתרחקא מנייהו. ועל דא, אילותי לעזרתי חושה.

ובגין כך בעינן לאתאחדא ביה בקודשא בריך הוא, ולאחדא ביה, כמאן דאמשיף

מעילא לתתא, דלא ישתבק בר נש מניה, אפילו שעתא חדא. ועל דא פד

סְמִיךְ גְּאוּלָּה לְתַפְלָה, בְּעֵי לְאַחְדָּא בֵּיהּ, וְלֹא שְׁתַּעֲי בַּהֲדִיָּה בְּלַחֲשׁוֹ, בְּרִזָּא, דְּלֹא יִתְרַחֵק מִיְנָן, וְלֹא יִשְׁתַּבֵּק מִיְנָן, וְעַל דָּא כְּתִיב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בֵּינִי אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם. (תהלים קמד) אֲשֶׁרִי הָעַם שְׂפָכָה לוֹ אֲשֶׁרִי הָעַם שְׂיִי אֱלֹהֵיו.

לְשָׂאֵר אִישׁ עֲזוּב מִמֶּנּוּ אֶפְלוּ שְׁעָה אַחַת. וְלַכֵּן כְּשֹׁמֵךְ גְּאֻלָּה לְתַפְלָה, צְרִיךְ לְאַחֲזוֹ בּוֹ וּלְדַבֵּר עִמּוֹ בְּלַחֲשׁ, בְּסוּד, שְׁלֵא יִתְרַחֵק מִעֲמֻנּוֹ וְלֹא יַעֲזֹב מִעֲמֻנּוֹ, וְלַכֵּן כְּתוּב (דברים ד) וְאַתֶּם הַדְּבָקִים בַּה' אֱלֹהֵיכֶם חַיִּים כְּלַכֶּם הַיּוֹם. (תהלים קמד) אֲשֶׁרִי הָעַם שְׂפָכָה לוֹ אֲשֶׁרִי הָעַם שְׂהִי אֱלֹהֵיו.

בְּהֵיחִיא שְׁעֵתָא, קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן וְחַבְרַיָּא אוּף הַכִּי קָמוּ וְאָזְלוּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי שְׁמַעוֹן אָבוּי, אָבָא, עַד הָכָא הוּינָא יִתְבִּי בְּצֵלָא דְאִילָנָא דְחַיִּי בְּגִנְתָּא דְעַדְנָן. מִפְּאֵן וְלַהֲלָאָה דְאַנָּן אָזְלוּ, אֶצְטְרִיךְ לָן לְמִיָּהֲרָה בְּאַרְחוּי דְנִטְרָן אִילָנָא דָּא. אָמַר לִיהּ, אַנְתָּ תִּשְׁרִי בְּשִׁירוּתָא לְמִפְתַּח בְּאַרְחָא.

בְּאוּתָּה שְׁעָה קָם רַבִּי שְׁמַעוֹן, וְהַחֲבָרִים אָף כִּף קָמוּ וְהִלְכוּ. אָמַר רַבִּי אֶלְעָזָר לְרַבִּי שְׁמַעוֹן אָבוּי, אָבָא, עַד כָּאֵן הָיִינוּ יוֹשְׁבִים בְּצֵל שֶׁל עֵץ הַחַיִּים בְּגֵן עַדְנָן. מִפְּאֵן וְהִלָּאָה שְׁאֵנוּ הוֹלְכִים, צְרִיךְ לָנוּ לְלַכֵּת בְּדַרְכֵי הַשּׁוֹמְרִים אֶת הָעֵץ הַזֶּה. אַתָּה תִּתְחַיל בְּרֵאשִׁית לְפִתַח בְּדַרְךְ.

פְּתַח וְאָמַר, וְיִקְחוּ לִי תְרוּמָה, כְּמָה דְאַתְמַר. בְּמֵאֵי אִיְהִי תְרוּמָה. בְּרִזָּא דְזָהָב, דְּהָא מִתְמָן אֲתַזְנַת בְּקַדְמִיתָא, בְּגִין דְּאִיְהִי גְבוּרָה תַתְּאָה, דְּאַתְיָא מִסְטָרָא דְזָהָב. וְאָף עַל גַּב דְּאַתְיָא מִסְטָרָא דְזָהָב, כֹּל עֵקֶר לֹא אֲשַׁתְּאַרְת, אֶלָּא בְּסְטָרָא דְכֶסֶף, דְּאִיְהוּ יְמִינָא. וְרִזָּא דָּא כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, דְּאַצְטְרִיךְ לְקַבְּלָא לִיהּ בִּימִינָא וּבְשְׂמַאלָא, וְכֹל עֵקֶר לֹא אֲשַׁתְּאַר אֶלָּא בִּימִינָא. (ס"א וּשְׂמַאלָא אֲתַעֲדִי מִיְנָה וְלֹא וּכְוִי) וּשְׂמַאלָא אֲתַעֲר יְמִינָא, וְלֹא אֲתַדְּבֵק בֵּיהּ, בְּגִין דְּאִיְהוּ אֲתִיְהִיב בֵּין יְמִינָא וּשְׂמַאלָא, וּשְׂמַאלָא אֲתַאֲחִיד תַּחֲוֹתֶיהּ, וְיְמִינָא אֲתַאֲחִיד בֵּיהּ לְעִילָא, כְּמָה דְאַתְ אָמַר (שִׁיר הַשִּׁירִים ב) שְׂמַאלוֹ תַּחַת לְרֵאשִׁי וְיְמִינוֹ תַּחֲבַקְנִי. זָהָב וְכֶסֶף, כְּמָה דְאַתְ אָמַר (חגי ב) לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב, וְהָא אַתְמַר.

פְּתַח וְאָמַר, וְיִקְחוּ לִי תְרוּמָה, כְּמוֹ שְׁנָאֵמַר. כְּמָה הִיא תְרוּמָה? בְּסוּד הַזָּהָב, שְׁהָרִי מִשֶּׁם נְזוּנָה בְּתַחֲלָה, מִשּׁוּם שֶׁהִיא גְבוּרָה תַּחֲתוֹנָה שְׂבָאָה מִצַּד הַזָּהָב. וְאָף עַל גַּב שְׂבָאָה מִצַּד הַזָּהָב, כֹּל עֵקֶר לֹא נִשְׁאַרְת, אֶלָּא בְּצַד הַכֶּסֶף, שֶׁהוּא יְמִין.

וְסוּד זֶה כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה שְׁצְרִיךְ לְקַבְּלָהּ בְּיְמִין וּבְשְׂמַאל, וְכֹל הָעֵקֶר לֹא נִשְׂאֵר אֶלָּא בְּיְמִין, (וְהַשְּׂמַאל יַעֲזֹב מִמֶּנָּה וְלֹא וּכְוִי) וְהַשְּׂמַאל מְעוּרָר אֶת הַיְמִין וְלֹא נִדְּבֵק בּוֹ, מִשּׁוּם שֶׁהוּא נִתָּן בֵּין יְמִין וּשְׂמַאל, וְהַשְּׂמַאל נֹאֲחֲז תַּחֲתֵיו, וְיְמִין נֹאֲחֲז בּוֹ לְמַעְלָה, כְּמוֹ שְׁנָאֵמַר (שִׁיר ב) שְׂמַאלוֹ תַּחַת לְרֵאשִׁי וְיְמִינוֹ תַּחֲבַקְנִי. זָהָב וְכֶסֶף - כְּמוֹ שְׁנָאֵמַר (חגי ב) לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב, וְהָרִי נִתְבָּאֵר.

וְנַחֲשֵׁת - זֶהוּ צְבַע כְּגוֹן הַזָּהָב, מִשּׁוּם שֶׁנִּצְבַּע מִגּוֹן זָהָב וּמִגּוֹן כֶּסֶף. וְלַכֵּן מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת קָטָן. לְמָה הוּא קָטָן? כְּמוֹ שְׁנָאֵמַר

וְנַחֲוֹשֶׁת, דָּא אִיְהוּ גּוֹוֹן כְּגוּוֹנָא דְזָהָב, בְּגִין דְּאַצְטְבַּע מִגּוּוֹן זָהָב וּמִגּוּוֹן דְּכֶסֶף. וְעַל דָּא מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת קָטָן. אָמַי אִיְהוּ קָטָן.

כְּמָה דְאַתְ אָמַר (מלכים א ח) כִּי מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר לְפָנַי יִי קָטָן מִהֵכִיל אֶת

(מלכים א-ח) כי מזבח הנוחשת אשר לפני ה' קטן מהכיל את העלה וגו'. כמו שנאמר ודוד הוא הקטן. ואף על גב שהוא קטן, הכל נאחז בתוכו. ואם תאמר, מזבח אחר נקרא קטן - לא כף! שאין קטן פרט לזה, שפתוב (בראשית א) את המאור הגדל לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה. וזהו המאור הקטן. המאור הגדל - זה המזבח הפנימי, שהוא מזבח הזהב.

ותבולת - זוהי תכלת של ציצית. תכלת זהו הכסא, סוד של תפלין של יד. תכלת זהו הכסא שבו דנים דיני נפשות. משום שיש כסא שדנים בו דיני ממונות, ויש כסא שדנים בו דיני נפשות. ולכן כל הגונים טובים לחלום, פרט לגון תכלת, כדי שידע שהרי נשמתו הרי עולה בדין. וכשנשמה עולה בדין, הגוף נדון להתפללות, וצריך אותו החלום לרחמים רבים.

תבולת זהו כסא, שפתוב בו כמראה אבן ספיר דמות כסא, וכתוב (יחזקאל א) ונגה לו סביב. משום שעושים בו פריכות לציצית, וכשנגה לו הופך לגון ירק, כגון פתמי, מאותה שעה ואילך מתחיל זמן קריאת שמע, שהרי השתנה גון תכלת מכמו שהיה, ולכן אסור לדון דיני נפשות בלילה, משום ששולט אותו גון תכלת באותו זמן, ונתנה רשות לחטף נפש בלי משפט. שהרי משפט לא שולט באותו זמן. כשפא הבקר ומתעורר הימין שלמעלה, יוצא אותו האור ומגיע עד התכלת הזאת ומשתנה מכמו שהיה, ואז שולט עליו ונדבק בו כסא קדוש אחר. מאותה שעה ואילך זמן קריאת שמע.

העולה וגו'. כמה דאת אמר (שמואל א יז) ודוד הוא הקטן. ואף על גב דאיהו קטן, כלא אתאחיד בגויה. ואי תימא מזבח אחרא, אקרי קטן. לאו הכי. דלאו קטן בר האי, דכתיב, (בראשית א) את המאור הגדול לממשלת היום ואת המאור הקטן לממשלת הלילה. ודא איהו המאור הקטן. המאור הגדול, דא מזבח הפנימי דאיהו מזבח הזהב.

ותבולת (דף קל"ח ע"א) דא איהו תכלת דציצית. תכלת דא איהו כרסייא, רזא דתפלה ידי. תכלת דא איהו כרסייא, דדיינין ביה דיני נפשות. בגין דאית פרסייא דדיינין ביה דיני ממונות, ואית פרסייא דדיינין ביה דיני נפשות. ועל דא, כל גוונין טבין לחלמא, בר גוון תכלא, בגין דינדע דהא נשמתיה סלקא בדינא. וכד נשמתא סלקא בדינא, גופא אתדן לאשתצאה ואצטריך ההוא חלמא, לרחמין סגיאיין.

תבולת דא איהו כרסייא, דכתיב ביה (יחזקאל א) כמראה אבן ספיר דמות כסא, וכתיב (ואש מתלקחת) ונגה לו סביב. בגין דעבדין ביה פריכין לציצית, וכד נגה לו, אתהדר לגוון ירוק, כגון פתמי. מההיא שעתא ואילך, אשתרי זמנא דקריאת שמע, דהא אשתני גוון תכלא מפמה דהוה, ובגין כף אסיר למידן דיני נפשות בלילה, בגין דשולטא ההוא גוון תכלא בההוא זמנא, ואתיהיב רשו למחטף נפשא בלא משפט. דהא משפט לא שולט בההוא זמנא. כד אתי צפרא, ואתער ימינא דלעילא, נפיק ההוא נהורא, ומטי עד האי תכלא, ואשתני מפמה דהוה, וכדין שולטא עליה, ואתדבק ביה פרסייא אחרא קדישא. מההיא שעתא ואילך, זמנא דקריאת שמע.

וְאֶרְנָנִן, דָּא כְּנוּפִיא דְכְּלִילָא כָּל גְּוֹנִין כַּחְדָּא. וְתוֹלַעַת שְׁנִי, כְּתִיב שְׁנִי, וְכְתִיב שְׁנִים, דְּכְתִיב, (משלי לא) כִּי כָּל בֵּיתָה לְבוּשׁ שְׁנִים. אֶלָּא הָאִי אִיהוּ גְּוֹן אֶקְרִי שְׁנִי, דְּנָטִיל כָּל גְּוֹנִין בֵּיהּ, וְכָלָא אִיהוּ חַד, שְׁנִי וְשְׁנִים. שְׁנִים: פַּד כְּלִילָא בֵּיהּ כַּחְדָּא. שְׁנִי: דְּנַפִּיק מִפְּרִסְיָא עֲלָאָה, דְּשִׁלְטָא עַל תְּכֵלֶת מַסְטְרָא דִּימִינָא, וְדָא אִיהוּ אַפּוּטְרוּפְסָא דִּישְׂרָאֵל, דְּכְתִיב בֵּיהּ (דניאל ט) מִיכָאֵל שָׂרְכָם. תוֹלַעַת: דְּחִילִיהּ בְּפּוּמִיָּה, כַּתּוֹלַעַת, דְּמַתְבַּר כְּלָא וְעָקֵר כְּלָא.

וְאֶרְנָנִן - זֶה כְּנוּס שְׁכוּלָל כָּל הַגְּוֹנִים כַּאֲחָד. וְתוֹלַעַת שְׁנִי - כְּתוּב שְׁנִי, וְכְתוּב שְׁנִים, שְׁכַתּוּב (משלי לא) כִּי כָּל בֵּיתָה לְבוּשׁ שְׁנִים. אֶלָּא זֶהוּ גְּוֹן שְׁנִי, שְׁנוּטֵל בּוֹ אֵת כָּל הַגְּוֹנִים וְהֵכַל אֶחָד, שְׁנִי וְשְׁנִים. שְׁנִים - כְּשִׁפְלָם כְּלוּלִים בּוֹ כַּאֲחָד. שְׁנִי - שְׁיוּצָא מִהַכְּסָא הָעֲלִיּוֹן שְׁשׁוּלֵט עַל תְּכֵלֶת מִצַּד הַיְמָיִן, וְזֶהוּ הָאֲפּוּטְרוּפּוּס שֶׁל יִשְׂרָאֵל, שְׁכַתּוּב בּוֹ (דניאל ט) מִיכָאֵל שָׂרְכָם. תוֹלַעַת - שְׁכַתּוּב בִּפְיָהּ. כַּתּוֹלַעַת שְׁמַשְׁבַּרְתָּ הַכֹּל וּמַעְקַרְתָּ הַכֹּל.

תוֹלַעַת שְׁנִי וְשֵׁשׁ, תְּרִין גְּוֹנִין כַּחְדָּא, דִּימִינָא וְשְׂמָאֵלָא, חִיּוּר וְסוּמְקָא. וְשֵׁשׁ: כּוּצָא אִיהוּ. דְּשִׁית חוּטִין מִתְּחַבְּרִין, וְדָא אִיהוּ דְּכְתִיב, (דניאל ט) וּגְוִיתוֹ כְּתַרְשִׁישׁ. וּבְאֵלִין תְּרִין, כְּלִילָא תְּרִין אַחְרָנִין.

תוֹלַעַת שְׁנִי וְשֵׁשׁ - שְׁנֵי גְוִנִים כַּאֲחָד, שֶׁל יְמִין וְשְׂמָאֵל, לְבָן וְאֶדָם. וְשֵׁשׁ - הוּא בּוּץ. שְׁשֵׁשׁ חוּטִים מִתְּחַבְּרִים, וְזֶהוּ שְׁכַתּוּב וּגְוִיתוֹ כְּתַרְשִׁישׁ. וּבְשְׁנֵי אֵלָה כְּלוּלִים שְׁנֵי אַחְרִים.

זְעוּזִים: גְּבוּרָאן תְּתָאִי דְלִבְרָא, לְחַפִּיא עַל פְּנִימָאִי. וְכָלָא אַצְטְרִיךְ, וְאַצְטְרִיךְ לְמִיָּהֵב דְּוִכְתָּא לְכָלָא, דְּהָא מַסְטְרָא דְדִּהְבָּא קְאֲתִיין. וְעוּרוֹת אֵלִים מְאָדְמִים, מְשִׁיכוֹ דְתְרִין סְטְרִין, דִּימִינָא וְשְׂמָאֵלָא, לְחַפִּיא בְּדוּכְתָּא אַחְרָא.

זְעוּזִים - גְּבוּרָאן תְּחַתּוּנוֹת שְׁלַחוּץ, לְכַסּוֹת עַל הַפְּנִימִים. וְהַכֹּל צְרִיף. וְצְרִיף לְתַתּ מְקוּם לְכָל, שְׁהָרִי מִצַּד הַזֶּהֱבָ הֵם בָּאִים. וְעַרְתָּ אֵילָם מְאָדְמִים - מְשִׁיכָה שֶׁל שְׁנֵי צְדָדִים, שֶׁל יְמִין וְשְׂמָאֵל, לְכַסּוֹת בְּמְקוּם אַחַר.

וְעוּרוֹת תְּחַשִּׁים, סְטְרָא חָדָא אִית דְּרַבִּי גוֹ סְטְרָא אַחְרָא בְּחוּרְבָא, וְלָא בִישׁוּבָא אֲשַׁתְּכַח, וְדָא אִיהוּ סְטְרָא דְכִּיּוֹ, וְאַקְרִי תַחַשׁ. בְּסַפְרָא דְשְׁלֵמָה מְלָפָא אִית גּוֹ הָאִי מְזַבַּח הַנְּחֻשֶׁת דְקֵאמְרִין, רְזִין עֲלָאִין. דְּהָא מְזַבַּח אֲדָמָה פְּתִיב, (שמות כ) מְזַבַּח אֲדָמָה תַעֲשֶׂה לִּי וְגוֹ' וְדָא אִיהוּ רְזָא כְּדָקָא יְאוּת. נְחֻשֶׁת, פַּד שְׁלִטִין טוּרִין אַחְרָנִין, וְאִיהִי צְרִיכָא לְמִיזִין לֹזֶן, אַצְטְבַּע בְּהָאִי גְּוֹן לְמִיזִין לֹזֶן. וְאִינוּן אַקְרוּן הָרִי נְחֻשֶׁת.

וְעַרְתָּ תַחֲשִׁים - צַד אֶחָד יֵשׁ שְׁגָדֵל בְּתוֹף הַצַּד הָאֲחֵר בְּחֻרְבָּה, וְלָא נִמְצָא בִישׁוּבָא, וְזֶהוּ צַד טַהַר, וְנִקְרָא תַחַשׁ.

בְּסַפְרוֹ שֶׁל שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ יֵשׁ בְּתוֹף מְזַבַּח הַנְּחֻשֶׁת שְׂאֵמְרָנוּ סוּדוֹת עֲלִיוֹנִים. שְׁהָרִי כְּתוּב, (שמות כ) מְזַבַּח אֲדָמָה תַעֲשֶׂה לִּי וְגוֹ', וְזֶהוּ סוּד כְּרָאוּי. נְחֻשֶׁת - כְּשִׁשׁוּלָטִים הָרִים אַחְרִים, וְהִיא צְרִיכָה לְזוֹן אוֹתָם, נִצְבַּעַת בְּגוֹן הַזֶּה לְזוֹן אוֹתָם, וְהֵם נִקְרָאִים הָרִי נְחֻשֶׁת.

וְאוֹתָם הָרִי נְחֻשֶׁת נִמְשָׁף עֲלֵיהֶם, רִיחַ אַחַת מִתּוֹף הַמְּזַבַּח הַזֶּה,

וְאִינוּן הָרִי נְחֻשֶׁת אֲתַמְשָׁף עֲלֵיהֶם רִיחָא חָדָא מִגּוֹ הָאִי מְזַבַּח, וְכַד הָאִי

וכשמוצבם זה מתעלה בעליה
אחרת, אז מסתלקת אות נ',
שהוא מוצב קדוש, ונשארת
הרוח של הרי הנחשת הללו.
וכשאותה רוח מתעלית בקיומה,
היא נקראת תחש, שהרי
הסתלקה ממנה אות נ'.

וזה נפרד לכמה רוחות אחרות,
ונקראים אף כן. ולכן נקרא אותו
העם (אחד) תחש, כמו שנאמר
(בראשית כב) ואת תחש ואת מעכה.
הם היו מכירים את החיה הזו של
המשכן שנקראת על שמם.

ועצי שטים - אלו אותם סודות
קדושים, שהם לוחות המשכן,
והם נקראים בסוד שלהם. כתוב
עצי שטים עמדים, וכתוב (ישעיה

ו) שרפים עמדים.

מבאן ולהלאה - שמן למאר,
משיכה של שמן משחה קדוש
למשך עליהם. אבני שהם ואבני
מלואים - אלו אבני קדש, יסודות
המקדש, במרכבות הקדושות
הללו מזדמנים לבדם לכבוד
ולשבח בלבוש כבוד לעין הפהן
בהם שם ולהזכיר (לכבוד) שנים
עשר שבטים, ולכן שטים עשרה
אבנים כמו שנתבאר.

שרשה עשר מינים הם, פרט
לשטים עשרה האבנים היקרות
הללו, וכלם עולים לעשרים
וחמש אותיות בסוד העליון של
היחוד. וינגד אלה חקק ותקן
משה עשרים וחמש אותיות בסוד
הפסוק של היחוד, שכתוב (דברים

ו) שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה
אחד. והם עשרים וחמש אותיות,
גלופים חקוקים בסוד שלמעלה.
יעקב רצה לתקן למטה בסוד
היחוד, ותקן בעשרים וארבע
אותיות, והן: ברוך שם כבוד
מלכותו לעולם ועד. ולא השלים

מוצבם אסתלק בסליקו אחרא, פדין אסתלק
את נ', דאיהו מוצב קדישא, ואשתאר רוחא
דאלין טורי נחשת. וכד ההוא רוחא אסתליק
בקיומיה, אקרי תחש, דהא אסתלק מניה את
נ'.

והאי אתפרש, לכמה רוחין אחרנין, ואקרוין
אוף הכי, ועל דא אקרי ההוא עמא (חד),
תחש. כמה דאת אמר (בראשית כב) ואת תחש ואת
מעכה. אינון הוו ידעי בהא חיה דמשפנא,
דאקרי על שמהון.

ועצי שטים, אלין אינון רזין קדישין, דאינון
לוחי משפנא, ואינון אקרוין ברזא
דלהון. פתיב עצי שטים עומדים, וכתוב (ישעיה
ו) שרפים עומדים.

מבאן ולהלאה שמן למאר, משיכו דמשח
רבות קדישא לאמשכא עלייהו. אבני
שהם ואבני מלואים, אלין אבני קדשא, יסודי
דמקדשא, ברתיקין קדישין אלין, אזדמנן
בלחודייהו, ליקר ולשבחא, בלבוש יקר,
לעינא כהנא בהו תמן, ולאדפרא (ולכרא)
תריסר שבטין, ועל דא תריסר אבנין כמה
דאתמר.

תריסר זינין אינון, בר תריסר אבנין יקירין
אלין, וכלהו סלקין לחמשה ועשרין
אתוון, (דף קל"ט ע"ב) ברזא עלאה דיחודא. ולקבל
אלין, גליף ואתקין משה, חמשה ועשרין
אתוון ברזא דפסוקא דיחודא, דכתיב, (דברים ו)
שמע ישראל יהוה אלהינו יהוה אחד. ואינון
חמשה ועשרין אתוון, גליפן מחקקון ברזא
דלעילא.

יעקב בעא לאתקנא לתפא, ברזא דיחודא,
ואתקין בארבע ועשרין אתוון, ואינון ברוך
שם כבוד מלכותו לעולם ועד. ולא השלים

בגין

לְעֹשִׂים וְחֻמֵּשׁ אוֹתוֹת, מִשׁוּם שְׁעֵדִין לֹא הִתְתַּקֵּן הַמִּשְׁפָּן. כִּיּוֹן שֶׁהִתְתַּקֵּן הַמִּשְׁפָּן וְנִשְׁלַם, הַדְּבָר הָרִאשׁוֹן שֶׁהָיָה יוֹצֵא מִמֶּנּוּ כְּשֶׁהִשְׁתַּלֵּם - לֹא דִבֵּר אֶלֶּא בְּעֹשִׂים וְחֻמֵּשׁ אוֹתוֹת, לְהִרְאוֹת שְׁהָרִי נִשְׁלַם זֶה כְּמוֹ שְׁלֻמְעֵלָה, שְׁכַתוֹב (ויקרא א) וַיִּדְבֵּר ה' אֵלָיו מֵאֵל מוֹעֵד לֵאמֹר. הָרִי עֹשִׂים וְחֻמֵּשׁ אוֹתוֹת.

וְכֵן עֹשִׂים וְחֻמֵּשׁ מֵיָנִים לְהַשְׁלִים תְּקוּן הַמִּקְדָּשׁ (הַמִּשְׁכָּן) וְכָל אֵלוֹ הָאוֹתוֹת בְּאַרְנֵנוּ בְּאוֹתָן אוֹתוֹת חֻקוֹת שְׁלֻמְדֵנוּ מִמּוֹרְנוּ. וּמִשׁוּם שֶׁהַמִּשְׁפָּן נִשְׁלַם בְּסוּדוֹת הַלְלוֹ, נִקְרָא כ"ה, בְּיַחְדוֹ שֶׁל שְׁלֻמוֹת הַמִּשְׁפָּן, וְלָכֵן (תהלים קמז) וְחֻסְדֵיךָ יִבְרַכְוֶכָה כְּתוּב, סוּד שֶׁל שְׁלֻמוֹת שֶׁל כָּל הַמִּשְׁפָּן וְתְקוּנוֹ. כ"ה כְּנֶגֶד עֹשִׂים וְשִׁתִּים אוֹתוֹת, וְתוֹרָה וְנִבְיָאִים וְכַתוּבִים, שֶׁהֵם כָּלֵל אֶחָד וְסוּד אֶחָד.

בְּשַׁעַת שִׁישְׂרָאֵל מִיְחִדִּים יַחֲוֹד בְּפִסּוּק הַזֶּה בְּסוּד שֶׁל עֹשִׂים וְחֻמֵּשׁ אוֹתוֹת, שֶׁהֵן: שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יי אֱלֹהֵינוּ יי אֶחָד, וְכִרְוֹף שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, שֶׁהֵם עֹשִׂים וְאַרְבַּע אוֹתוֹת, וַיְכּוֹן כָּל אֶחָד בְּהֵן - כָּל הָאוֹתוֹת מִתְּחִבּוֹת כְּאַחַת, וְעוֹלוֹת בְּחִבּוּר אֶחָד (אז נפתחו) אַרְבַּעִים וְתִשְׁעָה שְׁעָרִים בְּסוּד הַיּוֹבֵל, וְאִז צְרִיף לְעוֹלוֹת עַד וְלֹא יוֹתֵר. וְאִז נִפְתַּחִים הַשְּׁעָרִים, וּמִחֻשִׁב הַקְּדוֹשׁ כְּרוֹף הוּא אֵת אוֹתוֹ הָאָדָם כְּאֵלוֹ קַיִם אֵת כָּל הַתּוֹרָה שְׁבָא בְּאַרְבַּעִים וְתִשְׁעַת פָּנִים.

וְכֵן צְרִיף לְכוֹן לֵב וְרִצּוֹן בְּעֹשִׂים וְחֻמֵּשׁ וּבְעֹשִׂים וְאַרְבַּע וְלִהְיוֹתָם כְּרִצּוֹן הַלֵּב לְאַרְבַּעִים וְתִשְׁעָה שְׁעָרִים שְׁאִמְרָנוּ. כִּיּוֹן שֶׁהִתְתַּקֵּן בְּזֶה, יִתְכַּוֵּן בְּאוֹתוֹ יַחֲוֹד שְׁאִמְרָנוּ מוֹרְנוּ - שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכִרְוֹף שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם

דְּעַד לֹא אִתְתַּקֵּן מִשְׁפָּנָא. כִּיּוֹן דְּאִתְתַּקֵּן מִשְׁפָּנָא, וְאַשְׁתַּלִּים, מְלָה קְדַמָּא דְהוּא נְפִיק מִנִּיה, פִּד אִשְׁתַּלִּים, לֹא מְלִיל אֶלֶּא בְּחֻמְשָׁה וְעֹשְׂרִין אֲתוּן, לְאַחְזָא דְהָא אִשְׁתַּלִּים דָּא כְּגוֹנָא דְלַעִילָא, דְכְּתִיב, (ויקרא א) וַיִּדְבֵּר יי אֵלָיו מֵאֵל מוֹעֵד לֵאמֹר. הָא חֻמְשָׁה וְעֹשְׂרִין אֲתוּן.

וְעַל דָּא חֻמְשָׁה וְעֹשְׂרִין זִינִין לְאַשְׁלֵמָא תְּקוּנָא דְמִקְדָּשָׁא (ס"א דְמִשְׁפָּנָא) וְכָל הַנִּי אֲתוּן, אִוְקִימָנָא בְּאִינוֹן אֲתוּן גְּלִיפִן, דְּאוֹלִיפָנָא מִמֵּר. וּבְגִין דְּמִשְׁפָּנָא אִשְׁתַּלִּים בְּרִזִין אֵלִין, אִקְרִי כ"ה, בְּיַחְוֹדָא דְשְׁלִימוֹ דְּמִשְׁפָּנָא, וְעַל דָּא (תהלים קמה) וְחֻסְדֵיךָ יִבְרַכְוֶכָה כְּתִיב, רִזָּא דְשְׁלִימוֹ דְכָל מִשְׁפָּנָא וְתְקוּנָא דִילֵיה. כ"ה, לְקַבֵּל תְּרִין וְעֹשְׂרִין אֲתוּן, וְאוֹרִייתָא וְנִבְיָאִים וְכַתוּבִים, דְּאִינוֹן כָּלֵלָא חֻדָּא, וְרִזָּא חֻדָּא.

בְּשַׁעַתָּא דִּישְׂרָאֵל קָא מִיְחִדִּי יַחֲוֹדָא בְּהָאִי קָרָא, בְּרִזָּא דְחֻמְשָׁה וְעֹשְׂרִין אֲתוּן, דְּאִינוֹן שְׁמַע יִשְׂרָאֵל יי אֱלֹהֵינוּ יי אֶחָד, וְכִרְוֹף שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד, דְּאִינוֹן אַרְבַּע וְעֹשְׂרִין אֲתוּן, וַיְכּוֹן כָּל חַד בְּהוּ, כָּלְהוּ אֲתוּן מִתְּחִבּוֹן כְּחֻדָּא, וְסִלְקִין בְּחִבּוּרָא חַד (ס"א כְּרוֹן אִתְפַּתְחוּ) תִּשְׁעָה וְאַרְבַּעִין תְּרַעִין, בְּרִזָּא דִּיּוֹבֵלָא. וְכִדִּין אִצְטְרִיף לְסִלְקָא עַד וְלֹא יוֹתֵר. וְכִדִּין אִתְפַּתְחוּ תְּרַעִין, וְחֻשִׁב קְדַשָּׁא בְּרִיף הוּא לְהוּא בְּרִנֵּשׁ, כְּאֵילוֹ קַיִם אוֹרִייתָא כָּלְהָ, דְּאִיהִי אֲתָא בְּתִשְׁעָה וְאַרְבַּעִין פָּנִים.

(כְּכֵלָא) וְעַל דָּא אִצְטְרִיף לְכוֹנָא לְבָא וְרַעוּתָא בְּחֻמְשָׁה וְעֹשְׂרִין וּבְאַרְבַּע וְעֹשְׂרִין וְלְסִלְקָא לִוֵּן בְּרַעוּתָא דְלְבָא, לְתִשְׁעָה וְאַרְבַּעִין תְּרַעִין דְּקִאמְרִין. כִּיּוֹן דְּאִתְכַּוֵּן בְּהָאִי, יִתְכַּוֵּן בְּהוּא יַחֲוֹדָא דְאִמְרָנוּ, שְׁמַע יִשְׂרָאֵל וְכִרְוֹף שֵׁם כְּבוֹד מַלְכוּתוֹ לְעוֹלָם וָעֶד כָּלֵלָא דְכָל

ועד, כָּלֵל שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה. אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֶׁל מִי שִׁיתְּפוֹן בָּהֶם, שְׂוֵדָאֵי כְּלָל הוּא שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה, שְׁלֻמְעֵלָה וּמִטָּה. וְזֶהוּ סוּד שֶׁל אָדָם שֶׁלֵם, שֶׁל זָכַר וּנְקֵבָה, וְסוּד שֶׁל כָּל הָאָמוּנָה.

מִחֲדָקָת שֶׁל שְׂמָאֵי וְהִלֵּל בְּקִימָה וּבִשְׂכִיבָה, שְׁפָתוֹב (דְּבָרִים ו') בְּשִׁכְבָּךְ וּבְקוּמָךְ. שְׂשֵׁמָאֵי סוּבֵר, בְּעָרֵב, שְׁכָלוּלָה הִנְקֵבָה בְּשִׁלְטוֹנָה, צָרִיף לְנִקְבָה שֵׁיטוּ וְיִקְרָאוּ. וּבִבְקָר כְּשִׁשׁוּלֵט הַזָּכֵר בְּשִׁלְטוֹן הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, צָרִיף לְעַמּוּד לְפָנֵי הַזָּכֵר כְּמוֹ שֶׁצָּרִיף בְּתַפְלַת מַעְמָד, וּבְכָל מְקוֹם שֶׁהַזָּכֵר בָּא.

וּבֵית הֵלֵל סוּבֵר, שְׂאֵלְמֵלָא שְׁנַמְצָא זֶה לְחוּד וְזֶה לְחוּד - כֶּף צָרִיף. אָבֵל בִּיּוֹן שְׂאָנוּ מִחֲבָרִים אוֹתָם כְּאֶחָד בְּחַבּוּר בְּאַרְבָּעִים וְתִשְׁעֵי פָנִים וְאַרְבָּעִים וְתִשְׁעֵי שְׁעָרִים, לֹא צָרִיכִים אָנוּ לְהַפְרִיד זֶה לְחוּד וְזֶה לְחוּד, אֲלֵא לְהַשְׁגִּיחַ שֶׁהַכֵּל אֶחָד בְּלִי פְרוּד, וּכְמוֹ שֶׁמְזַדְמָן לְאָדָם - כֶּף יֹאמֵר, שֶׁהָרִי שְׁנִיָּהֶם בְּחַבּוּר אֶחָד כְּמוֹ שְׁנוּחַ לָהֶם, וְכֶף צָרִיף לְהִרְאוֹת.

וְכֵן הַזָּכֵר בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים, בְּפִסּוּק שֶׁל שְׁמַע יִשְׂרָאֵל, שֶׁהֵם שֵׁשׁ תְּבוּת, וְהִנְקֵבָה בְּשִׁשָּׁה צְדָדִים - בְּרוּף שֵׁם כְּבוֹד מְלֻכּוּתוֹ לְעוֹלָם וְעַד, שֶׁהֵם שֵׁשׁ תְּבוּת אַחֲרוֹת, וְעוֹלָמִים בְּחַבּוּר אֶחָד, בְּסוּד שֶׁל אַרְבָּעִים וְתִשְׁעֵי שְׁעָרִים, וְהִלְכָה כְּמוֹ בֵּית הֵלֵל בְּכָל מְקוֹם.

רְבִי שְׁמַעוֹן הָרִים יָדוּ וּבְרַף אֶת רְבִי אֶלְעָזָר בְּנוֹ. פֶּתַח וְאָמַר, (ישעיה) מִי הָעִיר מְמֹזְרָח וְגו'. פִּסּוּק זֶה בְּאַרְנוֹ וְנִתְבָּאֵר, אָבֵל סוּד הַחֲכָמָה הוּא. מ"י הוּא סוּד שֶׁל הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, שֶׁהָרִי מִשֵּׁם יוֹצֵאת הִרְאֵשִׁית לְגִלּוֹת סוּד הָאָמוּנָה, וְהָרִי בְּאַרְנוֹ.

אוֹרִייתָא כְּלָה. זִפְאָה חוּלְקִיָּה מָאן דִּיתְּפוֹן בָּהּ, דְּוִדָּאֵי כְּלָלָא אִיהוּ דְּכָל אוֹרִייתָא דְּעִילָא וְתַתָּא. וְדָא אִיהוּ רְזָא דְּאָדָם שְׁלִימָא, דְּדָכַר וְנוֹקְבָא, וְרְזָא דְּכָל מְהִימְנוּתָא.

מִחֲדָקָת דְּשְׂמָאֵי וְהִלֵּל בְּקִימָה וּבִשְׂכִיבָה, דְּכָתִיב, (דְּבָרִים ו') בְּשִׁכְבָּךְ וּבְקוּמָךְ, דְּשְׂמָאֵי סָבֵר בְּעָרֵב דְּקָא כְּלִילָא נוֹקְבָא בְּשִׁלְטוֹנָה, אֲצִטְרִיף לְגַבִּי נוֹקְבָא דְּקָא יִטוּ וְיִקְרָאוּ. וּבִבְקָר, דְּקָא שְׁלֵטָא דְּכוּרָא בְּשׁוּלְטָנוּתָא דְּעֵלְמָא עֲלָא, אֲצִטְרִיף לְמִיָּקָם קָמִיָּה דְּדְכוּרָא, כְּמָה דְּאֲצִטְרִיף בְּתַפְלָה מְעוּמָד, וּבְכָל אֶתֶר דְּדְכוּרָא אֶתָּא.

וּבֵית הֵלֵל סָבֵר, אֵלְמֵלָא אֲשֶׁתְּכַח דָּא לְחוּד וְדָא לְחוּד, הָכִי אֲצִטְרִיף. אָבֵל בִּיּוֹן דְּאָנָן מִחֲבָרָן לֹוֹן כְּחֵדָא, בְּחַבּוּרָא בְּתִשְׁעֵי וְאַרְבָּעִין פָּנִים, וְתִשְׁעֵי וְאַרְבָּעִין תְּרַעִין, לֹא אֲצִטְרִיכְנָא לְאַפְרָשָׁא דָּא לְחוּד וְדָא לְחוּד, אֲלֵא לְאַשְׁגַּחָא דְּכָלָא אִיהוּ חַד, בְּלֹא פְרוּדָא. וּכְמָה דְּאֲזַדְמָן לִיָּה לְבֵר נֶשׁ, הָכִי יִימָא, דְּהָא תְּרוּוִיָּהוּ בְּחַבּוּרָא חֵדָא, כְּמָה דְּנִיחָא לֹוֹן, וְהָכִי אֲצִטְרִיף לְאַתְחַזָּאָה.

וְעַל דָּא דְּכוּרָא, בְּשִׁית סְטָרִין, בְּקָרָא דְּשְׁמַע יִשְׂרָאֵל, דְּאִינוֹן שִׁית תִּיבִין. וְנוֹקְבָא בְּשִׁית סְטָרִין בְּרוּף שֵׁם כְּבוֹד מְלֻכּוּתוֹ לְעוֹלָם וְעַד. דְּאִינוֹן שִׁית תִּיבִין אַחֲרָנִין, וְסִלְקִין בְּחַבּוּרָא חֵדָא, בְּרְזָא דְּתִשְׁעֵי וְאַרְבָּעִין תְּרַעִין, וְהִלְכָה כְּבֵית הֵלֵל בְּכָל אֶתֶר.

רְבִי שְׁמַעוֹן אָרִים יָדוּי וּבְרִיף לְרְבִי אֶלְעָזָר בְּרִיָּה. פֶּתַח וְאָמַר, (ישעיה מא) מִי הָעִיר מְמֹזְרָח וְגו'. הָאֵי קָרָא אוֹקִימְנָא וְאַתְמָר, אָבֵל רְזָא דְּחֲכָמָתָא אִיהוּ, מ"י רְזָא דְּעֵלְמָא עֲלָאָה אִיהוּ, דְּהָא מִתְּמָן נְפָקָא שִׁירוּתָא, לְאַתְגַּלְיָא רְזָא דְּמְהִימְנוּתָא, וְהָא אוֹקִימְנָא.

תו. מ"י טמירא דכל טמירין, דלא אתידע ולא אתגלייא כלל. גלי יקריה לאשתמודעא, מההוא אתר דאקרי מזרח, דהא מתמן שירותא דכל רזא דמהימנותא, ונהורא לאתגלייא. ולבתר צדק יקראהו לרגלו, דהא צדק, גלי גבורתא עלאה, ושולטניה דקודשא בריה הוא, ולהאי צדק אשליטיה על עלמין פלהו, לדברא לון, ולא תקנא לון, בדקא יאות. ועל דא, (ישעיה מא) יתן לפניו גוים ומלכים ירד, (דף ק"מ ע"א) דהא כל מלכין דעלמא, ברשותא דהאי צדק קיימין, פמה דאת אמר (תהלים ט) והוא ישפוט תבל בצדק.

תו, צדק יקראהו לרגלו, מאן קרי למאן. אלא, צדק איהו קארי תדיר לאספקלריאה דנהרא, ולא שכיף לעלמין, וצדק קאים תדיר לרגלוי, דלא אתעדי מתמן, וקארי ולא שכיף, הדא הוא דכתיב, (תהלים פג) אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל. והשתא קדשא בריה הוא אנהר לן ארחא דא בגינן (ורבי) אלעזר ברי דקרי לנהורא עלאה ולא שכיף. זכאה חולקיהון דצדיקיא בעלמא דין ובעלמא דאתי. (ס"א ומהשתא אלעזר ברי קרי לנהורא עלאה ולא שכיף וקודשא בריה הוא אנהר לן ארחא דא בגיניה, זכאה חולקיה וזכאה חולקיהון דצדיקיא).

רבי אבא פתח קרא ואמר, (תהלים ג) מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה. מאי שנא מפל שאר תשבחו, דלא קאמר באן אתר שבח לון דוד מלפא, ומאי שנא הכא דקאמר בהיותו במדבר יהודה. אלא לא דא בלחודוי, דהא אוף הכי נמי, (תהלים לד) בשנותו את טעמו לפני אבימלך. (תהלים נד) בבא הזיפים. וכן פלהו.

עוד מ"י - הטמיר של כל הטמירים, שלא נודע ולא התגלה כלל. גלה כבודו להודע מאותו מקום שנקרא מזרח, שהרי משם ראשית של כל סוד האמונה והאור להגלות. ואחר כך, צדק יקראהו לרגלו, שהרי צדק גלה הגבורה העליונה ושלטון של הקדוש ברוך הוא, ואת הצדק הזה השליט על כל העולמות להנהיגם ולתקנם פראוי. ולכן, יתן לפניו גוים ומלכים ירד, שהרי כל מלכי העולם ברשות הצדק הזה הם עומדים, כמו שנאמר (תהלים ט) והוא ישפט תבל בצדק. עוד צדק יקראהו לרגלו - מי קורא למי? אלא הצדק קורא תמיד לאספקלריה המאירה, ולא שוכף לעולמים, וצדק עומד תמיד לרגלו, שלא זו משם, וקורא ולא שוכף. זהו שכתוב (שם ג) אלהים אל דמי לך אל יחרש ואל תשקט אל. ועכשו הקדוש ברוך הוא מאיר לנו הדרך הזו בשבילנו (ורבי) אלעזר ברי שקורא לאור העליון ולא שוכף. אשרי חלקם של הצדיקים בעולם הזה ובעולם הבא. (ועתה, אלעזר ברי קורא לאור העליון ולא שוכף, והקדוש ברוך הוא מאיר לנו הדרך בגללו. אשרי חלקו ואשרי חלקם של הצדיקים).

רבי אבא פתח פסוק ואמר, (שם ג) מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה. מה זה שונה מכל שאר התשבחות שלא אמר באיזה מקום שבח אותם דוד המלך? ומה שונה פאן שאמר בהיותו במדבר יהודה? אלא לא זה לבדו, שהרי אף כך גם - (שם לד) בשנותו את טעמו לפני אבימלך. בבא הזיפים. וכן פלם. להראות לכל בני העולם שבחו של דוד, שאף על גב שהיה בצער והיו רודפים

אחריו, הנה משתדל לומר שירות ותשבחות לקדוש-ברוך-הוא. ואף על גב דברוח הקדש הנה אומר - רוח הקדש לא היתה שורה עליו עד שהוא השתדל שתשרה עליו. וכך בכל מקום - לא שורה רוח הקדש שלמעלה עד שיתעורר עליו האדם מלמטה. ודוד, אף על גב שרדפו אחריו והיה בצער, לא היה עוזב שירות ותשבחות מפיו ולשבח את רבונו על הכל.

ואם תאמר, זה ששנינו מזמור לדוד או לדוד מזמור, וכאן שרתה עליו רוח הקדש בתחלה, משום שאמר מזמור לדוד. אלא, אם הוא היה מכוון עצמו בתחלה, לא היתה שורה עליו רוח הקדש. מזמור זה רוח הקדש. למה נקרא כך? משום שהיא משבחת את המלך העליון תמיד, (שכל הזמן הוא היה משבח ומזמר ולא שוכר) שכל הזמן היתה משבחת ומזמרת ולא שוככת. פיון שבא דוד, מצא גוף מתקן פראוי ושרתה עליו, והיו מגלים בעולם הנה לשבח ולזמור למלך, והכל כדי שיתתקן העולם הנה כמו שלמעלה.

לדוד - איש שלם בתקונו, איש מתקן, איש צדיק. דוד ודאי שלא השתנה לעולמים. בהיותו במדבר יהודה - זה שבח של דוד, אף על גב שהיה בצער, אף על גב שהיו רודפים אחריו, ואיזו תשבחת אמר? תשבחת גדולה ונכבדה.

והשבח שלו מה הוא? (תהלים 10) אלהים אלי אתה אשחרך. אלהים סתם. פיון שאמר אלהים, למה אלי? אלא אותה דרגה שלו. שלש דרגות פאן: אלהים, אלי, אתה. ואף על גב שהם שלשה

לאחזאה לכל בני עלמא, שבחיה דדוד, דאף על גב דבצערא הוה, והווי רדפי אבתריה, הוה משתדל לומר שירין ותושבחן לקודשא בריך הוא.

ואף על גב דברוח קדשא הוה אמר, רוח קדשא לא הווי שארי עלוי, עד דאיהו אשתדל למשרי עלוי. וכן בכל אתר, לא שריא רוח קדשא דלעילא, עד דיתער עליה בר נש מתתא. ודוד אף על גב דקא רדפי אבתריה, והוה בצעריה, לא הוה שביק שירין ותושבחן מפומיה, ולשבחא למאריה על כלא.

ואי תימא, הא דתנינן, מזמור לדוד, או לדוד מזמור, והכא שרת עליה רוח קדשא בקדמיתא, בגין דאמר מזמור לדוד. אלא, אי איהו לא הוה מכוין גרמיה בקדמיתא, לא שרת עליה רוח קדשא. מזמור דא רוח קדשא. אמאי אקרי הכי. בגין דאיהי, משבחת תדיר למלכא עלאה (ס"א דכל ומנא איהו קא משבח ומזמר ולא שכיף) דכל זמנא הוה קא משבחת ומזמרת, ולא שכיף. פיון דאתא דוד אשבח גופא מתתקנא פדקא יאות, ושרת עליה, והווי מגלי בהאי עלמא, לשבחא ולזמרא למלכא, וכלא, בגין דיתתקן האי עלמא, בגוונא דלעילא.

לדוד. גבר שלים בתקונו, גבר מתקנא, גבר זפאה. דוד ודאי דלא אשתני לעלמין.

בהיותו במדבר יהודה, דא שבחא דדוד, אף על גב דבצעריה הוה, אף על גב דהווי רדפי אבתריה. ומאי תושבחתא קאמר. תושבחתא דאיהו רב ויקירא.

ושבחא דיליה מאי איהי. (תהלים 10) אלהים אלי אתה אשחרך. אלהים סתם. פיון דאמר אלהים, אמאי אלי. אלא ההוא דרגא

דיליה. תלת דרגין הכא:

שמות, דרגה אחת היא, בסוד של אלהים חיים. אלהים - למעלה, אלהים חיים. אלי - קצה השמים עד קצה השמים. אתה - הדרגה שלו. ואף על גב שהכל אחד ובשם אחד עולה.

אשחרך - אם כמשמעו שלו, יפה. אבל אשחרך - התקין האור שמאיר בשחר. שהרי האור שעומד בשחר לא מאיר עד שימתקנו אותו למטה. ומי שמתקן את אור השחר הזה, אף על גב שהוא שחר, זוכה לאור לכן שמאיר, וזהו אור אספקלריה המאירה, וזהו האדם שזוכה לעולם הבא.

וזה סוד (משלי א) ומשחרי ימצאנני. ומשחרי - שמתקנים האור של משחרי השחר. ימצאנני, לא כתוב ימצאנני, אלא ימצאנני, שזוכים לשני אורות - לאור השחר השחר, ולאור הלכן שמאיר. וזוכה לאספקלריה שאינה מאירה, ולאספקלריה שמאירה. וזהו ימצאנני. ועל פן אמר דוד אשחרך. התקין אור של השחר השחר להאיר עליו אור לכן שמאיר.

צמאה לך נפשי כמה לך בשרי (תהלים 63), כמי שרעב לאכל וצמא לשתות. בארץ ציה ועיף בלי מים, משום שהוא מדבר, ולא מקום של מקום של ישוב, ולא מקום של קדש. ולכן הוא מקום בלי מים. וכמו שאנו רעבים וצמאים אליך במקום הזה, פן בקדש חזיתיך וגו'. ואנו, כמו שאנו צמאים אל מורנו לשתות בצמאון את דבריו במקום הזה, אף פן צמאים לשתות בצמא דבריו בבית המקדש, המקום שנקרא קדש. אמר רבי שמעון לרבי אבא, מי שהתחיל הדבר - יאמר עכשו.

אלהים. אלי. אתה. ואף על גב דאינון תלת שמקן, חד דרגא איהו, ברזא דאלהים חיים. אלהים: לעילא, אלהים חיים. אלי: קצה השמים עד קצה השמים. אתה: דרגא דיליה. ואף על גב דכלא חד, ובשמה חד סליק.

אשחרך, אי כמשמעו דיליה, שפיר. אבל אשחרך, אתקין נהורא דנהיר בשחרותא. דהא נהורא דקיימא בשחרותא, לא נהיר עד דיתתקנון ליה לתתא. ומאן דאתקין נהורא שחרא דא, אף על גב דאיהי אוכמא, זכי לנהורא חוורא דנהיר, ודא איהי נהורא אספקלריא דנהרא, ודא איהו בר נש דזכי לעלמא דאתי.

ורזא דא (משלי ח) ומשחרי ימצאנני, ומשחרי: דמתקנין נהורא משחרי אוכמא. ימצאנני, ימצאנני לא פתיב, אלא ימצאנני, דזכי לתרין נהורין. לנהורא דשחרא אוכמא, ולנהורא חוורא דנהרא. וזכי לאספקלריאה דלא נהיר, ולאספקלריאה דנהיר. ודא איהו ימצאנני. ועל דא אמר דוד אשחרך, אתקין נהורא דשחרא אוכמא, לנהרא עליה נהורא חוורא דנהרא.

צמאה לך נפשי כמה לך בשרי, (תהלים 63) פמאן דכפין למיכל וצחי למשתי. בארץ ציה ועיף בלי מים, בגין דאיהו מדבר, ולא איהו אתר דישובא, ולא איהו אתר דקדשא. (דף ק"ח ע"ב) ובגין פה איהו אתר בלי מים. וכמה דאנן פפין וצחאן לגבך באתר דא, פן בקדש חזיתיך וגו'. ואנן כמה דאנן צחאן לגבי דמר, למשתי בצחותא מלוי באתר דא, אוף הכי צחינן למשתי בצחותא מלוי, בבי מקדשא, אתר דאקרי קדש. אמר רבי שמעון לר' אבא, מאן דשאר ימלא מלה השתא יימא.

פָּתַח רַבִּי אֲבָא וְאָמַר, וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ וְגו' . בְּשַׁעֲתָא שְׁהֲרָאָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַשָּׁה אֶת מַעֲשֵׂה הַמְּשַׁכֵּן, הִיָּה קָשָׁה לְפָנָיו, וְלֹא יָכַל לְעַמֵּד בּוֹ, וְהָרִי פָּרְשִׁיהּ . וְעַכְשָׁיו יֵשׁ לָנוּ לְהַקְשׁוֹת כְּאֵן, אִם הַתְּרוּמָה הַזֹּאת נִתְּנָה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא לְמַשָּׁה לְבָדוֹ, אִיךָ נִתְּנָה לְאַחַר, וְאָמַר שְׁלַבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִקְחוּ אֶת הַתְּרוּמָה הַזֹּאת? אֲרָא וְדָאֵי שְׁלַמְשָׁה נִתְּנָה, וְלֹא נִתְּנָה לְאַחַר . לְמַלְךָ שְׁהִיָּה בְּתוּךָ עִמּוֹ, וְלֹא הִיָּתָה הַגְּבִירָה עִם הַמְּלָךְ . כָּל זְמַן שְׁהַגְּבִירָה לֹא הִיָּתָה עִם הַמְּלָךְ, הָעַם לֹא קוֹבְעִים בּוֹ וְאֵינָם יוֹשְׁבִים לְבִטָּח . פִּינּוֹן שְׁבָאָה הַגְּבִירָה, כָּל הָעַם שְׂמִיחִים וְיוֹשְׁבִים בְּבִטְחוֹן . כִּף בְּתַחֲלָה, אִף עַל גַּב שְׁהַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא עֲשֵׂה לְהֵם נְסִים וְאוֹתוֹת עַל יְדֵי מַשָּׁה, לֹא קוֹבְעִים הָעַם . פִּינּוֹן שְׁאָמַר הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה - וְנִתְּתִי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם . מִיָּד כָּלֶם קָבְעוּ וְשָׂמְחוּ בְּעִבּוֹדַת הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא . זְהוּ שְׁכַתוּב (במדבר ז) וַיְהִי בְיוֹם כִּלְתַּת מֹשֶׁה, שְׁיִרְדָּה כִּלְתַּת מֹשֶׁה לְאַרְצָא . וְאִם תֵּאמְרוּ, "וַיְהִי" בְּכָל מְקוֹם אֵינּוּ אֲלֵא לְשׁוֹן צַעַר, וְכֵאֵן כְּתוּב וַיְהִי בְיוֹם? אֲלֵא, בְּאוֹתוֹ יוֹם שְׁשִׁכְנִיהָ יִרְדָּה לְאַרְצָא, נִמְצָא לָהּ מְקַטְרֵג, וְכִסָּה אוֹתוֹ הַחֹשֶׁף כְּנִגְדָּה כְּדִי שְׁלֵא תֵרַד . וְשִׁנִּינוּ, אֲלֵף וְחִמְשׁ מֵאוֹת רַבּוּא מְלֹאכִים נִמְצָאוּ לְפָנֶיהָ כְּדִי שְׁלֵא תֵרַד . וּבְאוֹתוֹ זְמַן נִמְצָאוּ כָּל הַכְּנָסִים שֶׁל הַמְּלֹאכִים הָעֲלִיּוֹנִים לְפָנֵי הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְאָמְרוּ לְפָנָיו: רַבּוֹן הָעוֹלָם, כָּל הַזֵּיו וְכָל הָאוֹר שְׁלָנוּ - בְּשִׁכְנִית כְּבוֹדְךָ הוּא, וְעַכְשָׁיו תֵרַד לְמַחְתּוֹנִים? בְּאוֹתָהּ שַׁעֲהָ הַתְּחִיבָה הַשְּׁכִינָה וְשִׁבְרָה אוֹתוֹ

פָּתַח רַבִּי אֲבָא וְאָמַר, (שמות כה) וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה מֵאֵת כָּל אִישׁ וְגו' . מַשָּׁה בְּשַׁעֲתָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא אַחֲמֵי לִיהַ עוֹבְדָא דְמִשְׁכָּנָא, הָוּה קָשָׁה קָמִיהַ, וְלֹא יָכִיל לְמִיקָם בִּיהַ, וְהָא אוּקְמוּהַ . וְהַשְׁתָּא אֵית לָן לְמַקְשֵׁי הַכָּא, אִי תְרוּמָה דָּא, יְהִבַּה קְדֻשָּׁא בְרִיךְ הוּא לְמַשָּׁה בְּלַחֲדוּדֵי, הִיךָ יְהִבַּה לְאַחְרָא, וְאָמַר דְלַבְנֵי יִשְׂרָאֵל יִקְחוּ הָאֵי תְרוּמָה .

אֲרָא וְדָאֵי לְמַשָּׁה יְהִבַּה, וְלֹא יְהִבַּה לְאַחְרָא . לְמַלְכָּא דִּיהוּהַ בְּגוֹ עַמִּיהַ, וְלֹא הוּת מְטְרוּנִיתָא עַמִּיהַ דְּמַלְכָּא . כָּל זְמַנָּא דְּמְטְרוּנִיתָא לֹא הוּת עַמִּיהַ דְּמַלְכָּא, לֹא מְתִיאֲשֵׁי עַמָּא בִּיהַ, וְאֵינּוֹן לֹא יִתְבִּין לְרַחְצָן . פִּינּוֹן דְּאֵתַת מְטְרוּנִיתָא, כָּל עַמָּא חֲדָאן, וְיִתְבִּי בְרוּחְצָנּוּ . כִּף בְּקַדְמִיתָא, אִף עַל גַּב דְּקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא עִבַד לוֹן נְסִין וְאֵתִין עַל יְדֵי דְמַשָּׁה, לֹא מְתִיאֲשֵׁי עַמָּא . פִּינּוֹן דְּאָמַר קְדֻשָּׁא בְרִיךְ הוּא וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה, וְנִתְּתִי מִשְׁכָּנִי בְּתוֹכְכֶם . מִיָּד אֲתִיאֲשׁוּ כְלֵהוּ, וְחֲדוּ בְּפוּלְחָנָא דְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, הַדָּא הוּא דְכְּתִיב, (במדבר ז) וַיְהִי בְיוֹם כִּלְתַּת מֹשֶׁה דִּנְחַתַּת כִּלְתַּת מֹשֶׁה לְאַרְעָא .

וְאִי תִימָא, וַיְהִי בְכָל אֲתַר לָאו אִיהוּ אֲלֵא לִישְׁנָא דְצַעְרָא, וְהַכָּא כְּתִיב וַיְהִי בְיוֹם . אֲלֵא, בְּהוּא יוּמָא דְשִׁכְנִיתָא נְחַתַּת לְאַרְעָא, אֲשַׁתְּכַח מְקַטְרֵגָא לְגַבְהַ, וְחַפִּיאַ הוּא חֲשׁוּף קַבֵּל לְגַבְהַ, בְּגִין דְלֹא תִיחֹת . וְתַנִּינוּן, אֲלֵף וְחִמְשׁ מֵאָה רַבּוּא מְלֹאכִין מְקַטְרֵגִין, אֲשַׁתְּכַחוּ לְגַבְהַ בְּגִין דְלֹא תִיחֹת .

וּבְהוּא זְמַנָּא אֲשַׁתְּכַחוּ כָּל כְּנוּפִיאַ דְּמַלְאכֵי עֲלֵאֵי קָמֵי קְדֻשָּׁא בְרִיךְ הוּא . אָמְרוּ קָמִיהַ, מְאָרִי דְעֲלָמָא, כָּל זֵיוָא וְכָל נְהוּרָא דִּילָן בְּשִׁכְנִית יְקָרָךְ אִיהוּ, וְהַשְׁתָּא תִיחֹת לְגַבֵּי תַתָּאֵי . בְּהִיא שַׁעֲתָא אֲתַתְּקַפַּת שְׁכִינְתָּא, וְתַבְרַת הוּא חֲשׁוּף קַבֵּל, כְּמָאן

חֲשֵׁף אֶפְלֵה כְּמִי שֶׁמְשַׁבֵּר חֲתִיכוֹת
 חֲזָקוֹת, וְיִרְדֶּה לְאַרְץ. כִּינּוּן שְׁכֵלִים
 רָאוּ כֶּף, פְּתָחוּ וְאָמְרוּ, (תהלים ח) ה'
 אֲדוֹנָינוּ מִה אֲדִיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ.
 אֲדִיר וְדַאי, שֶׁשֶּׁבֶרָה כַּמָּה חֲתִיכוֹת
 וְכחוֹת חֲזָקִים, וְיִרְדֶּה לְאַרְץ
 וְשִׁלְטָה בְּכָל. וְלִכְן כְּתוּב וְיָהִי.
 הַצַּעַר שֶׁקָּבְלוּ כַּמָּה חֲזָלוֹת
 וּמַחְנוֹת בַּיּוֹם שֶׁיִּרְדֶּה לְאַרְץ כֹּלֵת
 מִשָּׁה.

וְיָכֵן וְיִקְחוּ לִי תְרוּמָה וְגו'. לֹא
 כְּתוּב וְיִקְחוּ לִי וּתְרוּמָה, אֲלֵא
 וְיִקְחוּ לִי תְרוּמָה, לְהִרְאוֹת שֶׁהַכֹּל
 אֶחָד בְּלִי פְרוּר. וּמַעֲשֵׂה הַמְשַׁכֵּן
 כְּמוֹ שֶׁלְמַעֲלָה, זֶה כְּנֶגֶד זֶה,
 לְהַכְלִיל הַשְּׂכִינָה מִכָּל הַצְּדִידִים,
 מַעֲלָה וּמַטָּה. כָּאֵן בְּעוֹלָם הַזֶּה
 הַמַּעֲשֵׂה שֶׁלוֹ כְּמַעֲשֵׂה הַגּוֹף,
 לְהַכְלִיל אֶת הַרוּחַ בְּתוֹכוֹ, וְזוֹהִי
 שְׂכִינָה, שֶׁנִּכְלָלָה מַעֲלָה וּמַטָּה,
 וְהִיא רוּחַ הַקֹּדֶשׁ.

וְלַעֲוֹלָם נִמְשַׁכֵּת וְנִכְנָסֵת לְתוֹךְ סוּד
 הַגּוֹף, לְהַשְׁרוֹת מִחַ בְּתוֹךְ קְלִפָּה
 הַכֹּל כְּרֵאוּי. רוּחַ הַקֹּדֶשׁ הַזֶּה
 נֶעֱשִׂית בְּגוֹף, לְהַכְלִיל בְּתוֹכוֹ רוּחַ
 אַחֵרֵת עֲלִיוֹנָה, דֵּק וּמְאִיר, וְהַכֹּל
 כֶּף נֶאֱחָז וְנִכְלָל זֶה בְּזֶה וְנִכְנָס זֶה
 בְּזֶה, עַד שֶׁנֶּאֱחָז בְּעוֹלָם הַזֶּה,
 שֶׁהוּא קְלִפָּה אַחֲרוֹנָה חִיצוֹנָה.
 קְלִפָּה חֲזָקָה הִיא לְפָנִים מִקְלִפָּה
 שֶׁל הַעוֹלָם הַזֶּה. כְּמוֹ שֶׁהָאֵגוֹז,
 שֶׁהַקְלִפָּה הַחִיצוֹנָה אֵינָה קֶשֶׁה,
 קְלִפָּה שֶׁהִיא לְפָנִים מִמֶּנָּה הִיא
 קְלִפָּה קֶשֶׁה - אֵף כֶּף לְמַעֲלָה.
 קְלִפָּה קֶשֶׁה הִיא רוּחַ אַחֵרֵת
 שֶׁשׁוֹלְטֵת בְּגוֹף. לְפָנִים מִמֶּנָּה הִיא
 קְלִפָּה קְלוּשָׁה. לְפָנִים מִמֶּנָּה -
 הַמַּח.

בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה מְחַקֵּן הַכֹּל בְּגוֹן
 אַחֵר, שֶׁהָרִי הַקְלִפָּה הַקֶּשֶׁה
 נִשְׁבֶּרָה מֵאוֹתוֹ מְקוֹם וְלֹא שׁוֹלְטֵת
 בּוֹ כָּלֵל. הַקְלִפָּה הַקֶּשֶׁה נִשְׁבֶּרֶת
 שְׁבֵר, (מִתְהוּא יוֹתֵר תְּמִיד) וְנִפְתָּחֵת
 מִצַּד זֶה (עַד שֶׁנֶּאֱחָז בְּסוּד שֶׁל הַמְשַׁכֵּן. בְּעוֹלָם

דְּמִתְבָּר גְּזִיזִין תְּקִיפִין, וְנַחֲתֵת לְאַרְעָא. כִּינּוּן
 דְּחִמּוֹ כְּלֵהוּ כֶּף, פְּתָחוּ וְאָמְרוּ (תהלים ח) י'
 אֲדוֹנָינוּ מִה אֲדִיר שִׁמְךָ בְּכָל הָאָרֶץ. אֲדִיר
 וְדַאי, דְּתִבְרַת כַּמָּה גְּזִיזִין וְחִילִין תְּקִיפִין,
 וְנַחֲתֵת לְאַרְעָא, וְשִׁלְטֵת בְּכָלֵא. וְעַל דָּא כְּתִיב
 וְיָהִי, צַעֲרָא דְקָבִילוּ כַּמָּה חֲזִילִין וּמְשִׁירִין,
 בַּיּוֹמָא דְכֹלֵת מִשָּׁה נַחֲתֵת לְאַרְעָא.

וּבְגִין כֶּף וְיִקְחוּ לִי תְרוּמָה וְגו'. וְיִקְחוּ לִי
 וּתְרוּמָה לָא פְתִיב, אֲלֵא וְיִקְחוּ לִי
 תְרוּמָה, לְאַחֲזָא דְכֹלֵא חַד בְּלֵא פְרוּדָא.
 וְעוּבְדָא דְמִשְׁפָּנָא כְּגוּוֹנָא דְלַעֲיִלָּא, דָּא לְקָבֵל
 דָּא, לְאַתְפַּלְלָא שְׂכִינְתָא מִכָּל סְטָרִין עֵילָא
 וְתַתָּא, הֵכָא בְּהַאי עֲלָמָא עוּבְדָא דִילִיה,
 כְּעוּבְדָא דְגוּפָא, לְאַתְפַּלְלָא רוּחָא בְּגוּיָה, וְדָא
 אִיהִי שְׂכִינְתָא, דְאַתְפַּלְלֵת לְעֵילָא וְתַתָּא,
 וְאִיהִי רוּחַ קְדָשָׁא.

וְלַעֲוֹלָם אֲתַמְשַׁכֵּת וְעַאלֵת גּוֹ רְזָא דְגוּפָא,
 לְאַשְׁרָאָה מוּחָא גּוֹ קְלִיפָא כֹּלֵא כְּמָה
 דְאַתְחָזִי. הִיא רוּחָא דְקְדָשָׁא, אֲתַעֲבִיד בְּגוּפָא,
 לְאַתְפַּלְלָא בְּגוּיָה רוּחַ אַחֲרָא עֲלָאָה, דְּקִיק
 וְנִהִיר, וְכֹלֵא הֵכִי אֲתַאֲחִיד וְאַתְפַּלְלִיל דָּא בְּדָא,
 וְעַאל דָּא בְּדָא, עַד דְאַתַּאֲחִיד בְּהַאי עֲלָמָא,
 דְּאִיהוּ קְלִיפָה בְּתַרְאָה דְלִבְר.

קְלִיפָּה תְּקִיפָא אִיהִי לְגוֹ מְקִלִּיפָה דְּהַאי
 עֲלָמָא. כְּגוּוֹנָא דְאַגּוּזָא, דְּהַאי קְלִיפָה
 דְלִבְר לָאו אִיהִי תְּקִיפָא, קְלִיפָה דְּאִיהִי לְגוֹ
 מִינָה, אִיהִי קְלִיפָה תְּקִיפָא. אוּף הֵכִי לְעֵילָא,
 קְלִיפָה תְּקִיפָא, אִיהִי רוּחָא אַחֲרָא דְשִׁלְטָא
 בְּגוּפָא. לְגוֹ מִינָה, אִיהִי קְלִיפָה קְלוּשָׁא. לְגוֹ
 מִינָה מוּחָא.

בְּאַרְעָא קְדִישָׁא, מְתַתְקָנָא כֹּלֵא בְּגוּוֹנָא
 אַחֲרָא, דְּהַאי קְלִיפָה תְּקִיפָא אֲתַבְּרֵת
 מִתְהוּא אַתְר, וְלֹא שִׁלְטָא בֵּיה כָּלֵל. קְלִיפָה

הנה הקלפה האחרונה היא לחוץ, הקלפה החזקה היא לפנים. כמו זה אף כר למעלה, הקלפה החזקה היא לחוץ. לפנים ממנה היא קלפה קלושה, ולא שולטת בו כלל, ונפתחת מצד (ה) ומצד זה.

ואתה פתיחה היתה בארץ הקדושה בכל זמן שעובדים עבודה כראוי. כיון שגרמו החטאים, נמשכה אותה פתיחה לצד זה ולצד זה, עד שהתקרבה הקלפה הכל באחד. כיון שסתמה הקלפה את המח, אז שולטת אותה קלפה עליהם, ודוחה אותם מחוץ לאותו מקום.

ועם כל זה, אף על גב שדחתה אותם החוצה, לא יכולה אותה קלפה קשה לשלט באותו מקום קדוש שאינו מקומו. ואם תאמר, אם כן, הואיל ולא יכולה אותה קלפה קשה לשלט באותו מקום קדוש, למה עומד חרוב, שהרי אין חרבן בעולם אלא רק מצד אותה קלפה קשה?

אלא ודאי שנוחרב, לא נחרב אלא מאותו צד, בשעה שסתם את המח, והקדוש ברוך הוא עושה שלא תשלט אותה קלפה קשה על אותו מקום, וכשדחתה את ישראל ממנו, אז הקלפה חזרה ונפתחה כמקדם. ומשום שהעם הקדוש לא היו שם, נכנסה על אותה פתיחה פסוי קדוש של פרכת קלושה, לשמר את אותו מקום שלא יסתם את אותה קלפה קשה, ואוחז בכל צדדיו.

להיות משחת קדש על הארץ כמקדם לא יכול, שהרי אותו כסוי קלוש אחוז, שלא ירד למטה, שהרי העם הקדוש אינו שם, ולכן לא נבנה החרבן מיום שנוחרבו. שתשלט אותה קלפה קשה, לא יכולה, שהרי אותו כסוי קלוש

תקיפא אתברת תביר, (ד"א מההוא יותר תדיר) ואתפתחת מהאי סטרא (ס"א עד דאתאחיד ברוח דמשכנא. בהאי עלמא קליפה בתראא איחי לבר קליפה תקיפא איחי לגו כגוונא דא אוף הכא לעילא קליפה תקיפא איחי לבר לגו מיניה איחי קליפה קלישא ולא שלטא ביה כלל ואתפתחת מהאי סטרא) ומהאי סטרא.

וההיא פתיחו הוה בארעא קדישא, בכל זמנא דפלחין פולחנא (דף קמ"א ע"א) פדקא יאות. כיון דגרמו חובין, משיכו ההוא פתיחו להאי סטרא ולהאי סטרא, עד דאתקרב קליפה, כלא כחדא. כיון דאסתים קליפה למוחא, פדין שלטא ההיא קליפה עלייהו ודחה לון לבר מההוא דוכתא.

ועם כל דא אף על גב דדחה לון לבר, לא יכיל ההיא קליפה תקיפא לשלטאה בההוא דוכתא קדישא, דלאו אתריה איהו. ואי תימא, אי הכי, הואיל ולא יכיל ההיא קליפה תקיפא לשלטאה בההוא דוכתא קדישא, אמאי קיימא חרוב, דהא חרבא לא הוי בעלמא, אלא מסטרא דההיא קליפה תקיפא. אלא ודאי כד אתחרב, לא אתחרב אלא מההוא סטרא, בשעתא דאסתים למוחא, וקודשא בריך הוא עבד דלא תשלוט ההיא קליפה תקיפא על ההוא דוכתא. וכד דחה לון לישראל מגיה, ההיא קליפה אתהדרת ואתפתחת כמלקדמין. ובגין דעמא קדישא לא הוו תמן, חפניא על ההוא פתיחו, חופאה קדישא דפרוכתא קלישא, לנטרא ההוא אתר, דלא יסתום ליה ההיא קליפה תקיפא, ואחיד בכל סטרוי.

למהו רבות קדשא על ארעא כמלקדמין, לא יכיל, דהא ההוא חופאה קלישא אחיד, דלא יחות לתתא, דהא עמא קדישא לאו תמן. ועל דא לא אתבני חרבן, מיומא דאתחריבו. לשלטאה ההיא

אוֹחֹז בוּ בְּכֹל צְדָדָיו בְּאוֹתָהּ פְּתִיחָה שְׁלֵא תִשְׁלַט שָׁם וְלֹא תִסְתַּם אֶת הַמַּח בְּאוֹתוֹ כְּסוּי שֶׁל פְּרֻכַת קְלוּשָׁה, שֶׁהִיא מִתּוֹךְ מְשִׁיכַת הַפְּרֻכַת הַקְּדוּשָׁה שְׁלֹמְעֵלָה, שְׁשׂוּמֶרֶת אוֹתוֹ הַמְּקוֹם.

וְכֵן כָּל אוֹתָן הַנְּשֻׁמוֹת שֶׁל שְׂאֵר הָעַמִּים שְׂדֵרִים בְּאֶרֶץ, כְּשִׁיּוּצָאוֹת מִהָעוֹלָם הַזֶּה לֹא מְקַבְּלִים אוֹתָן, וְדוֹחִין אוֹתָן הַחוּצָה, וְהוֹלְכוֹת וּמְשׁוֹטְטוֹת וּמִתְגַּלְגְּלוֹת בְּכַמָּה גִּלְגּוּלִים, עַד שִׁיּוּצָאוֹת מְכַל הָאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה וְסוֹכְבוֹת (לְסִבְיָתָם) לְצַדָּם בְּטֻמְאַתָּן. וְכֵן אוֹתָן נִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שִׁיּוּצָאוֹת שָׁם, עוֹלוֹת, וְאוֹתוֹ כְּסוּי קְלוּשׁ מְקַבֵּל אוֹתָן, וְנִכְנָסִים לְקִדְשָׁה עֲלִיּוֹנָה, מִשׁוּם שֶׁכָּל מִין הוֹלֵךְ לְמִינוֹ.

וְנִשְׁמוֹת יִשְׂרָאֵל שִׁיּוּצָאוֹת לְחוּץ לְאֶרֶץ בְּרִשׁוּתָהּ שֶׁל אוֹתָהּ קְלוּשָׁה הוֹלְכוֹת וְסוֹכְבוֹת וּמִתְגַּלְגְּלוֹת, עַד שֶׁשְׁבוֹת לְמִקְוֵי וְנִכְנָסוֹת לְמִקְוֵי שְׂרָאוֹי לְהֵן. אֲשֶׁרִי חִלְקוּ שֶׁל מִי שֶׁנִּשְׁמָתוֹ יֵצֵא בְּרִשׁוּת הַקְּדוּשָׁה בְּאוֹתָהּ פְּתִיחָה שֶׁל הָאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה.

מִי שֶׁנִּשְׁמָתוֹ יוֹצֵאת בְּאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה - אִם נִקְבַּר בְּאוֹתוֹ יוֹם, לֹא שׁוֹלֵט עֲלָיו רוּחַ טְמָאָה כְּלָל, וְלִכֵּן פְּתוּב בְּתַלְוִי, (דְּבָרִים כ"א) כִּי קְבוּר תִּקְבְּרֶנּוּ בַּיּוֹם הַהוּא [וְגו'] וְלֹא תִטְמָא אֶת אֲדָמְתָךְ. מִשׁוּם שֶׁבְּלִילָה נִתְּנָה רִשׁוּת לְרוּחַ טְמָאָה לְשׁוֹטְט. וְאֵף עַל גַּב שְׁנִתְּנָה לָהֶם רִשׁוּת, לֹא נִכְנָסִים לְאֶרֶץ הַקְּדוּשָׁה, פָּרַט אִם מוֹצֵאִים שָׁם כְּלִי לְהַפְּנֵס בּוֹ.

אִיבָרִים וּפְדָרִים שֶׁנִּשְׂרָפִים כְּלָלָה לְהַזִּין מִיָּנִים אַחֲרֵיהֶם, לֹא שֶׁנִּכְנָסִים לְאֶרֶץ, וְלֹא לְהַמְשִׁיכֶם לְאֶרֶץ, אֶלָּא כְּדִי שְׁלֵא יִשְׁלַט הַצַּד הַאֲחֵר בְּתוֹךְ הָאֶרֶץ וְלֹא יִמְשָׁף לְהַפְּנֵס לְשָׁם. וְלִכֵּן הֶעֱשֵׂן הָיָה

קְלוּשָׁה תְּקִיפָא, לֹא יִכְלָא, דְּהָא הָהוּא חוּפְּאָה קְלוּשָׁה אֶחִיד בֵּיהּ בְּכָל סְטְרוֹי בְּהָהוּא פְּתִיחוֹ דְּלֹא תִשְׁלוּט תְּמָן, וְלֹא תִסְתֵּים מוּחָא, בְּהָהוּא חוּפְּאָה דְּפְרוּכְתָא קְלוּשָׁא, דְּאִיהוּ מִגּוּ מְשִׁיכוֹ דְּפְרוּכְתָא קְלוּשָׁא דְּלַעֲיֵלָא, דְּנִטִיר הָהוּא אֲתָר.

וּבְגִין כַּךְ, כָּל אֵינוֹן נִשְׁמָתִין דְּשְׂאֵר עַמִּין, דְּדִיִּירִין בְּאַרְעָא, כִּד נִפְקִין מִהָאִי עֲלֵמָא, לֹא מְקַבְּלָא לוֹן, וְדַחֵי לוֹן לְבַר, וְאַזְלִין וְשִׁטְאֵן וּמִתְגַּלְגְּלִין בְּכַמָּה גִּלְגּוּלִין, עַד דְּנִפְקִי מִכָּל אַרְעָא קְלוּשָׁא, וְסִחְרָן (לְסִחְרָנִיּוּהוּ)

לְסְטְרִייהוּ, בְּמִסְאָבוּ דְלַהוֹן. וְכֵן אֵינוֹן נִשְׁמָתִין דְּיִשְׂרָאֵל דְּנִפְקִין תְּמָן, סִלְקִין, וְהָהוּא חוּפְּאָה קְלוּשָׁא מְקַבְּלָא לוֹן, וְעֵאלִין לְקְדוּשָׁא עֲלָאָה, בְּגִין דְּכָל זֵינָא אֲזֵלָא לְזֵינִיּהּ.

וְנִשְׁמָתִיחוֹן דְּיִשְׂרָאֵל דְּנִפְקִי לְבַר מְאַרְעָא, בְּרִשׁוּתָא דְּהָהִיא קְלוּשָׁה תְּקִיפָא,

אֲזֵלָא וְסִחְרָא וּמִתְגַּלְגְּלָא, עַד דְּתַבַּת לְדוּכְתָהּ, וְעֵאלַת לְאַתָּר דְּאַתְחֲזִי לָהּ. זַכָּאָה חוּלְקִיָּה, מָאן דְּנִשְׁמָתִיהּ נִפְקָא בְּרִשׁוֹ קְלוּשָׁא, בְּהָהוּא פְּתִיחוֹ דְּאַרְעָא קְלוּשָׁא.

מָאן דְּנִשְׁמָתִיהּ נִפְקַת בְּאַרְעָא קְלוּשָׁא, אִי אֲתִקְבַּר בְּהָהוּא יוּמָא, לֹא שְׁלֵטָא עֲלֵיהּ רוּחָא מְסֵאָבָא כְּלָל. וְעַל דָּא כְּתִיב בְּצִלְיָבָא, (דְּבָרִים כ"א) כִּי קְבוּר תִּקְבְּרֶנּוּ בַּיּוֹם הַהוּא וְלֹא תִטְמָא אֶת אֲדָמְתָךְ. בְּגִין דְּבְּלִילָא אֲתִיְהִיב רִשׁוֹ לְרוּחַ מְסֵאָבָא לְמִשְׁטָטָא. וְאֵף עַל גַּב דְּאַתְיְהִיב לוֹן רִשׁוֹ, לֹא עֵאלִין בְּאַרְעָא קְלוּשָׁא, כִּי אִי אֲשַׁפְּחוֹן תְּמָן מְנָא לְאַעֲלָא בֵּיהּ.

אֲבָרִין וּפְדָרִין דְּמִתְאַפְּלֵן בְּלִילָא, לְאַתְזַנָּא זֵינִין אַחְרָנִין, לָאו דְּעֵיילִין בְּאַרְעָא, וְלֹא לְאַמְשַׁכָּא לוֹן בְּאַרְעָא, אֶלָּא, בְּגִין דְּלֹא תִשְׁלוּט סְטְרָא אַחְרָא גּוּ אַרְעָא, וְלֹא יִתְמַשְׁכָּא לְאַעֲלָא תְּמָן. וּבְגִין כַּךְ, תְּנָנָא מְנִיּוּהוּ הָהוּא

עולה מהם עקם, ומתגלגל החוצה והולך (חוק) בחפזה, עד שנכנס לנקב של הצפון ששם מדורי כל הצדדים האחרים, ושם נכנס העשן, וכלם נזונים שם.

העשן של היום הזה עולה למקומו בדרך ישר, ומזין מה שמזין, ומאותה פתיחה נזונים כל צדדי הקלפה הקשה שהיא מחוץ לארץ הקדושה, ומאותו עשן גם, כמו שבארנו.

גופות הצדיקים שלא נמשכו בעולם הזה אחר ההנאות של אותה קלפה קשה, לא שולטת עליהם רוח טמאה כלל, שהרי לא השתתפו אחריו כלום בעולם הזה. כמו שגוף הרשעים (גופות הצדיקים שלא נמשכו אחר הנאות וכסופים של העולם הזה, אותה קלפה קשה לא שולטת עליהם, שהרי לא נמשכו אחריה בעולם הזה, שהרי כמו שגוף הרשעים) נמשך בעולם הזה אחר אותה קלפה קשה והנאות והענוגים שלה והתקונים שלה, כף נטמא אחר שיוצאת נשמתו ממנו.

גופות הצדיקים שלא מתענגים בעולם הזה, אלא מתענוגי מצוה וסעודות שבתות וחגים וזמנים - אותה רוח טמאה לא יכולה לשלט עליהם, שהרי לא התענוגו משלה כלום. והואיל ולא נטלו משלה, אין לה רשות עליהם כלל. אשרי מי שלא נהנה משלה כלום.

מי שנשמתו יצאה מחוץ לארץ הקדושה, ואותו גוף נטמא באותה רוח טמאה - אותה רוח טמאה נשאבת לתוכו, עד שחוזר לעפר (שמתבלה הגוף בעפר). ואם אותו גוף שנשאבה בו אותה רוח טמאה מעלים אותו להקבר בתוך הארץ הקדושה, עליו כתוב (ירמיה ב) ותבאו ותטמאו את ארצי ונחלתי שמתם לתועבה. ארצי,

סליק עקימא, ומתגלגלא לבר, ואזיל (תקופה) בבהילו, עד דעאל לנוקבא דצפון, דתמן מדורין דכל סטריין אחרנין, ותמן עאל תננא, וכלהו אתננו תמן.

תננא דיממא, הוה סליק לדוכתיה בארח מישר, ואתון מה דאתון. ומההוא פתיחו, אתננו כל סטרי קליפה תקיפא, דאיהי לבר מארעא קדישא, ומההיא תננא גסה כמה דאוקימנא.

גופיהון דצדיקייא, דלא אתמשכו בהאי עלמא בתר הנאין דההיא קליפה תקיפא, לא שלטא עליהו רוח מסאבו כלל, דהא לא אשתתפו אבתריה כלום בהאי עלמא. כמה דגופא דרשיעייא (נ"א גופיהון דצדיקייא דלא אתמשכו בתר הנאין וכסופין דהאי עלמא ההיא קליפה תקיפא לא שלטא עליהו דהא לא אתמשכו אבתריה בהאי עלמא דהא כמה דגופיה דרשיעיא) אתמשך בהאי עלמא בתר ההיא קליפה תקיפא, והנאין וענוגין דיליה ותיקונין דיליה, הכי אסתאב, בתר דנפקת נשמתיה מניה.

גופיהון דצדיקייא, דלא מתענגי בהאי (דף קמ"א ע"ב) עלמא, אלא מתענוגי דמצוה, וסעודתי שבתין וחגין וזמנין, ההוא רוח מסאבא לא יכיל לשלטאה עליהו, דהא לא אתענגו מדיליה כלום. והואיל ולא נטלו מדיליה, לית ליה רשו עליהון כלל. זכאה איהו מאן דלא אתהני מדיליה כלום.

מאן דנשמתיה נפקא לבר מארעא קדישא, וההוא גופא אסתאב בההוא רוח מסאבו, ההוא רוח מסאבו אשתאיב בגויה, עד דתב ליה עפרא. (נ"א דאתבל גופא בעפרא) ואי ההוא גופא, דאשתאיב ביה ההוא רוח מסאבא, סלקין ליה לאתקברא גו ארעא קדישא, עליה כתיב, (ירמיה ב) ותבאו ותטמאו

שלא שלטה עליה רוח טמאה באותו גוף שלכם שנשאבה בו רוח טמאה, שמביאים לקבר אותו בארצי - אתם מטמאים אותה להטמא בו. אם לא שעשה הקדוש ברוך הוא רפואה לארץ, שהרי שפיון שנבלה אותו גוף, משיב הקדוש ברוך הוא רוח מלמעלה ודוחה את אותה רוח טמאה החוצה, שהרי הוא חס על ארצו.

ער יוסף לא שלט גופו רוח טמאה לעולמים, אף על גב שנשמתו יצאה ברשות אחרת. מה הטעם? כי לא נמשך בחייו אחר רוח טמאה, ועם כל זה לא רצה שיעלו את גופו להקבר בארץ הקדושה, אלא אמר (בראשית 1) והעלתם את עצמתי, ולא גופי.

יעקב לא מת, וגופו התקיים בקיום תמיד ואלא פחד מהצד האחר, שהרי מטתו היתה שלמה בשלמות האור העליון באור של שנים עשר שבטים ובשבועים נפש, משום כך לא פחד מהצד האחר ולא יכל לשלט עליו. ועוד, שהוא גוף של דיוקן עליון שפיו אחוז לכל הצדדים, וכל אותם איברי אדם הראשון היו אחוזים בו, ולכן כתוב בו (שם 10) ושכבתי עם אבתי ונשאתני ממצרים. גוף שלם. ולכן ויחנטו הרופאים את ישראל, שגופו יהיה עומד בקיום. וכך צריך שאר בני העולם שנשמתם יצאה בארץ הקדושה, הנפש והגוף נצולים מהכל.

בשרשה שמות נקראת נשמת האדם: נפש, רוח, ונשמה. וכלם פלולים זה בזה, ובשלשה מקומות נמצא כחם. הנפש הזו נמצאת בתוך הקבר עד שהגוף נרקב בעפר, וכזה היא מתגלגלת

את ארצי ונחלתי שמתם לתועבה. ארצי, דלא שלטא עליה רוח מסאבו, בההוא גופא דלכון, דאשתאיב ביה רוח מסאבו, דקא מייתיין לקברא ליה בארצי, אתון מסאבין לה, לאסתאבא ביה. אי לא דעביד קדשא בריך הוא אסוותא לארעא, דהא פיון דאתבליי ההוא גופא, נשיב קדשא בריך הוא רוחא מלעילא, ודחי ליה לההוא רוח מסאבא לבר, דהא איהו חס על ארעיה.

יוסף, לא שליט על גופיה רוח מסאבא לעלמין, אף על גב דנשמתייה נפקת ברשו אחרא. מאי טעמא. בגין דלא אתמשיך בחייוי בתר רוח מסאבא. ועם כל דא, לא בעא דגופיה יסלקון ליה לאתקברא בארעא קדישא, אלא אמר, (בראשית 1) והעליתם את עצמותי, ולא גופי.

יעקב לא מית, וגופיה אתקיים בקיומא תדיר, ולא דחיל לסטרא אחרא, דהא ערסיה הוה שלים, בשלימו דנהורא עלאה, בנהירו דתריסר שבטין, ובשבועים נפש, בגין כך לא דחיל לסטרא אחרא, ולא יכיל לשלטה עליה. ותו, דאיהו גופא דדיוקנא עלאה, דשפירו דיליה אחיד לכל סטריין, וכל אינון שייפין דאדם קדמאה הוו אחידן ביה. ועל דא כתיב ביה, (בראשית 10) ושכבתי עם אבותי ונשאתני ממצרים, גופא שלים. ועל דא ויחנטו הרופאים את ישראל, דגופיה יהא קאים בקיומא. והכי אצטריך. שאר בני עלמא דנפקת נשמתייהו בארעא קדישא, נפשא וגופא אשתזיב מכלא.

תלת שמהן אקרי נשמתא דבר נש, נפש, רוחא, ונשמתא. וכלהו כלילן דא בדא,

ובתלת דוכתי אשתכח חילייהו. נפש דא, אשתכח גו קברא, עד דגופא

בעולם הזה להמצא בתוך החיים ולדעת בצער שלהם, ובשעה שהם צריכים, היא מבקשת עליהם רחמים.

הרוח הזו היא נכנסת לגן שבארץ ומצטירת שם בדיוקן הגוף של העולם הזה במלבוש אחד שמתלבשת שם, וזו נהנית שם בהנאות וכסופים בזיו שבגן, ובשפתות וחדשים וזמנים היא עולה למעלה, ונהנית שם ושבה למקומה. ולכן כתוב (קהלת יב) והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה. תשוב ודאי, בזמנים הללו שאמרנו.

הנשמה עולה מיד למקומה לאותו מקום שיצאה ממנו, וזוהי שבשביעה מאיר הגור להאיר למעלה, זו לא יורדת למטה לעולמים. בזה נכללת מי שנכללת מפל הצדדים, ממעלה וממטה. ועד שזו לא עולה להתקשר (במקומה) בפסא, לא מתעטרת הרוח בגן שבארץ, והנפש לא מתישבת במקומה. כיון שהיא עולה, לכלן יש מנוחה.

ובשצריך לבני העולם, כשהם בצער והולכים לבית הקברות, הנפש הזו מתעוררת והולכת ומשוטטת ומעוררת את הרוח, ואותה רוח מעוררת אצל האבות, ועולה ומעוררת את הנשמה, ואז הקדוש ברוך הוא חס על העולם, והרי בארנו. ואף על גב שהרי התעוררו דברי הנשמה הללו בגונים אחרים, כלם עולים במשקל זה, וזהו ברור הדבר, והפל אחד.

ובשהנשמה מתעכבת מלעלות למקומה, הרוח הולכת ועומדת בפתח הגן עדן, ולא פותחים לה פתח, והולכת ומשוטטת, ואין מי שישיגים בה. הנפש הולכת

אתבלי בעפרא, ובדא מתגלגלת האי עלמא, לאשתפחא גו חייא, ולמנדע בצערא דלהון, ובשעתא די אצטריכו, בעאת רחמי עלייהו.

רוחא דא, איהו דעאל בגנתא די בארעא, ואצטיר תמן, בדיוקנא דגופא דהאי עלמא, בחד מלבושא דמתלבשא תמן. ודא אתהני תמן בהנאין וכסופין בזיוא דבגנתא. ובשפתי וירחי וזמני, סלקא לעילא, ואתהני תמן, ותב לאתריה. ועל דא כתיב, (קהלת יב) והרוח תשוב אל האלהים אשר נתנה. תשוב ודאי, בהני זמנין דקאמרן.

נשמה איהי סלקא מיד לאתרהא, לההוא אתר דנפקת מתמן, ודא איהי דבגינה אתנהירת בוצינא, לאנהרא לעילא. דא לא נחתת לתתא לעלמין, בדא אתפלילת, מאן דאתפלילת מפל סטרין מעילא ומתתא. ועד דהאי לא סלקא לאתקשרא (נ"א בדוכתהא) בכורסייא, לא מתעטרא רוח בגנתא די בארעא, ונפש לא מתישבא בדוכתהא. כיון דאיהי סלקא, פלהו אית להו נייחא.

וכד אצטריך לבני עלמא, פד אינון בצערא, ואזלי לבי קברי, האי נפש אתערת, ואיהי אזלא ומשטטא, ואתערת לרוח, וההוא רוח אתער לגבי אבהן, וסליק ואתער לגבי נשמה, וכדין, קדשא בריך הוא חייס על עלמא, והא אוקימנא. ואף על גב דהא אתערו מלין אלין דנשמתא בגווינין אתרנין, פלהו סלקין במתקלא, דא, ודא איהו ברירה דמלה, וכלא חד.

וכד נשמתא אתעכבת מלסלקא לדוכתהא, רוחא אזלא וקיימא בפתחא דגנתא דעדן, ולא פתחין לה פתחא, (דף קמ"ב ע"א) ואזלא ומשטטא, ולית מאן דישיגח בה. נפש

ומשוטטת בעולם, רואה את הגוף שמעלה תולעים ובאותו דין של הקבר, ומתאבלת עליו, כמו שבארוה שכתוב, (איוב יד) אף בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאכל. והכל הוא בענש. עד שהנשמה נקשרת במקומה למעלה, ואז כלם נקשרים במקומם.

משום שכל שלשת אלו הם בקשר אחד, כמו שלמעלה, בסוד של נפש רוח ונשמה, שהכל אחד וקשר אחד. לנפש אין לה אור מעצמה כלום, וזוהי שמשתתפת בסוד של גוף אחד לענגו ולזון אותו בכל מה שצריך, כמו שנאמר (משלי לא) ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. ביתה - זהו גופה, שהיא זנה אותו. ונערותיה - אלו הם האיברים של הגוף הזה.

הרוח, זהו שרוכב על הנפש הזו ושולט עליה ומאיר לה בכל מה שצריך, והנפש היא פסא לרוח הזו. הנשמה, היא מוציאה את הרוח הזו, ושולטת עליו ומאירה לו באותו אור החיים, ואותה רוח תלויה בנשמה הזו, ונאור ממנה באותו האור שמאיר. אותה נפש תלויה באותה רוח, ונאורה ממנה ונזונית ממנה, והכל קשר אחד. ועד שנשמה עליונה זו לא עולה לתוך גביעת עתיק העתיקים, נסתר כל הנסתרים, ומתמלאת ממנו, משום שלא פוסק - הרוח הזו לא נכנסת לגן עדן, שהיא נפש, ולעולם הרוח לא שורה אלא בגן עדן, ונשמה למעלה. נפש זו מתישבת (לא מתישבת) במקומה בתוך הגוף למטה. כמו זה הכל למטה כך נפרדים באדם.

אזלא ומשטטא בעלמא, חמאת לגופא דסלקא תולעין, ובההוא דינא דקברא, ומתאבלת עליה, כמה דאוקמוה דכתיב, (איוב יד) אף בשרו עליו יכאב ונפשו עליו תאכל. וכלא איהו בעונשא. עד דנשמה אתקשרת בדוכתהא לעילא, וכדין כולהו מתקשרין בדוכתייהו.

בגין דכל הני תלת, קשורא חדא אינון, כגוונא דלעילא, ברזא דנפש רוח ונשמה, דכלא חד, וקשורא חד. נפש: לית לה נהורא מגרמה כלום, ודא איהו דמשתתפא ברזא דגופא חד, לאענגא ולמיזן ליה, בכל מה דאצטריך, כמה דאת אמר (משלי לא) ותתן טרף לביתה וחק לנערותיה. ביתה, דא איהו גופא, דאיהי זנא ליה. ונערותיה, אלין אינון שייפין דהאי גופא.

רוח: דא איהו דרכיב על האי נפש, ושליט עליה, ונהיר לה בכל מה דאצטריך, ונפש איהו כרסייא להאי רוח. נשמה: איהי דאפיקת להאי רוחא, ושליטת עליה, ונהירת ליה בההוא נהורא דחיים, ובההוא רוח תליא בהאי נשמה, ואתנהיר מנה בההוא נהורא דנהיר. ההוא נפש, תליא בהאי רוח, ואתנהירת מגיה, ואתזנת מגיה, וכלא קשורא חד.

ועד דהאי נשמה עלאה, לא סלקא גו נביעו דעתיקא דעתיקין. סתימא דכל סתימין, ואתמליא מגיה, בגין דלא פסיק. רוח דא לא עאל בגנתא דעדן, דאיהו נפש, ולעולם רוח לא שריא אלא בגנתא דעדן, ונשמה לעילא. נפש דא אתישבת (ס"א לא אתישבת) בדוכתהא גו

גופא לתתא. כגוונא דא, כלא לתתא הכי מתפרשן כבר נש, ואף על גב

ואף על גב שכלם קשר אחד, הנשמה עולה למעלה לתוף נביעת הבאר. הרוח נכנסת לגן עדן כמו שלמעלה. הנפש מתישבת בתוף הקבר.

ואם תאמר, הנפש למעלה שמתישבת בתוף הגוף בקבר, איפה הוא הקבר? אלא בתוף אותה קלפה קשה, ולכן נפש כמו זו שלמטה, והכל זה כמו זה, ולכן שלש דרגות נפרדות, והן קשר אחד וסוד אחד. ובכל זמן שהעצמות נמצאות בתוף הקבר, הנפש הזו נמצאת שם. פאן יש סוד ליודעי דרך האמת יראי חטא. בשעה שהנשמה מתעטרת למעלה בתוף העטרה הקדושה, והרוח עומדת באור עליון בשבתות וחדשים וזמנים - הנפש הזו, בשעה שהרוח יורדת מתוף האור העליון לדור בגן עדן מאיר ונוצץ, היא עומדת בתוף הקבר ומתגלמת בדיוקן שהיה בתוף הגוף בתחלה, וכל אותן עצמות עולות באותו דיוקן, ומשפחות ומודות לקדוש-ברוך-הוא. זהו שכתוב (תהלים לה) כל עצמתי תאמרנה ה' מי כמוך. לא כתוב אומרות, אלא תאמרנה.

ואלמלא נתנה רשות לעין לראות, היתה רואה בלילה כשנכנסת (בשיצאה) שבת ולילות חדשים וזמנים כמו דמיות על גבי הקברים מודות ומשפחות את הקדוש ברוך הוא. אבל טפשות בני האדם מעפכת אותם שלא יודעים ולא משגיחים על מה עומדים בעולם הזה, ולא חוששים להשגיח בכבוד המלך העליון בעולם הזה, כל שפן להשגיח בכבוד אותו העולם, ועל מה עומד, ואיך הדברים מתפרשים.

ביום ראש השנה, כשהעולם נדון וכסא הדין עומד למלך העליון לדון את העולם, כל נפש ונפש

דכלהו קשורא חדא, נשמה סלקא לעילא, גו נביעו דבירא. רוח עאל בגנתא דעדן, כגוונא דלעילא. נפש אתישבא גו קברא.

ואי תימא, נפש לעילא, דאתישבת גו גופא בקברא, אן הוא קברא. אלא גו ההוא קליפה תקיפא, ועל דא, נפש כגוונא דא לתתא, וכלא דא כגוונא דא. ובגין כך, תלת דרגין מתפרשן, ואינון קשורא חדא ורזא חדא. ובכל זמנא דגרמי אשתכחו גו קברא, האי נפש אשתכחת תמן. רזא הכא לאינון דידיעי ארח קשוט, דחלי חטאה. בשעתא דנשמתא מתעטרא לעילא, גו עטרא קדישא, ורוחא קאים בנהירו עלאה, בשפתי וירחי וזמני, האי נפש בשעתא דרוח נחתא מגו נהירו עלאה, לדיירא בגנתא דעדן נהיר ונציץ, איהו קיימא גו קברא ואתגלימת בדיוקנא, דהות גו גופא בקדמיתא, וכל אינון גרמי בההוא דיוקנא סלקן, ומשבחאן ואודן לקודשא בריהו הוא, הדא הוא דכתיב, (תהלים לה) כל עצמותי תאמרנה יי' מי כמוך. אומרות לא פתיב, אלא תאמרנה.

ואלמרי אתיהיב רשו לעינא למחמי וחמי בליליא דעיל (ג"א דנפיק) שבתא, ולילי ירחי וזמני, כדיוקנין על גבי קברי, אודן ומשבחן לקודשא בריהו הוא. אבל טפשו דבני נשא, קא מעפכא להו, דלא ידעין, ולא משגיחין על מה קיימין בהאי עלמא, ולא חששין לאשגחא ביקרא דמלכא עלאה בהאי עלמא, כל שפן לאשגחא ביקרא דההוא עלמא, ועל מה קיימא, ואיך מתפרשן מלין. ביומא דראש השנה, דעלמא אתדן, וכרסניא דדינא קיימא, לגבי מלכא עלאה,

ביום ראש השנה, כשהעולם נדון וכסא הדין עומד למלך העליון לדון את העולם, כל נפש ונפש

משוטטות ומבקשות רחמים על החיים. בלילה שיוצא יום הדין, הולכות ומשוטטות לשמע ולדעת מהו הדין שנדון על העולם, ולפעמים שמודיעות במראה לחיים, כמו שנאמר (איוב א) בחלום חזיון לילה בנפל תרדמה על אנשים וגו', או יגלה און אנשים ובמסרם יחתם. מה זה מסרם? זו הנפש, שעומדת וחותמת לאנשים דברים לקבל מוסר.

בליילה האחרון של החג, שיוצאים הפתקים מבית המלך, ואותו צל מוסר מבני הנגרעים של העולם הזה אותה נפש שאמרנו הולכת ומשוטטת, וממנה אחד שוטר, בסוד חקוק בטבעת בכתב מפרש, ידומיע"ם, שפוקד בכתב של זיו החקוק ובתוף מראות עליונים יורד באותו לילה, וכמה אלף אלפים ורבוא רבבות עמו, ונוטלים אותו צל מכל אחד ואחד ומעלים אותו למעלה.

ואותה נפש שאמרנו הולכת ומשוטטת ורואה את אותו צל, ושבה למקומה לתוף הקבר, ומכריזה לשאר המתים: פלוני יבא אלינו, פלוני יבא אלינו. אם צדיק טוב הוא - פלם שמחים. ואם לא - פלם אומרים אוי. כשמעלים אותו צל, מעלים אותו לאותו עבד נאמן ששמו מטטרו"ן, ונוטל אליו אותו הצל ומעלה אותו למקומו, כמו שנאמר (איוב ז) כעבד ישאף צל. ישאף צל ודאי.

מאותה שעה ואילך מתקן מקום לאותה נשמה של אותו איש, ומקום לרוח בגן עדן, ומקום לנפש למנוחה ולהנאה בשעה שמשוטטת והולכת, משום שיש נפש שאין לה מנוחה, ויש נפש שמתפלה עם הגוף.

למידן עלמא. פל נפש ונפש משטטן, ובעאן רחמי על חיי. בליליא דנפקא יומא דדינא, אזלין וקא משטטין למשמע ולמנדע מאן הוא דינא דאתדן על עלמא, ולזמנין דקא מודיעין בחזווא לחייא, פמה דאת אמר (איוב לג) בחלום חזיון לילה בנפול תרדמה על אנשים וגו', אז יגלה און אנשים ובמוסרם יחתום. מאי מוסרם. דא נפש, דאיהי קיימא וחתים לבני נשא מלין, לקבלא מוסר.

בלייליא בתראה דחגא, דקא נפקן פתקין מבי מלכא, ויהוא צל אעדיאו מבני גריעו דהאי עלמא, ההוא נפש דקאמרן, אזלא (דף קמ"ב ע"ב) ומשטטא, וחד ממנא סרכא, ברזא גליפא בעזקא בכתב מפרש, ידומיע"ם, דפקיד בכתב דזיוא גליפא, ובגו חזוון עלאין. בההוא ליליא נחית, וכמה אלף אלפין ורבוא רבוון עמיה, ונטלין לההוא צל מכל חד וחד, וסלקין, ליה לעילא.

וההיא נפש דקאמרן, אזלא ומשטטא וחקמאת לההוא צל, ותב לאתריה גו קברא, וקא מכרזת לשאר מתייא, פלוני אתי לגבן, פלוני אתי לגבן. אי זכאה טבא איהו, פלהו חדאן, ואי לאו, פלהו אמרי ווי. פד סלקין ההוא צל, סלקין ליה לגבי ההוא עבד מהימן, דשמיה מטטרו"ן, ונטיל ההוא צל לגביה, וסליק ליה לאתריה, פמה דאת אמר, (איוב ז) כעבד ישאף צל, ישאף צל ודאי.

מההיא שעתא ואילך, מתתקנא דוכתא לההיא נשמה דההוא בר נש, ודוכתא לרוח בגנתא דעדן. ודוכתא לנפש לנייחא ולאיתהנאה, בשעתא דמשטטא ואזלא. בגין דאית נפש דלית לה נייחא. ואית נפש דאישתציאת עם גופא.

וְזוּהִי שְׂאִין לָהּ מְנוּחָה, וְזוּהִי שְׂפָתוֹב בָּהּ וְאֵת נֶפֶשׁ אִיבִיךָ יִקְלַעְנָה בְּךָ הַקָּלֶעַ. שְׂזוּהִי שְׁהוֹלַכְתָּ וּמְשׁוֹטְטֶת וּמִתְגַּלְגֶּלֶת בְּכָל הָעוֹלָם, וְאִין לָהּ מְנוּחָה כָּלִל יוֹמָם וְלַיְלָה, וְזוּהוּ עֲנֵשׁ יוֹתֵר מִהַפֵּל וְאוֹתָהּ שְׁתַּכְּלָה עִם הַגּוֹף, (הֵהִיא שְׂפָתוֹב בָּהּ (ויקרא יז) וְהִכְרַתִּי אֹתָהּ מִקְרָב עִמָּה. וְזוּהִי אִין לָהּ זָכְרוֹן כָּלִל. וְיֵשׁ נֶפֶשׁ שְׁלֵא תִכְלָה עִם הַגּוֹף) וְתִכְלָה מִמְּקוֹם אַחֵר (עליון) אוֹתָהּ שְׂפָתוֹב בָּהּ (ויקרא כב) וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִלִּפְנֵי אֲנִי ה'. מַה זֶה מִלִּפְנֵי? שְׁלֵא שׁוֹרָה עָלֶיהָ רִיחַ, וְכִשְׁלֵא שׁוֹרָה עָלֶיהָ רִיחַ, אִין לָהּ שְׁתַּפּוֹת כָּלִל בְּמַה שְׁלִמְעָלָה, וְלֹא יוֹדַעַת מְאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁל אוֹתוֹ עוֹלָם כָּלִל, וְזוּהִי נֶפֶשׁ כְּמוֹ שֶׁל הַבְּהֵמוֹת.

נֶפֶשׁ שְׂאִין (נֶפֶשׁ שְׂיֵשׁ) לָהּ מְנוּחָה, זוּהִי כְּשֶׁהוֹלַכְתָּ וּמְשׁוֹטְטֶת, פּוֹגֵשֶׁת בְּמִמְנָה הַזֶּה יְדוּמִיעַ"ם, וּבְאוֹתָם הַשׁוֹטְרִים שְׁלוֹ, וְנוֹטְלִים אוֹתָהּ וּמְכַנְסִים אוֹתָהּ כְּכֹל פִּתְחֵי גֵן הָעֵדֶן, וּמֵרְאִים לָהּ אֵת כְּבוֹד הַצְּדִיקִים וּכְבוֹד אוֹתָהּ הַרִיחַ שְׁלָהּ, וְהִיא נִדְּבַקַת בּוֹ בְּמִנְיַחָה תוֹךְ אוֹתוֹ הַלְּבוּשׁ, וְאֵז יוֹדַעַת בְּאוֹתָם דְּבָרִים שֶׁל הָעוֹלָם.

וּכְשֶׁאוֹתָהּ רִיחַ עוֹלָה לְהִתְעַשֵּׂר לְתוֹךְ הַנְּשֻׁמָּה הַעֲלִיּוֹנָה לְמַעְלָה, אוֹתָהּ נֶפֶשׁ נִקְשְׂרַת בְּאוֹתָהּ רִיחַ וּנְאוּרָה מְנָה, כְּלִכְנָה כְּשֶׁנְּאוּרָה מִהַשְּׁמֶשׁ, וְהַרִיחַ נִקְשְׂרַת לְתוֹךְ אוֹתָהּ נִשְׁמָה, וְאוֹתָהּ נִשְׁמָה נִקְשְׂרַת לְתוֹךְ סוֹף הַמַּחְשָׁבָה, שְׁהִיא סוֹד הַנֶּפֶשׁ שְׁלִמְעָלָה.

וְאוֹתָהּ נֶפֶשׁ נִקְשְׂרַת תוֹךְ אוֹתָהּ רִיחַ עֲלִיּוֹנָה, וְאוֹתָהּ רִיחַ נִקְשְׂרַת לְתוֹךְ אוֹתָהּ נִשְׁמָה עֲלִיּוֹנָה, וְאוֹתָהּ נִשְׁמָה נִקְשְׂרַת בְּאִין סוֹף. וְאֵז הוּא מְנוּחַת הַכֹּל וְקָשֶׁר שֶׁל הַכֹּל לְמַעְלָה וְלִמְטָה, הַכֹּל בְּסוֹד אֶחָד וְגִוּוֹן אֶחָד. וְאֵז זוּהִי מְנוּחָה לְנֶפֶשׁ שְׁלִמְטָה, וְעַל זֶה כְּתוּב

וְהָאִי אִיהִי דְלִית לָהּ נִיּוּחָא, וְהָאִי אִיהִי דְכְּתִיב בָּהּ, (שְׂמוּאֵל א כה) וְאֵת נֶפֶשׁ אִיבִיךָ יִקְלַעְנָה בְּךָ הַקָּלֶעַ. דְּדָא אִיהִי אֲזֵלָא וּמְשֻׁטְטָא וּמִתְגַּלְגֶּלָא בְּכָל עֲלָמָא, וְלִית לָהּ נִיּוּחָא כָּלִל יְמָמָא וְלַיְלִי, וְדָא אִיהוּ עוֹנֵשָׂא יְתִיר מִכְּלָא וְהֵהִיא דְתִשְׁתַּצִּי עִם גּוֹפָהּ, (הֵהִיא דְכְּתִיב בָּהּ (ויקרא יז) וְהִכְרַתִּי אֹתָהּ מִקְרָב עִמָּה וְלִחְיָא לִית לָהּ הוֹכְרָנוּ כָּלִל וְאִית נֶפֶשָׁא דְלֵא תִשְׁתַּצִּי עִם גּוֹפָהּ) וְתִשְׁתַּצִּי מֵאַתֵּר אַחֲרָא, (ס"א עֲלָא) הֵהִיא דְכְּתִיב בָּהּ, (ויקרא כב) וְנִכְרַתָּה הַנֶּפֶשׁ הַהִיא מִלִּפְנֵי אֲנִי יי'. מְאִי מִלִּפְנֵי. דְּלֵא שְׂרִיא עָלָהּ רוּחָא. וְכַד רוּחָא לֹא שְׂרִיא עָלָהּ, לִית לָהּ שׁוֹתְפוֹ כָּלִל בְּמַה דְלַעֲיִלָא, וְלֹא יוֹדַעַת מְאִינוֹן מְלִין דְהֵהוּא עֲלָמָא כָּלִל, וְהָאִי אִיהִי נֶפֶשׁ כְּבַעֲרִי.

נֶפֶשׁ דְלִית (ד"א נֶפֶשׁ דְאִית) לָהּ נִיּוּחָא, הָאִי אִיהִי כַד אֲזֵלָא וּמְשֻׁטְטָא, אַעֲרַעַת בְּהָאִי מְמַנָּא יְדוּמִיעַ"ם, וּבְאִינוֹן סְרַכִּין דִּילִיָּהּ, וְנִטְלִין לָהּ, וְאֵעֲלִין לָהּ בְּכָל פִּתְחֵי גֵן עֵדֶן, וְאַחֲזִיין לָהּ יְקָרָא דְצְדִיקָא, וְיְקָרָא דְהֵהוּא רִיחַ דִּילָהּ, וְאִיהִי מִתְדַבְּקָא בֵּיהּ בְּנִיּוּחָא, גּוֹ הֵהוּא לְבוּשָׂא, וּכְדִין יוֹדַעַת בְּאִינוֹן מְלִין דְעֲלָמָא.

וְכַד הֵהוּא רִיחַ סְלָקָא לְאַתְעֵטְרָא גּוֹ נִשְׁמָה עֲלָאָה לְעִילָא, הֵהִיא נֶפֶשׁ מִתְקַשְׂרָא בְּהֵהוּא רִיחַ, וְאַתְנַהֲרִת מְנִיָּה, כְּסִיְהֲרָא כַד אַתְנַהֲרִת מִשְׁמָשָׂא. וְרוּחַ מִתְקַשְׂרָא גּוֹ הֵהִיא נִשְׁמָתָא. וְהֵהִיא נִשְׁמָתָא מִתְקַשְׂרָא, גּוֹ סוֹף מַחְשָׁבָה, דְאִיהִי רְזָא דְנֶפֶשׁ דְלַעֲיִלָא.

וְהֵהִיא נֶפֶשׁ, אַתְקַשְׂרַת גּוֹ הֵהוּא רִיחַ עֲלָאָה, וְהֵהוּא רִיחַ אַתְקַשְׂרַת גּוֹ הֵהִיא נִשְׁמָה עֲלָאָה. וְהֵהִיא נִשְׁמָה אַתְקַשְׂרַת בְּאִין סוֹף. וּכְדִין אִיהוּ נִיּוּחָא דְכָלָא, וְקַשְׁוֹרָא דְכָלָא עִילָא וְתַתָּא, כְּלָא כְּרִזָּא חֲדָא, וְגִוּוֹנָא חֲדָא. וּכְדִין דָּא אִיהוּ נִיּוּחָא דְנֶפֶשׁ דְלַתַּתָּא, וְעַל דָּא כְּתִיב,

(שמואל א כה) וְהִיתָה נֶפֶשׁ אֲדָנִי צְרוּרָה בְּצִוּר הַחַיִּים אֶת ה' אֱלֹהֶיךָ. בְּגוֹן אֶחָד וּבְסוּד אֶחָד. שְׂאוֹתוֹ אֶת, זֶה כְּמוֹ זֶה.

בְּשִׁוּרְדָת הַלְכָנָה בְּסוּד הַנֶּפֶשׁ הָעֲלִינָה, מְאִירָה מִכָּל הַצְּדִידִים. הִיא מְאִירָה לְכָל הַמְּרַכְּבוֹת וְהַמְּחַנְנוֹת וְעוֹשָׂה לָהֶם גּוֹף אֶחָד שְׁלֵם שְׂמַאִיר בְּאוֹר בְּזִיו הָעֲלִיּוֹן. אִף כִּף כְּמוֹ זֶה יוֹרֶדֶת הַנֶּפֶשׁ הַתַּחְתּוֹנָה הַזֹּה מְאִירָה לְכָל הַצְּדִידִים מִתּוֹךְ אוֹר הַנְּשֻׁמָּה, וּמִתּוֹךְ אוֹר הַרוּחַ, וְיוֹרֶדֶת וּמְאִירָה לְכָל אוֹתָם מְרַכְּבוֹת וּמְחַנְנוֹת, שֶׁהֵם אֵיבָרִים וְעֲצָמוֹת, וְעוֹשָׂה אוֹתָם גּוֹף שְׁלֵם שְׂמַאִיר בְּאוֹר.

זֶהוּ שְׂפָתוֹב (ישעיה נח) וְהַשְּׂבִיעַ בְּצַחְצְחוֹת נֶפֶשׁךָ. נֶפֶשׁךָ מִמֶּשׁ. וְאַחַר כֵּף - וְעֲצָמְתֶיךָ יִחְלִיץ, שְׂעוֹשָׂה מֵהֶם גּוֹף שְׁלֵם, וּמְאִיר בְּאוֹר, וְקָם וּמוֹדָה וּמִשְׁבַּח אֶת הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, כְּמוֹ שְׁנֵתְבָאֵר, שְׂפָתוֹב (תהלים לה) כָּל עֲצָמְתִי תִאֲמַרְנָה ה' מִי כְמוֹךָ. וְזוֹהִי מְנוּחַת הַנֶּפֶשׁ וְדָאִי מִכָּל הַצְּדִידִים. אֲשֶׁרִי הַצְּדִיקִים שְׂפּוֹחֵדִים מְרַבּוֹנָם בְּעוֹלָם הַזֶּה לְזִכּוֹת בְּשֵׁלֶשׁ מְנוּחוֹת לְעוֹלָם הַבָּא. בְּאֵר רַבִּי שְׂמַעוֹן וּבְרַכּוּ אֶת רַבִּי אַבְא. אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, אֲשֶׁרִיכֶם בְּנֵי, וְאֲשֶׁרִי שְׂעִינִי רְאוּ בְכֶךָ. כְּמָה מְקוֹמוֹת עֲלִיּוֹנִים מְחַקְנִים לָנוּ וּמְאִירִים לָנוּ לְעוֹלָם הַבָּא.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קכח) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הַבְּטָחִים בַּה' פֶּהָר צִיּוֹן לֹא יִמוּט לְעוֹלָם יִשָּׁב. פְּסוּק זֶה פְּרֻשׁוֹהוּ. אֲבָל שִׁיר הַמַּעֲלוֹת - תִּשְׁבַּחַת שְׂאוֹמְרוֹת אוֹתָן דְּרָגוֹת קְדוּשׁוֹת עֲלִיּוֹנוֹת מִצַּד שֶׁל הַגְּבוּרוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת, וְהֵם כְּמוֹ הַלְוִיִּם שְׁלֵמֻטָּה, וְהֵם מַעֲלוֹת, דְּרָגוֹת עַל דְּרָגוֹת, וְעוֹבְדִים בְּסוּד

(שמואל א כה) וְהִיתָה נֶפֶשׁ אֲדָנִי צְרוּרָה בְּצִוּר הַחַיִּים אֶת יְי' אֱלֹהֶיךָ. בְּגוֹנוֹנָא חָדָא, וּבְרִזָּא חָדָא, דִּהְהוּא אֶת, דָּא כְּגוֹנוֹנָא דָּא.

כַּד נַחְתָּא סִיְהָרָא, רִזָּא דְנֶפֶשׁ עַלְאָה, נַהוּרָא מִכָּל סְטָרִין. אִיהִי נַהֲרָא לְכָל רְתִיכִין וּמִשְׂרִיין, וְעַבִּיד לוֹן גּוּפָא חָדָא שְׁלִימָא, דְנַהֲרִי בְנַהֲרִיו בְּזִיוָא עַלְאָה. אוּף הָכִי כְּגוֹנוֹנָא דָּא, נַחְתָּא הָאִי נֶפֶשׁ תַּתְאָה, נַהֲרָא מִכָּל סְטָרִין מְגוֹ נַהֲרִיו דְנֶשְׂמָה, וּמְגוֹ נַהֲרִיו דְרוּחַ, וְנַחְתָּא וְנַהֲרָא לְכָל אֵינּוֹן רְתִיכִין וּמִשְׂרִיין, דְאֵינּוֹן שְׂיִיפִין וְגַרְמִין, וְעַבִּיד לוֹן גּוּפָא שְׁלִימָא, דְנַהֲרִי בְנַהֲרִיו.

חָדָא הוּא דְכַתִּיב, (ישעיה נח) וְהַשְּׂבִיעַ בְּצַחְצְחוֹת נֶפֶשׁךָ, נֶפֶשׁךָ מִמֶּשׁ, וְלִבְתָּר וְעֲצָמוֹתֶיךָ יִחְלִיץ, דְעַבִּיד מְנַיְהוּ גּוּפָא שְׁלִימָא, וְנַהֲרִי בְנַהֲרִיו, וְקָם וְאוֹדִי וּמִשְׁבַּח לְקוֹדְשָׁא בְרִיךְ הוּא, כְּמָה דְאֲתַמַּר דְכַתִּיב, (תהלים לה) כָּל עֲצָמוֹתִי תִאֲמַרְנָה יְי' מִי כְמוֹךָ. וְדָא אִיהוּ נִיחָא דְנֶפֶשׁ וְדָאִי מִכָּל סְטָרִין.

זְכָאִין אֵינּוֹן צְדִיקֵינָא, דְדַחְלִין לְמְאִירֵהוּן בְּעַלְמָא דִין, לְמִזְכֵּי בַתְלַת נִיחָי לְעַלְמָא דְאֲתִי. אֲתָא רַבִּי שְׂמַעוֹן וּבְרַכִּיָּה לְרַבִּי אַבְא. אָמַר רַבִּי שְׂמַעוֹן, זְכָאִין אֲתוֹן בְּנֵי, וְזְכָאָה אֲנָא דְעִינִי חָמוּ בְכֶךָ. כְּמָה (דף קמ"ג ע"א) דּוֹכְתִין עַלְאִין מִתַּחְקִין לָן, וְנַהֲרִין לָן, לְעַלְמָא דְאֲתִי.

פְּתַח וְאָמַר, (תהלים קכ"ח) שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הַבְּטָחִים בַּיְי' פֶּהָר צִיּוֹן לֹא יִמוּט לְעוֹלָם יִשָּׁב, הָאִי קָרָא אוּקְמוּהָ. אֲבָל שִׁיר הַמַּעֲלוֹת תּוֹשְׁבַחְתָּא דְקַמְרִי אֵינּוֹן דְרָגִין קְדִישִׁין עַלְאִין, מְסֻטָּרָא דְגְבוּרִין עַלְאִין, וְאֵינּוֹן כְּגוֹנוֹנָא דְלוֹאִי לְתַתָּא, וְאֵינּוֹן מַעֲלוֹת, דְרָגִין עַל דְרָגִין, וּפְלַחִין בְּרִזָּא דְחַמְשִׁין שְׁנִין. וְהָאִי אִיהוּ שִׁיר הַמַּעֲלוֹת הַבְּטָחִים בַּיְי' פֶּהָר

של חמשים שנים. וזהו שיר המעלות הבטחים בה' פהר ציון, אלו הם הצדיקים שבוטחים בו במעשים שלהם, כמו שנאמר (משלי כח) וצדיקים ככפיר יבטח.

ואם תאמר, הרי הצדיקים לא בוטחים במעשיהם כלל ותמיד פוחדים, כמו אברהם שכתוב בו (בראשית יב) ויהי כאשר הקריב לבוא מצרימה וגו', כמו יצחק שכתוב בו (שם כו) כי ירא לאמר אשתי. כיצקב שכתוב בו (שם לב) ויירא יצקב מאד ויצר לו. ואם אלה לא בטחו במעשיהם, כל שכן שאר צדיקי העולם, ואתה אומר וצדיקים ככפיר יבטח?!

אלא ודאי כתוב ככפיר, שהרי מכל אותם שמות לא כתוב אלא כפיר, ולא כתוב לא אריה ולא שחל ולא שחץ - אלא כפיר, שהוא החלש והקטן מכלם ולא בוטח בכחו אף על גב שהוא חזק. כן הצדיקים לא בוטחים במעשיהם עכשו אלא ככפיר. אף על גב שיודעים שחזק פח מעשיהם, לא בוטחים אלא ככפיר, ולא יותר.

ורבן הבטחים בה' פהר ציון וגו', לא ככפיר ולא פאריה ולא כמו כל השמות, אלא פהר ציון. ופרשה, מה הר ציון הוא חזק ולא ימוט תמיד, אף כן פאותו זמן יהיו כמו הר ציון, ולא כמו עכשו שלא בוטחים, אלא ככפיר שפוחד ולא בוטח בכחו. ואתם בני קדושים עליונים, בטחונכם פהר ציון, ודאי אשריכם בעולם הזה ובעולם הבא.

הרבו. פשהגיעו לעיר נחשף הלילה. אמר רבי שמעון, כמו שיום זה מאיר לנו בדרך הזה לזכות בו בעולם הבא, אף כן הלילה הזה יאיר לנו לזכותנו בעולם הבא, ולעטר דברים של

ציון דא אינון צדיקיא, דאינון מתרחצן ביה בעובדין דלהון. פמה דאת אמר (משלי כח) וצדיקים ככפיר יבטח.

ואי תימא הא צדיקיא לא מתרחצן בעובדיהון כלל, ותדיר דחלין, פאברהם, דכתיב ביה (בראשית יב) ויהי כאשר הקריב לבא מצרימה וגו'. פיצחק, דכתיב ביה, (בראשית כו) פי ירא לאמר אשתי, פיעקב, דכתיב ביה, (בראשית לב) ויירא יצקב מאד ויצר לו. ואי הגי לא אתרחיצו בעובדיהון, כל שכן שאר צדיקי עלמא, ואת אמרת וצדיקים ככפיר יבטח.

אלא ודאי, ככפיר כתיב, דהא מפל אינון שמהן, לא כתיב אלא כפיר, ולא כתיב לא אריה, ולא שחל, ולא שחץ, אלא כפיר. דאיהו חלשא וזעירא מפלהו. ולא אתרחיץ בחיליה, אף על גב דאיהו תקיף. כן צדיקיא לא אתרחיצו בעובדיהון השתא, אלא ככפיר. אף על גב דיזעין דתקיף חילא דעובדיהון לא אתרחצן אלא ככפיר, ולא יתיר.

ובגנין פה הבטחים בניי פהר ציון וגו', לא ככפיר ולא פאריה, ולא ככלהו שמהן. אלא כהר ציון, ואוקמוה מה הר ציון איהו תקיף, ולא ימוט תדיר, אוף הכי בההוא זמנא, להו פהר ציון. ולא כהשתא, דלא אתרחיצו אלא ככפיר, דדחיל ולא אתרחיץ בחיליה. ואתון בני קדישי עליונים, רחצנותא דלכון פהר ציון, ודאי זכאין אתון בעלמא דין ובעלמא דאתי.

אזרו, פד מטו למתא, אתחשף ליליא. אמר רבי שמעון, פמה דיומא דא, אנהיר לן פהאי ארחא, למזפי ביה בעלמא דאתי, אוף הכי האי ליליא, ונהיר לן, למזפי לן לעלמא

היום בלילה הזה לפני עתיק
הימים. שהרי כמו היום השלם
הזה לא ימצא בכל הדורות
האחרים. אשרי חלקנו בעולם
הזה ובעולם הבא.

נבנסו לביתו של רבי שמעון,
ורבי אלעזר ורבי אבא ורבי יוסי
עמם. לנו עד שנחלק הלילה. כיון
שנחלק הלילה, אמר רבי שמעון
לחברים, זמן הוא לעטר את
המרכבה הקדושה למעלה
בהשתדלותנו. אמר לרבי יוסי,
אתה שלא נשמעו דבריך ביום
הזה בינינו, אתה תהיה ראשית
להאיר הלילה, שהרי עכשו עת
רצון היא להאיר מעלה ומטה.

פתח רבי יוסי ואמר, שיר השירים
אשר לשלמה. שיר זה עורר אותה
שלמה המלך כשנבנה בית
המקדש, וכל העולמות נשלמו,
מעלה ומטה, בשלמות אחת. ואף
על גב שהחברים חלקו בזה (מתי
נאמר), אבל שירה זו לא נאמרה
אלא בשלמות. כשהלכנה
התמלאה בשלמות, ובית
המקדש נבנה כמו שלמעלה
בשעה שנבנה בית המקדש
למטה, לא היתה שמחה לפני
הקדוש ברוך הוא מיום שנבנה
העולם כמו אותו היום.

המשכן שעשה משה במדבר
להוריד שכניה לארץ, באותו יום
הוקם משכן אחר עמו למעלה,
כמו שבארורה שכתוב (שמות מ)
הוקם המשכן. המשכן - משכן
אחר שהוקם עמו, וזה משכן
הנער מטטרוון, ולא יותר.
כשנבנה בית ראשון, בית ראשון
אחר נבנה עמו, והתקים בכל
העולמות והאיר (בעולם והאיר) לכל
העולמות, והתבשם העולם,
ונפתחו כל המשקופים העליונים
להאיר, ולא היתה שמחה בכל
העולמות כמו אותו היום. אז

דאתי, ולא עטרך מלין דיממא בליליא דא
קמי עתיק יומין דהא כיומא דא שלים, לא
ישתפח בכל דרין אחרנין. זכאה חולקנא
בעלמא דין, ובעלמא דאתי.

עאלו לביתיה דרבי שמעון, ורבי אלעזר ורבי
אבא ורבי יוסי עמהון. פתו עד דאתפלג
ליליא. כיון דאתפלג ליליא, אמר רבי שמעון
לחבריא, עידן איהו לאעטרא רתיכא קדישא
לעילא, באשתדלותא דילן. אמר ליה לרבי
יוסי, אנת דלא אשתמעו מילך בהאי יומא
ביננא, אנת הוי שירותא, לאנהרא ליליא,
דהא השתא עידן רעותא איהו, לאנהרא עילא
ותתא.

פתח רבי יוסי ואמר, שיר השירים אשר
לשלמה. שירתא דא אתער לה שלמה
מלכא, פד אתבני בי מקדשא, ועלמין פלהו
אשתלימו, עילא ותתא בשלמותא חדא. ואף
על גב דחבריא פליגן בהאי, (נ"א מתי אתמר) אבל
שירתא דא לא אתמר, אלא בשלמימו, פד
סיהרא אתמלא בשלמימו, ובי מקדשא אתבני
כגוונא דלעילא בשעתא דאתבני בי מקדשא
לתתא, לא הוה חדוה קמיה קדשא בריך הוא,
מיומא דאתברי עלמא, פההוא יומא.

משכן דעבד משה במדברא, לנחתא שכנתא
לארעא, בההוא יומא משכן אחרא
אתוקם עמיה לעילא, פמה דאוקמוה דכתיב,
(שמות מ) הוקם המשכן, המשכן: משכן אחרא
דאתקם עמיה, ודא משכן דנער מטטרוון,
ולא יתיר. בית ראשון פד אתבני, בית ראשון
אחרא אתבני עמיה, ואתקיים בעלמין פלהו,
ואנהיר (ד"א בעלמא ואנהיר) לכל עלמין, ואתבסם
עלמא, ואתפתחו כל משקופי עלאין
לאנהרא, ולא הוה חדוה בכל עלמין פההוא

פְּתַחוּ עֲלֵינוּם וּתְחַתּוּנִים וְאָמְרוּ
שִׁירָה, וְזֶה שִׁיר הַשִּׁירִים. שִׁיר
שְׂאוֹתֶם הַמְּנַגְנִים שְׂמַנְגְנִים
לְקָדוֹשׁ בְּרוּךְ-הוּא.

דָּוִד הַמֶּלֶךְ אָמַר שִׁיר הַמַּעֲלוֹת.
שְׁלֹמֹה הַמֶּלֶךְ אָמַר שִׁיר הַשִּׁירִים,
שִׁיר מְאוֹתָם מְנַגְנִים. מֵה בֵּין זֶה
לְזֶה, שֶׁהָרִי נִשְׁמַע שֶׁהַכֹּל אַחַד?
אֵלֶּא וְדָאִי שֶׁהַכֹּל אַחַד, אֲבָל בִּימֵי
דָּוִד הַמֶּלֶךְ לֹא הָיוּ כָּל אוֹתָם
מְנַגְנִים מְתַקְנִים בְּמִקּוֹמָם לְנַגֵּן
כְּרָאוּי, וּבֵית הַמִּקְדָּשׁ לֹא נִבְנָה,
וְלִכְּן לֹא הִתְתַּקְּנוּ לְמַעַלָּה
בְּמִקּוֹמָם. שֶׁהָרִי כְּמוֹ שֵׁישׁ תְּקוּנֵי
מִשְׁמְרוֹת בְּאַרְצָן, אַף כִּף בְּרַקִּיעַ,
וְעוֹמְדִים אֵלֶּה כְּנֹגֵד אֵלֶּה.

וּבַיּוֹם שֶׁנִּבְנְתָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ נִתְקַנּוּ
כָּלֶם בְּמִקּוֹמָם, וְהָגֵר שֶׁלֹּא מֵאִיר
הַתְּחִיל לְהָאִיר. וְשִׁירָה זֹאת נִתְקַנְתָּה
לְמַלְךְ הָעֲלִיּוֹן, הַמֶּלֶךְ שֶׁהַשְּׁלוֹם
שָׁלוֹ. וְהַתְּשַׁבַּחַת הַזֶּה הִיא מַעַלָּה
מִכָּל הַתְּשַׁבַּחוֹת הַרְּאוּשׁוֹנוֹת. הַיּוֹם
שֶׁהִתְגַּלְתָּה תְּשַׁבַּחַת זֹאת (בְּעוֹלָם)
בְּאַרְצָן, בְּאוֹתוֹ יוֹם נִמְצְאָה שְׁלֹמֹה
בְּכָל, וְלִכְּן הוּא קָדֵשׁ קְדוּשִׁים.

בְּסִפְרָא שֶׁל אָדָם הַרְּאוּשׁוֹן הָיָה
כְּתוּב בּוֹ, בַּיּוֹם שִׁיָּקָם הַמִּשְׁפָּן
(שִׁיבְנָה בֵּית הַמִּקְדָּשׁ) יְעוֹרְרוּ הָאֲבוֹת
שִׁירָה מַעַלָּה וּמַטָּה. וּמִשּׁוֹם כִּף
מִצְּאֵנוּ שִׁין מְאוֹתוֹת גְּדוּלוֹת.
וְאֵלֶּה הֵם שְׁעוֹרְרוּ, לֹא שֶׁהֵם
מְנַגְנִים, אֵלֶּא שֶׁהֵם מְעוֹרְרִים אֶל
מַעַלָּה. (בְּבִיבּוֹל) שִׁיר שֶׁל אוֹתָם
גְּדוּלִים שְׂמַמְנִים עַל כָּל
הָעוֹלָמוֹת.

וְשִׁנְיָנוּ, בְּאוֹתוֹ יוֹם עֲמַד יַעֲקֹב
הַשְּׁלֵם וְנִכְנַס לְגֵן עֲדָן בְּשִׂמְחָה עַל
מִקּוֹמוֹ, וְאֵז גֵּן הָעֲדָן הַתְּחִיל לְנַגֵּן,
וְכָל אוֹתָם בְּשִׂמְיִם שֶׁל הָגֵן. מִי
גֵרָם שִׁירָה זֹאת וּמִי אָמַר אוֹתָהּ?
הוּא אוֹמֵר, זֶה יַעֲקֹב. שְׂאֵלְמֵלֵא
הוּא לֹא נִכְנַס לְגֵן הָעֲדָן, לֹא אָמַר
הָגֵן שִׁירָה.

לֹא אָמַר גִּנְתָּא שִׁירָתָא.

יּוֹמָא, כְּדִין פְּתַחוּ עֲלָאִי וְתַתְּאִי וְאָמְרוּ שִׁירָתָא,
וְהֵינּוּ שִׁיר הַשִּׁירִים. שִׁירָתָא דְאֵינוֹן מְנַגְנִין
דְּמְנַגְנִין לְקוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא. (דף קמ"ג ע"ב).

דָּוִד מִלְכָּא אָמַר שִׁיר הַמַּעֲלוֹת, שְׁלֹמֹה מִלְכָּא
אָמַר שִׁיר הַשִּׁירִים, שִׁיר מְאֵינוֹן מְנַגְנִין.
מֵה בֵּין הָאִי לְהָאִי, דְּהָא אֲשַׁתְּמַע דְּכֹלֵא חַד.
אֵלֶּא וְדָאִי כֹלֵא חַד, אֲבָל בִּיּוֹמֵי דְדָוִד מִלְכָּא,
לֹא הָווּ כָּל אֵינוֹן מְנַגְנִין מְתַקְנִין בְּדוּכְתִּיּהוּ,
לְנַגְנָא כְּדָקָא יְאוֹת, וּבִי מִקְדָּשָׁא לֹא אֲתַבְּנִי,
וּבְגִין כִּף לֹא אֲתַתְּקֵנוּ לְעֵילָא בְּדוּכְתִּיּהוּ. דְּהָא
כְּמָה דְאֵית תְּקוּנֵי דְמִשְׁמְרוֹת בְּאַרְעָא, אוֹף הָכִי
בְּרַקִּיעָא, וְקִיּוּמִין אֵלִין לְקַבֵּל אֵלִין.

וּבִיּוֹמָא דְאֲתַבְּנִי בִי מִקְדָּשָׁא, אֲתַתְּקֵנוּ
כְּלָהוּ בְּדוּכְתִּיּהוּ, וְשִׁרְגָא דְלֵא
נִהְרָא שְׂרִיאת לְאַנְהָרָא. וְשִׁירָתָא דָּא אֲתַתְּקֵנַת
לְגַבֵּי מִלְכָּא עֲלָאָה, מִלְכָּא דְשְׁלֹמָא דִּילִיָּה.
וְתוֹשְׁבַּחָא דָּא אִיהִי מַעַלְיָא, מִכָּל תְּשַׁבַּחָן
קְדָמָאִי. יּוֹמָא דְאֲתַגְּלִי תוֹשְׁבַּחַתָּא דָּא (בְּעֵלְמָא)
בְּאַרְעָא, הֵהוּא יּוֹמָא אֲשַׁתְּכַח שְׁלִימוֹ בְּכֹלֵא,
וְעַל דָּא אִיהוּ קִדְשׁ קְדוּשִׁים.

בְּסִפְרָא דְאָדָם קְדָמָאָה, הוּא כְּתִיב בֵּיהּ.
בִּיּוֹמָא דִּיתְקָם בִּי מִשְׁפָּנָא (ד"א דִּיתְבְּנִי
בִי מִקְדָּשָׁא) יִתְעַרְוִן אֲבָהֶן שִׁירָתָא, עֵילָא וְתַתְּאִי.
וּבְגִין כִּף אֲשַׁבַּחְנָא שִׁין מְאֵתוּוֹן רַבְרָבִין. וְאֵלִין
אֵינוֹן דְקָא אֲתַעְרוּ, לֹא דְאֵינוֹן מְנַגְנִין, אֵלֶּא
דְאֵינוֹן מְתַעְרֵי לְגַבֵּי עֵילָא. (ד"א ל"ג בְּבִיבּוֹל) שִׁיר
דְאֵינוֹן שִׁירִין רַבְרָבִין, דְּמִמְנֵן עַל עֲלָמִין כְּלָהוּ.
וְתַנְיָנוּ, בְּהֵהוּא יּוֹמָא קָם יַעֲקֹב שְׁלִימָא,
וְעַל בְּגִנְתָּא דְעֲדָן, בְּחִידוֹ, עַל
דוּכְתִּיּהּ. כְּדִין גִּנְתָּא דְעֲדָן, שְׂאֵרֵי לְנַגְנָא,
וְכָל אֵינוֹן בּוֹסְמִין דְגִנְתָּא. מָאן גָּרִים שִׁירָתָא
דָּא, וּמָאן אָמַר לָהּ. הוּי אִימָא דָּא יַעֲקֹב,
דְאֵלְמֵלֵא אִיהוּ לֹא עַל בְּגִנְתָּא דְעֲדָן.

שִׁירָה זֹאת שִׁירָה, שֶׁהיא כָּלֵל שֶׁל כָּל הַתּוֹרָה. שִׁירָה שְׁעֵלְיוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים מִתְעוֹרְרִים אֵלֶיהָ. שִׁירָה שֶׁהיא כְּמוֹ הָעוֹלָם שְׁלֹמֶעֱלָה, שֶׁהוא שַׁבַּת הָעֲלִיּוֹנָה. שִׁירָה שֶׁהֵשֵׁם הַקָּדוֹשׁ הָעֲלִיּוֹן מִתְעוֹרֵר בְּשִׁבְלָהּ, וְלִכְּנֹן הוּא קָדֵשׁ קָדְשִׁים. מֶה הַטֵּעַם? מִשּׁוּם שֶׁכָּל דְּבָרָיו בְּאַהֲבָה וְשִׂמְחָה הֵכֵל. (תה) מִשּׁוּם שֶׁכּוֹס שֶׁל בְּרָכָה נִתְּנָת בְּיָמִין. כִּיּוֹן שֶׁנִּתְּנָת בְּיָמִין, אִז כָּל הַשִּׂמְחָה וְכָל הָאַהֲבָה נִמְצָאִים. וְלִכְּנֹן כָּל דְּבָרָיו בְּאַהֲבָה וְשִׂמְחָה. בְּזִמְנֵן שֶׁהַיָּמִין הֵזוּ חוֹזְרֵת לְאַחֹר, כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמָר הַשֵּׁב אַחֲרַי יָמִינוּ, אִז כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה נִתְּנָת בְּשְׂמָאל. כִּיּוֹן שֶׁנִּתְּנָה בְּשְׂמָאל, מִתְחִילִים עֲלִיּוֹנִים וְתַחְתּוֹנִים לִפְתּוֹחַ עֲלִי קִינָה. וּמֶה אוֹמְרִים? אֵיכָה, אֵי כַּה. אֵי כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, שֶׁמְקוֹם עֲלִיּוֹן שֶׁהִיטָה יוֹשֶׁבֶת בְּתוֹכָהּ נִמְנָע וְנִגְרָע מִמֶּנָּה. מִשּׁוּם כִּי שִׁיר הַשִּׁירִים, שֶׁהִיטָה מִצַּד הַיָּמִין, כָּל דְּבָרָיו בְּאַהֲבָה וְשִׂמְחָה. אֵיכָה, שֶׁחִסֵּר הַיָּמִין וְנִמְצָא הַשְּׂמָאל, כָּל דְּבָרָיו קִנְטוֹרִים וְקִינּוֹת. וְאַם תֹּאמַר, הֲרֵי כָּל שִׂמְחָה וְכָל חֲדוּהָ וְכָל שִׁיר הוּא מִצַּד הַשְּׂמָאל, וְלִכְּנֹן הַלּוּיִם מִצַּד הַשְּׂמָאל מְנַגְּנִים שִׁירָה. אֲלָא כָּל שִׂמְחָה שֶׁנִּמְצָאָת מִצַּד הַשְּׂמָאל, לֹא נִמְצָא אֲלָא בְּזִמְנֵן שֶׁהַיָּמִין נִדְּבַק עִמּוֹ. וּבְזִמְנֵן שֶׁהַיָּמִין מִתְעוֹרֵר וְנִדְּבַק עִמּוֹ, אִז אוֹתָהּ חֲדוּהָ מִיָּמִין מִיִּטְבֵּי אֶת הַכֶּעַס. וְכִשְׁהַכֶּעַס שׁוֹכֵף וְהַשִּׂמְחָה הִיא מִצַּד הַיָּמִין, אִז חֲדוּהָ שְׁלֵמָה בְּאֵה מִהַצַּד הַזֶּה. וְכִשְׁיָמִין לֹא נִמְצָא, הַכֶּעַס שֶׁל הַשְּׂמָאל רַב, וְלֹא שׁוֹכֵף וְלֹא מִיִּטְבֵּי וְלֹא מִשְׂמַח, וְאִז אֵיכָה. אֵי כַּה. כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה מֶה תֵּהָא עֲלֶיהָ? שֶׁהַיָּמִין יוֹשֶׁבֶת בְּשְׂמָאל, וְהַכֶּעַס רַב וְלֹא

שִׁירָתָא דָּא שִׁירָתָא, דְּאִיהִי כָּלֵלָא דְּכָל אוֹרֵייתָא. שִׁירָתָא דְּעֲלָאִי וְתַתְּאִי מִתְעוֹרֵר לְגַבְהָ. שִׁירָתָא דְּאִיהִי כְּגוֹנָא דְּעֲלָמָא דְּלֵעִילָא, דְּאִיהוּ שַׁבַּת עֲלָאָה. שִׁירָתָא דְּשְׂמָא קָדִישָׁא עֲלָאָה, אֲתַעֲטֵר בְּגִינָהּ. וְעַל דָּא אִיהוּ קָדֵשׁ קָדְשִׁים. מְאִי טַעְמָא. בְּגִין דְּכָל מְלוֹי בְּרַחֲמֵי וּבְחֻדוֹהָ כְּלָא. (ויד) בְּגִין דְּכוֹס שֶׁל בְּרָכָה אֲתִיְהִיב בְּיָמִינָא, כִּיּוֹן דְּאֲתִיְהִיב בְּיָמִינָא, כְּדִין כָּל חִידוֹ וְכָל רַחֲמֵי אֲשַׁתְּכַח. וּבְגִין כִּי בְּרַחֲמֵי וּבְחֻדוֹהָ כָּל מְלוֹי.

בְּזִמְנָא דִּהִיא יָמִינָא אֲתַהֲדֵר לְאַחֹרָא, כְּמַה דְּאֵת אָמַר (איכָה ב) הַשֵּׁב אַחֲרַי יָמִינוּ, כְּדִין כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה אֲתִיְהִיב בְּשְׂמָאלָא. כִּיּוֹן דְּאֲתִיְהִיב בְּשְׂמָאלָא, שְׂרִיאוּ עֲלָאִי וְתַתְּאִי לְמִפְתַּח עֲלִיהָ קִינָה. וּמְאִי קָאמְרִי. אֵיכָה, אֵי כַּה, אֵי כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה, דְּאֲתַר עֲלָאָה דְּהוּיִת יִתְבָּא בְּגוּיָהּ אֲתַמְנָע וְאֲתַגְרַע מִנָּה בְּגִינֵי כִי שִׁיר הַשִּׁירִים, דְּהוּהוּ מִסְטָרָא דִּימִינָא, כָּל מְלוֹי רַחֲמֵי וְחֻדוֹהָ. אֵיכָה, דְּחִסֵּר יָמִינָא, וְאֲשַׁתְּכַח שְׂמָאלָא, כָּל מְלוֹי אֵינּוֹן קִנְטוֹרִין וְקִינּוֹן.

וְאִי תִימָא, הָא כָּל חִידוֹ, וְכָל חֲדוּהָ, וְכָל שִׁיר, מִסְטָרָא דְּשְׂמָאלָא אִיהוּ, וְעַל דָּא לְוָאִי מִסְטָרָא דְּשְׂמָאלָא מְנַגְּנֵי שִׁירָתָא. אֲלָא, כָּל חִידוֹ דְּאֲשַׁתְּכַח מִסְטָרָא דְּשְׂמָאלָא, לֹא אֲשַׁתְּכַח אֲלָא בְּזִמְנָא דִּימִינָא אֲתַדְּבַק בְּהַדִּיהָ. וּבְזִמְנָא דִּימִינָא אֲתַעֲר וְאֲתַדְּבַק בְּהַדִּיהָ, כְּדִין הֵהוּא חֲדוּהָ מִיָּמִינָא, אִיהוּ דְּקָא אוֹטִיב לְרַתְּחָא, וְכַד רַתְּחָא אֲשַׁתְּכַח, וְחִידוֹ אִיהוּ מִסְטָרָא דִּימִינָא, כְּדִין חֲדוּהָ שְׁלִימָתָא אֲתִי מִהִיאִי סְטָרָא. וְכַד יָמִינָא לֹא אֲשַׁתְּכַח, רַתְּחָא דְּשְׂמָאלָא נְפִישׁ, וְלֹא שְׁכִיף, וְלֹא אוֹטִיב, וְלֹא חֲדִי. כְּדִין אֵיכָה, אֵי כַּה. כּוֹס שֶׁל בְּרָכָה מֶה תֵּהָא עֲלֶיהָ, דְּקָא יִתְבָּא בְּשְׂמָאלָא, וְרַתְּחָא

שוכך. ודאי מתעוררים קנטורים וקנינין מתעריין.

אבר שיר השירים, ודאי כוס של ברכה שנתנת בימין ונמסר בתוכו, ולכן נמצאים כל האהבה וכל השמחה, ולכן כל דבריו באהבה וחדוה, ולא נמצא בשאר כל השירים של העולם כף, ולכן מצד האבות התעוררה שירה זו. היום שהתגלתה השירה הזו, באותו יום ירדה שכינה לארץ, שכתוב (מלכים א-ח) ולא יכלו הפהנים לעמד לשרת וגו'. מה הטעם? משום פי מלא כבוד ה' את בית ה'. באותו יום ממש התגלתה התשפחת הזאת, ואמר אותה שלמה ברוח הקדש.

התשפחת השירה הזו היא כולל של כל התורה. הפלל של כל מעשה בראשית. הפלל של סוד האבות. הפלל של גלות מצרים, וכשיצאו ישראל ממצרים, ותשפחת הים. הפלל של יו"ד אמירות וקיום של הר סיני. וכשהלכו ישראל במדבר, עד שנכנסו לארץ ונבנה בית המקדש. הפלל של עטור השם הקדוש העליון באהבה ושמחה. הפלל של גלות ישראל בין העמים והגאולה שלהם. הפלל של תחית המתים, עד ליום שהוא שבת לה'. מה שהיה, ומה שיהיה, ומה שעתיד להיות אחר היום השביעי, כשתהיה שבת לה', הפל נמצא בשיר השירים. ועל זה שנינו, כל מי שמוציא פסוק של שיר השירים ואומר אותו בבית המשתה, התורה חוגרת שק, ועולה לקדוש-ברוך הוא ואומרת לפניו: עשו אותי בניך צחוק בבית המשתה. ודאי שתורה עולה ואומרת כף. ולכן צריך לשמר ולהעלות עטרה על

נדאי קנטורין וקנינין מתעריין.

אבר שיר השירים, ודאי כוס של ברכה דאתיהיב בימינא, ואתמסר בגייה, ועל דא כל רחימו וכל חידו אשתכח. ובגין כף כל מלוי ברחימו ובחדוה, ולא אשתכח בשאר כל שירין דעלמא הכי. ובגין דא מסטרא דאבהן אתער שירתא דא.

יומא דאתגלי שירתא דא, ההוא יומא נחתת שכינתא לארעא, דכתיב, (מלכים א ח) ולא יכלו הפהנים לעמד לשרת וגו'. מאי טעמא. בגין פי מלא כבוד יי' את בית יי'. ביההוא יומא ממש, אתגליאת תושבחתא (דף קמ"ד ע"א) דא, ואמרה שלמה ברוח קדשא.

תושבחתא דשירתא דא, איהי כולל דכל אורייתא. כולל דכל עובדא דבראשית, כולל דרזא דאבהן, כולל דגלותא דמצרים. וכד נפקו ישראל ממצרים. ותושבחתא דימא. כולל דעשר אמירן. וקיומא דהר סיני. וכד אזלו ישראל במדברא, עד דעאלו לארעא, ואתבני בי מקדשא. כולל דעטורא דשמא קדישא עלאה, ברחימו ובחדוה. כולל דגלותהון דישראל ביני עממיא, ופורקנא דלהון. כולל דתחיית המתים, עד יומא דאיהי שבת ליי'. מאי דהוה, ומאי דהוי, ומאי דזמין למהוי, לבתר ביומא שביעאה, כד יהא שבת ליי', כולל איהו בשיר השירים.

ועל דא תנינן, כל מאן דאפיק פסוקא דשיר השירים, ואמר ליה בבי משתא. אורייתא איהי חגירת שק, וסלקא לגבי קדשא בריך הוא, ואמרה קמיה, עבדו לי בניך מחוך בבי משתא. ודאי אורייתא סלקת וקאמרת הכי,

בגין דא אצטריך לנטרא,

ראש האדם כל דבר ודבר של שיר השירים.

ואם תאמר, למה הוא בין הכתובים? - כף זה ודאי, משום שהוא שיר תשבחתה של כנסת ישראל שמתעטרת למעלה. ולכן כל התשבחות שבעולם לא מעלות רצון לקדוש ברוך הוא כמו התשבחת הזאת.

כך למדנו: שיר - אחד. השירים - שנים. אשר - הרי שלשה. וסוד זה - שנתנה כוס של ברכה ונטלת בין זמין ושמאל. והכל מתעורר למלך שהשלום שלו. ובזה עולה רצון למעלה למעלה בסוד האין סוף. כאן נמצאת מרפכה קדושה, שהרי האבות הם המרפכה, ודוד המלך מתחבר עמם, והם ארבעה, סוד המרפכה הקדושה העליונה (הקמה בינה תפארת ומלכות, או סוד גבורה תפארת ומלכות). ולכן ארבע תבות בפסוק הראשון הזה, סוד המרפכה הקדושה השלמה.

עוד סוד זה, שיר - זה סוד של דוד המלך, שהוא סוד לעלות בשיר. השירים - אלו האבות, סוד הממנים הגדולים, מרפכה שלמה פראוי. אשר לשלמה - סוד מי שרוכב על המרפכה השלמה הזו. ובפסוק הזה נמצאת שלמות של הסוד מן העולם ועד העולם, הסוד של כל האמונה. והכל הוא מרפכה שלמה למי שיודע ולמי שלא נודע, ואין מי שעומד לדעת בו. ולכן נאמר הפסוק הזה בארבע תבות, סוד המרפכה השלמה מפל הצדדים. מפאן והלאה נמסר הסוד לחכמים.

ועוד יש בו סוד פנימי, ששינוי, מי שרואה ענבים בחלום, אם לבנים - הם טובים. אם שחורים - בזמנם טובים, שלא בזמנם

ולסלקא עטרא על רישיה דבר נש, כל מלה ומלה דשיר השירים.

ואי תימא אמאי איהי בין הכתובים, הכי הוא ודאי, בגין דאיהו שיר תושבחתא דכנסת ישראל, קא מתעטרא לעילא. ובגין כן, כל תשבחן דעלמא, לא סלקא רעותא לגבי קדשא בריך הוא, כתושבחתא דא.

הכי אולפנא, שיר, חד. השירים, תרין. אשר, הא תלת. ורזא דא, דאתיהיב כוס של ברכה ואתנטיל בין ימינא ושמאלא. וכלא אתער לגבי מלכא דשלמא דיליה. ובהאי אסתלק רעותא לעילא לעילא ברזא דאין סוף. רתיכא קדישא הכא אשתכח. דהא אבהן אינון רתיכא, דוד מלכא אתחבר עמהון, אינון ארבע רזא דרתיכא קדישא עלאה. ובגין כן, ארבע תיבין בהאי קרא קדמאה, רזא דרתיכא קדישא שלימתא.

הו רזא דא, שיר: דא רזא דדוד מלכא, דאיהו רזא לסלקא בשיר. השירים: אלין אבהן, רזא דממנן רברבן, רתיכא שלימתא בדקא יאות. אשר לשלמה: רזא מאן דרכיב על רתיכא שלימתא דא.

ובהאי קרא אשתכח שלימו דרזא, מן העולם ועד העולם, רזא דכל מהימנותא. וכלא איהו רתיכא שלימתא למאן דידיע, ולמאן דלא אתידע, ולית מאן דקאים למנדע ביה. ועל דא אתמר האי קרא בארבע תיבין, רזא דרתיכא שלימתא מפל סטרין. מפאן ולהלאה, רזא לחפימין אתמסר.

ותו אית ביה רזא פנימאה, דתנינן, מאן דחמי ענבין בחלמיה, אי חוירין אינון טבין. אוכמין, בזמנן טבין, דלא בזמנן צריכין רחמי. מאי שנא חוירי, ומאי שנא אוכמי, ומאי שנא בזמנן, ומאי שנא

צְרִיכִים רַחֲמִים. מַה שׁוֹנָה בְּלִבָּנִים, וּמַה שׁוֹנָה שְׁחָרִים, וּמַה שׁוֹנָה בְּזַמְנָם, וּמַה שׁוֹנָה שְׁלֹא בְּזַמְנָם? וְעוֹד שְׁנֵינוּ, אֲכַל אֵת אוֹתָם שְׁחָרִים - מִבְּטַח לוֹ שֶׁהוּא בֶּן הָעוֹלָם הַבָּא. לְמָה?

אֲלֵא שְׁנֵינוּ, הָעֵץ שֶׁחָטָא בּוֹ אָדָם הִרְאִישׁוֹן, עֲנָבִים הֵיךְ, שֶׁכְּתוּב (דברים לב) עֲנַבְמוֹ עֲנָבֵי רוּשׁ, וְאֵלֶּה הֵם עֲנָבִים שְׁחָרִים, מִשׁוּם שֶׁיֵּשׁ עֲנָבִים שְׁחָרִים וְיֵשׁ עֲנָבִים לְבָנִים. הַלְּבָנִים טוֹבִים, שֶׁהָרִי הֵם מְצַד הַחַיִּים. שְׁחָרִים צְרִיכִים רַחֲמִים, שֶׁהָרִי הֵם מְצַד הַמְּוֹת. בְּזַמְנָם טוֹבִים, מַה הַטַּעַם? מִשׁוּם שֶׁבְּזַמְנָן שֶׁהַלְּבָנִים שׁוֹלְטִים, הַכֹּל מִתְּבַשֵּׂם, שֶׁהָרִי בְּאוֹתוֹ זְמַן הַכֹּל צָרִיף תִּקְוֹן, וְהַכֹּל הוּא יָפֵה, וְהַכֹּל תִּקְוֹן אַחֵר, שְׁחָר וְלִבָּן. וּבְזַמְנָן שֶׁהַלְּבָנִים לֹא שׁוֹלְטִים וְנִרְאִים שְׁחָרִים, יֵשׁ לְדַעַת שֶׁהָרִי בְּדִין הַמְּוֹת עוֹלָה, וְצָרִיף רַחֲמִים, שֶׁהָרִי הָעֵץ שָׁבוּ חָטָא אָדָם הִרְאִישׁוֹן וְגַרְם מוֹת לוֹ וְלִכְלֵל הָעוֹלָם הוּא רָאָה.

כָּאֵן יֵשׁ לְהִתְבּוֹנֵן, וְאִם מוֹרֵי לֹא כָּאֵן - לֹא אָמַר. שְׁנֵינוּ שֶׁהָעוֹלָם הַזֶּה הוּא כְּמוֹ הָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה, וְהָעוֹלָם שֶׁלְּמַעְלָה - כֹּל מַה שֶׁיֵּשׁנוּ בְּעוֹלָם הַזֶּה, כִּף זֶה לְמַעְלָה. אִם הַנְּחָשׁ גָּרַם מוֹת לְאָדָם לְמַטָּה, אִז לְמָה לְמַעְלָה? אִם תֹּאמַר (עוד) לְאִשָּׁה (לְמַטָּה), שֶׁבְּגִלְל הַנְּחָשׁ נִגְרַע הָאוֹר, שֶׁהָרִי לְפַעֲמִים הַלְּבָנָה גוֹרַעַת אוֹרָה וּבְאוֹתוֹ זְמַן הִיא מִתָּה, הַזְּכָר לְמָה? שְׂאִם נֹאמַר שֶׁהַלְּבָנָה מִתָּה בְּעֵטִיו שֶׁל נְחָשׁ בְּגִרְעַת הָאוֹר, הָרִי שְׁנֵינוּ שֶׁזֶה לֹא הֵיךְ מִשׁוּם הַנְּחָשׁ, אֲלֵא שֶׁאֲמָרָה הַלְּבָנָה לְפָנֵי הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא וְכוּ'. הָרִי לֹא מִשׁוּם הַנְּחָשׁ זֶה הֵיךְ. וְאִם תֹּאמַר שֶׁבְּעֵלָה כִּף הוּא - חֵס וְחִלִּילָה שְׁגִרְיֵעוֹת הִיטָה לְמַעְלָה.

אֲלֵא כֹּל זֶה סִתְרֵי תוֹרָה, וְהַנְּחָשׁ תִּקְוֹן בְּכָל גְּרִיעוֹת. בֹּא וּרְאֵה, וְכִף לְמַדְנֵנוּ, כֹּל מַה שֶׁעָשָׂה הַקְּדוֹשׁ

דָּלָא בְּזַמְנָן. וְתוּ, תְּנִינָן אֲכַלָּן לְאִינוּן אוֹכְמֵי, מוֹבְטַח לִיָּה דְּהוּא בֶּן עֲלָמָא דְּאֵתִי, אֲמַאי.

אֲלֵא תְּנִינָן, אֵילָנָא דְּחָב בִּיה אָדָם קְדַמָּאָה, עֲנַבִּין הוּוּ, דְּכְתִיב, (דברים לב) עֲנַבְמוֹ עֲנָבֵי רוּשׁ. וְאֵלִין אִינוּן עֲנַבִּין אוֹכְמִין, בְּגִין דְּאִית עֲנַבִּין אוֹכְמִין, וְאִית עֲנַבִּין חוֹרוּרִין. חוֹרוּרִין טְבִין, דְּהָא מְסֻטָּר דְּחֵי אִינוּן. אוֹכְמִין צְרִיכִין רַחֲמֵי, דְּהָא מְסֻטָּרָא דְּמוֹתָא אִינוּן. בְּזַמְנָן טְבִין, מָאי טַעְמָא. בְּגִין דְּבְּזַמְנָא דְּחוֹרוּרֵי שְׁלִטָּן, כֹּלָא אֲתַבְּסָם, דְּהָא בְּהָהוּא זְמַנָּא כֹּלָא אֲצֻטְרִיף לְתַקוּנָא, וְכֹלָא אִיהוּ שְׁפִיר, וְכֹלָא תַקוּנָא חָדָא, אוֹכְמָא וְחוֹרוּרָא. וּבְזַמְנָא דְּחוֹרוּרֵי לֹא שְׁלִטָּאן, וְאוֹכְמֵי אֲתַחְזוּן, לְמִינְדַע דְּהָא בְּדִינָא דְּמוֹתָא סְלִיק, וְאֲצֻטְרִיף רַחֲמֵי, דְּהָא אֵילָנָא דְּחָב בִּיה אָדָם קְדַמָּאָה, וְגַרְמֵי מוֹתָא לִיָּה וְלִכְלֵל עֲלָמָא חָמָא.

הֲבֵא אִית לְאֲסַתְפְּלָא, וְאִי לֹאוּ דְּמַר הֲבֵא, לֹא אִימָא. תְּנִינָן דְּעֲלָמָא דָּא, אִיהוּ כְּגוּוּנָא דְּעֲלָמָא דְּלַעִילָא, וְעֲלָמָא דְּלַעִילָא כֹּל מַה דְּהוּוּ בְּהָאֵי עֲלָמָא, הֲכִי אִיהוּ לַעִילָא, אִי נְחָשׁ גָּרַם מוֹתָא לְאָדָם לְתַתָּא, לַעִילָא אֲמַאי. (דף קמ"ד ע"ב) אִי תִימָא, (עוד) לְאֲתַתָּא, (ס"א לְתַתָּא) דְּבְּגִין נְחָשׁ אֲגִרַע נְהוּרָא, דְּהָא סִיְהָרָא גִרַע נְהוּרָא לְזַמְנִין, וּבְהָהוּא זְמַנָּא אִיהִי מִיתַת. דְּכּוּרָא אֲמַאי. דְּאִי נִימָא דְּסִיְהָרָא בְּעֵטִיו דְּהָאֵי נְחָשׁ מִיתַת, בְּגִרְיֵעוֹ דְּנְהוּרָא. הָא תְּנִינָן, דְּלֹא בְּגִין נְחָשׁ הוּוּ. אֲלֵא דְּאֲמָרָה סִיְהָרָא קָמִי קְדַשָּׁא בְּרִיף הוּא וְכוּ', הָא לֹא הוּוּ בְּגִין נְחָשׁ. וְאִי תִימָא דְּבְּעֵלָה הֲכִי הוּא, חֵס וְשְׁלוֹם דְּגִרְיֵעוֹ הוּי לַעִילָא.

אֲלֵא כֹּל דָּא סִתְרֵי אוּרִייתָא, וְנְחָשׁ בְּכֹלָא

ברוך הוא למעלה ולמטה, הכל הוא בסוד של זכר ונקבה, וכמה דרגות הן למעלה משנות אלו מאלו. ומדרגה עד דרגה סוד של אדם, ואותן דרגות שהן מין אחד, עשה אותן הקדוש ברוך הוא דיוקן של גוף אחד, עד שעולים בסוד של אדם.

ושנינו, ביום השני של מעשה בראשית, שבו נברא גיהנם, נעשה גוף אחד בסוד של אדם, והם איברים ממנים שמתקרבים לאש ומתים, וחוזרים כמקדם. וזה משום שהם התקרבו לנחש הזה, והוא אדם הראשון שהתפתח לתוף המשכן בנחש הזה ולכן מת, והנחש גרם לו מות שהוא התקרב אליו.

ובבב"ר מקום אדם הוא זכר ונקבה, אבל אדם שהוא קדוש עליון, הוא שולט על הכל, זה הנותן מזון וחיים לכל. ולכן בכל מנע אור הנחש הקשה. כשטמא את המשכן, נקבתו של אותו אדם מתה כמו שאמר, והזכר מת, ועלו כמקדם. ולכן הכל כמו שלמעלה. אב"ר אותם ענבים שחרים - מבטח לו שהוא בן העולם הבא, משום שהשמיד ושלט על אותו מקום, (והעבר) והתגבר עליו ושחק אותו, כמו שנאמר (דניאל ט) אכלה ושחקה. פי"ן שהעברה אותה קלפה קשה, הרי קרב לעולם הבא ואין מי שימחה בידו. ולכן מי שרואה בחלומו אותם ענבים שחרים אוכל ומהדק, מבטח לו וכ"ו.

כמו כן לא היה שיר בבית דוד עד שהעברו אותם ענבים שחרים ושלט עליהם, ואז נאמר שיר השירים כמו שנתבאר. ואפלו

אתקין גריעו. תא חזי והכי אוליפנא, כל מה דעבד קדשא בריך הוא עילא ותתא, כלא ברזא דדכר ונוקבא איהו, וכמה דרגין אינון לעילא, משניין אלין מאלין. ומדרגא עד דרגא רזא דאדם, ואינון דרגין דאינון זינא חדא, עבד לון קדשא בריך הוא דיוקנא דחד גופא, עד דסלקין ברזא דאדם.

ותנינן, ביומא תניינא דעובדא דבראשית, דאתברי ביה גיהנם, אתעביד חד גופא ברזא דאדם, ואינון שייפין ממנן דמתקרבין לאשא, ומתין ומהדרן כמלקדמין. ודא בגין דאינון אתקריבו לגבי האי חו"א, ואיהו אדם קדמאה דאתפתא גו משפנא בהאי חו"א, ועל דא מית, וחו"א גרים ליה מותא דאיהו קריב ליה.

ובבב"ר אתר אדם דכר ונוקבא איהו, אבל אדם דאיהו קדישא עלאה, איהו שלטא על כלא, דא יהיב מזונא וחיי"ן לכלא. ועם כל דא בכלא מנע נהורא האי חו"א תקיפא. פד מסאיב משפנא נוקבא דההוא אדם פדקאמר מיתת, ודכורא מית, וסלקין כמלקדמין. ועל דא כלא כגוונא דלעילא.

אב"ר אינון ענבין אוכמין, מובטח ליה דהוא בן עלמא דאתי, בגין דשיצ"י, ושלטי על ההוא אתר, (נ"א ואעבר) ואתגבר עליה, ואדק ליה, כמה דאת אמר (דניאל ט) אכלא ומדקא. פיון דאעבר ההיא קליפה תקיפא, הא אתקרב לגבי עלמא דאתי, ולית מאן דמחי בידיה. ועל דא, מאן דחמי בחלמיה דאינון ענבין אוכמין אכל ומהדק מובטח ליה וכ"ו.

כגוונא דא, לא הוי שיר בביתא דדוד, עד דאתעברו אינון ענבין אוכמין, ושלטא

עלייהו, וכדין אתמר שיר

במקום זה נקרא ענבים, כמו שגאמר (הושע ט) פענבים במדבר וגו', ואלה הם ענבים לבנים. שירה זו היא מעלה על כל שאר השירים של הראשונים. כל השירים שהראשונים אמרו, לא עלו אלא תוך השירים שהמלאכים העליונים אמרו. ואף על גב שהרי פשוטה, אבל כתוב שיר המעלות לדוד. שיר המעלות - שיר שהמלאכים העליונים אומרים, שהם מעלות ודרגות. למי אומרים? לדוד. לבקש טרף ומזון ממנו.

עוד שיר המעלות - כמו שגאמר (תהלים מז) על עלמות שיר. (שיר א) על פן עלמות אהבוך. לדוד - בשביל דוד המלך העליון שמשבח תמיד את המלך העליון. בין שבא שלמה המלך, אמר שיר שהוא עליון למעלה, שגדולי עולם עליונים אומרים למלך העליון שהשולם בלו שלו. כל האומרים שירה לא עולים בשירה זו לומר, אלא אותה שירה שאומרים מלאכי השרת. פרט למלך שלמה שעלה בשירה ההיא למה שגדולים עליונים עמודי עולם אומרים. כל בני העולם במרפבות תחתונות, ושלמה המלך במרפבות עליונות.

ואם תאמר, משה, שעלה בדרגת נבואה ובחביבות לקדוש-ברוך הוא על כל בני העולם, אותה שירה שאמר במרפבות תחתונות היתה ולא עלה יותר - בא וראה, השירה שאמר משה עלתה למעלה ולא למטה. אבל לא אמר שירה כשלמה המלך, ולא היה אדם שעלה בשירה כמו שלמה. משה עלה בתשפחתו למעלה, ותשפחתו היתה לתת תשפחות והודאות למלך העליון שהציל את ישראל ועשה להם נסים

השירים, כמה דאתמר. ואפילו באתר דא אקרי ענבים, כמה דאת אמר (הושע ט) פענבים במדבר וגו', ואלין אינון ענבים תוורין.

שירתא דא איהי מעליא על כל שאר שירין דקדמאי. כל שירין דקדמאי אמרו, לא סליקו אלא גו שירין דמלאכי עלאי אמרי. ואף על גב דהא אוקמוה, אבל כתיב שיר המעלות לדוד, שיר המעלות שיר דמלאכי עלאי אמרי. דאינון מעלות ודרגין. אמרי למאן. לדוד. לבקשא טרפא ומזונא מניה.

הו שיר המעלות, כמה דאת אמר (תהלים מז) על עלמות שיר. (שיר השירים א) על פן עלמות אהבוך. לדוד, בגין דוד מלפא עלאה, דאיהו משבח תדיר למלפא עלאה.

בין דאתא שלמה מלפא, אמר שיר דאיהו עלאה לעילא. דרברבי עלמא עלאין, קאמרי לגבי מלפא עלאה, דשלמא כלא דיליה. בלהו דאמרי שירתא, לא סליקו בהיא שירתא לומר, אלא ההיא שירתא דמלאכי עלאי קאמרי. בר שלמה מלפא, דסליק בהיא שירתא למה דרברבין עלאין עמודי עלמא קאמרי. כל בני עלמא ברתיכין תתאין, שלמה מלפא ברתיכין עלאין.

ואי תימא, משה דסליק בדרגא דנבואה ובחביבו לגבי קדשא בריך הוא, על כל בני עלמא, ההיא שירתא דקאמר ברתיכין תתאין הוה, ולא סליק יתיר. תא חזי, שירתא דקאמר משה, סליק לעילא ולא לתתא. אבל לא אמר שירתא כשלמא מלפא, ולא הוה בר נש דסליק בשירתא כשלמה.

משה סליק בתושפחתיה לעילא, ותושפחתא דיליה הוה, למיהב תשבחן והודאן למלפא עלאה, דשזיב לון לישראל, ועביד

וגבורות במצרים ועל הים. אבל דוד המלך ושלמה ברוך שירה בגן אחר. דוד השתדל לתקן את העלמות ולקשט אותם לגבירה, שתראה הגבירה ועלמותיה ביפי, ולכן השתדל באותם שרים ותשבחות שאצלם, עד שתקן וקשט את כל העלמות ואת הגבירה.

בין שבא שלמה, מצא גבירה מקשטת ועלמותיה ביפי, השתדל להכניסה לחתן, והכניס החתן לחפה עם הגבירה, והכניס דברי אהבה ביניהם כדי לחברם כאחד ולהיות שניהם בשלמות אחת בחביבות שלמה. ולכן שלמה עלה בתשבחות עליונה על כל בני העולם.

משה זוג את הגבירה בעולם הזה למטה להיות בעולם הזה בזוג שלם בתחתונים. שלמה זוג את הגבירה בזוג שלם למעלה, והכניס את החתן לחפה בראשונה, ואחר כך הכניס את שניהם לעולם הזה, וזמנם בשמחה בבית המקדש שהוא בנה.

ואם תאמר, איך הכניס משה את הגבירה לבדה לעולם הזה, שהרי נראה בפרוד? בא וראה, הקדוש ברוך הוא זוג אותה עם משה בתחלה, והיא היתה פלת משה, כמו שנתבאר. בין שהזדווגה עם משה, ירדה לעולם הזה בזוג של העולם הזה, והתתקנה בעולם הזה מה שלא היתה מקדם לזה, ולעולם לא היתה בפרוד.

אבל לא היתה אדם בעולם מיום שנברא אדם שיכניס אהבה וחביבות ודברי זוג למעלה פרט לשלמה המלך שתקן הזוג

לזן נסין וגבוראן במצרים, ועל ימא. אבל דוד מלכא, ושלמה ברוך, אמרו שירתא (ד קמ"ה) בגוונא אחרא. דוד אשתדל לאתקנא עולמתן, ולקשטא לזן במטרוניתא, לאתחזא מטרוניתא ועולמתהא בשפירו, ועל דא אשתדל באינון שירין ותושבחן דגבייהו, עד דאתקין וקשיט פלהו עולמתן ומטרוניתא.

בין דאתא שלמה, אשפח למטרוניתא מתקשטא, ועולמתהא בשפירו, אשתדל למיעל לה לגבי חתן, ואעיל החתן לחופה במטרוניתא, ואעיל מלין דרחימו ביניהו, בגין לחברא לזן פחדא, ולמהוי תרווייהו בשלימו חדא בחביבו שלים. ועל דא שלמה סליק בתושבחתא עלאה, על כל בני עלמא.

משה, זוג למטרוניתא בהאי עלמא לתתא, למהוי בהאי עלמא בזוגא שלים בתתאי. שלמה, זוג לה למטרוניתא בזוגא שלימא לעילא, ואעיל החתן לחופה בקדמיתא, ולבתר עאל לתרווייהו בהאי עלמא, וזמין לזן בחדוה בבי מקדשא דאיהו בנה.

ואי תימא, היך עייל משה למטרוניתא בלחודהא בהאי עלמא, דהא אתחזי פרודא. תא חזי, קדשא בריך הוא זוג לה במשה בקדמיתא, ואיהו הוות פלת משה, פמה דאתמר. בין דאזדווגת ביה במשה, נחתת בהאי עלמא. בזוגא דהאי עלמא, ואתתקנת בהאי עלמא, מה דלא הוות מקדמת דנא, ולעולם לא הוות בפרודא.

אבל לא הוה בר נש בעלמא מיומא דאתברי אדם, דיעיל רחימו וחביבו,

שְׁלֹמֶעֱלָה בְּרֵאשׁוֹנָה, וְאַחַר כִּף הַזְּמִין אוֹתָם כְּאֶחָד בְּבֵית שְׁתַּקֵּן לָהֶם. אֲשֶׁרֵיהֶם דָּוִד וְשִׁלְמָה בְּנוֹ שְׁתַּקְנוּ אֶת הַזְּוִיג שְׁלֹמֶעֱלָה. מִיּוֹם שֶׁאָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְלִבְנָה לְכִי וְהַקְטִינִי אֶת עֲצֻמָּךְ, לֹא הַזְדוּגָה בְּזוּיג שְׁלֹם עִם הַשְּׁמֵשׁ, פָּרַט לְכַשְׁבָּא הַמְּלִיךְ שְׁלֹמָה.

שִׁיר הַשִּׁירִים - הָרִי פֶּאן חֲמֵשׁ דְּרָגוֹת לְדַבֵּק בְּעוֹלָם הַבָּא. שִׁיר - אַחַת. הַשִּׁירִים - שְׁתֵּים. הָרִי שְׁלֵשׁ. אֲשֶׁר - הָרִי אַרְבַּע. לְשִׁלְמָה - הָרִי חֲמֵשׁ. בְּחֻמֵּישֵׁי הוּא. שְׁהָרִי יוֹם הַחֲמֵשִׁים הוּא סוּד הַיּוֹבֵל.

בֹּא וְרָאָה, אֶת הַזְּוִיג הַעֲלִיזוֹן לֹא יְכַל שְׁלֹמָה לְתַקֵּן, אֲלֵא מִשׁוּם שְׁנַמְצָא זְוִיג לְמִטָּה מִקֶּדֶם לְכֹן, וּמִיָּהוּ? הַזְּוִיג שֶׁל מִשָּׁה. שָׂאֵם לֹא הָיָה אֲזוּ הַזְּוִיג הַזֶּה, לֹא הִתְפַּקֵּן הַזְּוִיג שֶׁל מַעֲלָה. וְהַכֹּל הוּא בְּסוּד עֲלִיזוֹן לְחַכְמֵי הַלֵּב.

בְּתוֹב (מלכים א-ה) וַיִּדְבֹּר שְׁלֵשֶׁת אֲלָפִים מָשֶׁל וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וְאַלְף. פְּסוּק זֶה פִּרְשׁוּהוּ הַחֲבָרִים. אֲבָל וַיִּדְבֹּר שְׁלֵשֶׁת אֲלָפִים מָשֶׁל, וְדַאי שֶׁעַל כָּל דָּבָר וְדָבָר שֶׁהוּא הָיָה אוֹמֵר, הָיוּ בּוֹ שְׁלֵשֶׁת אֲלָפֵי מָשֶׁלִּים, כְּמוֹ סֵפֶר שֶׁל קִהְלֵת שֶׁהוּא בְּסוּד עֲלִיזוֹן וְהוּא בְּדֶרֶךְ מָשֶׁל, שָׂאִין בּוֹ פְּסוּק שֶׁאִינוּ בְּחֻמְקָה עֲלִיזוֹנָה וּבְדֶרֶךְ מָשֶׁל אֲפִלּוּ הַפְּסוּק הַקָּטָן שָׁבוּ.

שְׁבַשְׁתִּיהָ מְגִיעַ רַב הַמְּנוֹנָא סְבָא הִרְאִשׁוֹן לְפְסוּק הַזֶּה, (קהלת יא) שְׂמַח בְּחֹר בְּיִלְדוּתָהּ וַיִּטְיִבָהּ לְבָד בְּיָמֵי בְּחֹרוּתָהּ - הָיָה בּוֹכָה. וְאָמַר, וְדַאי פְּסוּק זֶה נֶאֱמַר הוּא, וְהוּא בְּדֶרֶךְ מָשֶׁל, וּמִי יִכּוֹל לַעֲשׂוֹת דָּרֵשׁ בְּמָשֶׁל זֶה?! וְאִם הוּא דָּרֵשׁ, אִין בּוֹ דָּרֵשׁ אֲלֵא כְּמוֹ שֶׁרְאִינוּ בְּעֵינֵינוּ. וְאִם זֹו חֻמְקָה, מִי יִכּוֹל לְדַעַת אוֹתָהּ?!

וּמִלִּין דְּזוּוּגָא לְעֵילָא, בְּרֵ שְׁלֹמָה מְלָפָא, דְּאִיהוּ אֲתַקִּין זְוּוּגָא דְלְעֵילָא בְּקַדְמֵיתָא, וּלְבַתֵּר זְמִין לֹון כְּחֵדָא בְּבֵיתָא דְאֲתַקִּין לֹון. זְכָאִין אִינוּן דָּוִד וְשִׁלְמָה בְּרִיה, דְּאִינוּן אֲתַקִּינוּ זְוּוּגָא דְלְעֵילָא. מִיּוֹמָא דְאָמַר לָהּ קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא לְסִיְהָרָא, זִילִי וְאֲזַעֲרִי גְרַמִּיךְ, לֹא אֲזַדְוּוּגַת בְּזוּוּגָא שְׁלִים בְּשִׁמְשָׁא, בְּרֵ פֶד אֲתָא שְׁלֹמָה מְלָפָא.

שִׁיר הַשִּׁירִים, הָא הֵכָא חֲמֵשׁ דְּרָגִין, לְאֲתַדְבַּקָא בְּעֵלְמָא דְאֲתִי. שִׁיר, חֵד. הַשִּׁירִים, תְּרִין, הָא תֵּלַת. אֲשֶׁר, הָא אַרְבַּעַה. לְשִׁלְמָה, הָא חֲמִשָּׁה. בְּחֻמְשָׁה אִיהוּ. דְּהָא יוֹמָא דְחֲמִשִּׁין, רְזָא דְיּוֹבֵלָא אִיהוּ.

תָּא חֲזִי, זְוּוּגָא דְלְעֵילָא לֹא יְכִיל שְׁלֹמָה לְאֲתַקְנָא, אֲלֵא בְּגִין דְאֲשַׁתְּכַח זְוּוּגָא לְתַתָּא, מִקְּדַמַּת דְּנָא. וּמֵאֵן אִיהוּ. זְוּוּגָא דְמִשָּׁה. דְּאִי לֹא הָיָה זְוּוּגָא דְנָא, לֹא אֲתַתְּקִין זְוּוּגָא דְלְעֵילָא. וְכֹלָא בְּרְזָא עֲלָאָה אִיהוּ, לְחַכְמֵי לְבָא.

בְּתִיב (מלכים א ה) וַיִּדְבֹּר שְׁלֵשֶׁת אֲלָפִים מָשֶׁל וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וְאַלְף, הָאִי קָרָא אוּקְמוּהָ חֲבָרִיָּא. אֲבָל וַיִּדְבֹּר שְׁלֵשֶׁת אֲלָפִים מָשֶׁל, וְדַאי עַל כָּל מְלָה וּמְלָה דְאִיהוּ הָוּה אָמַר, הוּוּ בֵּיה תֵּלַת אֲלָף מָשֶׁלִּי, כְּגוֹן סְפָרָא דְקִהְלֵת, דְּאִיהוּ בְּרְזָא עֲלָאָה, וְאִיהוּ בְּאַרְחַ מָשֶׁל, דְּלִית בֵּיה קָרָא דְלֹאוּ אִיהוּ בְּחֻמְתָּא עֲלָאָה, וּבְאַרְחַ מָשֶׁל, אֲפִילוּ קָרָא זְעִירָא דְבֵיה.

דְּכַד הָוּה מְטִי רַב הַמְּנוֹנָא סְבָא קְדָמָאָה לְהָאִי קָרָא, (קהלת יא) שְׂמַח בְּחֹר בְּיִלְדוּתָהּ וַיִּטְיִבָהּ לְבָד בְּיָמֵי בְּחֹרוּתָהּ הָוּה בְּכִי. וְאָמַר וְדַאי הָאִי קָרָא יְאוֹת הוּא, וְאִיהוּ בְּאַרְחַ מָשֶׁל, וּמֵאֵן יְכִיל לְמַעַבְדַּ דְּרִשָׁא בְּמָשֶׁל דָּא. וְאִי אִיהוּ דְרִשָׁא לִית בֵּיה דְרִשָׁא, אֲלֵא כְּמָה דְחֻמִּינֹן בְּעֵינֵינוּ. וְאִי חֻמְתָּא אִיהוּ, מֵאֵן יְכִיל לְמַנְדַּע לָהּ.

מִיָּד הָיָה שָׁב וְאוֹמֵר, כְּתוּב (בראשית
 לז) אֵלֶּה תִּלְדוּת יַעֲקֹב יוֹסֵף בֶּן
 שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה וְגו'. פְּסוּק זֶה
 שֶׁל קֹהֵלֶת הוּא מְשַׁל לְחֻכְמָהּ שֶׁל
 פְּסוּק זֶה שֶׁל הַתּוֹרָה, וְזֶה מְשַׁל
 לְזֶה. שְׂמַח בַּחֲזוֹר בְּיִלְדוּתָךְ - וְהוּא
 נֶעַר. וַיִּטְיֶבךָ לְבָבךָ - הִיָּה רָעָה אֶת
 אֲחִיו בְּצֹאן. בִּימֵי בַחֲרוּתֶיךָ - אֶת
 בְּנֵי בְלָהָה וְאֶת בְּנֵי זִלְפָּה נָשִׁי
 אָבִיו. וְדַע כִּי עַל כָּל אֵלֶּה - וַיָּבֵא
 יוֹסֵף אֶת דְּבַתָּם רָעָה. יְבִיאֲךָ
 אֱלֹהִים בְּמִשְׁפָּט - אֵלֶּה תִּלְדוּת
 יַעֲקֹב יוֹסֵף. יוֹסֵף נִכְלָל בְּיַעֲקֹב,
 וְהַסּוּדוֹת שֶׁל סִתְרֵי הַתּוֹרָה מִי
 יְכוּל לְדַעַת אוֹתָם? !

וְהַמְשַׁל הִנֵּה הַתְּפִשֵׁט לְשִׁלְשֵׁת
 אֲלָפֵי מִשְׁלִים, וְכֻלָּם בְּמִשְׁל הִנֵּה,
 בְּשִׁעָה שִׁיּוֹסֵף נִכְלָל בְּיַעֲקֹב,
 שִׁלְשֵׁת אֲלָפִים הֵם, בְּאַבְרָהָם
 יִצְחָק וַיַּעֲקֹב, שְׁפָלָם בְּמִשְׁל הִנֵּה
 בְּסוּד הַחֻכְמָה. וְכַאֵן פְּמָה סוֹחְרִים
 הֵם בְּמִשְׁאוֹת שֶׁל הַנְּסֻתָר, וּבְהֵם
 דִּירֵי הַמְּגָנִים שְׁאִין לָהֶם חֻשְׁבוֹן
 לְסִתְרֵי הַחֻכְמָה.

וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וְאַלְף. כִּף
 בְּאַרְנָו, וַיְהִי שִׁירוֹ שֶׁל מִשְׁל, וְהַכֵּל
 אֶחָד, בֵּין מִי שְׁאָמַר וַיְהִי שִׁירוֹ שֶׁל
 שְׁלֵמָה, בֵּין מִי שְׁאוֹמֵר וַיְהִי שִׁירוֹ
 שֶׁל מִשְׁל. הַכֵּל אֶחָד הוּא, וְאֶת
 הַכֵּל הוּא אָמַר. וַיְהִי שִׁירוֹ - זֶה
 שִׁיר הַשִּׁירִים. וְכִי חֲמִשָּׁה וְאַלְף
 הוּא שִׁיר הַשִּׁירִים? וְדַאי כִּף זֶה,
 חֲמִשָּׁה הֵם שְׁעָרִים נִפְתָּחִים
 שְׁנִפְתָּחִים בְּמִלָּךְ שֶׁהַשְּׁלוֹם שְׁלוֹ,
 וְהֵם חֲמֵשׁ מֵאוֹת שָׁנִים שֶׁל עֶץ
 הַחַיִּים. חֲמִשִּׁים שָׁנֹת הַיּוֹבֵל.

וְאַלְפָּה - זֶהוּ עֶץ הַחַיִּים, חֶתָּן
 שִׁיּוּצָא מִצְדוֹ, וְהוּא יוֹרֵד כָּל אוֹתָם
 הַחֲמִשָּׁה לְהַבִּיאֵם לְכָלֵּה. יוֹמוֹ שֶׁל
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא הוּא אֵלֶּף שָׁנִים,
 וְזֶהוּ הַנְּהָר שְׁשׁוּפֵעַ וְיוֹצֵא מַעְדָּן.
 יוֹסֵף הַצְּדִיק. שְׁנִקְרָא צְדִיק עַל
 שֵׁם הַלְּבָנָה, כְּמוֹ שֶׁהַתְּנָה בָּהּ
 הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא. וּמִשׁוּם כִּף

מִיָּד הָיָה תָּב וְאוֹמֵר, כְּתִיב, (בראשית לו)
 תוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף בֶּן שִׁבְעַ עֶשְׂרֵה שָׁנָה
 וְגו', הַי קָרָא דְקֹהֵלֶת, אִיהוּ מְשַׁל לְחֻכְמָתָא
 דְקָרָא דָא דְאוֹרֵייתָא, וְדָא מְשַׁל לְדָא. שְׂמַח
 בַּחֲזוֹר בְּיִלְדוּתָךְ, וְהוּא נֶעַר. וַיִּטְיֶבךָ לְבָבךָ, הִיָּה
 רָעָה אֶת אֲחִיו בְּצֹאן. בִּימֵי בַחֲרוּתֶיךָ, אֶת בְּנֵי
 בְלָהָה וְאֶת בְּנֵי זִלְפָּה נָשִׁי אָבִיו. וְדַע כִּי עַל כָּל
 אֵלֶּה, וַיָּבֵא יוֹסֵף אֶת דְּבַתָּם רָעָה. יְבִיאֲךָ
 אֱלֹהִים בְּמִשְׁפָּט, אֵלֶּה תוֹלְדוֹת יַעֲקֹב יוֹסֵף.
 יוֹסֵף אֶתְפָּלִיל בְּיַעֲקֹב, וְרוֹזִין דְּסִתְרֵי תּוֹרָה, מָאן
 יְכִיל לְמַנְדַּע לוֹן.

וְהַי מְשַׁל אֶתְפִּשֵׁט לְתֵלֶת אֲלָף מִשְׁלִים,
 וְכֻלָּהוּ (דף קמ"ה ע"ב) בְּהַי מְשַׁל, בְּשִׁעָתָא
 דְיוֹסֵף אֶתְפָּלִיל בְּיַעֲקֹב, תֵּלֶת אֲלָף אֵינּוֹן,
 בְּאַבְרָהָם יִצְחָק וַיַּעֲקֹב, דְּכֻלָּהוּ בְּהַי מְשַׁל
 בְּרִזָּא דְחֻכְמָתָא. וְכַאֵן, כְּמָה טַיִיעִין אֵינּוֹן
 בְּטוֹעָנִין דְּטַמִּירוֹ, בְּהוּ דִּירֵי תְרִיסִין, דְּלִית
 לָהוֹן חֻשְׁבָּנָא לְטַמִּירִין דְּחֻכְמָתָא.

וַיְהִי שִׁירוֹ חֲמִשָּׁה וְאַלְף, הִכִּי אוֹקִימָנָא, וַיְהִי
 שִׁירוֹ שֶׁל מִשְׁל, וְכֻלָּא חַד, בֵּין מָאן דְּאָמַר
 וַיְהִי שִׁירוֹ דְּשְׁלֵמָה, בֵּין מָאן דְּאָמַר וַיְהִי שִׁירוֹ
 שֶׁל מִשְׁל, כֻּלָּא אִיהוּ חַד, וְכֻלָּא אִיהוּ קָאמַר,
 וַיְהִי שִׁירוֹ, דָּא שִׁיר הַשִּׁירִים. וְכִי חֲמִשָּׁה וְאַלְף
 אִיהוּ שִׁיר הַשִּׁירִים. וְדַאי הִכִּי הוּא, חֲמִשָּׁה
 אֵינּוֹן תְּרַעִין וּפְתָחִין דְּמִתְפָּתְחֵי בְּמִלְכָּא
 דְּשְׁלָמָא דִּילֵיהּ. וְאֵינּוֹן חֲמֵשׁ מֵאָה שָׁנִין
 דְּאֵילָנָא דְּחַיִּי. חֲמִשִּׁין שָׁנִין דְּיוֹבֵלָא.

וְאַלְפָּה, דָּא אִיהוּ אֵילָנָא דְּחַיִּי, חֶתָּן דְּנִפְיָק
 מְסַטְרִיָּה, וְאִיהוּ יָרִית כָּל אֵינּוֹן
 חֲמִשָּׁה, לְמִיתֵי לְגַבֵּי כָּלֵה. יוֹמִיָּה דְּקוֹדֶשָׁא
 בְּרִיךְ הוּא אֵלֶּף שָׁנִין אִיהוּ, וְדָא אִיהוּ נְהָר
 דְּנִגִּיד וְנִפְיָק מַעְדָּן. יוֹסֵף זַכָּאָה. דְּאִקְרִי צְדִיק,
 עַל שְׁמָא דְּסִיְהָרָא. כְּמָה דְּאֶתְנִי בְּהַ קְדֻשָׁא

שיר השירים קדש קדשים.
 ואין לה פסוק בשיר השירים שאין
 בו סוד של חמשה ואלף ודאי.
 שיר השירים ודאי שפך הוא.
 חמש דרגות היו בפסוק הזה, כמו
 שנאמר. ואם תאמר, האלף למה
 לא נזכר כאן? ודאי שאותו אלף
 היה טמיר, והוא טמיר עד
 שהתחברה אשה בכעלה. ולכן
 השתדל שלמה להביא אותו אלף
 לפלה, בסתר של החכמה
 העליונה.

בין שעשה קדש הקדשים למטה
 גנוז וטמיר, והכניס לשם את סוד
 קדש הקדשים לעשות גניזת
 השמוש השלם למעלה ולמטה
 כראוי. קדש הקדשים הוא
 למעלה, סוד החכמה העליונה
 והיובל. כמו זה יורשים החתן
 והפלה ירשת האב והאם.

וחזרו נחלת הירשה בגון אחר.
 ירשת האב ירשה הבת בעליתו
 של השם הקדוש הזה, ונקרא אף
 כף קדש, חכמה. ירשת האם ירש
 הבן, ונקרא קדשים, משום שנטל
 את כל אותם הקדשים העליונים
 וכנסם אליו, ואחר כף נותן אותם
 ומכניסם לפלה.

ועל זה אמר שיר השירים. שיר -
 לקדש. השירים - לקדשים,
 להיות הכל קדש קדשים בסוד
 אחד כמו שראוי. אשר לשלמה -
 הרי נתבאר, למלך שהשלוש שלו.
 ואם תאמר ששבח זה הוא שלו
 - אל תאמר כף, אלא השבח עולה
 למקום עליון. אבל כאן הוא סוד.
 בשמתתקנים זכר ונקבה כאחד
 פחת המלך העליון, אז אותו מלך
 מתעלה למעלה ומתמלא מכל
 הקדשות ומכל הברכות
 ששופעות למטה, ומתמלא
 ומריק למטה, וזוהי תשוקת

קדושין, ומכל ברפאן, דנגדן לתתא, ודא איהו

ברוך הוא. ובגין כף שיר השירים, קדש
 קדשים.

ולית לה קרא בשיר השירים, דלא אית ביה
 רזא דחמשה ואלף ודאי. שיר השירים
 ודאי הכי הוא. חמש דרגין אינון בהאי קרא,
 כמה דאתמר. ואי תימא, האלף אמאי לא
 אדפר הכא. ודאי ההוא אלף טמירא הוה,
 וטמירא איהו עד דאתחברת אתתא בכעלה.
 ועל דא אשתדל שלמה, למיתי ההוא אלף
 לגבי כלה, בטמירו דגושפנקה דחכמתא
 עלאה.

בין דעבד קדש הקדשים לתתא, גניז וטמיר,
 ועאל רזא דקדש הקדשים לתמן, למעבד
 גניזו דשמושא שלים, עילא ותתא כדקא
 יאות. קדש הקדשים איהו לעילא, רזא
 דחכמתא עלאה, ויובלא. כגוונא דא ירתין
 חתן וכלה, ירותא דאבא ואמא.

ואתהדרו אחסנת ירותא כגוונא אחרא. ירותא
 דאבא, ירותא ברתא, בסליקו דשמא
 קדישא דא, ואתקרי אוף הכי קדש, חכמה.
 ירותא דאמא, ירית ברא, ואקרי קדשים, בגין
 דנטיל כל אינון קדשים עלאין, וכניש לון
 לגביה. ובתר יהיב לון, ואעיל לון לגבי כלה.
 ועל דא אמר שיר השירים. שיר, לגבי קדש.
 השירים, לגבי קדשים, למהוי כלא קדש
 קדשים, ברזא חדא כמה דאתחזי. אשר
 לשלמה הא אתמר למלכא דשלמא דיליה.

ואי תימא שבחא דא דיליה הוא. לא תימא
 הכי, אלא שבחא באתר עלאה איהו
 סלקא. אבל הכא הוא רזא. פד מתתקנן דכר
 ונוקבא כחדא, תחות מלכא עלאה, כדין
 ההוא מלכא אסתליק לעילא, ואתמלא מכל
 קדושין, ומכל ברפאן, דנגדן לתתא, ואתמלי

המלך העליון, כשמתמלא קדשות וברכות ומריק למטה. ולכן התפלות והבקשות - שיתפסן ויתמלא אותו המבוע העליון. שפיון שהוא מתפסן כראוי ממראהו וממראה של אותו התפסן, מתפסן העולם התחתון ועלמותיה, ולא צריך להתפסן העולם התחתון אלא מהמראה של העולם העליון, ללכנה אין מראה מעצמה כלל, פרט לכאשר מתפסנת בשמש ומאירה, וממראה השמש ותקונו נתקנת הלכנה ומאירה. מה שצריכים התפלות והבקשות - שיואר ויתפסן אותו מקום שיוצא ממנו אור. שפיון שאותו מקום מתפסן מן המראה שלו, מתפסן כל מה שלמטה. ולכן התשבחת שאמר שלמה, לא השתדל אלא בשביל המלך שהשלוש שלו שיתפסן. פיון שהתפסן ממראהו, הכל התפסן. ואם הוא לא התפסן, אין תקונו ללכנה לעולמים, ומשום כך אשר לשלמה. שיתפסן ויתמלא כראוי בראשונה, כמו שנתבאר. (שמות כה) ויקחו לי תרומה מאת כל איש וגו', סוד הסודות לידועי החכמה. כשעלה ברצון סתר כל הסתרים לעשות כבוד לכבודו, השיב רוח מנקה עליונה ששופעת מלמעלה למטה, ושם תקונו להתישב בעולם הזה. למה? בשביל שאם לא יהיה עקר ושרש בעולם הזה, לא יהיה כלי להוריק בעולם הזה כלל. ואם לא יריק לעולם הזה, מיד נאכד ולא יכול לעמד אפלו רגע אחד. אבל משום שתקונו הוא מן העולם הזה, מתמלא מצד אחד להוריק לעולם הזה, ומצד אחר להוריק למלאכים העליונים. והפל נזונו ממנו כאחד.

תיאובתיה דמלכא עלאה, כד אתמלי קדושן וברפאן, ואריק לתתא.

וער דא איהו צלותין ובעותין, דיתתפן ואתמליא ההוא מבועא עלאה. דכיון דאיהו מתתפן כדקא יאות, מחיזו דיליה, ומחיזו דההוא תקונא, מתתקנא עלמא תתאה, ועולמתהא. ולא אצטריך עלמא תתאה לאתתקנא, אלא מחיזו דעלמא עלאה. סיהרא, לית לה חיזו מגרמהא כלל, בר פד אתתפן בשמשא ואנהיר, ומחיזו דשמשא ותקונא דיליה אתתקנת סיהרא ואתנהירת.

מה דאצטריך צלותין ובעותין, דיתנהיר ויתתפן ההוא אתר דנפקא מניה נהורא, דכיון דההוא אתר מתתקנא, מחיזו דיליה, אתתפן כל מאן דלתתא. ובגין כך תושבחתא דקאמר שלמה, לא אשתדל אלא בגין מלכא דשלמא דיליה, דיתתפן. פיון דאיהו אתתפן, מחיזו דיליה, כלא יתתפן. ואי איהו לא אתתפן, לית לה תקונא לסיהרא לעלמין, ובגין כך אשר לשלמה. דיתתפן ויתמלי כדקא יאות כדדמיתא, כמה דאתמר. (דף קמ"ד ע"א)

ויקחו לי תרומה מאת כל איש וגו', רזא דרזין לידועי חכמתא, כד אסתלק ברעותא דסתרא דכל סתרין למעבד יקרא ליקריה, אנשיב רוחא מנקודה עלאה, דנגיד מלעילא לתתא, ושוי תקוניה, לאתישבא פהאי עלמא. אמאי. בגין דאי לא יהא עקרא ושרשא פהאי עלמא, לא יהא מאנא לארקא בהאי עלמא כלל. ואי לא יריק להאי עלמא, מיד אתאביד, ולא יכיל לקיימא אפילו רגעא חדא. אבל בגין דתקוניה איהו מהאי עלמא אתמלי מסטרא חדא לארקא להאי עלמא, ומסטרא אחרא לארקא למלאכי עלאי. וכלא אתזנו מניה כחדא.

שְׁלֹמֹת הַתְּקוּן שֶׁל הַרוּחַ הַזֶּה - רוּחוֹת הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה. רוּחַ זוֹ נִשְׁלַמָּה בְּזִמְנֵי שְׁחִנוֹךְ וַיְרֵד וּמִהֲלֵאל הָיָה בְּעוֹלָם, וּכְשֶׁתִּרְפוּ הַרְשָׁעִים בְּעוֹלָם זֶה הַשְּׁלֹמֹת הַהִיא מִמֶּנּוּ. אַחַר שֶׁאֲבָדוּ - בָּא נַח וְהַשְּׁלִים אוֹתוֹ. בָּא דוֹר הַפְּלִגָּה וְהִזִּיז אוֹתָהּ שְׁלֹמֹת מִמֶּנּוּ - בָּא אַבְרָהָם וְהַשְּׁלִים אוֹתוֹ. בָּאוּ אֲנָשֵׁי סְדוּם וְהִזִּיזוּ אוֹתוֹ - בָּא יִצְחָק וְהַשְּׁלִים אוֹתוֹ. בָּאוּ פְּלִשְׁתִּים וְרִשְׁעֵי הַדּוֹר וְהִזִּיזוּ אוֹתוֹ מִמֶּנּוּ - בָּא יַעֲקֹב וּבְנָיו, הַמְטָה הַשְּׁלֹמָה, וְהַשְּׁלִימוּ אוֹתוֹ.

יֵצְאוּ מִהָאָרֶץ הַקְּדוּשָׁה וַיְרֵדוּ לְמִצְרַיִם, וּבְשִׁבְלֵם הִתְעַכְבָּה שָׁם. וּמִשׁוּם שְׁחִזְרוּ שֵׁם יִשְׂרָאֵל לְמַעֲשֵׂי הַמִּצְרַיִם, נִכְנָעָה וַזֶּה אוֹתָהּ שְׁלֹמֹת מִמֶּנּוּ, עַד שֶׁיֵּצְאוּ מִמִּצְרַיִם וּבָאוּ לְעִשׂוֹת מִשְׁכָּן. אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: רְצוּנִי לְדוֹר בִּינֵיכֶם, אֲבָל לֹא יָכוֹל עַד שֶׁתִּתְקַנּוּ אוֹתָהּ רוּחַ שְׁלֵי שֶׁתִּשְׁרָה בִּינֵיכֶם. זֶהוּ שְׁכָתוּב וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנִתִּי בְתוֹכְכֶם. וְזֶהוּ סוּד הַכְּתוּב וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה. אָמַר מֹשֶׁה לַקְּדוֹשׁ-בְּרוּךְ-הוּא: מִי יְכוֹל לְקַחַת אוֹתָהּ וּלְעִשׂוֹת אוֹתָהּ? אָמַר לוֹ: מֹשֶׁה, לֹא כִמוֹ שֶׁאַתָּה חוֹשֵׁב, אֲלֵא - מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ וְגו', מֵאוֹתוֹ רְצוֹן וְרוּחַ שְׁלֵהֶם תִּקְחוּ אוֹתָהּ וְתִשְׁלִימוּ אוֹתָהּ.

בְּשִׁבְא שְׁלֹמָה, תִּקַּן אוֹתָהּ רוּחַ בְּשְׁלֹמֹת שְׁלֹמְעָלָה, שְׁהָרִי מִיּוֹם שֶׁנִּשְׁלַמָּה לְמִטָּה בִּימֵי מֹשֶׁה לֹא הוֹסְרָה אוֹתָהּ שְׁלֹמֹת מִמֶּנּוּ. (עַד שְׁבָא שְׁלֹמָה) בִּיּוֹן שְׁבָא שְׁלֹמָה, הַשְּׁתַדֵּל לְהַשְּׁלִימוּ לְמַעְלָה, וְהִתְחִיל לְתַקַּן אֵת מִרְאֵה הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן לְהִתְתַקֵּן מֵאוֹתוֹ מִרְאֵה שֶׁל הָעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, וְזֶהוּ אֲשֶׁר לְשֹׁלְמָה.

שְׁלִימוּ דְתִקְוֵנָא דְהָאֵי רוּחָא, רוּחֵיהוּן דְצְדִיקָאֵי בְהָאֵי עֲלָמָא. רוּחָא דָא אֲשִׁתְּלִים, בְּזִמְנָא דְחִנוּךְ וַיְרֵד וּמִהֲלֵאל הָוּוּ בְּעֲלָמָא וְכַד אֲסָגִיאוּ חֵיבֵי עֲלָמָא, אַעְדוּ הָהוּא שְׁלִימוּ מַנְיָה. לְבַתָּר דְאֵתְאֲבִידוּ, אֵתְא נַח וְאֲשִׁלִים לֵיה. אֵתְא דַר הַפְּלִגָּה, אַעְדוּ הָהוּא שְׁלִימוּ מַנְיָה. אֵתְא אַבְרָהָם וְאֲשִׁלִים לֵיה. אֵתְא אֲנָשֵׁי סְדוּם וְאַעְדוּ לֵיה. אֵתְא יִצְחָק וְאֲשִׁלִים לֵיה. אֵתְא פְּלִשְׁתִים וְחֵיבֵי דְרָא וְאַעְדוּ לֵיה מַנְיָה. אֵתְא יַעֲקֹב וּבְנָיו, עֲרִסָא שְׁלִימָא, וְאַשְׁלִימוּ לֵיה.

נִפְקוּ מֵאַרְעָא קְדִישָׁא וְנַחְתּוּ לְמִצְרַיִם, וּבְגִינֵיהוּ אֲתַעַכְבַת תַּמָּן. וּבְגִין דְאֵהֲדָרִי תַמָּן יִשְׂרָאֵל לְעוֹבְדֵין דְמִצְרַאֲי, אֲתַכְפִּיא וְאַתְעַדִי הָהוּא שְׁלִימוּ, עַד דְנִפְקוּ מִמִּצְרַיִם, וְאַתּוּ לְמַעַבְד מִשְׁכְּנָא. אָמַר קְדָשָׁא בְרִיךְ הוּא, רְעוּתִי לְדִיִּרָא בִינֵיכֶוּ, אֲבָל לֹא יְכִילְנָא עַד דְתִתְקַנּוּן הָהוּא רוּחָא דִילִי, דִיִּשְׁרִי בְּגוּוִיכֶוּ. הָדָא הוּא דְכְתִיב, וְעָשׂוּ לִי מִקְדָּשׁ וְשִׁכְנִתִּי בְתוֹכְכֶם. וְדָא אִיהוּ רְזָא דְכְתִיב, וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה. אָמַר מֹשֶׁה לְקוּדְשָׁא בְרִיךְ הוּא מָאן יְכִיל לְמִיסַב לָהּ וּלְמַעַבְד לָהּ. אָמַר לֵיה, מֹשֶׁה, לֹא כְמָה דְאַתָּ חוֹשֵׁיב, אֲלֵא מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ וְגו', מֵהָהוּא רְעוּתָא וְרוּחָא דְלֵהוּן, תִּסְבּוֹן לָהּ, וְתִשְׁלִמוּן לָהּ.

כַּד אֵתְא שְׁלֹמָה, אֲתַקִּין לְהָהוּא רוּחָא בְשְׁלִימוּ דְלַעֲיִלָא, דְהָא מִן יוֹמָא דְאֲשִׁתְּלִים לְתַתָּא בְיוֹמוֹי דְמֹשֶׁה, לֹא אַעְדִיאוּ הָהוּא שְׁלִימוּ מַנְיָה. (עַד דְהָא שְׁלֹמָה) בִּיּוֹן דְאֵתְא שְׁלֹמָה, אֲשִׁתְּדַל לְאַשְׁלַמָּא לֵיה לְעִילָא, וְשִׁאֲרֵי לְאַתְקֵנָא חִיזוּ דְעֲלָמָא עֲלָאָה, לְאַתְתַּקֵּנָא מֵהָהוּא חִיזוּ עֲלָמָא תַתָּאָה, וְדָא אִיהוּ אֲשֶׁר לְשֹׁלְמָה.

השלמה מההשמטות

השלמה מההשמטות (סימן ג) מספר הבהיר

(סימן ג) מספר הבהיר

יִשָּׁב רַבִּי בְּרַכְיָה וְדַרְשׁ, מֵהוּ שְׁפָתוֹב (שְׁמוֹת כה) וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה? כִּף אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אוֹתָהּ תְרוּמָה תְּרִימוּ אוֹתָהּ בַּתְּפִלוֹתֵיכֶם, וְמִי הוּא אוֹתוֹ שְׁנֵדְבוּ לְבוֹ לְהַמְשִׁיךְ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה - כְּפָדוּהוּ, כִּי בּוֹ אֲנִי שֹׁמֵחַ שְׂיֻדִיעַ שְׁמִי, וּמִמֶּנּוּ רְאוּי לְקַחַת אֶת תְּרוּמָתִי. שְׁנַאֲמַר (שְׁמוֹת כ"ה) מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי, מֵאוֹתוֹ הַמִּתְנַדֵּב. שְׁאָמַר רַבִּי רַחֲמֵאִי, צְדִיקִים וְחַסִּידִים שְׂבִי שְׂרָאֵל שְׁמַרְיָמִן אוֹתִי עַל כָּל הָעוֹלָם בְּזִכְיוֹתֵיהֶן וּמֵהֶם מִתְּפָרְנִס הַל"ב, וְהַלֵּב מִפְּרָנְסָן.

וְכָרְ הַצּוּרוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַמִּמְנוֹת עַל הָאֲמוֹת, וְיִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים נִטְלוּ מִגּוֹף הָאֵילָן וּמִלְּבוֹ. מֵה לֵב הָדָר, פְּרִי הַגּוֹף - אֶף יִשְׂרָאֵל נִטְלוּ עֵץ הָדָר. מֵה אֵילָן תָּמַר, עֲנַפְיוֹ סְבִיבֵי וְלוֹלְבוֹ בְּאֲמַצֵּעַ - אֶף יִשְׂרָאֵל נִטְלוּ גּוֹף הָאֵילָן הַזֶּה, שֶׁהוּא לְבוֹ. וּכְנֶגֶד הַגּוֹף הוּא חוּט הַשְּׂדֵרָה בְּאֲדָם, שֶׁהוּא עֶקֶר הַגּוֹף, לְמַה לְוֹלֵב זֶה פְּתִיב לֹ לֵב אֶף הַלֵּב מְסוּר ל"ו. וּמֵה ל"ב זֶה שְׁלֵשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת חֲכָמָה בּוֹ - אֶף כָּל נְתִיב מֵהֶם צוּרָה שׁוּמְרָת, שְׁנַאֲמַר (בְּרֵאשִׁית ג) לְשֹׁמֵר אֶת דְּרָךְ עֵץ הַחַיִּים.

וּמֵהוּ (שֵׁם) וַיִּשְׁכֵּן מִקְדָּם לְגַן עֵדֶן? וַיִּשְׁכֵּן בְּאוֹתָן נְתִיבוֹת שְׁקָדְמוֹ לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנִקְרָא גֵן וְשְׁקָדִים לְפָרוּבִים, שְׁפָתוֹב (שֵׁם) וְאֵת הַפְּרִבִּים. וְשְׁקָדִים לְלֵהֵט, שְׁפָתוֹב (שֵׁם) אֶת לֵהֵט הַחֶרֶב. וְהָרִי פְּתוֹב שְׁמִים וְאֵשׁ קָדְמוֹ, שְׁפָתוֹב (שֵׁם א) יְהִי רִקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם. וְכַתִּיב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרִקִיעַ שָׁמַיִם. וּמִנֵּיִן לָנוּ שְׁשֵׁמִים הָיוּ אֵשׁ? שְׁפָתוֹב (דְּבָרִים ד) כִּי ה' אֱלֹהֵיךָ אֵשׁ אֲכָלָה הוּא.

יִשָּׁב רַבִּי בְּרַכְיָה וְדַרְשׁ מֵאִי דְכָתִיב (שְׁמוֹת כ"ה) וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה. כִּף אָמַר הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, אוֹתָהּ תְרוּמָה תְּרִימוּ אוֹתָהּ בַּתְּפִלוֹתֵיכֶם, וְמִי הוּא אוֹתוֹ שְׁנֵדְבוּ לְבוֹ לְהַמְשִׁיךְ מִן הָעוֹלָם הַזֶּה כְּפָדוּהוּ, כִּי בּוֹ אֲנִי שֹׁמֵחַ שְׂיֻדִיעַ שְׁמִי, וּמִמֶּנּוּ רְאוּי לְקַחַת אֶת תְּרוּמָתִי. שְׁנַאֲמַר (שְׁמוֹת כ"ה) מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי, מֵאוֹתוֹ הַמִּתְנַדֵּב. דְּאָמַר רַבִּי רַחֲמֵאִי, צְדִיקִים וְחַסִּידִים שְׂבִי שְׂרָאֵל שְׁמַרְיָמִן אוֹתִי עַל כָּל הָעוֹלָם בְּזִכְיוֹתֵיהֶן וּמֵהֶם מִתְּפָרְנִס הַל"ב, וְהַלֵּב מִפְּרָנְסָן.

וְכָרְ הַצּוּרוֹת הַקְּדוֹשׁוֹת הַמִּמְנוֹת עַל הָאֲמוֹת, וְיִשְׂרָאֵל קְדוֹשִׁים נִטְלוּ מִגּוֹף הָאֵילָן וּמִלְּבוֹ. מֵה לֵב הָדָר, פְּרִי הַגּוֹף אֶף יִשְׂרָאֵל נִטְלוּ עֵץ הָדָר. מֵה אֵילָן תָּמַר, עֲנַפְיוֹ סְבִיבֵי וְלוֹלְבוֹ בְּאֲמַצֵּעַ אֶף יִשְׂרָאֵל נִטְלוּ גּוֹף הָאֵילָן הַזֶּה, שֶׁהוּא לְבוֹ. וּכְנֶגֶד הַגּוֹף הוּא חוּט הַשְּׂדֵרָה בְּאֲדָם, שֶׁהוּא עֶקֶר הַגּוֹף, לְמַה לְוֹלֵב זֶה פְּתִיב לֹ לֵב אֶף הַלֵּב מְסוּר ל"ו. וּמֵה ל"ב זֶה שְׁלֵשִׁים וּשְׁתַּיִם נְתִיבוֹת חֲכָמָה בּוֹ אֶף בְּכָל נְתִיב מֵהֶם צוּרָה שׁוּמְרָת, שְׁנַאֲמַר (בְּרֵאשִׁית ג) לְשֹׁמֵר אֶת דְּרָךְ עֵץ הַחַיִּים.

וּמֵהוּ (בְּרֵאשִׁית ג) וַיִּשְׁכֵּן מִקְדָּם לְגַן עֵדֶן, וַיִּשְׁכֵּן בְּאוֹתָן נְתִיבוֹת שְׁקָדְמוֹ לְאוֹתוֹ מְקוֹם שְׁנִקְרָא גֵן וְשְׁקָדִים לְפָרוּבִים, דְּכָתִיב (בְּרֵאשִׁית ג) וְאֵת הַפְּרִבִּים. וְשְׁקָדִים לְלֵהֵט דְּכָתִיב (בְּרֵאשִׁית ג) אֶת לֵהֵט הַחֶרֶב. וְהָא כְּתִיב דְּמִים וְאֵשׁ קָדְמוֹ דְּכָתִיב (בְּרֵאשִׁית א) יְהִי רִקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם. וְכַתִּיב וַיִּקְרָא וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרִקִיעַ שָׁמַיִם, וּמִנֵּיִן לָנוּ דְּשְׁמִים הָיוּ אֵשׁ דְּכָתִיב (דְּבָרִים ד) כִּי י' אֱלֹהֵיךָ אֵשׁ אֲכָלָה הוּא.

וּמִנֵּי לָנוּ שְׁשָׁמִים הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא? שְׁכָתוּב (מלכים-א ח) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. הָאֵם שְׁלֵמָה מִתְפַּלֵּל אֶל הַשָּׁמַיִם שִׁישְׁמְעוּ תִּפְלְתוּ? אֵלֹא שְׁנִקְרָא שָׁמַם עַל שְׁמוֹ, שְׁכָתוּב (מלכים-א ח) הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יִכְלְפוּדָךְ. הֲרֵי שְׁמוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהֲרֵי אִשׁ. וְאַמְרַתְּ קָדָם? אֵלֹא אָמַר, כַּחַם קָדָם שֶׁל אוֹתָן הַצּוּרוֹת שֶׁל הַמְּקוֹם הַהוּא. וּמֵאֵי נִינְהוּ כַּחַם כְּמָה דְאַתָּ אָמַר (שמואל א' ב) אֵינן קְדוּשׁ וְאֵינן צוּר כַּאלֵהִינוּ.

יֵשֵׁב רַבִּי בְּרַכְיָה וְדָרַשׁ, מָאֵי לוּלֵב דְאַמְרִינָן, אֵלֹא לֹו מְסָר הַלֵּב וְהֵיאָף, אָמַר לִיה שְׁלֹשָׁה שָׁרִים הֵם, תַּלְ"י וְגַלְגַּל וְל"ב, וְלִכְל אֶחָד וְאַחַד שְׁנַיִם עֶשֶׂר. חֲזָרוּ הַשְּׁלֹשָׁה מִנֵּי ל"ו, וּבָהֶם נִתְקַיְּם הָעוֹלָם, שְׁכָתוּב (משלי כח) וְצַדִּיק יִסּוֹד עוֹלָם. שְׁנִינוּ, עֲמוּד אֶחָד מִן הָאֲרָץ עַד לְרַקִּיעַ וְצַדִּיק שְׁמוֹ, עַל שֵׁם הַצַּדִּיקִים, וְנִתְגַּבֵּר. וְאֵם לֹא - מִתְחַלֵּשׁ, וְהוּא סוּבַל כֹּל הָעוֹלָם, דְּכָתִיב וְצַדִּיק יִסּוֹד עוֹלָם. וְאֵם חֲלָשׁ, לֹא יוּכַל לְהִתְקַיֵּם הָעוֹלָם. הַלְכָף אֶפְּלוּ אֵינן בְּעוֹלָם אֵלֹא צַדִּיק אֶחָד, מַעֲמִיד אֶת הָעוֹלָם. לְפִיכָף קָחוּ תְרוּמָתִי מִמֶּנּוּ תְחִלָּה, וְאַחֲרָיו זֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאַתֶּם, מֵאַתְ הַנִּשְׁאָר. וּמֵהוּ זָהָב וְכֶסֶף וְנַחֲשֶׁת? דְּבַר אַחַר וְיִקְחוּ לִי תְרוּמָה - וְיִקְחוּ לִי לְקֹדֶשׁ תְּרוּמָה, שְׁהִיא יו"ד, וְהִיא עֲשִׂירִי. וּמִנֵּי לָנוּ שְׁעֲשִׂירִי קֹדֶשׁ? שְׁכָתוּב (ויקרא כו) הַעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹדֶשׁ, וּמֵהוּ קֹדֶשׁ, לְקֹדֶשׁ. וְהוּא קֹדֶשׁ? שְׁכָתוּב (יחזקאל מד) וְרֵאשִׁית כָּל בְּפוּרֵי כָל וְכָל תְּרוּמַת כָּל מִכַּל תְּרוּמוֹתֵיכֶם, שְׁכָתוּב (תהלים קי"א) רֵאשִׁית חֲכֵמָה יִרְאֵת יי, אֵינן חֲכֵמָה אֵלֹא יִרְאֵת הַשָּׁם. (עד כאן מִהַחֲשַׁמְמוֹת).

מִהַחֲשַׁמְמוֹת

וְזֹאת הַתְּרוּמָה - הֲרֵי נֹאמַר,

וּמִנֵּי לָן דְּשָׁמִים הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא דְכָתִיב (מלכים א' ח) וְאַתָּה תִּשְׁמַע הַשָּׁמַיִם. אָטוּ שְׁלֵמָה מִתְפַּלֵּל אֶל הַשָּׁמַיִם שִׁישְׁמְעוּ תִּפְלְתוּ אֵלֹא שְׁנִקְרָא שָׁמַם עַל שְׁמוֹ, דְּכָתִיב (מלכים א' ח) הַשָּׁמַיִם וּשְׁמֵי הַשָּׁמַיִם לֹא יִכְלְפוּדָךְ. הֲרֵי שְׁמוֹ שֶׁל הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא וְהוּא אִשׁ. וְאַמְרַתְּ קָדָם. אֵלֹא, אֵימָא כַּחַם קָדָם שֶׁל אוֹתָן הַצּוּרוֹת שֶׁל הַמְּקוֹם הַהוּא. וּמֵאֵי נִינְהוּ כַּחַם כְּמָה דְאַתָּ אָמַר (שמואל א' ב) אֵינן קְדוּשׁ פִּי כִי אֵינן בִּלְתָּדָךְ וְאֵינן צוּר כַּאלֵהִינוּ.

יֵשֵׁב רַבִּי בְּרַכְיָה וְדָרַשׁ, מָאֵי לוּלֵב דְאַמְרִינָן, אֵלֹא לֹו מְסָר הַלֵּב וְהֵיאָף, אָמַר לִיה שְׁלֹשָׁה שָׁרִים הֵם, תַּלְ"י וְגַלְגַּל וְל"ב, וְלִכְל אֶחָד וְאַחַד שְׁנַיִם עֶשֶׂר. חֲזָרוּ הַשְּׁלֹשָׁה מִנֵּי ל"ו, וּבָהֶם נִתְקַיְּם הָעוֹלָם, דְּכָתִיב (משלי כ"ה) וְצַדִּיק יִסּוֹד עוֹלָם, תִּנָּא עֲמוּד אֶחָד מִן הָאֲרָץ עַד לְרַקִּיעַ וְצַדִּיק שְׁמוֹ, עַל שֵׁם הַצַּדִּיקִים, וְנִתְגַּבֵּר. וְאֵם לֹאוּ מִתְחַלֵּשׁ, וְהוּא סוּבַל כֹּל הָעוֹלָם, דְּכָתִיב וְצַדִּיק יִסּוֹד עוֹלָם. וְאֵם חֲלָשׁ, לֹא יוּכַל לְהִתְקַיֵּם הָעוֹלָם. הַלְכָף אֶפְּלוּ אֵינן בְּעוֹלָם אֵלֹא צַדִּיק אֶחָד, מַעֲמִיד אֶת הָעוֹלָם. לְפִיכָף קָחוּ תְרוּמָתִי מִמֶּנּוּ תְחִלָּה, וְאַחֲרָיו זֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאַתֶּם, מֵאַתְ הַנִּשְׁאָר. וּמֵהוּ זָהָב וְכֶסֶף וְנַחֲשֶׁת.

דְּבַר אַחַר וְיִקְחוּ לִי תְרוּמָה וְיִקְחוּ לִי לְקֹדֶשׁ תְּרוּמָה, שְׁהִיא יו"ד וְהִיא עֲשִׂירִי. וּמִנֵּי לָן דְּעֲשִׂירִי קֹדֶשׁ, דְּכָתִיב (ויקרא כ"ז) הַעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹדֶשׁ, לְקֹדֶשׁ. וּמֵהוּ קֹדֶשׁ דְּכָתִיב (יחזקאל מ"ד) וְרֵאשִׁית כָּל בְּפוּרֵי כָל וְכָל תְּרוּמַת כָּל מִכַּל תְּרוּמוֹתֵיכֶם, דְּכָתִיב (תהלים קי"א) רֵאשִׁית חֲכֵמָה יִרְאֵת יי, אֵינן חֲכֵמָה אֵלֹא יִרְאֵת הַשָּׁם. (עד כאן מִהַחֲשַׁמְמוֹת).

מִהַחֲשַׁמְמוֹת

וְזֹאת הַתְּרוּמָה, (שמות כה) הָאֵתְמוֹר, דְּכַד קֹדֶשׁא

שִׁשְׁהַתְּגַלָּה הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
עַל הַר סִינַי, כְּשֶׁנִּתְּנָה תּוֹרָה
לְיִשְׂרָאֵל בְּעֶשֶׂר אֲמִירוֹת, כֹּל
אֲמִירָה וְאֲמִירָה עֲשֵׂתָה קוֹל,
וְאוֹתוֹ קוֹל נֶחֱלַק לְשִׁבְעִים קוֹלוֹת,
וְכֻלָּם הָיוּ מְאִירִים וְנוֹצְצִים לְעֵינַי
כֹּל יִשְׂרָאֵל, וְהָיוּ רוֹאִים עֵין בְּעֵין
אֶת זֵיו כְּבוֹדוֹ. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שְׁמוֹת
כ) וְכֹל הָעַם רֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת.
רוֹאִים וְדָאֵי.

וְאוֹתוֹ קוֹל הָיָה מִתְּרָה בְּכֹל אֶחָד
וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל וְאוֹמֵר לָהֶם:
תִּקְבַּל אוֹתִי עֲלֶיךָ בְּכַף וְכַף מְצוּוֹת
שְׁבַתוֹרָה? וְאָמְרוּ כֵן. חֲזַר לוֹ עַל
רֵאשׁוֹ וְהַתְּגַלְּגַל עֲלָיו, וְהָיָה מִתְּרָה
בּוֹ וְאוֹמֵר לוֹ: תִּקְבַּל אוֹתִי עֲלֶיךָ
בְּכַף עֲנָשִׁים שְׁבַתוֹרָה? וְהָיָה
אוֹמֵר כֵּן. אַחַר כֵּף חֲזַר אוֹתוֹ הַקּוֹל
וְנָשַׁק אוֹתוֹ בְּפִיו. זֶהוּ שְׁפָתוֹב (שִׁיר
א) יִשְׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ.

וְאִזּוֹ כֹּל מָה שֶׁהָיוּ רוֹאִים יִשְׂרָאֵל
בְּאוֹתוֹ זְמַן, הָיוּ רוֹאִים בְּתוֹךְ אוֹר
אֶחָד שֶׁקְּבַל כֹּל אוֹתָם הָאוֹרוֹת
הָאֲחֵרִים, וְהָיוּ מִשְׁתַּוֵּקְקִים
לְרֵאוֹת. אָמַר לָהֶם הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ
הוּא: אוֹתוֹ הָאוֹר שְׂרָאִיתֶם בְּהַר
סִינַי שֶׁקְּבַל כֹּל אוֹתָם גּוֹנֵי הָאוֹרוֹת
וְתִשְׁוֹקְתֶכֶם עֲלָיו, תִּקְבְּלוּ אוֹתָהּ
וְתִקְחוּ אוֹתָהּ אֵלֵיכֶם, וְאוֹתָם
גּוֹנִים שֶׁהִיא מְקַבֶּלֶת, אֵלֶּה הֵם
זֶהב וְכֶסֶף וְנִחְשֶׁת וְגו'.

דְּבַר אַחַר יִשְׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ
- מָה רָאָה שְׁלֵמָה הַמֶּלֶךְ שֶׁהַכְּנִיס
דְּבָרֵי אֶהְבָּה בֵּין הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן
לְעוֹלָם הַתַּחְתּוֹן, וְרֵאשִׁית
הַתְּשֻׁבָּחַת שֶׁל הָאֶהְבָּה שֶׁהַכְּנִיס
בִּינֵיהֶם הוּא יִשְׁקֵנִי? אֵלֶּה הָרֵי
פְּרִשׁוּהָ וְכַף הוּא, שְׂאִין אֶהְבָּה שֶׁל
דְּבָקוֹת רוּחַ בְּרוּחַ פְּרִט לְנִשְׁקָהּ,
וְנִשְׁקָהּ הִיא בְּפֶה, שֶׁהִיא מְבוּעַ
שֶׁל הָרוּחַ וְהַמוֹצֵא שֶׁלוֹ.
וְכִשְׁנוֹשְׁקִים זֶה לְזֶה, נִדְּבָקוֹת

בְּרִיךְ הוּא אֲתִגְלִי עַל טוֹרָא דְּסִינַי, כֹּד
אֲתִיְהִיבַת אוֹרֵייתָא לְיִשְׂרָאֵל בְּעֶשֶׂר אֲמִירוֹן. כֹּל
אֲמִירָה וְאֲמִירָה עֶבֶיד קֵלָא, וְהָהוּא קֵלָא
אֲתַפְרֵשׁ לְשִׁבְעֵין קֵלִין, וְהוּוּ כֵלְהוּ נְהִירִין
וְנֹצְצִין לְעֵינֵיהוּ דִּישְׂרָאֵל כֵּלְהוּ, וְהוּוּ חֲמָאן
עֵינֵין בְּעֵינֵין זֵיו יִקְרָא דִּילֵיהּ, הָדָא הוּא
דְּכְתִיב, (שְׁמוֹת כ) וְכֹל הָעַם רוֹאִים אֶת הַקּוֹלוֹת.
רוֹאִים וְדָאֵי.

וְהָהוּא קֵלָא הָוָה אֲתִרִי בֵיהּ בְּכֹל חַד וְחַד
מִיִּשְׂרָאֵל, וְאָמַר לוֹן, תִּקְבְּלֵנִי עֲלֶיךָ,
בְּכַף וְכַף פְּקוּדִין דְּבְאוֹרֵייתָא, וְאָמְרוּ הִין.
אֶהְדֵּר לֵיהּ עַל רִישֵׁיהּ, וּמִתְּגַלְּגַלָּא עֲלֵיהּ, וְהוּוּ
אֲתִרִי בֵיהּ, וְאָמַר לֵיהּ, תִּקְבְּלֵנִי עֲלֶיךָ בְּכַף
עוֹנָשִׁין דְּבְאוֹרֵייתָא, וְהוּוּ אָמַר הִין. לְבַתֵּר
אֶהְדֵּר הָהוּא קֵלָא, וְנִשְׁיַק לֵיהּ בְּפוּמִיָּה, הָדָא
הוּא דְּכְתִיב, (שִׁיר הַשִּׁירִים א) יִשְׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ.
וְכִרִין כֹּל מָה דְּהוּוּ חֲמָאן יִשְׂרָאֵל בְּהָהוּא
זְמַנָּא, הוּוּ חֲמָאן גּוֹ חַד נְהוֹרָא, דְּקַבִּיל
כֹּל אֵינּוֹן נְהוֹרִין אֲתִרְנִין, וְהוּוּ תֵאבִין לְמַחְמִי.
אָמַר לוֹן קִדְשָׁא בְּרִיךְ הוּא, הָהוּא נְהוֹרָא
דְּחִמִּיתוּ בְּטוֹרָא דְּסִינַי, דְּקַבִּיל כֹּל אֵינּוֹן גּוֹוֹנֵי
נְהוֹרִין, וְתִיאוּבְתָא דְּלִכּוֹן עֲלֵיהּ, תִּקְבְּלוֹן לָהּ
וְתִסְבוֹן לָהּ לְגַבְיִיכוּ, וְאֵינּוֹן גּוֹוֹנִין דְּאִיְהִי
מְקַבֶּלָא, אֵלִין אֵינּוֹן זֶהב וְכֶסֶף וְנִחְשֶׁת וְגו'.

דְּבַר אַחַר יִשְׁקֵנִי מִנְּשִׁיקוֹת פִּיהוּ, מְאִי קָא
חֲמָא שְׁלֵמָה מְלִפָּא, דְּאִיְהוּ אָעִיל מְלִי
דְּרַחֲמֵי בֵין עֲלֵמָא עֲלָאָה לְעֵלְמָא תַּתָּאָה,
וְשִׁירוֹתָא דְּתוֹשְׁבַחְתָּא דְּרַחֲמֵי דְּאָעִיל
בִּינֵיהוּ, יִשְׁקֵנִי אִיְהוּ. אֵלֶּה הָא אוּקְמוּהָ וְהָכִי
אִיְהוּ, דְּלִית רַחֲמֵי דְּדְבִיקוֹת דְּרוּחָא (דף קמ"ו ע"ב)
בְּרוּחָא, בַּר נִשְׁיַקָּהּ. וְנִשְׁיַקָּהּ בְּפוּמָא, דְּאִיְהִי
מְבוּעַא דְּרוּחָא, וּמְפָקְנֵי דִּילֵיהּ. וְכֹד נִשְׁקִין דָּא

הרוחות אלה באלה ונהיים אחד,
ואז זוהי אהבה אחת.

בספרו של רב המנונא סבא הראשון היה אומר על הפסוק הזה, נשיקה של אהבה מתפשטת לארבע רוחות, וארבע רוחות נדבקות כאחד, והן בתוף סוד האמונה, ועולות בארבע אותיות. ואותן האותיות של השם הקדוש תלויים בהם, ועליונים ומתחתונים תלויים בהם, ותשפחת שיר השירים תלויה בהם. ומה הוא? אהב"ה. והן מרפכה עליונה. והם חברות ודבקות ושלמות הכל.

אלו האותיות הן ארבע רוחות, והן רוחות של אהבה ושמחה של כל איברי הגוף בלי עצב כלל. ארבע רוחות הן בנשיקה, כל אחת ואחת כלולה בתחבתה. וכשקרוח הזו כלולה באחרת, ואותה אחרת כלולה בזה, נעשות שתי רוחות כאחת, ואז מתחברות בדבקות אחת, והן ארבע בשלמות, ונובעות זו מזו ונכללות זו בזו.

וכשמתפשטות (וכשנפרדות), נעשה מאותן ארבע רוחות פרי אחד, והוא רוח אחת הכלולה מארבע רוחות, וזה עולה ובוקע וקיעים, עד שעולה ויושב אצל היכל אחד שנקרא היכל האהבה, והוא ההיכל שכל אהבה תלויה בו. ואותה רוח כן נקראת - אהבה, וכשרוח זו עולה, מתעוררת לאותו היכל להתחבר למעלה.

ארבע אותיות הן אצל ארבע רוחות, והן אהבה, והפרי שלהן אהבה. כשמתחברות זו בזו, מיד מתעורר זה בצד זה וזה בצד זה. א' מיד יוצא ה' ומתחבר בא', נדבק בדבקות באהבה. ונעשות (ומתעוררות) שתי אותיות אחרות, ב'

לדא, מתדבקן רוחין אלין באלין, והווי חד,
וכדין איהו רחימו חד.

בספרא דרב המנונא סבא קדמאה, הוה אמר על האי קרא, נשיקה דרחימו אתפשט לארבע רוחין, וארבע רוחין מתדבקן כחדא, ואינון גו רזא דמהימנותא וסלקין בארבע אתוון, ואינון אתוון דשמא קדישא תלי בהו, ועלאין ותתאין תליין בהו. ותושפחתא דשיר השירים תלי בהו. ומאן איהו. אהב"ה. ואינון רתיכא עלאה. ואינון חברותא ודבקותא ושלימו דכלא.

אלין אתוון. ארבע רוחין אינון. ואינון רוחין דרחימו וחדוה דכל שייפי גופא בלא עציבו כלל. ארבע רוחין אינון בנשיקה, כל חד וחד כליל בחבריה. וכד האי רוחא כליל באחרא, וההוא אחרא כליל בהאי. אתעבידו תרין רוחין כחדא. וכדין מתחברן בדביקו חד, אינון ארבע בשלימו, ונבעין דא בדא, ואתכלילו דא בדא.

וכד מתפשטן, (כ"א מתפרשין) אתעביד מאינון ארבע רוחין חד איבא, ואיהו רוחא חדא דכליל מארבע רוחין. ודא סליק ובקע וקיעין, עד דסליק ויתיב לגבי חד היכלא. דאתקרי היכלא דאהבה, ואיהו היכלא דכל רחימו תליא ביה. וההיא רוחא הכי אקרי אהבה, וכד האי רוחא סליק אתער ליהווא היכלא, לאתחברא לעילא.

ארבע אתוון אינון, לגבי ארבע רוחין. ואינון אהבה. ואיבא דלהון אהבה. כד מתחברן דא בדא, מיד אתער דא בסטר דא ודא בסטר דא. א' מיד נפיק ה', ואתחבר בא', מתדבק בדביקו ברחימו. ואתעבידו (כ"א)

ואתער) תרין אתוון אחרנין, ב' ה', ואתכלילו רוחין ברוחין בדביקו

ה', ונכללות רוחות ברוחות בדבקות של אהבה, ופורחות מהן האותיות הללו באותה רוח שעולה, ומתעטרות בו פראוי. בין שהולכת ועולה אותה אהבה שלמה, כלולה בכל אותן ארבע רוחות, פוגשת בממנה אחד עליון גדול שממנה על אלה ותשע מאות ותשעים רקיעים, והוא ממנה על השפע של שלשה עשר נהרות אפרסמון וף ששופע מסוד של הטל העליון, ואותו השפע נקרא מים רבים. בין שפוגש לאותו גדול המחנות עומד אצלו, ולא יכול לעכב אותו, ועובר בהם עד שנגנס להיכל האהבה.

ועל זה אמר שלמה בסיום שבחו, מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה. מים רבים - אלו מים עליון ששופעים תוף (מתוף) הטל העליון. ונהרות לא ישטפוה - אלה הם נהרות אפרסמון וף, שהם שלשה עשר. אותו ממנה הוא מלאך שליח מלפני ה', וזהו גדול המחנות שקושר כתרים לרבוננו, סוד של אכתריאל, מעטר העטרות לרבוננו בשם מגלף מחקק, יהוה יה צבאות. בין שנגנס להיכל (שהולך ועולה אותה) האהבה, מתעוררת אהבה של נשיקות עליונות, שכתוב (בראשית כט) וישק יעקב לרחל, להיות נשיקות של אהבה עליונה פראוי. ואותן נשיקות ראשית ההתעוררות של כל אהבה, והתדבקות וקשר שלמעלה. ומשום כך ראשית התשבחת של שירה זו הוא ישקני.

מי ישקני? אותו הנסתר תוף הסתר העליון. ואם תאמר שנסתר כל הנסתרים בו תלויות הנשיקות אותו, והוא גלה ממנו אור אחד מתוכו, והוא אור שמאיר לכל, וזו

דרחימו, ופרחין אלין אתון מנייהו, בההוא רוחא דסליק, ומתעטרן ביה כדקא יאות. בין דאזיל וסליק ההוא אהבה שלימא, כלילא בכל אינון ארבע רוחין, פגע בחד ממנא עלאה רברבא, די ממנא על אלה ותשע מאה ותשעין רקיעין, ואיהו ממנא על נגידו דתליסר נהרי אפרסמוןא דכיא, דנגדא מרזא דטלא דלעילא. וההוא נגידו אתקרי מים רבים. פיון דפגע לגבי ההוא רב משריין קאים לגביה, ולא יכיל לאעפכא ליה, ואעבר בהו עד דאעיל לגבי היכל אהב"ה.

על דא אמר שלמה, בסיום שבחיה, (שיר השירים ח) מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה.

מים רבים: אלין מים עלאין דנגדין גו (ס"א מגו) טלא עלאה. ונהרות לא ישטפוה: אלין אינון נהרי אפרסמוןא דכיא, דאינון תליסר. ההוא ממנא איהו מלאכא דשליח מן קדם יי', ודא איהו רב משריין דקשיר כתרין למאריה, רזא אכתריאל, מעטר עטרין למאריה, בשמא גליפא מחקקא, יהוה יה צבאות.

בין דאעיל לגבי היכל (נ"א דאזיל וסליק ההוא) אהבה, אתער רחימו דנשיקין עלאין, דכתיב, (בראשית כט) וישק יעקב לרחל, למהוי נשיקין דרחימו עלאה כדקא יאות, ואינון נשיקין שירותא דאתערו דכל רחימו, ואתדבקותא וקשורא דלעילא. ובגין כך שירותא דתושבחתא דשירתא דא איהו ישקני.

מאן ישקני. ההוא דסתים גו סתימו עלאה. ואי תימא, סתימא דכל סתימין ביה תליין נשיקין ונשיק לתתא. תא חזי, סתימא דכל סתימין, לית מאן דיידע ליה, ואיהו גלי

ונושק למטה - בא וראה, נסתר כל הנסתרים אין מי שמפיר דקין ונסתר שלא התגלה, רק בשביל אחד דקין שהתפשט

התעוררות של כל הסודות העליונים. והוא נסתר. לפעמים נסתר, לפעמים גלוי, ואף על גב שלא התגלה כלל. והתעוררות העליה של הנשיקות תלויים בו. ומתוך שהוא נסתר, ראשית התשפחת היא בדרך נסתר.

ואם בו תלויים, מה רוצה יעקב כאן, שהרי בו תלויות הנשיקות? אלא ודאי כך הוא. ישקני, אותו הנסתר למעלה. ובמה? באותה המרכבה (מנורה) העליונה שכל הגונים תלויים ומתחברים בה. וזהו יעקב, כמו שאמרנו, דבקות להדבק במלך בפניו שלו הוא. ועל זה כתוב מנשיקות פיהו.

כי טובים דודיך, חזר לשמש שמאיר ללבנה מתוך האור של אותן מנורות עליונות, והוא נוטל את האור של כלם ומאיר ללבנה. ואותם נרות (נשיקות) עליונים, והוא נוטל האור של כלם ומאיר ללבנה. ואותם הנרות שמזדווגים בו, מאיזה מקום מאירים? חזר ואמר מיין, מאותו זין המשמר, מאותו זין שהוא שמחת כל השמחות. ומיהו אותו הזין שנותן חיים ושמחה לכל? זה אלהים חיים, זין שנותן חיים וחדוה לכל.

עוד מיין - מאותו שם שנקרא יהו"ה. זהו זין של שמחה, של אהבה, של רחמים, ומזה כלם מאירים ושמחים. באו החברים ונשקוהו בראשו. (בשהגיעו אל רבי שמעון, סדרו הדברים לפניו).

בכה רבי שמעון ואמר, ידעתי ודאי שרוח קדושה עליונה מכשפשת (מנצחת) בכם. אשרי הדור הזה, שהרי לא יהיה בדור הזה עד שיבא מלך המשיח,

מניה נהירו חד דקיק סתים, דלא אתגלי בר בחד שביל דקיק דאתפשט מגויה, ואיהו נהירו דנהיר לכלא. ודא אתערו דכל רזין עלאין. ואיהו סתים. לזמנין סתים, לזמנין אתגליא. ואף על גב דלא אתגליא כלל. ואתערו דסליקו דנשיקין ביה תליין. ומגו דאיהו סתים, שירותא דתושבחתא בארץ סתים איהו.

ואי ביה תליין מה בעי יעקב הכא, דהא ביה תליין נשיקין. אלא ודאי הכי הוא. ישקני,

ההוא דסתים לעילא. ובמה. (דף קמ"ו ע"א) ביה הוא רתיכא (ג"א בוצינא) עלאה, דכל גוונין תליין ומתחברין ביה. והאי איהו יעקב. כמה דאמרינן, דביקותא לאתדבקא במלפא בכרא דיליה הוא. ועל דא כתיב (שיר השירים א) מנשיקות פיהו.

כי טובים דודיך, אהדר לגבי שמשא, דאנהיר לה לסיהרא, מגו נהירו דאינון בוצינין עלאין, ואיהו נוטיל נהורא דכלהו, ואנהיר לסיהרא. ואינון בוצינין (ג"א נשיקין) עלאין, ואיהו נוטיל נהורא דכלהו, ואנהיר לסיהרא ואינון בוצינין דמזדווגין ביה, מאן אתר נהרין. הדר ואמר מיין, מההוא זין דמנטרא, מההוא זין דאיהו חדוה דכל חדוון. ומאן איהו ההוא זין, דיהיב חיים וחדוה לכלא. דא אלהים חיים, זין, דיהיב חיים וחדוה לכלא.

הו מיין, מההוא שמא דאקרי יהו"ה, דא איהו זין דחדוה דרחימו דרחמי, ומן דא פלהו נהירין וחדאן. אתו חבריא ונשיקו ליה ברישיה. (פר מטו לגבי רבי שמעון סדרו מילין קמיה).

בכה רבי שמעון, ואמר, ידענא ודאי דרוחא קדישא עלאה קא מכשפשא (ר"א מנצחא) בכו, זכאה דרא דא, דהא לא

א

שְׁהָרִי הַתּוֹרָה חוֹזֶרֶת לִישָׁנָה.
אֲשֶׁרִי הַצְּדִיקִים בְּעוֹלָם הַזֶּה
וּבְעוֹלָם הַבָּא.

וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאִתְּם.
רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, פְּסוּקֵי זֶה
פִּרְשֵׁהוּ, וְסוּדוֹת שְׁלוֹ הָרִי נֹאמְרוּ.
אָבֶל (פֶּשֶׁט) סוּד הַפְּתוּב כֶּף לְמִדְנֹו,
וְהַפְּסוּקִים קָשִׁים, שְׁאֵם הֵם בְּסוּד
שְׁלֹמֶטָה - קָשִׁים זֶה עַל זֶה, וְאִם
הֵם בְּסוּד שְׁלֹמֶעֱלָה - אֵינָם בְּאוּר.
(אֵלֶּא כֶּף הוּא) דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה - יָפֵה. תִּקְחוּ אֶת
תְּרוּמָתִי - קֶשֶׁה. וְזֹאת הַתְּרוּמָה
אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאִתְּם - קֶשֶׁה, וְזֶה
(וְדֹא) הַכֹּל, מַעֲלָה וּמִטָּה פְּאָחֵד.

אֵלֶּא כֶּף הוּא: וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה
- מִי? בְּנֵי יִשְׂרָאֵל. מֵאֵת כָּל אִישׁ
- אֵלֶּה מְלֹאכִים עֲלֵינוּ לְמַעֲלָה,
מִשׁוּם שְׁעֲלֵיהֶם הִיא תְרוּמָה,
הֶרְמָה שֶׁהֵם מְרִימִים אוֹתָהּ תָּמִיד
לְמִלְכָּה הָעֲלִיּוֹן, שְׁהָרִי הֵם מַעֲלִים
אוֹתָהּ תָּמִיד לְמִלְכָּה הָעֲלִיּוֹן.
וּכְשֵׁי־יִשְׂרָאֵל צְדִיקִים, הֵם לוֹקְחִים
אוֹתָהּ מֵהֶם וּמוֹרִידִים אוֹתָהּ
לְמִטָּה. זֶהוּ שְׁכָתוּב מֵאֵת כָּל אִישׁ
אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ. וּמִי הֵם? אוֹתָם
הָאֶרְבָּעָה שֶׁהֲרִימוּ אוֹתָהּ לְמַעֲלָה,
שְׁאוֹתוֹ לֵב הַתְּרַצָּה בָּהֶם. וְאוֹתָהּ
תְּרוּמָה הִיא זְקוּפָה עֲלֵיהֶם.

וְאֵף עַל גֵּב שֶׁהִיא עוֹמֶדֶת עֲלֵיהֶם
וּמְנַחֶת עַל גְּבֵיהֶם - תִּקְחוּ, תִּקְחוּ
אוֹתָהּ מֵהֶם לְהוֹרִידָהּ לְמִטָּה.
וּבַמָּה? בְּזִמְנֵי הַזֶּה - בְּאוֹתָם
מַעֲשִׂים כְּשָׂרִים, בְּתַפְלוֹת
וּבְכַבְּשׁוֹת, לְעִשׂוֹת מַצּוֹת
הַתּוֹרָה. בְּאוֹתוֹ זִמְנֵי - בְּאוֹתָם
גִּנְיִים הַנְּרָאִים לְמִטָּה כְּמוֹ
שְׁלֹמֶעֱלָה, בְּאוֹתָן עֲבוֹדוֹת (אֲחֵרוֹת).
וְאוֹתָם גִּנְיִים מוֹשְׁכִים לְמִטָּה
אוֹתָהּ הַתְּרוּמָה, וּמְנַצְּחִים הַגִּנְיִים
שְׁלֹמֶטָה אֶת אוֹתָם הַגִּנְיִים
שְׁלֹמֶעֱלָה, וּמוֹשְׁכִים אוֹתָם

אֵלֶּיךָ, לְגוֹוִנֵי עֲלָיִן, וְעֵיילִין אֵלֶּיךָ, וְאֵתְעִבְדוּ אֵלֶּיךָ גּוֹפָא

יְהֵא כְדָרָא דָא, עַד זְמַנָּא דִּיִּתִּי מְלָפָא מְשִׁיחָא.
דְּהָא אוּרִייתָא אַתְהִדְרַת לְעֵתִיקוּתָהָא. זְפֵאִין
אֵינּוֹן צְדִיקָא בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאַתִּי.

וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאִתְּם. (שְׁמוֹת כה)

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר, הָאִי קָרָא אוּקְמוּהָ,
וְרִזִּין דִּילִיָּה הָא אַתְמַר. אָבֶל (פֶּשֶׁטָא) רְזָא דְקָרָא
הָכִי אוּלִיפְנָא, וְקִשְׁיִין קָרָאִי, דְּאִי אֵינּוֹן בְּרִזָּא
דְּלִתְתָא קִשְׁיִין אַהֲדָדִי. וְאִי בְרִזָּא דְלֵעִילָא לָאו
אֵינּוֹן בְּנֵהִירוּ. (אֵלֶּא הָכִי הוּא) דְּבַר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה שְׁפִיר. תִּקְחוּ אֶת תְּרוּמָתִי
קֶשֶׁה. וְזֹאת הַתְּרוּמָה אֲשֶׁר תִּקְחוּ מֵאִתְּם
קֶשֶׁה וְדָא (כ"א וְדֹא) כְּלָא, עֵילָא וְתַתָּא פְּחָדָא.

אֵלֶּא הָכִי אִיהוּ, וַיִּקְחוּ לִי תְרוּמָה. מָאֵן. בְּנֵי
יִשְׂרָאֵל. מֵאֵת כָּל אִישׁ: אֵלֶּיךָ מְלֹאכִין
עֲלָיִן לְעֵילָא, בְּגִין דְּעֲלִיהוֹן אִיהִי תְרוּמָה,
אַרְמוּתָא דְּאֵינּוֹן אָרִימוּ לָהּ תְּדִיר לְגַבִּי מְלָפָא
עֲלָאָה דְּהָא אֵינּוֹן סְלִקִין לָהּ תְּדִיר, לְגַבִּי
מְלָפָא עֲלָאָה. וְכַד יִשְׂרָאֵל זְפֵאִין, אֵינּוֹן נְטִלִין
לָהּ מְנִייהוּ, וְנַחְתִּין לָהּ לְתַתָּא, הָדָא הוּא
דְּכַתִּיב, מֵאֵת כָּל אִישׁ אֲשֶׁר יִדְבְּנוּ לְבוֹ.
וּמָאֵן אֵינּוֹן. אֵינּוֹן אֶרְבַּע דְּאָרִימוּ לָהּ לְעֵילָא.
דְּהוּא לֵב אַתְרַעֵי בְּהוּ. וְהִיא תְרוּמָה. אִיהִי
זְקָפָא עֲלֵייהוּ.

וְאֵף עַל גֵּב דְּאִיהִי קִימָא עֲלֵייהוּ, וּמְנַחָא
עַל גְּבֵייהוּ. תִּקְחוּ: תְּסִבּוֹן לָהּ מְנִייהוּ
לְנַחְתָּהָ לְתַתָּא. וּבַמָּה. בְּזְמַנָּא דָא, בְּאֵינּוֹן
עוֹבְדִין דְּכְשָׂרָאן, בְּצִלּוֹתִין וּבְכַבְּעוֹתִין, לְמַעַבְד
פְּקוּדֵי אוּרִייתָא. בְּהוּא זְמַנָּא, בְּאֵינּוֹן
גְּוִוִּין דְּאַתְחִזִּין לְתַתָּא כְּגוּוֹנָא דְלֵעִילָא,
בְּאֵינּוֹן פּוּלְחָנִין (אֲחֵרִין) וְאֵינּוֹן גְּוִוִּין אֲמִשְׁכָּאן
לְתַתָּא הוּא אַרְמוּתָא, וְנַצְּחִין גְּוִוִּין דְּלְתַתָּא,
לְאֵינּוֹן גְּוִוִּין דְּלֵעִילָא, וּמְשַׁכִּין לוֹן גְּוִוִּין
אֵלֶּיךָ, לְגוּוִּין עֲלָיִן, וְעֵיילִין אֵלֶּיךָ, וְאֵתְעִבְדוּ אֵלֶּיךָ גּוֹפָא

הגונים הללו לגונים עליונים, ונכנסים אלו באלו, ונעשים אלו גוף לאלו, ועל זה פתוב תקחו מאתם.

זהב שנכלל בגבריא, זהב למעלה, גבריא נוטל אותו למטה. ושבעה מיני זהב נפרדים למטה מזה. וכסף למעלה, ונכלל במיכאל למטה, ושורה זה על זה. ונחשת למעלה, ויוצאה מזהב, משום שזהב ואש עומדים בסוד אחד והולכים, אש מוציאה נחשת. ומכח והתקף הזה מתפזרים נחשים שרפים שיוצאים מאש, ולכן נחשת אדמה פאש ונכללת באוריאל, ונעשה זה גוף לזה.

ותכלת שורה בזה ובזה, בנחשת ובזהב, ומשום שמתחזק בשני צדדים. התכלת הוא תקיף, ואין מי ששולט עליה לחיים, שהיא כסא הדין לשרות בו הדין הקשה, וזהו ב"ו א"ל, ב"ו א"ל, שפתוב (תהלים ז) ואל זעם בכל יום. וכשחוזרים בני אדם בשובה שלמה, הופך שמו לרפאל, שזו רפואה שמזדמנת להם מאותו הדין הקשה.

וארגמן - זה זהב וכסף שחוזרים להפיל באחד, מיכאל וגבריא נכללו זה עם זה, משלבים זה בזה, ועל זה פתוב (איוב כה) עשה שלום במרומי. ומשום שהם משלבים זה בזה, נעשים גוף אחד.

ותורעת שני למעלה, ונכלל באוריאל כמקדם להיות אחוז בתוף התכלת ובתוף הארגמן, ושש הוא למעלה, ונכלל כמקדם בסוד של רפאל להאחז בכסף ובזהב.

עד כאן הסוד של שבעת העמודים שלמעלה תוף שבעת העמודים שלמטה, קלפה בתוף

לאלין, ועל דא תקחו מאתם פתיב. זהב דאתפליל בגבריא, זהב לעילא, גבריא אל נטיל ליה לתתא. ושבעה זיני זהב אתפרשאן לתתא מן דא. וכסף לעילא, ואתפליל במיכאל לתתא, ושריא דא על דא. ונחשת לעילא, ונפקא מן זהב, בגין דזהב ואשא ברזא חדא קיימין ואזלין, אשא אפיק נחשת. ומחילא ותקפא דא, אתפדרן (נ"א אתערין) נחשים שרפים דנפקי מאשא. ועל דא, נחשת איהו סומקא כאשא ואתפליל באוריאל (נ"א נוריא"ל) ואתעביד דא גופא לגבי דא.

ותכלת שריא בדא ובדא, בנחשת ובזהב, ובגין דאתתקף בתרין סטריין. תכלת איהו תקיפא, ולית מאן דשלטא עליה לחיין, דאיהו כרסייא דדינא לשריא ביה דינא תקיפא, ודא איהו ב"ו א"ל ב"ו א"ל דכתיב, (תהלים ז) ואל זועם בכל יום. וכד אתהדרן בני נשא בתיובתא שלימתא, אתהדר שמייה רפאל, דהא אסוותא אזדמן להו מההוא דינא (דף קמ"ז ע"ב) קשיא.

וארגמן: דא זהב וכסף, דאתהדרן לאכללא כחדא, מיכאל וגבריא אתפלילו דא עם דא, משלבאן דא בדא. ועל דא כתיב, (איוב כה) עושה שלום במרומי. ובגין דאינון משלבאן דא בדא, אתעבידו גופא חד.

ותורעת שני לעילא, ואתפליל באוריאל כמלקדמין, למהוי אחידו גו תכלת, ובגו ארגמן. ושש איהו לעילא, ואתפליל כמלקדמין ברזא דרפאל, לאתאחדא בכסף ובזהב.

עד הכא, רזא דשבעה עמודין לעילא, גו שבעה עמודים דלתתא. קליפה גו קליפה, לנטורא. ועזים: הא אוקימנא דהא

קלפה לשמירה. ועזים - הרי בארנו שהרי אלה שבעה, מח למח, וזהו קלפה למח.

וערת אילים מאדמים - אלה הם בצלי מגנים, עינים לזהות בלהבות אש, כמו שנאמר (דניאל י) ועיניו כלפידי אש. ונקראים רקיעים בחוץ בתוך קלפה. וערת תחשים - אלה הם לפנים בצד הקדשה, ונאחזים בקדשה ולא נאחזים, כמו שאמרנו. כמו שאמרנו שאמרנו שאברהם הרי הוליד באשה אחרת את תחש, כמו שנאמר ואת תחש, ואלו הם באמא של ישמעאל, אחיהם של ישמעאל. שפמו יש מדרגות בעשו, כך גם יש מדרגות בישמעאל. אמו של ישמעאל הולידה לתחש, ומצדו של אברהם באה, שהרי אור הראשון מצפ"ץ בשעה שהוציא אורות לכל הצדדים. כיון שנמתק האור ההוא הראשון, גנז אותו הקדוש ברוך הוא. ולמי גנז אותו? לצדיקים. ומי אלו? צדיק וצדק, כדי לעשות באור הראשון ההוא פרות לעולם, ואלו הפרות שמומנים לבא לעולם. שהרי אברהם ושרה עשו (ואברהם ושרה מאותו האור עשו) פרות ונפשות, שכתוב (בראשית יב) ואת הנפש אשר עשו בחרן. וכמו שעשו נפשות בצד הקדשה, כך גם עשו נפשות בצד האחר, שאם לא מאותה התעוררות שהתעורר אברהם בצד האחר, לא נמצאו גרים בעולם כלל.

ועצי שטים - הרי בארנו שהם שרפים עומדים, כמו שנאמר (ישעיהו י) שרפים עומדים ממעל לו. מה זה ממעל לו? ממעל לאותה הקלפה. ואם תאמר שפסוק זה

נאמר על הקדוש ברוך הוא - והרי נאמר וראה את ה', את דוקא, כמו זה שכתוב בפסוק הזה, שכתוב ושוליו מלאים את ההיכל. את דוקא, לרבות אותה הקלפה. כיון שאמר את סוד אותה

אלין שבעה, מוחא למוחא, ודא איהו קליפה למוחא.

ועורות אלים מאדמים, (שמות כה) אלין אינון מארי תריסין, עיינין מלהטין בטיסין דנורא, כמה דאת אמר, (דניאל י) ועיניו כלפידי אש. ואקרון רקיעין לבר בגו קליפה. (שמות כה) ועורות תחשים, אלין אינון לגו בסטרא קדישא, ואתאחדן בקדושה, ולא אתאחדן. כמה דאמרן דאברהם הא אוליד באינתו אחרא תחש כמה דאת אמר ואת תחש ואלין אינון באימא דישמעאל אחוהון דישמעאל דכמה דאית דרגא בעשו הכי נמי אית דרגא בישמעאל. אימא דישמעאל אולידת לתחש ומסטרא דאברהם קאתת דהא נהורא קדמאה מצפ"ץ בשעתא דנפק נהורין לכל סטריין. כיון דאתבסם ההוא נהורא קדמאה גניז ליה קדשא בריך הוא ולמאן גניז ליה לצדיקייא. ומאן אינון. צדיק וצדק בגין למעבד בההוא נהורא קדמאה איבין לעלמא. ואינון איבין דזמינין למיתי לעלמא. דהא אברהם ושרה עבדו (ס"א ואברהם ושרה מההוא נהורא עבדו) איבין ונפשין דכתיב (בראשית י"ב) ואת הנפש אשר עשו בחרן. וכמה דעבדו נפשן בסטרא דקדושה הכי נמי עבד נפש בסטרא אחרא דאלמלא ההוא אתערו דאתער אברהם בסטרא אחרא לא אשתכחו גיורין בעלמא כלל.

ועצי שטים, (שמות כה) הא אוקימנא דאינון שרפים עומדים, כמה דאת אמר (ישעיהו י) שרפים עומדים ממעל לו. מאי ממעל לו. ממעל להיא קליפה. ואי תימא, האי קרא בקודשא בריך הוא אתמר, והא אתמר (ישעיהו י)

הקלפה, כתוב שרפים עמדים ממעל לו, ממעל לאותה קלפה. שמן למאור - זה שמן משחה עליון שבא מלמעלה. שנים שמן הם, והם שנים. (אחד) למעלה שנקרא שמן המאור, ואחד למטה שנקרא שמן למאור. שמן המאור הוא עליון, שעומד בודאי ולא פוסק לעולמים, ותמיד מלא משחת קדש, וכל הברכות וכל האורות וכל המנורות כלם מתברכים ונאורים משם. שמן למאור, לפעמים מתמלא ולפעמים לא.

עוד, הרי שנינו, כתוב (בראשית א) ויעש אלהים את שני המארות הגדלים וגו', ואף על גב שהרי פרשוהו החכמים וכף הוא, אבל שני המאורות הגדולים האלה - שמן המאור ושמן למאור. עולם עליון ועולם תחתון. אחד זכר ואחד נקבה. וכל זמן שהזכר והנקבה באים פאחד, שניהם קרויים בלשון זכר. ומשום שהעולם העליון נקרא גדול, בשבילו העולם התחתון שמתחבר עמו בכלל נקרא גדול. בין שנפרדים זה מזה, הם נזכרים בפרט, כל אחד ואחד כראוי לו. זה נקרא גדול, וזה נקרא קטן. ומשום כך אמרו הראשונים, שיהיה אדם זנב לאריות, ולא ראש לשועלים. שפשהוא עומד בתוף האריות, נקרא הפל בכלל של אריות. זנב האריות הוא אריות בלי הפרדה. ואם בתוף שועלים, אפלו שהוא ראש - ראש השועל הוא שועל בלי הפרדה, ונקרא שועל.

וזה סוד הפסוק הזה, שהרי

ויעש אלהים את שני המארות הגדולים, ואי בגו שועלים, אפילו איהו (דף קמ"ח ע"ב) רישא.

רישא דשועל שועל איהו, בלא פרוּדא, ושועל אקרי.

ורזא דא האי קרא, דהא בקדמיתא כד יתבין פחדא, שני המאורות

וארצה את יי', את דייקא, פגוונא דא דכתיב בהאי קרא, דכתיב, (ישעיהו ו) ושוליו מלאים את ההיכל, את דייקא לאסגאה ההיא קליפה. כיון דאמר רזא דההיא קליפה, כתיב שרפים עומדים ממעל לו, ממעל לההיא קליפה.

שמן למאור, (שמות כה) דא משח רבות עלאה, דאתיא מלעילא. תרין שמן אינון.

ואינון תרי, (ד"א חד) לעילא, דאקרי שמן המאור. וחד לתתא דאקרי שמן למאור. שמן המאור איהו עלאה, דקיימא בודאי, ולא פסיק לעלמין, ותדיר מליא רבות קדשא, וכל ברפאן, וכל נהורין, וכל בוצינין, פלא אתברכאן ואתנהרן מתמן. שמן למאור, לזמנין אתמליא ולזמנין לא.

תו, הא תנינן, כתיב (בראשית א) ויעש אלהים את שני המארות הגדולים וגו', ואף על גב דהא אוקמוה חברייא, והכי איהו. אבל שני המארות הגדולים אלין: שמן המאור, ושמן למאור. עלמא עלאה, ועלמא תתאה. חד דכר, וחד נוקבא. וכל זמנא דדכוּרָא ונוקבא אתיין פחדא, תרווייהו קריין בלישנא דדכוּרָא. ובגין דעלמא עלאה אקרי גדול, בגיניה עלמא תתאה דאתחבר בהדיה בכללא, אקרי גדול.

כיון דאתפרש דא מן דא, אדפרו בפרט, כל חד וחד פדקא חזי ליה. דא אקרי גדול, ודא אקרי קטן. ובגין כך אמרו קדמאי, דליהוי בר נש זנבא לאריותא, ולא רישא לשועליא. דכד איהו קיימא גו אריותא, אקרי כלא בכללא דאריותא. זנבא דאריא

אריא איהו, בלא פרוּדא. ואי בגו שועלים, אפילו איהו (דף קמ"ח ע"ב) רישא.

רישא דשועל שועל איהו, בלא פרוּדא, ושועל אקרי.

ורזא דא האי קרא, דהא בקדמיתא כד יתבין פחדא, שני המאורות

הגדולים אתקרון, אף על גב דדא זנבא לגבי דעלאה. פיון דדא אתפרש מעלאה, כפיכול למהוי רישא לשועלים, כדין אקרי קטן. ועל רזא דא שמן המאור, דלא פסיק לעלמין, וקיימא בסליקו עלאה למשלט ביממא. שמן למאור פסיק, ואקרי קטן, ושלטא בלייליא. וחמש בוסמין אינון לגו שמן וקטרת, ואף על גב דאיהי חד אינון תרין וכלא חד. (שמות כה) אבני שהם וגו'. כל הני תליסר אינון ואינון תקוונא דמשפנא.

בראשונה כשיושבים כאחד, שני המארת הגדלים נקראו, אף על גב שזה זנב אל העליון. פיון שזה נפרד מהעליון כפיכול להיות ראש לשועלים, אז נקרא קטן. ועל סוד זה שמן המאור, שלא פוסק לעולמים ועומד בעליה עליונה לשלט ביום. שמן למאור פוסק, ונקרא קטן, ושולט בלילה. וחמשה בשמים הם לתוף שמן וקטרת, ואף על גב שהיא אחד - הם שנים, והכל אחד. אבני שהם וגו'. כל אלה שלשה עשר הם, והם תקוין המשכן.

וחורנו לדברים הראשונים. זהב - הרי נאמר ששבעה מיני זהב הם. ואם תאמר שזהב הוא דין וכסף הוא רחמים, ועולה הזהב למעלה ממנו - לא כף! שודאי זהב עולה יותר הוא על הכל, אבל זהב הוא בדרך סתם, וזה הזהב העליון, שהוא שביעי מכל מיני הזהב, וזהו הזהב שמאיר ונוצץ לעינים, וזהו שפשוטא לעולם, מי שמשגיג אותו טומן אותו בתוכו, ומשם יוצאים ונמשכים כל מיני זהב.

מתי נקרא זהב? מי שנקרא זהב? כשהוא באור, ומתעלה בכבוד הפחד, והוא בשמחה עליונה לשמח את התחתונים. וכשהוא בדין, כשמשפנה מאתו גון לגון תכלת שחר ואדם, אז הוא בדין הקשה. אבל זהב הוא בשמחה, ובעלילת הפחד של שמחה עומד ובהתעוררות השמחה.

וכסף - למטה, הסוד של זרוע ימין, שהרי הראש העליון הוא זהב (דין), שכתוב (דניאל ב) אנתה הוא ראש הזהב. תזהו וזרועותיו של כסף למטה. (ואימתי נשלם הכסף? כאשר הוא נכלל וכו') וכשנשתלם הכסף, אז נכלל בזהב, וסוד זה - (משלי כד) תפוחי זהב במשכיות כסף. נמצא

ואתדרנא למלי קדמאי, זהב הא אתמר דשבעה זיני זהב אינון. ואי תימא דזהב איהו דינא, וכסף איהו רחמי, ואסתלק זהב לעילא מגיה. לאו הכי, דודאי זהב סליק נתיר איהו על פלא, אבל זהב בארז סתם איהו, ודא זהב עלאה, דאיהו שביעאה מכל אינון זיני זהב, ודא איהו זהב דנהיר ונציץ לעינין, ודא איהו דכד נפיק לעלמא, (ד"א ל"ג נפיק) מאן דאדבק ליה, טמיר ליה בגויה, ומתמן נפקי ואתמשכן כל זיני זהב.

אימתי אקרי זהב, מאן דאקרי זהב. פד איהו בנהירו, ואסתלק ביקר דחילו, ואיהו בחדוה עלאה, למחדי לתתאי. וכד איהו בדינא, פד אשתני מההוא גוון, לגוון תכלא אוכם וסומק, כדין איהו בדינא תקיפא. אבל זהב, בחדוה איהו, ובסליקו דדחילו דחדוה קיימא, ובאתערוותא דחדוה.

וכסף לתתא, רזא דרועא ימינא, דהא רישא עלאה זהב איהו, דכתיב, (דניאל ב) אנתה הוא רישא דדהבא. (דניאל ב) חדוהי ודרעוהי די כסף לתתא. (ג"א ואימתי אשתלים כסף פד אתכליל וכו') וכד אשתלים כסף, כדין אתכליל בזהב, ורזא דא תפוחי זהב במשכיות כסף. אשתכח

שפספ הופך לזקב ואז נשתלם מקומו. ולכן שבעה מיני זקב הם. ונהשת יוצאת מזהב ומשתנה לגרעון, זרוע שמאל. ותכלת - ירד שמאל. ותולעת שני - ירד ימין, ונכללת בשמאל. ושש - זה נהר ששופע ויוצא, שנוטל כל ששת הצדדים. וכמו זה למטה, והרי פרשיה ונתפאר.

הרי פאן שבע של יובל, והם שבע של שמטה. ואף על גב שהם שש, הם שלש עשרה, בשביעי, שהוא ראש עליהם, הרי שלש עשרה. הראש שעומד על כל הגוף למטה, הראש שעומד על כל איברי הגוף הוא זקב. מה בין זה לזה? הנהב העליון הוא בסוד נסתר, ושמו הוא זקב סגור, סגור וסתום מן הכל, ולכן נקרא סגור, שהוא סגור מהעין שאינה שולטת בו. הנהב התחתון הוא יותר גלוי. (ושמו נקרא זקב ירקרק וכו').

השלמה מההשמטות (סימן י)

ושם שלו נקרא זקב ירקרק, וסוד זה בארוהו החברים. אסתר ירקרקת היתה, צבע האתרוג. והכל אחד. זקב, זהו הראש הנעלם, אף על גב שהוא בגלוי לגבי הנהב העליון, עד שימשך וישרה על ראש גבריאל כמו שבארנו. ובגלל זה הכל הוא בסוד העליון, ונמשך אותו הסוד למטה הכל כדגמא אחת.

ועשית כפרת וגו'. רבי שמעון אמר, בכל פרשה זו מצאנו שנמסרה העבודה ביד משה, חוץ משתים. בכלם פתוב ועשית ועשית, ובארון ובאפוד פתוב ועשו ועשו, ולא כתוב ועשית. מה הטעם בארון לא? בגלל שהארון כלל את משה בתוכו להאיר ממנו, וצריך אחרים לתקן

דכסף אתה דר לזקב, וכדין אשתלים אתריה. (נ"א אלים ארזה) ועל דא שבעה זיני זקב אינון.

ונהשת נפקא מזהב, ואשתני לגרעונא, דרועא שמאלא. ותכלת ירכא שמאלא. ותולעת שני, ירכא ימינא, ואתכליל בשמאלא. ושש, דא נהר דנגיד ונפיק, דאיהו נטיל כל שית סטרין. וכגוונא דא לתתא, והא אוקמוה ואתמר.

הא הכא שבעה דיובל, ואינון שבעה דשמטה. ואף על גב דאינון שית, אינון תליסר, בשביעאה, דאיהו רישא עלייהו, הא תליסר. רישא דקיימא על כל גופא לתתא, רישא דקיימא על כל שייפי גופא, איהו זקב. מה בין האי להאי. זקב עלאה, איהו ברזא סתימא, ושמא דיליה איהו זקב סגור. סגור וסתום מפלא, ועל פן אקרי סגור, דאיהו סגור מעינא דלא שלטא ביה. זקב תתאה איהו באתגליא יתיר. (ושמא דיליה אקרי זקב ירקרק וכו').

השלמה מההשמטות (סימן י)

ושמא דיליה אקרי זקב ירקרק, ורזא דא אוקמוה חברייה. אסתר ירקרקת היתה, גוון אתרוג. וכלא חד. זקב, דא איהו רישא בסתימו, אף על גב דאיהו באתגליא לגבי זקב עלאה עד דיתמשכא ושרייה לרישא דגבריאל כמה דאוקימנא. ובגין כך פלא איהו ברזא עלאה ואתמשכא ההוא רזא לתתא כלא כגוונא חד.

ועשית כפרת וגו' רבי שמעון אמר בכל פרשתא דא אשכחנא דאתמסר עבידתא בידא דמשה, בר תרין. בכלהו כתיב, ועשית ועשית, ובארון ובאפוד כתיב, ועשו ועשו, ולא כתיב ועשית. מאי טעמא בארון לא, בגין דארון כליל ליה למשה בגויה לאתנהרא מניה, ואצטריף אתרנין

תקון ויפי שלו לעלות אותו
אצלו. באפוד, לא שלו הוא, ולא
השתמש בו ולא הצטרכה לו
למשה לעשות עבודה של אחיו,
שהרי משה הוא כמלך, ואהרן
שושבין המלך.

ואם תאמר, והרי כתוב (שמות כט)
והלבשת את אהרן, ואפדת לו,
ונתת עליו, ושמת עליו. הרי כל
זה עבודתו של משה וכבודו של
אהרן הוא - לא כף. אלא כבודו
של משה הוא, שהרי הקב"ה לא
רצה בעבודתו של אהרן אלא על
ידי משה, ואהרן לא יכל
להתקדש אלא על ידי משה, ובכל
צריך אהרן למשה, וכל זה כבודו
של משה הוא. ועשית פפרת.

בא ראה, כתוב בפרשה זו מעשה
שמים וארץ וכל אותם החילות
ששם, שהרי הקב"ה לא צוה
לעשות המשפן אלא כמעשה
שמים וארץ להיות כדגמת הדידה
של מעלה ולהתחבר זה בזה,
כדגמת הנשמה והגוף להיות הכל
אחד.

כתוב בראשית ברא וגו'.
בראשית כבר בארוהו, אבל סוד
של מעשה הפפרת בא כאן ברמז
של מעלה שרשרת של מטטרו"ן,
סתרי המשפן, להרים מעלת
הקדשה למעלה ומטה. בראשית,
ראשית העליונה הפפרת
השמונה והנסתרת שנמצאת
מסוד נקדה ראשונה (הנעלמת)
סתומות העליונה, ונפרש מסף
עליון להאיר (להתהר) תוף טהירו,
נעלם תוף הפפרת, מטטרו"ן
שנאחז ממטה למעלה מתוף
יראה שהולכת באמת תוף הארץ
היה נמצא האור שאבד אדם
הראשון, ונעלם האור שהוא בגן
עדן.

הסתלק למעלה ולא התלבש
במקומו, שהרי לא היה נשלם

לתקנא תקונא ושפירו דיליה למיעל ליה
לגביה. באפוד לאו דיליה הוא, ולא אשתמש
ביה, ולא איצטרך ליה למשה למעבד
פולחנא דאחוי, דהא משה איהו מלכא ואהרן
שושבניה דמלכא.

ואי תימא והא כתיב (שמות כ"ט) והלבשת את
אהרן ואפדת לו ונתת עליו ושמת עליו
הא כולי האי פולחנא דמשה ויקרא דאהרן
איהו, לאו הכי. אלא יקרא דמשה איהו דהא
קדשא בריך הוא לא בעא פולחנא דאהרן,
אלא על ידא דמשה. ואהרן לא יכיל
לאתקדשא, אלא על ידא דמשה. ובכלא
איצטרך אהרן למשה, וכל האי יקיראה
דמשה איהו. ועשית פפרת.

תא חזי, כתיב בפרשתא דא, עובדא דשמים
וארץ וכל אינון חילין דתמן, דהא
קדשא בריך הוא לא פקיד למעבד משפנא
אלא כעובדי שמים וארץ למהוי פגוונא
דדיורא דלעילא ולא תחברא דא בדא, פגוונא
דנשמתא וגופא למהוי כלא חד.

כתיב בראשית ברא וגו'. בראשית הא
אוקמוה, אבל רזא דעובדא דפפורתא
הכא ברמיזו דלעילא שלשלא דמטטרו"ן
גניזא דמשפנא לארמא ארמות קדשא לעילא
ותתא. בראשית, ראשיתא עלאה פפורתא
גניזא טמירא דאשתכחא מרזא דנקודה
דרישא (טמירא) טמירו עלאה, ואתפרס פריסו
עלאה לאתנהרא (לאתטהרא) גו טהירו טמירא גו
האי כפורתא (מיטטרו"ן) מטטרו"ן דאתאחדא
מתתא לעילא מגו דחילו דאזלא בקושטא גו
ארעא הוה אשתכח נהירו דאביד אדם
קדמאה, ואתטמר ההוא נהירו בגנתא דעדן.
סרְקא לעילא לא אתיישבא בדוכתיה. דהא

מכל הצדדים, שלמות של מטה
היה נחסר, שהרי נעשה בחטאו
של אדם הראשון, ירד למטה,
נחבא תוף אילנות הגן, התפשט
שם בכל צדדי הגן, עד שנולד
חנוף בן ירד. כיון שנולד, היה
נמצא סמוך לגן. התחיל האור
ההוא להאיר בתוכם, התרכה
ברבוי הקדשה ושרה עליהם אור
המתנוצץ.

נכנס לגן עדן, מצא שם עץ
החיים וענפיו ופרותיו של האילן,
הריח בו והתישב תוף ריח של
אור החיים. באו שליחים
מלאכים עליונים, למדו אותו
חכמה עליונה, נתנו לו ספר שהיה
נסתר תוף עץ החיים, ולמד ממנו
וידע דרכיו של הקב"ה והשתדל
אחריו. זהו שכתוב (בראשית ה)
ויתהלך חנוף את האלהים. עד
שאור האור נשלם בתוכו.

כיון שאור האור נשלם למטה,
רצה לעלות למקומו וכדי
להראות אותו השלמות בסוד של
חנוף. יום אחד נכנס תוף גן עדן
והראו לו נסתרות הגן, והניח
אותו ספר וכל מה שראה בחוץ
והוא מצנע בין החברים. אחר כך
התלבש אותו האור תוף אותו
הלבוש, להראות למעלה ולהיות
בושה עמו לכל אותם שעשו
קטרוג ברבונם שלא יבא האדם
בעולם. זהו שכתוב (שם) ואיננו כי
לקח אתו אלהים. ואיננו בעולם
הזה, ואיננו כמו שהיה בעולם
הזה, כי לקח אתו אלהים, לצורה
אחרת בזה הוא נער תמיד.

וסוד זה בארנו, חנוף נער על פי
דרכו, להנהיג העולמות כלם. גם
פי זקין לא יסור ממנה, שהרי
היה בו ונעשה נער. בחנוף נכלל

יסור ממנה, דהא אשתכח

לא הוה אשתלים מכל סטרין שלימו דלתתא
הוה גרע. דהא אתאביד בחוכה דאדם
קדמאה, נחת לתתא, אתטמר גו אילני גנתא,
אתפשט תמן בכל סטרי גנתא, עד דאתיליד
חנוף בן ירד. כיון דאתיליד הוה אשתכח
סמוך לגנתא, שריאת ההוא נהירו לאתנהרא
בגווייהו, אתרבי ברבו קדשא ושריית עליה
נהירו דמנצא.

עאר לגנתא דעדן, אשפח תמן אילנא דחיי
וענפוי ואנבוי דאילנא, ארח ביה
ואתיישב גו רוחא דנהירו דחיי. אתו שליחן
מלאכי עלאי אוליפו ליה חכמתא עלאה,
נהבו ליה ספר דהוה טמיר גו אילנא דחיי,
ואוליף ממנה, וידע אורחוי דקודשא בריך
הוא ואשתדל אפתריה. הדא הוא דכתיב,
(בראשית ה) ויתהלך חנוף את האלהים. עד דההוא
נהירו אשתלים בגויה.

כיון דההוא נהירו אשתלים לתתא, בעא
לסלקא לדוכתיה ובגין לאחזאה ההוא
שלימו ברזא דחנוף. יומא חד עאל גו גנתא
דעדן, ואחמו ליה טמירין דגנתא, ואנח ההוא
ספר וכל דחמא לבר ואיהו צניע בגו חברייתא.
לבתר אתלביש ההוא נהירו גו ההוא לבושא
לאחזאה לעילא ולמהוי כסופא בהדיה לכל
אינון דעבדו קטרוגא במאריהון דלא יתברי
בר נש בעלמא. הדא הוא דכתיב, (בראשית ה)
ואיננו כי לקח אתו אלהים. ואינו בהאי
עלמא, ואיננו כדקא הוה בהאי עלמא, פי
לקח אתו אלהים לדיוקנא אחרא בהאי איהו
נער תדיר.

ורזא דא אוקימנא, חנוף נער על פי דרכו,
לאנהגא עלמין בלהו. גם פי זקין לא

צורה של העולם העליון, הוא כסא של אדונו. עושה שליחות בעולם כאשר העולם יוצא בדיון, ונקרא מטטרו"ן, שר על כל חילות העליונים וזקן הוא.

נער, עולה מעולם לעולם ומתישב הרגז. צורה זו נפרסה בפריסת הפפרת והצטירו בו באותו מסך שתי צורות, אחת זכר ואחת נקבה, ועומדים שני תינוקות עלמים אוהבים דבוקים זה בזה. וסוד זה בראשית ברא אלהים, פריסת פפרת שתומה.

את השמים ואת הארץ - שני כרובים עומדים בדבקות של חביבות. שמים וארץ לא כתוב, אלא את, לרבות שני כרובים כאחד. פפרת זו פרוסה פנימה בסטרי ההיכל, ובשני צדדים עומדים שני אלו, בראשית עולה למעלה, וסוד שלו יורד למטה. בדגמת הסוד ההוא של בראשית עולה למעלה ולא נרשם בסיומן, יוצא רשם למטה ונעשית ממנו פפרת עליונה רשומה בשלשה רשומים בסוד יהו"ה אלהינו יהו"ה. מאלו השלשה יצאו שלשה אחרים, והם ששה. וזהו בר"א שית.

ונפרסה פפרת זו לצד דרום ומערב, והוציא שני כרובים כאחד, זכר ונקבה, שנמצאים זה לצמית זה. דרום הוא ראש, כהן בראש והוא זכר. מערב הוא נקבה, בת יחידה. בת היתה לאברהם, ודאי. וזה בסוד של בראשית, ב"ת ראש י', פפרת שלא נודעת עד שנפרסה בפריסה והוציאה שני אלו. פדגמת זה אות ה', ועל זה בת, ב"ת רא"ש, בת לאברהם. י' פפרת שנפרסת.

רא"ש, בת לאברהם. י'

ביה ואהדר נע"ר. בחנוך אתפליל דיוקנא דעלמא טמירא, איהו כורסייא דמאריה. עביד שליחן בעלמא כד עלמא בדינא נפקא, ואיקרי מטטרו"ן רבון על כל חיילין עלאין וסבא איהו.

נער עאל מעלמא לעלמא ואתיישבא רוגזא. דיוקנא דא אתפרס בפריסו כפורתא, ואתצייין ביה בההוא פריסו תרין דיוקנין. חד דכר וחד נוקבא וקיימן תרין רביין עולימין רחימין ברחימו דביקן דא בדא. ורזא דא בראשית ברא אלהים, פריסו כפורתא סתימאה.

את השמים ואת הארץ תרין פרובין קיימן בדביקו דחביבותא. שמים וארץ לא כתיב, אלא את. לאסגאה תרין פרובין כחדא. כפפרת דא פריסא לגו בטמירו דהיכלא ובתריין סטריין קיימן תרין אליו, בראשית סלקא לעילא, רזא דיליה נחתא לתתא.

בגוונא דההוא רזא דבראשית סלקא לעילא לעילא ולא אתרשים ברשימו, נפקא רשימו לתתא ואתעביד מניה כפורתא עלאה רשימא ברשימין תלתא ברזא יהו"ה אלהינו יהו"ה. מאלין תלתא נפקו תלתא אתרנין, ואינון שית. והיינו בר"א שית.

אתפרס פפרת דא לסטר דרום ומערב, ואפיק תרין פרובין כחדא דכר ונוקבא, דאשתפחון דא לקבל דא. דרום איהו ראש, כהן בראש ואיהו דכר. מערב איהו נוקבא, בת יחידה. בת היתה לאברהם, ודאי. והיינו ברזא דבראשית ב"ת ראש י' כפורתא דלא אשתמודע עד דאתפרס בפריסו, ואפיק תרין אליו. פגוונא דא ה' ועל דא בת ב"ת כפורתא לאתפרסא.

וְחֹזֶרֶת הַכִּפֻּרִת מִמַּעֲרֵב לְצָפוֹן
וְנִפְרָסֶת בַּפְּרִיסָה, וּמִתְגַּלְּהָ זָכָר
שְׂאֵחוֹ בְּצַד הַכִּפֻּרִת וּנְקָבָה
שֶׁמִּסְתַּתֶּרֶת לְמִטָּה וְנַעֲשִׂית בְּאֵר
הַצָּפוֹן. וְסוּד זֶה בְּרֵאשִׁית, בִּ"ת
א"ש, י' הִיא הַכִּפֻּרֶת, ר' (י) הִיא
הַפְּרִיסָה שֶׁנִּפְרָסֶת וְנִרְאִית אֶחָד
וְלֹא שְׁנַיִם, שֶׁהָרִי הַנְּקָבָה נִכְנַעַת
לְמִטָּה.

וְאִם תֹּאמַר, הָאוֹת ר' הַכֹּל פְּרִיסָה
אֶחָת לְמַעְלָה וְלְמַטָּה - כִּף הוּא,
שֶׁלֹּא נִפְרָד הַשֵּׁם הַזֶּה מִזֶּה, הַכֹּל
הוּא אֱלֹהִים. חֲזֵרָה הַכִּפֻּרֶת
מִמַּעֲרֵב לְמִזְרָח, נִפְרָסָה פְּרִיסָתָהּ
לְשֵׁנֵי צְדָדִים, בְּצַד הַמִּזְרָח וּבְצַד
הַמַּעֲרֵב. כִּיּוֹן שֶׁהַכִּפֻּרֶת עוֹמֶדֶת
בַּמִּזְרָח וּבַמַּעֲרֵב, אֲזִי שְׂמֻחָה
נִמְצָאת וְחִבּוּר פְּרָאוֹי, וּבֵת זוֹ
נִכְלָלֶת בְּעֶטְרוֹתֶיהָ פְּרָאוֹי וְעוֹמֶדֶת
בְּשִׁלְמוֹתָהּ. וְאֵז הוּא בְּסוּד שְׁלוֹ,
בְּרֵאשִׁית, בְּלֹא פְרוּד כָּלֵל.

וּבַגִּנָּד שְׁלֹשָׁה זְמַנִּים אֵלּוּ עוֹלִים
יִשְׂרָאֵל שְׁלֹשָׁה זְמַנִּים לְחַג חֲגֻם.
בְּפֶסַח חוֹזֶרֶת הַכִּפֻּרֶת בְּצַד דְרוֹם
וּמַעֲרֵב, וְאֵז אוֹתָהּ בֵּת עוֹמֶדֶת
בְּאֶבְרָהִם וְהִיא בִּ"ת רֵא"ש, וְשֵׁם
הַלֵּל וְלֹא הַלֵּל גְּמוּר, שֶׁהָרִי שְׁנֵי
כְרוּבִים אֵלּוּ אֵינָם בְּשִׁלְמוֹת
פְּרָאוֹי, שֶׁהָרִי יִשְׁמַעְאֵל יוֹצֵא
וּמִקְטָרֵג. וּמִיּוֹם רֵאשׁ הַשָּׁנָה וְעַד
יְמֵי סִפּוֹת חוֹזֶרֶת הַכִּפֻּרֶת מִצָּפוֹן
לְמַעֲרֵב, אֵז אוֹתָהּ בֵּת נִכְנַעַת
וְעוֹמֶדֶת בְּיִצְחָק וְלֹא בְשִׂמְחָה,
וְהִיא בִּ"ת א"ש, וְהֵם אֵינָם
בְּשִׁלְמוֹת. וְעַל זֶה אֵין שֵׁם הַלֵּל
כָּלֵל, שֶׁהָרִי עֹשֵׂו יוֹצֵא וּמִקְטָרֵג.
בְּסוּבוֹת עוֹלָה בֵּת זוֹ וְנִשְׁלַמֶת בּוֹ
בְּיִצְחָק וּמִתְחַבְּרִים זֶה בְּזֶה, וְאֵז
הַלֵּל גְּמוּר, עַד שֶׁנִּרְגַע הַרְגֵז
וְהַחִבּוּר נִמְצָא. בְּשִׁבוּעוֹת, עֲצֵרֶת,
חוֹזֶרֶת הַכִּפֻּרֶת בְּצַד מִזְרָח וּמַעֲרֵב
וְאֵז שִׁלְמוֹת נִמְצָאת, וְחִבּוּבוֹת

בְּסוּט מִזְרָח וּמַעֲרֵב כְּדִין

אֶתְהַדָּר בְּפוֹרְתָא מִמַּעֲרֵב לְצָפוֹן וְאֶתְפָּרַס
בַּפְּרִיסוֹ, וְאֶתְגַּלְּיָא דְכָר דְאֶתְאֲחִיד
בְּסוּטָא דְכַפּוֹרְתָא וְנוֹקְבָא אֶתְטַמְרַת לְתַתָּא
וְאֶתְעַבִּידַת בְּאֵר דְצָפוֹן. וְרִזָּא דָא בְּרֵאשִׁית
בִּ"ת א"ש, י' כַּפּוֹרְתָא ר' (נ"א) פְּרִיסוֹ דְאֶתְפָּרַס
וְאֶתְחַזִּי חַד וְלֹא תְרִין, דְהָא נּוֹקְבָא אֶתְפְּפִיָּא
לְתַתָּא.

וְאִי תִימָא ר' כֹּלֵל חַד פְּרִיסוֹ עֵילָא וְתַתָּא, הַכִּי
הוּא דָלָא אֶפְרִישׁ שְׂמָא דָא מִן דָּא, כֹּלֵל
אִיהוּ אֱלֹהִים. אֶתְהַדָּר בְּפוֹרְתָא מִמַּעֲרֵב
לְמִזְרָח, פְּרִיס פְּרִיסוֹ בְּתֵרִין סְטֵרִין, בְּסוּטָא
דְמִזְרָח וּבְסוּטָא דְמַעֲרֵב. כִּיּוֹן דְכַפּוֹרְתָא
קְיִימָא בְּמִזְרָח וּמַעֲרֵב, כְּדִין חֲדוּהָ אֶשְׁתַּכַּח
וְחַבּוּרָא כְּדָקָא יְאוּת, וְהִיא בֵּת אֶתְפְּלִילַת
בְּעִיטְרָהָא כְּדָקָא יְאוּת, וְקִימָא בְּאֶשְׁלָמוֹתָא.
וּכְדִין אִיהוּ כְּרִזָּא דִילִיָּהּ בְּרֵאשִׁית בְּלֹא פְרוּדָא
כָּלֵל.

וְרַבְרַב תְּלַת זְמַנִּין אֵלּוּן, סְלִקִין יִשְׂרָאֵל תְּלַת
זְמַנִּין לְמִיחָג חֲגִייהוּ. בְּפֶסַח אֶתְהַדָּר
בְּפוֹרְתָא בְּסוּט דְרוֹם וּמַעֲרֵב, וּכְדִין הִיא בֵּת
קְיִימָא בְּאֶבְרָהִם וְאִיהִי בִּ"ת רֵא"ש וְתַמָּן הַלֵּל
וְלֹאוּ הַלֵּל גְּמוּר. דְהָא תְרִין כְּרוּבִין אֵלּוּן לָאוּ
אֵינּוּן בְּאֶשְׁלָמוֹתָא כְּדָקָא יְאוּת, דְהָא יִשְׁמַעְאֵל
נִפְקָא וּמִקְטָרֵגָא. מִיּוֹמָא דְרֵאשׁ הַשָּׁנָה עַד
יּוֹמָא דְסִפּוֹת אֶתְהַדָּר בְּפוֹרְתָא מִצָּפוֹן לְמַעֲרֵב,
כְּדִין הִיא בֵּת אֶתְפְּפִיָּא וְקִימָא בֵּיהּ בְּיִצְחָק
וְלֹאוּ בְּחֲדוּהָ וְאִיהוּ בִּ"ת א"ש וְאֵינּוּן לָאוּ
בְּאֶשְׁלָמוֹתָא. וְעַל דָּא לִית תַּמָּן הַלֵּילָא כָּלֵל,
דְהָא עֹשֵׂו נִפְקָא וּמִקְטָרֵגָא.

בְּסוּבוֹת סְלִקָא הִיא בֵּת וְאֶשְׁתַּלִּימַת בֵּיהּ
בְּיִצְחָק וּמִתְחַבְּרִין דָּא כְּדָא, וּכְדִין
הַלֵּל גְּמוּר. עַד דְאֶשְׁתַּפִּיד רּוּגְזָא וְחַבּוּרָתָא
אֶשְׁתַּכַּח. בְּשִׁבוּעוֹת עֲצֵרֶת אֶתְהַדָּר בְּפוֹרְתָא

ודבקות היא בכל הצדדים ושמחה של עליונים ותחתונים. ואז, (תהלים מט) תורת ה' תמימה משיבת נפש. ובשלושה זמנים אלו חוזרת הפפרת בצדדיה כראוי.

בפפרת זו נפרסת למעלה תוף אותה נקדה ועלמת באור הראשון שנפרס, ואחר כך נפרסת בשלמות ושורה על הפריסה הראשונה. וכאשר סוככים פנפי הכרובים על פפרת זו כדי לסוכך על הפפרת שלא תהיה בגלוי, כפופרת - פפרת כתוב. וכאשר בא האור העליון, אותם הכרובים מפים בכנפיהם ומעלים אותם למעלה, ואומרים שירה מרובי השמחה ההיא של אותו האור. וכדגמת זה הוא למטה, והפפרת חוזרת, ומאותם השלשה והאחד היו כרובים ימין ושמאל. הימין שורה בו רוח של מעלה מאותו צד. והשמאלי שהיה למערב בחזרת הפפרת, עומד אצלו בצד שמאלו, ושורה בו רוח נקבה, ומתחברים זה בזה בכביבות של זכר ונקבה. וכן לכל הצדדים בסבוב הפפרת, ולעולם הם שנים, זכר ונקבה, למטה בעולם הזה הם שנים ולא יותר.

ואם תאמר למעלה, הואיל (ולא) צריך דבקות בפפרת איך תחזור הפפרת? ודאי באותה החזרה מתדבקים זה בזה ותמיד נדבק בה. וכדגמת הכרובים שהם למעלה, כך עומדים על אות ונס, והרי בארנו הסוד שכתוב פרשי כנפים סוככים, ולא כתוב פרושי כנפים סוככים. אלא על אות ונס היו עומדים.

זמנים ידועים היו מעלים כנפיהם ופורשים אותם למעלה בכל יום, והיו מסתדרים ומחפים על הפפרת, ועל זה באות ונס היו

שלימו אשתפח וחביבו ודבקותא איהו בכל סטרין וחדוה דעלאי ותתאי. וכדין, (תהלים מט) תורת ה' תמימה משיבת נפש. ובתלת זמנין אלין פפורתא אתהדרת בסטראה כדקא יאות. בפפרת דא אתפרסא לעילא גו ההוא נקודה טמירא, בנהירו קדמאה דאתפרסא, לבתר אתפרס בשלימו ושריאי על ההוא פריסו קדמאה כד אתחפיאן גדפי כרובים על האי כפורת, בגין דאתחפיאי כפורת ולא יהא באתגלייא. כפורת כפורת פתיב, דכד אתי נהירו עלאה, אינון כרובים בטשי בגדפייהו וסלקי לון לעילא, ואמרין שירתא מסגיאוו דההוא חדוה דההוא נהירו. כגוונא דא לתתא וכפורתא אתהדר ומאינון תלתא וחד, הוו כרובים ימינא ושמאלא, ימינא שרייא ביה רוחא דלעילא מההוא סטרא, ושמאלא דהנה למערב באהדרותא דכפורתא קאים לגביה בסטר שמאלא, ושריאי ביה רוחא דנוקבא, ואתחבר דא בדא בכביבו דדכר ונוקבא. וכן לכל סטרין באהדרותא דכפורתא, ולעולם תרין אינון, דכר ונוקבא. לתתא בהאי עלמא אינון תרין ולא יתיר.

ואי תימא לעילא הואיל (ולא) ואיצטריף דבקותא בכפורתא, איך יתהדר כפורתא. ודאי בההוא אהדרותא אתדבק דא בדא ותדיר אתדבק בה כגוונא דכרובים. אינון לעילא קיימין על את וניסא, והא אוקימנא רזא דכתיב, פרשי כנפים סוככים ולא כתיב פרושי כנפים סוככים אלא על את וניסא הוו קיימין.

זמנין ידיעאן הוו סלקאן גדפייהו ופרשי לון לעילא בכל יומא, והוו מתסדרן ומחפיין על כפורתא, ועל דא באת וניסא הוו

עומדים. בכל מקום שרוח עליונה היתה באה ושורה, ודאי באותו מקום ששורה יש בו ממשות ועומד באות ונס. בן אדם שהוא מעפר, ועד שלא שורה בו ניצוץ של רוח של מעלה - אין בו ממש. כיון ששורה עליו, יש בו ממשות וקם על עמדו.

ואם תאמר, זה לבדו? בא ראה ממטה אהרן שהוא עץ בלא ממשות כלל, כיון ששלח בו הקדוש ברוך הוא מעט רוח, קם על עמדו ונעשתה ממנו בריה ממש. ומה עץ שאין דרכו בכף, כיון ששלח הקדוש ברוך הוא בו מעט רוח, עמד על עמדו והיה בו ממש - פרוכים שהם קדושים ועומדים בקדושה פדגמת מעלה על אחת כמה וכמה.

בכר זמן שישאל היו זכאים, הפרוכים היו דבוקים בדבוק פנים בפנים. כיון שסרחו, היו חוזרים פניהם זה מזה. מנין היו יודעים? כאן נחלקו עמודי העולם. אבל בעשן של הקרבנות ובקרבנות על גבי המזבח והכהנים כאשר מברכים את העם - באלו השלשה היו יודעים סוד הפרוכים שמחזירים פנים זה מזה, והקדוש ברוך הוא רוצה בתשובת בניו.

בעשן הקרבנות, כאשר היו ישראל זכאים, ענו הנה עולה למעלה בדרך ישרה כמקל מעטר, אם לצד מזרח אם לצד מערב או בכל קצוי העולם - בדרך ישרה הנה עולה. וכאשר לא נטה לימין או לשמאל, אז רצון נמצא למעלה ומטה, והקדוש ברוך הוא רצה במעשיהם של ישראל באהבה יתרה.

בקרובן שעל המזבח, כאשר היו ישראל זכאים, היתה נראית על גבי אש המזבח דמות של אריה

קיימין, בכל אתר דרוחא עלאה הנה אתי ושרייא, ודאי בההוא אתר דשאר, אית ביה ממשו וקיימא באת וניסא. בר נש איהו מעפרא, ועד לא שרא עליה נציצו דרוחא דלעילא, לית ביה ממשו. כיון דשריא עליה אית ביה ממשו וקיימא בקיומא.

ואי תימא דא בלחודוי, תא חזי, מחוטרא דאהרן, דאיהו אעא בלא ממשו כלל, כיון דשדר ביה קדשא בריך הוא זעירו דרוחא, קאים בקיומא ואתעביד ביה בריה וממשו. ומה אעא דלאו אורחיה בכף, כיון דשדר ביה קדשא בריך הוא חד זעירו דרוחא, קאים בקיומיה והנה ביה ממשו. פרוכים דאינון קדושה וקיימן בקדושה כגוונא דלעילא על אחת כמה וכמה.

בכר זמנא דישאל היו זכאים הוו דביקן בדביקו אפין באפין, כיון דהוו סרחין הוו מתהדרין אפיהו דא מן דא. מנא הוו ידעי, הכא אפליגו עמודין דעלמא. אבל בתנא דקרנא, ובקרנא על גבי מדבחא וכהנא כד בריך ית עמא. באינון תלתא הוו ידעי רזא דפרוכים מהדרן אנפין דא מן דא, וקודשא בריך הוא בעי תיובתא דבנוי.

בתנא דקרנא, כד הוו ישראל זכאין, תנא הנה סליק לעילא באורח מישר בעטורא בקולפין, אי לסטר מזרח אי לסטר מערב או בכל סייפי עלמא באורח מישר הנה סליק. וכד לא סטא לימינא ולשמאלא, כדיון רעוּתא קיימא לעילא ותתא וקודשא בריך הוא אתרעי בעובדין דישאל בחביבו יתיר.

בקרנא על גבי מדבחא כד הוו ישראל זכאין, הנה מתחזי על גבי אשא דמדבחא דיוקנא דאריה דאכיל קרנא על

שאוכל קרבנות על המזבח.
וכאשר לא היו זבאים, היו רואים
דמות פלב רובץ על המזבח.

הבהן פאשר היה מברך את העם
בשעה שהיה זוקף ידיו, פאשר
היו ישראל זבאים וראויים
לברכה, ידיו היו זקופות בזקיפה
פלי טרחה פלל והתרוממו
בשמחה וברצון. אז השכינה
היתה שורה עליהן ומזדקפות
אלו מעצמן, ואז היה יודע הכהן
שראויים ישראל לברכה ומברך
אותם ברצון הלב.

וכאשר ידיו היו פבדים ובטרח
רב הזדקפו ולא יכל להרים אותן
אלא בהרבה טרח, אז היה יודע
שהשכינה לא שורה על ידיו
וישראל לא ראויים לברכה. בגלל
שבשעה שהשכינה היתה באה
לשרות על ידיו, פל אותן אצבעות
שהן כצורה העליונה, היו
שמחות בשמחה לקבל את
השכינה עליהן, ופורחות
להזדקף למעלה פמו שהיו
שמחים הפורבים של עולם הנה,
וכל שפן למעלה, פדי לקבל
השכינה עליהם.

יסוד זה (שמות י"ז) וידי משה פבדים
וגו'. מה הטעם? בגלל שאותה
שעה ישראל לא היו זבאים, וידי
משה פבדו ולא יכל לזקף אותן,
שפתיב למעלה (שם) על ריב פני
ישראל וגו', ואז נאמר ויבא
עמלק, וכבדו ידיו ולא היה יכול
לזקף אותן עד שקבל עגש,
שפתיב ויקחו אבן וגו' והיה
פאשר וגו'.

פמו זה גם לוחות האבן פמו
הכהן, ועל זה הפורבים, פזמן
ההוא שהיו ישראל זבאים, היו
פנים בפנים מתדבקים זה בזה.
וכאשר לא היו זבאים, היו
מתזירים פנים אלו מאלו (זה מזה),
ועל סודות אלו היו יודעים אם
ישראל זבאים או לא.

מדבחה, וכד לא הו זפאין הו חמאן דיוקנא
דפלבא רביע על מדבחה.

בהנא פד פריף ית עמא בשעתא דזקיף ידוי,
פד הו ישראל זפאין ואתחזון לברכא,
ידוי הו זקפין בזקיפו בלא טורח פלל
ואתרמו בחידו וברעו, פדין שכינתא שרייא
עלייהו ומזדקפן אינון מגרמיהו, וכדין כהנא
הוה ידע דאתחזון ישראל לברכא, ובריף לון
ברעותא דלפא.

וכד ידוי הו יקירן ובטורח סגי אזדקפו ולא
יכיל לארמא לון אלא ברוב טורח, פדין
הוה ידע דשכינתא לא שרייא על ידוי,
וישראל לא אתחזון לברכה. פגין דבשעתא
דשכינתא הוה אתיא לשרייא על ידוי, פל
אינון אצבעאן דאינון בדיוקנא עלאה הו
חדאן בחידו לקבלא לה לשכינתא עלייהו
ופרחי לאזדקפא לעילא, פמה דהו חדאן
פרובים דהאי עלמא, וכל שפן לעילא,
לקבלא לה לשכינתא על גבייהו.

ורזא דא (שמות י"ז) וידי משה כבדים וגו'. מאי
טעמא, פגין דההיא שעתא ישראל לא
הו זפאין וידוי דמשה אתייקרו ולא יכיל
לזקפא לון, דכתיב לעילא (שמות י"ז) על ריב פני
ישראל וגו' וכדין, ויבא עמלק ואתייקרו ידוי
ולא הוה יכיל לזקפא לון, עד דקביל עונשא.
דכתיב (שמות י"ז) ויקחו אבן וגו' והיה כאשר
וגו'.

פגוונא דא לוחי אבנא, פגוונא דפהנא ועל
דא פרובים פההוא זמנא דהו
ישראל זפאין הו אנפין באנפין מתדבקין דא
בדא. וכד לא הו זפאין, הו מהדרין אנפין
אלין מאלין (נ"א דא פו דא) ועל רזין אלין הו
ידעין אי ישראל זפאין אי לא.

ברובים - תינוקות, והכל עומד בסוד אחד, שכתוב (הושע יא) פי נער ישראל ואהבהו. ובגלל זה הכל בחדוש הירח תלוי. כמו שמתחדש זה בחדושו, כף הוא הכל. ומשום כף הנער, הם נערים, וזה סוד אשת נעורים, שעומדת על שני נערים בחדוש עליון.

ברובים - פנים גדולות ופנים קטנות, ודאי כף הם. פנים נסתרים למעלה שלא מתגלים, ובגללם חדוש הלבנה ומלוי שלה. פנים קטנות למטה, כמו שבארנו בפפרת, למעלה ומטה בסוד אחד עומדים. את השמים ואת הארץ, אלו הם סוד של שני כרובים, אחד זכר ואחד נקבה, להיות דבוקים אלו באלו בחיבות, כמו שנתבאר את - לרבות מעלה ומטה כאחד, להיות סוד הפרובים בכלל אחד. כתוב (תהלים ק) עבדו את ה' בשמחה, שמחה של שני הפרובים. שהרי תינוקות, כל מה (מי) שנמצא ביניהם, חוזרות פניו כתינוק ושמח עמם. וסוד זה, פיון ששורה עליהם מי ששורה, חוזר נער בשמחה של הכל וברצון. אף על גב שחוזר בדין על העולם, פיון ששורה עליהם, חוזר בשמחה, נער קשור בשמחה, והעולם חוזר ברחמים (ברז). מי שהוא ברגז, ביאו אצלו תינוק וישקט רגזו, ויחזר בשמחה ויעשה עצמו כתינוק, ואז הכל בשמחה.

ועל סוד זה נאמר פי נער ישראל ואהבהו. אין אהבה וחיבות, רק בנער. כתוב (שמות לב) ויהושע בן נון נער לא ימיש. היה עומד תוף המשכן של משה, בגלל שאותו אהל היה אהל משה, ובשעה

ברובים, רביין, וכלא ברזא חד קיימי, דכתוב (הושע י"א) פי נער ישראל ואהבהו, ובגין כף כלא בחדותא דסיהרא קיימי. כמה דאתחדי דא בחדותא, הכי איהו כלא. ובגין כף נער אינון נערים, ורזא דא אשת נעורים דקיימא על תרין נערים בחדותא עלאה.

ברובים אנפי עלאי ואנפי זוטרי ודאי הכי אינון, אנפין טמירין לעילא דלא אתגליין, ובגינייהו חדותא דסיהרא ומילוי דילה, אפי זוטרי לתתא. כמה דאוקימנא בכפרת לעילא ותתא ברזא חדא קיימא, את השמים ואת הארץ. אלין רזא דתרין פרובים, חד דכר וחד נוקבא, למיהוי דביקין אלין באלין בחיבותא כמה דאתמר, את לאסגאה עילא ותתא כחדא, למיהוי רזא דפרובים בכללא חדא.

כתיב (תהלים ק) עבדו את ה' בשמחה, חדוותא דתרין פרובין. דהא רביין, כל מה (מאן) דשארי בגווייהו, אתהדרו אנפוי כרבייא וחדוי עמהון. ורזא דא כיון דשארי עלייהו מאן דשארי, אתהדר נער בחידו דכלא וברעותא, אף על גב דאתיאי בדינא על עלמא, פיון דשארי עלייהו אתהדר בחדוה, נער קטירא בחידו ועלמא אתהדר ברחמי, (נ"א ברתחי) מאן דאיהו ברוגזא ייתון לגביה נער וישתכף רוגזיה, ויתהדר בחדוה ושווי גרמיה פרבייא, וכדין כלא בחידו.

ועל רזא דסתרא דא, פי נער ישראל ואהבהו לית רחימו וחיבו כר פרבייא. כתיב (שמות לג) ויהושע בן נון נער לא ימיש, הוה קאים גו משפנא דמשה. בגין דהוה אהל,

אהל דמשה הוה. ובשעתא דשכינתא הוה אתיאי, אשתפח תמן יהושע

שֶׁהַשְּׂכִינָה הִיטָה בָּאָה, נִמְצָא שֶׁ
יְהוֹשֻׁעַ שְׁהוּא נֶעַר, וּמִיַּד הָיָה
בְּשִׂמְחָה וּבְרִצּוֹן שֶׁל הַשְּׂמֵחָה,
וְיְהוֹשֻׁעַ שִׁפְנֵי הֵם כְּלַבָּנָה בְּכָל
בְּכָל הַסּוּדוֹת שְׁלוֹ כֶּף הָיָה. וּכְיוֹן
שֶׁנִּבְנְהָה הַמִּשְׁכָּן, לֹא הָיָה צָרִיף
יְהוֹשֻׁעַ לְהִיּוֹת שָׁם, אֲלָא פְּרוּבִים
הָיוּ שָׁם וְנִמְצְאוּ בְּחִבּוּבֵי זֶה
בְּזֶה, פָּנִים בְּפָנִים כְּנֶעְרִים
בְּשִׂמְחָה. וּכְיוֹן שֶׁשׁוּרָה עָלֶיהֶם,
מִיַּד הַכֹּל בְּשִׂמְחָה וְדִין לֹא נִמְצָא
כָּלֵל.

בְּגִלְגָלִי זֶה הַקָּבִ"ה, שֶׁרִצּוֹנוֹ בְּעַם
יִשְׂרָאֵל, רָצָה לְהִרְאוֹת מַעֲשֵׂה
לְמִטָּה, לְעוֹרֵר רַחֲמִים וּלְהַעֲבִיר
דִּין שְׂלֵא יִשְׁלַט עֲלֵיהֶם כָּלֵל, וְיִהְיוּ
תָּמִיד בְּשִׂמְחָה עִמוֹ. זְכָאִים הֵם
בְּעוֹלָם הַזֶּה וּבְעוֹלָם הַבָּא. כְּתוּב
(שְׁמוּאֵל א' 1) וְהַנֶּעַר שְׁמוּאֵל מִשְׁרַת
וְגו' (תְּהִלִּים ט"ו) כְּתוּב נֶעַר, וְכְתוּב
וּשְׁמוּאֵל בְּקִרְאֵי שְׁמוֹ, וְלִמְדוֹנוֹ,
שְׁקוּל הָיָה מִשָּׂה כְּנֶגֶד מִשָּׂה
וְאֶהְרֹן. אִם שְׁקוּל כְּמִשָּׂה וְאֶהְרֹן,
מִדּוּעַ כְּתוּב נֶעַר, שְׁהָרִי פָּמָה
מִדְּרָגוֹת הֵן, וְלֹא הָיָה מְגִיעַ אֶפְלוֹ
לְמִדְּרָגָה קְטָנָה שֶׁל מִשָּׂה, כֹּל שֶׁפֶן
לְהִיּוֹת שְׁקוּל כְּשִׁנְיָהִם?

אֲלָא פְּסוּק זֶה כֶּף הוּא: (שם) מִשָּׂה
וְאֶהְרֹן בְּכַהֲנֵיו, מִשָּׂה הוּא נְבִיא
נֶאֱמַן עֲלֵיוֹן עַל כֹּל שְׂאֵר הַנְּבִיאִים.
אֶהְרֹן בְּכַהֲנֵיו, וְהוּא כֶּהֵן עֲלֵיוֹן עַל
כֹּל כֶּהֵנֵי הָעוֹלָם. שְׂלֵא הָיָה כֶּהֵן
גְּדוֹל שְׁעוֹלָה בְּמִדְּרָגָה עֲלִיוֹנָה
כְּאֶהְרֹן. זָכָה אֶהְרֹן לְכַהֲנָה
וּנְבוּאָה, נְבִיא וְכֶהֵן, מִה שְׂלֵא זָכָה
כֶּהֵן אַחֵר. וְאִם תֹּאמַר, הָרִי זְכָרְיָה
כֶּהֵן וְנְבִיא הָיָה - הַנְּבוּאָה הִיא
הִיטָה לְשַׁעָה. (עַד כֹּאן מִהַהֲשַׁמּוֹת).
לְשַׁעָתוֹ הוּא הָיָה, שְׁכְּתוּב וְרִיחַ
אֱלֹהִים לְבִשָּׂה אֶת זְכָרְיָה. וְאִם
תֹּאמַר, הָרִי יִרְמְיָהוּ שָׁבוּ כְּתוּב
(ירְמִיָּה א') בְּטָרָם אֶצְרָךְ בְּכַטָּן
יְדַעְתִּיךָ, וְהָרִי אַחֲרָיִם - אֲלָא כֹּלָם
לֹא זָכוּ לְנְבוּאָה וְלְכַהֲנָה עֲלִיוֹנָה

דְּאִיהוּ נֶעַר, וּמִיַּד הָיָה בְּחִידוֹ וְרַעְיוֹ דְּחִדּוּהָ
וְיְהוֹשֻׁעַ אֲנַפּוּי דְּסִיְהָרָא בְּכֹלָא בְּכָל רְזִין דִּילֵיהָ
הָכִי הָיָה, כְּיוֹן דְּמִשְׁכָּנָא אֲתַבְּנִי, לֹא אִיצְטְרִיף
יְהוֹשֻׁעַ לְמַהְוֵי תַּמָּן, אֲלָא כְּרוּבִים הָיוּ תַּמָּן
וּמִשְׁתַּכְּחֵי בְּחִבּוּבֵי דָא בְּדָא אֲנַפִּין בְּאֲנַפִּין
כְּרַבֵּי בְּחִידוֹ. וּכְיוֹן דְּשְׂאֵרֵי עֲלִיָּהוּ, מִיַּד כֹּלָא
בְּחִידוֹ וְדִינָא לֹא אֲשַׁתַּבַּח כָּלֵל.

בְּגִין כֶּף קְדִישָׁא בְּרִיף הוּא דְרַעוּתִיהָ בְּעַמָּא
דִּישְׂרָאֵל בְּעַא לֹא אֲחַזְזָה עוּבְדָא לְתַתָּא,
לְאֲתַעְרָא רַחֲמֵי וּלְאֲעַבְרָא דִינָא דְלֹא יִשְׁלוּט
עֲלִיָּהוּ כָּלֵל, וְיִהוֹן תְּדִיר בְּחִדּוּהָ עִמִּיהָ. זְכָאִין
אִינוּן בְּעֵלְמָא דִּין וּבְעֵלְמָא דְאֲתִי. כְּתִיב (שְׁמוּאֵל
א' 1) וְהַנֶּעַר שְׁמוּאֵל מִשְׁרַת וְגו'. כְּתִיב נֶעַר
וְכְתִיב (תְּהִלִּים ט"ו) וּשְׁמוּאֵל בְּקִרְאֵי שְׁמוֹ, וְתִנְיִן
שְׁקוּל הָיָה שְׁמוּאֵל כְּנֶגֶד מִשָּׂה וְאֶהְרֹן. אִי
שְׁקוּל אִיהוּ כְּמִשָּׂה וְאֶהְרֹן אֲמָאִי כְּתִיב נֶעַר,
דְּהָא בְּכַמָּה דְרָגִין אִינוּן לֹא הָיָה מְטִי אֶפְלוֹ
לְדְרָגָא זְעִירָא דְמִשָּׂה, כֹּל שֶׁפֶן לְמַהְוֵי שְׁקוּל
כְּתִירוּוִיָּהוּ.

אֲלָא הָאִי קָרָא הָכִי הוּא, (תְּהִלִּים ט"ו) מִשָּׂה
וְאֶהְרֹן בְּכַהֲנֵיו. מִשָּׂה אִיהוּ נְבִיאָה
מְהִימְנָא עֲלָאָה עַל כֹּל שְׂאֵר נְבִיאֵי, אֶהְרֹן
בְּכַהֲנֵיו, וְאִיהוּ כְּהֵנָא עֲלָאָה עַל כֹּל שְׂאֵר כְּהֵנֵי
עֲלָמָא. דְלֹא הָיָה כְּהֵנָא רַבָּא דְסָלִיק בְּדְרָגָא
עֲלָאָה כְּאֶהְרֹן. זָכָה אֶהְרֹן לְכַהֲנָה וּנְבוּאָה,
נְבִיא וְכֶהֵן, מָה דְלֹא זָכָה כְּהֵנָא אַחְרָא. וְאִי
תִּימָא הָא זְכָרְיָה כֶּהֵן וְנְבִיא הָיָה, הִיא נְבוּאָה
לְשַׁעָתָא הַוּוֹת וְכו' (עַד כֹּאן מִהַהֲשַׁמּוֹת).

לְשַׁעָתָא הָיָה, דְכְּתִיב, (דְּבָרֵי הַיָּמִים ב' כד) וְרוּחַ
אֱלֹהִים לְבִשָּׂה אֶת זְכָרְיָה. וְאִם
תֹּאמַר, הָא יִרְמְיָהוּ, דְכְּתִיב בֵּיה, (ירְמִיָּה א') בְּטָרָם
אֶצְרָךְ בְּכַטָּן יְדַעְתִּיךָ. וְהָא אַחְרָנִין. אֲלָא כֹּלָהוּ
לֹא זָכוּ לְנְבוּאָה וְלְכַהֲנָה עֲלָאָה כְּאֶהְרֹן, דְּהָא

כמו אהרן, שהרי אהרן זכה
בנבואה עליונה על כל שאר
הכהנים. זכה בכהנה על כלם.
משה זכה בנבואה, ושמש בכהנה
עליונה. שמואל זכה בשתייהן.
מה משה היה קורא והקדוש ברוך
הוא משיב לו מיד - אף בשמואל
כתוב (שמואל א יב) הלא קציר חטים
היום אקרא אל ה' ויתן קלות וגו'.
אבל לא עלה לדרגה עליונה
כמשה. מה אהרן היה משמש
בכהנה אצל הקדוש ברוך הוא -
אף שמואל היה משמש לפני
הקדוש ברוך הוא, אבל לא עלה
בשמשו עליון כמו אהרן.

והדבר כך הוא: שלשה הם שהיו
נביאים נאמנים ושמשו בכהנה.
אחד משה, ואחד אהרן, ואחד
שמואל. ואם תאמר ששמואל לא
המשיך (שמש) בכהנה, אלא אחר
היה שמש בכהנה, ומיהו?
ירמיהו - לא כך! שהרי כתוב
(ירמיהו א) מן הכהנים אשר בענתות.
מן הכהנים היה, אבל לא שמש.
ושמואל שמש בימי עלי, ומשה
פעם אחת כל אותם שבעת ימי
המלוואים.

שמואל זכה לנער, שכתוב
(שמואל א א) והנער נער. (שם ב)
ושמואל משרת. ומשום שעומד
בדרגה הזו, ודאי שהוא כמו משה
ואהרן. מי שנוטל את הנער הזה
וזכה בו, זוכה באותן דרגות
עליונות שעמדו בהם משה
ואהרן.

הברוכים הם זהב, כמו שבארנו,
משום שיוצאים מצד הזהב, ולא
מערב בהם כסף ולא גון אחר,
וזהו גון זהב ירקרק. במשפך
מתערבים הגונים זהב וכסף
ללכת כאחד, להיות סוד
שקלעלה כאחד. עוד נחשת
להיות עם, וללכת בין כל
הצדדים, שתמצא שלמות בכל

אהרן זכה בנבואה עלאה, על כל שאר כהני.
זכה בכהונה על כלהו.

משה זכה בנבואה, ושמש בכהונה עלאה.
שמואל זכה בתרווייהו. מה משה היה
קרי, וקודשא בריך הוא אתיב ליה מיד. אוף
שמואל פתיב ביה, (שמואל א יב) הלא קציר חטים
היום אקרא אל יי' ויתן קולות וגו'. אבל לא
סליק לדרגא עלאה כמשה. מה אהרן היה
משמש בכהונה גבי קדשא בריך הוא, אוף
שמואל היה משמש קמי קדשא בריך הוא,
אבל לא סליק בשמושא עלאה פאהרן.

ומה הכי הוא. תלתא אינון דהוו נביאי
מהימני, ושמשו בכהונה. חד משה,
וחד אהרן, וחד שמואל. ואי תימא שמואל
לא משיך (א"א שמש) בכהונה, אלא אחר היה
דשמש בכהונה, ומנו (דף קמ"ח ע"ב) ירמיהו. לאו
הכי, דהא פתיב, (ירמיהו א) מן הכהנים אשר
בענתות. מן הכהנים היה, אבל לא שמש.
ושמואל ביומי דעלי שמש. ומשה שמש
זמנא חדא, כל אינון שבעת ימי מלוואים.

שמואל זכה לנער, דכתיב, (שמואל א א) והנער
נער. (שמואל א ב) ושמואל משרת. ובגין
דקיימא בהאי דרגא, ודאי איהו כמשה
ואהרן. מאן דנטיל להאי נער, וזכי ביה, זכי
באינון דרגין עלאין, דקיימין בהו משה
ואהרן.

ברוכים אינון זהב, כמה דאוקמוה, בגין
דנפקי מסטרא דזהב, ולא אתערב
בהו כסף, ולא גון אחרא, ודא איהו
גון זהב ירקרק. במשפך מתערבין גוונין,
זהב וכסף למיהו פחדא, למהוי רזא
דלעילא פחד. תו נחשת למהוי בהדייהו,
ולמיזל ביניהו כל סטרין, לאשתכחא שלימו

כְּאֶחָד, שְׁכַתּוּב זֶהָב וְכֶסֶף וְנַחֲשֶׁת.
 דְּבַר אַחַר זֶהָב וְכֶסֶף - זֶה שְׁחֹזֵר
 לְכֶסֶף, וְכֶסֶף לְזֶהָב, וְהַכֵּל כְּלוּל
 יַחַד וּבְמִקּוּם אֶחָד. בְּשֵׁלֶשׁ צוּרוֹת
 חֹזֵר: כְּאֲשֶׁר צָרִיף לְשִׁמְחָה וְלֹא
 לְדִין - זֶהָב. כְּאֲשֶׁר צָרִיף לְרַחֲמִים
 - כֶּסֶף. כְּאֲשֶׁר צָרִיף תַּקָּף הַדִּין -
 נַחֲשֶׁת.

וְעַל זֶה הִסְתַּכַּל מִשֶּׁה בַּמַּעֲשֵׂה שֶׁל
 נַחֲשׁ הַנַּחֲשֶׁת, שְׁכַתּוּב וַיַּעַשׂ מִשֶּׁה
 נַחֲשׁ נַחֲשֶׁת, וְהִיָּה יוֹדֵעַ הַמִּקּוּם
 שֶׁל הַתּוֹף הַזֶּהָב בְּאוֹתָהּ נַחֲשֶׁת,
 מִשּׁוּם שֶׁנַּחֲשׁ הוּא כְּלִשׁוֹנוֹ,
 וּמִקּוּמוֹ הִיָּה יוֹדֵעַ. שֶׁהָרִי הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּף הוּא לֹא אָמַר לוֹ אֲלֹא עֲשֵׂה
 לָךְ שָׂרָף, וְהוּא בָּא וַעֲשֵׂה נַחֲשׁ
 נַחֲשֶׁת, שְׁכַתּוּב וַיַּעַשׂ מִשֶּׁה נַחֲשׁ
 נַחֲשֶׁת. מָה הַטַּעַם?

אֲלֵא מִקּוּם הִיָּה יוֹדֵעַ, וְעַקֵּר הַדְּבַר
 הִיָּה, שֶׁהָרִי בְּרֵאשׁוֹנָה כְּתוּב
 וַיִּשְׁלַח ה' בְּעַם אֶת הַנַּחֲשִׁים
 הַשָּׂרָפִים, וְכַתּוּב נַחֲשׁ שָׂרָף.
 עֲקָרָם הוּא נַחֲשׁ. וּמִשּׁוּם שֶׁמִּשֶּׁה
 הִיָּה יוֹדֵעַ אֶת הַעֲקָר וְהַשָּׂרֵשׁ
 וְהִיסוּד מְאוּתוֹ מִקּוּם, עֲשֵׂה נַחֲשׁ
 וְהִסְתַּמְּךָ עָלָיו. מָה הַטַּעַם? כִּי
 יִשְׂרָאֵל חֲטָאוּ בְּלִשׁוֹנָם, שְׁכַתּוּב
 וַיִּדְבֹּר הָעַם בְּאַלְהִים וּבַמַּשֶּׁה, וְעַל
 זֶה וַיִּשְׁלַח ה' בְּעַם אֶת הַנַּחֲשִׁים
 הַשָּׂרָפִים.

וּבַמִּשָּׁה לֹא הִלֵּךְ אֲלֵא אַחַר הַעֲקָר
 וַעֲשֵׂה נַחֲשׁ נַחֲשֶׁת בְּאוֹתוֹ גִּזְוֹן
 שְׂצָרִיף לוֹ, שֶׁהָרִי מִקּוּמוֹ הוּא
 נַחֲשֶׁת, וְהַקְּדוּשׁ בְּרוּף הוּא לֹא
 אָמַר לוֹ מִמָּה יַעֲשֵׂה, וּמִשֶּׁה
 הַתְּבוּנָה וַעֲשֵׂה אוֹתוֹ מִנַּחֲשֶׁת כְּפִי
 שְׂצָרִיף לְמִקּוּמוֹ. מִנֵּיִן לָנוּ?
 שְׁכַתּוּב וַיַּעַשׂ מִשֶּׁה נַחֲשׁ נַחֲשֶׁת
 וַיִּשְׁמָהוּ עַל הַנֶּס. מָה זֶה עַל הַנֶּס?
 עַל אוֹתוֹ רָשָׁם שֶׁהוּא לְמַעֲלָה.

וְהָרִי שָׁנִינּוּ, בְּכָל מִקּוּם הַנַּחֲשׁ הַזֶּה
 הוֹלֵךְ אַחַר סוּד שֶׁל אֵשֶׁת חֵיל,

בְּכֹלֹא כַחֲדָא, דְּכַתִּיב זֶהָב וְכֶסֶף וְנַחֲשֶׁת.
 דְּבַר אַחַר זֶהָב וְכֶסֶף. זֶהָב דְּאַתְהֵדֵר לְכֶסֶף,
 וְכֶסֶף לְזֶהָב, וְכֹלֹא אַתְּכִלִּיל כַחֲדָא,
 וּבְדוּכְתָא חֲדָא. בְּתַלְתָּ גְוּוֹנִין אַתְהֵדֵר, כַּד
 אֲצִטְרִיף לְחֻדְוּתָא וְלֹא דִינָא, זֶהָב. כַּד
 אֲצִטְרִיף לְרַחֲמִי, כֶּסֶף. כַּד אֲצִטְרִיף תַּקָּפָא
 דְּדִינָא, נַחֲשֶׁת.

וְעַל דָּא אֶסְתַּכַּל מִשֶּׁה, בְּעוּבְדָא דְנַחֲשׁ
 הַנַּחֲשֶׁת, דְּכַתִּיב (בַּמְדַּבֵּר כ"א) וַיַּעַשׂ מִשֶּׁה
 נַחֲשׁ נַחֲשֶׁת, וְהוּא יוֹדֵעַ אֶתְרֵיהּ דְּהַתּוּכָא דְזֶהָב
 בְּהֵוּא נַחֲשֶׁת, בְּגִין דְנַחֲשׁ כְּלִישְׁנָא דִילֵיהּ
 הוּא, וְאַתְרֵיהּ הָוּה יוֹדֵעַ. דְּהָא קְדָשָׁא בְּרִיף הוּא
 לֹא אָמַר לֵיהּ אֲלֵא עֲשֵׂה לָךְ שָׂרָף, וְאִיהוּ אֶתָּא
 וְעַבְדֵּי נַחֲשׁ נַחֲשֶׁת, דְּכַתִּיב וַיַּעַשׂ מִשֶּׁה נַחֲשׁ
 נַחֲשֶׁת. מָאִי טַעְמָא.

אֲלֵא אֶתְרֵיהּ יוֹדֵעַ, וְעַקְרָא דְמִלְתָּא הָוּה, דְּהָא
 בְּקַדְמִיתָא כְּתִיב, (בַּמְדַּבֵּר כ"א) וַיִּשְׁלַח יי' בְּעַם
 אֶת הַנַּחֲשִׁים הַשָּׂרָפִים, וְכַתִּיב (דְּבָרִים ח') נַחֲשׁ
 שָׂרָף. עַקְרָא דְלֵהוֹן נַחֲשׁ אִיהוּ. וּבְגִין דְמִשֶּׁה
 הָוּה יוֹדֵעַ עַקְרָא וְשָׂרָשָׁא וַיִּסּוּדָא מֵהֵוּא אֶתְרֵיהּ,
 עַבְדֵּי נַחֲשׁ וְאַסְתַּמְיָהוּ עָלֵיהּ. מָאִי טַעְמָא. בְּגִין
 דִּישְׂרָאֵל חֲטָאוּ בְּלִישְׁנֵהוֹן, דְּכַתִּיב (בַּמְדַּבֵּר כ"א)
 וַיִּדְבֹּר הָעַם בְּאַלְהִים וּבַמַּשֶּׁה, וְעַל דָּא וַיִּשְׁלַח
 יי' בְּעַם אֶת הַנַּחֲשִׁים הַשָּׂרָפִים.

וּבַמִּשָּׁה לֹא אֲזַל אֲלֵא בְּתַר עַקְרָא, וְעַבְדֵּי נַחֲשׁ
 נַחֲשֶׁת, בְּהֵוּא גְוּוֹנָא דְאַצְטְרִיף לֵיהּ,
 דְּהָא אַתְרֵיהּ נַחֲשֶׁת אִיהוּ. וְקוּדְשָׁא בְּרִיף הוּא
 לֹא אָמַר לֵיהּ מִמָּה יתְעַבֵּיד, וּמִשֶּׁה אֶסְתַּכַּל
 וְעַבְדֵּי לֵיהּ מִנַּחֲשֶׁת, כְּמָה דְאַצְטְרִיף לְאַתְרֵיהּ.
 מִנֵּלָן. דְּכַתִּיב וַיַּעַשׂ מִשֶּׁה נַחֲשׁ נַחֲשֶׁת וַיִּשְׁמָהוּ
 עַל הַנֶּס. מָאִי עַל הַנֶּס. עַל הַהוּא רְשִׁימוֹ דְאִיהוּ
 לְעִילָא.

וְהָא תְּנִינָן, בְּכָל אֶתְרֵיהּ הָאִי נַחֲשׁ אֲזַל בְּתַר רְזָא דְאַשְׁתֵּי אֵשֶׁת

וְצָרִיכָה אֶשֶׁת זְנוּנִים לְתַקֵּן עֲצָמָה כְּמוֹ שְׁלֵה, וְלֹא יִכְלָה. הַרְשֵׁם וְהָאוֹת שֶׁל אֶשֶׁת חֵיל הוּא הָאוֹת ה', וְכִּף רְאוּי לָהּ. הַרְשֵׁם הַהוּא שֶׁל אֶשֶׁת זְנוּנִים וְהָאוֹת שְׁלֵה הוּא כְּמוֹ אוֹתוֹ גִּוֵן (שְׁצָרִיף), וְלֹא הִתְתַּקֵּן לְהַיּוֹת כֶּף, וְהָאוֹת שְׁלֵה ק'. הָאוֹת שְׁלֵה הִתְתַּקְּנָה בְּתַקְוֵן שֶׁל הָאוֹת ה', (אוֹת ק' בְּאוֹתוֹ גִּוֵן שֶׁל ה', וְלֹא נִתְקַנָּה לְהַיּוֹת כֶּף, הָאוֹת שְׁלֵה נִתְקַנָּה בְּתַקְוֵן שֶׁל הָאוֹת ה') כְּמוֹ קוֹף אֶצֶל בְּנֵי הָאָדָם שֶׁהוֹלֵךְ אַחֵר בְּנֵי אָדָם וְלֹא נִתְקַן לְעִשׂוֹת כֶּף. כְּמוֹ כֵן עָשָׂה מִשָּׂה אֶת אוֹתוֹ הַנְּחָשׁ עַל אוֹתוֹ רֶשֶׁם שְׂרָאוּי לוֹ, וְתַמִּיד מִתְקַן לְהַרְע, וְעַלְיו חֲטָא אָדָם וּגְרַשׁ מִגֵּן עֵדֶן, שִׁיְהִיָּה מְקוֹם דִּיּוּרוֹ כְּמוֹ הַדִּיּוּר שֶׁלְמַעֲלָה.

בְּתוֹב (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, אוֹתוֹ אוֹר נִגְנָז וְהַזְדַּמֵּן לְצַדִּיקִים לְעוֹלָם הַבָּא, כְּמוֹ שֶׁבְּאַרְוֵה, שֶׁכְּתוּב (תהלים צ) אוֹר זָרַע לְצַדִּיק, לְצַדִּיק וְדָאֵי סְתָם. וְאוֹתוֹ הָאוֹר לֹא שִׁמַּשׁ בְּעוֹלָם פְּרֻט לְיוֹם הַרְאֵשׁוֹן, וְאַחַר כֶּף נִגְנָז וְלֹא שִׁמַּשׁ יוֹתֵר.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֲלֵמְלָא נִגְנָז מִכָּל וְכָל, לֹא עוֹמֵד הָעוֹלָם אֲפִלוּ רְגַע אֶחָד, אֲלֵא נִגְנָז וְנִזְרַע כְּזֶרַע הַזֶּה שֶׁעוֹשֶׂה תוֹלְדוֹת וְזִרְעִים וּפְרוֹת, וּמִמֶּנּוּ הִתְקַיֵּם הָעוֹלָם. וְאִין לָךְ יוֹם שֶׁלֹּא יוֹצֵא מִמֶּנּוּ בְּעוֹלָם וּמִקַּיִם הַכֹּל שְׂבוּ הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא זֵן אֶת הָעוֹלָם. וּבְכָל מְקוֹם שְׁעוֹסְקִים בְּתוֹרָה בְּלִילָה, חוּט אֶחָד יוֹצֵא מְאוֹתוֹ אוֹר גְּנוּז וְנִמְשָׁף עַל אוֹתָם שְׁעוֹסְקִים בָּהּ. זֶהוּ שֶׁכְּתוּב (תהלים מב) יוֹמָם יִצְוֶה ה' חֶסֶדוֹ וּבְלִילָה שִׁירָה עַמִּי. וְהָרִי בְּאַרְנוֹ. בְּיוֹם שֶׁהוֹקֵם הַמִּשְׁפָּן לְמַטָּה, מֵהַ כְּתוּב? (שמות ז) וְלֹא יְכַל מִשָּׂה לְבָא אֶל אֶהֱל מוֹעֵד פִּי שְׁכֵן עַלְיו הָעֵנָן. מֵהַ זֶה הָעֵנָן?

הָוָה (נ"א עמוּדָא דְעֵנָנָא) מֵהָוָה

זְנוּנִים לְאֶתְתַּקְנָא גְרַמָּה כְּגוֹוֵנָא דִּילָהּ, וְלֹא יְכִילֵת. אֶשֶׁת חֵיל, הַהוּא רְשִׁימוּ וְאֶת דִּילָהּ, אִיהוּ אֶת ה', וְהָכִי אֶתְחַזִּי לָהּ. אֶשֶׁת זְנוּנִים הַהוּא רְשִׁימָא וְאֶת דִּילָהּ אִיהוּ כְּהָוָה גְּוֵוֵנָא (נ"א דְאֶצְטְרִיף), וְלֹא אֶתְתַּקֵּן לְמַהוּי הָכִי, וְאֶת דִּילָהּ ק', אֶת דִּילָהּ אֶתְתַּקְנָא בְּתַקְוֵנָא דְאֶת ה', (ס"א אֶת ק' כְּהָוָה גְּוֵוֵנָא דִּה' וְלֹא אֶתְתַּקְנָא לְמַהוּי הָכִי אֶת דִּילָהּ אֶתְתַּקְנָא בְּתַקְוֵנָא דְאֶת ה') כְּגוֹוֵנָא דְקוֹפָא אֶצֶל בְּנֵי נָשָׂא, דְאֶזְלָא בְּתַר בְּנֵי נָשָׂא, וְלֹא אֶתְתַּקֵּן לְמַעַבְדַּד הָכִי. כְּגוֹוֵנָא דָּא עֵבַד מִשָּׂה הַהוּא נְחָשׁ, עַל הַהוּא רְשִׁימוּ דְאֶתְחַזִּי לָיָהּ, וְתַדִּיר אֶתְתַּקֵּן לְאַבְאָשָׂא, וְעַלְיָה חֵב אָדָם, וְאֶתְתַּרְךָ מִגְּנֵתָא דְעֵדֶן, דִּיהוּה אֶתֶר דִּיּוֹרִיָּה כְּגוֹוֵנָא דִּיּוֹרָא דִּלְעִילָא.

בְּתוֹב (בראשית א) וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. אָמַר רַבִּי יוֹסִי, הַהוּא אוֹר אֶתְגְּנִיז וְאִיהוּ אֶזְדַּמֵּן לְגַבִּי צַדִּיקָא לְעֵלְמָא דְאֶתִּי. כְּמָה דְאוּקְמוּהָ, דְכְּתוּב, (תהלים צ) אוֹר זָרַע לְצַדִּיק. לְצַדִּיק וְדָאֵי סְתָם. וְהָוָה אוֹר לֹא שִׁמַּשׁ בְּעֵלְמָא, בְּרַ יוֹמָא קְדַמָּא. וְלְבַתֵּר אֶתְגְּנִיז, וְלֹא שִׁמַּשׁ יוֹתֵר.

רַבִּי יְהוּדָה אוֹמֵר, אֲלֵמְלָא אֶתְגְּנִיז מִכָּל (דף קמ"ט ט"ו) וְכָל, לֹא קָאִים עֵלְמָא אֲפִילוּ רְגַעָא חֲדָא, אֲלֵא אֶתְגְּנִיז וְאֶזְדַּרַע כְּהָאֵי זָרַעָא דְעַבִּיד תוֹלְדִין וְזִרְעִין וְאִיבִין, וּמִנִּיהּ אֶתְקַיֵּים עֵלְמָא. וְלִית לָךְ יוֹמָא, דְלֹא נִפְיָק מִנִּיהּ בְּעֵלְמָא, וּמִקַּיִם כְּלָא דְבִיָּה זֵן קְדָשָׁא בְּרִיךְ הוּא עֵלְמָא. וּבְכָל אֶתֶר דְלְעָאן בְּאוּרִייתָא בְּלִילָא, חֵד חוּטָא נִפְיָק מֵהָוָה אוֹר גְּנִיז, וְאֶתְמַשִּׁיף עַל אִינוֹן דְלְעָאן בָּהּ, הָדָא הוּא דְכְּתוּב, (תהלים מב) יוֹמָם יִצְוֶה יי' חֶסֶדוֹ וּבְלִילָה שִׁירָה עַמִּי. וְהָא אוּקְיָמָנָא. יוֹמָא דְאֶתְקָם מִשְׁפָּנָא לְתַתָּא, מֵהַ כְּתוּב (שמות ז) וְלֹא יְכַל מִשָּׂה לְבָא אֶל אֶהֱל מוֹעֵד פִּי שְׁכֵן עַלְיו הָעֵנָן. מֵאֵי הָעֵנָן. חֵד חוּטָא

חוט אָחד הִיהָ (עמוד העקן) מֵאוֹתוֹ צֵד שֶׁל הָאוֹר הָרֵאשׁוֹן שֶׁיֵצֵא בְשִׁמְחָה בְּפֶל (של הכל) כְּשֶׁנֶכְסוּ לְמִשְׁכַּן שְׁלֵמָטָה, וּמֵאוֹתוֹ יוֹם (ראשון) לֹא נִגְלָה, אָבֵל שְׁמוֹשׁ מִשְׁמֵשׁ בְּעוֹלָם, וְהוּא מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹם מַעֲשֵׂה בְּרֵאשִׁית.

רַבִּי יוֹסִי הִיהָ עוֹסֵק בַּתּוֹרָה, וְהוּו עֲמִיָּה רַבִּי יֶצְחָק וְרַבִּי חֲזַקְיָה. אָמַר רַבִּי יֶצְחָק, הָרִי רֵאִינוּ שְׁמַעֲשֵׂה הַמִּשְׁכָּן הוּא כְּמוֹ מַעֲשֵׂה שְׁמַיִם וָאָרֶץ, וְהָרִי הַתְּעוֹרָרוּ הַחֲבָרִים בְּסוּדוֹת שְׁלָהֶם מַעֵט, שְׁלֹא יִכּוֹל אִישׁ לְאַכֵּל בְּפִיו וְלִהְיוֹשִׁיט יָדוֹ לַתּוֹף פִּיּוֹ וְלִבְלַע.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, דְּבָרִים אֵלּוּ נִעְלָה אוֹתָם לַתּוֹף (אצל) הַמְּנוֹרָה הַקְּדוּשָׁה, שֶׁהוּא מְתַקֵּן תְּבַשְׂלִיִּים מְתוֹקִים, כְּמוֹ שֶׁהַתְּקִינִם הַעֲתִיק הַקְּדוּשׁ, נִסְתַּר פֶּל הַנִּסְתָּרִים, וְהוּא מְתַקֵּן תְּבַשְׂלִיִּים, שְׂאִין בֶּהַּ מְקוֹם שִׁיבָא אַחַר וַיִּשְׁפֹּךְ בָּהֶם מֶלַח. וְעוֹד, שִׁיכּוֹל אָדָם לְאַכֵּל וְלִשְׁתּוֹת וְלִהְיוֹשִׁיט כְּרִסּוֹ מִכָּל עֲדוּנֵי הָעוֹלָם וְלִהְיוֹשִׁיט, וְכוּ יִתְקַיֵּם (מלכים ב ד) וַיִּתֵּן לַפְּנִיָּהֶם וַיֵּאכְלוּ וַיִּוְתְּרוּ כְּדָבָר ה'.

פָּתַח וְאָמַר, (שם א ה) וְה' נָתַן חֲכָמָה לְשִׁלְמָה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לוֹ וַיְהִי שְׁלֹם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה וַיִּכְרְתוּ בְרִית שְׁנֵיהֶם. פְּסוּק זֶה הָרִי נֹאמַר בְּכַמָּה מְקוֹמוֹת. אָבֵל וְה' - הַסְּכָמָה שְׁלֵמָעֵלָה וּמִטָּה כַּאֲחֵד. וְה' - הוּא וּבֵית דִּינֹו. נָתַן חֲכָמָה - נָתַן, כְּמוֹ שְׁנוֹתֵן דּוֹרוֹן וּמִתְּנֹות לְאַהֲבוֹ. כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לוֹ - שְׁלֵמוֹת הַחֲכָמָה, בְּעֵשֶׂר, וּבְשָׁלוֹם וּבְשִׁלְטוֹן. זֶהוּ שְׁכַתּוֹב כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לוֹ.

וַיְהִי שְׁלֹם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֵמָה, מָה הַטַּעַם? כִּי הָיוּ מְפִירִים זֶה עִם זֶה אֶת סֵתֵר הַדְּבָרִים שֶׁהָיוּ אוֹמְרִים, וּבְנֵי אָדָם אַחֲרֵים לֹא הָיוּ יוֹדְעִים לְהַתְּבוּנָה וְלִדְעַת בָּהֶם

סִטְרָא דְאוֹר קְדָמָא, דְנִפְק בְּחֻדָּה בְּכֻלָּא (דכלה), כְּדַ עֲאֵלֵת לְמִשְׁכְּנָא דְלִתְתָּא. וּמַהֲהוּא יוֹמָא (קדמא). לָא אֲתַגְלִי, אָבֵל שְׁמוֹשָׁא קָא מִשְׁמֵשׁ בְּעֵלְמָא, וְאִיהוּ מְחַדֵּשׁ בְּכָל יוֹמָא עוֹבְדָא דְבְּרֵאשִׁית.

רַבִּי יוֹסִי הָוָה לְעִי בְּאוֹרֵייתָא, וְהוּו עֲמִיָּה רַבִּי יֶצְחָק וְרַבִּי חֲזַקְיָה. אָמַר רַבִּי יֶצְחָק, הָא חֲמִינָן דְּעוֹבְדָא דְּמִשְׁכְּנָא, כְּגוֹוֵנָא דְּעוֹבְדָא דְּשָׁמַיִם וָאָרֶץ, וְהָא אֲתַעְרוּ חֲבָרֵיִיא בְּרִזִּין דְּלִהוֹן זְעִירוֹ, דְּלֹא יִכִּיל בְּרַ נֶשׁ לְמִיכַל בְּפוּמִיָּה, וְלִמִּישַׁט יְדִיהָ לְגוֹ פּוּמִיָּה וְלִמְבַלַּע.

אָמַר רַבִּי יוֹסִי, מְלִין אֲלִין נְסִלְק לֹון לְגוֹ (נ"א לנביה) בּוֹצִינָא קְדִישָׁא, דְּאִיהוּ מְתַקֵּן תְּבַשְׂלִין מְתִיקִין, כְּמָה דְּאֲתַקִּין לֹון עֲתִיקָא קְדִישָׁא, סְתִימָא דְּכָל סְתִימִין, וְאִיהוּ אֲתַקִּין תְּבַשְׂלִין, דְּלִית בְּהוּ אֲתֵר, לְמִיתִי אַחְרָא, לְמִשְׁדֵּי בְּהוּ מְלֻחָא. וְתוּ, דְּיִכִּיל בְּרַ נֶשׁ לְמִיכַל וְלִמִּישַׁטִּי וְלֹא שְׁלֵמָא כְּרִסּוֹי מִכָּל עֲדוּנִין דְּעֵלְמָא וְלֹא שְׁתַּאֲרָא, וּבִיָּה יִתְקַיֵּם, (מלכים ב ד) וַיִּתֵּן לַפְּנִיָּהֶם וַיֵּאכְלוּ וַיִּוְתְּרוּ כְּדָבָר יי'.

פָּתַח וְאָמַר, (מלכים א ה) וַיִּי, נָתַן חֲכָמָה לְשִׁלְמָה כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לוֹ וַיְהִי שְׁלֹם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֹמֹה וַיִּכְרְתוּ בְרִית שְׁנֵיהֶם. הָאִי קָרָא הָא אֲתַמַּר בְּכַמָּה דּוּכְתִי. אָבֵל וַיִּי, אֲסַתְּפְמוּתָא דְּלְעִילָא וְתַתָּא כַּחְדָּא. וַיִּי אִיהוּ וּבִי דִינִיָּה. נָתַן חֲכָמָה, נָתַן: כְּמָאן דְּיָהִיב נְבֻזְפָּזָא וּמִתְּנָה לְרַחֲמִיָּה. כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לוֹ, שְׁלִימוֹ דְּחֲכָמָתָא, בְּעוֹתְרָא, וּבְשָׁלֹם, וּבְשִׁלְטָנוֹ, הָדָא הוּא דְּכַתִּיב כַּאֲשֶׁר דִּבֶּר לוֹ.

וַיְהִי שְׁלֹם בֵּין חִירָם וּבֵין שְׁלֵמָה, מָאִי טַעְמָא. כְּגִין דְּהוּו יְדַעִי דָּא לְדָא, סְתִימוֹ דְּמְלִין דְּהוּו אֲמַרִי, וּבְנֵי נֶשׂא אַחְרַנִּין לָא הָווּ יְדַעִי לְאֲסַתְּפָלָא וְלִמְנַדַּע בְּהוּ כָּלֵל, וּבְגִינִיָּהוּ,

לוח זיהור ש"ס דף היומי מספכת יבמות

זוהר עמודים:	דף הש"ס	זוהר עמודים:	דף הש"ס	זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ג תג-תד	יבמות דף טו	ח"ג שלט-שמ	יבמות דף לד	ח"ג רעה-רעו	יבמות דף ב
ח"ג תה-תו	יבמות דף סז	ח"ג שמא-שמב	יבמות דף לה	ח"ג רעז-רעה	יבמות דף ג
ח"ג תז-תח	יבמות דף סח	ח"ג שמג-שמד	יבמות דף לו	ח"ג רעט-רפ	יבמות דף ד
ח"ג תט-תי	יבמות דף סט	ח"ג שמה-שמו	יבמות דף לז	ח"ג רפא-רפב	יבמות דף ה
ח"ג תיא-תיב	יבמות דף ע	ח"ג שמוז-שמח	יבמות דף לח	ח"ג רפג-רפד	יבמות דף ו
ח"ג תיג-תיד	יבמות דף עא	ח"ג שמת-שנ	יבמות דף לט	ח"ג רפה-רפו	יבמות דף ז
ח"ג תטו-תטז	יבמות דף עב	ח"ג שנא-שנב	יבמות דף מ	ח"ג רפז-רפה	יבמות דף ח
ח"ג תיז-תיח	יבמות דף עג	ח"ג שנג-שנד	יבמות דף מא	ח"ג רפט-רצ	יבמות דף ט
ח"ג תיט-תכ	יבמות דף עד	ח"ג שנה-שנו	יבמות דף מב	ח"ג רצא-רצב	יבמות דף י
ח"ג תכא-תכב	יבמות דף עה	ח"ג שנוז-שנח	יבמות דף מג	ח"ג רצג-רצד	יבמות דף יא
ח"ג תכג-תכד	יבמות דף עו	ח"ג שנט-שס	יבמות דף מד	ח"ג רצה-רצו	יבמות דף יב
ח"ג תכה-תכו	יבמות דף עז	ח"ג שסא-שסב	יבמות דף מה	ח"ג רצז-רצח	יבמות דף יג
ח"ג תכז-תכח	יבמות דף עח	ח"ג שסג-שסד	יבמות דף מו	ח"ג רצט-ש	יבמות דף יד
ח"ג תכט-תל	יבמות דף עט	ח"ג שסה-שסו	יבמות דף מז	ח"ג שא-שב	יבמות דף טו
ח"ג תלא-תלב	יבמות דף פ	ח"ג שסז-שסח	יבמות דף מח	ח"ג שג-שד	יבמות דף טז
ח"ג תלג-תלד	יבמות דף פא	ח"ג שסט-שע	יבמות דף מט	ח"ג שה-שו	יבמות דף יז
ח"ג תלה-תלו	יבמות דף פב	ח"ג שעא-שעב	יבמות דף נ	ח"ג שז-שח	יבמות דף יח
ח"ג תלז-תלח	יבמות דף פג	ח"ג שעג-שעד	יבמות דף נא	ח"ג שט-שי	יבמות דף יט
ח"ג תלט-תמ	יבמות דף פד	ח"ג שעה-שעו	יבמות דף נב	ח"ג שיא-שיב	יבמות דף כ
ח"ג תמא-תמב	יבמות דף פה	ח"ג שעז-שעה	יבמות דף נג	ח"ג שיג-שיד	יבמות דף כא
ח"ג תמג-תמד	יבמות דף פו	ח"ג שעט-שפ	יבמות דף נד	ח"ג שטו-שטז	יבמות דף כב
ח"ג תמה-תמו	יבמות דף פז	ח"ג שפא-שפב	יבמות דף נה	ח"ג שיז-שיח	יבמות דף כג
ח"ג תמוז-תמח	יבמות דף פח	ח"ג שפג-שפד	יבמות דף נו	ח"ג שיט-שכ	יבמות דף כד
ח"ג תמט-תנ	יבמות דף פט	ח"ג שפה-שפו	יבמות דף נז	ח"ג שכא-שכב	יבמות דף כה
ח"ג תנא-תנב	יבמות דף צ	ח"ג שפז-שפח	יבמות דף נח	ח"ג שכג-שכד	יבמות דף כו
ח"ג תנג-תנד	יבמות דף צא	ח"ג שפט-שצ	יבמות דף נט	ח"ג שכה-שכו	יבמות דף כז
ח"ג תנה-תנו	יבמות דף צב	ח"ג שצא-שצב	יבמות דף ס	ח"ג שכז-שכח	יבמות דף כח
ח"ג תנוז-תנח	יבמות דף צג	ח"ג שצג-שצד	יבמות דף סא	ח"ג שכט-של	יבמות דף כט
ח"ג תנט-תס	יבמות דף צד	ח"ג שצה-שצו	יבמות דף סב	ח"ג שלא-שלב	יבמות דף ל
ח"ג תסא-תסב	יבמות דף צה	ח"ג שצז-שצח	יבמות דף סג	ח"ג שלג-שלד	יבמות דף לא
ח"ג תסג-תסד	יבמות דף צו	ח"ג שצט-ת	יבמות דף סד	ח"ג שלה-שלו	יבמות דף לב
ח"ג תסה-תסו	יבמות דף צז	ח"ג תא-תב	יבמות דף סה	ח"ג שלז-שלח	יבמות דף לג

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ג תקג-תקד	יבמות דף קטז
ח"ג תקה-תקו	יבמות דף קיז
ח"ג תקז-תקח	יבמות דף קיח
ח"ג תקט-תקי	יבמות דף קיט
ח"ג תקיא-תקיב	יבמות דף קכ
ח"ג תקיג-תקי�	יבמות דף קכא
ח"ג תקטו-תקטז	יבמות דף קכב

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ג תפה-תפו	יבמות דף קז
ח"ג תפז-תפח	יבמות דף קח
ח"ג תפט-תצ	יבמות דף קט
ח"ג תצא-תצב	יבמות דף קי
ח"ג תצג-תצד	יבמות דף קיא
ח"ג תצה-תצו	יבמות דף קיב
ח"ג תצז-תצח	יבמות דף קיג
ח"ג תצט-תק	יבמות דף קיד
ח"ג תקא-תקב	יבמות דף קטו

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ג תסז-תסח	יבמות דף צח
ח"ג תסט-תע	יבמות דף צט
ח"ג תעא-תעב	יבמות דף ק
ח"ג תעג-תעד	יבמות דף קא
ח"ג תעה-תעו	יבמות דף קב
ח"ג תעז-תעה	יבמות דף קג
ח"ג תעט-תפ	יבמות דף קד
ח"ג תפא-תפב	יבמות דף קה
ח"ג תפג-תפד	יבמות דף קו

לוח זוהר ש"ס דף היומי מפסקת כתובות

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ג תרא-תרב	כתובות דף מד
ח"ג תרג-תרד	כתובות דף מה
ח"ג תרה-תרו	כתובות דף מו
ח"ג תרז-תרח	כתובות דף מז
ח"ג תרט-תרי	כתובות דף מח
ח"ג תריא-תריב	כתובות דף מט
ח"ג תריג-תריד	כתובות דף נ
ח"ג תרטז-תרטז	כתובות דף נא
ח"ג תריז-תריח	כתובות דף נב
ח"ג ד א-ב	כתובות דף נג
ח"ג ד ג-ד	כתובות דף נד
ח"ג ד ה-ו	כתובות דף נה
ח"ג ד ז-ח	כתובות דף נו
ח"ג ד ט-י	כתובות דף נז
ח"ג ד יא-יב	כתובות דף נח
ח"ג ד יג-יד	כתובות דף נט
ח"ג ד טו-טז	כתובות דף ס
ח"ג ד יז-יח	כתובות דף סא
ח"ג ד יט-כ	כתובות דף סב
ח"ג ד כא-כב	כתובות דף סג
ח"ג ד כג-כד	כתובות דף סד

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ג תקנט-תקס	כתובות דף כג
ח"ג תקסא-תקסב	כתובות דף כד
ח"ג תקסג-תקסד	כתובות דף כה
ח"ג תקסה-תקסו	כתובות דף כו
ח"ג תקסז-תקסח	כתובות דף כז
ח"ג תקסט-תקע	כתובות דף כח
ח"ג תקעא-תקעב	כתובות דף כט
ח"ג תקעג-תקעד	כתובות דף ל
ח"ג תקעה-תקעו	כתובות דף לא
ח"ג תקעז-תקעח	כתובות דף לב
ח"ג תקעט-תקפ	כתובות דף לג
ח"ג תקפא-תקפב	כתובות דף לד
ח"ג תקפג-תקפד	כתובות דף לה
ח"ג תקפה-תקפו	כתובות דף לו
ח"ג תקפז-תקפח	כתובות דף לז
ח"ג תקפט-תקצ	כתובות דף לח
ח"ג תקצא-תקצב	כתובות דף לט
ח"ג תקצג-תקצד	כתובות דף מ
ח"ג תקצה-תקצו	כתובות דף מא
ח"ג תקצז-תקצח	כתובות דף מב
ח"ג תקצט-תר	כתובות דף מג

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ג תקיז-תקיא	כתובות דף ב
ח"ג תקיט-תקכ	כתובות דף ג
ח"ג תקכא-תקכב	כתובות דף ד
ח"ג תקכג-תקכד	כתובות דף ה
ח"ג תקכה-תקכו	כתובות דף ו
ח"ג תקכז-תקכח	כתובות דף ז
ח"ג תקכט-תקל	כתובות דף ח
ח"ג תקלא-תקלב	כתובות דף ט
ח"ג תקלג-תקלד	כתובות דף י
ח"ג תקלה-תקלו	כתובות דף יא
ח"ג תקלז-תקלח	כתובות דף יב
ח"ג תקלט-תקמ	כתובות דף יג
ח"ג תקמא-תקמב	כתובות דף יד
ח"ג תקמג-תקמד	כתובות דף טו
ח"ג תקמה-תקמו	כתובות דף טז
ח"ג תקמז-תקמח	כתובות דף יז
ח"ג תקמט-תקנ	כתובות דף יח
ח"ג תקנא-תקנב	כתובות דף יט
ח"ג תקנג-תקנד	כתובות דף כ
ח"ג תקנה-תקנו	כתובות דף כא
ח"ג תקנז-תקנח	כתובות דף כב

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ד פט-צ	כתובות דף צו
ח"ד צא-צב	כתובות דף צח
ח"ד צג-צד	כתובות דף צט
ח"ד צה-צו	כתובות דף ק
ח"ד צז-צח	כתובות דף קא
ח"ד צט-ק	כתובות דף קב
ח"ד קא-קב	כתובות דף קג
ח"ד קג-קד	כתובות דף קד
ח"ד קה-קו	כתובות דף קה
ח"ד קז-קח	כתובות דף קו
ח"ד קט-קי	כתובות דף קז
ח"ד קיא-קיב	כתובות דף קח
ח"ד קיג-קיד	כתובות דף קט
ח"ד קטו-קטז	כתובות דף קי
ח"ד קיז-קיח	כתובות דף קיא
ח"ד קיט-קכ	כתובות דף קיב

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ד נז-נח	כתובות דף פא
ח"ד נט-ס	כתובות דף פב
ח"ד סא-סב	כתובות דף פג
ח"ד סג-סד	כתובות דף פד
ח"ד סה-סו	כתובות דף פה
ח"ד סז-סח	כתובות דף פו
ח"ד סט-ע	כתובות דף פז
ח"ד עא-עב	כתובות דף פח
ח"ד עג-עד	כתובות דף פט
ח"ד עה-עו	כתובות דף צ
ח"ד עז-עח	כתובות דף צא
ח"ד עט-פ	כתובות דף צב
ח"ד פא-פב	כתובות דף צג
ח"ד פג-פד	כתובות דף צד
ח"ד פה-פו	כתובות דף צה
ח"ד פז-פח	כתובות דף צו

זוהר עמודים:	דף הש"ס
ח"ד כה-כו	כתובות דף סה
ח"ד כז-כח	כתובות דף סו
ח"ד כט-ל	כתובות דף סז
ח"ד לא-לב	כתובות דף סח
ח"ד לג-לד	כתובות דף סט
ח"ד לה-לו	כתובות דף ע
ח"ד לו-לח	כתובות דף עא
ח"ד לט-מ	כתובות דף עב
ח"ד מא-מב	כתובות דף עג
ח"ד מג-מד	כתובות דף עד
ח"ד מה-מו	כתובות דף עה
ח"ד מז-מח	כתובות דף עו
ח"ד מט-נ	כתובות דף עז
ח"ד נא-נב	כתובות דף עח
ח"ד נג-נד	כתובות דף עט
ח"ד נה-נו	כתובות דף פ

תפילה קצרה לאומרה קדם הלימוד

לְשֵׁם יְהוָה קוֹדֵשׁא בְּרִיךְ הוּא וְשְׁבִינְתִּיהּ וְכוּ'. עַל יְדֵי הַהוּא טְמִיר וְנִעְלָם בְּשֵׁם כּל יִשְׂרָאֵל לְאִקְמָא שְׁבִינְתָא מַעֲפָרָא, וְלַעֲלוֹי שְׁבִינַת עֵזוֹנוּ אִם הַבְּנִים שְׂמַחָה, עַל יְדֵי הַהוּא טְמִיר וְנִעְלָם בְּשֵׁם כּל יִשְׂרָאֵל.

הַרְיֵנוּ מְקַשֵּׁר עֲצָמֵי בְּלִימוֹד הַקְדוּשׁ הַזֶּה בְּנִשְׁמַת כּל הַתְּנָאִים וְהַצְדִּיקִים הַכְּתוּבִים בְּזוֹהַר הַקְדוּשׁ וּבְרֵאשִׁים הַתְּנָא הַאֲלוּכֵי רַבֵּי שְׁמַעוֹן בַּר יוֹחָאי וְרַבֵּי אֲלֵעָזָר בְּנֵי. וְעַל יְדֵי זֶה הַתְּקִינִים תְּפִילַת דְּדוֹר הַמְּלָךְ עִ"ה (הַחֵלִים ס"א ד' ה) כִּי הָיִיתָ מַחֲסֶה לִּי מִגְדָּל עַז מִפְּנֵי אוֹיֵב. אֲנוּרָה בְּאַהֲלָךְ עוֹלָמִים אַחֲסָה כְּסִתָּר בְּנִפְיָךְ סִלָּה. וְאַזְבַּח שְׁבִלִימוֹדֵינוּ זֶה יִהְיֶה שְׁפָתוֹתֵיהֶם דּוֹכְבוֹת בְּקַבֵּר, לְמַעַן שְׁמוֹ בְּאַחֲבָה לַעֲשׂוֹת נַחַת רוּחַ לְיוֹצְרֵנוּ וְלַעֲשׂוֹת רְצוֹן בּוֹרְאֵנוּ. וּבְהִרְיֵן סִפְרָא סִפְרָא הַזוֹהַר, וּבְקִינֵי יִשְׂרָאֵל מִן גְּלוּתָא בְּרַחֲמֵי, וְרָאָה אֵל עַבְדֶּיךָ פְּעֻלָּךְ וְהִדְרִיךְ עַל בְּנֵיהֶם. וְיִהְיֶה נֶעַם אֲדָרְיֵי אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנֵנָה עֲלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנֵנָה, וְיִהְיֶה נֶעַם אֲדָרְיֵי אֱלֹהֵינוּ עֲלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנֵנָה עֲלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יְדֵינוּ בּוֹנֵנָה (הַחֵלִים צ' ס"ז י"ג).

רַבּוּן הַעוֹלָמִים וְאֲדוּנֵי הָאֲדוּנִים, אֵב הַרְחִמִים וְהַסְּלִיחוֹת. מוֹדִים אֲנַחְנוּ לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ. בְּקַדְשָׁךְ וּבְהַשְׁתַּחֲוִיָּה, שְׁקַבְּתֵנוּ לְהוֹרְתָךְ וְלַעֲבוֹדְתָךְ עֲבוֹדַת הַקְדָּשׁ, וְנַתַּת לָנוּ חֵלֶק בְּסוֹדוֹת הַתּוֹרָתָךְ הַקְדוּשָׁה. מַה אֲנִי, מַה חַיֵּינוּ, אֲשֶׁר עֲשִׂיתָ עִמָּנוּ חֶסֶד גְּדוֹל בְּזֶה. עַל כֵּן אֲנַחְנוּ מִפִּילִים תַּחֲנוּנֵינוּ לְפָנֶיךָ, שְׂתַמְחֹל, וְתַסְּלַח, לְכָל חַטָּאתֵינוּ וְעוֹנוֹתֵינוּ, וְאֵל יִהְיֶה עוֹנוֹתֵינוּ מִבְּדִילִים בִּיעֲנֵנוּ לְבִיעֲנֵךְ.

וּבְכֵן יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, שְׂתַבְּוֵנוּ לְכַבֵּינוּ לְרִאשֻׁתָּךְ וְאַחֲבָתָךְ, וְתַקְשִׁיב אֲזִנְיָךְ לְדַבְרֵינוּ אֵלָהּ, וְתַפְתַּח לְכַבֵּינוּ הַעֲרַל בְּסוֹדוֹת תּוֹרָתָךְ, וְיִהְיֶה לְמוֹדֵנוּ זֶה נַחַת רוּחַ לְפָנֵי כַּסָּא כְּבוֹדָךְ בְּרִית נִיחוּת. וְהַאֲצִיל עֲלֵינוּ אוֹר מְקוֹר נִשְׁמַתֵנוּ כְּכֵל בְּחִינַתֵנוּ, וְשִׁתְּנוּצְצוּ נִיצוּצוֹת עַבְדֶּיךָ הַקְדוּשִׁים אֲשֶׁר עַל יָדָם גְּלוּת דְּבָרֶיךָ אֵלָהּ בְּעוֹלָם. וְזִכּוֹתָם, וְזִכּוֹת אֲבוֹתָם, וְזִכּוֹת תּוֹרָתָם, וְתַמְיוּמוֹתָם, וְקַדְשָׁתָם, יַעֲמוּד לָנוּ לְכָל נַפְשַׁל בְּדָבָרִים אֵלֶּה. וּבְזִכּוֹתָם תֵּאִיר עֵינֵינוּ בְּמַה שְּׂאֵנוּ לוֹמְדִים. כְּמֵאֲמַר נְעִים וְמִדּוֹת יִשְׂרָאֵל "גַּל עֵינֵי וְאִפְסִיטָה נַפְלְאוֹת מִתּוֹרָתְךָ". וְיִהְיֶה לְרְצוֹן אֲמָרֵי פִי וְהִגִּיזֵן לְבִי לְפָנֶיךָ יְיָ צִוְרֵי וְנוֹאֲלֵי. כִּי יְיָ וְתֵן חֲכָמָה מִפִּיו דַּעַת וְתַבְּוֵנָה;

לאחר קריאת הזוהר יאמר תפלה זו בכונת הלב:

יְהִי רְצוֹן מִלְּפָנֶיךָ יְיָ אֱלֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵי שִׁתְּקוּם בְּנֵי עֲתָה מִקְרָא שְׁפָתוֹב "וְאֲשִׁים דְּכָרֵי בְּפִיךָ וּבְצַל יְדֵי בְּסִיתֶיךָ לְנַעַם שְׁמִים וְלִיסֹד אֲרִיץ", לְהַעֲלוֹת לְרוּמָם וּלְתַפְּנֵן תְּרִיסוֹת וְחִרְבוֹת הַשְּׁבִינָה הַקְדוּשָׁה לְקַשׁוּט וּפְנוּרִפְרִיא עֲלָאָה וּלְאַרְמוֹן שְׁעַל מְכוּנֵי יֵשֵׁב לְחַזּוֹר עֲטָרָה לְיוֹשְׁנָה וְקוּם בְּנֵי מַהֲרָה מִקְרָא שְׁפָתוֹב "וְיִהְיֶה אוֹר הַמְּלַבְּנָה בְּאוֹר הַחֲמָה וְאוֹר הַחֲמָה יִהְיֶה שְׁבַעֲתִים בְּאוֹר שְׁבַעֲתִים הַיּוֹמִים". וְזִכּוֹת הַרְשָׁב"י הַקְדוּשׁ וּבְנֵי רַבֵּי אֲלֵעָזָר, וְיוֹתָם כֵּן עֲזִיחוּ, יַעֲמוּד לָנוּ לְתַפְּנֵן הַעוֹלָם מִיּוֹם שְׁנַבְּרָא עַד סוּפֵי בְּרַצּוֹנוּ וְכְרַצּוֹן יִרְאִיו. וּבְזִכּוֹת חַיּוֹתֵנוּ עֲסוּקִים בְּחֲכָמָה הַזֹּאת, עַל יְדֵי הַתְּקַרֵּב הַנְּאוּלָּה, וְיִשְׁעֵתָהּ מַהֲרָה תַצְמִיחַ, לַעֲלוֹי שְׁבִינַת עֵזוֹנוּ בְּמַהֲרָה בְּיָמֵינוּ. וְיִקְוִים בְּנֵי מִקְרָא שְׁפָתוֹב "וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר", וְיִזְרַח עֲלֵינוּ אוֹר יְיָ, בְּיוֹם הַהוּא יִהְיֶה יְיָ אֲחֵד וְשְׁמוֹ אֲחֵד, אֲמֵן נִצַּח סִלָּה וְעַד.

מוֹדָה אֲנִי לְפָנֶיךָ יְיָ אֱלוֹהֵי וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵי שְׁוִפִּיתֵנוּ לְלִמּוֹד וּלְהַגִּיתָ כְּסִפְרֵי הַקְדוּשׁ הַזֶּה וְיִתְרָה עֵילָאָה, וְזִכּוֹת הַתְּנָאִים הַקְדוּשִׁים שְׁלִמְדֵנוּ תּוֹרָתָם יַעֲמוּד לָנוּ וּלְזוֹרְעֵנוּ וְנִזְבַּח לְחַבְּסַתְתָּ הַנְּבִיא (יִשְׁעִיָּה נ"ב, כ"ב) וְכֵּן לְצִיּוֹן נוֹאֵל וְלְשִׁבֵי פִשַׁע בְּעַעֲבֵב נָאִם ה'. וְאֲנִי זֹאת בְּרִיתִי אוֹתָם אֲמַר יִהְיֶה רוּחִי אֲשֶׁר עֲלֶיךָ וְדַבְרֵי אֲשֶׁר שְׁמַתִּי בְּפִיךָ לֹא יִמּוּשׁוּ מִפִּיךָ וּמִפִּי זְרַע וּמִפִּי זְרַע וְרַעַף אֲמַר ה' מַעֲתָה וְעַד עוֹלָם. וְיִתְקַוִּים בְּנֵי הַנְּבוּאָה (יִשְׁעִיָּה נ"א, ס"ה) וְאֲשִׁים דְּכָרֵי בְּפִיךָ וּבְצַל יְדֵי בְּסִיתֶיךָ לְנַעַם שְׁמִים וְלִיסֹד אֲרִיץ וְלֵאמֹר לְצִיּוֹן עֲמִי אֲתָה. וּבְרַפְתָּ מִשֶׁה רַעִיא מִהַיּוֹמָא הַתְּגַלָּה בְּמַהֲרָה דִּדְךָ, ה' בְּרַד נַחְנוּ וְאִין עִמּוֹ אֵל נִבְר, וְרֵא וְעֵינֵנוּ וְיִשְׂמַח לְבַנוּ וְתַגְּל נַפְשֵׁנוּ בִּישְׁעֵתָךְ בְּאֲמַת כְּמֵאֲמַר לְצִיּוֹן מְלַךְ אֱלֹהֵיךָ, בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם אֲמֵן וְאֲמֵן.

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵנוּ מְלַךְ רַחֲמָן רַחֵם עֲלֵינוּ טוֹב וּמְטִיב הַדְּרָשׁ לָנוּ. שׁוּבָה אֵלֵינוּ וְעֲלֵינוּ בְּחֵמּוֹן רַחֲמֶיךָ בְּגִלְלֵי אֲבוֹת שְׁעֵשׂוּ רְצוּנָךְ. בְּנַח בִּיתָךְ בְּכַתְחֵלָה וּבְנוֹן מִקְדָּשְׁךָ עַל מְכוּנֵי. וְהִרְאֵנוּ בְּכַנְיָנוּ וְשְׂמַחְנוּ בְּחַמְיָנוּ. וְהַשֵּׁב שְׁבִינְתָךְ לְחֹמוֹ, וְהַשֵּׁב בְּהַנִּים לַעֲבוֹדְתָם וְלוֹוִים לְדוּכְבָּם לְשִׁירִם וְלִמְרָם. וְהַשֵּׁב יִשְׂרָאֵל לְנִוְיָהֶם. וּמְלָאָה הָאֲרִיץ דַּעַת אֵת ה' לְרִאָּה וְלֵאחֲבָה אֵת שְׁמֶךָ הַגְּדוֹל הַגְּבוּר וְהַנּוֹרָא, אֲמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן. (ס"ח)